ธัญเทศ

ดร.ประสงค์ ตั้งเกษมสันต์ (บรรณาธิการ)

No. 11397

THE KOTTAYAM PUBLIC LIBRARY.
KOTTAYAM.

ഭാഷാഭാരതം

വൃത്താനുവൃത്തവിവർത്തനം

ആദിപർവ്വം

ഒന്നാംവാള്യം

1952

NATIONAL BOOK STALL
SPCS
LTD.
KOTTAYAM

വിവർത്തകൻ

കൊട്ടങ്ങല്ലൂർ കുഞ്ഞുകുട്ടൻ തമ്പുരാൻ

894.812
R
M894.812
KUN-B

H2
NO: 1139

ഭാഷാഭാരതം

ആദിപർവ്വം

ഹരിഃ ശ്രീ ഗണപതയേ നമഃ അവിഘ്നമസ്തു.

നാരായണനെയും സാക്ഷാൽ നരനാം നരനേയുമേ
സരസ്വതീദേവിയേയും നമിച്ചു ജയമോതുക.

അനുക്രമണികാപർവ്വം

ഒന്നാമദ്ധ്യായം

ലോമഹർഷണന്റെ പുത്രനുഗ്രശ്രവസ്സെന്ന പൌരാ
ണികനായ സൂതനന്ദനൻ നൈമിഷാരണ്യത്തിങ്കൽ
കുലപതിയായ ശൌനകന്റെ പന്തീരാണ്ടുകൊണ്ടു കഴി
യുന്ന സത്രത്തിൽ: 1

നിരക്കെത്താപസശ്രേഷ്ഠരിരിയ്ക്കുന്നോരിടത്തുടൻ
പെരുത്ത വിനയത്തോടുമൊരുനാൾ ചെന്നുകേറിനാൻ 2
നൈമിഷാരണ്യാശ്രമത്തിലാമഹാൻ ചെന്നവാറുടൻ
ചിത്രസൽകഥകേൾപ്പാനായൊത്തുകൂടി മഹർഷികൾ 3
പ്രത്യേകമഭിവാദ്യംചെയ്താത്താപസരൊടായവൻ
പ്രത്യർച്ചിതൻ സാധു തപോവൃദ്ധി ചോദിച്ചിതാദ്യമേ 4
വിഷ്ടരങ്ങളിലായോഗിശ്രേഷ്ഠരെല്ലാമിരിയ്ക്കുവേ
മുനിവാക്കാൽ പീഠമേറീ വിനീതൻ സൂതനന്ദനൻ 5
ഇരുന്നവൻ വിശ്രമിച്ചെന്നറിഞ്ഞിട്ടൊരു മാമുനി
കഥാപ്രസ്താവനക്കായിട്ടഥ ചോദിച്ചു സാദരം 6

വരംവങ്ങുന്നിത്രനാളും പരം നന്ദിച്ചിതെങ്ങു നീ
സരോജനേത്ര! ഹേസൂത! പറകെന്നോടശേഷവും 7
എന്നു ചോദിച്ചതിൽ സൂതനന്ദനൻ ലൌമഹർഷണി
നിരക്കെത്താപസശ്രേഷ്ഠരിരിയ്ക്കുന്ന സഭാന്തരേ 8.
മുറയ്ക്കു തത്തച്ചരിതമുരയ്ക്കുമ്പടി ചൊല്ലിനാൻ

സൂതൻ പറഞ്ഞു

ജനമേജയരാജർഷി മാനി പാരീക്ഷിതൻ മഹാൻ 9
സർപ്പസത്രം ചെയ്യുമിടത്താ പൃത്ഥിവീപതിയോടഹോ
കൃഷ്ണദ്വൈപായനൻചൊന്നപുണ്യനാനാചരിത്രവും 10
പുനരമ്മട്ടു വൈശമ്പായനൻ ചൊന്നവയൊക്കയും
ഏവം മഹാഭാരതത്തിലാവും ചിത്രകഥാക്രമം 11
കേട്ടിട്ടു തീർത്ഥക്ഷേത്രങ്ങൾ ചുറ്റിച്ചുറ്റും നടന്നു ഞാൻ
സമന്തപഞ്ചകം പുണ്യസ്ഥലം പുക്കേൻ ദ്വിജാദൃതം 12
പണ്ടാസ്ഥലത്താണു കുരുപാണ്ഡവന്മാർ പരസ്പരം
യുദ്ധം ചെയ്തതു മറവുള്ള പൃത്ഥ്വീനാഥരുമൊത്തഹോ 13
പിന്നെ ഞാൻനിങ്ങളെക്കാണ്മാൻ വന്നേനിവിടെ
(വിപ്രരെ
ആയുഷ്മാന്മാർ ബ്രഹ്മഭ്രതരായുള്ളോർ നിങ്ങൾ നിർ
(ണ്ണയം 14
ഈ യജ്ഞത്തിങ്കലർക്കാഗ്നിപ്രായതേജസ്സിയന്നവർ
അഭിഷേകം ചെയ്ത ശുദ്ധർ ജപഹോമവിധായികൾ 15
ഭവാന്മാരരുളുന്നേടത്തിവൻ ചൊല്ലേണ്ടതെന്തിനി.
പുരാണപുണ്യകഥകൾ പരം ധർമ്മാർത്ഥബന്ധികൾ 16
നരേന്ദ്രമാമുനിജനവരേണ്യചരിതങ്ങളിൽ

ഋഷികൾ പറഞ്ഞു.

പരാശരാത്മജൻ ചൊന്ന പുരാണം പുണ്യമുത്തമം 17
സുരബ്രഹ്മർഷിപരിഷ പരം ശ്ലാഘിച്ചതല്ലയോ
അവ്വണ്ണമേ ശ്രേഷ്ഠചിത്രപ്രബന്ധമനോജ്ഞമായ് 18

സൂക്ഷ്മാർത്ഥന്യായമായ് വേദമാർഗ്ഗപ്പൊരുളണിഞ്ഞതായ്
ഭാരതാഖ്യേതിഹാസത്തിൻ സാരപുണ്യാർത്ഥമൊത്ത്
(തായ് 19.

. ശ്രുതിയോടും സ്മൃശാസ്ത്രവൃത്തിയോടും തെളിഞ്ഞതായ്
ജനമേജയനെന്നുള്ള ജനനാഥനൊടദ്ധരേ 20
വ്യാസവാക്കാലോതിയെല്ലോ വൈശമ്പായനമാമുനി
നാലുവേദത്തിൻറെയും സത്താലേ വ്യാസൻ ചമച്ച
(തായ് 21

പുണ്യസംഹിതയുള്ളോന്നുചൊന്നാലുംപാപനാശനം

സൂതൻ പറഞ്ഞു.

ആദിചൈതന്യമീശാനൻ ഹൃതിസ്ഥിതിഫലപ്രദൻ 22
സത്തൈകപൂർണ്ണബ്രഹ്മാഖ്യൻ വ്യക്താവ്യക്തനശ്വരൻ
(നശ്വരൻ
അസൽസദസദാകാരൻ വിശ്വാത്മാ സദസൽപരൻ 23
പരാവരങ്ങൾ സൃഷ്ടിപ്പോൻ പുരാണൻ പരനവ്യയൻ
മംഗല്യൻ മംഗലൻ വിഷ്ണു വരേണ്യനനഘൻ ശുചി 24
ഏവമുള്ള ഹൃഷീകേശൻ വിശ്വാചായ്നു കുറ്റി ഞാൻ
ചൊല്ലാർന്നത്ഭുതകർമ്മാവായുള്ളാവ്യാസഷ്ടിതൻമതം 25
എല്ലാരുമാദരിപ്പോന്നതെല്ലാം ചൊല്ലാം ശ്രുഭാവഹം
ഓതീട്ടുണ്ടോതിടുന്നുണ്ടിങ്ങോതിടും പലശ്രുഴിയിൽ 26
ഇതിഹാസമിതത്യന്തമതിയാർന്നമഹാജനം
ദിവ്യമാനുഷസങ്കേതഭവ്യമായ് ശ്രുബ്ധഭംഗിയിൽ 27
ഇതു നാനാവിധച്ഛന്ദോമധുരം വിബുധപ്രിയം
ഇങ്ങു തേജഃപ്രകാശം വിട്ടെങ്ങും തിങ്ങും തമോമയേ 28
മുന്നം പ്രജാബീജമായോരണ്ഡമുണ്ടായിതവ്യയം
യുഗാദിയിങ്കലുണ്ടായ ലോകകാരണമാമതിൽ 29
സത്യജ്യോതിർബ്രഹ്മതത്വം നിത്യമൊത്തെന്നുപോൽ
(ശ്രുതി
അത്ഭുതാചിന്ത്യരൂപന്താനെപ്പോഴ്മതഹോ സമം 30

അവ്യക്തം ഹേതുരുർജ്ഞേയം ദിവ്യം സദസദാത്മകം
അതിൽ പിതാമഹൻതാനങ്ങുദിച്ചാനാപ്രജാപതി 31
ബ്രഹ്മാവിഷ്ണു ശിവാംശൻ കൻ പരമേഷ്ഠി പരംമനു
ദക്ഷൻ പ്രാചേതസൻ പിന്നെ ദക്ഷനന്ദനരേഴ്പേർ 32
പ്രജാപതികൾ മുപ്പേഴ്പേർ പിറന്നാരതിൽപരം
സപ്തർഷിവിദിതൻ സാക്ഷാൽ സപ്തരൂപൻ പരാൽപരൻ 33
വിശ്വദേവകളാദിത്യവസുനാസത്യരാദികൾ
യക്ഷസാദ്ധ്യപിശാചുകൾ ഗുഹ്യകന്മാർ പിതൃക്കളും 34
പിന്നെയുണ്ടായി മുനികൾ പണ്ഡിതബ്രഹ്മവാദികൾ
രാജർഷിഗണന്മാർ വളരെ രാജർഷിപ്രരുമാക്കളും 35
അപ്പർക്കൻദ്യോവുഭൂവായുഭൂചന്ദ്രാഗ്നിദിക്കുകൾ
വത്സരമാസപക്ഷാഹോരാത്രങ്ങൾ മുതലായിഹ 36
ലോകസാക്ഷികളായ്നില്പതാകവേയെന്നു വേണ്ടഹോ
പരമീയുലകിൽക്കാണും ചരാചരമശേഷവും 37
ഇതിങ്കലുണ്ടായ് പ്രളയമതിലെല്ലാം ലയിയ്ക്കുമേ
ഋതുലിംഗങ്ങളോരോരോഋതുക്കളിലെഴും വിധം 38
ഇതു വീണ്ടും യുഗന്തോറും പുതുതായുത്ഭവിക്കുമേ
ഈ വണ്ണമേ നിത്യബോധമാവതോളം ക്ഷയോദയാൽ 39
മുറയും സംസാരമാം ചക്രം ചുറയുമാദ്യന്തമെന്നിയേ
മുപ്പത്തിമുവ്വായിരവും മുന്നൂറും മുപ്പതും പരം 40
മുപ്പത്തിമൂന്നുമാണല്ലോ സംക്ഷേപാദ്ദേവസൃഷ്ടികൾ
ദ്യോവിൻമകൻ ബൃഹദ്ഭാനു ചക്ഷുരാത്മാ വിഭാവസു 41
ശുചീകൻ സവിതാവർക്കൻ ഭാനുവാശാവഹൻ രവി
വൈവസ്വതന്മാരെല്ലാരുമീ വക്ഷ്യേ മനുവൃത്തമൻ 42
ദേവഭ്രാട്ടാണു തൽപുത്രൻ സുഭ്രാട്ടവനു നന്ദനൻ
സുഭ്രാട്ടിനും മൂന്നുപുത്രർ സുപ്രജന്മാർ ബഹുശ്രുതർ 43
ദശജ്യോതിശ്ശതജ്യോതിസ്സഹസ്രജ്യോതിരാഖ്യരാം
ദശജ്യോതിസ്സിനുണ്ടായീ പുത്രന്മാർ പതിനായിരം 44

അതിലും പത്തിരട്ടിച്ചു ശതജ്യോതിസ്സിനാത്മജർ
പത്തിരട്ടിച്ചതിന്നുമ്മേൽ സഹസ്രജ്യോതിരാത്മജർ 45
ഈ വഴിയ്ക്കാംകുരുയദുകുലം ഭരതവംശവും
യയാതീക്ഷ്വാകുവംശങ്ങൾ മറു മന്നവർ വംശവും 46
കലർന്നനേകവംശത്തിൽപ്പുലസൃഷ്ടിപ്പരപ്പുമേ
ഭൂതസ്ഥാനസ്ഥിതികളും ത്രിവർഗ്ഗത്തിൻ രഹസ്യവും 47
കർമ്മോപാസനവിജ്ഞാനകാണ്ഡത്രെവർഗ്ഗികങ്ങളും
ധർമ്മകാമാർത്ഥവിസ്താരവന്മഹാശാസ്ത്രജാലവും 48
ലോകയാത്രകളും കണ്ടാനാകെ യോഗാൽ മുനീശ്വരൻ
ഇതിഹാസം പലവിധമതിവ്യാഖ്യാശ്രുതിപ്പൊരുൾ 49
ഇതിൽക്രമപ്പെട്ടത്തീട്ടുണ്ടിതീ ഗ്രന്ഥസ്വരൂപമാം
പരത്തീടും മഹാജ്ഞാനം ചുരുക്കീട്ടും മുനീശ്വരൻ 50
പറഞ്ഞാനിതിൽ വിസ്താരച്ചുരുക്കങ്ങൾ ബുധപ്രിയം
മന്ത്രാദ്യമേ ഭാരതമെന്നാസ്തീകാദ്യമിതെന്നുമേ 51
വസുവൃത്താദ്യമെന്നും വെച്ചിതോരോയോഗ്യർ
(ചൊല്ലുവോർ
അനേകസംഹിതാജ്ഞാനം മനീഷികൾ വിളക്കുവോർ 52
വ്യാഖ്യാനിപ്പോർ ചിലർ ചിലരീഗ്രന്ഥം
(ദ്ധമേന്തുവോർ
തപോവ്രതബ്രഹ്മചര്യവ്യവസായങ്ങളാൽപ്പരം 53
ഇതിഹാസമിതുണ്ടാക്കീ പുണ്യം സത്യവതീസുതൽ
ബ്രഹ്മർഷിപാരാശരനാ ബ്രഹ്മജ്ഞൻ സംശിതവ്രതൻ 54
അവുണ്ണുമീ മഹാഖ്യാനം സ്വപ്നം കല്പിച്ചു മാമുനി
ഇതെങ്ങിനേശിഷ്യലോകർക്കോതേണ്ടുയെന്നു
(മോർത്തുതേ 55
ഇത്ഥം ദ്വൈപായനമുനിയോർത്തിരിപ്പതറിഞ്ഞുടൻ
മുനിപ്രീതിയ്ക്കുമഖിലജനങ്ങൾക്കു ഹിതത്തിനും 56
എഴുനള്ളീലോകഗുരു ഭഗവാനങ്കു നാമുഖൻ
ബ്രഹ്മനേക്കണ്ടദ്ഭുതംപൂണ്ടമഹാൻ ക്ഷുപ്പി നിന്നുടൻ 57

പീഠം കൊടുത്തുതാൻ കൂടെക്കൂട്ടും മാമുനിമാരൊടും
ഹിരണ്യഗർഭനേരുളിയിരിയ്ക്കുപ്പുരമാസനേ 58
അരികിൽ കൂപ്പിനിന്നാനാ വരിഷ്ഠൻ വാസവീസുതൻ
പരമേഷ്ഠിവിരിഞ്ചന്റെ പരമാനുജ്ഞയേറവടൻ 59
വ്യാസനും പീഠമാനന്ദഹാസംപൂണ്ടാണ്ടിതന്തികേ
ഉണർത്തിച്ചാൻ ബ്രഹ്മനോടാ മുനി പിന്നെ
(വിനീതനായ് 60
ഒരുകാവ്യം ചമച്ചേൻ ഞാൻ പെരുതും ബുധപൂജിതം
ബ്രഹ്മൻ വേദരഹസ്യങ്ങളുമ്മട്ടന്യാഗമങ്ങളും 61
സാംഗോപാംഗശ്രുതിശിരോമംഗലശ്രുതിവിസ്തരം
ഇതിഹാസപുരാണങ്ങൾ ഗതിയുന്മേഷപോഷണം 62
ഭൂതഭവ്യഭവൽഭാവപൂതമാം കാലലക്ഷണം
ജരാമരണഭീ വ്യാധിഭാവാഭാവനിരൂപണം 63
നാനാധർമ്മങ്ങൾകലരുമാശ്രമങ്ങടെലക്ഷണം
നാലുജാതിതിരിഞ്ഞാദ്യകാലത്തുണ്ടായൊരാ ക്രമം 64
ബ്രഹ്മചര്യം തപസ്സുവ്വി ചന്ദ്രൻ സൂര്യനതേ വിധം
ഗ്രഹനക്ഷത്രതാരങ്ങളിവ മാനം യുഗസ്ഥിതി 65
ഋഗ്യജുസ്സാമനിലകളധ്യാത്മവിധിചിന്തനം
ന്യായശിക്ഷാചികിത്സാദി ദാനം പാത്രുപതം പരം 66
ദിവ്യമാനുഷജന്മങ്ങൾക്കുവ്വണ്ണം യുക്തി ദർശനം
തീർത്ഥങ്ങൾപുണ്യദേശങ്ങളീസ്ഥലങ്ങടെകീർത്തനം 67
നദീശൈലവനാംഭോധിസ്ഥിതികൾക്കുള്ള വർണ്ണനം
പുരങ്ങൾ ദിവ്യകല്പങ്ങൾ മുറ സംഗരകൌശലം 68
വാക്കിന്റെ ജാതിഭേദങ്ങൾ ശ്ലാഘ്യമാം ലോകയാത്രയും
മറവുള്ളതൊക്കേയുമിതിൽ മുറയൊപ്പിച്ചിരിപ്പു ഞാൻ 69
എന്നാലിതെഴുതാൻ പാരിലിന്നാളെക്കിട്ടിയില്ല മേ

ബ്രഹ്മാവു പറഞ്ഞു.

കൂടും തപോബലാൽ മെച്ചം കൂടും മാമുനിമാർകളിൽ 70

ശ്രേഷ്ഠനങ്ങെന്നെൻറെ പക്ഷം ശ്രേഷ്ഠജ്ഞാനപ്രതിഷ്ഠ
(യാൽ
ജന്മം മുതൽ ബ്രഹ്മവിത്താം നിന്മൊഴിയുണ്ടു സത്യത 71
കാവ്യമെന്നങ്ങു ചൊന്നെന്നാൽ കാവ്യമാമതു നിർ
(ണ്ണയം
കവീന്ദ്രർക്കീക്കാവ്യമാർക്കും കവിയുന്നാനെളുതായ്വരാ 72
ഭവി ഗാർഹസ്ഥ്യമിന്നന്യാശ്രമികൾക്കെന്ന വണ്ണമേ
ഇക്കാവ്യമെഴുതാനായി വിഘ്നേശനെ നിനയ്ക്ക നീ 73

സൂതൻ പറഞ്ഞു

ഏവം കല്പിച്ചുടൻ ബ്രഹ്മദേവൻ പുക്കാൻ നിജാലയം
അഥ ഹേരംബനേ ധ്യാനിച്ചിതു സത്യവതീസുതൻ 74
നിനച്ചമാത്രയിൽത്തന്നെ ഗണേശൻ ഭക്തകാമദൻ
വിഘ്നേശ്വരൻ വ്യാസർ വാഴും ദിക്കിൽ പ്രത്യക്ഷ
(മെത്തിനാൻ 75
അത്ര പൂജിച്ചിരുത്തീട്ടാ വ്യാസൻ തൊഴുതുണർത്തി
(നാൻ
ഗണനായക ഞാനെൻറെ മനസ്സിൽ ത്തീർത്തുവെച്ച
(തായ് 76
ചൊല്ലും ഭാരതമങ്ങുന്നു നല്ലമട്ടെഴുതേണമേ
അതു കേട്ടോതി വിഘ്നേശനിതു ഞാനെഴുതിത്തരാം 77
ഇടയ്ക്കെഴുത്താണിനിർത്താനിടയാക്കാതിരിയ്ക്കുകിൽ
ഉരച്ചാൻ വാസനങ്ങത്ഥം ധരിയ്ക്കാതെഴുതീടലൊ 78
അതേയെന്നോതി വിഘ്നേശസ്വാമി ലേഖകനായി
(നാൻ
കൃതിയ്ക്കു മുടങ്ങാക്കീ കൃതി മാമുനി കൌതുകാൽ 79
അതിനേപ്പിന്നെയാ വ്യാസൻ പ്രതിജ്ഞാപൂർവ്വമോതി
(നാൻ
എണ്ണായിരവുമെണ്ണൂറുമെണ്ണും ശ്ലോകങ്ങളം തൻപൊരുളം 80

ഈ ഞാൻ കണ്ടേൻ ശ്രുകൻ കണ്ടാൻ സഞ്ജയൻ തന്നെ
(സംശയം

ശ്ലോകക്കുടമതുണ്ടിന്നുമാകെ ദുർഗ്രന്ഥി ദുർഭിദം 81
ഗ്രന്ഥാർത്ഥബന്ധമതുടച്ചെടുപ്പാൻ ദുർഘടം മുനേ.
ഗണേശനിഹ സച്ഛ്രുതൻ ക്ഷണം ചിന്തിച്ചിരുന്നുപോം 82
ആ നേരത്തന്യപദ്യങ്ങളസംഖ്യം വ്യാസർ തീർക്കുമേ
മുഴുത്ത ജ്ഞാനതിമിരാൽ മിഴികെട്ടോരു ലോകരിൽ 83
ജ്ഞാനാഞ്ജനക്കോലുകൊണ്ടു താനേ കൺകാഴ്ച നൽകുമേ
ധർമ്മാർത്ഥകാമമോക്ഷകഥം കൂട്ടീട്ടും വേർതിരിച്ചുമേ 84
കാട്ടീടും ഭാരതരവി നാട്ടാർക്കിരുളൊഴിച്ചുതേ
പുരാപൂർണ്ണേന്ദുവിതു മറജ്യോൽസ്ന വിരിച്ചഹോ 85
നരന്മാർ ചിത്തകമുദനിര നീളെ വിടർത്തുതേ
ഇതിഹാസവിളക്കേറെം മതിമോഹമഹാമറ 86
കളഞ്ഞു ലോകാന്തർഗ്ഗേഹം തെളിയിയ്ക്കുന്നിതെങ്ങുമേ
സംഗ്രഹാദ്ധ്യായമാം വിത്തും പൌലോമാസ്തീകവേർ
(കളും 87

സംഭവസ്കന്ധവിരിവും സഭാരണ്യവിടങ്കവും
അരണീപർവനിറവും വിരാടോദ്യോഗസാരവും 88
ഭീഷ്മപർവപ്പെരുങ്കൊമ്പും ദ്രോണപർവദളാളിയും
കർണ്ണപർവപ്പൂത്തുപ്പൂവും ശല്യപർവസുഗന്ധവും 89
സ്ത്രീപർവൈഷീകനിഴലും ശാന്തിപർവഫലൌഘവും
അശ്വമേധാമൃതച്ചാറുമാശ്രമസ്ഥാനനിഷ്ഠയും 90
മൌസലശ്രുത്യന്തവുമായ് ദ്വിജസേവിതമായ് സദാ
നിൽക്കുമീ ഭാരതമഹാവൃക്ഷം സൽക്കവികഠക്കഹോ 91
പർജ്ജന്യം ജീവികഠക്കെന്ന മട്ടിലാജീവ്യമായ്തുടം
ചൊല്ലാമാ മാമരത്തിന്റെ നല്ലാസ്വാദവിശുദ്ധമായ് 92
നിത്യം സുരർക്കുമച്ഛേദ്യം സത്യപുഷ്പഫലോദയം
അമ്മ കല്പിക്കയാൽ ഭീഷ്മസമ്മതപ്പടി പണ്ടഹോ 93

വിചിത്രവീര്യക്ഷേത്രത്തിൽ കൃഷ്ണദ്വൈപായനൻ മുനി
മക്കൾ മൂവരെയുണ്ടാക്കിയഗ്നി മൂന്നെന്നവണ്ണമേ 94
ധൃതരാഷ്ട്രൻ പാണ്ഡു പിന്നെ വിദുരൻ മൂവരിങ്ങിനേ
പിന്നെത്തപസ്സിനായ്പ്പോയീ മാന്യൻ മുനി
(നിജാശ്രമേ 95
ഉണ്ടായ് വളർന്നവർ ഗതികൊണ്ടോർ പുത്രരതിന്നു
(മേൽ
തീർത്തു വിട്ടു ഭാരതമീ മർത്ത്യലോകേ മഹാമുനി 96
ജനമേജയന്നും വിപ്രജനവും കേട്ടിരിയ്ക്കുവേ
ചൊല്ലാൻ വൈശമ്പായനനാം നല്ല ശിഷ്യനൊടോ
തിനാൻ 97
അവൻ സദസ്യമദ്ധ്യത്തിൽ ശ്രുവിപ്പിച്ചിതു ഭാരതം
യജ്ഞക്രിയയ്ക്കന്തരത്തിൽ പ്രാജ്ഞൻ ചോദിയ്ക്കു
(കാരണം 98
കുരുവംശത്തിൻ പരിപ്പും ഗാന്ധാരീധർമ്മനിഷ്ഠയും
വിദുരജ്ഞാനവും കുന്തീധൈര്യവും വാസനോതിനാൻ 99
കൃഷ്ണമാഹാത്മ്യവും പിന്നെ പാണ്ഡവർക്കുള്ള സത്യവും
ധാർത്തരാഷ്ട്രർക്കുള്ള ദുഷ്ടധൂർത്തും ചൊന്നാൻ മുനീ
(ശ്വരൻ 100
ഇതു ലക്ഷം ഗ്രന്ഥമത്രേ പുണ്യകർമ്മി ജനങ്ങടെ
ഉപാഖ്യാനങ്ങളോടൊത്തുള്ളാദ്യഭാരതമുത്തമം 101
ചതുർവിംശതിസാഹസ്രമിതു ഭാരതസംഹിത
ഉപാഖ്യാനങ്ങളം കൂടാതെയുള്ള ഭാരതമോതുവോർ 102
മുനി നൂറമ്പതാൽപ്പിന്നെത്തീർത്തു സംക്ഷേപമാ
(യഹോ
അനുക്രമണികാദ്ധ്യായം തൽകഥാപർവ്വസംഗ്രഹം 103
ഇതാദ്യം ശുകനാം സ്വന്തം സുതനോതീ മഹാമുനി
പിന്നെ മറ്റുള്ളശിഷ്യർക്കും മാന്യനാം വ്യാസനേ
(കിനാൻ 104

കൃതിച്ചു സംഹിതയറുപതുലക്ഷത്തിൽ വേറെയും
മുഖ്യം മുപ്പതുലക്ഷം താൻ സ്വർഗ്ഗലോകത്തു വെച്ചുതേ 105
പതിനഞ്ചു പിതൃക്കൾക്കു ഗന്ധർവർക്കു ചതുർദ്ദശ
ഒരുലക്ഷം മാത്രമത്രേ നരലോകത്തിലുള്ളതും 106
നാരദൻ ദേവകൾക്കോതീ പിതൃക്കൾക്കുണ്ടു ദേവലൻ
ഗന്ധർവയക്ഷരക്ഷോവർഗ്ഗാന്തരേ ചൊല്ലിനാൻ ശുകൻ 107
ഓതീ മനുഷ്യലോകത്തിൽ വേദവേദാംഗപാരഗൻ
വ്യാസശിഷ്യൻ ധർമ്മശീലൻ വൈശമ്പായനമാമുനി 108
ഒരുലക്ഷമതീ ഞാനിങ്ങുരയ്ക്കുന്നതു കേൾക്കുവിൻ
ദുര്യോധനൻ മനുവാം മാമരംപോൽ
സ്കന്ധം കർണ്ണൻ സൌബലൻ ശാഖയെല്ലാം
ദുശ്ശാസനൽ പുഷ്പഫലങ്ങളത്രേ
മൂലം ഭൂപൻ ധൃതരാഷ്ട്രൻ വിബുദ്ധി. 109
യുധിഷ്ഠിരൻ ധർമ്മമാം മാമരം പോൽ
സ്കന്ധം പാർത്ഥൻ ശാഖകൾ ഭീമസേനൻ
മാദ്രേയന്മാർ പുഷ്പഫലങ്ങളത്രേ
മൂലം കൃഷ്ണൻ വേദവും വിപ്രരും താൻ 110
പാണ്ഡു നാനാനാടടക്കി മാന്യൻ ധീവിക്രമങ്ങളാൽ
കാട്ടിൽ വേട്ടയ്ക്കു പോയ്പ്പാർത്തു പാട്ടിൽ മാമുനി
(മാരുമായ് 111
മൃഗവ്യവായംഘ്രാതത്താലകപ്പെട്ടിതവന്നഴൽ
തത്ര പാർത്ഥർക്കു ജന്മം തൊട്ടൊത്തു കർമ്മവിധിക്രമം 112
ധർമ്മോപനിഷദാ വൃത്തിയമ്മമാർക്കുവാക്കിതേ
ധർമ്മവായുസുരേന്ദ്രാശ്വിസംബന്ധാൽ ധർമ്മസി
(ദ്ധിയേ 113
മുനിമാരൊത്തുവർദ്ധിച്ചാർ ജനനീജനരക്ഷയിൽ
പുണ്യാരണ്യസ്ഥലത്തുള്ള മുന്യാശ്രമതലങ്ങളിൽ 114
അഥഷ്ടിനീതരായെത്തീ ധൃതരാഷ്ട്രാത്മജാന്തികേ
പട്ടസുന്ദരകൌന്തേയർ ജടിലബ്രഹ്മചാരികൾ 115

പുത്രന്മാരും സോദരരും ശിഷ്യരും പുനരിഷ്ടരും
ഇവർ പാണ്ഡവർ നിങ്ങൾക്കെന്നാവരോതി മറഞ്ഞുതേ 116
ഈവണ്ണം മുനിമാർ തന്നോരിവരേക്കണ്ടു കൈരവർ
ശിഷ്ടനാനാപൌരരൊത്തു ഹൃഷ്ടരായാർത്തു ചുറവമേ 117
ഇതു പാണ്ഡവരല്ലെന്നു മതേയെന്നുമതിൽച്ചിലർ
അവൻ പണ്ടേ ചത്തിതേവമാവാൻ വയ്യെന്നുമേ ചിലർ 118
അഥ ഭോ സ്വാഗതം പാണ്ഡുസുതരേക്കണ്ടു ഭാഗ്യമേ
ചൊല്ലു സ്വാഗതമെന്നെല്ലാം ചൊല്ല കേൾക്കായിതെ
(ങ്ങുമേ 119
ഇശ്ലോഷമൊന്നു നിന്നപ്പോൾ ദിക്കൊക്കെ മുരളും
(വിധം
അശരീരമഹാഭ്രതഭുശശ്ലോഷം മുഴങ്ങിതേ 120
പുഷ്പവർഷം സുഗന്ധങ്ങളഭ്രഭേരീദരസ്വനം
പാണ്ഡുപുത്രപ്രവേശത്തിലുണ്ടായീ ചലതത്ഭുതം 121
അതിനാൽ വീണ്ടുമേ പൌരർക്കതിഹർഷം മുഴുക്കയാൽ
മാനം മുട്ടീ മഹാശബ്ദം മാനകീർത്തിവിവർദ്ധനം 122
വേദശാസ്ത്രാദിവിവിധഭേദമെല്ലാം പഠിച്ചവർ
പാർത്ഥന്മാരവിടെ പ്രീത്യാ പാർത്തിതാദരവോറഹോ 123
പ്രാജ്യധർമ്മജശീലത്താൽ രാജ്യാംഗങ്ങൾക്കു നന്ദി
(യായ്
ഭീമസേനന്റെ ധീരത്വമർജ്ജുനന്റെ പരാക്രമം 124
കുന്തിതൻ ഗുരുശുശ്രൂഷ യമജർക്കു വിനീതിയും
ഇവർക്കൊക്കും ശൌര്യഗുണമിവയാൽ തൃഷ്ടരായ് ജനം 125
രാജമദ്ധ്യത്തിങ്കൽ നേടീ രാജകന്യയെയർജ്ജുനൻ
സ്വയംവരേ കൃഷ്ണയേത്താൻ സ്വയമാശ്ചര്യവിക്രമാൽ 126
അന്നു തൊട്ടിട്ടുവില്ലാളിമന്നർക്കും മാന്യനായവൻ
എന്നാല്ലർക്കൻ പോലെ പോരിൽ ദുർന്നിരീക്ഷ്യനുമാ
(യിതേ 127

അവനെല്ലാ ഭ്രൂപരേയും സ്വവശ്യത്തോടെ വെന്നഹോ
അർജ്ജുനൻ ധർമ്മപുത്രന്റെ രാജസൂയം നടത്തിനാൻ 128
അന്നവും ദക്ഷിണകളുമെന്നല്ലെല്ലാ ഗുണങ്ങളും
തികഞ്ഞ രാജസൂയത്തെ നികത്തീ ധർമ്മനന്ദനൻ 129
ശ്രീമാധവനയം ചേർന്ന ഭീമാർജ്ജുനബലോദയാൽ
കാലേ ജരാസന്ധശിശുപാലോദ്ധതവധത്തൊടും 130
വിശിഷ്ടരത്നസ്വർണ്ണങ്ങൾ പത്തുഹസ്ത്യശ്വജാതികൾ
വിചിത്രവസ്ത്രനിരകൾ വിരിപ്പുകൾ പുതപ്പുകൾ 131
കരിമ്പടങ്ങൾ തുകിൽകൾ പരിചാംരോമമെത്തകൾ
നോക്കും ദുര്യ്യോധനൻ പാട്ടിലീക്കാഴ്ചദ്രവ്യമെത്തിതേ 132
അന്നിതഥം പാണ്ഡവർക്കൊത്തൊരുന്നിദ്രശ്രീയുകാൺ
(കയാൽ
മൂക്കുമീഷ്യാമൂലമുണ്ടായുക്കൻമനസ്സവവന്നഹോ 133
മയൻ വിമാനവിഭവമിയന്നാൽഭുതമാം സഭ
പാണ്ഡവർക്കു പണിഞ്ഞേകിക്കണ്ടിണ്ടൽപ്പെട്ടു
(വീണ്ടുമേ 134
അതിൽത്താനിടറിപ്പോയ് വീണതിൽ കൃഷ്ണാന്തികേ
(പരം
പ്രേമമയ്യാദവിട്ടിട്ട ഭീമൻ പൊട്ടിച്ചിരിച്ചതേ 135
പല രത്നോപഭോഗാഢ്യനിലവായ്ക്കിലുമായവൻ
മെലിഞ്ഞുവിളറിക്കേട്ടുള്ളലിഞ്ഞു ധൃതരാഷ്ട്രനും 136
ധൃതരാഷ്ട്രൻ ചൂതിനന്നുവദിച്ച തനയപ്രിയൻ
അതു കേട്ടിട്ടു ഗോവിന്ദനതികോപം ജ്വലിച്ചതേ 137
അതിപ്രീതിപെടാതോരോരതിവാദേ രസിച്ചവൻ
ദ്യൂതാദിഘോരദുർന്നീതിജാതാപത്തുപൊറുത്തതേ 138
നേരെ ഭീഷ്മദ്രോണകൃപന്മാരേയും നിരസിച്ചഹോ
പോരേറുഗ്രം തമ്മിൽ നൃപന്മാരേക്കൊല്ലിപ്പതോർക്ക
(യാൽ 139

പാണ്ഡവന്മാർ ജയിക്കുമ്പോൾ ചണ്ഡം കേട്ടപ്രിയ
(ങ്ങളെ
കണ്ടു ദുര്യോധനമതം കർണ്ണസൌബലചിത്തവും 140
ധൃതരാഷ്ട്രൻ ചിരം ധ്യാനിച്ചോതീ സംജയനോട്ട
(താൻ
കേൾക്കൂ സംജയ താനെല്ലാമുൾക്കൊള്ളുല്ലെന്റെ
(തെറ്റിതിൽ 141
പറിപ്പു മറ്റിവുംധീയുംപെട്ടംനീബുധസമ്മതൻ
പടയ്ക്കില്ലാശയെൻവംശം മുടിയ്ക്കാൻ കൊതിയില്ല മേ 142
അത്ര മൽപുത്രരും പാണ്ഡുപുത്രരും ഭേദമില്ല മേ
വൃദ്ധനാമെൻ കുറമാക്കും പുത്രന്മാർ മനപ്പൂശാലികൾ 143
കണ്ണില്ലാത്തസ്സാധുമക്കൾ നന്ദിക്കെല്ലാം സഹിപ്പു.
(ഞാൻ
സാധു ദുര്യോധനൻ മോഹിപ്പോതു മോഹിപ്പനൊപ്പമേ 144
രാജസൂയേ പാണ്ഡുപുത്രരാജശ്രീപുഷ്ടി കണ്ടവൻ
പരിചിൽ സ്നുഷയിൽപ്പാരം പരിഹാസത്തെയേറ്റ
(വൻ 145
അമർഷി പോരിലവരെയമർത്താൻ കഴിയാത്തവൻ
ക്ഷത്രിയന്മട്ടത്തമശ്രീസിദ്ധിയ്ക്കുസാഹമറ്റവൻ 146
കള്ളച്ചൂതിനു മന്ത്രിച്ചാനുള്ളാൽ ശകുനിയൊത്തവൻ
അതിൽ ഞാൻ കണ്ടതെന്തെന്തെന്നതിനി കേൾക്കുക
(സംജയ 147
അതിയായ് ബുദ്ധിയിൽ തത്പസ്ഥിതികണ്ടതു കേൾ
(ക്കുകിൽ
അതിൽക്കാണും സൂത നീയെൻമതിക്കണ്ണിന്റെ കാ
(ഴ്ചകൾ 148

എന്നോകേട്ട ചിത്രചാപം കുലച്ചി–
ട്ടൊന്നായ്ലാക്കേയ്തിട്ട രാജാക്കൾ കാണ്കെ
നന്ദ്യാ പാർത്ഥൻ കൃഷ്ണയേ വേട്ടതീഞാ–
നന്നേതീർന്ന സംജയാ മേ ജയാശ. 149

എന്നോകേട്ട ദ്വാരകയ്ക്കുള്ള ലക്ഷ്യം
ചെന്നാപ്പാർത്ഥൻ ചെയ്തുപോഹാരം
ഇന്ദ്രപ്രസ്ഥേ രാമകൃഷ്ണാഫ്പിയും ഞാ–
നന്നേതീർന്നു സംജയാ മേ ജയാശ. 150

എന്നോകേട്ട വൻചെഴും മാരിപേയ്തോ–
രിന്ദ്രൻതന്നെഗ്ഗുസ്സൂശക്ത്യാ തടുത്തും
അഗ്നിയ്ക്കായി ഖാണ്ഡവം നഗംകിയെന്നാ–
യന്നേതീർന്നു സംജയാ മേ ജയാശ. 151

എന്നോ കേട്ട മുമ്പരക്കില്ലവും വി–
ട്ടൊന്നായ്ക്കന്തീയുക്തരായ് പാർത്ഥർ പോയി
എന്നാലുണ്ടാ വിദുരൻ മന്ത്രിയായെ–
ന്നന്നേ തീർന്നു സംജയാ മേ ജയാശ. 152

എന്നോ കേട്ട രംഗമദ്ധ്യേർജ്ജുനൻ ലാ–
ക്കന്നെയ്തേററ ദ്രൌപദീലാഭമൂലം
പാഞ്ചാലന്മാർ പാണ്ഡവർക്കാപ്തരായെ–
ന്നന്നേ തീർന്നു സംജയാ മേ ജയാശ. 153

എന്നോ കേട്ട മാഗധാധീശനാകും
മന്നോർമന്നശ്രീജരാസന്ധനേയും
കൊന്നു ഭീമൻ ഹന്ത കയ്ക്കിനാലെ–
ന്നന്നേ തീർന്നു സംജയാ മേ ജയാശ. 154

എന്നോ കേട്ട ദിഗ്ജയത്തിങ്കൽ നാനാ–
മന്നോർവശ്യം പാണ്ഡവന്മാരടക്കി
നന്നായ്ചെയ്ത രാജസൂയത്തെയെന്നാ–
യന്നേ തീർന്നു സംജയാ മേ ജയാശ. 155

എന്നോ കേട്ട ഹന്ത തീണ്ടാരിയായ്പ്പ.
ട്ടൊന്നേചാർത്തിക്കേണിടം കൃഷ്ണയാളെ
നിർന്നാഥാഭം സഭയിൽക്കൊണ്ടുവന്നെ–
ന്നന്നേ തീർന്നു സംജയാ മേ ജയാശ. 156

എന്നോ കേട്ടു ധൂർത്തദ്യൂാസനൻതാൻ
വങ്കൻ വസ്ത്രാക്ഷേപമങ്ങെത്രചെയ്യും
വസ്ത്രങ്ങൾക്കുള്ളന്തമേ കണ്ടതില്ലെ–
ന്നന്നേ തീർന്നു സംജയാ മേ ജയാശ. 157

എന്നോ കേട്ടു പൂതിലാസ്സൈബലൻ നാ–
ടൊന്നായ് നേടിത്തോററ ധർമ്മാത്മജനും
മാനപ്രഭ്രാതൃശ്രേഷ്ഠർ പിന്നാലെ നിന്നെ–
ന്നന്നേ തീർന്നു സംജയാ മേ ജയാശ. 158

എന്നോ കേട്ടു കൃഷ്ണരായ് ജ്യേഷ്ഠതൃഷ്ണി–
യ്ക്കൊന്നായ്ക്കാട്ടിൽപ്പോകുമാപ്പാണ്ഡവന്മാർ
അന്നോരോരോ ചേഷ്ട കാണിച്ചതെല്ലാ–
മന്നേ തീർന്നു സംജയാ മേ ജയാശ. 159

എന്നോ കേട്ടു ധർമ്മരാജൻ വനം വാ–
ണന്നൊട്ടേറെ സ്നാതകബ്രാഹ്മണൌഘം
ഒന്നിച്ചുണ്ടേ ഭിക്ഷഭക്ഷിച്ചുകൊണ്ടെ–
ന്നന്നേ തീർന്നു സംജയാ മേ ജയാശ. 160

എന്നോ കേട്ടു ദേവകൈരാതരുദ്ര–
ന്തന്നേപ്പോരിൽ പ്രീതനാക്കീട്ടു പാർത്ഥൻ
നന്ദ്യാ വാങ്ങീ പാശുപതാസ്ത്രമെന്നാ–
യന്നേ തീർന്നു സംജയാ മേ ജയാശ. 161

എന്നോ കേട്ടു വിണ്ണിലും ബ്രഹ്മചര്യം
ഭിന്നിപ്പിയ്ക്കാതർജ്ജുനൻ നിഷ്ഠയോടെ
ഇന്ദ്രൻ തന്നോടസ്ത്രജാലം ഗ്രഹിച്ചെ–
ന്നന്നേ തീർന്നു സംജയാ മേ ജയാശ. 162

എന്നോ കേട്ടു വരശക്ത്യാ സുരർക്കു–
മവദ്ധ്യന്മാർ കാലകേയാസുരന്മാർ
പൌലോമന്മാരിവരേജ്ജിഷ്ണുവെന്ന–
ന്നന്നേ തീർന്നു സംജയാ മേ ജയാശ. 163

എന്നോ കേട്ടു ദൈത്യരേക്കൊല്ലുവാൻ പോ–
യിന്ദ്രാത്മജൻ വൈരിജിത്താം കിരീടി
വന്നു കായ്യംനേടി വിണ്ണിങ്കൽ നിന്നെ–
ന്നന്നേ തീർന്നു സംജയാ മേ ജയാശ. 164

എന്നോ കേട്ടു മർത്ത്യർ ചെല്ലാത്തദിക്കിൽ
ച്ചെന്നാഭീമൻ ഹന്ത വിത്തേശനായി
ചേർന്നു ദ്വേഷം പാണ്ഡവന്മാരുമെന്നാ–
യന്നേ തീർന്നു സംജയാ മേ ജയാശ. 165

എന്നോ കേട്ടു ഘോഷയാത്രയ്ക്കു ഗന്ധ–
ർവ്വന്മാർ കർണ്ണാദ്ധ്യക്ഷരെൻ പുത്രരേത്താൻ
ബന്ധിച്ചന്നാളർജ്ജുനൻ വേർപെടുത്തെ–
ന്നന്നേ തീർന്നു സംജയാ മേ ജയാശ. 166

എന്നോ കേട്ടു യക്ഷനായുന്നു ധർമ്മൻ
നന്നായ്ചോദിച്ചോരു ചോദ്യത്തിനെല്ലാം
ചൊന്നാൻ തന്നായുത്തരം ധർമ്മജ്ഞവെ–
ന്നന്നേ തീർന്നു സംജയാ മേ ജയാശ. 167

എന്നോ കേട്ടു മത്സ്യരാജന്റെ നാട്ടിൽ
കൃഷ്ണാപാർത്ഥക്കുള്ളൊരജ്ഞാതവാസം
അന്നെൻ മക്കൾക്കറിവാൻ പറഞ്ഞിയില്ലെ–
ന്നന്നേ തീർന്നു സംജയാ മേ ജയാശ. 168

എന്നോ കേട്ടു ഗോഗ്രഹണത്തിൽവെച്ചി–
ട്ടിന്ദ്രാത്മജൻ തനിയേതാനടച്ചു
ഒന്നായെല്ലം നമ്മുടെ വൻപടയെ–
ന്നന്നേ തീർന്നു സംജയാ മേ ജയാശ. 169

എന്നോ കേട്ടു മത്സ്യനുത്തരാഖ്യ–
പ്പെൺകുട്ടിയേയർജ്ജുനനേകിയപ്പോൾ
സുതാർത്ഥമായവളെ സ്വീകരിച്ചെ–
ന്നന്നേ തീർന്നു സംജയാ മേ ജയാശ. 170

എന്നോ കേട്ടു തോറ്റു കാശ്മീരു തെണ്ടി
സ്വന്തംനാട്ടാർവിട്ട ധർമ്മാത്മജനും
ഉണ്ടായേഴക്ഷൗഹിണിസ്സൈന്യമെന്നാ–
യന്നേ തീർന്നു സംജയാ മേ ജയാശ. 171

എന്നോ കേട്ടു മാധവൻവാസുദേവ–
നൊന്നാമത്തേക്കാലടിക്കുഴി വീണ്ടോൻ
നന്നായ് പ്രാർത്ഥാർത്ഥത്തിനുദ്യുക്തനാണെ–
ന്നന്നേ തീർന്നു സംജയാ മേ ജയാശ. 172

എന്നോ കേട്ടു നരനാരായണന്മാ–
രെന്നാ കൃഷ്ണന്മാരെ ഞാൻ നാരദോക്ത്യാ
പിന്നെക്കണ്ടേൻ ബ്രഹ്മലോകത്തിലമ്മ–
ട്ടന്നേ തീർന്നു സംജയാ മേ ജയാശ. 173

എന്നോ കേട്ടു നാട്ടിനെല്ലാം ഹിതാർത്ഥം
കണ്ണൻ വന്നാൻ കൌരവസന്ധികൃത്തായ്
സന്ധിപ്പിപ്പാൻ നോക്കിയൊക്കാതെപോയെ–
ന്നന്നേ തീർന്നു സംജയാ മേ ജയാശ. 174

എന്നോ കേട്ടു കർണ്ണദുര്യോധനാദ്യ–
രുന്നീയെന്നും കൃഷ്ണനെ നിഗ്രഹിപ്പാൻ
കണ്ണൻ കാട്ടീ വിശ്വരൂപത്തെയെന്നാ–
യന്നേ തീർന്നു സംജയാ മേ ജയാശ. 175

എന്നോ കേട്ടു വാസുദേവൻ പുറപ്പെ–
ട്ടന്നേരം തേർമുന്നിലായ് നിന്നുകന്തി
കേഴുമ്പോഴത്താനാശ്വസിപ്പിച്ചിതെന്നാ–
യന്നേ തീർന്നു സംജയാ മേ ജയാശ. 176

എന്നോ കേട്ടു മന്ത്രിയായിട്ടവർക്കു–
ണ്ടെന്നും കണ്ണൻ പിന്നെയാ ഭീഷ്മർതാനും
ആശ്രിസ്സേകീടുന്നിതാ ദ്രോണരെന്നാ–
യന്നേ തീർന്നു സംജയാ മേ ജയാശ. 177

എന്നോ കേട്ടു ഭീഷ്മർ യുദ്ധത്തിനിങ്ങു
ണ്ടെന്നാൽ ഞാനില്ലെന്നു ചൊല്ലീട്ടുകർണ്ണൻ
സൈന്യക്രൂട്ടംവിട്ടു പിൻവാങ്ങിയെന്നാ
യന്നേ തീർന്നു സംജയാ മേ ജയാശ. 178

എന്നോ കേട്ടു വാസുദേവാർജ്ജുനന്മാർ
പിന്നെശ്ശാണ്ഡീവാഖ്യമാം മുഖ്യചാപം
എന്നീ മൂന്നുംകൂടിയൊന്നിച്ചുചേർന്നെ-
ന്നന്നേ തീർന്നു സംജയാ മേ ജയാശ. 179

എന്നോ കേട്ടു കരുണാസങ്കടങ്കൊ-
ണ്ടൊന്നായ്ത്തേരിൽക്കേണുവാണർജ്ജുനന്നായ്
കണ്ണൻകാട്ടീവിശ്വരൂപത്തെയെന്നാ-
യന്നേ തീർന്നു സജംയാ മേ ജയാശ. 180

എന്നോ കേട്ടു ഭീഷ്മർപത്തായിരംകൊ
ല്ലുന്നുനിത്യം തേരിലാണ്ടോരെയെന്നാൽ
തീർന്നീലാരും പേരുകേട്ടോരിലെന്നാ-
യന്നേ തീർന്നു സംജയാ മേ ജയാശ. 181

എന്നോ കേട്ടു തന്റെ ഹിംസയ്ക്കുപായം.
ചൊന്നാൻ ഗംഗാനന്ദനൻ ധർമ്മശീലൻ
അന്നാകൃത്യം പാണ്ഡവന്മാരെടുത്തെ-
ന്നന്നേ തീർന്നു സംജയാ മേ ജയാശ. 182

എന്നോ കേട്ടു ശൂരനാം ഭീഷ്മരെത്തൻ
മുന്നേനിർത്തുന്നാശ്ശിഖണ്ഡിയ്ക്കുപിമ്പേ
നിന്നമ്പെയ്തിട്ടർജ്ജുനൻവീഴ്ത്തിയെന്നാ-
യന്നേ തീർന്നു സംജയാ മേ ജയാശ. 183

എന്നോ കേട്ടു ഭീഷ്മരാം വൃദ്ധവീരൻ
ചിന്നുന്നമ്പാൽ ശത്രുസംഘം മുടിച്ചോൻ
ഖിന്നൻവീണു ശരതല്പത്തിലെന്നാ-
യന്നേ തീർന്നു സംജയാ മേ ജയാശ. 184

എന്നോ കേട്ടു വീണൊഴിം ഭീഷ്മർ വെള്ളം
തന്നീടെന്നായപ്പൊഴമ്പെയ്തു പാർത്ഥൻ
തണ്ണീർമന്നിങ്കന്നയർത്തിക്കൊട്ടത്തെ–
ന്നന്നേ തീർന്നു സംജയാ മേ ജയാശ. 185

എന്നോ കാറും സൂര്യനും ചന്ദ്രനുംകാ–
ട്ടുന്നു പാണ്ഡുക്കൊങ്കു പോരിൽ ജയത്തെ
എന്നും നൊമ്മെ ശാപദംപേടിയാക്കു–
ന്നന്നേ തീർന്നു സംജയാ മേ ജയാശ. 186

എന്നോ ദ്രോണൻപല ദിവ്യാസ്ത്രഭേദം
നന്നായ് പ്പോരിൽ കാട്ടിട്ടും ചിത്രയോധി
കൊന്നീലേതും പാണ്ഡവശ്രേഷ്ഠരെത്താ–
നന്നേ തീർന്നു സംജയാ മേ ജയാശ. 187

എന്നോ കേട്ടു വീരസംശപ്തകന്മാ–
രെന്നാപ്പാർത്ഥധ്വംസി മൽസൈന്യസംഘം
കൊന്നാനെപ്പോമർജ്ജുനൻതന്നെയെന്നാ–
യന്നേ തീർന്നു സംജയാ മേ ജയാശ. 188

എന്നോ കേട്ടു ദുർഭിദവ്യൂഹമൊന്നാ–
ദ്രോണാചാര്യൻതീർത്തതാപ്പാർത്ഥപുത്രൻ
താനേ കേറി ഭിന്നമാക്കിച്ചമച്ചെ–
ന്നന്നേ തീർന്നു സംജയാ മേ ജയാശ. 189

എന്നോ കേട്ടു പാർത്ഥനോടേല്പ്പുവാൻവ–
യ്യെന്നിട്ടൊപ്പം ബാലസൌഭദ്രനെത്താൻ
ചുറും ചെന്നാവീരർകൊന്നാർത്തിതെന്നാ–
യന്നേ തീർന്നു സംജയാ മേ ജയാശ. 190

എന്നോ കേട്ടു പാർത്ഥജധ്വംസനംചെ–
യ്യൊന്നിച്ചാർക്കും കൌരവപ്രൌഢഘോഷം
പിന്നേപ്പാർത്ഥൻ സൈന്ധവേ ചൊന്നൊരാവാ–
ക്കന്നേതീർന്നു സംജയാ മേ ജയാശ. 191.

എന്നോ കേട്ടു സൈന്ധവധ്വംസനത്തി-
ന്നന്നാപ്പാർത്ഥൻചെയ്തഘോരപ്രതിജ്ഞ
മന്നോർമദ്ധ്യസിദ്ധമായ്തീർന്നിതെന്നാ-
യന്നേ തീർന്നു സംജയാ മേ ജയാശ. 192

എന്നോ കേട്ടു പാർത്ഥവാഹന്തളർന്നൊ-
രന്നേരന്താനങ്ങഴിച്ചാശ്രുകൃഷ്ണൻ
തണ്ണീർകാട്ടിപ്പിന്നെയും തേർക്കണച്ചെ-
ന്നന്നേ തീർന്നു സംജയാ മേ ജയാശ. 193

എന്നോ കേട്ടു വാഹവിശ്രാന്തികാലേ
തന്നേ തേർത്തട്ടിങ്കൽനിന്നർജുനൻതാൻ
സൈന്യക്രൂട്ടം സവ്വമൊപ്പം തടുത്തെ-
ന്നന്നേ തീർന്നു സംജയാ മേ ജയാശ. 194

എന്നോ കേട്ടു നാഗയൂഥോഗ്രമാകും
ദ്രോണവ്യൂഹം സാത്യകി ഭിന്നമാക്കി
കൃഷ്ണന്മാർനില്പ്പുന്നിടംപുക്കിതെന്നാ-
യന്നേ തീർന്നു സംജയാ മേ ജയാശ. 195

എന്നോ കേട്ടു കർണ്ണനായ്പോരടിയ്ക്കെ-
ക്കൊന്നീടാതേ ഭീമനെ വിട്ടുവീണ്ടും
കർണ്ണൻവില്ലാൽക്കുത്തി നിന്നിച്ചിതെന്നാ-
യന്നേ തീർന്നു സംജയാ മേ ജയാശ. 196

എന്നോ കേട്ടു ദ്രോണരാധ്രൌണി ശല്യൻ
കർണ്ണൻ കൃപൻ കൃതവർമ്മാവുമെല്ലാം
കണ്ടേനിന്നു സൈന്ധവഹിംസയെന്നാ-
യന്നേ തീർന്നു സംജയാ മേ ജയാശ. 197

എന്നോ കേട്ടു കർണ്ണനായിട്ടുസാക്ഷാ-
ലിന്ദ്രൻ നല്കിക്കൊണ്ടവേൽ വാസുദേവൻ
ഘടോൽകചങ്കൽച്ചിലവാക്കിച്ചിതെന്നാ-
യന്നേ തീർന്നു സംജയാ മേ ജയാശ. 198

എന്നോ കേട്ട പാർത്ഥനേ കൊല്ലുവാനായ്
ത്തന്നേ സൂക്ഷിപ്പോരുവേലർക്കപുത്രൻ
ഫലടോൽക്കചാക്രമണേ ചാട്ടിയെന്നാ–
യന്നേ തീർന്ന സംജയാ മേ ജയാശ. 199

എന്നോ കേട്ട ഗുരുവാം ദ്രോണർതേരിൽ
ത്തന്നേ യോഗദ്ധ്യാനമുൾക്കൊണ്ടിരിക്കേ
ധൃഷ്ടദ്യുമ്നൻ ധർമ്മമല്ലാതെ കൊന്നെ–
ന്നന്നേ തീർന്ന സംജയാ മേ ജയാശ. 200

എന്നോ കേട്ട ദ്രൌണിയായ് ദ്വന്ദയുദ്ധ–
ത്തന്നിൽശ്ശൂരൻ നകുലൻ മാദ്രിപെറോൻ
നിന്നുതുല്യം വീരമദ്ധ്യത്തിലെന്നാ
യന്നേ തീർന്ന സംജയാ മേ ജയാശ. 201

എന്നോ ദ്രോണദ്ധ്വംസനാൽക്രുദ്ധനായ് ചെ-
ന്നശ്വത്ഥാമാവുഗ്രനാരായണാസ്ത്രം
ഒന്നെയ്തിട്ടും പാണ്ഡവന്മാർശമിച്ചി-
ല്ലന്നേ തീർന്ന സംജയാ മേ ജയാശ. 202

എന്നോ കേട്ട തമ്പി ദുശ്ശാസനൻതൻ
നിണം ഭീമൻ മാറുകീറിക്കുടിക്കേ
തടുത്തീലന്നാരുമേ വീരരെന്നാ-
യന്നേ തീർന്ന സംജയാ മേ ജയാശ. 203

എന്നോ കേട്ട ശൂരനായോരു സാക്ഷാൽ
കർണ്ണൻതന്നേയർജ്ജുനൻ ദേവഗ്രപ്തേ
അന്നാഭ്രാതൃദ്വന്ദയുദ്ധോവധിച്ചെ-
ന്നന്നേ തീർന്ന സംജയാ മേ ജയാശ. 204

എന്നോ കേട്ട കൃഷ്ണനോടംതിരക്കീ-
ട്ടന്നോരുക്കേറുന്ന മാദ്രേശനേയും
കൊന്നു പോരിൽധർമ്മജന്മാവുതാനെ-
ന്നന്നേ തീർന്ന സംജയാ മേ ജയാശ. 205

എന്നോ കേട്ട കലഹദ്ധൃതവിത്താ-
കന്നാദൃഷ്ടൻ സൌബലനേരണത്തിൽ
കൊന്നു മാദ്രേയൻ സഹദേവൻചൊടിച്ചെ-
ന്നന്നേ തീർന്നു സംജയാ മേ ജയാശ. 206

എന്നോ കേട്ട ശ്രാന്തനായിത്തനിച്ചായ്
ക്കയം പുക്കംഭസ്സിനെ സ്തബ്ധമാക്കി
ദുര്യോധനൻ വിരഥൻ വാണുകേണെ-
ന്നന്നേ തീർന്നു സംജയാ മേ ജയാശ. 207

എന്നോ കേട്ട പാണ്ഡവരക്കയത്തിൽ-
ച്ചെന്നാക്കണ്ണൻതന്നൊടൊത്താത്തഘോഷം
എന്നുണ്ണിയെദ്ധഷ്ണം ചെയ്തിതെന്നാ-
യന്നേ തീർന്നു സംജയാ മേ ജയാശ. 208

എന്നോ കേട്ട പല ചിത്രപ്രചാരാൽ
ഗദായുദ്ധം ചെയ്യുമെൻ പുത്രനേത്താൻ
വീർത്തീഭീമൻ കൃഷ്ണബുദ്ധ്യാചതിച്ചെ-
ന്നന്നേ തീർന്നു സംജയാ മേ ജയാശ. 209

എന്നോ കേട്ട ദ്രൌണിമുമ്പിട്ടൊരുങ്ങി
ച്ചെന്നാപ്പാഞ്ചാലദ്രൌപദേയാദ്യരേയും
കൊന്നു നിദ്രേഷം നിദ്രയിൽകഷ്ടമായെ-
ന്നന്നേ തീർന്നു സംജയാ മേ ജയാശ. 210

എന്നോ കേട്ട വായുജൻ പിന്തുടർന്നേ-
റന്നശ്വത്ഥാമാവൊത്പൽബണാസ്ത്രം
ഐഷീകം താൻ വിട്ടുഗർഭംകെടുത്തെ-
ന്നന്നേ തീർന്നു സംജയാ മേ ജയാശ. 211

എന്നോ കേട്ട സ്വസ്രീയെന്നർജ്ജുനൻ ദ്രൌ-
ണ്യസ്ത്രംനിർത്തീ ബ്രഹ്മശിരസ്സിനാൽതാൻ
അശ്വത്ഥാമാ മൌലിരത്നം കൊടുത്തെ-
ന്നന്നേ തീർന്നു സംജയാ മേ ജയാശ. 212

ഗാന്ധാരിക്കോ മക്കളും പൌത്രരുംഹാ
ബന്ധുക്കളും പിതൃസോദര്യരും പോയ്
അസാദ്ധ്യവും ചെയ്തിഹ പാണ്ഡവന്മാ–
രശത്രുവാകുംപടി നാട്ടനേടി. 213

പത്താംശേഷിപ്പുണ്ടു യുദ്ധത്തിലെൻഭാ–
ഗത്താമൂന്നാം പാണ്ഡവർക്കേഴുപേരും
ഏഴും പിന്നെപ്പതിനൊന്നും രണത്തിൽ
പ്പോഴായക്ഷൌഹിണി സ്സൈന്യം മുടിഞ്ഞു. 214

ഇഹ ക്രൂരരുംക്രൂടന്ന മോഹമുംക്കേറിടുന്നുമേ
ബോധമില്ലാതെയാകുന്ന ചേതസ്സിങ്ങുഴലുന്നുമേ. 215

സൂതൻ പറഞ്ഞു

ഇത്ഥംപറഞ്ഞാംബികയേന്നത്തലാൽ വിലപിച്ചഹോ
മൂർഛരിച്ചിതങ്ങാശ്വസിച്ചുരച്ച സഞ്ജയനോടുടൻ 216

ധൃതരാഷ്ട്രൻ പറഞ്ഞു.

അലമീനിലയിൽ പ്രാണൻകളവേനാശു സംജയാ
ജീവിച്ചിരുന്നിട്ട ഫലമിവൻ കണ്ടീല ലേശവും 217

സൂതൻ പറഞ്ഞു.

അരചൻ പലതീവണ്ണം പറഞ്ഞുവിലപിച്ചഹോ
ഉരഗം പോലെ വീർപ്പിട്ട പരം മോഹം പെടുമ്പൊഴേ 218
ധീമാൻഗാവൽഗണിമഹാൻ സാമത്ഥ്യത്തോടുമോ
തിനാൻ

സഞ്ജയൻ പറഞ്ഞു.

നാരദവ്യാസരുളാൽ നേരേകേൾപ്പീലയോ ഭവാൻ 219
മഹാഗ്രണങ്ങൾ തിങ്ങുന്ന മഹാരാജാലയങ്ങളിൽ
പിറന്നോരായ് മഹോത്സാഹം പൊരുന്നോർ ബലശാ
ലികൾ. 220

മഹാദിവ്യാസ്മമഹിതർ മഹേന്ദ്രപ്രൌഢിയുള്ളവർ
ധർമ്മത്തോടുഴികാത്തുഗ്രകർമ്മദാനങ്ങൾചെയ്തഹോ 221

പരം പ്രസിദ്ധിനേടീട്ടു പരലോകം ഗമിച്ചതായ്
ശൈബ്യൻ മഹാരഥൻ വീരൻ സൃഞ്ജയൻ ജയി നായ
(കൻ 222

സുഹോത്രനാരന്തിദേവൻ കാക്ഷീവാൻ ദ്യുതിയേറി
(യോൻ
ബാൽഹീകൻ ദമനൻ പിന്നെശ്ശ്യാതിയജിതൻ നളൻ 223

വിശ്വാമിത്രനമിത്രഘ്നനംബരീഷൻ മഹാബലൻ
മരുത്തൻ മനുവിക്ഷ്വാകു ഗയൻ ഭരതനാവിധം 224

രാമൻ ദാശരഥി ശ്രീമാൻ ശശബിന്ദു ഭഗീരഥൻ
കൃതവീര്യൻ മഹാഭാഗനമ്മട്ടു ജനമേജയൻ 225

യയാതിയെന്ന സുകൃതി സ്വയമേ ദേവയാജിതൻ
അവൻെറ യജ്ഞയൂപത്താൽ സവനാവനി മിന്നി
(പോൽ 226

എന്നീയിരുപതും നാലും മന്നോരെപ്പണ്ടു നാരദൻ
പുത്രശോകം പൂണ്ടുകേഴും ശൈബ്യന്നോതിക്കൊടു
(ത്തുതേ 227

ഇവർക്കു പുറമേയും പണ്ടവനീശർ മഹാബലർ
മഹാരഥർ മഹായോഗ്യരിഹലോകം വെടിഞ്ഞുതാൻ 228

പൂരു പിന്നെക്കുരു യദുശൂര നാവിഷ്വഗശ്വനും
അണുഹൻ യുവനാശ്വൻ താൻ കകുൽസ്ഥൻ വീരനാം
(രഘു 229

വിജയാംഗശ്വേതവീതിഹോത്രന്മാർകൾ ബൃഹൽഗുരു
ഉശീനരൻ ശതരഥൻ കങ്കൻ ദുളിദുഹൻദ്രുമൻ 230

ദംഭോൽഭവൻ പിന്നെ വേനൻ സഗരൻ നിമി സംകൃതി
ശംഭു ദേവാവൃധൻ പുണ്ഡ്റനജേയപരശുക്കളും 231

ദേവാഹ്വയൻ സുപ്രമേയൻ സുപ്രതീകൻ ബൃഹദ്രഥൻ
മഹോത്സാഹൻ സുക്രതുവാ വിനീതൻ നൈഷധൻ
(നളൻ 232

No. 11397.

സത്യവ്രതൻ ശാന്തഭയൻ സുമിത്രൻ സുബലൻ പ്രഭ
ജാനുജംഘാനരണ്യാർക്കൻ പ്രിയഭൃത്യൻശുചിവ്രതൻ 233
ബലബന്ധുനിരാമർദ്ദൻ കേതുശൃംഗൻ ബൃഹൽബലൻ
ധൃഷ്ടകേതു ബൃഹൽകേതു ദീപ്തകേതു നിരാമയൻ 234
അവിക്ഷിൽ ചപലൻ ധൂർത്തൻ കൃതബന്ധു ദൃഢേഷുധി
മഹാപുരാണസംഭാവ്യൻ പ്രത്യംഗൻ പരഹാ ശ്രുതി 235
ഇവരും മറവപലരും നൂറുമായിരവും നൃപർ
കേൾപ്പുണ്ട നൂറപത്തമത്തിലപ്പുറം വേറെ മന്നരും 236
ബുദ്ധിക്കൊത്തസുഖംവിട്ടും ബുദ്ധിവീഴ്ചകളുള്ളവർ
പരലോകം ഗമിച്ചെല്ലൊ പരം നിന്മക്കൾ പോലെ
(താൻ 237
അവർക്കെഴും ദിവ്യകർമ്മം വിക്രമം ദാനശീലത
മാഹാത്മ്യം പിന്നെയാസ്തിക്യം സത്യം ശുദ്ധി
(ദയാർജ്ജവം 238
ഇവ വാഴ്ത്തും സൽപുരാണകവി പണ്ഡിതർ നിത്യവും
സർവ്വർദ്ധിഹ്രനരായോരുർ സർവ്വരും ഹന്ത പോയിതേ 239
നിന്മക്കളോ ദുർമ്മതികൾ വന്മനൃവൃഥയുള്ളവർ
ഭൂവിലോഭികൾ ദുർവൃത്തരവരേയോർത്തു കേഴൊലാ 240
പഠിപ്പുമറിവും ധീയും പെട്ടം നീ ബുധസമ്മതൻ
ബുദ്ധിശാസ്ത്രവഴിക്കുള്ളാർ സത്യം ഭാരത! മാഴ്കിടാ 241
നിഗ്രഹാനുഗ്രഹനില നീ ഗ്രഹിപ്പീലയോ നൃപ
പുത്രരക്ഷയ്ക്കുറമനുവൃത്തിയൊക്കില്ല കേവലം 242
ഏവം വരാനുള്ളതാണിന്നേവം ദുഃഖിച്ചിടൊല്ലിതിൽ
ദൈവത്തെ ബുദ്ധികൊണ്ടാരു കൈവെച്ചങ്ങു കടപ്പവൻ 243
വിധി കല്പിച്ചതിന്നാരുമതിലംഘിച്ചു നിന്നീടാ
ഭാവാഭാവം സുഖം ദുഃഖമിവകാലൈകമൂലമാം 244
കാലം സൃഷ്ടിപ്പതും ഭൂതജാലത്തെസ്സംഹരിപ്പതും
സംഹരിപ്പോരു കാലത്തെ സ്സംഹരിപ്പതുകാലമാം 245

കാലം ശുഭാശുഭഫലജാലം നിർമ്മിപ്പതെങ്ങുമേ
കാലമേ സംഹരിച്ചിട്ട കാലേ സർവ്വം ചമയ്പ്പതും 246
എല്ലാമുറങ്ങുമ്പൊഴണർന്നല്ലൊ കാലമിരിപ്പതും
എല്ലാരിലും സമം തെറ്റാതല്ലോ കാലം നടപ്പതും 247
എല്ലാം കാലകൃതം താൻ കണ്ടുള്ളിളക്കാതിരിക്ക നീ
ഇതോതിപ്പൂ തൃദുഃഖാർത്തൻ ധൃതരാഷ്ട്ര നരേന്ദ്രനെ 248
ആശ്വസിപ്പിച്ചാത്മനിലയ്ക്കാക്കീ സഞ്ജയനപ്പൊഴേ
ഇതേ വിഷയമായ് വ്യാസനോതീയുപനിഷത്തതും 249
ലോകേ വിദ്വൽകവിശ്രേഷ്ഠരതിൽ ചൊല്ലുപുരാണമായ്
ഭാരതം ചൊൽവതേ പുണ്യമൊരുപാദം പഠിയ്ക്കിലും 250
ശ്രദ്ധയുള്ളോനൊഴിഞ്ഞീടുമദ്ധ്യാപാപങ്ങളൊക്കയും
ദേവദേവഷിവരരുമേവം ബ്രഹ്മർഷിമുഖ്യരും 251
ശ്രദ്ധാകർമ്മാക്കൾ വർണ്ണാശ്രമാരത യക്ഷഫണീന്ദ്രരും
അത്ര വാഴ്ത്തീടുണ്ടു സാക്ഷാൽ നിത്യനാം വാസുദേവനെ 252
അവനല്ലൊ സത്യമുതം പവിത്രം പുണ്യമുത്തമം
നിത്യം പരബ്രഹ്മമെന്നു ചിത്തജ്യോതിസ്സുകേവലം 253
വാഴ്ത്തുന്നു തൻ ദിവ്യകർമ്മമത്രെ നിത്യംമനീഷികൾ
അവങ്കൽനിന്നേ സദസത്ഭാവം വിശ്വം ജനിപ്പതും 254
ബ്രഹ്മാദിസന്തതി കടം ജന്മവും പിന്നെ മൃത്യുവും
അധ്യാത്മമായ് ശ്രുതിയെഴും പഞ്ചഭൂതഗണങ്ങളും 255
അവ്യക്തത്തിന്നുമേ മൂലമതുമായവനേകനാം
യതിയോഗജനം ധ്യാനസ്ഥിതിയോഗബലത്തിനാൽ 256
ആത്മക്കണ്ണാടിയിൽ ക്കാണ്മൊരാത്മജ്യോതിസ്സുതാനവൻ
ശ്രദ്ധയോടും മനംവെച്ചു സദ്ധർമ്മവ്രതനിഷ്ഠയാൽ 257
അധ്യായമിതു ശീലിപ്പോനദ്ധ്യാപാപമൊഴിഞ്ഞുപോം
അനുക്രമണികാധ്യായമാദിതൊട്ടിതു ഭാരതെ 258
ആസ്തികപ്രമോടുകേൾക്കുന്നോനാർത്തികൂച്ചുറങ്ങളിൽ
(പ്പെടാ
രണ്ടുസന്ധ്യയ്ക്കുമിതിലേതാണ്ടു ഭാഗം ജപിയ്ക്കുകിൽ 259

T. N. MENON,
Chottathil House
CRANGANORE.

രാവും പകലുമായ് ചെയ്യുണ്ടാവും പാപങ്ങളറവുപോം
ഭാരതത്തിന്നതത്രെ നൽസാരം സത്യാമൃതം പരം 260
തയിർക്കുവെണ്ണമർത്ഥർക്കു സ്വയം വിപ്രുമാവിധം
ആരണ്യകം മറകളിലമൃതംഭേഷജങ്ങളിൽ 261
കടൽ കായൽകളിൽ പൈമുമ്പെട്ടം നാൽക്കാലിതങ്ങ
(ളിൽ
ഇതിഹാസങ്ങളിൽ ശ്രേഷ്ഠമിതിൽ മാതിരിഭാരതം 262
ഇതേകപാദമെന്നാലും ശ്രാദ്ധേ കേൾപ്പിയ്ക്കിൽ വിപ്രരേ
പിതൃക്കൾക്കന്നപാനങ്ങളൊടുങ്ങാതേകിയെന്നുമാം 263
ഇതിഹാസപുരാണങ്ങൾകൊണ്ടു വേദം പുലർത്തണം
എന്നേ സ്നേഹിക്കുമെന്നല്ലജ്ഞനേ വേദം ഭയപ്പെട്ടം 264
ഈകൃഷ്ണവേദംവിദ്വാൻകേൾപ്പിയ്ക്കിലത്ഥംഗ്രഹിച്ചിടാം
ഭ്രൂണഹത്യാദിയാം പാപഗണവും കളയാംദ്ധ്രുവം 265
ശ്രദ്ധയോടീയ്യൊരധ്യായം ചൊന്നവൻ പ്രതിപർവ്വമേ
ഒട്ടുകുഭാരതം ചൊന്നമട്ടിലാമെന്ന മന്മതം 266
ആഷ്ടമാമിതതിശ്രദ്ധാപൂർവ്വം കേൾക്കുന്നവന്നുമേ
ദീർഘായുസ്സംകീർത്തിയുമാസ്വർഗ്ഗപ്രാപ്തിയുമൊത്തിടും 267
ഒരു ഭാഗം നാലുവേദമൊരുഭാഗത്തു ഭാരതം
തുലയിൽ തൂക്കിനാർമുന്നം പല ദേവകളൊത്തുപോൽ 268
സരഹസ്യം നാലുവേദമിരിയ്ക്കുന്നതിൽനിന്നുമേ
മഹത്തായന്നതൊട്ടെങ്ങും മഹാഭാരതമെന്നുപേർ 269
മഹത്വവും ഗൌരവവുമിഹ കൂടിയ കാരണാൽ
മഹത്ഭാരവത്വാധ്യം മഹാഭാരതമായിതേ 270
ഇതിന്റെ സാരമറിവോനറവുപോം സർവ്വപാപവും
തപ്തസുപാപം ശ്രുതിചൊല്ലുപാപം
സ്വഭാവികശ്രുതനടപ്പുപാപം,
വൃത്തൃത്ഥമത്ഥാഹൃതിയിങ്ങുപാപം
കാമ്യക്കലർപ്പാലിവതന്നെപാപം 271

പർവസംഗ്രഹപർവ്വം

രണ്ടാമദ്ധ്യായം

ഋഷികൾപറഞ്ഞു.

സമന്തപഞ്ചകമതെന്നോതീലേ സൂതപുത്രനീ
അതിൻ യഥാർത്ഥതത്ത്വങ്ങൾകേൾക്കാൻ ഞങ്ങൾക്കൊരാ
(ഗ്രഹം 1

സൂതൻപറഞ്ഞു.

കേൾപ്പിൻ വിപ്രേന്ദ്രരേ! ചൊല്ലും സൽപുണ്യകഥയൊ
(ക്കയും
സമന്തപഞ്ചകാഖ്യാനം ശ്രവിപ്പിൻസാധുശീലരെ! 2
ശസ്ത്രഭൃൽപ്രവരൻ രാമൻ ത്രേതാദ്വാപരസന്ധിയിൽ
പലവട്ടം ക്ഷത്രവംശംമുടിച്ചാൻ കോപകാരണാൽ 3
സ്വവീര്യത്താൽ ക്ഷത്രവംശമൊട്ടുക്കീട്ടഗ്നിസന്നിഭൻ
സമന്തപഞ്ചകേതീർത്താനവനഞ്ചുനിണക്കയം 4
അതിക്രോധത്തൊടാരക്തഹ്രദമഞ്ചിലുമായവൻ
പിതൃക്കൾക്കുനിണംകൊണ്ടുതർപ്പിച്ചാനെന്നുകേൾപ്പു
(ഞാൻ 5
പിതൃക്കൾ ചെന്ന ചീകാദ്യരഥരാമനൊടോതിനാർ
രാമ, നിങ്കൽപ്രീതരായ്നാം ഹേമഹാഭാഗഭാർഗ്ഗവ! 6
പിതൃഭക്തിയിനാലും നിൻ പുരുവീര്യത്തിനാലുമേ
വരംകയ്ക്കൊൾക നന്നായിവരും തവമഹാദ്യുതേ! 7

രാമൻപറഞ്ഞു.

എന്നിൽ പിതൃക്കൾ സന്തോഷിച്ചിന്നനുഗ്രാഹ്യനാ
(കിൽഞാൻ
കോപം പോരാഞ്ഞിഹക്ഷത്രഭൂപവംശം മുടിച്ചതിൽ 8

ഉദിച്ചുപാപം തീരേണമിതിനിയ്ക്കുഷ്ടമാംവരം
ഈയെൻകയങ്ങളം തീർത്ഥങ്ങളായിനിൽക്കേണമൂഴി
(യിൽ 9

ഏവമായ്വരുമെന്നോതീട്ടവനോടാപ്പിതുക്കളും
ക്ഷമിയ്ക്കുന്നനിഷേധിച്ചു ശമിച്ചാനഥ രാമനും 10

ഘോരക്കയങ്ങളംക്കരികിൽ ചേരും പുണ്യപ്രദേശമാം
സമന്തപഞ്ചകമിതു സമസ്തജനകീർത്തിതം 11

ഏതേതു ലക്ഷണത്തോടേതേതു ദേശമിരിയ്ക്കുമോ
അതാതിൻ പേരതിന്നോതുകിതി ചൊൽവൂ മനീഷി
(കൾ 12

കലിയും ദ്വാപരവുമായ്ചേരും സന്ധിയിങ്കലായ്
സമന്തപഞ്ചകത്തുണ്ടായ് കുരുപാണ്ഡവസംഗരം 13

അതിധർമ്മിഷ്ഠമായ് ഭൂമി സ്ഥിതിക്കേടറൊരാസ്ഥ
(ലേ

പതിനെട്ടെത്തി യുദ്ധം ചെയ്തതിനക്ഷൗഹിണിപ്പട 14

ഇടഞ്ഞവടെ വെച്ചിട്ടാപ്പടയൊക്കെ മുടിഞ്ഞുപോയ്
ഇതാണവിടെ യൊന്നുണ്ടായതായ്ദ്വിജമുഖ്യരെ 15

പുണ്യരമ്യസ്ഥലമതു വർണ്യ മെന്നറിയിച്ചുഞാൻ
ലോകത്രയത്തിൽ പ്രഥിതമാകുവാനുള്ള ഹേതുവും 16

ഇതേവമുരചെയ്തേൻ ഞാൻ ക്ഷിതിദേവവരിഷ്ഠരേ!

ഋഷികൾ പറഞ്ഞു

സൂതസൂനോ! ഭവാനക്ഷൗഹിണിയെന്നോതിയില്ല
(യോ 17

അതിന്റെ വിവരം കേൾക്കുന്നതിനുണ്ടിങ്ങൊരാഗ്രഹം
ആന തേരാൾ കുതിരകൾ താനങ്ങക്ഷൗഹിണിയ്ക്കിഹ 18

കണക്കായെത്രയെന്നോതീടേണം നീ വിജ്ഞനല്ലയോ

സൂതൻ പറഞ്ഞു.

ഒരു തേരാനയൊന്നഞ്ചു വെറും കാലാൾ പയത്രയം 19

ഇത്ഥമൊത്താലതിന്നോളം പത്തിയെന്നറിവുള്ളവർ
പത്തി മൂന്നൊക്കുകിൽസ്സേനാമുഖമെന്നോതുമേ ബുധർ 20
മൂന്നു സേനാമുഖം കൂടിയെന്നാലൊ ഗുൽമയെന്നുപേർ
മൂന്നു ഗുൽമം ഗണം മൂന്നുഗണം ചേർന്നതു വാഹിനി 21
മൂന്നു വാഹിനിയൊന്നിച്ചുചേർന്നാൽ പൃതനയെന്നുപേർ
ചമുമുപ്പൃതനായോഗം, ചമു മൂന്നാണനീകിനി 22
നൂറനീകിനി കൂടീടിലൊരക്ഷൌഹിണിയെന്നുപേർ
അക്ഷൌഹിണിക്കു ഗണിതദക്ഷർ കണ്ടകണക്കിഹ 23
ഇരിപത്തോരായിരവു മെണ്ണൂറെഴുപതുംരഥം
ആനക്കണക്കു മീവണ്ണം താനല്ലോ പറയാമിഹ 24
നൂറായിരം പിന്നെ യൊൻപതിനായിരമതിൽപരം
മുന്നൂറമമ്പതും കാലാൾപ്പടയുള്ള കണക്കിഹ 25
അറുപത്തയ്യായിരത്തിയറുനൂറൊത്തപത്തുതാൻ
ശരിയായിക്കുതിരകൾക്കറിയാമേകണക്കിഹ 26
ഇതുഞാൻ വിസ്തരിച്ചോതിയിതുതാൻ മുനിമുഖ്യരേ!
അക്ഷൌഹിണ്യാഖ്യയാൽ സംഖ്യാ സൂക്ഷ്മവിത്തുകൾ (ചെൽവതും 27

കുരുപാണ്ഡുപ്പടകളീയ്യൊരു സംഖ്യപ്പടിയ്ക്കഹോ
പതിനെട്ടക്ഷൌഹിണിയാക്ഷിതിയിൽ കൂടിവിപ്രരേ! 28
അവിടെക്കൂട്ടമാസൈന്യ മവിടെത്തന്നെ തീർന്നു (പോയ്
കൌരവന്മാർ കാരണമായ്തീരവേ കാലശക്തിയാൽ 29
പരമാസ്ത്രജ്ഞനാം ഭീഷ്മൻ പത്തുനാൾ പോർനടത്തി (നാൻ
കുരുസേനാനാഥനായി ഗുരുവാം ദ്രോണരഞ്ചുനാൾ 30
രണ്ടുനാൾ താൻ പോർനടത്തീ കർണ്ണൻ വൈരിവിമർദ്ദനൻ
ശല്യനർധദിനം, പിന്നെയല്ലോ ഘോരംഗദാരണം 31

ദുര്യോധനൻ ഭീമനിവർത്തമ്മിലാട്ടിവസാർദ്ധമേ
അട്ടിനം രാത്രിയിൽ ദ്രൌണി ഹാർട്ടികൃൻ കൃപരെ
(ന്നിവർ 32

പേടിവിട്ടുള്ളുറക്കത്തിൽ മുടിച്ചു പാണ്ഡവപ്പട
അല്ലേശൌനക! സത്രേ ഞാൻ ചൊല്ലുമീമുഖ്യഭാരതം 33

ജനമേജയസത്രത്തിൽ വ്യാസശിഷ്യനുരച്ചതാം
പൂതപീശർക്കുള്ള വീര്യുങ്ങൾ വിസ്തരിപ്പതിനായിതിൽ 34
ആദ്യത്തിലേ പൌഷ്യ പൌലോമാസ്തീകങ്ങൾ കഥി
(ച്ചതാം

വിചിത്രാർത്ഥപദാഖ്യാനവിശിഷ്ടസമയാനിതം 35
വൈരാഗ്യം മോക്ഷകാംക്ഷിക്കാമ്മാറായിതു ബുധാദ്ഭുതം
അറിയേണ്ടുന്നതാത്മാവു പരക്കേജ്ജീവനാം പ്രിയം 36
ഇതിഹാസമിതവ്വണ്ണമതിസവ്വാംഗമോത്തമം
ഇതിൽപ്പെടാതെകണ്ടുള്ളകഥ ലോകത്തിലില്ലഹോ 37
ആഹാരമൊന്നും കൂടാതെ ദേഹം നില്ക്കുന്നവണ്ണമേ
ഇഭാരതം സൽക്കവികൾക്കെപ്പേർക്കു മുപജീവനം 38

അഭിവൃദ്ധിക്കൊരുങ്ങുന്നോർക്കഭിജാതേശ്വരൻപടി
നല്ലോരീയിതിഹാസത്തിലല്ലൊ സൽബുദ്ധിയൊക്കയും 39
സ്വരവ്യഞ്ജനയോഗെ താൻ ലൊകവേദമൊഴിപ്പടി
വിശിഷ്ടജ്ഞാനകരമായ് വിചിത്രപദപവ്വമായ് 40
സൂക്ഷ്മാർത്ഥ ന്യായമുള്ളൊന്നായ് സാക്ഷാൽ വേദാ
(ർത്ഥവേദ്യമായ്

ചൊല്ലുള്ളം ഭാരതേ നിങ്ങൾ കേൾക്കുവിൻ പവ്വസം
(ഗ്രഹം 41

ആദ്യം പവ്വാനുക്രമണി പിന്നേത്തെപ്പവ്വസംഗ്രഹം
പൌഷ്യം പൌലോമമാസ്തീകമാദ്യവംശാവതാരണം 42
പിന്നെസ്സംഭവപവ്വം താനൽഭുതോന്മേഷകാരണം
ഇതിൽ ജതുഗൃഹം പവ്വം ഹിഡിംബവധപർവ്വവും 43

പിന്നൊബ്ബകവധം പർവ്വം പിന്നൈച്ചൈത്രരഥാഭിധം
നയമോടഥ പാഞ്ചാലീസ്വയംവരമതിൽപരം 44

ക്ഷാത്രധർമ്മജയത്തോടുമൊത്തവൈവാഹികാഹ്വയം
വിദുരാഗമനം രാജ്യലാഭത്തോടൊത്തപർവ്വമാം 45

പാർത്ഥതീർത്ഥാടനം പിന്നെ സുഭദ്രാഹരണാഖ്യവും
സുഭദ്രാഹരണത്തിന്നശേഷം ഹരണഹാരിക 46

പിന്നെ ഖാണ്ഡവദാഹാഖ്യം മയദർശ്ശനപർവ്വവും
സഭാപർവ്വമതിൽ പിന്നെ മന്ത്രപർവ്വമതിൽപരം 47

ജരാസന്ധവധം പർവ്വം പിന്നൊദ്ദിഗ്ജയപർവ്വമാം
ദിഗ്ജയത്തിന്നു പരമായ് രാജസൂയികപർവ്വമാം 48

പിന്നെയർഘ്യാപഹരണം ശിശുപാലവധാഖ്യവും
ദ്യൂതപർവ്വമതിൽ പിന്നെയനുദ്യൂതമതിൽപരം 49

പിന്നെയാരണ്യകം പർവ്വം കിർമ്മീരവധപർവ്വവും
അർജ്ജുനന്റെ തപോയാനമാകും പർവ്വമതിൽപരം 50

ഈശാർജ്ജുനരണം ചേരും കൈരാതം പർവ്വമുത്തമം
ഇന്ദ്രലോകാഭിഗമനമെന്ന പർവ്വമതിൽപരം 51

നളോപാഖ്യാനമാം പർവ്വം ധർമ്മകാരുണ്യമണ്ഡിതം
കുരുക്ഷേത്രതീർത്ഥയാത്രാപർവ്വമാണതിനപ്പുറം 52

ജടാസുരവധം പിന്നെഭീമൻ തൻ യക്ഷയുദ്ധമാം
നിവാതകവചന്മാരായ് രണമാജഗരംപരം 53

മാർക്കണ്ഡേയസമസ്യാഖ്യം പർവ്വമായതിനപ്പുറം
ദ്രൌപദീസത്യഭാമാസംവാദപർവ്വമതിൽപരം 54

ഘോഷയാത്രാപർവ്വമായീ മൃഗസ്വപ്നോത്ഭവാഖ്യവും
വ്രീഹിദ്രൌണികമാഖ്യാനമൈന്ദ്രദീക്ഷയുമങ്ങിനെ 55

ദ്രൌപദീഹരണം പിന്നെ ജയദ്രഥവിമോക്ഷണം
പതിവ്രതാരക്ഷിയോത്രം സാവിത്രീകഥയത്ഭുതം 56

രാമോപാഖ്യാനമെന്നുള്ള പർവ്വമാണതിനപ്പുറം
അതിനുശേഷം കർണ്ണന്റെ കുണ്ഡലാഹരണം പരം 57

ആരണേയം പർവ്വമേവം വൈരാടം പർവ്വമാണിനി
അതിൽപരം പാണ്ഡവപ്രവേശം സമയപാലനം 58

പിന്നീടു കീചകവധപർവ്വം ഗോഗ്രഹണംപരം
അഭിമന്യുത്തരാപാണിഗ്രഹണം പർവ്വമപ്പുറം 59

ഉദ്യോഗപർവ്വമായ് പിന്നെയത്യന്തമഹിതാത്ഭുതം
പിന്നെസ്സഞ്ജയയാനാഖ്യപർവ്വമാണതിനപ്പുറം 60

പ്രജാഗരാഖ്യമാം പർവ്വം ധൃതരാഷ്ട്രർക്കു ചിന്തയാൽ
സനൽസുജാതമാം പർവ്വംതാനദ്ധ്യാത്മപ്രദർശനം 61

യാനസന്ധിയതിൽ പിന്നെ ഭഗവദ്യാനപർവ്വമാം
മാതലീപാഖ്യാനമഥഗാവലാഖ്യാനപർവ്വവും 62

സാവിത്രീവാമദേവാഖ്യം വൈന്യോപാഖ്യാനപർവവും
ജാമദഗ്ന്യമുപാഖ്യാനം പിന്നെഷോഡശരാജകം 63

സഭാപ്രവേശം കൃഷ്ണന്റെ വിഭൂതിപുരശാസനം
ഉദ്യോഗംസൈന്യനിര്യ്യാണംവിശേഷോപാഖ്യാന
(പർവ്വവും 64

മഹാനാം കർണ്ണനോടുള്ള വിവാദം പർവമുത്തമം
കുരുപാണ്ഡുപുത്രയുടെ നിര്യ്യാണാഭിധപർവവും 65

രഥാതിരഥസംഖ്യാനപർവ്വമാണതിനപ്പുറം
ഉലൂകദൂതാഗമനപർവ്വം ക്രോധവിവർദ്ധനം 66

അംബോപാഖ്യാനമാം പർവ്വമിവിടെത്താനതിൽപരം
ഭീഷ്മാഭിഷേചനം പർവ്വമായതിൽ പരമത്ഭുതം 67

ജംബുഖണ്ഡവിനിർമ്മാണമാദ്യമുള്ളതതിൽപരം
ഭൂമിപർവ്വമതിൽപിന്നെ ദ്വീപവിസ്താരപർവ്വവും 68

അഥശ്രീഭഗവൽഗീതാപർവ്വം ഭീഷ്മവധം പരം
ദ്രോണാഭിഷേചനം പിന്നെ സ്സംശപ്തകവധം പരം 69

അഭീമന്യുവധം പിന്നെ പ്രതിജ്ഞാപർവ്വമപ്പുറം
ജയദ്രഥവധം പർവ്വം ഘടോൽകചവധം പരം 70
പിന്നെ ദ്രോണവധം പർവ്വമേറവും രോമഹർഷണം
നാരായണാസ്ത്രമോക്ഷാഖ്യമാകും പർവ്വമതിൽപരം 71
കർണ്ണപർവ്വമതിൽപിന്നെശ്ശല്യപർവ്വമതിൽപരം
ഹ്രദപ്രവേശനം പർവ്വം ഗദായുദ്ധമതിൽപരം 72
പിന്നെസ്സാരസ്വതം പർവ്വം തീർത്ഥവംശാനുകീർ
(ത്തനം
അതിന്നുമേൽ മഹാരൌദ്രമാകുമൈഷീകപർവ്വമാം 73
ജലപ്രദാനികം പർവ്വം സ്ത്രീപർവ്വമതിനപ്പുറം
കുരുക്ഷേത്രഗതിയ്ക്കാകും ശ്രാദ്ധപർവ്വമതിൽപരം 74
ബ്രാഹ്മണാകൃതിരക്ഷസ്സാം ചാർവ്വാകവധപർവ്വവും
ധീമാനാം ധർമ്മപുത്രന്റെയഭിഷേചനപർവ്വവും 75
പിന്നെ ഗൃഹവിഭാഗംതാനെന്നപർവ്വമാം പരം
ശാന്തിപർവ്വമതിൽ പിന്നെ രാജധർമ്മാനുശാസനം 76
ആപദ്ധർമ്മാഖ്യമാം പർവ്വം മോക്ഷധർമ്മമതിൽപരം
ശുകപ്രശ്നാഭിഗമനം ബ്രഹ്മപ്രശ്നാനുശാസനം 77
പ്രാദുർഭാവം മായ ദുർവ്വാസാവുമായ്ചെയ്ത ഭാഷണം
ആനുശാസനികാഖ്യാനമാണ പർവ്വമതിൽപരം 78
ഭീഷ്മസ്വർഗ്ഗാരോഹണികനാമമാം പർവ്വമപ്പുറം
അശ്വമേധാഖ്യമാം പർവം വിശ്വപാപവിനാശനം 79
അനുഗീതാഭിധം പർവം പുനരദ്ധ്യാത്മസാധകം
പിന്നെയാശ്രമവാസാഖ്യം പുത്രദർശനപർവവും 80
നാരദാഗമനം പർവമാകുമായതിനപ്പുറം
ഘോരമാം മൌസലം പർവം ദാരുണം രോമഹർഷണം 81
മഹാപ്രസ്ഥാനികം പർവം സ്വർഗ്ഗാരോഹണപർവവും
ഹരിവംശം പിന്നെവേറേ പുരാണം ഖിലസംജ്ഞിതം 82

വിഷ്ണുപർവം ബാലചര്യ വിഷ്ണുവിൻകംസനി (ഗ്രഹം
ഭവിഷ്യൽപർവമെന്നത്രേ ഖിലമത്യൽഭുതം പരം 83
എന്നുപർവമൊരുന്തവു ചൊന്നാൻ വ്യാസമുനീശ്വരൻ
ലോമഹർഷണജൻ സൌതി നൈമിഷാരണ്യമായതിൽ 84
പറഞ്ഞതായിട്ടുള്ളോരു പർവങ്ങൾ പതിനെട്ടതാൻ
ഭാരതത്തിൻസമാസം തത്സാരമീപ്പർവസംഗ്രഹം 85
പൌഷ്യം പൌലോമമാസ്തീകമാദിവംശാവതാരണം
സംഭവം താൻ ജതുഗൃഹം ഹിഡിംബബകനിഗ്രഹം 86
അവ്വണ്ണമേ ചൈത്രരഥമപ്പാഞ്ചാലീസ്വയംവരം
ക്ഷത്രധർമ്മപ്പടിജയിച്ചൊത്തവൈവാഹികം പരം 87
വിദുരാഗമനം പിന്നെ രാജ്യലാഭവുമങ്ങിനെ
അർജ്ജുനൻതൻ തീർത്ഥയാത്ര സുഭദ്രാഹരണം തഥാ 88
ഹരണാഹരണം പിന്നെപ്പരം ഖാണ്ഡവദാഹവും
മയദർശനവും ചൊന്നതാദിപർവത്തിലാണിഹ 89
പൌഷ്യത്തിലങ്ങുദങ്കന്റെ പുഷ്യമാഹാത്മ്യവർണ്ണനം
ആസ്തീകത്തിൽ സർവനാഗപതീന്ദ്രഗരുഡോൽഭവം 90
പാലാഴിമന്ഥമുച്ചൈശ്രവസ്സിന്റെ കഥയെന്നിവ
സുപ്തസത്രം ചെയ്ജനമേജയൻകഥയെന്നിവ 91
സംഭവത്തിൽ ഭാരതരാം മഹാന്മാരുടെയൊക്കയും
മറവുള്ളശൂരരുടെയും മറവംവ്യാസഷ്ടിതന്റെയും 92
പലമട്ടാം സംഭവങ്ങളെല്ലാം ചൊല്ലി യഥാക്രമം
അംശാവതരണത്തിങ്കൽ ദേവതാംശാവതാരവും 93
ദൈത്യദാനവയക്ഷാദ്യതൃഗുവീര്യാംശജന്മവും
നാഗപന്നഗഗന്ധർവപതത്രീന്ദ്രാദിജന്മവും 94
കണ്വാശ്രമത്തിങ്കൽവെച്ചു ദുഷ്യന്തന്യവരന്നഹോ
ശകുന്തളയിലുണ്ടായി ഭരതാഖ്യൻ മഹൻ മഹാൻ 95

ആയവൻപേർവഴിക്കാണ്ടോയതീഭാരതം കുലം
വസുക്കൾക്കാഗ്ഗംഗയിങ്കൽ ശ്രീശന്തനുപാലയേ 96
ജനനംപറഞിയതുമേ പുനസ്സ്വർഗ്ഗംഗമിച്ചതും
തേജോംശസമ്പാതവുമവ്വണ്ണം ഭീഷ്മർ ജനിച്ചതും 97
രാജ്യം കൈവിട്ടതും ബ്രഹ്മചര്യനിഷ്ഠയുറച്ചതും
പ്രതിജ്ഞാരക്ഷയും ചിത്രാംഗദരക്ഷയുമങ്ങിനെ 98
ചിത്രാംഗദൻ തമ്പിയാം വിചിത്രവീര്യന്റെ രക്ഷയും
വിചിത്രവീര്യനവ്വണ്ണം രാജ്യമങ്ങുകൊടുത്തതും 99
അണീമാണ്ഡവ്യശാപത്താൽ ധർമ്മൻതൻ മർത്ത്യജ
(ന്മവും
അതും വരബലാൽ വ്യാസസുതനാംവിധമായതും 100
ധൃതരാഷ്ട്രൻ പാണ്ഡു പാണ്ഡുസുതരെന്നിവർ ജന്മവും
വാരണാവതയാത്രയ്ക്കു ദുര്യോധനകുമന്ത്രവും 101
ചതിയായ്പാണ്ഡവന്മാരെ ധൃതരാഷ്ട്രനയച്ചതും
പോകുംവഴിക്കു വിദുരൻ ധർമ്മപുത്രനുകേവലം 102
മ്ലേച്ഛഭാഷയിലായിട്ടു ഹിതം ചൊല്ലിക്കൊടുത്തതും
വിദുരൻതൻ വാക്കുമൂലം തുരങ്കം പണിചെയ്തതും 103
അഞ്ചുമക്കളൊടും വന്ന നിഷാദാംഗനതന്നെയും
പുരോചനനെയും ചുട്ടങ്ങരക്കില്ലമെരിച്ചതും 104
ഹിഡിംബിയെക്കാട്ടുകാട്ടിൽപ്പാണ്ഡവന്മാരുകണ്ടതും
ഹിഡിംബനെ ഭീമസേനനവിടെത്തച്ചുകൊന്നതും 105
ഉടനായവിടെത്തന്നെ ഏകചക്രേൽക്കചെന്നടിച്ചതും
മഹാതപസ്വിയാം വേദവ്യാസനേത്തത്ര കണ്ടതും 106
തദുക്തിയാലേകചക്രയതിങ്കൽ ബ്രാഹ്മണാലയേ
വെളിവായാരുമറിയാതൊളിച്ചവർ വസിച്ചതും 107
ബകനെക്കൊന്നതും നാട്ടാരാകെയത്ഭുതമാർന്നതും
പാഞ്ചാലീജന്മവും ധൃഷ്ടദ്യുമ്നൻതന്നുടെ ജന്മവും 108

ബ്രാഹ്മണൻപൊല്ലിനാൽകേട്ടും വ്യാസപ്രേരണകൊ
(ണ്ടവർ
രദ്രൗപദീകാമുകന്മാരായ് സ്വയംവരഭിക്ഷയാൽ 109
കൌതുകം പൂണ്ടുപാഞ്ചാലരാജ്യത്തെയ്ക്കു ഗമിച്ചതും
അംഗാരവർണ്ണനേ വെന്നു ഗംഗാതീരത്തിലർജ്ജുനൻ 110
സഖ്യം കയ്ക്കൊണ്ടിണങ്ങീടമഗ്ഗന്ധർവനെറ വാക്കി
(നാൽ
താപത്യം പിന്നെ വാസിഷ്ഠമൌർവമീക്കഥ കേട്ടതും 111
തൻജ്യേഷ്ഠാനുജരൊന്നിച്ചു പാഞ്ചാലപുരിപുക്കതും
മുഖ്യപാഞ്ചാലനഗരേ ലാക്കവെത്തിട്ട ഫൽഗ്ഗുനൻ 112
പൃത്ഥീശർ കാൺകെ ദ്രുപദപുത്രിയേ നേടിയെന്നതും
ഭീമാർജ്ജുനന്മാർ കോപിച്ചേററാമാന്യായപരേയുമേ 113
ശല്യകർണ്ണന്മാരെയുംതാൻ മല്ലടിച്ചു ജയിച്ചതും
അവർക്കുള്ള തുല്യതാമേയകൈവീയ്യം കാൺക കാരണം 114
പാണ്ഡവന്മാരെന്നറച്ചിട്ടണ്ണനും കണ്ണനും രസാൽ
കലാലശാലയിൽക്കൂടിക്കാഴ്ച്ചയ്ക്കായിട്ട ചെന്നതും 115
അഞ്ചാറംക്കും പതനിയൊന്നാക്കാൻ പാഞ്ചാലൻശങ്കപൂ
(ണ്ടതും
പഞ്ചേന്ദ്രോപാഖ്യാനമപ്പോളഞ്ചാതെ മുനിചൊന്നതും 116
ദേവകല്പം ദ്രൌപദിയെയേവം വേളികഴിച്ചതും
ധൃതരാഷ്ട്രൻ വിദുരനെപ്പാണ്ഡവാന്തമയച്ചതും 117
വിദുരൻ ചെന്നതും പിന്നെക്കണ്ണനേക്കണ്ടുവെന്നതും
പാർത്തതും ഖാണ്ഡവപ്രസ്ഥേ പാതിരാജ്യം കൊടുത്ത
(തും 118
നാരദോക്ത്യാ ദ്രൌപദിയെക്കുറിച്ചു നിലവെച്ചതും
സുന്ദോപസുന്ദോപാഖ്യാനമെന്നുള്ള കഥ ചൊന്നതും 119
പിന്നെദ്രൌപദിയോടൊത്തു നന്ദിക്കുംധർമ്മപുത്രനെ

അട്ടിത്തുകണ്ടർജ്ജുനൻവില്ലെടുത്തുംവിപ്രകാരണാൽ 120
ഉടൻ ഗൃഹംപുക്കു ദുഃഖംകെടുത്തു ദൃഢനിശ്ചയൻ
സ്വനിശ്ചയം കാത്തുതീർത്ഥവനയാത്രയ്ക്കു പോയതും 121
ഉലൂപിയെത്തീർത്ഥയാത്രാകാലത്തുപഗമിച്ചതും
പുണ്യതീർത്ഥം ചുററിയതും ബഭ്രുവാഹൻജനിച്ചതും 122
വിപ്രശാപാൽ നക്രമായുള്ളപ്സരസ്സീകളെവരേ
പഞ്ചാപ്സരസ്സലാൽകേററിവിട്ട മോക്ഷം കൊട്ട
(ത്തതും 123
ജിഷ്ണു പിന്നെപ്രഭാസത്തിൽ കൃഷ്ണനോടൊത്തുചേർന്ന
(തും
ശുഭദ്വാരകയിൽചെന്നു സുഭദ്രയെ മനോഭ്രമാൽ 124
കണ്ണന്റെ സമ്മതത്തോടും തിണ്ണം പാർത്ഥൻ ഹരിച്ചതും
സ്ത്രീജനത്തോടുമൊന്നിച്ച മാധവൻ വന്നതിൽപരം 125
സുഭദ്രയിൽ മഹാവീരനഭിമന്യു ജനിച്ചതും
പാഞ്ചാലീനന്ദനന്മാരഞ്ചുപേരുമുവായതും 126
കൃഷ്ണാർജ്ജുനന്മാർ യമുനാതടം പുക്കു രമിയ്ക്കുവേ
ചക്രച്ചാപപ്പടിയും പിന്നെയാഖാണ്ഡവമെരിച്ചതും 127
മയനും നാഗവും ഘോരത്തീയിൽനിന്നിട്ടൊഴിഞ്ഞ
(തും
മന്ദപാലമഹർഷിയ്ക്കു ശാർങ്ഗീപുത്രർ ജനിച്ചതും 128
ഇതൊക്കെയാദിപർവ്വത്തിൽ ചൊല്ലീട്ടുണ്ടതിവിസ്തരം
ഇരുനൂറിരുപത്തേഴുണ്ടദ്ധ്യായമിതിലിങ്ങിനെ 129
പരമർഷിപ്രവരനാം വേദവ്യാസൻ ചമച്ചതായ്
ശ്ലോകങ്ങളെണ്ണായിരവുമെണ്ണൂറും പുനരാവിധം 130
എൺപത്തിനാലും ചൊല്ലീട്ടുണ്ടാമഹാത്മാവു മാമുനി
രണ്ടാമത്തേസ്സഭാപർവ്വം ബഹുവൃത്താന്തമോതിടാം 131
പാണ്ഡവർക്കായ് സ്സഭാക്കളപ്പി പിന്നെക്കിങ്കരദർശനം

ലോകപാലസഭാഖ്യാനമാകൈശ്രീനാരദോദിതം 132
രാജസൂയമഹാരംഭം ജരാസന്ധന്റെ നിഗ്രഹം
ഗിരിവ്രജേ രുദ്ധഭൂപനിരതൻ കൃഷ്ണമോക്ഷണം 133
അതിൻവണ്ണം പാണ്ഡവന്മാർ ചെയ്തദിഗ്വിജയക്രമം
കാഴ്ചദ്രവ്യത്തൊടും യജ്ഞേ പൃഥ്വീശരുടെയാഗമം 134
രാജസൂയാർഗ്ഘവാദത്തിൽ ശിശുപാലന്റെ നിഗ്രഹം
ഐശ്വര്യമദ്യാരേ കണ്ടു സാശ്വര്യാമക്ഷസങ്കടം 135
ദുര്യോധനനഴന്നപ്പോൾ ഭീമഹാസം സഭാന്തരേ
അതിലായാൾ മനഃപൂണ്ടചെയ്തൊരാദൃതകല്പനം 136
അതിൽശകുനിപറഞ്ഞു യുധിഷ്ഠിരപരാജയം
അതിൽ ദ്യൂതാബ്ബിയിൽതാണുപതിച്ചുഴലുമപ്പോഴേ 137
സംഭ്രമയാകും ദ്രൌപദിതെ ധൃതരാഷ്ട്രൻ മഹാമതി
കയററിയപ്പോൾ മാററാരും കയറിക്കണ്ടുവീണ്ടുമേ 138
ദുര്യോധനൻ പാണ്ഡവരെച്ചൂതിനായി വിളിച്ചതും
തോല്പിച്ചു വനവാസത്തിനപ്പോൾതന്നെയയച്ചതും 139
ഇതൊക്കെയും സഭാപർവ്വമതിലോതി മഹാമുനി
ശ്ലോകങ്ങളം രണ്ടായിരവുമഞ്ഞൂറും പുനരങ്ങിനെ 140
പതിനൊന്നും ചമച്ചിട്ടുണ്ടീപ്പർവ്വത്തിൽ ദ്വിജേന്ദ്രരേ
അദ്ധ്യായമെഴുപത്തെട്ടുമാത്രമാണതിലുള്ളതും 141
ഇതിനുശേഷമേ മൂന്നാമതാരണ്യകപർവ്വമാം
വനവാസത്തിനായ്പാണ്ഡുതനയശ്രേഷ്ഠർ പോയതിൽ 142
ധീരൻധർമ്മാത്മജനെയാപ്പൌരന്മാർപിഞ്ഞുടർന്നതും
പിന്നെ ബ്രാഹ്മണരക്ഷയ്ക്കായന്നൌഷധികളം കിട്ടു
(വാൻ 143
യോഗ്യനാം പാണ്ഡവൻ സാക്ഷാലർക്കനെസ്സേവചെ
(യ്തതും
ധൌമ്യോപദേശമട്ടർക്കപ്രസാദാലന്നമൊത്തതും 144

ഹിതമോതും വിദുരരെ ധൃതരാഷ്ട്രൻ വെടിഞ്ഞതും
വെടിഞ്ഞപ്പോൾ പാണ്ഡവരുള്ളിടത്തവനണഞ്ഞതും 145
ധൃതരാഷ്ട്രാജ്ഞയാൽ വീണ്ടും വിദുരൻ സാധു പോ
(ന്നതും
കർണ്ണപ്രോത്സാഹനം മൂലം പിന്നെ ദുഷ്ടൻ സുയോധ
(നൻ 146
പാണ്ഡവന്മാർകാട്ടുവായ്ക്കച്ചെന്നകൊൽവാൻ മുതിർ
(ന്നതും
അവന്റെ ദുർവിചാരംകണ്ടവിടെ വ്യാസർ ചെന്നതും 147
നിർമ്മാണരോധനമതും സുരഭ്യാഖ്യാനമെന്നതും
മൈത്രേയൻ വന്നതും രാജാനുശാസനമുരച്ചതും 148
മന്നൻ ദുര്യോധനനെയാ മാന്യൻ മുനി ശപിച്ചതും
കിർമ്മീരനെ രണേ ഭീമൻ കൊന്ന വൃത്തം കഥിച്ചതും 149
വൃഷ്ണി പാഞ്ചാലവീരൌഘം പാണ്ഡവാന്തത്തിൽ വ
(ന്നതും
കള്ളച്ചൂതാലെ ശകുനിക്കള്ളൻ പാർത്ഥരെ വെന്നതിൽ 150
ചൊടിക്കും കൃഷ്ണനെജ്ജിഷ്ണുവുടൻ സാന്ത്വപ്പെടുത്തതും
കൃഷ്ണന്റെ മുമ്പാവലാതി കൃഷ്ണയേറ്റം പറഞ്ഞതും 151
ആർത്തയാമവളെ കൃഷ്ണനാശ്വസിപ്പിച്ചുവെച്ചതും
ഹരിസൌഭവധ്യാനം പരിതോടരുംചെയ്തതും 152
സുഭദ്രയെപ്പുത്രനോടും ദ്വാരകയ്ക്കാനയിച്ചതും
പാഞ്ചാലീപുത്രരെക്കൂടെപ്പാഞ്ചാല്യൻ കൊണ്ടുപോ
(ന്നതും 153
പിന്നെ ദ്വൈതവനം പാണ്ഡുനന്ദനന്മാർ ഗമിച്ചതും
ധർമ്മപുത്രൻ ദ്രൌപദിയായ് തമ്മിൽ സംവാദമാർ
(ന്നതും 154
അമ്മട്ടവൻ ഭീമനോടും നന്മയിൽ സംവദിച്ചതും

പാണ്ഡുപുത്രസമീപത്തിലന്നുടൻ വ്യാസർ ചെന്നതും 155
മന്ത്രവിദ്യ മുനിശ്രേഷ്ഠൻ മന്നവന്നു കൊടുത്തതും
അമ്മുനീന്ദ്രൻ പോകെയവർ കാമ്യകത്തിൽ ഗമി
(ച്ചതും 156
അസ്ത്രസിദ്ധിയ്ക്കർജ്ജുനൻതാൻ തത്ര വേറിട്ടു പോയതും
കിരാതമൂർത്തിയാം ഗൌരിവരനായ് പോരടിച്ചതും 157
ലോകേശരേക്കണ്ടതും താനാകേയസ്ത്രം ലഭിച്ചതും
അസ്ത്രത്തിന്നിന്ദ്രലോകത്തിലത്രപാർത്ഥൻ ഗമിച്ചതും 158
അതുകേട്ടധികം ചിന്ത ധൃതരാഷ്ട്രനുദിച്ചതും
ബൃഹദശ്വാഖ്യമുനിയാം മഹാനെ കണ്ടുവെന്നതും 159
യുധിഷ്ഠിരൻ വ്യസനമോർത്തധികം വിലപിച്ചതും
ഇളകുംകരുണോദാരം നളാഖ്യാനമുരച്ചതും 160
അതിൽ ഭൈമീനളന്മാർതൻസ്ഥിതിയും കഥയുള്ളതും
ആമട്ടിലക്ഷഹൃദയമാമുനീന്ദ്രൻ കൊടുത്തതും 161
ലോമശൻ വാനിൽ നിന്നിട്ടു ഭൂമീശാന്തമണഞ്ഞതും
വനവാസികളാം പാണ്ഡുതനയന്മാരൊടപ്പൊഴേ 162
സ്വർഗ്ഗത്തിലർജ്ജുനകഥയൊക്കെയാ മുനി ചൊന്നതും
പാർത്ഥസന്ദേശമതിനാൽ തീർത്ഥയാത്ര തുടർന്നതും 163
തീർത്ഥാംതൻ ഫലം പുണ്യമെത്തുമെന്നിഹ ചൊ
(ന്നതും
പുലസ്ത്യതീർത്ഥയാത്രൈവമലം നാരദനൊത്തതും 164
ആസ്ഥലത്തിൽ പാണ്ഡുപുത്രർ തീർത്ഥയാത്രകഴിച്ചതും
കർണ്ണനിന്ദ്രന്നുവേണ്ടീട്ടു കുണ്ഡലങ്ങൾ വെടിഞ്ഞതും 165
അവ്വണ്ണമേ ഗയനുടെ യജ്ഞൈശ്വര്യങ്ങൾ ചൊന്നതും
അഗസ്ത്യാഖ്യാനമതിലാ വാതാപിയെയശിച്ചതും 166
ലോപാമുദ്രാഭിഗമനമപത്യാർത്ഥം കഴിച്ചതും
കൌമാരബ്രഹ്മചര്യർശ്യശൃംഗൻ തൻകഥയെന്നതും 167

ഭ്രമംവെഴും ജാമദഗ്ന്യരാമൻ ചരിതമായതും
അതിലത്രേ കാർത്തവീര്യഹൈഹയക്ഷതി ചൊന്നതും 168
പ്രഭാസത്തിൽ പാണ്ഡവരായ് വൃഷ്ണിപുംഗവർ ചേ
(ർന്നതും
സുകന്യാഖ്യാനവുമതിലത്രേ ച്യവനഭാഗ്ഗവൻ 169
ശ്യാതിയജ്ഞേശചികഠംക്കു സോമപതം കൊടു
(ത്തതും
അവരന്നാ മാമുനിയ്ക്കു യൌവനം നൽകിയെന്നതും 170
മാന്ധാതാവെന്ന നൃപതീന്ദ്രൻതൻ ചരിതമായതും
ജന്ധുപാഖ്യാനവുമതിലത്രേ സോമകമന്നവൻ 171
പുത്രനെത്തീയ്യിൽ ഹോമിച്ചു ശതപുത്രത്വമാർന്നതും
പിന്നേ ശ്യേനകപോതീയമെന്നുപാഖ്യാനമുള്ളതും 172
അതിലിന്ദ്രാഗ്നിധർമ്മന്മാർ ശിബിയെത്താനറിഞ്ഞതും
അഷ്ടാവക്രീയവുമതിലത്രേ ശ്രീജനകാദ്ധ്വരേ 173
അഷ്ടാവക്രമഹർഷിയ്ക്കും ബന്ദിയ്ക്കും വാദമാർന്നതും
വരുണാത്മജനായ് നൈയായികനാ മാമുനീശ്വരൻ 174
വാദിച്ചു വാരഹോ ബന്ദിയതിൽ വെച്ചാണ്ടതോറതും
ജയിച്ചാഴിയിൽനിന്നിട്ടച്ഛനെയാമുനി വീണ്ടതും 175
യവക്രീതാഖ്യാനവുമാ രൈഭ്യോപാഖ്യാനമെന്നതും
ഗന്ധമാദനയാനം പാർത്തതും നാരായണാശ്രമേ 176
പാഞ്ചാലീവാക്കിനാൽ ഭീമൻ ഗന്ധമാദനമേറവേ
കദളീവനമദ്ധ്യത്തിലതിശക്തൻ മരുൽസുതൻ 177
ശ്രീഹനുമാൻ വാഴുവതു വഴിയിൽ തന്നെകണ്ടതും
അഥ സൌഗന്ധികത്തിന്നായ് പൊയ്കയൊന്നിട്ടല
(ച്ചതും 178
അതിൽവെച്ചിട്ടടൻ പിന്നെ മണി മാൻമുതലായഹൊ
യക്ഷരക്ഷോഗണത്തോടൊത്തക്ഷണം പോരടിച്ചതും 179

വൃഷപർവ്വനുപർഷീന്ദ്രപാർശ്വേ പാണ്ഡവർ ചെന്നതും
ആർഷ്ടിഷേണാശ്രമമകംപുക്കതും തത്ര വാണതും 180
പാഞ്ചാലി ഭീമനെപ്പാരം പ്രോത്സാഹിപ്പിച്ചുവെന്നതും
മണിമന്മുഖമാം യക്ഷഗണമായ്പോർനടന്നതും 181
കൈലാസപർവ്വതം കേറിപ്പിന്നെയായവർ ചെന്നതും
പാണ്ഡവന്മാർ വൈശ്രവണൻതന്നെയമ്പോട്ടു കണ്ടതും 182
അവിടെ ഫൽഗുനൻ ഭ്രാതൃജനത്തോടൊത്തു ചേർന്നതും
ദിവ്യാസ്ത്രം തന്നാശുക്രാത്മം ഹിരണ്യപുരിപുക്കഹോ 183
നിവാതകവചന്മാരോടർജ്ജുനൻതന്റെ യുദ്ധവും
കാലേ ഉർദ്ദ്വാന്തപൌലോമകാലകേയാദി ദൈത്യരായ് 184
കിരീടിയാം സവ്യസാചി ഘോരമായ് ചെയ്ത യുദ്ധവും
അവർതൻ വധവും പാർത്ഥനണ്ണനോടറിയിച്ചതും 185
ധർമ്മരാജനു ദിവ്യാസ്ത്രം കാട്ടാൻ പാർത്ഥൻ മുതിർന്നതും
നാരദൻ പാർത്ഥനെയുടൻ നേരേചെന്നു തടഞ്ഞതും 186
ഗന്ധമാദനശൈലംവിട്ടവർ താഴോട്ടു പോന്നതും
മലയെക്കാക്കും പെരുമ്പാമ്പു ബലവാൻ ഭീമസേനനെ 187
മലങ്കൊടുങ്കാറ്റിൽവെച്ചു ബലമോടെ പിടിച്ചതും
ചോദ്യങ്ങൾക്കുത്തരംചൊല്ലി ധർമ്മജൻ വിടുവിച്ചതും 188
അമ്മഹാത്മാക്കൾ പിന്നെയും കാമ്യകത്തെയ്തു പോയതും
തത്ര പാർത്ഥവരും കുന്തീപുത്രരെക്കണ്ടുകൊള്ളുവാൻ 189
ദേവൻ ഭക്തപ്രിയൻ വാസുദേവനങ്ങോട്ടു വന്നതും
മാർക്കണ്ഡേയസമസ്യയുള്ളുപാഖ്യാനങ്ങളൊക്കെയും 190
അതിലത്രേ വൈന്യപൃഥുചരിതം മുനിചൊന്നതും
സരസ്വതീതീർക്ഷ്ണമുനിവരസംവാദമെന്നതും 191
മത്സ്യോപാഖ്യാനമെന്നുള്ളോരാസ്സൽക്കഥയുരച്ചതും
മാർക്കണ്ഡേയസമസ്യാഖ്യം ശ്ലാഘ്യമാകും പുരാണമാം 192
ഐന്ദ്രദ്യുമ്നമുപാഖ്യാനം ധൌന്ധുമാരമതിൽപരം

പതിവ്രതാഖ്യാനമതിൻവണ്ണമാംഗിരിസാഖ്യവും 193
ദ്രൗപദീസത്യഭാമാസംവാദവും പുനരങ്ങിനെ
പിന്നെ ദ്വൈതവനത്തെയ്തു തന്നെപാണ്ഡവർ പോ
(ന്നതും 194

ഘോഷയാത്രയുമാ ദുര്യോധനഗന്ധർവ്വബന്ധവും
അവനെക്കൊണ്ടുപോകുമ്പോളർജ്ജുനൻ വിടുവിച്ചതും 195
അവിടെ ധർമ്മജൻ കണ്ടമൃഗസ്വപ്നം നിമിത്തമായ്
വീണ്ടുമേ കാമ്യകവനം പാണ്ഡുനന്ദനർ പുക്കതും 196
പ്രീഹിദ്രൗണികമാഖ്യാനം മഹിതം വിസ്തരിച്ചതും
ദുർവ്വാസാവാമുനീന്ദ്രന്റെ ദിവ്യോപാഖ്യാനമായതും 197
ജയദ്രഥൻ ദ്രൗപദിയെയാശ്രമൽതാൻ ഹരിച്ചതും
പവനോദ്ഗജവൻ ഭീമനവനെപ്പിന്തുടർന്നതും 198
അക്രൂരൻതാൻ പഞ്ചശിഖനാക്കീട്ടവനെ വിട്ടതും
രാമായണാഖ്യോപാഖ്യാനം സാമാന്യം വിസ്തരിച്ചതും 199
അതിലല്ലോ രാവണനെസ്സീതാപതി വധിച്ചതും
പിന്നെസ്സാവിത്രീപാഖ്യാനമെന്നസൽക്കഥചൊന്നതും 200
കർണ്ണനിന്ദ്രന്നുവേണ്ടിട്ട കുണ്ഡലം കൈവെടിഞ്ഞതും
നന്ദിച്ചിന്ദ്രനൊരാളെക്കൊല്ലുന്നവേല കൊടുത്തതും 201
ആരണേയമതിൽ ധർമ്മൻ പുത്രനായ് നന്മചൊന്നതും
വരം വാങ്ങിപ്പാണ്ഡവന്മാർ പടിഞ്ഞാട്ട ഗമിച്ചതും 202
ഇതാണാരണ്യകം മൂന്നാമതാകും പർവ്വമുത്തമം
ഇരുനൂറുപത്തൊമ്പതധ്യായമതിലുണ്ടഹോ 203
പതിനോരായിരം പിന്നെയവയവമതിൽ പരം
ശരിയ്ക്കൂപതും പിന്നെ നാലും ശ്ലോകങ്ങളുണ്ടിതിൽ 204
അതിന്റെ ശേഷം വൈരാടപർവ്വം കേൾക്കസവിസ്തരം
വിരാടനഗരം പുക്കു ചുട്ടകാട്ടിൽ ശമീദ്രുതം 205
കണ്ടതിന്മേലായുധങ്ങൾകൊണ്ടുവെച്ചുഥ പാണ്ഡവർ

നഗരം പുക്കൊളിവിലായവിടെപ്പാർത്തു വന്നതും 206
കാമംകൊണ്ടു മനംകെട്ട ദുഷ്ടകീചകവീരനെ
പാഞ്ചാലീപ്രാർത്ഥനാമൂലം ഭീമസേനൻ വധിച്ചതും 207
പാണ്ഡുനന്ദനരേത്തേടിക്കണ്ടുപോരാൻ സുയോധനൻ
എല്ലാടവും ബുദ്ധിയേറും നല്ലചാരരെ വിട്ടതും 208
യോഗ്യരാം പാണ്ഡവകഥ കേൾക്കാതായവർ പോന്നതും
ത്രിഗർത്തന്മാർ വിരാടന്റെ ഗോഗ്രഹം മുമ്പുചെയ്തതും 209
അതിൽ പ്പോരൻ വിരാടൻ ചെന്നാത്രിഗർത്തരൊ
(ടേറിതും
അവരായവനെ ബന്ധിച്ചപ്പോൾ ഭീമൻ വിടുർത്തതും 210
വിരാടഗോധനം പാണ്ഡവരാശ്രുവിടുവിച്ചതും
കുരുക്കൾതൻ ഗോധനത്തെപ്പുരംവീണ്ടും ഹരിച്ചതും 211
അവിടെപ്പാർത്ഥനവരെയവരേയും ജയിച്ചതും
കിരീടിഗോധനംപിന്നെത്തിരിയെക്കൊണ്ടുപോന്നതും 212
സുഭദ്രാസുതനാം വീരനഭിമന്യുവിനായുടൻ
മാത്സ്യന്മാത്തരയെപ്പാർത്ഥന്നായ് സന്തുഷ്ടാർത്ഥംകൊടു
(ത്തതും 213
ഇതുനാലാമത്തതല്ലോ വൈരാടം പർവമുത്തമം
ഇതിങ്കലറുപത്തേഴണ്ടദ്ധ്യായം മുനികല്പിതം 214
പരംശ്ലോകക്കണക്കും ഞാൻ പറയാം കേട്ടുകൊള്ളുവിൻ
രണ്ടായിരത്തമ്പതുതാന്നുണ്ടാംശ്ലോകങ്ങളം കേവലം 215
വേദവിത്താംമുനിവരനോതിയിപ്പർവമായതിൽ
അഞ്ചാമതുള്ളൊരുദ്യോഗപർവം കേട്ടാലുമിന്നിമേൽ 216
ഉപപ്ലാവ്യേ പാണ്ഡവന്മാർ നിവേശം ചെയ്തിരിക്കവേ
ജയാശയാൽ കൃഷ്ണപാർശ്വം പോയാർ ഫണികപി
(ദ്ധ്വജർ 217
അങ്ങുന്നീസ്സമരേ സാഹ്യം ഞങ്ങൾക്കൊട്ട ചെയ്യണം
എന്നു രണ്ടാളുമർത്ഥിയ്ക്കുചൊന്നാൻ കൃഷ്ണൻ മഹാമതി 218

യുദ്ധം ചെയ്യാതൊരു വെറുംമന്ത്രി ഞാൻപിന്നെ വീരരേ
ഒരക്ഷൌഹിണിമേസൈന്യമാർക്കേതാണുതരേണ്ടു
(ഞാൻ 219

വരിച്ചു മന്ദൻ ദുർബുദ്ധി പെരുമ്പട സുയോധനൻ
പൊരുതാ മന്ത്രിഹരിയേ വരിച്ചിതു ധനസഞ്ജയൻ 220

മദ്രരാജൻ പാണ്ഡവന്മാർക്കായ് തുണപ്പാൻ വരും വിധൌ
വഴിയ്ക്കുനാനോപഹാരംവഴി വഞ്ചിച്ചു കൌരവൻ 221

വരം നൽകുന്നവനൊടായ് വരം വാങ്ങീ തുണയ്ക്കുവാൻ
അതേററു ശല്യൻ പോയ് പാണ്ഡുസുതരോടിതു
(ചൊല്ലുവാൻ 222

ശാന്തിയോടിന്ദ്രവിജയം ഹന്തചൊല്ലീ നരാധിപൻ
പുരോഹിതനെയുംവിട്ടു കൌരവൻപേർക്കു പാണ്ഡവർ 223

വൈചിത്രവീര്യൻ വചനം പേശിക്കേട്ടു പുരോഹിതൻ
തത്രേന്ദ്രവിജയം ചൊല്ലിയത്രേ പോന്നു പുരോഹിതൻ 224

ദൂതനായിസ്സഞ്ജയനെ ധൃതരാഷ്ട്രൻ മഹാമതി
പാണ്ഡവന്മാർ സന്നിധാനം തന്നിലേയ്ക്കായയച്ചുതേ 225

കണ്ണൻ മുമ്പിട്ടുനിൽപ്പുള്ള പാണ്ഡവപ്രകടോദ്യമം
കേട്ടുറക്കംവരാതാധിപെട്ടിതന്ധൻ നരാധിപൻ 226

അതിൽവെച്ചിട്ടു വിദുരരതിചിത്രഹിതോക്തികൾ
ഓതിക്കേൾപ്പിച്ചു ധീമാനാം ധൃതരാഷ്ട്രനരേന്ദ്രനെ 227

മനസ്സുചുട്ടു ശോകാർത്തി കനത്താ മന്നനോടഹൊ
സനൽസുജാതനദ്ധ്യാത്മം പുനരോതി മഹത്തമം 228

പ്രഭാതത്തിൽ സഞ്ജയനാ നൃപാലനൊടു കേവലം
ശ്രീകൃഷ്ണഫൽഗുനന്മാർതന്നേകഭാവത്തെയോതിനാൻ 229

ഹന്തകൃഷ്ണൻ കരുണയാൽ സന്ധിയ്ക്കായി മഹാമതി
ഒത്തുയോജിപ്പിപ്പതിന്നു ഹസ്തിനാപുരമെത്തിനാൻ 230

രണ്ടുകക്ഷിയ്ക്കുമേ നന്മകണ്ടുചൊല്ലും മുകുന്ദനേ

പ്രത്യാഖ്യാനം ചെയ്യമന്നനത്യാശാന്ധൻ സുയോ
(ധനൻ 231

ദംഭോത്ഭവാഖ്യാനമതങ്ങനൊടപ്പോഴ്രച്ചതും
മാതലിയ്ക്കുള്ളൊരുവരാന്വേഷണത്തെപ്പറഞ്ഞതും 232

മഹർഷിയാം ഗാലവന്റെ മഹത്വകഥ ചൊന്നതും
വിദുളാപുത്രകഥനമതുമങ്ങരുൾ ചെയ്തതും 233

കർണ്ണദുര്യ്യോധനാദ്യന്മാർ തൻദുർമ്മന്ത്രമറിഞ്ഞുടൻ
കൃഷ്ണൻ യോഗേശ്വരത്വത്തെ മന്നരെ കാട്ടിയെന്നതും 234

കണ്ണൻ തേരിൽകരേറീട്ട കർണ്ണനായ് മന്ത്രമാർന്ന
(തിൽ

ചൊടിയോടുപായത്തിൽ വെടിഞ്ഞോനവനാ മതം 235

ഹസ്തിനത്തേ വിട്ടുപപ്ലാവ്യത്തിലെത്തിയഥാക്രമം
പാണ്ഡവന്മാരൊടാവൃത്തം വർണ്ണിച്ചാൻ മധുസൂദനൻ 236

അവരായതുകേട്ടിട്ടങ്ങവശ്യം ഹിതമന്ത്രണം
ചെയ്യപോരിനൊരുക്കങ്ങൾ ചെയ്യ പിന്നെ പ്പുരന്തപർ 237

പരംപോരിന്നൊത്തിറങ്ങി നരാശ്വരഥദന്തികം
വിലസും ഹസ്തിനപുരാൽ ബലസംഖ്യാനവുംതഥാ 238

നാളെയുണ്ടാംമഹായുദ്ധംനീളെയെന്നറിയിക്കുവാൻ
മന്നവൻഭൂതനായ്വിട്ടു പാണ്ഡവന്മാർക്കുലൂകനെ 239

രഥാതിരഥസംഖ്യാനമംബോപാഖ്യാനവുംപരം
ഇതഞ്ചാംപർവ്വമൊട്ടേറെക്കഥയൊത്തിഹഭാരതെ 240

സന്ധിവിഗ്രഹവിസ്താരമേറ്റുമുദ്യോഗപർവ്വമാം
നൂറെണ്ണൂത്താറുണ്ടതിങ്കലദ്ധ്യായമൂഷ്മികല്പിതം 241

ആറായിരത്തറുനൂറിതൊണ്ണൂറെട്ടശ്ലോകിതിൽ
ശ്ലോകങ്ങളുണ്ടുഭഗവാൻമഹാത്മാവാംമുനീശ്വരൻ 242

വ്യാസൻ നിർമ്മിച്ചതായിട്ടീപ്പർവ്വത്തിങ്കൽമുനീന്ദ്രരെ
അതിന്നുമേൽഭീഷ്മപർവ്വമതിചിത്രാർത്ഥമോതുവാൻ 243

ജമ്പൂഖണ്ഡവിനിർമ്മാണംസംജ്ഞയൻചൊന്നതായിഹ
പിന്നെപ്പാണ്ഡവസൈന്യങ്ങൾ ഖിന്നഭാവംകലർന്ന
(തായ് 244

പത്തുനാളതിഗംഭീരഘോരയുദ്ധംനടന്നതായ്
അതിൽപാർത്ഥൻവിഷാദിച്ചുമതിമങ്ങുന്നൊരംമാധ
(വൻ 245

മോഹംനീക്കിക്കളഞ്ഞു താന്മോക്ഷഹേതുകഥികൊ
(ണ്ടഹോ
യുധിഷ്ഠിരഹിതംചെയ്വാൻയുധിസംഘ്രാലധോക്ഷജൻ 246
ചമ്മട്ടിയോങ്ങിപ്പാഞ്ഞെത്തീ ചെമ്മേ ഭീഷ്മവധത്തി
(നായ്
ഹരിവാക്യപ്രതോദാഭിഹതിയേറ ധനഞ്ജയൻ 247

സവ്യാസ്രുവിത്താം ഗാണ്ഡീവി ഭവ്യാരോഗ്രമഹാരണെ
ശിഖണ്ഡിയേ മുൻനിറുത്തീട്ടാഖണ്ഡലി ധനുർദ്ധരൻ 248

തീക്ഷ്ണബാണങ്ങളെയ്തെയ്യ ഭീഷ്മരേ ഭൂവിവീഴ്ത്തിനാൻ
ശരതല്പത്തിലായ് വീണ്ട പരം ഭീഷ്മരു കഷ്ടമേ 249
ആറാമതാം പർവ്വമിതു ഭാരതത്തിൽ മഹത്തരം
അദ്ധ്യായം കേവലം നൂററിപ്പതിനേഴണ്ടിതിൽ പരം 250

ശ്ലോകങ്ങളയ്യായിരവുമെണ്ണൂറു മതിലപ്പുറം
എണ്ണുത്തുനാലുമീപ്പർവ്വമൊന്നായ് നിർമ്മിച്ചു നിർമ്മ
(ലൻ 251

ഭീഷ്മപർവ്വത്തിൽ വേദാർത്ഥവേദിവ്യാസമഹാമുനി
ദ്രോണപർവ്വമിനിച്ചൊല്ലാം നാനാവൃത്തമനോഹരം 252
സൈന്യാധിപത്യാഭിഷേകമാർന്നാചാര്യൻ പ്രതാ
(പവാൻ
മഹിതൻ ധർമ്മപുത്രന്റെ ഗ്രഹണം ചെയ്തതിന്നഹോ 253
പ്രതിജ്ഞചെയ്തകുരുപതിപ്രീതിയുള്ളകേവലം
പാർത്ഥനെസ്സംശപ്തകന്മാർ പോർത്തലാൽ ദൂരെമാററി
(നാർ 254

ഇന്ദ്രവിക്രമനായ് മന്നോർമന്നനാം ഭഗദത്തനെ
സുപ്രതീകദ്വിപത്തോടുമപ്പോരിൽ കൊന്നിതർജ്ജുനൻ 255
ജയദ്രഥ പ്രഭൃതികളായ നാനാമഹാരഥർ
പലർക്കൂടിക്കൊന്നിതേകബാലവീരാഭിമന്യുവെ 256
അഭിമന്യുവധം മൂലമഭിക്രുദ്ധൻ ധനഞ്ജയൻ
ജയദ്രഥനെയേഴക്ഷൗഹിണി തീർത്തുവധിച്ചുതേ 257
കയ്യുക്കേറും ഭീമനും വൻവീര്യോഗ്രൻ ശിനിപുത്രനും
യുധിഷ്ഠിരാജ്ഞയാൽ ശക്രസുതനെ യുധി തേടുവാൻ 258
സുരർക്കുമേല്ക്കുവയ്യാത്ത കുരുപ്പടയിലേറിനാർ
സംശപ്തകരിൽ നിൽപ്പുള്ളോരംശവും തീർത്തു ഫൽ
(ഗുനൻ 259

നവകോടിഭടപ്രായമവൻ സംശപ്തകവ്രജം
കിരീടിതന്നെ നേരിട്ടപോരിൽ കൊന്നാനശേഷവും 260
ധൃതരാഷ്ട്രസുതന്മാരും പാഷ്ണാണായോധി സംഘവും
നാരായണന്മാർ ഗോപാലന്മാരാം യുദ്ധവിദഗ്ധരും 261
അലംബുസൻശ്രുതായുസ്സുജലസന്ധനുമങ്ങിനെ
സൈന്ധവത്തിവിരാടൻതാൻ ദ്രുപദക്ഷിതിനാഥനും 262
ഘടോൽകചാദ്യരും ദ്രോണപർവത്തിൽഹതരായിതെ
ദ്രോണരെക്കൊന്നതിൽക്കോപാൽ ദ്രോണപുത്രൻ രണാ
(ങ്കണെ 263

നാരായണാസ്ത്രവും വിട്ടഘോരാഗ്നേയാസ്ത്രവും പരം
ഭദ്രമായവിടെച്ചൊല്ലിരുദ്രമാഹാത്മ്യവർണ്ണനം 264
വ്യാസാഗമനവും കൃഷ്ണാർജ്ജുനമാഹാത്മ്യവർണ്ണനം
ഇതാണേഴാമതാം പർവ്വമതാ ഭാരതമായതിൽ 265
മുക്കാലും പൃഥിവീപാലമുഖ്യന്മാർഹതരായതും
പറഞ്ഞപോലെയിദ്രോണപർവ്വത്തിൽ തന്നെയാ
(ണഹോ 266

അദ്ധ്യായം നൂറെഴുപതാണൊത്തിട്ടുള്ളതിതില്പരം
ശ്ലോകങ്ങളെണ്ണായിരവും തൊള്ളായിരവുമൊമ്പതും 267
ഇഹതത്വജ്ഞനാകുന്ന വ്യാസൻ മാമുനിപുംഗവൻ
ഒതുക്കിയിദ്രോണപർവത്തിങ്കലത്യന്തവിസ്തരം 268
അതിന്നു മേല്പർണ്ണപർവമോതിടാം പരമാത്ഭുതം
ശല്യനെ സൂതനാവാനായ് ചൊല്ലിയേല്പിച്ചുവിട്ടതും 269
ഇഹപ്രസംഗാൽ ത്രിപുരദഹനം കഥചൊന്നതും
പുറപ്പാടിൽ കർണ്ണശല്യപരുഷോക്തിവിവാദവും 270
അക്ഷോഭ്യോകാകഹംസീയോപാഖ്യാനത്തിൽ പ്രസംഗവും
പോരിൽ ഗുരുസൂതൻ പാണ്ഡ്യവീരനെക്കുലചെയ്തതും 271
ദണ്ഡസേനനെയും പിന്നെദ്ദണ്ഡനേയും വരിച്ചതും
ദ്വന്ദയുദ്ധേ ധർമ്മജനെവെന്ന ഭാസ്കരനന്ദനൻ 272
പാരം കഷ്ടനിലയ്ക്കാക്കീവീരന്മാർ കാണ്കെവിട്ടതും
ധർമ്മരാജേന്ദ്രപുത്രന്മാർതമ്മിൽ ക്രോധം കലർന്നതും 273
അമ്മാധവൻ പാർത്ഥനെ വേണ്ടുമ്മാറനുനയിച്ചതും
ഘോരം ദുശ്ശാസനൻതന്റെ മാറുകീറിവൃകോദരൻ 274
പോരിൽസത്യപ്രതിജ്ഞഃപോരകോരിക്കുടിച്ചതും
കർണ്ണനേത്തൈരഥത്തിങ്കൽഗ്ഗാണ്ഡീവികുലചെയ്തതും 275
ഇതെട്ടാമ്പർവ്വമായ്ചൊല്ലുന്നിതുഭാരതവേദികൾ
അറുപത്തൊമ്പതദ്ധ്യായം കർണ്ണപർവ്വത്തിലുണ്ടിഹ 276
നാലായിരത്തിത്തൊള്ളായിരത്തിയിരുപത്തിനാലുതാൻ
ശ്ലോകങ്ങളീകർണ്ണപർവ്വമാകെയെന്നു പ്രസിദ്ധമാം 277
ഇതിന്നുമേൽ വിചിത്രാർത്ഥമുതിരും ശല്യപർവ്വമാം
വില്ലന്മാർതീർത്തസൈന്യത്തിൽശല്യർസേനാനി
യായതും 278
കൌമാരാഖ്യാനവും തത്ര കേമമാമഭിഷേകവും
കഴിഞ്ഞരഥിയുദ്ധങ്ങളഴിഞ്ഞുപറയുന്നതും 279

എല്ലാക്കുരുപ്രക്ഷയവും ശല്യപർവ്വത്തിലോതുമേ
കല്യനാം ധർമ്മജൻതന്നെ ശല്യരെക്കുലചെയ്തതും 280
സഹദേവൻ ശകുനിയെസ്സഹസായുധി കൊന്നതും
മിക്കതും പടചത്തല്ലംനില്ക്കുവേത്താൻ സുയോധനൻ 281
കയത്തിനുള്ളിൽപോയ്പെള്ളം സ്വയംസ്തംഭിച്ചൊളിച്ചതും
ലുബ്ധകന്മാർ ഭീമനെക്കണ്ടീപ്രവൃത്തികഥിച്ചതും 282
അക്ഷണം ധർമ്മജൻചെന്നങ്ങാക്ഷേപിച്ചതു കേൾക്ക
(യാൽ
ചൊടിച്ചിടുകയാൽപ്പൊന്തിപ്പുരംകൈരവൃനേറതും 283
ഭീമനോട്ട ഗദായുദ്ധമാമഹീപതിചെയ്തതും
യുദ്ധയോഗേരൌഹിണേയനദ്ധാതത്രഗമിച്ചതും 284
സരസ്വതിനദീതീർത്ഥവരപുണ്യതചൊന്നതും
പാരംഗദായുദ്ധമതിഘോരമായിനടന്നതും 285
കയ്യുക്കേറും ഭീമസേനൻ ദുര്യോധനനുപന്നുടെ
തുടയുക്കുള്ള ഗദകൊണ്ടുടനേ തച്ചൊടിച്ചതും 286
ഇതൊമ്പതാംപർവ്വമായുള്ളതത്രേസാരവത്തമം
അദ്ധ്യായമിതിലമ്പത്തൊമ്പതല്ലോ മുനിസത്തമൻ 287
നാനാഖ്യാനങ്ങളോടൊത്തുതാനാരാൽവിരചിച്ചതും
മൂവ്വായിരത്തിരുന്നൂററിരുപതുശ്ലോകമാണിഹ 288
കുരുവംശയശഃപൂരംപരത്തുംമുനിതീർത്തതും
അതിനുമേൽ ഭീഷണമാം സൌപ്തികംപർവ്വമോതിടാം 289
തുടരണ്ടുമുടഞ്ഞാർത്ത്യാകിടക്കും കുരുമന്നനെ
പാണ്ഡവന്മാർപോന്നശേഷം ചെന്നുകണ്ടിതു മൂന്നുപേർ 290
കൃപരുംകൃതവർമ്മാവുമശ്വത്ഥാമാവുമന്തിയിൽ
പടത്തട്ടിൽ ചോരചാടിക്കിടക്കുംപാട്ടുകണ്ടുടൻ 291
കടുക്രോധൻ ദ്രൌണിസത്യംകൊട്ടത്തിതുമഹാരഥൻ
ധൃഷ്ടദ്യുമ്നാദിസകലദുഷ്ടപാഞ്ചാലമണ്ഡലം 292

പെട്ടെന്നെല്ലാം മുടിയ്ക്കാതെചട്ടയൂരുന്നതല്ലഞാൻ
എന്നുമന്നവനോടോതിപ്പോന്നുമുവ്വർമഹാരഥൻ 293

പെടുമസ്തമനത്തുങ്കൽകൊടുങ്കാടുകരേറിനാർ
വലിയോരരയാലിന്റെ മൂലംപററിയിരുന്നുതേ 294

കാക്കക്കൂട്ടങ്ങളേക്കൂമൻലാക്കിൽ കൊൽവതു കാങ്കുവേ
ഉച്ചലൽക്രോധനാംദ്രൌണിയച്ഛനേക്കൊന്നതോർത്ത
(ഹോ 295

സുപ്തപാഞ്ചാലനിയനകൃത്യത്തിന്നങ്ങൊരുങ്ങിനാൻ
ശിബിരംപുക്കുവാതില്ക്കൽദുർദ്ദർശാകൃതിരാക്ഷസൻ 296

ഘോരരൂപൻ കാവലാകുമ്മാറുനില്പതുകണ്ടുതേ
അവനെന്തസ്ത്രമെയ്താലുമവയെല്ലാംവിഴുങ്ങുമേ 297

അവിടെ ദ്രൌണിരുദ്രന്റെസേവചെയ്തു ധൃതത്വരൻ
രാവുറങ്ങുന്നധൃഷ്ടദ്യുമ്നാദിപാഞ്ചാലവത്സരെ 298

കോപാക്രാന്തൻ ഭൃത്യരോടും ദ്രൌപദീപുത്രരേയുമേ
കൃപഹാർദ്ദിക്യുസഹിതൻ കൃപകൂടാതൊടുക്കിനാൻ 299

കൃഷ്ണന്റെ കൌശലാല്പഞ്ചപാണ്ഡവന്മാർകൾസാത്യകി
ഇവർ ശേഷിച്ചിതാമററുള്ളവരൊക്കെ മുടിഞ്ഞുപോയ് 300

പാഞ്ചാലൌഘമുറങ്ങുമ്പോൾദ്രോണപുത്രൻ മുടിച്ചതായ്
ധൃഷ്ടദ്യുമ്നന്റെ സുതൻ പോയ്പാണ്ഡവന്മാരൊടോതി
(നാൻ 301

പിതൃഭ്രാതൃസുതന്മാർതൻ വധാർത്ത്യാദ്രുപദാത്മജാ
വരപാർശ്വത്തിലുണ്ണാതെയിരുന്നാൾശപഥത്തൊടും 302

ദ്രൌപദീവചനോദ്ദീപ്തകോപനായ്പവനാത്മജൻ
അവൾക്കിഷ്ടംചെയ്തുകൊൾവാൻ ജവമോടുംഗദാധരൻ 303

ഗുരുപുത്രൻ പോയവഴിപൊരുതാൻ പാഞ്ഞുകേറിനാൻ
പാരംഭീമഭയാൽ ദൈവപ്രേരിതൻദ്രോണനന്ദനൻ 304

അപാണ്ഡുവായേതിചൊല്ലിക്കോപാലസ്ത്രമയച്ചുതേ
അതുവയ്യെന്നോതികൃഷ്ണനതിന്റെ ശമനത്തിനായ് 305

അതേ അസ്ത്രത്തിലായസ്ത്രമൊരുക്കിത്തീർത്തുഫൽഗ്ഗുനൻ
ദ്രൊണനിതൻ ദ്രോഹബുദ്ധിയ്ക്കു കാണും ദുഷ്ടതകാരണം 306
വ്യാസദ്രൌണികളന്യോന്യവ്യാസക്തം ശാപമേകി
(നാർ
ദ്രൌണിചൂടും ശിരോരത്നം ത്രാണിയോടഹരിച്ചുടൻ 307
പാണ്ഡവന്മാർ ജയന്മൂണ്ടു പാഞ്ചാലിക്കു കൊടുത്തുതേ
ഇതു പത്താമതാംപർവ്വമതത്രൈസൌപ്തികംപരം 308
അദ്ധ്യായം പതിനെട്ടുണ്ടീപ്പർവ്വത്തിൽ മുനികല്പിതം
ശ്ലോകമെണ്ണൂറെഴുപതുണ്ടാകവേ സംഖ്യനോക്കിയാൽ 309
ബ്രഹ്മവാദി മുനിശ്രേഷ്ഠൻ നന്മയോടു കഥിച്ചതായ്
സൌപ്തികൈഷീകപർവ്വങ്ങളിത്തമങ്ങളിണക്കിയാൽ 310
അതിന്നുമേൽ ചൊല്ലീടാം ഞാൻ സ്ത്രീപർവ്വം ദുഃഖസങ്കടം
ഉച്ചദുഃഖവ്യസനിയാം പ്രജ്ഞാചക്ഷുസ്സുപാർത്ഥിവൻ 311
കൃഷ്ണൻ മുമ്പിലണച്ചിച്ച കൃഷ്ണായോമയവിഗ്രഹം
ഭീമദ്വേഷാൽ പുണർന്നിട്ടു ഭീമബുദ്ധ്യാ തകർത്തതും 312
മതിമാനതിദുഃഖാർത്തൻ ധൃതരാഷ്ട്രനുപന്നഹോ
സംസാരക്കാട്ടു കാണിയ്ക്കും മോക്ഷദർശനയുക്തിയാൽ 313
വിദുരൻ വിരവോടാർത്തിയ്ക്കാശ്രമത്തെക്കൊടുത്തതും
പിന്നെയന്തഃപുരത്തോടുമൊന്നിച്ചന്ധനരേശ്വരൻ 314
പട്ടദുഃഖം കുരുകുലപ്പടക്കളമണഞ്ഞതും
വീരപത്നികൾ ദുഃഖം മൂത്തോരോന്നു വിലപിച്ചതും 315
ഗാന്ധാരിധൃതരാഷ്ട്രന്മാർക്കേറ്റം ശോകവിമോഹവും
തത്ര പോരിൽ പിന്തിരിയ്ക്കാതെത്തി ചത്തുകിടപ്പു
(തായ് 316
ഭർത്തൃപുത്രഭ്രാതൃവർഗ്ഗം ക്ഷത്രിയസ്ത്രീകൾ കണ്ടതും
പുത്രപൌത്രവധാലാർത്തിമൂത്ത ഗാന്ധാരി തന്നുടേ 317
ഉഗ്രകോപോദയം കൃഷ്ണൻ തക്കമോടു കൊടുത്തതും
പിന്നെയുധീമാൻ ധർമ്മശീലൻ മന്നവൻ വിധിയാം
Jyothisha Bhooshanam- (വിധം 318

T. N. MENON,
Thottathil House
CRANGANORE.

മരിച്ചമന്നോർദ്ദേഹം സംസ്കരിപ്പിച്ചതുമങ്ങിനേ
തോയത്തിൽ മന്നോർക്കുദകക്രിയ ചെയ്യാൻ തുടങ്ങവേ 319
പൃഥതാൻ പെറ്റ കർണ്ണന്റെ കഥാഗ്രഹ്യം കഥിച്ചതും
ഇതല്ലോ വ്യാസയോഗീന്ദ്രകൃതിയിങ്കൽ മുറയ്ക്കിഹ 320
പതിനൊന്നാമതാം പർവ്വമതിശോകവിവർദ്ധനം
സജ്ജനങ്ങൾക്കു വൈക്ലബ്യസങ്കടാശ്രുപ്രവർത്തനം 321
അദ്ധ്യായമിരുപത്തേഴാണിപ്പർവ്വത്തിങ്കലുള്ളതും
എഴുന്നൂറെഴുപത്തഞ്ചു ശ്ലോകമാം സംഖ്യ നോക്കിയാൽ 322
ഇതിൽ ഭാരതകർത്താവാം മുനി നിർമ്മിച്ചിരിപ്പതും
പന്തിരണ്ടാം ശാന്തിപർവ്വം പിന്നെ ബുദ്ധിവിവർദ്ധനം 323
പിതൃഭ്രാതൃസ്വാലപുത്രമാതുലാദികം മാരണാൽ
അതിനിർവിണ്ണനായ് ധർമ്മമതിയാം ധർമ്മനന്ദനൻ 324
ശരതല്പേ ധർമ്മവാദം ശാന്തിപർവ്വത്തിൽ വിസ്തരാൽ
അതെല്ലാമറിവിച്ചിക്കും മന്നവർക്കറിയേണ്ടതാം 325
ആപദ്ധർമ്മങ്ങളും കാലഹേതു കണ്ടറിയേണ്ടവ
ഇവ നന്നായറിഞ്ഞീടുന്നവൻ സർവ്വജ്ഞനായ്വരും 326
ചിത്രവിസ്താരബഹുലവൃത്തമാം മോക്ഷധർമ്മവും
പന്തിരണ്ടാം പർവമത്രേ ഹന്ത വിദ്വജ്ജനപ്രിയം 327
ഇപ്പർവത്തിങ്കലദ്ധ്യായം മുന്നൂറുമതിലുപ്പുറം
ഇരുപത്തൊമ്പതും ചേരുമറിവുള്ള മുനീന്ദ്രരേ 328
പതിനാലായിരം പിന്നെ യെഴുന്നൂറുമൊരേഴുമേ
ഇരുപത്തഞ്ചുമാണത്രേ ശ്ലോകങ്ങളതിലുള്ളവ 329
ഇതിന്നുമേലുള്ള പർവമാനുശാസനമുത്തമം
ഗാംഗേയനാം ഭീഷ്മർ ചൊല്ലിദ്ധർമ്മനിശ്ചയ
(മാർന്നവൻ 330
സ്വസ്ഥനായ്ത്തീർന്നിതു കുരുപൃഥ്വീനാഥൻ യുധി
(ഷ്ഠിരൻ
ധർമ്മാർത്ഥവ്യവഹാരങ്ങൾ നന്നായോടുണ്ടിതിൽ പരം 331

പലമാതിരിദാനത്തിൻ ഫലയോഗവിചാരവും
ദാനത്തിന്നർഹതാഭേദം ദാനത്തിൻവിധിഭേദവും 332
അത്രാചാരസ്ഥിതികളും സത്യത്തിൻ പരിനിഷ്ഠയും
ഗോബ്രാഹ്മണർക്കെഴുന്നോരു മഹാഭാഗ്യവിചാരവും 333
ദേശകാലങ്ങൾക്കു തക്ക ധർമ്മങ്ങളുടെ മർമ്മവും
ഇത്തരം ബഹുവൃത്താന്തം വിസ്തരിച്ചനുശാസനം 334
ഭീഷ്മാചാര്യൻ യഥാകാലം സ്വർഗ്ഗാരോഹണമാർന്നതും
പതിമൂന്നാമതാം പർവ്വമിതു ധർമ്മാർത്ഥബോധകം 335
അദ്ധ്യായം നൂറിനാല്പത്താറത്രേ കല്പിതമിങ്ങിതിൽ
എണ്ണായിരം ശ്ലോകമാണു കണക്കായിഹ ചൊന്നതും 336
അശ്വമേധികമാം പർവ്വം പതിനാലാമതായ്വരും
അസ്സംവർത്തമരുത്തീയമാഖ്യാനമതിലുത്തമം 337
സ്വർണ്ണ ഭണ്ഡാരാപ്തിയുമാപ്പരീക്ഷിത്തു ജനിച്ചതും
ദ്രൌണ്യസ്ത്രദഗ്ധനവനു കണ്ണൻ ജീവൻ കൊടുത്തതും 338
അർജ്ജുനൻ പിന്തുണയ്ക്കുമ്മാറശ്വമേധാശ്വമുക്തിയും
അങ്ങുമിങ്ങും ശ്രുരന്ധ്രപർ സംഗരം ചെയ്തുവെന്നതും 339
ആത്മജായിത ചിത്രാംഗദാത്മജൻ ബഭ്രുവാഹനൻ
പോരിലർജ്ജുനനെക്കൊന്നു പാരം ജീവൻ കൊടുത്തതും 340
മഹനീയാശ്വമേധത്തിൽ നകുലാഖ്യാനമെന്നതും
ഇതാശ്വമേധികം പർവ്വം നിതാന്താത്ഭുതമുത്തമം 341
അദ്ധ്യായമുണ്ടീപ്പർവ്വത്തിൽ കേവലം നൂറിമൂന്നു (താൻ
മൂവ്വായിരത്തിമുന്നൂറും പിന്നീടിരുപതും പരം 342
ശ്ലോകങ്ങളിതിലൊപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടു തത്വജ്ഞനാം മുനി
പതിനഞ്ചാമതാം പർവ്വം പിന്നെയാശ്രമവാസമാം 343
രാജ്യംത്യജിച്ചു നിർവിണ്ണൻ ധൃതരാഷ്ട്രൻ മഹീ (ശ്വരൻ
ആശ്രമം പൂക്കു ഗാന്ധാരീസഹിതൻ വിദുരാനുചിതൻ 344

അവൻ പോകുമ്പോഴേ കുന്തീദേവി കൂടെയിറങ്ങിനാൾ
പുത്രരാജ്യത്തെയും വിട്ടു ഗുരുശുശ്രൂഷണാദരാൽ 345
മരിച്ചപുത്രപൌത്രന്മാർ മറ്റുമന്നവവീരരും
പരലോകം ഗമിച്ചുള്ളോർ തിരിച്ചരികിൽ വന്നതാ
(യ് 346

പരാശ്രയപ്രസാദത്താൽ സൈരം കണ്ടു മഹാത്ഭുതം
ദുഃഖം പോക്കിബ്ഭായ്യയൊത്തു മുഖ്യമാം പദമെത്തി
(നാൻ 347

ധർമ്മാശ്രയത്താൽ വിദുരനമ്മട്ടു ഗതിനേടിനാൻ
അവ്വണ്ണമേ മന്ത്രിമാരും ഗാവൽഗണിബുധേന്ദ്രനും 348
വരും നാരദനെക്കണ്ടാൻ നരനാഥൻ യുധിഷ്ഠിരൻ
കേട്ടു നാരദനോതീട്ടു കഷ്ടം വൃഷ്ണികുലക്ഷയം 349
ഇതാണാശ്രമവാസാഖ്യം പർവ്വമേറ്റവുമത്ഭുതം
നാല്പത്തിരണ്ടുണ്ടദ്ധ്യായ മിപ്പർവ്വത്തിങ്കലാവിധം 350
ശ്ലോകമോരായിരത്തഞ്ഞൂററാറുണ്ടിഹ യഥാവലേ
തതപദർശിമുനി പ്രൌഢസത്തമൻ തീർത്തതുത്തമം 351
ഇതിന്നുമേൽ മൌസലമാം പർവ്വം കേൾക്കുക ദാരുണം
ഉടനേ വൃഷ്ണിവീരന്മാർ തൊട്ടം ശസ്ത്രാൽ മുടിഞ്ഞു
(പോയ് 352

കടുക്കും ബ്രഹ്മദണ്ഡത്താൽക്കടൽ കരയിൽ വെച്ചഹോ
അടച്ചാപാനകേ മദ്യം കുടിച്ചു മദമത്തരായ് 353
ഏരകാകാരവജ്രത്താൽ മേല്പോരം കൊന്നു പരസ്പരം
ഏവം സർവ്വക്ഷയം ചെയ്തു ദേവശ്രീരാമകൃഷ്ണരും 354
അതിക്രമിച്ചീല സർവക്ഷയകൽ കാലശക്തിയെ
അർജ്ജുനൻദ്വാരകയേയും വൃഷ്ണീവീരരൊഴിഞ്ഞതായ് 355
ചെന്നുകണ്ടാർത്തിയുംക്കൊണ്ടിതന്നു പാരം വിഷണ്ണനായ്
അമ്മാമൻ വസുദേവന്റെ സംസ്കാരം ചെന്നുചെയ്തുവൻ 356

പാനശാലാന്തികേ കണ്ടാൻ യാദവക്ഷയസങ്കടം
രാമകൃഷ്ണന്മാരുടെയാപ്പമന്മെയ് സംസ്കരിച്ചവൻ 357
മറവ്വുള്ളശ്രേഷ്ഠരുടെ സംസ്കാരംചെയ്ത സാദരം
ആ ദ്വാരകയിലുള്ളോരു വൃദ്ധബാലജനങ്ങളെ 358
കൊണ്ടുപോരുംവിധൌ കണ്ടാൻ ഗാണ്ഡീവത്തിന്റെ
(തോത്തമേ
സവ്വദിവ്യാസ്ത്രമതിനുമവ്വണ്ണം തെളിയായ്മയും 359
വൃഷ്ണിസ്ത്രീനാശവും പിന്നെ പ്രഭാവം നിത്യഭാവ
(വും
ഇതെല്ലാംകണ്ടു നിവ്വിണ്ണമതിയായ് വ്യാസർചൊ
(ല്കയാൽ 360
ചെന്നു ധർമ്മജനെക്കണ്ടു സന്ന്യസിപ്പാനൊരുങ്ങിനാ
(ൻ
ഇതല്ലോ മൌസലം പവ്വം പതിനാറാമതായതും 361
എട്ടദ്ധ്യായമിതിൽ ശ്ലോകം മൂന്നൂററിരുപതാവിധം
ചേർത്തിട്ടുണ്ടിഹ തത്വജ്ഞശ്രേഷ്ഠൻ വ്യാസമുനീശ്വ
(രൻ 362
മഹാപ്രാസ്ഥാനികം പർവം പതിനേഴാമതാണഥ
രാജ്യംവിട്ടാപ്പാണ്ഡവന്മാർ പ്രാജ്യ പൂരുഷപുംഗവർ 363
ദ്രൌപദീദേവിയോടൊത്തു മഹാ പ്രസ്ഥാനമാർന്നതേ
അവർ ചെങ്കടലിൽ ചെന്നിട്ടവിടെക്കണ്ടിതഗ്നിയെ 364
വഹ്നിചോദിക്കയാൽ പാർത്ഥൻ വഹ്നിപൂജാപുരസ്സ
(രം
പാണ്ഡവൻ പ്രാജ്യമായോരു ഗാണ്ഡീവം വില്ലുനല്കി
(നാൻ 365
പിന്നെ ഭ്രാതാക്കൾ പാഞ്ചാലീദേവിയും വീണുവെങ്കി
(ല്യം
ധർമ്മജൻ തിരിയേനോക്കാതവിടുന്നും ഗമിച്ചുതേ 366

പതിനേഴാം പർവ്വമിതു മഹാപ്രാസ്ഥാനികാഭിധം
ഇതിലൊത്തീടമദ്ധ്യായം മൂന്നല്ലോ ശ്ലോകമാവിധം 367

മുന്നൂററിരുപതാകുന്നു തത്വജ്ഞമുനികല്പിതം
സപ്തപർവ്വമിതിൽ പിന്നെ മുഖ്യം ശ്ലാഘ്യമമാനുഷം 368

വന്നു വിമാനം സപ്തത്തിൽനിന്നെന്നിട്ടും യുധിഷ്ഠി
(രൻ
ഭാവിച്ചീലാനുശംസ്യത്താൽ ശപവില്ലാതെ കരേറു
(വാൻ 369

ചാഞ്ചല്യ മറ്റതൽബുദ്ധിതാൻ ചാലേ കണ്ടു ധർമ്മ
(രാഗം
ശരീരപംവിട്ടിണങ്ങീതാൻ സ്വരൂപം പൂണ്ടുകേവലം 370

സപ്തത്തിൽ ചെന്നു വിവിധദുഃഖയാതനയൊത്തഹോ
ധർമ്മജൻ നരകംകണ്ടു ദേവദൂതന്റെ മായയാൽ 371

അതിൽ കേട്ടിതു ധർമ്മാത്മാവഥ തന്നുടെതമ്പിമാർ
യാതനാദേഹമാർന്നോരം വേദനപ്പെട്ടുകേഴ്വതും 372

ഫലാൽ കർമ്മഫലം ധർമ്മവലാരികളുണർത്തവേ
സപ്തംഗയിൽക്കുളിച്ചിട്ടാ സ്വർഗ്ഗിമെയ്യാണ്ടു പാ
(ണ്ഡവൻ 373

സ്വധർമ്മസിദ്ധമാം സ്ഥാനമഥ സ്വർഗ്ഗത്തിലാണ്ട
(വൻ
ഇന്ദ്രാദിദേവാദ്ഭുതനായ് നന്ദ്യാവാണിതു ധർമ്മജൻ 374

പതിനെട്ടാം പർവ്വമേവം രചിച്ചു വ്യാസമാമുനി
ഇതിലദ്ധ്യായമഞ്ചല്ലോ മതിമാൻ മുനി തീർത്തതും 375

ശ്ലോകങ്ങളുണ്ടിരുനൂറുമൊമ്പതും താപസേന്ദ്രരേ
പരമഷ്ടി കലശ്രേഷ്ഠനരുളിച്ചെയ്തതായിഹ . 376

ഇവ്വണ്ണം പതിനെട്ടാണ പർവമൊക്കവേ നോക്കിയാൽ
ഹരിവംശഭവിഷ്യങ്ങളരച്ചിതു ഖിലങ്ങളിൽ 377

പതിനായിരവും പിന്നെ രണ്ടായിരവുമങ്ങിനേ
ഖിലമാം ഹരിവംശത്തിൽ ശ്ലോകംതീർത്തുമുനീശ്വരൻ 378
ഏവമത്രേ ഭാരതത്തിൽ കേവലം പർവസംഗ്രഹം
പതിനെട്ടങ്ങൊത്തുചേർന്നിതക്ഷൗഹിണി രണത്തി
(നായ് 379

ആ മഹാഘോരമാം യുദ്ധം നടന്നു പതിനെട്ടനാൾ
നാലുവേദങ്ങളും ഗോപനിഷത്തൊത്തറിവോനുമേ 380
ഈയ്യാഖ്യാനമറിഞ്ഞീടാതൊരു പണ്ഡിതനായ്വരാ
അർത്ഥശാസ്ത്രമിതെന്നല്ല ധർമ്മശാസ്ത്രമിതുത്തമം 381
കാമശാസ്ത്രമിതാം വ്യാസശ്രീമഹർഷി വിനിർമ്മിതം
ഇബ്ഭാരതം കേൾക്കിലന്യ ശ്രാവ്യകാവ്യം രുചി
(ച്ചീടാ 382

കയിൽനാദം കേൾക്കിലു ഗ്രദ്ധാംക്ഷദ്ധനികണക്കി
(നേ
ഇതിഹാസമിതിന്മേൽ നിന്നുതിരും കവിബുദ്ധികം 383
പഞ്ചഭൂതത്തിൽ നിന്നിപ്രപഞ്ച സൃഷ്ടിത്രയപ്പടി
ഇയ്യാഖ്യാനം വിഷയമായ്പു രാണം നിൽപു വിപ്ര
(രേ 384

അന്തരിക്ഷം വിഷയമായ്നാൽവഴിപ്രജപോലവേ
ക്രിയാഗ്രണങ്ങൾക്കൊക്കേയു മീയൊരാഖ്യാനമാശ്രയം 385
സപ്തേന്ദ്രിയങ്ങൾക്കു മന്തഃകരണക്രിയപോലവേ
ഇയ്യാഖ്യാനത്തിലൊക്കാത്ത കഥയൊന്നില്ല ഭൂമിയി
(ൽ 386

ആഹാരമൊന്നുമില്ലാതെ ദേഹനിൽ പുകണക്കിനെ
ഇയ്യാഖ്യാനം കവിവരർക്കേവർക്കു മുപജീവനം 387
അഭിവൃദ്ധിക്കു മോഹിപ്പോർക്കഭിജാതേശ്വരൻപടി
ഇക്കാവ്യത്തിലുമേ മെച്ചമാക്കാൻ കവികളില്ലിഹ 388

സൽഗൃഹസ്ഥനിലും മറവുള്ളാശ്രമം മൂന്നുമാംവിധം
നിങ്ങൾക്കു ധർമ്മമതിലുദ്യമമാർന്നിടട്ടേ 388

യിങ്ങൊന്നിതേ പരഗതിയ്ക്കു തുണയ്ക്കുയുള്ളൂ
അത്ഥാംഗനാദികൾ മിടുക്കൊടിണക്കിയാലു– 389

മാപ്തസ്ഥിതിയ്ക്കുതകിടാനിലനില്ക്കയില്ലാ
ദ്വൈപായനച്ചൊടിയിൽ നിന്നുയരെപ്പരപ്പിൽ– 390

പ്പാപാപഹം സുകൃതദം പരമം വിശുദ്ധം
ഇബ്ഭാരതം കിമപി കേൾപ്പവനെന്തിനെന്നാ– 391

ലാപ്പുഷ്കര പ്രഥമതീർത്ഥജലാഭിഷേകം
ഇന്ദ്രിയം വഴിയായ് വിപ്രൻ പകൽ ചെയ്യുന്ന പാത
(കം 392

അന്തിയ്ക്കീബ്ഭാരതം വായിച്ചെന്നാലൊക്കെ നശി
(ച്ചിടും
മനോവാക്കായ വഴിയായ് രാത്രി ചെയ്യുന്നപാതകം 393

പുലർച്ചയ്ക്കീബ്ഭാരതം വായിച്ചാലാശു നശിച്ചു
(പോം
പൊൻകൊണ്ടു കൊമ്പുകൾ പൊതിഞ്ഞ പശുക്കൾ
(ന്നു 394

വേദജ്ഞനായറിവെഴും ദ്വിജനേകുവോനും
ഇപ്പുണ്യഭാരതമഹാകഥ കേൾക്കുവോനു– 395

മീരണ്ടുപേർക്കുമുതകുന്ന ഫലം സമാനം
ആഖ്യാനം പരമതു വൻപൊരുൾപ്പരപ്പാർ– 396

ന്നർക്കൊള്ളുണ്ടതിലഖില പർവ്വസംഗ്രഹത്തെ
മുൻകേട്പോർക്കല മപഗാഹമാംപ്പവത്തെ 397.
കയ്ക്കുണ്ടാൽ കടലലയിങ്കലെന്നപോലെ

പൌഷ്യപർവ്വം.

മൂന്നാമദ്ധ്യായം

സൂതൻ പറഞ്ഞു.

പരീക്ഷിത്തിന്റെ പുത്രനായ ജനമേജയൻ സോദരന്മാരോടുകൂടി കുരുക്ഷേത്രത്തിങ്കൽ വെച്ചു ദീർഘസത്രം ചെയ്തിരുന്നു. അവന്റെ സഹോദരന്മാർ ശ്രുതസേനൻ ഉഗ്രസേനൻ ഭീമസേനൻ എന്നു മൂന്നു പേരായിരുന്നു അവർസത്രം കഴിച്ചുവരുമ്പോൾ ഒരു സാരമേയം അവിടെ കടന്നു ചെന്നു. 1

ജനമേജയന്റെ സോദരന്മാർ പ്രഹരിച്ചതിനാൽ അവൻ കരഞ്ഞുകൊണ്ടു അമ്മയുടെ അടുക്കൽ ചെന്നു. 2

അവൻ കരയുമ്പോൾ എന്താണു കരയുന്നതു്. ആരാണു അടിച്ചതെന്നമ്മ ചോദിച്ചു. 3

ഈ കേട്ടിട്ടു "ജനമേജയന്റെ സോദരന്മാരെന്നെ അടിച്ചു" എന്നവനമ്മയോടു പറഞ്ഞു. 4

നിയ്യവിടെ അടിയ്ക്കുവാൻ തക്ക തെറ്റു ചെയ്തിരിക്കും എന്നമ്മ മറുപടിപറഞ്ഞു. 5

ഒരു തെറ്റും ഞാൻ ചെയ്തിട്ടില്ല. ഹവിസ്സു നോക്കീട്ടുമില്ല. നക്കീട്ടുമില്ല. എന്നവനമ്മയോടു വീണ്ടും പറഞ്ഞു. 6

അതുകേട്ടിട്ടു അവന്റെ അമ്മ സരമ പുത്രദുഃഖാർത്തയായിട്ടു ജനമേജയൻ സോദരന്മാരോടു് കൂടി ദീർഘസത്രം നടത്തുന്നാസ്സത്രസ്ഥലത്തേയ്ക്കു ചെന്നു. 7

എന്നിട്ടവൾ കോപിച്ചുകൊണ്ടു 'എന്റെ ഈ മകൻ ഒരു തെറ്റും ചെയ്തിട്ടില്ല. ഹവിസ്സു നോക്കീട്ടുമില്ല. നക്കീട്ടുമില്ല. എന്തിനാണടിച്ചതു' എന്നവനോടു ചോദിച്ചു.

അവരുമൊന്നും മറുവടി പറഞ്ഞില്ല. കുറ്റം ചെയ്യാത്ത ഇവനെ അടിച്ചതുകൊണ്ടു അദ്ദേഹത്തിനു നിനക്കുണ്ടാകുമെന്നവൾ വീണ്ടും പറഞ്ഞു. 9

ദേവദൂതനിയായ സരമയിങ്ങിനെ പറഞ്ഞപ്പോൾ ജനമേജയൻ സംഭ്രമിച്ചു വിഷണ്ണനായിത്തീർന്നു. 10

അവൻ ആസ്സത്രം കഴിഞ്ഞതിന്നുശേഷം ഹസ്തിനപുരത്തിലെത്തീട്ടു തന്റെ പാപം ശമിപ്പിക്കുവാൻ തക്ക ഒരു പുരോഹിതനെ അന്വേഷിച്ചുകൊണ്ടു വളരെ പ്രയത്നപ്പെട്ടിരുന്നു. 11

ഒരിക്കൽ നായാട്ടിന്നുപോയിട്ടു പാരീക്ഷിതനായ ആ ജനമേജയൻ തന്റെ രാജ്യത്തിന്നകത്തു ഒരാശ്രമം കണ്ടെത്തി. 12

അവിടെ ശ്രുതശ്രവസ്സെന്ന ഒരു മഹർഷി താമസിച്ചിരുന്നു. അവന്നു സോമശ്രവസ്സ് എന്നുപേരായിട്ടു തപോനിഷ്ഠയുള്ള ഒരു പുത്രനുണ്ടു്. 13

അദ്ദേഹത്തിന്റെ അടുക്കൽ ചെന്നു പാരീക്ഷിതനായ ജനമേജയൻ ആ പുത്രനെപ്പുരോഹിത്യത്തിന്നായി വരിച്ചു. 14

ആ മഹർഷിയെ നമസ്കരിച്ചിട്ടു 'ഭഗവാനെ ഇവിടുത്തെ പുത്രൻ എന്റെ പുരോഹിതനായിരുന്നാൽ കൊള്ളാ'മെന്നു പറഞ്ഞു. 15

അതു കേട്ടിട്ടു ആ മഹർഷി ജനമേജയനോടു പറഞ്ഞു 'ഹേ ജനമേജയ എന്റെ ഈ പുത്രൻ സർപ്പസ്ത്രീയിൽ ജനിച്ചവനും എന്റെ തപോവീര്യത്താൽ ഭരിക്കപ്പെട്ടവനും എന്റെ ശുക്ലം പാനം ചെയ്തയാലവളുടെ വയറ്റിലുണ്ടായവനുമാകുന്നു'. 16

ഇവൻ മഹാദേവകൃത്യയെ ഒഴിച്ചു അങ്ങയ്ക്കുള്ള സകല പാപകൃത്യകളേയും ശമിപ്പിക്കുവാൻ സമർത്ഥനാണെന്നതാണു്. 17

ഇവന്നു ഗ്രന്ഥമായിട്ടു ഒരു വ്രതമുണ്ടു്. ഇവനോടു ഒരു ബ്രാഹ്മണൻ എന്തെങ്കിലുമപേക്ഷിച്ചാൽ അതു സാധിപ്പിയ്ക്കും. അതു നേരെയാക്കാമെന്നുണ്ടെങ്കിൽ ഇവനെ കൊണ്ടുപോകാം. 18

എന്നദ്ദേഹം പറഞ്ഞപ്പോൾ 'അതങ്ങിനെയാവാ'മെന്നു ജനമേജയൻ പറഞ്ഞു. 19

അവനാപ്പുരോഹിതനോടുകൂടി തിരിച്ചുചെന്നു. സോദരന്മാരോടു പറഞ്ഞു 'ഇദ്ദേഹത്തെ ഞാൻ ഉപാദ്ധ്യായനായിട്ടു വരിച്ചു. ഇദ്ദേഹം എന്തുപറയുന്നുവോ അതു നിങ്ങൾ ഉടനേ ചെയ്തുകൊടുക്കണം'. ഇങ്ങിനെ അവൻ പറഞ്ഞതുകൊണ്ടു സോദരന്മാർ അപ്രകാരം ചെയ്തുവന്നു. അവനിങ്ങിനെ സോദരന്മാരെ ഏല്പിച്ചിട്ടു തക്ഷശിലയിലേയ്ക്കു പുറപ്പെട്ടു. അപ്രദേശം കീഴടക്കുകയും ചെയ്തു. 20

ഇക്കാലത്തു ആപോദനായ ധൌമ്യനെന്ന ഒരു മഹർഷിയുണ്ടായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്നു മൂന്നു ശിഷ്യരുണ്ടായിരുന്നു. 21

ഉപമന്യു, ആരുണി, വേദൻ എന്നീ മൂവരിൽ പാഞ്ചാല്യനായ ആരുണിയെ പാടത്തു വരമ്പുകെട്ടുവാനയച്ചു. 22

ഉപാദ്ധ്യായന്റെ കല്പനപ്രകാരം പാഞ്ചാല്യനായ ആരുണി അവിടെ ചെന്നു പാടത്തു വരമ്പുകെട്ടി ഉറപ്പിയ്ക്കുവാൻ നോക്കീട്ടു സാധിച്ചില്ല. ക്ലേശിച്ചുനോക്കീട്ടു ഒരുപായം കണ്ടു. "ആട്ടെ ഇങ്ങിനെ ചെയ്യാ"മെന്നു നിശ്ചയിച്ചു. 23

അവനാപ്പാടത്തു വരമ്പിന്റെ സ്ഥാനത്തു കിടന്നപ്പോൾ വെള്ളം നിന്നു. 24

പിന്നെ ഒരിയ്ക്കൽ ഉപാദ്ധ്യായനായ ആപോദ ധൌമ്യൻ 'പാഞ്ചാല്യനായ ആരുണി എവിടെ പോയി' എന്നു ശിഷ്യരോടു ചോദിച്ചു. 25

അവരദ്ദേഹത്തോട് ഭഗവാനെ ഇവിടന്നുതന്നെ പാടത്തു വരമ്പുകെട്ടുവാൻ അവനെ അയച്ചുവല്ലൊ എന്നുത്തരം പറഞ്ഞു. അതുകേട്ടദ്ദേഹം എന്നാൽ നമുക്കവൻ പോയവഴി പോക. എന്നുപറഞ്ഞു. 26

അവിടെചെന്നിട്ടദ്ദേഹം 'പാഞ്ചാല്യനായ ആരുണി നിയ്യെവിടെ ഉണ്ണി വരു' എന്നവനെ വിളിച്ചു. 27

ആ ആരുണി ഉപാദ്ധ്യായന്റെ ശബ്ദം കേട്ടിട്ടു വരമ്പിൽനിന്നു് എഴുന്നേറ്റു് ഉപാദ്ധ്യായന്റെ അടുത്തുചെന്നുനിന്നു. 28

അദ്ദേഹത്തിനോടു പറകയും ചെയ്തു. 'ഇതാ ഞാൻ വരമ്പത്തുള്ള വെള്ളം വരുന്നതു തടുത്തിട്ടു നില്ക്കായ്കയാൽ അവിടെ കിടന്നിരുന്നു. ഭഗവാന്റെ ശബ്ദംകേട്ടിട്ടു വരമ്പുപിളർന്നു് ഇവിടെയിതാ വന്നു'. 29

ഇതാ ഞാൻ അഭിവാദ്യംചെയ്യുന്നു. ഞാൻ എന്തുചെയ്യേണമെന്നു കല്പിച്ചാലും. 30

അതു കേട്ടിട്ടുപാദ്ധ്യായൻ പറഞ്ഞു. നീ വരമ്പുപിളർന്നു് എഴുനീറ്റതുകൊണ്ടു് ഉദ്ദാലകൻ എന്ന പേരായിത്തീരും' എന്നുപാദ്ധ്യായനനുഗ്രഹിച്ചിരിക്കുന്നു. 31

ഞാൻ പറഞ്ഞതു നീ ചെയ്തതുകൊണ്ടു് നിനക്കു ശ്രേയസ്സുവരും. എല്ലാവേദങ്ങളും സച്ഛാസ്ത്രങ്ങളും പ്രകാശിക്കയും ചെയ്യും. 32

ഉപാദ്ധ്യായനിങ്ങിനെ പറഞ്ഞതിന്നുശേഷം ഇഷ്ടംപോലെ പോകയുംചെയ്തു. 33

പിന്നെ ആപോദനായ ധൌമ്യനും ഉപമന്യു എന്ന ഒരു ശിഷ്യനുണ്ടല്ലൊ. അവനെ ഉപാദ്ധ്യായൻ ഉണ്ണീ ഉപമന്യു പൈക്കളെ മേയ്ക്ക എന്നു പറഞ്ഞയച്ചു. 34

അവൻ ഉപാദ്ധ്യായന്റെ കല്പനപ്രകാരം പകലൊക്കെപ്പൈക്കളെ മേച്ചിട്ടു സന്ധ്യയ്ക്കു ഗൃഹത്തിൽ എത്തി ഉപാദ്ധ്യായന്റെ സമീപത്തിൽ ചെന്നു നമസ്കരിച്ചു. 35

ഉപാദ്ധ്യായൻ അവനെ തടിച്ചുകണ്ടിട്ടു് ഉണ്ണി ഉപമന്യു! നീ നല്ലവണ്ണം തടിച്ചിരിക്കുന്നുവല്ലൊ. എന്തുകൊണ്ടാണുപജീവനമെന്നു ചോദിച്ചു. 36

അവൻ ഉപാദ്ധ്യായനോടു ഭിക്ഷയേറപജീവനം കഴിക്കയാണെന്നു മറുപടി പറഞ്ഞു. അവനോടുപാധ്യായൻ പറഞ്ഞു. 37

ഭിക്ഷകിട്ടിയതു് എനിയ്ക്കുകൊണ്ടുവന്നു തരാതെ ഉപയോഗിക്കരുതു്. അതു കേട്ടതിന്റെശേഷം അവൻ ഭിക്ഷയെടുത്തു ഉപാദ്ധ്യായനു കൊണ്ടുപോയികൊടുത്തു. 38

അവനോടുപാദ്ധ്യായൻ ഭിക്ഷ കിട്ടിയതു മുഴുവൻ വാങ്ങിച്ചു. അവൻ അങ്ങിനെ കല്പനപ്രകാരം പകലൊക്കെപ്പൈക്കളെ മേച്ചു സന്ധ്യയ്ക്കു ഗുരുകുലത്തിലെത്തി ഉപാദ്ധ്യായന്റെ മുമ്പിൽചെന്നു നമസ്കരിച്ചു. 39

അവൻ മുമ്പത്തെപ്പോലെ തടിച്ചുകണ്ടിട്ടു് ഉപാദ്ധ്യായൻ ചോദിച്ചു ഉണ്ണീ ഉപമന്യു നിനക്കു കിട്ടിയ ഭിക്ഷ മുഴുവൻ ഞാൻ വാങ്ങുന്നുണ്ടു്. പിന്നെ നീയെന്തുകൊണ്ടു വൃത്തികഴിയ്ക്കുന്നു. 40

അതു കേട്ടിട്ടവനുപാധ്യായനോടു പറഞ്ഞു. 'മുമ്പിൽകിട്ടിയ ഭിക്ഷ ഭഗവാനു കൊണ്ടുവന്നുതന്നിട്ടു ര

ണ്ടാമതും ഞാൻ ഭിക്ഷയേറവു കഴിക്കുകയാണ്" അവ
നോടുപാധ്യായൻ മറുപടി പറഞ്ഞു. 41

ഇതു മര്യാദയായ ഗുരുവൃത്തിയല്ല. നീ മറുള്ള ഭി
ക്ഷോപജീവികളുടെ വൃത്തിക്കു തടസ്ഥംചെയ്യുന്നു. ഇ
ങ്ങിനെ കഴിയുന്ന നീ ലുബ്ധനാണ്. 42

അവൻ അതങ്ങിനെ സമ്മതിച്ചിട്ടു പയ്യുളേമേച്ചു
ഉപാദ്ധ്യായഗൃഹത്തിലെത്തി അദ്ദേഹത്തിന്റെമുമ്പിൽ
ചെന്നു വന്ദിച്ചു. 43

ഉപാദ്ധ്യായൻ അങ്ങിനെതന്നെ തടിച്ചുകണ്ടിട്ട്
അവനോടു പിന്നെയും ചോദിച്ചു. 'ഉണ്ണീ ഉപമന്യു
ഞാൻ നിന്റെ ഭിക്ഷ മുഴുവൻ വാങ്ങുന്നുണ്ടു്. നീ പി
ന്നേയും ഭിക്ഷയേല്ക്കുന്നതുമില്ല നല്ലവണ്ണം തടിച്ചുമിരി
ക്കുന്നു എന്തുകൊണ്ടുപജീവനം കഴിക്കുന്നു'. 44

ഇതുകേട്ടിട്ട് ഉപാദ്ധ്യായനോട്ട് 'ഈ പയ്യുളുടെ
പാലുകൊണ്ടാണു് ഞാൻ ഉപജീവനം കഴിക്കുന്നതെ'ന്നു
പറഞ്ഞു. അവനോടുപാദ്ധ്യായൻ 'ഇതു നീ ഉപയോ
ഗിക്കുന്നതു ന്യായമല്ല. ഞാൻ അനുവദിച്ചിട്ടില്ല' എന്നു
പറഞ്ഞു. 45

അവൻ അതങ്ങിനെതന്നെ സമ്മതിച്ചു് പയ്യുളെ
മേച്ചു് ഉപാദ്ധ്യായന്റെ ഗൃഹത്തിലെത്തി ഗുരുവിന്റെ
മുമ്പിൽചെന്നു നമസ്കരിച്ചു. 46

അവനെ തടിച്ചുകണ്ടിട്ട് ഉപാദ്ധ്യായൻ പിന്നെ
യും ചോദിച്ചു. 'ഉണ്ണീഉപമന്യു നീ ഭിക്ഷ ഭക്ഷിയ്ക്കുന്നി
ല്ല, രണ്ടാമതു ഭിക്ഷയേല്ക്കുന്നില്ല, പാൽ കുടിയ്ക്കുന്നില്ല.
നല്ലവണ്ണം തടിച്ചുമിരിയ്ക്കുന്നു ഇപ്പോൾ എന്തുകൊണ്ടാ
ണുപജീവനം കഴിക്കുന്നതു". 47

ഇതു കേട്ടിട്ടവനുപാദ്ധ്യായനോടു പറഞ്ഞു. പയ്യു
ട്ടികൾ തള്ളകളുടെ മുലകുടിച്ചു വായിൽക്കുടിക്കുന്ന

നരയാണ് ഞാൻ ഭക്ഷിക്കുന്നതു്. അവനോടുപാദ്ധ്യാ
യൻ പറഞ്ഞു. 48

ഗുണമുള്ള ഈ പയ്യൂട്ടികൾ കൂപകൊണ്ടു വളരെ
നരകക്കുനുണ്ടായിരിയ്ക്കാം. അതുകൊണ്ടു നീയ്യിങ്ങി
നെ ചെയ്യുന്നതായാൽ ഈപ്പയ്യൂട്ടികളുടെ വൃത്തിക്കു വി
രോധം ചെയ്യുകയാവും. നരയും നീ ഭക്ഷിയ്ക്കരുതു്. അ
വൻ 'അങ്ങിനെതന്നെ' എന്നു് ഏറവ പിന്നേയും പയ്യൂ
ളെ മേച്ചു. 49

അങ്ങിനെ വിരോധിച്ചതുകൊണ്ടു ഭിക്ഷ ഭക്ഷിക്കാ
റില്ല. രണ്ടാമതു ഭിക്ഷയേല്ക്കാറില്ല, പാൽ കുടിക്കാറില്ല,
നരയും കഴിക്കാറില്ല. അവനൊരിക്കൽ കാട്ടിൽ സഞ്ച
രിച്ചിട്ടു വിശന്നു വയ്യാതെയായി എരിക്കില തിന്നു. 50

ക്ഷാരതിക്തകടുകങ്ങളും തീക്ഷ്ണവിപാകങ്ങളുമാ
യ എരിക്കിലകൾ തിന്നതുകൊണ്ടു് അവന്നു കണ്ണിൽ
ദീനംപിടിച്ചു കണ്ണുംപൊട്ടി പിന്നെ അന്ധനായിട്ടു സ
ഞ്ചരിച്ചു പൊട്ടക്കിണറ്റിൽവീണു. 51

പിന്നെ സൂയ്യൻ അസ്തമിച്ചിട്ടും അവൻ വരാഞ്ഞതു
കണ്ടപ്പോൾ ഉപാദ്ധ്യായൻ 'ഉപമന്യു വന്നില്ലെല്ലൊ'
എന്നു ശിഷ്യരോടു പറഞ്ഞു. അവർ ഗുരുവിനോടു 'കാ
ട്ടിൽ പയ്യൂളേ മേക്കുവാൻ പോയിരിയ്ക്കുയാണു്' എന്നാ
യി ഉപാദ്ധ്യായൻ അവരോടു പറഞ്ഞു. 52

ഞാൻ ഉപമന്യുവിനെ എല്ലാകായ്ത്തിലും തട
ഞ്ഞിരുന്നതുകൊണ്ടു് അവൻ എടഞ്ഞിട്ടു വരാൻ താമ
സിക്കുന്നതായിരിക്കാം. എന്നാലനേഷിക്കുകതന്നെ
എന്നു പറഞ്ഞു ശിഷ്യരോടുകൂടി കാട്ടിൽചെന്നു് 'ഉ
പമന്യു നിയ്യെവിടെയാണു് ഉണ്ണീവരു' എന്നുവിളിച്ചു. 53

അവൻ ഉപാദ്ധ്യായന്റെ ഒച്ചകേട്ടിട്ടു 'ഇതാ ഞാൻ
കിണറ്റിൽ വീണുകിടക്കയാണെന്നു വിളിച്ചുപറഞ്ഞു.

അതുകേട്ടുപാദ്ധ്യായൻ 'നീയെങ്ങിനെ കിണറ്റിൽ വീണു' എന്നു ചോദിച്ചു. 54

'എരിക്കിലതിന്നു കണ്ണുപൊട്ടുകയാൽകിണറ്റിൽ വീണുപോയി' എന്നുപറഞ്ഞു. ഉപാദ്ധ്യായൻ മറുപടി പറഞ്ഞു. 55

ദേവവൈദ്യന്മാരായ അശ്വിനീദേവകളെ സ്തുതിക്കുക. അവർ നിനക്കു കണ്ണുണ്ടാക്കിത്തരും. ഇങ്ങിനെ ഉപാദ്ധ്യായൻ പറഞ്ഞതുകേട്ടിട്ട് ആ ഉപമന്യു സ്തുതിക്കുകളെക്കൊണ്ട് അശ്വനീദേവകളെ സ്തുതിക്കുവാനാരംഭിച്ചു 56

ആദ്യാദ്യഭ്രചിത്രഭാനുക്കളെൻവാക്കു
ചിത്താശംസാസ്ഥാനമനന്തമല്ലോ
സുവർണ്ണന്മാർ വൃത്തിചൈതന്യർമാന–
രജോഹീനം വിശ്വവിക്ഷേപകന്മാർ. 57

സുവർണ്ണപക്ഷിപ്പടികല്പംകഴിപ്പോർ
നാസത്യദസ്രർസുനസന്മാർ ജയിപ്പൂ
സൂയ്യാൽപരം വെള്ളനിലപ്പടങ്ങൾ
കയ്യാൽ വേമംപൂണ്ടു നെയ്യാനിരിപ്പോർ 58

സുവർണ്ണനാൽഗ്രന്ഥയാ വർത്തികയെ
യഴിച്ചിട്ടാരൂപികം സൌഭഗാത്മം
രകതാംഗമാം ഗോകുലം മേച്ചുചുറ്റും
കാലംകാൺമു തൽസുവൃത്തസ്വഭാവം. 59

മാടോ മുന്തുറവ്വുതുക്കുടിയൊറ–
ക്കിടാവിനെപ്പ്രേമതിനേത്താൻകറപ്പു
പലേതൊഴുത്താം കറയൊന്നുല്പതിക്കും
ധർമ്മത്തിനേയശ്വികംതാൻ കറപ്പോർ 60

ഒരേനാഭിക്കെഴുന്നുണ്ടരങ്ങൾ
പ്രധിസ്ഥാനത്തിരുപത്തുമുണ്ടുവേറേ
അനേമിയച്ചക്രമേ മായചുറ്റും

നാസത്യരേ! ഐഹികാമുഷ്മികത്തിൽ 61
പന്തീരരംനാഭിയാറേവമൊന്നു-
ണ്ടേകാക്ഷചക്രമൃതമാം ധാരണത്തിൽ
വിശ്വേദേവക്കതിൽനില്പാക്കിവാഴും
ദസ്രന്മാരേ! വിടൊലാകേഴുമെന്നേ. 62
വിശ്വാത്മാക്കളശ്വികൾ സോമാമൃതങ്ങൾ
മറയ്ക്കുന്നുണ്ടശ്വികൾ ദാസപത്നി
ബലംചേരും ഗിരിനീക്കീട്ടു ഗോക്കൾ
നടത്തുന്നുണ്ടശ്വികൾ വൃഷ്ടിശക്ത്യാ. 63
നിർമ്മിക്കുന്നു പത്തുദിക്കും ഭവാന്മാർ
തേരോട്ടവും മേൽസമാനംവിയർത്തും
അതിൽപഴിക്കേ മുനിമാരും നടപ്പൂ
വാനോർനരന്മാർക്ഷിതിയിൽ സഞ്ചരിപ്പൂ. 64
നാനാമട്ടായ് നിങ്ങൾ വർണ്ണങ്ങൾതീർപ്പൂ
കാണ്മൂ വിശ്വം മുററമവററിനാലേ
ഭാനുക്കളങ്ങവ പററിച്ചരിപ്പൂ
വാനോർനരന്മാർക്ഷിതിയിൽ സഞ്ചരിപ്പൂ. 65
അവ്വണ്ണമുള്ളശ്വികളേ സ്തുതിപ്പേൻ
നിങ്ങൾക്കുള്ളീപ്പുഷ്കരസ്രക്കിനേയും
നാസത്യന്മാരമൃതന്മാർഗ്ഗതങ്ങ-
ളെന്യേവാനോരിതു സൃഷ്ടിപ്പതില്ല. 66
വായാക ഗർഭം നേരിട്ടിടുന്നു യുവാക്കൾ
ജീവൻ പോയിട്ടടിയാൽ പെററിടുന്നു
പെററാലുടൻതള്ളയെക്കുട്ടിതിന്മൂ
പിട്ടാലുമാദസ്രരേ! ഗോക്കളേത്താൻ 67
ഗുണങ്ങളാൽ നിങ്ങളെ വാഴ്ത്തവയ്യ
കണ്ണില്ലാതേ വഴിതെററിക്കുഴങ്ങീ
ദുർഗ്ഗത്തിൽഞാൻവീണുപൊട്ടക്കിണററിൽ
ശരണ്യരേ ശരണം നിങ്ങൾതാൻമേ 68

അവനിങ്ങിനെ സ്തുതിച്ചപ്പോൾ അശ്വിനീദേവകൾ വന്നു സന്തോഷത്തോടു കൂടീട്ടു "അങ്ങീയപ്പം തിന്നു" എന്നു പറഞ്ഞു. 69

അതു കേട്ടിട്ടവൻ അവരോടുത്തരം പറഞ്ഞു. 'ഭഗവാന്മാർ പറയുന്നതു സത്യമാവില്ല.' എന്നാൽ ഞാൻ ഗുരുവിനു കൊടുക്കാതെ ഇയ്യപ്പം തിന്നുന്നതല്ല.' 70

അപ്പോൾ അശ്വിനീദേവകൾ പറഞ്ഞു. "മുമ്പു നിന്റെ ഉപാദ്ധ്യായൻ ഇങ്ങിനെതന്നെ സ്തുതിച്ചപ്പോൾ ഞങ്ങൾ അപ്പം കൊടുത്തു. അതു ഗുരുവിനു കൊടുക്കാതെ അദ്ദേഹം തിന്നുകയും ചെയ്തു. ഉപാദ്ധ്യായൻ ചെയ്തപോലെ അങ്ങും അങ്ങിനെ ചെയ്യു." 71

അതു കേട്ടിട്ടവനുത്തരം പറഞ്ഞു. "അശ്വിനീദേവകളേ! ഇതാ ഞാൻ നിങ്ങളെ പ്രസാദിപ്പിക്കുന്നു. ഗുരുവിനു കൊടുക്കാതെ ഈയപ്പം തിന്നാൻ ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നില്ല." 72

അവനോടു അശ്വനീദേവകൾ പറഞ്ഞു. "നിന്റെ ഈ ഗുരുഭക്തി കണ്ടിട്ടു ഞങ്ങൾ സന്തോഷിക്കുന്നു. നിന്റെ ഉപാദ്ധ്യായന്റെ പല്ലു കാരിരുമ്പായിത്തീർന്നു നിന്റേതു സ്വർണ്ണമയമായിത്തീരും, കണ്ണും കാണാറാവും ശ്രേയസ്സും വരും." 73

അശ്വിനീദേവകളിങ്ങിനെ പറഞ്ഞപ്പോൾ അവൻ കണ്ണുകാണാറായിട്ടു ഉപാദ്ധ്യായന്റെ അടുക്കൽ ചെന്നഭിവാദ്യംചെയ്തു. 74

വിവരമറിയിക്കയുംചെയ്തു. അദ്ദേഹം അവന്റെ മേൽ സന്തോഷിച്ചു. 75

'അശ്വിനീദേവകൾ പറഞ്ഞതുപോലെ നിനക്കു ശ്രേയസ്സു വരും.' 76

സപ്പവേദങ്ങളും സപ്പധർമ്മശാസ്ത്രങ്ങളും പ്രകാശി.
ക്കും എന്നു പറകയും ചെയ്തു. 77

ഇതാണ് ഉപമന്യുവിന്റെ പരീക്ഷ.

പിന്നെ ആപോദനായ ധൌമ്യന്നു വേദനെന്ന ഒരു ശിഷ്യനുണ്ടല്ലോ. അവനോടുപാദ്ധ്യായൻ കല്പിച്ചു. 'ഉണ്ണീ വേദ! ഇവിടെ എന്റെ ഗൃഹത്തിൽ താമസിക്കു. കുറച്ചുകാലം ശുശ്രൂഷിച്ചു പാർക്കണം എന്നാൽ നിനക്കു ശ്രേയസ്സു വരും.' 78

അവൻ അങ്ങിനെതന്നെ എന്നു പറഞ്ഞു. വളരെക്കാലം ഗുരുകുലത്തിൽ ഗുരുശുശ്രൂഷയും ചെയ്തുകൊണ്ടു പാർത്തു. കാളയെപ്പോലെ ഗുരു ചുമത്തുന്ന ഭാരമെല്ലാം വഹിച്ചു ശീതം ഉഷ്ണം വിശപ്പു ദാഹം എന്നീ ദുഃഖങ്ങളൊക്കെസ്സഹിച്ചു് ഒന്നിനും പ്രതികൂലഭാവം കാണിക്കാതെ വളരെ കാലംകൊണ്ടു ഗുരുവിന്റെ സന്തോഷം സമ്പാദിച്ചു. 79

അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രസാദംകൊണ്ടു ശ്രേയസ്സും സപ്പജ്ഞതയും സമ്പാദിച്ചു. 80

ഇതാണു ആ വേദന്റെ പരീക്ഷ.

അവൻ ഉപാദ്ധ്യായന്റെ സമ്മതപ്രകാരം ഗുരുകുലം വിട്ടു സമാവർത്തനം ചെയ്തു ഗൃഹസ്ഥാശ്രമം സ്വീകരിച്ചു. സ്വഗൃഹത്തിൽ താമസിക്കുന്ന അദ്ദേഹത്തിനും മൂന്നു ശിഷ്യരുണ്ടായി. അദ്ദേഹം ശിഷ്യരോടു പണിയെടുപ്പാനോ ഗുരുശുശ്രൂഷചെയ്യാനോ ഒന്നും പറഞ്ഞിരുന്നില്ല. ഗുരുകുലവാസദുഃഖമറിഞ്ഞിട്ടുള്ള അദ്ദേഹം ശിഷ്യരേ ബുദ്ധിമുട്ടിക്കുവാൻ വിചാരിച്ചില്ല. 81

അങ്ങിനെ കുറച്ചുകാലം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ആ വേദനെന്ന ബ്രാഹ്മണനെ ജനമേജയനെന്നും പൌഷ്യനെന്നും രണ്ടുക്ഷത്രിയന്മാർചെന്നുപാദ്ധ്യായനായിട്ടുവരിച്ചു. 82

അദ്ദേഹം ഒരിക്കൽ ശിഷ്യകാര്യത്തിന്നായിട്ട പുറപ്പെട്ടുപോകുമ്പോൾ ഉത്തങ്കനെന്ന ശിഷ്യനെ ഏല്പിച്ചു. "എന്റെ ഗൃഹത്തിൽ എന്തെങ്കിലും ന്യൂനതവന്നാൽ അതു തീർത്തുകൊള്ളണം." ഇങ്ങിനെ ഉത്തങ്കനെ ഏല്പിച്ച വേദൻ ദേശാന്തരം പോകുകയും ചെയ്തു. 83

പിന്നെ ശുശ്രൂഷാതല്പരനായ ഉത്തങ്കൻ ഗുരുവിന്റെ കല്പന നടത്തിക്കൊണ്ടു ഗുരുഗൃഹത്തിൽ പാർത്തു. അങ്ങിനെ പാർക്കുമ്പോൾ ഗുരുപത്നികളെല്ലാവരുംകൂടി അവനെ വിളിച്ചിങ്ങനെ പറഞ്ഞു. 84

"നിന്റെ ഈ ഗുരുപത്നി ഋതുകാലമായി. ഉപാദ്ധ്യായനോ അകലെ പോയിരിക്കുന്നു. ഇവളുടെ ഋതു നിഷ്ഫലമാവാത്തവിധം നീ പ്രവൃത്തിക്കണം. ഇവൾക്കു വിഷാദമായിരിക്കുന്നു." 85

അവൻ ഇതുകേട്ടിട്ടു സ്ത്രീകളോടുത്തരം പറഞ്ഞു. 'സ്ത്രീകൾ പറഞ്ഞാൽ ഈ അകൃത്യം ഞാൻ ചെയ്യില്ല. അകൃത്യമാണെങ്കിലും ഇതു നീ ചെയ്യണമെന്നു് ഉപാദ്ധ്യായൻ എന്നോടു പറഞ്ഞിട്ടില്ല.' 86

കുറച്ചുകഴിഞ്ഞപ്പോൾ അവന്റെ ഉപാദ്ധ്യായൻ ദേശാന്തരത്തിൽനിന്നു ഗൃഹത്തിലേയ്ക്കെത്തി. അദ്ദേഹം അവന്റെ ആ വർത്തമാനംമുഴുവൻ കേട്ടു സന്തോഷിച്ചു. 87

അവനോടു പറകയും ചെയ്തു. "ഉണ്ണി ഉത്തങ്ക നിനക്കു ഞാനെന്തിഷ്ടമാണു ചെയ്യേണ്ടതു്. ധർമ്മപ്രകാരം നിയെന്നെ ശുശ്രൂഷിച്ചു. അതുകൊണ്ടു നമ്മിൽ തമ്മിൽ പ്രീതിയും വർദ്ധിച്ചു. എന്നാൽ ഞാൻ അനുവദിക്കുന്നു ഇഷ്ടമൊക്കെ സാധിക്കും. പൊയ്ക്കൊള്ളു." 88

അതുകേട്ടിട്ടവൻ ഉത്തരം പറഞ്ഞു. "ഇവിടെക്കു ഞാൻ എന്തിഷ്ടമാണു ചെയ്യേണ്ടതു"". ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞുവരുന്നു. 89

അധർമ്മമായോതുവോനുമധർമ്മാൽ കേൾക്കുവോനുമേ ഇതിലേകൻ മരിച്ചെന്നാൽ വെറുക്കും മററവൻദൃഢം: 90

അതുകൊണ്ടു ഞാൻ ഇവിടുത്തെ അനുവാദപ്രകാരം ഗുരുദക്ഷിണ ചെയ്യണമെന്നാഗ്രഹിക്കുന്നു. അതുകേട്ടിട്ടു ഉപാദ്ധ്യായൻ 'ഉണ്ണി ഉത്തങ്ക താമസിക്കു' എന്നു ഉത്തരംപറഞ്ഞു. 91

ആ ഉത്തങ്കൻ 'ഇവിടെയ്ക്കിഷ്ടമായ ഗുരുദക്ഷിണയെന്തെന്നു ഇവിടുന്നു കല്പിയ്ക്കണമെ'ന്നു പറഞ്ഞു. 92

അവനോടു ഉപാദ്ധ്യായൻ മറുപടിപറഞ്ഞു. 'ഉണ്ണീ ഉത്തങ്ക പല കുറിയായി ഗുരുദക്ഷിണ ചെയ്യട്ടേ എന്നു നീ എന്നോടു ചോദിക്കുന്നു. എന്നാൽ അകത്തുചെന്നിട്ടു എന്താണുവേണ്ടതു് എന്നു ഗുരുപത്നിയോടു ചോദിയ്ക്കു. 93

അവൾ എന്തുപറയുന്നുവോ അതു ചെയ്താൽ മതി" ഇങ്ങിനെ ഉപാദ്ധ്യായൻ പറഞ്ഞശേഷം അവൻ ഉപാദ്ധ്യായിനിയോടു ചോദിച്ചു "ഭഗവതി എനിക്കു ഗൃഹത്തിലേക്കു പോകുവാൻ ഉപാദ്ധ്യായനനുവാദം തന്നു. ഇവിടത്തെ ഇഷ്ടംപോലെ ഗുരുദക്ഷിണചെയ്തു കടം വീട്ടിപ്പോയാൽ കൊള്ളാമെന്നു എനിക്കൊരാഗ്രഹമുണ്ടു്. 94

അതുകൊണ്ടു് എന്താണു ഗുരുദക്ഷിണവേണ്ടതെന്നു ഭഗവതി കല്പിക്കണം." ഇതു കേട്ടിട്ടു ഗുരുപത്നി ഉത്തങ്കനോടു മറുപടി പറഞ്ഞു. "ചെല്ല പൌഷ്യരാജാവിന്റെ അടുക്കൽപോയി അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭാര്യയായ ക്ഷത്രിയ സ്ത്രീ ധരിച്ചിരിക്കുന്ന കുണ്ഡലങ്ങൾ യാചിക്കതന്നെ. 95

അതു വാങ്ങികൊണ്ടുവരൂ. നാലാന്നാൾ പണ്യകർമ്മമാണ്. അതിന്നു ആ കുണ്ഡലങ്ങൾ ധരിച്ചു ബ്രാഹ്മണർക്കു വിളമ്പികൊടുത്താൽ കൊള്ളാമെന്നു ഞാൻ

അനുഗ്രഹിക്കുന്നു. അതു നീ സാധിപ്പിക്കണം. അങ്ങിനെ ചെയ്താൽ ശ്രേയസ്സുണ്ടാവും ഇല്ലെങ്കിൽ ശ്രേയസ്സെങ്ങിനെയുണ്ടാകും'. 96

അവളിങ്ങിനെ പറഞ്ഞതിനാൽ ഉത്തങ്കൻ പുറപ്പെട്ടു. അവൻ പോകുംവഴിക്കു വലുതായ ഒരു കാളയേയും അതിന്റെ പുറത്തു വലിപ്പമുള്ള ഒരു പുരുഷനേയുംകണ്ടു അ പുരുഷൻ ഉത്തങ്കനെ വിളിച്ചു പറഞ്ഞു. 97

"ഹേ ഉത്തങ്ക ഇതിന്റെ ചാണകം തിന്നുകൊള്ളൂ" ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞിട്ടും അവൻ കൂട്ടാക്കീല്ല. 98

അവനോടാപ്പുരുഷൻ വീണ്ടും പറഞ്ഞു. ഹേ ഉത്തങ്ക ഭക്ഷിക്കു സംശയിക്കേണ്ട. തന്റെ ഉപാദ്ധ്യായൻ തന്നെ ഭക്ഷിച്ചിട്ടുണ്ടു'. 99

അതുകേട്ടിട്ടവൻ അങ്ങിനെതന്നെ എന്നു പറഞ്ഞു. അ കാളയുടെ മൂത്രവും ചാണകവും ഭക്ഷിച്ചു പരിഭ്രമത്തോടുകൂടി നിന്നുകൊണ്ടുതന്നെ ആചമനം കഴിച്ചുനടന്നു. 100

പൌഷ്യരാജാവിരിക്കുന്ന ദിക്കിൽചെന്നു് അ ദ്ദേഹത്തിനെ ഉത്തങ്കൻകണ്ടു അദ്ദേഹത്തിനെ ആശീർവാദം കൊണ്ടഭിനന്ദിച്ചിട്ടു് ഉത്തങ്കൻ പറഞ്ഞു. 101

അത്ഥിയായിട്ടാണു ഞാൻ അങ്ങയുടെ അടുക്കെ വന്നിരിക്കുന്നതു്" അ രാജാവു് അദ്ദേഹത്തിനെ അഭിവാദ്യം ചെയ്തിട്ടു്, 'ഭഗവാനെ ഞാൻ പൌഷ്യനാണു് എന്താണിവിടയ്ക്കു വേണ്ടതു്" എന്നു ചോദിച്ചു. 102

അവനോടുത്തങ്കൻ പറഞ്ഞു. "ഗുരുദക്ഷിണയ്ക്കു വേണ്ടി കുണ്ഡലങ്ങളം യാചിപ്പാനാണു ഞാൻ വന്നതു അങ്ങയുടെ ഭാര്യയായ ക്ഷത്രിയസ്ത്രീ ധരിക്കുന്ന ആ കുണ്ഡലങ്ങളം എനിക്കു തന്നാൽകൊള്ളാം". 103

"അന്തഃപുരത്തിൽ ചെന്നു ആ ക്ഷത്രിയസ്ത്രീയോടു യാചിക്കതന്നെ" എന്നു പൌഷ്യൻ അവനോടത്തരം പറഞ്ഞു. അതുകേട്ടു അന്തഃപുരത്തിൽ ചെന്നിട്ടും അവൻ ആ ക്ഷത്രിയസ്ത്രീയെ കണ്ടില്ല. 104

പിന്നെയും പൌഷ്യനോടവൻ പറഞ്ഞു. അങ്ങു എന്നെ അന്യതംകൊണ്ടുപചരിക്കുന്നതു ശരിയല്ല. അങ്ങയുടെ അന്തഃപുരത്തിൽ ക്ഷത്രിയസ്ത്രീയില്ല അവളെ കണ്ടില്ല. 105

അതുകേട്ടു പൌഷ്യൻ കുറച്ചുനേരം വിചാരിച്ചിട്ടു് ഉത്തങ്കനോടത്തരം പറഞ്ഞു. "നിശ്ചയമായിട്ടും അങ്ങു് ഉച്ഛിഷ്ടാശുചിയായിരിക്കണം. ഓർത്തുനോക്കു ഉച്ഛിഷ്ടാശുചിയായവനു അവളെ കാണ്മാൻ കഴിയില്ല. പാതിവ്രത്യമൂലം അവൾ അശുദ്ധമുള്ളവന്റെ കണ്ണിനു നേരെ വരില്ല. 106

അതുകേട്ടുത്തങ്കൻ ഓർത്തുനോക്കി പറഞ്ഞു. ശരിയാണു ഞാൻ ഇങ്ങോട്ടു പോരുമ്പോൾ നിന്നുകൊണ്ടാണു ആചമിച്ചതു്. 107

പൌഷ്യൻ അവനോടു പറഞ്ഞു. "ഇതങ്ങു ചെയ്തതു തെറ്റാണു. വേഗം പോരുമ്പോൾ നിന്നുകൊണ്ടാചമിച്ചതു് ആചമനമായില്ല' 108

പിന്നെ ഉത്തങ്കൻ അവനോടതു ശരിയാണെന്നു സമ്മതിച്ചിട്ടു കിഴക്കോട്ടു തിരിഞ്ഞിരുന്നു കയ്യും കാലും നല്ലവണ്ണം കഴുകിനേരയും ചൂടുമില്ലാത്ത വെള്ളംകൊണ്ടു നിശ്ശബ്ദമായി ഹൃദയത്തിലെത്തുമ്മട്ടു മൂന്നുപ്രാവശ്യം കുടിച്ചു രണ്ടുരുതൊട്ടു തുടച്ചു ഇന്ദ്രിയസ്ഥാനങ്ങളിൽത്തൊട്ടു ആചമനം കഴിച്ചിട്ടു അന്തഃപുരത്തിലേയ്ക്കുകടന്നു. 109

അപ്പോൾ ക്ഷത്രിയസ്ത്രീയെ കാണുകയും ചെയ്തു. അവൾ ഉത്തങ്കനെക്കണ്ടപ്പോൾ എതിരേറ്റു് അഭിവാ

ദ്യം ചെയ്തിട്ട് 'ഭഗവാനേ അങ്ങയ്ക്കു സ്വാഗതം. ഞാനെന്താണു ചെയ്യേണ്ടതു് എന്നു കല്പിച്ചാലും' എന്നു പറഞ്ഞു. അവൻ അവളോടുപറഞ്ഞു: 'ഈ കുണ്ഡലങ്ങൾ ഗുരുദക്ഷിണയ്ക്കുവേണ്ടി ഞാൻ യാചിയ്ക്കുന്നു. തന്നാൽ കൊള്ളാം. അവൾ അവന്റെ ആ സൽസ്വഭാവം കണ്ടിട്ടു സന്തോഷിച്ചുകൊണ്ടു് ഇദ്ദേഹം സൽപാത്രമാണു്. വെറുതെ വിട്ടുകളയരുതു് എന്നുറച്ചു കുണ്ഡലങ്ങളഴിച്ചുകൊടുത്തു. അവനോടു പറകയും ചെയ്തു. ഈ കുണ്ഡലങ്ങളെ നാഗരാജാവു തക്ഷകൻ ഏറ്റവും മോഹിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നുണ്ടു്. സൂക്ഷിച്ചു കൊണ്ടുപോകണം. 110

അതുകേട്ടിട്ടവൻ ആ ക്ഷത്രിയസ്ത്രീയോടുത്തരം പറഞ്ഞു. ഭഗവതി തൃപ്തിപ്പെട്ടിരിക്കു. നാഗരാജാവു തക്ഷകൻ എന്നെയാക്രമണം ചെയ്യാൻ മതിയാവില്ല. 111

അവനിങ്ങിനെ പറഞ്ഞു് ആ ക്ഷത്രിയയോടു യാത്രയുമറിയിച്ചു പൌഷ്യന്റെ അടുത്തുചെന്നു. ഹേ പൌഷ്യ എനിക്കു സന്തോഷമായി എന്നു പറകയും ചെയ്തു. ആ ഉത്തങ്കനോടു പൌഷ്യൻ ഉത്തരം പറഞ്ഞു. 112

ഭഗവാനേ! വളരെക്കാലംകൊണ്ടേ സൽപാത്രം കിട്ടുള്ളു. അങ്ങു ഗുണവാനായൊരതിഥിയാണു. അതുകൊണ്ടു ശ്രാദ്ധത്തിന്നുള്ള ക്ഷണം സ്വീകരിക്കണം. അവനോടുത്തങ്കൻ പറഞ്ഞു. 113

ക്ഷണം സ്വീകരിച്ചു. ഉള്ളതുകൊണ്ടു് ചോറുണ്ടാക്കി വേഗം കഴിഞ്ഞോട്ടെ. അതുകേട്ടിട്ടു് അവനുള്ള അന്നംകൊണ്ടു ഭോജനം കഴിപ്പിച്ചു. 114

അപ്പോളുത്തങ്കൻ തലനാരുള്ളതും തണുത്തതുമായ ചോറുകണ്ടു് അശുദ്ധമാണെന്നറിഞ്ഞിട്ടു് ആ പൌഷ്യനോടു പറഞ്ഞു. എനിക്കു് അശുദ്ധമായ അന്നം തന്നതുകൊണ്ടു് നീയുന്ധനായി ഭവിക്കട്ടെ. 115

അവനോട് പൌഷ്യനുത്തരം പറഞ്ഞു. അങ്ങു അദൃഷ്ടമായ അന്നത്തെ ദൂഷിച്ചതുകൊണ്ട് അനപത്യനായിത്തീരും. അവനോടുത്തങ്കനുത്തരം പറഞ്ഞു. 116

അശ്രദ്ധമായ അന്നം തന്നിട്ട് നീ പ്രതിശാപം തരുന്നതു ശരിയല്ല. എന്നാലീചോറുതന്നെ നോക്കു. പിന്നെ പൌഷ്യൻ അശ്രദ്ധമായ ചോറു നോക്കീട്ട് അശുചിത്വം പ്രത്യക്ഷമായിക്കണ്ടു. ആ ചോറു തലയഴിച്ചിട്ട സ്ത്രീ വെച്ചതിനാൽ തലനാരുവീണതും തണുത്തതും ആകയാലാണ് അശ്രദ്ധമായതെന്നു മനസ്സിലാക്കീട്ട് അവനുത്തങ്കമഹർഷിയെ പ്രസാദിപ്പിച്ചു. 117

ഭഗവാനേ! ഞാനറിയാതെയാണു തലനാരുള്ളതും തണുത്തതുമായ ഈ ചോറു കൊണ്ടുവന്നു തന്നതു്. അതുകൊണ്ട് അങ്ങുന്നു ക്ഷമിച്ചാൽ കൊള്ളാം. ഞാൻ അന്ധനാവാതിരുന്നാൽ കൊള്ളാം. അവനോടുത്തങ്കനുത്തരം പറഞ്ഞു. 118

ഞാൻ അസത്യം പറകയില്ല. അങ്ങുന്നു് അന്ധനായാലുടനെ കണ്ണുകാണാറാവും. ഇനി അങ്ങുന്നതന്ന ശാപമെനിക്കും പറ്റരുതു്. അവനോട് പൌഷ്യൻ പറഞ്ഞു. 119

എനിയ്ക്കു ശാപം പിൻവലിപ്പാൻ ശക്തിയില്ല. എന്റെ കോപമിപ്പോഴും ശമിച്ചിട്ടില്ല. എന്നതന്നെയല്ല. ഇതു് അവിടെയ്ക്കു അറിവുള്ളതല്ലേ. 120

വിപ്രന്നുള്ളം വെണ്ണതാൻ വാക്കുകത്തി–
യെപ്പോഴുംപാരം മൂർച്ചയുള്ളൊന്നതത്രെ
രണ്ടുംനുപന്നിതുമറിച്ചാണവാക്കോ
വെണ്ണപ്രായം ഹൃത്തടം ക്രൂരശസ്ത്രം. 121

ഇതിങ്ങിനെയിരിയ്ക്കുമ്പോൾ തീക്ഷ്ണഹൃദയത്വം കാരണം ശാപം പിൻവലിപ്പാനെനിയ്ക്കുവയ്യ.

എന്നാലെഴുന്നെള്ളാം. അവനോട്ടത്തങ്കൻ പറഞ്ഞു. അങ്ങു അന്നത്തിന്റെ അശുദ്ധികണ്ടിട്ട് എന്നെ അന്നനയിച്ചുവല്ലൊ. അതിന്നു മുമ്പാണെന്നെ ശപിച്ചതു്. 122

അശുഷ്ടമായ അന്നത്തെ ദുഷിച്ചതിന്നു അനപത്യനാവുമെന്നു്. അന്നം ദുഷ്ടമാണെന്നിരിക്കെ ഈ ശാപവും ഫലിക്കില്ല. 123

'എന്നാൽ ഞാൻ പോട്ടേ' എന്നുപറഞ്ഞു് ഉത്തങ്കൻ ആ കുണ്ഡലവുമെടുത്തു പുറപ്പെട്ടു. അവൻ വഴിയ്ക്കു എടയ്ക്കുകാണും എടയ്ക്കുകാണില്ല അങ്ങിനെ ഒരു നഗ്നക്ഷപണകനെക്കണ്ടു. 124

പിന്നെ ഉത്തങ്കൻ കുണ്ഡലങ്ങളെ താഴത്തുവെച്ചു് ജലസ്പർശത്തിന്നാരംഭിച്ചു. ഈത്തരത്തിൽ ആ ക്ഷപണകൻ ഓടിവന്നു കുണ്ഡലങ്ങളും കയ്ക്കലാക്കി ഓടി. 125

ഉത്തങ്കൻ ജലസ്പർശംചെയ്തു ശുചിയായതിന്റെ ശേഷം ദേവകൾക്കും ഗുരുക്കൾക്കും നമസ്കരിച്ചു് അതിവേഗത്തിൽ അവന്റെ പിന്നാലെചെന്നു. 126

തക്ഷകൻ അവന്റെ വളരെ അടുത്തായി. അവനവനെ പിടിച്ചു. പിടിച്ചമാത്രയിൽ തക്ഷകൻ ആ രൂപമുപേക്ഷിച്ചു സ്വന്തം രൂപമെടുത്തു ഭൂമിയിലുണ്ടായിരുന്ന വലിയ ഗുഹയിലേക്കു പോകയും ചെയ്തു. 127

നാഗലോകത്തിൽ ചെന്നു സ്വഗൃഹത്തിലേയ്ക്കു പോകയുംചെയ്തു. 128

ഉത്തങ്കൻ ആ ബിലത്തേക്കൊള്ളികൊണ്ടു കുഴിച്ചുനോക്കി സാധിച്ചതുമില്ല. അവൻ ക്ലേശിക്കുന്നതു കണ്ടിട്ടു് ഇന്ദ്രൻ വജ്രത്തെ വിട്ടയച്ചു' "ചെല്ലു ഈ ബ്രാഹ്മണനെ സഹായിക്കു." 129

ഉടനെ വജ്രം ആ വിറകിന്മേൽ പ്രവേശിച്ച് ആ വിലം തുറന്നുകൊടുത്തു. ഉത്തങ്കനതിലിറങ്ങി. ആ വിലത്തിൽക്കൂടി ചെന്ന് അവസാനമില്ലാത്തതും അനേകമേടമാളികകോട്ട കൊത്തളം എന്നിവയോട്ടുകൂടിയതും പലമാതിരി ക്രീഡാശ്രയസ്ഥാനങ്ങളിടകലർന്നതുമായ നാഗലോകത്തേക്കണ്ടു. 130

അവിടെവെച്ചു നാഗങ്ങളെ ഈ ശ്ലോകങ്ങളേക്കൊണ്ടു സ്തുതിച്ചു. 131

ഐരാവതം നാഥനായോർ പോരിൽ മിന്നും ഫണീ(ശ്വരർ
കാറേററുമിന്നൽകലരും മഴക്കാർപോലെയുള്ളവർ 132
സൌമ്യാനേകസ്വരൂപന്മാർ കൽമാഷമണികുണ്ഡലർ
സൂര്യാപമം വാനിൽ മിന്നുമൈരാവതകുലോത്ഭവർ 133
ഗംഗോത്തരതടത്തിങ്കലങ്ങുള്ളഹി ഗൃഹങ്ങളിൽ
വസിയ്ക്കും പാമ്പുകളെയും സ്തുതിച്ചീടുന്നു ഞാനിതാ 134
സൂര്യാംശുസേനാസഞ്ചാരിയാരൈരാവതമെന്നിയേ
നൂറെണ്ണത്തെണ്ണായിരവുമെന്നല്ലിരുപ്പതും പരം 135
ചുറും സർപ്പപ്രഗ്രഹങ്ങൾ ധൃതരാഷ്ട്രന്റെ രക്ഷയി(ൽ
അവനെപ്പിന്തുടർന്നോരായ് ദൂരമാഗ്ഗരായഹോ 136
ഐരാവതജ്യേഷ്ഠരായ സോദരർക്കു തൊഴുന്നുഞാൻ
കുരുക്ഷേത്രത്തിങ്കൽ വാണോൻ പണ്ടു ഖാണ്ഡവമാ(ണ്ടവൻ 137
കുണ്ഡലാർത്ഥം പ്രസാദിക്ക നാഗരാജാവു തക്ഷകൻ
ആർത്തക്ഷകാശ്വസേനന്മാർനിത്യം കൂടിനടപ്പവർ 138
കുരുക്ഷേത്രത്തിങ്കലിക്ഷുമതിയാറിൽ വസിയ്ക്കുവേ
തക്ഷകന്നൊടുവുണ്ടായോൻ ശ്രുതസേനാഭിധൻ സുതൻ 139
മഹാഭൂമാവിൽ നാഗേന്ദ്രമഹത്വം കാത്തിരിപ്പവൻ
മഹാത്മാവാമവന്നെന്നു മിഹാനേകം തൊഴുന്നുഞാൻ 140

ഇത്ഥം വിപ്രർഷിയായീടു മുത്തങ്കൻ നാഗമുഖ്യരേ
സ്തുതിച്ചുകൊണ്ടിതെന്നിട്ടും കിട്ടീലാകുണ്ഡലദ്വയം 141

ഇങ്ങിനെ സ്തുതിച്ചിട്ടും ആ നാഗത്തിൽനിന്നു കുണ്ഡലം കിട്ടാതെനില്ക്കുമ്പോൾ നല്ല വേമത്തിൽ കേററി വസ്ത്രംനെയ്യുന്ന രണ്ടു സ്ത്രീകളെക്കണ്ടു. ആ യന്ത്രത്തിൽ കറുത്തും വെളുത്തുമുള്ള നൂലുകളും ആറു കുമാരന്മാർ ചുററിക്കുന്നതും പന്ത്രണ്ടു് അരങ്ങളുള്ള ചക്രവും കണ്ടു. വേറെ ഒരു പുരുഷനേയും നല്ല ഒരു കുതിരയേയും കണ്ടു. 142

അവൻ മന്ത്രപ്രായങ്ങളായ ഈ ശ്ലോകങ്ങളേക്കൊണ്ടു് അവരെ സ്തുതിച്ചു. 143

മുന്നൂറുമിങ്ങർവ്വതുമെണ്ണമുണ്ടീ
യന്ത്രത്തിങ്കൽ ചേർത്തിരിക്കുന്നുമദ്ധ്യേ
ചക്രത്തിന്നുണ്ടിരുപന്തീരരങ്ങൾ
ചുററിക്കുന്നുണ്ടാറു കുമാരകന്മാർ 144

ഈ യന്ത്രത്തെത്തന്വികൾ വിശ്വരൂപ-
മാരാന്തൽ നെയ്തുണ്ടുനടത്തിടുന്നു
ശുക്ലാസിതങ്ങളെ മാററിപ്പിണച്ചീ-
ഭൂതങ്ങളേയും ഭുവനങ്ങളേയും 145

വജ്രംധരിപ്പോൻ ഭുവനംഭരിപ്പോൻ
വൃത്രന്റെകാലൻ നമുചിയ്ക്കന്തകൻതാൻ
കൃഷ്ണാംബരദ്വിതയം ചാർത്തുമീശൻ
സത്യാനൃതങ്ങളെ വേറേതിരിപ്പൂ 146

അംഭസ്സുകൾക്കൊണ്ടാദ്യ നാമഗ്നിയാകും
അശ്വത്തിനേവാഹനമാക്കിവെപ്പോൻ
പരം ജഗൽപതിമുപ്പാരിനീശൻ
പുരന്ദരൻ കനിവാൻകൈതൊഴുന്നേൻ. 147

അതിനുശേഷം ആ പുരുഷൻ ഉത്തങ്കനോട് പറഞ്ഞു. നിന്റെയീസ്തോത്രംകൊണ്ടു ഞാൻ സന്തോഷിച്ചു. നിനക്കെന്താണിഷ്ടംചെയ്യേണ്ടതു്. അവൻ ആ പുരുഷനോട് പറഞ്ഞു. 148

'നാഗങ്ങളെനിയ്ക്കു സ്വാധീനമാകണം'. ആ പുരുഷനിവനോട് വീണ്ടും പറഞ്ഞു. 'ഈ കുതിരയുടെ ഗുദദ്വാരത്തിലൂതിക്കൊള്ളു'. 149

പിന്നെ ഉത്തങ്കൻ കുതിരയുടെ ഗുദദ്വാരത്തിൽ ഊതി. അങ്ങിനെ ഊതുമ്പോൾ കുതിരയുടെ സർവ്വ ദ്വാരങ്ങളിൽനിന്നും അഗ്നിജ്വാലകൾ പുറപ്പെട്ടു. 150

നാഗലോകം പുകഞ്ഞുതുടങ്ങിയപ്പോൾ തക്ഷകൻ സംഭ്രമിച്ചു് അഗ്നിഭയംകൊണ്ടു വിഷണ്ണനായി കുണ്ഡലങ്ങളുമെടുത്തു ഭവനത്തിൽനിന്നു പുറത്തുവന്നുത്തങ്കനോട് പറഞ്ഞു. 151

ഇതാ കുണ്ഡലങ്ങൾ. അങ്ങു വാങ്ങിക്കൊള്ളു. ഉത്തങ്കനിതുമേടിച്ചു. കുണ്ഡലം കിട്ടീട്ടു വിചാരിക്കയും ചെയ്തു. 152

ഇന്നാണു് ആ ഗുരുപത്നിയുടെ പുണ്യദിവസം. ഞാനോ വളരെ ദൂരത്തുമായിരിയ്ക്കുന്നു. എന്നാലെങ്ങിനെ അവിടെ എത്തേണ്ടു. അവന്റെ ആ വിചാരം കണ്ടു് ആ പുരുഷൻ പറഞ്ഞു. 153

'ഉത്തങ്ക! ഈ കുതിരപ്പുറത്തു കയറിക്കൊള്ളു. ക്ഷണത്തിൽ നിന്നെ ഗുരുകുലത്തിലെത്തിയ്ക്കും'. 154

അവൻ അങ്ങിനെതന്നെ ആകുതിരപ്പുറത്തേറി ഗുരുകുലത്തേയ്ക്കെത്തി. ഗുരുപത്നി കുളിച്ചു തല വേർവിടുത്തുകൊണ്ടു് 'ഉത്തങ്കൻ വന്നില്ലല്ലൊ' എന്നുവെച്ചു രുചിക്കുവാൻ വിചാരിച്ചു. 155

ഈ സമയത്തു ഉത്തങ്കൻ ഗുരുകുലത്തിൽ ചെന്നു ഉപാദ്ധ്യായിനിയെ അഭിവാദ്യംചെയ്തു. അവയ്ക്കാകുണ്ഡലങ്ങളേയും കൊടുത്തു. അവളിവനോടുപറഞ്ഞു. 156

ഉത്തങ്ക വേണ്ടസമയത്തു നീ വേണ്ടേടത്തെത്തി. നിനക്കു സ്വാഗതം. ഉണ്ണീ നിർദ്ദോഷിയായനിന്നെ ഞാൻ ശപിച്ചില്ലല്ലോ. നിനക്കു ശ്രേയസ്സായി സിദ്ധിയുംവരും. 157

പിന്നെ ഉത്തങ്കൻ ഉപാദ്ധ്യായനെ അഭിവാദ്യം ചെയ്തു. അവനോടുപാദ്ധ്യായൻ പറഞ്ഞു. ഉണ്ണീ ഉത്തങ്കനിനക്കു സ്വാഗതം. ഇത്ര താമസത്തിന്നു നിയ്യെന്തുചെയ്തു. 158

ഉപാദ്ധ്യായനോട് ഉത്തങ്കൻ പറഞ്ഞു. നാഗരാജാവായ തക്ഷകൻ എന്റെ ഈ കായ്യത്തിനു വിഘ്നം ചെയ്തു. അതുകൊണ്ടു ഞാൻ നാഗലോകത്തേക്കു പോയി. 159

അവിടെവെച്ചു ഞാൻ യന്ത്രത്തിൽ വസ്ത്രംനെയ്യുന്ന രണ്ടു സ്ത്രീകളേയും കണ്ടു. അതിൽ കറുത്തുവെളുത്തുമാണു നൂലുകൾ. അതെന്താണു്! അവിടെത്തന്നെ പന്ത്രണ്ടു അരമുള്ള ചക്രവും കണ്ടു. ആറു കുമാരന്മാർ അതു തിരിക്കുന്നുണ്ടു്. അതെന്താണു്? ഒരു പുരുഷനെ കാണുകയുണ്ടായി. അതാരാണു്? വലുതായ ഒരു കുതിരയേയും കണ്ടു. അതേതാണു്? 160

പോകുംവഴിക്കു ഞാനൊരു കാളയേക്കണ്ടു. അതിന്റെ പുറത്തൊരു പുരുഷനുമുണ്ടു്. അവനെന്നോടു ഉപചാരപൂർവ്വം ഉത്തങ്ക! ഈ കാളയുടെ ചാണകം തിന്നു. അതു നിന്റെ ഉപാദ്ധ്യായൻ ഭക്ഷിച്ചിട്ടുണ്ടു് എന്നു് പറഞ്ഞു. 161

പിന്നെ ഞാനവന്റെ വാക്കാൽ ആ ചാണകം തിന്നു. അവനാരാണു്? ഇതൊക്കെ ഇവിടുന്നു പറഞ്ഞുകേട്ടാൽ കൊള്ളാം. ഇങ്ങിനെ അവൻ ചോദിച്ചപ്പോൾ ആ ഉപാദ്ധ്യായൻ ഉത്തരം പറഞ്ഞു. 162

ആ രണ്ടു സ്ത്രീകൾ ധാതാവും വിധാതാവുമാണു്. കറുത്തും വെളുത്തുമുള്ള മൂഷികൾ രാവും പകലുമാണു്. പന്ത്രണ്ടു അരമുള്ള ചക്രം ആറു കുമാരന്മാർ തിരിക്കുന്നതുകണ്ടില്ലേ. ആകുമാരന്മാർ ആറു് ഋതുക്കളാണു്. ചക്രം സംവത്സരവുമാണു്. 163

ആ പുരുഷൻ പർജ്ജന്യനാണു്. ആ കുതിര അഗ്നിയാണു്. ആ വഴിക്കു കണ്ട കാള നാഗരാജാവായ ഐരാവതമാണു്. 164

അതിന്റെ പുറത്തിരിക്കുന്ന പുരുഷൻ ഇന്ദ്രനാണു്. നീ ഭക്ഷിച്ച ചാണകം അമൃതാണു്. അതുകൊണ്ടാണു നീ നാഗലോകത്തിൽ മരിക്കാഞ്ഞതു്. 165

ആ ഭഗവാനിന്ദ്രൻ എന്റെ സഖിയാകയാൽ നിന്റെ നേരെയുള്ള കൃപകൊണ്ടിങ്ങിനെ അനുഗ്രഹിച്ചു. അതുകൊണ്ടാണു നീ കുണ്ഡലങ്ങളുംകൊണ്ടു തിരിച്ചുവന്നതു്. 166

എന്നാൽ സൌമ്യ! നീ പോയ്ക്കൊള്ളു. നിനക്കു ശ്രേയസ്സുവരും. ഭഗവാനായ ആ ഉത്തങ്കൻ ഉപാദ്ധ്യായന്റെ സമ്മതത്തോടുകൂടി പോന്നിട്ടു തക്ഷകന്റെ നേരെ ക്രോധത്തോടുകൂടി പകരം വീട്ടുവാൻവേണ്ടി ഹസ്തിനപുരത്തേയ്ക്കു പുറപ്പെട്ടു. 167

ഉത്തങ്കൻ ഹസ്തിനപുരത്തെത്തി ദ്വിജകുലോത്തമൻ
ജനമേജയ ഭൂപാലമണിയെക്കണ്ടുസാദരം 168
കീഴടക്കിത്തക്ഷശില വാഴവേപോന്നുവന്നിഹ
മന്ത്രിമദ്ധ്യംവാണ മന്നോർമന്നനെക്കണ്ടുമാമുനി 169

യഥാന്യായം മുമ്പിലാശീർവ്വാദം ചെയ്യുവനോടുടൻ
കാലേവിശുദ്ധമാം ശബ്ദത്താലേ ഭംഗിയിലോതിനാ
(ൻ 170

ഉത്തങ്കൻ പറഞ്ഞു.

ഒന്നുചെയ്യേണ്ടതുമറെറാന്നു മന്നവസത്തമ!
എന്തങ്ങുബാലനേപ്പോലെ ഹന്തചെയ്തതുസൽപതേ 171

സൂതൻ പറഞ്ഞു.

എന്നാദ്വിജൻ ചൊന്നനേരം മന്നവൻജനമേജയൻ
മുറയ്ക്കുവിപ്രനേപൂജിച്ചിരുത്തീട്ടോതിയുത്തരം 172

ജനമേജയൻ പറഞ്ഞു.

ഇക്കണ്ടനാട്ടാർകളെ ഞാൻഭരിച്ചീ–
സ്വക്ഷത്രധർമ്മത്തെ നടത്തിടുന്നോൻ
എന്തൊന്നുഞാൻ ചെയ്യണമെന്നുചൊല്ലു–
കെന്തിന്നുവേണ്ടീട്ടെഴുനെള്ളിയിപ്പോഴം. 173

സൂതൻ പറഞ്ഞു.

ഉഴീശനീവണ്ണ മുരച്ചുകേട്ടി–
ട്ടുഴീസുരേന്ദ്രൻ പുരുപുണ്യശീലൻ
സോത്സാഹനാം മന്നവനോടുചൊന്നാൻ
താൻതന്റെ കായ്യം നൃപ ചെയ്യേവേണ്ടു. 174

ഉത്തങ്കൻ പറഞ്ഞു.

രാജരാജഭുവൽതാതരാജനേക്കൊന്നതാരുവാൻ
ആ ദുഷ്ടതക്ഷകൻഹിക്കുപേർത്തും നീ പകവീട്ടേടോ 175
വിധികല്പിച്ചൊരാക്കർമ്മ വിധിയെക്കാത്തിതുകാലവും
അതിനാൽ മാന്യതാതാഹ പ്രതിക്രിയ നടത്തേടോ 176
ഒട്ടും തെറാത്തരചനാദുഷ്ടള്ളഹികടിയ്ക്കയാൽ
ഇടികൊണ്ട മരംപോലെ മുടിഞ്ഞു ബഹുകഷ്ടമേ. 177

ഊക്കുണ്ടെന്നുള്ള തള്ളിച്ചമൂക്കും ദുഷ്ടാഹിതക്ഷകൻ
അക്രമംചെയ്തു വികൃതികൊത്തീനിന്നുടെയച്ഛനേ 178

രാജർഷിവംശം കാപ്പോരാദ്ദേവതുല്യ നരേന്ദ്രനേ
കാപ്പാൻപോകും കശ്യപനെപ്പിന്തിരിപ്പിച്ചിതാശ്ശഠൻ 179

എരിഞ്ഞീതിയ്യിലവനേപ്പരം ഹോമിച്ചിടേണമേ
സർപ്പസത്രത്തിലതിനായ് ക്ഷിപ്രമങ്ങുദ്യമിക്കെടോ 180

എന്നാലച്ഛന്നുപകരം നന്നായ് ചെയ്തെന്നു വന്നിടും
ഇങ്ങിനിയ്ക്കും പെരുത്തിഷ്ടമങ്ങുടൻ ചെയ്തതായ്വരും 181

ഗൂർത്ഥം ഞാൻ പ്രവൃത്തിക്കും കർമ്മത്തിൽ ബഹുവി-
(ഘ്നവും
ദുഷ്ടനാകുമവൻ ഭൂപശ്രേഷ്ഠ! ചെയ്തവനാണെടോ. 182

സൌതി പറഞ്ഞു

ഇത്ഥംകേട്ടാത്തക്ഷകന്മേൽ ക്രുദ്ധനായേന്തിപാർത്ഥിവൻ
ഉത്തങ്കവാക്യഹവ്യത്താൽ ഹവ്യത്താലഗ്നിപോലുടൻ 183

അത്തലോടും മന്ത്രികളോടച്ഛന്റെ മരണക്രമം
ഉത്തങ്കൻ കേട്ടിരിക്കെച്ചോദിച്ചിതാ നൃപനപ്പൊഴേ 184

ഉത്തങ്കൻ ചൊല്ലിയച്ഛന്റെ മരണം കേട്ടനേരമേ
ദുഃഖശോക പ്രവാഹത്തിൽ മഗ്നനായ്ക്കീർന്നുമന്നവൻ. 185

പൌലോമപർവ്വം.

നാലാമദ്ധ്യായം

ലോമഹർഷണ പുത്രനായ ഉഗ്രശ്രവസ്സ് എന്ന പൌരാണികനായ സൂതനന്ദനൻ നൈമിഷാരണ്യത്തിൽ കുലപതിയായ ശൌനകന്റെ പന്ത്രണ്ടുകൊല്ലം

കൊണ്ടു കഴിയുന്ന സത്രത്തിൽ കൂടിയിരിക്കുന്ന മഹർ
ഷിമാരുടെ അടുക്കൽ ചെന്നു. 1

പുരാണോപജീവിയായി പുരാണത്തിൽ പരിശ്ര
മിച്ചിട്ടുള്ള അവൻ തൊഴുതുംകൊണ്ടു് അവരോടു് അറി
യിച്ചു. 'നിങ്ങൾക്കെന്താണു കേൾക്കേണ്ടതു? ഞാനെ
ന്താണു പറയേണ്ടതു? 2

അവനോടു ഋഷികൾ പറഞ്ഞു. കൊള്ളാം. ലോ
മഹർഷണപുത്ര! നിന്നോടുഞങ്ങൾ പറയാം. കഥ കേൾ
ക്കുവാൻ മോഹിക്കുന്ന ഞങ്ങളോടു നീ കഥാപ്രസംഗ
ങ്ങൾ ചെയ്യണം. 3

ഭഗവാനായ കുലപതി ശൌനകൻ അഗ്നിശാല
യിലാണു്. 4

മുനിദേവാസുര നരഫണി ഗന്ധർവ്വവാർത്തകൾ
പലതും കേട്ടറിഞ്ഞോരു കുലവൃദ്ധനുമാണവൻ 5

അദ്ദേഹമാണിസ്സത്രത്തിൽ വിദ്വാൻ കുലപതിദ്വിജൻ
ദക്ഷൻധീമാൻ വ്രതക്കാരനാരണ്യാഗമദേശികൻ 6

സത്യവാദിപരംശാന്തൻ തപസ്വിനിയതവ്രതൻ
ഞങ്ങൾക്കെല്ലാം മാന്യനവനിങ്ങെത്താൻ കാത്തിരി
ക്കണം 7

പരമാഗ്രഗുരുവന്നെത്തിപ്പുരമാസനമാണ്ടമേൽ
മെല്ലെയാമുനി ചോദിപ്പതെല്ലാം ചെല്ലേണമേ ഭവാൻ 8

സൂതൻ പറഞ്ഞു.

ആട്ടെയെന്നാലാമഹർഷിശ്രേഷ്ഠാചാര്യനിരുന്നുടൻ
ചോദിക്കും പുണ്യകഥകളോതിടാം പലമട്ടഞ്ഞാൻ 9

പിന്നെയാമുനി കൃത്യങ്ങൾ നന്നായ് ചെയ്യുയഥാവിധി
വാഗംബുവാൽദ്ദേവ പിതൃതർപ്പണം ചെയ്യണഞ്ഞുതേ 10

സിദ്ധബ്രഹ്മർഷികൾ സുഖമൊത്തു സുവ്രതധാരികൾ
സൂതപുത്രന്റെ നേരിട്ടപ്രീതരായിട്ടിരിയ്ക്കുവേ 11
ശ്രുതപിക്ഷദസ്യ മുഖ്യന്മാരൊത്തിരുന്നോരുശേഷമേ
താനിരുന്നാഗ്രഹപതി ശൌനകൻ ചൊല്ലിയിങ്ങിനേ 12

.....

അഞ്ചാമദ്ധ്യായം

ശൌനകൻ പറഞ്ഞു

പുരാപറിച്ചുനിന്നച്ഛൻ പുരാണങ്ങളശേഷവും
അതൊക്കെ നീയുമറിയുന്നിതോ ഹേ ലൌമഹർഷണേ 1
പുരാണേദിവ്യകഥകളാദിവംശക്രമങ്ങളും
ചൊൽവുണ്ടവകൾനിന്നച്ഛൻ ചൊല്ലിക്കേൾപ്പുണ്ടുപണ്ടു-
(ഞാൻ 2
ആദിഭാർഗ്ഗവവംശത്തെയോതിക്കേൾപ്പാനൊരാഹം
കഥിയ്ക്കുകീക്ഷ്വയതിൽ ശ്രുതിക്കാസക്തർ ഞങ്ങളും 3

സൂതൻ പറഞ്ഞു

പണ്ടുവൈശമ്പായനാദി പണ്ഡിതദ്വിജസത്തമർ
പരംപറിച്ചതും പിന്നെപ്പരക്കെയരുൾ ചെയ്തതും 4
അവിടുന്നച്ഛനും പിന്നെയവിടുന്നിങ്ങുഞാനുമേ
പഠിച്ചുപാടുപറയാം വെടിപ്പിൽ കേട്ടുകൊള്ളുക 5
സേന്ദ്രാമരമുനി ശ്ലാഘ്യമെന്നാൽ ഭാർഗ്ഗവമാം കുലം
ഭൃഗുനന്ദന! ഞാനിന്നീ ഭൃഗുവംശത്തെയാദ്യമേ 6
ചൊല്ലാം പുരാണാശ്രയമായുള്ളൊന്നാണിതുകേവലം
ബ്രഹ്മാവിൽനിന്നു വരുണബ്രഹ്മയജ്ഞത്തിൽ വെച്ചഹോ 7
വഹ്നിയിങ്കൽ ഭൃഗുജനിച്ചെന്നിത്ഥം കേട്ടിരുപ്പുഞാൻ
ഭൃഗുവിന്നിഷ്ടനാം പുത്രൻ ഭാർഗ്ഗവൻ ച്യവനൻ മഹാൻ 8

ച്യവനന്റെ മകൻ സാക്ഷാൽധാർമ്മികൻ പ്രമതി-
(ദ്വിജൻ
പ്ലുതാചിയിങ്കലുണ്ടായീ പ്രമതിക്കു സുതൻ രുരു 9
പ്രമദ്വരയിലുണ്ടായീരുരുവിന്നതി ധാർമ്മികൻ
ശുനകൻതനയൻ വേദപാരഗൻനിൻ പിതാമഹൻ 10
തപസ്സുകീർത്തിയറിവും തത്വജ്ഞാനവുമുള്ളവൻ
സത്യവാദി പരം ധർമ്മനിയതൻ നിയതാശയൻ 11

ശൗനകൻ പറഞ്ഞു

സൂതപുത്ര! മഹാത്മാവാം ഭാർഗ്ഗവൻ ച്യവനന്നഹോ
ച്യവനാഖ്യാനമുണ്ടായതെങ്ങിനേ ചൊല്ലുകേക്കുവോൻ 12

സൂതൻ പറഞ്ഞു

പുലോമയെന്നുപേർകൊണ്ടോൾ ഭൃഗുവിൻ പ്രിയപത്നി-
(യാൾ
ഭൃഗുവീര്യത്തിനാൽ ഗർഭമവൾക്കുണ്ടായിവന്നതേ 13
കാലേശീലം ചേർന്നിടുന്ന പുലോമാഭിധ പത്നിയിൽ
ചൊല്പൊങ്ങും ഗർഭമുയരുമപ്പോൾ ഭൃഗുകുലോത്തമ 14
സ്നാനത്തിനായ് ഭൃഗുമുനിതാനെഴുന്നെള്ളിയപ്പൊഴേ
ആശ്രമത്തിൽ പുലോമാഖ്യരാക്ഷസൻ ചെന്നുകേറിനാൻ 15
ഈയ്യാശ്രമത്തിൽ ഭൃഗുവിൻ ഭാര്യയായ പുലോമയെ
കണ്ടുടൻരാക്ഷസൻ കാമങ്കൊണ്ടുഴന്നു ചമഞ്ഞുപോയ് 16
അലർബാണാർത്തികൊണ്ടേറ്റം വലഞ്ഞോരുനിശാ
(ചരൻ
അവളേക്കണ്ടുടൻ കൊണ്ടുപോവാനോർത്തിട്ടു ഹൃഷ്ടനാ
(യ് 17
അയ്യയേനേടുവാനോർത്തു കായ്മൊത്തെന്നുമോതിനാൻ
ഇപ്പുലോമാവിവളെ മുമ്പുംഭ്രമത്താൽ വരിച്ചുവൻ 18

ഭൃഗുവിന്നിവളെത്താതനേകി പക്ഷേയഥാവിധി
അവന്നാക്കറയുണ്ടുള്ളിലെന്നും ഭാഗ്യവസത്തമ 19
ഇതുലാക്കെന്നുഹരണമതിന്നവനൊരുങ്ങിനാൻ
അഥകണ്ടാനഗ്നിശാലയതിലാളീടുമഗ്നിയേ 20
സംഹരിക്കും പാവകനൊടായുരിപ്പച്ചിച്ചുരാക്ഷസൻ
നേരുചോദിപ്പനഗ്നേ ചൊല്ലാരുടേഭാര്യയാണിവൻ 21
വാനോർമുഖം നീചൊല്ലേണം ഞാനോചോദിച്ചുപാ
(വക
മുന്നിലേതമ്പിയിവളേപ്പുനിയാക്കാൻ വരിച്ചുഞാൻ 22
അന്യായമായചരനേകീപിന്നീടു ഭൃഗുവിന്നഹോ
രഹസ്സിൽ നില്ക്കുമിവളാബ്ഭൃഗുവിൻഭാര്യയെങ്കിലോ 23
ഇവണ്ണം സത്യമോതേണമിവളേ ഞാൻ ഹരിയ്ക്കുവൻ
എന്നുള്ളിൽ മനുനീറിക്കൊണ്ടിന്നും നില്ക്കുന്നതുണ്ടെ
(ടോ 24
മൽപൂർവ്വഭാര്യയിവളെബ്ഭൃഗുനേടിയകാരണം

സൂതൻ പറഞ്ഞു.

മടിച്ചുനില്ക്കുംജപലനനോടു ചോദിച്ചിതിങ്ങിനെ 25
ഭൃഗുവിൻപതിയേപ്പുററി വീണ്ടുംവീണ്ടും നിശാചരൻ
അഗ്നേ നീ സർവലോകത്തിന്നന്തര്യാമിയതല്ലയോ 26
പുണ്യപാപങ്ങൾക്കു സാക്ഷിയല്ലോ സത്യം കഥിക്കണം
മൽപൂർവ്വഭാര്യയന്യായാൽ കയ്യററിബ്ഭൃഗുനേടിയോൾ 27
ഇത്ഥമാണിവളെന്നാകിൽ സത്യംചൊല്ലീടവേണമേ
അങ്ങോതിയാൽഹരിപ്പോൻ ഞാനാശ്രമാൽ ഭൃഗുഭാര്യയെ 28
അഗ്നേ! നീ കാൺകവേ തന്നെ യെന്നാൽ സത്യം
(കഥിയ്ക്കുനീ

സൂതൻ പറഞ്ഞു.

ഇത്ഥമായവനോതിക്കേട്ടഗ്നി സങ്കടമാണ്ടഹോ 29

അസ്തപ്രം ഭൃഗുവിൻശാപമിതിൽ ഭീതിയൊടോതിനാൻ

അഗ്നി പറഞ്ഞു

ഇവളങ്ങുവരിച്ചോരംതാൻ ദാനവേന്ദ്രപുലോമയാം 30
പക്ഷേ സമന്ത്രം വിധിപോലങ്ങുവേട്ടവളല്ലിവരം
ഭൃഗുവിന്നായ്മുറയ്ക്കച്ചനേകിനാനിപ്പുലോമയേ 31
വരലോഭമ്മലമച്ചനങ്ങയ്ക്കേകീല കീർത്തിമാൻ
പിന്നെ വേദോക്തകർമ്മത്താലെന്നെസ്സാക്ഷീകരിച്ചു
(താൻ 32

വിധിപോലിവളേവേട്ട ഭൃഗുദാനവനന്ദന
ഇവളായവളാണേതുമിവൻ പൊളി പറഞ്ഞിടാ 33
അന്യതം പൂജ്യമല്ലെങ്ങും നൂനം ദാനവസത്തമ.

ആറാമദ്ധ്യായം.

സൂതൻ പറഞ്ഞു.

അഗ്നിവാക്കീവിധം കേട്ടിട്ടന്നീയവളെ രാക്ഷസൻ
വരാഹരൂപൻ കൊണ്ടോടി വായുവേഗാൽ ദ്വിജോത്തമ 1
ഉടൻ മാതാവുതൻകുക്ഷൗപെട്ടംഗർഭം ചൊടിച്ചഹോ
ച്യവനം ചെയ്തിതതിനാൽ ച്യവനൻതാനുമായവൻ 2
ജനനീ ജഠരം വിട്ടു ഛനസൂര്യപ്രകാശനായ്
കൂട്ടിയേക്കണ്ടവളെയുംവിട്ടു രക്ഷസ്സുഭസ്മമായ് 3
ഭൃഗുനന്ദനനായോരാച്യവനച്ചൊവപൈതലേ
എടുത്തുകൊണ്ടാശ്രമത്തെയ്ക്കാർത്ത്യാ പോന്നാശം
(പുലോമതാൻ 4

കണ്ണീരൊലീച്ചുകരയുംവണ്ണം ലോകപിതാമഹൻ
അന്നേരം നാൽമുഖൻ കണ്ടു മാന്യയും ഭൃഗുപത്നിയേ 5

വധുവായീടുമവളേ വിധി സാന്ത്വപ്പെടുത്തിനാൻ—
ധാരാളമവനതൻ കണ്ണീരാറായിട്ടു ചമഞ്ഞുതേ 6
അത്തനുവിയാം പോയവഴിയെങ്ങാത്തൊലിച്ച സരി
(ത്തിനേ
പേർത്തു മന്നേരമവിടെപ്പാർത്തുകണ്ടിട്ടു പത്മജൻ 7
വധൂസരേതി പേരിട്ടു വിധിലോക പിതാമഹൻ
ച്യവനാശ്രമഭാഗത്തെയ്ങ്ങതൊലിയ്ക്കുന്ന നിത്യവും 8
ഏവം ജനിച്ചു ഭഗവാൻ ച്യവനൻ ഭൃഗുനന്ദനൻ
ച്യവനൻതന്നെയുംകണ്ടു താതൻ തരുണിയാളെയും 9
അലം കോപിച്ചു ചോദിച്ചു പുലോമയൊടുടൻ ഭൃഗു
ആരുനിന്നെഹരിക്കാൻവന്നാരക്ഷസ്സൊട്ടു ചൊന്നവൻ 10
നിന്നെസ്സുഖിയെൻഭാര്യയെന്നറിഞ്ഞിടുകില്ലവൻ
ഉടൻ ചൊല്ലുവനെക്കോപമൊട്ടുമീഞാൻ ശപിയ്ക്കുവൻ 11
ആരെന്റെ ശാപം പേടിയ്ക്കില്ലാരീവികൃതി ചെയ്തവൻ

പുലോമ പറഞ്ഞു

അഗ്നിയാണെന്നെയാരക്ഷസ്സിന്നു ചൊല്ലിക്കൊടുത്തവൻ 12
പിന്നെക്കുരുരിപോലാർക്കുമെന്നെക്കൊണ്ടോടി രാക്ഷ
(സൻ
അത്തരക്ഷപ്പെട്ടഞാനീത്വത്സുതന്റെ മഹസ്സിനാൽ 13
എന്നെക്കൈവിട്ടു വെണ്ണീറായ്ചീർന്നിതാ ദുഷ്ടരാക്ഷസൻ

സൂതൻ പറഞ്ഞു

ഇത്ഥം പുലോമചൊല്ലിക്കേട്ടുദ്ധതക്രോധനായ് ഭൃഗു 14
ശപിച്ചു നീ സർവ്വഭക്ഷനാകട്ടേയെന്നുവഹ്നിയേ

ഏഴാമദ്ധ്യായം

സൂതൻ പറഞ്ഞു

ഭൃഗുവിൻശാപമേററിട്ട കോപിച്ചോതീ ഹതാശൻ
ബ്രഹ്മൻ സാഹസമെന്തേവമെന്മേൽ സ്സമ്പ്രതി ചെയ്യു നീ 1
ധർമ്മത്തിൽ യത്നം ചെയ്യോനും സത്യം ചൊൽവോനു (മൊപ്പമാം
ചോദിയ്ക്കുസ്സത്യമോതീടുമിനിയ്ക്കുക്രമമെന്തിതിൽ 2
ചോദിയ്ക്കുൽസാക്ഷിസത്യത്തെയറിഞ്ഞുമ്മാററിയോരു (വോൻ
സ്വകുലേ മേല്കുകീഴേഴുപേർകളെത്താൻ കെടുക്കുമേ 3
കായ്തതത്വമറിഞ്ഞിട്ടുമരിയാടാതിരിയ്ക്കിലോ
അവനാപ്പാപമേററീടു മതിനില്ലൊരു സംശയം 4
അങ്ങേയ്ക്കുപിഴ്പ്പാൻ ഞാൻ പോരും പക്ഷെ ബ്രാഹ്മണർ (പൂജ്യരാം
അറിവുള്ള ഭവാനോടു മറിയിയ്ക്കുന്ന കേംക്കെടൊ 5
യോഗത്താൽ മൂർത്തിഭേദമുണ്ടാകുന്നു നില്പതേഷ ഞാൻ
അഗ്നിഹോത്രം മഖം സത്രം മറവും ക്രിയയിവററിലും 6
വേദോക്തവിധിയാലെന്നിൽ ഹോമിയ്ക്കുന്ന ഹവിസ്സി (നാൽ
കേവലം തൃപ്തരാകുന്നു ദേവന്മാരും പിതൃക്കളും 7
സോമാജ്യദുശ്ധാദ്യപ്പല്ലോ പിതൃദേവഗണങ്ങളാം
ദേവകൎംക്കും പിതൃക്കൎംക്കും ദർശവും പൌർണ്ണമാസവും 8
പിതൃവത്സം ദേവകളാം ദേവവത്സം പിതൃക്കളാം
ഒന്നിച്ചുമിവർഭിന്നിച്ചും കാൺമു പപ്പുങ്കൎംതോറുമേ 9
എന്നിൽ ഹോമിച്ചതുണ്മൊരാദ്ദേവന്മാരും പിതൃക്കളും
ദേവകൎംക്കും പിതൃക്കൎംക്കും കേവലം മുഖമാണു ഞാൻ 10

അമാവാസി പിതൃക്കൾക്കും പൌർണ്ണമാസി സുരർക്കുമേ
ഹവിസ്സിങ്ങെന്നിൽ ഹോമിപ്പതവരങ്ങു ഭുജിപ്പവർ 11
ഇവർക്കു ഞാൻ മുഖം സപ്തഭക്ഷനാകുന്നതെങ്ങിനെ

സൂതൻ പറഞ്ഞു

പിന്നെ വഹ്നി വിചാരിച്ചുതന്നേത്താൻ സംഹരിച്ചുതേ 12
ദ്വിജന്മാർക്കുള്ളഗ്നിഹോത്രയജ്ഞസത്രക്രിയാദിയിൽ
താനോങ്കാരവഷട്കാരസ്വധാസ്വാഹകളെന്നിയേ 13
പ്രജയെല്ലാമഗ്നിയില്ലാതതിസങ്കടമാണ്ടുപോയ്
ഉടൻ മാമുനിമാർ ചെന്നു ദേവന്മാരെയുണർത്തിനാർ 14
അഗ്നിനാശാൽ ക്രിയാധ്വംസാൽ മുന്നുലോകമുഴന്നു
(പോയ്
ഇനി വേണ്ടതു ചെയ്യേണം വാനോരെ! വൈകിടൊല്ലി
(തിൽ 15
പിന്നെദ്ദേവർഷിപരിഷ ചെന്നുകണ്ടു വിരിഞ്ചനെ
അഗ്നിനാശം ക്രിയാനാശം സംഹാരമിവയോതിനാർ 16
ഭൃഗ്വെന്തോകാരണത്താൽ ശപിച്ചിട്ടഗ്നി സാമ്പ്രതം
ദേവകൾക്കു മുഖം യജ്ഞഭാഗങ്ങൾക്കഗ്രഭുക്കൊഹോ 17
ഹുതാശനൻ കഷ്ടമെങ്ങും സപ്തഭക്ഷകനായഹൊ
ഇതുകേട്ടഗ്നിയേ വിശ്വകൃത്തടുത്തുവിളിച്ചുടൻ 18
ശ്ലക്ഷ്ണമായ് ചൊല്ലിയാബ്ഭൃതഭാവനവ്യയനോട്ടടൻ
സപ്തലോകത്തെയും നീതാൻ തീപ്പുതും സംഹരിപ്പുതും 19
വിശ്വംഭരിപ്പുതും നീയേ ക്രിയചെയ്യിച്ചിടുന്നതും
ക്രിയാനാശം വരാതാക്കുകയിലോകേശനാം ഭവാൻ 20
ഹന്ത വിശ്വേശനാമങ്ങയ്ക്കന്തീ മൌഢ്യം ഹുതാശന!
സപ്തശ്രുതിസ്വരൂപൻ നീ സപ്തഭ്രതശനല്ലയൊ 21
സപ്തമൂർത്ത്യാ ഭവാനേതും സപ്തഭക്ഷകനായ്വരാ
ശിഖിയാമങ്ങുപാനാർച്ചിശ്ശിഖയാൽ സപ്തഭക്ഷനാം 22

ക്രവ്യാദയാം നിൻതനുവും സപ്പം ഭക്ഷിച്ചുകൊള്ളുമെ
ദിവ്യസൂയ്യാംശുതട്ടീടിൽസ്സുഖവും ശുദ്ധമാംവിധം 23
വെക്കം നിൻ ജ്വാലയിൽച്ചുട്ടതൊക്കയും ശുചിയായ്
(വരും
അഗ്നേ!നീ പരമാംജ്യോതിസ്സെന്നല്ലൊ സ്വയമുൽഗതം 24
ഒക്കും തേജസ്സിനാൽ സത്യമാക്കെടൊ മുനിശാപവും
മുഖേ ഹോമിച്ചിടും ദേവഭാഗവും വാങ്ങുകെൻവിഭൊ 25

സൂതൻ പറഞ്ഞു

ഏവമാമെന്നുടൻ ബ്രഹ്മദേവനോടേറ്റ പാവകൻ
വിധിയായ വിരിഞ്ചന്റെ വിധിചെയ്വാൻ ഗമി
(ച്ചുതെ 26
പിന്നെദ്ദേവർഷികൾ മുദാ വന്നതിൻപടി പോയിനാർ
മുന്നേത്തെപ്പോലെ മുനികൾ നന്നായ് ക്രിയ നടത്തി
(നാർ 27
ദിവിദേവകൾ മോദിച്ചാർ ഭുവിലൌകിക സംഘവും
കൽമഷം തീർന്നനലനും നന്മയോടു തെളിഞ്ഞുതേ 28
ഏവം ഭൂവിൽനിന്നിട്ട ശാപമേറ്റതു പാവകൻ
ഈവണ്ണമാണഗ്നിശാപഭാവമുള്ളിതിഹാസവും 29
പുലോമനാശവും സാക്ഷാൽ ച്യവനൻ തന്റെ ജന്മവും

എട്ടാമദ്ധ്യായം

സൂതൻ പറഞ്ഞു

അവ്വണ്ണമുള്ളാച്യവനഭാർഗ്ഗവനൊരു നന്ദൻ
സുകന്യയിൽ പ്രമതിയെന്നുണ്ടായീ ദീപ്തശക്തിമാൻ 1
രുരുവാം മകനുണ്ടായീ പ്രമതിയ്ക്കും ഘൃതാചിയിൽ
ശുനകൻ രുരുവിനുണ്ടായ് പ്രമദ്വരയിലാത്മജൻ 2

ശൂനകൻ സുമഹാതത്വൻ സർവ്വഭാഗ്ഭവനന്ദനൻ
തപോവ്രതസ്ഥൻ സുദ്ധകീർത്തിമാനായ് ഭവിച്ചുതേ 3
ബ്രഹ്മൻ! ഞാനാബ്ഭ്രരിതേജോജന്മനാം ഋഷിവിൻ കഥ
വിസ്തരിച്ചു പറഞ്ഞീടാം ശ്രദ്ധയിൽകേൾക്കുകൊക്കയും 4
ഉണ്ടായിരുന്ന പണ്ടേററം തപോവിദ്യാവിശാരദൻ
സർവ്വഭ്രതഹിതം ചെയ്യും സ്ഥൂലകേശാഖ്യനാം മുനി 5
ഇക്കാലംതന്നെയുണ്ടാക്കീ ഗർഭം മേനകയിൽ പരം
വിപ്രശ്രേ! വിശ്രുതൻ വിശ്വാവസു ഗന്ധർവ്വനായകൻ 6
അപ്സരസ്സാം മേനകയാഗ്ഗർഭം കാലേ ഭൃഗ്വുദ്വഹ!
സ്ഥൂലകേശാശ്രമോപാന്തസ്ഥലത്തിങ്കൽക്കളഞ്ഞുതേ 7
നദീതീരത്തിലാഗ്ഗർഭം നിർഭ്ഭയം ലജ്ജയെന്നിയേ
കൈവെടിഞ്ഞിട്ടപ്സരസ്സീയാകും മേനക പോയിനാൾ 8
ദേവഗർഭാഭയായ് ത്യക്തയായ് വിളങ്ങുന്ന കന്യയേ
കാലേ നദീതടേ കണ്ടു സ്ഥൂലകേശൻ മഹാമുനി 9
വിജനത്തിങ്കലായ് ഹന്ത സ്വജനം വിട്ട കുട്ടിയേ
സ്ഥൂലകേശൻ ദ്വിജൻ പുണ്യശീലൻ കണ്ടെടുത്തിയ
(പ്ലോഴേ 10
എടുത്തു മുനി കാരുണ്യത്തൊടുംകൂടി വളർത്തിനാൻ
വരാരോഹ വളർന്നാളാവരാശ്രമശുഭസ്ഥലേ 11
ജാതകാദികളാം കർമ്മജാതങ്ങളെ യഥാവിധി
കാലേ ചെയ്താനായവൾക്കാ സ്ഥൂലകേശൻ മുനീശ്വരൻ 12
സതതശ്രുപ്രണത്താലേ പ്രമദാവരയാകയാൽ
പ്രമദ്വരേതി പേരിട്ടാനവൾക്കാ മാന്യമാമുനി 13
ആപ്പുണ്യാശ്രമഭാഗത്തങ്ങീപ്രമദ്വരയേ സ്വയം
കണ്ടു ധർമ്മാത്മാവു കാമക്കൊണ്ടുഴന്നു പരം ഋരു 14
അഥ മിത്രംവഴിയ്ക്കുച്ചന്നിതമ്പോടറിയിച്ചതിൽ
സ്ഥൂലകേശനൊടത്ഥിച്ചു കാലേ പ്രമതികന്യയേ 15

പ്രമദ്വരാകന്യകയെ രുരുവിന്നേകിതല്പിതാ
വേളിയാസന്നമാമുത്രം നാളിൽ തീർച്ചപ്പെടുത്തിനാൻ 16
വിവാഹമൊട്ടടുത്തോരുനാളിൽ തോഴികളൊത്തവം
കേളിയാടിനടന്നീടുന്നേരമാസ്സാധുകന്യക 17
വിലങ്ങത്തിൽ കിടന്നുകൊണ്ടുറങ്ങീടുന്ന പാമ്പിനെ
കണ്ടതില്ലാ കാലശക്ത്യാ ചാകാൻ ചെന്നുചവിട്ടിനാം 18
കാലചോദിതനാസ്സർപ്പം വിഷമുറവന്ന പല്ലുകം
അന്ധാളിയ്ക്കുമവം കണ്ടുള്ളോരംഗത്തിങ്കലിറക്കിനാൻ 19
കടികൊണ്ടപ്പോളവളങ്ങുടനേ വീണു ഭൂമിയിൽ
കരിവാളിച്ചാഭയുംകെട്ടാഭരണംചിന്നി മോഹമായ് 20
ബന്ധുക്കൾക്കാർത്തിയുണ്ടാക്കിക്രന്തൽചിന്നിയഴിഞ്ഞ
(ഹോ
കാണാവല്ലെങ്കിലും കാണേണ്ടവളായ് ജ്ജീവനറവം 21
ഉറങ്ങുമ്പോലെയായ് വീണിട്ടരശക്ഷതയാകിലും
പാരം മനോഹരതരാകാരയായ്തീർന്നു സുന്ദരി 22
പത്മാംഗിയവം താഴത്തു വീണുരുണ്ടുകിടക്കവേ
അവളേത്താതനും കണ്ടു മറവുള്ള മുനിമാർകളും 23
ഉടനെല്ലാദ്വിജന്മാരും പെടുങ്കനിവൊടെത്തിനാർ
സ്വസ്ത്യാത്രേയൻ മഹാജാനുകുശികൻ ശംഖമേഖലൻ 24
ഉദ്ദാലകൻ കഠൻ പിന്നെശ്വേതൻ പുകം പെരുത്ത
(വൻ
ഭാരദ്വാജൻ കൌണകുത്സ്യനാർഷ്ടഷേണൻ സ ഗൌത
(മൻ 25
പുത്രനോടും പ്രമതിയും മറവുമുള്ള മുനിമുഖ്യരും
ഭുജംഗവിഷമേറേവം പ്രാണൻപോയുള്ള കന്യയേ 26
കണ്ടുകേണാർകനിവൊടും രുരുമാത്രം പുറത്തുപോയ്
മറെല്ലാവിപ്രരും വാണാർമുറവമായവിടെത്തദാ 27

ഒമ്പതാമദ്ധ്യായം

സൂതൻ പറഞ്ഞു

ആമഹാബ്രാഹ്മണശ്രേഷ്ഠരവിടെച്ചേർന്നിരിയ്ക്കുമ്പേ
രുരുവൻകാട്ടിലുംപുക്കുകരഞ്ഞാനതിസങ്കടാൽ 1

ശോകംമൂലം വിലാപങ്ങളം പലതും ചെയ്തിട്ടന്നവൻ
പറഞ്ഞുദുഃഖാൽ പ്രിയയാം പ്രമദ്വരയെയോർത്തഹോ 2

ഇനിക്കും സങ്കടം ബന്ധുജനത്തിനും വളർത്തവാം
മണ്ണിൽകിടക്കുന്ന ദുഃഖമിന്നിതിൽപരമെന്തുവാൻ 3

പരം ഞാൻ ദാനവുംപിന്നെത്തപസ്സും ഗുരുസേവയും
ചെയ്തിരിയ്ക്കിൽ ജീവനിട്ടവരട്ടേമമവല്ലഭേ 4

ജന്മംതൊട്ടമനംവെച്ചുഞാൻ മുറയും വ്രതമേല്ക്കുകിൽ
പ്രമദ്വരയെഴുന്നേറ്റീടട്ടേഉടൻതിരോമിനി 5

ഭാര്യാർത്ഥം ദുഃഖമോടേവമായവൻ വിലപിയ്ക്കുമ്പേ
ദേവദൂതൻ കാട്ടിൽവന്നാരുരുവോടേവമോതിനാൻ 6

ദേവദൂതൻ പറഞ്ഞു

രുരോ! നീ സങ്കടത്തോടിയ്യിരപ്പുതുവൃഥാവലേ
ധർമ്മാത്മൻ! മൃതനാം മർത്ത്യൻ വീണ്ടും ജീവിക്കുകില്ലൊടോ 7

ആയുസ്സൊടുങ്ങിയീഗന്ധർവ്വാപ്സരഃകന്യകയ്ക്കൊടൊ
അതിനാൽ വെറുതേ താത മതിമായ്കൊല്ല ചെറുമേ 8

പണ്ടുദേവകൾം കല്പിച്ചിട്ടുണ്ടുപായവുമൊന്നിതിൽ
ചെയ്യുന്നുണ്ടതുനീയ്യെങ്കിൽ കൈവരും തേ പ്രമദ്വര 9

രുരു പറഞ്ഞു.

ദേവദൂതോപായമെന്തുകേവലം ചൊല്ലുഖേചര
ഇന്നുഞാനതുചെയ്തീടാമെന്നേ രക്ഷിക്കണം ഭവാൻ 10

ദേവദൂതൻ പറഞ്ഞു.

ആയുസ്സിൽ പാതികനൃയ്ക്കുനീയേക്കുട്ടഭദ്രനന്ദന
പ്രമദ്വരയെഴന്നേല്ക്കുമെന്നാൽ നിൻഭാര്യഹേതുരോ 11

രുരു പറഞ്ഞു.

എന്നായുസ്സിൻ പാതിനൽകാം കനൃയ്ക്കായ് ഖേചരോത്തമ!
അഴകേറമണിഞ്ഞുള്ളോളെഴന്നേല്ക്കട്ടെയെൻപ്രിയ 12

സൂതൻ പറഞ്ഞു.

പിന്നെഗ്ഗന്ധർവ്വരാജാവും ധനൃനാം ദേവദൂതനും
ധർമ്മരാജാവിനെച്ചെന്നുനന്മയിൽക്കണ്ടു ചൊല്ലിനാർ 13
രുരുവിന്നർദ്ധമായുസ്സാൽ ഭാര്യയാകും പ്രമദ്വര
മരിക്കിലും ധർമ്മരാജ! ജീവിക്കാൻസമ്മതിക്കണം 14

ധർമ്മരാജാവുപറഞ്ഞു

രുരുവിൻഭാര്യയായീടും പ്രമദ്വരയതെങ്കിലോ
രുരുവിന്നർദ്ധമായുസ്സാൽ ജീവിയ്ക്കും ദേവദൂതരേ! 15

സൂതൻ പറഞ്ഞു.

ഏവം ചൊന്നപ്പൊഴേ തന്നെയെഴുന്നേറപ്രമദ്വര
രുരുവിന്നർദ്ധമായുസ്സാ ലുറങ്ങിയുണരും വിധം 16
രുരുവിൻ ജാതകത്തിങ്കലിതു കാണായിതപ്പൊഴേ
ദീർഘായുസ്സിൽ പാതിഭാഗം ഭാര്യാർത്ഥംലുപ്തമായതും 17
പിന്നെയിഷ്ടദിനത്തിങ്കൽ പിതാക്കന്മാരിവർക്കുടൻ
വേളിക്രിയകഴിപ്പിച്ചു മേളിച്ചവർസുഖിച്ചുതേ 18
അല്പിത്താരല്പി മൂഢമെയുള്ളീ ദുർല്ലഭഭാര്യയേ
കയ്യുററീട്ടവനങ്ങേററാൻ സർപ്പഹിംസാകടവ്രതം 19

കണ്ടപാമ്പിനെയൊക്കേയുങ്കൊണ്ട കോപത്തോടായവൻ
ഊക്കൻ ദണ്ഡായുധം കയ്ക്കൊണ്ടൂക്കോടേ തച്ചുകൊല്ലുമേ 20
ഒരുനാളാ രുരു പരംപെരുതാം കാടുപൂകിനാൻ
പാർത്തിതങ്ങുകിടക്കുന്ന മൂത്തഡുംഡുഭമൊന്നിനേ 21
ചൊടിച്ചു കാലദണ്ഡിന്റെ വടിവാം വടിയോങ്ങിനാൻ
വിപ്രനപ്പോൾ തടുത്തോതീക്ഷിപ്രമാമൂത്തഡുംഡുഭം 22
അങ്ങയ്ക്കുഞാൻ പിഴച്ചിട്ടില്ലെങ്ങുമേമുനിസത്തമ!
ഇങ്ങെന്നെക്കോപമോടെന്തിന്നങ്ങു ഹിംസിപ്പതിങ്ങി
നേ 23

പത്താമദ്ധ്യായം.

രുരുപറഞ്ഞു

എൻപ്രാണനൊക്കും പ്രിയയെ മുമ്പുപാമ്പുകടിച്ചുതേ
അഹിവർഗ്ഗത്തിലുണ്ടന്നേമുതൽക്കേ ഘോരനിശ്ചയം 1
കണ്ടപാമ്പിനെ ഞാൻ കൊല്ലുന്നുണ്ടെന്നാണെൻ കടുവ്ര
(തം
അതിനാൽ നിന്നെഹിംസിപ്പേൻ മൃതിയായി നിന
(ക്കെടോ 2

ഡുംഡുഭം പറഞ്ഞു.

വിപ്ര! മാനുഷരെക്കൊത്തും സർപ്പജാതികൾ വേറെയാം
ഡുംഡുഭത്തെസ്സർപ്പസാമൃങ്കണ്ടുഹിംസിച്ചിടായ്കനീ 3
ലാഭവും സുഖവും വേറെ നാശവും ദുഃഖവും സമം
ഇമ്മട്ടാം ഡുംഡുഭകുലം ധർമ്മജ്ഞൻ ഹിംസിയായ്കനീ 4

സൂതൻ പറഞ്ഞു.

ഇത്ഥമാഭുജഗംചൊല്ലിക്കേട്ടിട്ടുരുരുവപ്പൊഴേ
ഡുംഡുഭംഭീരുമുനിയെന്നോർത്തു ഹിംസിച്ചതില്ലഹോ 5

ഭഗവാൻ ഗുരുചോദിച്ചിതവനോടഥസൌമ്യമായ്
ആട്ടേഭുജംഗഭാവത്തിൽ പ്പെട്ടോരങ്ങാരതോതെടോ 6

ഡുണ്ഡുഭം പറഞ്ഞു.

ഗുരോ സഹസ്രപാത്തെന്നു പേരെഴുംമുനി മുമ്പുഞാൻ
വിപ്രശാപം കാരണത്താലിപ്പടിക്കഹിയായിനേൻ 7

ഗുരു പറഞ്ഞു

ഹന്തകോപാൽ ഭവാനെപ്പുണ്ടെന്തേവിപ്രൻശപിക്കുവാൻ
എത്രകാലം ഭവാനേവം പാർത്തിടേണം ഭുജംഗമ! 8

പതിനൊന്നാമദ്ധ്യായം

ഡുണ്ഡുഭം പറഞ്ഞു.

പുരാ ഖഗമനെന്നുണ്ടായിരുന്നുമേസഖിദ്വിജൻ
ഭൂരം നിശിതവാക്കത്രേതാത! തീവ്രതപോവ്രതൻ 1
ബാല്യേഞാൻ കളിയായിട്ടു പുല്ലാൽ നിർമ്മിച്ച പാ
(മ്പിനാൽ
പേടിപ്പിച്ചേനഗുരോത്രേ ഭീത്യാമോഹിച്ചുപോയവ
(ൻ 2
ബോധം വന്നിട്ടെന്നോടായിട്ടോതിനാനാത്തപോധ
(നൻ
ക്രോധത്താലേദഹിപ്പിക്കുമ്മാതിരി ക്രൂരദൃഷ്ടിയായ് 3
അവീര്യാഹിയെ നീയെന്നെപ്പേടിപ്പിപ്പാൻ ക്ഷമക്കയാ
(ൽ
എന്റെ ശാപത്തിനാലേ നീനിവ്വിഷോരഗമായിടും 4
ഞാനവന്റെ തപോവീര്യം താനറിഞ്ഞേൻ തപോധന
പരമുദ്വിഗ്നനായിട്ടു പരുങ്ങിത്തൊഴുതങ്ങിനെ 5

പരിചോടരികിൽച്ചെന്നു പറഞ്ഞേനവനോട്ടടൻ
സഖിയെന്നോർത്തു കളിയായിതിങ്ങിനെ ചെയ്യുപോ
(യ് 6

പൊറുത്തെന്നിൽ ശ്രാപമൊഴിച്ചരുളേണം മഹാമുനേ!
എന്നെപ്പ്രാരം പരുങ്ങിക്കണ്ടെന്നോടാത്താപസോത്തമ
(ൻ 7

ചൂടുന്ന നെടുവീർപ്പിട്ടു പടസംഭ്രമമോതിനാൻ
എടോഞാൻ ചൊന്നവാക്കേതും വിടുവാക്കെന്നുവന്നിടാ 8

ഇങ്ങുഞാൻ പറയും വാക്കിതങ്ങുകേൾക്കുതപോധന
കേട്ടിട്ടതുധരിക്കേണം മുറവും നിർദ്ദോഷനാം ഭവാൻ 9

ശുചിയായ് പ്രമതിയ്ക്കുണ്ടാം രുരുവെന്നൊരുനന്ദനൻ
അവനേക്കാൺകിലുടനേശാപമോക്ഷം തനിക്കെടോ 10

ഭവാനെന്നാൽ പ്രമതിസംഭവനാം രുരുവല്ലയോ
സ്വരൂപംപൂണ്ടുഞാൻ നന്നായ്യറയാമയിതേഹിതം 11

ഉടനാഡുംഡുഭാകാരം വെടിഞ്ഞാവിപ്രപുംഗവൻ
കീർത്തിമാൻ നിജമാം രൂപംപേർത്തും കയ്ക്കൊണ്ടുഭാ
(സ്വരം 12

ഓജസ്സേറും രുരുവിനോടോതിനാൻ പുനരിങ്ങിനെ
അഹിംസയല്ലോ പരമാം ധർമ്മം പ്രാണഭൃത്തമ 13

ഒരു ജീവിയേയും ഹിംസിക്കരുതേ വിപ്രനേതുമേ
വേദവേദാംഗവിത്തായി ഭ്രതജാതാഭയപ്രദൻ 14

ബ്രാഹ്മണൻ കേവലം ലോകേസൌമ്യനെന്നല്ലയോ ശ്രു
(തി

അഹിംസ സത്യവചനം ക്ഷമയെന്നിവയുംപരം 15

വേദസന്ധാരണവുമാബ്രാഹ്മണന്നുള്ള ധർമ്മമാം
ക്ഷത്രിയന്നുള്ളൊരാദ്ധർമ്മമതുതേ ചേരുകില്ലെട്ടോ 16

ദണ്ഡധാരണമുഗ്രത്വം പ്രജാപാലന മിങ്ങിനെ
ക്ഷത്രിയന്നുതകും ധർമ്മമത്രേ കേൾക്കുകഹേരുരോ 17

ജനമേജയ യജ്ഞത്തിൽ ഫണിഹിംസകഴിച്ചതും
പുനരന്നു ഭയപ്പെട്ടഫണി ജാതിയെയാകവേ 18

തപോവീര്യ ബലോപേതൻ വേദവേദാംഗ പാരഗൻ
ആസ്തീകൻ ബ്രാഹ്മണൻ സർപ്പസത്രേ കാത്തതുമോർ
ക്കെടോ 19

.....

പന്ത്രണ്ടാമദ്ധ്യായം.

ഋഷി പറഞ്ഞു

സർപ്പങ്ങളെ നൃപൻ കൊന്നതെങ്ങിനേ ജനമേജയൻ
എന്തിനായങ്ങഹികളെക്കൊന്നു ഭ്രസുരസത്തമ 1

പിന്നെയാസ്തികനെന്തിന്നു പന്നഗങ്ങളെയങ്ങിനേ
മോചിപ്പിച്ചാനിതൊക്കേയും വിപ്രകേൾപ്പാനൊരാ–
ഗ്രഹം 2

സൂതൻ പറഞ്ഞു

രുരോകേൾക്കും ഭവാനെല്ലാം പരംബ്രഹ്മർഷിമാരിഹ
പറയുമ്പോഴെന്നു ചൊല്ലി മറഞ്ഞാനത്തപോധനൻ 3

സൂതൻ പറഞ്ഞു

രുരു ചുറ്റുംകാട്ടിലെല്ലാം പരമാമുനിമുഖ്യനേ
തിരഞ്ഞുചുറ്റിക്ഷീണിച്ചിട്ടൊരിടത്തു പതിച്ചുതേ 4

അവൻപരം മോഹമാർന്നു തന്നേടം വിട്ടമട്ടിലായ്
ആ മുനീന്ദ്രന്റെ തത്ഥ്യാകൃതി വീണ്ടും വീണ്ടും നിനച്ചു–
ഹോ 5

ബോധംവന്നുടനേ പോന്ന താതനോടോതിയക്കഥ
പിതാവിവനൊടാഖ്യാനം ചോദിച്ചളവിലോതിനാൻ 6

പതിമൂന്നാമദ്ധ്യായം.

ശൗനകൻ പറഞ്ഞു

ജനനാഥേന്ദ്രനെന്തിന്ന ജനമേജയമന്നവൻ
സർപ്പസത്രത്തിനാൽ ചെയ്ത സർപ്പസംഘവിഹിംസനം 1
ഇത്തത്ഥമരചെയ്യേണം വിസ്തരിച്ചെൻറ സൂതജ!
ആസ്തീകനാം ദ്വിജശ്രേഷ്ഠനാസ്ഥിതിയ്ക്കുരഗങ്ങളേ 2
കത്തുന്ന തീയ്യിൽനിന്നെന്തേ കാത്തതിന്നുള്ള കാരണം
സർപ്പസത്രം ചെയ്തരാജവീരനാരുടെ നന്ദനൻ 3
ആ വിപ്രനാരുടെ മകനത്രമെന്നോട്ട ചൊല്ലെടോ!

സൂതൻ പറഞ്ഞു

ആസ്തീകമാക മാഖ്യാനമെത്രയോ മഹിതംമുനേ 4
ഇതെല്ലാം വിവരിച്ചോതുന്നതു വാക്യജ്ഞകേൾക്കണം

ശൗനകൻ പറഞ്ഞു

ആസ്തീകനാം പുരാണർഷിമുഖ്യൻെറ രസമാംകഥ 5
വിസ്തരിച്ചോക്കയും കേൾപ്പാനെത്രയോ രുചിയുണ്ടുമേ

സൂതൻ പറഞ്ഞു

ഇതിഹാസമിതാണല്ലോ പുരാണം പുണ്യമായ്വരേ 6
വ്യാസപ്രണീതമിതിനെ നൈമിഷാരണ്യവാസികൾ
പണ്ടുചോദിക്കയാലോതിയെന്നച്ഛൻ ലോമഹർഷണൻ 7
വ്യാസശിഷ്യൻ ബുദ്ധിശാലി വിപ്രമദ്ധ്യത്തിലോതി—
(നാൻ
തന്മുഖാൽ കേട്ടതിഹഞാനുള്ള വണ്ണം കഥിച്ചിടാം 8

ഇങ്ങീയാസ്തീകചരിതമങ്ങു ശൌനക കേൾക്കവേ
സർവ്വപാപഹരം ചൊൽവൻ സർവ്വം വിസ്തരിച്ചു
(ഞാൻ 9

ആസ്തീകമുനിതന്നച്ഛൻ പ്രജാപതിസമൻപ്രഭ
ബ്രഹ്മചാരിയനാഹാരനതൃഗ്രതപമാർന്നവൻ 10

ഊർദ്ധ്വരേതസ്സായിരുന്ന ജരൽക്കാരു മഹാമുനി
യയാവരവരൻ ധർമ്മവിത്തമൻ സുദൃഢവ്രതൻ 11

ഒരിക്കലാമഹാഭാഗൻ പെരിയോരു തപോധനൻ
ഭ്രസഞ്ചാരം ചെയ്തിതന്തിയാമെടംഗ്രഹമാം വിധം 12

തീർത്ഥങ്ങൾതോറു മാറാടിപ്പേർത്തുമെങ്ങും ചരിച്ചതേ
ആത്മസംയമികൾക്കല്ലാതാകാത്തച്ചുയ്യയായവൻ 13

വായുഭക്ഷണനായ് ദ്ദോഷിച്ചു ണറക്കങ്ങൾ വിട്ടവൻ
അങ്ങുമിങ്ങുംസഞ്ചരിച്ചാൻ ദീപ്താഗ്നി സദൃശപ്രഭൻ 14

നടക്കുംകാലമൊരിടത്തിടക്കൽ കണ്ടിതായവൻ
ഇട്ടക്കിൽ തലകീഴ്തൂങ്ങിക്കിടക്കുന്ന പിതൃക്കളേ 15

കണ്ടവാറെ ജരൽകാരു ചോദിച്ചിതവരോടുടൻ
ഇക്കുണ്ടിൽ തലകീഴ്തൂങ്ങി നില്ക്കുന്നോർ നിങ്ങളാ
(രുവാൻ 16

ചോടിളക്കിക്കുഴിച്ചിങ്ങുകൂടിട്ടന്നെലിതിൻകയാൽ
അടിവിട്ടപടിയ്ക്കാം പുൽക്കൊടിപററിപ്പിടിച്ചവർ 17

പിതൃക്കൾ പറഞ്ഞു.

യയാവരാഖ്യരാം ഞങ്ങൾ സംശിതവ്രതതാപസർ
സന്താനനാശാലേല്ക്കുന്നിതധഃപതനമിങ്ങിനേ 18

ഞങ്ങൾക്കുണ്ടേകസന്താനം ജരൽക്കാരുവൊരാളെടോ
മന്ദഭാഗ്യർക്കല്പഭാഗ്യനവനോ വൻതപസ്സിലാം 19

ആവിസ്സി മകനുണ്ടാവാൻ വേഠംക്കുന്നീലതുകൊണ്ടിതാ
സന്താനപ്രക്ഷയാൽ ഞങ്ങഠം കണ്ടിൽ തുങ്ങുന്നി
(തിങ്ങിനേ 20

നാഥനുണ്ടെങ്കിലുമനാഥരായ് പാപികഠംപോലിതാ
അങ്ങാരു ബന്ധുവിമ്മട്ടീഞങ്ങളിൽ കനിവാണ്ടവൻ 21
അറിവാനാഗ്രഹം ഞങ്ങഠംക്കായ്ബ്രാഹ്മണസത്തമ
ശോചൃരാം ഞങ്ങളെയനുശോചിപ്പാനെന്തിതിങ്ങനേ 22

ജരത്കാരു പറഞ്ഞു.

എൻപൂർവ്വരാം പിതൃപിതാമഹന്മാർ നിങ്ങളേവരും
പറവിൻ ഞാനെന്തുവേണ്ടു ജരൽക്കാരുവതാണുഞാൻ 23

പിതൃക്കഠം പറഞ്ഞു

ന്മുക്കു കുലസന്താനസിദ്ധിയുണ്ടായുദ്യമിയ്ക്കു നീ
തനിക്കോ ഹന്ത ഞങ്ങഠംക്കോ ധർമ്മസിദ്ധിയുണ്ടു
(തന്നെയോ 24

താതധർമ്മഫലത്താലും തപസ്സുണ്ടുത്തിനാലുമേ
മക്കളില്ലോർക്കുകിട്ടുന്ന മുഖ്യമാം ഗതികിട്ടിടാ 25
അതിനാൽ വേഠംക്കുവതിനും സുതസന്തത്തിനും ഭവാൻ
ശ്രമിച്ചുകൊഠംക ഹേ പുത്ര! നമുക്കിതുഹിതം പരം 26

ജരൽക്കാരു പറഞ്ഞു

ഭാരസംഗ്രഹവും വിത്തഭാരസഞ്ചയവും പരം
കയ്യുള്ളാ സ്വാർത്ഥമായെന്നാൽ വേഠംക്കാം നിങ്ങഠം
(ക്കുവേണ്ടി ഞാൻ 27

ഈനിശ്ചയത്തോടുകൂടി ഞാനിതിങ്ങിനെ ചെയ്തിടാം
ആവിധം കിട്ടിയാലാവാമാവില്ലെന്നാകിലില്ലതും 28
എന്റെ നാമംപൂണ്ടുമവൾ തന്റെബന്ധുക്കഠം നല്കിയും
കിട്ടിയാൽ ഭാര്യയേ ഭൈക്ഷ്യമട്ടിൽ വേഠംക്കുന്നതുണ്ടു
(ഞാൻ 29

ദരിദ്രനാമിനിയ്ക്കാരു തരുവാനുണ്ടു പെണ്ണിനേ
ഒരുവൻ ഭിക്ഷയായിട്ടു തരുമെന്നാകിൽ വാങ്ങുവൻ 30
ഏവം വേഠംപ്പാൻ ശ്രമിയ്ക്കാം ഞാൻ കേവലം മൽ
(ഗുരുക്കളേ
ചൊന്നനിശ്ചയമട്ടൊത്തില്ലെന്നാൽ വേഠംക്കയുമില്ല
(ഞാൻ 31
അതിലുണ്ടായ്വരുമൊരുജീവി നിങ്ങളെയേറമേ
ശാശ്വതസ്ഥാനമുംപ്പുക്കെൻ പിതൃക്കൾ സുഖമേല്ക്കു
(വിൻ 32

.....

പതിനാലാമദ്ധ്യായം

സൂതൻ പറഞ്ഞു

പിന്നെ ഗൃഹസ്ഥവൃത്തിയ്ക്കായ് മന്നിൽ ഭാര്യാർത്ഥി
(യായവൻ
ചുററിഭ്രമിയിലവ്വണ്ണം പററീലാ ദയിതാഗമം 1
ഒരിയ്ക്കൽ കാനനംപുക്കു പിതൃവാക്യം സ്മരിച്ചവൻ
മുറയ്ക്കു കന്യകാഭിക്ഷയിരന്നു മൂന്നുവട്ടമേ 2
പ്രതിഗ്രഹിച്ചാൻ ഭഗിനിയാളെക്കൊണ്ടെത്തി വാസുകി
പേരൊത്തില്ലെന്നുവെച്ചേറവാങ്ങീലവളെയായവൻ 3
പേരൊന്നായ്വന്നുനൽകീട്ടുന്നൊരുകന്യകയെന്നിയേ
പരം വേഠംക്കില്ലയെന്നല്ലോ ജരൽക്കാരുവിനാംവ്രതം 4
ചോദിച്ചിതവനോടായിജ്ജരൽക്കാരു തപോധനൻ
പേരുനിൻ ഭഗിനിയ്ക്കുണ്ടു നേരു ചൊൽക ഭുജംഗമ! 5

വാസുകി പറഞ്ഞു

ജരൽക്കാരോജരൽക്കാരുവാണെന്നിളയസോദരി
പ്രതിഗ്രഹിയ്ക്കു ഞാൻനൽകുമിവളേ ഭാര്യയായ് ഭവാൻ 6

അങ്ങയ്ക്കായ്പോററിവന്നേൻ ഞാനങ്ങുന്നിവ്ളെ വേൾക്കുക
എന്നുരച്ചുകൊടുത്താനാത്തന്വിയേ ഭാര്യയായവൻ 7
അവനായവളേവേട്ടാൻ വിധിയാം ക്രിയയോടുമേ

പതിനഞ്ചാമദ്ധ്യായം

സൂതൻ പറഞ്ഞു

ബ്രഹ്മജ്ഞേന്ദ്ര! ശപിച്ചു പണ്ടമ്മതാൻ പന്നഗങ്ങളേ
ജനമേജയ യജ്ഞാഗ്നൌ നിങ്ങൾ വെന്തീടുമെന്നഹോ 1
ആശ്ശാപത്തിൻ ശമനമാവശ്യമെന്നതിനേകിനാൻ
ആസ്സുവ്രതൻ മഹർഷിയ്ക്കായാസ്വസാവിനെ വാസുകി 2
അവനായവളേവേട്ടാൻ വിധിയാം ക്രിയയോടുമേ
ആസ്തീകനെന്നായിവളിലുണ്ടായീ പുത്രനുത്തമൻ 3
തപോനിധി മഹാത്മാവു വേദവേദാംഗപാരഗൻ
പിതൃമാതൃകുലോദ്ധാരി സർവ്വത്ര സമനാണവൻ 4
പിന്നെക്കാലാന്തരത്തിങ്കൽ പ്പാണ്ഡുവേയൻ നരാധിപൻ
മഹായജ്ഞം സർപ്പസത്രമാഹരിച്ചെന്നുകേൾപ്പൂഞാൻ 5
സർപ്പവംശംമുടിയ്ക്കാനാസ്സർപ്പസത്രം നടക്കവേ
മോചിപ്പിച്ചാനഹികളെ യാസ്തീകൻ താപസോത്തമൻ 6
ഭ്രാതാക്കളേ മാതുലരെയെന്നല്ലന്യാഹിവർഗ്ഗവും
കാത്തനവൻ സന്തതിയാൽ പിതൃക്കളെയുമങ്ങിനെ 7
സ്വാദ്ധ്യായവ്രതഭേദങ്ങൾ കൊണ്ടിട്ടനൃണനായിനാൻ
യജ്ഞങ്ങളാൽ ദേവകളെ ബ്രഹ്മചര്യാൽ മുനീന്ദ്രരെ 8
പിതൃക്കളെസ്സന്തതിയാൽ തൃപ്തരാക്കിച്ചമച്ചഹൊ
പിതൃക്കളോടേററഭാരമിറക്കീട്ടു ദൃഢവ്രതൻ 9
സ്വർഗ്ഗം പുക്കാൻ ജരൽക്കാരുപിതാമഹസമന്വിതൻ
ആസ്തീകനാം സുതനെയും ധർമ്മത്തേയുമണഞ്ഞവൻ 10

ജരൽക്കാരു ചിരംവാണു സുരലോകെ മഹാസുഖം
ഭ്രൗമുഖ്യികഥിക്കേണ്ടതിനിയെന്തരുളേണമെ. 11

പതിനാറാമദ്ധ്യായം

ശൌനകൻ പറഞ്ഞു

സൌതേ താനീക്കഥാഭാഗം പ്രീതനായ്നിസ്തരിക്കെടൊ
ആസ്തീകസച്ചരിത്രത്തെക്കേൾപ്പാൻ ഞങ്ങൾക്കൊരാ
ഗ്രഹം 1

ഭംഗിയിൽ പറയുന്നു നീയിങ്ങുമുഗ്ധപദാക്ഷരം
പരം രസം നീ നിന്നച്ഛൻപറയുമ്പടി ചൊല്ലുപോൽ 2

അസ്മച്ഛുശ്രൂഷയതിൽ നിന്നച്ഛന്നതൃപ്തതൽപരൻ
പിതാവുകഥചൊല്ലുമ്പോലൊതെടൊ താനുമാദരാൽ 3

സൂതൻ പറഞ്ഞു.

ആസ്തീകാഖ്യാനമതു ഞാനാസ്ഥയാ സൌമ്യസാന്ദ്രതം
അച്ഛൻ ചൊല്ലിക്കേട്ടമട്ടു വിസ്തരിച്ചു കഥിച്ചിടാം 4

പണ്ടാകൃതയുഗത്തിങ്കലുണ്ടായ് ദക്ഷന്റെ മക്കളായ്
രണ്ടുസോദരിമാർ ചന്തങ്കൊണ്ടുമുന്തിയപേർ വിഭോ 5

കശ്യപൻ വേട്ടിതാക്കദ്രുവിനതാവനിതാദ്വയം
പ്രീത്യാ പ്രജാപതിസമനവർക്കേകീ വരൻ വരം 6

ധർമ്മപത്നിയുഗത്തിന്നാക്കാശ്യപൻ പുരുനന്ദിയാൽ
വരദാനം കാശ്യപൻതന്നരുളുന്നതുകേട്ടഹോ 7

പരമാനന്ദമുൾക്കൊണ്ടാർ പരമാരണ്ടുപേരുമേ
പുത്രനാഗസഹസ്രത്തെക്കദ്രുവാങ്ങീടിനാൾ വരം 8

കദ്രുവിൻ മക്കളേക്കാളും ഭദ്രം വീര്യം പരാക്രമം
ഓജസ്തേജസ്സൊഴും പുത്രദ്വയം വിനത വാങ്ങിനാൾ 9

ദിവ്യപുത്രദ്വയം ഭർത്താവവ്വണ്ണം വരമേകവേ
ഏവമെന്നാൾ വിനതഭർത്താവിനോടു വിനീതയായ് 10
പ്രാർത്ഥിച്ചപോലുള്ളവരപ്രാപ്തിയാൽ പരിതുഷ്ടരായ്
വീര്യാഢ്യപുത്രലാഭത്താലാര്യതാൻ കൃതകൃത്യയായ് 11
കദ്രുവും പുത്രസാഹസ്രപ്രാപ്തിയാൽ തൃപ്തയായിതേ
യത്നാൽഗ്ഗർഭംപോററിയാലുമെന്നു താപസസത്തമൻ 12
ഹൃഷ്ടപത്നികളോടോതിശ്ശിഷ്ടൻ പുക്കാൻ തപോവനം
ഒട്ടുകാലം ചെന്നുകദ്രൂപെററു മൊട്ടകളായിരം 13
രണ്ടണ്ഡം പെററുകൊണ്ടാളവ്വണ്ണം വിനതയപ്പൊഴേ
പരിചാരികമാരിട്ടു പരിപാലിച്ചു മൊട്ടകൾ 14
ചൂടുള്ള കുംഭങ്ങളിലാക്കൂട്ട മഞ്ഞൂറുവത്സരം
കദ്രുവിൻ മക്കളഞ്ഞൂറാംവർഷം വന്നാർ വെളിക്കഹൊ 15
വിനതാപുത്രയുഗളം വെളിയ്ക്കെത്തീല പിന്നെയും
പാവമാദ്ദേവി സന്താനഭാവത്തിൽ കൊതികൊണ്ടുടൻ 16
അണ്ഡം പൊട്ടിച്ചുനോക്കീട്ടു കണ്ടാളൊരു കുമാരനെ
അർദ്ധകായം പൂർണ്ണമായു മർദ്ധമവ്യക്തമായുമേ 17
ആപ്പുത്രനമ്മയേക്കൊപാൽ ശപിച്ചാനെന്നുകേൾവി
(പോൽ
അത്യാർത്തിമൂലമീയെന്നെ യർദ്ധാംഗസ്ഥിതിയാക്ക
(യാൽ 18
എത്രയും മത്സരത്തോടുമൊത്തിരിയ്ക്കുമിവൾക്കിനി
അമ്മേ നീ ദാസിയായ്തീരുമമ്മട്ടഞ്ഞൂറു വത്സരം 19
പിന്നെയിസ്സുതനന്നമ്മേ നിൻ ദാസ്യം വേർപെടു
(ത്തിടും
എന്നെപ്പോലിവനെയും നീയണ്ഡം പൊട്ടിച്ചു സാഹ
(സാൽ 20

അംഗമറ്റോവ്യംഗമട്ടോ ഭംഗമേൽപ്പിച്ചിടായ്ക നീ
ഇവന്റെ ജന്മകാലത്തെക്കേവലം കാത്തിരിക്കണം 21

വേണ്ടും തൽബലപൂർത്തിയ്ക്കായ് വീണ്ടുമഞ്ഞൂറു വ
(ത്സരം
ഇത്ഥം ശപിച്ചു വിനതാപുത്രൻ വാനേറിനാനവൻ 22

ബ്രഹ്മൻ പ്രഭാതകാലത്തു കാണ്മൊരരുണനാമവൻ
സൂര്യന്റെ തേരിൽ സാരത്ഥ്യകാര്യമേററു വസിപ്പവൻ 23

പറഞ്ഞകാലത്തുണ്ടായീ ഗരുഡൻ പന്നഗാശനൻ
പെററവാറേ വിനതയെ വിട്ടവൻ വാനുപൂകിനാൻ 24

ക്ഷുധാർത്തനായ്ഖഗാധീശൻ വിധാതാവോടു ചെന്നുടൻ
തനിയ്ക്കു കല്പിച്ചുള്ളന്നം തനിയെ ചെന്നുവാങ്ങുവാൻ 25

പതിനേഴാമദ്ധ്യായം

സൂതൻ പറഞ്ഞു

ഇക്കാലത്തിബ്ഭഗിനിമാരൊക്കുമാറിരുപേരുമെ
ഉച്ചൈഃശ്രവസ്സിനെക്കണ്ടു മെച്ചമോടരികത്തഹൊ 1

വാനോർവരൻ ഹർഷമോടുമ്മാനിച്ചാനാഹയത്തിനെ
കടലങ്ങമൃതിന്നായിക്കടഞ്ഞന്നു ഹയോത്തമം 2

അമോഘബലമായശ്വസമൂഹത്തിൽ മികച്ചതായ്
[illegible]ദിവ്യലക്ഷണത്തോടുദിച്ചതാം 3

ശൌനകൻ പറഞ്ഞു.

അമൃതിൻ മഥനം ചെയ്തിതമരന്മാർകളെങ്ങിനെ
അതിലല്ലൊ ഹയശ്രേഷ്ഠമതുണ്ടായതതോതെടൊ 4

മഹാപ്രസിദ്ധമായുണ്ടു മഹാമേരു മഹീധരം
സുവർണ്ണശൃംഗജാലത്താൽ രവിപ്രഭ കെടുപ്പതായ് 5

കേവലം പൊന്മയം നാനാദേവഗന്ധർവ്വ സേവിതം
അപ്രമേയം പാപമുള്ളോർക്കപ്രധൃഷ്യം ശുഭാകരം 6
വ്യാളങ്ങൾ ചുറ്റുംവാഴ്വൊന്നായ് ദിവ്യൌഷധികളു
(ള്ളതായ്
പൊക്കത്തിൽ തന്റെ പൃഷ്ഠത്തിൽ സ്വർഗ്ഗം താങ്ങും മ
(ഹാഗിരി 7
മറ്റുള്ളവർക്കങ്ങഗമ്യം മുറ്റും വൃക്ഷനദീവൃതം
നാനാമനോജ്ഞവിഹഗസ്വനാനന്ദനമദ്ഭുതം 8
അതിന്റെ നാനാരത്നങ്ങൾമുതിർന്നുച്ചമനന്തമായ്
നില്ക്കുന്ന ശിഖരത്തിൽ പാർക്കുന്നു ദേവകോടികൾ 9
അവിടെപ്പാർത്തുപോരുന്ന ദിവിഷൽപരിഷത്തൊ
സമംനിയമമാർന്നോരമൃതാപ്തിയ്ക്കു കൌശലം 10
ഹന്ത ദേവകൾ ചിന്തിച്ചു മന്ത്രിച്ചുംകൊണ്ടിരിക്കവെ
ബ്രാഹ്മാവിനോടരുളിനാൻ നിർമ്മായം മധുസൂദനൻ 11
ദേവാസുരന്മാർ യോജിച്ചു പാലാഴി കടയേണമെ
ന്നാലാഴിയിലുണ്ടാകും നന്നായമൃതു നിശ്ചയം 12
സർവൌഷധികളും പിന്നെസ്സുവ്വരത്നങ്ങളും പരം
കടലിൽപ്പൊട്ടസുരരേ കടയൂ സുധകിട്ടുമെ 13

പതിനെട്ടാമദ്ധ്യായം.

സൂതൻ പറഞ്ഞു

പിന്നെയഭ്രക്കൊടുമുടിയ്ക്കൊത്ത ശൃംഗങ്ങളാണ്ടഹൊ
മന്ദരാചലമുണ്ടല്ലോ പിന്നും നാനാലതാവൃതം 1
നാനാഖഗരവംപൂണ്ടുനാനാദംഷ്ട്രികുലാകുലം
കിന്നരേന്ദ്രാപ്സരോവൃന്ദവൃന്ദാരക നിഷേവിതം 2
പതിനോരായിരത്തോളം യോജനപ്പാട്ടയർച്ചയിൽ
അത്രയോജനകീഴ്പ്പോട്ടുമെത്തീ നില്ക്കുന്ന ഭൂമിയിൽ 3

അതിളക്കിയെടുത്തീടാനരുതാഞ്ഞമരപ്രജം
വിഷ്ണുബ്രഹ്മാക്കളുള്ളേടം ചെന്നുമന്ദരമുണർത്തിനാർ 4
ഭവാന്മാരിഹ നന്മക്കു നൽവഴിയുള്ളൂവെക്കണം
മന്ദരോദ്ധരണേ ഞങ്ങൾക്കിന്നു നന്നായ്വരണമക്കണം. 5

സൂതൻ പറഞ്ഞു

അവണ്ണമെന്നോറു വിഷ്ണു സർവ്വസ്രഷ്ടാവുമൊത്തുടൻ
ഫണീന്ദ്രനോടു കല്പിച്ചു പണിയാൻ പത്മലോചനൻ 6
ഉടൻ വിഷ്ണുവിരിഞ്ചന്മാരുടെ കല്പന കേൾക്കവെ
അനന്തൻ വീര്യവാനോറാൻ തനിച്ചതിനഹീശ്വരൻ 7
പിന്നെയാപ്പർവതാധീശൻ തന്നെദ്രമവനാനമിതം
തനിച്ചു പൊക്കിനാനുക്കുള്ളനന്തൻ ഭ്രസുരോത്തമ 8
അവനോടൊത്തു വാനോർകളാഴിപുക്കങ്ങു ചൊല്ലിനാർ
അമൃതിന്നായിതാ ഞങ്ങൾ മഥിയ്ക്കുന്നുണ്ടിനിജ്ജലം 9
അംഭോധിയതുകേട്ടോതി യംശം വേണമിനിയ്ക്കുമെ
മന്ദരഭ്രമണോന്മർദ്ദമെന്നാലോ ഞാൻ സഹിച്ചിടാം 10
സുരാസുരന്മാർ കടലിൽക്കൂർമ്മരാജനൊടോതിനാർ
ഈവന്മലയ്ക്കധിഷ്ഠാനമായ്വരേണം വിഭോ ഭവാൻ 11
ആദികൂർമ്മം സമ്മതിച്ചു പേറീ പൃഷ്ഠത്തിലദ്രിയെ
ആമതാങ്ങും ശൈലമിന്ദ്രൻ യന്ത്രങ്കൊണ്ടിട്ടു ചുറ്റിനാൻ 12
കടകോൽപ്പാദരമല കയർ വാസുകിയേവമായ്
കടഞ്ഞാർ ദേവദൈത്യന്മാർ കയമേറിട്ടമാഴിയേ 13
അമൃതിന്നുവേണ്ടിപ്പണ്ടമിതോത്സാഹരായ് ദ്വിജാ
അസുരന്മാർ വാസുകിക്കുള്ളൊരുഭാഗത്തുകൂടിനാർ 14
വാലിൻറെഭാഗം കയ്ക്കൊണ്ടാർ കാലേ ദേവകളൊക്കയും
അനന്തൻ വിഷ്ണുചെന്നൊത്തഭഗവാനുനേരമേ 15
ഉലച്ചുവാസുകിശിരസ്സുലുച്ചിത്തു വീണ്ടുമേ
വാനോർ വാസുകിതൻ ശീഷ്ടം താനുലച്ചിട്ടടിക്കവേ 16

പുകഞ്ഞു തിയ്യെഴുംകാറു പുറപ്പെട്ടിതു തന്മുഖാൽ'
ഒന്നായിട്ടാപ്പുകക്കൂട്ടം മിന്നൽ ചിന്നും ഘനങ്ങളായ് 17
തുളുമ്പും ദേവനിരയിലിളകും മഴ പെയ്തുതേ
ആമഹാദ്രിയിൽ നിന്നോലുമോമൽകുസുമവൃഷ്ടിയും 18
സുരാസുരപ്പരിഷമേൽ പരിചോട്ടൊരിഞ്ഞുതേ
മന്ദരംകൊണ്ടു ദേവാസുരേന്ദ്രരബ്ധി മഥിക്കവേ 19
മേഘം മുഴങ്ങുമ്പടിയുള്ളാഘോഷ മുളവായിതേ
അങ്ങു നാനാജലചരസംഘം കുന്നേറരഞ്ഞഹോ 20
അസംഖ്യം ലവണാംഭസ്സിലതുനേരം ലയിച്ചുപോയ്
പല വാരുണഭ്രതൌഘം പാതാളത്തിലിരിപ്പതും 21
സ്വയം മാമലമുട്ടീട്ടലയിപ്പിച്ചിതു വാരിയിൽ
മലചുറ്റിത്തിരിഞ്ഞേറുമലയുന്ന തിരിച്ചലിൽ 22
തമ്മിൽമുട്ടിപ്പക്ഷിപാറും വന്മരങ്ങളും മുറിഞ്ഞതായ്
മരന്തമ്മിൽ കൂട്ടിമുട്ടിപ്പുറക്കും തീപ്പടർന്നുടൻ 23
മിന്നൽ കാറിൽപ്പെടുമ്പോലാമന്ദരത്തിൽപ്പരന്നതേ
ആന സിംഹം മുതൽക്കായിക്കാണും സത്വഗണങ്ങളെ 24
കത്തിക്കാളുന്നൊരാത്തീവന്നെത്തിച്ചുട്ടുകരിച്ചുതേ
അങ്ങുമിങ്ങും ദഹിപ്പിച്ചു പൊങ്ങുമാക്കട്ടവഹ്നിയെ 25
മഴപെയ്യിച്ചു ദേവേന്ദ്രനുഴറേറാടെ കെടുത്തിനാൻ
ഉടൻ പലതരം ചാട്ടം പടുവൃക്ഷോഷധീരസം 26
ഇടചേർന്നൊഴുകിപ്പോയിക്കടലിൽച്ചെന്നുചേർന്നുതേ
പീയൂഷവീര്യമിയലുമിയ്യോരു രസാവർച്ചയും 27
നീരും പൊൻദ്രാവകവുമായ്ചേരുവൊന്നുമുതായിതേ
പയോനിധിജലം പിന്നെപ്പയസ്സായിതു കേവലം 28
അപ്പാലിൽ പലതും ചേർന്നിട്ടല്പാദിപ്പതു വെണ്ണയാം
പിന്നെ ബ്രഹ്മാവിനെക്കണ്ടു ചൊന്നാർ ദേവകളാ
(ളരാൽ 29

കിളർന്നമൃതുമിച്ചീല തളർന്നു ഞങ്ങളൊക്കെയും
ആദിനാരായണനൊഴിച്ചാടിതേയാസുരവ്രജം 30
ഏറെക്കാലം കഴിഞ്ഞല്ലോ പാരം വാരിധി മന്ഥനം
ബ്രഹ്മാവു വിഷ്ണുവിനോടായ് നിർമ്മായമരുളീടിനാൻ 31
തിണ്ണം ശക്തിയിവർക്കേകേ വിഷ്ണോ നീതാനിതിൽ
(ഗതി

വിഷ്ണു പറഞ്ഞു.

ഈവേലയ്ക്കാത്തീടുമിവരേവർക്കും ബലമേകുവാൻ 32
കലശാബ്ധി കലക്കട്ടേ ചലിപ്പിക്കട്ടെ മന്ദരം

സൂതൻ പറഞ്ഞു.

നാരായണൻ പറഞ്ഞാറേ പാരാതെ ജലമാണ്ടവർ 33
ദുഗ്ധമൂക്കോടപ്പയസ്സു കടഞ്ഞാർ വീണ്ടുമേറവും
പിന്നെന്തുരായിരം രശ്മിചിന്നുമ്മാറു തെളിഞ്ഞവൻ 34
മഥിച്ചീടും കടലിൽ നിന്നുദിച്ചിതു നിശാകരൻ
ഘൃതത്തിൽ നിന്നുയർന്നാളങ്ങഥ ലക്ഷ്മിസിതാംബര 35
സുരാദേവിയുമുണ്ടായീ പരം ശുഭ്രാശ്വരത്നവും
കൌസ്തുഭാഖ്യം ദിവ്യരത്നം ഘൃതമദ്ധ്യാലുയർന്നുതേ
മരീചിവീചി വിതറി ഹരിവക്ഷസ്സിലായിതേ
പാരിജാതം കാമധേനുയിതുരണ്ടും മഹാമുനേ 37
ജനിച്ചു വിപ്രകാമങ്ങളൊക്കെയും നൽകിടുന്നതായ്
ലക്ഷ്മീദേവി സുരാദേവിചന്ദ്രൻ ദൃതമെഴും ഹയം 38
ഇവയെല്ലാം ദേവഭാഗമണഞ്ഞു ദേവപക്ഷമായ്
ധന്വന്തരിസ്വാമിദേവൻ പിന്നെയുണ്ടായി മൂർത്തിമാ
(ൻ 39
അമൃതുള്ളിൽ നിറച്ചുള്ള വെള്ളക്കിണ്ടി ധരിപ്പവൻ
ഈയൽഭുതം കണ്ടവാറുണ്ടായങ്ങസുരപംക്തിയിൽ 40

ഇതിനിക്കിതിനിക്കെന്നായുതിരും ഒരു ഹള ധ്വനം
വെള്ളനാൽക്കൊമ്പനായ്പൊക്കമുള്ളൊരൈരാവതം ഗജം 41
പിന്നെയുണ്ടായീ ദേവേന്ദ്രൻ ചെന്നിണക്കിപ്പിടിച്ചവ
(ൻ
നീളയേറിയം കടഞ്ഞിട്ട കാളകൂടമതിൽ പരം 42
ഉയർന്ന പുകയും തീപ്പൊലുലകൊക്കെച്ചൂട്ടം പടി
അതിൻെറ നാറ്റം തട്ടീട്ട മയങ്ങിപ്പോയ് മൂഗത്രയം 43
ലോകം കാക്കാൻ ബ്രഹ്മവാക്കാലാവിഷം തിന്ന ശങ്കര
(ൻ
അതു കണ്ടുത്തിങ്കൽ നിർത്തീ മന്ത്രമൂർത്തി മഹേശ്വര
(ൻ 44
അന്നുതൊട്ടാശ്ശിവൻ നീലകണ്ഠനായെന്നുകേൾപ്പു ഞാ
(ൻ
അത്യത്ഭുതം കണ്ടുനിന്നദൈത്യവീരർ നിരാശരായ് 45
അമൃതം ശ്രീയിവയ്ക്കായിട്ടമിതസ്പർദ്ധയാർന്നുതേ
പിന്നെ മോഹിനിയാം മായപൂണ്ടു നാരായണൻ പരൻ 46
അത്ഭുതസ്ത്രീരൂപമാണ്ടു ദൈത്യപക്ഷത്തിലെത്തിനാൻ
ഇവരായവളെക്കണ്ടു മയങ്ങീട്ടാ വധൂവശേ 47
ദൈത്യന്മാർ തന്മനസ്സന്മാരായിട്ടമൃതു നൽകിനാർ

പത്തൊമ്പതാമദ്ധ്യായം

പിന്നെച്ചട്ടകംനാനാസ്ത്രശസ്ത്രങ്ങളുമണിഞ്ഞുടൻ
ദൈത്യദാനവരൊന്നിച്ചു ദേവന്മാരോടെതിർത്തുതേ 1
ദൈത്യരോടമൃതം വാങ്ങിക്കയ്ക്കലാക്കീടിനാനുടൻ
നരസംയുതനാകുന്ന ഭഗവാൻ വിഷ്ണു വീര്യവാൻ 2
ഇത്ഥമുള്ളതിരക്കിങ്കലൊത്ത ദേവകളേവരും
വിഷ്ണുനൽകീടുമമൃതം കുടിച്ചിതു യഥാക്രമം 3

ഇഷ്ടപ്പടിക്കുദേവൌഘമമൃതങ്ങു കുടിയ്ക്കുവേ
ദേവത്രുപത്തൊട്ടും രാഹുദാനവൻ സുധമോന്തിനാൻ 4
കഴുത്തിലെത്തിയമൃതാദ്ദാനവന്നെന്ന നേരമേ
അറിഞ്ഞുരച്ചു ചന്ദ്രാർക്കന്മാർകഥം ദേവഹിതത്തിനായ് 5
ആദ്ദാനവൻ സുധാപാനം കഴിക്കുമ്പോഥം കഴുത്തുടൻ
ചക്രം കൊണ്ടിട്ടുകണ്ടിച്ചു ചക്രപാണി രമാപതി 6
കുന്നിൻ കൊടുമുടിയ്ക്കൊത്തീദ്ദാനവൻ തന്റെ മസ്തകം
ചക്രമേറ്റുരുടൻ പൊങ്ങീട്ടുച്ചംശബ്ദിച്ചിതംബരേ 7
അവന്റെയാക്കബന്ധംതാൻ ഭൂവിവീണുപിടിച്ചഹൊ
കാട്ടും മേട്ടും ദ്വീപുമെല്ലാം കൂട്ടും ഭൂമികുലുക്കിതെ 8
അന്നുതൊട്ടേ രാഹുവക്ത്രത്തിന്നു വൈരം തുടർന്നു
(പോൽ
ചന്ദ്രസൂര്യന്മാരിലിന്നും തിന്നുനാണ്ടവരേ ഗ്രഹേ 9
അഴകേറും വധുവേഷമഴിച്ചു ഭഗവാൻ ഹരി
നാനായുധധരൻ നൽകീ ദാനവന്മാക്കു സംഭ്രമം 10
കടൽക്കരയിലായ്പിന്നീട്ടടൻ ദേവാസുരർക്കഹൊ
നടന്നു സമരം പാരം കട്ടത്തതിഭയങ്കരം 11
മൂർച്ചക്കൂട്ടം മഹാപ്രാസമസ്സംഖ്യം തോമരങ്ങളും
മറ്റുള്ള പല ശസ്ത്രാസ്ത്രജാലവും വീണിതെങ്ങുമെ 12
ചക്രമേറ്റുരംചോരകക്കിയും ദൈത്യരപ്പൊഴെ
വാളും വേൽ ഗദാടികൊണ്ടേറെമുറിഞ്ഞും വീണഭൂതലെ 13
പട്ടസങ്കൊണ്ടരിഞ്ഞിട്ട പൊന്നണിഞ്ഞ ശിരസ്സുകം
പെട്ടെന്നുഗ്രരണക്ഷോണിത്തട്ടിൽ വീണുനിരന്നുതേ 14
ചോരമെയ്യിലണിഞ്ഞങ്ങു പോരിൽ ചത്തുള്ള ദാനവർ
മലക്കൊട്ടമുടിക്കുട്ടമ്പോലെ നീളെക്കിടപ്പതെ 15
അങ്ങുമിങ്ങും കേഴുംകുമാറായ് ഹാ ഹാ ശബ്ദം പലേ
(വിധം
സൂര്യൻ ചുമക്കുമന്നേരമന്യോന്യം ശസ്ത്രമേല്ക്കയാൽ 16

കടുത്തപരിഘങ്കൊണ്ടുമടുത്താൻ മുഷ്ടികൊണ്ടുമേ
അന്യോന്യം പ്രഹരിക്കുമ്പോളാകാശം തിങ്ങിയാരവം 77
വെട്ടു പിളർക്കുപാഞ്ഞെത്തുനേരിട്ടേററീടുവിങ്ങിനെ
കേൾക്കുമാറായിതെല്ലാടം വായ്ക്കുമുഗ്രതരാരവം 18
ഇത്ഥമത്യുഗ്രമാംവണ്ണം യുദ്ധം വെട്ടിവരും വിധൌ
നരനാരായണന്മാരാം സുരപുംഗവരെത്തിനാർ 19
നരൻെറ കയ്യിലാദ്ദിവ്യവരചാപം വിളങ്ങവെ
നാരായണൻ ദൈത്യരിപു പാരാതോർത്തു സുദർശനം 20
ഉടൻനിനച്ചപ്പൊഴുതംബരാന്തരാൽ
സ്ഫുടപ്രഭാചക്രമരിപ്രതാപനം
സുദർശനംസൂര്യസമാനമണ്ഡല
പ്രദർശനത്തോടുമണഞ്ഞുഭീഷണം 21
എരിഞ്ഞതീയ്യെതൃരുചിയാൽപ്രഭാഭരം
ചൊരിഞ്ഞുതൻകരമണയുംസുദർശനം
തിരിഞ്ഞുചെന്നരിനഗരംപിളർപ്പതാ-
ഞ്ഞെറിഞ്ഞുവൻകരികരബാഹുവച്യുതൻ 22
പടക്കിടെപ്പരപുരുഷൻവിടുന്നൊരാ-
പ്പടസ്ഫുരൽജ്വലനസമാനമായുധം
കടുത്തടുത്തനവധിദൈത്യവീരരിൽ
കടന്നുചെന്നുടനുടനേപതിച്ചുതേ 23
എരിച്ചുമേറെറരികണൽപോലെസംഗരേ
മുറിച്ചുമുമ്പസുരരെയാസ്സുദർശനം
തിരിഞ്ഞുഭൂനഭസിപിശാചുപോലുടൻ
ചൊരിഞ്ഞിടുംകടുനിണവുംകുടിച്ചുതേ 24
മഹാഘനച്ഛവിതടവുന്നദൈത്യരും
മഹാരണക്ഷിതിയിൽമടുത്തിടാതുടൻ
മഹാബലോൽകടമചലങ്ങൾകൊണ്ടഹൊ
മഹാരവംസുരപടലംചതച്ചുതെ 25

ഉടൻഭയങ്കരതരമംബരാന്തരാൽ
പടുദ്രുമപ്രകരമൊടദ്രരാശിയിൽ
കടുസ്വനംഗിരികളിടിഞ്ഞസാനുവൊ
ത്തിടഞ്ഞടഞ്ഞഹഹചൊരിഞ്ഞിതെങ്ങുമെ 26
ബലത്തൊടുംഭലകളലഞ്ഞുവീഴ്കയാ-
ലുലഞ്ഞുപോയടവികളൊത്തപാർത്തടം
ഇടഞ്ഞെതുത്തലറിയടുത്തുതങ്ങളിൽ
പിടഞ്ഞുപാഞ്ഞവരടർവെട്ടിടുംവിധൌ 27
ഭയങ്കരാസുരസമരത്തിലുദ്ധതം
സ്വയംനരൻശിതവിശിഖോൽക്കരങ്ങളെ
അയച്ചയച്ചസുരരിലാർത്തടുത്തുതാ-
നടച്ചുദാനവരെറിയുംഗിരിവ്രജം 28
ധരാതലത്തിലുമടനാഴിയിങ്കലും
സുരാർദ്ദനാലവശരൊഴിച്ചുദാനവർ
എരിഞ്ഞതീയ്യെഴുപൊരുതുംസുദർശനം
പൊരിഞ്ഞതംബരഭുവികണ്ടൊഴിച്ചുഹൊ 29
ജയത്തൊടുംസുരനിരമന്ദരാദ്രിയെ
സ്വയംസ്വമാംനിലയിലണച്ചുസാദരം
മുഴക്കെയംബരസുരമന്ദിരോദരം
മുഴക്കിടുംഘനതതിയുംമറഞ്ഞുതെ 30
പെരുത്തുടൻപ്രമദമിയന്നുപോന്നുതാൻ
മറച്ചുവെച്ചിതുസുധയെസ്സുരവ്രജം
സുരേശനങ്ങമൃതനിധാനരക്ഷയാ-
ക്കിരീടിയാംനരനുകൊടുത്തുവാസവൻ. 31

ഇരുപതാമദ്ധ്യായം

സൂതൻ പറഞ്ഞു

ഇതിങ്ങീവണ്ണമമൃതമഥനം ചൊല്ലിയൊക്കെഞാൻ
ഇതിങ്കലല്ലോ ശ്രീയുള്ളാക്കുതിരക്കുള്ളൊരുൽഭവം 1
ആഹയത്തെക്കേട്ട കദ്രുചൊല്ലീ വിനതയോടുടൻ
ഉച്ചൈഃശ്രവസ്സിന്റെ നിറംഭേദ്യേയെന്തോതണം ക്ഷണം 2

വിനത പറഞ്ഞു

വെള്ളയാണീയശ്വരാജൻ കല്യേനിന്മതമെന്തെടൊ
ചൊല്ലുനിയ്യും നിറംപിന്നെപ്പന്തയം വെച്ചുമേറിടാം 3

കദ്രു പറഞ്ഞു

എന്റെ പക്ഷം വാൽകറുപ്പാണെന്നാകുന്നു ശുചിസ്മിതെ
ദാസ്യംപന്തയമായ്ത്തമ്മിൽ വാദിക്കാൻവന്നുകൊഠം
(കനീ 4

സൂതൻ പറഞ്ഞു

ഇത്ഥംദാസ്യം പന്തയമായൊത്തുറച്ചിരുപേരുമെ
എന്നാൽ നാളെച്ചെന്നുനോക്കാമെന്നായ്പുക്കാർ നിജാ
(ലയം 5
ചതിയ്ക്കോർത്താക്കദ്രുപുത്ര സഹസ്രത്തോടുതാനുടൻ
കല്പിച്ചുനിങ്ങൾ നീലാഞ്ജനശ്രീരോമങ്ങളായിനി 6
ആവേശിപ്പാൻ ഹയേദാസിയാവാതെന്നൊണയ്ക്കുവാൻ
ആവാക്കുകേളാത്തവരെശ്ശപിച്ചാൾ ഭുജഗങ്ങളെ 7
പാണ്ഡവേയൻ മഹാത്മാവാം മന്നവൻ ജനമേജയൻ
സർപ്പസത്രം ചെയ്യുമപ്പോഠം തിയ്യിൽനിങ്ങൾ ദഹി
(ച്ചിടും 8

അതിക്രൂരതരം ദൈവാതിയ്ക്കാത്തപടിയ്ക്കഹൊ
കോപത്താൽ കദ്രുചൊന്നോരിശ്ശാപം കേട്ടുപിതാമഹൻ 9
പ്രജാക്ഷേമരതൻ സർപ്പപ്രജാധിക്യം നിനച്ചുവൻ
മറവും ദേവകളോടൊത്തു മുറവും കയ്ക്കുണ്ടുസമ്മതം 10
അന്നമുഗ്രവിഷക്കാരീന്ദശ്രുകങ്ങളുൽക്കടർ
അവർക്കാവിഷതൈക്ഷ്ണ്യത്താലേവർക്കും ക്ഷേമമൊ
(ക്കുവാൻ 11
അമ്മചെയ്തതുനന്നായീപരപീഡാകരർക്കിതും
അന്യജീവികളിൽ പീഡനാന്യായം ചെയ്യുവർക്കഹൊ 12
പ്രാണഹാനിപെടുംശിക്ഷദൈവം താനേകൊടുക്കുമെ
എവംചൊല്ലിക്കദ്രുവിനെദ്ദേവൻമാനിച്ചുപത്മജൻ 13
വിളിച്ചുകാശ്യപനൊടും നളിനാലയനോതിനാൻ
ദന്ദശ്രുകങ്ങടം സർപ്പങ്ങടം നിന്നിലുണ്ടായ ജാതികടം 14
മഹാവിഷോഗ്രരിവരെ മാതാവേവം ശപിച്ചുതിൽ
ഉണ്ണീനിനക്കുചെയ്തും മനസ്സുണ്ടായിടൊല്ലൊടൊ 15
മുന്നേക്കണ്ടിട്ടുള്ളതാണീയജ്ഞേസർപ്പകുലക്ഷയം
എവംചൊല്ലി പ്രീതനാക്കിയാപ്രജാപതിയേവിധി 16
കശ്യപന്നുപദേശിച്ചു വിഷസംഹാരവിദ്യയെ

ഇരുപത്തൊന്നാമദ്ധ്യായം

സൂതൻ പറഞ്ഞു.

മുനേ!രാത്രികഴിഞ്ഞിട്ടദ്ദിനേ സൂര്യനുദിയ്ക്കവേ
കദ്രുവിനതമാർ തമ്മിലൊത്തു സോദരിമാർ പരം 1

ദാസ്യം പന്തയമായേററം വാശിയോടും ചൊടിച്ചുടൻ
ഒന്നിച്ചുച്ചൈശ്രേവോശ്വത്തെച്ചെന്നുകാൺമാനിറങ്ങി
(നാർ 2

ഉടനായവർ വെള്ളംനില്പിടമാം കടൽ കണ്ടുതേ
പരന്നഗാധം കടയുമിരമ്പും ഘോഷമാർന്നഹോ 3

തിമിംഗലത്ഡഷാനേകമകരങ്ങൾ നിരന്നുമേ
നാനാരൂപങ്ങളായുള്ള നാനാജന്തുക്കളൊത്തുമേ 4

ഭയങ്കരങ്ങളായ് മററജലജന്തുക്കളൊത്തുമേ
ഉഗ്രങ്ങളായിടും നക്രകൂർമ്മങ്ങളിടചേർന്നുമേ 5

പുരുരത്നംവിളഞ്ഞാണ്ടുംവരുണൻവാണുകൊണ്ടുമേ
നാഗങ്ങൾകുടികൊണ്ടും പാടാകം പുഴകൾപൂണ്ടുമേ 6

പാതാളവഹ്നിയുൾക്കൊണ്ടു ദൈതേയപ്രിയമാണ്ടുമേ
സത്വഭീഷണമായ്പാഥസ്സത്വവൃത്തിതിരണ്ടുമേ 7

ശുഭമായമരർക്കായിട്ടമൃതുൾക്കൊണ്ടുകൊണ്ടുമേ
അപ്രമേയം പുണ്യജലമൽഭുതപ്പടിയാണ്ടുമേ 8

ഘോരം ജലചരാരാവാൽ ഭൈരവദ്ധ്വനിയാർന്നുമേ
വൻപൻ ചുഴികലർന്നാർക്കും വൻഭയപ്പാടുചേർത്തുമേ 9

കോളിളക്കക്കാററിലോളമാളിയേററ മുയർന്നുമേ
ചീർത്തവീചിക്കയ്യിളക്കി നൃത്തധാടിതുടർന്നുമേ 10

ചന്ദ്രോദയക്ഷയപ്പാട്ടിൽ പിന്നോളംതല്ലിയാർത്തുമേ
പാഞ്ചജന്യം ജഡിപ്പിച്ചും ചഞ്ചദ്രത്നങ്ങൾതീർത്തുമേ 11

ഗോവിനേ വിന്ദനംചെയ്ത ഗോവിന്ദൻ പരംകൃതിമാൻ
വരാഹമൂർത്തി ഭേദിച്ചവരാംഭസ്സുകലർന്നമേ 12
ബ്രഹ്മർഷിവൻതപോ മൂർത്തിയത്രി മാമുനിപോലുമേ
അടികാണാത്ത പാതാളതടിയാം ചുവടാണ്ടുമേ 13
അദ്ധ്യാത്മയോഗനിദ്രാനുബദ്ധനാം പത്മനാഭനും
യുഗാദികാലേ സേവിയ്ക്കും യോഗതല്പത്വമാർന്നമേ 14
വജ്രപാതഭയേ മൈനാകാദ്രിയ്ക്കുഭയമേറുമേ
പേടിച്ചാർക്കും രണേ ദൈത്യകോടിയ്ക്കാശ്രയമേറുമേ 15
ബഡവാമുഖ വഹ്നിയ്ക്കു ജലഹവ്യം കൊടുത്തുമേ
അഗാധാപാരമായ് മാനമകന്ന വിരിവാർന്നമേ 16
സ്ഫുർജ്ജിച്ചമട്ട പലപാടെത്തിപ്പുഴകം നിത്യവും
എല്ലാമഭിസരിപ്പോളും തുലഭ്യവൃത്തിയ്ക്കുചേർന്നുടൻ 17
ഉള്ളം പൂരിച്ചുതിരയാൽ തുള്ളുന്നകടൽ കണ്ടുതേ
ഗംഭീരം തിമിമകരോഗ്രമങ്ങുമിങ്ങും
വമ്പേവം ജലചരഘോഷമൊത്തിരമ്പി
വിസ്താരംഗഗനനിലയ്ക്കുന്തമാംമ–
ട്ടൊത്താഴത്തൊടുമവരാഴിയങ്ങുകണ്ടാർ. 18

ഇരുപത്തിരണ്ടാമദ്ധ്യായം

സൂതൻ പറഞ്ഞു.

നാഗങ്ങളൊത്താലോചിച്ചാരമ്മ ചൊന്നതുചെയ്വാൻ
ഇഷ്ടംചെയ്യായ്കിൽ മാതാവു ശാപാൽ ഭസ്മീകരിച്ചിടും 1
തെളിഞ്ഞുവെന്നാൽ ശാപാർത്തികളഞ്ഞീടും നമുക്കുടൻ
അശ്വപുച്ഛം കറുപ്പാക്കിവെച്ചീടണമസംശയം. 2
എന്നരച്ചാക്കുതിരവാലിന്നു രോമങ്ങളായിനാർ
ഇതിന്നിടെപ്പന്തയം വെച്ചതിൽ പിന്നെസ്സുപതികം 3

ഒരുമിച്ചാസ്സോദരികളിരുപേർ വാതുതീർക്കുവാൻ
പരം പ്രീത്യാവാരിധിനൽപരമാം പാരമെത്തിനാർ 4
കദ്രൂവിനതമാർ ദക്ഷപുത്രിമാരംബരംവഴി
കണ്ടിതക്ഷോഭ്യഭാവംകയ്ക്കൊണ്ടിടും കടലിങ്ങിനെ 5
കാററുതട്ടീട്ടു വല്ലാതെയേററുലഞ്ഞാർത്തുകൊണ്ടുമേ
ഘോരാധൃഷ്യഗഭീരാതിഭൈരവത്വമിയന്നുമേ 6
പുരുരത്നം വിളഞ്ഞാണ്ടുവരുണൻ വാണുകൊണ്ടുമേ
നാഗങ്ങൾകടികൊണ്ടും പാടാകും പുഴകൾപൂണ്ടുമേ 7
പാതാളവഹ്നിയുൾക്കൊണ്ടും ദൈവതാവാസമാണ്ടുമേ
ഭീമസത്വങ്ങളും പാഥസ്തോമവും പൂണ്ടുകൊണ്ടുമേ 8
ശുഭമായമരർക്കായിട്ടമൃതുൾക്കൊണ്ടുകൊണ്ടുമേ
അപ്രമേയാചിന്ത്യമായി നൽപുണ്യാംബു തിരണ്ടുമേ 9
അങ്ങുമിങ്ങും പലപുഴഭംഗിയിൽ ചെന്നുചേർന്നുമേ
ഉള്ളം പൂരിച്ചുതിരയാൽ തള്ളുന്ന കടൽകണ്ടുതേ 10
ഇമ്മട്ടിൽ തിരകളുലഞ്ഞലഞ്ഞുകൊണ്ടും
ഗംഭീരംവിരിവെഴുമംബരാഭപൂണ്ടും
പാതാളജ്വലനശിഖാപ്രകാശമാണ്ടും
ഗർജ്ജിക്കും കടലവർ ചെന്നടുത്തുകണ്ടു 11

ഇരുപത്തിമൂന്നാമദ്ധ്യായം

അക്കടൽക്കക്കരെക്കദ്രുവെക്കം വിനതയൊത്തഹോ
ചൊൽക്കൊണ്ടീടുന്നശ്വമങ്ങുനില്ക്കുംദിയ്ക്കെത്തിവിദ്രു
(തം 1
പിന്നെയശ്വശ്രേഷ്ഠനേയും ചെന്നു കണ്ടീടിനാരവർ
ചന്ദ്രശ്രീശുഭവർണ്ണത്തിലെന്നാൽ വാലുകറുത്തുതാൻ 2
വാലിലൊട്ടേറെരോമങ്ങൾ നീലമായ്ക്കണ്ടുകൊണ്ടതിൽ
ഉൾത്തപിയ്ക്കും വിനതയെ കദ്രു ദാസ്യത്തിനാക്കിനാൾ 3

പന്തയത്തിൽ പരംതോലിതാൻ തനിയ്ക്കുപിണഞ്ഞുടൻ
സന്തപ്പിച്ചാൾ വിനതയും ഹന്ത ദാസ്യം വഹിച്ചഹോ 4
ഇക്കാലത്താണു ഗരുഡനാക്കാലം കഴിയുമ്പൊഴേ
തന്നമ്മയെന്യേ തേജസ്വിയണ്ഡം പൊട്ടിജ്ജനിച്ചതും 5
മുഖ്യസത്വബലംപൂണ്ടോൻ ദിക്കൊക്കെ തെളിയിപ്പവ
(ൻ
കാമരൂപൻ. കാമഗതി കാമവീര്യൻ ഖഗോത്തമൻ 6
കൂട്ടമഗ്നിയ്ക്കുതുല്യനിരത്തോട്ടയർന്നതിഭീഷണൻ
ഇളകുന്നിടിവാൾക്കണ്ണൻ പ്രളയാഗ്നി സമപ്രഭൻ 7
വളർന്നുള്ളുമഹാപക്ഷിപിളർന്നംബരമാണ്ടവൻ
ഉന്നിദ്രോഗ്രാരാവനെയ്വ്വഹ്നിപോലെ വിളങ്ങിനാൻ 8
അവനേക്കണ്ടു വാനോർകളേവരും വഹ്നിദേവനെ
ശരണംപൂണ്ടുണർത്തിച്ചാർ പരമാവിശ്വരൂപനേ 9
അഗ്നേവർദ്ധിച്ചിടൊല്ലേ നിയ്യിന്നെങ്ങും വെന്തുകൊൾ
(വതോ
ഇതാ വളർന്നുപതഗന്നിതാ നിൻകൂട്ടമേറവും 10

അഗ്നിപറഞ്ഞു.

ഇതുനിങ്ങളം വിചാരിയ്ക്കുന്നതുപോലല്ല മർത്ത്യരേ
എന്നോടുതുല്യം തേജസ്സാളുന്നോൻ ഗരുഡനാണിവൻ 11
ഇന്നുത്ഭവിച്ചു വിനതാനന്ദനൻ കാന്തിമാനിവൻ
ഇത്തേജോരാശിയെക്കണ്ടിട്ടൊത്തുനിങ്ങൾക്കുമിഭ്രമം 12
സർവ്വക്ഷയകരൻ കശ്യപോത്ഭവൻ ബലവാനിവൻ
ദേവകാര്യസഹിതൻ പൂർവ്വദേവരക്ഷാഗണാഹിതൻ 13
പേടിയ്ക്കായ്തുമെന്നോടുകൂടിപ്പോന്നങ്ങുകാണുവിൻ
എന്നുകേട്ടവരൊന്നിച്ചു ചെന്നു വാഴ്ത്തീ ഖഗേന്ദ്രനെ 14
ദൂരേനിന്നേറ്റം മുനികൾചേരും ദേവകളപ്പൊഴേ
ഋഷി നീ നീമഹാഭാഗൻ നീ ദേവൻ പതഗേശ്വരൻ 15

പ്രഭ നീ തപനൻ സൂര്യൻ പരമേഷ്ഠി പ്രജാപതി
നീയിന്ദ്രൻ നീ ഹയഗ്രീവൻ നീ ഹരാസ്യം ജഗൽപതി 16
നീ മുഖം പത്മജൻ വിപ്രൻ നീയഗ്നിപവമാനരാം
നീ ധാതാവും വിധാതാവും നീ വിഷ്ണുസുരസത്തമൻ 17
നീ മഹത്പമഹങ്കാരം നീ നിത്യാഗ്ര്യയശസ്സു നീ
നീയേ പ്രഭകളം നീ ബുദ്ധിവൃത്തി നീ ത്രാണമുത്തമം 18
ബലാബ്ധി നീ സാധുവദീനസതപൻ
സമൃദ്ധിമാൻ ദുർവ്വിഷഹോഗ്രവീര്യൻ
വരുന്നതും ഹന്തകഴിഞ്ഞതുംനീ–
യൊരുത്തനിൽ ചേർന്നതഹീനകീർത്തേ 19
നീയുത്തമൻ സർവ്വചരാചരങ്ങളും
സൂര്യൻകണക്കംശു വിരിച്ചുകാട്ടുവോൻ
സപയംരവിയ്ക്കും പ്രഭസംഹരിപ്പവൻ
നീയന്തകൻ സർവ്വമയൻ ധ്രുവാധ്രുവൻ 20
ദിവാകരൻ കൂപിതനെരിച്ചിടുംവിധം
ഭവാൻജഗത്തനലനിഭൻ ദഹിപ്പവൻ
ഭയങ്കരൻ പ്രളയമഹാഗ്നിപോലുയ–
ർന്നായതമേ യുഗപരിവൃത്തിനാശകൻ 21
ഖഗേശനെഴുരണമണഞ്ഞു ഞങ്ങളീ–
മഹോജപലജപലനസമാനശക്തിയെ
തടിൽപ്രഭപ്രഭയിലിരുട്ടൊഴിച്ചുവാ–
നടഞ്ഞെഴും ഗരുഡപതംഗരാജനെ 22
പരാവരൻ വരദനജയ്യവീര്യനാ–
യൊരാഭവാൻ വിതറിവിടും മഹസ്സിനാൽ
ജഗത്തടച്ചു ഹഹതപിച്ചുകാക്കണേ
ജഗൽപ്രഭോ! കനകരുചേ! സുരേന്ദ്രരെ 23

ഭയത്തൊടും നഭസി വിമാനചാരിമാർ
മയങ്ങിനാൻ പ്രഭയിലൊഴിഞ്ഞിടുന്നിതാ
ദയാലുവാം മുനിവരകശ്യപന്നനീ–
യയിപ്രഭോ പുകഴിന പുത്രനല്ലയോ 24

ചൊടിയ്ക്കൊലാ സകലഗുണത്തിനും ഗുണ–
പ്പടിയ്ക്കു നീ കനിയുകനാഥ! ഞങ്ങളിൽ
ഇടിയ്ക്കുതുല്യനിയിൽ നഭോദിഗിന്ദ്രനാ–
ടൊടിക്ഷണം ധരണിനടുങ്ങിടുന്നതേ 25

വിറച്ചിടുന്നിതു ബത ഞങ്ങളം പിന്നെയും
കുറച്ചുകൊൾകടനനലോഗ്രവിഗ്രഹം
പരിസ്ഫുരൽകൃപിതകൃതാന്തരൌദ്രമീ–
യൊരിപ്പുരുദ്വയിൽ മനംവിറയ്ക്കുമേ 26

കനിഞ്ഞുകൊൾകയിഖഗവന്നിരിക്കുമീ–
ജ്ജനങ്ങളിൽ സുഖമരുളീടവേണമേ
ഏവംദേവർഷിപരിഷകേവലം സ്തുതിചെയ്തവെ
സുപർണ്ണൻ സ്വമഹസ്സിന്നങ്ങുപസംഹൃതിതേടിനാൻ 27

ഇരുപത്തിനാലാമദ്ധ്യായം

സൂതൻ പറഞ്ഞു.

ഇതുകേട്ടാത്മദേഹത്തെയഥപാർത്ഥഖഗേശ്വരൻ
ശരീരതേജസ്സംഹാരം പരം ചെയ്വാനൊരുങ്ങിനാൻ 1

സുപർണ്ണൻ പറഞ്ഞു.

എന്റെ ദേഹംകണ്ടു പേടിയ്ക്കുണ്ടാലോകങ്ങളൊക്കയും
ഭീമരൂപാവലോകത്താൽ നാമീ തേജസ്സൊതുക്കിടാം 2

സൂതൻ പറഞ്ഞു.

കാമഗൻ പിന്നെയാപ്പക്ഷികാമവീൎയ്യൻ ഖഗോത്തമൻ
പുറത്തരുണനെക്കേററിപ്പരംസവിതൃമന്ദിരാൽ 3
അമ്മതന്നന്തികംപുക്കാനമ്മഹാബ്ധി തടഞ്ഞഹോ
ഊക്കുള്ളരുണനേപ്പൂൎവ്വദിക്കിൽ സ്ഥാപിച്ചുതാൻപരം 4
അർക്കനുഗ്രാഭയാൽ വിശ്വമൊക്കെ വേവാൻ തുടങ്ങവേ

രുരു പറഞ്ഞു.

എന്തിന്നു ഭഗവാൻ സൂൎയ്യൻ വിശ്വംവേവാൻ തുട
(ങ്ങിനാൻ 5
മന്യുവുണ്ടാംവിധം വാനോരെന്തവന്നു പിഴച്ചുപോയ്

പ്രമതി പറഞ്ഞു.

സുധരാഹു ഭുജിയ്ക്കുമ്പോളതുചന്ദ്രാർക്കർ ചൊല്ക്കയാൽ 6
അവന്നു പകയായ്തീർന്നിതവശ്യം ചന്ദ്രസൂൎയ്യരിൽ
ആഗ്രഹത്തിൻബാധമൂലമർക്കന്നുണ്ടായി മന്യുവും 7
എന്നിൽ ദ്വേഷം രാഹുവിനു വന്നതോർത്താൽസുരാ
(ൎത്ഥമാം
ബഹ്വനൎത്ഥദമീക്കുററമേല്പതോ ഞാനൊരുത്തനാം 8
സഹായമുണ്ടു കാൎയ്യാൎത്ഥമില്ലാപത്തിങ്കലാരുമേ
എന്നേഗ്രസിപ്പതും കണ്ടുനിന്നുകൊള്ളുന്നു ദേവകൾ 9
അതിനാലീ ലോകനാശമതിനായ് നില്ക്കുവാൻ ദൃഢം
എന്നുറച്ചസ്തഗിരിയിൽചെന്നുചേർന്നു ദിവാകരൻ 10
തത്രനിന്നു ജഗത്തൊക്കെയുത്തപിപ്പിച്ചു ഭാസ്കരൻ
അപ്പോൾ ദേവകളെക്കണ്ടു വിപ്രൎഷികളുണർത്തിനാർ 11
ഇന്നർദ്ധരാത്രിസമയമൊന്നായ്സ്സൎവ്വഭയങ്കരം
വല്ലാതുണ്ടായ്വരും മുപ്പാരെല്ലാം വെന്തുകെടുംക്ഷയം 12

പിന്നെദ്ദേവഷ്ടിപരിഷചെന്നുകണ്ടു വിരിഞ്ചനേ
ഉണർത്തിനാരെന്തുദാഹമണയുംപാടിതിങ്ങിനേ 13
അർക്കനേക്കാണ്മതില്ലുണ്ടിങ്ങുഗ്രമാംദാഹമോപരം
ഹന്ത സൂയ്യോദയംവന്നാലെന്തെല്ലാംവന്നുകൂടുമോ 14

പിതാമഹൻ പറഞ്ഞു.

ഇതാ വിശ്വംദഹിയ്ക്കുമ്മാറുദിപ്പാൻ ഭാവമുണ്ടിനൻ
കാണുമാറാകിലീ ലോകംനൂനം ഭസ്മീകരിയ്ക്കുമേ 15
അതിന്നുമ്മറുകൈ മുൻകണ്ടതിരിപ്പുണ്ടുതാന്നുമേ
പരം കശ്യപജൻ ധീമാനരുണൻ പുരുവിശ്രുതൻ 16
നൽക്കാന്തിമാൻ മഹാകായൻ നില്ക്കുകർക്കന്റെ മുമ്പി
(ലായ്
സാരത്ഥ്യവുംചെയ്തു തേജോഭാരവും സംഹരിയ്ക്കുമേ 17
സ്വസ്ഥിയാമെങ്കിലോ ലോകങ്ങൾക്കും ദേവഷ്ടികൾക്കുമേ

പ്രമതി പറഞ്ഞു.

അഥബ്രഹ്മാജ്ഞയാൽ ചെന്നിതരുണൻ വിധിയാംവിധം 18
അരുണാവരണത്തോടും പരം സൂയ്യനുദിച്ചുതേ
ചൊന്നോൻ നിന്നോടു ഞാൻ സൂയ്യൻ മനുപൂണ്ടതുമ
(ങ്ങിനേ 19
സൈവരം ദിനേശനരുണൻ സാരത്ഥ്യം പൂണ്ടുകൊണ്ടതും
പരം മുൻചോദ്യവഴിയായ് പറയാം കഥകേൾക്കെടോ 20

ഇരുപത്തി അഞ്ചാമദ്ധ്യായം

സൂതൻ പറഞ്ഞു:

പിന്നെക്കാമഗനാപ്തക്ഷിയുന്നിദ്രബലവീയ്യവാൻ
ചെന്നെത്തിതന്നമ്മവാണീടുന്നുദിക്കാം കടൽക്കരേ 1

പന്തയത്തിൽതോറവ സങ്കടാന്ധയായ് വിനതസ്വയം
ദാസ്യപ്രവൃത്തികൈക്കൊണ്ടു പാർത്തുപോരുന്നിതസ്ഥലേ 2
അന്നൊരിയ്ക്കൽ കൈവണങ്ങിനിന്നാവിനതയോടുടൻ
പുത്രപാർശ്വത്തിൽ വെച്ചിട്ടുകദ്രുകല്പിച്ചിതിങ്ങിനേ 3
ഭദ്രേ! നാഗാലയംരമ്യമത്രേകണ്ടാൽ മനോഹരം
കടൽക്കുള്ളിലൊരേടത്തുണ്ടുടനെന്നെനയിയ്ക്കുനീ 4
ഉടൻ ഗരുഡമാതാവങ്ങെടുത്താം നാഗമാതിനേ
ഗരുഡൻ ഭേസിയുരഗനിരതാനമ്മചൊല്ലുയാൽ 5
സൂര്യന്റെ നേർക്കു വിനതാസുതൻ പൊങ്ങീ വിഹംഗമൻ
സൂര്യാംശുതട്ടി മോഹിച്ചു വീഴുംകെട്ടഹിജാതികം 6
പുത്രർക്കീനിലകണ്ടിട്ടു കദ്രു വാഴ്ത്തീ സുരേന്ദ്രനെ
നമസ്കാരം ദേവരാജ,നമസ്കാരം വലാന്തക! 7
നമുവിഷ്ണു! നമസ്കാരം സഹസ്രാക്ഷശചീപതേ!
സൂര്യതപ്താഹികംക്കാത്തു വാരിയാൽ പ്ലവമാക നീ 8
നിയല്ലോ പരമാ രക്ഷയിയ്ക്കുള്ളോർക്കു സുരോത്തമ!
ജലം പെരുത്തു സൃഷ്ടിപ്പാനലമേ നീപുരന്ദര! 9
നീ മേഘം നീ വായുവഗ്നി നീ നീ മിന്നലുമംബരേ
നീയുദ്ഗണവിക്ഷേപംചെയ്യോൻ നിയേ മഹാഘ്നനം 10
നീ വജ്രമതുലം ഘോരം നീയിരയ്ക്കുംവലാഹകം
വിശ്വം സൃഷ്ടിപ്പതും നീയേ സംഹരിപ്പതുമീശ്വരൻ 11
സപ്തവ്രതജ്യോതിരാത്മാ നീയാദിത്യൻ വിഭാവസു
നീ മഹൽഭൂതമാശ്വയ്ക്കും നീ രാജൻ നീ സുരോത്തമൻ 12
നീ വിഷ്ണു നീ സഹസ്രാക്ഷൻ നീ ദേവൻ നീ പരായണം
നീ സപ്തമമൃതംദേവ! നീ സോമൻ പരമാർച്ചിതൻ 13
നീ മുഹൂർത്തം തിഥിയുമീ നീതാൻ നിയേലവം ക്ഷണം
ത്രുക്കും നീബഹുളം നിയേ കലകാഷ്ഠപരംതുടി 14
സംവത്സരർത്തുമാസങ്ങൾ നിയേ നീ രാത്രി നീ പകൽ

വനങ്ങളും മലകളുമൊത്ത ഭ്രമിനീ–
യിനൻ തെളിഞ്ഞിരുളൊഴിയും നഭസ്സുനീ
അലപ്പരപ്പൊട്ട തിമിവൻതിമിംഗിലാ–
കുലം പരം ഝഷമകരോഗ്രമബ്ധിനീ 15
മഹായശസ്സുതി മുദിതൻ ഭവാനെയാ–
മനീഷിമാരിഹ പുകഴ്ത്തോർ മഹർഷിം
സ്തുതൻ ഭവാൻ മഖഭവിസോമവും വഷം–
കൃതം ഹവിസ്സിവയുമശിപ്പു ഭ്രതിദൻ 16
വേദജ്ഞപ്പരിഷ യജിപ്പതും ഫലാർത്ഥം
വേദാംഗാവലി പുകഴ്ന്നതും ഭവാനേ
വേദാംഗം മഖപരവിപ്രരൊക്കെയതം–
ചെയ്യോതുന്നതുമിഹനിൻപ്രിയത്തിനല്ലോ 17

ഇരുപത്താറാമദ്ധ്യായം

സൂതൻ പറഞ്ഞു

ഏവം കദ്രുപുകൾത്തീടും ദേവേന്ദ്രൻ ഹരിവാഹനൻ
കരിങ്കാർനിരകൊണ്ടിട്ട വിരിച്ചിതു നഭസ്തലം 1
അഭ്രങ്ങളോട കല്പിച്ചിതപ്പു വഷിപ്പിനുത്തമം
ഇടിമിന്നൽ പെട്ടകാറിപ്പിടിപെയ്തു പരം ജലം 2
പരസ്പരമതാംവണ്ണം പരം ഗർജ്ജിച്ചുമംബരേ
പ്രളയം വന്നിതിനുട്ട വിളയാട്ടം ഫലനോൽക്കരം 3
ആരവത്തൊടുമംഭസ്സു പാരം പെയ്തുതകർക്കവേ
തിരതള്ളിത്തുള്ളുമാറു പരംവിലസിയംബരേ 4
ഇടിവെട്ടീ ഘോരമിന്നലടിവെട്ടിളകുംവിധം
തടിച്ചകാറുകൾ മഴയടിച്ചു വിതറും വിധൌ 5
നഷ്ടചന്ദ്രാർക്കമാംമട്ടിൽ പെട്ടിതാകാശമേറവും
ഏഷ്ടരായന്നു നാഗങ്ങൾ വൃഷ്ടിയിന്ദ്രൻ കൊടുത്തതിൽ 6

ഭൂതലം ശീതമാം വെള്ളം പെയ്തലം പൂർണ്ണമായിതേ
രസാതലത്തിലും ചെന്നു രസാൽ ശീതളമാം ജലം 7

നാനാജലോർമ്മിനിരയാൽ താനാരാൽമൂടിപാരിടം
ആമാതാവൊത്തഹികളും രാമണീയകമെത്തിനാർ 8

.....

ഇരുപത്തേഴാമദ്ധ്യായം.

സൂതൻ പറഞ്ഞു.

വൃഷ്ടിധാരകളേറേററം പുഷ്ടിപൂണ്ടഹിപുംഗവർ
സ്പഷ്ടം ഗരുഡനേന്തിസ്സന്തുഷ്ടരദ്വീപിലെത്തിനാർ 1

മകരാലയമാ വിശ്വകർമ്മൻ തീർത്താത്തുരുത്തിലേ
ലവണാസുരനെക്കണ്ടാർ മുമ്പു ചൊന്നപ്പൊഴീയിവർ 2

ഗരുഡാന്വിതരാം നാഗവരർ കണ്ടിതു കാനനം
സാഗരാംബു ച്ചഴന്നിട്ടും കൂകും പക്ഷികൾ വാണുമേ 3

വിചിത്രഫലപുഷ്പാഢ്യവനരാജിനിരന്നുമ
രമ്യാലയഗണം ചേർന്നും പത്മാകരമിയന്നുമേ 4

വെള്ളം തെളിഞ്ഞുള്ള കയമുള്ളിൽ പലതണഞ്ഞുമേ
ദിവ്യഗന്ധം വീശിടുന്ന ദിവ്യവായുവണഞ്ഞുമേ 5

ആകാശത്തേക്കുയർന്നേന്തിപ്പോകും ചന്ദനമാമരം
നിരക്കവേക്കാററുതട്ടിച്ചൊരിയും പൂപരന്നുമേ 6

കാററുതട്ടിപ്പൂച്ചൊരിയും കൂററൻ മററുതരുക്കളും
പുഷ്പാമൃതത്തെയങ്ങെത്തും സർപ്പാവലിയിൽ വാർന്നുമേ 7

മനസ്സുഖദമായ് ഗ്ഗന്ധർവ്വാപ്സരഃപ്രിയമാർന്നുമേ
മുരണ്ടവണ്ടിനം പൂണ്ടും മനോഹാരിത്വമാണ്ടുമേ 8

എല്ലാങ്കൊണ്ടും മനോജ്ഞത്വമുള്ള പുണ്യപ്രദേശമായ്
ചിത്രപക്ഷിരുതം ഹർഷം കദ്രുപുത്രർക്കണച്ചുതേ 9

അവ്വണ്ണമാം കാനനം കണ്ടവർ കേറിക്കളിച്ചൂടൻ
വീയ്യുമേറും ഖഗപതിഗരുഡൻ തന്നൊടോതിനാർ 10

ഞങ്ങളേ നീ മറവു രമ്യമംഗലദ്വീപണയ്ക്കുടോ
നല്ലനാനാസ്ഥലം കണ്ടോനല്ലയോ നീ ഖഗോത്തമ 11

ചിന്തിച്ചുപക്ഷിചോദിച്ചു സ്വന്തമമ്മയൊടപ്പോഴേ
എന്തുമൂലം സർപ്പവാക്യം ഹന്തചെയ്തതിനിന്നുമേ 12

വിനത പറഞ്ഞു.

ദുഷ്പോഗത്താൽ ദാസിയായ് ഞാൻ സപത്നിക്കു ഖഗോത്തമ
പന്തയത്തിങ്കലീസ്സർപ്പജന്തുക്കൾ ചതിചെയ്കയാൽ 13

അമ്മയാക്കാരണംചൊല്ലുയമ്മഹാൻ ഗഗനേശ്വരൻ
വെക്കം സർപ്പങ്ങളോടോതിയദുഃഖംകൊണ്ടു ദുഃഖിതൻ 14

എന്താഹരിച്ചോ വേദിച്ചോയെന്തുപൌരുഷമാണ്ടു ഞാൻ
നിങ്ങൾതൻ ദാസ്യമൊഴിയും സത്യം ചൊൽവിനഹീ
(ന്ദ്രരേ 15

സൂതൻ പറഞ്ഞു.

അതുകേട്ടോതി സർപ്പങ്ങളാഹരിക്കുതോജസാ
എന്നാൽ ദാസ്യത്തിൽ നിന്നിട്ടു നിന്നെ ഞങ്ങൾവിടു
(ത്തിടാം 16

ഇരുപത്തെട്ടാമദ്ധ്യായം.

സൂതൻ പറഞ്ഞു.

സർപ്പോക്തി കേട്ട ഗരുഡനപ്പോഴമ്മയൊടോതിനാൻ
അമൃതാഹരണാർത്ഥം പോകുന്നേനരുൾക ഭക്ഷണം 1

വിനത പറഞ്ഞു

സമുദ്രത്തിൽ നടുക്കുണ്ടു നിഷാദാലയമൊന്നെടോ
തിൻകാ നിഷാദസാഹസ്രമൊതിങ്ങാനയിക്കുക 2
എന്നാൽ ബ്രാഹ്മണനെക്കൊൽവാൻ തോന്നായ്കേതും–
(നിനക്കെടൊ
അനലോപമനാം വിപ്രനവദ്ധ്യൻ ദുഡമേവനും. 3
അഗ്നിയർക്കൻവിഷമിവതന്നെയാം കോപിതദ്വിജൻ
എല്ലാർക്കും ഗുരുവാം വിപ്രനെന്നല്ലോ ചൊല്ലിടുന്നതും 4
ഇത്യാദിരൂപൻ സത്തുക്കൾക്കുത്തമൻ ബ്രാഹ്മണോത്തമൻ
ഏവമാം ബ്രാഹ്മണനെ നീ കോപിച്ചാലും വധിക്കൊലാ 5
ബ്രാഹ്മണദ്രോഹമായുള്ള കർമ്മം ചെയ്യൊല്ലൊരിക്കലും
അവ്വണ്ണം ഭസ്മമാക്കില്ലാ പാവകൻതാനുമർക്കനും 6
എവ്വണ്ണം വ്രതിയാം ക്രുദ്ധബ്രാഹ്മണൻ ചെയ്യുകൊള്ളുമോ
ഇപ്രകാരം ചിന്നമുള്ളോൻ വിപ്രനെന്നും ധരിയ്ക്കുനീ 7
ഭ്രൂതജ്യേഷ്ഠൻ ദ്വിജൻ പിന്നെ ജാതിശ്രേഷ്ഠൻ പിതാ ഗുരു

ഗരുഡൻ പറഞ്ഞു

അമ്മേ!രൂപം ബ്രാഹ്മണന്നെന്തുശീലം പരാക്രമം 8
തീപ്പോലെരിഞ്ഞോ ശോഭിപ്പതതോ സൌമ്യപ്രകാശനോ
ഞാൻ ബ്രാഹ്മണനെയാസ്സാക്ഷാൽ ലക്ഷണാലറിയും വിധം 9
ചോദിയ്ക്കുമെന്നോടെന്നമ്മേ യുക്തിചേർന്നരുളേണമേ

വിനത പറഞ്ഞു

മിഴുങ്ങും ബലിശം പോലെ നിൻകണ്ണുത്തിലിറങ്ങിയാൽ 10
തിണ്ണം കണൽപ്പടിച്ചുടമുണ്ണീ ബ്രാഹ്മണനോർക്കെടോ
ക്രോധം പെരുക്കിലും വിപ്രവധം ചെയ്യോല്ലൊരിക്കലും 11

ഉന്നീടുംപുത്രവാത്സല്യാൽ ചൊന്നാൾ വിനതപിന്നെയും
തിന്നാൽകുക്ഷൌ ദഹിയ്ക്കാതെനിന്നാൽ ബ്രാഹ്മണനോർ–
(ക്കെടോ 12
പിന്നെയും പുത്രവാത്സല്യാൽ ചൊന്നാൾ വിനത കേവലം
ദൃശം വീൎയ്യമറിഞ്ഞിട്ടുമാശീൎവ്വാദകൃതാദരം 13
പാരം പ്രീത്യാ നാഗവിപ്രകാരമോർത്താർത്തിപൂണ്ടവൾ

വിനത പറഞ്ഞു

പക്ഷങ്ങൾ തേ വായുകാക്കും പൃഷ്ഠത്തെച്ചന്ദ്രസൂൎയ്യരും 14
ശിരസ്സുവഹ്നികാക്കും തേ വസുക്കളുടലെങ്ങുമേ
ഞാൻ തേ സദായ്പൊഴും പുത്രശാന്തിസ്വസ്തികൾ പാർ–
(ത്തുതാൻ 15
ഇവിടെത്തന്നെവാണീടാം തവ നന്മവരുംവിധം
വഴിക്ലേശം വിനാ പോക പുത്ര കാൎയ്യം നടത്തുവാൻ 16

സൂതൻ പറഞ്ഞു

അവൻ കനിഞ്ഞമ്മ പറഞ്ഞകേട്ടി–
ട്ടുയർന്നു വാനിൽ ചിറകും വിരുത്തി
വിശന്നു കൊണ്ടന്തകനെത്തിടും വിധം
നിഷാദർ വാഴുന്നവിടത്തിലെത്തിനാൻ 17
നിഷാദരെത്താനുപസംഹരിക്കുവാൻ
ഭൃശം പരക്കെപ്പൊടി പാററിയങ്ങവൻ
പെരുത്തു വററിച്ചു കടൽക്കകം ജലം
പരം സമീപദ്രുഗണം കുലുക്കിനാൻ 18
ഭൃശം വിടുർത്തിപ്പെരുതാക്കിയാനനം
നിഷാദമാൎഗ്ഗത്തെ യടച്ചുപക്ഷിപൻ
ഉടൻ നിഷാദാവലി വന്നടുത്തുവാ–
വിടുർത്തുനില്ക്കും ഭുജഗാശനാനനേ 19

വിട്ടർന്നൊരാവലിയൊരു വായിനുള്ളിൽ വ–
ന്നടഞ്ഞു ഭീയൊടുമവരന്നസംഖ്യമായ്
ഖഗവ്രജം പൊടിയൊട്ട കാറടിച്ചുല–
ഞ്ഞഗം പെടുംവനഭുവി വാനിലാംവിധം 20
ഉടൻ ഖഗംവദനമമിത്രഘ്നാതിയ–
ങ്ങടച്ചുതാൻ ബഹുചപലൻ മഹാബലൻ
സ്വയം ബുഭുക്ഷയൊടിഹ മത്സ്യജീവിസ–
ഞ്ചയം ഭുജിപ്പതിനു നഭശ്ചരേശ്വരൻ. 21

ഇരുപത്തൊമ്പതാമദ്ധ്യായം

സൂതൻ പറഞ്ഞു

അവന്റെ കണ്ണുമൂക്കുപ്പുക്കാൻ ബ്രാഹ്മണൻ ഭാര്യയൊത്തഹോ
തീക്കട്ടപോലെച്ചുട്ടപ്പോഥം ചെല്ലീ വിപ്രനൊടാഖഗൻ 1
അയിദ്വിജ! തുറന്നിട്ട വായിൽ നിന്നിട്ടിറങ്ങുക
പാപിയായാലുമേ വിപ്രനെന്നെക്കൊല്ലുന്നതല്ല ഞാൻ 2
ഇതഥം ചൊല്ലും ഗരുഡനോടുത്തരം ചൊല്ലിവിപ്രനും
നിഷാദിയെൻ ഭാര്യയിവളെൻ കൂടെത്തന്നെപോരണം 3

ഗരുഡൻ പറഞ്ഞു

ഈ നിഷാദിയെയും കൊണ്ടു വേഗം ചാടുപുറത്തുനീ
എൻതേജസ്സാൽ ദഹിക്കാത്ത നിന്നെ നീ കാത്തുകൊള്ളുക 4

സൂതൻ പറഞ്ഞു

ഉടൻ പുറത്തു ചാടീട്ടാ നിഷാദീയുക്തനാം ദ്വിജൻ
ആശ്വസിപ്പും ഗരുഡന്നേകീട്ടാശ്രു പോയീ യഥേഷ്ടമേ 5
സഭാര്യനാദ്വിജൻ പോയശേഷം പക്ഷികുലേശ്വരൻ
പക്ഷം വിരുത്തി മേല്പോട്ടെക്കുയർന്നിതു മനോജവൻ 6

അച്ഛനെക്കണ്ടിതുടനേ പ്പച്ഛിക്കെച്ചൊല്ലി വാസ്തവം
ന്യായം പോലവനോടായ്നനരുംചെയ്യ മഹർഷിയും 7
നിങ്ങൾക്കു സുഖമല്ലല്ലി സുഭിക്ഷം പുത്രഭക്ഷണം
മനുഷ്യലോകത്തയിതേ പെരികെത്തീററികിട്ടുമോ 8

ഗരുഡൻ പറഞ്ഞു

അമ്മയ്ക്കു കുശലംതന്നെ സോദരന്നുമിനിക്കുമേ
താത! ധാരാളമായ്തീററികിട്ടാഞ്ഞു സുഖമില്ലമേ 9
നാഗങ്ങളെന്നേയമൃതങ്ങാഹരിപ്പാനയച്ചതേ
മാതൃദാസ്യം വേർപെടുത്താനതു ഞാനാഹരിക്കുവൻ 10
നിഷ്ഠാദപടലം തിന്നാനമ്മകല്പിച്ചുതന്നുമേ
അസംഖ്യമവരേത്തിന്നും തൃപ്തിതോന്നുന്നതില്ലമേ 11
അതിനാൽ ഭഗവൻ ഭക്ഷ്യമിങ്ങുവേറിട്ടുനൽകുമേ
അമൃതാഹരണത്തിന്നു ബലമുണ്ടാംവിധം വിഭോ 12
ഇപ്പൈദാഹം തീരുമാറു സാപ്പാടരുളണം ഭവാൻ

കശ്യപൻ പറഞ്ഞു.

ഇസ്സരസ്സുമഹാപുണ്യം വിശ്രുതം വാനിലും പരം 13
ആമജ്ജ്യംഗനെയിങ്ങാന കുമ്പിട്ടെന്നും വലിപ്പവൻ
ഇവർക്കുതമ്മിൽ മുജ്ജന്മഭവമാം വൈരമോതുവൻ 14
കേളായതുമവർക്കൊക്കും കോളാംകായ പ്രമാണവും
ഉണ്ടായിരുന്നു മുനി മുൻതുണ്ടിക്കാരൻ വിഭാവസു 15
അവന്നുതന്മ്പി സുമഹാതപസ്സാം സുപ്രതീകനും
മുതലൊന്നിച്ചുവാഴ്വാനാഭ്രാതാവിന്നില്ല സമ്മതം 16
സുപ്രതീകൻ ഭാഗകായ്മയെപ്പൊഴും ചൊല്ലിനോക്കുമേ
പിന്നെച്ചൊന്നാൻസുപ്രതീകൻതന്നോടേട്ടൻ വിഭാവസു 17
ഭാഗംകഴിപ്പാൻ പലരുമിചരിപ്പോരുണ്ടുനിത്യവും
ഭാഗിച്ചാലർത്ഥമോഹംകൊണ്ടന്യോന്യമിടയും ദ്വയം 18

സ്വന്തംമുതൽ തിരിച്ചേറാസ്വാത്മക്കാരെയറിഞ്ഞുടൻ
ഛരിദ്രിപ്പിക്കുമമിത്രന്മാരത്രേ മിത്രസ്വരൂപികം 19

ഛരിദ്രിച്ചാലിടയിൽച്ചാടും ചിത്രംവേറിട്ടതിൽ ചിലർ
ഭാഗംകഴിച്ചോർക്കു പലഭാഗംമുതൽ നശിക്കുമേ 20

അതിനാൽ ഭ്രാതൃഭാഗത്തെ പ്രശംസിപ്പീലസജ്ജനം
ഗുരുമയ്യാദയും വിട്ട തമ്മിൽഗ്ഗുങ്കിക്കുവോർകളെ 21

അടക്കാൻകഴിയാത്തോൻ നീ ഭാഗദ്രവ്യം കൊതിയ്ക്കയാൽ
സുപ്രതീക! ഭവാൻ ദുഷ്ടഹസ്തിയായി ഭവിച്ചിടും 22

ഏവംശപ്തൻ സുപ്രതീകൻ വിഭാവസുവൊടോതിനാൻ
നീവെള്ളത്തിന്നുള്ളിൽ വാഴുമാമയായി ഭവിച്ചിടും 23

തമ്മിൽഗ്ഗുംപാൽ സുപ്രതീകവിഭാവസുതപോധനർ
ഗജകച്ഛപഭാവം പൂണ്ടിതു വിത്താർത്തിമൂഢരായ് 24

രോഷദോഷാന്ധംഗത്താൽ തിയ്യുഗ്രോനിയിലാണ്ടവർ
പരസ്പരദ്വേഷമോടും പ്രമാണബലഗർവ്വോടും 25

ഇസ്സരസ്സിൽ പെരുംക്രൂരൻ മുൻവൈരപ്പടിവാഴുവോർ
അതിൽവെച്ചൊരുവൻ ശ്രീമാനെത്തത്തെത്തും മഹാഗജം 26

അവന്റെ ബ്രുംഹിതം കേട്ടാലംഭസ്സാണ്ടെഴുമാമയും
സ്വയം സരസ്സിളക്കിക്കൊണ്ടുയരും ഗുരുവിഗ്രഹൻ 27

അവനേക്കണ്ടുടൻ തുമ്പിച്ചുരുട്ടിച്ചാടിടുംഗജം
കൊമ്പുതുമ്പിക്കയ്യുവാലുകാലെല്ലാം വീശിവീയ്ക്കുവാൻ 28

സരസ്സിട്ടുകലക്കീടും പുരുരോഷഭരാകുലം
ആമയും തലപൊക്കിപ്പോർക്കാഞ്ഞടുക്കും ബലോല്ലടം 29

ആറുയോജനപൊക്കം രണ്ടാറുനീളം കരിയ്ക്കഹോ
പത്തുയോജനവിസ്താരം മൂന്നാണാമയ്ക്കുപൊക്കവും 30

അവർയുദ്ധത്തിൽ മത്തോടും തമ്മിൽക്കൊൽവാനൊരുങ്ങുവോർ
അവരേത്തിന്നു നീ കായ്മവശ്യം സിദ്ധമാക്കുക 31

കന്നൽക്കാറൊത്താമയേയും കുന്നൊത്തോരാഗ്ഗജത്തെയും
തിന്നുസംതൃപ്തനാകും നീ ചെന്നാസ്സുധഹരിയ്ക്കുടോ 32

സൂതൻ പറഞ്ഞു.

എന്നാഗ്ഗരുഡനോടോതി മാംഗല്യം ചെയ്യ മാമുനി
അമരന്മാരുമായ് നേരിട്ടമരിൽ തേജയം വരും 33
പൂർണ്ണകുംഭം വിപ്രർഗോക്കൾ പിന്നെമറവുള്ളവസ്തുവും
ശുഭമായ് സ്വസ്ത്യയനമായ് ഭവിക്കട്ടേ തവദ്വിജ! 34
പോർക്കളത്തിൽദ്ദേവകളായ്പ്പോർക്കടുക്കും നിനക്കുടൻ
ഋഗ്യജുസ്സാമവേദങ്ങൾ മുഖ്യഹവ്യഗണങ്ങളും 35
എല്ലാരഹസ്യാഗമങ്ങളെല്ലാവേദങ്ങളുംബലം
എന്നച്ഛൻ ചൊന്ന ഗരുഡൻ ചെന്നാനാഹ്രദമന്തികേ 36
പരിശുദ്ധജലം പക്ഷിവിരുതാഢ്യം സരസ്സതിൽ
പരമച്ഛന്റെ വാക്കോർത്താവിരുതൻ വിഹഗാധിപൻ 37
നഖമൊന്നാലാനയേയും മറ്റൊന്നാലാമയേയുമേ
പ്രാഞ്ചിക്കൊണ്ടംബരത്തിങ്കലേന്തീമേന്മേൽവിഹംഗമൻ 38
അലംബമാം തീർത്ഥമണഞ്ഞലഞ്ഞു സ്വർദ്രുമാന്തികേ
അവന്റെ ചിറകിൻകാറേറവേപേടിച്ചുലഞ്ഞുപോയ് 39
നമ്മേഭക്ഷിക്കൊലായെന്നായ് പൊന്മയാമരശാഖികം
മനോരഥഫലദ്രുക്കൾതാനും കമ്പിച്ചുകണ്ടവൻ 40
മറ്റൊരോവന്മരംതോറും ചുറ്റിനോക്കീ ഖഗോത്തമൻ
പൊന്നുവെള്ളിക്കായ്കളൊത്തുമിന്നും വൈഡൂര്യശാഖികം
കടൽത്തിരച്ചുഴന്നീടും പടുവൃക്ഷങ്ങളെന്നിവ
അവറ്റിൽവെച്ചൊരു വടദ്രുമം വൻപുള്ളമാമരം 42
വെക്കംപറന്നടുക്കുന്ന പക്ഷിരാജനൊടോതിനാൻ

വടവൃക്ഷം പറഞ്ഞു

നൂറുയോജനവിസ്താരം ചേരുമീയെന്റെ കൊമ്പിൽ നീ 43

കാമംവാണാനാനയേയും താനാമയേയും ഭുജിക്കെടൊ
പരംഖഗപ്പരിഷപൊറുക്കുമാമരം
പെരുംഗിരിയ്ക്കുതിരിവനിട്ടലച്ചുടൻ
ഇരുന്നഹോഖഗപതിപത്രസഞ്ചയം
പൊരുത്തൊരാപ്പെരിയൊരുകൊമ്പൊടിച്ചുതേ 44

മുപ്പത്താമദ്ധ്യായം.

സൂതൻ പറഞ്ഞു.

ഗരുഡൻബലവാൻ കാൽവെച്ചൊരുനേരത്തു കൊമ്പുടൻ
ഒടിഞ്ഞുപോയ്താങ്ങിയമ്മട്ടൊടിയുന്നോരു കൊമ്പിനെ 1
ദൃതമാക്കൊമ്പൊടിച്ചാത്തസ്മിതം നോക്കുമ്പൊഴായവൻ
തലകീഴ്തൂങ്ങിടും ബാലഖില്യരേത്തത്രകണ്ടുതേ 2
ഇതിൽതൂങ്ങുന്നിതുഷികളിവരേ നീ ഹനിയ്ക്കാലാ
തപോവ്രതസ്ഥരാം ബ്രഹ്മർഷീന്ദ്രരേക്കണ്ടുകൊണ്ടവൻ 3
ഇക്കൊമ്പുവീണാലിവരെ ഹനിയ്ക്കുമിതികണ്ടുടൻ
നഖങ്ങളാൽ ദൃഢം ഹസ്തീക്കുർമ്മങ്ങളെയെടുത്തുതാൻ 4
മുനിനാശഭയാൽ ചാടിപ്പനരാവിഹഗാധിപൻ
ഉടനാക്കൊമ്പുമക്കൊക്കിലെടുത്താനവർകാരണം 5
അതിദൈവമവൻകർമ്മമിതുകണ്ടു മഹർഷികൾ
കരംതുള്ളും വിസ്മയാൽപ്പേരുരുളീ പതഗന്നഹോ 6
ഗുരുവാംഭാരമേന്തീട്ടധയനം ചെയ്ത ഖേചരൻ
ഗരുഡാഖ്യനനായ് പക്ഷിവരൻ ഭുജഗഭോജനൻ 7
പിന്നൊമെല്ലെപ്പറന്നാനങ്ങൊന്നായ് വൃക്ഷം കലുങ്ങവേ
പലേടവും പക്ഷിരാജൻ വിലസൽഗ്ഗജകച്ഛപൻ 8
കണ്ടീലാ ബാലഖില്യർക്കു വേണ്ടീടും രക്ഷണസ്ഥം
ഗന്ധമാദനശൈലത്തിൽ ചെന്നുടൻ പിന്നെയ്തായവൻ 9

കണ്ട തപസ്സുംചെയ്തങ്ങുറക്കൊണ്ട കശ്യപതാതനെ
അച്ഛനും കണ്ടിതാട്ടിവ്യപക്ഷിവീരനെയാദരാൽ 10
തേജോവീര്യബലത്തോടും മനോവായുജവത്തോടും
ശൈലശൃംഗാകൃതിയോടും ബ്രഹ്മദണ്ഡോഗ്രമട്ടോടും 11
അചിന്ത്യഭാനഭിദ്ധ്യയവിശഭീഷണവമ്പോടും
മഹാവീര്യത്തോടും ഘോരരൌദ്രാഗ്നിയ്ക്കുമട്ടോടും 12
ദേവദാനവരക്ഷോദുർജ്ജയാധൃഷ്യബലത്തോടും
അദ്രിഭേദിയ്ക്കുവോനായിട്ടാഴിവറ്റിയ്ക്കുവോനുമായ് 13
ഹന്തലോകം കുലുക്കീടുമന്തകപ്പടി ഘോരനായ്
വരുമായവനെക്കണ്ട പരം കശ്യപമാമുനി 14
തൻ സങ്കല്പമറിഞ്ഞിട്ട സത്സമാധാനമോതിനാൻ

കശ്യപൻ പറഞ്ഞു.

പുത്ര! വേണ്ടാ സാഹസം നീയത്രമാലിൽപെടേണ്ടെടോ 15
ബാല! നിന്നെച്ചൂട്ടിടൊല്ലാ ബാലഖില്യമഹർഷികൾ

സൂതൻ പറഞ്ഞു.

പ്രസാദിപ്പിച്ചിതുടനേ കശ്യപൻ പുത്രകാരണാൽ 16
കാല്യംതപസ്സുകതിയുള്ള ബാലഖില്യമനീന്ദ്രരെ

കശ്യപൻ പറഞ്ഞു.

മുനീന്ദ്രരേ! പ്രജാക്ഷേമത്തിന്നീഗ്ഗരുഡനിങ്ങിനെ 17
മഹാകർമ്മം തുടങ്ങുന്നുണ്ടിഹാനുമതിനൽകുവിൻ

സൂതൻ പറഞ്ഞു

ചൊല്ലേവം കേട്ടടൻ ബാലഖില്യരാകും മഹർഷികൾ 18
കൊമ്പുവിട്ടതപസ്സിന്നായ്പ്പോണ്ട പുക്കാർഹിമാലയം
മുനിമാർ പോയളവുടൻ പുനരാവിനതാസുതൻ 19
താതകശ്യപനോടായിട്ടോതീ കൊക്കത്ത കൊമ്പുമായ്

ഭഗവൻ മാമരക്കൊമ്പീതെവിടെക്കൊണ്ടിടേണ്ടു ഞാൻ 20
മനുഷ്യരില്ലാത്തൊരിടം ഭഗവാനരുളേണമേ
പിന്നെ മഞ്ഞിൻകുട്ടകെട്ടി മർത്ത്യരില്ലാഞ്ഞതായഹോ 21
മനക്കൊണ്ടും ചെല്വവല്ലാമലയെച്ചൊല്ലി മാമുനി
ആമഹാകൃക്ഷിയായീടും മാമലയ്ക്കാമഹാഖർൻ 22
ആമയാനക്കൊമ്പുകളേറാമട്ടാശു പറന്നുപോയ്
സൈരമായ് ഗരുഡൻ കൊക്കിൽപ്പേറും ശാഖയ്ക്കുകേവലം
നൂറുചർമ്മംപൊട്ടും തോല്വാറും ചുറ്റളവായ്വരാ
പത്തുനൂറായിരത്തോളം യോജനപ്പാട്ടപോന്നവൻ 24
സ്വല്പനേരങ്കൊണ്ടു പറന്നെത്തീ ഗരുഡനുക്കൊട്ടം
താതവാക്കാൽ ക്ഷണംകൊണ്ടാബ്ഭ്രുധരത്തിലണഞ്ഞവൻ
വമ്പിച്ച ശബ്ദമോടൊത്താ ക്കൊമ്പിങ്ങിട്ടിതു ഖേചരൻ
ബലത്ത ചിറകിൻ കാറേററവുലഞ്ഞു പർവ്വതേന്ദ്രനും 26
ഉല്പതിക്കും ദ്രുമത്തോടും പുഷ്പം വർഷിച്ചു ചുറ്റുമേ
ഉടൻ കൊടുമുടിക്കൂടമുടഞ്ഞു കുന്നിനെങ്ങുമേ 27
മണികാഞ്ചനസന്നാഹമണിഞ്ഞവനിരിയ്ക്കുവേ
അകുന്നിൽ പല വൃക്ഷങ്ങളക്രൂരൻ കൊമ്പടിച്ചഹോ 28
ചിന്നിപ്പൊൻ പൂക്കളാൽകാർകൊമിന്നിമിന്നൽപൊട്ടംപടി
പൊന്നുതിർന്നും ശൈലധാതുചേർന്നുമാദ്രുസഞ്ചയം 29
ചിന്നും സൂര്യകരംതട്ടി മിന്നുമാറായ് വിളങ്ങിതേ
പരമാഗിരിശൃംഗത്തിലിരുന്ന വിഹഗേശ്വരൻ 30
ആമഹാ ഗരുഡൻ തിന്നാനാമയേയും ഗജത്തെയും
ആക്രൂർമ്മകുഞ്ജരദ്വന്ദം ഭക്ഷിച്ചാത്താർക്ഷ്യനുക്കൊട്ടം 31
ആകുന്നിൻ മുടിമേൽനിന്നു പക്ഷിരാജനയർന്നുതേ
അന്നേരം ദേവകൊക്കുണ്ടായുന്നു ഭൂധ്രുകനങ്ങളും 32
ഇന്ദ്രന്റെ വജ്രം സഭയം നിന്നു പാരം ജ്വലിച്ചുപോയ്
പുകഞ്ഞെരിഞ്ഞുടൻ ചാടീപകലും കൊള്ളിമീനുകം 33

വസുക്കൾ രുദ്രരാദിത്യരിവർക്കു മതുപോലെതാൻ
മരുത്തുകൾക്കും സാദ്ധ്യർക്കും മറവുള്ള വിബുധർക്കുമേ 34
സ്വസ്വായുധങ്ങളന്യോന്യമൊത്തെതിർത്തു തുടങ്ങിതേ
ദേവാസുരപ്പടയിലുമാവാതുള്ള വിധംപരം 35
ഉശനൻ കൊടുങ്കാറടിയുമുൽക്കയും വീണിതംബരേ
കാറില്ലാതേയുമാകാശം പരം ഗർജ്ജിച്ചു നിഷ്ഠുരം 36
ദേവകൾക്കും ദേവനായോൻ കേവലം പെയ്തു ശോണിതം
മാല്യങ്ങൾ വാടിവാനോർക്കുള്ള കാന്തി കുറഞ്ഞുപോയ് 37
ഘോര വർഷിച്ചിതുൽപാതമ്പോരമേഘങ്ങളേറവും
പൊടിപൊങ്ങിയവർക്കുള്ള മുടിച്ചാർത്തുകൾ മൂടിതേ 38
ഉടൻ പേടിയൊടും ദേവപടലം ചേർന്ന വാസവൻ
മഹോൽപാതങ്ങൾ കണ്ടോതീ ബൃഹസ്പതിയൊടങ്ങിനെ 39

ഇന്ദ്രൻ പറഞ്ഞു

എന്തേവം ഭഗവൻ! ക്രൌര്യംകൂട്ടുമുൽപാതമേന്തുവാൻ
നമ്മെത്തോല്പിക്കുമരിയെക്കാണ്മതില്ലെങ്ങുമിന്നുഞാൻ 40

ബൃഹസ്പതി പറഞ്ഞു

നിൻ തെറ്റുകൊണ്ടും ദേവേന്ദ്ര! വീഴ്ചകൊണ്ടും ശതക്രതോ
ബാലഖില്യമുനിശ്രേഷ്ഠർക്കോല്മുഗ്രതപോബലാൽ 41
കശ്യപന്നാവിനതയിൽ ജാതൻ പുത്രൻ നഭശ്ചരൻ
കാമരൂപൻ വരുന്നുണ്ടു സോമം നേടാൻ മഹാബലൻ 42
സോമം ഹരിപ്പതിനിവൻ കേമൻ പോരും ഖഗോത്തമൻ
എല്ലാറ്റിനും മതിയവൻ കല്പൻ നേടുമസാധ്യവും 43

സൂതൻ പറഞ്ഞു

ഏവം കേട്ടോതിയമൃതിൻ കാവൽക്കാരോടു വാസവൻ
വരുന്ന ബലവാൻ പക്ഷിവരൻ സുധഹരിയ്ക്കുവാൻ 44
കരുതേണം നിങ്ങൾ വന്നാവിരുതൻ കൊണ്ടുമണ്ടോലാ
പെരുത്തുകരുണ്ടവനെന്നായരുൾചെയ്തു ബൃഹസ്പതി 45

അതുകേട്ടത്ഭുതത്തോടും മുതിർന്ന സുരരേവരും
അമൃതിൻ ചുറവുമേ നിന്നാമര പ്രഭവജ്യിയും 46

അവർ വൈഡൂര്യമണിയും സുവർണ്ണ കവചങ്ങളും
തന്മെയ്യിൽ നല്ലുറപ്പുള്ള ചർമ്മങ്ങളുമണിഞ്ഞഹോ 47

പലമാതിരിയായ് ഘോരബലശസ്ത്രങ്ങളങ്ങിനെ
ശീതതീക്ഷ്ണങ്ങളം കയ്ക്കാണ്ടുദ്യതരായ് നിന്നുവാനവർ
പുകഞ്ഞു തീപ്പൊരിഞ്ഞുഗ്രശിഖാഗ്രമെഴുമായുധം
ചക്രം വൻപരിഘം ശൂലമുഗ്രമുക്കുള്ള വെണ്മഴു 49

വേല്മൂർച്ചയൊടും മിന്നും നീളെപ്പാളുന്ന വാളഹോ
മെയ്യ്യോജിച്ചപോലിമ്മട്ടൊക്കും ഭയദയാംഗദ 50

ഏവം നാനാശസ്ത്രമെന്നിദ്ദേവഭ്രഷയണിഞ്ഞഹോ
തേജസ്സോടും കാത്തുനിന്നാരോജസ്സേറുന്ന ദേവകം 51

അനുപമബല വീര്യരൊത്തെഴും
മനമൊട്ടുമാസ്സുധ കാത്തുദേവകം
അസുരപുരവിദാരി വീര്യർ ദു-
ഷ്പ്രസഹഹതാശസമാഭർനിന്നുതേ 52

പരിചൊടിതി പടയ്ക്കാരുങ്ങിവൻ-
പരിഘസഹസ്രമൊടും വിളങ്ങവേ
അരിയൊരു ഗഗനം രവിപ്രഭാ-
ഹരിതമിണങ്ങിയപോലെ തോന്നിതേ 53

.....

മുപ്പത്തൊന്നാമദ്ധ്യായം

ശൌനകൻ പറഞ്ഞു

എന്തുതെറാണു ദേവേന്ദ്രനെന്തുവാൻ വീഴ്ച്ചസൂതജ!
ബാലഖില്യതപസ്സാലെ ഗരുഡോൽഭവമെങ്ങിനെ

കശ്യപദ്വിജനീപ്പക്ഷിപുത്രനായ്വന്നതെങ്ങിനെ
അവന്നാർക്കുമധൃഷ്യതമവദ്ധ്യതവുമെങ്ങിനെ 2
കാമഗൻ കാമവീര്യൻ താനായതാപ്പക്ഷിയെങ്ങിനെ
പുരാണത്തിൽചൊന്നതാകിൽചൊല്ലുകേൾക്കാനൊരാഗ്രഹം

സൂതൻ പറഞ്ഞു

പുരാണവിഷയംതന്നെയെന്നോടീച്ചെയ്തുചോദ്യവും
ചുരുക്കിപ്പറയാമെല്ലാമെന്നാൽക്കേൾക്കുദ്വിജോത്തമ! 4
യജ്ഞം പുത്രാർത്ഥമായ് ചെയ്യും കശ്യപന്നതുകാലമേ
ഋഷിഗന്ധർവ്വവിബുധപരിഷത്തു തുണച്ചുപോൽ 5
പരംമേലെരിയും കൊണ്ടുവരുവാനിന്ദ്രനേയുമേ
ബാലഖില്യരെയും വിട്ടു മുനി മറവു സുരൌഘവും 6
ശക്രനോ തൻറെയാഗ്രഹിക്കൊക്കുമാറദ്രിപോലഹോ
കൊണ്ടുപോന്നാൻമേലെരിചെററിണ്ടൽക്കൂടാതെ കണ്ടുടൻ 7
അപ്പോൾക്കണ്ടാൻ പെരുവിരൽക്കൊപ്പം മെയ്യുള്ളൃഷീന്ദ്രരേ
ഓരോരോ ചെത്തുപൂളെററിപ്പോരുമ്പോൾ പഥിവാസവൻ 8
പരമ്മെയ്യിലമർന്നയ്യോ നിരാഹാരർ തപസ്വികൾ
പശുക്കുളമ്പിൻ വെള്ളത്താൽ ക്ലേശിച്ചുഴലുമാവിധം 9
ആയ്തരേക്കണ്ടത്ഭുതമേ വീര്യോന്മത്തൻ പുരന്ദരൻ
പരിഹാസംപൂണ്ടുപോന്നു ലംഘിച്ചു നിരസിച്ചുടൻ 10
അവർപിന്നെക്കോപമുൾക്കൊണ്ടവശം മനസ്സുവാണ്ടുടൻ
ആരംഭിച്ചു മഹാകർമ്മം പാരമിന്ദ്രഭയങ്കരം 11
ആത്തപസ്വികൾ ഹോമിച്ചാരഗ്നിയിങ്കൽ യഥാവിധി
മന്ത്രമുച്ചാവചം ചൊല്ലീട്ടെന്തിച്ചുചെന്നു കേൾക്കുക 12
കാമവീര്യൻ കാമഗമനമരേന്ദ്രഭയപ്രദൻ
മറെറാരിന്ദ്രൻ സുരർക്കൊക്കാൻ മുറവും കല്പിച്ചുതാപസർ 13
നൂറിരട്ടിച്ചിന്ദ്രനേക്കാൾ ശൂരൻ വീരൻ മനോജവൻ
ഞങ്ങൾക്കെഴുന്തപസ്സാലെയിങ്ങുണ്ടായ്വരികെന്നുതാൻ 14

അതറിഞ്ഞുടനുഗ്രതാപം ചിതറുംപടി ശക്രനും
പുരുഹൂതൻ കശ്യപനെഴുരണം കണ്ടിതപ്പൊഴേ 15
ഇന്ദ്രൻ ചൊല്ലാലിതു മറിഞ്ഞാ പ്രജാപതി കശ്യപൻ
ബാലഖില്യാന്തികംപുക്കു ചോദിച്ചു കർമ്മസിദ്ധിയെ 16
അവ്വണ്ണമേയെന്നു ചൊന്നാരുത്തരം സത്യവാദികം
സാന്ത്വമാർന്നവരോടോതീ കശ്യപൻ താൻ പ്രജാപതി 17
ബ്രഹ്മാവിവനെ മുപ്പാരിന്നിന്ദ്രനായ് നിശ്ചയിക്കവേ
ഇന്ദ്രാർത്ഥമേനിങ്ങളേവം യത്നിപ്പു താപസേന്ദ്രരെ! 18
ബ്രഹ്മകല്പനയേ മിഥ്യയാമ്മാറാക്കൊല്ല മാന്യരെ!
നിങ്ങളം സങ്കല്പിച്ചു ചെയ്തതിങ്ങേതും മിഥ്യയായ്വരാ 19
അവൻ പുത്രിതതിയ്ക്കിന്ദ്രനാവട്ടേ ബലവീര്യവാൻ
ഇരക്കുമിദ്ദേവരാജൻപേരില്ലുനിവു കൊള്ളുവിൻ 20
ഇത്തരം കശ്യപൻ ചൊൽകെ സത്വരം ബാലഖില്യരും
ഉത്തരം ചൊല്ലി മുനിയെയൊത്തരം സല്ലുരിച്ചഹോ 21

ബാലഖില്യന്മാർ പറഞ്ഞു

ഞങ്ങളെല്ലാവരും കൂടീട്ടിങ്ങിന്ദ്രാർത്ഥം ശ്രമിപ്പവർ
അങ്ങും പുത്രാർത്ഥമാം കർമ്മമങ്ങു ചെയ്യുവതില്ലയോ 22
ഇക്കർമ്മമങ്ങുസഫലമാകുമാറേറവാങ്ങുക
ആയതൊക്കെച്ചെയ്കെന്തോ ശ്രേയസ്സായിഭ ഭവിച്ചിടും 23

സൂതൻ പറഞ്ഞു

ഇക്കാലത്തന്നെ ശുചിയാം ദക്ഷനന്ദിനി ദേവിയാം
കല്യാണി പുത്രനേക്കാമിച്ചല്ലോ വിനതയെന്നവം 24
തപം ചെയ്തും പുംസവനേ വ്രതസ്നാനവിശുദ്ധയായ്
ഭർത്തൃപാർശ്വം പുക്കിതപ്പോളിത്ഥം കല്പിച്ചുകാശ്യപൻ 25
ദേവീ! നിന്നീപ്സിതാരംഭമേറേറം സഫലമായ്വരും
പെറും നീ വീരരാം രണ്ടു പുത്രരെബ്ഭുവനേശ്വരായ് 26

ബാലഖില്യ തപസ്സാലുമെൻ സങ്കല്പത്തിനാലുമേ
നിനക്കുണ്ടാം യോഗ്യപുത്രർ വിശ്വപൂജിതരായ്വരും 27
അവളോടോതി ഭഗവാൻ കശ്യപൻ പിന്നെ വീണ്ടുമേ
സുമഹോദയമീ ഗർഭമപ്രമാദാൽ ധരിയ്ക്കുനീ 28
ഭരിയ്ക്കുമിവർതാൻ പക്ഷിപരിഷയ്ക്കിന്ദ്രപട്ടവും
വിശ്വമാനിതരായ്തീരും വിശ്വരൂപദ്വിജോത്തമർ 29
പരം പ്രീത്യാശക്രനോടുമരുൾചെയ്താൻ പ്രജാപതി
വീരരീനിൻ സോദരന്മാർ പാരംനിൻ തുണയായ്വരും 30
ഇവർമൂലം ദോഷമേതും തവ വാസവ! വന്നിടാ
പോവട്ടേ നിൻ മനസ്താപം ദേവേന്ദ്രൻ ദൃഢമങ്ങുതാൻ 31
ഇനിമേലീവിധം വിപ്രജനത്തെ വിഹസിയ്ക്കാലാ
വാശ്വജന്മാർ കോപനരായോഗ്യരെ നിന്ദചെയ്കാലാ 32
എന്നരയ്ക്കുങ്ക തീർത്തിട്ടിന്ദ്രൻ പുക്കാൻ ത്രിവിഷ്ടപം
സിദ്ധാർത്ഥയാം വിനതയുമത്യാനന്ദമിയന്നുതേ 33
അരുണൻ ഗരുഡൻ താനെന്നിരുപേർ തീർന്നു പുത്രരും
അരുണൻ വികലൻ സൂര്യപുരസ്സരത പൂണ്ടുതേ 34
ഗരുഡൻ പത്രികൾക്കിന്ദ്രനായേറ്റിതഭിഷേകവും
അവൻറെയീ മഹാകർമ്മം കേട്ടാലും ഭൃഗുനന്ദന! 35

.....

മുപ്പത്തിരണ്ടാമദ്ധ്യായം

സൂതൻ പറഞ്ഞു

പരമായവരവ്വണ്ണമൊരുങ്ങിയളവെ ദ്വിജ!
ഗരുഡൻ വന്ന പക്ഷീന്ദ്രൻ സുരന്മാർക്കെതിരായുടൻ 1
ആ വമ്പനേക്കണ്ടനേരം ദേവലോകം വിറച്ചുപോയ്
ആയുധങ്ങളുമന്യോന്യ മായുടൻ കൂട്ടിമുട്ടിതേ 2

വിദ്യുദഗ്നി സമാകാരനുദ്യതാമേയവിക്രമൻ
വിശകർമ്മാവു നിൽപ്പുണ്ടു വീയ്യുവാൻ സുധകാക്കുവാൻ 3

തിണ്ണന്നവൻ പക്ഷിപക്ഷതുണ്ഡപ്രഹരവിക്ഷതൻ
മുഹൂർത്തനേരം പോരിട്ടിട്ടഹോ ക്ഷീണിച്ചുവീണുപോയ് 4

നെടുഞ്ചിറകടിക്കാറാൽ പൊടിപാറി ഖഗേശ്വരൻ
ലോകമെല്ലാമിരുട്ടാക്കി തുകിനാൻ സാകിസേനയിൽ 5

ധൂളിപാളിയതിൽ ദേവപാളി മോഹിച്ചിതേറവും
സുധ കാപ്പോർക്കു കാണാതായ്യതഗം പൊടിമൂടലിൽ 6

ഏവം വല്ലാതിട്ടിളക്കീ ദേവലോകം ഖഗാധിപൻ
പക്ഷതുണ്ഡപ്രഹാരത്താൽ കീറിവാനോരെയും പരം 7

അഥ ദേവൻ സഹസ്രാക്ഷനോതീ വായുവിനോട്ടടൻ
ധൂളിവഷ്ടം മാറുക നിൻവേലയാണിതു മാരുത 8

ഉടൻ കാറേററകറീ വൻപൊടി പാടേ മഹാബലൻ
മൂടൽ തീർന്നപ്പൊഴേ വാനോർകൂടി മർദ്ദിച്ചു പക്ഷിയെ 9

ബലവാനാപ്പക്ഷി ദേവബലമേറു മഥിയ്ക്കുവെ
വലുതാം കാറുപോലുച്ചമലറീ വിശഭീഷണം 10

പരവീരഹരൻ പക്ഷിവരൻ മേല്പോട്ടു പൊങ്ങിനാൻ
പരം വാനോർക്കുപരിയാ വിരുതൻ വിലസുമ്പൊഴെ 11

ചട്ടയിട്ടവർ ദേവേന്ദ്രനൊത്തു ശസ്ത്രങ്ങൾ തുകിനാർ
പട്ടസം പരിഘം ശൂലം ചട്ടറ ഗദകേവലം 12

ജ്വലൽക്ഷുര പ്രമർക്കാഭകലരും ചക്രമിങ്ങനെ
നാനാശസ്ത്രങ്ങളെയവർ താനാഞ്ഞെല്ലിച്ച വാറവൻ 13

ഘോരം പോരിട്ടിടും പക്ഷിവീരൻ ക്ലേശലേശവും
എരിയുമ്പോലംബരത്തിൽ പൊരിയും വിനതാസുതൻ 14

പക്ഷത്താലും വാനവരെ വക്ഷസ്സാലുമെറിഞ്ഞുതേ
എട്ടത്തെറിഞ്ഞു ഗരുഡനുടൻ മർദ്ദിച്ചു ഖേചമൻ 15

നഖതുണ്ഡക്ഷതന്മാരായോടീ ചോരയൊലിച്ചഹോ
പ്രാചിക്കു സാദ്ധ്യ ഗന്ധപ്പൻ തെക്കോട്ടേയ്ക്കു വസുക്കളും 16
ആദിത്യന്മാരുമവണ്ണം വടക്കോട്ടശ്വി പുത്രരും
വീണ്ടും വീണ്ടും നോക്കിനോക്കി മണ്ടീ യുദ്ധത്തിലുദ്ധതം 17
വീരനശ്വക്രന്ദനോടും നേരേ രേണുകനോടുമേ
ശൂരൻക്രഥനൊടും പക്ഷിവീരൻ തപനനോടുമേ 18
ശ്വസനോലൂകരോടും താൻ നിമേഷനൊടുമങ്ങിനെ
പ്രഭുജൻതന്നൊടും യുദ്ധംചെയ്തു പുളിനനോടുമേ 19
അവരേത്താൻ പക്ഷതുണ്ഡനഖാഗ്രംകൊണ്ടു കീറിനാൻ
പ്രളയത്തിൽ കാലരുദ്രൻപോലെ ഘോരൻ ഖഗേശ്വരൻ 20
അവർ ഭ്രരിബലോത്സാഹരവൻ മുറിപെടുത്തവർ
ചോരവർഷിച്ചുശോഭിച്ചു ഘോരം കാട്ടുകംപോലഹോ 21
ആക്രുട്ടരെ ക്ഷതപ്രാണരാക്കിത്തീർത്താ ഖഗേശ്വരൻ
കയറിക്കണ്ടിതമൂതിൻ ചൂഴവും കടുവഹ്നിയെ 22
ജ്വാലാമാലയൊടാകാശം വ്യാപിച്ച ശിഖയൊത്തഹോ
ചണ്ഡാംശുപ്പാടെരിഞ്ഞുഗ്രം ചണ്ഡക്കാറേററവണ്ണമേ 23
വീറോടുവീണ്ടും മുഖമായിരത്തെ-
ണ്ണുറോളമേററീട്ടമഹാൻ ഗരുത്മാൻ
നദീജലൌഘങ്ങളം മുഖങ്ങളംക്കൊ-
ണ്ടദീനവേഗാലവിടത്തിലെത്തി 24
ജ്വലിയ്ക്കുമാത്തിയിൽ നദീജലൌഘ-
മൊഴിച്ചുതെല്ലൊന്നു ശമംവരുത്തി
അടുത്തുചെന്നാൻ ചെറുതായദേഹ-
മെടുത്തുവേറെവിഹഗാധിനാഥൻ 25

മുപ്പത്തിമൂന്നാമദ്ധ്യായം

സൂതൻ പറഞ്ഞു.

ഉടൻ മരീചിനികരംപെട്ടും പുരടമൂർത്തിയായ്
കടന്നുഗരുഡൻ മീനംകടലിൽകയറുംവിധം 1

ചുറ്റുംക്ഷുരങ്ങളായ് ചക്രംചുറ്റുമാറുതാന്തികെ
ഹന്ത തീക്ഷ്ണം കാരിരുമ്പുയന്ത്രം കണ്ടിതവൻ തദാ 2
ജ്വലനാർക്കാഭമുത്ത ഹരിപ്പോരെയവപ്പുതായ്
ഏറ്റവും ഘോരമായന്ത്രം ദേവനിർമ്മിതമാണഹൊ 3
അതിൻ പഴുതുനോക്കിക്കൊണ്ടഥ ചുറ്റിവിഹംഗമൻ
അരങ്ങത്തുംക്കിടയിൽക്കൂടിച്ചെറുതായ്ക്കയറീ ക്ഷണാൽ 4
പിന്നെച്ചക്രത്തിന്റെ താഴെ വഹ്നിപോലുഗ്രരൂപരായ്
മിന്നൽനേർനാവുമായ് ദീപ്തവക്ത്രരായ് ദീപ്തനേത്രരായ് 5
നോട്ടത്തിലേവിഷത്തോടുമേറ്റം ക്രോധമിയന്നഹൊ
സുധകാപ്പവരായുണ്ടു രണ്ടുഗ്രഭുജങ്ങളെ 6
എന്നും സംരബ്ധദൃഷ്ടൃഗ്രം കണ്ണുചിമ്മാതെ നില്പുവെ
അവറിലൊന്നിൻ കണ്ണെൽക്കുന്നവനും ഭസ്മമാകുമേ 7
ഉടനായവർ തൻദൃഷ്ടി പൊടിയാക്കീട്ടുമൂടിനാൻ
അവർ കാണാതെയവരെയവൻ താഡിച്ചുചുറ്റുമേ 8
അവർ തന്നുടൽമേൽകേറിഗ്ഗരുഡൻഗഗനേചരൻ
നടുകൊത്തിയറുത്തിട്ടങ്ങടുത്തു സുധയോടടൻ 9
താനങ്ങമുത്ത കൈക്കൊണ്ടാ വൈനതേയൻ മഹാബലൻ
ഉയർന്നാനുടനേയന്ത്രം സ്വയംഭഞ്ജിച്ചു വീഴ്ത്തുവാൻ 10
അമൃതം സ്വാദുനോക്കാതെ യാശുപോന്നു പുറത്തവൻ
അർക്കപ്രഭ മറച്ചുകൊണ്ടകംഖഗേന്ദ്രൻ പറന്നുതേ 11
അംബരേവിഷ്ണുവായ് ചെന്നിതമ്മഹാൻ വിനതാസുതൻ
തുഷ്ടനായ്പക്ഷിയിൻ തുണ്ടുവിട്ടകർമ്മത്തിനാൽഹരി 12
വരംനല്കുവനെന്നായീപരൻ പക്ഷിയൊടച്യുതൻ
വരിച്ചുവിഹഗൻ നിന്മേലിരിപ്പേനെന്നുതാൻവരം 13
ഉരച്ചുപിന്നെയും സാക്ഷാൽ നാരായണനൊടിങ്ങിനെ
അജരാമരനാവേണമമൃതം ഭുജിയാതെഞാൻ 14
എന്നാലങ്ങിനെയെന്നാനാ വൈനതേയനൊടച്യുതൻ

വരംരണ്ടേററുഗരുഡൻ ഹരിയോടഥചൊല്ലിനാൻ 15
ഞാനുംവരം തരാമെന്തുവേണം ചൊല്ലേണമെ വിഭൊ!
ഹരിവാഹനമാകെന്നുവരിച്ചു പക്ഷിവീരനെ 16
ധ്വജവും തീർത്തിതവനു നിജോപരിവസിക്കുവാൻ
ഏവമാമെന്നുടൻ വിഷ്ണുദേവനോടോതിയാക്ഖഗൻ 17
ജവമോടും പോന്നുപാരം പവനസ്പർദ്ധിയാംവിധം
ഇന്ദ്രൻ വജ്രത്തിനാലാപ്പക്ഷീന്ദ്രനെ പ്രഹരിച്ചുതേ 18
ഗരുഡൻസുധകയ്ക്കൊണ്ടു പറക്കുമ്പോൾ ചൊടിച്ചുടൻ
സുരേന്ദ്രനോടാത്തിരക്കിൽഗ്ഗരുഡൻ പക്ഷിനായകൻ 19
ചിരിച്ചു ഭംഗിയാംവണ്ണമുരച്ചുവജ്രമേല്ക്കിലും
മാനിപ്പേനസ്ഥിയാൽ വജ്രംതാനേതീർത്താമഹർഷിയേ 20
വജ്രത്തിനേയുമവ്വണ്ണം വജ്രിയാകുംഭവാനെയും
ഇത്തുവ്വൽ വെടിയുന്നേൻ ഞാനെത്തില്ലിതിനൊരന്തവും 21
ചെററും മേ വജ്രമേററിട്ടും പററുന്നീലിഹവേദന
ഏവംപറഞ്ഞുടൻ തൂവ്വലൊന്നുവിട്ടു ഖഗാധിപൻ 22
പെട്ടെന്നവൻെറയാപ്പർണ്ണം വിട്ടുകണ്ടതിലത്ഭുതാൽ
ഹൃഷ്ടരായ്സർവ്വ ഭൂതങ്ങളിട്ടുപേർ ഗരുഡന്നുടൻ 23
സുരൂപമാം പർണ്ണമുള്ളോൻ സുപർണ്ണനിവനെന്നുതാൻ
മഹാശ്ചര്യമിതീക്ഷിച്ചും സഹസ്രാക്ഷൻ പുരന്ദരൻ 24
പതഗേന്ദ്രൻ മഹാഭൂതമിതെന്നോർത്തേവമോതിനാൻ

ശക്രൻ പറഞ്ഞു

നിനക്കുള്ളുത്തമബലമിനിക്കോതിത്തരേണമെ 25
ഇനിയ്ക്കെന്നുംനിൻെറ സഖ്യമിനിവേണം ഖഗോത്തമ!

മുപ്പത്തിനാലാമദ്ധ്യായം

ഗരുഡൻ പറഞ്ഞു

സഖ്യംഭവാനോടിനിയങ്ങോർക്കുമാറാംപുരന്ദര!
അറിഞ്ഞുകൊൾകെൻ ബലമൊ പെരിയൊന്നതസഹ്യമാം
സജ്ജനംവാഴ്ത്തുമാറില്ല സജ്ജസ്വബലവർണ്ണനം
സ്വഗുണസ്തുഷ്ടയുംസത്യം പുകളേറുംശതക്രതോ 2
സഖാവാവുകയാൽ ചൊല്ലാംസഖേ ചോദിയ്ക്കുകൊണ്ടുഞാൻ
അരുതേയോഗ്യമല്ലാർക്കും സ്വഗുണസ്തവവർണ്ണനം 3
മലയും കാട്ടമലയുമലയും ഭൂമിയൊക്കയും
ഒറച്ചിറകിൽ ഞാനേറ്റാം മുറുംതുങ്ങുംഭവാനേയും 4
എല്ലാച്ചരാചരജഗത്തെല്ലാം കൂടിയിണക്കിഞാൻ
ഉല്ലാസാലേറ്റിടാമേവമെല്ലാമാണെൻ മഹാബലം 5

സൂതൻ പറഞ്ഞു

ഈമട്ടോതും വീരനോടാശ്രീമാനിന്ദ്രൻ കിരീടിതാൻ
ചൊന്നാൻ ശൈനകസത്ത്വർക്കും നന്നാവാൻനോക്കുമീശ്വരൻ
ചേരുംഭവാൻ ചൊന്നതെല്ലാം പോരുമെല്ലാറ്റിനും ഭവാൻ
സൈ്വരം കൈക്കൊൾകെന്നേറസഖ്യം പാരമത്യന്തമുത്തമം
അങ്ങയ്ക്കുമുതവേണ്ടെങ്കിലിങ്ങുതന്നേയ്ക്കുകീസ്സിദ്ധ
നമ്മെബ്ബാധിയ്ക്കുമിതുനീ ചെമ്മേനൽകീടുമയാവർ 8

ഗരുഡൻ പറഞ്ഞു

ഒരുകായ്വുത്തിനാണിങ്ങീയ്യൊരു സോമംഹരിപ്പ്ഞാൻ
ഒരുപോരുംകൊടുക്കുന്നീലൊരുവർക്കും കൂടിയ്ക്കുവാൻ 9
ഇതെങ്ങുഞാൻ കൊണ്ടുവെയ്ക്കുന്നതുണ്ടവിടെ നിന്നു നീ
സഹസാകൊണ്ടുപോന്നാലും സഹസ്രാക്ഷ! സുരേശ്വര! 10

ശക്രൻ പറഞ്ഞു.

ഇന്നീബ്ഭവാൻ ചൊന്നവാക്കാൽ നന്ദിപൂണ്ടേൻ പെ
(രുത്തുഞാൻ
വരമിച്ഛിപ്പതെന്നോട്ട വരം വാങ്ങുഖഗോത്തമ 11

സൂതൻ പറഞ്ഞു.

ഇത്തരം ചൊല്ലുകേട്ടോതികദ്രുപുത്രരെയോർത്തവൻ
ചതിയാൽദാസ്യമമ്മയ്ക്കാംവിധിപറഞ്ഞറിച്ചതോർത്തഹോ 12
സർപ്പേശനാണെങ്കിലും ഞാൻ ചൊവ്വോടങ്ങോടിരക്കുവൻ
ഉഴക്കുള്ളഹികളെന്നമ്മേ ശക്ര! ഭക്ഷ്യങ്ങളാവണം 13
ഏവമെന്നാൻ പിന്തുടർന്നാൻ കേവലം ദാനവാന്തകൻ
ദേവദേവൻയോഗിനാഥശ്രീവൈകുണ്ഠകൃതാദരാൽ 14
ഹരിയും സമ്മതിച്ചാനഗ്ഗരുഡൻ ചൊന്നകായ്മമേ
സുരനാഥൻ പിന്നെയോതീഗരുത്മാനെ വിളിച്ചുടൻ 15
ഹരിപ്പൻകൊണ്ടുവെച്ചേടത്തിരിയ്ക്കുമതെന്നതാൻ
പരമമ്മയ്ക്കുടത്തെത്തീവിരുതേറും സുപർണ്ണനും 16
വിളിച്ചഹികളോടെല്ലാം തെളിഞ്ഞവിധമോതിനാൻ
നിങ്ങൾക്കുമതിതാവെയ്പേനിങ്ങു ദർഭവിരിച്ചുഞാൻ 17
കുളിച്ചുമംഗളംപൂണ്ടു കുടിപ്പിൻ പന്നഗങ്ങളേ!
ഇരുന്നുടൻ നിങ്ങൾ ചൊല്ലിയിരുന്നമൊഴിയൊത്തതേ 18
ഇന്നുതൊട്ടെന്നമ്മ ദാസിയെന്നല്ലാതെ ഭവിയ്ക്കണം
മുന്നം നിങ്ങൾ പറഞ്ഞൊണ്ംതന്നെയായിതു ചെയ്കഞാൻ 19
തെളിഞ്ഞേവം സമ്മതിച്ചു കുളിപ്പാൻപോയിപന്നഗർ
അത്തരംകണ്ടമൃതെടുത്തെത്തീ സ്വർഗ്ഗത്തിലിരുന്നും 20
ദ്രുതമായവിടെയ്ക്കെത്തീ സുധയ്ക്കായിബ്ഭുജംഗമർ
കുളിച്ചുജപവുംചെയ്തു തെളിവോടാത്തമംഗളം 21
അപ്പീയൂഷംവെച്ചിരുന്ന ദർഭപ്പുല്ലുവിരിപ്പിലേ
അതുകാണാഞ്ഞവാറോർത്താരെയുച്ചതിയിതെന്നുമേ 22

പിന്നീടവർ സുധാസ്ഥാനമെന്നീ ദർഭകൾനക്കിനാർ
പാരം സർപ്പങ്ങൾതൻ നാവുകീറി രണ്ടായിതപ്പൊഴേ 23
ദർഭപ്പുല്ലുമതസ്സർശാലപ്പൊഴേതൊട്ട ശുദ്ധമായ്
ഈമട്ടല്ലോ കൊണ്ടുവന്നിട്ടമൃതംകൊണ്ടുപോയതും 24
ദ്വിജിഹ്വരാക്കിയതുമാശ്ശുഡൻ പന്നഗങ്ങളേ
പരംസുപർണ്ണൻ പരമപ്രഹൃഷ്ടനായ്
രമിച്ചുതന്നമ്മയൊടൊത്തുകാനനേ
അഹീന്ദ്രരേത്തിന്നഖഗവ്രജാർച്ചിതൻ
വളർത്തികീർത്ത്യാവിനതയ്ക്കു സമ്മദം 25
ഒരുത്തനീക്കഥ രുചിയോട കേൾക്കിലും
പരംദ്വിജപ്പരിഷ്ടനട്ക്കുരയ്ക്കിലും
ദൃഢം മഹാസുകൃതിസുരാലയം ഗമി-
ച്ചിടും മഹാപതഗപതി പ്രകീർത്തനാൽ. 26

മുപ്പത്തഞ്ചാമദ്ധ്യായം

ശൌനകൻ പറഞ്ഞു

അമ്മയും വിനതാസൂനുവുമ്മഹാപന്നഗങ്ങളേ
പാരം ശപിപ്പതിന്നുള്ള കാരണം സൂത ചൊല്ലിനി 1
കദ്രു വിനതമാർക്കേകീ ഭർത്താവുവരമെന്നതും
വൈനതേയന്മാർകളാമാപ്പക്ഷീന്ദ്രരുടെ പേർകളും 2
പന്നാഗങ്ങൾക്കുള്ള നാമം ചൊന്നതില്ലയിസൂതനീ
മുഖ്യനാമങ്ങളെന്നാലും കേൾക്കാൻ ഞങ്ങൾക്കൊരാഗ്രഹം 3

സൂതൻ പറഞ്ഞു.

ഉരഗങ്ങടെ നാമങ്ങൾ പെരുത്തുണ്ടാകകാരണം
ഉരപ്പതില്ലൊക്കയും ഞാൻ പറയാം മുഖ്യമായവ 4
ശേഷനങ്ങാദ്യമുണ്ടായീ പിന്നെയുണ്ടായി വാസുകി
ഐരാവതൻ തക്ഷകനാ ക്കാർക്കോടകധനഞ്ജയൻ 5

കാളിയൻ മണിനാഗൻതാൻ പിന്നെപ്പൂരണനാഗവും
നാഗം കപിഞ്ജരൻപിന്നെയേലാപുത്രൻ സവാമവൻ 6

നീലാനീലന്മാരുമേവം കല്മാഷശബളാഖ്യരും
ആയ്യകോഗ്രകരും പിന്നെ നാഗംകലശപോതകൻ 7

സുമനസ്സാദ്ധ്യമുഖനേവം വിമലപിണ്ഡകർ
ആപ്തൻ കാർക്കോടകൻപിന്നെശംഖൻവാലിശിഖൻപരം 8

നിഷ്ഠാനകൻ ഹേമഗുഹൻ നഹുഷൻപിംഗളാഖ്യനും
ബാഹ്യകർണ്ണൻ ഹസ്തിപദൻ പിന്നെ മുൽഗരപിണ്ഡകൻ 9

കംബലാശ്വതരന്മാരും നാഗം കാളീകകാഖ്യനും
വൃത്തസംവൃത്തകന്മാരും പദ്മന്മാരിരുപേരുമേ 10

നാഗം ശംഖമുഖൻതാനും പിന്നെക്രൗഞ്ചകാഖ്യനും
ക്ഷേമകൻനാഗവും പിന്നെപ്പിണ്ഡാരകഫണീന്ദ്രനും 11

കരവീരൻ പുഷ്പദംഷ്ട്രൻ വിലപകൻ ബിലപപാണ്ഡുരൻ
മൂഷകാദൻ ശംഖശിരാപൂർണ്ണഭദ്രൻ ഹരിദ്രകൻ 12

അപരാജിതൻ ജ്യോതികനും പന്നഗൻ ശ്രീവഹാഖ്യനും
കൌരവ്യൻ ധൃതരാഷ്ട്രൻതാൻ വീര്യവാൻസംഖപിണ്ഡനും
സുബാഹുവിരജസ്സേവം വീര്യവാൻ ശാലിപിണ്ഡനും
ഹസ്തിപിണ്ഡൻ പീഠരകൻ സുമുഖൻ കൌണപാശനൻ 14

കുഠരൻ കുഞ്ജരൻ പിന്നെ നാഗമേവം പ്രഭാകരൻ
കുമുദൻ കുമുദാക്ഷൻ തിത്തിരിയും ഹലികാഖ്യനും 15

കർദ്ദമാഖ്യൻ മഹാനാഗം നാഗമാബ്രഹ്മമൂലകൻ
കർക്കരാക്കർക്കരന്മാരകുണ്ഡോദരമഹോദരർ 16

പ്രധാനപ്പെട്ട നാഗങ്ങളിവരത്രേ ദ്വിജോത്തമ!
നാമങ്ങൾകു ബഹുത്വത്താൽചൊൽവതില്ലിനിയുള്ളവ 17

ഇവർതൻ മക്കളും പിന്നെയവർമക്കൾകുമക്കളും
അസംഖ്യമെന്നുവെച്ചിട്ടുപറയുന്നില്ല ഭൂസുര, 18

പെരുത്തുണ്ടായിരം പിന്നെ പ്രയുതംപരമർബുദം
നാഗങ്ങളെക്കണക്കാക്കാൻ പ്രയാസംതാൻ തപോധന! 19

മുപ്പത്താറാമദ്ധ്യായം

ശൌനകൻ പറഞ്ഞു.

ചൊല്ലീദുരാധർഷവീര്യമുള്ള നാഗങ്ങളെബ്ഭവാൻ
ഇവർ ശാപംകേട്ടറിഞ്ഞുചെയ്തതെന്തിതിനുത്തരം 1

സൂതൻ പറഞ്ഞു.

ഇവരിൽ ഭഗവാൻശേഷൻ കദ്രുവേവിട്ടകീർത്തിമാൻ
ഉഗ്രമാകുംതപംചെയ്ത് കാറവുമുണ്ടു യതവ്രതൻ 2

ഗന്ധമാദനഭാഗത്തും ശ്രീബദര്യാശ്രമത്തിലും
ഗോകർണ്ണപുഷ്കരാരണ്യ ഹിമാദ്രികളിലും പരം 3

പേർത്തുമോരോരിടം പുണ്യതീർത്ഥക്ഷേത്രസ്ഥലത്തുമേ
ഏകാന്തേ നിയമമുണ്ടു വിജിതേന്ദ്രിയനായവൻ 4

ഏവംഘോരം തപം ചെയ്യുമിവനെക്കണ്ടു പത്മജൻ
സംശുഷ്കമാംസത്വക്സ്നായുജടാചീര മുനിപ്പടി 5

ഓതീ തപസ്സുതൃധീരനവനോടു പിതാമഹാൻ
എന്തീച്ചെയ്യുന്നു നീ ശേഷ! പ്രജാക്ഷേമം വരുത്തെടൊ 6

തപസ്സുകൃത്യാ പ്രജകളെത്തപിപ്പിക്കുന്ന സാധു നീ
നിന്നുള്ളിലുള്ളിച്ഛയെന്താണെന്നെന്നോടോതുശേഷ! നീ 7

ശേഷൻ പറഞ്ഞു

എന്നുടെ ഭ്രാതൃസോദര്യർ മന്ദബുദ്ധികളേവരും
അവരൊത്തമരാവല്ലിതവിടെസ്സമ്മതിക്കണം 8

ശത്രുക്കളെപ്പോലെ തമ്മിലൊത്തസൂയിക്കുമായവർ
അതാണു ഞാൻ തപം ചെയ്യുന്നതു കാണാതിരിയ്ക്കുവാൻ 9

മക്കളൊത്താവിനതയിൽ മുഷ്കർമഷ്ടിപ്പതല്ലിവർ
ഞങ്ങൾക്കപരനാം ഭ്രാതാവങ്ങവൻ വിനതാസുതൻ 10
അവനേയും വെറുക്കുന്നിതവനോ ബലവത്തരൻ
പരമച്ഛൻ കശ്യപന്റെ വരദാനബലത്തിനാൽ 11

ഇഹഞാനീത്തപസ്സാലെ ദേഹത്യാഗം കഴിയ്ക്കുവൻ
സംഗമിയ്ക്കാല്ലിവരുമായിങ്ങു ജന്മാന്തരത്തിലും 12

ഏവംചൊല്ലും ശേഷനോടാദ്ദേവനോതീ പിതാമഹൻ
ശേഷ! നിൻഭ്രാതൃനിലയശേഷമിങ്ങറിവുണ്ടുമേ 13
മാതാവിനുള്ള തെറ്റാലാഭ്രാതാക്കൾക്കാം വിപത്തിയും
അതിനുമുന്നമേ കണ്ടു പ്രതീകാരം ഭജംഗമ 14

തൽ ഭ്രാതാക്കൾക്കേറെയതിലിപ്പോൾ മാഴ്കേണ്ടതാനെടൊ
വരം ശേഷ ഭവാനിഷ്ടംവരമെന്നോട്ടു വാങ്ങുക 15

തരാം വരം ഞാൻ നിൻപേരിൽ പറയാം പ്രീതിയുണ്ടുമേ
നിൻബുദ്ധിധർമ്മേഭാഗ്യത്താൽസംബന്ധിച്ചു ഫണീശ്വര!
മേന്മേൽനിൽക്കട്ടെ നിൻബുദ്ധി ചെമ്മേധർമ്മത്തിൽ നി
(ത്യവും

ശേഷൻ പറഞ്ഞു

ഇതുതന്നെയെനിക്കിഷ്ടം പിതാമഹ പരംവരം 17
ധർമ്മം ശമം തപമിതിലെന്മനസ്സുരമിയ്ക്കണം

ബ്രഹ്മാവു പറഞ്ഞു

എന്നാലേറ്റം പ്രസാദിച്ചേൻ ഞാൻനിൻ ശമദമങ്ങളാൽ
ചെയ്കനിയ്യെൻ ചൊല്പടിയ്ക്കു ലോകത്തിന്നെന്നുമേ ഹിതം
ഗ്രാമം വിഹാരം പുരമാഴി മാട്ടകാ–
ടീമട്ടനാനാവിധ ഭാഗമൊത്തിതാ
ഭ്രമണ്ഡലം ഹന്തചലിപ്പതങ്ങുടൻ
ഭ്രമൻ! വഹിച്ചിട്ടിളകാതെ നിർത്തെടൊ 19

ശേഷൻ പറഞ്ഞു

ഏതോതിദേവൻ വരദൻ പ്രജേശ്വരൻ
മഹീശ്വരൻ ഭ്രതവരൻ ജഗൽപതി
ഇളക്കമില്ലാതിള ഞാനെടുക്കുവൻ
തലയ്ക്കുവെച്ചീടുക മേ പ്രജാപതേ! 20

ബ്രഹ്മാവു പറഞ്ഞു

ഭുജംഗശ്രേഷ്ഠമിയ്ക്കിടിയിൽ ഗമിയ്ക്കൊടൊ
സ്വയം നിനക്കായ്പ്പഴുതുഴി നൽകുമെ
ധരിത്രിയേത്താങ്ങിയമർന്നിതെങ്കിലൊ
പെരുത്തുമിഷ്ടം മമ ശേഷചെയ്തതാം 21

അതേവിധം പഴുതുളവാക്കിയൂഴിത–
ന്നടിയ്ക്കുപോയഹിപരിഷത്തിനഗ്രജൻ
വഹിച്ചിടുന്നിതു ശിരസാ സമുദ്രമേ
ചുഴന്നെഴും വലിയൊരു ഭ്രമിയൊക്കയും 22

ബ്രഹ്മാവു പറഞ്ഞു

ഹേശേഷ! നാഗോത്തമധർമ്മദേവ–
നായീ ഭവാൻ ഫണജാലത്തിനാലെ
ഭ്രമണ്ഡലം തനിയെത്താങ്ങുവോനെൻ–
കണക്കിലോ വലുജിത്തിൻ പടിയ്ക്കൊ 23

സൂതൻ പറഞ്ഞു

അധോഭ്രമിയിൽ വാഴുന്നിതനന്തൻ ഫണി വീര്യവാൻ
ബ്രഹ്മശാസനയാലേവമിമ്മന്നും താങ്ങിയങ്ങിനെ 24

സുപർണ്ണനേയും ഭഗവാനന്തതൊട്ടമരോത്തമൻ
സഹായത്തിന്നാക്കി വെച്ചിതനന്തനു പിതാമഹൻ 25

മുപ്പത്തേഴാമദ്ധ്യായം

സൂതൻ പറഞ്ഞു

അമ്മകല്പിച്ചൊരാഗ്നാപമറിഞ്ഞിട്ടുരഗോത്തമൻ
ഈഗ്നാപമൊഴിവാൻ മാഗ്നമെന്തെന്നായോർത്തു വാസുകി 1
അഥധർമ്മിഷ്ഠരാവതാദിഭ്രാതാക്കളോടുമെ
ഒന്നിച്ചുചേർന്നുടനവൻ മന്ത്രാലോചന ചെയ്യതെ 2

വാസുകി പറഞ്ഞു

ഈഗ്നാപത്തിൻറെയുദ്ദേശമറിയും നിങ്ങളേവരും
എന്നാലീഗ്നാപമൊഴിവാൻ വഴിയോർത്തുദ്യമിക്കണം 3
എല്ലാഗ്നാപങ്ങൾക്കുമുണ്ടാം വല്ലതും പ്രതികാരവും
മാതൃശാപത്തിനുമാത്രം മോക്ഷമുണ്ടായ്വരാദ്ധ്രുവം 4
അവ്യയാമേയനാം സാക്ഷാൽ സത്യലോകേശസന്നിധൌ
നമ്മെഗ്നപിച്ചെന്നു കേട്ടമേന്മേൽ വിറവരുന്നുമേ 5
നമ്മംക്കിതിൽസ്സ്വനാശമിമ്മട്ടേവന്നു നിശ്ചയം
ശപിക്കുമമ്മയേദ്ദേവൻ വിലക്കീലേതുമവ്യയൻ 6
അതിനാലൊത്തു മന്ത്രിയ്ക്കുകിതിൽസ്സർവ്വാഹികൾക്കുമേ
അനാമയത്തിനുമാഗ്നം കാലംതെറ്റിച്ചിടൊല്ലിഹ 7
അത്രനോം കൂട്ടരെല്ലാരും ബുദ്ധിമാന്മാർ വിചക്ഷണർ
ഒഴിവിന്നൊത്തുമന്ത്രിച്ചാൽ വഴികാണുകയില്ലയൊ 8
മുന്നംവാനോരൊളിച്ചോരു വഹ്നിയേക്കണ്ടതിൻവിധം
ആയജ്ഞമുണ്ടാവരുതന്നീയുള്ളോർ തോറ്റീടുമ്പടി 9
ജനമേജയനീസ്സർപ്പജനനാശം വരുത്തൊലാ

സൂതൻ പറഞ്ഞു.

ഏവമൊന്നൊത്തുചേർന്നുകൊണ്ടേവരുംകാദ്രവേയർതാൻ 10
സമയംചെയ്യ മന്ത്രത്തിൻ ക്രമമെല്ലാമറിഞ്ഞവർ
ഒരുജാതി ഭുജംഗങ്ങളുരച്ചാർ വിപ്രരഹി നോം 11

ജനമേജയനോടത്ഥിക്കണം യജ്ഞവിധാനമേ
ചില നാഗങ്ങൾ പാണ്ഡിത്യനിലഭാവിച്ചുചൊല്ലിനാർ 12

നാമെല്ലാരും നൃപന്നൊക്കുമാമന്ത്രിവരരാവണം
ചോദിക്കും നമ്മൊടാക്കായ്കനീതിതീർപ്പുകളായവൻ 13

അതിലായജ്ഞമൊക്കായ്കാൻമതിയോതിക്കൊട്ടത്തിടാം
ബുദ്ധിമാനാനൃപൻനമ്മിലത്യന്തബഹുമാനമായ് 14

ആയജ്ഞകായ്കും ചോദിയ്ക്കുമായീവയ്പെന്നു ചൊല്ലിടാം
ബഹുദോഷങ്ങൾ കാണിക്കാമിഹലോകപരങ്ങളിൽ 15

യുക്തിന്യായങ്ങളാലെന്നാലൊത്തീടായ്കുമാമഖം
അല്ലെങ്കിലാനരപതിക്കുള്ളുപാധ്യായനേവനോ 16

സർപ്പസത്രവിധാനജ്ഞനപ്രതീശഹിതാദ്ഭുതൻ
അവനെച്ചെന്നൊരുരഗംകടിയ്ക്കുംമൃതനാമവൻ 17

ആയജ്ഞകാരൻ ചത്തെന്നാലായജ്ഞംപിന്നെയൊത്തിടാ
അവന്നസർപ്പസത്രജ്ഞരുതപിക്കുകളുമേവരോ 18

അവരേയുംനോംകടിക്കുകവിടെത്തീർന്നുകായ്കുവും
വേറെ ധർമ്മിഷ്ഠർ കാരുണ്യമേറും നാഗങ്ങളോതിനാർ 19

ബുദ്ധിത്തെററാണിതാബ്രഹ്മഹത്യശോഭനമായ്കരാ
സദ്ധർമ്മമൂലം ശമനമത്രേശോഭനമാപദി 20

അധർമ്മംകൂടിയാൽമേൽമേലത്ര ലോകംമുടിയ്ക്കുമേ
മറവു നാഗങ്ങൾ കല്പിച്ചുമുറയും കത്തുന്നവഹ്നിയെ 21

ഇടിക്കാറായ്കാരിപെയ്കുകെട്ടുക നമുക്കുടൻ
സ്യുക്സ്യുവാദികൾരാവിൽചൊന്നൊക്കെമറവുള്ളപാമ്പുകൾ

അറിയാതേഹരിക്കേണം പെരിയൊന്നതുവിഷ്ണുമാം
തത്രയജ്ഞേ ഭുജംഗങ്ങൾ പത്തുംനൂറും സഹസ്രവും 23

എത്തിജ്ജനങ്ങളെക്കൊത്തിത്തീർത്താലും പേടിയററിടും
അല്ലെങ്കിൽ ശുദ്ധഭോജ്യങ്ങളെല്ലാം ദൂഷ്യപ്പെടുത്തുക 24.

സത്തേജ്യനാശകരമാം സർപ്പമൂത്രമലാദിയാൽ
പിന്നെച്ചിലർപറഞ്ഞുനോംചെന്നുതപിക്കുകളായ്മഖേ 25
തത്രദക്ഷിണയെന്നോതിപ്പുരുവിഘ്നംവരുത്തിടാം
അപ്പോളവൻ പാട്ടിലാവുമീപ്സിതംപോലെ ചെയ്തിടും 26
ചിലരപ്പോൾ ചൊല്ലിവേറെ ജലക്രീഡയിൽമന്നനേ
ഗ്രഹംനയിച്ചുബന്ധിക്കാമിഹയജ്ഞംമുടങ്ങുമേ 27
ചില നാഗങ്ങൾ പാണ്ഡിത്യനിലകാണിച്ചുചൊല്ലിനാർ
അവനെച്ചെന്നു ദംശിക്കുകവിടെത്തീർന്നു കായ്വും 28
അനർത്ഥമൂലമററല്ലോ പുനരായാംമരിയ്ക്കുകിൽ
ഞങ്ങൾക്കിതാണറകയ്യായിങ്ങുബുദ്ധിഭ്രജംഗമ! 29
അഥരാജൻഭവാൻ ചിന്തിച്ചുതെന്തുവിധിക്കുക
ഏവംചൊന്നോർവാസുകിയെക്കേവലംനോക്കിനിന്നതേ 30
പരമോർത്താവാസുകിയുമുരഗങ്ങളോടോതിനാൻ
നിങ്ങൾക്കുള്ളററകൈകൊണ്ടതിങ്ങുനന്നല്ലചെയ്വാൻ 31
നിങ്ങളാരുംചൊന്നതൊന്നുമിങ്ങുബോധിച്ചതില്ലമേ
എന്തിതിൽചെയ്വുനിങ്ങൾക്കിങ്ങെന്തിനാൽനന്മവന്നിടും
ശ്രേയസ്സിപ്പോൾക്കശ്യപനെയാശ്രയിക്കെന്നിതെന്മതം
നിജജ്ഞാതിസ്നേഹമൂലം ഭ്രജംഗകുലമുഖ്യരേ 33
ഭവാന്മാർ ചൊന്നതിങ്ങൊന്നുംചെയ്യാൻ തോന്നുന്നതില്ലമേ
ഭവാന്മാർക്കുഹിതംനോക്കിച്ചെയ്യുതെൻമുറയാണിതിൽ 34
അന്തതാപപ്പെട്ടുന്നേൻ ഞാൻ ഗുണദോഷങ്ങളെന്നിലാം

മുപ്പത്തെട്ടാമദ്ധ്യായം

സൂതൻ പറഞ്ഞു.

എല്ലാ നാഗങ്ങൾ ചൊലേപാന്നുംമെല്ലേവാസുകിചൊന്നതും
എല്ലാംകേട്ടൊട്ടവിൽ ചൊന്നാനേലാപുത്രനുമിങ്ങിനേ 1

ആ യജ്ഞമില്ലാതാവില്ലാബ്ഭ്രപനവണ്ണമല്ലവൻ
ജനമേജയനതൃന്തം പേടിയ്ക്കേണം നമുക്കിതിൽ 2
ദൈവദോഷമെവന്നുണ്ടോ ദേവ! കേവലമായവൻ
ദൈവത്തെത്താനാശ്രയിക്കുകേവമേ ഗതികിട്ടിടൂ 3
നമുക്കിതോ ഘോരഭയം സമസ്തഭുജഗേന്ദ്രരേ
ദൈവത്തെയാശ്രയിപ്പൂനോം കേംപ്പിനെന്നൊടെ ഭാഷിതം 4
ഉഗ്രശാപംകേട്ട സർപ്പമുഖ്യരേ ഭീതിയാർന്ന ഞാൻ
അമ്മതന്നങ്കമംപ്പുക്കുചെമ്മേ പൂണ്ടു കിടക്കവേ 5
സ്ത്രീകംതീക്ഷ്ണകളെന്നായ്യാനോർകംപോയ്യത്തജാന്തികേ
ദുഃഖമംക്കൊണ്ടുണർത്തുന്നവാക്കുകേട്ടിതുകേവലം 6

ദേവകം പറഞ്ഞു.

ഇഷ്ടപുത്രരെയിമ്മട്ടു കിട്ടീട്ടെവം ശമിച്ചിടും
ക്രൂരയാമീക്കദ്രുവെന്നേ ദേവ! നിൻമുന്നിൽവെച്ചഹോ 7
അതിനെത്താൻ ഭവാനും സമ്മതിച്ചല്ലൊ പിതാമഹ
വാരണംചെയ്യതില്ലെന്തുകാരണം കേട്ടിടേണമേ 8

ബ്രഹ്മാവു പറഞ്ഞു.

ഉണ്ടസംഖ്യം വിഷക്രൌര്യമുൾക്കൊണ്ടു ദുഷ്ടുള്ള പാമ്പുകം
പ്രജാക്ഷേമത്തിനാശിച്ചു നിഷേധം ചെയ്തതില്ല ഞാൻ 9
ക്ഷുദ്രർ പാപംപൂണ്ട വിഷരൌദ്രസർപ്പങ്ങളുള്ളവ
ഒക്കയും തീർന്നിടും ധർമ്മമൊക്കും യോഗ്യർ നശിച്ചിടാ 10
മഹാഭയത്തിൽനിന്നിട്ടാമഹാനാഗോത്തമർക്കുടൻ
മോക്ഷംകിട്ടുമതിന്നുള്ള മാർഗ്ഗവും കേട്ടുകൊള്ളുവിൻ 11
യായാവരാനപവായത്തിലായുൻ മുനിസത്തമൻ
ജരല്ക്കാരുജനിച്ചീടും പരം യോഗിജിതേന്ദ്രിയൻ 12
അജ്ജരൽക്കാരുവിൻപുത്രനാസ്തീകാഖ്യൻ തപോധനൻ
പിറകുമായജ്ഞമവൻ നിറുത്തുമതുനേരമേ 13

അതിൽനിന്നൊഴിയും ധർമ്മസ്ഥിതിയുള്ളഹിസത്തമർ
ദേവകം പറഞ്ഞു.
പരംബ്രഹ്മൻ! വീര്യമേറും ജരൽക്കാരു തപോധനൻ 14
മുനീന്ദ്രനേതൊരുവളിൽ ജനിപ്പിക്കും കുമാരനെ
ബ്രഹ്മാവു പറഞ്ഞു.
പേരൊന്നാം കന്യകയിലാപ്പേരൊക്കും ദ്വിജസത്തമൻ 15
വീര്യമേറുമപത്യത്തെ വീര്യവാനുളവാക്കിടും
നാഗേശൻ വാസുകിക്കില്ലേജരൽക്കാരു സഹോദരി 16
അവൾക്കുണ്ടാകുമാപുത്രൻ മോചിപ്പിക്കുമഹീന്ദ്രരെ
ഏലാപുത്രൻ പറഞ്ഞു.
അതാവാമെന്നു വാനോർകം പിതാമഹനൊടോതിനാർ 17
ഏവംചൊല്ലിദ്വൈവിലേയ്ക്കായ് ദ്വേവൻപോയീവിരിഞ്ചനും
ഇതേവമോർത്തിടുന്നേൻ ഞാൻ വാസുകേ! നിൻ സ
(സാവവം 18
ജരൽക്കാരുവുമാണല്ലോ ജരൽക്കാരുമുനിക്കുതാൻ
നല്ലവേണംഭിക്ഷപോലെ നാഗഭീതി ശമിക്കുവാൻ 19
മുഖ്യഷ്ടിക്കേകിയാൽസ്സാപമോക്ഷമാമെന്നു കേട്ടു ഞാൻ

മുപ്പത്തൊന്പതാമദ്ധ്യായം

സൂതൻ പറഞ്ഞു

എന്നേലാപുത്രവാക്യംകേട്ടന്നേരം ദ്വിജസത്തമ!
ഒന്നിച്ചെല്ലാ ഫണികളും നന്നുനന്നെന്നുചൊല്ലിനാർ 1
സൈരംസ്വസാവായ ജരൽക്കാരുകന്യകയേപ്പരം
പരിചിൽ പ്രീതിയോടൊത്തുപരിപാലിച്ചുവാസുകി 2

പിന്നെയൊട്ടേറെനാൾ ചെന്നീലെന്നിരിക്കുന്നകാലമേ
സുരാസുരന്മാരൊന്നിച്ചുപാരാവാരം കടഞ്ഞുതേ 3
അതിന്നുകയറായ് നാഗപതിവമ്പുള്ള വാസുകി
അതാകെത്തീർന്നുടൻകണ്ടുപിതാമഹനെയായവൻ 4
വാനോർവാസുകിയോടൊത്തു താനോതീബ്രഹ്മനോടഹോ
ഭഗവാനേ! ശാപഭീതിമികവായ്ക്കുംപുവാസുകി 5
ഇവന്റെറയീ മനഃക്ലേശമിവിടുന്നുദ്ധരിക്കണേ
ജനനീശാപമോക്ഷാൽ സ്വജനക്ഷേമാർത്ഥിയാണിവൻ 6
സ്വയം ഞങ്ങൾക്കിഷ്ടനിവൻപ്രിയകൃത്തുരഗേശ്വരൻ
പ്രസാദിക്കുക ദേവേശ പ്രശമിപ്പിക്ക സങ്കടം 7

ബ്രഹ്മാവു പറഞ്ഞു

ചാലേ ഞാൻ പണ്ടുകല്പിച്ചുപോലേ പരമമർത്ത്യരേ
ഏലാപുത്രൻ ചൊല്ലി നാഗം ചേലായിവനൊടാദ്യമേ 8
അതുചെയ്യട്ടെയീനാഗമതുകാലംയഥോദിതം
ദുഷ്ടനാഗങ്ങളം മൂടിയുംശിഷ്ടർശേഷിച്ചുനിന്നിടും 9
പിറന്നിതാജ്ജരൽക്കാരുപരമുഗ്രതപോവ്രതൻ
അയാളംക്കു കാലേ നൽകട്ടേ ജരൽക്കാരു സ്വസാവിനെ 10
ഏലാപുത്രോരഗംചൊന്നപോലായതുതാൽരേ!
നാഗങ്ങൾക്കുഹിതം മറെറാന്നാകിലോ ശരിയായ്വരാ 11

സൂതൻ പറഞ്ഞു.

നാഗേന്ദ്രനീ ബ്രഹ്മവാക്യമാകെക്കേട്ടിട്ടു വാസുകി
സന്ദേശിച്ചാൻ സർപ്പസർപ്പവൃന്ദത്തെഗ്ഗാപദുഃഖിതൻ 12
ജരൽക്കാരുമഹർഷിയ്ക്കുാജ്ജരൽക്കാരു സ്വസാവിനെ
കുരുതീട്ടാക്കിമുനിമട്ടറിവാൻ പന്നഗങ്ങളേ 13
എന്നോവേൾപ്പാൻജരൽക്കാരുവൊന്നോർക്കുംമുനിസത്തമൻ
എന്നേ വന്നറിയിക്കേണമെന്നേ നോക്കു ഗുണംവരു 14

നാല്പതാമദ്ധ്യായം.

ശൌനകൻ പറഞ്ഞു.

ജരൽക്കാരുവതെന്നല്ലോ പരമാമാമുനിക്കു നീ
പറഞ്ഞു സൂത പേരായതറിവാനുണ്ടൊരാഗ്രഹം 1
എന്തുമൂലം ജരൽക്കാരുവെന്നു പേരുപുകഴ്ന്നിടാൻ
ജരൽക്കാരുപദവ്യാഖ്യയുരചെയ്തീടണം ഭവാൻ 2

സൂതൻ പറഞ്ഞു.

ജരയെന്നാൽ ക്ഷയംപിന്നെക്കാരുവെന്നതു ദാരണം
പരിചിൽക്കാരുവായ്തീർന്ന ശരീരംമെല്ലെയായവൻ 3
ജരിപ്പിച്ചു തപസ്സാലേ ജരൽക്കാരുവുമായിതേ
അവ്വണ്ണമേ ജരൽക്കാരുവാ വാസുകി സഗർഭ്യയും 4
എന്നുകേട്ടാശ്ശൌനകനാം ധന്യൻമുനി ചിരിച്ചുതേ
ഉഗ്രശ്രവസ്സിനേ നോക്കീട്ടൊക്കുമെന്നു പറഞ്ഞുടൻ 5

ശൌനകൻ പറഞ്ഞു.

മുമ്പിൽചൊന്നവയൊക്കേയും മുമ്പിൽ ശ്രദ്ധിച്ചു കേട്ടഞാൻ
ആസ്തീകനുണ്ടായകഥ വിസ്തരിച്ചൊന്നുകേൾക്കണം 6
എന്നുകേട്ടടനേ സൂതൻ ചൊന്നാൽ ശാസ്ത്രപ്രകാരമേ

സൂതൻ പറഞ്ഞു.

ഉരഗങ്ങളൊടൊക്കേയുമുരചെയ്തഥ വാസുകി 7
സചിവനെജ്ജരൽക്കാരുമുനിക്കായ് വെച്ചുകാത്തുതേ
പിന്നെയേറെക്കാലമായദ്ധന്യൻ മുനിദൃഢവ്രതൻ 8
ധീമാൻ തപംചെയ്തു ഭായ്ക്കാമമേ ചെയ്തതില്ലഹോ
അതപൂർദ്ധ്വരേതസ്സുവനോപതസ്ഥൻ
സചാദ്ധ്യായവാൻ നിർഭയനാത്മനിഷ്ഠൻ
ചിരവും നടന്തു മഹിമേൽ മഹാൻതാൻ
ചെറുതും നിനച്ചീല സദാരഭാവം 9

പാരം കാലാന്തരത്തിങ്കലൊരു കാലത്തുകേവലം
കുരുവംശത്തിലുണ്ടായീ പരീക്ഷിത്തെന്ന പാർത്ഥിവൻ
പ്രപിതാമഹനാം പാണ്ഡുനൃപനെപ്പോലെ താനവൻ
മൃഗയാശീലനായ്തീർന്നു മികവേറും ധനുർദ്ധരൻ
മാൻപന്നിപുലിപോത്തെന്ന മുമ്പാം വന്യമൃഗങ്ങളെ
എയ്യുവില്ലാളി നായാട്ടുചെയ്യു ചുറ്റീ മഹീപതി
ഒരിയ്ക്കലാനൃപൻ നല്ല ശരമെയ്തൊരു മാനിനെ
പിന്തുടർന്നാൻ വില്ലുമേന്തിക്കാന്താരഗഹനാന്തരേ
മുന്നമെയ്തായജ്ഞമൃഗംതന്നെ രുദ്രൻ കണക്കവൻ
കരത്തിൽ വില്ലുമായ്വാഞ്ഞു തെരഞ്ഞാനങ്ങുമിങ്ങുമേ
അവനെയ്ത മൃഗം കാട്ടിൽ ജീവനോടെ നടന്നിടാ
ഇതിത്ഥംപോയതോ സ്വർഗ്ഗതിതൻ പൂർവ്വരൂപമാം
പരിചോടെ പോയിതല്ലോ പരീക്ഷിത്തെയ്തമാനുമേ
പെരികെട്ടരെയോടിച്ച ഹരിണം നരനാഥനെ
ക്ഷീണിച്ചുടാഹരിച്ചൊരു മാമുനിക്കരികിലെത്തിനാൻ
പയ്യുംപോംവഴിയിൽപാർത്തുംപയ്യിടാങ്ങുംമുഖങ്ങളിൽ
ദുഗ്ധമിശ്രം വാർന്ന നരമാത്രം ഭക്ഷിച്ചുകൊണ്ടഹോ
വ്രതമാളും മുനിയൊടായ് ദൃതാക്ഷത്തുംശ്രമാതുരൻ
ചൊല്ലിനാനുടേ കയ്യിൽ വില്ലുമായ് നരനായകൻ
ഹേബ്രഹ്മൻ ഞാൻ പരീക്ഷിത്തുരാജാവാണഭിമന്യുജൻ
ഞാനെയ്ത മാനിനെക്കണ്ടീലതിനേക്കണ്ടിതോ ഭവാൻ
ഒന്നും മിണ്ടീലവനൊടാമുനി മൌനവ്രതത്തിനാൽ
അതിൽചൊടിച്ചു വില്ലേറ്റാൽത്തുമ്പതിനാൽ ചത്തപാ
മ്പിനേ (മ്പിനേ
മുനിക്കഴുത്തിൽക്കൊണ്ടിട്ടാൻ മുനിവാണിതുപേക്ഷയായ്
നല്ലതോ ചീത്തയോ ഒന്നും ചൊല്ലിയില്ലവനോടവൻ

അഥഭ്രപന്ന കോപംപോയ് വ്യഥയായിതുകാൺകയാൽ
അരചൻ നഗരം പുക്കാനിരുന്നാൻ മുനിയങ്ങിനേ 23

ആക്ഷമാനാഥസിംഹത്തെയിക്ഷമാശാലിമാമുനി
ധർമ്മിഷ്ഠൻ നൃപനെന്നോർത്തു ധഷ്ടിച്ചീലാക്രമിക്കിലും 24

അത്രധാർമ്മികനാണെന്നാല്പാർത്ഥിവൻ ഭരതോത്തമൻ
അറിഞ്ഞതില്ലമുനിയെയതിനാൽ ചെയ്തധഷ്ണം 25

തരുണൻ തൽസുതൻ തിഗ്മപുരുതേജസ്സുപോബലൻ
ശൃംഗിയെന്നുണ്ടഗ്രകോപൻ ദുഷ്പ്രസാദൻ മഹാവ്രതൻ 26

അദ്ദേഹം സവ്വ്രതേഷ്ടസിദ്ധിക്കാണ്ടവിരിഞ്ചനെ
കാലേകാലേ ചെന്നുകാണുമ്പോലുമേ നിയതവ്രതൻ 27

വിരിഞ്ചസമ്മതം വാങ്ങിത്തിരിയേ ഗൃഹമെത്തവെ
അവനോടുകളിയ്ക്കാതീ ചിരിച്ചൊരു സഖാവുപോൽ 28

ചൊടിയാലുൽബണവിഷപ്പടിയാത്താപസാത്മജൻ
അച്ഛനേപ്പററിയോതിക്കേട്ടുച്ചരോഷം കലർന്നുതേ 29

ഋഷിപുത്രൻ ധർമ്മവൃത്യാ കുശൻ ചൊല്ലേ ദ്വിജോത്തമ

കുശൻ പറഞ്ഞു.

ഉഗ്രതേജസ്സുപുരുഷതിയൊക്കുന്നിന്നച്ഛനിപ്പൊഴേ 30
ശവം ചുമലിലേന്തുന്നു ശൃംഗി! ഗർവ്വിച്ചിടേണ്ടനീ
നമ്മേപ്പോലാബ്രഹ്മബോധകർമ്മസിദ്ധതപസ്വികം 31
മുനിപുത്രരുരയ്ക്കുമ്പോളിനി നീ മിണ്ടിടേണ്ടെടോ
നിൻറെയാണത്തമെങ്ങെങ്ങുനിൻറെ വീമ്പുകളൊക്കയും 32
ശവമേന്തുന്നച്ഛനേക്കണ്ടവനായ്വരുമേ ഭവാൻ
നിന്നച്ഛൻറെ നിലയ്ക്കാട്ടംതന്നെ ചേരുന്നതല്ലെടോ 33
അക്കർമ്മം ഹേ മുനിശ്രേഷ്ഠ! ദുഃഖമുണ്ടിങ്ങിനിയ്ക്കുമേ

നാല്പത്തൊന്നാമദ്ധ്യായം.

സൂതൻ പറഞ്ഞു

ഇങ്ങേവംകേട്ട തേജസ്വിശൃംഗി കോപം കലർന്നുടൻ
അച്ഛൻ ശവമെടുപ്പോന്നിൽവെച്ചുലം മാഴ്കി മനുവാൻ 1
താനുടൻ കൃശനെ നോക്കിസ്സുനുതോകുതിയുരച്ചുതാൻ
ചോദിച്ചു ശവമേന്തീടുന്നതിനെന്തെൻ പിതാവഹോ 2

കൃശൻ പറഞ്ഞു.

രാജാവായ പരീക്ഷിത്തു നാടായിപ്പാഞ്ഞുവന്നുടൻ
നിന്നച്ഛന്റെ കഴുത്തിങ്കൽ ചത്തപാമ്പിനെയിട്ടപോൽ 3

ശൃംഗി പറഞ്ഞു.

ഇന്നെന്തെന്നച്ഛനാദൃഷ്ടമന്നവനുപിഴച്ചതും
കൃശ തത്വംചൊല്ലു പിന്നെക്കണ്ടുകൊൾകെൻ തപോബലം 4

കൃശൻ പറഞ്ഞു.

ആ രാജാവിങ്ങു നായാടിപ്പരീക്ഷിത്തഭിമനുജൻ
അമ്പെയ്തൊരു മൃഗത്തിന്റെ പിമ്പെപ്പാഞ്ഞുതനിച്ചുതാൻ
അരചൻ കാട്ടിലോടീട്ടും പാരം കണ്ടീലമാനിനെ
പുച്ഛിച്ചു മൌനിയാകുന്നിന്നച്ഛനോടഥ സത്വരം 6
ക്ഷുല്പിപാസാശ്രമം മൂത്തുള്ളാപ്തഥപീപതി ചോദ്യമായ്
സ്ഥാണുകല്പൻ പിതാവോടാമാന്ന പോയതുവീണ്ടുമേ 7
മൌനവ്രതംപൂണ്ട മുനിതാന്നരച്ചീല ചെറുമേ
ഉഴിപൻ വില്ലിനാലിട്ടു കഴുത്തിൽ ചത്തപാമ്പിനെ 8
യതവ്രതൻ നിൻപിതാവുണ്ടതേമാതിരി നില്പതും
ആമന്നവൻ ഹസ്തിനാഖ്യമാമാത്മപുരി പൂകിനാൻ 9

സൂതൻ പറഞ്ഞു.

ഇത്ഥംകേട്ട ശവം തോളിൽചേർത്തതാമുനിനന്ദനൻ

മെത്തുംകോപാൽകൺചുവന്നുകത്തുംതീപ്പോലെയായിതേ 10
കപിതൻ പരമാവേശാൽ ശപിച്ചു നരനാഥനെ
വാരിസ്പർശംചെയ്തു ശൌര്യം ചീറിക്കോപം പൊറായ്കയാൽ

ശൃംഗി പറഞ്ഞു.

വൃദ്ധനായ് കുച്ചുറമാം നിഷ്ഫയൊത്തച്ഛന്റെ ഗളസ്ഥലെ
ചത്തപാമ്പിനെയിട്ടല്ലോ ദുർത്തനാംദ്രോഹിപാർത്ഥിവൻ
ഉദ്ധതൻ പന്നഗശ്രേഷ്ഠൻ കൃദ്ധനായെന്റെ വാക്കിനാൽ
ആശീവിഷൻ തീക്ഷ്ണവേഗനാശുദംശിച്ചു തക്ഷകൻ 13
ഏഴരാവിന്നകം കാലൻ വാഴ്ന്നേടം നയിച്ചിടും
കൌരവർക്കയശസ്സേകുന്നോരാ വിപ്രാവമാനിയെ 14

സൂതൻ പറഞ്ഞു.

എന്നശാപം വിട്ട ശൃംഗി പിന്നെശ്ശോവ്രജഭൂമിയിൽ
ചത്തപാമ്പേന്തിയരുൾമച്ഛനേച്ചെന്നുകണ്ടുതേ 15
ആശൃംഗി ചത്തപാമ്പെന്തുമച്ഛനെച്ചെന്നുകണ്ടുടൻ
വീണ്ടും വർദ്ധിച്ചിടും കോപംപൂണ്ടു സംഭ്രാന്തനായിതേ 16
ദുഃഖിച്ചുകണ്ണീർവാർത്തുങ്കൊണ്ടച്ഛനോടേവമോതിനാൻ
താതധർഷണമീവണ്ണം ചെയ്തതായ്കേട്ടപാടഞാൻ 17
ദുഷ്ടൻപരീക്ഷിന്നുപനേദ്യുഷ്ടനായിശ്ശപിച്ചുഞാൻ
കുരുവംശാധമന്നൊക്കുന്നോരുനിഷ്ഠുരശാപമേ 18
ഏഴാന്നാളാവികൃതിയേത്തക്ഷകൻ പന്നഗോത്തമൻ
കാലന്തർക്കുനയിച്ചീടും കാലേദാരുണമാംവിധം 19
അച്ഛൻ ചൊന്നാനവനൊടങ്ങുച്ചം കോപിച്ചുനില്ലുവേ

ശമീകൻ പറഞ്ഞു.

എന്നിഷ്ടമല്ലുണ്ണിചെയ്തതിതധർമ്മം മുനിയ്ക്കുടോ 20
നാമീ നരപതിയ്ക്കുള്ള ഭൂമിയിൽ പാർത്തുപോരുവോർ
മുറവംരക്ഷിക്കുമവനിൽ കുറ്റംചെയ്തുയോഗ്യമോ 21

എന്തുചെയ്താലുമരചൻതന്നിൽ നോംകൂട്ടുകാരെടോ
ക്ഷമിയ്ക്കണം ധർമ്മനാശംചെയ്താൽ നാശംവരുംദൃഢം 22
നമ്മേരാജാവുകാക്കാഞ്ഞാൽ നൊമ്മൾക്കാം പലപീഡകൾ
പററില്ലാ പുത്ര! ധർമ്മങ്ങൾ തെററില്ലാതെ നടത്തുവാൻ 23
ധർമ്മദൃഷ്ടികൾ ഭൂപന്മാർ നൊമ്മെക്കാത്തുവരും വിധൌ
പെരുത്തുചെയ്തിടാം ധർമ്മമൊരംശം നൃപനുണ്ടതിൽ 24
ക്ഷമേശനെന്തുചെയ്താലും ക്ഷമിച്ചീടേണ്ടതാണെടോ
പരീക്ഷിത്തോവിശേഷിച്ചും തൽപിതാമഹനൊപ്പമേ 25
നമ്മെക്കാപ്പോൻ പ്രജകളെയമ്മഹീ പതികാക്കണം
അദ്ദേഹം ക്ഷീണവുംക്ഷുത്തുമൊത്തേവം സാധുവെൻവ്രതം 26
അറിയാഞ്ഞീവിധം ചെയ്തെന്നറിവോടോർത്തിടുന്നു ഞാൻ
നൃപനില്ലാത്തരാജ്യത്തു വിപത്തുണ്ടാകുമെപ്പൊഴും 27
തെററുചെയ്യോർകളേ ഭൂപൻ മുററും ശിക്ഷിച്ചമർത്തുമേ
ശിക്ഷയിൽ ഭയമേവീണ്ടുമൊക്കും ശാന്തിയുമപ്പൊഴേ 28
ഉദ്വിഗ്നൻ ധർമ്മമേ ചെയ്യില്ലുദ്വിഗ്നൻ ക്രിയചെയ്തിടാ
നൃപൻധർമ്മം നടത്തുന്നു സ്വർഗ്ഗം ധർമ്മത്തിൽനില്പതാം 29
രാജാവിൽനിൽപൂ യജ്ഞങ്ങൾ യജ്ഞേനില്പവർ ദേവകൾ
ദേവന്നധീനമാംവൃഷ്ടി വൃഷ്ടിയ്ക്കോഷധിയൊക്കയും 30
ഔഷധിപ്പാട്ടിലാണല്ലോ മനുഷ്യർക്കൊക്കയുംഹിതം
മനുഷ്യർക്കീവിധം ധാതാവാണു രാജ്യകരൻ നൃപൻ 31
പത്തേ ശ്രോത്രിയരൊക്കും ഭൂഭൃത്തേവം മനുവോതിനാൻ
അദ്ദേഹം ക്ഷീണവും ക്ഷുത്തുമൊത്തേവം സാധുവെൻവ്രതം 32
അറിയാഞ്ഞീവിധം ചെയ്തെന്നറിവോടോർത്തിടുന്നുഞാൻ
നിയ്യെന്തേവംചെയ്തു ബാല്യാലയ്യോ സാഹസദുഷ്കൃതം 33
പുത്ര! നമ്മുടെശാപത്തിൻ പാത്രമല്ലേതുമേനൃപൻ

നാല്പത്തിരണ്ടാമദ്ധ്യായം

ശൃംഗി പറഞ്ഞു.

ഇതുസാഹസമോതാതബതദുഷ്കൃതകർമ്മമോ
പ്രിയമോനിന്നപ്രിയമോചൊന്നേൻഞാൻ മിഥ്യയായ്വരാ 1
ഇതുതെറ്ററിഞ്ഞോകവയ്യെൻ പിതാവേഞാനുണർത്തുവൻ
കളിയ്ക്കുഞാൻ ചൊല്ലുകില്ലാ പൊളിശാപത്തിലെങ്ങഹോ 2

ശമീകൻ പറഞ്ഞു.

അറിവേൻ ഞാനുഗ്രവീര്യൻ പെരുതും സത്യവാദിനീ
ഉരച്ചീലനൃതത്തേനീപാരം ഭോഷ്കാകയില്ലിതും 3
പുത്രൻ വയസ്ഥനായാലും പിതാവോതേണ്ടതല്ലയോ
ഗുണങ്ങളും നല്ലപേരുമണയുംവണ്ണമൊക്കയും 4
പിന്നെയെന്തോതപം ചെയ്യതന്നെനില്ക്കും കിടാവുനീ
പ്രഭാവമുള്ളയോഗ്യർക്കും കോപമെന്നതുവായ്കമേ 5
എന്നിരിയ്ക്കുധാർമ്മികനാം നിന്നോടോതേണ്ടിവന്നുമേ
പുത്രത്വം സഹസംബാല്യമിത്തെയെല്ലാം നിനയ്ക്കയാൽ 6
എന്നാലോനീശമം ശീലിച്ചെന്നും വന്യാശനത്തൊടും
കോപംവിട്ടുനടന്നാലുമേവം ധർമ്മംകെടുക്കൊലാ 7
ക്രോധംക്ലേശാർജ്ജിതം ധർമ്മം കെടുക്കുംയതികൾക്കെടോ
ധർമ്മം ക്ഷയിച്ചവർക്കിഷ്ടസന്മാർഗ്ഗതികിട്ടിടാ 8
ക്ഷമയെന്തും യതീന്ദ്രർക്കുശമമേ സിദ്ധിസാധനം
ക്ഷമിപ്പോർക്കിഹലോകംതാൻ ക്ഷമിച്ചാൽ പരലോകവും 9
അതിനാൽ ക്ഷമശീലിച്ചിന്ദ്രിയം വെന്നുചരിയ്ക്കുനീ
ക്ഷമയാൽ ബ്രഹ്മസാമ്രാജ്യക്രമം കിട്ടുംനിനക്കെടോ 10
പയ്യവേഞാൻ ശമംപൂണ്ടു ചെയ്യാവുന്നതുചെയ്യുവൻ

കാലേകൂട്ടിപ്പുത്ര! നൃപന്നാളെയിപ്പോളയയ്ക്കുവൻ 11
ശപിച്ചുനിന്നെയെൻപുത്രൻ ക്രുദ്ധീയായബാലകൻ
എന്നിൽ നീധഷ്ണംചെയ്കണ്ടുകോപംപൊറായ്കയാൽ 12

സൂതൻ പറഞ്ഞു.

എന്നുചൊല്ലിശ്ശിഷ്യനെയാമാന്യൻ മുനിദയാകുലൻ
പരീക്ഷിൽ ഭ്രൂപപാർശ്വത്തെയ്കയച്ചു സുവ്രതൻമഹാൻ 13
അരുളിക്കുശലപ്രശ്നം കായ്വും വർത്തമാനവും
സുശീലനാം ഗൌരമുഖശിഷ്യനേവിട്ടമാമുനി 14
ത്വരിതം പോന്നവൻ ചെന്നാക്കുരുമന്നവസന്നിധൌ
കാവൽക്കാരറിയിച്ചിട്ടാ ഭവനത്തിൽ കടന്നുതേ 15
ആഗ്ഗൌരമുഖനുംപ്പുക്കു രാജസൽക്കാരമേറവടൻ
വിശ്രമിച്ചാനൃപതിയെ ശ്രവിപ്പിച്ചുയഥാക്രമം 16
ശമീകവചനം ഘോരം മന്ത്രിമദ്ധ്യത്തിൽവെച്ചഹോ

ഗൌരമുഖൻ പറഞ്ഞു.

ശമീകനെന്നൊരുമുനിഭ്രമീശ! തവഭ്രമിയിൽ 17
ശാന്തശീലൻ വസിപ്പുണ്ടു ദാന്തനായിത്തപിപ്പവൻ
ആ മൌനവ്രതിതൻ മേലാണാമട്ടിൽ ചത്തപാമ്പിനേ 18
വിൽക്കോൽകൊണ്ടുനരവ്യാഘ്ര്യസക്രോധം തോണ്ടിയിട്ടനീ
ക്ഷമിച്ചിതായോഗിപക്ഷെ ക്ഷമിച്ചീലതുതസ്തൻ 19
അവനച്ഛൻധരിയ്കാതെ നൃപനിന്നെഗ്ഗുപിച്ചുതേ
ഏഴുനാൾക്കകമേനിന്നെത്തക്ഷകൻ കൊലചെയ്യുമേ 20
അതിന്നുരക്ഷചെയ്കന്നായോതീവ്രീണ്ടും മുനീശ്വരൻ
അത്തമറൊരുവൻ മാറുന്നതിന്നായ്മതിയായ്വരാ 21
ചൊടിച്ചപുത്രനെയടക്കിടുവാനും പ്രയാസമാം
അതിനാലെന്നെവിട്ടു ഭ്രൂപതേനിന്റെ ഹിതാശയാൽ 22

സൂതൻ പറഞ്ഞു

പാരാതീ ഗ്ലേശവാക്യം കേട്ടാരാജാവു കുരുദ്വഹൻ
പരിതാപംപൂണ്ടുപാരം പെരികെപ്പാപമോർക്കയാൽ 23

മൌനവ്രതക്കാരനാണാമുനിയെന്നും ശ്രുവിച്ചതിൽ
വീണ്ടുമേ ശോകസന്താപംപൂണ്ടു മന്നവനേറവും 24

ആശ്രുമീകന്റെകാരുണ്യവാത്സല്യസ്ഥിതികേൾക്കയാൽ
മുറവും പരിതപിച്ചാനാക്കുറവും കാണിച്ചതോർത്തവൻ 25

ഉടൻമരണമോർത്തിട്ടും നടുങ്ങീലവനാവിധം
അമരപ്രഖ്യനമ്മട്ടാക്രമത്തെററിങ്കലേ വിധം 26

പിന്നെയാശ്ശൌരമുഖനെ മന്നവൻ ചൊല്ലിവിട്ടതേ
പ്രത്യേകം ഭഗവാനെന്നിൽ പ്രസാദിക്കേണമെന്നുടൻ 27

പിന്നെശ്ശൌരമുഖൻ പോയമാത്രയിൽതന്നെമന്നവൻ
മന്ത്രിമാരൊത്തുചിന്തിച്ചുചിന്തും ചിന്താവിഷണ്ണനായ്

മന്ത്രജ്ഞൻ മന്ത്രിമാരൊത്തു മന്ത്രിച്ചുമന്നവൻപരം
ഒറത്തുണായ്രക്ഷയേറവുമുറവും തീർപ്പിച്ചുമാളിക 29

പേർത്തും രക്ഷകളും ചെയ്തു വൈദ്യന്മാരും മരുന്നുമായ്
മന്ത്രസിദ്ധബ്രാഹ്മണരെ ഹന്തവാഴ്വിച്ചു ചുറവുമേ 30

അതിൽപാർത്തേരാജ്യകാര്യംക്ഷിതിപൻനോക്കിയൊക്കയും
മതിമാൻമന്ത്രിമാരൊന്നിച്ചതിയാം കാവൽവെച്ചഹോ 31

ആരുദ്ധനാമാന്യപനെയാരുമേകണ്ടുകൊണ്ടിടാ
കാററിന്നുംകൂടിയവിടെ യേററിടാൻ തടവുണ്ടുടൻ 32

ഉഴീശനേ ച്ചികിത്സിപ്പാനേഴാംനാളായവാറഹോ
വിദ്വന്മൌലിപുറപ്പെട്ടു കാശ്യപൻദ്വിജസത്തമൻ 33

കേട്ടിതാബ്രാഹ്മണൻ ഭൂപശ്രേഷ്ഠനേപ്പന്നഗാധിപൻ
തക്ഷകൻ കൊല്ലുമെന്നുള്ള സൂക്ഷ്മവൃത്താന്തമന്നുപോൽ 34

പന്നഗേന്ദ്രൻ കടിച്ചാലാമന്നൻതൻ കേടുപോക്കുവാൻ
അർത്ഥവുംധർമ്മവുംനേടാം തത്രയെന്നോർത്തിറങ്ങിനാൻ 35
ഏകാഗ്രചിത്തനായിട്ടു പോകും കാശ്യപനേപ്പഥി
വൃദ്ധബ്രാഹ്മണവേഷത്തോടൊത്തുകണ്ടെത്തി തക്ഷകൻ 36
ഫണീന്ദ്രനാക്കാശ്യപനാംമുനീന്ദ്രനൊടു ചൊല്ലിനാൻ
ഹന്തവേഗം പോവതെങ്ങോട്ടെന്തുചേയ്യാൻമുതിർന്നുനീ 37

കാശ്യപൻ പറഞ്ഞു.

കുരുവംശത്തിൽ വമ്പേറും പരീക്ഷിത്തു നരേന്ദ്രനെ
തക്ഷകാഹിമഹാതേജോരൂക്ഷൻ ചുട്ടുകരിച്ചിടും 38
പാണ്ഡവാന്വയകൃത്താമാമാന്യമന്നവവീരനെ
പന്നഗേന്ദ്രൻ കൊത്തിവിഷവഹ്നികത്തിജ്വലിക്കവെ 39
പെടും പീഡകെടുക്കാനായുടനേ പോയിടുന്നുഞാൻ

തക്ഷകൻ പറഞ്ഞു.

ആത്തക്ഷകൻഞാൻ വിപ്രേന്ദ്ര കൊത്താൻ പോകുന്നുഭൂപനെ
ഞാൻകടിച്ചാൽ ചികിത്സിപ്പാനാകാനീപിന്തിരിയ്ക്കെടോ

കാശ്യപൻ പറഞ്ഞു.

ഞാനെന്നാൽ നീ കടിച്ചോരു മാനവേന്ദ്രന്റെ പീഡയെ 41
തീർക്കുമെന്നാണെന്റെ ബുദ്ധിമൂക്കും വിദ്യാഫലത്തിനാൽ

നാല്പത്തിമൂന്നാമദ്ധ്യായം.

തക്ഷകൻ പറഞ്ഞു.

ഞാൻകടിച്ചാൽ ചികിത്സിപ്പാനിങ്ങിപ്പോൾ ശക്തനെ
(ങ്കിലോ
ഞാൻകടിക്കും മരത്തിന്നൊന്നങ്ങു ജീവൻകൊടുക്കെടോ 1

നീ മന്ത്രശക്തികാണിക്കുകാമട്ടൊന്നുദ്യമിക്കുക
അങ്ങുകാങ്കെവെയീയാലു ഞാൻ കൊത്തിച്ചുട്ടെരിച്ചിടാം 2

കാശ്യപൻ പറഞ്ഞു.

നാഗേന്ദ്ര വന്മരത്തിന്മേൽ നീ കൊത്തു വേണമെങ്കിലോ
നീ വൃക്ഷത്തെക്കടിച്ചാൽ ഞാൻ ജീവിപ്പിപ്പൻഭുജംഗമ 3

സൂതൻ പറഞ്ഞു.

ഇത്ഥം കാശ്യപയോശീന്ദ്രസിദ്ധൻ ചൊന്നോരുനേരമെ
കൊത്തീ ചെന്നങ്ങാൽമരത്തിലുഗ്രതം ഫണി തക്ഷകൻ 4
ആമരം തൽക്ഷണംതന്നെയാമഹാസർപ്പദംശനാൽ
ആശീവിഷവിഷംതട്ടിയാശു കത്തിജ്വലിച്ചുതേ 5
പന്നഗേന്ദ്രൻ ദ്രുമം ചുട്ടുചൊന്നാൻ കാശ്യപനോടുടൻ
ആവും യത്നം ചെയ്ക വൃക്ഷം ജീവിപ്പിക്കു ദ്വിജോത്തമ 6

സൂതൻ പറഞ്ഞു.

പാമ്പിൻറെവിഷവീര്യത്താൽ ചാമ്പലായ്തീർന്നിതാമരം
ചാമ്പലെല്ലാം കൂട്ടിവെച്ചാവൻപൻകാശ്യപനോതിനാൻ 7
ഇന്നെൻവിദ്യാബലം വൃക്ഷന്തന്നിൽ കാങ്കെഫണീന്ദ്രനീ
ജീവിപ്പിപ്പേനിതിപ്പോഴം ഞാനേവം നീകണ്ടുനില്ക്കുവേ 8
പിന്നെയാബ്ഭഗവാൻ വിദ്യാസന്നദ്ധൻ കാശ്യപദ്വിജൻ
ആ വൃക്ഷം ഭസ്മമായാലും ജീവിപ്പിച്ചിതു വീണ്ടുമേ 9
മുന്നം മുളച്ചു പിന്നീടരണ്ടിലക്രമുകണ്ടുടൻ
തുള്ളുന്നിലകളും കൊമ്പും ചില്ലയും വന്നുവാച്ചുതേ 10
ഏവം കാശ്യപനാവൃക്ഷം ജീവിപ്പിച്ചതുകണ്ടുടൻ
ചൊന്നാനാത്തക്ഷകൻവിപ്ര! നിൻനിലയ്ക്കില്ലിതൽഭുതം 11
എൻറെയോവിഷമെന്നട്ടള്ളോൻറെയോ നീഹനിയ്ക്കുമേ
അങ്ങെന്തുകായ്യം മോഹിച്ചിട്ടങ്ങുപോരുന്നുതാപസ 12

ഇങ്ങെന്തഭീഷ്ടം നൃപതിയിങ്കൽനിന്നാഗ്രഹിപ്പതോ
അതിനു ഞാൻതന്നെ തരാമതിദുർല്ലഭമെങ്കിലും 13

മുറവംവിപ്രൻ ശപിച്ചായുസ്സുറവുള്ളാ നരനാഥനിൽ
അങ്ങേർപ്പെട്ടാലുമേസിദ്ധിയിങ്ങേറ്റം സംശയത്തിലാം
അതിനാൽമൂന്നുലകിലുമുതിരും തവ കീർത്തിയും
കാലേരശ്മികുറഞ്ഞർക്കൻപോലേ മാഞ്ഞുമറഞ്ഞുപോം 14

കാശ്യപൻ പറഞ്ഞു

ധനം മോഹിച്ചുപോകുന്നിജ്ജനമങ്ങോട്ടതേക നീ 15
എന്നാലാദ്രവ്യവും കൊണ്ടുവന്നാവഴിതിരിക്കുവേൻ

തക്ഷൻ പറഞ്ഞു

പെരുതായുപനാലാശിപ്പൊരുവിത്തത്തിലേറയും 16
തരുന്നതുണ്ടുഞാൻ തന്നെ തിരിച്ചാലും ദ്വിജോത്തമ

സൂതൻ പറഞ്ഞു

ഇത്തരം തക്ഷകൻ ചൊന്നോരുത്തമദ്വിജകാശ്യപൻ 17
ബുദ്ധിമാൻ നൃപനെപ്പററിബ്ബുദ്ധിവെച്ചോർത്തു താപസൻ
മാനുഷൻ ദിവ്യജ്ഞാനമൂലം പാണ്ഡവേയനരേന്ദ്രനെ 18
ക്ഷീണായുസ്സാണെന്നറിഞ്ഞും താനൊഴിച്ചിതു കാശ്യപൻ
തക്ഷകൻ നൽകിയ ധനമൊക്കെക്കൈക്കൊണ്ടുകൊണ്ടുടൻ
നിശ്ചയംചെയ്തു വമ്പേറും കാശ്യപൻപോയതിൽപരം
പന്നഗേന്ദ്രൻ ജവത്തോടും പോന്നുഹസ്തിപുരിയ്ക്കുമെ 20
പോരുംവഴിക്കു കേശംക്കായീ തക്ഷകന്നാനരേന്ദ്രനെ
പാരംമന്ത്രൗഷധിഗദരക്ഷയിൽ കാത്തിരിപ്പതും 21

സൂതൻ പറഞ്ഞു

അഥചിന്തിച്ചിതവനും ബതമായയിൽ മന്നനെ
ചതിക്കേണമതിന്നെന്തു ഗതിയിന്നെന്നു തൽക്ഷണം 22

പെട്ടെന്നുമുനി വേഷത്തിൽ വിട്ടതാൻ പന്നഗങ്ങളെ
ഫലങ്ങളും ദർഭകളും ജലവും കൊണ്ടുതക്ഷകൻ 23

തക്ഷകൻ പറഞ്ഞു

നിങ്ങടെ ചെൽവിൻകായ്വസിദ്ധിയുണ്ടെങ്ങൊരുങ്ങി നൃപനന്ദനൻ
ഫലപുഷ്പാംബുനൽകീടുന്നിലക്ഷ്വീശ്വരാന്തികെ 24

സൂതൻ പറഞ്ഞു

നാഗങ്ങളും തക്ഷകാജ്ഞയാകവേ ചെയ്തിതപ്പൊഴേ
നൃപനന്ദർഭാംബുഫലാദ്യുപഹാരങ്ങൾ നൽകിനാർ 25

അവയെല്ലാമേറവാങ്ങിയവനീപതി വീര്യവാൻ
അവർക്കുവേണ്ടതും ചെയ്തിട്ടവർ പോകെന്നയച്ചതേ 26

ദുഷിരൂപികളായോരാ വിഷധാരികൾ പോകവേ
അമാത്യസ്നേഹിതന്മാരോടാമഹീപതിയോതിനാൻ 27

നിങ്ങളെല്ലാവരും തിന്നുകിങ്ങു നമ്മോടുകൂടവേ
സാധുതാപസർ തന്നോരീ സ്വാദുകൂട്ടം ഫലങ്ങളെ 28

ഇത്ഥംചൊല്ലിസ്സചിവരോടൊത്തു തിന്മാനൊരുങ്ങിനാൻ
വിധിയോഗാൽ മുനിവചോവിധികൊണ്ടുഗ്രപന്നഗം 29

ഏതുകായിലിരിപ്പുണ്ടങ്ങതുതാൻ തിന്നുമന്നവൻ
തിന്നുംഫലത്തിൽ കാണായിതൊന്നണുപ്രായമാം കൃമി 30

കറുത്തകണ്ണുമായ് നീളംകുറഞ്ഞങ്ങിനെ ശൌനക
അതിനെ പ്രത്യക്ഷമായ്കൊണ്ടു സചിവന്മാരൊടോതിനാൻ 31

അസ്തമിക്കാറായി സൂര്യൻ നാസ്തിതാൻ വിഷഭീതിമേ
സത്യവാക്കാകുണമൃഷി കൊത്തട്ടേയെന്നെയിക്കൃമി 32

തക്ഷകാഭിധപൂണ്ടെന്നാലൊക്കയ്ക്കും പരിഹാരമാം
കാലചോദനയാൽ മന്ത്രിജാലവും സമ്മതിച്ചതേ 33

ഭൂമീശനേവം കല്പിച്ചാക്കൃമിയെച്ചാക്കട്ടക്കയാൽ
കഴുത്തിൽ ചേർത്തുവെച്ചിട്ടുമുഴക്കെച്ചിറി കൂട്ടിനാൻ 34

ചിരിക്കുമ്പോൾ നൃപതിയെ വരിയേച്ചൂററിതക്ഷകൻ
മന്നന്നേകിയ കായിങ്കൽനിന്നുയർന്നാ നരേന്ദ്രനെ 35
ചുററിട്ടടൻ കട്ടരവം ചീററിട്ടംശിച്ചു തക്ഷകൻ

നാല്പത്തിനാലാമദ്ധ്യായം.

ആ മന്ത്രിമാരാനൃപനെയാമട്ടങ്ങഹി ചുററവേ
പേർത്തും വിഷണ്ണമുഖരായ് പ്പാർത്തുറക്കെക്കരഞ്ഞുപോയ് 1
ഘോരമാം ചീററലാമന്ത്രിവീരർ കേട്ടടനോടിനാർ
ആകാശത്തുടനേ കണ്ടാരാകാരം പത്മവർണ്ണനായ് 2
സീമന്തരേഖയിട്ടിട്ടമാമട്ടായാശ്രുതക്ഷകൻ
നാഗരാജൻ പോകുവതുമാകുലപ്പെട്ട മന്ത്രികം 3

ഉടൻ ഭുജംഗോഗ്രവിഷാഗ്നിയാൽ ദഹി-
ച്ചിടുമ്പടിയുള്ളാളിടുമാഗ്രഹംഭയാൽ
വെടിഞ്ഞുപോയുന്തികം വെന്തുപോയ് നൃപൻ
തടിത്തടിച്ചേററമരം കണക്കിനെ 4

പരംനൃപൻ തക്ഷകദഗ്ധനായതിൽ
പരേതകൃത്യങ്ങളം വിധിപ്രകാരമെ
പുരോഹിതൻ മന്ത്രികളൊത്തു ശുദ്ധിമാൻ
പരം കഴിപ്പിച്ചു മുറയ്ക്കു സർവ്വവും 5

പുരത്തിലുള്ളോരു ജനങ്ങളൊത്തുടൻ
കരുത്ത ബാല്യസ്ഥിതിയായിരിക്കിലും
മുറയ്ക്കു മൻമന്നവപുത്രനേപ്പരം
നരേന്ദ്രനാക്കീ ജനമേജയാഖ്യനെ. 6

പരം കിടാവാകിലുമാനൃപോത്തമൻ
പുരോഹിതാമാത്യസമേതനായഹോ

മറയ്ക്കുരാജ്യം കുരുവംശമൂഴിലായ്
ഭരിച്ചുരാജ്യം പ്രപിതാമഹോപമം 7
അരീന്ദ്രസന്താപനനാം വിധത്തിലാ
നരേന്ദ്രനെപ്പാർത്ഥമന്ത്രിസത്തമർ
വരിച്ചു കാശീശസുവർണ്ണവർമ്മർതൻ
വപുഷ്മാകനൃകയേ യുപാത്മജായ് 8
വപുഷ്മാകനൃകയെക്കൊടുത്തിതാ
യുപൻ തരംചേർന്ന കുരുപ്രവീരനായ്
പരം സുഖിച്ചാനവളോടുചേർന്നവൻ
തരിമ്പുമോർത്തീലൊരു മറുനാരിയെ 9
തെളിഞ്ഞ പൊയ്കപ്പൂതപൂവനങ്ങളിൽ
കളിച്ചിതാ സുന്ദരിയൊത്തു വീര്യവാൻ
പുരുരവസ്സുർവ്വശിയൊത്തു പണ്ടുവാ–
ണൊരാവിധം വാണസുഖിച്ചു മന്നവൻ 10
വപുഷ്മാദേവിയുമാമനോജ്ഞമാം
വപുസ്സെഴും വല്ലഭനെപ്പതിവ്രത
പരം രമിപ്പിച്ചു വിഹാരഗോഷ്ഠിയിൽ
പ്പുരന്ധ്രിവർഗ്ഗത്തിൽ മികച്ച സുന്ദരി 11

.....

നാല്പത്തഞ്ചാമദ്ധ്യായം

സൂതൻ പറഞ്ഞു

പരമീയ്യൊരുകാലത്തു ജരൽക്കാരുതപോധനൻ
മന്നിലെല്ലാം ചുറ്റിയന്തിചെന്നേടം ഗൃഹമായ് മുനി 1
ആത്മനിഗ്രഹമില്ലാത്തോർക്കാകാത്ത വ്രതമാണ്ടവൻ
തീർത്ഥസ്നാനംചെയ്തു പുണ്യക്ഷേത്രം പുറവിനടന്നതേ 2

വായുഭക്ഷനനാഹാരൻ മെയ്യെന്നും മെലിവാർന്നവൻ.
ഗർത്തത്തിൽ കണ്ടു തല കീഴ്ത്തുങ്ങിനിൽക്കും പിതൃക്കളെ
ഒരുവേർ മാത്രമായ് നില്ക്കും വീരണപ്പുൽ പിടിച്ചുതാൻ
ആവേരും മടയിൽ കൂട്ടമെലിതിന്നു വരുന്നതും 4
ഇട്ടക്കിൽ കൊറവമില്ലാതെ ചടച്ചും ത്രാണമോർത്തുമെ
ദീനരാമവരെക്കണ്ടു ദീനനായവനോതിനാൻ 5
മടയിൽപ്പാർക്കുമെലിതിന്നുടൻ വേരറവുൽക്കൊടി
പിടിച്ചുനിന്നു തുങ്ങിക്കൊണ്ടിടുമീ നിങ്ങളാരുവാൻ 6
വീരണപ്പുൽക്കൊടിക്കിങ്ങു വേരൊന്നുണ്ടതുമിപ്പൊഴേ
കൂർത്തപല്ലാൽ കടിച്ചാണു പാർത്തിടുന്നതു മൂഷികൻ 7
കെല്പറവുമിക്കതും തീർന്നതിപ്പോഴിതുമറും ദ്രുതം
പിന്നീടുനിങ്ങളം തലകീഴ്ച്ചെന്നീക്കുണ്ടിൽ പതിയ്ക്കുമേ 8
തലകീഴായ്മഹാപാപത്തിലലയുന്നോരു നിങ്ങളെ
ഹന്തകണ്ടിണ്ടലാണ്ടേനിങ്ങെന്തു നിങ്ങൾക്കുചെയ്യുഞാൻ 9
എൻതപസ്സിൻ നാലിലൊന്നോ മൂന്നിലൊന്നോബതാർജ്ജ
(മോ
ഉടനേ ചിലവിട്ടാർത്തി കെടുപ്പൻ പറവിൻ ദ്രുതം 10
അല്ലെങ്കിലെൻ തപസ്സുള്ളതെല്ലാം ഞാൻ ചിലവിട്ടിടാം
അല്ലയോ നിങ്ങളെല്ലാരും ചൊല്ലുവിൻ ചെയ്തിടട്ടയോ 11

പിതൃക്കൾ പറഞ്ഞു

അങ്ങുവൃദ്ധൻ ബ്രഹ്മചാരി ഞങ്ങളെക്കാപ്പതോർപ്പതോ
വിപ്രശ്രേഷ്ഠതപസ്സാലേ തീർപ്പൊന്നല്ലീ വിപത്തെടോ 12
ഹന്ത ഞങ്ങൾക്കുണ്ടു താത വൻതപഃഫലമെങ്കിലും
സന്താനനാശാൽ നരകസന്താപത്തിൽ പതിപ്പതാം 13
എന്നാൽ സ്സന്താനമേ ധർമ്മമെന്നാനല്ലോ പിതാമഹൻ
താത തുങ്ങുന്ന ഞങ്ങൾക്കു ബോധം നന്മട്ടിലില്ലെടോ 14

അതിനാൽ നിന്നെയറിയുന്നതില്ലാ ഖ്യാതനെങ്കിലും
വൃദ്ധൻ ഭവാൻ പൂജ്യനാർത്തിമൃത്തനമ്മെത്തുണപ്പുവൻ 15

ദയാർത്തനല്ലോ കേളെന്നാലീയാപത്താണ്ട ഞങ്ങളെ
യായാവരന്മാർ മുനികളീയുള്ളോർ സംശ്രിതവ്രതർ 16

പുണ്യലോകാൽ മുനേവീണീട്ടന്യ സന്താനസംക്ഷയാൽ
ഞങ്ങൾക്കുള്ള തപസ്സുംപോയ് ഞങ്ങൾക്കില്ലിഹസന്തതി 17

ഇല്ലെന്നില്ലൊരു സന്താനമില്ലാത്ത നിലയാണവൻ
അല്പഭാഗ്യൻ മന്ദഭാഗ്യർക്കെപ്പൊഴും തപമാർന്നവൻ 18

ശ്രുതൻ ജരൽക്കാരുവെന്നു വേദവേദാംഗ പാരഗൻ
ജിതചിത്തൻ മഹാബുദ്ധി ശീതവ്രതതപോബലൻ 19

അങ്ങവൻവൻതപോലോഭാൽ ഞങ്ങൾക്കീക്ലേശമേകിനാൻ
അദ്ദേഹത്തിന്നില്ല ഭാര്യ പുത്രൻ ബന്ധുക്കളാരുമേ 20

ഈ നാമതാണന്ധർകണ്ടിലനാഥപ്പടിതുങ്ങുവോർ
ഞങ്ങളിൽ കനിവുംകൊണ്ടിട്ടങ്ങായാളോടുരയ്ക്കണം 21

കണ്ടിൽ കഷ്ടം നിൻപിതൃക്കളുണ്ടധോമുഖർ തുങ്ങുവോർ
ദാരഗ്രഹം ചെയ്കചെയ്ക ദാരകോല്പത്തിയെന്നുമേ 22

ആയൊരാളേ വംശതന്തുവീയുള്ളോർക്കുള്ള താപസ
വീരണപ്പുൽക്കൊടിപിടിപ്പോരല്ലോ ഞങ്ങൾ ഭ്രഷ്ടരാ 23

വംശക്കൊടിയതിയുള്ളോർ വംശവൃദ്ധിക്കിതൊന്നുതാൻ
ബ്രഹ്മൻ താനിക്കൊടിയിൽ വേർകാണ്മതില്ലേ മുറിഞ്ഞവ 24

കാലത്തിൻ വായിലാപ്പെട്ട കുലതന്തുക്കളാണവ
മൂലം പകുതി ഭക്ഷിച്ചപോലേ കാണുന്നതില്ലയോ 25

ഇങ്ങതൊന്നു പിടിച്ചല്ലോ തുങ്ങുന്നതവനാമുനി
എലിയെക്കണ്ടിട്ടുന്നില്ലേ ബലിയാം കാലമാണവൻ 26

പരമായവനാമന്ദ ജരൽക്കാരുതപസ്വിയെ

കുത്തുന്നിതനോ ചിന്തിയ്ക്കാത്തപ്പാഷാണ നിഷ്ഠുരൻ 27
അവന്റെറയാത്തപസ്സീയുള്ളവരേ ക്കരകേറിടാ
കലം നശിച്ചു കീഴ്പോട്ട കാലൻ തട്ടിവിട്ടം വിധൌ 28
കാങ്കകീഴ്പോട്ട പോകുന്ത ഞങ്ങളം പാപികളം പോലിതാ
ഞങ്ങളം ബന്ധുക്കളോടൊന്നിച്ചിങ്ങു വീണുവഴിക്കുതാൻ 29
കാലത്തിനാലറവനും നരകത്തിൽ പതിക്കുമേ
തപസ്സോയജ്ഞമോ പിന്നെ മഹാപാവനമന്യമോ 30
അതൊക്കെവേറെ സന്താനമതിനൊക്കില്ലതൊന്നുമേ
എന്നാലങ്ങാജ്ജരൽക്കാരുതന്നെക്കണ്ടോതിടേണമേ 31
ഇവിടെക്കണ്ടതൊക്കേയും സവിശേഷമുരയ്ക്കണം
ആയവൻവേട്ട സന്താനമായതുണ്ടാക്കിടും വിധം 32
അങ്ങുചൊല്ലുവനോടേറവം ഞങ്ങളിൽക്കനിവാർന്നുടൻ
അവന്റെ ബന്ധുവംശത്തെ സ്വവംശം പോലെയോർപ്പവൻ
അങ്ങാരുണ്ടിന്നുവിന്മട്ടീ ഞങ്ങളിൽ കനിവാണ്ടവൻ
അറിവാൻ മോഹമേവർക്കുമരുവായ് നില്പതാരുവാൻ 34

നാല്പത്താറാമദ്ധ്യായം.

സൂതൻ പറഞ്ഞു.

ഇതുകേട്ടജരൽക്കാരുമുടൻദുഃഖം കലർന്നുടൻ
പിതൃക്കളോടോതി ശോകമുന്നിടറിയിങ്ങിനെ 1

ജരൽക്കാരു പറഞ്ഞു.

എൻപൂർവ്വന്മാർ നിങ്ങളെല്ലാമെൻ പിതൃപ്രപിതാമഹർ
അതിനാൽ ചൊൽവിനെന്തിഷ്ടമിതിൽ ചെയ്യേണ്ടു

ഞാൻതന്നെയാജരൽക്കാരു ഹന്തദ്രോഹി ഭവൽസുതൻ
ഇങ്ങജ്ഞപാപിയാമെന്നെ നിങ്ങളം ശിക്ഷിച്ചുകൊള്ളുവിൻ

പിതൃക്കൾ പറഞ്ഞു.

ഉണ്ണീ ഭാഗ്യംകൊണ്ടുവന്നിതിന്നീട്ടിക്കിൽ യദൃച്ഛയാൽ
ബ്രഹ്മൻ! നീ ചെയ്തിടാഞ്ഞെന്തേ ധർമ്മദാരപരിഗ്രഹം 4

ജരൽക്കാരു പറഞ്ഞു.

പിതൃക്കളേ, യെന്റെ മോഹമിതാണുള്ളിലിരിപ്പതും
ഊർദ്ധ്വരേതസ്സായി ദേഹമൂർദ്ധ്വലോകത്തയക്കണം 5
വേഠംക്കുകില്ലെന്നുമെന്നാണിങ്ങുക്കുള്ളെന്നുള്ളിൽ നിശ്ചയം
ഏവം തുങ്ങിപ്പക്ഷിമട്ടിൽ മേവും നിങ്ങളെയിങ്ങിനെ 6
കണ്ടപ്പോഠം ബ്രഹ്മചര്യം കയ്യൊണ്ടതേ പിൻവലിച്ചുഞാൻ
നിങ്ങഠംക്കുള്ളാഗ്രഹം ചെയ്യേനിങ്ങു വേഠംപ്പേനസംശയം 7
പേരിങ്ങൊന്നായിരിക്കേണം നേരിട്ടർപ്പിച്ചുകിട്ടണം
ഭരിക്കേണ്ടും ഭാരമില്ലെന്നിരിയ്ക്കുണമിനിക്കിതിൽ 8
ഇങ്ങാമാതിരിയുള്ളോളേയെങ്ങാനും കിട്ടിയെങ്കിൽ ഞാൻ
വേഠംക്കുമിങ്ങിനെയല്ലാതെ വേഠംക്കയില്ലിതു നിശ്ചയം 9
ഇതാണെന്നുടെ സത്യം ഹേ പിതാമഹഗുരുക്കളേ
അങ്ങതിൽജ്ജാതനാം ജീവി നിങ്ങളെക്കരകേറുമേ 10
എന്നും നശിക്കാത്തവിധം നിന്നുകൊഠംകെൻ പിതൃക്കളെ

സൂതൻ പറഞ്ഞു

എന്നാപ്പിതൃക്കളോടോതി മന്നാകെച്ചുററിയാമുനി 11
വൃദ്ധനു ഭാര്യയാംവണ്ണമൊത്തുകൂടീല ശൌനക
വെറുത്തു പിതൃവാക്കോർത്തു പെരുത്തഴലൊടായവൻ 12
ഒരിക്കലൊരു കാട്ടിൽച്ചെന്നുറക്കേക്കേണരച്ചുതേ

പിതൃക്കൾക്കുഹിതം ചെയ്യുന്നതിനാക്കാട്ടിൽ വെച്ചുവൻ 13
മൂന്നുവട്ടമിരന്നാനാക്കന്യാഭിക്ഷയെ മെല്ലവേ
ചരാചരങ്ങളായിങ്ങുള്ളോരാഭ്രതങ്ങളൊക്കയും 14
മറഞ്ഞുനില്ക്കുന്നവയും പരം കേൾക്കേണമെന്നൊഴി
ഉഗ്രം തപിക്കുന്ന പിതൃവചനം ദുഃഖത്തൊടൊത്തുടൻ 15
സന്തതിക്കായി വേൾക്കെന്നു ഹന്തകല്പിച്ചിടുന്നു മാം
വേൾക്കാൻ കന്യാഭിക്ഷ തെണ്ടീട്ടിപ്പാരിൽച്ചുറ്റിടുന്നിതാ
അതിദാരിദ്ര്യദുഃഖസ്ഥൻ പിതൃപ്രേരണകൊണ്ടുഞാൻ
ഈക്കണ്ടഭ്രതവസ്തുത്തിലാർക്കുണ്ടോ കന്യയായ്വൻ 17
ദിക്കൊക്കെച്ചുറ്റിടുമിനിക്കാക്കന്യകയെ നൽകണേ
പേരിങ്ങൊന്നായ് ഭിക്ഷപോലെനേരിട്ടർപ്പിപ്പതായിഞാൻ
ഭരിക്കവേണ്ടാത്തവളായിരിക്കും കന്യയേത്തരൂ
ഉടൻ ജരൽക്കാരുവിൻറെയടുത്തേല്പിച്ച പന്നഗർ 19
ആശുചെന്നീ വർത്തമാനം വാസുകിക്കു കൊടുത്തുതേ
അവർ ചൊല്ലിക്കേട്ട വേഗമാവാസുകി സഗർഭ്യയെ 20
അണിയിച്ചാവനേ കൊണ്ടുചെന്നിതാ മുനിസന്നിധൌ
അവിടെ ബ്ഭിക്ഷപോലേകിയവളെത്താപസേന്ദ്രനായ് 21
നാഗരാജൻ നൽകിയുടൻ സ്വീകരിച്ചില്ല മാമുനി
പേരൊന്നാവില്ലമേ ഭാര്യഭാരമാമെന്നുമോർക്കയാൽ 22
ഹന്തമോക്ഷപരൻ ദ്വന്ദബന്ധഭീതൻ തപോധനൻ
പരം ചോദിച്ചിതവം തൻ പേരവൻ ഭൃഗുനന്ദന 23
ഉരഗത്തോടിവളെ ഞാൻ ഭരിയ്ക്കില്ലെന്നുമോതിനാൻ

നാല്പത്തേഴാമദ്ധ്യായം.

സൂതൻ പറഞ്ഞു

ജരൽക്കാരുവിനോടോതിയുരഗപ്രഭു വാസുകി
മുനേനിൻ പേരൊത്തിവളെന്നനുജത്തി തപസ്വിനി 1
ഭരിപ്പേൻ നിൻ ഭാര്യയേ സ്വീകരിക്കുകിവളേദ്വിജ
രക്ഷിക്കാമിവളേ ഞാനെൻ ശക്തിപോലെ തപോധന 2
അങ്ങയ്ക്കായ്തന്നെ രക്ഷിപ്പതിങ്ങു ഞാനിവളെ മുനേ

ഋഷി പറഞ്ഞു.

ഭരിയ്ക്കയില്ലവളെ ഞാനറികെന്നുടെ നിശ്ചയം 3
അപ്രിയംചെയ്യാലാചെയ്താലപ്പോളിവളെഞാൻവിടും

സൂതൻ പറഞ്ഞു

നാഗംതാൻ ഭഗിനീ ഭാരഭാഗം കയ്യേറശേഷമേ 4
ജരൽക്കാരു കടന്നാനങ്ങുരഗേന്ദ്രന്റെ മന്ദിരേ
യത്രപ്രതിതപോവൃദ്ധൻ മന്ത്രവിത്താമ്മുനീശ്വരൻ 5
അഥ പാണിഗ്രഹംചെയ്ത വിധിമന്ത്രപുരസ്സരം
പിന്നെയാപ്പന്നഗേന്ദ്രന്റെ ധന്യവാസഗൃഹം ശുഭം 6
ഭാര്യയോടൊത്തകം പുക്കാനായ്ൻ മാമുനിമാനിതൻ
മൂടുനന്മേൽ വിരിപ്പുള്ള പുതുമെത്തപ്പുറത്തുടൻ 7
സരസംഭാര്യയൊന്നിച്ചു ജരൽക്കാരു കരേറിനാൻ
അവിടെ ബ്ഭാര്യയോടായിട്ടവൻ കല്പിച്ച നിശ്ചയം 8
വിപ്രിയം ചെയ്തിടൊല്ലൊന്നുമപ്രിയം ചൊല്ലിടൊല്ലുമേ
വെടിയും വിപ്രിയത്താൽ ഞാൻ നിന്നെയും ഗൃഹവാസവും
എന്നീ ഞാൻ ചൊന്നവാക്കെന്നും ധ്നേ്യ! നിയ്യോർത്തു

പിന്നെപ്പരമസംവേഗമാർന്നു നാഗേന്ദ്രസോദരി 10
ചിന്നുന്ന ദുഃഖമുൾക്കൊണ്ടു ചൊന്നാളങ്ങിനെയെന്നവൾ
ക്ലേശിപ്പിക്കും വല്ലഭനെശ്ശുശ്രൂഷിച്ചാൾ മുറയ്ക്കവൾ 11
വെള്ളക്കാക്കപ്രയോഗങ്കൊണ്ടുള്ളിണക്കിയശസ്വിനി
ഋതുസ്നാനം കഴിച്ചിട്ടാ വാസുകി പ്രിയസോദരി 12
വിധിയാംപോലുപസ്ഥാനം ചെയ്തിതാമുനിനാഥനേ
അന്നവൾക്കുളവായ് ഗർഭം വഹ്നിയേപ്പോലെയുജ്ജ്വലം 13
അതിതേജസ്സൊടും വഹ്നിക്കെതിരായ് നില്പതൽഭുതം
ശുക്ലപക്ഷത്തിങ്കളിന്മട്ടഗ്ഗർഭം വൃദ്ധിയാണ്ടുതേ 14
ഈ മട്ടുവാഴുമൊരു നാളാജ്ജരൽക്കാരു വിശ്രുതൻ
പരം പ്രിയാങ്കെ തലവെച്ചുറങ്ങീഖിന്നനാംവിധം 15
ഈ വിപ്രേന്ദ്രനുറങ്ങുമ്പോൾ രവിയസ്താദ്രിപുക്കുതേ
ഏവം പകല്കറുതിയിലാവാസുകി സഹോദരി 16
ധർമ്മലോപഭയം മൂലമിമ്മട്ടിൽ ചിന്തയേന്തിനാൾ
പതിപ്രബോധം പുണ്യസ്ഥിതിയോ മമ പാപമോ 17
ഇദ്ധാർമ്മികൻ ദുഃഖശീലൻ കുററം ചൊല്ലാത്തതെന്തുമേ
ധർമ്മശീലക്രോധമൊന്നു ധർമ്മത്തിൻ ലോപമൊന്നിഹ 18
ധർമ്മലോപം വലുതിതിലിമ്മട്ടവളുറച്ചതേ
ഉണർത്തിയെന്നാലുടനേ മുനികോപിച്ചിടുംദൃഢം 19
ധർമ്മലോപം മുനിക്കുണ്ടാമിമ്മട്ടിൽ സന്ധ്യതെററിയാൽ
എന്നുറച്ചാജ്ജരൽക്കാരു പന്നഗാംഗനയപ്പൊഴേ 20
പരമർഷിതപോരാശി ജരൽക്കാരുവിനോടുടൻ
പറഞ്ഞു മധുരശ്ലക്ഷ്ണതരമായ് മൃദുഭാഷിണി 21
ആര്യ വേഗമെഴുന്നേല്ക്ക സൂര്യനസ്തമനത്തിലായ്
ഭഗവാനേ! നിഷ്ഠയോടുമാചരിച്ചന്തിയൂക്കുക 22

അഗ്നിഹോത്രം ജ്വലിപ്പൊന്നീ മുഹൂർത്തം രമ്യദാരുണം
ഹന്തകാൺക പടിഞ്ഞാട്ട സന്ധ്യയായീ പരംപ്രഭോ 23
ഇത്ഥം ചൊന്ന ജരൽക്കാരുവതപുഗ്രൻ മുനിതാപസൻ
പരം ഭാര്യയൊടായ് ചുണ്ടുവിറച്ചുംകൊണ്ടു ചൊല്ലിനാൻ 24
എന്നെ നീയവമാനിച്ചിതിന്നു ഹാഹന്തപന്നഗി
നിന്നടക്കലിരിയ്ക്കാ ഞാൻ വന്നപാട്ട നടക്കുവൻ 25
വാമോരു ഞാനുറങ്ങുമ്പോളാമോ ചെന്നസ്തമിക്കുവാൻ
സൂര്യനു കാലം വന്നാലും ധൈര്യമുണ്ടിങ്ങുറപ്പെടോ 26
ധിക്കാരമേറെറാരേടത്തു പാർക്കാനാർക്കും രുചിച്ചിടാ
പുനരെന്തോ ധർമ്മശീലനിനിയ്ക്കുൻ മട്ടകാർക്കുമേ 27
ചിത്തം വിറച്ചിടും വണ്ണമിത്ഥം ഭർത്താവുരച്ചതിൽ
ഉരചെയ്താൾ ജരൽക്കാരുവുരഗേന്ദ്രന്റെ സോദരി 28
അവമാനിച്ചുകൊണ്ടല്ലിങ്ങവിടുത്തെയുണർത്തിഞാൻ
ചെറുമേ ധർമ്മലോപം തേ പറേറാല്ലെന്നോർത്തുചെയ്തതാം
പരം പ്രിയോക്തികേട്ടോതീ ജരൽക്കാരുതപോധനൻ
മഹർഷിയാപ്പന്നഗിയെ ത്യജിപ്പാനോർത്തു കോപനൻ 30
അന്യതം ചൊൽവതല്ലീ ഞാനിനിപ്പോകുന്നു പന്നഗി
പുരാ നിയ്യോത്തു ഞാൻ ചെയ്ത കരാറാണിതു കേവലം 31
അത്രസൌഖ്യത്തിൽ വാണോൻ ഞാൻ ഭദ്രേ ഭ്രാതാവൊടൊ
(ത്തെടോ
ഇവിടംവിട്ടഞാൻ പോയാൽഭഗവാൻപോയിതെന്നുനീ 32
ഞാൻ പോയാലേതുമേ നിയ്യും വ്യസനിയ്ക്കായ്ശോഭനേ
എന്നുചൊന്നോരുതനുഭംഗി ചൊന്നാൾ വീണ്ടുമനിന്ദിത 33
ജരൽക്കാരുവിനോടായിജ്ജരൽക്കാരു വിഷണ്ണയായ്
ഇടറീടുന്ന വാക്കോടും വിളറീടും മുഖത്തൊടും 34

തൊഴുതുകൊണ്ടു കണ്ണീരുമൊഴുകിക്കൊണ്ടു സുന്ദരി
ധൈര്യമുൾക്കൊണ്ടു മുൾക്കാമ്പുവിറച്ചുകൊണ്ടുമിങ്ങിനെ 35
എന്നെക്കൈവെടിയോല്ലേ നീ ധർമ്മജ്ഞപിഴയെന്നിയെ
ധർമ്മപ്രിയ! പ്രിയഞ്ചെയ്യ ധർമ്മം കാപ്പവളല്ലിഞാൻ 36
അങ്ങയ്ക്കുന്നെത്തരുവതിന്നിങ്ങെഴും മൂലമാംഫലം
ഹന്തനേടാത്തൊരീയ്യെന്നോടെന്തു വാസുകി ചൊല്ലുമോ 37
മാതുശാപാർത്തരായോരെൻ ജ്ഞാതികൾക്കയി സന്മതെ!
ഇഷ്ടംനിന്നുടെ സന്താനം കഷ്ടമേകാണ്മതില്ലതും 38
ചൊൽക്കുമാരാഷ്ടിയാൽ ജ്ഞാതിവർഗ്ഗത്തിന്നു ശുഭംവരും
നോംതമ്മിലുള്ള സംബന്ധം ഹന്ത നിഷ്ഫലമാക്കൊലാ 39
ഭഗവാനേ പ്രസാദിയ്ക്കു ജ്ഞാതിക്ഷേമത്തിനാശുമേ
വ്യക്തമാകാത്തൊരീഗ്ഗർഭമാക്കിവിട്ടയിസത്തമ 40
മഹാനിർദ്ദോഷിയാമെന്നെ മഹാത്മൻ! വിട്ടുപോകൊലാ
ഉരച്ചേവംനിന്ന പതീജരൽക്കാരുവൊടാമുനി 41
യുക്താനുരൂപമാംവണ്ണമുത്തരംചൊല്ലിമെല്ലവേ
അസ്തി തേ സുഭഗേ ഗർഭമഗ്നിയോടുസമപ്രഭം 42
അതു മാമുനിധർമ്മിഷ്ഠൻ വേദവേദാംഗവേദിയാം
ഇത്ഥം ചൊല്ലിജ്ജരൽക്കാരു സത്യവാൻ മുനിസത്തമൻ 43
വീണ്ടുമുഗ്രതപസ്സിന്നായ്ക്കൊണ്ടുറച്ചുഗമിച്ചുതേ

നാല്പത്തെട്ടാമദ്ധ്യായം

സൂതൻ പറഞ്ഞു

ഭർത്താവുപോയളവുടൻ ഭ്രാതൃപാർശ്വം ഗമിച്ചഹോ
അറിയിച്ചുപോയകഥ ജരൽക്കാരുയഥാക്രമം 1

പെട്ടെന്നീയുഗ്രപ്രിയോദന്തം കേട്ടാർത്തനഹിനായകൻ
ദീനയാം സോദരിയൊടായ് ദീനൻ ചോദിച്ചുവാസുകി 2

വാസുകി പറഞ്ഞു

ന്യനംനീയുറിയും ഭദ്രേ! ദാനകായ്യപ്രയോജനം
പന്നഗങ്ങളംക്ഷ നന്മയ്ക്കായ് നിന്നിൽ പുത്രാപ്തിയാണതും 3
നൊമ്മംക്കവൻ സർപ്പസത്രാൽ ചെമ്മേമോക്ഷം തരുംദ്ധ്രുവം
എന്നല്ലോ ദേവസഹിതൻമുന്നം ചൊല്ലിപിതാമഹൻ 4
അപ്പുണ്യവാനിൽനിന്നുണ്ടോ ഗർഭം ഹേ സുഭഗേതവ
ആബ്ധ്യഭിമാനെറ ഗാർഹസ്ഥ്യം നിഷ്ഫലപ്രായമായ്വരാ 5
ഏതും നിന്നോടീവകകഥം ചോദിപ്പാൻ മുറയില്ലമേ
കായ്യഗൌരവമോർത്തേവം കായ്യംചോദിപ്പതാണ ഞാൻ 6
നിൻഭർത്തുമുനിവീരന്റെ ദുർവ്വാരതപം നിനച്ചുഞാൻ
പിമ്പെപ്പോകുന്നീലയെന്നെഗ്ഗുപിച്ചെന്നും വരാമവൻ 7
ചൊല്ലുഭദ്രേ കണവനിന്നുള്ളനിൻവൃത്തമൊക്കയും
ഉദ്ധരിക്കുഹൃദിചിരംബദ്ധമാം ശല്യമാത്രമേ 8
അതുകേട്ട ജരൽക്കാരുപതുക്കെച്ചൊല്ലിയുത്തരം
ആത്രമാഴ്കും വാസുകിയെയാശ്വസിപ്പിച്ചുകൊണ്ടഹൊ 9

ജരൽക്കാരു പറഞ്ഞു

പുത്രകായ്യത്തിനെപ്പററി തത്രചോദിച്ചു ഞാൻതദാ
അസ്തിയെന്നരുൾചെയ്തിട്ട സത്വരംപോയി താപസൻ 10
വിനോദത്തിങ്കലും ഭോഷ്കാമുനി ചൊന്നോർമ്മയില്ലമെ
പിന്നെയുണ്ടോകഥിക്കുന്നു പന്നഗാധീശസങ്കടേ 11
സന്തപിയ്ക്കുണ്ടചെറുകം നീ സന്തതിയ്ക്കാർത്തുപന്നഗി!
നിനക്കഗ്ര്യർക്കസദ്ദനൻ തനയൻജാതനാകുമെ 12
ഇതെന്നോടോതിയോഗീശൻ പതിപോയിതു സോദര!

അതിനാൽ ചിരമായുള്ളിൽ മുതിർന്നഴലൊഴിക്കുക 13

സൂതൻ പറഞ്ഞു

ഈ വാക്കുകേട്ട നാഗേശശ്രീവാസുകി മഹാരസാൽ
ആകട്ടേയെന്നു കൊണ്ടോടീ ഭഗിനീഭാഷിതം പരം 14
സാന്ത്വം മാനം വിത്തദാനം സ്വാന്തംചേരുന്ന പൂജനം
പുനരിമ്മട്ടാദരിച്ചു ഫണിരാജൻ സഗർഭ്യയെ 15
മഹാതേജഃപ്രകാശത്തൊടിഹ ഗർഭം വളർന്നതേ
അംബരേ ശുക്ലപക്ഷത്തിൽ വെണ്മതിയ്ക്കൊപ്പമേ ദ്വിജ 16
മുറവും വിപ്ര യഥാകാലം പെറ്റു ഭുജഗസോദരി
പിതൃമാതൃഭയം തീർക്കും ദേവഗർഭാഭബാലനെ 17
അവനാ നാഗരാജന്റെ ഭവനത്തിൽ വളർന്നതേ
സാംഗവേദങ്ങളം കയ്യ്ക്കാണ്ടിതങ്ങാച്യവന ഭാർഗ്ഗവാൽ 18
ബാല്യത്തിലേ വ്രതംപൂണ്ടു ബുദ്ധിസൽഗുണവാനവൻ
ആസ്തീകനെന്നവൻ പേർകൊണ്ടെത്രയും ഖ്യാതനായിതേ 19
അസ്തിയെന്നോതി യാഗ്നർഭേ വർത്തിയ്ക്കുംജനകൻവനേ
കൈവിട്ടു പോയതിലവന്നാസ്തീകാഖ്യ പുകൾന്നതേ 20
അവനാബ്ബാല്യകാലത്തിലവിടെബ്ബുദ്ധിമാൻ
നാഗരാജഗൃഹേ പാർത്തു നാഗനായകരക്ഷയിൽ 21
കേവലം ദീപ്തിമാൻ ദേവദേവൻ ശൂലികണക്കവൻ
വളർന്നുപന്നഗങ്ങളംക്കു വളർത്തീഹർഷമേറവും. 22

.....

നാല്പത്തൊമ്പതാമദ്ധ്യായം

ശൌനൻ പറഞ്ഞു

ജനകസ്വർഗ്ഗതികഥ ജനമേജയമന്നവൻ
മന്ത്രിമാരോടു ചോദിച്ചുതെന്തിതും വിസ്തരിയ്ക്കൊടൊ 1

സൂതൻ പറഞ്ഞു

മുനേ! കേൾ മന്ത്രിമാരോടജ്ജനമേജയചോദ്യവും
പരീക്ഷിത്തിന്റെ നിധനം പരിചോടവർ ചൊന്നതും 2

ജനമേജയൻ പറഞ്ഞു

അറിയും തനമച്ഛന്റെ ചരിതം നിങ്ങളേവരും
കീർത്തികേട്ടവിടത്തേക്കു മൃത്യുവാപ്പെട്ടവൃത്തവും 3
നിങ്ങളച്ഛന്റെ വൃത്താന്തമിങ്ങു ചൊല്ലീട്ട കേട്ടടൻ
മംഗലം ചെയ്യതല്ലാതെയെങ്ങും മറേറാർപ്പതില്ലതാൻ 4

സൂതൻ പറഞ്ഞു

ഇമ്മട്ടുകേട്ടമന്ത്രീന്ദ്രൻ ധർമ്മവേദികം പണ്ഡിതർ
ജനമേജയനാകുന്ന ജനനാഥനൊടൊതിനാർ 5

മന്ത്രികൾ പറഞ്ഞു

കേൾക്ക പാർത്ഥിവ നിൻതാതശ്ശാപ്യഭ്രപതി തന്നുടെ
ചരിത്രവും മാന്യനവൻ മരിച്ചകഥയും വിഭോ 6
നിജധർമ്മപരൻപൂജ്യൻ പ്രജാപാലനതൽപ്പരൻ
നിൻപിതാവേവമായ്വാണു നിലപൂണ്ടതു മോതിടാം 7
ചാതുർവ്വണ്യം സ്വസ്വധർമ്മം ചെയ്യുപോരുമ്പടിയ്ക്കുവൻ
കാത്താനാമന്നവൻ മൂർത്തിമത്താം ധർമ്മം കണക്കിനെ 8
ഈ മന്നിടം കാത്തുഭ്രരി ശ്രീമാനതുലവിക്രമൻ
ശത്രുക്കളില്ലവന്നാരും ശത്രുവല്ലവനാർക്കുമെ 9
സർവ്വഭ്രതസമൻ സാക്ഷാൽ പ്രജാപതി കണക്കവൻ
വിപ്രന്മാർ ന്യപർവൈശ്യന്മാർ ശൂദ്രരെന്നിവരേവരും 10
രാജൻ സ്വകർമ്മം ചെയ്താരാജവീരന്റെ രക്ഷയിൽ
വിധവാനാഥകൃപണവികലർക്കവനാശ്രയം 11

സുദർശനവനേവർക്കും മൂഴുരശ്മികണക്കിനെ
തുഷ്ടപുഷ്ടജനൻ സത്യനിഷ്ഠൻ ശ്രീമാൻ പരാക്രമി 12
ധനുർവ്വേദത്തിലവനാക്കുപാചാര്യന്റെ ശിഷ്യനാം
കണ്ണനും പ്രിയമാർന്നാനാ നിന്നച്ഛൻ ജനമേജയ 13
എല്ലാർക്കുമിഷ്ടനായ്വാണു ചൊല്ലാർന്ന നൃപനായവൻ
കുരുവംശം ക്ഷയിപ്പോതുത്തരയിങ്കൽ പിറന്നവൻ 14
പരീക്ഷിത്തെന്നു പേരാണ്ടാൻ പരം സൌഭദ്രനന്ദനൻ
രാജധർമ്മാർത്ഥകുശലൻ രാജസർവ്വഗുണോജ്വലൻ 15
ജിതേന്ദ്രിയൻ ബുദ്ധിശാലി മേധാവാൻ ധർമ്മതൽപ്പരൻ
ഷഡ്വർഗ്ഗജിത്തു സൽബുദ്ധി നീതിശാസ്ത്രജ്ഞനുത്തമൻ 16
നിൻതാതനീ പ്രജകളെക്കാത്താനവപതാണ്ടിഹ
അവസാനിച്ചു പിന്നീടങ്ങേവർക്കും ദുഃഖമാംവിധം 17
പിന്നെനീയ്യേറവു ധർമ്മാലീമന്നിടം പുരുഷർഷഭ
ഈ രാജ്യമായിരത്താണ്ടു ഭരിക്കുക കുലക്രമാൽ 18
ബാല്യത്തിലഭിഷിക്തൻ നീയെല്ലാർക്കുമൊരു പാലകൻ

ജനമേജയൻ പറഞ്ഞു

ഉണ്ടായതില്ലീക്കുലജാതരാരും
പ്രജാപ്രിയം ചെയ്തവർരഞ്ജിയാതെ
വിശിഷ്യസദ്വൃത്തവിശേഷമുള്ള
പിതാമഹന്മാർ ചരിതംനിനയ്ക്കേ 19
അവ്വണ്ണംവാണൊരെന്നച്ഛനെവ്വണ്ണം മൃതനായഹൊ
അതുചൊൽവിൻ മുറയ്ക്കിങ്ങുണ്ടതു കേൾപ്പാനൊരാഗ്രഹം 20

സൂതൻ പറഞ്ഞു

നൃപനിങ്ങിനെ ചോദിച്ച നൃപമന്ത്രികളേവരും
പറഞ്ഞുനൃപനോടായിപ്പരം പ്രിയഹിതൈഷികം 21

മന്ത്രികൾ പറഞ്ഞു

സർവ്വപൃത്ഥ്വീശ്വരനവൻ സർവ്വശസ്ത്രവിചക്ഷണൻ
നായാട്ടിൽ പ്രിയനായ്തീർന്നിതയിനിൻ ജനകൻ പ്രഭൊ 22
വില്ലാളിവീരപ്രവരൻ ചൊല്ലാളും പാണ്ഡുവിൻപടി
പാരം ഞങ്ങളിലീരാജ്യഭാരമൊക്കെയണച്ചവൻ 23
ഒരിക്കൽ കാട്ടിൽ നായാട്ടിലൊരുമാനിനെയെയ്തുതെ
അമ്പേററുപായും മാനിൻെറ പിമ്പേപാഞ്ഞു മഹാവനെ 24
കുലവില്ലും തൂണിയുമായ് വാളേന്തിക്കാൽ നടയ്ക്കുടൻ
കണ്ടെത്തീലാക്കൊടുങ്കാട്ടിൽനിന്നച്ഛൻപാഞ്ഞമാനിനെ 25
ക്ഷീണിച്ചുപോയ് വൃദ്ധനറുപതുചെന്നജരാന്വിതൻ
വീണ്ടും വിശന്നോനാക്കാട്ടിൽ കണ്ടാനൊരു മഹർഷിയെ 26
ചോദിച്ചിതാനൃപൻ മൌനവ്രതിയാം മുനിയോടുടൻ
ചോദിച്ചിട്ടും മുനിവരനോതിയില്ലൊരു വാക്കുമെ 27
വിശപ്പുംക്ഷീണവും പൂണ്ടാൻ ഭൃംശംനൃപതിയപ്പൊഴെ
മൌനിശാന്തൻ സ്ഥാണുകല്പൻ മുനിയിൽ കോപമാർന്നുതെ
മൌനവ്രതംപൂണ്ടവനാമുനിയെന്നറിയാതഹൊ
നിൻതാതൻ ധർഷണംചെയ്തു ഹന്തകോപാൽമഹർഷിയിൽ
ചത്തപാമ്പിനെ വില്ക്കോലാൽകുത്തിത്തോണ്ടിയെടുത്തുടൻ
ശുദ്ധാത്മാവാമവൻ കണ്ഠേ ചേർത്തു ഭരതസത്തമ 30
നല്ലതും ചീത്തയുംതെല്ലും ചൊല്ലിയില്ലൊന്നുമേ മുനി
അവ്വണ്ണമേ ചൊടിക്കാതാസ്സർപ്പവും ഭേസി നിന്നുതെ 31

അയ്മ്പത്താമദ്ധ്യായം

മന്ത്രികൾ പറഞ്ഞു

പിന്നെയാമന്നവൻ മന്നവേന്ദ്രമാമുനി തൻഗളെ
ക്ഷുത്താർന്നോൻ പാമ്പിനേയിട്ടു പത്തനംപോന്നു സത്വരം

ആയ്യനാമാമുനിയ്ക്കുണ്ടു പയ്യിലുണ്ടായ നന്ദനൻ
ശൃംഗിയെന്നു പുകഴ്ന്നോരുഗ്രംഗകോപൻ തപോധനൻ 2

ബ്രഹ്മാവിനെക്കണ്ടു വന്ദിച്ചമ്മാമുനികുമാരകൻ
വിരിഞ്ചസമ്മതംവാങ്ങിത്തിരിച്ചിങ്ങു വരും വിധൌ 3

സ്ഥാണുപ്രായന്റെ കണ്ണേനിൻതാതൻപാമ്പിനെയിട്ടതായ്
ചങ്ങാതിയോതിക്കേട്ടാനാ ശൃംഗിതൻ പിതൃധർഷണം 4

മരിച്ച പാമ്പിനെക്കണ്ടേ ധരിച്ചും കുറമെന്നിയേ
മഹാതപസ്വി വിപുലമഹസ്സാമുനി സത്തമൻ 5

ജിതേന്ദ്രിയൻ ശുദ്ധശീലൻ കർമ്മനിഷ്ഠയിൽ നില്പവൻ
തപസ്സാൽദ്യോതിതാത്മാവായ് സ്വാംഗസംയമമാർന്നവൻ

ശുഭാചാരൻ ശുഭകഥൻ ശുഭസ്ഥിതനലോലുപൻ
അക്ഷുദ്രനനസൂയൻ താൻ വൃദ്ധൻ മൌനവ്രതസ്ഥിതൻ 7

ശരണ്യനാകും നിൻ താതധർഷണത്തെസ്സഹിയ്ക്കുവേ
ശപിച്ചു നിൻ ജനകനെക്കുപിതൻ തിഗ്മപൌരുഷൻ 8

ഋഷിപുത്രൻ ബാലനെന്നാൽ ഋഷിവൃദ്ധാസമപ്രഭൻ
ജലസ്പർശം ചെയ്ത ശുദ്ധൻ ജ്വലൽകോപൻ തപോധനൻ 9

നിന്നച്ഛനേക്കുറിച്ചേവം ചൊന്നാൻ തേജസ്സിയന്നവൻ
നിർദ്ദോഷിയാമെൻ ഗുരുവിൽ ചത്തപാമ്പിട്ട ദുഷ്ടനെ 10

ആശീവിഷൻ തീക്ഷ്ണവിഷനാശ്രമദ്വാകൃചോദിതൻ
തക്ഷകൻ ക്രുദ്ധനായ് ദംശിച്ചക്ഷണം ഭസ്മമാക്കിടും 11

ഏഴ്വരാവിനകം നിങ്ങൾ കാണ്മിനെന്റെ തപോബലം
എന്നരച്ചിട്ടച്ഛനിരിക്കുന്നിടത്തേക്കു ചെന്നവൻ 12

സാതങ്കം താതനെക്കണ്ടീച്ചെയ്താശ്രമമുണർത്തിനാൻ
ഉടനാമുനി നിൻ താതനടുക്കെച്ചൊല്ലിവിട്ടതേ 13

ശീലമേറും ശൌരമുഖനെന്നനല്ലോരു ശിഷ്യനേ

അവൻ വിശ്രാന്തനായ്ച്ചൊന്നാനവനീശനൊടൊക്കയും 14
ശപിച്ചു നിന്നെയെൻ പുത്രൻ നൃപ സൂക്ഷിച്ചിരിക്കണം
നരേന്ദ്രതക്ഷകൻ നിന്നെപ്പുരം ദംശിച്ചെരിച്ചിടും 15
എന്നാശ്രമോരോക്തി കേട്ടിട്ടു നിന്നച്ഛൻ ജനമേജയ
ആത്തക്ഷകോരഗഭയാൽ ക്കാത്തുസൂക്ഷിച്ചിരുന്നുതേ 16
പിന്നെയാസ്സപ്തമദിനം വന്നെത്തിയതുനേരമേ
രാജപാർശ്വം പുറപ്പെട്ടു രാജൻ ബ്രഹ്മർഷി കാശ്യപൻ 17
മാർഗ്ഗത്താലാക്കാശ്യപനെ മൂർഖൻ കണ്ടെത്തി തക്ഷകൻ
ദ്രുതംപോകും കാശ്യപനോടഥ ചോദിച്ചു തക്ഷകൻ 18
എങ്ങോട്ടടൻ നീ പോകുന്നിതങ്ങെന്താണൊരു കാര്യവും

കാശ്യപൻ പറഞ്ഞു.

നരനാഥൻ കുരുശ്രേഷ്ഠൻ പരീക്ഷിത്തില്ലയോ ദ്വിജ 19
ദഗ്ധനാമിന്നവൻപോലും ക്രുദ്ധനാം തക്ഷകാഹിയാൽ
സത്വരം പോയിടുന്നേനാ പൃഥ്വീശന്നാർത്തി തീർക്കുവാൻ
കെല്പിൽഞാൻ കാക്കുമവനെസ്സർപ്പം ധർഷിയ്ക്കയില്ലെടോ

തക്ഷകൻ പറഞ്ഞു.

എന്തുവാൻഞാൻകടിച്ചോനേഹന്തകാപ്പാൻ നിനപ്പുനീ 21
ഞാനാണാത്തക്ഷകൻ വിപ്ര കാണൊൻ വീര്യം മഹാത്ഭുതം
ഞാൻകൊത്തുംനൃപനേജ്ജീവിപ്പിപ്പാൻനീ ശക്തനല്ലടോ 22
ഇത്ഥം ചൊല്ലീട്ടൊരാലിന്മേൽ കൊത്തിയുഗ്രാഹിതക്ഷകൻ
കടിച്ചമാത്രയിൽ ഭസ്മപ്പടിയായ് വെന്തുമാമരം 23
ദ്രുതം മുൻമട്ട ജീവിപ്പിച്ചിതു കാശ്യപനാമരം
പിന്നെ ലോഭിപ്പിച്ചിതിഷ്ടം ചൊന്നാലുമിതിതക്ഷകൻ 24
ഇതുചൊല്ലും തക്ഷകനോടതു നേരത്തു കാശ്യപൻ
ധനാർത്ഥിയാണു ഞാനെന്നാൻ പുനരാപ്പൂജ്യനോട്ടടൻ 25

പരം മധുരമാംവണ്ണമുരചെയ്തിതുതക്ഷകൻ
ആ നരേന്ദ്രനിൽ നിന്നെത്ര ധനമിച്ഛിച്ചിടുന്നവോ 26

അതിൽപരം വാങ്ങുകെന്നോടഥ നീ പിന്തിരിയ്ക്കുക
നരമുഖ്യൻ കാശ്യപനീയുരഗം ചൊന്നവണ്ണമേ 27

ഓർത്തോളം തക്ഷകൻ നൽകും വിത്തം കയ്ക്കാണ്ടൊഴിച്ചു (പോയ
ഇതിവിപ്രൻ പോയശേഷം ചതിയാൽ വന്ന തക്ഷകൻ 28

നരേന്ദ്രനാഥനായ് ധർമ്മപരനാം നിൻ പിതാവിനേ
സൌധേ സൂക്ഷിച്ചിരുന്നിട്ടും വേവിച്ചു വിഷവഹ്നിയാൽ 29

സ്വയം പിന്നെ ഭവാനേറ്റു ജയമോടഭിഷേചനം
ഇതുതാൻ കണ്ടതും കേട്ടുള്ളതുമായ് നൃപസത്തമ 30

എല്ലാം ഞങ്ങളറിഞ്ഞോളം ചൊല്ലാം പരമദാരുണം
ഏവം നരേന്ദ്രനുടെയുമീയുത്തങ്കർഷി തന്റെയും 31

പരാഭവംകേട്ട ശേഷം പരം വേണ്ടതുചെയ്യുക

സൂതൻ പറഞ്ഞു

എന്നിവണ്ണം കേട്ടനേരം മന്നവൻ ജനമേജയൻ 32
അരിന്ദമൻ മന്ത്രികളോടരുളിച്ചെയ്തിതിങ്ങിനേ

ജനമേജയൻ പറഞ്ഞു

ഇതാരുചൊല്ലീ വൃക്ഷത്തിൽ നിതാന്താശ്ചര്യമിങ്ങിനെ 33
ഭസ്മമായ മരത്തിന്നും കാശ്യപൻ ജീവനേകിനാൻ
തക്ഷകൻ താൻ കടിച്ചാലും തൽക്ഷണം കാശ്യപൻ പരം 34

മന്ത്രംകൊണ്ടു വിഷം തീർത്താൽ ഹന്തനാലം വരാദ്ധ്യം
ദുഷ്ടൻ നാഗാധമനവൻ ധൃഷ്ടൻ ചിന്തിച്ചു നിശ്ചയം 35

ഞാൻ കൊത്തും നൃപനംവിപ്രൻ താൻ ക്ഷണംജീവനേകിടും
കെട്ടു വിഷം തക്ഷകനെന്നൊട്ടു നാട്ടാർക്കു ഹാസ്യനാം 36

പെട്ടെന്നിതോർത്താ വിപ്രന്നു തൃഷ്ടിയാക്കിയതാവണം
ഉണ്ടാമുപായമാദൃഷ്ടന്നുണ്ടാക്കാം തീവ്രവേദന 37

ഇതൊന്നു കേൾക്കുവാനുണ്ടു കൊതിയാ വിജനേവനേ
നാഗേന്ദ്രകാശ്യപന്മാർ സംവാദം കേട്ടവനേതവൻ 38

കണ്ടതാരിതു നിങ്ങൾക്കു കൊണ്ടുകിട്ടിയതെങ്ങിനെ
ആകവേ കേട്ടഞാൻ ചെയ്യൻ നാഗസംഹാരബുദ്ധിയെ 39

മന്ത്രികൻ പറഞ്ഞു.

നരേന്ദ്ര കേൾ ഞങ്ങളോടിതാരാണക്കാലമിങ്ങിനേ
പഥിവിപ്രാഹി സംവാദം കഥിച്ചതതുമോതിടാം 40

വിറകിന്നായാ മരത്തിലൊരുവൻ നരനായക
ഉണക്കക്കൊമ്പുനോക്കിക്കൊണ്ടണഞ്ഞന്നേറി മുന്നമേ 41

അറിഞ്ഞീല വനുണ്ടെന്നങ്ങുരഗദ്വിജരാട്ടമേ
അവനാമാമരത്തോടെ യവനീശ്വരഭസ്മമായ് 42

വിപ്രപ്രഭാവാൽ വൃക്ഷത്തോടൊപ്പം ജീവിച്ചുവീണ്ടുമേ
വിപ്രദാസനവൻവന്നു കേൾപ്പിച്ചാനിതു ഞങ്ങളെ 43

അതക്ഷകദ്വിജന്മാർ തൻ വൃത്തമുണ്ടായതൊക്കയും
ഇതഥംകണ്ടും കേട്ടുമുള്ള വൃത്തം കേൾപ്പിച്ചുഭൂപതേ 44
കേട്ടറിഞ്ഞിനി വേണ്ടുന്നമട്ട കല്പിച്ചുചെയ്യുക

സൂതൻ പറഞ്ഞു

എന്നേവം മന്ത്രിമൊഴികേട്ടത്തരം ജനമേജയൻ 45
പരം ദുഃഖിച്ചു കൈകയ്യാൽ ഞെരിച്ചു നരനായകൻ
ഇടയ്ക്കു നെടുവീർപ്പിട്ട ചുടുമാർബ്ജലോചനൻ 46

കണ്ണിൽകണ്ണീരൊലിപ്പിച്ചു കരഞ്ഞു നിഭൃതംനൃപൻ
പെരുകും ദുഃഖശോകാർത്തനരുംചെയ്തു മഹീശ്വരൻ 47

അടക്കവെയ്യാക്കണ്ണീർവാർത്തുടനങ്ങാചമിച്ചവൻ
മുഹൂർത്തനേരം ചിന്തിച്ചൊന്നുറച്ചു മനുജാധിപൻ 48
അമർഷമാർന്നു കൽപ്പിച്ചാനമാത്യന്മാരൊടൊക്കയും

ജനമേജയൻ പറഞ്ഞു

ഇങ്ങച്ഛനുടെ നിർവ്വാണം നിങ്ങളം ചൊല്ലീട്ടുകേട്ടുഞാൻ 49
ഒന്നുടൻനിശ്ചയിച്ചേനതിന്നതെന്നും ശ്രുവിയ്ക്കുവിൻ
പകരംചെയ്യണം ദുഷ്ടോരഗമാത്തക്ഷകനുടൻ 50
എന്നച്ഛനെക്കൊന്നവല്ലോ ദുർന്നയംകൂട്ടുമായവൻ
കാരണം ശൃംഗിയെന്നാക്കിപ്പാരിന്നീശനെ വെന്നവൻ 51
അതിൽകാശ്യപനേമാററിയതാണധികദുഷ്കൃത
ആ വിപ്രൻവന്നിരുന്നെങ്കിൽ ജീവിച്ചേനേ പിതാവു മെ 52
കാശ്യപൻ കൃപകൊണ്ടിട്ടും മന്ത്രിമാർ നീതികൊണ്ടുമെ
ഹന്തഭൂപതി ജീവിച്ചാലെന്തുചേതമവന്നതിൽ 53
അപരാജിതനായോരാനൃപന്നയിർ കൊടുക്കുവാൻ
വരുംകാശ്യപനേയന്നാപ്പെരുമൂഢൻ മടക്കിനാൻ 54
ഇതേററമക്രമം ദുഷ്ടമതിയാം തക്ഷകന്നിഹ
നൃപനേജ്ജീവിയായ്ക്കൊന്നാ ദ്വിജനേകീലയോ ധനം 55
എന്നാലുത്തങ്കനു രസം പിന്നെയേററം മമപ്രിയം
നിങ്ങളംകുമിഷ്ടമിമ്മട്ടായിങ്ങുഞാൻ പകവീട്ടുവൻ 56

.....

അയ്മ്പത്തൊന്നാമദ്ധ്യായം

എന്നുരച്ചിട്ടു തന്മന്ത്രിവൃന്ദസമ്മതമോടുമേ
സർപ്പസത്രം കഴിപ്പാനായ് സത്യംചെയ്തിതുപാർത്ഥിവൻ 1
വിപ്രഭാരതശാർദ്ദൂലനുപ്പരീക്ഷിൽസുതൻ നൃപൻ

വരുത്തിയുതപിക്ഷിതം പുരോഹിതരെ മന്നവൻ 2
വാഗ്മിചൊന്നാൻ കായ്യസിദ്ധിയൊക്കും വചനമിങ്ങിനെ
തക്ഷകൻ ദുഷ്ടനന്നെന്റെ യച്ഛനെക്കൊന്നതിന്നിഹ 3
പ്രതിക്രിയക്കൊരുങ്ങുന്നേനതു നിങ്ങൾ വിധിക്കണം
ഹന്ത നിങ്ങൾക്കറിയുമോ ബന്ധുവർഗ്ഗത്തൊടൊത്തുടൻ 4
തിയ്യിൽ തക്ഷകനേ ഹോമംചെയ്തിടേണ്ടും ക്രിയാക്രമം
മുന്നമെന്നച്ഛനെ വിഷവഹ്നിയിൽ ചുട്ടിതായവൻ 5
എന്നാശയതുപോൽ ദുഷ്ടപന്നഗത്തെപ്പൊരിയ്ക്കുവാൻ

ഋതപിക്കുകഥം പറഞ്ഞു

ഇങ്ങുണ്ടൊരു മഹാസത്രമങ്ങയ്ക്കായ് ദേവകല്പിതം 6
സർപ്പസത്രം പുരാണത്തിൽ കേൾപ്പുണ്ടതു ജഗൽപതെ
അങ്ങല്ലാതതുമററാരുമിങ്ങു ചെയ്യില്ലയെന്നഹോ 7
കഥിപ്പുപൌരാണികരാകുതു ഞങ്ങളറിഞ്ഞിടും

സൂതൻ പറഞ്ഞു

എന്നാവാക്കങ്ങു കേട്ടപ്പോളന്നാ രാജഷിയോർത്തുതെ 8
കത്തും തിയ്യിൽ തക്ഷകനങ്ങെത്തി വെന്തവിധം പരം
ഉടൻ മന്ത്രജ്ഞരാം വിപ്രരോടു ചൊന്നാൻ നരാധിപൻ 9
ആസ്സത്രം ചെയ്യനതിന്നവേണ്ടതൊക്കെയൊരുക്കുക
പിന്നെയുതപിഗ്ജനം ശാസ്ത്രംതന്നിൽ ചൊന്നപടിക്കുടൻ
സത്രശാലയെയ്താത്ത ഭൂമി പാർത്തളപ്പിച്ചിതാദൃമെ
വേദവിദ്യാവിദഗ്ധന്മാർ പൂതർ ബുദ്ധിതികഞ്ഞവർ 11
പരമാമൃദ്ധിയോടൊത്തും പരം വിപ്രരണഞ്ഞുമെ
പെരുത്തുംധനധാന്യം ചേർന്നൃതപിക്കുകഥം നിറഞ്ഞുമെ 12
വിധിയാംവണ്ണമേ തീർപ്പിച്ചിതു നൽസത്രശാലയെ
മന്നനുസർപ്പസത്രത്തിൽപ്പിന്നെ ദീക്ഷനടത്തിനാർ 13

സർപ്പസത്രം തുടങ്ങീടുമപ്പൊളുണ്ടായതിങ്ങിനെ
പരംനിമിത്തം യജ്ഞത്തിന്നൊരുവിഘ്നം വരുംവിധം 14
യജ്ഞശാല ചമച്ചീടും യത്നത്തിൽതന്നെ ചൊല്ലിനാൻ
ബുദ്ധിമാൻ സ്ഥപതിശ്രേഷ്ഠൻ തച്ഛാസ്ത്രമറിഞ്ഞവൻ 15
സൂതൻ പൌരാണികനിതിൽ സൂത്രധാരൻ വിധിച്ചതെ
ഇദ്ദേശകാലയോഗത്തിലിത്ഥം ശാലയുളക്കയാൻ 16
ബ്രാഹ്മണൻ മൂലമീയജ്ഞകർമ്മം സമ്പൂർണ്ണമായ്വരാ
ദീക്ഷയുമുന്നമിതു കേട്ടാക്ഷമാപതിയോതിനാൻ 17
കാവൽക്കാരൊടിതിൽക്കേറൊല്ലാരും ഞാനറിയാതിനി

അയ്മ്പത്തിരണ്ടാമദ്ധ്യായം

സൂതൻ പറഞ്ഞു

അഥകർമ്മം സർപ്പസത്രവിധിപോലെ തുടങ്ങിതെ
പരംനടത്തീതാന്താങ്ങൾ മുറക്രിയകൾ യാജകർ 1
കവത്തവസ്യം ചാർത്തീട്ടു പരം ധൂമാരുണാക്ഷരായ്
ജ്വലിച്ചതിയ്യിൽ മന്ത്രത്തോടലം ഹോമം തുടങ്ങിനാർ 2
സർപ്പങ്ങൾക്കൊക്കെയുംക്കമ്പമൊപ്പമാപ്പെട്ടിടമ്പടി
സർവ്വസർപ്പാഹുതി പരം ചൊവ്വിൽച്ചെയ്തിതു വഹ്നിയിൽ 3
കടുത്തതിയ്യിൽപാഞ്ഞെത്തിയുടനേ ചാടിപാമ്പുകൾ
പിടഞ്ഞും തങ്ങളിൽ ദുഃഖത്തോടു കൂക്കിവിളിച്ചുമെ 4
പൊരിഞ്ഞും ചീറിയും ചുറ്റിപ്പിരിഞ്ഞും തലവാലുകൾ
തിരിഞ്ഞും കൂട്ടമായ്ക്കെട്ടിമറിഞ്ഞും തിയ്യിൽ വീണതെ 5
വെള്ള നീല കറുപ്പന്മാർ കിഴവന്മാർ കിടാങ്ങളും
പലമാതിരി ശബ്ദിച്ചുകൊണ്ടരിതിയ്യിൽ പതിച്ചുതെ 6

ക്രോശയോജന നീണ്ടോരും പൈച്ചെവിപ്രായരായഹൊ
ചുട്ടന്നതിയ്യിൽ ചാട്ടന്നു പിടഞ്ഞിടവിടാതുടൻ 7

ഏവം നൂറായിരം പിന്നെ പ്രയുതം പരമർബ്ബുദം
അവശപ്പെട്ടു സർപ്പങ്ങളവിടെബ്ഭസ്മമായിതെ 8

തുരഗപ്രായരും തുമ്പിക്കരമട്ടുടയോരുമെ
മത്തഹസ്തിപ്രമാണത്തിനൊത്ത ക്രൂരർ ബലിഷ്ഠരും 9

താണോരും വമ്പരും നാനാവർണ്ണോഗ്രവിഷശാലികൾ
ഘോരന്മാർ പരിഘപ്രായന്മാരുമായുള്ള പന്നഗർ 10
മാതൃശാപത്തിനാലങ്ങു വീതിഹോത്രനിൽ വീണുതേ

.....

അയ്മ്പത്തിമൂന്നാമദ്ധ്യായം

ശൌനകൻ പറഞ്ഞു

പാണ്ഡവേയമഹീപാലജനമേജയനന്നഹോ
സർപ്പസത്രത്തിലാരെല്ലാമുതപിക്കുകൾ മഹർഷികൾ 1

സർപ്പങ്ങൾക്കാർത്തിവർദ്ധിയ്ക്കും സർപ്പസത്രത്തിലപ്പൊഴെ
ഘോരകർമ്മസദസ്യന്മാരാരെല്ലാമാണു താപസർ 2

എല്ലാം നീ വിസ്തരിച്ചിട്ടൊല്ലെടോ സൂതനന്ദന
പാരമാസ്സർപ്പസത്രജ്ഞന്മാരെയിങ്ങറിയേണമെ 3

സൂതൻ പറഞ്ഞു

അഥ ചൊല്ലാം നൃപതൃക്ഷദസ്യന്മാർ കളായവർ
മനീഷിപ്രവരന്മാരാം മുനീന്ദ്രരുടെ പേരുകൾ 4

അന്നഹോതാവായിരുന്നു ചണ്ഡഭാർഗ്ഗവമാമുനി
ച്യവനാനുജ സംഭ്രതനവനോ വേദപാരഗൻ 5

ഉൽഗാതാവായ് വൃദ്ധകൌത്സബ്രാഹ്മണൻ തത്രജൈമിനി

ബ്രഹ്മനായദ്ധ്വൎയ്യുശാർങ്ങ്ഗരവൻ പിംഗളനങ്ങിനെ 6
വ്യാസൻ സദസ്യനായ് പുത്രശിഷ്യവൎഗ്ഗത്തൊടും സമം
ഉദ്ദാലകൻ പ്രമതകൻ പിംഗളൻ ശ്വേതകേതുവും 7
അസിതൻ ദേവലൻപിന്നെ നാരദൻ പൎവ്വതാന്വിതൻ
ആത്രേയൻ കുണ്ഡജഠരൻ പിന്നെക്കാലഘടദ്വിജൻ 8
വാത്സ്യശ്രുതശ്രവസ്സെന്ന വൃദ്ധൻ ജപതപോരതൻ
കോഹലൻ ദേവശൎമ്മാവു മൌൽഗല്യൻ സമസൌരഭൻ 9
ഇവരും മററുവളരെ വേദജ്ഞദ്വിജമുഖ്യരും
പാരീക്ഷിതൻെറ സത്രത്തിൽ സദസ്യന്മാർകളായിതെ 10
ഭൂത്വിക്കുകൾ മഹാസൎപ്പസത്രേ ഹോമിച്ചിടും വിധൌ
പാരിൽ ഭയകരന്മാരാം ഘോരസൎപ്പങ്ങൾ വീണുതെ 11
നാഗങ്ങൾതൻ വസാമേദോയോഗം തോട്ടിലൊലിച്ചുതേ
എരിയുന്നവയിൻ ഗന്ധം പെരികെപ്പാരിൽ വീശിതെ 12
തിയ്യിൽവീഴ്വോർ വാനിൽ വന്നോർമെയ്യുകത്തിദ്ദഹി
(പ്പവർ
ഇപ്പടിയ്ക്കുള്ള സൎപ്പങ്ങൾശബ്ദമെങ്ങും മുഴങ്ങിതെ 13
ജനമേജയരാജാവു ദീക്ഷിച്ച കഥ കേട്ടുടൻ
പുരന്ദരപുരം പുക്കാൻ പരം പേടിച്ചുതക്ഷകൻ 14
വിവരം സൎവ്വവും ചൊല്ലീട്ടവൻ ദേവാധിരാജനെ
ശരണംപുക്കു തെററുള്ളോരുരഗേന്ദ്രൻ ഭയാകുലൻ 15
പ്രീതിപൂണ്ടവനോടിന്ദ്രനോതി ഹേ തവതക്ഷക
സൎപ്പ വയ്യ ഭയം വേണ്ടാ സൎപ്പസത്രത്തിൽ നിന്നെടൊ 16
തനിയ്ക്കുവേണ്ടി ഞാൻ മുന്നം കനിയിച്ചു വിരിഞ്ചനെ
തനിയ്ക്കില്ലിതിൽവൈഷമ്യമിനിയുൾഭ്രാന്തികൈവിടു 17

സൂതൻ പറഞ്ഞു

എന്നിന്ദ്രനാശ്വസിപ്പിച്ച പന്നഗപ്രഭു തക്ഷകൻ

നന്ദിയോടിന്ദ്രഭവനത്തന്നിൽപ്പാർത്തു സുഖിച്ചഹൊ 18
എപ്പൊഴും വീഴവേ തിയ്യിൽസ്സർപ്പൌഘം സങ്കടത്തൊടും
അല്പശേഷപരീവാരനംഭ്രമപ്പെട്ടവാസുകി 19
ഘോരമാം കശ്മലംപൂണ്ടു പാരം നാഗേന്ദ്രവാസുകി
ഉള്ളുഴന്നു വിളിച്ചോതീ മെല്ലെസ്സോദരിയോടു താൻ 20

വാസുകി പറഞ്ഞു

എന്മെയ് ചുഴന്നുണ്ടു ഭദ്രേ കാണ്മതില്ലൊരു ദിക്കുമെ
സമ്മോഹത്താൽ കുഴങ്ങുന്നേനിമ്മനസ്സുഴലുന്നു മെ 21
കണ്ണുചുറവന്നു പിളരുംവണ്ണമാകുന്നു ഹൃത്തുമെ
അവശംഞാനുമാത്തിയ്യിലവശ്യം ചെന്നുചാടുമെ 22
പാരീക്ഷിതമഖം നമ്മെപ്പൊരിപ്പാനായ് നടപ്പതാം
നൂനമന്തകഗേഹത്തിൽ ഞാനും ചേരേണ്ടതായ്വരും 23
ജരൽക്കാരുവിനായ് നിന്നെപ്പരമെന്തോർത്തു നൽകിഞാൻ
ഇപ്പോളതിൻകാലമായ് നീ കെല്പിൽകാക്കുക ഞങ്ങളെ 24
ആസ്തീകനാസ്സർപ്പസത്രം വൃത്തിയോടു നടക്കിലും
ചെന്നുനിർത്തീടുമെന്നോതീ മുന്നമെന്നോടു പദ്മജൻ 25
വത്സേ! വൃദ്ധഹിതൻ വേദവിത്തമൻ നിൻകുമാരനെ
ചൊല്ലിവിട്ടീടുകത്യന്മാരൊത്തു മേ മോക്ഷമേകുവാൻ 26

അയ്മ്പത്തിനാലാമദ്ധ്യായം

വേഗംജരൽക്കാരുദിവ്യനാഗസ്ത്രീപുത്രനോടുടൻ
ഉരഗേന്ദ്രൻ വാസുകിതന്നരുളാലേവമോതിനാൾ 1
നിന്നച്ഛനണ്ണനെന്നുണ്ണീയെന്നെക്കായ്വാത്സല്യമേകിനാൻ
അതിൻറെ കാലമായ് നീ ചെയ്കതുടൻ വേണ്ടവണ്ണമെ 2

ആസ്തീകൻ പറഞ്ഞു

അമ്മാമനെന്തിനായച്ഛനമ്മയേ നൽകിയെന്നതും

ചൊന്നാലുമതുകേട്ടാശു ചെന്നായതു നടത്തുവൻ 3

സൂതൻ പറഞ്ഞു

ഉരച്ചാളത്ര ബന്ധുക്കൾക്കരം നന്മ നിനപ്പവൾ
ഉരഗേന്ദ്രന്റെ ഭഗിനി ജരൽക്കാരുവവിക്ലബം 4

ജരൽക്കാരു പറഞ്ഞു

കദ്രുവാണമ്മനാഗങ്ങൾക്കത്രയും പുകളാണ്ടവൾ
കോപിച്ചുമക്കളെയവൾ ശപിച്ചൂ കേൾക്കകാരണം 5

പുത്രന്മാരേവിനതയോടുള്ളവാദിങ്കൽ വെച്ചുമേ
ഉച്ചൈശ്രവസ്സാമശ്വത്തിലച്ചതിയ്ക്കാത്തിടായ്കയാൽ 6

ജനമേജയയജ്ഞത്തിലഗ്നി നിങ്ങളെ വെന്തിടും
അതിൽവെച്ചു മരിച്ചിട്ട പ്രേതലോകത്തിലെത്തുവിൻ 7

ഏവം ശപിക്കുമവളേദ്ദേവൻ ലോകപിതാമഹൻ
കേവലം സമ്മതിച്ചേകിയേവമെന്നാനന്ദമോദനം 8

പിതാമഹാനുമതിയുമിതിൽ കേട്ടുള്ള വാസുകി
വാനോരെഴുർണം പുക്കാനമൃതോന്മഥനാൽ പരം 9

അമൃതം കിട്ടിയതിനാലമരന്മാർ കൃതാർത്ഥരായ്
എൻഭ്രാതാവിനെമുമ്പാക്കിബ്രഹ്മാവിൻപാർശ്വമെത്തിനാർ
അവരെല്ലാംചേർന്ന പത്മഭവനെക്കനിയിച്ചുതേ
ഭ്രുപൻ വാസുകിയോടൊത്തീശ്ശാപം പററാതിരിക്കുവാൻ11

ദേവകൾ പറഞ്ഞു.

മാഴ്കുന്നു ജന്മനികഷ്ടാലീ നാഗരാജാവു വാസുകി
മാതുശാപം ഫലിച്ചീടായ്വതിനെന്താണു കൌശലം 12

ബ്രഹ്മാവു പറഞ്ഞു.

ജരൽക്കാരു പുമാൻവേട്ട ജരൽക്കാരു വരാംഗിയിൽ
പിറക്കുമാദ്യദ്വിജൻ ശാപമുരഗങ്ങൾക്കു പോക്കിട്ടും 13

ഈവാക്കു കേട്ടഹിശ്രേഷ്ഠനാ വാസുകി സുരോപമ
നിന്നച്ഛനാം മഹാത്മാവിന്നെന്നെയേകിയതിന്നെടോ 14

ഈയ്യാപത്തിൻമുന്നമേതാൻ നിയ്യുണ്ടായ്വന്ന നന്ദന
ഇപ്പോഴാക്കാലവും വന്നു കെല്പോടേ കാക്ക ഞങ്ങളേ 15

നീയെന്റെ സോദരനെയും തിയ്യിൽ നിന്നാശു കാക്കണം
എന്നാലെന്നെബ്ബുദ്ധിമാനാം നിന്നച്ഛനേകിയെന്നതും 16
വെറുതേയാകയില്ലെന്തു കരുതുന്നു കുമാര നീ

സൂതൻ പറഞ്ഞു.

ഇതുകേട്ടേവമാവാമെന്നതുമാസ്തീകനേറവടൻ 17

മാഴ്കും വാസുകിയോടോതീ വീണ്ടും ജീവനിടും വിധം
ഇന്നാശ്ശാപത്തിൽനിന്നാശു പന്നഗോത്തമ വാസുകേ 18

നിന്നെ മോചിപ്പിപ്പനീ ഞാൻചൊന്നവാക്കിതു സത്യമാം
സ്വസ്ഥനായ്വാഴ്ക നാഗേശചെറ്റം വൈഷമ്യമില്ലിഹ 19

രാജൻ യതനിപ്പനങ്ങയ്ക്കിങ്ങാശു ശ്രേയസ്സിനായി ഞാൻ
ഭോഷ്കാകില്ലെൻവാക്കുനേരമ്പോക്കിലും പിന്നെയെന്തിതിൽ
ഉടൻ ഞാൻ പോയ് ദീക്ഷിതനാം ജനമേജയരാജനെ
മംഗളോക്തികളെക്കൊണ്ടു ഭംഗിയിൽ പ്രീതനാക്കുവൻ 21

എന്മാതുല! നൃപൻ യജ്ഞകർമ്മം നിർത്തും പടിയ്ക്കുടൻ
എന്നിലെല്ലാമൊക്കുമാറു നന്ദിച്ചോർക്കുകഹീശ്വര 22
മിത്ഥ്യാബുദ്ധി ഭവാനെന്നിലൊത്തീടരുതു ലേശവും

വാസുകി പറഞ്ഞു

ആസ്തീകഞാൻ ചുറ്റിടുന്നേൻ പ്രത്തിതാ പിളരുന്നുമേ 23
കാണ്മീലാ ദിക്കറിഞ്ഞൊന്നും ബ്രഹ്മദണ്ഡപ്രപീഡയാൽ

ആസ്തീകൻ പറഞ്ഞു.

സന്തപിച്ചീടവേണ്ടൊട്ടും ഹന്തനാഗപതേ ഭവാൻ 24

വൻതീബ്ഭയത്തിന്നു ഞാനിങ്ങനെമിപ്പോൾ വരുത്തുവൻ
കാലവഹ്നിക്രൂരതേജസ്സേല്പുമാബ്രഹ്മദണ്ഡമേ 25
പാടേ നശിപ്പിച്ചിടുവൻ പേടിച്ചീടേണ്ട ലേശവും

സൂതൻ പറഞ്ഞു.

അനന്തരം വാസുകിയുള്ളന്തരാധികെടുത്തവൻ 26
അംഗത്തിൽ ചേർത്തു തഴുകിയങ്ങുടൻതന്നെ മണ്ടിനാൻ
ജനമേജയരാജന്റെ ഗുണമേറും മഹാദ്വാരേ 27
ആസ്തീകൻ പന്നഗങ്ങൾക്കുള്ളാർത്തി തീർപ്പാൻ ദ്വിജോ
(ത്തമൻ
അഗ്നിസൂര്യസമന്മാരാകുന്നനേകസദസ്യർകം 28
ചേർന്നയജ്ഞസ്ഥലം കണ്ടാൻ ചെന്നാസ്തീകൻ മനോഹരം
കടക്കുമ്പോൾ ദ്വാരപാലർ തടഞ്ഞുള്ള ദ്വിജോത്തമൻ 29
സ്തുതിച്ചുതാനായജ്ഞത്തെയതിന്നുള്ളിൽ കടക്കുവാൻ
ആയജ്ഞശാലയുൾക്കരികത്തു ചെന്നി–
ട്ടായോഗ്യവിപ്രൻ സുകൃതിപ്രശസ്തൻ
സ്തുതിച്ചു രാജാവിനെയും പ്രസിദ്ധ–
ന്നുതപിക്ഷദസ്യാദികളേയുമായ്വൻ. 30

അമ്പത്തഞ്ചാമദ്ധ്യായം

ആസ്തീകൻ പറഞ്ഞു.

സോമന്റെയജ്ഞം വരുണന്റെ യജ്ഞം
പ്രയാഗത്തിൽ ബ്രഹ്മദേവന്റെ യജ്ഞം
അമട്ടീനിൻ യജ്ഞവും മന്നവേന്ദ്ര
പാരീക്ഷിതസ്വസ്ഥിയാകെൻ പ്രിയാർത്ഥം 1

ശക്രന്റെയജ്ഞം നൂറുപോലെന്നു ചൊല്ലു–
ണ്ടതേവിധം നൂറു നൂറാണ്ടയജ്ഞം
ആമട്ടീനിൻ യജ്ഞവും മന്നവേന്ദ്ര
പാരീക്ഷിതസ്വസ്ഥിയാകെൻ പ്രിയാർത്ഥം 2

യമന്റെ യജ്ഞം ഹരിമേധന്റെ യജ്ഞം
ഭൂമീശനാം രന്തിദേവന്റെ യജ്ഞം
ആമട്ടീനിൻ യജ്ഞവും മന്നവേന്ദ്ര
പാരീക്ഷിതസ്വസ്ഥിയാകെൻ പ്രിയാർത്ഥം 3

ശയന്റെ യജ്ഞം ശശബിന്ദുക്ഷിതീശൻ
തന്റെ യജ്ഞം വൈശ്രവണന്റെ യജ്ഞം
ആമട്ടീനിൻ യജ്ഞവും മന്നവേന്ദ്ര
പാരീക്ഷിതസ്വസ്ഥിയാകെൻ പ്രിയാർത്ഥം 4

നരേന്ദ്രനാമജമീഢന്റെ യജ്ഞം
നരേന്ദ്രനാം രാമചന്ദ്രന്റെ യജ്ഞം
ആമട്ടീനിൻ യജ്ഞവും മന്നവേന്ദ്ര
പാരീക്ഷിതസ്വസ്ഥിയാകെൻ പ്രിയാർത്ഥം 5

സ്വർഗ്ഗത്തിലും പുകഴാണ്ടാജമീഢ
യുധിഷ്ഠിരൻ ധർമ്മയജ്ഞന്റെ യജ്ഞം
ആമട്ടീനിൻ യജ്ഞവും മന്നവേന്ദ്ര
പാരീക്ഷിതസ്വസ്ഥിയാകെൻ പ്രിയാർത്ഥം 6

കൃഷ്ണൻ സാക്ഷാൽ സത്യവതീസുതന്റെ
താനേ കർമ്മം ചെയ്തതായുള്ള യജ്ഞം
ആമട്ടീനിൻ യജ്ഞവും മന്നവേന്ദ്ര
പാരീക്ഷിതസ്വസ്ഥിയാകെൻ പ്രിയാർത്ഥം 7

സൂര്യാന്മോരിവനേ വൃത്രജിത്തിൻ
യജ്ഞത്തെപ്പോലൊത്തിരിപ്പുണ്ടു ചുറ്റും

അറിഞ്ഞീടാതിവർകഥംക്കൊന്നുമില്ലീ–
യിവർക്കേകം ദാനമെന്നും നശിയ്ക്കാ 8
ത്തുപറിക്കില്ലാ ലോകഭാഗത്തിലിന്നീ
ദ്വൈപായനനൊപ്പുമെന്നിങ്ങുറച്ചേൻ
ഇദ്ദേഹത്തിൻ ശിഷ്യരാണുഴി ചുറും–
മുതപിഗ്ജനം കർമ്മദീക്ഷാസ്ഥരെല്ലാം. 9
വിഭാവസുശ്രീഭഗവാൻ ചിത്രഭാനു
ഹിരണ്യരേതൻ കൃഷ്ണവർത്മാ ഹുതാശൻ
പ്രദക്ഷിണം ജ്വാല ചുററിജ്വലിച്ചു
നിൻ ഹവ്യത്തെദ്ദേവകഥംക്കായ് നയിപ്പൂ 10
നിന്നേപ്പോലീജ്ജീവലോകത്തിലില്ലാ
മന്നൻ പ്രജാപാലനായിട്ടു വേറേ
നിന്നിൽക്കാണും ധൃതിയാൽ പ്രീതനായേൻ
നിയ്യോ വരുണൻ ധർമ്മരാജാവു താനോ 11
ഇന്ദ്രനും സാക്ഷാൽ വജ്രഭൃത്തീജ്ജഗത്തി–
ന്നെന്നവണ്ണം നൽ പ്രജാപാലകൻ നീ
ഞങ്ങൾക്കേറെം സമ്മതം മന്നവേന്ദ്ര–
നിമ്മട്ടില്ലാ മറെറാരാൾ പണ്ടുമില്ല. 12
ഖട്വാംഗനാഭാഗദിലീപതുല്യ–
യയാതിമാന്ധാതൃസമപ്രഭാവ
ആദിത്യതേജസ്സിനു തുല്യതേജ-
സ്സാഭീഷ്മരോടൊത്തൊരു സുവ്രതൻ നീ 13
വാല്മീകി മട്ടുണ്ടു ഭവാനുവീര്യം
വസിഷ്ഠമട്ടുണ്ടു ദുഡപ്രകോപം
പ്രഭുത്വമിന്ദ്രനു സമം മതം മേ
ദൃതിക്കു നാരായണസന്നിഭൻ നീ 14

യമോപമൻ ധർമ്മവിനിശ്ചയത്തിൽ
കൃഷ്ണോപമൻ സർവ്വഗുണത്തിലും നീ
വസൂപമ ശ്രീനിധിയായവണ്ണം
ക്രതുക്കളെല്ലാററിനുമാശ്രയൻ നീ 15

ദംഭോൽഭവാഭൻ ബലമോർക്കിലങ്ങു
ശസ്ത്രാസ്ത്രമോർത്താൽ ഭൃഗുരാമകല്പൻ
ഔർവ്വത്രിതന്മാരൊടു തുല്യതേജ-
സ്സധൃഷ്യനാണങ്ങു ഭഗീരഥാഭൻ 16

സൂതൻ പറഞ്ഞു

ഇത്ഥം സ്തുതിപ്പോതു തെളിഞ്ഞു ഭൂപൻ
സദസ്യരൃത്വിക്കുകളഗ്നിതാനും
അവർക്കെഴുന്നിംഗിതമങ്ങറിഞ്ഞു
ദേവൻ പറഞ്ഞു ജനമേജയൻ താൻ 17

അയ്മ്പത്താറാമദ്ധ്യായം

ജനമേജയൻ പറഞ്ഞു

വൃദ്ധന്മട്ടിൽച്ചൊൽവതീബ്ബാലനെന്നാൽ
വൃദ്ധൻതന്നേ ബാലനല്ലെന്മതത്തിൽ
ഇച്ഛിക്കുന്നേൻ വരമിയ്യാൾക്കു നൽകാൻ
വിപ്രന്മാരേ നിങ്ങളും സമ്മതിപ്പിൻ 1

സദസ്യന്മാർ പറഞ്ഞു

വിപ്രൻ ബാലൻപോലുമേ രാജമാന്യൻ
വിദ്വാനായാലതിലേററം വിശേഷാൽ
ഇദ്ദേഹത്തിന്നിഷ്ടമങ്ങേകുകെല്ലാ-
മാത്തക്ഷകൻ ദ്രുതമെത്തും വിധത്തിൽ 2

സൂതൻ പറഞ്ഞു

വരം വരിപ്പാൻ ദ്വിജനോടുഭൂപ-
നരയ്ക്കുവാനായ് മുതിരുമ്പൊളോതീ
ഹോതാവസന്തുഷ്ടിയൊടീക്രിയയ്ക്കു
ഹാ തക്ഷകൻ ദ്രുതമെത്താത്തതെന്തൊ 3

ജനമേജയൻ പറഞ്ഞു

തുടർന്നൊരീക്രിയ സംപൂർണ്ണമാമ്മാ-
റടൻതന്നേ തക്ഷകൻ വന്നുചേരാൻ
ദൃഢം ശക്തൃാനിങ്ങളെല്ലാം ശ്രമിപ്പിൻ
ശഠൻ നമ്മംക്കവനല്ലോ വിരോധി 4

സൂതപിക്കുകഥം പറഞ്ഞു

ശാസ്ത്രം ഞങ്ങളൊടോതുന്നുണ്ടത്ര ചൊന്നീതഗ്നിയും
തക്ഷകൻ ഭീതനായ്ഭൂപ! ശക്രഗേഹത്തിൽ വാഴ്വതാം 5

കല്പാന്തരംകണ്ടു പുരാണവേദി
പാർപ്പൊന്നെന്തോ സൂത നീ ലോഹിതാക്ഷൻ
നൃപൻ ചോദിച്ചപ്പൊഴാസ്സൂതനോതീ
വിഭോകായ്വും വിപ്രരോത്തും വിധംതാൻ 6

കഴിഞ്ഞ കല്പാന്തമറിഞ്ഞുരപ്പേ-
നഴിഞ്ഞവന്നോകി വരംസുരേശൻ
ഇരിക്കുകെൻക്കുടെയടങ്ങി നിന്നെ
യെരിക്കുകില്ലഗ്നിയതെന്നിവണ്ണം 7

ഇത്ഥം കേട്ടാദ്ദീക്ഷിതൻ മാഴ്കിനിന്നി-
ട്ടുദ്യോഗിപ്പിച്ചീടിനാൻ ഹോതനേത്താൻ
ഹോതൻ മന്ത്രക്രൂരമാഹുതി ചെയ്തേ
സ്ഫീതശ്രീമാനിന്ദ്രനും കൂടിവന്നു 8

വിമാനമേറീട്ടടനങ്ങണഞ്ഞാൻ
സമാനമാവാനവർ വാഴ്ത്തുമാറായ്
വലാഹകൌഘത്തൊടുമൊത്തു സാക്ഷാൽ
വലാരിവിദ്യാധര സേവ്യമാനൻ 9

ഇന്ദ്രോത്തരീയത്തിലൊതുങ്ങിയാനാ-
മേന്ദ്രൻ ഭയപ്പെട്ടൊരു സൌഖ്യമെന്യേ
മന്നൻ ക്രോധാൽ തക്ഷകദ്ധ്വംസനത്തി-
ന്നന്നിച്ചൊന്നാൻ മാന്ത്രികന്മാരൊടേവം 10

ജനമേജയൻ പറഞ്ഞു

പന്നഗൻ തക്ഷകൻ ദുഷ്ടനിന്ദ്രഗേഹത്തിലെങ്കിലോ
ഇന്ദ്രനോടൊപ്പമവനെ വഹ്നിയിൽകൊണ്ടു വീഴ്ത്തുവിൻ 11

സൂതൻ പറഞ്ഞു

പുനരേവം തക്ഷകനിൽ ജനമേജയചോദനാൽ
ആത്തക്ഷകനെയവണ്ണം ഹോതനാഹുതി ചെയ്തതേ 12

ആഹവാനമേവം ചെയ്തപ്പോളാകാശത്തിന്ദ്രനൊത്തുടൻ
കാണായി തക്ഷകൻ പാരം പ്രാണാപായഭയാതുരൻ 13

പുരന്ദരന്നാമമുഖം കണ്ടരം പേടി പിടിച്ചുപോയ്
വെടിഞ്ഞുടൻ തക്ഷകനെയടഞ്ഞു സ്വപുരം ഭയാൽ 14

ഇന്ദ്രൻ പോയളവിൽ ഭീതിയുന്നിമോഹിച്ച തക്ഷകൻ
വഹ്നിജ്വാലയ്ക്കടുത്തങ്ങു ചെന്നിതാ മന്ത്രശക്തിയാൽ 15

സൂതപിക്കുകം പറഞ്ഞു.

ക്ഷിതിനായക നിൻ കർമ്മം വിധിയാംവണ്ണമായിതാ
ക്ഷിതിദേവന്നിനി വരം വിധിപോലെ കൊടുക്കുക 16

ജനമേജയൻ പറഞ്ഞു.

ബാല്യത്തിൽ വിദ്യാഗമസിദ്ധി സാധി-
ച്ചുള്ളായ്മനങ്ങയ്ക്കു വരം തരുന്നേൻ

ചോദിക്കുകെന്താണു ഭവാനഭീഷ്ട–
മദ്ദേയമായാല്യമതേകുവൻ ഞാൻ 17

ജൂതപിക്കുകം പറഞ്ഞു

ഇതാ നരേന്ദ്ര നിൻപാട്ടിൽ ദൃതമെത്തുന്നു തക്ഷകൻ
കേൾക്കുന്നതുണ്ടവൻ ചീറുമൂക്കുള്ളോരുഗ്രനിസ്വനം 18

ഇന്ദ്രൻ കൈവിട്ട നിശ്ചയം സ്വർഗ്ഗലോകാൽ
പിന്നെക്കീഴ്വീണും മന്ത്രശക്ത്യാ തളർന്നും
വാനിൽ ചുറ്റീട്ടും സംജ്ഞകെട്ടും വരുന്നു
നൂനം ചീറുന്നു തീവ്രമായ് പന്നഗേശൻ 19

സൂതൻ പറഞ്ഞു

പന്നഗേന്ദ്രൻ തക്ഷകനാ വഹനിയിങ്കൽ പതിയ്ക്കുവേ
ഇതേ സമയമെന്നോർത്തിട്ടോതിയാസ്തീകനിങ്ങിനേ 20

ആസ്തീകൻ പറഞ്ഞു.

വരം തരുമിനിയ്ക്കുകിൽ വരിപ്പേൻ ജനമേജയ
സത്രമിന്നതു നില്ക്കുട്ടേയത്രവീഴോല്ല പാമ്പുകം 21

ഇപ്രകാരമവൻ ചൊല്ലെ വിപ്ര! പാരീക്ഷിതൻ നൃപൻ
അനതിപ്രീതനായ്ചൊന്നാനാസ്തീകൻതന്നോടിങ്ങിനേ 22

സുവർണ്ണം വെള്ളി പശുവെന്നിവയെന്തെങ്കിലും വിഭോ
തവനൽകാം പരം സത്രം നിവർത്തിച്ചുതരേണമേ 23

ആസ്തീകൻ പറഞ്ഞു.

സുവർണ്ണം വെള്ളി പശുവെന്നിവ ചോദിപ്പതില്ല ഞാൻ
സത്രമിന്നിതു നില്ക്കുട്ടേ സ്വസ്തി മാതൃകുലത്തിൽമേ 24

സൂതൻ പറഞ്ഞു.

ആസ്തീകനേവം ചൊന്നപ്പോളാപ്പാരീക്ഷിതപാർത്ഥിവൻ
വീണ്ടുമാസ്തീകനോടോതിക്കൊണ്ടാൻ വാക്യങ്ങളിങ്ങിനേ

പരം ചോദിയ്ക്ക ഭദ്രം തേ വരം വേറെ ദ്വിജോത്തമ
മറ്റൊന്നുമവനാവശ്യപ്പെട്ടതില്ല ഭൃഗ്വുത്തമ 26
പിന്നെ വേദജ്ഞരത്നൻ തന്നോടെല്ലാസ്സദസ്യരും
ചൊന്നാരൊന്നിച്ചീവരന്താനിന്നി ബ്രാഹ്മണനേകെടോ 27

അമ്പത്തേഴാമദ്ധ്യായം

ശൌനകൻ പറഞ്ഞു.

സർപ്പസത്രാഗ്നിയിൽപ്പെട്ട സർപ്പങ്ങളുടെയൊക്കയും
പേരുചൊല്ലിക്കേട്ടീടുവാൻ പാരമുണ്ടിങ്ങൊരാഗ്രഹം 1

സൂതൻ പറഞ്ഞു.

അനേകമായിരം പിന്നെ നാനാപ്രയുതമർബ്ബുദം
പെരുത്തുണ്ടാകയാലെണ്ണിപ്പറയാവല്ല ഭ്രസുര 2
തിയ്യിൽഹോമിച്ച ഭുജഗവരന്മാരുടെ പേരുകൾ
ഓർമ്മയിൽപ്പെട്ടതോതാം ഞാൻ ചെമ്മേ കേട്ടു ധരിക്കുക 3
പ്രധാനമായ്ക്കൂട്ടറിയുകിതിൽ വാസുകിവംശ്യരേ
നീലരക്തസിതന്മാരായ് നീളേഘോരവിഷോഗ്രരായ് 4
അവശം മാതൃശാപത്താലിവർ തീയ്യിൽ പതിച്ചുവർ
കോടിശൻ മാനസൻ പൂർണ്ണൻ ശലൻ പാലൻ ഹലീമകൻ 5
പിച്ഛിലൻ കൌണപൻ ചക്രൻ കാലവേഗൻ പ്രകാലനൻ
ഹിരണ്യബാഹുശരണൻ കക്ഷകൻ കാലദന്തകൻ 6
ഇവർ വാസുകിപുത്രന്മാരേവരും തിയ്യിൽ വീണുപോയ്
മറ്റും വളരെയാവംശേ പെറ്റുണ്ടായുള്ള പന്നഗർ 7
മഹാബലന്മാർ ഘോരന്മാരിഹ തിയ്യിൽ ദഹിച്ചുപോയ്
തക്ഷകാന്വയജന്മാരെക്കേൾക്ക ചൊല്ലാം ധരിക്കുവാൻ 8

പുച്ഛാണ്ഡകൻ മുണ്ഡലകൻ പിണ്ഡസേകതാരഭേണകൻ
ഉച്ഛിഖൻ ശരഭൻ ഭംഗൻ ബിലപതേജാവിരോഹണൻ 9
ശിലീശലകരൻ മൂകൻ സുകുമാരൻ പ്രവേപനൻ
മൽഗരൻ ശിശ്രുരോമാവു സുരോമാവു മഹാഹനു 10
ഇവർ തക്ഷകവംശക്കാരേവരും തിയ്യിൽ വീണപോയ്
പാരാവതൻ പാരിജാതൻ പാണ്ഡരൻ ഹരിണൻ കൃശൻ 11
വിഹംഗൻ ശരഭൻ മേദൻ പ്രമോദൻ സംഹതാപനൻ
ഇവരൈരാവതകുലോൽഭവർ തിയ്യിൽപതിച്ചവർ 12
കൌരവ്യകുലജന്മാരേപ്പറയാം കേൾക്കുഭ്രസുര
ഏരകൻ കുണ്ഡലൻ വേണിവേണീസ്കന്ധൻ കുമാരകൻ 13
ബാഹ്യകൻ ശൃംഗവേരാഖ്യൻ ധൂർത്തകൻ പ്രാതരാതകൻ
കൌരവ്യകുലസംഭ്രതരിവർ തിയ്യിൽ പതിച്ചവർ 14
ധൃതരാഷ്ട്രാനുയഫണിവരരെക്കേൾക്കിനിക്രമാൽ
ചൊല്ലാം വിഷോഗ്രരായ് വേഗമുള്ളോരാക്കൂട്ടരെദ്വിജ 15
ശങ്കുകർണ്ണൻ പിഠരകൻ കഠാരമുഖസേചകർ
പൂർണ്ണാംഗദൻ പൂർണ്ണമുഖൻ പ്രഹാസൻ ശകുനീദരി 16
അമാഹഠൻ കമഠകൻ സുഷേണൻ മാനസാവ്യയർ
ഭൈരവൻ മുണ്ഡവേദാംഗൻ പിശംഗാഖ്യോഗ്രപാരകർ 17
ഋഷഭൻ വേഗവാൻ പിണ്ഡാരകൻ നാഗൻ മഹാഹനു
രക്തകാംഗൻ സർവ്വസാരാംഗൻ സമൃദ്ധപടവാസകൻ 18
വരാഹകൻ വീരണകൻ സുചിത്രൻ ചിത്രവേഗികൻ
പരാശരൻ തരുണകൻ മണിസ്കന്ധാഖ്യനാരുണി 19
കീർത്തിയുള്ളീയഹികളെക്കീർത്തിച്ചേൻ ഞാൻ ദ്വിജോ
(ത്തമ
പ്രധാനമാത്രം ബാഹുല്യാലോതിയില്ലേവരേയുമെ 20

ഇവർതൻ മക്കളും പിന്നെയവർക്കുണ്ടായ മക്കളും
തീയ്യിൽവീണാരേവരെയും വയ്യിങ്ങെണ്ണിയൊടുക്കുവാൻ 21
പത്തിമൂന്നായുമേഴായും പത്തായും പലമാതിരി
കാലാനലോഗ്രവിഷരേക്കാലേഹോമിച്ചിതഗ്നിയിൽ 22
മഹാദേഹം മഹാവേഗം മഹാദ്രിപ്പാട്ടയർച്ചയും
നീളം യോജനയൊന്നല്ല രണ്ടുമുള്ളഹിപുംഗവൻ 23
കാമരൂപം കാമബലം കേമമാം വിഷവീര്യവും
ഒത്തസർപ്പങ്ങളം സത്രത്തിൽ കത്തിപ്പോയ് ശാപശക്തി
(യാൽ 24

.....

അയ്മ്പത്തെട്ടാമദ്ധ്യായം

സൂതൻ പറഞ്ഞു

ആസ്തീകാത്ഭുതമാഹാത്മ്യമത്രകേൾപ്പുണ്ടിതന്നഹൊ
പാരീക്ഷിതൻവരം നൽകുന്നൊരിന്നേരത്തു പിന്നെയും 1
ഇന്ദ്രൻ കൈവിട്ട നാഗേന്ദ്രൻനിന്നു കേവലമംബരേ
അന്നേരം ചിന്തയിൽപ്പെട്ട മന്നവൻ ജനമേജയൻ 2
കത്തിക്കാളും തീയ്യിൽ വിധിയ്ക്കാത്തഹോമിച്ചിടുമ്പൊഴും
അക്ഷണം ഭീതനായ്നിൽക്കും തക്ഷകൻ വീണതില്ലഹൊ 3

ശൌനകൻ പറഞ്ഞു

മന്ത്രജ്ഞരാം ദ്വിജർക്കപ്പോൾ മന്ത്രം തോന്നാതെയായിതോ
ഹന്ത തക്ഷകനാത്തീയ്യിലെന്തേ വീഴാതിരിക്കുവാൻ 4

സൂതൻ പറഞ്ഞു

പെട്ടെന്നിന്ദ്രൻ വിട്ടബോധംകെട്ടഴന്നാഹിയോട്ടടൻ
ആസ്തികൻ നില്ല്, നില്ലെന്നുപേർത്തും മൂന്നുരുചൊല്ലിനാൻ 5

അന്തരീക്ഷത്തുള്ളുഴന്നും ഹന്തനിന്നിതു തക്ഷകൻ
സ്വർഗ്ഗലോക മദ്ധ്യത്തിൽനില്ക്കും മർത്ത്യൻകണക്കിനെ 6
അപ്പോഴങ്ങുസദസ്യോക്തി കേൾപ്പോരാനരനായകൻ
കല്പിച്ചിതാസ്തീകാഭീഷ്ടമർപ്പിച്ചേനേവമെന്നുടൻ 7
എന്നാൽ ക്രിയമുടിച്ചാലും പന്നഗങ്ങൾക്കനാമയം
സന്തോഷിക്കട്ടെയാസ്തീകൻ സത്യമാസ്സ്തവാക്കുമാം 8
ഉടൻ ഫലഫലാശബ്ദം തുടർന്നുഹർഷസൂചനം
ആസ്തീകനുവരം നൽകിയപ്പോഴേ നിന്നിതങ്ങിനെ 9
പാണ്ഡുവേയ മഹീപാലപാരീക്ഷിത മഹാമഖം
പാരം പ്രസന്നനായ് ഭൂപൻ ഭാരതൻ ജനമേജയൻ 10
ശ്രോത്രിയർക്കും സഭ്യർക്കും പേർത്തും മറവുള്ളവർക്കുമെ
വിത്തംകൊടുത്തു നൃപതി പത്തും നൂറും സഹസ്രവും 11
ലോഹിതാക്ഷാഖ്യനാം സൂതസ്ഥപതിക്കും മഹാപ്രഭ
അവനല്പോ സർപ്പസത്രമവനീസുരകാരണാൽ 12
മുടങ്ങുമെന്നാദ്യമോതീ കൊടുത്തിതവനേറവും
അന്നവസ്ത്രാദിസഹിതം മന്നവേന്ദ്രൻ മഹാധനം 13
അവനിൽ പ്രീതനായ് രാജാവവനൽഭുതവിക്രമൻ
പിന്നെച്ചെയ്യാനവഭൃഥം മന്നവൻ വിധിയാംവിധം 14
ഉടൻ കൃതാർത്ഥനായ് പ്രീതിപ്പെട്ടമാസ്തികവിപ്രനേ
സൽക്കരിച്ചു ഗൃഹത്തേയ്ക്കയ്ച്ചു മാനിച്ചുമന്നവൻ 15
വരേണമെൻ വാജിമേധാദ്ധ്വരമുണ്ടാമതിൽ ഭവാൻ
സദസ്യനാവേണമെന്നും പൃഥ്വിപതിയോതിനാൻ 16
കൊണ്ടാടിയാവാമെന്നേറവു മണ്ടിയാസ്തികനും രസാൽ
സ്വന്തംകാര്യം ഫലിപ്പിച്ചു സന്തോഷിപ്പിച്ചു മന്നനെ 17
സമ്മോദാൽപോന്നമ്മയേയുമമ്മാമനെയുമായവൻ
ചെന്നുവന്ദിച്ചു വൃത്താന്തം നന്ദിച്ചില്ലാമുണർത്തിനാൻ 18

സൂതൻ പറഞ്ഞു

ഇമ്മട്ടെല്ലാം കേട്ടടൻ നന്ദിചേർന്നാ
വ്യാമോഹം തീർന്നുള്ള നാഗങ്ങളെല്ലാം
ആസ്തീകങ്കൽ പ്രീതികയ്ക്കാണ്ടുചൊന്നാ-
രാസ്ഥയ്ക്കാത്തോരിഷ്ടവരം വരിക്കു 19

ആസ്തീകൻ പറഞ്ഞു

അന്തിയ്ക്കുമേ പുലർകാലത്തുമാത്മ-
ശ്രദ്ധ്യാനാട്ടിൽ ദ്വിജരും മറവുപേരും
ഈയെൻധർമ്മാഖ്യാനമോതീടിലുണ്ടാ-
കോല്ലാതെല്ലും ഭയമീനിങ്ങൾ മൂലം 20

സന്തോഷത്തോടവരും ഭാഗിനേയൻ
തന്നോടോതീ സിദ്ധമാണീവരംതേ
പ്രീത്യാചാരം ഞങ്ങളം നിൻകാമമെല്ലാം
പ്രത്യേകിച്ചും ചെയ്യുമേ ഭാഗിനേയ 21

സുനീഥനേയുമസിതനെയുമങ്ങാർത്തിമാനെയും
സ്മരിപ്പവന്നഹിഭയമിരവും പകലും വരാ 22

ജരൽക്കാരുജരൽക്കാരുവിൽ ജനിപ്പിച്ചകീർത്തിമാൻ
ആസ്തീകൻ സർപ്പസത്രേ സർപ്പങ്ങളെക്കാത്തതില്ലയൊ 23

അവനേയോർത്തിട്ടന്നോനെ ഹിംസിച്ചീടോല്ല മാന്യരെ
അപസർപ്പിയ്ക്കുഭദ്രം തേ പോക സർപ്പമഹാവിഷ 24

ജനമേജയ സത്രത്തിലാസ്തീകൻ ചൊന്നതോർക്കുക
ആസ്തീകവാക്കുകേട്ടിട്ടും സർപ്പം പിൻമാറിടായ്കിലൊ 25

ശിംശുവൃക്ഷഫലംപോലെ തലനൂറായ് തെറിക്കുമെ

സൂതൻ പറഞ്ഞു

ഇത്ഥംവരം ചേർന്ന രഗേന്ദ്രമുഖ്യ
രൊത്തോതിയപ്പോൾ ദൃഢമാദരിജേന്ദ്രൻ

പെരുത്തു സന്തോഷമിയന്നുചിന്നെ–
പ്പുരംഗമിക്കുന്നതിനായുറച്ചു 26

സർപ്പങ്ങൾക്കാസ്സർപ്പസത്രാൽ മോക്ഷംനൽകി ദ്വിജോ
(ത്തമൻ
പുത്രപൌത്രാനുചിതൻ കാലമൊത്തപ്പോൾ സിദ്ധിനേടി
(നാൻ 27

ആസ്തീകാഖ്യാനമീവണ്ണമൊത്തപോലെയുരച്ചു ഞാൻ
ഇതുചൊന്നാൽ സർപ്പഭയമതു പററില്ലൊരിക്കലും 28

സൂതൻ പറഞ്ഞു

ബ്രഹ്മൻനിൻ പൂർവ്വപുരുഷനെമ്മട്ടാപ്രമതിദ്വിജൻ
പുത്രനാം രുരുചോദിയ്ക്കേ വിസ്തരിച്ചരുൾചെയ്തുവോ 29

അമ്മട്ടുകേട്ടേനിഹഞാൻ നന്മയോടിന്നു ചൊല്ലിനേൻ
ആദ്യംമുതൽക്കേ കവിയാമാസ്തീകന്നുടെ സൽകഥ 30

ഡുണ്ഡുഭോക്തി ക്രമംകേട്ട വീണ്ടും ചോദിയ്ക്കു കാരണം
ധർമ്മിഷ്ഠാസ്തീകചരിതം പുണ്യമിങ്ങിനെ ചൊല്ലിനേൻ 31

ഇതുകേൾക്കുകയാൽ ബ്രഹ്മൻ! കുതുകം തീർന്നിരിയ്ക്കുനീ

അംശാവതരണപർവ്വം

അയ്മ്പത്തൊമ്പതാമദ്ധ്യായം

ശൌനകൻ പറഞ്ഞു

ഭൃഗുവംശം മുതൽക്കല്ലോ ഹാ കഥിച്ചതു സൂത നീ
ആഖ്യാനമെല്ലാമതിനാലേറ്റം സന്തോഷമുണ്ടു മെ 1

സൂതനന്ദന നിന്നോടുണ്ടോതുന്നോൻ വീണ്ടുമൊന്നു ഞാൻ
വ്യാസപ്രസക്തകഥകളോതുകെന്നോടു താനിനി 2

അപാരമാം സർപ്പസത്രമതിൻ കർമ്മാന്തരങ്ങളിൽ
മഹാന്മാരാം സദസ്യന്മാർക്കമ്മേട്ടുള്ളദ്ധ്വരാന്തരേ 3

ഏതെല്ലാം കഥയുണ്ടായിതേതെല്ലാം വിഷയങ്ങളിൽ
നീതന്നെചൊല്ലിക്കേൾക്കേണം സൂതഞങ്ങളൊടോതെടോ 4

സൂതൻ പറഞ്ഞു

വേദോക്തകഥയോരോന്നങ്ങോതീ കർമ്മാന്തരേദ്വിജൻ
വ്യാസൻകല്പിച്ചു ചൊല്ലിച്ചു മഹാഭാരതസൽകഥ 5

ശൌനകൻ പറഞ്ഞു

മഹാഭാരതമാഖ്യാനം പാണ്ഡവർക്കു യശസ്കരം
ജനമേജയ ചോദ്യത്താൽ കൃഷ്ണദ്വൈപായനൻ തദാ 6

കർമ്മാന്തരങ്ങളിൽ കേൾപ്പിച്ചില്ലയോ വിധിയാംവിധം
പുണ്യമുള്ളാകഥയിനിയ്ക്കിങ്ങു കേൾപ്പതിനാഗ്രഹം 7

തത്വവിത്താമാമുനിതൻ ചിത്താബ്ധിയിലുദിച്ചതായ്
രത്നമാമക്കഥബുധരത്നമേ! ചൊല്ലു കൌതുകം 8

സൂതൻ പറഞ്ഞു

ഹന്ത ഞാൻ പറയുന്നുണ്ടീവൻതരം കഥയുത്തമം
കൃഷ്ണദ്വൈപായനമതം മഹാഭാരതമാദ്യമേ 9

കേട്ടാലും വിസ്തരിച്ചെല്ലാം സുഷ്ഠംചൊൽവൻ ദ്വിജോത്തമ
ഇതുചൊൽവാനുണ്ടിനിയ്ക്കുമതുലോത്സാഹമേറവും 10

അവതാരാദ്ധ്യായം

സൂതൻ പറഞ്ഞു

സർപ്പസത്രത്തിനു ജനമേജയൻ ദീക്ഷപൂണ്ടതായ്
കേട്ടിട്ടങ്ങോട്ടെഴുന്നള്ളീ കൃഷ്ണദ്വൈപായനൻ മുനി 1
കാളിന്ദീദ്വീപിൽ വെച്ചിട്ടാഗ്ഗുകി പുത്രപരാശരാൽ

കാളികന്യക പെറോനാം പാണ്ഡവർക്കു പിതാമഹൻ 2
ജനിച്ചിങ്ങിഷ്ടമാമ്മട്ടു തനിച്ചംഗം വളർത്തവൻ
വേദവേദാംഗേതിഹാസവേദവിത്തായ്പുകഴ്ന്നവൻ 3
തപസ്സുവേദാദ്ധ്യയനമുപവാസവ്രതാദികം
സന്താനം യജ്ഞമിവകൊണ്ടെത്താത്തസ്സുതറിഞ്ഞവൻ 4
വേദവിത്തമനൊന്നായ വേദം നാലായ്പകുത്തവൻ
പരാവരജ്ഞൻ ബ്രഹ്മർഷി കവി സത്യവ്രതൻ ശുകി 5
ധൃതരാഷ്ട്രൻ പാണ്ഡു പിന്നെ വിദുരൻ മൂന്നുമക്കളെ
ഉണ്ടാക്കിസ്സന്തതികുലംവളർത്താപ്പുണ്യകീർത്തിമാൻ 6
വേദവേദാംഗവിജ്ഞാനമേന്തും ശിഷ്യരൊടൊത്തുടൻ
ജനമേജയരാജർഷി സദസ്സിൽ ചെന്നു കേറിനാൻ 7
നാനാസദസ്യർ ചുഴലും ജനമേജയരാജനെ
കണ്ടാനവിടെ വാനോരൊത്തണ്ടർകൊനെന്നവണ്ണമേ 8
നാനാജനപദാധ്യക്ഷരാകും മൂർദ്ധാഭിഷിക്തരും
ബ്രഹ്മകല്പർ മഖജ്ഞന്മാരൃത്വിക്കുകളുമൊത്തഹോ 9
ജനമേജയരാജർഷി മുനി വന്നതു കണ്ടുടൻ
എതിരേറ്റു കൂട്ടരൊത്തു മുദിതൻ ഭരതോത്തമൻ 10
പൊന്മയം പീഠമാസ്സുഭ്രസമ്മതാലാ മുനിയ്ക്കുടൻ
ബൃഹസ്പതിയ്ക്കിന്ദ്രനാമ്മട്ടേകീ മന്നവനാസനം 11
ദേവർഷിപൂജ്യൻ മുനിയങ്ങെഴുന്നെള്ളിയിരിയ്ക്കുവേ
ശാസ്ത്രപ്രകാരം പൂജിച്ചു പാർത്ഥിവപ്രവരൻ പരം 12
പാദ്യമാചമനീയം ഗോവർഗ്ഘ്യമെല്ലാം മുറയ്ക്കുതാൻ
പിതാമഹൻ പൂജ്യതമൻ കൃഷ്ണനായേകി മന്നവൻ 13
ആപ്പൂജപാണ്ഡവജനമേജയൻ ചെയ്തതേറ്റടൻ
ഗോവിനെക്കയ്ക്കൊണ്ടു നന്ദിഭാവംപൂണ്ടു മുനീശ്വരൻ 14

പ്രീതിയാൽ സൽക്കരിച്ചേവം പിതാമഹനെയാന്നുപൻ
അടുക്കൽവാണ ചോദിച്ചാനടുക്കോടുമനാമയം 15

ഭഗവാനവനെപ്പാർത്തു കുശലം ചൊല്ലി വെച്ചുടൻ
സദസ്യപൂജയും കയ്ക്കാണ്ടാദരിച്ചു സദസ്യരെ 16

പിന്നെസ്സദസ്യരോടൊത്ത മന്നവൻ ജനമേജയൻ
കൈകൂപ്പിനിന്നു ചോദിച്ചിതാ ദ്വിജശ്രേഷ്ഠനോടഹോ 17

ജനമേജയൻ പറഞ്ഞു.

കുരുപാണ്ഡവവൃത്താന്തം പ്രത്യക്ഷം കണ്ടവൻ ഭവാൻ
അവർവൃത്തം ഭവാൻ ചൊല്ലിക്കേൾപ്പാനുണ്ടിവനാഗ്രഹം 18

അക്ലിഷ്ടകർമ്മാക്കളവർക്കാച്ചിദ്രം വന്നതെങ്ങിനെ
സർവ്വനാശനമായുദ്ധം സംഭവിച്ചതുമെങ്ങിനെ 19

പ്രപിതാമഹരെല്ലാർക്കും ദൈവം ബുദ്ധി മറിക്കയാൽ
ഉണ്ടായ കഥയൊക്കേയും ചൊല്ലിക്കേൾക്കേണമേ ദ്വിജ 20

സൂതൻ പറഞ്ഞു

എന്നവൻ ചോദ്യമായപ്പോൾ കൃഷ്ണദ്വൈപായനൻ മുദാ
കല്പിച്ച പാർശരൻ ശിഷ്യൻ വൈശമ്പായനനോടുടൻ 21

വ്യാസൻ പറഞ്ഞു.

കുരുക്കളും പാണ്ഡവരും പരം ക്ഷീദ്രിച്ച മുൻകഥ
ഉരച്ചുകൊൾകിവനൊടങ്ങറിവുള്ളവനല്ലയോ 22

ഗുരുകല്പിച്ച കേട്ടപ്പോളറിവുള്ളാദ്വിജർഷഭൻ
ഓതിയെല്ലാം വിസ്തരിച്ചീയിതിഹാസം പുരാതനം 23

രാജാവും സഭ്യരും മറവു രാജാക്കളുമിരിയ്ക്കുവെ
കുരുപാണ്ഡവർകൾക്കൊത്താച്ചിദ്രവും സർവ്വനാശവും 24

അറുപത്തൊന്നാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ഗുരുവിന്നാദ്യമേ കുപ്പി മനോബുദ്ധിസമാധിയാൽ
സർവ്വദേവജിതരെയും മറവപൂജ്യരേയും വണങ്ങി ഞാൻ 1

സർവ്വപൂജിതനായ് ബുദ്ധിമാനായ മുനിപുണ്യനായ്
മഹാനാമീ വ്യാസരുടെ മതമെല്ലാമുരയ്ക്കുവൻ 2

ഇതിങ്ങുകേൾക്കുവാൻ ഭൂപമതിയാം പാത്രമാണുനീ
ഉത്സാഹം മേ ഗുരുമുഖാദ്ഭൂതമ ഭാരതമോതുവാൻ 3

കേൾക്കരാജൻ രാജ്യമൂലം കുരുപാണ്ഡവർ തങ്ങളിൽ
ചൂതാൽ ഛിദ്രംവന്നതുമാവനവാസം കഴിച്ചതും 4

പാരാകേ മുടിയുമ്മാറു പോരാടാനിടവന്നതും
ചോദിയ്ക്കുന്ന ഭവാനോടിങ്ങോതിടാം ഭരതർഷഭ 5

അച്ഛൻ മരിച്ചിട്ടാവീരരരണ്യാൽ സഹോദരന്മാരാൽ
വേദത്തിലും വില്ലിലുമാവൈദഗ്ദ്ധ്യം നേടിനാരുടൻ 6

ആപ്പാണ്ഡവന്മാർക്കു സത്യം വീര്യമോജസ്സുരഞ്ജന
പരം ശ്രീകീർത്തിയും കണ്ടാക്കുരുക്കൾക്കേറെയീർഷ്യയായ് 7

പിന്നെദുര്യോധനൻ ക്രൂരൻ കർണ്ണൻ ശകുനിയെന്നിവർ
പലകയ്യുംനോക്കിയവർ തുലഞ്ഞങ്ങകലുംവിധം 8

ഖലൻ ദുര്യോധനനുടൻ കലിംഗഖഗരീതിയിൽ
രാജ്യലോഭാൽ പാണ്ഡവരെ ദ്രോഹിച്ചു പലമട്ടിലും 9

വിഷംകൊടുത്തു ഭീമന്നാവിഷമൻ ധൃതരാഷ്ട്രജൻ
വൃകോദരനതും ഹന്ത ദഹിച്ചു ചോറിനൊപ്പമെ 10

പ്രമാണകോടിയിൽ സുപ്തനാമാമരുത പുത്രനെ
കെട്ടിഗ്ഗംഗാജലേതാഴ്ത്തിവിട്ടിവൻ പുരമെത്തിനാൻ 11

ഉണർന്നളവു കെഴന്തേയൻ ക്ഷണം കെട്ടവിടർത്തവൻ

കേടകന്നോറു കയ്യുക്കുകൂട്ടം ഭീമൻ ഗതവ്യഥൻ 12
ഉറങ്ങുമ്പോൾ കൃഷ്ണസർപ്പങ്ങളാലംഗങ്ങൾ തോറുമെ
കടിപ്പിച്ചിട്ടു മാവീരൻ മുടിഞ്ഞീലരിമർദ്ദനൻ 13
ഇപ്രകാരമവർക്കോരോ വിപ്രകാരത്തിലൊക്കയും
മോക്ഷപ്രതിവിധാനങ്ങൾനോക്കീ വിദുരർ ബുദ്ധിമാൻ 14
ദേവലോകത്തെഴും ശക്രൻ ജീവജാലത്തിനാം വിധം
വിദുരൻ പാണ്ഡവർക്കെന്നും മുതിർന്നു സുഖമേകുവാൻ 15
ഒളിവായുമുപായങ്ങൾ വെളിവായുമെടുക്കിലും
ദൈവംഭാവിതുണപ്പോരെക്കൊൽവാൻ പറ്റീലവർക്കതിൽ
കർണ്ണദുശ്ശാസനാദ്യന്മാർ ചേർന്നു മന്ത്രിച്ചു കൌരവൻ
ധൃതരാഷ്ട്രാനുമതിയോടരക്കില്ലം ചമച്ചുതെ 17
സുതപ്രീതിയ്ക്കുംബികേയൻ ധൃതരാഷ്ട്രമഹീശ്വരൻ
ആപ്പാണ്ഡവന്മാരെമാററിപ്പാർപ്പിച്ചു രാജ്യമൊക്കുവാൻ 18
അവരാഹസ്തിനപുരം കൈവിട്ടൊപ്പമിറങ്ങിനാർ
പുറപ്പെടുമ്പോൾ വിദുരൻപരം മന്ത്രംനടത്തിനാൻ 19
അരക്കില്ലംവിട്ടു രാത്രിയരണ്യം കേറിടുംവിധം
വാരണാവതമുംപുക്കാ വീരർ കൌന്തേയരേവരും 20
നന്മയോടവിടെപ്പാർത്തിതമ്മയോടൊത്തു കേവലം
ധൃതരാഷ്ട്രാജ്ഞ കൈക്കൊണ്ടാജ്ജതുഗേഹത്തിലങ്ങിനെ21
പുരോചനന്റെ മേൽക്കൺവെച്ചൊരാണ്ടവരതന്ത്രിതം
പരമാവിദുരൻ ചൊല്ലാൽത്തുരങ്കം പണിയിച്ചവർ 22
അരക്കില്ലം ചുട്ടുപിന്നെപ്പുരോചനനെ വെന്തുടൻ
പേടിച്ചോടിപ്പോന്നിതമ്മയോടും കാനനമായവർ 23
അക്കാട്ടരുവിയിൽക്കണ്ടു രക്ഷസ്സാകും ഹിഡിംബനെ
അവനേക്കൊന്നുടൻതന്നെയവിടുന്നറിവിൻ ഭയാൽ 24

രാത്രിയോടിപ്പോന്നു ധാർത്തരാഷ്ട്രനിൽഗ്ഗുകപൂണ്ടഹൊ
ഹിഡിംബയേ വേട്ട ഭീമനതിലുണ്ടായ് ഘടോൽകചൻ 25

ഏകചക്രയ്ക്കകം പുക്കാപ്പാണ്ഡവന്മാർ വ്രതസ്ഥരായ്
വേദാദ്ധ്യയനവുംചെയ്ത ബ്രഹ്മചര്യത്തിൽ മേവിനാർ 26

അവരമ്മയൊടും കൂടിയവിടെ ബ്രാഹ്മണാലയെ
ഏകചക്രയിൽവീരന്മാരൊളിവിൽപാർത്തിതൊട്ടനാൾ 27

വൃകോദരൻ ക്ഷുത്തുകൂടും ബകനാം പുരുഷാദനെ
കണ്ടെതിർത്താനങ്ങു വെച്ചുക്കാണ്ട ഭീമൻ ബലിഷ്ഠനെ 28

അവനേയും നരവ്യാഘ്രൻ കൈവീര്യങ്കൊണ്ടു പാണ്ഡവൻ
ഉടൻവധിച്ചു നാട്ടാർക്കുകൊടുത്തു പരിസാന്ത്വനം 29

പിന്നെക്കേട്ടിതു പാഞ്ചാലന്തന്നിൽ കൃഷ്ണാസ്വയംവരം
ഉടൻകേട്ടങ്ങുപോയ്ക്കൊണ്ടാർ നേടിനാരവളേയുമെ 30

അങ്ങാദ്യൂപദിയേക്കൈക്കൊണ്ടാണ്ടു വാണരിഘ്നാതികം
അറിയേ ഹസ്തിനപുരേ തിരിയേ വന്നുകൂടിനാർ 31

ധൃതരാഷ്ട്രക്ഷിതിപനുമവരോടോതി ഭീഷ്മരും
അല്ലേഭ്രാതുസ്സുർദ്ധാനിങ്ങഹംക്കില്ലെന്നാകുവതങ്ങിനെ 32

നിങ്ങഹംക്കു ഖാണ്ഡവപ്രസ്ഥമങ്ങുപാർപ്പോർപ്പു ഞങ്ങളോ
അതിനാൽ നല്ലനാട്ടാരുമതിവിസ്തീർണ്ണമാർഗ്ഗവും 33

ഒക്കുന്നഖാണ്ഡവപ്രസ്ഥം പുകുവാഴ്വിൻ വിമത്സരം
അവർചൊല്ലാലങ്ങു പുക്കാരവരിഷ്ടജനത്തൊടും 34

ഖാണ്ഡവപ്രസ്ഥപുരിയിൽ ധാന്യരത്നസമന്വിതം
പാർത്ഥന്മാരവിടെപ്പിന്നെപ്പാർത്താർ വളരെവത്സരം 35

ശസ്യപ്രതാപാൽ നൃപരെത്തരപാട്ടിൽ വരുത്തുവോർ
സത്യധർമ്മപരന്മാരായ് നിത്യം നിഷ്ഠയിൽവാഴ്വവോർ 36

അപ്രമാദോദ്യമക്ഷാന്ത്യാക്ഷിപ്രം വൈരിപ്രതാപികം

കിഴക്കൻദിക്കു മുഴുവൻകീഴടക്കീ വൃകോദരൻ 37
വടക്കുപാർത്ഥൻ, നകുലൻപടിഞ്ഞാറുമതേവിധം
സഹദേവൻ പരംതെക്കും സഹസാ വെന്നു വീഴ്ത്തുവാൻ 38
ഇവ്വണ്ണമുഴുമുഴുവനിവർ തൻകീഴടക്കിനാർ
ഐവരർക്കാഭരിവരും കേവലാർക്കനുമിങ്ങിനെ 39
ആറർക്കനുള്ള മട്ടായീ പാരാപ്പാണ്ഡവവീരരാൽ
പിന്നെയങ്ങൊരു കാര്യന്താൻ മന്നവൻ ധർമ്മനന്ദനൻ 40
തീർത്ഥയാത്രയ്ക്കയച്ചു സൽപ്രാർത്ഥ്യസത്യപരാക്രമൻ
പ്രാണനേക്കാൾ പ്രിയപ്പെട്ടകാണും സ്വന്തംസഗർഭ്യനായ്
ദിവ്യസ്ഥിരഗുണങ്കോലും സവ്യസാചിയെയായവൻ
പരംതീർത്ഥാടനം ചെയ്തിതൊരാണ്ടു മൊരുമാസവും 42
ഒരിയ്ക്കൽ ദ്വാരകയിലാ ഹരിപാർശ്വമണഞ്ഞവൻ
അർജ്ജുനൻഭാര്യയായ് നേടിയബ്ജസന്നിഭനേത്രയായ് 43
തത്ര കൃഷ്ണനനുജയാം ഭദ്രവാണി സുഭദ്രയെ
ശചിയിന്ദ്രനൊടും ലക്ഷ്മിയുചേന്ദ്രനൊടുമാംവിധം 44
സുഭദ്രയർജ്ജുനനൊടും ശുഭാനന്ദമിണങ്ങിനാൾ
തർപ്പിച്ചു ഖാണ്ഡവങ്കൊണ്ടിട്ടാപ്പാർത്ഥൻ ഹവ്യവാഹനെ 45
അർജ്ജുനൻ കൃഷ്ണനോടൊത്തു സജ്ജനായ് നൃപസത്തമ
കൃഷ്ണനൊത്തുള്ളർജ്ജുനനും കുണ്ഡമുണ്ടായതില്ലതിൽ 46
ശത്രുനാശത്തിലുത്സാഹമൊത്ത വിഷ്ണുവിനാം വിധം
അഗ്നിയർജ്ജുനനന്നേകീ ഗാണ്ഡീവം ദിവ്യചാപവും 47
അമ്പൊടുങ്ങാത്തുണികളും കപിധ്വജരഥത്തെയും
ബീഭൽസുമയനേയന്നാക്ഷോഭത്തിൽ കാത്തകാരണാൽ
ദിവ്യരത്നാന്വിതസഭദിവ്യൻ തീർത്തേകിനാനവൻ
അതിൽ ദുര്യ്യോധൻ മന്ദനതിലോഭമിയന്നതേ 49

പിന്നെച്ചൂതിൽഗ്ഗുകനിയാൽ വെന്നു ധർമ്മതനൂജനെ
കാട്ടവാഴിച്ചിതേഴാണ്ടു കൂട്ടമയ്യാണ്ടുമങ്ങിനെ 50
നാട്ടിലജ്ഞാതവാസന്താൻ പതിമൂന്നാമതാണ്ടുമെ
പതിന്നാലാമാണ്ടുതന്നെറ മുതൽചോദിച്ചിടുമ്പൊഴും 51
പാണ്ഡവർക്കതു കിട്ടീലാ പിന്നെപ്പോരിട്ടു നിഷ്ക്രരം
മന്നോർകുലം മുടിച്ചിട്ടു ദുര്യ്യോധനവധത്തൊടും 52
മിക്കപേരും ചത്തരാജ്യം കയ്യ്ക്കാണ്ടാർ പാണ്ഡുനന്ദനർ
ദ്ധാഷ്ട്രന്മാരാമവർക്കുള്ളോരാക്കഥാക്രമമിങ്ങിനെ 53
അന്തച്ഛിദ്രം രാജ്യനാശം ജയവും വിജയപ്രിയ

.....

അറുപത്തിരണ്ടാമദ്ധ്യായം

ജനമേജയൻ പറഞ്ഞു

പറഞ്ഞിതുടവാനേറ്റം ചുരുക്കിദ്വിജസത്തമ
കൌരവന്മാർകഥ മഹാഭാരതം പെരുത്തുത്തമം 1
പറഞ്ഞാലും വിചിത്രാർത്ഥം നിറഞ്ഞോലുന്നൊരീക്കഥ
വിസ്തരിച്ചിതു കേൾപ്പാനുണ്ടെത്രയോ മമകൌതുകം 2
പൂജ്യനങ്ങിതുവിസ്താരപ്രാജ്യമായരുളേണമെ
തൃപ്തിയാകുന്നീല പൂർവ്വവൃത്തം കേട്ടേതുമേ മമ 3
ചെറുതാകില്ലിതിൻമൂലം പുരുധർമ്മിഷ്ഠർ പാണ്ഡവർ
കൊന്നാരവദ്ധ്യരേലോകരെന്നാൽ വാഴ്ത്തുന്നിതായതും 4
കുറമറെറാരു കൌന്തേയരേറവും ശക്തരെങ്കിലും
ദുഷ്ടവൈരികൃതം കഷ്ടാരിഷ്ടമെന്തേ സഹിയ്ക്കുവാൻ 5
പതിനായിരമാനയ്ക്കുമെതിർശക്തൻ വൃകോദരൻ
പൊറുത്തതെങ്ങിനെയരിപരിക്ലേശം ദ്വിജോത്തമ 6

ദുഷ്ടർ ദുഃഖപ്പെട്ടത്തീട്ടും ശിഷ്ടയാംസതിപാർത്ഥതി
കടുനോട്ടത്തിലന്നെന്തേ ചുടാഞ്ഞു ധാർത്താരാഷ്ട്രരെ 7
മൃതവ്യസനിയേക്കുന്തീപുത്രർ മാദ്രീകുമാരരും
ദുഷ്ടബാധപൊറുത്തന്നു പിന്തുടർന്നതുമെങ്ങിനെ 8
ധർമ്മഭൂൽപ്രവരൻ സാക്ഷാൽ ധർമ്മജൻ ധർമ്മവിത്തമൻ
സഹിച്ചതെങ്ങിനെയനർഹനീക്ലേശം യുധിഷ്ഠിരൻ 9
പിന്നെപ്പെരുമ്പടയെയാപ്പാണ്ഡവൻ കൃഷ്ണസാരഥി
ധനഞ്ജയൻ ബാണമെയ്തു തനിയെക്കൊന്നതെങ്ങിനെ 10
ഇതെല്ലാമെന്നൊടോതേണം നടന്നപടി മാമുനെ
ആമഹാരഥരെന്തെല്ലാമന്നന്നേ ചെയ്തുവെന്നതും 11

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

മഹാരാജ മനംവെയ്ക്ക മഹത്താമീയനുക്രമം
കൃഷ്ണദ്വൈപായനൻ ചൊന്ന പുണ്യാഖ്യാനേ കഥിപ്പതും 12
സർവ്വപൂജിതനായോരു മഹാത്മമുനിമുഖ്യനായ്
തേജസ്സേറും വ്യാസരുടെ മതമെല്ലാമരയ്ക്കുവൻ 13
ഇതേ നൂറായിരം ശ്ലോകമതിപുണ്യകഥാശ്രയം
അതിശക്തൻ സത്യവതീസുതനാം മുനിയോതിനാൻ 14
ഇതുകേൾപ്പിക്കുമവനുമിതുകേൾക്കുമ്മനുഷ്യരും
ബ്രഹ്മലോകംപുക്കു ദേവസമ്മിതത്വമണഞ്ഞിടും 15
ഇതുവേദങ്ങളേപ്പോലെ പവിത്രം പരമുത്തമം
ശ്രാവ്യങ്ങളിൽ ശ്രേഷ്ഠമിതു പുരാണമൃഷിശീലിതം 16
അർത്ഥവും കാമവും നന്നായ്പ്പേർത്തുമോതുന്നതുണ്ടിതിൽ
പുണ്യേതിഹാസഗ്രന്ഥത്തിൽപ്പിന്നെ നൈഷ്ഠികബുദ്ധിയും
അക്ഷുദ്രരായാസ്തികരായ് സത്യമേവമുദാരരെ
ഇക്കൃഷ്ണവേദം കേൾപ്പിപ്പോർക്കൊക്കുമർത്ഥപ്രിയേറവും 18

ഭ്രൂണഹത്യയിലുണ്ടായപാപം വിട്ടൊഴിയും ദൃഢം
നല്ലോരീയിതിഹാസത്തെക്കേട്ടാൽ ക്രൂരമനുഷ്യനും 19
രാഹുവിട്ടശശിപ്രായം പാപം വിട്ടതെളിഞ്ഞിടും
ഇതിഹാസം ജയാഖ്യാനമിതു കേൾപ്പൂ ജയോദ്യതൻ 20
അടക്കും ഭ്രമിയാബ്ഭ്രപൻമടക്കും മറുമന്നരെ
ഇതുമുഖ്യം പുംസവനമിതോ സ്വസ്ത്യയനം പരം 21
മഹിഷീയുവരാജാക്കൾ ബഹുപാടിതുകേൾക്കണം
വീരപുത്രനെയും രാജ്യംപേരും പുത്രിയെയും പെരും 22
ധർമ്മശാസ്ത്രം പുണ്യമിതീയിതു നല്ലർത്ഥശാസ്ത്രമാം
മോക്ഷശാസ്ത്രമിതെന്നതേ വ്യാസമാമുനി ചൊന്നതും 23
ഇതിനുചൊല്ലിപ്പോരുന്നിതിതു കേട്ടീടുമേ ചിലർ
പുത്രർക്കും കേൾക്കുവാൻ മോഹമൊത്തഭൃത്യർക്കുമങ്ങിനെ 24
ശരീരങ്കൊണ്ടുമേ വാക്കുകൊണ്ടുമുൾക്കാമ്പു കൊണ്ടുമെ
ചെയ്തപാപം തീരുമെല്ലാമിതുകേൾക്കും നരനുടൻ 25
ഭാരതന്മാർ മഹാജന്മം നിരസൂയം ശ്രവിയ്ക്കുകിൽ
വ്യാധിഭീതിയവന്നില്ലാ പരലോകാർത്തിയെങ്ങഹോ 26
ധർമ്മ്യം യശസ്യമായുഷ്യം പുണ്യം സ്വർഗ്ഗ്യമതേവിധം
ഇതിനിർമ്മിച്ചതാപ്പുണ്യമതിയാം വ്യാസമാമുനി 27
മഹാന്മാരാം പാണ്ഡുവർക്കു മഹാകീർത്തി പരത്തുവോൻ
സർവ്വവിദ്യാശ്രുതിപൂണ്ടിട്ടുർവ്വിയിൽക്കേൾവി കേട്ടഹോ
ഭ്രരിദ്രവിണവീര്യാദിചേരും മറവന്നുപർക്കുമേ
ഇതുപുണ്യർത്ഥമായ് മർത്ത്യലോകേ ശ്രുതോദിജേന്ദ്രരെ 29
കേൾപ്പിപ്പോനുമഹാപുണ്യം ധർമ്മമുണ്ടാമനശ്വരം
കീർത്തിയേറും കുരുകുലം കീർത്തിയ്ക്കും ശ്രുചിയായവൻ 30
കുലവൃദ്ധിയണഞ്ഞീടും പലർക്കും പൂജ്യനായ്വരും

കോലുംവ്രതത്തൊടും വിപ്രൻ നാലുവാഷ്ടികമാസവും 31
ഭാരതം ചൊല്ലിയാൽപ്പാപഭാരം വേരറവപോയിടും
ഭാരതം ചൊല്ലുമവനോ പാരമാം വേദപാരഗൻ 32
ദേവന്മാർ നരദേവന്മാരേവം ബ്രഹ്മർഷിമുഖ്യരും
ധൂതപാപ്മാക്കളംവർണ്ണന്മാരിതിൽശ്രീവാസുദേവനും 33
ദേവേശൻ ഭഗവാൻതാനും ദേവിയും വർണ്ണരാണിതിൽ
കീർത്ത്യാനാനാജന്മമാണ്ട കാർത്തികേയന്റെ ജന്മവും 34
പശുബ്രാഹ്മണമാഹാത്മ്യം വിശേഷിച്ചിതിൽവാഴ്ത്തുമേ
സപ്തശ്രുതിപ്രായമിതേശ്രാവ്യം ധർമ്മപരർക്കഹോ 35
പർവ്വം തോറും ബ്രാഹ്മണരേയിത്ര കേൾപ്പിച്ചിടും ബുധൻ
കത്മഷംപോയ് സ്വർഗ്ഗജിത്തായ് ബ്രഹ്മസാമ്രാജ്യമേന്തുമെ 36
ശ്രാദ്ധങ്ങളിൽ ബ്രാഹ്മണരെയിതൊറപ്പാടമെങ്കിലും
കേൾപ്പിക്കിലവനാശ്രാദ്ധം പിതൃക്കൾക്കെന്നുമക്ഷയം 37
ചിത്തേന്ദ്രിയങ്ങൾകൊണ്ടിട്ട പകൽചെയ്യുന്ന പാതകം
അറിഞ്ഞുമറിയാതേയും പരംചെയ്യുവയാകിലും 38
അവയീബ്ഭാരതംകേട്ടാലവശ്യം ലയമാർന്നിടും
മഹൽഭാരതജന്മംതാൻ മഹാഭാരതമെന്നതും 39
ഈ വ്യാഖ്യാനമറിഞ്ഞോനു സർവ്വാഘൌഘം നശിച്ചിടും
ഇതിങ്ങുഭാരതന്മാർക്കുള്ളിതിഹാസം മഹാത്ഭുതം 40
കീർത്തിച്ചെന്നാൽ മഹാപാപം മർത്ത്യർക്കെല്ലാംകെടുക്കുമെ
മുവ്വാണ്ടുകൊണ്ടുസാധിച്ചു ചൊവ്വാക്കീ വ്യാസമാമുനി 41
ഉത്സാഹി ശ്രദ്ധിമാൻ ശക്തനാദ്യമേതൊട്ട ഭാരതം
വ്രതവും തപവുംപൂണ്ടിട്ടിതുതീർത്തു മുനീശ്വരൻ 42
ആക്കണക്കേ നിയതരായ്ക്കേൾക്കേണമിഹ ഭ്രസുരർ
കൃഷ്ണദ്വൈപായനൻതീർത്ത പുണ്യഭാരതസല്കഥ 43

ഇതുകേപ്പിച്ചിടും വിപ്രരിതുകേൾക്കുന്ന മർത്ത്യരും
കൃതാകൃതക്ലിഷ്ടരാകില്ലേതുമട്ടിലിരിയ്ക്കിലും 44
ധർമ്മം കാംക്ഷിച്ചിടും മർത്ത്യൻ നന്മട്ടിതു മുഴക്കവെ
ഇതിഹാസംകേട്ടുകൊള്ളുകതിനാൽ സിദ്ധനായ്വരും 45
പുണ്യേതിഹാസമിതു കേൾക്കുന്നോനുള്ള മനസ്സുഖം
സ്വർഗ്ഗംനേടിയിരിപ്പോനുമൊക്കുന്നൊന്നല്ല കേവലം 46
ശ്രദ്ധയോടിതു കേൾപ്പോനും കേൾപ്പിക്കുംപുണ്യശീലനും
രാജസൂയാശ്വമേധങ്ങൾ ചെയ്തമട്ടൊക്കുമേ ഫലം 47
സമുദ്രഭൂവാൻതാനും സുമേരുഗിരിരാജനും
രണ്ടുരത്നനിധാനങ്ങളുണ്ടമ്മട്ടിതു ഭാരതം 48
ഇതുവേദങ്ങളേപ്പോലെ പവിത്രം പരമുത്തമം
ശ്രാവ്യം ശ്രുതിയ്ക്കു സുഖദം പാവനം ശീലവർദ്ധനം 49
ഈയിഷ്ടമാം ഭാരതത്തെ യാചിപ്പോനു കൊടുപ്പവൻ
കടൽചൂഴും ഭൂമിയൊക്കെക്കൊടുപ്പോനായിടും ദൃഢം 50
പാരീക്ഷിതജയം പുണ്യം പാരിയ്ക്കും ദിവ്യമിക്കഥ
കഥിപ്പൻ കേട്ടുകൊൾകെല്ലാമതിഹർഷം പെടുമ്പടി 51
മുച്ചാണ്ടുകൊണ്ടുതാൻ കൃഷ്ണദ്വൈപായനമുനീശ്വരൻ
മഹാഭാരതമാഖ്യാനമിഹ തീർത്താനിതൽഭുതം 52
ധർമ്മാർത്ഥകാമമോക്ഷങ്ങൾ വിഷയം ഭരതർഷഭ
കാണാം മറവുമിതിൽക്കാൺകയില്ലിങ്ങില്ലാത്തതെങ്ങുമെ

അറുപത്തിമൂന്നാമദ്ധ്യായം

ഇഹോപരിചരൻ രഞ്ജിപ്പോരും ധർമ്മിഷ്ഠമന്നവൻ
ഉണ്ടായിരുന്നു നായാട്ടുകൊണ്ടാടും വ്രതമാർന്നവൻ 1
ചേദിരാജ്യം രമ്യനവൻ വസു പൌരവനന്ദനൻ

ഇന്ദ്രോപദേശാൽ കയ്ക്കാണ്ടാൻ നന്ദനീയം മഹീശ്വരൻ 2
അസ്യംവെച്ചാശ്രമം വാണിട്ടവൻ തപമിരിയ്ക്കുവെ
ഇന്ദ്രാദിവാനവന്മാരാമന്നവാന്തികമെത്തിനാർ 3
ഇന്നരേന്ദ്രൻ തപസ്സാലങ്ങിന്ദ്രപട്ടത്തിനർഹനാം
എന്നോർത്തു സാന്ത്വനതപസ്സങ്ങു നിർത്താനൊരുങ്ങിനാർ

ദേവകൾ പറഞ്ഞു

ധർമ്മസങ്കരമാകൊല്ലനന്മഹീ നാഥഭ്രമിയിൽ
അങ്ങെടുത്തീടുമീധർമ്മമെങ്ങും ലോകർതുടങ്ങുമെ 5

ഇന്ദ്രൻ പറഞ്ഞു

ലോകധർമ്മം കാക്കുക നീയ്യാകുലംവിട്ട സജ്ജനായ്
ആകുംധർമ്മാൽ ഭവാൻ പുണ്യലോകം ശാശ്വതമെത്തുമെ 6
വിണ്ണിൽവാഴുമിനിയ്ക്കുങ്ങു മന്നിൽവാഴും സഖാവെടൊ
പാരിൽ നല്ലോരിടംനോക്കി പുരിപാലിയ്ക്കുപാർത്ഥിവ 7
പത്രപ്രിയം പരം പുണ്യം ധനധാന്യസമൃദ്ധിപലം
സപ്തതുല്യം പാലയ്മേറ്റം സൌമ്യംഭോഗ്യഗുണാന്വിതം
അർത്ഥസമ്പൂർണ്ണമിദ്ദേശം ധനരത്നസമന്വിതം
വസുവുള്ളൊന്നുവസുധാ വസിക്കു ചേദിഭ്രമിയിൽ 9
നാട്ടാരോ ധർമ്മശീലന്മാരേറ്റം സന്തുഷ്ടർ നല്ലവർ
നേരമ്പോക്കിന്നുമേ ഭോഷ്കില്ലിങ്ങുമറ്റൊന്നു ചൊൽവതും 10
പിതാക്കളോടു ഭാഗിയ്ക്കാ സുതർ താതഹിതാദൃതർ
ശോക്കളിൽ ഭാരമേറ്റില്ലാ പോറ്റീടും കുശരേപ്പുരം 11
ചേദിയിൽ സ്വസ്വധർമ്മസ്ഥർ ജാതിക്കാരൊക്കെമാനദ
മുപ്പാരിൽനിയ്യറിഞ്ഞീടാതിപ്പോളില്ലോർക്കിലൊന്നുമെ 12
ദേവോപഭോഗ്യമായ് ദിവ്യമായ് സ്ഫാടികമായിതാ
നാമേകുമീ വിമാനം തേ വ്യോമഗം സിദ്ധമാകുമെ 13
പരംമർത്ത്യരിൽ നീമാത്രമൊരുവൻ വ്യോമമാർഗ്ഗമേ

നടന്നീടും വിമാനം വാണുടലാണ്ടമരോപമൻ 14
ഉടൻ തന്നോൻ വൈജയന്തീവാടാത്താമരമാലതെ
ഇതങ്ങെക്കാക്കുമേ ശസ്രുക്ഷതം പറ്റാതെ സംഗരെ 15
ഇന്ദ്രമാലാഭിധമിതു മന്നവേന്ദ്ര ഭവാനിനി
ധന്യമപ്രതിമം ലോകരെന്നും വാഴ്ത്തുന്ന ചിഹ്നമാം 16
വൃത്രവൈരിയവന്നേകീ ചിത്രമാം വേണുബന്ധവും
ഇഷ്ടപ്രദാനനിലയിൽ ശിഷ്ടരക്ഷയ്ക്കു സാധകം 17
ഇന്ദ്രപൂജാർത്ഥമാമന്നവേന്ദ്രനാവേണയഷ്ടിയെ
മന്നിൽനട്ടു കൊല്ലുമൊന്നു ചെന്നിട്ടാമന്നവോത്തമൻ 18
അന്നുതൊട്ടിന്നുവരെയും മന്നിൽയഷ്ടിനടുംക്രമം
മന്നവന്മാർചെയ്തുണ്ടാമന്നവൻ ചെയ്തവണ്ണമെ 19
പിറ്റെന്നാളുതുയർത്തുന്നു മുറയ്ക്കു മന്നവസത്തമർ
പുഷ്പചന്ദനവസ്ത്രാദിയർപ്പിച്ചു വിധിയാംവിധം 20
പൂമാലചുറ്റിച്ചാർത്തീട്ടുമാമുറയ്ക്കുതുയർത്തവെ
പൂജിയ്ക്കുന്നു ഹംസരൂപി ഭഗവാനേയുമായതിൽ 21
വസുപ്രീത്യാ വാസവനാസ്വരൂപം സ്വീകരിച്ചുതാം
മഹേന്ദ്രനേവമുള്ളോരാ മഹാദ്രുഭദപൂജയെ 22
വസുചെയ്തു കണ്ടോതീ വാസവൻ പ്രീതനായ് പ്രഭു
മനുഷ്യരും വിശേഷിച്ചു മനോരും മഹപൂജയെ 23
ചേദിരാജനിവൻ ചെയ്തരീതിയ്ക്കു മമ ചെയ്കുകിൽ
അവർക്കുമവർ നാട്ടിന്നും കൈവരും ശ്രീജയോദയം 24
അതേമട്ടാനാടടക്കം സ്ഫീതമായ്പ്രീതമായ്വരും
ഏവം വസുമഹാരാജൻ ദേവരാജാധിരാജനാൽ 25
ആദരിയ്ക്കപ്പെട്ടുതുഷ്ട്യാ ചേദിമണ്ഡലനായകൻ
ഇക്കണക്കിന്നുമേമർത്ത്യർ ശക്രപൂജകഴിയ്ക്കുകിൽ 26
ഭൂരിരത്നാദിദാനത്താൽപ്പാരിൽ സമ്പൂജ്യരാമവർ

വരദാനങ്ങൾ യജ്ഞങ്ങൾ പരമിന്ദ്രമഹോത്സവം 27
ഏവമോരോന്നുചെയ്തേററം ദേവരാജസമാദൃതൻ
വസുധർമ്മത്തൊടും ചേദിവാസവൻ കാത്തുപാരിടം 28
ഇന്ദ്രപ്രീതിയ്ക്കുചെയ്താൻ ഭൂമീന്ദ്രനിന്ദ്രോത്സവം വസു
ഐവർനന്ദനരുണ്ടായിതവന്നമിതവീര്യരായ് 29
നാനാരാജ്യത്തുവാഴിച്ചൂ താനാസ്സമ്രാട്ടുമക്കളെ
മഹാരഥൻ മാഗധരിൽ ശ്രുതിപ്പെട്ടബൃഹദ്രഥൻ 30
പ്രത്യഗ്രഹൻ കശാംബാഖ്യനവൻതാൻ മണിവാഹനൻ
മാവേല്ലൻ യദുവും പിന്നെ രാജന്യനപരാജിതൻ 31
രാജൻ പ്രതാപമുള്ളോരാ രാജർഷിക്കിവർ മക്കളാം
തൻതൻപേർക്കിവർ നിർമ്മിച്ചൂ തൻതൻരാജ്യത്തു പട്ടണം
അഞ്ചുവാസവരാജാക്കൾക്കഞ്ചുവംശം പിരിഞ്ഞുതേ
മിന്നും സ്ഫടികമാം സാക്ഷാലിന്ദ്രസൌധത്തിലംബരേ 33
പാർപ്പോരാനൃപനെഗ്ഗന്ധർവ്വാപ്സരസ്സുകൾ വാഴ്ത്തിനാർ
ഇഹോപരിചരൻ രാജാവെന്നുപേരാണ്ടിതായവൻ 34
അഥ തൽപുരിപോം ശുക്തിമതീനദിയെമാമല
കോലാഹലാഖ്യൻ കാമത്താൽ മേലടക്കീ സചേതനൻ 35
കോലാഹലാദ്രിയെ വസു കാലാലങ്ങു ചവിട്ടിനാൻ
ചവിട്ടുപഴുതിൽകൂടി സ്രവിച്ചൂ പിന്നെയാനദി 36
ആമലയ്ക്കാത്തടിനിയിൽപ്പിറന്ന മിഥുനത്തിനെ
ആ മോചനത്തിൽസ്സന്തോഷിച്ചാമന്നന്നേകിയാനദി 37
ആയുഗ്മത്തിൽ പൂരുഷനെയായോഗ്യൻ വസുദൻ വസു
സ്വയം സേനാനാഥനാക്കീ നയജ്ഞൻ നരനായകൻ 38
വരയാം കന്യയെപ്പിന്നെയരചൻ പത്നിയാക്കിനാൻ
വസുവിൻ പത്നി ഗിരിക കാമകാലമുണർത്തിനാൾ 39
ഋതുസ്നാനംചെയ്തു ശുദ്ധിമതി പുംസവനത്തിനായ്

ആയന്നേരുപനോടോതീ നായാട്ടിന്നായ്പിതുക്കൾതാൻ 40
ആ രാജസത്തമൻപേരിൽ പാരം പ്രീതികലർന്നഹോ
പിതൃകല്പനലംഘിയ്ക്കായ്കയതിനാ നരനായകൻ 41
നായാട്ടപ്പെയ്ത സൌന്ദര്യശ്രീയാൽ ശ്രീദേവിപോലെയായ്
വിലസുന്നാഗ്ഗിരികയെയലം കാമത്തൊടോർത്തുതാൻ 42
അശോകം ചെമ്പകം തേന്മാവഴകുള്ളതിമുക്തകം
പുന്ന പിന്നെക്കർണ്ണികാരം ബകുളം ദിവ്യപാടലം 43
ചന്ദനം തെങ്ങുപാച്ചോററിപനിനീർമരുതങ്ങിനെ
മറനേകം മാമരങ്ങൾം മുറവും സ്വാദുഫലത്തൊടും 44
കയിൽക്കുകം നാദമാണ്ടും സ്വയം വണ്ടുമുരണ്ടുമേ
വസന്തകാലേ വിലസി വനം ചൈത്രരഥോപമം 45
കാമാന്ധനായ് ഗ്ഗിരികയെക്കാണ്മാനില്ലാതകണ്ടവൻ
കണ്ടകാട്ടിൽ സഞ്ചരിച്ചുകൊണ്ടു കാമംകലർന്നഹോ 46
പൂമണക്കെ ക്കൊമ്പുമൂടിയോമൽതളിർവിളങ്ങവേ
അഴകിൽ പൂങ്കുലകർന്നശോകം കണ്ടുപാർത്ഥിവൻ 47
ആ മരത്തിൻ നിഴൽപ്പാട്ടിലാമന്നവനിരുന്നുടൻ
മധുഗന്ധംകലർന്നുള്ള പുതുപ്പൂമണമേറവേ 48
ചെറുതെന്നൽക്കാറുമേറവേ സുരതാനന്ദമാർന്നതിൽ
അവന്നുരേതഃസ്സ്ഖലനമവിടെപ്പററികാനനേ 49
സ്സ്ഖലിച്ചശുക്രം വൃക്ഷത്തിന്നിലയാലേ നരാധിപൻ
കയ്യാണ്ടുപാഴായ്പ്പീഴാല്ലാ ശുക്രമെന്നനിനയ്കയാൽ 50
വൃഥാസ്സ്ഖലിതമാക്കൊല്ലീരേതസ്സെൻ പതിതന്നുടെ
ഋതുവും വെറുതേ പോകൊല്ലിതികണ്ടുപരംപ്രഭ 51
കാലേചിന്തിച്ച ഭൂപാലനാലോചിച്ചുമ വീണ്ടുമേ
രേതസ്സുമോഘമാണെന്നുള്ളതും കണ്ടാ നൃപോത്തമൻ 52

ശുക്ലപ്രസ്ഥാപനം പത്നിയ്ക്കാക്കും കാലമറിഞ്ഞവൻ
ശുക്ലാഭിമന്ത്രണം ചെയ്തിട്ടക്കാലമരികത്തുതാൻ 53

നില്ലും പരുന്തിനോടോതീ സൂക്ഷ്മധർമ്മാർത്ഥവിത്തമൻ
എൻപ്രീതിയ്ക്കിശുക്രുമുടനെൻ പുരത്തിങ്കലണയ്ക്കനീ 54

ഗിരികയ്ക്കേ കുകുടനിന്നതുകാലമവൾക്കെടോ
ശ്യേനമായതുവാങ്ങിച്ചുതാനുടൻ പൊന്തിവേഗവാൻ 55

പരം വേഗമെടുത്തിട്ടു പറന്നിതു വിഹംഗമം
വരും പരുന്തിനേ മറുപരുന്തു പഥി കണ്ടുടൻ 56

എതിർത്തു വിദ്ധതം മാംസമിതെന്നു നിരൂപിക്കയാൽ
കൊത്തിപ്പടതുടർന്നുവ്യോമത്തിൽ വെച്ചിരുപേരുമേ 57

സംഗരേ വീണുപോയ് രേതസ്സങ്ങുടൻ യമുനാജലേ
അപ്സരസ്സദ്രികയതിൽ ബ്രഹ്മശാപം നിമിത്തമായ് 58

ഉണ്ടായിരുന്നു യമുനയാണ്ടുമീനായ് നടപ്പവൾ
പരുന്തിൻ കാൽവിട്ടവീണു വരുമാ വസുവീര്യമേ 59

എത്തിഗ്രഹിച്ചിതുടനേ മത്സ്യരൂപിണിയദ്രിക
കടന്നൊരിക്കലാമത്സ്യംപിടിച്ചു മത്സ്യജീവികം 60

പത്തുമാസംതികഞ്ഞിട്ട ചിത്രമേ ഭരതർഷഭ
മനുഷ്യസ്ത്രീപുരുഷരെ മീൻവയററീന്നെടുത്തുതേ 61

അത്യാശ്ചര്യമിതാക്കുട്ടർ പൃഥ്വീശനെയുണർത്തിനാർ
പെണ്മീൻ വയററിലുണ്ടായീ രണ്ടുമാനുഷരെന്നഹോ 62

അതിൽ പുമാനെക്കൈക്കൊണ്ടാനഥോപരിചരൻ നൃപൻ
അവൻ മത്സ്യാഖ്യരാജാവായ് ധാർമ്മികൻസത്യസംഗരൻ

അപ്സരസ്സോ ശാപമോക്ഷമപ്പോളായവൾ നേടിനാൾ
ഭഗവാനരുളീ മുന്നം തിയ്യ്ക്കാമവളോടഹോ 64

മനുഷ്യരേപ്പെറുടൻ നീ ശാപമോക്ഷമണഞ്ഞിടും
ഏവം മനുഷ്യരെപ്പെറു മത്സ്യഘ്രാതിയവത്തവം 65
മൽസ്യരൂപം കൈവെടിഞ്ഞു ദിവ്യരൂപമണഞ്ഞുടൻ
സിദ്ധർഷിചാരണവഴിയപ്സരസ്സുവളേറിനാൾ 66
മൽസ്യം പെറേറാരുമകളാമൽസ്യയാംമൽസ്യഗന്ധിനി
മന്നനാൽ ദത്തയായീനിൻ കന്യയാമെന്നു ദാശനായ് 67
സൌന്ദര്യസത്യാദിഗുണം സർവ്വം തികവാർന്നവൾ
സത്യവത്യാഖ്യയായേവം മൽസ്യഘ്രാതിസമാശ്രയാൽ 68
ഒട്ടുകാലം മൽസ്യഗന്ധയായിതാൻ വാണുസുന്ദരി
പിതൃപ്രിയത്തിനായ് വഞ്ചികടത്തായാററിൽവാഴവേ 69
പാർത്തിതായവളെത്തീർത്ഥയാത്രചെയ്യും പരാശരൻ
അതിസുന്ദരിയായ് സിദ്ധതതിക്കും കൊതിയാംവിധം 70
ആ മോഹനാംഗിയെക്കണ്ടു ധീമാൻ കാമിച്ചു മാമുനി
ദിവ്യവാസവിയായോരാബ്ഭവ്യകന്യയൊടാമുനി 71
എന്നെസ്സംഗിയ്ക്കുകല്യാണിയെന്നു നേരിട്ടുചൊല്ലിനാൻ
അക്കന്യ ചൊന്നാൾ ഭഗവൻനേനോക്കു കാററിൽ മുനീന്ദ്രരെ
ഇങ്ങീജ്ജനം കാണ്കെനൊമ്മാൾ സംഗിച്ചീടുന്നതെങ്ങിനെ
എന്നു പെണ്മണി ചൊന്നപ്പോൾ മഞ്ഞുസൃഷ്ടിച്ചിതാപ്പുട്ട 73
പാരം ദിക്കൊക്കെയതിനാൽ കൂരിരുട്ടാണ്ടവണ്ണമായ്
ഇത്ഥം മഞ്ഞാമുനിശ്രേഷ്ഠൻ തത്രതീർത്തതുകാൺകയാൽ 74
വിസ്മയപ്പെട്ട ലജ്ജിച്ചിതാസ്സാധുബ്രതകന്യക

സത്യവതി പറഞ്ഞു.

ഭഗവൻഞാൻ പരം കന്യയാകുന്നു താതവശ്യതാൻ 75
ദുഷിയ്ക്കുമെൻ കന്യകാത്വമുഷേ നിൻ സംഗമത്തിനാൽ
കന്യാത്വം ദുഷ്ടമായ്പോയാൽ പ്പിന്നെയെങ്ങിനെ ഞാൻമുനേ

ഗൃഹംപൂകുന്നു ധീമൻ ഞാനിഹപാർപ്പാൻ കഴുങ്ങുമേ
ഇതു ചിന്തിച്ചു ഭഗവൻ വിധിയ്ക്കുകിനി വേണ്ടതും 77
ഇതോതുമവളോടോതിയതിപ്രീത്യാ മുനീശ്വരൻ
എന്നിഷ്ടം നീ ചെയ്കിലും കന്യയായ്തന്നെനിന്നിടം 78
ഭീരു! വേണ്ടും വരം വേറെ വരിച്ചീടുക ഭാമിനി
മുൻപാർക്കും പാഴിലായിട്ടില്ലെൻപ്രസാദം ശുചിസ്മിതേ 79
ഇത്ഥംകേട്ടവളത്ഥിച്ചാൾ ഗാത്രസൌഗന്ധ്യമുത്തമം
ഭഗവാനായവൾക്കിഷ്ടമാകുന്ന വരമേകിനാൻ 80
വരം കിട്ടിത്തൃഷ്ടിപെട്ട പരസ്ത്രീഗുണമുള്ളവൾ
സംഗിച്ചിതത്ഭുതകർമ്മങ്ങളുള്ളൃഷിയൊത്തുടൻ 81
അന്നതൊട്ടേ ഗന്ധവതിയെന്ന പേർ കേട്ടിതായവൾ
ജനംതൽഗന്ധമൊരുയോജനദൂരേ മണത്തുതേ 82
ആക്കാരണാൽ യോജനഗന്ധാപ്യാനം കൂടിനേടിനാൾ
സഗൃഹംപൂകിനാൻ പിന്നെബ്ഭഗവാനാപ്പരാശരൻ 83
പരമേവം സത്യവതി വരംകൈയ്ക്കൊണ്ടു ഹൃഷ്ടയായ്
പരാശരരതാൽ ഗർഭം പരം പെറ്റീടിനാളുടൻ 84
വീയ്വുവാൻ യമുനാദ്വീപിൽ പരാശയ്യൻ ജനിച്ചുതേ
മാതാവിൻ സമ്മതംവാങ്ങിച്ചെയ്താൻ തപവുമായവൻ 85
ഓർത്തുകൊണ്ടാൽവേണ്ടതിന്നങ്ങെത്തുവേനെന്നുമോതി (നാൻ
ഇതി ദ്വൈപായനൻ സത്യവതിപെറോരാൻ പരാശരാൽ 86
ദ്വീപിൽവെക്കുകയാൽബ്ബാലൻ ദ്വൈപായനനുമായിതേ
യുഗംതോറും പാദമറവുപോകുമേ ധർമ്മമെന്നതും 87
ആയുസ്സുകുതിക്ഷയം മർത്ത്യർക്കാം യുഗസ്ഥിതിയുള്ളതും
ബ്രാഹ്മണൻ താനറിഞ്ഞേറ്റം ബ്രാഹ്മണാനുഗ്രഹാത്ഥമായ്

വ്യസിച്ചുവേദമെല്ലാമേവ്യാസനായതുകാരണാൽ
അഞ്ചാമതാം ഭാരതമൊത്തഞ്ചാതോത്തുകളോതിനാൻ 8
സുമന്തുജൈമിനിമുനിപൈലന്മാർക്കും ശുകന്നുമേ
വരിഷ്ഠൻ വരദൻ വന്ദ്യനീവൈശമ്പായനന്നുമേ 90
ഭാരതം സംഹിതയവർ വേറെവേറെ പുകഴ്ത്തിനാർ
ഭീഷ്മർ ശന്തനുവിൻപുത്രൻ ഗംഗപെറവളവായിതേ 91
വസുവീര്യാൽ മഹാവീര്യൻ പ്രസിദ്ധപ്പെട്ട ശക്തിമാൻ
വേദാർത്ഥവേദി ഭഗവാൻ വിപ്രഷ്ടി പുകഴാണ്ടവൻ 92
ശൂലാരോഹണയിൽ പെട്ടാനചോരൻ ചോരശങ്കയാൽ
അണീമാണ്ഡവ്യനെന്നുള്ള പുരാണഷ്ടി പുരാ മഹാൻ 93
ധർമ്മരാജാവിനെ വിളിച്ചുമ്മഹർഷീന്ദ്രനോതിനാൻ
ഇഷീകയാൽ ഞാൻ ബാല്യത്തിൽ കുത്തിക്കോർത്തേൻ
(ശകുന്തിയെ 94
ധർമ്മ! മറെറാരു പാപംചെയ്തോർമ്മയില്ല നമുക്കെടോ
അപ്പാപമെന്തെ വെല്ലാഞ്ഞു സഹസ്രാമിതമെൻതപം 95
മഹത്താം ബ്രാഹ്മണദ്രോഹമിഹസർവ്വവധത്തിലും
ആത്തെററിനാൽധർമ്മനീപോയ് ശൂദ്രയോനൌജനിച്ചിടും
എന്നാട്ടുപാൽധർമ്മനും പിറന്നാനാശൂദ്രയോനിയിൽ
വിദ്വാൻവിദുരനാമത്തിൽധർമ്മമൂർത്തിയകിൽബിഷൻ
ശവൽശണാൽ സൂതനുണ്ടായ് സഞ്ജയൻ മുനിസന്നിഭൻ
കുന്തികന്യയിലുണ്ടായീ സൂര്യാൽ കർണ്ണൻ മഹാബലൻ 98
ജനനാൽ കവചംചാർത്തി മണികുണ്ഡലമണ്ഡിതൻ
ലോകർക്കനുഗ്രഹം ചെയ്വാൻ ലോകവന്ദ്യൻ മുകുന്ദനും 99
വസുദേവാൽദേവകിയിൽ പ്രസിദ്ധപ്പെട്ടുദിച്ചുതേ
അനാദിനിധനൻ ദേവൻ സർവ്വകൃത്തു ജഗൽപ്രഭു 100
അവ്യക്തമക്ഷരംബ്രഹ്മപ്രധാനൻതി ഗുണാത്മകൻ
അവനവ്യയനാത്മാവു പ്രഭവൻ പ്രകൃതിപ്രഭു 101

പുരുഷൻ വിശ്വകർമ്മാവു സത്യാഖ്യൻ പ്രണവാത്മകൻ
അനന്തനചലൻ ചിത്തു ഹംസൻ നാരായണൻപ്രഭു 102
ധാതാവജരനവ്യക്തനെന്നുചൊൽവവനവ്യയൻ
കേവലൻ നിർഗ്ഗുണൻ വിശ്വനാഭ്യ ജരനവ്യയൻ 103
പുരുഷൻ വിഭുകർത്താവു സത്യഭൂതപിതാമഹൻ
ധർമ്മത്തെ നിലനിർത്താനായ്പ്പിറന്നുയാദവാന്വയേ 104
അസ്സുജ്ഞരതിവീര്യന്മാർ സത്യശാസ്ത്രവിദഗ്ധരായ്
കൃതവർമ്മൻ സാത്യകിയും കൃഷ്ണനെപ്പിന്തുടർന്നവർ 105
ഹൃദികൻ സത്യകനിവർക്കുണ്ടായസ്സുപുട്ടക്കളായ്
പരമുഗ്രതപസ്സായ ഭരദ്വാജമുനിയ്ക്കഹോ 106
ശുക്രം ഗിരിദ്രോണിയിൽ വീണുണ്ടായീദ്രോണർ വീര്യവാൻ
അമക്കാട്ടിൽശ്ശരദ്വാൻ ഗൌതമന്നുണ്ടായി രണ്ടുപേർ 107
അശ്വത്ഥാമപ്രസുവുമാ വിശ്രുതൻ കൃപവീരനും
അശ്വത്ഥാമാവതിൽ ദ്രോണാൽ വിശ്വവീരൻ ജനിച്ചുതേ
ധൃഷ്ടദ്യുമ്നനുമവണ്ണം ധൃഷ്ടമഗ്നിസമപ്രഭൻ
വൈതാനകർമ്മമദ്ധ്യത്തിൽജ്ജാതനായ്വന്നു വഹ്നിയിൽ 109
വീരൻ ദ്രോണവധത്തിന്നായ് ഘോരംവില്ലേന്തി വീര്യവാൻ
അതിൽതാൻ ശോഭയിൽ കൃഷ്ണയുദിച്ചു വേദിയിൽശ്ശുഭ 110
വഴിഞ്ഞ ദേഹസൌന്ദര്യമഴിഞ്ഞഴകിയന്നവം
പ്രഹ്ളാദശിഷ്യനാം നഗ്നജിത്തുണ്ടായ്സുബലൻപരം 111
ദേവകോപാൽധർമ്മനാശംചെയ്തതങ്ങോർക്കുസന്തതി
ആഗ്ലാന്ധാരൻ സുബലനു മകൻ ശകുനിയും മകൾ 112
ദുര്യോധനന്റെ മാതാവുമുണ്ടായീ കായ്വേദികം
കൃഷ്ണദ്വൈപായനനുണ്ടായ് ധൃതരാഷ്ട്ര നരേന്ദ്രനും 113
വിചിത്രവീര്യക്ഷേത്രത്തിൽ വീര്യമേറുന്ന പാണ്ഡുവും
ധർമ്മാർത്ഥകുശലൻ ധീമാൻ മേധാവി ശതകൽമഷൻ 114
ശൂദ്രയോനൌ വിദുരനുമുണ്ടായ് വ്യാസനു നന്ദനർ
രണ്ടു ഭാര്യയിലുണ്ടായീ പാണ്ഡുവിന്നഞ്ചുനന്ദനർ 115

ദേവോപമന്മാരിവരിൽഗുണജ്യേഷ്ഠൻ യുധിഷ്ഠിരൻ
യുധിഷ്ഠിരൻതീർന്നധർമ്മാൽഭീമസേനൻമരുത്തിനാൽ 116
അർജ്ജുനൻ സർവ്വശസ്ത്രാസ്ത്രവിത്തമൻ ദേവരാജനാൽ
യമന്മാരശ്വിസുതരാൽ സമം സുന്ദരരൂപികൾ 117
ഗുരുശുശ്രൂഷണപരൻ നകുലൻ സഹദേവനും
ഈമട്ടു മക്കൾ നൂറുണ്ടായ്ധീമാനാം ധൃതരാഷ്ട്രനും 118
ദുര്യോധനപ്രഭൃതികൾ യുയുൽസുകരണൻപരം
പിന്നെ ദുശ്ശാസനൻ വീരൻ ദുസ്സഹൻ ഭരതോത്തമ 119
ദുർമ്മഷ്ണൻ വികർണ്ണൻതാൻ ചിത്രസേനൻ വിവിംശതി
ജയൻ സത്യവ്രതൻ പിന്നെപ്പുരുമിത്രൻ കുരുദ്വഹ 120
യുയുൽസുവൈശ്യാതനയൻ പതിനൊന്നു മഹാരഥർ
അർജ്ജുനന്നുളവായ്പുത്രനഭിമന്യു സുഭദ്രയിൽ 121
കണ്ണനൊക്കും മരുമകൻ പാണ്ഡുവിൻ പൌത്രനുത്തമൻ
പാഞ്ചാലിയാം ദ്രൌപദിയിൽ പാണ്ഡവർക്കുളവായിതേ
സുന്ദരന്മാർ സർവ്വശാസ്ത്രദക്ഷരഞ്ചുകുമാരകർ
പ്രതിവിന്ധ്യൻ ധർമ്മജന്നു ഭീമന്നു സുതസോമനാം 123
പാർത്ഥന്നാശ്രുതകീർത്ത്യാഖ്യൻ ശതാനീകൻ നകുലി
സഹദേവന്നുമവ്വണ്ണം ശ്രുതസേനർ പ്രതാപവാൻ 124
ഹിഡുംബിയിൽ ഭീമനുണ്ടായ്പുനകൂട്ടിൽ ഘടോൽകചൻ
ശിഖണ്ഡി ദ്രുപദന്നുണ്ടായ്കന്യതാൻ മകനായവൻ 125
അവനെസ്ഥൂണനാംയക്ഷനാണാക്കിത്തീർത്തുനന്ദിയാൽ
കുരുക്കളുടെയാപ്പോരിൽപ്പരം നൂറും സഹസ്രവും 126
നരേന്ദ്രന്മാർ വന്നുചേർന്നു പെരുകീ പടവെട്ടുവാൻ
പാരം കണക്കറവർതൻ പേരശേഷമുരയ്ക്കുവാൻ 127
പതിനായിരമാണ്ടാലുംമതിയാവില്ല മന്നവ
മുഖ്യരാമിവരെച്ചൊന്നേനാഖ്യാനമിവർമൂലമാം 128

അറുപത്തിനാലാമദ്ധ്യായം

ജനമേജയൻ പറഞ്ഞു.

ഇപ്പറഞ്ഞുള്ളവരെയുമിപ്പോൾ ചൊല്ലാത്തപേരെയും
നന്നായ്ക്കേൾക്കേണമൂഴീശർതന്നെയും മററുപേരെയും 1
എന്തിന്നീദ്ദേവകല്പന്മാർ മന്നിൽ വന്നുപിറന്നതും
എന്നോടീയോഗ്യരേപ്പററിച്ചൊന്നാലും നല്ലവണ്ണമേ 2

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

ഇതു ദേവരഹസ്യം താനിതികേൾപ്പുണ്ടുഭൂപതേ
സ്വയം ഭൂവിനുകൈക്കൂപ്പിസ്വയംചൊല്ലാമിതിന്നുഞാൻ 3
മുവ്വേഴുവട്ടം നൃപരെയുർവ്വിയിങ്കൽ മുടിച്ചുടൻ
ജാമദഗ്ന്യൻ തപംചെയ്തു ശ്രീമഹേന്ദ്രമഹാദ്രിയിൽ 4
ഭാർഗ്ഗവൻ ക്ഷത്രിയന്മാരെയൊക്കെക്കൊന്നുമുടിച്ചതിൽ
ക്ഷത്രിയസ്ത്രീകൾ സന്താനസിദ്ധിയ്ക്കായ്ക്കൂടിവിപ്രരിൽ 5
അവരായ് സംഗമംചെയ്തു സുവ്രതബ്രാഹ്മണേന്ദ്രരും
ഋതുതോറും കാമമൂലമല്ലില്ലൃതുവിലെന്നിയേ 6
അപ്പോളവരിൽനിന്നുണ്ടായ് ഗർഭം ക്ഷത്രിയകൾക്കഹോ
എപ്പേർക്കും വീര്യവാന്മാരായുല്പാദിച്ചിതു പുത്രരും 7
ആണ്മക്കൾ പെണ്മക്കളുമായ് കാണ്മതായ് ക്ഷത്രവർദ്ധന
ഏവം തപസ്സെഴും ഭൂമിദേവരാൽ ക്ഷത്രിയാജനേ 8
ധർമ്മത്തൊടുണ്ടായ്വർദ്ധിച്ചു ദീർഗ്ഘായുസ്സുള്ള സന്തതി
ബ്രാഹ്മണശ്രേഷ്ഠമായ്വണ്ണമുന്മട്ടേ നാലുജാതിയും 9
ഋതുതോറും ചെന്നു കാമിച്ചല്ലില്ലൃതുവിലെന്നിയേ
അവ്വണ്ണമന്യഭൂതങ്ങൾ തിര്യഗ്യോനിഗതങ്ങളും 10
ഋതുവിൽ ഭാര്യയായ് ചേരുന്നിതു ഹേ ഭരതോത്തമ
വെക്കം വർദ്ധിച്ചുധർമ്മത്താൽ ദീർഗ്ഘായുസ്സുള്ള സന്തതി 11

ആസ്സന്തതികൾ ഭൂപാലസൽസ്വധർമ്മാനുവൃത്തിയാൽ
ആധിവ്യാധികളെന്യേ നിർബ്ബാധിതം വാച്ചു മാനുഷർ 12
ഉടൻ ക്ഷത്രിയർതാൻ വീണ്ടും കടൽ ചൂഴ്ന്നൊരാഴിയെ
കാട്ടും മലകളും നാടും വീടുമൊത്തേറെ കാത്തുതെ 13

വിണ്ടും ക്ഷത്രിയർ ധർമ്മം കയ്ക്കൊണ്ടുകൊണ്ടഴികാക്കവെ
ബ്രാഹ്മണൻതൊട്ട ജാതിക്കാർ മേന്മേൽ സന്തോഷമാണ്ടുതെ
കാമക്രോധാദി ദോഷങ്ങൾ ഭ്രമണാളരൊഴിച്ചു താൻ
ദണ്ഡ്യരേട്ടണ്ഡനം ചെയ്തീമന്നിടം കാത്തുപോന്നുതെ 15

ഇഹ ധർമ്മം മന്നർ പാർക്കെസ്സംഹസ്രാക്ഷൻ ശതക്രതു
സ്വാദൃവഷ്ടാദേശകാലേ ചെയ്കകാത്തു ജനങ്ങളെ 16
ഇല്ലുന്നുബാലമരണം നല്ല യൌവനമാപ്പൊഴേ
അല്ലാതന്നാരുമറികയില്ലാപ്പെണ്ണിനെ മന്നവ 17
ഇത്ഥംപ്രജകൾ ദീർഘായുസ്സോത്തമോ ഭരതർഷഭ
കടൽചൂഴും പാരിടത്തിലടയെപ്പൂർണ്ണമായിതേ 18

ഭൂരിദക്ഷിണയജ്ഞങ്ങൾ പാരിന്നീശർ നടത്തിനാർ
സാംഗോപനിഷദാമ്നായമങ്ങോതീ വിപ്രരേവരും 19
വിക്രയം ചെയ്തിടാവേദം വിപ്രന്മാരന്നു ഭൂപതെ
ശുദ്രപാർശ്വത്തിൽ വെച്ചിട്ടന്നോത്തു ചൊല്ലുയുമില്ലവർ 20

പൈമേച്ചു കൃഷിചെയ്തുതാൻപാർമേൽവർത്തിച്ചു–
(വൈശ്യരും
ഗോക്കളിൽ ഭാരമേറീടാകാക്കും കുശരെയും പരം 21

പയ്തിടാങ്ങൾക്കു നരകൊറ്റകാലത്തു കറന്നിടാ
കള്ളത്താപ്പുള്ള കച്ചോടമില്ലന്നേ വർത്തകർക്കഹോ 22

ധർമ്മത്തിന്നൊത്ത കർമ്മങ്ങൾ നന്മയോടന്നു മന്നവ
ധർമ്മം നോക്കിച്ചെയ്തിരുന്നു ധർമ്മശാലികളാം നരർ 23

മന്നിൽ സ്വകർമ്മരതരാണന്നിങ്ങെല്ലാവരും നൃപ
ഇമ്മട്ടന്നു നരവ്യാഘ്ര്യ! ധർമ്മമെങ്ങും ഹ്രസിച്ചിടാ 24
പയ്ക്കളും സ്ത്രീകളും കാലമൊക്കുമ്പോൾ പ്രസവിയ്ക്കുമേ
വായ്ക്കുന്നൃതുക്കളിൽ പൂക്കും കായ്ക്കും മാമരമൊക്കയും 25
ഏവം കൃതയുഗപ്രായമാവുമന്നവനീപതേ
നാനാപ്രാണികളാൽ ഭ്രമിതാനാകെപ്പൂർത്തിപൂണ്ടതേ 26
പാരിൽ സമൃദ്ധിയീവണ്ണം പാരിയ്ക്കുമ്പോൾ ഭരതർഷഭ
ക്ഷത്രക്ഷേത്രങ്ങളിൽ ഭൂപ തത്രൈത്യർജനിച്ചുതേ 27
പെരുത്തുദൈത്യരമരവരർ പോരിൽ വധിച്ചവർ
സ്വർഗ്ഗൈശ്വര്യഭ്രഷ്ടരായിട്ടൊക്കെ മന്നിൽപ്പിറന്നുതേ 28
മനുഷ്യദേവരായ്പ്പാഴാമിനിയെന്നോർത്തു ദാനവർ
ജനിച്ചു മന്നിടന്തന്നിൽ നാനായോനികളിൽ പ്രഭോ 29
രാജൻ കഴുതപയ്യശ്വമൊട്ടകം പയ്യിവറിലും
ക്രവ്യാൽ ഭ്രതങ്ങളിൽ പിന്നെഗ്ഗജങ്ങളിൽ മൃഗങ്ങളിൽ 30
ഇവറിലുണ്ടായവരുമുണ്ടാമവരുമായിഹ
പെരുത്തദൈത്യരാൽ ഭാരം തെരുത്തുഴികഴങ്ങിതേ 31
പിന്നെമന്നവരായിട്ടും തീർന്നു വന്മദമായ് ചിലർ
ദൈത്യദാനവവീരന്മാരത്യനശ്വരശക്തികൾ 32
വീര്യവും ഗർവ്വമുടയോരോരോരുപമാണ്ടവർ
ആഴിചൂഴ്ന്നുഴിചുറ്റുമുഴന്നാരരിമർദ്ദനർ 33
ബ്രഹ്മക്ഷത്രം വൈശ്യശൂദ്രരിമ്മാളോരെ മശക്കിനാർ
മറ്റുള്ളജീവികളെയും മുറ്റും മർദ്ദിച്ചു ശക്തിയാൽ 34
പേടിപ്പിച്ചും നിഗ്രഹിച്ചും പാടേ ജീവിഗണങ്ങളെ
ന്യൂനമായിരവുംചേർന്നു പാരിടം ചുറ്റിനാരവർ 35
ആശ്രമേ മാമുനികളെയാശ്രയിച്ചങ്ങുമിങ്ങുമേ
അബ്രഹ്മണ്യന്മാർനടന്നാർ ദോർബ്ബലോന്മത്തരാമവർ 36

ഏവം വീൎയ്യബലോൽഭസകയത്നമുള്ള സുരേന്ദ്രരാൽ
പീഡപ്പെട്ടൂഴിശരണമടഞ്ഞു പത്മയോനിയേ 37
ഭൂതധാത്രിയെയേന്തുന്ന ഭൂതസത്വാഹികൾക്കുമെ
ദൈത്യാക്രമേ ഗിരിഗുരുപ്പാരെടുപ്പാൻ പ്രയാസമായ് 38
അതിലീബ്ഭൂമിഭൂമീന്ദ്ര! ഭീതിയാണ്ടുഭരാർത്തയായ്
ശരണം പുക്കുതാൻ വിശ്വകരനായ വിരിഞ്ചനെ 39
അവൾ ദേവദ്വിജർഷീന്ദ്രർ സേവചെയ്തമരുംവിധം
കണ്ടാളുലകുസൃഷ്ടിച്ച നിത്യനാം ബ്രഹ്മദേവനെ 40
ദേവഗന്ധർവ്വാപ്സരസ്ത്രീദൈവസേവകർ ചൂഴവെ
വന്ദിയ്ക്കും ബ്രഹ്മനേക്കണ്ടുവന്ദിച്ചാളവളപ്പൊഴെ 41
ശരണാൎത്ഥം വന്നഭൂമി പരം പിന്നെയുണർത്തിനാൾ
സുരന്മാരാം ലോകപാലരരികിൽ കേട്ടുനില്ക്കവെ 42
ബ്രഹ്മാവാത്മജ്ഞനീബ്ഭൂമിയമ്മാളുടയകാൎയ്യവും
പരമേഷ്ഠിപരം കണ്ടങ്ങറിഞ്ഞിട്ടുണ്ടുഭൂപതെ 43
വിരിഞ്ചൻ വിശ്വകർമ്മാവിങ്ങറിഞ്ഞീടാതിരിയ്ക്കുമോ
സുരാസുരാദിലോകങ്ങൾ കരളിൽക്കണ്ട കാൎയ്യവും 44
അബ്ഭൂമിയോടു കല്പിച്ചിതി ബ്ഭൂമിപതിയാം പ്രഭു
സൎവ്വഭൂതോൽഭവൻ ദേവൻ സർവ്വനാഥൻ പ്രജാപതി 45

ബ്രഹ്മാവു പറഞ്ഞു.

എന്തുകാൎയ്യത്തിനായ് നിയ്യെന്നന്തികത്തിങ്കൽ വന്നുവോ
ധരേ! ഞാനതിനായെല്ലാസ്സുരരേയു മയയ്ക്കുവൻ 46

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

ഇമ്മട്ടോതിബ്ഭൂമിയേയാബ്രഹ്മദേവനയച്ചുടൻ
സർവ്വദേവകളോടേവം സർവ്വകർത്താവുചൊല്ലിനാൻ 47

പാരം വെവ്വേറെയംശാംശഭാരം തീർക്കുന്നതിന്നുടൻ
സൈവരം ജനിയ്ക്കുവിൻമന്നിൽ വൈരത്തിന്നെന്നുമോതി
(നാർ
അപ്പടിയ്ക്കുടനേഗന്ധർവ്വാപ്സരോവർഗ്ഗമോടുമേ
കല്പിച്ചു ഭഗവാനേറം കെല്പിൽ പദ്മസമുൽഭവൻ 49
പരം യഥേഷ്ടമംശത്താൽപ്പിറപ്പിൻ മർത്ത്യയോനിയിൽ
തത്ഥ്യമായ് പഥ്യമായിത്ഥമത്ഥ്യമാം ബ്രഹ്മകല്പന 50
ശക്രൻ തൊട്ടുള്ളവാനോർകൾ കയ്ക്കൊണ്ടാരുടനേവരും
പാരിലേവരുമംശത്താൽപ്പിറപ്പാനായുറച്ചവർ 51
നാരായണനമിത്രഘ്നൻ ഹരിയെച്ചെന്നു കണ്ടുതേ
അവനല്ലോ ചക്രപാണിഃപ്പനാഭൻ പിംഗളാംബരൻ 52
പദ്മനാഭൻ ദൈത്യരിപു പദ്മപത്രായതേക്ഷണൻ
പ്രജാപതിക്കും പതിയാം ദേവൻ ദേവേശ്വരൻ ബലി 53
ശ്രീവത്സമുടയോൻ ശ്രീശൻ ഹൃഷീകേശൻ സുരാർച്ചിതൻ
ഭുവിൻറെ ശോധനത്തിന്നാദ്ദേവനോടു പുരന്ദരൻ 54
അംശാവതാരം പ്രാർത്ഥിച്ചാനതു കയ്ക്കൊണ്ടു മാധവൻ

സംഭവപർവ്വം

അറുപത്തഞ്ചാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

പിന്നെ നാരായണനുമൊത്തിരുൻ ചെയ്തിതു നിശ്ചയം
അന്യവാനോരുമൊത്തംശാൽ മന്നിൽ വന്നു പിറക്കുവാൻ 1
ഇന്ദ്രനെല്ലാസ്സുരന്മാർക്കും നന്ദിച്ചാജ്ഞ കൊടുത്തുടൻ
പിന്നെനാരായണാവാസം തന്നിൽനിന്നങ്ങിറങ്ങിനാൻ 2

അവർ ദൈതൃക്ഷയത്തിന്നും സർവ്വലോകസുഖത്തിന്നും
അവതാരംചെയ്തു മുറക്കേവരും വാനിൽനിന്നഹോ 3
ബ്രഹ്മർഷിവംശമതിലും വന്മന്നോർകുലത്തിലും
പിന്നെമന്നവ! ദേവന്മാർ മന്നിൽവന്നു പിറന്നുതേ 4
ദൈതൃരേ രാക്ഷസന്മാരെസ്ഗന്ധർവ്വഭുജഗങ്ങളേ
മറവും മർത്ത്യാശനന്മാരെ മുറവും കൊന്നിതസംഖ്യമേ 5
ദൈതൃരോ രാക്ഷസന്മാരോ ഗന്ധർവ്വരുരഗങ്ങളോ
ബലിഷ്ഠരാമവരെവെന്നീലാബാല്യത്തിലും നൃപ! 6

ജനമേജയൻ പറഞ്ഞു.

ദേവദാനവസംഘങ്ങളാഗന്ധർവ്വാപ്സരസ്സുകൾ
മനുഷ്യർ യക്ഷരക്ഷസ്സുകളെന്നെപ്പേരുടേയുമേ 7
തത്പത്താലാദ്യമേ സംഭവത്തെക്കേൾപ്പാനൊരാഗ്രഹം
സർവ്വമാം ജീവജാലത്തിൻ സംഭവം പറയേണമേ 8

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

അയിനിന്നോടു പറയാം സ്വയം ഭുവിനു കുപ്പിഞാൻ
സുരാദിസർവ്വലോകത്തിൻ പിറപ്പും പിന്നെ നാശവും 9
ബ്രഹ്മമാനസപുത്രന്മാർ വന്മഹർഷികളാറുപേർ
മരീചിയംഗിരസ്സത്രി പുലസ്ത്യൻ പുലഹൻ ക്രതു 10
മരീചിജൻ കാശ്യപനാക്കാശ്യപാലീപ്രജാവ്രജം
ഉണ്ടായ്വന്നു പതിമൂന്നു മുഖ്യദക്ഷകുമാരികൾ 11
അദിതീദിതികാലാദനായസ്സുദനുസിംഹിക
ക്രോധപ്രാധതഥാവിശ്വവിനതാകപിലാമുനി 12
കദ്രുവെന്നിവരാദ്യക്ഷകന്യമാർ ഭരതർഷഭ
ഇവർതൻ വീര്യസമ്പന്നപുത്രപൌത്രാദ്യസംഖ്യമാം 13
അദിതിയ്ക്കീരാറു പുത്രന്മാരാദിത്യരഖിലേശ്വരർ
പറയാമായവർക്കുള്ള പേരും ഞാൻ ഭരതപ്രഭോ 14

ധാതാവങ്ങയ്യമാമിത്രൻ ശക്രൻ വരുണനംശനും
ഭഗൻവിവസ്വാൻ പൂഷാവു പത്താമൻ സവിതാവുമേ 15
പതിനൊന്നാമനാം ത്വഷ്ടാവതിൽ പിന്നീട്ട വിഷ്ണുവും
ആദിത്യർക്കന്തിമനവനാദ്യനാണ ഗുണങ്ങളാൽ 16
ദിതിയ്ക്കൊരു മകൻതാനാ ഹിരണ്യകശിപുപ്രഭ
പേരുകേട്ടവരഞ്ചാളാ വീരന്നുടയനന്ദനർ 17
പ്രഹ്ലാദനവരിൽ ജ്യേഷ്ഠൻ സംഹ്ലാദൻ പിന്നെയുള്ളവൻ
മൂന്നാമവനനുഹ്ലാദൻ പിന്നെയാഷ്ടിബി ബാഷ്കളൻ 18
പ്രഹ്ലാദന്റെ കുമാരന്മാർ മൂന്നുപേർ പേരുകേട്ടവർ
വിരോചനൻ കുംഭനേവം നികുംഭനിവർ ഭാരത 19
വിരോചനന്നേക പുത്രൻ ബലിഭ്രരിപ്രതാപവാൻ
ബലിക്കു വിശ്രുതൻപുത്രൻ ബാണനെന്ന മഹാസുരൻ 20
രുദ്രാനുചരനാ ശ്രീമാൻ മഹാകാളാപരാഖ്യനാം
നാല്പതാം ദനുവിന്മക്കളെപ്പേരും പേരുകേട്ടവർ 21
അവരിൽ ജ്യേഷ്ഠനാകുന്നു വിപ്രചിത്തി പുകഴ്ന്നവൻ
ശംബരൻ പിന്നെ നമുചിപുലോമാവതി വിശ്രുതൻ 22
അസിലോമാവഹോകേശി പിന്നെ ദുർജ്ജയദാനവൻ
അയശ്ശിരസ്സശ്വശിരസ്സശ്വശങ്കു മഹാബലൻ 23
പിന്നെഗ്ഗഗനമൂർദ്ധാവു വേഗവാൻ കേതുമാനവൻ
സ്വർഭാനുവശ്വാശ്വപതിവൃഷപർവ്വാവഥാജകൻ 24
അശ്വഗ്രീവൻ സൂക്ഷ്മനേവം തുഹുണ്ഡനതിവീര്യവാൻ
ഏകപാത്തേകചക്രാഖ്യൻ വിരൂപാക്ഷൻ ഹരാഹരൻ 25
നീ ചന്ദ്രൻതാൻ നികുംഭൻതാൻ കൂപടൻ കപടൻപരൻ
ശരഭൻ ശലഭൻ പിന്നെസ്സൂര്യനും ചന്ദ്രമസ്സുമേ 26
ഇവരെത്രേ പേരുകേട്ടോർ ദനുവിന്മക്കൾ ദാനവർ
വേറെയല്ലോ ദേവകളിൽ സൂര്യനും ചന്ദ്രമസ്സുമേ 27

വേറെയാണീദ്വാനവരിൽ സൂര്യനും ചന്ദ്രമസ്സുമേ
ഈ വംശക്കാർ പുകഴ്ന്നോരു സത്വവാന്മാർ മഹാബലർ 28
പൃഥ്വീശ! ദനുപുത്രന്മാർ പത്തുദാനവവംശജർ
ഏകാക്ഷനങ്ങമൃതപൻ പ്രലംബൻ നരകൻ പരൻ 29
വാതാപിശത്രു തപനൻ ശഠൻ പിന്നെ മഹാഹനു
ശവിഷ്ടനാവനായുസ്സുദീർഘജിഹ്വാഖ്യദാനവൻ 30
ഇവർതൻ പുത്രപൌത്രന്മാരസംഖ്യം ഭരതോത്തമ
സിംഹികയ്ക്കുവായ് പുത്രൻ രാഹുചന്ദ്രാർക്കമർദ്ദനൻ 31
സുചന്ദ്രൻ ചന്ദ്രഹർത്താവു പിന്നെ ചന്ദ്രപ്രദർശനൻ
ക്രൂരയ്ക്കും പുത്രപൌത്രന്മാർ ക്രൂരശീലരസംഖ്യമാം 32
ശണം ക്രോധവശാഖ്യംതാൻ രണക്രൂരാരിമർദ്ദനം
ദനായുസ്സിൻമക്കൾ നാൽവർതാനാണസുരപുംഗവർ 33
വിക്ഷരൻ ബലവീരന്മാർ വൃത്രൻ പിന്നെ മഹാസുരൻ
കാലയ്ക്കുപുകഴ്പെറ്റ പുത്രർ കാലകല്പപ്രഹാരികൾ 34
താനഗ്രവീയ്യശൌര്യന്മാർ ദാനവന്മാരിൽ വിശ്രുതർ
വിനാശനൻ ക്രോധനനും ക്രോധഹന്താവുമാവിധം 35
ക്രോധശത്രുവുമിത്യാദികാലകേയർ പുകഴ്ന്നവർ
ശുക്രൻമഹർഷിയസുരർക്കൊക്കെയാചാര്യനായിതേ 36
ഉശനസ്സിൻ നാലുമക്കളസുരന്മാർക്കു യാജകർ
തഷ്ടാധരൻ പിന്നെയത്രിരൌദ്രകർമ്മികൾ വേറെയും 37
തേജസ്സാൽ സൂര്യകല്പന്മാർ ബ്രഹ്മലോകപരായണർ
പരമിങ്ങിനെയൂക്കേറും സുരാസുരകുലക്രമം 38
പുരാണത്തിൽ കേട്ടപോലെ പറഞ്ഞേനൊരുമട്ടഞാൻ
ഇവർക്കു സന്തതികളുള്ളവയെന്നാലശേഷവും 39
പറയാവല്പഭ്രപാല! പെരുക്കത്താ സംഖ്യമാം
അരിഷ്ടനേമിതാർക്ഷ്യൻതാനരുണൻ ഗരുഡൻ പരൻ 40

ആരുണിശ്രീ വാരുണിയെന്നിവർ താൻ വിനതാത്മജർ
ശേഷൻ സാക്ഷാലനന്താഖ്യനഹി വാസുകി തക്ഷകൻ 41
കൂർമ്മൻ കാളിയനെന്നാദികാദ്രവേയരെയോതിനേൻ
ഭീമസേനോഗ്രസേനന്മാർ സുപർണ്ണൻ വരുണൻ പരൻ 42
ധൃതരാഷ്ട്രൻ ഗോപതിയാസ്സൂര്യവർച്ചസ്സുസപ്തമൻ
സത്യവാക്കർക്കപർണ്ണൻതാൻപ്രയുതൻപിന്നെവിശ്രുതൻ 43
ഭീമൻ സാക്ഷാൽ ചിത്രരഥൻസർവ്വജ്ഞൻ വിജിതേന്ദ്രിയൻ
പിന്നെശ്ശാലിശിരസ്സേവം പർജ്ജന്യൻതാൻചതുർദ്ദശൻ
കലിയാപ്പതിനഞ്ചാമൻ നാരദൻ ഷോഡശൻ പരം
ഇവരദ്ദേവഗന്ധർവ്വർ മുനിപെററവർ വിശ്രുതർ 45
പെരുത്തമററുള്ളവയും പറയുന്നുണ്ടുഭാരത
അനവദ്യാവംശമനുവസുരാമാർഗ്ഗണപ്രിയ 46
അരൂപസുഭഗാഭാസിപ്രാധാപുത്രികളാണിവർ
സിദ്ധൻ പൂർണ്ണൻ ബർഹിപിന്നെപ്പൂർണ്ണായുസ്സു പുകൾന്ന
(വൻ 47
ബ്രഹ്മചാരീരതിഗുണൻ സുപർണ്ണൻ തന്നെസപ്തമൻ
ഭാനുവിശ്വാവസുപരൻ പത്താമൻതാൻ സുചന്ദ്രനും 48
എന്നുള്ളീദ്ദേവഗന്ധർവ്വന്മാരും പ്രാധാകുമാരരാം
ഇതുതാനപ്സരോവംശംപ്രഥിതം പുണ്യലക്ഷണം 49
ദേവർഷിയിങ്കൽ നിന്നിട്ടാപ്രാധപെററതുമുന്നമേ
അലംബുഷാമിശ്രകേശിവിദ്യുൽ പർണ്ണതിലോത്തമ 50
അരുണാരക്ഷിതപരംരംഭ പിന്നെമനോരമ
സുബാഹുകേശിനിപരം സുരതാസുരജാതഥാ 51
സുപ്രിയാഖ്യാനാതി ബാഹുഹാഹാഹുഹുക്കൾ വിശ്രുതർ
പരൻ തുംബുരുവെന്നേവം നാൽവർഗന്ധർവ്വസത്തമർ 52
ഗോബ്രാഹ്മണസുധാഗന്ധർവ്വാപ്സരസ്സുകളിങ്ങിനേ
കപിലാപത്യമെന്നത്രേ പുരാണത്തിലുരപ്പതും 53

ഇമ്മട്ടസർവ്വഭ്രതങ്ങൾം സംഭവം ചൊല്ലിവെച്ചുഞാൻ
വിധിയാംവണ്ണമേ ഗന്ധർവ്വന്മാരങ്ങപ്സരസ്സുകൾം 54
ഭുജഗങ്ങൾം സുപർണ്ണന്മാർ രുദ്രന്മാർകൾം മരുത്തുകൾം
ഗോബ്രാഹ്മണന്മാരെന്നുള്ള ശ്രീമാന്മാർ പുണ്യസംസ്തവം 55
ആയുഷ്യം പുണ്യമധികം ധന്യം ശ്രുതിസുഖാവഹം
കേൾക്കേണ്ടതാണെന്നുമേറ്റം കേൾപ്പിക്കേണ്ടതുമാണഹോ
മഹാത്മസംഭ്രതിയിതോതിയെങ്കിലോ
മഹത്തരം ബ്രാഹ്മണദേവസന്നിധൌ
അവന്നുലാഭം സുലഭം യശോധനാ–
ദ്യവാപ്തിയും മേൽ പരലോകസിദ്ധിയും 57

അറുപത്താറാമദ്ധ്യായം

ബ്രഹ്മമാനസപുത്രന്മാരമ്മഹർഷികളാറുപേർ
സ്ഥാണുദേവന്നുപതിനൊന്നാണ പുത്രർ പുകഴ്ന്നവർ 1
മൃഗവ്യാധൻ സർപ്പനേവം പുകഴും നിർഋതിപ്രഭ
അജൈകപാത്തഹിർബുധ്ന്യൻ പിനാകി ദഹനൻ പരം 2
ഈശ്വരൻ പിന്നെയപ്പുണ്ണ്യം ദ്യുതിയേറും കപാലിതാൻ
സ്ഥാണു പിന്നെബ്ഭ്വനേവം രുദ്രന്മാർ പതിനൊന്നുപേർ 3
മരീചിയംഗിരസ്സത്രിപുലസ്ത്യൻ പുലഹൻ ക്രതു
ഇവരല്ലോ ബ്രഹ്മപുത്രരാറുപേരു മഹർഷികൾം 4
അംഗിരസ്സിൻമക്കൾം മുപ്പരെങ്ങുമേ പേർപുകഴ്ന്നവർ
ബൃഹസ്പതിയുതഥ്യൻതാൻ സംവർത്തനിവർസുവ്രതർ 5
അത്രിയ്ക്കുനേകം പുത്രന്മാരത്രേ കേൾപ്പുണ്ടു മന്നവ
ഏവരും വേദവിജ്ഞന്മാർ ശാന്തസിദ്ധമഹർഷികൾം 6
രാക്ഷസന്മാർ പുലസ്ത്യന്നു വാനരന്മാർകൾം കിന്നരർ
യക്ഷന്മാരും മക്കളത്രേ മാന്യനാമ്മാ മുനിയ്ക്കുടോ 7

പുലഹൻതൻ മക്കളത്രേ ശലഭങ്ങളുമങ്ങിനേ
സിംഹകിംപുരുഷവ്യാഘ്ര്യയക്ഷരീഹാമൃഗങ്ങളും 8
ക്രതുവിന്നോ ക്രതുസമർ പതംഗസഹചാരികൾ
പുകൾന്നബാലഖില്യന്മാർ സത്യവ്രതപരായണർ 9
ബ്രഹ്മാവിൻ ദക്ഷിണാംഗുഷ്ഠത്തിന്മേൽ നിന്നുജനിച്ചുതേ
ദക്ഷൻ തപശ്ശാന്തികളിൽ ദക്ഷനാം ഭഗവാനുനി 10
വാമാംഗുഷ്ഠത്തിൽ നിന്നേവം വാമയാം ദക്ഷപത്നിയും
അവളിൽ പിന്നെയുണ്ടായിതവന്നമ്പതുകന്യകൾ 11
കമലാക്ഷികളായോരാക്കമനീയാംഗിമാർകളെ
ശിഷ്ടൻകൊടുത്തുയോഗ്യർക്കായ് നഷ്ടപുത്രൻപ്രജാപതി 12
പത്തുപേരെ ധർമ്മനേകിയിരുപത്തേഴു ചന്ദ്രനും
പതിമൂന്നാക്കാശ്യപന്നും വിധിയാമ്മട്ടനൽകിനാൻ 13
ധർമ്മപത്നികൾ പേർചൊല്ലാം നന്മയോടതുകേളെടോ
കീർത്തി ലക്ഷ്മി ധൃതീ മേധപുഷ്ടി ശ്രദ്ധ തഥാ ക്രിയ 14
ബുദ്ധിലജ്ജാമതിയിവർ ധർമ്മപത്നികൾ പത്തുപേർ
ഇവരത്രേ ധർമ്മവൃദ്ധിദ്വാരങ്ങൾ വിധിസൃഷ്ടികൾ 15
ഇരുപത്തേഴുസോമന്നു ദാരങ്ങൾ പുകളാർന്നവർ
കാലം നടത്തുമവരാം ചേലെഴും സോമപത്നികൾ 16
ബ്രഹ്മഭ്രതൻ ധർമ്മദേവൻ ബ്രഹ്മജൻതാൻ പ്രജാപതി
വസുക്കളെട്ടും തൽപുത്രരവരേ വിവരിയ്ക്കുവൻ 17
ധരൻ പിന്നെധ്രുവൻ സോമനഹസ്സുങ്കനിലാനലർ
പ്രത്യൂഷൻ താൻ പ്രഭാസൻതാനേവമെട്ടവസുക്കളാം 18
ധൂമ്രയ്ക്കുത്രേധരൻ പുത്രൻ ബ്രഹ്മവിദ്വൻ ധ്രുവൻ പരം
മനസ്വിനീസുതൻ ചന്ദ്രൻ ശ്വസനൻ ശ്വസനാസുതൻ 19
രതയ്ക്കസ്സു ഹതനയൻ ശാണ്ഡില്യയ്ക്കു ഹതാശനൻ
ആപ്രത്യൂഷപ്രഭാസന്മാർ പ്രഭാതയുടെ മക്കളാം 20
ധരന്റെപുത്രൻ ദ്രവിണൻ ഹുതഹവ്യവഹൻപരൻ
ധ്രുവന്റെപുത്രൻ ഭഗവാൻ കാലൻ ലോകപ്രകാലനൻ 21

സോമന്റെപുത്രൻ വർച്ചസ്സാം വർച്ചസ്സേകവതായവൻ
മനോഹരയ്യു ശിശിരൻ പ്രാണൻ രമണനും പരം 22
ജ്യോതിസ്സഹസ്സിന്നു സുതൻ ശമൻ ശാന്തൻ പരം മുനി
അഗ്നിപുത്രൻ കുമാരൻതാൻ ശ്രീമാൻ രവണാലയൻ 23
ശംഖൻ വിശാഖൻ തൽപുത്രൻ പുഷ്പജൻ നൈഗമേയനും
കൃത്തികാലാളനംമൂലം കാർത്തികേയനുമാമവൻ 24
അനിലന്നോ ഭാര്യ ശിവ തൻകുമാരൻ മനോജവൻ
വേറിട്ടവിജ്ഞാതഗതിയിരുപേരനിലാത്മജർ 25
പ്രതൂഷപുത്രനാണത്രേ പ്രസിദ്ധൻ മുനിദേവലൻ
ദേവലന്നിരുപുത്രന്മാർ ക്ഷമാവാന്മാർ മനീഷികം 26
ബൃഹസ്പതിക്കു ഭഗിനീവരസ്ത്രീ ബ്രഹ്മവാദിനി
യോഗസംഗത്തിനാൽ ചുററീ ലോകമാകവെയായവം 27
പ്രഭാസനെന്നുള്ളെട്ടാമൻ വസുവിൻ ഭാര്യയാണവം
മഹാനാം വിശ്വകർമ്മാവു മഹൻ ശില്പി പ്രജാപതി 28
സുരലോകപ്പെരുന്തച്ചൻ പരം ശില്പപ്രവർത്തകൻ
അവനല്ലോ ഭൂഷണങ്ങളം മുറവുമെല്ലാം ചമച്ചവൻ 29
ദേവകൾക്കു വിമാനങ്ങളം കേവലം തീർത്തതായവൻ
മഹാനവന്റെ ശില്പത്തെയുപജീവിപ്പു മർത്ത്യരും 30
പൂജിപ്പു വിശ്വകർമ്മാവാം പൂജ്യനവ്യയനേപ്പരം
വിരിഞ്ചന്റെ വലത്തേതാം മുലഭേദിച്ചുദിച്ചതേ 31
മനുഷ്യരൂപിയായ് ധർമ്മൻ സർവ്വലോകസുഖാവഹൻ
അവനു മൂനുപേരുണ്ടായഴകേറുന്ന നന്ദനർ 32
ശമൻകാമൻ ഹർഷനിവർ തേജസാ വിശ്വധാരികം
കാമനു രതിയാം ഭാര്യ ശമനോ പ്രാപ്തി വല്ലഭ 33
ഹർഷനു നന്ദയാം പതിയിവർ വിശ്വപ്രതിഷ്ഠകം
മരീചിജൻ കശ്യപനാക്കശ്യപനു സുരാസുരർ 34
മക്കളല്ലോ നൃപശ്രേഷ്ഠ! ലോകപ്രഭവമാണവൻ
ത്വാഷ്ടിയാകും സൂര്യഭാര്യ ബഡവാരൂപമാർന്നഹോ 35

അന്തരീക്ഷത്തിങ്കൽവെച്ചു പെററിതശ്വികളെപ്പരം
പന്തീരുമക്കളദിതിയ്ക്കിന്ദ്രനാദികൾ മന്നവ! 36
അവർക്കവരജൻ വിഷ്ണുവവനിൽതാൻ ജഗൽസ്ഥിതി
മുപ്പത്തിമൂന്നാണീവണ്ണം ദേവന്മാരായവർക്കിനി 37
വംശം ചൊല്ലാം പക്ഷമൊത്തു കുലത്തോടും ഗണത്തൊടും
രുദ്രർക്കു പക്ഷം വേറിട്ടു മരുത്സാദ്ധ്യർക്കുമങ്ങിനെ 38
വസുക്കൾക്കോ ഭാർഗ്ഗവമാം വിശ്വേദേവർക്കുമങ്ങിനേ
വൈനതേയൻ ഗരുഡനുമരുണൻതാനുമാവിധം 39
ബൃഹസ്പത്യിയുമാദിത്യഭാഗത്തിൽതന്നെ പെട്ടിടും
ഗുഹ്യകന്മാരശ്വികൾകേൾ സർവ്വൌഷധിപശുക്കളും 40
ഇവരെല്ലാം ദേവഗണമേവം ക്രമമൊടോതിനേൻ
ഇക്കൂട്ടരെച്ചൊല്കിൽ മർത്ത്യന്നക്ഷണം പാപമററിടും 41
ബ്രഹ്മാവിൻഹൃദയം ഭേദിച്ചുണ്ടായീ ഭഗവാൻ ഭൃഗു
ഭൃഗുപുത്രൻ കവി ബുധൻ ശുക്രൻ കവിസുതൻ ഗ്രഹം 42
ത്രൈലോക്യരക്ഷയ്ക്കൊപ്പിപ്പൂവർഷാവർഷം ഭയാഭയം
ബ്രഹ്മകല്പനയാൽ വിശ്വം ചെമ്മേ ചുററിനടന്നവൻ 43
യോഗാചാര്യൻ മഹാബുദ്ധി ദൈത്യർക്കു ഗുരുവായവൻ
അമ്മട്ടുധീമാൻ വാനോർക്കും ബ്രഹ്മചാരിധൃതവ്രതൻ 44
ലോകേശനാബ്ഭാർഗ്ഗവനീ യോഗക്ഷേമം വിധിയ്ക്കവെ
പിന്നെജ്ജനിപ്പിച്ചു ഭൃഗുവന്യനായതിമാന്യനായ് 45
തപസ്സേറും കീർത്തിമാനാം ച്യവനാഭിധപുത്രനെ
മാതൃമോക്ഷത്തിനായ്ഗർഭാൽച്യുതനല്ലോചൊടിച്ചവൻ 46
ആ മനീഷിക്കു ദാരങ്ങൾ മനുവിൻ കന്യയാരുഷി
ഊരുഭേദിച്ചവൾക്കുണ്ടായൌർവ്വനാം വിശ്രുതൻ സുതൻ 47
ബാല്യത്തിലേ മഹാതേജോ വീര്യവാൻ ഗുണവാനിവൻ
അവന്നൃചീകൻ തനയൻ ജമദഗ്നിയവൻ മകൻ 48
മഹാനാം ജമദഗ്നിയ്ക്കു മക്കളുണ്ടായി നാലുപേർ
അവർക്കിളയവൻ രാമൻ ഗുണംകൊണ്ടു മുതിർന്നവൻ 49

സൎവ്വശസ്ത്രാസ്ത്രചതുരൻ സൎവ്വക്ഷത്രാന്തകൻ വശി
ജമദഗ്നിമുതൽക്കുണ്ടായ് മക്കളൌൎവ്വന്നു നൂറുപേർ 50
അവർക്കങ്ങായിരം മക്കളേവമാം വംശവിസ്തരം
ബ്രഹ്മാവിനുണ്ടു വേറിട്ടു നന്മക്കളിനി രണ്ടുപേർ 51
ധാതാവുമാ വിധാതാവും മനുവൊത്തമരുന്നവർ
അവർക്കു ലക്ഷ്മി സഹജദേവി പത്മനിവാസിനി 52
അവൾക്കു മാനസസുതരഭ്രചാരിഹയങ്ങളാം
വരുണൻതൻ പത്നിയാകും ജ്യേഷ്ഠരുദ്രന്റെ നന്ദിനി 53
പെററുണ്ടായീ ബലൻ പുത്രൻ സുരേഷ്ടസുര പുത്രിയും
അന്നാശയാലേ പ്രജകളന്യോന്യം തിന്നിടും വിധൌ 54
അധർമ്മമവിടുന്നുണ്ടായതല്ലോ സൎവ്വനാശകൻ
അവന്റെ ഭാൎയ്യ നിരൃതി നൈരൃതന്മാരു രാക്ഷസർ 55
അവൾക്കു മുവ്വരാം മക്കളേവരും പാപകർമ്മികൾ
ഭയൻ മഹാഭയൻ പിന്നെ സ്വയം മൃത്യുജനാന്തകൻ 56
ഭാൎയ്യയും മക്കളുമവന്നില്ലവൻതന്നെയന്തകൻ
കാകിശ്യേ നീഭാസി പിന്നെ ധൃതരാഷ്ട്രി പരം ശുകി 57
താമ്രപെററഞ്ചു പെണ്മക്കളിമ്മട്ടു പുകൾ കേട്ടവർ
കൂമന്മാരെപ്പെററു കാകിശ്യേനിശ്യേനങ്ങളേയുമേ 58
ഭാസിഭാസങ്ങളേപ്പെററു ഗൃധ്രങ്ങളെയുമങ്ങിനെ
ഹംസങ്ങൾ കളഹംസങ്ങൾ ചക്രവാകങ്ങളിങ്ങിനെ 59
പെററുണ്ടാക്കീ മക്കളെയാബ്ഭദ്രയാം ധൃതരാഷ്ട്രിയും
കല്യാണഗുണസമ്പത്തിയുള്ള നല്ല ശുകങ്ങളെ 60
സൎവ്വലക്ഷണസമ്പൂർണ്ണയാകുമാശ്ശുകി പെററുതേ
പുത്രിമാരൊമ്പതുണ്ടായി ക്രോധാൽ ക്രോധവശയ്ക്കഹോ 61
മൃഗിതാൻ മൃഗമന്ദാഖ്യ ഹരിഭദ്രമനസ്സുതാൻ
മാതംഗി പിന്നെശ്ശാർദ്ദൂലി ശ്വേതാ സുരഭിതാനഥ 62
സൎവ്വലക്ഷണസമ്പന്നയാകും സുരസയിങ്ങിനെ

മൃഗിയ്ക്കുമക്കൾ ഭ്രപാല! മൃഗജാതികളൊക്കയും 63
ഋക്ഷങ്ങൾ മൃഗമന്ദയ്ക്കു സുമരങ്ങളുമങ്ങിനെ
അഥ ഭദ്രമനസ്സിന്നു സുതനൈരാവതദ്വിപൻ 64
ഐരാവതം ദേവനാഗരാജൻ തൽസുതനാണഹോ
ഹരിയ്ക്കുപത്യം ഹരികളരിയോരു കപീന്ദ്രരും 65
ഗോലാംഗ്രലങ്ങളും പിന്നെ ഹരിനന്ദനനാണ പോൽ
ശാർദ്ദൂലിപെറു വളരെസ്സിംഹ വ്യാഘ്രാദിസന്തതി 66
ബലമേറും ദ്വീപികളീനിലയിൽ പെട്ടതൊക്കയും
മാതംഗിക്കുള്ള സന്താനം മാതംഗങ്ങൾ നരാധിപ 67
ശ്വേതാഖ്യാ ദിഗ്ഗജഗണം ശ്വേതപെറു മഹാജവം
അവ്വണ്ണം സുരഭിക്കുണ്ടായ് രണ്ടുപെണ്മക്കൾ ഭ്രപതെ 68
രോഹിണ്യാഖ്യയുമവ്വണ്ണം ഗന്ധർവ്വിയുമതേവിധം
വിമലാനലമാരെന്നു വേറിട്ടും രണ്ടുമക്കളാം 69
രോഹിണിയ്ക്കാശ്ലോകമക്കൾ ഗന്ധർവ്വിക്കശ്വജാതികൾ
ഏഴു പിണ്ഡഫലദ്രുക്കൾ വിമലയ്ക്കുള്ള സന്തതി 70
അനലയ്ക്കോ പുത്രി ശ്രുകി കങ്കനോ സുരസാസുതൻ
അരുണപ്രിയയാം ശ്യേനി പെറു രണ്ടു കുമാരരെ 71
സമ്പാതിയെന്നും വമ്പേറും ജടായുസ്സെന്നു മങ്ങിനെ
നാഗങ്ങൾ സുരസാപുത്രർ കദ്രുവിന്മക്കൾ പന്നഗർ 72
വിനതയ്ക്കോ രണ്ടുമക്കളരുണൻ ഗരുഡൻ തഥാ
എന്നേവം പെരുതാം ഭ്രതവൃന്ദത്തിന്നുടെ സംഭവം 73
മന്നവേന്ദ്ര പറഞ്ഞേൻ ഞാൻ നന്നായൊരുവിധം വിഭോ
ഇതുകേട്ടാൽ പാപമൊക്കെ ഹതമാകും നരന്നഹോ 74
സർവ്വജ്ഞഭാവവും കിട്ടും ദിവ്യസൽഗതിനേടിടാം

അറുപത്തേഴാമദ്ധ്യായം

ജനമേജയൻ പറഞ്ഞു.

ദേവദാനവഗന്ധർവ്വനാഗരാക്ഷസജാതികൾ
സിംഹവ്യാഘ്രാദികൾ പരം പന്നഗങ്ങൾ പതത്രികൾ 1
മറവുള്ള സർവ്വഭൂതങ്ങളിവറിന്നു യഥാക്രമം
ചെമ്മേ മനുഷ്യലോകത്തിൽ ജന്മവും കർമ്മഭേദവും 2
വിസ്തരിച്ചുഭവാൻ ചൊല്ലിക്കേൾപ്പാനുണ്ടിവനാഗ്രഹം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

മനുഷ്യരായ് ജനിച്ചോരു ദേവന്മാരെയുമങ്ങിനെ 3
അതിൽവെച്ചാദ്യമേ ചൊല്ലാം സർവ്വദാനവരേയുമെ
വിപ്രചിത്തിയതെന്നുള്ള ചൊല്ലെട്ടുന്നൊരു ദാനവൻ 4
ജരാസന്ധാഖ്യനായോരു നരനായകനായിനാൻ
ദിതിയ്ക്കു സുതനാം വീരൻ ഹിരണ്യകശിപു പ്രഭ 5
മനുഷ്യനായ്താൻ പിറന്നു ശിശുപാലനരേന്ദ്രനായ്
സാഹ്ലാദനെന്നു പേരാണ്ടോൻ പ്രഹ്ലാദന്റെ സഹോദരൻ 6
ചൊല്ലെഴും ശല്യനായ്ജീർന്നു കല്യൻ വാൽഹീകപുംഗവൻ
അനുഹ്ലാദാഖ്യനായുള്ളോരനുജൻ ഭൂരിവീര്യവാൻ 7
ദുഷ്ടകേതുവതെന്നുള്ള ധൃഷ്ടഭൂമീശനായിനാൻ
ശിബിയെന്നുള്ള ദൈതേയൻ നൃപ ഞാൻ മുമ്പുരച്ചവൻ 8
ദ്രുമനെന്നു പുകഴ്ന്നോനായ് ഭുവി മന്നവനായിനാൻ
ബാഹ്ലികാജിധനായോരു വിഖ്യാതാസുരസത്തമൻ 9
ഭഗദത്താഖ്യനായ് ഭൂമീഭാഗത്തു നൃപനായ്നൃപ!
അയസ്ശിരസ്സശ്വശിരസ്സയശ്ശങ്കുമങ്ങിനെ 10
പിന്നൊഗ്രഗനമൂർദ്ധാവു വേഗവാനിവരഞ്ചുപേർ
വീര്യമുള്ള സുരേന്ദ്രന്മാർ പാരിൽ ഭൂപാലപുംഗവ 11
പരം കേകയരായഞ്ചു നരനാകരായിനാർ

കേതുമാനെന്നു പുകഴും പ്രതാപനിധി ദാനവൻ 12
അമിതെയജസ്സെന്നഭ്രപനമിതോഗ്രപരാക്രമൻ
സ്വർഭാനുവെന്നു പേരുള്ള കെല്പിയന്ന മഹാസുരൻ 13
ഉഗ്രസേനാഖ്യനായുള്ളോരുഗ്രകർമ്മനരാധിപൻ
അശ്വനെന്നു പറഞ്ഞീടും വിശ്രുതാസുരപുംഗവൻ 14
അശോകനെന്ന രാജാവായ് പിറന്നു ഭുവി വീര്യവാൻ
അവന്നനുജനാമശ്വപതിദാനവനും പ്രഭോ 15
ഹാർദ്ദിക്യ ഭ്രപനായ്തീർന്നു പൃത്ഥ്വിയിൽ പുരുഷഷ്ഭൻ.
വൃഷപർവ്വാഭിധൻ ശ്രീമാൻ വിരുതേറും മഹാസുരൻ 16
ദീർഗ്ഘപ്രജ്ഞാഖ്യനായ്പ്പാരിൽ ചൊൽക്കൊള്ളും നൃപ
(നായിനാൻ
അനുജൻ വൃഷപർവ്വാവിന്നജകാഭിധദാനവൻ 17
സാലാഖ്യനായ്പാരിടത്തിൽ ചൊല്ലെഴും നൃപനായിനാൻ
അശ്വഗ്രീവാഖ്യനായിട്ടു വിശ്രുതൻ വീരദാനവൻ 18
രോചമാനാഖ്യനായുള്ള ഭ്രതലാധീശനായിനാൻ
സൂക്ഷ്മനെന്നതിധീമാനായ് മുമ്പറഞ്ഞ മഹാസുരൻ 19
ബൃഹദ്രഥാഖ്യനായോരു മഹീനായകനായിനാൻ
തുഹുണ്ഡനെന്നു പുകഴും മഹാനാമസുരോത്തമൻ 20
സേനാബിന്ദുവതെന്നുള്ള ഭ്രനാഥവരനായിനാൻ
ഏകപാത്തെന്നു പറയും ബലമേറും മഹാസുരൻ 21
നഗ്നജിത്തെന്നു വിഖ്യാതമന്നവാധീശനായിനാൻ
ഏകചക്രാഖ്യനായോരു ലോകവിശ്രുതദാനവൻ 22
പ്രതിവിന്ധ്യാഖ്യനായ്പാരം ക്ഷിതിയിൽ പേരുനേടിനാൻ
വിരൂപാക്ഷാഖ്യനായ് പോരിൽ വിരുതേറും മഹാസുരൻ
ചിത്രധർമ്മാവെന്നു ചാരിൽ പൃത്ഥ്വീനായകനായിനാൻ
അരിജിത്തായിടും വീരൻ ഹരനാം ദാനവോത്തമൻ 24

സുബാഹുവെന്നു പുകഴും ശ്രീമാനാം നൃപനായിനാൻ
അഹരൻ വൈരിജിത്താകും മഹിതാസുരപുംഗവൻ . 25
ബാൽഹീകനെന്നവനിയിൽ ചൊല്ലെഴും നൃപനായിനാൻ
നിചന്ദ്രനാം ചന്ദ്രവക്ത്റൻ മുന്നം ചൊന്ന സുരോത്തമൻ
മുഞ്ജകേശാഖ്യനായ് മന്നിൽ മന്നവോത്തമനായിനാൻ
പോർക്കളത്തിൽ മടങ്ങാത്ത നികുംഭാഖ്യ മഹാസുരൻ 27
ദേവാധിപാഖ്യനായ് മന്നിൽ നരപുംഗവനായിനാൻ
ശരഭാഭിധനായോരു വിരുതേറും മഹാസുരൻ 28
പൌരവാഭിധനായ്ത്തീർന്നു വീരരാജർഷി സത്തമൻ
കപടൻ വികടാടോപൻ നൃപനാഥ! മഹാസുരൻ 29
സുപാർശ്വാഭിധനായ് മന്നിൽ നൃപാലോത്തമനായിനാൻ
കപടാഖ്യൻ മഹാദൈത്യൻ നൃപതേ നൃപപുംഗവൻ 30
പാർവ്വതേയാഖ്യനായ്ത്തീർന്നു കാഞ്ചനാ ചലസന്നിഭൻ
രണ്ടാമതും ശലഭനെന്നുണ്ടായോരസുരോത്തമൻ 31
പ്രഹ്ലാദനെന്നു പേരാണ്ട ബാൽഹീകനൃപനായിനാൻ
ചന്ദ്രനെന്ന സുരശ്രേഷ്ഠൻ ചന്ദ്രനേപ്പോലെയുള്ളവൻ 32
ചന്ദ്രവർമ്മാഖ്യകാംബോജന്നവോത്തമനായിനാൻ
അർക്കനെന്നു പുകഴ്ന്നീടുമർക്കതുല്യൻ മഹാസുരൻ 33
ഋഷികാഭിനരാജർഷി വയ്യനായ് വന്നുഭൂമിയിൽ
മൃതപൻ പേർപുകഴ്ന്നീടുമതിവീര്യൻ മഹാസുരൻ 34
പശ്ചിമാനൃപ ഭൂഭൃത്തെന്നറിഞ്ഞീടുക ഭൂപതെ
ഗർവ്വിഷ്ഠനെന്നു വമ്പേറും കേൾവിപ്പെട്ട മഹാസുരൻ 35
ദ്രുമസേനാഖ്യനായ്തീർന്നു ഭൂമിയിൽ ഭൂമിനായകൻ
മയൂരനെന്നു പുകഴും ശ്രീമാനായ മഹാസുരൻ 36
വിശ്വനെന്നുലകിൽ ഭൂരിവിശ്രുതൻ നൃപനായിനാൻ
അവന്നനുജനായോരു സുപർണ്ണാഭിധദാനവൻ 37
കാലകീർത്തിയതാം ഭൂമീപാലപുംഗവനായിനാൻ
ചന്ദ്രഹന്താവെന്നു മുന്നംചൊന്ന വീരമഹാസുരൻ 38

ശുനകാഭിധരാജഷിയാകും മന്നവനായിനാൻ
മഹാസുരൻ മുമ്പുചൊന്ന മഹാൻ ചന്ദ്രവിനാശനൻ 39
മന്നിൽ ജാനകിയെന്നുള്ള മന്നവോത്തമനായിനാൻ
ദീർഗ്ഘജിഹ്വൻ മുമ്പുചൊന്നോരുക്കെഴും ദാനവർഷഭൻ 40
കാശിരാജാഖ്യഭൂപാലനായിനാനവനീപതേ
ഗ്രഹമാം സിംഹികാസൂനുചന്ദ്ര സൂര്യവിമർദ്ദനൻ 41
ക്രാഥനെന്നു പുകഴ്ന്നോരു ഭൂതലാധീശനായിനാൻ
ദനായുസ്സിൻ മക്കളായോരസുരന്മാരിലഗ്രജൻ 42
വിക്ഷരൻ വീരനാണത്രെ വസുമിത്രാ നരാധിപൻ
രണ്ടാമൻ വിക്ഷരനുചൊൽക്കൊണ്ടിടുന്ന മഹാസുരൻ 43
പാണ്ഡ്യരാജാഖ്യനാം ഭൂമീവിണ്ണോർനായകനായിനാൻ
ബലിവീരാഖ്യനാകുന്ന വലിയോരസുരോത്തമൻ 44
പൌണ്ഡ്രമാത്സ്യകനെന്നുള്ള മന്നവോത്തമനായിനാൻ
വൃത്രനെന്നു പരം കേമംവിയൊത്ത വീരമഹാസുരൻ 45
മണിമാനെന്ന രാജഷിമണിയായ് തീർന്നുഭൂമിയിൽ
ക്രോധഹന്താവെന്നവന്നു തമ്പിയായ മഹാസുരൻ 46
ദണ്ഡനെന്നു പുകഴ്ന്നോരു മന്നനായ്തീർന്നു ഭൂമിയിൽ
ക്രോധവർദ്ധനനെന്നോവമോതിയോരസുരൻ പരൻ 47
ദണ്ഡധാരാഖ്യനായോരു മന്നവഷ്ഭനായിനാൻ
കാലേയരാമവർക്കെട്ടപുത്രരുള്ളവരേവരും 48
ശാർദ്ദൂലവീര്യരായ് ഭൂപശാർദ്ദൂലധരണീതലെ
ജനിച്ചുമാഗധൻ തത്ര ജയത്സേന നൃപൻ പരം 49
ജ്യേഷ്ഠനങ്ങസുരശ്രേഷ്ഠർ കാലേയരവരെട്ടിലും
രണ്ടാമനവരിൽ ശ്രീമാനണ്ടർകോനെതിർനില്പവൻ 50
അപരാജിതനെന്നുള്ള നൃപനായകനായിനാൻ
മൂന്നാമനാം മഹാവീരൻ മഹാമായൻ മഹാസുരൻ 51
നിഷാദപതിയായ്ത്തീർന്ന ഭൂവി ഭീമപരാക്രമൻ
അവരിൽ പിന്നെ നാലാമനവിടെച്ചൊന്നദാനവൻ 52

ശ്രോണീമാനെന്ന രാജഷ്ടീമണിയായ്ത്തീന്ന ഭ്രമിയിൽ
അഞ്ചാമനവരിൽ പാരം വന്പേറുന്ന മഹാസുരൻ 53
മഹൌജസ്സെന്ന പേരാണ്ട മഹീനായകനായിനാൻ
ആറാമനവരിൽ പാരമറിവേറും മഹാസുരൻ 54
അഭീരുവെന്ന പേരായ നൃപഷ്ടിശ്രേഷ്ഠനായിനാൻ
ഏഴാമനാക്രൂട്ടരിൽത്താൻ പാരിൽ ധർമ്മാർത്ഥവേദിയായ്
സമുദ്രസേനൻ പാരെങ്ങും പുകഴും നൃപനായിനാൻ
എട്ടാമൻ പിന്നെയാക്കാലേയരിൽവെച്ചു നരാധിപ 55
ബ്രഹത്തെന്നാദ്യധർമ്മശീലമഹീനായകനായിനാൻ
കുക്ഷിയെന്ന മഹാരക്ഷകൻ വിഖ്യാതൻ ദാനവോത്തമൻ 56
പാവ്വതീയ്യാഖ്യനായ്ത്തീർന്ന കാഞ്ചനാചലസന്നിഭൻ
ക്രഥനെന്ന പുകഴ്ന്നീടുമതിശ്രീമാൻ മഹാസുരൻ 57
സൂര്യാക്ഷനെന്ന പുകഴും ക്ഷിതിനായകനായിനാൻ
അസുരന്മാർക്കുള്ള സൂര്യൻ ശ്രീമാനാകും മഹാസുരൻ 58
ഭരദ്വാഭിധബാൽഹീകനരദേവേന്ദ്രനായിനാൻ
ഞാൻ മുന്നമേ ക്രോധവശഗണത്തെച്ചൊല്ലിയില്ലയോ 59
മന്നിൽ മന്നവരായ്വന്നതീർന്നിതാശ്ലണമൊക്കയും
മദ്രകൻ കർണ്ണവേഷ്ടൻതാൻ സിന്ധ്വാർത്ഥൻകീടകാഭിധൻ 60
സുവീരനാസ്സുബാഹവാഖ്യൻ വീരനായുള്ള ബാൽഹികൻ
ക്രഥൻ വിചിത്രൻ സുരഥൻ ശ്രീമാൻ നീലമഹീപതി 61
ചീരവാസസ്സു കൌരവ്യനെന്നുപേരായ മന്നവൻ
ദന്തവക്ത്രൻതാനുമേവം ദുർജ്ജയൻതാനുമങ്ങിനെ 62
രുഗ്മിയും നൃപശാർദ്ദൂല ജനമേജയരാജനും
ആഷാഢനാ വായുവേഗൻ ഭൂരിതേജസ്സുമാവിധം 63
ഏകലവ്യൻ സുമിത്രൻതാൻ ഗോമുഖൻ വാടധാനനും
കാതൃഷ്കനൃപനാരും ക്ഷേമധൂർത്തിയുമങ്ങിനെ 64

ശ്രുതായുസ്സുദ്ധഹൻതാനും ബൃഹത്സേനനുമങ്ങിനെ
ക്ഷേമോഗ്രതീർത്ഥൻ കുഹരൻ കുലിംഗക്ഷിതി നായകൻ 65
മതിമാൻ മന്നവശ്രേഷ്ഠ! ശ്രുതിപ്പെട്ടവനീശ്വരൻ
മനുജേന്ദ്രക്രോധവശഗണമീനൃപരൊക്കയും 66
മഹാഭാഗൻ മുന്നമുണ്ടായ് മഹാകീർത്തി മഹാബലൻ
കാലനേമിജഗത്തെങ്ങും കേളികേട്ട മഹാസുരൻ 67
ഉഗ്രസേനാത്മജൻ കംസനുഗ്രനായവനാണെടോ
ദേവരാജസമൻ സാക്ഷാൽ ദേവകാഭിധനായവൻ 68
അവൻ ഗന്ധപ്പുരാജന്റെയവനീന്ദ്രാവതാരമാം
ബൃഹസ്പതി ബൃഹൽകീർത്തി മഹാദേവഷ്ഠിതന്നുടെ 69
അംശം ഭാരദ്വാജനാകും ദ്രോണാചാര്യനയോനിജൻ
സപ്ത്വവില്ലാളിവീരൻ സപ്തദിവ്യാസ്ത്രവിത്തമൻ 70
മഹാകീർത്തി മഹാവീര്യൻ മഹായോഗ്യനവൻ വിഭോ
ധനുർവ്വേദത്തിലും പിന്നെ മുറയും വേദത്തിലൊക്കയും 71
വരിഷ്ഠൻ ചിത്രകർമ്മാവാ ദ്രോണൻ വംശവിവർദ്ധനൻ
മഹാദേവാന്തകന്മാരും കാമക്രോധങ്ങളും പരം 72
ഒന്നിച്ചുചേർന്നിട്ടുണ്ടായി വന്ന പാരം പരന്തപൻ
അശ്വത്ഥാമാവുഗ്രവീര്യൻ വിശ്വവൈരി ഭയങ്കരൻ 73
വീരൻ കമലപത്രാക്ഷൻ പാരിങ്കൽ നരനായകൻ
ഗംഗയിൽഗ്ഗാന്തനവരായുണ്ടായെട്ട വസുക്കളും 74
വസിഷ്ഠശാപംകൊണ്ടിട്ടും വാസവാജ്ഞ നിമിത്തവും
അവർക്കവരജൻ ഭീഷ്മൻ കുരുക്കൾക്കൊരു രക്ഷകൻ 75
ബുദ്ധിമാൻ വൈദികൻ വാഗ്മി ശത്രുപക്ഷക്ഷയപ്രദൻ
ജാമദഗ്ന്യൻ ഭാർഗ്ഗവ ശ്രീരാമനാം വീരനോടുമെ 76
പൊരുതീട്ടുണ്ടവൻ വീര്യവിരുതുള്ള മഹാരഥൻ
ഇമ്മന്നിലുള്ളവായോരാ ബ്രഹ്മർഷികുപർവീര്യവാൻ 77
രുദ്രന്മാർതൻ ഗണാംശത്താലുത്ഭവിച്ചോൻ ധരിക്കനീ
മന്നാൻ ശകുനിയെന്നുള്ളോൻ മന്നിലേറും മഹാരഥൻ 78

ദ്വാപരത്തിന്നംശമെന്നും ഭൂപമൌലേ ധരിയ്ക്ക നീ
സത്യസന്ധൻ സാത്യകിയാംസാത്വതൻവൃഷ്ണിപുംഗവൻ 79
മരുൽഗ്ഗണാൽദ്ദേവപക്ഷാൽ പിറന്നോനരിമർദ്ദനൻ
ആഗ്ഗണാംശാൽതന്നെയുണ്ടായ്ചൊല്ക്കൊള്ളുംദ്രുപദൻ
(നൃപൻ 80
ഇക്കാണും മർത്ത്യലോകത്തിൽമുഖ്യവില്ലാളി സത്തമൻ
കൃതവർമ്മാവെന്നുപേരാം പൃഥിവീശൻ മഹാരഥൻ 81
അതിൽനിന്നുത്ഭവിച്ചോൻ താനെതിരില്ലാത്ത വിക്രമി
വിരാടനെന്ന രാജേന്ദ്രനരാതിപുരതാപനൻ 82
മരുൽഗണോൽഭവൻതാനെന്നറിഞ്ഞാലും നരാധിപ
അരിഷ്ടപെററ മകനായൊരു ഗന്ധൎവ്വനായകൻ 83
ഹംസൻ പിറന്നിതു കുരുവംശവർദ്ധനനായഹോ
ധൃതരാഷ്ട്രാഖ്യനാം സാക്ഷാൽ വേദവ്യാസതനൂജനായ് 84
ദീർഘബാഹുമഹാശക്തൻപ്രജ്ഞാചക്ഷുസ്സു മന്നവൻ
മാതൃദോഷാൽ മുനി ശപിച്ചന്ധനായ്വന്നുതീർന്നുതേ 85
അവന്നു തമ്പിയായിട്ടുള്ളവൻ സത്വബലാധികൻ
അവ്വണ്ണമേ പാണ്ഡുവെന്ന സത്യധർമ്മപരൻ നൃപൻ 86
അത്രിതൻ യോഗ്യനായുള്ള പുത്രൻ പുത്രി ജനോത്തമൻ
വിദുൻതാനെന്നവക വിദുരൻ ബുദ്ധിമത്തമൻ 87
കലിതന്നംശമായ്ത്തീർന്നു ഭൂവി ദുൎയ്യോധനൻ നൃപൻ
ദുർബ്ബുദ്ധിദുർമ്മതിപരം കുരുകീർത്തികെടുത്തവൻ 88
അവൻ ജഗൽദ്രോഹിയായുള്ളവനാം കലിപൂരുഷൻ
അടച്ചു ഭൂമിയൊക്കേയും മുടിച്ചവനവൻ പ്രഭോ! 89
ഭൂതാന്തകരമാം വൈരമവൻതാനേവളർത്തവൻ
പൌലസ്ത്യന്മാർസോദരന്മാർപോലെവന്നൊത്തതമ്പികൾ
ക്രൂരകർമ്മാക്കൾ ദുശ്ശാസനാദ്യരാമവർ നൂറുപേർ
ദുർമ്മുഖൻ ദുസ്സഹൻ മററുമമ്മട്ടുള്ളവരൊക്കയും 91

ദുര്യോധനസഹായക്കാർ പൌലസ്ത്യന്മാർ കുരുപ്രഭോ
യുയുത്സു വൈശ്യാതനയൻ ധാർത്തരാഷ്ട്രൻ ശതാൽപരൻ

ജനമേജയൻ പറഞ്ഞു.

ജ്യേഷ്ഠാനുക്രമമായിട്ടീ നൂറുപേരുടെ പേരുകൾ
ധാർത്തരാഷ്ട്രക്രമംപേരുംമട്ടു ചൊല്ലിത്തരേണമേ 93

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

ദുര്യോധനൻതാൻ യുയുത്സു പിന്നെ ദുശ്ശാസനൻപരം
ദുസ്സഹൻ ദുശ്ശളൻ പിന്നെ ദുർമ്മുഖൻതാനതിൽപരം 94
വിവിംശതി വികർണ്ണൻതാൻ ജലസന്ധൻ സുലോചനൻ
വിന്ദാനുവിന്ദർ ദുർദ്ധർഷർ സുബാഹുർദുഷ്പ്രധർഷണൻ 95
ദുർമ്മർഷണൻ ദുർമ്മുഖനും ദുഷ്കർണ്ണൻ കർണ്ണനങ്ങിനെ
ചിത്രോപചിത്രർ ചിത്രാക്ഷൻ ചാരുചിത്രനുമാംഗദൻ 96
ദുർമ്മദൻ ദുഷ്പ്രധർഷൻതാൻ വിവിൽസുവികടൻസമൻ
ഊർണ്ണനാഭൻ പത്മനാഭൻ പിന്നെ നന്ദോപനന്ദകർ 97
സേനാപതി സുഷേണാഖ്യൻ കുണ്ഡോദരമഹോദരർ
ചിത്രബാഹു ചിത്രവർമ്മൻ സുവർമ്മൻ ദുർവ്വിമോചനൻ 98
അയോബാഹു മഹാബാഹു ചിത്രചാപൻ സുകുണ്ഡലൻ
ഭീമവേഗൻ ഭീമബലൻ വലാകീ ഭീമവിക്രമൻ 99
ഉഗ്രായുധൻ ഭീമശരൻ കനകായുർദൃഢായുധൻ
ദൃഢവർമ്മൻ ദൃഢക്ഷത്രൻ സോമകീർത്തിയനുദരൻ 100
ജരാസന്ധൻ സത്യസന്ധൻ ദൃഢസന്ധൻ സഹസ്രവാക്
ഉഗ്രശ്രവസ്സുഗ്രസേനൻ ക്ഷേമമൂർത്തിയുമങ്ങിനെ 101
അപരാജിൽ പണ്ഡിതകൻ വിശാലാക്ഷൻ ദുരാധനൻ
ദൃഢഹസ്തൻ സുഹസ്തൻതാൻ വാതവേഗൻ സുവച്ചനും 102
ആദിത്യകേതു ബഹ്വാശിനാഗദത്താനുയായികൾ
നിഷംഗിഷണ്ഡികവചിഷണ്ഡധാരൻ ധനുർഗ്രഹൻ 103

ഉഗ്രൻ ഭീമധരൻ വീരൻ വീരബാഹുവലോലുപൻ
അഭയൻ രൌദ്രകർമ്മാവുപിന്നെ ദൃഢരഥൻ പരൻ 104
അനാധൃഷ്യൻ കുണ്ഡഭേദിവിരാവീ ദീർഘലോചനൻ
ദീർഘബാഹു മഹാബാഹു വൃഢോരു കനകാംഗദൻ 105
കുണ്ഡജൻ ചിത്രകൻ പിന്നെന്നിവരിന്മേലാണഭൂള്ള
യുയുൽസുവൈശ്യാതനയൻ നൂറൊന്നാം ധൃതരാഷ്ട്രജൻ
എന്നിപ്രകാരം നൂറൊന്നും കന്യയേയും പഠഞ്ഞുഞാൻ
ജ്യേഷ്ഠാനുക്രമവും പേരിന്നൊട്ടചേരും ക്രമത്തിലാം 107
മറവും തേരാളികളിവരേറവും യുദ്ധവിദഗ്ധരാം
ഏവരും വേദവിജ്ഞന്മാരേവം ശാസ്ത്രവിചക്ഷണർ 108
ഏവരും യുദ്ധശാസ്ത്രജ്ഞർ വിദ്യാഭിജനശാലികൾ
എല്ലാവരും ചേർന്നിരിക്കും മല്ലാക്ഷികളെവേട്ടടൻ 109
കാലേ നോക്കിസ്സിന്ധുരാജജയദ്രഥനുകൈരവൻ
ശകുനിയ്ക്കും സമ്മതമായ്നൽകീ ദുഷ്ടയെപ്പരം 110
ധർമ്മാത്മാവെന്നറിഞ്ഞാലും ധർമ്മനിഷ്ഠൻ യുധിഷ്ഠിരൻ
ഭീമൻ വാതാംശജൻ ദേവരാജാംശോത്ഭവനർജ്ജുനൻ 111
അശ്വിനീദേവർ തന്നംശം നകുലൻ സഹദേവനും
ചൊവ്വെഴും രൂപസൌന്ദര്യ്യാൽ സർവ്വലോകമനോഹരർ 112
വർച്ചസ്സെന്നു പറഞ്ഞിട്ടുള്ളാച്ചന്ദ്രസുതനുർജ്ജിതൻ
അഭിമന്യു പുകഴ്ന്നിട്ടുള്ളർജ്ജുനാത്മജനായിനാൻ 113
അവന്റെറയവതാരത്തിൽ സോമൻ വാനോരൊടോതിനാൻ
ഞാൻ തരില്ലെൻപ്രാണനിലും മേലാമെൻപ്രിയപുത്രനെ
കരാറചെയ്യുവെന്നാലേ തരുള്ളൂ ശരിയാംവിധം
സുരകാര്യം നമുക്കിഷ്ടതരമാണസുരക്ഷയം 115
അതിനെത്തീട്ടമീവർച്ചസ്സധികം ഭൂവിപാർത്തിടാ
നാരായണൻ തോഴരാകുന്നോരെന്റെ യുള്ളവാകുമേ 116
അർജ്ജുനാഖ്യൻ പാണ്ഡുപുത്രനുർജ്ജിതോഗ്രപരാക്രമൻ

അവന്നിവൻ പുത്രനായി ബ്ഭവിച്ചീടും മഹാരഥൻ 117
പാർത്തീടും പതിനാറാണ്ടു പാർത്തട്ടിൽ സുരമുഖ്യരെ
പതിനാറാംവയസ്സിങ്കൽ മുതിരും ഘോരസംഗരം 118
അതിലംശത്തിനാൽ നിങ്ങൾ ചെയ്തീടും വീരസംക്ഷയം
നരനാരായണന്മാർ വേർപിരിയും ഘോരസംഗരെ 119
ചക്രവ്യൂഹത്തിലുംപുക്കു വിക്രമിച്ചിട്ടമർത്ത്യരെ
ശത്രുക്കളെപ്പിന്തിരിപ്പിച്ചാർത്തുകേറീടുമെന്മകൻ 120
കൂട്ടി ദുർഭേദ്യമാം വ്യൂഹക്കെട്ടിൽ കേറിനടന്നിടും
മഹാരഥമഹാവീരമഹാസംഘം മുടിച്ചിടും 121
നാലാലൊരംശം വിദ്വേഷിജാലം കൊന്നീടുമന്നിവൻ
ദിനാർദ്ധംകൊണ്ടു പിന്നീടു നാനാവീരർ വളഞ്ഞതിൽ
അവരോടൊക്കയും തുല്യമിവൻ പോരിട്ടൊടുക്കുമെ
ദിനക്ഷയമടുക്കുമ്പോൾ പുനരെൻ പാർശ്വമെത്തിടും 123
ജനിപ്പിക്കുമിവൻ വംശവർദ്ധനയ്ക്കൊരു പുത്രനെ
നശിച്ചഭാരതകുലം തനിച്ചവനയർത്തിടും 124
എന്നുചന്ദ്രൻ ചൊന്നതാട്ടേയെന്നു നന്ദിച്ചു ദേവകൾ
ഒന്നിച്ചെല്ലാവരും ചൊല്ലിനന്ദിപ്പിച്ചു ശശാങ്കനെ 125
ഇത്ഥം ചൊന്നോൻ ഭൂപതേ നിൻ മുത്തച്ഛൻ തൻറെജന്മവും
കേട്ടാലുമശിക്കുള്ളംശം ധൃഷ്ടദ്യുമ്നൻ മഹാരഥൻ 126
ശിഖണ്ഡിമുന്നം പെണ്ണായിട്ടാണായുന്നോരു രാക്ഷസൻ
പാഞ്ചാലീപുത്രരായ്തീർന്നോരഞ്ചാളം ഭരതർഷഭ 127
വിശ്വേദേവഗണാംശംതാൻ വിശ്വസിക്കുക ഭൂപതെ
പ്രതിവിന്ധ്യൻ തത്ര സുതസോമനും ശ്രുതകീർത്തിയും 128
ശതാനീകൻ നാകുലിയും ശ്രുതസേനനുമങ്ങിനേ
ഉണ്ടായ് ശ്രുതൻ യദുശ്രേഷ്ഠൻ വസുദേവപിതാമഹൻ 129
അവന്നു കന്യയുണ്ടായീ പൃഥയെന്നതിസുന്ദരി
അച്ഛൻ പെങ്ങൾക്കു മകനുമകനായനപത്യനായ് 130

ബന്ധുവാം കുന്തിഭോജന്നാ വീരനാ നിജകന്യയെ
മുമ്പിലുണ്ടാമെന്നപത്യമമ്പിലങ്ങേക്കു നൽകുവൻ 131
എന്നാദൃനിശ്ചയംപോലെ നന്ദിയോടൊത്തു നല്കിനാൻ
ബ്രാഹ്മണാതിഥി പൂജയ്ക്കായച്ഛൻ കല്പിക്കയാലവം 132
ശുശ്രൂഷിച്ചാളുഗ്രതപോവ്രതനാമൊരു വിപ്രനെ
നിഗ്രഹധർമ്മനിയമൻ ദുർവ്വാസോമുനിയാണവൻ 133
ഉഗ്രനായ് സംശിതാത്മാവാമവനെ പ്രീതനാക്കിനാൾ
സന്തുഷ്ടനായാഭിചാരമന്ത്രമോതിക്കൊടുത്തവൻ 134
ഭഗവാനവളോടോതി സുഭഗേ പ്രീതനായി ഞാൻ
ഈ മന്ത്രം ചൊല്ലിയേതേതു ദേവാവാഹനമൈവുനീ 135
അതാതു ദേവപ്രീത്യാ തേ സുതന്മാരുൽഭവിച്ചിടും
ഇതി ചൊന്നളവാബ്ബാലയതികൌതൂഹലത്തിനാൽ 136
കന്യയായ്ത്തന്നെയാഹ്വാനം ചൈതു ഭാസ്കരദേവനെ
പ്രകാശകാരി ഭഗവാനവൾക്കുണ്ടാക്കി ഗർഭവും 137
ജനിപ്പിച്ചിതു സർവ്വാസ്ത്രജ്ഞാനിയാമൊരു പുത്രനെ
ദേവഗർഭോപമൻ ചട്ടയിട്ട കുണ്ഡലമണ്ഡിതൻ 138
ദിവാകരാഭൻ ജന്മത്താലവൻ സർവ്വാംഗഭ്രഷ്ടിതൻ
ചാർച്ചക്കാരിൽ ഭയംമൂലമാജ്ജന്മത്തെ മറയ്ക്കുവാൻ 139
കുന്തിഗംഗാജലേവിട്ടാൾ കീർത്തിയുള്ളാക്കുമാരനെ
വെള്ളത്തിലൊഴുകുന്നോരാ നല്ല ഗർഭക്കിടാവിനെ 140
രാധാഭർത്താവധിരഥൻ രാധയ്ക്കേകീ സുതാത്മമായ്
അബ്ബാലന്നാട്ടമ്പതിമാരിരുപേരും യഥാക്രമം 141
വസുഷേണനതന്നേവം പേരിട്ടു പാരിൽ വിശ്രുതം.
അവൻ വളർന്നുബലവാൻസർവ്വാസ്ത്രോത്തമനായിനാൻ 142
സർവ്വവേദാംഗങ്ങളേയും ജപിച്ചു ജയിയാമവൻ
സത്യവിക്രമനായേറെം ബുദ്ധിയുള്ളാ മഹാനഹോ 143
വിപ്രർക്കദേയമായൊന്നുമന്നെയില്ലാ ജപാൽപരം

ഭ്രത്ഭാവനനാമിന്ദ്രൻ സുതാർത്ഥം വിപ്രരൂപിയായ് 144
ചെയ്താനവന്റെ സഹജവർമ്മകുണ്ഡലയാചനം
കർണ്ണൻ മുറിച്ചെടുത്തേകീ കുണ്ഡലത്തോടു ചട്ടയെ 145
വേലും കൊടുത്തു ദേവേന്ദ്രൻ വിസ്മയിച്ചേവമോതിനാൻ
ദേവാസുരമനുഷ്യന്മാർ ഗന്ധർവോരഗരാക്ഷസർ 146
ഇവരാരിൽ പ്രയോഗിപ്പൂ നിയ്യിതേകനവൻ മൂതൻ
മുന്നമേ വസുഷേണാഖ്യ മന്നിലെങ്ങും പുകഴ്ന്നവൻ 147
അന്നേ വൈകർത്തനാഖ്യാനം കർണ്ണൻ കർമ്മത്തിൽ
(നേടിനാൻ
പട്ടയിട്ടങ്കൊങ്ങുതന്നെ ജനിച്ചുള്ളൊരു കീർത്തിമാൻ 148
പാരിൽ പുകഴ്ന്നൊരാക്കർണ്ണൻ പൃഥതൻ പ്രഥമാത്മജൻ
അവൻ സൂതകുലത്തിങ്കൽ വളർന്നു രാജസത്തമ 149
കർണ്ണൻ നരവരശ്രേഷ്ഠൻ സർവ്വശാസ്ത്രാസ്ത്രവിത്തമൻ
ദുര്യോധനന്റെ സചിവനിഷ്ടൻ ശത്രുവിനാശനൻ 150
ദിവാകരാംശമാകുന്നിതവനെന്നു ധരിയ്ക്കുനീ
നാരായണാഖ്യനാം നിത്യൻ ദേവദേവേശനില്ലയോ 151
അവന്റെ സാക്ഷാലംശംതാൻ വാസുദേവൻ പ്രതാപവാൻ
ശേഷനാഗേശാംശമത്രേ ബലഭദ്രൻ മഹാബലൻ 152
സനൽക്കുമാരൻ പ്രദ്യുമ്നൻതാനെന്നറികവീര്യവാൻ
ഏവം നാനാമനുഷ്യേന്ദ്രർ ദേവാംശങ്ങൾ പെരുത്തിവ 153
ജനിച്ചു വസുദേവന്റെ കുലത്തിൽക്കുലവർദ്ധനർ
മുന്നം ഞാനുരചെയ്തുള്ളൊരപ്സരോഗണവും വിഭോ 154
മന്നിൽ വന്നുചിറന്നു ദേവേന്ദ്രാജ്ഞയ്ക്കംശമോടിഹ
പൃതിനാറായിരം ദേവമതിനേർമുഖിമാരവർ 155
മന്നിൽ ശ്രീവാസുദേവന്റെ പതിമാരായ്പിറന്നുതേ
ശ്രീദേവിസാക്ഷാലംശത്താൽ ഭ്രതലേ രതി കാരണാൽ 156
രുഗ്മിണീദേവിയായിട്ടു ജനിച്ചു ഭീഷ്മകാനുജയെ

അംശത്തോടും ശചീദേവി ദ്രൌപദീദേവിയായിഹ 157
ദ്രുപദന്റെ കുലത്തിങ്കൽ വേദിയിങ്കൽ പിറന്നുതേ
മുണ്ടിയല്ലധികം നീണ്ടുമല്ലുല്പലസുഗന്ധിനി 158
പൊയ്ത്താർനേർമിഴിസുശ്രോണിമുകിൽവാർകുഴലാൾ
(മണി
എല്ലാ ലക്ഷണവും ചേർന്നിട്ടുള്ളോൾവൈഡൂര്യമൊത്തവൾ
അഞ്ചുപേർ പുരുഷേന്ദ്രർക്കും നെഞ്ചിണക്കിയണയ്ക്കുവോൾ
സിദ്ധിയും ധൃതിയും പിന്നെയഞ്ചുപേർക്കമ്മയാമവർ 160
കുന്തീമാദ്രികളാകുന്നു ഗാന്ധാരി മതിതന്നെയാം
ദേവാസുരന്മാർ ഗന്ധർവ്വാപ്സരോരാക്ഷസരിങ്ങിനെ 161
ഇവർക്കംശാവതരണമേവം മന്നവ ചൊല്ലിനേൻ
മന്നിൽ വന്നു പിറന്നോരു മന്നോർ പോരിൽ മദിപ്പവർ
മാന്യമാം യദുവംശത്തിൽ വന്നുതീർന്നവരുത്തമർ
ബ്രാഹ്മണന്മാർ ക്ഷത്രിയരാ വൈശ്യന്മാരിവർ ജന്മമെ 163
ധന്യം യശസ്യം പുത്രീയമായുഷ്യം വിജയാവഹം
ശ്രദ്ധയോടും കേട്ടിടേണ്ടുന്നതീയ്യംശാവതാരണം 164
ദേവഗന്ധർവ്വരക്ഷോംശാവതാരം കേട്ടുവെങ്കിലോ
സൃഷ്ടിക്ഷയജ്ഞനായ്ത്തീരും കേണീടാ സങ്കടത്തിലും 165

അറുപത്തെട്ടാമദ്ധ്യായം

ജനമേജയൻ പറഞ്ഞു.

ഭവാൻ ചൊല്ലിക്കേട്ടു വേദദൈത്യന്മാർ പിന്നെ രാക്ഷസർ
ഗന്ധർവ്വരപ്സരോവർഗ്ഗമിവർക്കംശാവതാരണം 1
പരം മുറയ്ക്കിനിക്കിന്നിക്കുരുവംശത്തെയാദ്യമേ
വിപ്രാന്തികേ ഭവാൻ ചൊല്ലിക്കേൾപ്പാനുണ്ടേററമാഗ്രഹം 2

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

പൌരവന്മാർ വംശകരൻ വീരൻ ദുഷ്യന്തമന്നവൻ
പാരാവാരം ചൂഴുവോരു പാരാകെക്കാത്തു ഭാരത 3

നാല്പാട്ടുള്ള പാരെല്ലാം പാലിപ്പോരാ നരേശ്വരൻ
സമുദ്രം ചുഴലും ദ്വീപും ഭൂമിയുംകാത്തു വീയ്യുവാൻ 4

കാണും മ്ലേച്ഛാവധിക്ഷോണിവാണുതാനരിമർദ്ദനൻ
നാലുജാതി ജനംവാഴും വേലാന്താവനിയൊക്കയും 5

വർണ്ണസങ്കരമില്ലന്നു വേണ്ടാ കൃഷ്യാകരഗ്രഹം
പാപംചെയ്യില്ലാരുമവൻ പാരിടം കാത്തിരിക്കവെ 6

ധർമ്മനിഷ്ഠയൊട്ടും ലോകധർമ്മാർത്ഥങ്ങളെ നേടിനോർ
അമ്മഹീനായകൻ ഭൂമി നന്മയോടുഭരിയ്ക്കവെ 7

കള്ളന്മാരെപ്പേടിയന്നില്ലില്ലാ ക്ഷുത്തിന്റെ പേടിയും
ഇല്ലാ രോഗഭയം നാടാ നല്ല ഭൂപൻ ഭരിക്കവെ 8

സ്വധർമ്മംചെയ്യ വർണ്ണങ്ങൾ ദൈവകാമ്യങ്ങളെന്നിയേ
ആപ്പാർത്ഥിവന്റെ കീഴായി നിർഭയം പാർത്തിതേവരും 9

കാലത്തിൽ മേഘം വർഷിപ്പു സസ്യങ്ങൾ രസവത്തുകൾ
സർവ്വരത്നാഢ്യയായ് ഭൂമി പശുക്കൾക്കും സമൃദ്ധിതാൻ 10

സ്വകായ്യപരമാം വിപ്രരവർക്കന്യതമില്ലിഹ
ആ രാജാവോ മഹാവീയ്യൻ വജ്രകായൻ യുവാവവൻ 11

നിർജ്ജരക്കാടൊട്ടും മന്ദരാദ്രി കയ്യിലെടുക്കുമേ
നാലുജാതി ഗദായുദ്ധം മറവുള്ളായുധവിദ്യയും 12

ആനപ്പുറത്തശ്വപൃഷ്ഠത്തൊക്കയും ശീലമുള്ളവൻ
ശക്തിയ്യു വിഷ്ണുസദൃശൻ തേജസ്സിന്നർക്കസന്നിഭൻ 13

ആഴിപോലെ കലങ്ങാത്തോനാഴിപോലെ സഹിപ്പവൻ
സത്സമ്മതൻ നൃപനവൻ പ്രസന്നപുരരാഷ്ട്രവാൻ 14

വീണ്ടും ധർമ്മക്രിയകളാൽകൊണ്ടാടിച്ചു ജനങ്ങളെ

അറുപത്തൊമ്പതാമദ്ധ്യായം

ജനമേജയൻ പറഞ്ഞു.

യോഗ്യനാം ഭരതൻതന്റെ ജന്മവും ചരിതങ്ങളും
ശകുന്തളോൽപ്പത്തിയും മേ കേൾക്കുവാനുണ്ടൊരാഗ്രഹം 1
വീരനായോരു ദുഷ്യന്തൻ ശകുന്തളയെ വേട്ടതും
പരമാ നൃപവീരന്റെ ചരിതം വിസ്തരിച്ചിനി 2
അറിവേറും ഭവാൻ ചൊല്ലിയറിയാനേറെമാഗ്രഹം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

ഒരിയ്ക്കലാ മഹാബാഹു പെരുക്കും പടയോടുടൻ 3
നാനാഗജാശ്വാനവിതനായ്കാനനാന്തരമേറിനാൻ
ചതുരംഗപ്പടബലചതുരംക്കുടെയൊത്തവൻ 4
പെരുത്ത വീരർ വാൾവേലും ഗദയും നല്ലുലക്കയും
പ്രാസവും തോമരവുമായ് പ്രോത്സാഹാൽ പിന്തുടർന്നവൻ 5
വീരന്മാർക്കുള്ളുട്ടഹാസം ശംഖഭേരീമഹാരവം
പരം തേരാലിയെന്നല്ല കരിഗംഭീരനാദവും 6
നാനാശാസ്ത്രങ്ങൾ കൈക്കൊണ്ടനാനാവേഷ ഭടർക്കുടൻ
ഹയശബ്ദങ്ങൾ കലരുമാപ്പും കൂക്കിവിളിക്കലും 7
ഏവം കോലാഹലം കൂടിയാവീരനൃപയാത്രയിൽ
വെണ്മാടത്തട്ടുകയറിപ്പൈൺമാൻ മിഴികളപ്പോഴേ 8
എഴുന്നെള്ളത്തിലാക്കീർത്തിയെഴുന്നവരിൽ മുമ്പനായ്
വൃത്രാരിയൊത്ത വിദ്വേഷി വിത്രാസി നൃപവീരനെ 9
കണ്ടു കാമിനിമാരോർത്തിതണ്ടർകോനിവനെന്നഹോ
ഇവനാണാ നരവ്യാഘ്രൻ സമരേ വസുവിക്രമൻ 10
ഇവന്റെ കയ്യൂക്കിൽപ്പെട്ടാലവിടെത്തീർന്നു വൈരികം
എന്നോരോന്നോതിയാസ്ത്രീകൾ നന്ദിയോടെ നരേന്ദ്രനെ
പരം വാഴ്ത്തിപ്പുഷ്പവർഷം ശിരസ്സിൽവിതറീടിനാർ
അതാതിടത്തു വിപ്രേന്ദ്രയഥാർത്ഥസ്തുതികേട്ടവൻ 12

പുറപ്പെട്ട വനംനോക്കിപ്പെരുന്നായാട്ട ചെയ്യുവാൻ
മത്തഹസ്തിപ്പുറംകേറി വർത്തിപ്പോരാ നരേന്ദ്രനെ 13
വിപ്രക്ഷത്രിയവിശ്ശൂദ്രരെപ്പേരും പിന്തുടർന്നതേ
പെരുക്കുമവരാരിസ്സുമുരച്ചു ജയഘോഷവും 14
ഏറെക്കുറെപ്പിന്തുടർന്നു പൌരരും നാട്ടുകാരുമേ
പിന്നീട്ട പിന്തിരിച്ചാരാമന്നോർമന്നനെറയാജ്ഞയാൽ 15
ഗരുഡധ്വജമുള്ളോരു പെരുന്തേരാണ്ടുടൻ നൃപൻ
പാരിൽ കോലാഹലംകൂട്ടിപ്പാരം വാനിലുമങ്ങിനെ 16
മന്നവൻ ചെന്നുടൻ കണ്ടാൻ നന്ദനോപമമാം വനം
ഏറുക്കു കുവളം പിന്നെ കരിങ്ങാലി കപിത്ഥവും 17
ഗിരിമേൽനിന്നു വീണുള്ള കരിമ്പാറയുമൊത്തഹോ
വെള്ളവും മാനുഷന്മാരുമില്ലാതേറെപ്പരപ്പിലായ് 18
ഘോരങ്ങളം മൃഗസിംഹങ്ങളം വേറേ കാട്ടുമൃഗങ്ങളും
പെരുകും വനമാവീരൻ പരിവാരത്തൊടൊത്തുടൻ 19
ഇളക്കിത്തീർത്തു ദുഷ്യന്തൻ കലചെയ്യു മൃഗങ്ങളെ
അമ്പുകൊണ്ടിരയാക്കീട്ടു വമ്പേറും വ്യാഘ്രജാതിയെ 20
പാരിൽ വീഴിച്ചു ദുഷ്യന്തൻ കീറിയംഗം ശരങ്ങളാൽ
ദൂരത്തുനില്പോരവയും വീരനെയ്തനരാധിപൻ 21
അടുത്തെത്തുന്നവയെ വാളെടുത്തുക്കിലരിഞ്ഞുതേ
ചില മാനുകളെക്കൊന്നു വേലു ചാട്ടിട്ട മുക്കിനാൽ 22
ഗദാപ്രയോഗസാമർത്ഥ്യമതും കാണിച്ചു വിക്രമി
തോമരംഗദവാൾ കുന്തമുലയ്ക്കുയിവനാലുമേ 23
നടന്നുകൊന്നു നൃപതി കാട്ടിൽ പക്ഷി മൃഗങ്ങളേ
വിരുതേറുന്നരാജാവും പൊരുതും പരിവാരവും 24
ഇളക്കും കാട്ടുവിട്ടോടിയലഞ്ഞിതു മൃഗാധിപർ
കൂട്ടംപിരിഞ്ഞു മവ്വണ്ണം കൂട്ടത്തലവർചത്തുമേ 25
അങ്ങുമിങ്ങും മൃഗക്കൂട്ടം മണ്ടിഗ്ഗുമ്പം മുഴക്കിതേ

വരണ്ട ചോലയിൽചെന്നു നീരുകിട്ടാഞ്ഞലഞ്ഞുപോയ് 26
ആയാസത്താൽത്തളർന്നിട്ടു വീഴുന്നു മോഹമാർന്നഹോ
പൈദാഹവും ക്ഷീണവുമായ് പതിക്കുന്നു ധരിത്രിയിൽ 27
ചില മാനുഷരേ വ്യാഘ്രങ്ങളും തിന്നുബുഭുക്ഷയാൽ
ചിലർ തീക്കുട്ടിയവിടെപ്പല മാംസം വനേചരർ 28
വേവിച്ചിളക്കിമാംസത്തെ ബുഭുക്ഷിച്ചു വിധിയാംവിധം
കാട്ടാനത്തലവന്മാരങ്ങസ്രും മെയ്യിൽത്തറച്ചുടൻ 29
തുമ്പിക്കയ്യും ചുരുട്ടീട്ടു വെമ്പിപ്പാഞ്ഞു ഭയത്തൊടും
മലമൂത്രം വിസർജ്ജിച്ചുമലം ചോരയൊലിച്ചുമേ 30
പരം കാട്ടാന പാഞ്ഞോടിയരച്ചു പലമർത്ത്യരേ
ശരവർഷംപെയ്ത സൈന്യക്കരിങ്കാർ കേറിയാവനം 31
ശോഭിച്ചിതു മൃഗം പാഞ്ഞു ഭൂപനാഞ്ഞെയ്കൊന്നുമേ

.....

എഴുപതാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

ഉടൻ മൃഗസഹസ്രത്തെ മുടിച്ചു ഭടരൊത്തവൻ
മന്നവപ്രഭു നായാടിയന്യകാനനമേറിനാൻ 1
ഭൂനാഥൻ തനിയേതന്നേ പൈദാഹശ്രമമാർന്നവൻ
അന്നാവനാന്തരാന്തത്തിൽ ശൂന്യമാം ദിക്കിലെത്തിനാൻ 2
അതും കടന്നു നൃപതിയഥ പുണ്യാശ്രമസ്ഥലം
മനസ്സന്തോഷമരുളും വനം കണ്ണിനുമോഹനം 3
തെന്നൽ വീശിക്കുളർപ്പിക്കുമന്യമാം വനമേറിനാൻ
പൂത്ത വൃക്ഷം കലർന്നിട്ടും പച്ചപ്പുല്ലുനിരന്നുമേ 4
പരന്നും സരസം പക്ഷിവിരുതങ്ങളിയന്നുമേ
കുയിൽനാദം പരന്നിട്ടും ഝില്ലീഝങ്കാരമാർന്നുമേ 5
നാനാശാഖാനിഴലെഴും നാനാവൃക്ഷം നിരന്നുമേ!
വണ്ടിനങ്ങൾം മുരണ്ടേറേം കൊണ്ടാട്ടം ഭംഗിയാണ്ടുമേ 6

പൂക്കാത്തവൃക്ഷമങ്ങില്ല കായ്ക്കാത്തവയുമങ്ങിനേ
മുള്ളുള്ളവയുമേ ഭംഗമില്ലാതേ കണ്ടുമാവനേ 7
പക്ഷിനാദം കലർന്നേറ്റം പുഷ്പങ്ങൾ വികസിച്ചഹോ
സർവ്വത്ര പുഷ്പവൃക്ഷങ്ങൾ ചൊവ്വോടുനിഴലാർന്നതായ് 8
ഭംഗിയേറും രമ്യവനമങ്ങുകേറീ നരാധിപൻ
കാറേററ്റ പൂത്ത വൃക്ഷങ്ങളേറ്റമന്നാവനാന്തരേ 9
പുഷ്പവർഷംചെയ്തു വീണ്ടും കെല്പോടേറ്റം വിചിത്രമേ
മാനം മുട്ടിപ്പക്ഷിസംഘം താന്നേറ്റാരവമാർന്നഹോ 10
ചിത്രപുഷ്പങ്ങൾ വൃക്ഷങ്ങൾ തത്രശോഭിച്ചിതേറ്റവും
അന്നവറ്റിൻറെ പൂത്താങ്ങിത്തുങ്ങും തളിർകളിൽപരം 11
മുരണ്ടുമധുവുണ്ടുകൊണ്ടിരുണ്ടാണ്ടുള്ളവണ്ടുകൾ
നാനാപ്രദേശങ്ങളതിൽ നാനാപുഷ്പമണിഞ്ഞവ 12
വള്ളിക്കുടിൽ പിണഞ്ഞേറ്റമുള്ളിൽ പ്രീതിവളർപ്പവ
കണ്ടുകണ്ടുപരം പ്രീതിപൂണ്ടു മന്നിൻറെനായകൻ 13
കൊമ്പുതമ്മിൽ പിണഞ്ഞേറ്റം വമ്പിച്ചിന്ദ്രധ്വജോപമം
പൂത്തെഴും തരുജാലത്താലാസ്ഥലം ശോഭയാണ്ടുതേ 14
സിദ്ധചാരണ ഗന്ധർവ്വാപ്സരോവാനരകിന്നരർ
സേവിച്ചുതിസുഖംപൂണ്ടു മേവിപ്പോരുന്നതാവനം 15
മെല്ലെക്കുളിർമണംപൂണ്ട നല്ല പൂച്ചെടിയേറ്റടൻ
വൃക്ഷംതോറും രമിപ്പാനായേല്ക്കുന്ന വായുവാവനേ 16
ഈവണ്ണം ഗുണമേറീടുമാവനം കണ്ടുമന്നവൻ
പുഴവക്കത്തഴകിയന്നയർന്ന കൊടിപോലഹോ 17
ആ വനം കണ്ടു കയറീട്ടവൻ തൃഷ്ണബീജാകുലം
അഴകുള്ളാശ്രമം കണ്ടു വഴിയേ നരനായകൻ 18
അനേകം മാമരംപൂണ്ടു മനലൻ പ്രജ്വലിച്ചുമേ
പുണ്യാശ്രമം നൃപൻ കണ്ടു ധന്യൻ നന്ദിച്ചിതേറ്റവും 19
യതീന്ദ്രരാം ബാലഖില്യരതിലുണ്ടു മുനീന്ദ്രരും
പുഷ്പാർച്ചന കഴിച്ചുള്ളോരഗ്നിശാലകളുണ്ടതിൽ 20

പുണ്യശ്രദ്ധാംബുവൊഴുകും മാലിനീനദിചൂഴവേ
മണപ്പുറങ്ങളേക്കൊണ്ടു മനോജ്ഞതരമാസ്ഥലം 21
നാനാപക്ഷികളുള്ളോരാ നദിചേരും തപോവനേ
അതിൽ വാഴും വ്യാളമൃഗത്തതികണ്ടു നൃപൻ തദാ 22
അതിശ്രീയുള്ള തേരാളി മതിമാനായമന്നവൻ
ദേവലോകാഭമായുള്ളോരാസ്ഥലത്തിൽ കരേറിനാൻ 23
നന്മയിൽ ജീവജാലങ്ങൾക്കമ്മയെന്ന കണക്കിനേ
കണ്ടാനങ്ങാശ്രമം ചുറ്റിപ്പുണ്യയാം നദിപോവതും 24
ചക്രാഡ്യപുളിനം ചേർന്നും തരയായ് പൂവൊലിച്ചുമേ
കിന്നരാവലി സേവിച്ചും കീശക്ഷങ്ങൾ കുടിച്ചുമേ 25
സ്വാദ്ധ്യായശബ്ദം കേൾക്കുന്ന കരുപ്പുറമിയന്നുമേ
ആനയും പുലിയും പാമ്പും സേവിപ്പോന്നാകുമാനദി 26
അതിൻവക്കിൽ കാശ്യപനാം ഭഗവാൻ മുനിതന്നുടെ
മഹർഷിശ്രേഷ്ഠർ വാണീടുമാശ്രമം കണ്ടുമന്നവൻ 27
ആശ്രമത്തെച്ചുഴന്നാറുമാശ്രമത്തെയുമാനൃപൻ
കണ്ടിട്ടതിൽ പ്രവേശിച്ചുകൊണ്ടീടാൻ കരുതീടിനാൻ 28
തുരുത്തെഴും മാലിനിയാം പുഴയാലേ മനോഹരം
നരനാരായണസ്ഥാനം ഗംഗയാലെന്നവണ്ണമേ 29
മദിച്ചു മയിലാടീടുമാവനം പുക്കുമന്നവൻ
അഥചൈത്രരഥം പോലുള്ളതിൽ ചെന്നാനരർഷഭൻ 30
അതീവഗുണമാർന്നോരാശ്രമനിർദ്ദേശ്യപ്രഭാവനായ്
അരുളീടും കശ്യപനാം കണ്വനെച്ചെന്നുകാണുവാൻ 31
നിശ്ചയിച്ചാനകുതിര കാലാളുള്ളോരു സേനയേ
വനദ്വാരത്തിങ്കൽ നിർത്തിപ്പുനരിങ്ങിനെ ചൊല്ലിനാൻ
നിർദ്ദോഷനായുപസ്സോറാറമൊത്തീടും കാശ്യപഷിയേ
കാണ്മാൻ പോയീടുവൻ നില്പിനിങ്ങു ഞാൻവന്നിടുംവരേ
ദേവകാനനമൊത്തീടുമാവനം പുക്കുമന്നവൻ
പൈദാഹവും വിട്ടൊഴിഞ്ഞു മോദമുൾക്കൊണ്ടിതേറവും 34

രാജചിഹ്നം മാററിവെച്ചു മന്ത്രിമാരൊത്തുമന്നവൻ
പുരോഹിതനെ മുമ്പാക്കിയാശ്രമത്തിൽക്കരേറിനാൻ 35
അനശ്വരതപസ്സുള്ളാ മുനിയെക്കാണ്മതിന്നവൻ
ഭൃംഗനാദം മുഴങ്ങീട്ടും പക്ഷിജാലമിണങ്ങിയും 36
ബ്രഹ്മലോകാഭമായുള്ളോരാശ്രമം പാർത്തുചുറ്റുമേ
ബഹുചന്മാരോത്തുമാറായ് പദക്രമമൊടുക്കുകം 37
ഓരോ വൈതാനകർമ്മത്തിൽ കേട്ടാനാ വീരമന്നവൻ
യജ്ഞവിദ്യാംഗവിജ്ഞന്മാർ യജുർവ്വേദികളങ്ങിനേ 38
ഭംഗിയിൽ സാമഗാനങ്ങൾ ചെയ്തീടുമൃഷിവയ്യരും
ഭാരുണ്ഡസാമഗന്മാരുമഥർവ്വശിഖചൊൽവരും 39
ഏവം യോഗ്യർഷിനിരയാലാശ്രമം ശോഭപൂണ്ടുതേ
അഥർവ്വവേദപ്രവരർ പൂഗയജ്ഞീയസാമഗർ 40
പദക്രമങ്ങളോടൊത്തു ചൊല്ലിപ്പോന്നിതുസംഹിത
ശബ്ദസംസ്കാരശുചിയായോതും മറവുള്ളവിപ്രരാൽ 41
മുഴങ്ങുമാശ്രമം ബ്രഹ്മലോകംപോലെ വിളങ്ങിതേ
യജ്ഞക്രിയാ വിദശുദ്ധന്മാർ ക്രമശിക്ഷയറിഞ്ഞവർ 42
ന്യായതത്വാത്മവിജ്ഞാനമിയന്നോർ വേദവേദികം
നാനാവാക്യസമാഹാരസമവായ വിശാരദർ 43
വിശേഷകായ്മറിവോർ മോക്ഷധർമ്മ പരായണർ
ഉപന്യാസം പൂർവ്വപക്ഷം സിദ്ധാന്തമിവകണ്ടവർ 44
ശബ്ദച്ഛന്ദോനിരുക്തങ്ങളറിഞ്ഞോർ കാലവേദികം
ദ്രവ്യകർമ്മഗുണജ്ഞന്മാർ കായ്കാരണവേദികം 45
വക്ഷികീശരുതജ്ഞന്മാർ വ്യാസഗ്രന്ഥാവലംബികം
നാനാ ശാസ്ത്രജ്ഞരിവർതൻ ശബ്ദം കേട്ടനരേശ്വരൻ 46
കേവലം ലോകതന്ത്രജ്ഞശ്രേഷ്ഠർ ചൊല്ലുന്ന തന്ത്രവും
അതാതിടത്തു വിപ്രേന്ദ്രർ യതാത്മാക്കൾ ശിതവ്രതർ 47
ജപഹോമപരന്മാർ വാഴ്വതും കണ്ടുനരാധിപൻ
അനേകാസനഭേദങ്ങൾ മനം തെററാതെയോഗികം 48

കയ്ക്കാണ്ടിരിപ്പതായ്ക്കണ്ടിട്ടൽഭുതപ്പെട്ട പാർത്ഥിവൻ
ദേവാലയങ്ങളിൽ ഭൂമിദേവർതൻ പൂജകണ്ടഹോ 49
ബ്രഹ്മലോകത്തിലാം താനെന്നമ്മഹീനാഥനോർത്തുപോയ്
ഇത്ഥമാക്കാശ്യപതപോഗൃഹ്യമായീടുമാശ്രമം 50
അതിപുണ്യഗുണം കണ്ടുമതിയായീലവന്നഹോ
അനന്തരം ഭൂരിതപോധനഷ്ടിസ–
ജ്ജനംപെട്ടം പുണ്യവിവിക്തശോഭനേ
പുരോഹിതാമാത്യയുതൻ കരേറിനാൻ
നരോത്തമൻ കാശ്യപതാപസാശ്രമേ

.....

എഴുപത്തൊന്നാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

പിന്നെ മന്ത്രികളേവിട്ടാമന്നവൻ തന്നെയേകനായ്
കയറിച്ചെന്ന കണ്ടീലാക്കാശ്യപഷ്ടിയെയാശ്രമേ 1
മാനഷ്ടിയെക്കണ്ടതില്ലാ ശൂന്യമായ്ക്കണ്ടിതാശ്രമം
അരണ്യത്തെമുഴക്കിക്കൊ'ണ്ടാരുണ്ടെ'ന്നാൻ നരാധിപൻ 2
പുത്രവീരശബ്ദംകേട്ടപ്പോൾപൊയ്ത്താർമാതൊത്തകന്യക
പാരം താപസവേഷത്തിലിറങ്ങിച്ചെന്നിതാശ്രമാൽ 3
കരിമീന്മിഴി ദുഷ്യന്തനുപനേക്കണ്ടപാടവം
അങ്ങയ്ക്കിതാ സ്വാഗതമെന്നങ്ങോതീ സല്ക്കരിച്ചൂടൻ 4
ആസനം പാദ്യമർഘ്യംതൊട്ടാചാരാൽ പൂജചെയ്തവം
അനാമയത്തെച്ചോദിച്ചാൾ നൃപതേ! കുശലത്തൊടും 5
പൂജിച്ചനാമയം ചോദിച്ചവൾ വേണ്ടുംപ്രകാരമേ
വീണ്ടുമങ്ങയ്ക്കുള്ളചെയ്തിടേണ്ടുവെന്നായി സസ്മിതം 6
മഞ്ജുഭാഷിണിയായോരാക്കന്യയേപ്പാർത്തു പാർത്ഥിവൻ
ചൊന്നാൻ മുറയ്ക്കുസല്ക്കാരം നന്നായേറുരസത്തൊടും 7

വന്ദ്യനാം കണ്വമുനിയെ വന്ദിപ്പാൻവേണ്ടി വന്നുഞാൻ
ഭദ്രേചൊല്ലുവിടെപ്പോയീ ഭദ്രനാമാമുനീശ്വരൻ 8

ശകുന്തള പറഞ്ഞു.

അച്ഛൻ ഫലങ്കൊണ്ടുവരാനാശ്രമം വിട്ടിറങ്ങിനാൻ
മുഹൂർത്തനേരം കാത്താലുമിഹ വന്നിട്ടുകണ്ടിടാം 9

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

ദുഷ്ടിയേക്കണ്ടിടാഞ്ഞാത്തേൻമൊഴിയാളിതി ചൊന്നതിൽ
അഴിഞ്ഞ പുഞ്ചിരിക്കൊണ്ടമൊഴിയും സുന്ദരാംഗിയായ് 10
തപഃസ്സാട്ടം ദമത്തോട്ടം വപുസ്സിൻ ഭംഗിയോടുമേ
രൂപയൌവനമാർന്നുള്ള കന്യയോടോതി മന്നവൻ 11
നിയ്യാരാരുടെ യെന്തിന്നാണിയ്യരണ്യത്തിൽ വന്നു നീ
ഇയ്യൊത്ത നല്ലഴകെഴും നീയെങ്ങുള്ളവളോമനേ 12
കണ്ടമാത്രയിൽ നീ നേടിക്കൊണ്ടിതെന്മാനസം ശുഭേ
നിന്നെ ഞാനറിവാനിച്ഛിക്കുന്നു ചൊല്ലുക ശോഭനേ 13
പുതപവീശനാശ്രമത്തിങ്കൽ വെച്ചേവം ചൊന്നകന്യക
മൃദുസ്മിതത്തൊടബ്ഭ്രമീപതിയോടോതിമെല്ലവേ 14
ധന്യധർമ്മതപസ്സേറും കണ്വമാമുനിതന്നുടെ
കന്യ ഞാനെന്നുവെച്ചാലും ദുഷ്യന്തധരണീപതേ 15

ദുഷ്യന്തൻ പറഞ്ഞു.

ഭഗവാനൂർദ്ധ്വരേതസ്സാണല്ലയോ ലോകപൂജിതൻ
ധർമ്മം ധർമ്മത്തിനും തെറ്റാമിളകാസംശിതവ്രതൻ 16
നിയ്യാമുനീന്ദ്രന്റെ മകളായതെങ്ങിനെ സുന്ദരി!
ഇനിയുള്ളീസ്സംശയം നീയിനിയില്ലാതെയാക്കണം 17

ശകുന്തള പറഞ്ഞു.

ഇതിനിയ്യുറിവായ്വന്നവിധം മുൻകഥ ചൊല്ലിടാം
കേട്ടാലും നൃപ ഞാൻ കണ്വപുത്രിയായ്തീർന്ന വാർത്തയേ 18
ഒരു മാമുനിയിങ്ങെത്തീട്ടെൻ ജന്മസ്ഥിതികേഴുംക്കവേ

അവനോടോതി ഭഗവാനതുകേൾക്ക മഹീപതേ 19

കണ്വൻ പറഞ്ഞു.

പണ്ടുഗ്രമാം തപം ചെയ്യും വിശ്വാമിത്രൻ ദൃഢവ്രതൻ
ഉൾത്തപിപ്പിച്ചുപോലേറെം വൃത്രജിത്താമ്മഹേന്ദ്രനെ 20
തപസ്സയർന്നിടുമിവനെൻപദം പോക്കുമെന്നഹോ
പേടിച്ചിരുൻമേനകയെവിളിച്ചിങ്ങിനെചൊല്ലിനാൻ 21
ദിവ്യാപ്സരോഗ്രണം പാർത്താൽ നീ മുന്തിയവൾ മേനകേ
ഇനിയുംനീ നന്മചെയ്കിനി ചൊൽവതു കേളൊടൊ 22
ഇതാ സൂര്യസമൻ വിശ്വാമിത്രൻ ജ്വരിതപോവ്രതൻ
ഉഗ്രമാകും തപംകൊണ്ടിട്ടൾക്കമ്പം നൽകിടുന്നു മെ 23
മേനകേ നിൻ ഭാരമിതാവിശ്വാമിത്രൻ വരാംഗനെ
നിൽപുണ്ടുഗ്രതപസ്സിങ്കലേർപ്പെട്ടങ്കൊണ്ടധൃഷ്യനായ് 24
അവനെൻനില പോക്കീടൊല്ലവനെപ്പോയ്മയക്കെടൊ
ചെയ്യവന്നതപോവിഘ്നമേകെടോ മമ നന്മ നീ 25
രൂപയൌവനസൌന്ദര്യവിലാസച്ചിരി ചൊൽകളാൽ
മയക്കി നീ തപസ്സിങ്കൽനിന്നകറുകവീരനെ 26

മേനക പറഞ്ഞു.

മഹാതപസ്വി ഭഗവാൻ മഹാതേജസ്സുവൻ വിഭോ
കോപനൻ താനവനതു ഭഗവാനറിവില്ലയോ 27
ആമഹാന്നടെ തേജസ്സു തപസ്സാക്കോപമെന്നിവ
ഇവിടയ്യും ഭയംനല്കുമിവൾക്കു ഭയമില്ലയൊ 28
മഹാമുനിവസിഷ്ഠന്നും മക്കളെപ്പോക്കിവിട്ടവൻ
മുന്നം ക്ഷത്രിയനെന്നാലും പിന്നെ ബ്രാഹ്മണ്യമേറവൻ 29
പരിശുദ്ധിക്കാഴമേറുമ്പെരുമ്പുഴചമച്ചവൻ
പുണ്യമുള്ളാപ്പുഴയ്ക്കല്ലോ ചൊല്ല കൌശികിയെന്നുപേർ 30
ദുഷ്കാലത്തവന്നുള്ളാമയ്ക്കുണ്ണാരെബ്ഭരിച്ചുപോൽ
വ്യാധനായ്ത്തീർന്ന രാജർഷിമതംഗൻധർമ്മവിത്തമൻ 31

ദുർഭിക്ഷകാലം തീർന്നപ്പോളാശ്രമത്തെയ്യുണഞ്ഞവൻ
പുഴയ്ക്കുപാരേതിപേരും കല്പിച്ചിട്ടീടിനാൻ പ്രഭു 32
ചണ്ഡാലൻ മന്നനും പ്രീത്യാ യാഗം ചെയ്യിച്ചുമാമുനി
അന്നു പേടിച്ചു സോമാത്മം ചെന്നീലേ നീ സുരേശ്വര 33
ക്രുദ്ധനായിട്ടു വേറിട്ടും നക്ഷത്രപദമായവൻ
പ്രതിശ്രവണമെന്നാദിസൃഷ്ടിച്ചു താരകാഗണം 34
ശരണം ഗുരുശാപാർത്തത്രിശങ്കുവിനു നൽകിനാൻ
ഇത്ഥമാമുനിതൻ കർമ്മമോർത്തു പേടിച്ചിടുന്നു ഞാൻ 35
ചൊടിച്ചവൻ ദഹിപ്പിക്കാപ്പടികല്പിച്ചിടേണമെ
ചുടും ജഗത്തു തേജസ്സാൽ കാൽകൊണ്ടുഴികുലുക്കിടും 36
മേരുശൈലം ചുരുക്കീടും ദിക്കെല്ലാം മാറിവെച്ചിടും
അത്രയുഗ്രതപസ്സാണ്ടു ദീപ്താഗ്നിസമനാണവൻ 37
എന്നെട്ടൊരുത്തിയ്ക്കു തൊടാനാകുമോ വിജിതേന്ദ്രിയൻ
നീമുഖം ചന്ദ്രസൂര്യന്മാർ കൺകാലൻ നാവുമായവൻ 38
എൻകൂട്ടക്കാർക്കു തൊട്ടുവാനാകുമോ ദേവനായക!

യമൻ സോമനുനിമാർ സാദ്ധ്യർ വിശ്വേ-
ദേവന്മാരാബ്ബാലഖില്യാദിയെല്ലാം
പേടിപ്പോരാണായവനെ പ്രഭാവാൽ
പേടിയ്ക്കില്ലേ പിന്നെയെന്നെട്ടൊരുത്തി 39
ഭവാനേവം ചൊല്ലിയാൽ ഞാൻ മുനീന്ദ്ര-
സമീപം പോകാതിരിക്കുന്നതല്ല
സുരേന്ദ്ര നിയ്യെന്റെ രക്ഷയ്ക്കുനോക്കു-
കിറങ്ങാം ഞാൻ രക്ഷയോടീക്രിയക്കായ് 40
എന്നാലീഞാനവിടെ ക്രീഡചെയ്യേ
മന്ദാനിലൻ വസ്തുമകററിടട്ടെ
പൂവമ്പനും തുണയായ് നിന്നിടേണം
ദേവേന്ദ്ര ഞാൻ ചെയ്തതിൽ നിൻപ്രസാദാൽ 41

മണത്തിടും കൂർകാററാവനത്തി–
ലണഞ്ഞൊട്ടേ മുനിയേ ഞാൻമയക്കേ
അവ്വണ്ണമെന്നാവിധം ചെയ്തശേഷം
ചൊവ്വായ്പോന്നാൾ കൌശികേന്ദ്രാശ്രമത്തിൽ 42

.....

എഴുത്തിരണ്ടാമദ്ധ്യായം

കണ്വൻ പറഞ്ഞു.

ഇന്ദ്രനായവൾ ചൊന്നോരുവണ്ണം കല്പിച്ചുവായുവെ
മന്ദമാരുതനോടൊത്തു മന്ദം മേനക പോയിനാൾ 1
കണ്ടാലവൾ തപഃശ്രുതികൊണ്ടാപ്താപമകന്നവൻ
വിശ്വാമിത്രൻ തപം ചെയ്യൊശ്രമേ ഭീരു മേനക 2
അവളാ മുനിയേക്കുപ്പീട്ടവിടെ ക്കേളിയാടിനാൾ
അത്തവ്വിലനിലൻ ശുഭ്രവസ്ത്രം വീശിയകറിനാൾ 3
ഉടനായവൾ വസ്ത്രത്തെയെടുപ്പാൻ കീഴിറങ്ങിനാൾ
പെട്ടം നാണത്തൊടും കാറിൽ കടക്കണ്ണിട്ട സുന്ദരി 4
അഗ്നിതേജസ്സാ മുനീന്ദ്രനങ്ങിനേ കണ്ടുനില്ക്കുവേ
വിശ്വാമിത്രൻ വിഷമമാവസ്ത്രം പോയതെടുക്കുവാൻ 5
സസംഭ്രമം മേനകതാൻ പ്രസരിപ്പോരവസ്ഥയിൽ
തുറന്നനിലയിൽ കണ്ടാൻ പരമാസ്സുന്ദരാംഗിയെ 6
അവശംതൻ രൂപലാവണ്യമവൻകണ്ട മുനീശ്വരൻ
കാമബാണാർത്തനായിട്ട കാമിച്ചു സംഗമത്തിനായ് 7
വിളിച്ചിതവളെപ്പിന്നെ ത്തെളിഞ്ഞുംക്കൊണ്ടുമേനക
അവരൊട്ടേറെനാൾ പിന്നെ യവിടെക്കേളിയാടിനാർ 8
ഒരു നാളെന്നപോലേവം സരസംകേളിയാടവേ
ജനിപ്പിച്ചു മേനകയിൽ ശ്രീകുന്തളയെയാമുനി 9
മാലിനീനദി ചൂഴ്ന്ന പനിമാമലവീഥിയിൽ
മാലിനിക്കരയിൽ ഗർഭം താനുപേക്ഷിച്ചുമേനക 10

വേണ്ടകായ്യം ചെയ്യുടൻ താനണ്ടർകോൻ മുമ്പിലെത്തിനാൾ
അഗ്ഗർഭം വിജനേ സിംഹവ്യാഘ്രാകുലമഹാവനേ 11
കണ്ടുചുറവും ശകുന്തങ്ങളിണ്ടലറവുവളഞ്ഞുതേ
മാംസംകൊതിയ്ക്കും ക്രൂവ്യാദർ ഹിംസിച്ചീടരുതെന്നഹോ
ചുറവും കാത്തുശകുന്തങ്ങൾ മേനകപ്പെൺകിടാവിനെ
ജലസ്പർശത്തിനായ്പോകുന്നളവാവിജനസ്ഥലേ 13
ശകുന്തം കാത്തുരക്ഷിക്കുമിവളെക്കണ്ടു കാട്ടിൽഞാൻ
പിന്നെ ഞാൻകൊണ്ടുവന്നിട്ടെൻ കന്യയാക്കിവളർത്തി
(നേൻ 14
ദേഹമുണ്ടാക്കിയോൻപ്രാണൻകാത്തവൻചോർകൊടുപ്പവൻ
ക്രമാലീ മുവ്വരച്ഛന്മാരെന്നത്രേ ധർമ്മശാസനം 15
വിജനാടവിയിൽ ചുറവും ശകുന്താവലി കാത്തതിൽ
ശകുന്തളാഭിധാനത്തെയിവൾക്കന്നു കൊടുത്തു ഞാൻ 16
എന്നേവമാണെന്മകളായ്വന്നതും കേൾ ശകുന്തള
ശകുന്തളയ്ക്കും ഞാനച്ഛനാകുന്നെന്നേ വിചാരമാം 17

ശകുന്തള പറഞ്ഞു.

ചോദിച്ചവാറിപ്രകാരമോതിയാ മുനിയോടവൻ
ഈമട്ടഞാൻ കണ്വപുത്രിയാമെന്നോർക്കുക മന്നവ 18
താതനെക്കണ്ടിടാത്തീഞാൻ താതനെന്നോർപ്പു കണ്വനെ
ഏവമെൻകഥ ചൊന്നോൻ ഞാൻകേട്ടവണ്ണം നരേശ്വര! 19

എഴുപത്തിമൂന്നാമദ്ധ്യായം

ദുഷ്യന്തൻ പറഞ്ഞു.

കല്യാണി നീ രാജപുത്രിയല്ലോ ചൊന്നതുനോക്കിയാൽ
എൻഭാര്യയാക സുശ്രോണിയമ്പിൽ ചൊല്ലുന്നുവേണ്ടുഞാൻ
പൊന്മാല നല്ലവസ്ത്രങ്ങൾ നന്മയിൽ പട്ടണങ്ങളിൽ
നിർമ്മിച്ചവകളായുള്ള പൊന്മണിക്കുണ്ഡലങ്ങളും 2

നിണക്കുനൽകിടുന്നേൻ ഞാൻനിഷ്കാദിയജിനങ്ങളും
രാജ്യമെല്ലാം നിണക്കേകാം പൂജ്യേ! നീ ഭാര്യയാക മേ 3
ഭീരു! ഗാന്ധർവ്വമാകുന്ന വിവാഹം ചെയ്കസുന്ദരി
വിവാഹങ്ങളിൽ വെച്ചേറ്റം മുഖ്യം ഗാന്ധർവ്വമാണുപോൽ 4

ശകുന്തള പറഞ്ഞു.

ഫലം കൊണ്ടുവരാനച്ഛനാശ്രമം വിട്ടിറങ്ങിനാൻ
മുഹൂർത്തം കാക്കുകദ്ദേഹമെന്നെയങ്ങേക്കു നൽകിടും 5

ദുഷ്യന്തൻ പറഞ്ഞു.

വരാംഗിനിയെന്നെയംഗീകരിപ്പാനാഗ്രഹിപ്പു ഞാൻ
നിനക്കുവേണ്ടിനില്ക്കുന്നേൻ നിന്നിലാണെന്മനസ്സെടോ 6
ആത്മാവിൻ ബന്ധുവാത്മാവാണാത്മാവാത്മാവിനാശ്രയം
ആത്മാവിനാലേ ധർമ്മത്താലാത്മദാനം കഴിക്കനീ 7
ധർമ്മശാസ്ത്രേ വിവാഹങ്ങൾ ചുരുക്കിച്ചൊൽവതെട്ടതാൻ
ബ്രാഹ്മം ദൈവം പിന്നെയാഷ്ം പ്രാജാപത്യാഖ്യമാസുരം 8
ഗാന്ധർവ്വം രാക്ഷസം പിന്നെപ്പൈശാചം തന്നെയഷ്ടമം
ക്രമാലിവകൾ ധർമ്മ്യങ്ങളെന്നാൻ സ്വായംഭുവൻമനു 9
ആദ്യത്തെനാലും മുഖ്യങ്ങളത്രേ വിപ്രർക്കതോർക്കനീ
മുറയ്ക്കാറും ക്ഷത്രിയർക്കും ധർമ്മ്യമാകുമനിന്ദിതേ 10
മന്നോർക്കാവാം രാക്ഷസവും വിധം ശൂദ്രർക്കൊക്കുമാസുരം
അഞ്ചിൽ മൂന്നും ധർമ്മമാകുമധർമ്മംതന്നെരണ്ടിഹ 11
പൈശാചമാസുരം താനും ചെയ്യീടരുതൊരിയ്ക്കലും
ഈ വിധിപ്പടിചെയ്യേണം ധർമ്മത്തിന്നിതുതാൻ ഗതി 12
ഗാന്ധർവ്വവും രാക്ഷസവും ധർമ്മ്യമെന്നോർക്കുമാഴ്കൊലാ
വെവ്വേറെയും കലർത്തീട്ടും ചെയ്യാമില്ലിഹ സംശയം 13
സകാമനാമിനിയ്ക്കുന്നാൽ നീ സകാമവരാംഗനേ
ഗാന്ധർവ്വമാം വിവാഹത്താൽ ഭാര്യയായീടവേണമേ 14

ശകുന്തള പറഞ്ഞു.

ധർമ്മമാർഗ്ഗമിതെന്നാലെന്നാത്മസ്വാതന്ത്ര്യമോർക്കിലും
പൌരവേന്ദ്ര പ്രദാനത്തിൽ പാരം കേളെൻെറനിശ്ചയം 15
സത്യംചെയ്യുക ഞാനിപ്പോൾ പ്രത്യേകംചൊല്ലിടുന്നതിൽ
എന്നിലുണ്ടായ്വരും പുത്രൻ നിന്നനന്തരമൂഴിയിൽ 16
യുവരാജാവാകവേണം ചൊന്നേൻ മന്നവ! വാസ്തവം
ഏവം ചെയ്യാമെന്നുവെച്ചാലാവാം നമ്മൾക്കുസംഗമം 17

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

ഏവമാവാമെന്നുചൊന്നാൻ ഭൂവിൻ നാഥനസംശയം
നിന്നെയെൻനഗരത്തേക്കു നയിപ്പേൻ ഞാൻ സുചിസ്മിതേ
ആ സ്ഥാനത്തിന്നർഹയാം നീ സത്യംചൊല്ലുന്നുഞാനെടോ
ഏവം നല്ലനടപ്പുള്ളോളിവളോടോതിവെച്ചുടൻ 19
രാജർഷി കൈപിടിച്ചിട്ടായവളൊന്നിച്ചു മേവിനാൻ
അവളേ വിശ്വസിപ്പിച്ചുപോയാൻ വീണ്ടും പറഞ്ഞുടൻ 20
ചതുരംഗപ്പടയെ ഞാൻ നിനക്കായിട്ടയയ്ക്കുവൻ
അവ്വണ്ണം നിന്നെയെൻ ഗേഹമാനയിപ്പേൻ ശുചിസ്മിതേ

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

എന്നായവളൊടോതിട്ടാ മന്നവൻ ജനമേജയ
മനസ്സിൽക്കാശ്യപനെയും നിനച്ചുംകൊണ്ടു പോയിനാൻ
തപസ്വിയാമാ മുനീന്ദ്രനിതുകേട്ടെന്തുചെയ്യുമോ
പരമിമ്മട്ടോർത്തുകൊണ്ടേ പുരം പൂകീടിനാൻ നൃപൻ 23
മുഹൂർത്തം മുമ്പവൻപോകേ കണ്വനാശ്രമമെത്തിനാൻ
നാണിച്ചച്ഛൻെറ മുമ്പിട്ടുചെന്നീലപ്പോൾ ശകുന്തള 24
ദിവ്യജ്ഞാനി തപസ്സേറും കണ്വനായവളോടുടൻ
സകലം ദിവ്യചക്ഷുസ്സാൽകണ്ടു നന്ദിച്ചുചൊല്ലിനാൻ 25
നിയ്യെന്നെയാദരിക്കാതെ ഭദ്രേഗ്രഢം പുമാനുമായ്
ചെയ്തസംസർഗ്ഗമിന്നേതും ധർമ്മം തെററിയതല്ലെടോ 26

ക്ഷത്രിയന്നിങ്ങു ഗാന്ധർവ്വവിവാഹം ബഹുമുഖ്യമാം
കാമിപ്പോനായ്ക്കാമമുള്ളോർക്കമന്ത്രം ഗൃഢസംഗമം 27
ധർമ്മശാലി മഹാനല്ലോ ദുഷ്യന്തൻ പുരുഷർഷഭൻ
നന്ദിയുള്ളാപ്പതിയിൽ നീ ചേർന്നിതല്ലോ ശകുന്തളേ 28
പാർത്തട്ടിൽ യോഗ്യനായുണ്ടാംശകുന്തൻപുത്രൻനിനക്കെടോ
ആഴിചൂഴുമൊരീയുഴിവാഴുമാവീരനന്ദനൻ 29
ചക്രവർത്തി പദംപൂണ്ടു ചക്രംവർത്തിക്കുമായവൻ
ഒരേടവും കേടുതട്ടാതൊരുമാതിരി വീയ്യുവാൻ 30
പിന്നെക്കാൽകഴുകിച്ചെന്നു ചൊന്നാളാമുനിയോടവം
ഫലഭാരംതാഴെവെച്ചു വിശ്രമിച്ചങ്ങിരിക്കവെ 31

ശകുന്തള പറഞ്ഞു.

വരിച്ചു ദുഷ്യന്തനൃപവരനേ വരനായി ഞാൻ
മന്ത്രിമാരൊക്കുമവനിൽ പ്രസാദംചെയ്തീടേണമേ 32

കണ്വൻ പറഞ്ഞു.

നിനക്കുവേണ്ടിയവനിൽ ഞാനൊട്ടേറെ പ്രസന്നനാം
അഭീഷ്ടവരമെന്നോടുശുഭേ! വാങ്ങീടുകിന്നു നീ 33

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

വരംവാങ്ങിച്ചു ദുഷ്യന്തസുഖത്തിനു ശകുന്തള
ധർമ്മിഷ്ഠഭാവവും രാജ്യസ്ഥൈര്യവും പൌരവർക്കഹോ 34

എഴുപത്തിനാലാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

ശകുന്തളയൊടാസ്സത്യം ദുഷ്യന്തൻചെയ്തുപോകവേ
ഗർഭംതികഞ്ഞു പെറ്റാളാത്തനുവീരകുമാരനെ 1
മുപ്പാരിലും പുകഴ്ന്നോനായ് ദീപ്തവഹ്നിപ്രതാപനായ്
രുപൌരവായ്ഗുണംകൂടും ദുഷ്യന്താത്മജനെ പ്രഭോ 2

ജാതകർമ്മാദിവിധികർമ്മം കണ്വൻ പുണ്യമെഴുംമുനി
വിധിയാംവണ്ണമേ ചെയ്താനാശ്രീമാന്റെ വളർച്ചയിൽ 3
വെളുത്തുകൂർത്ത പല്ലുള്ളോൻ സിംഹതുല്യദൃഢാംഗവാൻ
കൈചക്രരേഖയും കട്ടിത്തലയും കൽപ്പുമുള്ളവൻ 4
കുമാരൻ ദേവപുത്രാഭൻ ക്രമാൽ വേഗം വളർന്നുതേ
ബാലനാംവയസ്സായകാലം കണ്വാശ്രമസ്ഥലേ 5
സിംഹം വ്യാഘ്രം പന്നി പോത്തു ഗജമെന്നീ മൃഗങ്ങളെ
പിടിച്ചാശ്രമവൃക്ഷത്തിൽ ബന്ധിച്ചുബലവാനവൻ 6
കയറീട്ടമിണക്കീട്ടും കളിച്ചോടിനടന്നുതേ
അന്നായിവന്നു പേരിട്ടു കണ്വാശ്രമനിവാസികൾ 7
ആവട്ടേ സർവ്വദമനനേവർക്കും ദമകൃത്തിവൻ
ഈമട്ടു സർവ്വദമനനാമംനേടി കുമാരകൻ 8
വിക്രമം ബലമോജസ്സെന്നിഗ്ഗുണങ്ങൾ തികഞ്ഞവൻ
അവനെപ്പാർത്തുമാക്കണ്വനവന്റെ തൊഴിൽപാർത്തുമേ 9
യൌവരാജ്യത്തിനായെന്നാശ്ശകുന്തളയോടോതിനാൻ
തൽബലം കാങ്കയാൽ കണ്വൻകല്പിച്ചു ശിഷ്യരോടുടൻ 10
സുകൃതത്തിൻചിഹ്നമുള്ളീശ്ശകുന്തളയെയിന്നുടൻ
സുതനോടും ഭർത്തൃഗേഹമതിങ്കൽകൊണ്ടണയ്ക്കുവിൻ 11
സ്ത്രീകൾക്കു ബന്ധുഗേഹത്തിലാകാപാപ്പുപെരുത്തനാൾ
കീർത്തി ചാരിത്രധർമ്മങ്ങളത്രേകൊണ്ടാക്കുവിൻക്ഷണം 12
അവ്വണ്ണമെന്നാശ്ശിഷ്യന്മാരേവരും പുത്രനൊത്തഹോ
ശകുന്തളയെ മുമ്പാക്കി ഹസ്തിനാപുരിപൂകിനാർ 13
ദേവപുത്രാഭനായ് പദ്മനേത്രനാം പുത്രനൊത്തുടൻ
ആശ്രമംവിട്ട ദുഷ്യന്തപാർശ്വംപുക്കിതസുന്ദരി 14
രാജാവിൻമുമ്പിൽ മുൻകൂട്ടിയറിയിച്ചുകരേറിനാൾ
ബാലസൂര്യാഭനായുള്ള ബാലനോടിടചേർന്നവൾ 15
യാത്രചൊല്ലീട്ടാശ്രമത്തെയ്ക്കുത്തിനാനവരേവരും
മുറയ്ക്കു പൂജചെയ്തിട്ടങ്ങുരച്ചിതു ശകുന്തള 16

ശകുന്തള പറഞ്ഞു.

രാജൻ ചെയ്കീപ്പുത്രനങ്ങുയൌവരാജ്യാഭിഷേചനം
ദേവതുല്യൻ ഭവാനെന്നിലുണ്ടായമകനാണിവൻ 17
മുൻകരാർപോലെ ചെയ്താലുമിവനിൽപ്പുരുഷോത്തമ
കണ്വാശ്രമത്തിങ്കൽ വെച്ചിട്ടന്നെനോടുള്ള സംഗമെ 18
ചൊല്ലിവെച്ചകരാറുണ്ടുള്ളിലോർക്ക മഹാമതേ

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

ആ രാജാവവൾചൊല്ലുംവാക്കേവം കേട്ടോർത്തുവെങ്കിലും 19
ചൊന്നാനിനിയ്ക്കോർമ്മയില്ല നീയേതോ ദുഷ്ടതാപസി
ധർമ്മകാമാർത്ഥസംബന്ധമോർമ്മയില്ലിങ്ങു നിയ്യുമായ് 20
പോകയോ നില്ക്കയോയെന്തുമോഹമായതു ചെയ്ക നീ
ഏവം ചൊന്നപ്പൊൾ നാണിച്ചുപാവമാമത്തപസ്വിനി 21
കേണുമോഹിച്ചു ദുഃഖത്താൽത്തുണപോലങ്ങുനിന്നുപോയ്
ചൊടിച്ചുകൺചുവന്നിട്ടു ചൊടിവീണ്ടും വിറച്ചവൾ 22
കടക്കൺചാച്ചുരചനെച്ചുട്ടുമാമ്മാറുനോക്കിനാൾ
ആകാരത്തെമറച്ചിട്ടുമാകുലം മനസ്വിവാർന്നുമേ 23
തപസ്സംഭൃതമാം തേജസ്സുവളപ്പോളടക്കിനാൾ
മുഹൂർത്തം ധ്യാനമായ്നിന്നിട്ടഹോദുഃഖച്ചൊടിപ്പൊടും 24
ഭർത്താവിനെപ്പാർത്തുപാരം ക്രുദ്ധയായവളോതിനാൾ

ശകുന്തള പറഞ്ഞു.

അറിഞ്ഞുംകൊണ്ടുമെന്തേവമരുൾചെയ്യുന്ന ഭൂപതെ 25
അറിയില്ലെന്നുറപ്പിച്ചു വെറും നാടൻറെമാതിരി
സത്യാസത്യങ്ങളിഹ നിൻ ചിത്തംതന്നെയറിഞ്ഞിടും 26
ശുഭംചൊൽസാക്ഷിധർമ്മത്താൽ ചെയ്യൊല്ലാത്മാവമാനനം
അന്യമട്ടെഴുമാത്മാവിന്നന്യഥാത്വം കൊടുപ്പവൻ 27
കള്ളനെപ്പോലാത്മഹാരിയവൻചെയ്യാത്തതേതഹൊ

ഞാനേകയെന്നോ കരുതുന്നുനീ ഹൃൽ-
സ്ഥാനേപുരാണൻ മുനിയുണ്ടിരിപ്പൂ
കാണുന്നുനിൻപാപമവൻ പരൻതാൻ
കാണച്ചിലേ നീ പിഴചെയ്തീടുന്നു 28
ദുരിതംചെയ്തെന്നെയാരുമറിയില്ലെന്നുവെയ്ക്കയോ
സത്യം ദേവകൾകണ്ടീടും ഹൃത്തിൽവാഴും പുമാനുമേ 29
ആദിത്യനും ചന്ദ്രനുമഗ്നിവായു
വാകാശഭൂവാരിമനോയമന്മാർ
അവ്വണ്ണമേ രാപ്പകൽ സന്ധ്യരണ്ടു-
മദ്ധർമ്മവും കാൺമു നരന്റെ വൃത്തം 30
ഉള്ളിൽ വാഴും കർമ്മസാക്ഷിക്ഷേത്രജ്ഞൻ തുഷ്ടനാവുകിൽ
വൈവസ്വതൻ യമനവന്നുള്ളപാപം കൊടുക്കുമേ 31
ദുഷ്ടനാരന്തരാത്മാവിൻ തുഷ്ടിനേടാതിരിപ്പവൻ
ആപ്പാപിയ്ക്കുള്ള പാപത്തിന്നേകം നരകമന്തകൻ 32
ആത്മാവിനെച്ചതിച്ചാരാണനൃഥാത്വം നടിപ്പവൻ
ആത്മദ്രോഹിയവന്നെന്നും നന്മ ദേവകൾ നൽകിടാ 33
സ്വയംവന്നവളെന്നെന്നെ നിന്ദിയ്ക്കായ്ക പതിവ്രത
ആദരിക്കത്തവളീ സ്വയമേ വന്ന ഭാര്യഞാൻ 34
എന്തെന്നെ നാടനെപ്പോലെ നിന്ദിയ്ക്കുന്നു സദസ്സിൽ നീ
ശൂന്യരോദനമോ ഞാൻചെയ്വതു നീ കേൾപ്പതില്ലയോ 35
യാചിച്ചുചൊല്ലുമീയെന്റെ വാക്കുനീ ചെയ്തിടായ്കിലോ
ദുഷ്യന്ത നിന്റെ മൂർദ്ധാവുനൂറായ്പൊട്ടിത്തെറിയ്ക്കുമേ 36
ഭർത്താവുഭാര്യയിൽച്ചേർന്നാൽ ജനിച്ചീടുന്നുതാനുടൻ
ജായയ്ക്കതാണു ജായാത്വമെന്നത്രേ വൈദികാശയം 37
വേദജ്ഞനാംപുരുഷനു ജനിച്ചീടുന്നപത്യമോ
സന്താനത്താൽ കയററുന്നു മുന്മരിച്ച പിതൃക്കളെ 38
സുതൻ പുമാഖ്യനരകാൽ ത്രാണം ചെയ്യും പിതാവിനെ

അതിനാൽ പുത്രനെന്നോതീ സ്വയംഭ്രവവനെസ്സ്വയം 39
പുത്രനാൽ നേടുമേ ലോകം പുത്രനാൽശ്ശാശ്വതം ഫലം
പൌത്രന്റെറപുത്രനെക്കൊണ്ടും മോദിപ്പു പ്രപിതാമഹർ 40
അവം ഭാര്യഗൃഹേദക്ഷയവം ഭാര്യസുതാനവിത
അവം ഭാര്യപതിപ്രാണയവംഭാര്യ പതിവ്രത 41
ഭാര്യയർത്ഥം മനുഷ്യന്നു ഭാര്യയുത്തമനാം സഖി
ത്രിവർഗ്ഗമൂലവും ഭാര്യ ഭാര്യസൽഗതിമൂലവും 42
ഭാര്യയുള്ളോർ ക്രിയാവാന്മാർ ഭാര്യയുള്ളോർ ഗൃഹസ്ഥരും
ഭാര്യയുള്ളോർക്കുതാൻസൌഖ്യംഭാര്യയുള്ളോർക്കുലക്ഷ്മിയും 43
വിവിക്തത്തിൽസ്സഖികളീപ്രിയം ചൊല്ലുന്ന ഭാര്യമാർ
പിതൃക്കൾ ധർമ്മകാര്യത്തിലാർത്തനാകുമ്പൊളമ്മമാർ 44
കാട്ടിൽപോയാലുമാശ്വാസം മറ്റാർക്കു വഴിയാത്രയിൽ
വിശ്വാസ്യൻ ഭാര്യയുള്ളോൻ താനതിനാൽ ഭാര്യതാൻഗതി
മരിച്ചുനരകേ താനേ പതിയ്ക്കും പതിയെ സ്വയം
സതീവ്രതമെഴും ഭാര്യ പിന്തുടർന്നിട്ട കാത്തിടും 46
ആദ്യം ചത്താൽ ഭാര്യ ഭർത്താവെത്തുവാൻ കാത്തിരിയ്ക്കുമെ
മുന്മരിച്ചോരു ഭർത്താവിൻ പിൻപുറം സാദ്ധ്വിയെത്തുമെ
അതുകാരണമിച്ഛിപ്പു പാണിഗ്രഹണമൂഴിപ!
ലോകദ്വയത്തിലും ഭാര്യ കൂടെ നില്പവളാകയാൽ 48
താൻജനിപ്പിച്ചുതാൻതന്നെ പുത്രനെന്നോതുമേ ബുധർ
അതിനാലമ്മയേപ്പോലെകാൺമൂ പുത്രന്റെറയമ്മയെ 49
കണ്ണാടിയിൽ മുഖംപോലെ ഭാര്യയിൽ തന്റെറപുത്രനെ
അച്ഛൻ കണ്ടുസുഖിയ്ക്കുന്നു പുണ്യവാൻ വിണ്ണിലാം വിധം
മനോദുഃഖത്തിലും വ്യാധിപീഡയിങ്കലുമേ നരർ
തൻഭാര്യയിൽതൃപ്തികൊൾവൂ ദാഹിപ്പോർ നീരിലാംവിധം
ഏറെം പൊടിയ്ക്കിലും സ്ത്രീകൾക്കപ്രിയം ചെയ്യൊലാനരൻ
രതിസന്ധേർമ്മങ്ങൾക്കവർ കാരണമാകയാൽ 52

സ്ത്രീകളാത്മോൽഭവത്തിനു പുണ്യക്ഷേത്രം സനാതനം
ഋഷികൾക്കും പ്രജാസൃഷ്ടി പെണ്ണില്ലാതെ നടക്കുമോ 53
നിലത്തെപ്പൊടി മേല്പററിയലഞ്ഞോടും കുമാരകൻ
അച്ഛനെപ്പുൽകുമതിലും മെച്ചമായെന്തുചൊല്ലുവാൻ 54
താനേവം തനിയേ വന്നു താല്പര്യപ്പെട്ടമീ മകൻ
കടക്കണ്ണിട്ടുനോക്കുമ്പോൾ വെടിഞ്ഞീടുന്നതെന്തു നീ 55
എടുക്കും തന്മുട്ടുകളെയുടച്ചീടില്ലുറുമ്പുകൾ
ധർമ്മജ്ഞനാം ഭവാനെന്തേ താൻഭരിക്കാത്തു പുത്രനെ 56
വന്ധ്യങ്ങൾ നാരിമാർ തണ്ണീരിവററിൻ സ്പർശസൌഖ്യവും
ശിശുപുത്രൻ പുണർന്നീടും സ്പർശസൌഖ്യത്തിനൊത്തിടാ
ദ്വിജൻ ദ്വിപദരിൽ ശ്രേഷ്ഠൻ പശു നാല്ക്കാലിജാതിയിൽ
ശരീയസ്സിൽ ഗുരുശ്രേഷ്ഠൻ സ്പർശിപ്പോരിൽ വരൻ കമൻ
അഴകേറുമിവൻ നിന്നെപ്പുൽകിക്കൊള്ളട്ടെ നിന്മകൻ
പുത്രസ്പർശാൽ സുഖം മററില്ലത്ര സ്പർശസുഖങ്ങളിൽ 59
മൂന്നുവർഷം കഴിഞ്ഞിട്ടപിന്നെപ്പെറേറനറിന്ദമ
നിന്നാർത്തിതീർക്കാനുള്ളോരീ മന്നവേന്ദ്രകുമാരനെ 60
നൂറശ്വമേധം ചെയ്യോനീ വീരനെന്നായി പൌരവ
ഇവനെപ്പെററനാൾ വാനിലശരീരോക്തി കേട്ടു തേ 61
ഗ്രാമാന്തരം പോയിവന്നോരാമാനുഷർ കിടാങ്ങളെ
മടികേററിട്ടിരുസ്സിങ്കൽ നാററിലാളിച്ചുകൊള്ളുമെ 62
പുത്രർതൻ ജാതകർമ്മത്തിൽ വിപ്രരീ വേദമന്ത്രവും
ചൊല്ലിപ്പോരുന്നിതിവിടെയുറിവില്ലാത്തതല്ലതും 63
അംഗാദംഗാൽ സംഭവിപ്പൂ ഹൃദയാൽ സംഭവിപ്പു നീ
ആത്മാവല്ലോ പുത്രനാം നീയിനി നൂറാണ്ടുവാഴ്ക നീ 64
എൻജീവനും നിന്നധീനം ദീർഘസന്താനവുംപരം
എന്നാലെൻപുത്ര! ജീവിച്ചു സുഖം നൂറാണ്ടുവാഴ്കനീ 65

നിന്നംഗാലിവനുണ്ടായീ പുരുഷാൽ പുരുഷൻ പരൻ
സരസ്സിങ്കൽ മുളയപോലെ നോക്കിക്കാങ്കീക്കുമാരനെ 66
ഗാർഹപത്യാലാഹവനീയാഗ്നിയുണ്ടായവണ്ണമെ
നിന്നിൽ നിന്നിവനുണ്ടായി നീതാൻ രണ്ടായിനില്പവൻ
നായാട്ടിങ്കൽ മൃഗത്തിൻ പിമ്പായാസാൽ പാഞ്ഞണഞ്ഞെ
(നാം
അച്ഛന്റെ യാശ്രമത്തിങ്കൽ വെച്ചെന്നേ വേട്ട നീ നൃപ 68
കേളുവ്വശീപൂവ്വചിത്തിസഹജന്യാഖ്യമേനക
പ്ലുതാചിവിശ്വാചിയെന്നീയപ്സരസ്സ്രീകൾ മുഖ്യമാർ 69
ബ്രഹ്മയോനിയിതിൽപ്പെട്ടോരപ്സരോമണിമേനക
വിശ്വാമിത്രാൽ ജനിപ്പിച്ചു വിണ്ണിൽനിന്നിങ്ങുവന്നുമാം
ആയെന്നെ ഹിമവൽപ്രസ്ഥത്തിങ്കൽ പെറ്റിട്ടമേനക
കൈവിട്ടപോന്നാളന്യന്റെ പുത്രിയേധൂർത്തതൻവിധം 71
ഹന്ത ഞാൻ പൂവ്വജന്മത്തിലെന്തോ ചെയ്തിതു ദുഷ്കൃതം
ബാല്യേ ബന്ധുക്കൾകൈവിട്ടവല്ലോനീയിന്നുമിങ്ങിനെ 72
അങ്ങുന്നുപേക്ഷിച്ചൊരു ഞാനങ്ങുപോകാം നിജാശ്രമം
എന്നാലങ്ങീസ്സ്വന്തപുത്രബാലനേക്കൈവിടൊല്ലേടോ 73

ദുഷ്യന്തൻ പറഞ്ഞു.

അറിയുന്നില്ലഞാൻ നിന്നിൽ പുത്രോൽപ്പത്തി ശകുന്തളേ
അസത്യംപറയും സ്ത്രീകളാരിതിൽ ശ്രദ്ധവെച്ചിടും 74
വ്യഭിചാരിണി നിന്നമ്മ കൃപയില്ലാത്തമേനക
ഹിമവന്മലമേൽ നിന്നെ നിർമ്മാല്യംപോലെവിട്ടവം 75
നിന്നച്ഛനും നിർദ്ദയൻതാൻ ക്ഷത്രിയാനുനയനാണവൻ
വിശ്വാമിത്രൻ ബ്രാഹ്മണത്വം കാമിയ്ക്കുംകാമമോഹിതൻ 76
മേനകാദേവി നിന്നമ്മപിതാവോ മുനിസത്തമൻ
അവർക്കപത്യം നീയെന്തേ പുംശ്ചലിപ്പടിയോതുവാൻ 77
ചെവികേളാതൊരീവാക്യംചൊല്ലുവാൻ നാണമില്ലയോ
വിശേഷിച്ചെന്റെ മുമ്പാകെ ദുഷ്കൃതാപസി പോക നീ 78

ആ മഹർഷിശ്രേഷ്ഠനെങ്ങെങ്ങപ്സരോമണി മേനക
നിയ്യെങ്ങഹോ കൃപണയാം താപസീവേഷധാരിണി 79
മുതിർച്ചയുള്ള നിൻ പുത്രൻ ബാലകൻ ബലവാനിവൻ
അല്പകാലംകൊണ്ടുസാലസ്തംഭംപോലെ വളർന്നിതോ 80
നികൃഷ്ടമത്രേ നിൻജന്മം ചൊൽവതും പുംശ്ചലിപ്പടി
യദൃച്ഛയാ പിറന്നേയ്ക്കാം കാമത്താൽ മേനകയ്ക്കു നീ 81
എൻപ്രത്യക്ഷത്തിലല്ലൊന്നും നീ ചൊല്ലുവതുതാപസി
നിന്നെ ഞാനറിയില്ലേതോ തോന്നുമ്പടിനടക്ക നീ. 82

ശകുന്തള പറഞ്ഞു.

കടുകൊക്കുന്ന പഴുതും നൃപ നീ കാണുമന്യനിൽ
കൂവളക്കായ്ക്കൊത്തതുംതാൻ തങ്കൽകാണ്മീലകാങ്കിലും 83
വാനോർവർഗ്ഗേ മേനകയാവാനോർ മേനകയൊത്തവർ
എൻജന്മമത്രേ ദുഷ്യന്ത നിൻ ജന്മത്തിലുമുത്തമം 84
മന്നിൽമന്നവ! നീ ചുററും വിണ്ണിൽ ഞാൻ സഞ്ചരിയ്ക്കുമേ
നോംതമ്മിലന്തരം മേരുകുന്നും കടുകുമൊക്കുമേ 85
ഇന്ദ്രവിത്തേശവരുണയക്ഷന്മാർകളുടേയുമേ
ഗൃഹങ്ങളിൽ സഞ്ചരിപ്പേൻ പ്രഭാവംകാങ്കമേ നൃപ 86
ചൊല്ലുള്ളതിതുസത്യംതാൻ ചൊല്ലാമനഘ! ഞാനതും
വൈരങ്കൊണ്ടല്ല ദൃഷ്ടാന്തംചേരാനാണേ പൊറുക്കണേ 87
വിരൂപനും ദർപ്പണത്തിൽ സ്വരൂപം നോക്കിടുംവരെ
അന്യനേക്കാൾസ്സുന്ദരൻതാനെന്നുറപ്പായ് നിനയ്ക്കുമെ 88
മുകുരത്തിൽതന്മുഖത്തിൻ വികൃതസ്ഥിതി കാങ്കിലോ
തിരിച്ചറിഞ്ഞിടും താനുംപരനും തമ്മിലന്തരം 89
അതിസുന്ദരനാരേയുമതിൽ നിന്ദിക്കയില്ലിഹ
അതിവായാടിമററുള്ളോർക്കതിയായ്ക്കുറവോതിടും 90
മൂർഖനന്യൻപറഞ്ഞീടും ശുഭാശുഭവചസ്സിലെ
അശുഭംതാൻ ഗ്രഹിച്ചീടും പുരീഷം പന്നിപോലഹോ 91

പ്രാജ്ഞനന്യർപറഞ്ഞീടും ശുഭാശുഭവചസ്സിലെ
ശുഭംഗ്രഹിയ്ക്കും ഹംസം പാൽ നീരിൽനിന്നെന്നവണ്ണമെ 92
നല്ലോർ പരാപവാദത്തിലില്ലൽതേടുംപ്രകാരമേ
പരാപവാദക്രിയയിൽപ്പരിതോഷിച്ചിടും ഖലർ 93
സത്തുക്കൾ വൃദ്ധരേക്കുപ്പിച്ചിത്തതുഷ്ടിപെടുമ്പടി
സജ്ജനാക്രോശനംചെയ്യ ദുർജ്ജനം പ്രീതി തേടിടും 94
സുഖംവാഴേചാരദോഷജ്ഞർ മൂർഖരോ ദോഷദർശികൾ
സത്തുക്കൾക്കു വെറുപ്പുള്ള വൃത്തിയുള്ളവർ ദുർജ്ജനം 95
ഇതിലും ചിത്രമായ് ലോകമതിലില്ലിനിയൊന്നുമേ
ദുർജ്ജനന്താനെന്നു ചൊല്ലും ദുർജ്ജനം സജ്ജനത്തിനെ 96
ക്രുദ്ധസർപ്പംപോലെയുള്ള സത്യധർമ്മവിഹീനനെ
അനാസ്തികനും ഭയമാണാസ്തികനോതിടേണമോ 97
താനേതാനൊത്തമകനെയുണ്ടാക്കി നിരസിയ്ക്കുകിൽ
ശ്വാനശിപ്പിച്ചിടും വാനോരവന്നു ഗതിയില്ലമേൽ 98
പിതൃക്കൾ കുലവംശത്തിൽ സ്ഥിതിയെന്നോതിപുത്രനെ
അതിനാൽ ധർമ്മവിത്താകും പുത്രനെസ്സന്ത്യജിയ്ക്കാലാ 99
മനുചൊല്ലിസ്സചതനീജൻ ലബ്ധൻ ക്രീതൻവളർത്തവൻ
ഉപനീതൻ പരോല്പന്നനെന്നഞ്ചുവിധമാംസുതർ 100
ധർമ്മകീർത്തിമനസ്സിന്നു സന്തോഷമിവചെയ്വവർ
പുത്രന്മാർ നരകാൽകേറും ധർമ്മപ്പുവർ പിതൃക്കളെ 101
ഹന്ത നീ നൃപശാർദ്ദൂല സന്ത്യജിയ്ക്കാല്ല പുത്രനെ
തന്നേയും സത്യധർമ്മങ്ങൾതന്നേയും പാർത്ഥിവപതേ! 102
ക്ഷിതീന്ദ്രസിംഹൻ നിയ്യേവം ചതിയേതും തുടങ്ങൊലാ
കിണർനൂറിൽ കളംമെച്ചം കുളംനൂറിൽപരംക്രതു 103
ക്രതുനൂറിൽ സുതൻമെച്ചം സത്യം സുതശതത്തിലും
അശ്വമേധസഹസ്രത്തെസ്സത്യത്തോടൊത്തുതൂക്കിപോൽ
പത്തുനൂറശ്വമേധത്തേക്കാളുമേ സത്യമുത്തമം
എല്ലാവേദങ്ങളും ചൊല്ലുകെല്ലാത്തീർത്ഥവുമാടുക 105

സത്യംപറകയും രാജൻ സമമോ സമമല്ലയോ
സത്യതുല്യം ധർമ്മമില്ല സത്യംപോലില്ലൊരെണ്ണവും 106
അനൃതംപോലുഗ്രമായിട്ടിനി മറെറാന്നുമില്ലിഹ
സത്യമത്രേ പരം ബ്രഹ്മ സത്യം സമയമാം പരം 107
സമയം കൈവിടാല്ലേനീ സംഗതം സത്യമാകതേ
അസത്യം ചൊല്ലിനിയ്യേവം ശ്രദ്ധകൈവിട്ടിരിയ്ക്കിലോ
ഞാനിതാ ഹന്ത പോകുന്നേൻ നിന്നോടേ വേണ്ട സംഗമം
ദുഷ്യന്ത നിയ്യൊഴിഞ്ഞാലുമുച്ചാദ്രിമുടിചൂടിയും 109
ആഴിചുററിയുമുള്ളോരീയൂഴി കാത്തിടുമെന്മകൻ
വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.
നരേന്ദ്രനോടേവമോതിപ്പുറപ്പെട്ടു ശകുന്തള 110
അപ്പോൾ ദുഷ്യന്തനോടുണ്ടായശരീരോക്തിയംബരേ
ഋത്വിക്പുരോഹിതാചാര്യമന്ത്രിമദ്ധ്യത്തിൽവെച്ചഹോ
ഒലയാണമ്മയച്ഛന്റെ മകൻതാന്താൻ ജനിച്ചവൻ
ഭരിയ്ക്ക മകനെ മാനിയ്ക്കുക ദുഷ്യന്തഭാര്യയെ 112
ബീജോത്ഭവൻ സുതൻകാക്കും നരകാൽ മനുജേശ്വര
ഈഗ്ഗർഭാധാനകൃത്താം നീ സത്യം ചൊല്ലീ ശകുന്തള 113
പെറുമേ പുത്രനേജ്ജായയവൻ രണ്ടാം നിജാംഗമാം
എന്നാൽ ഭരിയ്ക്കദുഷ്യന്തശാകുന്തളകുമാരനെ 114
ജീവിയ്ക്കും പുത്രനേ വിട്ടു ജീവിയ്ക്കുകതികഷ്ടമാം
ഭരിയ്ക്കശാകുന്തളനാം ദൌഷ്യന്തിയെ നരാധിപ 115
പുരമീഞങ്ങൾ ചൊല്ലാലേ ഭരിച്ചീടുക കാരണം
നാരേന്ദ്ര! നിൻപുത്രനിവൻ ഭാരതാഭിധനായ്വരും 116
ഏവം ദേവോക്തികേട്ടിട്ടാപ്പൌരവൻ നരനായകൻ
പുരോഹിതാമാത്യരോടു ഹൃഷ്ടനായ്ച്ചൊല്ലിയിങ്ങിനെ
കേൾക്കുവിൻ നിങ്ങളെല്ലാമീദ്ദേവദൂതന്റെ ഭാഷിതം
ഇനിയ്ക്കുമറിയാമെന്റെ സൂനുവാണിവനെന്നിഹ 118

ഓതിക്കേൾക്കുമ്പോഴേ ഞാനിസ്സുതനേസ്സ്വീകരിക്കിലോ
ലോകർക്കു ശങ്കാസ്പദമാമാകില്ലിവനു ശുദ്ധിയും 119

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ദേവവ്രതോക്തിയാലേവം ശുദ്ധികാണിച്ചശേഷമേ
പ്രഹൃഷ്ടനായ് നരപതിസുതനെസ്സ്വീകരിച്ചുതേ 120
പിന്നെ രാജാവു പുത്രനു പിതൃകർമ്മങ്ങളൊക്കെയും
കഴിപ്പിച്ചു മുദിതനായ്പുത്രവാത്സല്യമാർന്നവൻ 121
ശിരസ്സിൽനാറ്റി സ്നേഹത്തോടരചൻ പുൽകി പുത്രനെ
വിപ്രപൂജകൾക്കൈക്കൊണ്ടു വന്ദിസ്തുതികൾ കേട്ടുമേ 122
പുത്രസ്പർശസുഖംപൂണ്ടു തത്ര പാർത്ഥിവസത്തമൻ
ആബ്ഭായ്യയേയും ദുഷ്യന്തൻ മാനിച്ചു ധർമ്മമാം വിധം
അവളോടോതി രാജാവുസാന്ത്വനത്തൊട്ടുമിങ്ങിനെ
ഇന്നാട്ടാരറിയാതല്ലോ നിന്നോടെന്നുടെസംഗമം 124
അതിനാലീവിധം നിൻറെശുദ്ധിയ്ക്കായ്ചെയ്തു ദേവിഞാൻ
നാട്ടാർക്കുശങ്കയാംനിന്നിൽ സ്ഥീതാലെന്നുടെസംഗമേ
പുത്രനോ രാജ്യമേകേണമതാണേവം പരീക്ഷണം
ചൊടിപ്പിച്ചപ്പൊൾ നിയ്യെന്നോടപ്രിയംചൊന്നതൊക്കെയും
പൊറുത്തേൻഞാൻ വിശാലാക്ഷി! പ്രിയം മൂലം പ്രിയേ
ശുഭേ
ഏവം ദുഷ്യന്തരാജർഷിയോതീ മഹിഷിയോടുടൻ 127
വസ്ത്രാന്നപാനാദികളാൽ സല്ക്കരിച്ചിതു ഭാരത
ദുഷ്യന്തരാജൻ പിന്നീടു ശാകുന്തളകുമാരനെ 128
ഭരതാഖ്യയൊടുംചെയ്തു യൌവരാജ്യാഭിഷേചനം
ആ മഹാത്മാവിനുള്ളോരു പുകളേറുന്ന ചക്രവും 129
ദിവ്യഭാസ്വരമായ് ലോകം മുഴക്കി വിജയിച്ചുതേ
അവൻ ജയിച്ചു ഭൂപരെ കേവലം കീഴിലാക്കിനാൻ 130

ആചരിച്ചു സാധു ധർമ്മം നേടീ പാരം യശസ്സുമേ
ചക്രവർത്തിതപമാർന്നാനാസ്സാവ്വഭൌമൻ പ്രതാപവാൻ 131
നാനായജ്ഞങ്ങളും ചെയ്തു താനാദ്ദേവേന്ദ്രനൊപ്പമെ
കണ്വൻയജിപ്പിച്ചു വേണ്ടുംവണ്ണമേ ബഹുദക്ഷിണം 132
ശ്രീമാനവൻ ഗോവിതതാഖ്യാശ്വമേധം നടത്തിനാൻ
അതിൽ ഭരതനാക്കണ്വനായിരം പത്മമേകിനാൻ 133
ഭരതൻ മൂലമീവംശേ ഭാരതപ്പേർ പുകഴ്ന്നതേ
മേല്പും കീഴുമെഴുംഭ്രപർ ഭാരതന്മാർകളായിനാർ 134
ഭരതന്റെ കുലത്തിങ്കൽ പരം ദേവസമാനരും
ബ്രഹ്മകല്പന്മാരുമുണ്ടായ് വമ്പെഴും രാജസത്തമർ 135
ആമന്നോർക്കു പെരുത്തുണ്ടു നാമധേയങ്ങളാകവേ
അതിൽവെച്ചു യഥായോഗ്യം പറയുന്നുണ്ടു ഭാരത 136
സത്യാർജ്ജവപരന്മാരായ് വാനോർക്കൊക്കുന്നയോഗ്യരെ

.....

എഴുപത്തഞ്ചാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

ദക്ഷപ്രജാപതിയതിൻവണ്ണം വൈവസ്വതൻ മനു
ഭരതൻ പൂരുകുരുതാനജമീഢനിവർക്കുമേ 1
അവ്വണ്ണമേ യാദവകൌരവർക്കാബ്ഭാരതർക്കുമേ
ഉള്ളവംശം മഹാപുണ്യം പിന്നെസ്വസ്ത്യയനം പരം 2
ധന്യം യശസ്യമായുഷ്യമതേ ചൊല്ലാമതിങ്കൽ ഞാൻ
വീര്യംകൊണ്ടുളവായ്നന്ത മഹർഷി സമവീര്യരായ് 3
പ്രാചീനബർഹിസ്സിന്നതേ പ്രചേതസ്സുകൾ പത്തുപേർ
മുഖാഗ്നിയാൽ ദഹിപ്പിച്ചോർ മുന്നം പുണ്യജനാടവി 4
പ്രാചേതസനവർക്കുണ്ടായ് ദക്ഷൻ ദക്ഷിണിൽനിന്നിഹ
പ്രജയെല്ലാമുത്ഭവിച്ചിതവൻ ലോകപിതാമഹൻ 5

പ്രാചേതസൻ ദക്ഷനൃഷി വീരപുത്രി സമാഗമാൽ
തനിയ്ക്കൊത്തായിരംപേരെജ്ജനിപ്പിച്ചിതു മക്കളെ 6
ഇത്ഥമോരായിരം ദക്ഷപുത്രരേപ്പിന്നെ നാരദൻ
മോക്ഷമാൎഗ്ഗം പഠിപ്പിച്ചു സാംഖ്യജ്ഞാനമനുത്തമം 7
പിന്നെ പ്രജാസൃഷ്ടികാമനായി ദക്ഷപ്രജാപതി
കന്യമാരെജ്ജനിപ്പിച്ചിതൻപതേ ജനമേജയ 8
പത്തുപേരെദ്ധൎമ്മനേകീ കശ്യപന്നായ് ത്രയോദശ
കാലന്നടത്തുന്നവരെയിരിപത്തേഴു ചന്ദ്രനും 9
പതിമൂന്നേ പത്നിമാരിൽ ദാക്ഷായണിയിലാദ്യയിൽ
ആദിത്യരെജ്ജനിപ്പിച്ചൂ മാരീചൻ കശ്യപൻ മുനി 10
ഇന്ദ്രാദിവീരരെപ്പിന്നെ വിവസ്വാനേയുമങ്ങിനെ
വിവസ്വാനുള്ളതനയൻയമൻ വൈവസ്വതൻ പ്രഭു 11
മാൎത്താണ്ഡനുണ്ടായ്തനയൻ ധീമാന്മനു മഹാപ്രഭു
യമനുണ്ടായി പിന്നീടാ മനുവിന്നനുജൻ പ്രഭു 12
ധീമാനാമനു ധൎമ്മിഷ്ഠനവന്നുണ്ടായി വംശവും
മാനവൎക്കാ മനുകുലമാണെന്നേററം പ്രസിദ്ധമാം 13
ബ്രഹ്മക്ഷത്രാദ്യൎ മനുവിൽനിന്നുണ്ടായവൎ മാനവൎ
പിന്നെയുണ്ടായ്മഹാരാജ ബ്രഹ്മക്ഷത്രൎക്കു ചാൎച്ചയും 14
മാനവന്മാൎ ബ്രാഹ്മണന്മാൎ സാംഗവേദം ധരിച്ചുതേ
വേനൻ ധൃഷ്ണുനരിഷ്യന്തൻ നാഭാഗേക്ഷ്വാകുവെന്നവൎ
കാരൂഷനഥശൎയ്യാതിയെട്ടാമതിളയാം മകൾ
പൃഷഘ്നൻ പിന്നെ നവമൻ ക്ഷത്രധൎമ്മപരായണൻ 16
നാഭാഗാരിഷ്ടനെന്നേവം മനുവിന്മക്കൾ പത്തുപേൎ
മനുവിന്മക്കൾ വേറിട്ടുമുണ്ടായമ്പതുപേരിഹ 17
തമ്മിൽ ഛിദ്രംമൂലമവൎ നശിച്ചാരെന്നു കേൾപ്പുഞാൻ
വിദ്വാൻ പുരൂരവസ്സുണ്ടായിളയിങ്കലൊരാത്മജൻ 18

അവൾം താനായിരുന്നു പോലവന്നച്ഛനുമമ്മയും
സമുദ്രത്തിൽ പതിമ്മൂന്നാദ്യപുകാത്തു പുരുരവൻ 19
അമാനുഷങ്ങളാം സത്വജാലത്തോടൊത്തു കീർത്തിമാൻ
പിണങ്ങീ വിപ്രരോടന്നാവീയ്യോന്മത്തൻ പുരുരവൻ 20
ഹരിച്ചിതാക്രോശിച്ചീടും വിപ്രദ്രവ്യവുമായവൻ
സനൽകുമാരനവനെ ബ്രഹ്മലോകാലണഞ്ഞുടൻ 21
അനുദർശം ചെയ്യുവെന്നാലതും കൂട്ടാക്കിയില്ലവൻ
ചൊടിച്ച മുനിശാപത്താലുടനേ നഷ്ടനായവൻ 22
ലോഭത്തോടും ബലമദാൽ ബോധംകെട്ടാ നരാധിപൻ
ഗന്ധർവ്വലോകമതിൽ നിന്നുർവ്വശീസഖനാപ്രഭു 23
ക്രിയയ്ക്കുമുന്നഗ്നികളെയാനയിച്ചു യഥാവിധി
ഐളനുണ്ടായായുമക്കളായുധീമാനമാവസു 24
ദൃഢായുസ്സുവനായുസ്സു ശതായുസ്സുർവ്വശീസുതർ
നഹുഷൻ വൃദ്ധശർമ്മാവങ്ങനേനസ്സുഗയൻരജി 25
സ്വഭാനുപുത്രീപുത്രന്മാരിവരായുസ്സിനാത്മജർ
ആയുസ്സുതാഗ്രൃൻ നഹുഷൻ ധീയുള്ളോൻ സത്യവിക്രമൻ
ചെമ്മേകാത്തുമഹാരാജ്യം ധർമ്മത്താൽ പൃഥിവീപതെ
പിതൃദേവർഷി വിപ്രന്മാർ ഗന്ധർവ്വോരഗരാക്ഷസർ 27
ഇവരേക്കാത്തു നഹുഷൻ ബ്രഹ്മക്ഷത്രാദിയൊത്തഹോ
ദസൃജിത്താമവൻ വാങ്ങീ മുനിമാരോടുമേ കരം 28
പശുക്കളെപ്പോലെ പുറത്തേറിച്ചു ഹന്തവീയ്യുവാൻ
ഇന്ദ്രപട്ടം താനെടുത്തു കീഴിൽ വാഴിച്ചമർത്ത്യരെ 29
തേജസ്സുപോവിക്രമങ്ങളോജസ്സിവ പെരുത്തവൻ
യതീയയാതിസംയാതി യായാതിയയതിധ്രുവൻ 30
എന്നാറുമക്കളുണ്ടായീ നഹുഷന്നിഷ്ടവാദികം
യതി യോഗാഭ്യാസമൂലം ബ്രഹ്മത്വം നേടിനാൻമുനി 31
യയാതിനാഹുഷൻ സമ്രാട്ടായീ സത്യപരാക്രമൻ

കാത്തു ഭൂമണ്ഡലമവൻ ചൈതു പലമഖങ്ങളും 32
അതിഭക്തികലർന്നെന്നും പിതൃദേവാർച്ചനാപരൻ
സ്വയം നാട്ടാർക്കേകി നന്മ യയാതിയപരാജിതൻ 33
അന്നന്നുമക്കൾ വീരന്മാരെല്ലാഗുണവുമുള്ളവർ
ദേവയാനിയിലും ജാതരായീ ശർമ്മിഷ്ടയിങ്കലും 34
ദേവയാനിയിലുണ്ടായീ യദുതുർവ്വസുവെന്നവർ
ദ്രുഹ്യതാനനുതാൻ പൂരുശർമ്മിഷ്ടയിലുദിച്ചവർ 35
അവനൊട്ടേറെനാറാണ്ടു ധർമ്മത്താൽ കാത്തുലോകരെ
സൌന്ദര്യം കളയും ഘോരജരയിൽപ്പെട്ട നാഹുഷൻ 36
പേർത്തും ജരാതുരൻ ഭൂപൻ പുത്രരോടോതിനാനവൻ
യദുതുർവ്വസുവാദ്രുഹ്യവനു പൂരുക്കളോടഹോ 37
യൌവനംപൂണ്ടു കാമത്താൽ യുവതീജനമൊത്തു ഞാൻ
ക്രീഡിപ്പാനാഗ്രഹിയ്ക്കുന്നേൻ തുണച്ചീടുക പുത്രരേ! 38
ദേവയാനീസുതൻചൊന്നാനവനോടടനഗ്രജൻ
എന്തുവേണ്ടു യൌവനംകൊണ്ടെന്തുചെയ്യേണ്ടുഞങ്ങൾതേ 39
യയാതിചൊല്ലിനാനെന്റെ ജരയങ്ങേറുവാങ്ങണം
നിൻറെയൌവനമേറീഞാൻ ചരിപ്പേൻ വിഷയങ്ങളെ
ദീർഘസത്രം ചെയ്തൊരിനിയ്ക്കു ശനൈശ്ചാപമൂലമായ്
കാമസൌഖ്യം കുറഞ്ഞു ഞാൻ കാമം കേഴുന്നുമക്കളേ! 41
എൻവാർദ്ധകൃംവാങ്ങിയുഴികാക്രുനിങ്ങളിൽവെച്ചൊരാധി
യുവദേഹംപൂണ്ടു ഞാനോ കാമസൌഖ്യമിയന്നിടാം 42
അവൻറെ ജരവാങ്ങീലാ യദുതൊട്ടവരാരുമേ
അവനോടോതിനാൻ പൂരു കനീയാൻ സത്യവിക്രമൻ 43
രാജൻ പൂതിയമെയ്യാണ്ടു യൌവനംപൂണ്ടു വാഴുക
ജരവാങ്ങിച്ചു രാജ്യത്തെക്കാക്കാം നിൻകല്പനയ്ക്കു ഞാൻ 34
എന്നോതിയപ്പോൾ രാജർഷി തൻതപോവീര്യശക്തിയാൽ
മഹാത്മാവായ മഹനിൽ കയറ്റീ ജരയേപ്പുരം 45

പൂരുവിൻ പ്രായമേറ്റിട്ട യൌവനം പൂണ്ട പാർത്ഥിവൻ
യയാതിതൻ വയസ്സേറ്റു രാജ്യം പാലിച്ചു പൂരുവും 46
പിന്നെയോരായിരം വർഷമൊന്നുപോലെ യയാതിതാൻ
പാർത്ഥിവപ്രഭ ശാർദ്ദൂലൻ ശാർദ്ദൂലസമവിക്രമൻ 47
തൻപതനിമാരൊത്തു ചിരമമ്പിൽ ക്രീഡിച്ചുസൌഖ്യമായ്
വിശ്വാചിയൊത്തും ക്രീഡിച്ചു വീരൻ ചൈത്രരഥേവനേ
എന്നിട്ടും കാമസംതൃപ്തിവന്നീലാ കീർത്തിമാനഹോ
പരംപിന്നെ വിചാരിച്ചാനരേന്ദ്രൻ പാടിയിങ്ങിനേ 49
കാമം കാമോപഭോഗത്താൽ ശമിച്ചീടില്ലൊരിയ്ക്കലും
ഹവിസ്സിനാലഗ്നിപോലെ വീണ്ടും വർദ്ധിച്ചുവന്നിടും 50
രത്നസമ്പൂർണ്ണയാം ഭൂമി സുവർണ്ണം പൈയ്ക്കൾ നാരികൾ
ഒരാൾക്കിതൊന്നും തൃപ്തിയ്ക്കില്ലെന്നോർത്താലേ ശമംവരൂ
സർവ്വഭൂതത്തിലും ദോഷമൊട്ടും ചെയ്യാതിരിയ്ക്കണം
മനോവാക്കായകർമ്മത്താലെന്നാലോ ബ്രഹ്മസിദ്ധിയാം 52
കാമം ദ്വേഷത്തിനാകാതെ നമ്മെപ്പേടിച്ചിടാപ്പടി
ഇച്ഛാദ്വേഷഭയംവിട്ടുവെന്നാലോ ബ്രഹ്മസിദ്ധിയാം 53
എന്നുകണ്ടു മഹാപ്രാജ്ഞൻ കാമം നിസ്സാരമെന്നവൻ
അറിവാലുള്ളുറപ്പിച്ചു ജരപുത്രനൊടേറ്റതാൻ 54
യൌവനം പൂരുവിന്നേകിച്ചെയ്ത രാജ്യാഭിഷേചനം
കാമത്തിൽതൃപ്തികാണാതെ ചൊന്നാനവനൊടിങ്ങിനെ
നിയ്യാണെന്നുടെദായാദൻ നിയ്യാണെൻ കുലവർദ്ധനൻ
പൌരവംവംശമെന്നേവം പാരിൽ പുകൾപരന്നിടും 56

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

പിന്നെപ്പൂരുവിനായിട്ട മന്നിടംനൽകി നാഹുഷൻ
ഭൃഗു തുംഗംപുക്കുപുണ്യസ്ഥിതി പൂണ്ടു തപസ്സൊട്ടും 57
കാലം വളരെ വാണിട്ടകാലധർമ്മമണഞ്ഞുടൻ
വൃത്തിനിർത്തിബ്ഭയ്മാരുമൊത്തുടൻ സ്വർഗ്ഗമെത്തിനാൻ

എഴുപത്തിയാറാമദ്ധ്യായം

ജനമേജയൻ പറഞ്ഞു

പ്രജാപതിക്കു പത്താമൻ യയാതി മമ പൂർവജൻ
അലഭ്യയാം ശുക്രമുനി പുത്രിയേ വേട്ടതെങ്ങിനേ 1
അതിനിയ്ക്കാനുകേൾക്കേണം വിസ്തരിച്ചുമഹാമുനേ
ക്രമത്തിൽച്ചൊല്ല വംശത്തെപ്പുരത്തും നൃപരെപ്പുരം 2

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

യയാതി ദേവരാജാഭനായിരുന്നിതവന്നഹോ
ശുക്രനും വൃഷപർവ്വാവും മക്കളേ നൽകി മുന്നമേ 3
നന്നായിനിപ്പറഞ്ഞീടാമെന്നാലോ ജനമേജയ!
യയാതിയാം നാഹുഷന്റെ ദേവയാനീസമാഗമം 4
സുരർക്കുമസുരന്മാർക്കും പണ്ടുണ്ടായി പരസ്പരം
ഈ ലോകമെല്ലാമുൾക്കൊള്ളും ത്രൈലോക്യൈശ്വര്യമത്സരം
രാജ്യാർത്ഥത്തിൽ ജയം കിട്ടാൻ ബൃഹസ്പതിയെ വാനവർ
ആചാര്യനാക്കിയവണ്ണം ശുക്രനെത്തൈത്യവീരരും 6
ആ ബ്രാഹ്മണരുമന്യോന്യമെപ്പൊഴും മത്സരിപ്പവർ
വാനോർ പോരിൽക്കൊന്നവിട്ട ദാനവന്മാർ ഗണങ്ങളെ 7
വീണ്ടും ജീവിപ്പിച്ചുകൊണ്ടാൻകാവ്യൻമന്ത്രബലത്തിനാൽ
എഴുന്നേറ്റവർ പിന്നേയും പൊരുതീസുരരോട്ടടൻ 8
എന്നാലസുരർ യുദ്ധത്തിൽക്കൊന്നാൽപ്പുരമമർത്ത്യരെ
ജീവിപ്പിച്ചീലുദാരാത്മാവായീടുന്ന ബൃഹസ്പതി 9
ശുക്രനറിവെഴും സഞ്ജീവനമന്ത്രം ബൃഹസ്പതി
അറിയില്ലതുകൊണ്ടേറ്റം സുരന്മാർക്കു വിഷാദമായ് 10
ആദ്ദേവന്മാർ കാവ്യനാകുമുശനസ്സിൽബ്ഭയത്തിനാൽ
ആചാര്യജ്യേഷ്ഠസുതനാം കചനോടേവമോതിനാർ 11
ഭജിയ്ക്കും ഞങ്ങളെയനുഭജിയ്ക്കു തുണചെയ്ക നീ
ഏതോ മഹാതപസ്സുള്ളാബ്രാഹ്മണൻ ശുക്രനുള്ളതും 12

അതു മന്ത്രം കയ്ക്കലാക്കേണം ഭാഗംനൽകാം ഭവാനുമെ
വൃഷപർവ്വസമീപത്തിൽ കാണുമാദ്വിജനേബ്ഭവാൻ 13
അങ്ങുകാപ്പുദാനവരെ ഞങ്ങളെക്കാപ്പതില്ലവൻ
കവിയാമവനിൽസ്നേഹനന്നായ്ചെയ്യോൻ യുവാവുനീ 14
അവനുള്ളിഷ്ടസുതയാം ദേവയാനിയെയും പരം
ആരാധിപ്പാൻ ഭവാൻപോരുമാകാമറാർക്കുമേ ദ്വേഷം 15
ശീലം സൌമ്യത ദാക്ഷിണ്യമാചാരം ദമമാദിയാൽ
ദേവയാനിതെളിഞ്ഞാലങ്ങാവിദ്യയെ ലഭിക്കുമെ 16
അവ്വണ്ണമെന്നോരുപോന്നു ബൃഹസ്പതിസുതൻ കചൻ
ദേവസല്ക്കാരമേറാശ്രുവൃഷപർവ്വാന്തികത്തുതാൻ 17
ഏവം ദൈത്യാലയംപുക്കു ദേവപ്രേഷിതനാക്കചൻ
നന്ദിച്ചു ശുക്രനെക്കണ്ടുവന്ദിച്ചേവമുണർത്തിനാൻ 18
അംഗിരസ്സിന്റെ പൌത്രൻ ഞാൻ ബൃഹസ്പതിസുതൻവിഭോ
കചനെന്നാണുപേരെന്നെശിഷ്യനാക്കേണമേ ഭവാൻ 19
ബ്രഹ്മൻഞാൻ ഗുരുവാമങ്ങിൽ ബ്രഹ്മചര്യം ചരിയ്ക്കുവാൻ
ആയിരംവർഷകാലം നന്നായിട്ടനുവദിയ്ക്കുമേ 20

ശുക്രൻ പറഞ്ഞു.

കച! കൊള്ളാം സ്വാഗതം തേകയ്ക്കാണ്ടേൻ നിന്റെ വാക്കു ഞാൻ
പൂജിച്ചേൻ പൂജ്യനാം നിന്നെപൂജയാം വ്യാഴനായതും 21

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

കചനങ്ങിനെതാനെന്നായാചരിച്ചു മഹാവ്രതം
കവിപുത്രൻ ശുക്രനുംനസ്സുകുളിച്ചവണ്ണമേ 22
വ്രതത്തിനുചിതംപോലെ ചൊന്നതെല്ലാം നടത്തിനാൻ
ഉപാദ്ധ്യായൻ ദേവയാനിയിവർക്കർച്ചനചെയ്തുവേ 23
അവർക്കാരാധനയ്ക്കായിട്ടായുവാവു യുവക്രമേ
പാട്ടുംതുള്ളും ചൊല്ലുമേവമിണക്കീ ദേവയാനിയേ

യൌവനാദൌ ദേവയാനി കന്യപാടാമ്പടിയ്ക്കുവൻ
ഫലപുഷ്പപ്രേഷണത്താൽസ്സന്തോഷിപ്പിച്ചു ഭാരത! 25
നിയമവ്രതമാണ്ടോരാവിപ്രനേട്ടേവയാനിയും
ആടിയും പാടിയും ഗ്രുഢം ഗാഢം പരിചരിച്ചുതേ 26
അഞ്ഞൂറുവഷ്ടമീവണ്ണം കചന്നാ വ്രതനിഷ്ടയിൽ
കഴിഞ്ഞിതപ്പോൾക്കചനെയറിഞ്ഞങ്ങിനെ ദാനവൻ 27
കാട്ടിലൊറ്റയ്ക്കു പൈമേക്കുമ്പോതാമഷ്ടാൽ നിഗ്രുഢമായ്
കൊന്നു ബൃഹസ്പതിദ്വേഷാൽ മന്ത്രരക്ഷയ്ക്കുമേ പരം 28
കൊന്നവത്തിട്ടു ചെന്നായ്ക്കൾക്കന്നു തിന്നാനുമേകിനാർ
കാക്കുമാളെന്നിയേ പിന്നെപ്പൈക്കളെത്തീതൊഴുത്തിലും 29
കചനെന്യേ കാട്ടിൽനിന്നു പൈക്കൾ വന്നതു കണ്ടുടൻ
കാലേ ചൊന്നാൾ ദേവയാനി താതനോടങ്ങുഭാരത 30

ദേവയാനി പറഞ്ഞു.

ഹുതമായഗ്നിഹോത്രം തേ സൂര്യൻ പോയസ്തമിച്ചുതേ
കാട്ടിപ്പോനെന്യേ പൈക്കളെത്തീ കചനെക്കാണ്മതില്ലഹോ
കൊന്നിതോ ചത്തിതോ താത! കചനാപത്തു നിശ്ചയം
എന്നാൽ ഞാനവനില്ലാതെ ജീവിയ്ക്കില്ലുള്ളതോതിടാം 32

ശുക്രൻ പറഞ്ഞു

ഇതാവരുയെന്നുചൊല്ലിജ്ജീവിപ്പിപ്പേൻ മരിയ്ക്കിൽഞാൻ
പിന്നെസ്സഞ്ജീവിനീയോഗാൽ വിളിച്ചുകചനെ മുനി 33
വൃകദേഹങ്ങൾ ഭേദിച്ചു പുറമേവീണുചേർന്നുടൻ
മന്ത്രശക്ത്യാവിളിച്ചപ്പോൾ സന്തോഷിച്ചെത്തിനാർകചൻ
ചമതപ്പുൽവിറകുകൾ ചുമടാക്കീട്ട ഭാമിനി!
എടുത്താശ്രമപാർശ്വത്താ വടച്ചുവടിലെത്തിഞാൻ 35
പശുക്കളംവന്നുകൂടി നിഴൽപ്പാട്ടിലണഞ്ഞുതേ
അങ്ങുവെച്ചെന്നൊടസുരരങ്ങുന്നാരെന്നുചോദ്യമായ് 36
കചനെന്നുപറഞ്ഞീടും ബൃഹസ്പതിജനാണു ഞാൻ

എന്നുചൊന്നപ്പൊഴേയെന്നെക്കൊന്നരച്ചിട്ടദാനവർ 37
ചെന്നായ്ക്കൂട്ടത്തിനേകീട്ട നന്നായ് സഹൃഹമെത്തിനാർ
മഹാത്മാവാം ഭാർഗ്ഗവനാമന്ത്രംചൊല്ലി വിളിക്കയാൽ 38
ജീവിച്ചൊരുവിധം നിന്റെ സമീപത്തിലണഞ്ഞുഞാൻ
ആ ബ്രാഹ്മണസ്ത്രീചോദിയ്ക്കുംഹേതൻ ഞാനെന്നുമോതിനാൻ
അതിൽപ്പിന്നെദ്ദേനയാനീവാക്കിനാൽ പൂവിനേകദാ
വനംപുക്കാൻ കചൻകണ്ടാർ ദാനവന്മാരുമപ്പൊഴേ 40
അരച്ചവനെയംഭോധിസലിലത്തിൽക്കലക്കിനാർ
അവൻ പോയിട്ട വൈകുന്നെന്നവൾ കേൾപ്പിച്ചതച്ഛനെ
വിപ്രൻ മന്ത്രംചൊല്ലിവിളിച്ചപ്പൊഴേ ഗുരുനന്ദനൻ
പിന്നെയും വന്നവൃത്താന്തം ചൊന്നാനുണ്ടായവണ്ണമേ 42
മൂന്നാമതും കൊന്നവനെപ്പിന്നെച്ചുട്ടുപൊടിച്ചുടൻ
മദ്യത്തിൽചേർത്തു വിപ്രന്നാദ്ദൈത്യന്മാരങ്ങുനൽകിനാർ
ദേവയാനിയുടൻ വീണ്ടുമച്ഛനോടങ്ങുണർത്തിനാൾ
പൂവിനായിപ്പോയ ശിഷ്യൻ വന്നുകണ്ടീലഹോ കചൻ 44
കൊന്നിതോ ചത്തിതോ താത! കചനാപത്തു നിശ്ചയം
എന്നാൽ ഞാനവനില്ലാതെ ജീവിയ്ക്കില്ലുള്ളതോതിടാം 45

ശുക്രൻ പറഞ്ഞു.

ബൃഹസ്പതി സുതൻ പുത്രി! കചൻചത്തിതുകേവലം
മന്ത്രത്താൽ ജീവനിട്ടാലും കൊൽവതുണ്ടെന്തുചെയ്യുഞാൻ
മാൽപൂണ്ടേവം കേഴൊലാദേവയാനി!
നിന്മട്ടള്ളോർ മാഴ്കിടാ മർത്ത്യമൂലം
നിന്നിൽ പാരം ബ്രഹ്മമാബ്രാഹ്മണന്മാ–
രിന്ദ്രാദി വാനോരശികളാ വസുക്കൾ 47
ദൈത്യന്മാരെന്നല്ല മുപ്പാരടക്കം
പ്രഭാവത്താൽക്കീഴടങ്ങുന്നിതല്ലോ
ജീവിപ്പിപ്പാൻ പണിയീ വിപ്രനേത്താൻ
ജീവിപ്പിച്ചാൽ പിന്നെയും കൊന്നിടുന്നു 48

ദേവയാനി പറഞ്ഞു.

പിതാമഹൻ വൃദ്ധനാമംഗിരസ്സാ-
ണവന്നച്ഛൻ യോഗിയാം വ്യാഴമല്ലോ
ഋഷിയ്ക്കവൻ പുത്രനാം പൌത്രനാമാ-
യവൻെറമേൽ കേഴ്വതില്ലെങ്ങിനേ ഞാൻ 49

ആബ്രഹ്മചൎയ്യം തപമുത്സാഹമേവം
ക്രിയാദാക്ഷ്യം മററുള്ളാക്കചൻെറ
പിമ്പേ ഞാനും പോകുവൻ താത ജീവി-
യ്ക്കേണ്ടാ മമ പ്രിയരൂപൻ കചൻ താൻ 50

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

പീഡപ്പെടും പുത്രിമൂലം മഹൎഷി
ചൊടിച്ചാഹ്വാനംചെയ്തു പിന്നീടു കാവ്യൻ
ദൃഢം നമ്മിൽ ദ്വേഷമേല്ക്കുന്നു ദൈത്യ-
രടുക്കുമെൻ ശിഷ്യരെക്കൊന്നിടുന്നു 51

അബ്രാഹ്മണത്വം വരുമാറുരൌദ്ര-
രിപ്പോൾ നമുക്കപ്രിയം ചെയ്തിടുന്നു
ഇപ്പാപത്തിന്നന്തമെന്തിന്ദ്രനും താൻ
ബ്രഹ്മദ്രോഹാൽ നാശമില്ലാതെയാമോ 52

മന്ത്രാഹ്വാനം ചെയ്കെയാചാൎയ്യഭീത്യാ
മെല്ലെച്ചൊല്ലീ കുക്ഷിയിൽപെട്ട ശിഷ്യൻ

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

ചോദിച്ചിതായവനോടേതു മാൎഗ്ഗ-
മെൻകുക്ഷിയിൽപ്പെട്ടു നീ ചൊല്ലു വിപ്ര 53

കചൻ പറഞ്ഞു.

തവപ്രസാദാലോർമ്മകെട്ടീലിനിക്കി-
ങ്ങോർക്കുന്നുണ്ടായ വൃത്തങ്ങളെല്ലാം
തപോനാശം വന്നുപോകാതിരിപ്പാൻ
സഹിപ്പൻ ഞാൻ ഘോരമീ ക്ലേശമൊക്കെ 54

മദ്ധ്യത്തിൽ ചേർത്തെന്നെയങ്ങേക്കു നൽകീ
ദൈത്യേന്ദ്രന്മാർ പൊടിയാക്കീട്ടകാവ്യ!
ബ്രാഹ്മാമരാസുരമായാവിധിജ്ഞൻ
ബ്രഹ്മൻ ഭവാനാർക്കുഹാഹന്തലംഘ്യൻ 55

ശുക്രൻ പറഞ്ഞു.

വത്സേ നിനക്കെന്തുചെയ്‌വൂ പ്രിയം ഞാൻ
കചൻ ചത്താലെന്റെ ജീവൻ കിടക്കാ
എൻകുക്ഷികീറാതിതിനുള്ളിൽ വാഴ്ം
കചൻ പുറത്തെത്തിടാ ദേവയാനി 56

ദേവയാനി പറഞ്ഞു.

തീപ്പോലെ മാൽരണ്ടുമെന്നെട്ടഹിപ്പൂ
കചന്റെ നാശം താത യുഷ്മൽ പ്രണാശം
കചൻ നശിച്ചാൽ സുഖമില്ലിനിയ്ക്കു
ഭവാൻ കഴിഞ്ഞാൽ കഷ്ടമേ ജീവിയാ ഞാൻ 57

ശുക്രൻ പറഞ്ഞു.

ബൃഹസ്പതിയ്ക്കുണ്ണി! ജയിച്ചു ഭക്തൻ
നിന്നെബ്ഭജിയ്ക്കുന്നിതു ദേവയാനി
സഞ്ജീവിനീവിദ്യയെ വാങ്ങെടോ നീ
കചാകൃതിയ്ക്കിന്നനല്ലെന്നുവെച്ചാൽ 58

എൻവയറിൽപെട്ടൊരുവൻ പിന്നെജ്ജീവിച്ചിടാദ്ധ്യം
വിപ്രനേകനൊഴിച്ചാരുംക്ഷിപ്രം വിദ്യയെ വാങ്ങെടോ 59

നീപുത്രനായച്ചനെന്നോർക്കുകെന്നെ–
യെൻദേഹാൽ നീ വെളിവിൽപ്പോന്നവത്സ!
നോക്കേണമേ ധർമ്മമാം ദൃഷ്ടിയാൽ നീ
വിദ്യാലാഭം ഗുരുവോടേറ വിദ്വാൻ 60

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

ഗുരുക്തമാം വിദ്യയെത്താൻ ഗ്രഹിച്ചു
പുറത്തെത്തീ വയർ കീറീട്ട വിപ്രൻ
ബ്രഹ്മോദരാലഭിരുചൻ കചൻ താൻ
വെളുത്ത വാവിൽ പൂർണ്ണചന്ദ്രൻ കണക്കേ 61

ബ്രഹ്മജ്ഞനാം ശുക്രനെച്ചെന്നുവീണു–
കണ്ടിട്ടുടൻ ജീവനേകീ കചൻതാൻ
മന്ത്രം സിദ്ധിച്ചഭിവാദ്യം കഴിച്ചു
കചൻ പിന്നെഗ്ഗുരുവോടേവമോതി 62
അവിദ്യനാമിവനങ്ങെന്നവണ്ണം
ചെവിക്കു പീയൂഷമൊഴിച്ചിടുന്നോൻ
അവൻ പാർത്താലച്ഛനാണമ്മയാണു
കൃതജ്ഞൻതാൻ ദ്രോഹമോർക്കൊല്ലുവങ്കൽ 63
വിദ്യാഗമം പൂണ്ടവർ തത്വമേകും
നിധിക്കുമൊട്ടേറെ നിദാനമായി
ക്ലൂപ്പേണ്ടുമാചാര്യനെ നിന്ദചെയ്താ–
ലെപ്പോഴുമേ നരകത്തിൽ കിടക്കും 64

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

സുരാപാനാൽച്യുതിപെട്ടോരു വിദ്വാൻ
ഘോരം സംജ്ഞാനാശവും താനറിഞ്ഞും
വിദ്വാനാകും കചനെക്രൂടിയേവം
മദ്യത്താലേ താൻ ഭുജിച്ചെന്നതോർത്തും 65
ചൊടിച്ചെഴുന്നേറ്റു മഹാനുഭാവ–
നടൻ ശുക്രൻ വിപ്രഹിതത്തിനായി
സുരാപാനത്തിൻറനേരെ വെറുത്തു
പരം കാവ്യൻ ചൊല്ലിനാനിപ്രകാരം 66
ഇന്നേമുതൽക്കേതൊരുവിപ്രനാണോ
മദ്യം കുടിക്കുന്നതു മന്ദബുദ്ധി
അവൻ ധർമ്മംവിട്ടുടൻ ബ്രഹ്മഹത്യ
യേറ്ററിങ്ങുമേ മേലിലും നിന്ദ്യനാവും 67
ഇയ്യുള്ളവൻ ചെച്ചൊരീവിപ്രധർമ്മ
മയ്യാദയെക്കേവലം നാട്ടിലെല്ലാം
സദ്വിപ്രന്മാർ ഗുരുശുശ്രൂഷയുള്ളോർ

വാനോർകളും ലോകരും കേട്ടുകൊൾവിൻ 68
എന്നേവമോതീട്ട മഹാനുഭാവൻ
തപോനിധി വ്യൂഹനിധാനഭ്രതൻ
പാരം ദൈവാൽ ബുദ്ധിമോഹംജനിച്ചാ–
ദ്ദേവാരിവശ്ശത്തെ വിളിച്ചു ചൊന്നാൻ 69
ചൊല്ലുന്നുഞാൻ ദൈതൃരേ! മൂഢർനിങ്ങൾ
സിദ്ധൻ കചൻ വാണിടുമെന്നടുക്കൽ
സഞ്ജീവിനീവിദ്യ ലഭിച്ച യോഗ്യൻ
എന്നേപ്പോലിബ്രാഹ്മണൻ ബ്രഹ്മകല്പൻ 70
പരമേവം ചൊല്ലിവെച്ചു വിരമിച്ചിതു ഭാർഗ്ഗവൻ
ഹന്തദാനവരാശ്ശയ്യാൽ താന്താൻ ദേഹങ്ങൾപൂകിനാൻ 71
പത്തുനൂറാണ്ടുഗുരുവോടൊത്തു പാഞ്ഞൊരുശേഷമേ
കചൻ സമ്മതവുംവാങ്ങി സ്വർഗ്ഗംപൂകാനൊരുങ്ങിനാൻ 72

.....

ഏഴുപത്തേഴാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

വ്രതം കഴിച്ചിട്ടാചാര്യൻ വിട്ടയച്ച കചൻ തദാ
വാനുപൂകുമ്പൊഴേ ദേവയാനിയിങ്ങിനെയോതിനാൾ 1
ഋഷിയാമംഗിരസ്സിന്റെ പൌത്രൻ സദ്വൃത്തിവിദ്യകൾ
അഭിജാത്യം തപം ദാന്തിയിവയാൽത്തെളിവാർന്നു നീ 2
എന്നച്ഛനാംഗിരസ്സുത്രേ മാന്യനാകുന്നു കീർത്തിമാൻ
ഇനിയുമാവിധം പൂജ്യൻ മാന്യനത്രേ ബൃഹസ്പതി 3
ഇതറിഞ്ഞിനി ഞാൻ ചൊല്ലുന്നതുകേൾക്ക തപോധന
നിയമവ്രതിയാം നിന്നിൽ ഞാൻ നിന്നനുരാഗിണി 4
ഭജിക്ക ഭക്തയാമെന്നെബ് ഭവാൻ വിദ്യാസമാവൃതൻ
മന്ത്രപൂർവ്വം വിധിക്കെന്റെ പാണിഗ്രഹണമേൽക്കുക 5

കചൻ പറഞ്ഞു.

നിൻപിതാവേതുവിധമോ മാന്യൻ പൂജ്യനിനിയ്ക്കുടോ
അവണ്ണമേ പൂജ്യതരയനവദ്യാംഗി നിയ്യുമേ 6
പ്രാണനേക്കാൾ പ്രിയപ്പെട്ട പുത്രിയാബ്ഭാർഗ്ഗവനു നീ
ഗുരുപുത്രിയിനിയ്ക്കേറെം പൂജ്യയാകുന്നു നിയ്യുമേ 7
നിന്നച്ഛനെൻ ഗുരുകവിശുക്രനെങ്ങിനെ മാന്യനോ
ഇനിയ്ക്കവണ്ണമേ നിയ്യുമിനിയിങ്ങിനെ ചൊല്ലൊലാ 8

ദേവയാനി പറഞ്ഞു.

ഗുരുപുത്രാത്മജൻ നീയെന്നച്ഛനു മകനല്പതിൽ
മാന്യൻപൂജ്യൻവിശേഷിച്ചിങ്ങിനിയ്ക്കുംനീദ്വിജോത്തമ 9
കചനിന്നെട്ടാനവന്മാർ വീണ്ടും വീണ്ടും വധിയ്ക്കുവേ
അന്നൊല്ലാമെൻപ്രീതികണ്ടതൊന്നു നീയോർത്തിടേണമേ
സ്നേഹാനുരാഗങ്ങളിലെൻ ഭക്തി നീയറിയും ദൃഢം
ധർമ്മജ്ഞ!ഭക്തയായ്ത്തെറ്റുചെയ്യാത്തെന്നെവിടൊല്ലെടോ

കചൻ പറഞ്ഞു.

അരുതാത്ത ക്രിയയ്ക്കുന്നോട്ടുരയ്ക്കുന്നു ശുഭവ്രതേ
പ്രസാദിക്കുകനീ സുഭ്രു ഗുരുവിൻ ഗുരുനീ ശുഭേ! 12
എങ്ങുവാണു വിശാലാക്ഷി! തിങ്കൾനേർമുഖി മുമ്പു നീ
ആക്കാവ്യ കുക്ഷിയിൽതന്നെ ഞാനും വാണിതു ഭാമിനി! 13
ധർമ്മസോദരി നീയെന്നോടിമ്മട്ടോതൊല്ല സുന്ദരി!
മുഷിച്ചിലേതുമില്ലാതെ സുഖമായിങ്ങു വാണു ഞാൻ 14
യാത്ര ചൊല്ലുന്നു ഞാൻ പോട്ടേ മാത്രം നന്മ നിനയ്ക്കു നീ
ധർമ്മം തെറ്റാതിടയ്ക്കാക്കെ നന്മയോടോർക്കുകെന്നെനീ
തെറ്റുകൂടാതെ കരുതിത്ഗുശുശ്രൂഷചെയ്കുക

ദേവയാനി പറഞ്ഞു

ധർമ്മകാമത്തിനത്ഥിക്കുമെന്നെക്കൈവിട്ടുമെങ്കിലൊ 16
പിന്നെക്കചെ ഫലിച്ചീടാ നിനക്കീ വിദ്യനിശ്ചയം

കചൻ പറഞ്ഞു

ഗുരുപുത്രിയതെന്നും മൽഗുരുചൊല്ലാഞ്ഞുമാണ ഞാൻ 17
കുറ്റംകൊണ്ടല്ല കൈവിട്ടതിഷ്ടംപോലെ ശപിയ്ക്കൊടോ
ഋഷിധർമ്മം ചൊല്ലുമെന്നെദ്ദേവയാനി വൃഥൈവ നീ 18
ശപിച്ചിതെല്ലോ കാമത്താൽ ധർമ്മത്താലല്ല നിശ്ചയം
അതിനാൽ നിൻെറകാമംപോലതു സാധിക്കയില്ലൊടൊ 19
ഋഷിപുത്രൻ നിൻെറപാണിഗ്രഹണം ചെയ്തിടാ ദ്ധ്രുവം
ഫലിക്കില്ലാ വിദ്യയെന്നും നീ ചൊന്നവിധമായ്വരാ 20
ഞാൻ പഠിപ്പിക്കുമവനീവിദ്യപിന്നെ ഫലിച്ചിടും

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ദേവയാനിയൊടീവണ്ണം ചൊല്ലിദ്വിജവരൻ കചൻ 21
ദേവരാജപുരത്തേക്കു ജവമോടെത്തി സത്തമൻ
വന്നെത്തുമവനെക്കണ്ടിട്ടിന്ദ്രാദിസുരരൊക്കയും 22
ബൃഹസ്പതിയെമാനിച്ചു കചനോടേവമോതിനാർ

ദേവകൾ പറഞ്ഞു

ഞങ്ങൾക്കുവേണ്ടിയാചാര്യകർമ്മം നീ ചെയ്ക കാരണം 23
യശസ്സെന്നും നശിയ്ക്കില്ലാ ഭാഗഭാക്കായിയും വരും

എഴുപത്തെട്ടാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

വിദ്യനേടിക്കചൻ വന്നിട്ടൊത്തു നന്ദിച്ചുദേവകൾ
കചങ്കൽ നിന്നിട്ടാവിദ്യവാങ്ങീട്ടേറ്റം കൃതാർത്ഥരായ് 1
എല്ലാവരും ചെന്നുകൂടി ദേവരാജനൊടോതിനാർ
വിക്രമത്തിൻ കാലമായീ ശക്ര കൊല്ലുരിവീരരെ 2
എന്നവാനോർകളൊന്നിച്ചു ചൊന്നപ്പോൾ സമ്മതിച്ചുടൻ
അണ്ടർകോൻ സഞ്ചരിക്കുമ്പോൾ കണ്ടുകാട്ടിൽ വധൂക്കളെ
ആക്കന്യമാർ ചൈത്രരഥമൊക്കും കാട്ടിൽക്കളിക്കവെ

കാറായ്‌വന്നിട്ടു വസ്ത്രങ്ങൾ മാറിക്കുട്ടീസുരേശ്വരൻ 4
വെള്ളത്തിൽനിന്നെഴുന്നേറ്റിട്ടെല്ലാക്കന്യകളും ദ്രുതം
അടുത്തുകണ്ടവസ്ത്രം പാഞ്ഞെടുത്തിതു പലേതരം 5
അതിൽ ശുർമ്മിഷ്ഠയാദ്ദേവയാനീവസ്ത്രമെടുത്തുപോയ്
മാറിപ്പോയതുനോക്കാതെ വൃഷപർവ്വാസുരാത്മജ 6
അതുകാരണമുണ്ടായിതവർതമ്മിൽ വിരോധവും
ദേവയാനിയ്ക്കുമേ രാജൻ ശർമ്മിഷ്ഠയ്ക്കും പരസ്പരം 7
എന്തെൻവസ്ത്രമെടുക്കാൻ നീ ശിഷ്യയായിട്ടുമാസുരി
മര്യാദയില്ലാത്ത നിനക്കിതു നന്നായ്‌വരില്ലെടൊ 8

ശർമ്മിഷ്ഠ പറഞ്ഞു

ഇരിപ്പോതും കിടപ്പോതും നിൻപിതാവെൻ പിതാവിനെ
സ്തുതിയ്ക്കുന്നതു വന്ദിപോലെ വണങ്ങിക്കീഴെ നിന്നു ഞാൻ 9
യാചിപ്പോനായ്‌സ്തുതിപ്പോനായ്‌വാങ്ങുന്നോനുള്ളപുത്രിനീ
സ്തുതനായിക്കൊടുപ്പോനായ്യാങ്ങിടാത്തോനെറ പുത്രിഞാൻ
മാറത്തടിച്ചുരുണ്ടേറെത്തെറി ചൊല്ലെടി യാചകി
എരുപ്പാളിച്ചി കയ്യേറാംകയ്യള്ളോളൊടെതുക്കയോ 11
നിൻകിടക്കാരുമായേൽക്കു നിന്നെക്കുട്ടാക്കുകില്ലഞാൻ

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

നേർത്തും ചൊല്ലിദ്ദേവയാനി വസ്ത്രത്തിൽപിടിക്കുടവെ 12
പൊട്ടക്കിണറ്റിൽതള്ളീട്ടു ശർമ്മിഷ്ഠ പുരമെത്തിനാൾ
ചത്തുപോയിവളെന്നോർത്തു ശർമ്മിഷ്ഠ ക്രൂരനിശ്ചയ 13
തിരിഞ്ഞുനോക്കാതെ ഗൃഹമണഞ്ഞാൾ കോപമോടുടൻ
സ്വയമാട്ടിക്കിലേക്കെത്തി യയാതി നഹുഷാത്മജൻ 14
നായാട്ടിലശ്വം ക്ഷീണിച്ചുദാഹാൽ തണ്ണീരുതേടുവാൻ
ആ നാഹുഷൻ ജലം നോക്കിപ്പൊട്ടക്കിണറു കണ്ടുടൻ 15
അതിനുള്ളിൽ കണ്ടിതഗ്നിജ്വാലപോലൊരു കന്യയെ
പിന്നെച്ചോദിച്ചിതാദ്ദേവകന്യയൊത്തവളോടവൻ 16
സാന്ത്വനംചെയ്ത രാജേന്ദ്രൻ സാമമായിട്ടുമെല്ലവെ

നിയ്യാരെടോ പങ്കജാക്ഷി! മണികുണ്ഡലമുള്ളവം 17
ദീർഘധ്യാനം ചെയ്യുതെന്തിന്നെന്തേകേഴ്വതുമാലൊട്ടും
വള്ളിപ്പിണർപൊട്ടംപൊട്ടക്കിണറിൽപെട്ടതെങ്ങിനെ 18
ആരുടേ മകൾ നീ ചൊല്ലുകാരുകാപ്പവൾ സുന്ദരി!

ദേവയാനി പറഞ്ഞു

വാനോർകൊല്ലും ദാനവർക്കു വിദ്യയാൽജീവനേകുവോൻ 19
സാക്ഷാൽ ശുക്രനിനിക്കച്ഛനെൻപാടറിവതില്ലവൻ
ചുവന്നനഖമുള്ളോരെൻ വലങ്കൈ നീട്ടിടുന്നിതാ 20
പിടിച്ചെന്നെക്കേറുക നീ കുലീനൻ സമ്മതിച്ചുഞാൻ
അറിഞ്ഞുവീയ്യുവാൻ ശാന്തൻകീർത്തിമാനെന്നു നിന്നെ (ഞാൻ 21
അതിനാലീക്കിണറിൽപ്പെട്ടെന്നെക്കേറണമേ ഭവാൻ
അവളെത്താൻ ബ്രാഹ്മണിയെന്നറിഞ്ഞു നഹുഷാത്മജൻ 22
വലത്തെകൈപിടിച്ചിട്ടു കയറീ കുണ്ടിൽനിന്നുടൻ
കൂപത്തിൽനിന്നങ്ങവളെക്കയറ്റീട്ടു നരാധിപൻ 23
യാത്രയുംചൊല്ലിയുടനെ യയാതിപുരമെത്തിനാൻ
നാഹുഷൻപോയതിൽപ്പിന്നെമാന്യയാംദേവയാനിയും 24
തിരഞ്ഞെത്തും ഗുർണ്ണികയോടാർത്തിപ്പെട്ടേവമോതിനാൾ

ദേവയാനി പറഞ്ഞു

ഉടനേ ഗുർണ്ണികേ പോകുകുടനച്ഛനോടോതണം 25
ഞാനിനിച്ചെന്നുകേറില്ലാ വൃഷപർവ്വാസുരാലയെ

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

അരംഗുർണ്ണികപോയ്ദൈത്യപുരത്തിൽചെന്നുചേർന്നുടൻ
ശുക്രനെച്ചെന്നുകണ്ടിട്ടങ്ങുംഭ്രമപ്പെട്ട ചൊല്ലിനാൾ
ഉണർത്തുന്നേൻ മഹാപ്രാജ്ഞ ദേവയാനിയെയാവനെ 27
വൃഷപർവ്വജ ശർമ്മിഷ്ഠ ഹിംസിച്ചുത മഹാമതെ
ശർമ്മിഷ്ഠ മകളേഹിംസിച്ചെന്നു കേട്ടിട്ടു ശുക്രനും 28
ത്വരിതം ദുഃഖമോടോടിത്തിരഞ്ഞെത്തിവനാന്തരെ

കാട്ടിൽവെച്ചാദ്ദേവയാനിക്കുട്ടിയെക്കണ്ടു ഭാർഗ്ഗവൻ 29
കെട്ടിപ്പുണർന്നുകൊണ്ടാർത്തിപ്പെട്ടിട്ടിങ്ങിനെ ചൊല്ലി
(നാൻ
ആത്മദോഷങ്ങൾകൊണ്ടത്രേ സുഖദുഃഖങ്ങളേവനും 30
നിണക്കെന്തോ പാപമുണ്ടാമതിന്റെ ഫലമേവമാം
ദേവയാനി പറഞ്ഞു
ഫലമോ അല്ലയോ എന്തോമനം വെച്ചിട്ടുകേൾക്കുക 31
വൃഷപർവ്വാജശർമ്മിഷ്ഠയെന്നോടായ്ച്ചൊന്നവാക്കുകൾ
അവൾചൊന്നതുനേരാം നീ ദാനവസ്തുതി പാഠകൻ 32
ഏവമെന്നോട്ട ചൊല്ലുന്നു ശർമ്മിഷ്ഠ വൃഷപർവ്വാജ
ക്രോധരക്തക്ഷിയായിട്ട തീക്ഷണം പരുഷവാക്കുകൾ 33
യാചിപ്പോനായ് സ്തുതിപ്പോനായ് വാങ്ങുന്നോനുള്ള പെ
(ണ്ണു നീ
സ്തുതനായിക്കൊടുപ്പോനായ്യാങ്ങൾടാത്തോന്റെ പുത്രിഞാൻ
ഇതാണെന്നോട്ട ശർമ്മിഷ്ഠ ചൊന്നതാ വൃഷപർവ്വാജ
ചൊടിച്ചു കൺചുവന്നിട്ടപടുതപ്പോട്ട വീണ്ടുമെ 35
സ്തുതിപ്പോനായിരപ്പോനായ് വാങ്ങുവോൻ മകളെങ്കിൽ
(ഞാൻ
ശുശ്രൂഷിയ്ക്കാം നിന്നെയെന്നാശുർമ്മിഷ്ഠയൊട്ടുമോതിഞാൻ
ശുക്രൻ പറഞ്ഞു
സ്തുതിപ്പോനായിരപ്പോനായ്യാങ്ങുവോൻമകളല്ല നീ
സ്തുതിയ്ക്കാത്തസ്തുതൻതന്റെ മകമളംാം ദേവയാനി നീ 37
വൃഷപർവ്വാവിതറിയുമിന്ദ്രൻതാനും യയാതിയും
അചിന്ത്യം ബ്രാഹ്മമദ്ഭുതമൈശ്വര്യബലമുണ്ടുമെ 38
ഏതെല്ലാമേതിടത്തുണ്ടോ ഭൂവിലും ദ്യോവിലുംപരം
അതിനൊക്കയുമീശൻ ഞാനെന്നും ബ്രഹ്മാവിതോതിനാൻ
പ്രജകൾക്കു ഹിതത്തിനു ജലം മോചിപ്പുതേഷ ഞാൻ
സർവ്വൌഷധികൾ പോഷിപ്പിപ്പുതുംഞാൻസത്യമോതിടാം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

എന്നിവണ്ണം വിഷാദിച്ചു മനപൂവിൽപ്പെട്ട പുത്രിയെ
മധുരംദൃക്ഷ്ണമായ്ച്ചൊല്ലീട്ടച്ഛൻ സ്വാന്തപ്പെടുത്തിനാൻ

.....

എഴുപത്തൊമ്പതാമദ്ധ്യായം

ശുക്രൻ പറഞ്ഞു

പരർക്കുള്ളതിവാക്കൊക്കെപ്പൊറുത്തെന്നു മിരിപ്പവൻ
ധരിയ്ക്കുനീ ദേവയാനി ശരിക്കെല്ലാം ജയിച്ചവൻ 1
ഉച്ചലിയ്ക്കുന്നകോപത്തെയശത്തെപ്പോലെ നിർത്തുമൊ
യന്താവത്രേ രശ്മിയിങ്കൽത്തുങ്ങിനില്പവനല്ലെടൊ 2
ഉൽക്കടംവന്ന കോപത്തെയക്രോധംകൊണ്ടകറവോൻ
ധരിയ്ക്കു നീ ദേവയാനി ശരിക്കെല്ലാം ജയിച്ചവൻ 3
ക്രമംവിട്ടിളകും കോപം ക്ഷമകൊണ്ടാരു പോക്കുമെ
ഉറയങ്ങുരഗംപോലെ പരം പുരുഷനാണവൻ 4
അതികോപം സഹിക്കുന്നോനതിവാക്കു പൊറുക്കുവോൻ
തപിപ്പിച്ചാൽ തപിക്കാത്തോനാരവന്നർത്ഥമൊക്കുമൊ 5
എളയ്ക്കാതൊരുനൂറാണ്ടു മാസംതോറും ജയിപ്പവൻ
ആരിലും ക്രോധമേലാത്തോനിതിലക്രോധനൻ മഹാൻ 6
ബാലന്മാരും ബാലകളും കലഹിക്കുമബുദ്ധികം
വിദ്വാനതില്ലാമറേറവരറിയില്ലാ ബലാബലം 7

ദേവയാനി പറഞ്ഞു

ഞാൻ ബാലയെങ്കിലും താത! ധർമ്മഭേദമറിഞ്ഞിടും
അക്രോധവാദങ്ങളിലുമോർക്കുന്നുണ്ടു ബലാബലം 8
ശിഷ്യന്റെ വൃത്തിവിട്ടോരു ശിഷ്യനിൽ ക്ഷമചെയ്യൊലാ
വൃത്തിത്തെറവുള്ള പേരൊത്തു പാർത്തീടാൻ തൃപ്തിയില്ലമെ
വൃത്താഭിജാത്യാദികളാൽ പേർത്തും നിന്ദതുടങ്ങിയാൽ
ആപ്പാപന്മാരൊത്തുവാഴാകെല്പിൽശ്രേയോർത്ഥി പണ്ഡിതൻ

വൃത്താഭിജാത്യാദികളാൽ സത്തന്മാരെയറിഞ്ഞവർ
യോഗ്യസാധുക്കളോടൊത്തേപാർക്കാവൂ പാർപ്പുത്തമം 11
കടുത്തദുർവ്വാക്കെന്നോടാ വൃഷപർവ്വജ ചൊന്നതും
അഗ്നിയ്ക്കരണിപോലുണ്ടു കടയുന്നു മനസ്സമെ 12
ഇതിലും ഭൂഷ്കരം മുപ്പാരതിലില്ലോർക്കിലൊന്നുമെ
നിശ്രീകനായ് സ്സുപതശ്രീയാശ്രയിച്ചാർക്കു ജീവനം 13
അവന്നു മരണം നല്ലവെന്നല്ലോ യോഗ്യർ ചൊല്ലുവോർ

എൺപതാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

പിന്നെക്കാവ്യൻ ഭൃഗുശ്രേഷ്ഠൻ മനപ്പൂവ്വംകൊണ്ടുചെന്നുടൻ
വൃഷപർവ്വാവിനോടായിട്ടൊന്നുംനോക്കാതെചൊല്ലിനാൻ 1
രാജൻ ഫലിയ്ക്കില്ലിടനെയധർമ്മം ഭൂമിപോലെതാൻ
മെല്ലെയാവർത്തനംചെയ്താൽ ചെയ്താംക്കുമൂലനാശനം 2
പുത്രദാരാദികളിലോ തന്നിലോ പാർത്തിടായ്കിലും
ചെയ്തപാപം ഫലംകാട്ടും ഗുരുഭോജനമാംവിധം 3
അപാപശീലനായ് ധർമ്മനിഷ്ഠനായെന്റെ ശിഷ്യനായ്
കൂടെപ്പാർക്കുന്ന കചനെ നിങ്ങളം കൊല്ലിച്ചതില്ലയൊ 4
ആ യോഗ്യൻ തൻഹിംസയാലു മെൻപുത്രീഹിംസയാലുമേ
വൃഷപർവ്വൻ! കേളംക്ക നിന്നെക്കൂട്ടത്തോടു വിടുന്നുഞാൻ 5
ഉശീനരനിന്റെ രാജ്യത്തു വാഴാ ഞാൻ നിന്നൊടൊപ്പമെ
മിഥ്യാപ്രലാപിഞാനെന്നോടൈതൃനീയോർത്തിടുന്നതും 6
സന്തോഷമിപ്രകാരം നീയെന്തുപേക്ഷിച്ചിരിക്കുവാൻ

വൃഷപർവ്വാവു പറഞ്ഞു

അധർമ്മമിഥ്യാവാദങ്ങളം നിന്മേൽക്കാണ്മീലഭാർഗ്ഗവ 7

ധർമ്മിഷ്ഠൻ സത്യവാൻ നിയ്യേപ്രസാദിക്കുക ഞങ്ങളിൽ
ഞങ്ങളെക്കൈവെടിഞ്ഞുകൊണ്ടങ്ങു ഭാർഗ്ഗവപോകിലൊ 8
ഞങ്ങളാഴിയ്ക്കുകം പൂകുമിങ്ങുമറ്റില്ലൊരാശ്രയം

ശുക്രൻ പറഞ്ഞു

നിങ്ങളംഭോധി പുക്കാലുമെങ്ങുമോടീടിലും ശരി 9
എന്മകൾക്കപ്രിയം ചെയ്യാ ഞാനിനിയ്ക്കുവളിഷ്ടയാം
പ്രസാദിപ്പിക്കയാദ്ദേവയാനിയെ പ്രാണനാണുമെ 10
വ്യാഴമിന്ദ്രനെന്നവണ്ണം വാഴാം നിൻനന്മ നോക്കിഞാൻ

വൃഷപർവ്വാവു പറഞ്ഞു

അസുരേന്ദ്രർക്കെന്തുമാത്രം വസുവുണ്ടിന്നു ഭാർഗ്ഗവ 11
ക്ഷിതിയിൽ ഗോഗജാശ്വാദിയതൊത്തെൻ പ്രഭുവാംഭവാൻ

ശുക്രൻ പറഞ്ഞു

അസുരർക്കുള്ള വിത്തത്തിന്നധിപൻ ഞാനതെങ്കിലൊ 12
ദേവാരിരാജ ചെയ്താലും ദേവയാനീപ്രസാദനം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

അതുകേട്ടങ്ങിനേയെന്നാൻ വൃഷപർവ്വാവു പണ്ഡിതൻ 13
ദേവയാനീസമീപം പുക്കീവൃത്തം ചൊല്ലിഭാർഗ്ഗവൻ

ദേവയാനി പറഞ്ഞു

താതഭാർഗ്ഗവ! നീ രാജദ്രവ്യത്തിൻ പാത്രമെങ്കിലൊ 14
അതു ഞാനറിയുന്നീല രാജാവെന്നോടു ചൊല്ലണം

വൃഷപർവ്വാവു പറഞ്ഞു

ശുചിസ്മിതേ! ദേവയാനി! നീ ചിന്തിയ്ക്കുന്നതാംവിധം 15
എന്തെന്നാലും നൽകുവൻ ഞാൻ ഹന്തദുർല്ലഭമെങ്കിലും

ദേവയാനി പറഞ്ഞു

ശർമ്മിഷ്ഠയെദ്ദാസിയായിട്ടായിരം കന്യയൊത്തുമേ 16
തരികച്ഛൻ കൊടുത്താലുമെന്നൊപ്പമവൾ പോരണം

വൃഷപർവ്വാവു പറഞ്ഞു

ധാത്രി നീയുടനേ ശർമ്മിഷ്ഠയേയിങ്ങാനയിയ്ക്കൂടോ 17
അവളിദ്ദേവയാനിയ്ക്കുള്ള ഭീഷ്ടം ചെയ്കൊള്ളണം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ഉടനേ ധാത്രിപോന്നെത്തീ ശർമ്മിഷ്ഠയൊട്ടചൊല്ലിനാൾ 18
ഭദ്രേ! പോരികശർമ്മിഷ്ഠേ! ജ്ഞാതിസൌഖ്യം കൊടുക്കനി
ദേവയാനി പറഞ്ഞിട്ടു വിട്ടന്യ ശിഷ്യരേ ദ്വിജൻ 19
അനഘേ നിയ്യവൾക്കിഷ്ടമാകുംപോലെ നടക്കണം

ശർമ്മിഷ്ഠ പറഞ്ഞു

അവൾ കാമിപ്പതെന്തെന്നാലിവളായതു ചെയ്തിടാം 20
ദേവയാനീമൂലമെന്നെയേവം ശുക്രൻ വിളിക്കുകിൽ
ഞാൻ കാരണം പോയിടേണ്ടാ ശുക്രനും ദേവയാനിയും 21
ആയിരം കന്യമാരൊത്തു പല്ലക്കിൽ കയറീട്ടവൾ
അച്ഛന്റെ കല്പനയ്ക്കായിപ്പുരം വിട്ടിട്ടിറങ്ങിനാൾ 22

ശർമ്മിഷ്ഠ പറഞ്ഞു

ദാസീ സഹസ്രമൊട്ടഞാൻ ദാസിനിൻ പരിചാരിക
നിൻകൂടെപ്പോരുവൻ പിന്നെയച്ഛൻ നൽകുന്നദിക്കിലും 23

ദേവയാനി പറഞ്ഞു

സൂതിപ്പോനായിരപ്പോനായ്യാങ്ങുവോൻ മകളെങ്കിൽ ഞാൻ
സൂതന്റെ പുത്രി നീയെന്റെ ദാസിയാകുന്നതെങ്ങിനെ 24

ശർമ്മിഷ്ഠ പറഞ്ഞു

എന്തുചെയ്തിട്ടുമിങ്ങാർത്തബന്ധുസൌഖ്യം വരുത്തണം
അതിനാൽ നിൻകൂടെവരാം നിന്നച്ഛൻ നൽകിടുന്നിടം 25

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

വൃഷപർവ്വാവിന്റെ പുത്രി ദാസ്യമീമട്ടിലേല്ക്കുവേ
ദേവയാനി നൃപശ്രേഷ്ഠ! താതനോടേവമോതിനാൾ 26

ദേവയാനി പറഞ്ഞു

പുരത്തേക്കിനി ഞാൻ പോരാംതാത! സന്തോഷമായിമേ
അമോഘമാകുമറിവും വിദ്യാബലവുമുണ്ടുമേ 27

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ഏവംമകൾ പറഞ്ഞോരാദ്വിജേന്ദ്രൻ ഭൂരികീർത്തിമാൻ
പ്രഹൃഷ്ടനായ് പുരംപുക്കാനഹോദാനവ പൂജിതൻ 28

എൺപത്തൊന്നാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ഏവമൊട്ടേറെനാൾ വാണ്ടു ദേവയാനി നൃപോത്തമ!
ആവനംതന്നെയുൾപുക്കാൾ കേവലം ക്രീഡചെയ്യുവാൻ 1
ആയിരംദാസിമാരോടും ശർമ്മിഷ്ഠയൊടുമൊത്തവൾ
ആസ്ഥലത്തിൽതന്നെ ചെന്നു യഥേഷ്ടം വിളയാടിനാൾ 2
ആസ്സർവ്വസഖിമാരോടൊത്തത്യന്തരസമാർന്നവൾ
ക്രീഡിച്ചാരേവരും ചേർന്നു മധുപാനം കഴിച്ചുമെ 3
പല ഭക്ഷ്യങ്ങൾ ഭക്ഷിച്ചും ഫലമോരോന്നു തിന്നുമെ
പിന്നെയും നാഹുഷനൃപനന്നു നായാട്ടിലങ്ങിനെ 4
ആസ്ഥലത്തിൽ തന്നെവന്നു വെള്ളത്തിന്നു തളർന്നഹൊ
അവൻ കണ്ടു ദേവയാനി ശർമ്മിഷ്ഠാദാസിമാർകളെ 5
പാനം ചെയ്തുല്ലസിപ്പോരായ് നാനാഭരണഭംഗിയിൽ
കുണ്ടു ചിരിച്ചിരിയ്ക്കുന്ന ദേവയാനിയെയും തദാ 6
ആസ്ത്രീകൾക്കു നറുക്കായോരത്യന്തമഴകാർന്നഹൊ
ശർമ്മിഷ്ഠതാൻ കാൽതലോടിച്ചെമ്മേ സേവിച്ചിടുമ്പടി 7

യയാതി പറഞ്ഞു

രണ്ടു കന്യാസഹസ്രത്തോടൊത്തിടും രണ്ടുകന്യകൾ

ഇരുപേരുടെയും ഗോത്രനാമം ചോദിച്ചിടുന്നു ഞാൻ . 8

ദേവയാനി പറഞ്ഞു

പറയാം ഞാൻ കേട്ടുകൊൾക പരമൻ വാക്കു ഭൂപതെ
ശുക്രനുണ്ടസുരാചാര്യനദ്ദേഹത്തിന്റെ പുത്രി ഞാൻ . 9
ഇവളെൻ തോഴിയെൻദാസി ഞാനുള്ളേടത്തു പോരുവോം
ശർമ്മിഷ്ഠ വൃഷപർവ്വാവാം ദൈത്യരാജന്റെ നന്ദിനി 10

യയാതി പറഞ്ഞു

നിൻതോഴി ദാസിയായ്തീർന്നതെങ്ങനേ നല്ലകന്യകാ
അസുരേന്ദ്രാത്മജയിവളേറെക്കൌതുകമുണ്ടതിൽ 11

ദേവയാനി പറഞ്ഞു

എല്ലാവരും നരശ്രേഷ്ഠ! വിധിയെപ്പിന്തുടർന്നിടും
വിധിയോഗമീതെന്നോർക്ക വിസ്തരിക്കായ്കിതേറവും 12
നൃപനൊക്കും രൂപവേഷം ബ്രാഹ്മിയാം വാക്കുമുണ്ടതേ
ആരങ്ങുള്ളവൻ പിന്നെയാർക്കു പുത്രനരയ്ക്കുമേ 13

യയാതി പറഞ്ഞു

ബ്രഹ്മചര്യാൽ വേദമൊക്കെ നന്മയിൽ കേട്ടറിഞ്ഞവൻ
രാജാവുഞാൻ രാജപുത്രൻ യയാതിയിതിചൊൽവവൻ 14

ദേവയാനി പറഞ്ഞു.

എന്തുകാര്യത്തിനായിട്ടു വന്നു നീയിഹമന്നവ!
വാരിജത്തെ ഗ്രഹിപ്പാനോ പരം വേട്ടയ്ക്കു വേണ്ടിയോ 15

യയാതി പറഞ്ഞു.

വേട്ടയാടീട്ടിങ്ങുവന്നോൻ ഭദ്രേ വെള്ളത്തിനായിഞാൻ
പരിശ്രമിച്ചേൻ വിശ്രാന്തിയ്ക്കുനുവാദംതരേണമേ 16

ദേവയാനി പറഞ്ഞു.

കന്യാസഹസ്രമോടൊത്തീട്ടാസിശർമ്മിഷ്ഠയൊത്തുഞാൻ
നിന്നധീനത്തിലാമങ്ങെന്നിഷ്ടൻ ഭർത്താവുമാവുക 17

യയാതി പറഞ്ഞു.

കേൾക്ക ശുക്രസുതേ! നിന്നോടൊക്കാൻ തക്കവനല്ലഞാൻ
രാജാക്കൾ നിന്നച്ഛനോട ചാർച്ചയെ്കാത്തവരല്ലെടോ 18

ദേവയാനി പറഞ്ഞു.

ബ്രാഹ്മംക്ഷാത്രത്തൊടും ചേരുംക്ഷാത്രം ബ്രാഹ്മത്തൊടൊക്കുമേ
ഋഷിനീയൃഷിപുത്രൻ നാഹുഷ! വേട്ടീടുകെന്നെ നീ 19

യയാതി പറഞ്ഞു

ഒരു ദേഹത്തിൽനിന്നുണ്ടായ് ജാതിനാലും വരാംഗനേ!
ധർമ്മം വേറേ ശുദ്ധിവേറേയിവററിൽ ബ്രാഹ്മണൻ വരൻ

ദേവയാനി പറഞ്ഞു

പാണിഗ്രഹണമോ മറവുമാൻ ചെയ്യാത്തതാണുമേ
മുന്നമെൻകൈ നീ പിടിച്ചിതതുകൊണ്ടുവരിച്ചു ഞാൻ 21
ഋഷിനന്ദനനോ സാക്ഷാലൃഷിയോ നീ പിടിയ്ക്കുവേ
ധീരയാമെൻ കയ്യുമറവുപുരുഷൻ തൊട്ടിടുന്നതോ 22

യയാതി പറഞ്ഞു.

ചൊടിച്ചുപാമ്പിലും ചൂരും പിടിച്ചാളുന്നതീയ്യിലും
ദുരാധർഷൻ വിപ്രനെന്നതറിവുള്ളവനോർക്കണം 23

ദേവയാനി പറഞ്ഞു

ചൊടിച്ചുപാമ്പിലും ചൂരുംപിടിച്ചാളുന്നതീയ്യിലും
ദുരാധഷ്ൻ വിപ്രനെന്നുപരമെന്തോതുവാൻപ്രഭോ 24

യയാതി പറഞ്ഞു

പാമ്പൊരാളെക്കൊന്നിടുന്നു ശസ്ത്രവും കൊല്ലുമേകനെ
ചൊടിപ്പിച്ചാൽ ബ്രാഹ്മണനോ നാടടച്ചുമുടിച്ചിടും 25
അതുമൂലം ദുരാധർഷൻ വിപ്രനെന്നേവമെൻമതം
അതിനാലച്ഛനേകാത്ത നിന്നെ വേൾക്കുന്നതല്ലഞാൻ 26

ദേവയാനി പറഞ്ഞു

അച്ഛനേകുന്നെന്നെവേൾക്ക ഞാൻ വരിച്ചവരൻഭവാൻ

ചോദിയ്ക്കായ്കിൽ ഭയം വേണ്ട തന്നാൽ വാങ്ങുന്നതിന്നഹോ

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ഉടനേതാൻ ദേവയാനി ചൊല്ലിവിട്ട പിതാവിനായ്
ധാത്രിചെന്ന നടന്നോരുവൃത്തമെല്ലാമുണർത്തിനാൾ 28
കേട്ടവാറേ നരേന്ദ്രന്നുകാണുമാറായി ഭാർഗ്ഗവൻ
സ്വയം ശുക്രൻവന്നുകണ്ട യയാതി നരനായകൻ 29
വന്ദിച്ചു കാവ്യദ്വിജനെക്കൈക്കുപ്പി നിലയായിനാൻ

ദേവയാനി പറഞ്ഞു

താത! നാഹുഷനീബ്ഭ്രൂപനാപത്തിൽ കൈപിടിച്ചുമേ
തൊഴാമേകുകിവന്നെന്നെയന്യനേ ഞാൻ വരിച്ചിടാ

ശുക്രൻ പറഞ്ഞു.

എന്നിഷ്ടപുത്രിപതിയായ് നിന്നെവീര! വരിച്ചുതേ 31
ഞാൻ തന്നോരിവളേവാങ്ങു പത്നിയായ് നഹുഷാത്മജ

യയാതി പറഞ്ഞു.

എന്നാലീയൊരധർമ്മംവന്നെന്നിൽ പറെറാല്ലഭാർഗ്ഗവ! 32
വർണ്ണസങ്കരദോഷത്താലെന്നപേക്ഷിച്ചിടുന്നു ഞാൻ

കചൻ പറഞ്ഞു.

അധർമ്മമൊഴിവാക്കാം ഞാൻ വരിയ്ക്കുകിനിയും വരം 33
ഈവിവാഹത്തിൽ മായ്ക്കുണ്ടാനിൻപാപംഞാൻകളഞ്ഞിടും
ധർമ്മപ്രകാരം വേട്ടാലും രമ്യയാം ദേവയാനിയെ 34
ഇവളോടൊത്തു പെരുതാം സന്തോഷം പൂണ്ടുകൊൾകനീ
വൃഷപർവ്വജയായോരീശ്ശർമ്മിഷ്ഠാഖ്യ കുമാരിയെ 35
ആദരിയ്ക്കു പരം കൂടെക്കിടപ്പാനായ്വിളിയ്ക്കാലാ

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

യയാതിയേവം കേട്ടിട്ടു വലംവെച്ചിട്ട ശുക്രനെ 36
ശാസ്ത്രോക്തവിധിയാംവണ്ണം വിവാഹം ചെയ്തു മംഗളം
ശുക്രൻ നൽകിയ വിത്തെഴുഫലമൊത്തേറ്റു ദേവയാനിയെ

രണ്ടായിരം കന്യയൊത്ത ശർമ്മിഷ്ഠയൊട്ടുമൊത്തവൻ
ശുക്രനും ദൈത്യവരരും സൽക്കരിച്ച നരോത്തമൻ 38
അനുജ്ഞവാങ്ങിസ്സന്തോഷാൽ നിജമന്ദിരമെത്തിനാൻ

എൺപത്തിരണ്ടാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

യയാതിയിന്ദ്രനഗരീപ്രായമാം പുരിപുക്കുടൻ
അന്തഃപുരത്തിൽ കൊണ്ടാക്കിയിരുത്തീ ദേവയാനിയെ 1
ദേവയാനീസമ്മതത്താൽ വൃഷപർവ്വകുമാരിയെ
അശോകവനികപ്പാട്ടിലാലയം തീർത്തിരുത്തിനാൻ 2
ദാസീസഹസ്രത്തൊടൊത്ത ശർമ്മിഷ്ഠയ്ക്കു യഥാസുഖം
വസ്ത്രാന്നപാനാദികളും പേർത്തേകിസ്സൽകരിച്ചുതാൻ 3
ദേവയാനിയുമൊത്തൂർവ്വീദേവേന്ദ്രൻ നഹുഷാത്മജൻ
വിഹരിച്ചു ദേവതുല്യം ബഹുവർഷം മഹാസുഖം 4
ഋതുകാലം വന്നശേഷം ദേവയാനി വരാംഗന
ഗർഭംധരിച്ചാളൊന്നാമതുൽഭവിച്ചു കുമാരനും 5
വർഷമോരായിരം ചെന്നശേഷം ശർമ്മിഷ്ഠാനവി
യൌവനംപൂണ്ടവളതുകണ്ടു ചിന്തിച്ചുതിങ്ങിനെ 6
ഋതുവായീ വരിച്ചോരുപതിയില്ലിപ്പൊഴും മമ
എന്തായുമെന്തുഞാൻ ചെയ്യുതെന്തുചെയ്താൽ ശുഭംവരും 7
ദേവയാനിക്കുണ്ണിയുണ്ടായേവമെൻ യൌവനം വൃഥാ
അവളന്നുവരിച്ചമട്ടവനെഞാൻ വരിക്കുവൻ 8
ഭ്രനാഥനാൽ പുത്രനുണ്ടാവെണമെന്നെൻറെ നിശ്ചയം
ആദ്ധർമ്മജ്ഞനെയെങ്ങാനും ഗ്രുധമായ്കുണ്ടുകിട്ടുമൊ 9
യദൃച്ഛയായിട്ടപ്പോഴീക്ഷിതിനാഥൻ പുറത്തുപോയ്
അശോകവാടിയിൽശ്ശർമ്മിഷ്ഠയേക്കണ്ടെങ്ങുനിന്നുതേ 10
ശർമ്മിഷ്ഠയൊറ്റയ്ക്കവനെയമ്മട്ടിൽകണ്ടു സസ്മിതം
എതിരേറ്റിട്ടു കൈക്കുപ്പിക്ഷിതിനാഥനൊടോതിനാൾ 11

ശർമ്മിഷ്ഠ പറഞ്ഞു.

ചന്ദ്രേന്ദ്രമാധവയമവരുണന്മാരുടേയുമേ
ഭവാനെറയും ഗൃഹത്തിങ്കൽ സ്ത്രീകളെക്കാണ്മതാരുവാൻ 12
രൂപാഭിജാത്യശീലങ്ങളം കൊണ്ടെന്നെയറിവോൻ ഭവാൻ
ആ ഞാൻ കനിഞ്ഞിരക്കുന്നോന്റുതുസിദ്ധി തരേണമേ 13

യയാതി പറഞ്ഞു

സുശീലയാം ദൈത്യരാജസുത നീ നന്ദ്യയാണുമേ
തുശിത്തുമ്പളവും കുറവം തവ രൂപത്തിനില്ലെടോ 14
ദേവയാനിയെ വേട്ടപ്പോഴ്തേവാരിഹരു ഭാഗ്യവൻ
വൃഷപർവ്വജയെക്രൂടെക്കിടത്തൊല്ലെന്നു ചൊല്ലിനാൻ 15

ശർമ്മിഷ്ഠ പറഞ്ഞു.

നർമ്മത്തിലും സ്ത്രീജനത്തിങ്കലും താൻ
വേഴ്ക്കുമ്പോഴും പ്രാണനാശത്തിലും താൻ
സത്യസ്വം പോമ്പോളുമീയുഞ്ഞുദിക്കിൽ
മിഥ്യാവാക്കും പാപമല്ലെന്നു ചൊൽവൂ. 16
സാക്ഷ്യത്തിൽ മാറിപ്പറയുന്നവന്നു
പാതിത്യമോരുന്നതു മിഥ്യയതേ
യോജിയ്ക്കുമേകാർത്ഥനിലയ്ക്കു മിഥ്യ
ചൊൽവോനെയെന്നാലനൃതം കൊടുക്കും. 17

യയാതി പറഞ്ഞു.

ഭൃതപ്രമാണമാം ഭൂപൻ ഭോഷ്കുചൊന്നാൽ നശിച്ചിടും
അർത്ഥകൃച്ഛ്രത്തിലും ഞാനാമിഥ്യാസ്ഥിതി വരുത്തിടാ 18

ശർമ്മിഷ്ഠ പറഞ്ഞു

പതിയും തോഴിയാൾക്കുള്ള പതിയും നൃപതേ! സമം
വിവാഹവും സമം തോഴീപതിയങ്ങേ വരിച്ചു ഞാൻ 19

യയാതി പറഞ്ഞു

ചോദിച്ചതു കൊടുക്കേണമതിനിയ്ക്കിയലും വ്രതം
ചോദിച്ചിടുന്നുനീയെന്നോടെന്തിഷ്ടം ചെയ്തിടേണ്ടുഞാൻ 20

ശർമ്മിഷ്ഠ പറഞ്ഞു

ഭ്രമീശമുപ്പുരധനർഭായ്യദാസൻ പരം സുതൻ
അവർക്കുണ്ടായ മുതലുമവർക്കുടയവനെറയാം. 21
ദേവയാനിയുണ്ണാൻ ദാസിയാബ്ഭാഗ്യവിഭവാനെറയാം
അവളും ഞാനുമങ്ങേയുണ്ണി ഗ്രാഹ്യരെന്നെ ഗ്രഹിയുന്നീ 22
അധർമ്മാലെന്നെ രക്ഷിച്ചു ധർമ്മം നൽകുക ഭ്രുപതേ
നിന്നാലപത്യമാർന്നീഞാൻനന്നായ് ധർമ്മംനടത്തുവൻ 23

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ഇത്ഥംചൊല്ലിക്കേട്ടഭ്രുപൻ തത്ഥ്യമെന്നാൻ തെളിഞ്ഞവൻ
ശർമ്മിഷ്ഠയെത്താൻ മാനിച്ചുധർമ്മസംസിദ്ധിനഠംകിനാൻ
ശർമ്മിഷ്ഠയൊത്തവൻ ചേർന്നു നന്മയിൽകാമസിദ്ധിയാൽ
പരസ്പരം സൽക്കരിച്ചിട്ടിരുപേരും പിരിഞ്ഞുപോയ് 25
അപ്രകാരം നടന്നുള്ളോരപ്രത്യഗ്രസമാഗമേ
ഗർഭമായ് സുഭ്രു ശർമ്മിഷ്ഠക്കപുത്രഥചീശങ്കൽനിന്നഹോ 26
വേണ്ടും കാലത്തു പെററാളത്തണ്ടാർമിഴിധരാപതേ
കമലേക്ഷണനായീടുമമരാഭകുമാരനെ 27

.....

എൺപത്തിമൂന്നാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

പുത്രനുണ്ടായതായ്ക്കേട്ട ദേവയാനി ശ്രുചിസ്മിത
ദുഃഖമുൾക്കൊണ്ടു ശർമ്മിഷ്ഠാവിഷയം ചിന്തതേടിനാൾ 1
ശർമ്മിഷ്ഠാസവിധം പുക്കുചോദിച്ചു ദേവയാനിതാൻ

ദേവയാനി പറഞ്ഞു

ഇതെന്തെടോകാമലോഭാലതിപാപം നടത്തിനീ 2

ശർമ്മിഷ്ഠ പറഞ്ഞു

ധർമ്മാത്മാവിങ്ങെഴുന്നെള്ളി വനമഹർഷി ബഹുശ്രുതൻ
ധർമ്മസിദ്ധി വരുത്താനായമ്മഹാനോടിരന്നു ഞാൻ 3

അല്ലാതന്യായമായ്ക്കാമമല്ലാ ചെയ്തതു സുസ്മിതേ!
ഇപ്പുത്രനെയവൻ തന്നതിപ്പറഞ്ഞതു സത്യമാം 4

ദേവയാനി പറഞ്ഞു

ഏവമാണെങ്കിൽ വേണ്ടില്ലെങ്ങാവിപ്രനറിയുന്നിതോ
ഗോത്രനാമങ്ങളെന്താണസ്സദ്വിജേന്ദ്രനു ചൊല്ലുടോ 5
തപസ്തേജസ്സിനാലർക്കപ്രഭനാം മാമുനീന്ദ്രനെ
കണ്ടവാറിതു ചോദിപ്പാനുണ്ടായീലൊരു കെല്പുമേ 6

ദേവയാനി പറഞ്ഞു

ഇമ്മട്ടിലാം കായ്മെന്നാൽ ശർമ്മിഷ്ഠേ! മനഃവില്ലയേ
നല്ലവിപ്രേന്ദ്രകുലം നിന്നാണല്ലോ നിൻപുത്രസംഭവം 7

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

തമ്മിലേവം പറഞ്ഞിട്ട നന്മയോടും ചിരിച്ചുടൻ
ഉള്ളതെന്നോർത്തു ഗേഹത്തിനുള്ളിൽപ്പുക്കിതുഭാഗ്യവി 8
രണ്ടുമക്കളെയുണ്ടാക്കീ നാഹുഷൻ ദേവയാനിയിൽ
യദുതുർവ്വസുവെന്നിദ്രവിഷ്ണു സന്നിഭരാണവർ 9
വൃഷപർവ്വസുശർമ്മിഷ്ഠയാരാജഷി വഴിക്കുതാൻ
ദ്രുഹ്യുതാനനുതാൻ പൂരുവെന്നു പെറ്റിതുമുവ്വരെ 10
ഏവം കുറച്ചുനാൾ ചെന്നു ദേവയാനി ശുചിസ്മിത
യയാതിയോടൊത്തു ചെന്നാളാപ്പുങ്കാവിങ്കൽ മന്നവ! 11
കണ്ടിതപ്പോൾദ്ദേവസാമ്യമാണ്ടെഴുന്ന കുമാരകർ
നന്ദിച്ചുകളിയാടുന്നതെന്നിട്ടിങ്ങിനെ ചൊല്ലിനാൾ 12

ദേവയാനി പറഞ്ഞു

ഇതാരുടെ കുമാരന്മാരതിദേവസുതോപമർ
നിന്നൊത്തരൂപതേജസ്സുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നതുണ്ടുമേ 13

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

ഇതിമന്നവനോടോതിച്ചോദിച്ചാൾ ബാലരോടവൾ

ദേവയാനി പറഞ്ഞു

പേരെന്തുവംശമേതച്ഛനാരുനിങ്ങൾക്കു മക്കളേ 14
നേരും ചൊൽവിൻ കേൾക്കുവാനുണ്ടേറെറവും മമ കൌതുകം
അവർ മൂണ്ടിക്കാട്ടിയപ്പോളവനീ പതിമുഖ്യനെ 15
ശർമ്മിഷ്ഠയമ്മയാണെന്നുമുണ്മയിൽച്ചൊല്ലിയണ്ണികം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ഇത്ഥംചൊല്ലിബ്ഭ്രുപപാർശ്വത്തെത്തിനാരവരേവരും 16
ദേവയാനിസമീപത്തങ്ങത്രകൊണ്ടാടിയില്ലവൻ
കരഞ്ഞുകൊണ്ടു ശർമ്മിഷ്ഠയ്ക്കരികിൽച്ചെന്ന ബാലകർ 17
ബാലന്മാർ നിലകേട്ടിട്ടങ്ങലംനാണിച്ചുമന്നവൻ
താതനാബ്ബാലരിൽപ്പ്രീതം പ്രണയം കണ്ടറിഞ്ഞുടൻ 18
സത്തറിഞ്ഞാദ്ദേവയാനി ശർമ്മിഷ്ഠയൊട്ടു ചൊല്ലിനാൾ

ദേവയാനി പറഞ്ഞു

എൻപാട്ടിൽനില്ക്കും നീയെന്തെന്നപ്രിയം ചെയ്തതിങ്ങിനേ
ആത്മൈതൃധർമ്മം കൈക്കൊൾവാനെത്രയുംപേടിയില്ലയോ?

ശർമ്മിഷ്ഠ പറഞ്ഞു

ദ്രുഷിയെന്നോതി ഞാനെന്നാലതു നേരാണസൂസ്മിതേ! 20
ന്യായധർമ്മത്തിൽനിൽപ്പൂ ഞാനതിനാൽ പേടിയില്ലമേ
വരനേനീവരിച്ചപ്പോൾ വരിച്ചു ഞാനുമൊപ്പമേ 21
സഖീഭർത്താവുഭർത്താവെന്നാകുന്നു ധർമ്മവും ശുഭേ!
പൂജ്യയാം മാന്യയാം നീയെൻജ്യേഷ്ഠത്തിദ്വിജനന്ദിനി
നിന്നെക്കാൾ പൂജ്യതമനീരാജർഷിയറിവില്ലയോ

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

അവൾ ചൊന്നതുകേട്ടോതീദേവയാനിയുമിങ്ങിനെ 23
ഇന്നുതൊട്ടിങ്ങുവാഴാഞ്ഞാൻ മന്ന! നീചെയ്തിതപ്രിയം
കണ്ണീർ വാർത്തെഴുനേററങ്ങുതനപംഗീമണിയാമവൾ 24
ഉടൻ കാവ്യാന്തികംപോകെനടുങ്ങീ നരനായകൻ

പരിഭ്രമൽപ്പിണ്ഡടർന്നാൻപരം സാന്ത്വത്തൊടാനൃപൻ 25
പിന്തിരിച്ചില്ലതിക്രോധമേന്തിക്കണ്ണു ചുവന്നവം
ഒന്നും മന്നവനോടോതാതന്ന കണ്ണീരുമായഹോ 26
വെക്കം ചെന്നെത്തിനാളങ്ങുശുക്രകൻ വാഴുന്നിടത്തവം
അച്ഛനെക്കണ്ടു വന്ദിച്ചിട്ടഗ്രഭാഗത്തുനിന്നതേ 27
അപ്പൊഴെയ്ക്കെത്തിവന്ദിച്ചാനാ ബ്ഭാർഗ്ഗവനെമന്നനും

ദേവയാനി പറഞ്ഞു

അധർമ്മംവെന്നധർമ്മത്തെമേല്കീഴ് മറിഞ്ഞുപോയ് 28
എൻമേലെയായ്ത്തീർന്നിതല്ലോ ശർമ്മിഷ്ഠവൃഷപർവ്വജ
ഈ യയാതി നൃപൻ നൽകിയവംക്കോ മൂന്നുമക്കളേ 29
താത! സത്യം ദുർഭഗയാമിനിക്കോ രണ്ടുമക്കളാം
ധർമ്മജ്ഞനെന്നു പേർകേട്ടോരിമ്മന്നൻ ഭൃഗുപുംഗവ! 30
മായ്വാടതെററിനില്ക്കുന്നു കായ്വും കാവ്യ! പറഞ്ഞുഞാൻ

ശുക്രൻ പറഞ്ഞു

ധർമ്മജ്ഞൻ നീരസത്താലെ യധർമ്മംനൃപ! ചെയ്കയാൽ 31
പരംജയിയ്ക്കുവയ്യാത്ത ജരയിൽപ്പെട്ടിടും ഭവാൻ

യയാതി പറഞ്ഞു

ദുഃഖയാചനയാൽ ദ്വൈത്യപതി പുത്രിയ്ക്കുഹന്തഞാൻ 32
നല്ലധർമ്മം ചെയ്യമറിച്ചില്ലേതും ഭവാൻമുനേ!
ദുഃഖയാചിച്ചിടും നാരിക്കുനൽകാതെഴും പുമാൻ 33
ഭ്രൂണഹാവെന്നുചൊല്ലുന്നു ബ്രഹ്മൻ ബ്രഹ്മജ്ഞരായവർ
ഗമ്യയാംനാരികാമിച്ചു രഹസ്സിങ്കലിരിക്കുകിൽ 34
ഗമിയ്ക്കാത്തോൻ ഭ്രൂണഹാവെന്നല്ലോ ചൊല്ലുന്നുപണ്ഡിതർ
ഇതുമോരോ കാരണങ്ങളോർത്തുഹേഭൃഗുസത്തമ! 35
അധർമ്മത്തിൽ ഭയംമൂലം ശർമ്മിഷ്ഠയൊടുചേർന്നു ഞാൻ

ശുക്രൻ പറഞ്ഞു.

എന്നെയോർക്കാഞ്ഞതെന്തേനീയെന്നധീനത്തിലല്ലയോ 36
പാരം ധർമ്മത്തിന്നു ചതിക്കാരൻ നാഹുഷചോരനാം.

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

കോപാൽശുക്രൻ ശപിച്ചോരാ യയാതി നഹുഷാത്മജൻ 37
മുമ്പുള്ള യൌവനം വിട്ടു വമ്പുള്ള ജരപൂണ്ടുപോയ്.

യയാതി പറഞ്ഞു.

തൃപ്തിവന്നീലമേ യൌവനത്തിലി ദ്ദേവയാനിയിൽ 38
പ്രസാദിയ്ക്കണമൊന്നെന്നിൽജ്ജരപററാതെയാക്കണം

ശുക്രൻ പറഞ്ഞു.

പരം ഞാനന്യതംചൊല്ലാ ജരയിൽപെട്ട ഭൂപ! നീ 39
പക്ഷേയീജ്ജരയന്യങ്കലാക്കാം നിന്നിഛപോലവേ.

യയാതി പറഞ്ഞു.

രാജ്യവും പുണ്യവും നല്ല കീർത്തിയും നേടുമെൻമകൻ 40
ഇനിയ്ക്കു യൌവനംതന്നാലതിന്നനുവദിയ്ക്കുനീ.

ശുക്രൻ പറഞ്ഞു.

ജരനീമാററിവെച്ചാലും യഥേഷ്ടം നഹുഷാത്മജ! 41
എന്നെഭ്യാനിച്ചുകൊണ്ടെന്നാൽപ്പിന്നെപ്പാപംവരില്ലതേ
നിനക്കു യൌവനംതന്നതനയൻ നാടുവാഴിയാം 42
ആയുഷ്മാനാം കീർത്തിമാനാം ബഹുസന്താനകാരിയാം

എൺപത്തിനാലാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

യയാതി ജരയുംപൂണ്ടുപുരിയിൽചെന്നുചേർന്നുടൻ
ശ്രേഷ്ഠനാകും ജ്യേഷ്ഠപുത്രൻ യദുവോടേവമോതിനാൻ 1

യയാതി പറഞ്ഞു.

ജരയും ചുളിവും പിന്നെ നരയും വന്നുകൂടിമേ
ശുക്രശാപാൽ യൌവനത്തിൽ തൃപ്തിവന്നതുമില്ലമേ 2
യദോ! നീയേറ്റുവാങ്ങെന്റെ പാപത്തെജ്ജരയൊത്തുടൻ
നിൻയൌവനത്താൽവിഷയസുഖംകൈക്കൊണ്ടിടട്ടെഞാൻ
ആയിരത്താണ്ടുചെന്നെങ്കിലീ യൌവനമുടൻ തവ
തിരിച്ചുതന്നു വാങ്ങീടാം പാപത്തെജ്ജരയൊത്തുഞാൻ 4

യദു പറഞ്ഞു.

ജരയുണ്ടെത്രയോദോഷം പാനഭോജനമൂലമായ്
അതിനാൽ നൃപമൌലേ! നിൻ ജരവാങ്ങുന്നതല്ല ഞാൻ 5
നരച്ചതാടിയാം ദേഹം ജരയാലെയുലഞ്ഞുപോം
ചുളിവീഴും സുഖംപോകും ശക്തിമങ്ങും ചടച്ചുപോം 6
പ്രവൃത്തിയെല്ലുതല്ലാതാം പെണ്ണുങ്ങൾക്കേറെ ഹാസ്യനാം
കൂടയുള്ളോർക്കുമവ്വണ്ണമതിനാൽ ജരവേണ്ടമേ. 7
പലമക്കളുമുണ്ടങ്ങയ്ക്കുന്നെക്കാൾപ്രിയരായ്നൃപ!
ധർമ്മജ്ഞ! ജരവാങ്ങിയ്ക്കാനന്യനോടരുൾചെയ്യുക. 8

യയാതി പറഞ്ഞു.

ഏന്നൌരസസുതൻനീ നിൻ യൌവനംതന്നിടായ്കയാൽ
താത! നിന്നുടെ മക്കൾക്കുരാജ്യം കിട്ടാതെയായ്തുരും. 9
തുർവ്വസോ! നീ വാങ്ങിയാലുമെൻപാപം ജരയൊത്തുടൻ
നിൻയൌവനത്താൽ വിഷയസുഖം നേടട്ടെയുണ്ണി!ഞാൻ10
ഓരായിരത്താണ്ടുചെന്നാൽ തിരിയേ യൌവനംതരാം
തിരിച്ചുവാങ്ങിക്കൊള്ളാമെൻപാപത്തെ ജരയൊത്തുഞാൻ

തുർവ്വസു പറഞ്ഞു.

താത!വേണ്ടാമമജരകാമസൌഖ്യം കളഞ്ഞിടും
ബലരൂപങ്ങൾപോക്കീടും ബുദ്ധിശക്തികെടുത്തിടും. 12

യയാതി പറഞ്ഞു.

എന്നൌരസസുതൻനീ നിൻയൌവനം തന്നിടായ്കയാൽ
തുച്ഛസോ! നിൻെറ സന്താനമുടൻകുററിമുടിഞ്ഞിടും 13
സങ്കീർണ്ണാചാരധർമ്മന്മാർ പ്രതിലോമം നടപ്പവർ
മാംസംതിന്നുന്ന നീചന്മാർവാഴുംനാടുഭരിയ്ക്കുനീ 14
ഗുരുതല്പഗരായ്ത്തിയ്യശ്വാനിയെപ്പുണർവോർകളായ്
പശുപ്രായമെഴുംമ്ലേശ്ചരുള്ള നാടുഭരിയ്ക്കുനീ 15

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

യയാതിതുച്ഛസുവിനുമേവം ശാപംകൊടുത്തുടൻ
ശർമ്മിഷ്ഠാസുതനായോദ്രുഹ്യവോടേവമോതിനാൻ 16

യയാതി പറഞ്ഞു.

ദ്രുഹ്യാ! നീ വാങ്ങുകെൻവർണ്ണരൂപംപോക്കീടുമീജ്ജര
ഓരായിരത്താണ്ടിടയ്ക്കുതന്നാലും നിൻെറ യൌവനം 17
വഷ്മോരായിരംചെന്നാൽ യൌവനം തിരിയെത്തരാം
ഏറവാങ്ങാംതിരിച്ചിങ്ങോട്ടെൻപാപം ജരയൊത്തുഞാൻ

ദ്രുഹ്യ പറഞ്ഞു.

ജരവന്നാൽഗജാശ്വാദിസൌഖ്യംപോംസ്ത്രീസുഖംകെടും 19
വാക്കിന്നിടർച്ചയുംപറവുമെന്നാലീജ്ജരവേണ്ടമേ

യയാതി പറഞ്ഞു.

എന്നൌരസസുതൻനീ നിൻയൌവനംതന്നിടായ്കയാൽ 20
ദ്രുഹ്യാ! നിന്നിഷ്ടമാം കാമമൊട്ടമേ സിദ്ധമായ്വരാ
അശ്വംനടത്തിടും തേരുമശ്വവും പിന്നെയാനയും 21
പീഠകങ്ങളുമെന്നല്ലഗർദ്ദഭങ്ങളുമെന്നിയേ
ആടുംമാടും വിശേഷിച്ചുപല്ലക്കും കിടയാത്തതായ് 22
വെള്ളത്തിൽപ്പൊങ്ങുതടികൊണ്ടുള്ള സഞ്ചാരമാത്രമായ്
ഉള്ളനാട്ടിൽ ഭ്രുഹ്യനല്ലോ ഭോജനാംനീ കുലത്തൊടും. 23

യയാതി പറഞ്ഞു.

അനോ!നീയേറവാങ്ങീടുകെൻപാപം ജരയൊത്തുതാൻ

ഒരായിരത്താണ്ടു നിൻെറ യൌവനം പൂണ്ടിരിക്കുവൻ 24

അനു പറഞ്ഞു.

ജരയിൽബ്ബാലമട്ടണ്ണുംകാലത്തന്നമശുദ്ധമായ്
കാലത്തില്ലഗ്നിഹോമങ്ങളാന്നമേ ജരവേണ്ടമേ 25

യയാതി പറഞ്ഞു.

എന്നൌരസസുതൻ നീ നിൻ യൌവനം തന്നീടായ്കയാൽ
ജരാദോഷം ചൊല്ലിട്ടന്ന നിനക്കുണ്ടായ സന്തതി 26
യൌവനം വന്നതിൽപ്പിന്നെ നശിച്ചീടും നിനക്കെടോ
ശ്രൌതസ്മാർത്താദികൈവിട്ടിട്ടനോ! നീ സഞ്ചരിച്ചിടും 27

യയാതി പറഞ്ഞു.

പൂരോ! നിയെന്നിഷ്ടപുത്രൻ നീ മഹായോഗ്യനായ്ക്കരും
ജരയും ചുളിയും പിന്നെ നരയും വന്നുകൂടിമേ 28
ശുക്രശാപൽ യൌവനത്തിൽ തൃപ്തിവന്നതുമില്ലമേ
പൂരോ! നിയേറുവാങ്ങെൻെറപാപത്തെജ്ജരയൊത്തുടൻ 29
ഒട്ടനാൾ നിൻ യൌവനത്താൽ വിഷയം നേടിടട്ടെ ഞാൻ
ഓരായിരത്താണ്ടുചെന്നാൽ യൌവനം തിരിയെത്തരാം 30
തിരിച്ചുവാങ്ങിക്കോള്ളാമെൻപാപത്തെജ്ജരയൊത്തു ഞാൻ

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

ഇത്ഥംചൊന്നളവിൽപ്പൂരുവൾ ചരനോട്ടടനോതിനാൻ 31
മഹാരാജ! ഭവാൻ ചൊല്ലുമ്പടി ചെയ്യുന്നതുണ്ടുഞാൻ
കൈക്കൊള്ളുന്നേൻ ഭൂപതേ നിൻപാപത്തെജ്ജരയൊത്തു
(ഞാൻ 32
വാങ്ങുകെൻ യൌവനം വേണ്ടുംകാമസൌഖ്യങ്ങൾ നേടുക
ജരപൂണ്ടിട്ട നിൻവൃദ്ധരൂപം കൈക്കൊണ്ടുകൊണ്ടുഞാൻ 33
ഭവാനു യൌവനംതന്നു നടക്കാം കല്പനപ്പടി

യയാതി പറഞ്ഞു.

പൂരോ! നിന്നിൽ പ്രീതനായ ഞാൻ പ്രീതികൊണ്ടിതു
(നൽകുവാൻ 40

നിന്നെറ നാട്ടിൽസ്സ്വീകാമപൂർണ്ണരാം ലോകരൊക്കയും
യയാതിയേവം ചൊല്ലീട്ട ശുക്രനെ സ്മൃതിചെയ്യുടൻ 41
മഹാത്മാവാം പൂരുവിങ്കൽ ജരയങ്ങുകയററിനാൻ

എൺപത്തഞ്ചാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

പൂരുവിൻ യൌവനംകൊണ്ടായയാതിനഹുഷാത്മജൻ
പ്രീതനായിട്ട വിഷയസുഖം നേടീനരാധിപൻ 1
മോഹംപോലെ യഥോത്സാഹം കാലംപോലെ യഥാസുഖം
ധർമ്മം തെററാത്ത വിധമാബ്ഭ്രൂപനൊക്കും പടിയ്ക്കുതാൻ 2
തർപ്പിച്ചയജ്ഞാൽസ്സുരരെശ്രാദ്ധത്താലേ പിതൃക്കളേ
അനുഗ്രഹാൽദ്വീനരെത്താനിഷ്ടദാനാൽ ദ്വിജേന്ദ്രരെ 3
അന്നപാനാൽ പാന്ഥർകളെപ്പാലനത്താലെ വൈശ്യരെ
ആനൃശംസ്യാൽ പാദജരെദ്ദസ്യുക്കളെ വധത്തിനാൽ 4
ധർമ്മത്തിനാൽ പ്രജകളെ രഞ്ജിപ്പിച്ചു യഥാവിധം
യയാതി കാത്തുരക്ഷിച്ചു സ്വയമിന്ദ്രൻ കണക്കിനേ 5
സിംഹവിക്രമനാരാജസിംഹൻ യൌവനവൃത്തിയിൽ
ധർമ്മംതെററാതെ വിഷയസുഖംതാൻ പൂണ്ടിതുത്തമം 6
ശുഭകാമാപ്തികൊണ്ടിട്ടതൃപ്തനായ്ഖിന്നനായ്വരം
ഓരായിരത്താണ്ടുചെന്നതാരാൽചിന്തിച്ചുപാർത്ഥിവൻ 7
കലാകാഷ്ഠാദിഭേദങ്ങൾ കണക്കാക്കീട്ടവീര്യവാൻ
യൌവനത്തോടായിരത്താണ്ടു ഴിവാഴും നരാധിപൻ 8
വിശ്വാചിയൊത്തുനന്ദിച്ചു നന്ദനപ്പൂവനത്തിലും
അളകയ്ക്കുള്ളിലും മേരുശൃംഗോത്തരപ്രദത്തിലും 9
മന്നവേന്ദ്രൻ ധർമ്മശീലൻ പിന്നെക്കാലം നിനച്ചതിൽ
പൂർണ്ണമായീകാലമെന്നുകണ്ടുപൂരുവൊടോതിനാൻ 10

കാമമ്പോലെയത്രോത്സാഹം കാലംപോലെയരിന്ദമ!
നിൻയൌവനത്താൽവിഷയസുഖംഞാൻ പൂണ്ടുനന്ദന! 11
കാമംകാമോപഭോഗത്താൽശമിച്ചീടില്ലൊരിയ്ക്കലും
ഹവിസ്സിനാലഗ്നിപോലെ വീണ്ടുംവർദ്ധിച്ചുകൊണ്ടിടും 12
മന്നിൽക്കാണുംപ്രീഹിയവംസുവർണ്ണംപയ്യുംനാരികയും
ഇവയാർക്കുംതൃപ്തിയാകില്ലതിനാൽ തൃഷ്ണപോകണം 13
മന്ദർക്കുകൈവിടാൻപറ്റാവെന്താലുമിതുവെന്തിടാ
പ്രാണാന്തം രോഗമിതുതൃഷ്ണകൈവിട്ടോനേസുഖംവത്സ 14
വിഷയത്തിൽ ഭ്രമിച്ചേവം വർഷമായിരമായിമേ
എന്നിട്ടും തൃഷ്ണനാംതോഒമൊന്നിതിൽ കൂടിടുന്നുമേ 15
അതിനാലിതുഞാൻ വിട്ടാബ്രഹ്മത്തിൽ കരംവെച്ചിനി
നിർദ്വന്ദ്വനായ് നിർമ്മമനായ് മൃഗമൊത്തു നടക്കുവൻ
പൂരോ!സന്തോഷമായ് നന്നായ്യുരും വാങ്ങുക യൌവനം
ഈരാജ്യവും നീയെടുക്കനീയെൻ പ്രിയകരൻ സുതൻ 17

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ജരതാനേറവാങ്ങിച്ചായയാതിനഹൃഷ്ടാത്മജൻ
കാട്ടുപുക്കുയൌവനത്തെനേടിനാൻ പൂരുവീണ്ടുമേ 18
കനിഷ്ഠപുത്രനാം പൂരുവിനുരാജ്യാഭിഷേചനം
ഉറച്ചനൃപനോടോതീനാട്ടാർവിപ്രാദിജാതികം 19
ശുക്രപൌത്രൻദേവയാനീസുതൻ നിൻജ്യേഷ്ഠനന്ദനൻ
യദുനില്ലൊപ്പൂരുവിന്നീരാജ്യമെന്തേകുവാൻവിഭോ! 20
യദുനിൻപുത്രരിൽജ്യേഷ്ഠൻ പിന്നെത്തുർവ്വസുവാംസുതൻ
ശർമ്മിഷ്ഠാതനയൻദ്രുഹ്യനുപിന്നീടുപൂരുവാം 21
ജ്യേഷ്ഠരേവിട്ടെങ്ങിനേയീയനുജൻ രാജ്യയോഗ്യനാം
ഇതോർപ്പിയ്ക്കുകയാംഞങ്ങൾ ധർമ്മംപാലിയ്ക്കുഭൂപതേ! 22

യയാതിപറഞ്ഞു

വിപ്രർതൊട്ടുള്ള ജാതിക്കാരെപ്പേരുംകേൾപ്പിനൊപ്പമായ്

ജ്യേഷ്ഠനന്നരാജ്യം നാംകാത്തമട്ടിങ്ങുണ്ടായതോതിടാം 23
ജ്യേഷ്ഠനാം യദുവെന്നാജ്ഞയൊട്ടും കൂട്ടാക്കിയില്ലിഹ
അച്ഛനായ് പ്രതികൂലിപ്പോൻ പുത്രനല്ലെന്ന സന്മതം 24
മാതാപിതാക്കൾക്കെപ്പോഴും ഹിതപ്രവൃകരൻസുതൻ
സുതനത്രേ പിതാക്കൾക്കു സുതസ്ഥിതിയിൽ നില്പവൻ 25
യദുനിന്ദിച്ചുമുമ്പെന്നെയഥതുർവ്വസുതാന്നുമേ
ദ്രുഹ്യുംപിന്നെയനുവുമെന്നില്ലാണിച്ചുനിന്ദയേ 26
പൂരുചൊന്നവിധം ചെയ്യു പാരം സൽക്കാരമേകിമേ
കനിയാനെന്റെ ദായാദൻ കനിഞ്ഞെൻ ജരയേറ്റവൻ 27
പൂരുവെൻ മിത്രനിലയിൽ പൂരിപ്പിച്ചിതു കാമിതം
വരംതന്നു ശുക്രമുനിവരൻ കാവ്യനെന്നിയ്ക്കിതിൽ 28
നിൻപാകം നോക്കിടും പുത്രൻ പാരിന്നീശ്വരനെന്നതാൻ
സമ്മതിപ്പിൻ പൂരുവിനെയിമ്മന്നിൻപതിയാക്കുവാൻ 29

നാട്ടുകാർ പറഞ്ഞു

മാതാപിതാക്കൾക്കുഹിതം ചെയ്താളേതൊരു പുത്രനോ
കനിഷ്ഠനാകിലുമവൻ കല്യാണങ്ങൾക്കുപാത്രമാം 30
നിന്നിഷ്ടം ചേയ്തൊരിപ്പൂരുമന്നിന്നഭ്യർഹനാം സുതൻ
പിന്നെശ്ശുക്രന്റെ വരമുണ്ടെന്നാൽ ചൊല്ലാവതില്ലിതിൽ 31

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

പൌരജാനപദന്മാരിത്തരച്ചൊല്ലുനാഹൃഷ്ടൻ
രാജ്യാഭിഷേകമാപ്പൂരുപ്രാജ്യാത്മജനു ചെയ്തതെ 32
നാട്ടുപൂരുവിനേകിട്ടു കാട്ടുവാഴാനുറച്ചവൻ
പുരം വിട്ടു പുറപ്പെട്ടു പരം വിപ്രർഷിമാരുമായ് 33
യദുവിന്നോയാദവർ യവനർതുർവ്വസുവിന്നുമേ
ദ്രുഹ്യുവിന്നാബ്ഭോജർമക്കൾ മ്ലേച്ഛന്മാരനുവിന്നുമേ 34
പൌരവംപൂരുവിൻ വംശമതിലുണ്ടായവൻ ഭവാൻ
ആയിരത്താണ്ടഴിവാഴാനായിത്തക്കജിതേന്ദ്രിയൻ 35

എൺപത്തിയാറാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ഏവമാനാഹുഷൻ ഭ്രുഹ്യൻ യയാതിഹിതപുത്രനെ
രാജ്യം വാഴിച്ചസന്തോഷാൽ വാനപ്രസ്ഥനുമായ് മുനി 1
ഫലമൂലങ്ങളം ഭക്ഷിച്ചു പലമാമുനിമാരുമായ്
തപംചെയ്തു വനംവാണാനൃപൻ സ്വർഗ്ഗത്തിലെത്തിനാൻ 2
സ്വർഗ്ഗലോകത്തിലെത്തീട്ടു മുഖ്യസൌഖ്യമണഞ്ഞവൻ
ഒട്ടകാലംവാഴവേ കീഴ്പ്പോട്ടവീഴ്ത്തീ പുരന്ദരൻ 3
സ്വർഗ്ഗാൽ ഭ്രംശിച്ചു വീഴുമ്പോൾ മന്നിലെത്തുന്ന മുന്നമെ
നിന്നുപോയംബരത്തിങ്കലെന്നല്ലോ കേട്ടിരിപ്പുഞാൻ 4
ഉടനെ പിന്നെയും സ്വർഗ്ഗമണഞ്ഞെന്നുണ്ടു കേൾംവിമെ
ഭ്രുഹ്യൻ വസുമനസ്സോടുമഷ്ടകൻതന്നൊടുംപരം 5
പ്രതർദ്ദനൻതന്നൊടു മുശീനരനൊടുമൊത്തുതാൻ

ജനമേജയൻ പറഞ്ഞു

എന്തുകർമ്മംകൊണ്ടു വീണ്ടുംമന്നവൻ സ്വർഗ്ഗമെത്തിനാൻ 6
ഇതൊക്കയും വിസ്തരിച്ചോന്നോതിക്കേൾപ്പതിനാഗ്രഹം
വിപ്രവിപ്രർഷിമദ്ധ്യത്തിൽ കെൽപ്പുള്ളുങ്കുകഥിക്കവെ 7
സ്വയംദേവേന്ദ്രനോടൊക്കും യയാതി നൃപനില്ലയൊ
കുരുവംശം വളർത്തുള്ളോൻ പരമഗ്നി സമപ്രഭൻ 8
പേരുകേട്ട പുകൾന്നോരു വീരനാമാമഹാനുടേ
ഭൌമദിവ്യചരിത്രങ്ങളെല്ലാം കേൾപ്പതിനാഗ്രഹം 9

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

ഹന്ത ഞാൻ പറയുന്നുണ്ടീയയാതിയുടെ സല്കഥ
വിണ്ണിലും മന്നിലും പാരം പുണ്യം പാപവിനാശനം 10
യയാതി നാഹുഷൻ ഭ്രുഹ്യൻ പൂരുവാമന്യപുത്രനേ
രാജ്യാഭിഷേകംചെയ്തിട്ടു വനവാസമണഞ്ഞുതേ 11

അതൃത്തികളിലായിട്ടായദുതൊട്ടോരെ വെച്ചവൻ
ഫലമൂലങ്ങൾ ഭക്ഷിച്ചുപാർത്തു കാട്ടിൽപ്പെരുത്തനാൾ 12
ജിതാത്മാവു ജിതക്രോധൻ പിതൃദൈവത പൂജകൻ
വാനപ്രസ്ഥന്റെ വിധിപോലഗ്ന്യാഹുതി കഴിച്ചവൻ 13
പ്രഭുവന്യഹവിസ്സാലേ ചെയ്താനതിഥിപൂജയും
ശിലോഞ്ഛവൃത്തികൈക്കൊണ്ടു ശേഷം ഭക്ഷിച്ചുകൊണ്ടഹോ
ഏവമോരായിരത്താണ്ടാബ്ഭ്രവരൻ വാണു പിന്നെയും
മൌനവ്രതത്തോടും വെള്ളം ഭക്ഷിച്ചാൻ മുപ്പതാണ്ടഹോ 15
പിന്നീടൊരാണ്ടു ശീലിച്ചാൻ മന്നവൻ വായുഭക്ഷണം
ആസ്ഥിതിയ്ക്കങ്ങു പഞ്ചാഗ്നിമദ്ധ്യേ വർഷം തപിച്ചുതേ 16
ഒററക്കാലിന്മെലായ്നിന്നു മാസമാറനിലാശനൻ
പുണ്യകീർത്തിയതിൽപ്പിന്നെ വിണ്ണിലെത്തീടിനാൻപ്രഭു

എൺപത്തേഴാമദ്ധ്യായം.

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

സ്വർഗ്ഗത്തിലെത്തിയാബ്ഭ്രപൻ സുരഗേഹത്തിൽ വാണുതേ
ദേവസാദ്ധ്യമരുത്തുക്കൾ വസുവർഗ്ഗസമർച്ചിതൻ 1
ദേവലോകം ബ്രഹ്മലോകമിവയിൽപ്പുക്കു പുണ്യവാൻ
ദീർഘകാലം വാണു മഹാസൌഖ്യമെന്നാണു കേൾവിമേ 2
പുരന്ദരാന്തികംപുക്കാനൊരുനാളായയാതിതാൻ
അന്നോരോന്നോതിടുമിടയ്ക്കിന്ദ്രൻ ചോദിച്ചിതിങ്ങിനേ 3

ദേവേന്ദ്രൻ പറഞ്ഞു.

ഭവാന്റെ രൂപത്തൊടുപൂരുമുന്നം
ജരാന്വിതൻ ഭൂമിയിൽ വാണശേഷം
അവന്നു നീരാജ്യപദംകൊടുത്തി-
ട്ടുരച്ചതെന്താണു കഥിയ്ക്ക സത്യം 4

യയാതി പറഞ്ഞു.

ഗംഗായമുനകൾക്കുള്ളോരന്തരം നിൻെറ നാടെടോ
മന്നിൻ നടുക്കുനീ മന്നനതൃത്തിക്കാവലഗ്രജർ 5
അക്രോധനൻ ക്രോധനന്മാരിൽ മെച്ചം
തിതിക്ഷു മെച്ചമതിതിക്ഷുക്കളെക്കാൾ
അമാനുഷന്മാരിൽ മനുഷ്യർ മെച്ചം
വിദ്വാനവിദ്വാൻകളിലും പ്രധാനൻ 6
ശകാരിച്ചാൽ ശകാരിയ്ക്കൊല്ലരിശം ക്ഷാന്തനിൽപരം
ചുടുംശകാരിപ്പവനേനേടും പുണ്യത്തെ മററവൻ 7
മർമ്മത്തുകുത്തൊല്ലനൃശംസമോതൊ
ല്ലെടുക്കൊലാ ഹീനവൃത്ത്യാജയത്തേ
പരൻ വെറുക്കുമ്പടി രൂക്ഷവാക്കു
പറഞ്ഞിടൊല്ലായതു പാപമത്രേ 8
മർമ്മം കുത്തും രൂക്ഷമാം തീക്ഷ്ണവാക്കാം
വന്മുള്ളാലേ മർത്ത്യരെക്കുത്തിടുന്നോൻ
അശ്രീകരൻ പാരിലവൻ മുഖത്തു
വെച്ചീവാക്കാം രാക്ഷസിയേ വഹിച്ചോൻ 9
സത്തുക്കളാൽ മുന്നിലും പൂജയേൽപ്പൂ
സത്തുക്കളാൽ പിന്നിലും പാല്യനാവൂ
അസത്തോതും തീക്ഷ്ണവാക്കും സഹിപ്പൂ
സദ്വൃത്തത്തെസ്സാധുകൈക്കൊണ്ടിരിപ്പൂ 10
വാക്കാമസ്ത്രം വായിൽനിന്നേററതേററ-
മേല്ക്കുന്നവൻ രാപ്പകലാർത്തിനേടും
പരൻെറ മർമ്മത്തിലൊഴിഞ്ഞതേല്ക്കാ
പറഞ്ഞിടൊല്ലാ പകവാക്കൊരാളിൽ 11
ഇണക്കുവാനിത്ര നന്നായ്ക്കാണാമുപ്പാരിലൊന്നുമേ
ദയജീവികളിൽ സ്നേഹം ദാനം മധുരവാക്കുമേ 12
നല്ലവാക്കോതുകെപ്പോഴും ചൊല്ലൊല്ലാ പരുഷോക്തിയേ
പൂജിയ്ക്കപൂജ്യരേ നല്കുകിരന്നീടൊല്ലൊരിയ്ക്കലും 13

എൺപത്തെട്ടാമദ്ധ്യായം.

ഇന്ദ്രൻ പറഞ്ഞു.

കർമ്മങ്ങളെല്ലാം നൃപ! നീ നിരൂത്തി
ഗൃഹം വെടിഞ്ഞാവനമാണ്ടിതല്ലോ
ചോദിപ്പനെന്നാലിതു ഞാൻ യയാതേ!
തപസ്സുകൊണ്ടങ്ങൊവനോടു തുല്യൻ 1

യയാതി പറഞ്ഞു.

ദേവമാനുഷഗന്ധർവ്വപരമർഷിഗണങ്ങളിൽ
തപസ്സുകൊണ്ടെൻകിടയായാരുമേയില്ലവാസവ!
തുല്യന്മാർമേലുള്ളവരല്ലരെന്നീ–
യുള്ളോരെ നീ പ്രാഭവമോർത്തിടാതേ 2
നിന്ദിയ്ക്കയാൽ നിൻ ഗതിയുണ്ടൊരന്തം
പുണ്യം തീർന്നു താഴെവീഴ നരേന്ദ്ര!

യയാതി പറഞ്ഞു.

സുരർഷിഗന്ധർവ്വനരാവമാനാൽ
സുരേന്ദ്ര! മേ സൽഗതി തീർന്നിതെങ്കിൽ 3
സ്വർഗ്ഗഭ്രംശാൽത്താഴെ വീഴുമ്പൊഴീ ഞാൻ
സന്മദ്ധ്യത്തിൽചെന്നു വീഴാനൊരാശ

ഇന്ദ്രൻ പറഞ്ഞു

സന്മദ്ധ്യത്തിൽച്ചെന്നുവീഴും പ്രഭോ! നീ–
യിമ്മട്ടെന്നാൽ നിലവീണ്ടുംവരുംതേ 4
ഇതോർത്തു നീ നിന്ദചെയ്യായ്കമേലാൽ
സമോത്തമന്മാരെയൊട്ടും യയാതെ!

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

പിന്നീട്ട ദേവേന്ദ്രനിരുന്നെഴുന്ന
പുണ്യസ്ഥലം വിട്ടുടനേ യയാതി 5
വീഴുമ്പൊഴേ ധർമ്മരക്ഷയ്ക്കിരിക്കും

രാജർഷിയാമഷ്ടകൻ കണ്ടുചൊന്നാൻ
അഷ്ടകൻ പറഞ്ഞു
അങ്ങാരഹോ യൌവനയുക്തനായി–
ത്തേജസ്സിനാലഗ്നിപോലുജ്വലിച്ചോൻ 6
പതിക്കുന്ന കാറടച്ചന്ധകാര–
മുള്ളംബരാൽ ദേവനർക്കൻകണക്കെ
അർക്കാഗ്നിതുല്യദ്യുതിയുള്ളൊരങ്ങു–
ന്നർക്കാന്തി കാൽവീഴ്വതുകണ്ടിടുമ്പോൾ 7
എന്താണുവീഴ്ന്നാതിതെന്നുചാരം
ചിന്താവിമോഹാത്ഭുതമാർന്നുഞങ്ങൾ
ദേവേന്ദ്രവിഷ്ണ്വർക്കസമാനനായി–
ദ്ദേവസ്ഥലം വിട്ടുവരുംഭവാനെ 8
അഭ്യൽഗമിക്കുന്നിതു ഞങ്ങളെല്ലാ–
മിപ്പാതമൂലത്തെയറിഞ്ഞുകൊൾവാൻ
ഞങ്ങൾക്കു മുൻചോദ്യമതിന്നുകെല്പി–
ല്ലിങ്ങോട്ടുചോദിപ്പതുമില്ലഹോ നീ 9
എന്നാൽ ചോദിക്കുന്നു നീരമ്യരൂപ–
നിന്നാരെന്താണീവിധം വന്നുവീഴാൻ
ഭയപ്പെടായ്കുണ്ടുവിഷാദമോഹ–
ങ്ങളും കളഞ്ഞീടുകശക്രതുല്യ! 10
സത്തുക്കൾതൻ മദ്ധ്യമെഴുംവോനൊ–
ടുത്തെതുക്കാവലവൈരിവജ്രീ
സത്തുക്കളാലംബനമാംക്ഷയിയ്ക്കും
സത്തുക്കളായോർക്കു സുരേന്ദ്രകല്പ! 11
സത്തുക്കളീസ്ഥാവരജംഗമേശ–
രാസ്സജ്ജനാന്തസ്ഥിതനാം ഭവാനും
ചൂടുവാൻപ്രഭവോണഗ്നിയെടുപ്പാൻ പ്രഭവാംമഹി
പ്രകാശിപ്പാൻ പ്രഭരവിസന്മദ്ധ്യാചാസ്ഥനുംപ്രഭ 12

എൺപത്തൊമ്പതാമദ്ധ്യായം
യയാതി പറഞ്ഞു

യയാതിയാംഞാൻ നഹുഷന്റെപുത്ര-
നാപ്പൂരുതാതൻ സപ്ത്നഭ്രതാവമാനാൽ
ഭ്രംശിച്ചിതാ ദേവസുരർഷിലോകാൽ
കീഴ്പട്ടുവീണേൻ പരമല്പപുണ്യൻ 1
വയസ്സേറും നിങ്ങളെക്കാളിനിയ്ക്കി-
ങ്ങതിനുമുലം വന്ദനംചെയ്തതില്ല
സദ്വിദ്വയോ തപമോജന്മമോമൂ-
പ്പൊത്തോൻപൂജ്യൻ സദ്വിജർക്കെന്നുകേൾപ്പു. 2

അഷ്ടകൻ പറഞ്ഞു

ഉരയ്ക്കുന്നുതാൻ വയസ്സാലെവിപ്രൻ
പരംമേലെന്നെങ്കിലോ ചൊല്ലിതല്ലൊ
സദ്വിദ്വയോതപമോ കേവലംമൂ-
പ്പൊത്തോൻപൂജ്യൻ സദ്വിജർക്കെന്നിവണ്ണം 3
പുണ്യക്രിയയ്ക്കുതിരാം പാപമത്രെ
വണങ്ങാത്തോനൊക്കുമപ്പാപലോകം
സത്തുക്കളിട്ടുരിതം പറഞ്ഞിടാതെ
പുണ്യക്രിയയ്ക്കാനുകൂല്യംവഹിപ്പൂ 4
മുറ്റും നമുക്കീദ്ധനമുണ്ടായിട്ടന്നു
തെറ്ററിപ്പോയിട്ടതുകിട്ടാതെയായി
ഇതുള്ളിലോർത്താത്മഹിതപ്രകാരം
പ്രവൃത്തിപ്പോനറിവുള്ളോരുധീരൻ 5
മഹാവിത്തംകൊണ്ടു യജ്ഞങ്ങൾചെയ്യോൻ
മഹാവിദ്യാവിനയംചേർന്നവിദ്വാൻ
വേദംചൊല്ലിത്തപമാണ്ടോനുമേവം
ദേഹംവിട്ടാൽസ്വർഗ്ഗമെത്തുംസമർത്ഥൻ 6
മഹാധനംകൊണ്ടുമദിച്ചുപോകൊ-
ല്ലഹങ്കാരംവിട്ടവേദംജപിപ്പൂ

ഓരോഭാവം പാരിലെല്ലാജനങ്ങൾ-
ക്കെന്നാൽ ദൈവാധീനമാംകർമ്മയോഗം
ഓരോന്നോർത്താലതു പോർക്കില്ലധീരൻ
പാരംദൈവം ബലവത്തെന്നുറച്ചോൻ
ജനങ്ങളിൽ സുഖമോ ദുഃഖമോതാൻ
താനല്ലുണ്ടാക്കുന്നതദ്ദൈവമല്ലോ
എന്നാൽദൈവം ബലവത്തെന്നുകണ്ടി-
ട്ടൊന്നിൽ ദുഃഖിയ്ക്കൊല്ല ഹർഷിച്ചിടൊല്ല
മാലിങ്കൽമാഴ്കാതെസുഖേരസിക്കാ-
തൊരേനിലക്കെന്നുമെഴുന്നധീരൻ
എന്നാൽദൈവം ബലവത്തെന്നുകണ്ടി-
ട്ടൊന്നിൽ ദുഃഖിക്കില്ല ഹർഷിക്കയില്ല
ഭയത്തിൽഞാൻ മോഹിയാമാനസത്തിൽ
സന്താപമില്ലിഷ്ടക! ചെറ്റുമേ മേ
ദൈവം നമ്മേയേതുമട്ടാക്കിടുന്നി-
താവുന്നേനമ്മട്ടിലെന്നോർത്തിരിപ്പേൻ
അണ്ഡോൽഭവം സ്വേദജമെയ്തുൽഭിദം താൻ
സരീസൃപംപിന്നെ വെള്ളത്തിൽ മത്സ്യം
കല്ലും പുല്ലും വിറകും മറ്റുമെല്ലാം
ദിഷ്ടാന്തത്തിൽ പ്രകൃതിപ്പാട്ടിലെത്തും
അനിത്യതാപം സുഖദുഃഖങ്ങളിൽ ക-
ണ്ടിനിയെന്തിന്നിഷ്ടക! ചിത്തതാപം
ചെയ്യൊന്നെന്തെന്തിങ്കലില്ലാവിഷാദ-
മേവം പാർത്തുഠംതാപമറ്ററിരിപ്പേൻ

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

മാതാമഹൻ ഗുണമേറും യയാതി
വിണ്ണിങ്കലാംവണ്ണമങ്ങംബരത്തിൽ
നിന്നീവണ്ണം ചൊന്നനേരത്തു വീണ്ടും

ചോദ്യംചെയ്തു പിന്നെയുമഷ്ടകൻ താൻ

അഷ്ടകൻ പറഞ്ഞു.

പ്രധാനപ്പെട്ടുള്ള ലോകങ്ങളങ്ങു–
ന്നേതേതെല്ലാമുപഭോഗിച്ചു ഭൂപ! 14
അതൊക്കയും നല്ലവണ്ണം കഥിക്കു
ക്ഷേത്രജ്ഞമട്ടരുൾവോനല്ലയോ നീ

യയാതി പറഞ്ഞു.

രാജ്യം വാണെനിവിടെസ്സാവ്വഭൌമൻ
മഹാലോകങ്ങളെ വീണ്ടും ജയിച്ചേൻ 15
ഓരായിരത്താണ്ടവിടെപ്പാർത്തുകൊണ്ടേൻ
പിന്നീട്ട ഞാനന്യലോകം ഗമിച്ചേൻ
സഹസ്രം ദ്വാരം യോജന നൂറുവീതി–
യിമ്മട്ടുള്ളോരിന്ദ്രലോകത്തുപുക്കേൻ 16
ഓരായിരത്താണ്ടവിടെപ്പാർത്തുകൊണ്ടേൻ
പിന്നീട്ട ഞാനന്യലോകം ഗമിച്ചേൻ
പരം ദിവ്യം നിത്യമായ് ദൃശ്യമാമാ
പ്രജാപതിക്കുള്ള പുരത്തണഞ്ഞേൻ 17
ഓരായിരത്താണ്ടവിടെപ്പാർത്തുകൊണ്ടേൻ
പിന്നീട്ട ഞാനന്യലോകം ഗമിച്ചേൻ
മഹേശലോകത്തിലണഞ്ഞുമേവം
മഹാ സുഖംവാണ യഥേഷ്ടമീ ഞാൻ 18
സുരാളിസല്ലാരവുമേറെ തുല്യ–
പ്രഭാവനീശ്വരനെന്നപോലെ
അവ്വണ്ണമേനന്ദനേകാമരൂപൻ
നൂറാണ്ടുപാർത്തേൻ പതിനായിരം ഞാൻ 19
സ്പൃശ്യമാരൊത്തുരമിച്ചുകൊണ്ടും
സുഗന്ധിപുഷ്പദ്രുമരാജികണ്ടും

അട്ടിക്കിൽ ഞാൻ ദേവസുഖത്തിൽ വാഴ്കെ–
ക്കാലംകഴിഞ്ഞപ്പൊഴതുഗ്രരുപൻ 20
ഉച്ചത്തിൽ മുപ്പാട്ടരചെയ്ത നീളെ
ദ്ധ്വംസിച്ചുകൊൾകെന്നൊരു ദേവദൂതൻ
ഇതുക്കിനിക്കറിയാം രാജസിംഹ!
വീണേനടൻ നന്ദനാൽക്ഷീണപുണ്യൻ 21
കേട്ടേനെന്നിൽക്കനിവോടും വിഷാദ–
പ്പെട്ടാവാനോർവാക്കുമപ്പോൾ നഭസ്സിൽ
അയ്യോ! കഷ്ടം! പുണ്യമററീയയാതി
വീഴുന്നല്ലോ പുണ്യവാൻ പുണ്യകീർത്തി 22
വീഴുമ്പോൾ ഞാനവരോടായുരച്ചേൻ
സന്മദ്ധ്യപോയ്വീഴുവാനെന്തുവേണ്ടു
ചൊല്ലിത്തന്നാരവർ നിങ്ങൾക്കെഴുന്നീ
യജ്ഞസ്ഥലം പാർത്തുടനിങ്ങുപോന്നേൻ 23
ഹവിർഗ്ഗന്ധം കാട്ടിയജ്ഞസ്ഥലത്തെ–
ദ്ധൂമേക്ഷണംകൊണ്ടു കണ്ടിങ്ങണഞ്ഞേൻ

തൊണ്ണൂറാമദ്ധ്യായം

അഷ്ടകൻ പറഞ്ഞു

എന്നാൽ നന്ദ്യാനന്ദനേകാമരുപൻ
നൂറാണ്ടുവാണു പതിനായിരംനീ
പിന്നീടെന്തേ കാർത്തയുഗപ്രധാന!
കൈവിട്ടേവം മന്നിലെയ്ക്കുവീഴാൻ 1

യയാതി പറഞ്ഞു

ദായാദന്മാരിഷ്ടർ ബന്ധുക്കളെല്ലാം
നിസ്വന്മാരെക്കൈവിടുമ്പോലെതന്നേ

പുണ്യംതിർന്നുള്ളവനെസ്സന്ത്യജിക്കും
വിണ്ണോർകോനും വിണ്ണിൽ വിണ്ണോരുമെല്ലാം 2

അഷ്ടകൻ പറഞ്ഞു

വിണ്ണിൽപ്പുണ്യക്ഷയമുണ്ടാവതെന്താ–
ണെന്നുള്ളോരറം മോഹിതമായിട്ടുന്നു
വിശിഷ്ടന്മാരല്ലയോ ബ്രഹ്മലോകം
ചെല്ല ചൊല്ല ക്ഷേത്രതത്വജ്ഞനാംനീ 3

യയാതി പറഞ്ഞു.

ഈ മന്നാകും നരകേവീണുകേഴ–
മീമട്ടുള്ളോരേവരും മർത്യദേവ!
കങ്കക്രോഷ്ടാവാദിതൻ തീററികാപ്പ–
തിങ്കൽ ക്ലേശപ്പെട്ടപാരം പെരുക്കും 4
അതോർക്കുമ്പോൾ തീരെവർജ്ജിയ്ക്കുനല്ല
ദുഷ്ടംനാട്ടിൽഗർഹ്യമായോരു കർമ്മം
ഇതെല്ലാമേ മന്നവ! ചൊല്ലിനേൻഞാ–
നെന്നാലെന്തൊന്നിനിയും ചൊല്ലിടേണ്ടൂ 5

അഷ്ടകൻ പറഞ്ഞു

കൊത്തിത്തിന്നു പക്ഷിഗ്രഹ്യംമയൂരം
പതംഗമെന്നിവയെന്നായിരിയ്ക്കേ
എന്തോചിന്നെപ്പിന്നെയാവിർഭവിപ്പോ-
ന്നെന്തോഭേദമംനരകം തന്നെയെന്തോ 6

യയാതി പറഞ്ഞു

അംഗംവർദ്ധിച്ചോത്തിടും മുന്നമെന്നാ–
ലെങ്ങുംമന്നിൽ ചുററുമാത്മാക്കളെല്ലാം
എന്നാൽ ഭേദമേനരകേപിന്നെവീഴ-
മെന്നാൽപ്പിന്നെക്കണ്ടിടാദീർഘകാലം 7
സഹസ്രമങ്ങപ്പുതോ യെണ്ണുതോതാൻ
വിണ്ണിൽപ്പാർത്തെന്നാലുമേ താഴെവീഴും

കണ്ടിൽച്ചാടുന്നിവരെശ്ശോരദംഷ്ട്രർ
ഭൌമോഗ്രരക്ഷസ്സു കടിച്ചിഴയ്ക്കും 8

അഷ്ടകൻ പറഞ്ഞു

വൻപാപമെന്തിവരെശ്ശോരദംഷ്ട്ര-
ഭൌമോഗ്രരക്ഷസ്സുകടിച്ചിഴപ്പാൻ
എന്തോചിന്നെപ്പിന്നെയാവിർഭവിപ്പൊ-
ന്നെന്തോയെന്തായ് ഗർഭമായ്ത്തീർന്നിടുന്നു 9

യയാതി പറഞ്ഞു

അതങ്ങിനേസസ്യമാദ്ദ്യേനരേത-
സ്സായിപ്പുമാൻ രക്തസംസൃഷ്ടിചെയ്കേ
സ്ത്രീഗർഭമായ്ത്തീരുവൊന്നായതിങ്കൽ
ഗർഭത്വമാർന്നവിടെച്ചെന്നുകൂടും 10
വൃക്ഷങ്ങളങ്ങോഷധിയംബുവായു
ഭ്രുവംബരംതാനിവയുംപുക്കുചിന്നെ
നാല്ക്കാലിതാൻ മർത്ത്യനിവറിലെത്തി
യീവണ്ണമേഗർഭമായ്ത്തീർന്നിടുന്നു 11

അഷ്ടകൻ പറഞ്ഞു

ദേഹംമാറിഗ്ഗർഭമുംപുക്കയോതാ-
നതോസ്വന്തംദേഹമേ പൂണ്ടുകൊണ്ടൊ
മനുഷ്യയോനിയ്ക്കുമാപ്പെട്ടന്ന-
തത്തുംചൊല്ലസംശയമോതിടാംഞാൻ 12
ശരീരഭേദങ്ങളം വളർച്ചകാൺകാ-
തെന്നല്ലധീയെന്നിവയെങ്ങുദിപ്പൂ
ഈതിൽതത്വം സർവ്വവുംചൊല്ലിയാലും
ക്ഷേത്രജ്ഞൻ നീയെന്നുറയ്ക്കുന്നു ഞങ്ങൾ 13

യയാതി പറഞ്ഞു

മരുത്തുരേതസ്സിവഗർഭയോനി-
യ്ക്കുകത്തുതാനാർത്തവമൊത്തിണക്കും

തന്മാത്രസംയുക്തമവൻ ക്രമത്തിൽ
ഗർഭംവളർത്തും കലിതാധികാരം 14
ഗർഭംവളർന്നീട്ടടലൊക്കയൊത്താൽ
സംജ്ഞാബലംപൂണ്ടു മനുഷ്യനാവും
ശബ്ദങ്ങൾകേൾക്കും ചെവികൊണ്ടുകൺകൊ-
ണ്ടവ്വണ്ണമേരൂപവുമങ്ങുകാണും 15
ഘ്രാണത്തിനാൽ ഗന്ധമറിഞ്ഞിടുംനാ-
വാലേരസംതാക്കിനാൽസ്പർശമേവം
മനസ്സാലേഭാവമെന്നിപ്രകാരം
ദേഹിയ്ക്കുദേഹസ്ഥിതിചെയ്തിരിപ്പൂ 16

അഷ്ടകൻ പറഞ്ഞു

ചത്താൽചുടും കുഴിയിൽതട്ടിമൂടും
നികൃഷ്ടമാംദേഹമില്ലാതെയാക്കും
ഇല്ലാത്തമട്ടിപ്രകാരം നശിയ്ക്കു-
യെന്തൊന്നിനാൽ ചേഷ്ടചെയ്യുന്നുപിന്നെ 17

യയാതി പറഞ്ഞു

പ്രാണൻപോയാൽസ്സൂക്ഷ്മനെപ്പോലെയായ്ത്താൻ
പുണ്യത്തേയോ പാപമോ മുൻനടത്തി
യോന്യന്തരം വായുവിൻപ്രേരണത്താൽ
ജീവൻതേടിക്കൂട്ടുമേ രാജസിംഹ! 18
പുണ്യംചെയ്താൽ പുണ്യയോനിക്കുകൂട്ടും
പാപംചെയ്താൽ പാപയോനിയ്ക്കുകൂട്ടും
പാപംചെയ്താൽ കീടഖഗാദിയാകു-
മിനിയ്ക്കിതേവേണ്ട മഹാനുഭാവ! 19
നാല്ക്കാലിയാം നല്ലിരുകാലിയാവു-
കാലുള്ളതെന്നീവകയായ് ജനിയ്ക്കും
ഓതീടിനേൻനിന്നൊടിതൊക്കയെന്തു
ചോദിച്ചിടുന്നുണ്ടിനിനീനരേന്ദ്ര! 20

അച്ഛുകൻ പറഞ്ഞു

എന്തൊന്നുചെയ്താൽ മുഖ്യലോകംഗമിയ്ക്കും
മർത്ത്യൻ വിദ്വാപ്രതമെന്നാദിയാലെ
അതും ചോദിക്കുന്നുഞാൻചൊല്ലിടേണം
ശുഭംതേടും ലോകമെത്തുന്നമാർഗ്ഗം 21

യയാതി പറഞ്ഞു

തപംദമംശമമെന്നല്ലദാനം
ഹ്രീയാർജ്ജവം സർവ്വഭൂതാനുകമ്പ
നരർക്കുപോയ് സ്വർഗ്ഗമതിൽക്കടപ്പാൻ
ദ്വാരങ്ങളേഴുണ്ടിവയുത്തമങ്ങൾ 22
മാനംമുഴുത്തിട്ട തമസ്സിലാണ്ടോർ
നശിക്കുമെന്നാരിഹസജ്ജനങ്ങൾ
പടിച്ചേററം പണ്ഡിതനെന്നുഭാവി-
ച്ചന്യർക്കുപേരിന്നുടവേകിയെന്നാൽ 23
അവന്റെ ലോകത്തിനൊരന്തമുണ്ട-
ങ്ങവനെന്നാൽ ബ്രഹ്മപദം ലഭിയ്ക്കാ
ഭയംകെടുക്കുന്നവനാലുകർമ്മം
ഭയംകൊടുപ്പാനവതാൻ പിഴച്ചാൽ 24
മാനാഗ്നിഹോത്രംബതമാനമൌനം
മാനശ്രുതം താനിഹ മാനയജ്ഞം
മാനത്തിൽ മാന്യൻ മത്തനായ് തീർന്നീടൊല്ല
മാനക്കേടിൽസ്സന്തപിയ്ക്കൊല്ല ലേശം 25
സത്തുക്കളെന്നാൽപ്പൂജ്യരായ്ത്തീരുമേററ-
മസാധുവും സാധുവായ്ബ്ഭവിയ്ക്കും
ദംഭദാനം ദംഭയജ്ഞം ദംഭാദ്ധ്യയനമിങ്ങിനെ
ദംഭവ്രതമിതൊക്കേയും വർജ്ജിയ്ക്കേണ്ടവപോലിഹ 26
മനോമാർഗ്ഗംകൊണ്ടു രോധിച്ചിരിയ്ക്കും
പുരാണചിത്തറിവൂപണ്ഡിതന്മാർ

അതേശ്രേയസ്സൊന്നു നിങ്ങൾക്കതോർത്താൽ
പരം ശമം നേടിടാമിങ്ങുമങ്ങും 27

തൊണ്ണൂറൊന്നാമദ്ധ്യായം

അഷ്ടകൻ പറഞ്ഞു-

ഏതോ ധർമ്മം സൽഗൃഹസ്ഥന്നിതേതോ
സന്ന്യാസിയ്ക്കും ബ്രഹ്മചാരിയ്ക്കുമേതോ
സത്താംവാനപ്രസ്ഥനേതോ വിശേഷാൽ
പലേ മട്ടായില്ലയോ ചൊല്ലിടുന്നു 1

യയാതി പറഞ്ഞു.

ചൊന്നാൽച്ചൊൽവോൻ ഗുരുകർമ്മങ്ങൾ ചെയ്യോൻ
മുമ്പിട്ടുണർവോനൊടുവിൽത്താൻ കിടപ്പോൻ
ദാന്തൻ ശാന്തൻ ധൃതിമാനപ്രമത്തൻ
സ്വാദ്ധ്യായവാൻ സിദ്ധനാം ബ്രഹ്മചാരി 2
ധർമ്മാൽ കിട്ടും മുതൽകൊണ്ടേയജിയ്ക്ക
കൊടുക്ക പാന്ഥർക്കുടനിത്യം കൊടുക്ക
പരൻ കൊടുക്കാത്തതെടുത്തിടായ്കെ-
ന്നിതാണു സത്തായ ഗൃഹസ്ഥധർമ്മം 3
സ്വവീര്യത്താൽ വൃത്തിയായ്പാപമറവു
പരർക്കേകിപ്പരരിൽപ്പീഡമാറി
മുനിവ്രതാൽ നിയതാഹാരകൃത്വൻ
വാനപ്രസ്ഥൻ കേവലം സിദ്ധിനേടും 4
ശില്പാജീവം വിടുവോൻ സൽഗുണാഢ്യൻ
ജിതേന്ദ്രിയൻ സർവ്വവും വിട്ടൊഴിഞ്ഞോൻ
ഗൃഹേകിടക്കാത്ത വനപ്രചാര-
നൊറ്റയ്ക്കു ചുറ്റുന്നവനാംഭിക്ഷു സിദ്ധൻ 5

ലോകങ്ങളോരോന്നു ജയിക്കപിന്നെ–
യാകംവണ്ണം കാമസുഖം ഭജിയ്ക്ക
ഇതൊക്കയും നേടിയൊരാട്ടിനത്തിൽ
ശ്രമിയ്ക്കണം പുനരാരണ്യവാസം 6
മേലേ പത്തും തന്റെ കീഴങ്ങു പത്തും
താനും കൂടിട്ടിരിപത്തൊന്നുപേരേ
ആരണ്യകൻ സുകൃതംകൊണ്ടു കേറു–
മരണ്യേതാൻ ദേഹവും വിട്ടയോഗി 7

അഷ്ടകൻ പറഞ്ഞു.

മുനിമാരെത്രവിധമാം മൌനമെത്രവിധം വിഭോ!
അതു ചൊല്ലീടണം ഞങ്ങൾക്കൊക്കേക്കേൾപ്പാനൊരാഗ്രഹം

യയാതി പറഞ്ഞു.

അരണ്യം വാഴുകിൽ ഗ്രാമം ഗ്രാമം വാഴുകിലരണ്യവും
പിന്നിലാക്കിട്ടമാദ്ധീരൻ മുനിയല്ലോ ജനാധിപ! 9

അഷ്ടകൻ പറഞ്ഞു.

അരണ്യം വാഴുകിൽ ഗ്രാമം ഗ്രാമം വാഴുകിലരണ്യവും
ഒരുവന്നു മഹാഭാഗ! പിന്നിലാകുന്നതെങ്ങിനേ 10

യയാതി പറഞ്ഞു.

അരണ്യത്തിലിരിക്കുമ്പോൾ ഗ്രാമ്യമാമൊരു വസ്തുവും
കയ്ക്കൊള്ളാത്ത മുനിയ്ക്കല്ലോ ഗ്രാമം താൻ പിന്നിലാവതും 11
അഗ്നിയും ഗൃഹവും ഗോത്രചരണങ്ങളുമെന്നിയെ
കൌപീനാച്ഛാദനത്തിന്നുമാത്രം വസ്ത്രാർത്ഥിയാം മുനി 12
പ്രാണൻ നിന്നീടുവാൻമാത്രം ഭക്ഷണം ചെയ്തിടുന്നവൻ
ഗ്രാമംവാണാലുമവനാമരണ്യം പിന്നിലാവതും 13
കാമങ്ങളൊക്കെക്കൈവിട്ട കർമ്മം നിർത്തിജ്ജിതേന്ദ്രിയൻ
മുനിയായ്മോക്ഷമാർഗ്ഗത്തെക്കൈക്കൊൾവോൻ സിദ്ധനായ്വരും
ധൌതദന്തൻ കൃത്തനഖൻ നിത്യസ്നാതനലംകൃതൻ
അഗ്നിതൻ സിതകർമ്മാവങ്ങാർക്കവൻ പൂജ്യനായ്വരാ 15

തപംചെയ്യുമെലിഞ്ഞസ്ഥിമാംസരക്തം ക്ഷയിച്ചവൻ
ഇഹലോകംവെന്നു വീരൻ ജയിക്കും പരലോകവും 16
നിർദ്വന്ദ്വനായ്ത്തീർന്ന മുനി മോക്ഷമാർഗ്ഗത്തിലെത്തി
(യോൻ
ഇഹലോകംവെന്നു വീരൻ ജയിക്കും പരലോകവും 17
മുഖംകൊണ്ടേ പശുപ്രായമാഹാരം തേടിടും മുനി
ലോകമൊക്കെജ്ജയിച്ചിട്ട മോക്ഷത്താൽസ്സിദ്ധനായ്വരും 18

.....

തൊണ്ണൂറിരണ്ടാമദ്ധ്യായം.

അഷ്ടകൻ പറഞ്ഞു.

ഇരുപേരിവരിൽദ്വേവസാത്മ്യമാർക്കാദ്യമൊത്തിടും
അർക്കചന്ദ്രന്മാർ കണക്കെസ്സൽഗ്ഗതിക്കായ്ച്ചരിക്കവേ 1

യയാതി പറഞ്ഞു.

കാമവൃത്തഗൃഹസ്ഥാന്തേ ഗൃഹമില്ലാതെ സംയതൻ
ഗ്രാമത്തിൽത്താൻവാണു ഭിക്ഷുവിവരിൽ പൂർവ്വഗാമിയാം 2
ദീർഘായുസ്സു ലഭിക്കാതെ വികൃതിപ്പെട്ടുപോകിലോ
അതിൽപ്പശ്ചാത്താപമാർന്നു വേറെ ചെയ്യും തപസ്സുവൻ 3
പാപകർമ്മങ്ങളെക്കൈക്കൊണ്ടീടിലും ജ്ഞാനിയാം നരൻ
യഥേഷ്ടംവാഴ്കിലുംപിന്നെപ്പരമാനന്ദമാർന്നിടും 4

നൃശംസമമായതു സത്യമാംപോ-
ലനർത്ഥമാശിച്ചിഹധർമ്മകർമ്മം
അനീശനങ്ങർത്ഥവുമപ്രകാര-
മതാണായ്മതുനേരാം സമാധി 5

അഷ്ടകൻ പറഞ്ഞു

ആർചൊല്ലിയാർവിട്ട ഭവാനെരാജൻ
യുവാവുനീ സ്രഗ്വിതേജസ്വിയോഗ്യൻ

എങ്ങുന്നെത്തിയെവിടെക്കാണുപോവ–
തിങ്ങീമന്നിൽ സ്ഥാനമുണ്ടെന്നതുണ്ടോ 6

യയാതി പറഞ്ഞു.

ഇങ്ങിബ്ഭൌമം നരകംപൂകുവാൻ ഞാൻ
പുണ്യക്ഷയാൽ വിണ്ണിൽനിന്നിങ്ങുവീണേൻ
ഭവാന്മാരോടോതി ഞാൻ വീണുകൊൾവാൻ
തിടുക്കുന്നുണ്ടെന്നെയാലോകപാലർ 7
സന്മദ്ധ്യേ പോയ്പ്പീഴ്വതിന്നായ്പരിച്ചേ–
നമ്മട്ടുള്ളോർ ഗുണവാന്മാർകൾ നിങ്ങൾ
മന്നിൽപ്പോയ്പ്പീഴുമൊളിട്ടിക്കിലെത്താ–
നിന്ദ്രൻ തന്നു വരവും മന്നവേന്ദ്ര! 8

അഷ്ടകൻ പറഞ്ഞു.

ചോദിക്കുന്നേൻ താഴെ വീഴും ഭവാനോ–
ടുണ്ടോ ലോകം പാർത്ഥിവ! മേലിനിയ്ക്കും
ആകാശത്തോ ദേവലോകത്തു താനോ
ക്ഷേത്രജ്ഞൻ നീ ധർമ്മവിത്തെന്നറിഞ്ഞേൻ 9

യയാതി പറഞ്ഞു.

ഭൂമണ്ഡലത്തെത്തുയുണ്ടോഗവാശ്വം
കാട്ടിൽപ്പെട്ടം പശ്ചൈലാദിയോടേ
അതുയ്ക്കുണ്ടാം ദിവ്യലോകങ്ങളും തേ
ധരിച്ചാലും ധീരനാം രാജസിംഹ! 10

അഷ്ടകൻ പറഞ്ഞു

വീഴായ്കനീദിവ്യലോകങ്ങളേതേ–
തിനിയ്ക്കുണ്ടോ തന്നിടാമായതെല്ലാം
ആകാശത്തോദേവലോകത്തിലോ താൻ
പോയ്ക്കാണ്ടാലുംക്ഷിപ്രമായ്മോഹമെന്നോ? 11

യയാതി പറഞ്ഞു

എന്മട്ടുകാർക്കില്ലരാജേന്ദ്ര! വേണ്ടു

പ്രതിഗ്രഹം വൈദികബ്രാഹ്മണർക്കാം
കൊടുക്കേണ്ടും വണ്ണമാബ്രാഹ്മണർക്കാ-
യ്ക്കൊടുത്തീടുന്നുണ്ടു ഞാൻ മന്നവേന്ദ്ര! 12
ആബ്രാഹ്മണൻ കൃപണൻ ജീവിയായ്ക
യാച്ഞാവൃത്തി ബ്രാഹ്മണീവീരപത്നി
ചെയ്യില്ലീഞാൻ മുമ്പു ചെയ്യാത്തതൊന്നും
വിധിസ്ഥവാം സജ്ജനം ചെയ്വതാണൊ 13

പ്രതർദ്ദനൻ പറഞ്ഞു

ചോദിയ്ക്കുന്നേൻ രമ്യദിവ്യസ്വരൂപ!
പ്രതർദ്ദനൻ മമ ലോകങ്ങളുണ്ടോ
ആകാശത്തോ ദേവലോകത്തു താനോ
ക്ഷേത്രജ്ഞൻ നീ ധർമ്മവിത്തെന്നറിഞ്ഞേൻ 14

യയാതി പറഞ്ഞു

മധുദ്രവം സഫ്യതൌജ്വല്യമേവം
ലോകങ്ങൾ നിന്നെക്കാത്തിരിപ്പുണ്ടനേകം
ഓരോന്നിലേഴേഴുദിനങ്ങൾമാത്രം
പാർത്താലുമങ്ങവകൾക്കന്തമില്ല 15

പ്രതർദ്ദനൻ പറഞ്ഞു

വീഴായ്ക നീയെൻെറ ലോകങ്ങൾതന്നേ-
നങ്ങയ്ക്കായിട്ടവ നില്ക്കട്ടെയെന്നും
ആകാശത്തോ ദേവലോകത്തിലോ താൻ
പൊയ്ക്കൊണ്ടാലുംക്ഷി പ്രമായ്മോഹമെന്ന്യേ 16

യയാതി പറഞ്ഞു.

യോഗക്ഷേമംചെയ്തു തന്നാലിതേവം
കാമിക്കില്ലാതുല്യവീര്യൻ നൃപൻ ഞാൻ
ദൈവം തന്നോരീ വിപത്തും സഹിപ്പേൻ
നൃശംസത്തെച്ചെയ്കയില്ലേതുമേ ഞാൻ 17

യശസ്യമായ് ധർമ്മ്യമായുള്ള മാർഗ്ഗം
നോക്കിദ്ധർമ്മം പാർത്തുചെയ്യേൻ നൃപൻ ഞാൻ
എന്നമട്ടെഴും ധർമ്മവാൻ നീ പറഞ്ഞു-
ള്ളിന്നമട്ടേതും കൃപണം ചെയ്കയില്ല. 18
അന്യൻ മന്നൻ മുമ്പുചെയ്യാത്ത കൃത്യം
മുന്നംഞാനോ ചെയ്വവാൻ പോയിടുന്നു
എന്നോതീടും മന്നവേന്ദ്രൻ യയാതി-
തന്നോടോതീ വസുമാനിപ്രകാരം 19

തൊണ്ണൂറിമൂന്നാമദ്ധ്യായം

വസുമാൻ പറഞ്ഞു

ചോദിയ്ക്കുന്നേൻ വസുമാനേഷദശ്വി-
യുണ്ടോലോകം ദിവിമേ മന്നവേന്ദ്ര!
ആകാശത്തോ പുകഴ്വൊന്നായ്മഹാത്മൻ!
ക്ഷേത്രജ്ഞൻ നീ ധർമ്മവിത്തെന്നറിഞ്ഞേൻ 1

യയാതി പറഞ്ഞു

ആകാശവും ഭ്രമിയും പത്തുദിക്കു-
മൊത്തീയർക്കാംശുക്കൾ തട്ടുംപ്രകാരം
അത്രത്തോളം ലോകമങ്ങയ്ക്കുവാനിൽ
നില്ക്കുന്നുണ്ടെന്നെയ്ക്കുമന്തംവരാതെ 2

വസുമാൻപറഞ്ഞു

വീഴായ്കനീയെൻറലോകങ്ങളന്തം-
നങ്ങയ്ക്കായിട്ടവനില്ക്കട്ടെയെന്നും
തൃണംമൂല്യംതന്നു വാങ്ങിയ്ക്കു രാജൻ
പ്രതിഗ്രഹം ദോഷമാണെന്നുവെച്ചാൽ 3

യയാതി പറഞ്ഞു

കള്ളക്കച്ചോടം ഞാൻ നിനയ്ക്കുന്നതില്ലി-

ക്കള്ളുത്തത്തിൽ കാലചക്രേഭയത്താൽ
അന്യൻ മന്നൻ മുമ്പുചെയ്യാത്തകൃത്യം
മുന്നം ഞാനോചെയ്യുവാൻ പോയിടുന്നു 4

വസുമാൻ പറഞ്ഞു

പ്രഭോ! തന്നേനേറുവാങ്ങിച്ചുകൊൾക
ലോകങ്ങളം നീ വയ്യകച്ചോടമെങ്കിൽ
പോകുന്നില്ലാ ഞാനവററിങ്കലെക്കു
ലോകം ഭവാനുള്ളതാമായതെല്ലാം 5

ശിബി പറഞ്ഞു

ചോദിക്കുന്നോൻ ശിബിയെയുശീനരൻ ഞാ–
നിനിക്കുണ്ടോതാത! ലോകങ്ങളംമേലിൽ
ആകാശത്തോ ദേവലോകത്തുതാനോ
ക്ഷേത്രജ്ഞൻ നീ ധർമ്മവിത്തെന്നറിഞ്ഞേൻ 6

യയാതി പറഞ്ഞു

വാക്കാലെന്നല്ലുള്ളിനാലും വിശേഷി–
ച്ചിച്ചിപ്പോരേ നിന്ദചെയ്യാത്തവൻനീ
തന്മൂലം തേ വാനിൽ വിദ്വൽപ്രകാശം
തേടും ലോകം നിത്യമായുണ്ടസംഖ്യം 7

ശിബിപറഞ്ഞു.

പ്രഭോ! തന്നേനേറുവാങ്ങിച്ചുകൊൾക
ലോകങ്ങളം നീവയ്യകച്ചോടമെങ്കിൽ
പോകുന്നില്ലാ ഞാനവററിങ്കലേക്കു
പോകും ഭവാനുള്ളതാമായതെല്ലാം 8

യയാതി പറഞ്ഞു

മഹേന്ദ്രതുല്യപ്രചുരപ്രഭാവ!
നീ മററനേകം നരദേവരേവം
ഞാനും പരൻതന്നതിനാൽ രമിക്കാ
ശിബേ! ദേയമഭിനന്ദിച്ചിടാ ഞാൻ 9

അഷ്ടകൻ പറഞ്ഞു

ഒറ്റയ്ക്കീഞങ്ങളം നൽകീടിൽ വേണ്ടാലോകങ്ങളെങ്കിലോ
ഏവരും നൃപതേ! തന്നു നരകം ഞങ്ങളം പൂകിടാം 10

യയാതി പറഞ്ഞു

ഇനിയ്ക്കതക്കതെന്തെന്നാലതിന്നായുദ്യമിയ്ക്കുവിൻ
മുമ്പിങ്ങുചെയ്തിടാത്തൊന്നു ചെയ്യാനോർക്കുന്നതില്ലഞാൻ

അഷ്ടകൻ പറഞ്ഞു.

വന്നുകാണുന്നതാർക്കുമുകാഞ്ചനത്തേർ തെളിഞ്ഞിതാ
ഇവയിൽക്കേറിയാം മർത്ത്യർ പരലോകംഗമിപ്പതും 12

യയാതി പറഞ്ഞു

വഹിയ്ക്കും നിങ്ങളേയഞ്ചുകാഞ്ചനത്തേരുമങ്ങിനി
ഉയർന്നഗനിജ്വാലപോലെ യുജ്വലിച്ചീടുമേപരം 13

അഷ്ടകൻ പറഞ്ഞു.

എന്നാലും നൃപ! തേരേറിച്ചെന്നാലുംദ്യോവിലേക്കുന
പിന്നാലെ ഞങ്ങളുംപോരാമെന്നാൽകാലംവരുംവിധൌ 14

യയാതി പറഞ്ഞു

ഒന്നിച്ചുപോകതാൻവാനവെന്നിതിനൊമ്മളേവരും
സച്ചുമാച്ചുംകാണ്മതുണ്ടു നോക്കുവിരജമായിതാ 15

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

തേരേറിപ്പോയിതുടനാനരേന്ദ്രോത്തമരേവരും
ദ്യോഭ്രക്കംധർമ്മാൽ വ്യാപിയ്ക്കും പ്രകാശത്തോടെ മേല്ക്കു
(മേൽ 16

അഷ്ടകൻ പറഞ്ഞു

നിനച്ചേൻ ഞാൻ തനിയേമുമ്പിലെത്തു–
മിനിയ്ക്കിന്ദ്രൻ സഖിയാമെന്നുമെല്ലാം
എന്നാലിപ്പോൾ ശിബിനൊമ്മെക്കടന്നി-
ട്ടൊന്നായ്യോഗം പോകുവാനെന്തുബന്ധം 17

യയാതി പറഞ്ഞു

ദാനംചൈതുവിത്തമുള്ളതൊക്കവെസ്സൽഗതിയ്ക്കിതിൽ
ഔശീനരൻ നിങ്ങളെക്കാൾ മെച്ചംനേടീ പരംശിബി 18

ദാനംതപം സത്യമെന്നല്ലധർമ്മം
ഹ്രീശ്രീക്ഷമാനന്മസൽക്കർമ്മവാഞ്ഛ
ഇതൊക്കേയുംഭൂപതേ! ഭൂപമൌലി
ശിബിയ്ക്കേറേം ശ്രേഷ്ഠമായുള്ളതല്ലൊ 19
ഇമ്മട്ടുള്ളോനനയേ നാണമുള്ളോൻ
ചെമ്മേമുമ്പേശിബികേവന്നതേരാൽ

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

തത്രാഷ്ടകൻ പിന്നെയും ചോദ്യമായീ
ശക്രാഭമാതാമഹനോടിവണ്ണം 20
ചോദിയ്ക്കുന്നേൻഭൂപതേ! നേരുചൊല്ലു
കങ്ങാരെന്നുള്ളവനങ്ങാർക്കുപുത്രൻ
ഭവാൻചെയ്തോരുത്തമകർമ്മമന്യൻ
നൃപൻതാനോവിപ്രനോ ചെയ്തയില്ല 21

യയാതി പറഞ്ഞു

യയാതിയാം ഞാൻ നാഹുഷൻ പൂരുതാതൻ
ഭൂലോകത്തിൽച്ചക്രവർത്തിത്വമാർന്നേൻ
ഓതാംതത്വം മാമകന്മാരൊടെന്നാൽ
മാതാമഹൻ ഹന്തനിങ്ങൾക്കുമീ ഞാൻ 22
ഈമന്നെല്ലാം കീഴടക്കിദ്വിജർക്കായ്
നാമന്നേകീവസ്തുഭോജ്യാദിയെല്ലാം
മേധ്യാശ്വമേധം നൂറുചെയ്തേൻസുരന്മാ–
രത്തവ്വത്തേപുണ്യമൂലംഭജിപ്പൂ 23
കൊട്ടത്തേനിബ്ഭൂമിയൊക്കെദ്വിജന്മാ–
ർക്കുടൻ നാനാവാഹസമ്പൂർണ്ണമട്ടിൽ

ഗോവെന്നല്ലാ ഹോമവിത്തെയ്വമൊത്തു
ശതാർബ്ബുദം ഗോക്കളേയും കൊടുത്തേൻ 24
ദ്യോവും ഭൂവും വഹ്നിയും മാനുഷർക്ക-
ന്നെൻ സത്യത്താലുജ്വലിച്ചിട്ടിരുന്നു
അസത്യവാക്കിയ്യിനിയ്ക്കില്ലതന്നേ
സത്യത്തെത്താൻ സജ്ജനം സമ്മതിപ്പൂ 25
സത്യം ചൊല്ലാമഷ്ടകനെയ്ഷദശ്വി-
പ്രതർദ്ദനൻമുതൽ പോരാടിതാ ഞാൻ
സത്യത്താലേ ലോകമെല്ലാം മുനീന്ദ്രർ
വാനോർകളും പൂജിതരാം ദൃഢം മേ 26
നമുക്കുള്ളീ സത്യസിദ്ധിക്രമമങ്ങനസൂയനായ്
വിപ്രമുഖ്യ ചൊല്കിൽ നമ്മോടൊപ്പമെത്തീടമാപ്പമാൻ 27

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

ഇത്ഥം മഹായോഗ്യനാമാമഹീന്ദ്രൻ
ദൈഹിത്രന്മാർ താരണം ചെയ്കയാലേ
ഭൂലോകം വിട്ടതൃദാരസഭോവൻ
ദ്യോലോകം പൂകീടിനാൻ കീർത്തിശാലി 28

തൊണ്ണൂറിനാലാമദ്ധ്യായം.

ജനമേജയൻ പറഞ്ഞു.

പൂരുവിൻ വംശകരരായ്തീരുകേട്ട നരേന്ദ്രരേ
സത്വവീര്യസത്കൃപങ്ങളൊത്തുകേൾപ്പാനൊരാഗ്രഹം 1
ഈക്കുലത്തിൽഗ്ഗീലമറവ വീര്യങ്കെട്ടൊരു ഭൂപനും
സന്താനഹീനനായിട്ട തീർന്നിട്ടില്ലൊരുകാലവും 2
പ്രസിദ്ധികേട്ട വിജ്ഞാനം പെരുത്തുള്ളവർ നമ്മുടെ
ചരിത്രം വിസ്തരിച്ചൊന്നുകേൾക്കേണം മമ മാമുനേ! 3

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

എന്നാൽ ഞാൻ പറയാമങ്ങുന്നെന്നോടത്ഥിച്ചവണ്ണമേ
പൂരുവിൻ വംശകരരായ് പുരുഹുതപ്രഭാവരായ് 4
ദ്രവ്യവീര്യാഢ്യരായ്സ്സർവ്വലക്ഷണം ചേർന്ന മന്നരേ
പ്രവീരേശ്വരരൌദ്രാശ്വർമുവ്വർ മക്കൾ മഹാരഥർ 5
പൌഷ്ടിയിൽപ്പൂരുവിന്നുണ്ടായ് പ്രവീരൻ വംശകൃത്തതിൽ
ശൂരസേനിയിലുണ്ടായീമനസ്യുവിവനാത്മജൻ 6
ചതുരന്തമഹിയ്ക്കൊക്കെയധിപൻ കമലേക്ഷണൻ
ശകൃൻ സംഹനനൻ വാഗ്മിസൌവീരീസുതർ മൂന്നുപേർ 7
മനസ്യുവിൻ മക്കളല്ലോ മഹാശൂരർ മഹാരഥർ
അനാധൃഭാനുപ്രഭൃതികളപ്സരോ മിശ്രകേശിയിൽ 8
രൌദ്രാശ്വനാം വീരനുണ്ടായ് പത്തുപേർ വീരരാംസുതർ
യജ്വാക്കളവർ ശൂരന്മാർ പ്രജയുള്ളോർ ബഹുശ്രുതർ 9
സപ്തശസ്ത്രാസ്ത്രദക്ഷന്മാർ സർവരും ധർമ്മശാലികൾ
ഋചേയുപിന്നെക്കക്ഷേയു കൃപണേയു മഹാബലർ 10
സ്ഥണ്ഡിലേയുവനേയു ശ്രീജലേയു പുകളാണ്ടവൻ
തേജേയുബലവാൻ ധീമാൻ സത്യേയു ഹരിവിക്രമൻ 11
ധർമ്മേയു പത്താമനഥ സന്നതേയു സുരോപമൻ
അനാധൃഷ്ടിയുമായ് വിദ്വാനേകരാജന്യമായതിൽ 12
ഋചേയു വിക്രമിപരം വാനോർക്കിന്ദ്രൻ കണക്കിനേ
അനാധൃഷ്ടിക്കു തനയൻ രാജസൂയാശ്വമേധവാൻ 13
മതിനാരാഖ്യനുണ്ടായീമന്നവൻ ബഹുധാർമ്മികൻ
മതിനാരനുള്ള മക്കൾ നാലുപേർ വീര്യശാലികൾ 14
തംസുമഹാനതിരഥൻ ദൃഢവ്രതപ്രതിമപ്രഭൻ
ഇവരിൽ തംസുവാം വീരൻ പൌരവാന്വയവർദ്ധനൻ 15
പെരുത്തുനേടിനാൻ കീർത്തി ധരിത്രീ വിജയിച്ചവൻ
ഈളിനാഖ്യൻ തനയനെയുണ്ടാക്കീതംസു വീര്യവാൻ 16

അവനും ഭൂമിയൊക്കെയും ജയിച്ചു ജയിമന്നവൻ
പഞ്ചേന്ദ്രിയങ്ങളേപ്പോലെ യഞ്ചുമക്കളെയീളിനാൻ 17
രഥന്തരിയിലുണ്ടാക്കീ ദുഷ്പന്താദിനരേന്ദ്രരേ
ദുഷ്പന്തൻ ശൂരഭീമന്മാർ പ്രവസുപ്രഥിതൻ വസു 18
ഇവർക്കുമൂപ്പാം ദുഷ്പന്തൻ രാജാവായ് ജനമേജയ!
ദുഷ്പന്തന്നങ്ങു ഭരതൻ പുത്രൻ ശാകുന്തളൻ നൃപൻ 19
അവൻമൂലം ഭാരതമാം വംശം പേർകേട്ടിതേറവും
ഭരതൻ ഭാര്യമാർ മൂന്നിൽതീർത്തിതൊമ്പതുമക്കളെ 20
കൊണ്ടാടിയില്ലിനിയ്ക്കാതോരല്ലെന്നവരെ മന്നവൻ
അതിൽച്ചൊടിച്ചമ്മമാർതാൻ കൊന്നുമക്കളെയൊക്കയും 21
അതിനാലാ നരേന്ദ്രനു ചഴുതായ് പുത്രജന്മവും
മഹാധ്വരങ്ങൾ ചെയ്തിട്ടപിന്നെബ്ഭരതമന്നവൻ 22
ഭരദ്വാജന്റെ കൃപയാൽ ഭൂമന്യുവിനെ നേടിനാൻ
പുത്രവാനായിതാനെന്നു പാർത്താപ്പൗരവനന്ദനൻ 23
യുവരാജപദം നൽകീഭൂമന്യുവിനു ഭാരത!
ഭൂമന്യുവിനുമുണ്ടായീപുത്രൻ ദിവിരഥാഭിധൻ 24
സുഹോത്രനും സുഹോതാവും സുഹവിസ്സും യജുസ്സുമേ
സുചീകനും പുഷ്കരിണ്യാം ഭൂമന്യുവിനു നന്ദനർ 25
സുഹോത്രനവരിൽ ജ്യേഷ്ഠൻ രാജ്യം പ്രാപിച്ചുപാർത്ഥിവൻ
രാജസൂയാശ്വമേധാദിയജ്ഞം പലതുചെയ്തവൻ 26
ആഴിചൂഴുമൊരീയൂഴി സുഹോത്രൻ കാത്തുപാർത്ഥിവൻ
ഗജാശ്വരഥസമ്പൂർണ്ണമായി രതം പെരുത്തഹോ 27
പാരംഭരത്തിനാലന്നു പാരുതാഴ്ന്ന മട്ടിലായ്
ആനതേർ കുതിരക്കൂട്ടം നാനാമർത്ത്യരുമൊത്തഹോ 28
മഹീചക്രം ധർമ്മദമാടേ സുഹോത്രൻ കാത്തുവാഴവേ
ചൈത്യയൂപാദി ചിഹ്നങ്ങളൊത്തു മറവും ധരാതലം 29
നിത്യം സമൃദ്ധസസ്യങ്ങളൊത്തു ശോഭിച്ചിതേറവും

ഐക്ഷ്വാകിതാൻ ജനിപ്പിച്ചു സുഹോത്രാൽ മന്നുമക്കളെ
അജമീഢൻ സുമീഢൻ താൻ പുരുമീഢനുമങ്ങിനേ
അജമീഢൻ ജ്യേഷ്ഠനതിൽ വംശവർദ്ധനനാണവൻ 31
ഭാര്യാത്രയത്തിലുണ്ടാക്കിയാറുമക്കളെയാസ്സുചൻ
ഋക്ഷൻ ധൂമിനിപെറുണ്ടായ് ദൃഷ്ദ്വന്തപരമേഷ്ഠികം 32
നീലിയിൽ കേശിനിയിലാജ്ജവനു പ്രജനരുപിണർ
അവ്വണ്ണം സ്വപ്നപാഞ്ചാലർ ദൃഷ്ദ്വന്തപരമേഷ്ഠിജർ 33
കുശികന്മാർ ജവനുവിന്റെ കുലജന്മാർ മഹീപതേ!
ഋക്ഷനല്ലോ പ്രജനരുപിണന്മാർക്കഗ്രജൻ സുചൻ 34
ഋക്ഷനുണ്ടായ് സംവരണൻ പൊല്ലാള്ളും വംശവർദ്ധനൻ
ഋക്ഷാത്മജൻ സംവരണനീക്ഷ്വാണിബതകാത്തനാം 35
പ്രജകൾക്കുപെരുത്തുണ്ടായ് നാശമെന്നുണ്ടുകേൾവിമേ
ഉടഞ്ഞുപോയ് രാഷ്ട്രമെല്ലാമുടൻ നാനാക്ഷയങ്ങളാൽ 36
ക്ഷുത്തുമൃത്യുവനാവൃഷ്ടിയെത്തും വ്യാധിയുമേറഹോ
ശത്രുസൈന്യം ഭാരതരോടൊത്തു പോർചെയ്തിതപ്പൊഴേ 37
ചതുരംഗബലംകൊണ്ടീക്ഷിതിരംഗം കലുക്കവേ
എതുത്തുചെന്നു പാഞ്ചാല്യൻ കതുത്തുഴിജയിച്ചുടൻ 38
പത്തക്ഷൗഹിണിസൈന്യത്തോടൊത്തു തോല്പിച്ചുഭൂപനേ
ഭാര്യയും മക്കളും മന്ത്രിമാരുമിഷ്ടരുമൊത്തുടൻ 39
ഓടിപ്പോയീ സംവരണൻ പേടിപെട്ടവിടുന്നുടൻ
നദമാംസിന്ധുവിൽ കുഞ്ജപ്രദേശത്തിലണഞ്ഞവൻ 40
പർവ്വതത്തിന്നടിപ്പാട്ടിൽപ്പുഴവക്കത്തമർന്നതേ
അവിടെട്ടുദ്ദേശത്തിൽ പാർത്തു ഭാരതരേറനാൾ 41
ഓരായിരത്താണ്ടവിടെയവർവാണുവരും വിധൌ
ഭാരതാന്തികമുൾപ്പുക്കു വസിഷ്ഠഭഗവാൻമുനി 42
എതിരേറഭിവാദ്യഞ്ചെയ്തവനെസ്സൽക്കരിച്ചുടൻ
അർഗ്ഘ്യം കൊടുത്തിതവനായന്നു ഭാരതരേവരും 43

മുഖ്യശ്രീയുള്ളാമുനിയ്ക്കു സല്ക്കാരം ചെയ്കവെച്ചുടൻ
പീഠത്തിന്മേലിരുത്തീട്ടാ മുനിയോടോതിമന്നവൻ 44
ഗുരുവാകഭവാൻ ഞങ്ങൾക്കെന്നാൽ നാടിന്നുനേടിടാം
ആവാമെന്നവസിഷ്ഠൻതാൻ ഭാരതാചാര്യനായിതേ 45
പിന്നെചെയ്തുപൌരവന്റെ സമ്രാട്ടായഭിഷേചനം
ഗോവാം ഭ്രമിക്കു ശൃംഗംപോലാവതെന്നു പുകഴ്ന്നതായ്
ഭാരതന്മാർ മുമ്പുചാണപുരം കേറീടിനാനവൻ
പിന്നെക്കുപ്പം തരുമ്മാറുമന്നരെക്കീഴടക്കിനാൻ 47
എന്നേവമൂഴിവീണ്ടേറവു നിന്നേറിയമഖങ്ങളും
ഭൂരിദക്ഷിണയോടൊത്താപ്പാരിനീശൻ നടത്തിനാൻ 48
പെറുകുരുവിനെസ്സംവരണാൽ തപതിസൂര്യജ
അവൻ ധർമ്മജ്ഞനുഴീശനാവാൻ പ്രാർത്ഥിച്ചുനാട്ടുകാർ 49
പേരുകേട്ടിതവൻ പേരാൽപ്പെരുതും കുരുജാംഗലം
കുരുക്ഷേത്രം പുണ്യമാക്കീ കുരുചാരം തപസ്സിനാൽ 50
അശ്വവാനനഭിഷ്യൻതാൻ പിന്നെച്ചൈത്രരഥൻ മുനി
ജനമേജയനെന്നത്രേ കുരുവിന്നു കുമാരകർ 51
സുശീലയാം വാഹിനിയ്ക്കുണ്ടായഞ്ചുമക്കൾ പിറന്നുതേ
അവിക്ഷിത്താമശ്വവാനു പരീക്ഷിൽശബളാശ്വനും 52
ആദിരാജൻ വിരാജൻതാൻ പിന്നെസ്സാൽമലിവീര്യവാൻ
ഉച്ചൈശ്രവാഭംഗകാരനെട്ടാംപുത്രൻജിതാരിയും 53
ഇവർക്കുള്ളകുലത്തിങ്കൽ പുകഴ്ന്നവർ ഗുണങ്ങളാൽ
ജനമേജയർതൊട്ടേഴ്വരേവം മറവുള്ളവീരരും 54
പരീക്ഷിത്തിന്റെ പുത്രന്മാരേവരും ധർമ്മവേദികൾ
കക്ഷസേനോഗ്രസേനന്മാർ വീരനാം ചിത്രസേനനും 55
ഇന്ദ്രസേനൻ സുഷേണൻതാൻ ഭീമസേനനുമിങ്ങിനേ
ജനമേജയപുത്രന്മാർ പുകഴ്ന്നബലശാലികൾ 56
ധൃതരാഷ്ട്രൻ പാണ്ഡുവിനെബ്ബാൽഹീകൻതാനുമാവിധം
വീര്യമേറും നിഷധനും ജാംബുനദനുമങ്ങിനെ 57

കുണ്ഡോദരൻതാൻപദാതിയെട്ടാംപുത്രൻ വസാതിയും
ഏവരും ധർമ്മവിത്തുക്കളേവർക്കും ഹിതകാരികൾ 58
ധൃതരാഷ്ട്രൻ നാടുവാണിതവന്നോമക്കൾ കുണ്ഡികൻ
ഹസ്തീവിതർക്കൻ ക്രാധാഖ്യനഞ്ചാമനഥകുണ്ഡിനൻ 59
ഹവിശ്രവസ്സിന്ദ്രതുല്യൻ ഭൂമന്യുവപരാജിതൻ
ധൃതരാഷ്ട്രസുതന്മാരിൽ മൂന്നുപേർ പേരുകേട്ടവർ 60
പ്രതീപൻ ധർമ്മനേത്രൻതാൻ സുനേത്രനിവർഭാരത!
പ്രതീപനവരിൽ ശ്രേഷ്ഠൻ പുകഴ്ന്നിതെതിരെന്നിയേ 61
പ്രതീപന്നോ മൂന്നുമക്കളുണ്ടായീ ഭരതർഷഭ!
ദേവാപിശാന്തനുപരംവീരൻ ബാൽഹീകനിങ്ങിനെ 62
ദേവാപിപോയ്സ്സന്ന്യസിച്ചിതതിൽ ദ്ധർമ്മഹിതത്തി
(നായ്
ഭൂമിനേടീശാന്തനുവും ബാൽഹീകൻരഥികേന്ദ്രനും 63
ഭരതന്റെ കുലത്തിങ്കൽ പുകഴ്ന്നോർ വീരമന്നവർ
ദേവർഷിതുല്യരാണേറെപ്പേരുമേ നൃപസത്തമർ 64
ഈമട്ടുള്ളോർ ദേവതുല്യർ ഭൂമിയിങ്കൽ മഹാരഥർ
മററുമുണ്ടായ്മനുകുലേമുററുമൈളാന്വയോദ്വഹർ 65

തൊണ്ണൂററിഅഞ്ചാമദ്ധ്യായം

ജനമേജയൻ പറഞ്ഞു

കേട്ടേൻ ഞാൻഭഗവാൻചൊല്ലും പൂർവ്വന്മാരുടെ സംഭവം
ഈ വംശത്തിലുദാരന്മാർ കേൾവിയിൽ ഭൂപരേവരും 1
എന്നാൽ ചുരുക്കിച്ചൊന്നോരീയെന്നിഷ്ടാന്വയ കീർത്തനം
തൃപ്തിനൽകുന്നീലിനിയ്ക്കു വിസ്തരിച്ചരുൾചെയ്യണം 2
ദക്ഷൻ മനുമുതൽക്കുള്ളോരീമഹാദിവ്യയാംകഥ
അവർതൻ ജന്മവൃത്തങ്ങളാർക്കു സന്തോഷമേകിടാ 3
സദ്ധർമ്മഗുണമാഹാത്മ്യാൽ വൃദ്ധമായേററമുത്തമം
ഇത്രിലോകം നിറയെയീയോഗ്യർതൻ പുകൾനിൽപതാം 4

ഗുണംപ്രഭാവമോജസ്സുസത്വം വീൎയ്യവുമൊത്തഹൊ
ഇവർതൻകഥ പീയൂഷതുല്യനൽകീലതൃപ്തിമെ 5

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

കേൾക്കഭൂമീപതേ! വ്യാസൻചൊല്ലിക്കേട്ടോരു മട്ടുഞാൻ
പറയും നിജവംശത്തിൻ ചരിത്രം നന്ദിയിൽഭവാൻ 6

ദക്ഷന്നദിതി, അദിതിക്കു വിവസ്വാൻ, വിവസ്വാനുമനു, മനുവിന്നിള, ഇളക്കുപുരൂരവസ്സ് പുരൂരവസ്സിന്നായുസ്സ്, ആയുസ്സിന്നു നഹുഷൻ, നഹുഷന്നു യയാതി. യയാതിക്കു രണ്ടു ഭാൎയ്യമാരുണ്ടായിരുന്നു. 7

ശുക്രന്റെ മകൾ ദേവയാനി. വൃഷപൎവ്വാവിന്റെ മകൾ ശർമ്മിഷ്ഠ. 8

ഇവിടെ വംശവിവരണമായിട്ടൊരു ശ്ലോകമുണ്ട്.
യദുൎവ്വസുവെന്നുണ്ടായ് ദേവയാനിക്കു നന്ദനർ
ദ്രുഹ്യുതാനനുതാൻ പൂരുശർമ്മിഷ്ഠയ്ക്കിവർമക്കളാം 9

അതിൽ യദുവിനുയാദവന്മാർ പൂരുവിനു പൌരവന്മാർ. 10

പൂരുവിന്റെ ഭാൎയ്യ കൌസല്യ. അവളിലവന്നു ജനമേജയനുണ്ടായി. അദ്ദേഹം മൂന്നശ്വമേധം ചെയ്തിട്ടു വിശ്വജിത്തെന്ന യാഗവും ചെയ്തശേഷം വനത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു. 11

ജനമേജയനാകട്ടേ അനന്താ എന്നു പേരായ മാധവിയെ വിവാഹം ചെയ്തു. അവളിലവന്നു പ്രാചിന്വാനെന്നൊരുമകനുണ്ടായി. അവൻ സൂൎയ്യോദയംവരേയുള്ള പ്രാചീദിക്കൊക്ക ജയിച്ചു. അതുകൊണ്ടാണവന്നു പ്രാചിന്വാനെന്ന പേരുകിട്ടിയത്. 12

പ്രാചിന്വാനാകട്ടെ അശ്മകിയെന്ന യാദവിയെ വിവാഹംചെയ്തു. അവളിലവന്നു സംയാതിയെന്ന മകനുണ്ടായി. 13

സംയാതി ദൃഷദ്വാന്റെ മകളായ വരാംഗിയെ വിവാഹംചെയ്തു. അവന്നവളിൽ അഹംയാതിയെന്ന മകനുണ്ടായി. 14

അഹംയാതി കൃതവീര്യന്റെ മകളായ ഭാനുമതിയെ വിവാഹംചെയ്തു. അവന്നവളിൽ സാർവ്വഭൌമനുണ്ടായി. 15

സാർവ്വഭൌമൻ കൈകെയിയായ സുനന്ദയെജ്ജയിച്ചു വിവാഹം ചെയ്തു. അവന്നവളിൽ ജയത്സേനനുണ്ടായി. 16

ജയത്സേനൻ സുശ്രവയെന്ന വൈദർഭിയെ വിവാഹം ചെയ്തു. അവന്നവളിൽ അരിഹനുണ്ടായി. 17

അരിഹൻ ആംഗിയെ വിവാഹം ചെയ്തു. അവന്നവളിൽ മഹാഭൌമനുണ്ടായി. 18

മഹാഭൌമൻ പ്രസേനജിത്തിന്റെ മകളായ സുനയങ്ജയെ വിവാഹം ചെയ്തു. അവന്നവളിൽ അയുതനായിയുണ്ടായി. 19

അവൻ പതിനായിരം പുരുഷമേധം ചെയ്തുകൊണ്ടാണ് അയുതനായിയായത്. 20

അയുതനായി പൃഥുശ്രവസ്സിന്റെ മകളായ കാമയെ വിവാഹം ചെയ്തു. അവന്നവളിൽ അക്രോധനുണ്ടായി. 21

അവൻ കലിംഗപുത്രിയായ കരംഭയെ വിവാഹം ചെയ്തു. അവന്നവളിൽ ദേവാതിഥിയുണ്ടായി. 22

ദേവാതിഥി വൈദേഹിയായ മര്യാദയെ വിവാഹം ചെയ്തു. അവന്നവളിൽ അരിഹനെന്ന പുത്രനുണ്ടായി. 23

അരിഹൻ ആംഗേയിയായ സുദേവയെ വിവാഹം ചെയ്തു. അവന്നവളിൽ ഋക്ഷനെന്ന പുത്രനുണ്ടായി. 24

ഋക്ഷൻ തക്ഷകന്റെ മകളായ ജ്വാലയെ വിവാഹം ചെയ്തു. അവളിൽ മതിനാരനെന്ന മകനുണ്ടായി. 25

മതിനാരൻ സരസ്വതീതീരത്തിൽ ഗുണസമ്പൂർണ്ണമാകുംവണ്ണം പന്തീരാണ്ടുകൊണ്ടു കഴിയുന്ന സത്രം കഴിച്ചു. സത്രം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ സരസ്വതി മൂർത്തിമതിയായിച്ചെന്ന് അവനെ ഭർത്താവായി വരിച്ചു. അവനവളിൽ തംസുവെന്ന പുത്രനുണ്ടായി. 26

ഇവിടെ ഒരു വംശവിവരണശ്ലോകമുണ്ട്.

മതിനാരാൽ തംസു സരസ്വതിയ്ക്കുണ്ടായി നന്ദനൻ
കാലിംഗിയിൽ തംസുവിനു ജനിച്ചു മകനീളിനൻ 27

ഈളിനനു രഥന്തരിയിൽ ദുഷ്യന്തൻ തുടങ്ങീട്ടഞ്ചു മക്കളുണ്ടായി. 28

ദുഷ്യന്തൻ വിശ്വാമിത്രപുത്രിയായ ശകുന്തളയെ വിവാഹംചെയ്തു. അവനവളിൽ ഭരതനുണ്ടായി. 29

ഇവിടെ രണ്ടു വംശവിവരണശ്ലോകമുണ്ട്.

ഉലയാണമ്മയാരച്ചനവനുള്ളവനാം മകൻ
ഭരിയ്ക്കു രാജൻ മകനെ നിന്ദിച്ചിടായ്ക ഭായ്മയെ
ബീജമാകും പുത്രനത്രേ നരകാൽ കേററിവെയ്പതും
നിയ്യാണീശ്വർഭകർത്താവുസത്യംചൊല്ലീശകുന്തള 30

അതുകൊണ്ടാണിവൻ ഭരതനായത്. ഭരതൻ കാശിരാജാവായ സുഷേണന്റെ പുത്രി സുനന്ദയെ വിവാഹംചെയ്തു. അവനവളിൽ ഭുമന്യുവുണ്ടായി. 31

ഭുമന്യു ദശാർഹന്റെ പുത്രി വിജയയെ വിവാഹംചെയ്തു. അവനവളിൽ സുഹോത്രനുണ്ടായി. 32

സുഹോത്രൻ ഇക്ഷ്വാകുകന്യകയായ സുവർണ്ണയെ വിവാഹംചെയ്തു. അവനവളിൽ ഹസ്തിയുണ്ടായി. അവൻ ഹാസ്തിനപുരമുണ്ടാക്കി. അതുകൊണ്ടാണ് ഹാസ്തിനപുരമെന്ന പേർ. 33

ഹസ്തി ത്രിഗർത്തപുത്രിയായ യശോധരയെ വിവാഹംചെയ്തു. അവന്നവളിൽ വികണ്ഠനനെന്നവനുണ്ടായി. 34

വികണ്ഠനൻ ദാശാർഹിയായ സുദേവയെ വിവാഹംചെയ്തു. അവന്നവളിൽ അജമീഢനെന്നവനുണ്ടായി. 35

അജമീഢനു കൈകേയി, ഗാന്ധാരി, വിശാല, ഋക്ഷ എന്നിവരിൽ രണ്ടായിരത്തിനാനൂറു മക്കളുണ്ടായി. അവരെല്ലാവരും വംശധരന്മാരായ രാജാക്കന്മാരാണ്. അവരിൽവെച്ചു സംവരണനാണ് വംശവർദ്ധനനായിട്ടുള്ളതു്. 36

സംവരണൻ വിവസ്വാന്റെ മകളായ തപതിയെ വിവാഹംചെയ്തു. അവന്നവളിൽ കുരുവെന്ന പുത്രനുണ്ടായി. 37

കുരു ദശാർഹിയായ ശുഭാംഗിയെ വിവാഹംചെയ്തു. അവന്നവളിൽ വിദൂരഥനുണ്ടായി. 38

വിദൂരഥൻ മാധവിയായ സംപ്രിയയെ വിവാഹംചെയ്തു. അവന്നവളിൽ അനശ്വാവെന്നവനുണ്ടായി. 39

അനശ്വാവു മാഗധിയായ അമൃതയെ വിവാഹംചെയ്തു. അവന്നവളിൽ പരീക്ഷിത്തുണ്ടായി. 40

പരീക്ഷിത്തു ബാഹ്ലദയായ സുയശയെന്നവളെ വിവാഹംചെയ്തു. അവന്നവളിൽ ഭീമസേനനുണ്ടായി. 41

ഭീമസേനൻ കൈകേയിയായ കുമാരിയെ വിവാഹംചെയ്തു. അവന്നവളിൽ പ്രതിശ്രവസ്സെന്നവനുണ്ടായി. 42

പ്രതിശ്രവസ്സിനു പ്രതീപൻ. അവൻ ശൈബ്യയായ സുനന്ദയെ വിവാഹംചെയ്തു. അവളിൽ ദേവാപി, ശാന്തനു, ബാൽഹീകൻ എന്ന മൂന്നു മക്കളുണ്ടായി. 43

ദേവാപി ബാല്യത്തിൽത്തന്നെ വനവാസംചെയ്തു. ശാന്തനു രാജാവായി വാണു. 44

ഇവിടെ വംശവർണ്ണനമായ ഒരു ശ്ലോകമുണ്ട്.

വൃദ്ധനേയും കയ്യുകൊണ്ടുതൊട്ടാലവനു സൌഖ്യമാം
വീണ്ടും യുവാവാമതിനാലത്രേ ശന്തനുവെന്നുപേർ 45

ഇതാണവൻ ശാന്തനുവാവാനുള്ള കാരണം. ശാന്തനു ഭാഗീരഥിയായ ഗംഗയെ വിവാഹംചെയ്തു. അവന്നവളിൽ ദേവവ്രതനെന്ന പുത്രനുണ്ടായി. അവനാണു ഭീഷ്മൻ. 46

ഭീഷ്മനാകട്ടെ അച്ഛന്നിഷ്ടത്തിന്നുവേണ്ടി സത്യവതിയെ അമ്മയാക്കി വിവാഹംചെയ്യിച്ചു. അവളത്രേ ഗന്ധകാളിയെന്നു പ്രസിദ്ധപ്പെട്ടവൾ. 47

അവളിൽ മുമ്പു കന്യാപുത്രനായിട്ടു പരാശരങ്കൽനിന്നു വേദവ്യാസനുണ്ടായി. അവളിൽത്തന്നെ ശന്തനുവിനു രണ്ടു പുത്രന്മാരുണ്ടായി. 48

വിചിത്രവീര്യൻ, ചിത്രാംഗദൻ എന്നിവരിൽ ചിത്രാംഗദനെ യൌവനം തികയുന്നതിന്നുമുമ്പുതന്നെ ഗന്ധർവ്വൻ കൊന്നു. വിചിത്രവീര്യൻ രാജാവായി. 49

വിചിത്രവീര്യൻ കൌസല്യയുടെ മക്കളായി അംബികാ അംബാലികാ എന്നിങ്ങിനെ രണ്ടു കാശിരാജപുത്രികളെ വിവാഹംചെയ്തു. 50

വിചിത്രവീര്യനു സന്തതിയുണ്ടാവാതെതന്നെ ദേഹനാശം സംഭവിച്ചു. പിന്നെ സത്യവതി ദുഷ്പ്രന്തവംശം നശിച്ചുപോകരുതെന്നു വിചാരിച്ചു. 51

അവൾ മനസ്സുകൊണ്ടു ദ്വൈപായനമഹർഷിയെ ധ്യാനിച്ചു. അദ്ദേഹം എന്താണു വേണ്ടതെന്നു പറഞ്ഞുംകൊണ്ടു സത്യവതിയുടെ മുമ്പിൽവന്നു നിന്നു. 52

നിന്റെ ഭ്രാതാവായ വിചിത്രവീര്യൻ സന്തതിയുണ്ടാകാതെയാണ് സ്വർഗ്ഗാരോഹണം ചെയ്തത്. അവനു പുത്രോല്പാദനം ചെയ്തുകൊടുക്കേണമെന്നവളവനോട് പറഞ്ഞു. 53

അവൻ അതു സമ്മതിച്ച് ധൃതരാഷ്ട്രൻ പാണ്ഡു വിദുരൻ എന്നു മൂന്നു പുത്രന്മാരെജ്ജനിപ്പിച്ചു. 54

ധൃതരാഷ്ട്രനു വേദവ്യാസന്റെ വരംകൊണ്ടു ഗാന്ധാരിയിൽ നൂറു മക്കളുണ്ടായി. 55

ആ ധൃതരാഷ്ട്രപുത്രന്മാരിൽ ദുര്യോധനൻ, ദുശ്ശാസനൻ, വികർണ്ണൻ, ചിത്രസേനൻ എന്നു നാലുപേർ പ്രധാനികളായിത്തീർന്നു. 56

പാണ്ഡുവിനു കുന്തിയായ പൃഥയും മാദ്രിയും രണ്ടു സ്ത്രീരത്നങ്ങൾ ഭാര്യമാരുണ്ടായിവന്നു. 57

അങ്ങിനെയിരിക്കുമ്പോൾ പാണ്ഡു നായാട്ടിന്നിടയിൽ മാൻപേടയോടുകൂടി മൈഥുനം ചെയ്യുന്ന മൃഗരൂപിയായ മഹർഷിയെ കണ്ടിട്ട് കാമസുഖം പ്രാപിയ്ക്കുന്നതിന്നുമുമ്പ് അമ്പെയ്തു. 58

അവൻ അമ്പുകൊണ്ടപ്പോൾ, ധർമ്മമനുഷ്ഠിയ്ക്കുന്ന എന്നെ കാമരസം അനുഭവിയ്ക്കുന്നതിന്നു മുമ്പുതന്നെ കാമരസാഭിജ്ഞനായ നീ ഹനിച്ചതുകൊണ്ടു നീയും ഈ നിലയിൽ വന്നാൽ കാമരസമനുഭവിയ്ക്കുന്നതിന്നു മുമ്പ് ഉടനേ മരിയ്ക്കുമെന്നു പാണ്ഡുവിനെ ശപിച്ചു. അപ്പോൾ വിവർണ്ണനായ പാണ്ഡു ഈ ശാപത്തെ പരിഹരിപ്പാനുംകൊണ്ടു ഭാര്യമാരോട് സംഗമിയ്ക്കാതെ അവരോടിങ്ങിനേ പറഞ്ഞു. 59

എന്റെ ചാപല്യംകൊണ്ടിനിയ്ക്കിങ്ങിനെപറ്റി. സന്തതിയില്ലാത്തവനു ലോകങ്ങളില്ലെന്നും കേൾക്കുന്നു.

അതുകൊണ്ട് എനിയ്ക്കുവേണ്ടി നീ പുത്രോല്പാദനം ചെയ്യേണമെന്ന് കുന്തിയോട പറഞ്ഞു അവർ അതുകേട്ടിട്ട ധർമ്മനിൽനിന്നു യുധിഷ്ഠിരനേയും വായുവിൽനിന്നു ഭീമസേനനേനം ഇന്ദ്രനിൽനിന്ന് അർജ്ജുനനേയും ഇങ്ങിനെ മൂന്നു പുത്രന്മാര ഉല്പാദിപ്പിച്ചു. 60

സന്തുഷ്ടനായ പാണ്ഡു നിന്റെ ഈ സപത്നിയ്ക്കും സന്തതിയില്ലല്ലോ. അവർക്കും സന്തതിയുണ്ടാക്കിക്കൊടുക്കു എന്നു കുന്തിയോട പറഞ്ഞു. അങ്ങിനേതന്നെയെന്നു കുന്തി മാദ്രിയ്ക്കായ് മന്ത്രമുപദേശിച്ചുകൊടുത്തു. 61

മാദ്രിയിൽ അശ്വനീദേവന്മാർ നകുലസഹദേവന്മാരെ ജനിപ്പിച്ചു 62

ഒരിയ്ക്കൽ പാണ്ഡു അലംകൃതയായ മാദ്രിയെ കണ്ടു കാമിച്ചു. അവളെ തൊട്ടപ്പോൾതന്നെ മരിക്കയും ചെയ്തു. 63

മാദ്രി അദ്ദേഹത്തൊടുകൂടി ചിതാഗ്നിയിൽച്ചാടി. നകുലസഹദേവന്മാരിലും മനസ്സുവെക്കേണമെന്നു കുന്തിയോടവർ പറകയും ചെയ്തിരുന്നു. 64

പിന്നെ മഹർഷിമാർ കുന്തിയോടുകൂടി അപ്പാണ്ഡവന്മാര ഹസ്തിനപുരത്തിൽ കൊണ്ടുവന്നു ഭീഷ്മരേയും വിദുരരേയും ഏല്പിച്ചുകൊടുത്തു. മറവുള്ള സകല ജാതിക്കാരോടും വിവരമറിയിച്ചിട്ട് അവർ നോക്കിനില്ക്കുമ്പോൾതന്നെ മഹർഷിമാർ മറകയും ചെയ്തു. 65

ഭഗവാന്മാരായ ആ മഹാന്മാരുടെ ആ വാക്കു കേട്ടതോടുകൂടി ആകാശത്തുനിന്നു പുഷ്പവൃഷ്ടിയും വീണ ദേവദുന്ദുഭിയും ശബ്ദിച്ചു. 66

ഏറവാങ്ങിയതിന്റെ ശേഷം പാണ്ഡവന്മാർ അച്ഛൻമരിച്ച വിവരം പറകയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഔ

ർദ്ധദേഹികകർമ്മത്തെ ക്രമപ്രകാരം അനുഷ്ഠിയ്ക്കയും ചെയ്തു. അവിടെപ്പാർത്തുവരുന്ന പാണ്ഡവന്മാരിൽ ബാല്യം മുതയ്ക്കു ദുര്യോധനനു് അമർഷമുണ്ടായിരുന്നു. 67

പാപാചാരനായിരിക്കുന്ന അവൻ രാക്ഷസബുദ്ധിയായിട്ടു പല ഉപായങ്ങളെക്കൊണ്ടും അവരെ നശിപ്പിയ്ക്കുവാൻ ശ്രമിച്ചുവെങ്കിലും ഭാവിഫലത്തിന്റെ ശക്തികൊണ്ടു് അവരെ നശിപ്പിക്കുവാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. 68

പിന്നെ, ധൃതരാഷ്ട്രൻ വ്യാജത്താലെ വാരണാവതത്തേക്കു പറഞ്ഞയക്കുമ്പോൾ അവരതു സമ്മതിച്ചു. 69

അവിടെ അരക്കില്ലത്തിൽ വെച്ചു് ചുടുവാൻ നോക്കീട്ടും വിദുരന്റെ മന്ത്രാലോചനകൊണ്ടതു ഫലിച്ചില്ല 70

അവർ വഴിക്കുവെച്ചു് ഹിഡിംബനെക്കൊന്നിട്ടു് ഏകചക്രയിലെത്തി. ആ ഏകചക്രയിൽവെച്ചു ബകനെന്ന രാക്ഷസനെ കൊന്നിട്ടു പാഞ്ചാലനഗരിയിലേക്കുപോയി. 71

അവിടെവെച്ചു ദ്രൗപദിയെ ഭാര്യയായി സമ്പാദിച്ചിട്ടു സ്വരാജ്യത്തേക്കു തിരിച്ചുപോരികയുംചെയ്തു 72

അവിടെ സുഖമായിരിക്കുമ്പോൾ യുധിഷ്ഠിരനു പ്രതവിന്ധ്യൻ, ഭീമസേനനു സുതസോമൻ, അർജ്ജുനനു ശ്രുതികീർത്തി നകുലനു ശതാനീകൻ, സഹദേവനു ശ്രുതകർമ്മാവു് ഇങ്ങിനെ അവർക്കു പുത്രന്മാരുണ്ടായി 73

ഗോവാസനെന്ന ശൈബ്യന്റെ കന്യകയായ വേദികയെ യുധിഷ്ഠിരൻ സ്വയംവരത്തിൽ സമ്പാദിച്ചു. 74

അവളിൽ യൌധേയൻ എന്ന പുത്രനേയും ജനിപ്പിച്ചു. 75

ഭീമസേനനും വിശ്രുതയായ കാശിരാജപുത്രി ബലന്ധരയെ വിവാഹം ചെയ്തു. അവളിൽ സർവ്വഗൻ എന്ന പുത്രനേയും ജനിപ്പിച്ചു. 76

അർജ്ജുനൻ ദ്വാരകയിൽചെന്നിട്ട് ശ്രീകൃഷ്ണന്റെ സോദരിയായി ഭദ്രഭാഷിണിയായ സുഭദ്രയെ ഹരിച്ചു കൗശലത്തോടെ സ്വപുരത്തിലെത്തി. അവളിൽ അതിഗുണവാനായി വാസുദേവനു വളരെ വാത്സല്യമുള്ള അഭിമന്യുവെന്ന പുത്രനെ ജനിപ്പിച്ചു. 77

നകുലൻ ചേദിരാജ്യകന്യകയായ കരേണുകയെ വേട്ടു. അവളിൽ നിരമിത്രനെന്ന പുത്രനേയും ജനിപ്പിച്ചു. 78

സഹദേവൻ സ്വയംവരത്തിൽ മദ്രരാജാവായ ദ്യുതിമാന്റെ പുത്രിയായ വിജയയെന്ന മാദ്രിയെ വേട്ടു. അവളിൽ സുഹോത്രനെന്ന പുത്രനേയും ജനിപ്പിച്ചു. 79

ഭീമസേനൻ മുമ്പേതന്നെ ഹിഡിംബിയിൽ രാക്ഷസനായ ഘടോൽക്കചനെന്ന പുത്രനേയും ജനിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടു്. 80

ഇങ്ങിനെ പാണ്ഡവന്മാർക്കു പതിനൊന്നു മക്കളാണു്. അവരിൽ വംശകരനായിട്ടുള്ളവൻ അഭിമന്യുവാകുന്നു. 81

അവൻ വിരാടന്റെ പുത്രിയായ ഉത്തരയേ വിവാഹംചെയ്തു. അവളിൽ അവനുണ്ടായ ഗർഭം നിർജ്ജീവമായിട്ടു ജനിച്ചു. ആറാംമാസത്തിൽ പിറന്നിട്ടുള്ള ഈ കുട്ടിയെ ഞാൻ ജീവിപ്പിയ്ക്കും എന്നു പുരുഷോത്തമന്റെ കല്പനപ്രകാരം ആ കുട്ടിയെ കുന്തി മടിയിലെടുത്തു. കാലം തികയുംമുമ്പെ പിറന്നവനും അസ്ത്രാഗ്നികൊണ്ടു ദഹിച്ചവനുമാണെങ്കിലും ആ കുട്ടിയെ ഭഗവാൻ വാസുദേവൻ സ്വന്തം തേജസ്സുകൊണ്ടുബലവീര്യവിക്രമങ്ങൾ വർദ്ധിക്കുമാറു ജീവിപ്പിച്ചു. ജീവിപ്പിച്ചതിനുശേഷം കുരുകുലം പരിക്ഷീണമായിരിക്കുമ്പോൾ ജനിയ്ക്കയാൽ ഇവനു പരീക്ഷിത്തെന്നു പേരാവട്ടേ എന്നു കല്പിച്ചു. 82

പരീക്ഷിത്ത് ഭവാന്റെ അമ്മയായ മാദ്രവതിയെ വേട്ടു. അവളിൽ ജനമേജയനായ ഭവാനുണ്ടായി. 83

ഭവാനു വപുഷ്ടമയിൽ, ശതാനീകനെന്നും ശങ്കുകർണ്ണനെന്നും രണ്ടു മക്കളുണ്ടായി. ശതാനീകനു വൈദേഹിയിൽ അശ്വമേഥദത്തനെന്ന പുത്രനുണ്ടായി. 84

ഇങ്ങിനെ പൂരുവിന്റെ എന്നല്ല പാണ്ഡവന്മാരുടേയും വംശം പറഞ്ഞുവല്ലോ. ഇതു ധന്യവും പുണ്യവും പവിത്രവും നിയമത്തോടുകൂടിയ ബ്രാഹ്മണർക്കും സ്വധർമ്മനിരതന്മാരായ ക്ഷത്രിയർക്കും പ്രജാപാലനതല്പരന്മാരായ വൈശ്യർക്കും അതുപോലെതന്നെ ത്രിവർണ്ണശുശ്രൂഷുക്കളായ ശൂദ്രർക്കും ശ്രദ്ധയോടുകൂടി കേൾക്കേണ്ടതും അറിഞ്ഞിരിക്കേണ്ടതുമാകുന്നു. 85

പുണ്യമായിരിക്കുന്ന ഈ ഇതിഹാസം മുഴുവനും കേൾപ്പിക്കുകയോ കേൾക്കുകയോ ചെയ്യുന്ന നിയതാത്മാക്കളും വിമത്സരന്മാരും ദയാലുക്കളും വേദപരന്മാരുമായ മനുഷ്യർ സ്വർഗ്ഗം ജയിച്ചു പുണ്യലോകവാസികളാകുമെന്നു മാത്രമല്ല എപ്പോഴും ദേവബ്രാഹ്മണമനുഷ്യർക്കു മാന്യന്മാരും പൂജ്യന്മാരുമായിരിക്കുന്നതാകുന്നു. 86

പിന്നെ വ്യാസപ്രോക്തവും പാവനവുമായ ഈ ഭാരതത്തെ ശ്രദ്ധാവാന്മാരും വിമത്സരന്മാരും ദയാലുക്കളും വേദസമ്പന്നന്മാരുമായ ബ്രാഹ്മണാദിജാതിക്കാർ കേൾക്കുന്നതായാൽ അവർ സ്വർഗ്ഗം നേടിയ സുകൃതികളായിത്തീരുന്നതിനാൽ കൃതാകൃതങ്ങളേപ്പറ്റി വ്യസനിപ്പാനൊന്നുമില്ലാത്ത നിലയിലെത്തും. ഇതിനേപ്പറ്റി ഒരു ശ്ലോകവുമുണ്ടു്. 87

ഇതുവേദോപമം പാരം പവിത്രം പുണ്യമുത്തമം
ധന്യം യശസ്യമായുഷ്യം നിയമാൽ കേട്ടിടേണ്ടതാം 88

തൊണ്ണൂറാറാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

ഇക്ഷ്വാകുവംശജൻ മുന്നമിക്ഷ്വാണിയിൽ നീശനാം നൃപൻ
മഹാഭിഷാഖ്യൻ സത്യസ്ഥൻ മഹാൻ സത്യപരാക്രമൻ 1
അശ്വമേധസഹസ്രം നൂറോളമേ രാജസൂയവും
ജയിച്ചിവൻ ദേവനാഥപ്രിയനായ് വാണുനേടിനാൻ 2
ഒരിക്കൽച്ചെന്നുപാസിച്ചു സുരരെല്ലാം വിരിഞ്ചനെ
രാജർഷികളുമങ്ങോത്തിതാ മഹാഭിഷരാജനും 3
ചെന്നുവൻനദിയാം ഗംഗയന്നുപത്മാസനാന്തികെ
അസ്സരിത്തിൻചാർത്തുവെള്ളവസ്ത്രംകാറേററകത്തിനാൻ 4
അടുത്തവാനോരെല്ലാരുമുടനേ തലതാഴ്ത്തിനാർ
മഹാഭിഷൻ മന്നനപ്പോൾ മഹാനദിയെ നോക്കിനാൻ 5
ശപിച്ചുവിധിയന്നേരം മഹാഭിഷ നരേന്ദ്രനെ
മർത്ത്യനായ്നീജനിച്ചിട്ടിങ്ങെത്തിക്കൊള്ളുകപിന്നെയും 6
ദുർമ്മതേ! നിന്നുള്ളഴിച്ചോരിമ്മഹാനദി ഗംഗതാൻ
കെല്പിൽനിന്മർത്ത്യജന്മത്തിലപ്രിയങ്ങളം നടത്തിടും 7
പിന്നെക്കോപം നിനക്കുണ്ടാമന്നുടൻ ശാപമോക്ഷമാം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ജനനാഥൻ നൃപജനമുനിവര്യത്തെയോർത്തതിൽ 8
ഉറച്ചിതച്ഛനാക്കീടാൻ പുരുശ്രീമാൻ പ്രതീപനെ
അലം മഹാഭിഷന്നുള്ളമിളകിക്കണ്ട ഗംഗയും 9
അവനെത്തന്നെ യോർത്തുംകൊണ്ടവിടംവിട്ടിറങ്ങിനാൾ
വിശ്വസ്തദേഹരായേറെ കുശുലപ്പെട്ടമട്ടവം 10
തിണ്ണംകണ്ടെത്തിവഴിയിൽ വിണ്ണോരാകും വസുക്കളെ
അല്ലലാണ്ടവരെക്കണ്ടാനല്ലാർ ചോദിച്ചിതിങ്ങിനെ 11
ഈമട്ടെന്തേ നിങ്ങളം മാഴ്കാൻ ക്ഷേമമല്ലെസുരർക്കിഹ
വസുക്കളവളോടോതീ ശപിച്ചു ഞങ്ങളേനദി! 12
വസിഷ്ഠമുനി കോപത്താൽ ച്ചെറുതാകുമഹത്തിലും

മൂഢരാം ഞങ്ങളെല്ലാരും ക്രുദ്ധമായ് മുനിസത്തമൻ 13
വസിഷ്ഠനന്തികത്തവാരം കഴിക്കെംചെയ്തിതക്രമം
കോപാൽഗ്രപിച്ചിതവനും യോനിന്തഴവിനെന്നാഹൊ 14
ബ്രഹ്മജ്ഞനാമവൻ ചൊന്നതമ്മട്ടല്ലാതെ വന്നിടാ
നീ ഞങ്ങളേമാനുഷിയായ്പ്പെറുകൊംകീ വസുക്കളെ 15
മനുഷ്യനാരീഗർഭത്തിൽ നുണീട്ടാതാക്കണം ശ്രുഭേ!
ഏവംവസുക്കം ചൊന്നപ്പോളാവാമെന്നോറു ചൊല്ലിനാം

ഗംഗ പറഞ്ഞു

മർത്ത്യരിൽപ്പുരുഷശ്രേഷ്ഠൻ നിങ്ങൾക്കാരച്ഛനായ്വരും

വസുക്കൾ പറഞ്ഞു

പ്രതീപനന്ദനൻ മന്നോർമന്നൻ ശന്തനു വിശ്രുതൻ 17
മനുഷ്യലോകേ ഞങ്ങൾക്കു ജനകസ്ഥാനിയായ്വരും

ഗംഗ പറഞ്ഞു

വാനോരേ! നിങ്ങളിച്ചൊന്നതെനിക്കും നല്ലസമ്മതം 18
അവന്നിഷ്ടം പിന്നെനിങ്ങൾക്കഭീഷ്ടമിതുചെയ്തിടാം

വസുക്കൾ പറഞ്ഞു

പെറാലുടൻ നീ വെള്ളത്തിലിട്ടേയ്ക്കുക കുമാരരെ 19
വെക്കംനിഷ്കൃതിഞങ്ങൾക്കെങ്ങൊക്കുംവണ്ണം ത്രിലോകമെ!

ഗംഗ പറഞ്ഞു

ആവാമെന്നാലൊരുമകനവന്നായിട്ടു നില്ക്കണം 20
പുത്രാർത്ഥമെൻ സംഗമവന്നെത്രയും വ്യർത്ഥമാക്കൊലാ
എട്ടാലൊരംശം വീര്യം കൈവിട്ടേയ്ക്കാം ഞങ്ങളേവരും 21
ആവീര്യംകൊണ്ടുനിൻ പുത്രനാവീരനനിഷ്ടമേകുമെ
മർത്ത്യലോകത്തിലവനുപേർത്തും സന്തതിയൊത്തിടാ 22
പുത്രനുണ്ടാകാതെയാനിൻ പുത്രൻ നില്ക്കട്ടെ വീര്യവാൻ
ഇത്തരംഗംഗയോടൊത്തു കൃത്യംവെച്ചവസുക്കളും 23
ചിത്തസന്തോഷമാർന്നുകൊണ്ടത്തവ്വിൽപോയിനാരവർ

തൊണ്ണൂറേഴാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

പിന്നെപ്രതീപനുണ്ടായീ മന്നവൻ സർവ്വസമ്മതൻ
ഗംഗാദ്വാരേപാർത്തു ജപിച്ചുങ്ങാസ്സുത്തമനേറെനാൾ 1
നല്ലാർവടിവുകൈക്കൊണ്ടാ നല്ലാർമോഹനമൂർത്തിയായ്
വെള്ളത്തിൽനിന്നുയർന്നോരീട്ടുള്ള രൂപത്തണത്തൊട്ടും 2
ദിവ്യസ്വരൂപയാം ഗംഗ ഭവ്യൻ ഭൂപൻ ജപിയ്ക്കുവെ
അലംതെളിഞ്ഞാനൂപന്റെ വലത്തെത്തുടകേറിനാൾ 3
പ്രതീപഭൂപൻ ചോദിച്ചിതായശസ്വിനിയോടുടൻ
കല്യാണി! നിന്നിഷ്ടമെന്തുചൊല്ല ഞാനെന്തുചെയ്യണം 4

സ്ത്രീ പറഞ്ഞു

നിന്നെക്കാമിക്കുവൻ കാമിക്കുന്നെന്നെ സ്വീകരിയ്ക്ക നീ
കാമിക്കുംസ്ത്രീ പരിത്യാഗം സ്വാമി! സജ്ജനഗർഹിതം 5

പ്രതീപൻ പറഞ്ഞു

കാമമൂലം പരസ്ത്രീയെഗ്രമിച്ചീടുന്നതല്ലഞാൻ
അസവർണ്ണയൊടും ചേരില്ലിതെൻ ധർമ്മവ്രതം ശുഭേ! 6

സ്ത്രീ പറഞ്ഞു

അഗമ്യയശ്രേയസിയുമല്ലഞാൻ കുറവില്ലമേ
ഭജിച്ചാലും ഭജിപ്പോരീട്ടിവ്യയാമെന്നെമന്നവ! 7
നീതന്നെനിരസിച്ചല്ലോ ചോദിയ്ക്കും കായ്മോമലേ!
നടപ്പുതെറ്ററിച്ചാലെന്നെമുടിയ്ക്കും ധർമ്മവിപ്ലവം 8
അലംവരാംഗീമണി! യെൻവലത്തുടയിലേറിനീ
മക്കൾക്കും സ്നുഷകൾക്കും താനൊക്കുമീയോരിരിപ്പിടം 9
എടത്തേത്തുട ഭോഗ്യയ്ക്കാം വെടിഞ്ഞിതത്ര ഹന്ത നീ
ആയതിൻകാരണം കാമമാചരിയ്ക്കില്ലനിങ്കൽഞാൻ 10
സ്നുഷയാവുക നീയെന്റെ സുതനായിവരിച്ചിടാം
സ്നുഷാസ്ഥാനത്തുവാമോരു! നീ വന്നേറിയതില്ലയോ 11

അതെന്നാലതുധർമ്മജ്ഞ! സുതനെത്താൻ ഭജിയ്ക്കുവൻ
നിൻഭക്തിയാൽ ഖ്യാതമല്ലോ വമ്പെഴും ഭാരതാന്വയം 12
മന്നിൽ മറവുള്ളമന്നോർക്കു മിന്നീനിങ്ങളൊരാശ്രയം
സ്ഥിരം നൂറാണ്ടുചെന്നാലുമൊടുങ്ങില്ലിഹസൽഗുണം 13
നിങ്കലത്തിലതില്പാരം നിങ്കൽ സാധുത്വമുത്തമം
ധർമ്മജ്ഞ! നിശ്ചയംചെയ്തോരമ്മട്ടിൽ ചെയ്വനൊക്കയും 14
നിന്മകൻ സ്വീകരിയ്ക്കുണമെന്മേൽ സംശയമെന്നിയേ
ഏവമായാൽ നിന്മകന്നു കേവലം രതിക്കുട്ടവൻ 15
പുണ്യപുത്രരെനേടീട്ടു വിണ്ണുകേറും ഭവത്സുതൻ
വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു
ഏവമെന്നാനൃപൻ ചൊന്നോരാവരാംഗി മറഞ്ഞുതേ 16
പുത്രജന്മം കാത്തതോർത്തു പാർത്തിവപ്രാർത്ഥിവേന്ദ്രനും
ഇതിന്നുശേഷവും പിന്നെ പ്രതീപൻ പാർത്ഥിവർഷഭൻ 17
സുതാർത്ഥമായ്ത്തപം ചൈയ്തു സദ്ഭാരൻ കുരുനന്ദന!
വൃദ്ധരാകുമവർക്കുണ്ടായ് പുത്രനായാമഹാഭിഷൻ 18
ശാന്തനുണ്ടായ സന്താനം താന്താൻ ശാന്തനുവാണവം
സ്വകർമ്മത്താലക്ഷയങ്ങളാകും ലോകങ്ങളോർത്തവൻ 19
പുണ്യകർമ്മങ്ങൾ താഞ്ചെതുധന്യൻ ശാന്തനുകൈരവൻ
പ്രതീപൻ യൌവനംവന്നാവാപ്പുത്രനൊടോതിനാൻ 20
ശാന്തനോ! നിൻെറഭ്രതിയ്ക്കുന്നന്തികേ മുമ്പൊരംഗന
വന്നാംനിന്നന്തികേ ഗ്രുധമെന്നാലാവരവർണ്ണിനി. 21
പുത്ര! ദിവ്യാംഗനരസാൽ പുത്രാർത്ഥംവന്നുവെങ്കിലോ
അവളോടേതാരുടേയെന്നിവ ചോദിച്ചുപോകൊലാ 22
അവളെന്തെന്തുചെയ്താലുമിവിടെച്ചോദ്യമാകൊലാ
എന്നാജ്ഞയ്ക്കുഭജിപ്പോളെ ബ്ഭജിയ്ക്കുന്നരുളീടിനാൻ 23
വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു
പ്രതീപനുശാന്തനുവാം സുതനോടിതുരച്ചുതാൻ
രാജ്യവും പുത്രനേകീട്ടാപൂജ്യൻ കാട്ടുകരേറിനാൻ 24

ആ വീരൻ ശാന്തനുനൃപൻ ദേവനായകവിക്രമൻ
വേട്ടയിൽ ഭ്രമമായ് മൂഢം കാട്ടിൽച്ചൂഢക ചട്ടമാം 25
മാൻക്കൂട്ടം പോത്തിവകളെത്താൻ കൊന്നാനൃപസത്തമൻ
സിദ്ധർ ചൂഴ്ന്നാഗംഗാതീരത്തിലൊറ്റയ്ക്കു ചൂറിനാൻ 26
ഒരിയ്ക്കലായവൻ പാരംസ്ഫുരിക്കും കാന്തിയൊത്തഹോ
കണ്ടെത്തിദിവ്യയായ് സാക്ഷാൽത്തണ്ടാർ മാതൊത്തത
(നപിയെ 27
സർവ്വാനവദ്യരൂപത്തിൽദ്ദിവ്യാഭരണമാർന്നഹോ
മൃദുവസ്ത്രത്തൊട്ടം പൊൽത്താരിതളംമൃദുമെയ്യൊട്ടം 28
അവളെക്കണ്ടഴകുപാർത്തവൻ കൊഥംമയിരാണ്ടുടൻ
കണ്ണുകൊണ്ടിട്ടുകത്താക്കുംവണ്ണം നിന്നിതതൃപ്തനായ് 29
അവളും ചന്തമേന്തീടുമവനീശനെയാവനെ
കണ്ടു നന്ദ്യാസൌഹൃദം കയ്ക്കൊണ്ടു തൃപ്തിപ്പെടാതയായ് 30
ചൊന്നാനവളൊടാമന്നൻ നന്നായ് സാന്ത്വനഭംഗിയിൽ
ദേവിയോ നീദാനവിയോ ഗന്ധർവ്വിസുരവേശ്യയോ 31
യക്ഷിയോ നാഗിയോ തനു! പക്ഷേ മാനുഷനാരിയൊ
സുരസ്ത്രീസന്നിഭെ! നിന്നോടിരപ്പേൻ ഭാര്യയാകമെ 32

.....

തൊണ്ണൂറെട്ടാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

ഭംഗിയിൽപ്പുഞ്ചിരിക്കൊണ്ടിട്ടിങ്ങീരാജോക്തി കേട്ടടൻ
വസുക്കഥം തൻ നിശ്ചയമോർത്താവരാംഗിയിണങ്ങിനാഥം 1
ചൊല്ലിനാഥം മെല്ലെയരചനുള്ളിണങ്ങുംമൊഴിക്കവഥം
മഹീശ! ഞാൻ നിൻവശത്തിൽ മഹിഷീഭാവമാർന്നിടാം 2
ശുഭമോ ഞാനശുഭമോ നൃപ! കേളെന്തുചെയ്താലും
തടുക്കൊലാഭവാനേതും കടുക്കും വാക്കുമോതൊലാ, 3

ആവാമീമട്ടിലെന്നാകിൽ മേവാമങ്ങയുമൊത്തുഞാൻ
തടുക്കവിപ്രിയം ചൊല്ക്കിപ്പടിക്കായാൽ വെടിഞ്ഞിടും 4
അപ്പടിയ്ക്കേററ ഭൂപാലൻ കല്പിയ്ക്കേ ഭാരതോത്തമ
അപ്പാൎത്ഥിവേന്ദ്രനായ് ചേർന്നിട്ടുൾപ്രിയം തേടിനാളവൾ
അവളെശ്ശാന്തനുലഭിച്ചവളൊത്തുരമിച്ചുതേ
ചോദിയ്ക്കൊല്ലൊന്നുമെന്നോർത്തുചോദിച്ചീലൊന്നുമേവശി
അവനായവൾതൻ ശീലരൂപൌദാൎയ്യഗുണങ്ങളും
ഗൂഢോപചാരവുംമൂലം സന്തോഷിച്ചൂ മഹീപതി 7
അവൾ സാക്ഷാൽ ത്രിപഥഗഗംഗദിവ്യസ്വരൂപയാൾ
മാനുഷീരൂപമാണ്ടിട്ടു മാനിനീമണിയായിനാൾ 8
ഭാഗ്യത്താൽ കാമമൊത്തോരായോഗ്യന്നു ഹിതമാംവിധം
ശാന്തനുക്ഷിതിദേവേന്ദ്രകാന്തയായിവസിച്ചുതേ 9
സംഭോഗസ്നേഹചാതുൎയ്യഹാവലാസ്യവിധങ്ങളാൽ
രമിപ്പിച്ചൂ നരപതിരമിയ്ക്കുംവണ്ണമായവൾ 10
ആ രാജാവുത്തമവധൂരതി സംസക്തനാകയാൽ
അറിഞ്ഞീലേറവൎഷർത്തുമാസങ്ങൾ കഴിയുംകഥ 11
അവളൊത്തു യഥാകാമം രമിയ്ക്കും നരനായകൻ
ജനിപ്പിച്ചാനവളിലെട്ടമരാഭകുമാരരെ 12
പെററാലുടൻ കുട്ടിയെയാമട്ടോലും മൊഴിതാഴ്ത്തിടും
നിന്നെപ്രീതിപ്പെടുത്തീടാമെന്നോതിഗ്ഗാംഗവാരിയിൽ 13
സന്തോഷമായീലാക്കർമ്മം ശാന്തനുക്ഷിതിപന്നഹോ
പരിത്യാഗഭയാലൊന്നും പറഞ്ഞീലവളോടവൻ 14
പിന്നെയെട്ടാംപുത്രനുണ്ടായന്നായവൾ ചിരിയ്ക്കവേ
ചൊന്നാൻ പുത്രനെയാശിച്ചു ഖിന്നനായിട്ടു മന്നവൻ 15
കൊല്ലൊല്ലാരാർക്കു തീർന്നോൾ നീ കൊല്ലുന്നെന്തിങ്ങുമക്കളെ
പുത്രഘ്നി! പെരുതാം പാപമൊത്തല്ലോ തവഗർഹിതം 16

സൂതൻ പറഞ്ഞു.

പുത്രകാമ! വധിപ്പീലിപ്പുത്രനെപ്പുത്രിമാർവര!
മുൻനിശ്ചയം പോലെയിങ്ങു തീർന്നിതെന്നുടെ പാർപ്പിനി
മുനിസേവിതയാം ജഹ്നു കന്യയാകുന്ന ഗംഗ ഞാൻ
ദേവകാര്യം നടത്താനായ് ദേവ! നിയ്യോത്തു പാർത്തതാം 18
മഹാഭാഗർ മഹാശക്തരിവരഷ്ടവസുക്കളാം
വസിഷ്ഠശാപത്താലിങ്ങു മർത്ത്യരായിജ്ജനിച്ചതാം 19
ഭവാനൊഴിഞ്ഞവർക്കച്ഛനാവാനില്ലാരുമൂഴിയിൻ
എന്നുട്ടൊരമ്മയും വേറിട്ടിന്നിൽ കിട്ടിടാ ദുഗ്ധം 20
അതാണവർക്കമ്മയാവാനിതാ മാനുഷിയായി ഞാൻ
വസുക്കളെജ്ജനിപ്പിച്ചു നീ നേടീ ശാശ്വതം പദം 21
ദേവന്മാരാം വസുക്കൾക്കന്നേവം നിശ്ചയമേകിഞാൻ
ജനിച്ചാലുടനേ മർത്ത്യജനിപോക്കുവനെന്നുതാൻ 22
ആപവൻ നൽകിവിട്ടോരാശ്ശാപമോക്ഷമിവർക്കുമായ്
ശുഭമങ്ങയ്ക്കു പോകുന്നോൻ കാക്കുകീ യോഗ്യപുത്രനെ 23
വസുക്കളോടഞാൻ ചൊല്ലി വീണ്ട നന്ദനനാണിവൻ
ഇങ്ങെന്നിൽ ജാതനായോരു ഗംഗാദത്തൻ കുമാരകൻ 24

തൊണ്ണൂറൊമ്പതാമദ്ധ്യായം

ശാന്തനു പറഞ്ഞു.

ആപവാഭിധനാരെന്തു പാപം ചെയ്തു വസുക്കളും
മനുഷ്യരായ് ഭൂമിയിങ്കൽ ജനിപ്പാൻ തക്കവണ്ണമേ 1
ഹന്തനീ തന്നൊരീപുത്രനെന്തു ചെയ്തുത പാതകം
മാനുഷത്വംപൂണ്ടുകൊണ്ടു താനിരിയ്ക്കുംപ്രകാരമേ 2
സപ്തലോകേശ്വരന്മാരാം വസുക്കൾ പുനരെങ്ങിനെ
മനുഷ്യരായ്ചന്നു തീർന്നിതതു ചൊല്ലുക ജാഹ്നവി! 3

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ഏന്നാരാജാവുചോദിയ്ക്കേ ചൊന്നാളാഗ്ഗംഗജാഹ്നവി
ഭർത്താവാം ശാന്തനുവൊട്ടു വൃത്താന്തം പുരുഷർഷഭ! 4
മുന്നം വരുണനുണ്ടായ നന്ദനൻ ഭരതൊത്തമ!
വസിഷ്ഠനെന്നു പേർകേട്ട മുനി സത്തമനാപവൻ 5
പുണ്യാശ്രമമവനുണ്ടു നാനാമൃഗഖഗാകുലം
മേരുശൈലത്താഴ്വരയിൽസ്സർവ്വർത്തുകുസുമോജ്ജ്വലം 6
ആ വാരുണി തപം ചെയ്തിതവിടെ ബ്ഭരതർഷഭ!
സുസ്വാദുഫലമൂലാബ്ജുണവൊത്താ പുണ്യാശ്രമസ്ഥലേ 7
പാരിൽസ്സുരഭിയെന്നേവം പേരെഴും ദക്ഷനന്ദിനി
കാശ്യപാൽ ഗോക്കളെപ്പെറാ വിശ്രുതയാണവം 8
ലോകരക്ഷയ്ക്കു കാമിപ്പതാകവെത്താൻ കറപ്പവം
ആഗ്ഗ്നിഹോത്രവിനെ ഹോമധേനുവാക്കിയാമുനി വാരുണി 9
അവളാമുനിസംസേവ്യതപോവനതലത്തഹോ
പുണ്യരമ്യസ്ഥലംതോറും സഞ്ചരിച്ചിതുനിർഭയം 10
ദേവർഷിസേവ്യമായീടുമാവനം പുക്കിതേകദാ
പൃഥുതൊട്ടവസുശ്രേഷ്ഠർ ദേവന്മാർ ഭരതർഷഭ! 11
അവർ വല്ലഭമാരൊത്തു വിഹിനം പുക്കു ചുറ്റുമേ
രമണീയാചലാരണ്യഭൂമിയിൽ സഞ്ചരിച്ചുതെ 12
വസുക്കളിലൊരാൾക്കുള്ള ഭാര്യ വാസവവിക്രമ
ആവനത്തിൽ സഞ്ചരിയ്ക്കും ഗോവിനെക്കണ്ടുസുന്ദരി 13
നന്ദിനീനാമമുൾക്കൊണ്ട കാമധേനുവിനെ പ്രഭോ!
അവളാശ്ചര്യമുൾക്കൊണ്ടു ശീലദ്രവിണശാലിനി 14
ദ്യോവാം വസുവിനെക്കാട്ടീ ഗോവിനെദ്ദ്യോവുഷേക്ഷണ
അവിടേന്തിക്കറവൊട്ടും നല്ലവാലും കുളമ്പുമായ്. 15
എല്ലാഗ്രഹണങ്ങളും ചേർന്നു നല്ല ശീലവുമൊത്തഹോ
എന്നീനന്മതികഞ്ഞുള്ള നന്ദിനിപ്പശുവിനെത്തദാ. 16
നന്നായ്ക്കാണിച്ചിതു വസുവിന്നാരാൽ വസുനന്ദിനി

ദ്യോവിപ്രകാരമുള്ളോരാഗ്ഗോവിനെക്കണ്ട മാത്രയിൽ 17
ദേവിയോടോതിയവൾതൻഗുണം വർണ്ണിച്ചുഭൂപതെ!
കറുത്തകണ്ണുള്ളിപ്പയ്യാവാരുണിയ്ക്കുള്ളതാണെടൊ. 18
ആമുനീന്ദ്രന്നുള്ളതാണീരമണീയവനംപ്രിയെ!
ഈഗ്ഗോവിനുള്ള മധുരപ്പാൽ കുടിയ്ക്കുന്ന മാനുഷൻ 19
യൌവനത്തോടുജീവിക്കും പത്തുവൎഷസഹസ്രവും
ഇതുകേട്ടളവാദ്ദേവി മധുരാപാംഗ ഭൂപതേ 20
ദീപ്തതേജസ്സെഴുന്നോരാബ്ഭർത്താവോടേവമോതിനാൾ
മർത്ത്യലോകത്തിനിക്കുണ്ടുമർത്ത്യേശസുതയാംസഖി 21
നാമ്നാജിതവതീത്യേവം രൂപയൌവനശാലിനി
സത്യമേറും ബുദ്ധിമാനാമുശീനരനൃപന്നവൾ 22
പുത്രിയത്രേ പുകഴുവോൾ മർത്ത്യസ്ത്രീലോകസുന്ദരി
അവൾക്കുവേണ്ടിട്ടിനിക്കീഗ്ഗോവിനെക്കുട്ടിയോടുടൻ 23
ആനയിക്കസുരശ്രേഷ്ഠ' താനുടൻ പുണ്യവർദ്ധന!
ഇവൾക്കെഴുംപാൽകുടിച്ചിട്ടവളെൻതോഴി മാനദ! 24
മനുഷ്യരിൽജ്ജരാരോഗഹീനയായിട്ടുവാഴണം
ഇതിനിക്കായ്മഹാഭാഗ! ചെയ്തുതന്നീടണം ഭവാൻ. 25
ഇതിലപ്പുറമായിഷ്ടമേതും ചെയ്യേണ്ടതില്ല മേ
ഇതോതിക്കേട്ടു ദേവിക്കു ഹിതംചെയ്യുന്നതിന്നുടൻ 26
പൃഥ്വാദിസോദരന്മാരുമൊത്താദ്യോവാശുഗോവിനെ
ഹരിച്ചിതാപ്പങ്കജാക്ഷിക്കോരിഷ്ടം പാർത്തുപൎത്ഥിവ! 27
ഋഷിയ്ക്കുള്ള തപശ്ശക്തികഴിഞ്ഞീല നിനയ്ക്കുവാൻ
പയ്യിനെക്കൊണ്ടുപോയേതും വീഴ്ചയോർത്തീലപോലവൻ
ഫലങ്ങളുമെടുത്തുംകൊണ്ടാശ്രമം പുക്കൊരാ മുനി
പയ്യിനേയും കുട്ടിയേയും പാർത്തതില്ലാത്തപോവനേ 29
പിന്നെയാക്കാനനം ചുററുമന്വേഷിച്ചു തപോധനൻ
കണ്ടില്ലാപ്പയ്യിനേയെന്തുവേണ്ടൂ മാന്യൻ മഹാമുനി 30

വസുക്കൾകൊണ്ടുപോയെന്ന ദിവ്യദുക്കാലറിഞ്ഞവൻ
കുപിതൻ തൽക്ഷണംതന്നെ ശപിച്ചിതു വസുക്കളെ 31
വസുക്കളെൻകറക്കുന്ന നല്പാലുള്ള പയ്യിനെ
ഹരിക്കയാൽ മനുഷ്യരായ് ജനിച്ചീടുസംശയം 32
ഏവം വസുക്കളിൽക്കോപഭാവംപൂണ്ടു മുനീശ്വരൻ
ശാപംകൊടുത്തു ഭഗവാനാപവൻ ഭരതർഷഭ! 33
ശപിച്ചശേഷം പിന്നീടുതപംചെയ്തു മുനീശ്വരൻ
ഏവമാണാമുനിശ്രേഷ്ഠൻ ശപിച്ചതു വസുക്കളെ 34
മഹാപ്രഭാവൻ ബ്രഹ്മർഷിദേവന്മാരിൽ ചൊടിച്ചവൻ
ഉടനാമുനിവര്യന്റെയുടജത്തിലണഞ്ഞവർ 35
ശപ്തന്മാരെന്നറിഞ്ഞുകൊണ്ടെത്തിയാമുനിമുഖ്യനെ
പ്രസാദിപ്പിച്ചുകൊണ്ടിടാൻ വസുക്കൾവസുധാധിപ! 36
കിടച്ചതില്ലവർക്കേതും പ്രസാദം പുരുഷർഷഭ!
ധർമ്മവിത്തമനായീടുമാപവർഷിയിൽനിന്നഹോ 37
ധർമ്മാത്മാവാമവൻചൊന്നാൻ ശപ്തർ നിങ്ങൾധരാദികൾ
ഓരാണ്ടുകൊണ്ടു നിങ്ങൾക്കു ശാപമോക്ഷം കിടച്ചിടും 38
ആരുകാരണമായ് നിങ്ങൾ പാരമെൻശാപമേറ്റുവോ
ആദ്യോവുമർത്ത്യലോകത്തിൽപാർത്തീടും ബഹുവത്സരം
സക്രോധം നിങ്ങളിൽ ചൊന്നവാക്കു ഭോഷ്ക്കാക്കുകില്ല ഞാൻ
മർത്ത്യലോകപ്രജോല്പത്തിയ്ക്കുൾപ്പാർത്തീടില്ലീമഹാശയൻ 40
സദ്ധർമ്മജ്ഞനായ്ത്തീരും സർവ്വശാസ്ത്രവിശാരദൻ
സപിതാവിൻപ്രിയംചെയ്യോൻ സ്ത്രീഭോഗം കൈവെ–
ടിഞ്ഞിടും 41
വസുക്കളോടിത്ഥമോതീ ഋഷിവര്യൻ ശമിച്ചുതേ
പിന്നീടെന്നന്തികത്തിങ്കൽവന്നിതെല്ലാ വസുക്കളും 42
എന്നോടർത്ഥിച്ചിതുവരമെന്നാൽച്ചെയ്തിതു ഞാനതും
ഗംഗേ! ജനിച്ചാലുടനേ ഗംഗാംഭസ്സിലിടേണമെ 43

ഏവം ശാപത്തിലാപ്പെട്ടോരവർക്കേവർക്കുമേ നൃപ!
മോക്ഷംകൊടുക്കുവാൻവേണ്ടിട്ടിക്കണക്കാചരിച്ചു ഞാൻ 44
ഇവനേകൻ മുനീന്ദ്രന്റെശാപത്താൽ നൃപസത്തമ!
ദ്യോവുമാനുഷലോകത്തിൽ വാഴമൊട്ടേറെനാൾ വിഭോ! 45

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

ഇച്ചൊന്നംചൊല്ലിയാദേവിയവിടെത്താൻ മറഞ്ഞുപോയ്
ആക്കുമാരനേയുംകൊണ്ടുപോയ്ക്കൊണ്ടിതു യഥേഷ്ടമേ 46
അവൻ ദേവവ്രതാഖ്യാനൻ ഗാംഗേയാഖ്യനുമായിതേ
ദ്യോവാഗ്ഭാനുവിൻ പുത്രൻ ഗുണംകൊണ്ടുകവിഞ്ഞവൻ
ശോകാർത്തനായ്ഭാനുവും പൂകിനാൻ നിജപത്തനം
ആഭ്യാനുവിനുള്ളോരു ഗുണൌഘങ്ങളേയുംപരം 48
മഹാഭാരതമുഖ്യന്റെ മഹാഭാഗ്യത്തെയും വിഭോ!
ചൊല്ലാം മഹാഭാരതമെന്നല്ലോ ചൊൽവതിതിനുപേർ 49

നൂറാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ഏവമാഭ്യാനുനൃപൻ ദേവരാജർഷി സൽകൃതൻ
ധർമ്മാത്മാസത്യവാക്കെന്നുചെമ്മേപാരിൽ പ്രസിദ്ധനായ്
ദമംദാനം ബുദ്ധിധൃതിക്ഷമഹ്രീയും പ്രതാപവും
നിത്യങ്ങളായ്ചീർന്നു മഹാസത്വശാന്തനു രാജനിൽ 2
ഇമ്മാതിരിഗുണംചേർന്നോൻ ധർമ്മാത്മകുശലൻ നൃപൻ
ഭാരതാന്വയഗോപ്ത്രാവായ് പാരിലേവർക്കുമങ്ങിനേ 3
ശംഖിനൊത്തഗളം കട്ടിച്ചുമൽ നൽക്കരിനേർനട
എന്നവന്നൊക്കയും ചേരും മന്നവോത്തമ! ലക്ഷണം 4
കീർത്തിയേറുമവനുള്ള വൃത്തികണ്ടേവരും നരർ
ധർമ്മം വർദ്ധകാമാത്മങ്ങളെക്കാളെന്നറച്ചുതേ 5

ഇതൊക്കയും ശാന്തനുവിൽസ്ഥിതമായൊത്ത സൽഗ്രണം.
ധർമ്മംകൊണ്ടിവനൊത്തോരുവന്മന്നൻ പാരിലില്ലതാൻ 6
ധർമ്മത്തിൽനില്ക്കുമാസ്സുവ്വ്ധർമ്മവിത്താം നരേന്ദ്രനേ
രാജാക്കന്മാരൊത്ത ചൈത്തുരാജരാജാഭിഷേചനം 7
ശോകഭീതിരുജാഹീനം സുഖസപ്നവിബോധരായ്
ഭാരതാധീശനെസ്സ്വന്തം നാഥനെന്നോർത്ത പാർത്ഥിവർ 8
ശക്രവീര്യൻ കീർത്തിശാലിയാക്ഷമാപതി കാത്തനാം
യജ്ഞദാനക്രിയാശീലരായിപ്പാർത്തിതു പാർത്ഥിവർ 9
അന്ന ശാന്തനു മുമ്പിട്ടമന്നോർനാട്ട ഭരിയ്ക്കുവേ
സച്ചജാതിക്കാർക്കുമേററം ചൊവ്വായ് ധർമ്മംനടന്നുതേ 10
ബ്രഹ്മാനുവ്രതമായ് ക്ഷത്രം ക്ഷത്രാനുവ്രതർ വൈശ്യരും
ബ്രഹ്മക്ഷത്രാനുരക്തന്മാർ ശൂദ്രർ സേവിച്ചു വൈശ്യരെ 11
കുരുപത്തനമായീട്ടം ഹാസ്തിനാപുരിവാണവൻ
ആഴിചൂഴെയെഴുന്നോരീയൂഴിപാലിച്ചിതൂഴിപൻ 12
ഇന്ദ്രതുല്യനവൻ സത്യസന്ധൻ ധർമ്മജ്ഞനുത്തമൻ
ദാനധർമ്മതപോയോഗാൽത്താനതി ശ്രീ വിളങ്ങിനാൻ 13
രാഗദ്വേഷങ്ങളംകൂടാത്തോനാകുമാ പ്രിയദർശനൻ
തേജസ്സിലർക്കസദൃശൻ വായുതുല്യൻ ജവത്തിലും 14
കോപത്തിലന്തകനിർഭൻ ക്ഷമയിൽ ക്ഷമയൊത്തവൻ
ഗോഖരാഹാദിവധവും മൃഗപക്ഷിവിഘ്രാതവും 15
പരംശാന്തനു കാക്കുമ്പോം പാരിലില്ല വൃഥാവലേ
ബ്രഹ്മധർമ്മംപൂണ്ട രാജ്യത്തമ്മഹാനായ ശാന്തനു 16
സമംകാത്തുഭ്രതജാലം കാമക്രോധവിവർജ്ജിതൻ
ദേവഷ്ടി പിതൃയജ്ഞങ്ങളാവതും ചെയ്തു ഭ്രമിയിൽ 17
അധർമ്മമായ് പ്രാണിഹിംസ നടന്നീലന്നുലേശവും
സുഖമറും നാഥനെന്നോന്യമാഴ്കും തിയ്ക്കുകാംക്ഷമേ 18
ക്ഷിതീശൻ സച്ചുഭ്രതേശൻ പിതാവായ്ജീർന്നിതേവനും

കുരുരാജൻ രാജരാജനായവൻ വാണിടുമ്പൊഴേ 19
വാക്കാശ്രയിച്ചു സത്യത്തെയുറക്കാമ്പോ ധർമ്മമൊന്നിനേ
പതിനാറും വർഷമെട്ടുമതിന്മട്ടേറ്റ വേറയും 20
സ്ത്രീരതിപ്രീതിയേവിട്ട ചരിച്ചു കാട്ടിലാനൃപൻ
ആരുപമാസ്സമാചാരമാനടപ്പാപ്പടിപ്പുമായ് 21
അവന്റെ പുത്രൻ ഗാംഗേയൻ വാണു ദേവവ്രതൻവസു
പാർത്ഥിവാദിവ്യമെന്നുള്ള ശസ്ത്രാസ്ത്രങ്ങളിൽനിഷ്ഠിതൻ 22
മഹാബലൻ മഹാവീര്യൻ മഹാസത്വൻ മഹാരഥൻ
ഒരിയ്ക്കൽശ്ശാന്തനുനൃപവരിഷ്ഠൻ വേട്ടചെയ്തനാൾ 23
കണ്ടു വെള്ളംകുറഞ്ഞീടുംവണ്ണമേ ഹന്ത ഗംഗയേ
ചിന്തിച്ചിതേവം കണ്ടിട്ടാശ്ശാന്തനുക്ഷിതിപഷ്ടൻ 24
എന്തിന്നീനദിമുന്മട്ടായേന്തിക്കൊണ്ടൊഴുകാത്തതും
പിന്നെ മൂലംതിരഞ്ഞിട്ട ചെന്നുകണ്ടു മഹാമതി 25
വളർന്നു ദേവോപമനായഴകേറും കുമാരനേ
ചൊവ്വായ് ദ്വേവേന്ദ്രനെപ്പോലെദിവ്യാസ്ത്രംകൊണ്ടു ഗംഗയേ
ഒരുകരത്തടഞ്ഞു തീക്ഷ്ണാസ്ത്രം തുകിനില്ക്കും പ്രകാരമേ
ശരങ്ങളെക്കൊണ്ടു ഗംഗനിരപ്പേ മൂടിയന്തികേ 27
നില്പോരായവനെക്കണ്ടു വിസ്മയപ്പെട്ട പാർത്ഥിവൻ
മുന്നം ശാന്തനുവുണ്ടായോരന്നുകണ്ടാക്കുമാരനേ 28
കണ്ടപ്പോഴാപ്പുത്രനെന്നു കണ്ടറിഞ്ഞീല കേവലം
മഹനങ്ങച്ചനെക്കണ്ടു മോഹിപ്പിച്ചിതു മായയാൽ 29
പരം മോഹം ജനിപ്പിച്ചുമറഞ്ഞിതുടനായവൻ
പിന്നെയത്യത്ഭുതം പാർത്താമന്നവപ്രഭു ശാന്തനു 30
നന്ദനാശങ്കയാൽക്കാട്ടുകെന്നായ് ഗംഗയോടോതിനാൻ
ഉത്തമാകൃതികൈക്കൊണ്ടു തത്രഗംഗ കുമാരനേ 31
അലങ്കരിച്ചുകാണിച്ചാറും വലങ്കയ്യും പിടിച്ചുടൻ
ദിവ്യാഭരണവും ചാർത്തിട്ടിവ്യവസ്ത്രമുടുത്തഹോ 32
വരും ഗംഗയെ മുൻകണ്ടോനറിഞ്ഞീലന്നു ശാന്തനു

ഗംഗ പറഞ്ഞു.

അങ്ങേട്ടാംമകനെയങ്ങുന്നെന്നെയേൽപ്പിച്ചതില്ലയോ 33
അവനാണിയ്യിവൻ സർവ്വദിവ്യാസ്ത്രജ്ഞനനുത്തമൻ
ഏറവാങ്ങുക രാജൻ ഞാൻ പോററിയോരീക്കുമാരനേ 34
കയ്ക്കൊണ്ടിവനെ നീ വീര! പൊയ്ക്കൊണ്ടാലും നിജാലയം
പഠിച്ചിതു വസിഷ്ഠങ്കൽനിന്നിവൻ സാംഗമാംമുറ 35
അസ്ത്രംശീലിച്ച വില്ലാളിപോരിലിന്ദ്രനു സന്നിഭൻ
സുരർക്കുമസുരന്മാർക്കും പരക്കെസ്സമ്മതൻ പ്രഭോ! 36
ശുക്രൻ കണ്ടറിയും ശാസ്ത്രമൊക്കെശ്ശീലിച്ചിതീയ്യിവൻ
അവ്വണ്ണമംഗിരസ്സിന്റെ പുത്രൻ ദേവാസുരാർച്ചിതൻ 37
കണ്ടറിഞ്ഞുള്ളൊരാശാസ്ത്രമുണ്ടിവങ്കലനുത്തമം
ഇങ്ങീനിൻപുത്രവീരങ്കൽ സാംഗോപാംഗം സമസ്തവും 38
ജാമദഗ്ന്യൻമുനി മഹാകേമൻ വീരൻ പ്രതാപവാൻ
പടിച്ചറിഞ്ഞസ്ത്രജാലമടച്ചുർപ്പിച്ചിരിപ്പതാം 39
വില്ലാളിയായ് രാജധർമ്മമെല്ലാം നന്നായറിഞ്ഞിഹ
വീരനാംനിൻപുത്രനേഞാൻതരുന്നേൻ കൊണ്ടുപോക നീ 40

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

ഇത്ഥമായവളേല്പിച്ച മിത്രശ്രീ പൂണ്ടപുത്രനേ
കയ്ക്കൊണ്ടു തൻപുരത്തെയ്ക്കു പൊയ്ക്കൊണ്ടാനഥശാന്തനു 41
പുരന്ദരപുരംതോല്ക്കും പുരം പുക്കഥപൌരവൻ
സർവ്വകാമാർത്ഥസിദ്ധൻഞാൻ ചൊവ്വിലിന്നെന്നുമോർത്തുതേ
പൌരവന്മാർക്കഭയദവീരനാമക്കുമാരനിൽ
ഗുണവാൻ യോഗ്യനെന്നേകീ യൌവരാജ്യാഭിഷേചനം 43
ആശാന്തനുസുതൻ നാട്ടുകാരേയും താതനേയുമേ
രാഷ്ട്രത്തേയും നടപ്പാലേരഞ്ജിപ്പിച്ചിതു ഭാരത! 44
ഏവം നന്ദനനൊന്നിച്ചുമേവിനന്ദിയ്ക്കുമാ നൃപൻ
നാലുവർഷം പാർത്തു പാരം ചേലെഴും ഭൂരിവിക്രമൻ 45

പിന്നീടൊരിയ്ക്കൽ യമുനാസന്നിധിക്കാട്ടുപുക്കവൻ
ഇമ്മട്ടെന്നോതവയ്യാത്ത നന്മണംകേട്ട മന്നവൻ 46
അതിന്റെ മൂലംകാണ്മാനായതിൻ ചുറ്റും നടന്നുതേ
കല്യൻകണ്ടു ദേവനാരീതുല്യയാം ദാശകന്യയേ 47
കയൽക്കണ്ണാൾ കന്യയെക്കണ്ടഥ ചോദിച്ചു പാർത്ഥിവൻ
ഹന്ത നിയ്യാരാരുടേപെണ്ണെന്തുചെയ്യുന്നു ഭീരു! നീ 48
ചൊന്നാളായവൾ ഞാൻ ദാശകന്യ വഞ്ചികടത്തുവേൻ
അച്ഛനാം ദാശരാജൻകല്പിച്ചപോലിഹധർമ്മമായ് 49
സുഗന്ധരൂപമാധുര്യമാർന്നു ദേവാംഗനാഭയായ്
ആദ്യാശകന്യയെക്കണ്ടു കാമമാണ്ടിതു ശാന്തനു 50
അവൾ തൻ താതനെക്കണ്ടിട്ടവൻ താനേ വരിച്ചുതേ
ചോദിച്ചിതു തനിയ്ക്കായ്ത്തൽപിതാവോട് കടന്നവൻ 51
ആദ്യാശരാജനും ചൊല്ലീപാർത്ഥിവേന്ദ്രനൊടിങ്ങിനേ.
ജനിച്ചന്നേ വരന്നായിട്ടിനിയ്ക്കേണ്ടതാണിവൾ 52
എന്നാലെന്നുള്ളിലുള്ളാശനന്നായ്ക്കൊൾക നരാധിപ!
എന്നോടിന്നവളെ ധർമ്മപത്നിയായ്വാങ്ങുകെങ്കിലോ 53
സത്യവാക്കല്ലയോചെയ്യു സത്യത്താലൊരു നിശ്ചയം
നിശ്ചയപ്പടിയങ്ങയ്ക്കിക്കൊച്ചുപെണ്ണിനെ ഞാൻതരാം 54
നിൻനിലയ്ക്കു വരൻ വേറിട്ടൊന്നിനിയ്ക്കാത്തിടാദ്ധ്വം

ശാന്തനു പറഞ്ഞു.

നിന്നിഷ്ടമാം വരംകേട്ടാൽപ്പിന്നെത്തീർച്ചപ്പെടുത്തുവാൻ
തരാവുന്നതുതന്നീടാം തരാ വയ്യാത്തതേതുമേ

ദാശൻ പറഞ്ഞു.

ഇവൾക്കുണ്ടാം പുത്രനേനീയവനിയ്ക്കുവനീപതേ! 56
രാജ്യാഭിഷേകംചെയ്യേണം രാജ്യം മറ്റാർക്കുമേകൊലാ

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

ദാശന്നീവരമേകീടാനാശുവെച്ചീലശാന്തനു 57

സ്മരൻകഠോരമായുള്ളമെരിച്ചീടുന്നതാകിലും
ആട്ടാശകന്ന്യയെത്തന്നെയോർത്താശയൊട്ട പാർത്ഥിവൻ
പൊൽത്താർബാണാർത്തിയുംപ്പെട്ട ഹസ്തിനാപുരമെ–
(ത്തിനാൻ

ഒരിക്കലാഗ്ഗാന്തനുമാൽപെരുകിച്ചിന്തചെയ്തവേ 59
പുത്രൻ ദേവവ്രതൻചെന്നിട്ടിത്ഥം ചോദിച്ചുസാദരം
എല്ലാംകൊണ്ടും ക്ഷേമമങ്ങക്കെല്ലാരും കീഴിലാം നൃപർ 60
വല്ലാതെന്തേറമെപ്പോഴ്മല്ലലാർന്നാർത്തിതേടുവാൻ
എന്നോടെന്തോജ്ഞാനമാണ്ടിട്ടെന്നോണംചൊൽവതല്പമേ
അശ്വയാത്രയുമില്ലുണ്ടുമെലിഞ്ഞുവിളറീ വിഭോ
വ്യാധിയെന്തെന്നറിയണമതിൻപ്രതിവിധിയ്ക്കുമേ 62
ഇത്തരം പുത്രനോത്തുമ്പോളുത്തരം ചൊല്ലിശാന്തനു
ശരിഞാൻജ്ഞാനമാഴന്നുണ്ടുരക്കാം കേഴ്ക്കകാരണം 63
പെരിയോരീക്കുലത്തിങ്കലൊരുവൻനീയപത്യമാം
ശന്തനുഷ്ഠൻപൌരുഷത്തോടൊത്തവൻനിത്യവുംഭവാൻ 64
അനിത്യം ലോകമെന്നോർത്തിട്ടനുശോചിപ്പുണ്ണി! ഞാൻ
എങ്ങാനുംനീ വിപത്താർന്നാലിങ്ങാകെത്തീർന്നിതീക്കുലം
സത്യംതാൻ നൂറുപേരെക്കാൾമെച്ചം നീയുത്തമൻ സുതൻ
വ്യർത്ഥാവീണ്ടും ദാരയോഗമതാശിക്കുന്നതില്ലഞാൻ 66
സന്താനാക്ഷയസിദ്ധിക്കോർക്കുന്നേൻ നന്നായ്യുരുംതവ
ചൊൽവിതേകുപത്യനനപത്യനെന്നിഹ ധാർമ്മികർ 67
അഗ്നിഹോത്രം ത്രയീവിദ്യയന്തമറവുള്ള സന്തതി.
ഇതൊക്കയുപമത്യത്തിൻപതിനാറൊന്നിനൊത്തിടാ 68
ഇത്ഥം മനുഷ്യർക്കുള്ളോരുസത്തെല്ലാം പ്രജയിൽപരം
നല്ലപത്യങ്ങളിമ്മട്ടാണില്ലിനിക്കിഹ സംശയം 69
പുരാണവേദാത്ഥ ദേവസാരാംശമിതുതന്നയാം
നിയ്യോ ഗുരൻസദാമഷ്ടിശന്തനുത്യൻ കുരുദ്വഹ! 70

നിനക്കു പോരിലല്ലാതെ നിധനം വന്നുകൂടിടാ
നീകഴിഞ്ഞാലെന്തു നിലയാകുമെന്നെന്നമാർത്തിമേ 71
ഇതാണെന്നഴലിൻ മൂലമിതോതീ നിന്നൊടാകെ ഞാൻ
വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.
ഇത്ഥമച്ഛൻ പറഞ്ഞിട്ടു തത്വമെല്ലാമറിഞ്ഞവൻ 72
ദേവവ്രതൻ ചിന്തയൈതു കേവലം ബുദ്ധികൊണ്ടവൻ
ദ്രുതംപോയിത്താതനേറ്റം ഹിതനാം മന്ത്രിമുഖ്യനേ 73
ചെന്നുകണ്ടിട്ടുചോദിച്ചാൻ പിന്നെത്താതാർത്തികാരണം
പരംചുഴിഞ്ഞുചോദിയ്ക്കും കുരുമുഖ്യനൊടായവൻ 74
പരമാക്കന്യയെപ്പറ്റിയറിവുള്ളതു ചൊല്ലിനാൻ
വൃദ്ധരാം ക്ഷത്രിയന്മാരുമൊത്തു ദേവവ്രതൻതദാ 75
ദാശേശനെക്കണ്ടു താതനായി പ്രാർത്ഥിച്ചുകന്യയേ
എതിരേറ്റവനെട്ടാശപതി പൂജിച്ചുകൊണ്ടുടൻ 76
രാജമദ്ധ്യം വാണിടുമാരാജപുത്രനൊടോതിനാൻ
മതിമാന്തനുവിന്നങ്ങു മതിമാനായനന്ദനൻ 77
നാഥൻ ശസ്ത്രജ്ഞരിൽശ്രേഷ്ഠനോരുവൻ പുനരൊന്നുഞാൻ
ആരീവിധത്തിലുള്ളോരു യൌനസംബന്ധമീപ്സിതം 78
ഒഴിച്ചുവിട്ടാൽപ്പിന്നീടു കേണിടാശക്രനെങ്കിലും
എന്നാൽ സത്യവതീ ജന്മബീജാധനം കഴിച്ചവൻ 79
നിങ്ങളെപ്പോലെ ഗുണവാനെങ്ങോർക്കിവളപത്യമാം
നിന്നച്ഛനെപ്പുലകുറി വാഴ്ത്തീടുണ്ടെന്നൊടായവൻ 80
യോഗ്യനല്ലോ സത്യവതീ വിവാഹത്തിന്നുമീ നൃപൻ
ദേവഷിയാമസിതനെപ്പോലുമേ തള്ളിവിട്ടഞാൻ 81
ആമുനീന്ദ്രൻ സത്യവതീ കാമിയാമെന്നിരിയ്ക്കിലും
കന്യാപിതൃതപാൽ ചൊല്ലുന്നേനെന്നാലൊന്നിന്ന ഭൂപതേ
പരംസപത്നൻ ബലിയെന്നൊരു വൈഷമ്യമുണ്ടിഹ
ഗന്ധവ്വന്നോദാനവന്നോ ഹന്തനീ വൈരിയാകിലോ 83
അവനേറെജ്ജീവിയാനിയ്യവനിൽ ക്രുദ്ധനാവുകിൽ

ഇത്രമാത്രം ദോഷമുണ്ടു പാർത്താൽ മറെറാന്നുമില്ലിഹ 84
ദാനാദാനങ്ങളിലിത്രതാനാം തത്വം പരന്തപ!

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ഇതിത്ഥംകേട്ട ഗാംഗേയനതിന്നൊത്തോതിയുത്തരം 85
താതകാര്യത്തിന്നു ഭൂമീനാഥർ കേൾപ്പോതു ഭാരത!
സത്യശീല! ധരിച്ചാലും സത്യം വ്രതമിതൊന്നുമേ 86
പരംജാതാജാതരാരുമുരപ്പോരില്ലിവണ്ണമേ
അങ്ങെന്നോടോതിടും വണ്ണമിങ്ങുഞാൻ ചെയ്യുകൊള്ളുവൻ
അങ്ങിവർക്കുള്ളവാം പുത്രൻ ഞങ്ങൾക്കരചനായ്വരും
ഇത്ഥം ചൊന്നപ്പോഴേ വീണ്ടുമുത്തരംദാശനോതിനാൻ 88
രാജ്യാർത്ഥമായ് ദുഷ്കരമാംകൃത്യം ചെയ്യിക്കുവാൻ പ്രഭോ!
ഹന്ത നീ ശാന്തനുവിനങ്ങന്തമറെറാത്ത നാഥനാം 89
കന്യാദാനം കഴിപ്പിപ്പാൻ നന്നായ്പ്പോരും മഹാപ്രഭേ
സൌമ്യ! നമ്മുടെയീവാക്കും നന്മയിൽകേൾക്കകാര്യമാം 90
പുത്രീവാത്സല്യ ശീലത്താൽ ചൊൽത്തുമൊതുന്നു വീര! ഞാൻ
സത്യവത്യർത്ഥമായിട്ട സത്യധർമ്മപരൻ ഭവാൻ 91
സത്യം ന്യൂപാന്തരേ ചെയ്തസത്യംചേരും ഭവാന്നതാൻ
മറിച്ചാവില്ലിഹ ഭവാന്നറച്ചോതിയതേതുമേ 92
പരം ഭവാനെറ സന്താനം വരുമ്പോളാണു സംശയം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

അവനെറയാമതമറിഞ്ഞവശ്യം സത്യതല്പരൻ 93
സത്യംചൈതു രാജലോകമദ്ധ്യേ താതപ്രിയാശയാൽ

ഗാംഗേയൻ പറഞ്ഞു

ദാശരാജ! ഭവാൻകേൾക്കപേക്ഷ്യമെന്നുടെ ഭാഷിതം 94
പിതൃപ്രിയത്തിനായ് രാജസദസ്സിൽചൊൽവതാണുഞാൻ
രാജാക്കളേ! മുമ്പുതന്നേരാജത്വം വിട്ടൊഴിഞ്ഞുഞാൻ 95
അപത്യാർത്ഥത്തിലും ചെയ്തേനപത്ത്യമവിനിശ്ചയം
ഇന്നുതൊട്ടേ ബ്രഹ്മചര്യമാർന്നേൻ ദാശാധിരാജ! ഞാൻ 96
ദ്യോവിലക്ഷയ ലോകങ്ങൾ മേവും ഞാനനപത്യനും

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

ഈമട്ടവൻ ചൊന്നനേരം രോമാഞ്ചപ്പെട്ട ദാശനും
ധർമ്മശീലൻതരാമെന്നു നന്മയോടേറ്റു ചൊല്ലിനാൻ 97
അന്നേരമന്തരീക്ഷത്തിലൊന്നായ് ദ്യോവഷ്ടിമണ്ഡലം
പുഷ്പവർഷം ചെയ്തിവൻതാൻ ഭീഷ്മനെന്നുച്ചരിച്ചതേ 98
പിന്നെത്താതാർത്ഥമായിട്ടാജ്ഞനൃകന്യയൊടോതിനാൻ
അമ്മേ! തേരിൽകേറു പോക ചെമ്മേ സ്വഗൃഹമെന്നവൻ 99

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

ഇമ്മട്ടോതിത്തേരിലേറിബ്ഭീഷ്മനാവരകന്യയേ
ഹസ്തിനാപുരിയിൽക്കൊണ്ടുചെന്നു താതനുനൽകിനാൻ 100
അവൻറെയാദൃഷ്കരമാം കർമ്മം വാഴ്ത്തിനരാധിപർ
തമ്മിലൊത്തും തനിച്ചുംതാൻ ഭീഷ്മനെന്നു പുകഴ്ത്തിനാർ 101
ഭീഷ്മൻറെയാദൃഷ്കരമാം കർമ്മം കേട്ടിട്ടുശാന്തനു
സചരന്മൃതൃവാംവണ്ണമച്ഛൻ നൽകീവരം മുദാ 102
നിന്നെബ്ബാധിച്ചിടാ മൃതൃു നീ ജീവിപ്പാൻ നിനയ്ക്കിലോ
നിൻറെ സമ്മതമുണ്ടെങ്കിലന്നേമൃതൃവരുദ്ധം

നൂറൊന്നാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

പിന്നെവേളികഴിച്ചിട്ടാ മന്നവപ്രഭുശാന്തനു
അഴകുള്ളാക്കന്യകയെ സ്വഗൃഹത്തിലിരുത്തിനാൻ 1
പിന്നെസ്സത്യവതിയ്ക്കുണ്ടായ്തന്നു ശാന്തനവൻമകൻ
ചിത്രാംഗദാഖ്യനാം വീരനെത്രയും പുരുഷർഷഭൻ 2
പിന്നെയും സത്യവതിയിൽ മാന്യവീരകുമാരനെ
വിചിത്രവീര്യനെന്നേവം ജനിപ്പിച്ചിതുശാന്തനു 3
അവനുയൌവനം വന്നുചേരുന്നതിനുമുന്നമേ

ധീമനാം ശാന്തനുനൃപൻ കാലധർമ്മമണഞ്ഞുതേ 4
സ്വർഗ്ഗം ശാന്തനുപുക്കപ്പോൾ ചിത്രാംഗദകുമാരനെ
ഭീഷ്മൻ സത്യവതീചിത്തമോർത്തു രാജ്യത്തിരുത്തിനാൻ 5
ആചിത്രാംഗദനോ ശൌര്യം വാഴ്ത്തുതോല്പിച്ചുഭൂപരെ
മനുഷ്യരാരും കിടയില്ലിനിയ്ക്കെന്നും നിനച്ചുതേ 6
മനുഷ്യദേവതൈതെയ്യംഘം നിരസിച്ചമരുംവിധൌ
അവനോടുസനാമാവാം ബലിഗന്ധർവ്വനേറുതേ 7
കുരുക്ഷേത്രത്തിൽവെച്ചുണ്ടായ്പെരും പോരതിഘോരമായ്
ബലമേറുന്ന ഗന്ധർവ്വകുമന്നവർ തങ്ങളിൽ 8
സരസ്വതീനദീതീരേ മൂവ്വാണ്ടുണ്ടായിതാരണം
ശസ്ത്രവർഷം പെരുത്തുള്ളോരതൃഗ്രസമരാങ്കണേ 9
മായയേറുന്ന ഗന്ധർവ്വൻ വധിച്ചു കുരുനാഥനേ
ചിത്രംപോരിട്ട ഗന്ധർവ്വൻ ചിത്രാംഗദനരേന്ദ്രനേ 10
കൊന്നുവീഴിച്ചു നന്ദിച്ചുവിണ്ണുപുക്കീടിനാനുടൻ
പെരും തേജസ്സിയന്നോരാപ്പുരുഷേന്ദ്രൻ മരിച്ചതിൽ 11
സ്വയം ശാന്തനവൻ ശേഷക്രിയ ചെയ്തിച്ചു ഭീഷ്മർതാൻ
വിചിത്രവീര്യബാലന്നു യൌവനംവന്നിടായ്കിലും 12
അവനെക്കുരുരാജാവായ്വാഴിച്ചു ഭീഷ്മർ വീര്യവാൻ
വിചിത്രവീര്യൻ ഭീഷ്മന്റെ ചൊല്പടിയ്ക്കുനടപ്പവൻ 13
പിതൃപൈതാമഹപദമതു പാലിച്ചുഭൂപതെ!
അവൻ ധർമ്മാത്മവിത്താകും ദേവവ്രതനെമന്നവൻ 14
ധർമ്മപ്പടിക്കുപൂജിച്ചു കാത്താനവനെയായവൻ

നൂറിരണ്ടാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പ്പറഞ്ഞു

ചിത്രാംഗദൻ മരിയ്ക്കുത്തൻതമ്പി ബാല്യത്തിൽനില്ക്കവെ
സത്യവത്യാശയം പാർത്തുകാത്തുരാജ്യം സരിൽസുതൻ 1

യൌവനംവന്നു തമ്പിയെക്കണ്ടോവം കണ്ടിട്ടബുദ്ധിമാൻ
ഭീഷ്മൻ വിചിത്രവീര്യന്റെ വിവാഹത്തിന്നുമോർത്തുതേ 2
എന്നിരിക്കെക്കാശിരാജകന്യമാർ മൂവ്വരൊപ്പമെ
സ്വയംവരസ്ഥമാരെന്നും സ്വയം ഭീഷ്മരുകേട്ടതെ 3
രഥിശ്രേഷ്ഠൻ തന്നച്ചൊറ്റരഥത്താലരിജിത്തവൻ
മാതൃസമ്മതവും വാങ്ങിസ്സാദരം കാശിപൂകിനാൻ 4
അവിടെപ്പലരാജാക്കന്മാരെയും കന്യമാരെയും
നന്മയിൽക്കണ്ടുകൊണ്ടാനാബ്ഭീഷ്മൻശാന്തനുനന്ദനൻ 5
മെല്ലേരാജാക്കൾതൻ പേരുചൊല്ലിപ്പോരുന്നനേരമെ
ഒറക്കുഭീഷ്മരാകുന്ന വൃദ്ധശാന്തനു പുത്രനെ 6
കണ്ടുടൻ വൃദ്ധനെന്നോർത്തുകൊണ്ടു പാരംവെറുപ്പോടും
ഒന്നുപിൻവാങ്ങിനാരൊപ്പം സുന്ദരാംഗികൾ കന്യകൾ 7
വൃദ്ധൻപരമധർമ്മാത്മാവത്രേ മൂത്തുനരച്ചവൻ
നാണംവിട്ടെന്തിനാണിങ്ങു വന്നതീബ്ഭരതർഷഭൻ 8
ഹന്തമിഥ്യാപ്രതിജ്ഞൻ താനെന്തിനിച്ചൊൽവു ഭാരത!
ബ്രഹ്മചാരീഭീഷ്മനെന്നു പഴുതേപേരിതുഴിയിൽ 9
എന്നുചൊല്ലിച്ചിരിച്ചാരാമന്നവാധമരേവരും
വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു
ക്ഷത്രിയന്മാർചൊല്ലുകേട്ട ഭീഷ്മർകോപിച്ചുഭാരത! 10
പരംകന്യകമാരെത്താൻ വരിച്ചുഭീഷ്മരപ്പൊഴെ
ഉരച്ചുമന്നവന്മാരോടിരമ്പും മേഘനിസ്വനൻ 11
തേരിൽകന്യകളെക്കേറിയിരുത്തീബ്ഭീഷ്മർവീര്യവാൻ
വിളിച്ചുഗുണവാന്മാർക്കു കന്യാദാനം ബുധാദൃതം 12
ശക്തിക്കടുത്തലങ്കാരത്തൊടുമൊത്തധനത്തൊടും
പെടുംഗോമിഥുനത്തോടും കൊടുപ്പുകന്യയെച്ചിലർ 13
വിത്തത്താലും ബലത്താലും സമ്മതത്താലുമേചിലർ
അസമ്മതത്തിലും കൊൾവുസ്വയവും കന്യയെച്ചിലർ 14
യജ്ഞകർമ്മത്തിൽവെച്ചിട്ടും കന്യയേവേൾപ്പതും ചിലർ

എട്ടാമതാംവിവാഹം തന്നിഷ്ടം സജ്ജനസമ്മതം 15
സ്വയംവരം മന്നവന്മാർ പ്രശംസിച്ചേറുകൊംവതാം
ജയിച്ചിട്ടഹരിച്ചെന്നാൽ ശ്രേഷ്ഠമെന്നിഹ ധാർമ്മികർ 16
എന്നാലിവരെ ഞാനുക്കാൽഹരിപ്പേനവനീശരെ!
ശ്രമിയ്ക്കുവിൻയഥാശക്തിതോൽമയ്ക്കാവിജയത്തിനൊ 17
കാത്തുനിന്നേൻ നൃപന്മാരേ! യുദ്ധംചെയ്യാനൊരുങ്ങിഞാൻ
എന്നുചൊല്ലിബ്ഭ്രപരോടും കാശിരാജാവിനോടുമെ 18
പിടിച്ചുകന്യമാരെത്താൻ തേരിലേറ്റീട്ട കൌരവൻ
വിളിച്ചുചൊല്ലീവേഗത്തിൽകന്യമാരൊത്തിറങ്ങിനാൻ 19
ഉടൻ മന്നവരെല്ലാരുമിടഞ്ഞേറ്റ ചൊടിച്ചുഹൊ
കൈതിരുമ്മിപ്പൽകടിച്ചു ജാതരോഷമരക്ഷണാൽ 20
ക്ഷണമായവർതൻ ഭ്രഷ്ടാഗണമൊക്കയെഴിക്കയും
ചട്ടയിട്ടീടുകയുമീമട്ടിലായതിസംഭ്രമം 21
താരകംക്കെന്നമട്ടായീചാരം സന്നാതമെങ്ങുമെ
ചട്ടറ്റാഭരണങ്ങൾക്കും ചട്ടകൾക്കും നരേശ്വര! 22
ചട്ടയോടും ഭ്രഷണങ്ങളിട്ട ചിന്നീട്ടചുറ്റുമെ
നിഷ്ഠുരക്രോധവികടദൃഷ്ടഭ്രുകുടിഭീമരായ് 23
നിരക്കവെസ്സതർ പൂട്ടിയൊരുക്കിയ രഥങ്ങളിൽ
പരക്കെയായുധം കൈക്കൊണ്ടിറങ്ങീവിരരേവരും 24
ചുറ്റുംപോകും കൌരവന്റെ ചുറ്റുംകൂടി നരാധിപർ
തെറ്റെന്നവർക്കവൻമായുറ്റപോരുൽഭവിച്ചുതെ 25
ഒറ്റക്കൊരുവനിച്ചുറ്റും മറ്റെല്ലാരോടുമൽക്കടം
പത്തുമായിരവും ബാണമൊത്തുതൂകീടിനാരവർ 26
എത്തുംമുമ്പവയെ ബ്ഭീഷ്മനൊത്തുപായും വഴിക്കുതാൻ
അറുത്തുരോമവും കൂടിയറുക്കും ശരമാരിയാൽ 27
പരമാമന്നവനിരപരക്കെച്ചുറ്റുമേറുടൻ
ശരവർഷംതൂകി മേഘനിരശൈലത്തിലാംവിധം 28

ശരമാരിയവൻ ബാണനിരപെയ്തുതടുത്തുടൻ
അമ്മന്നവരിലൊക്കേയും മുമ്മൂന്നമ്പെയ്തു വീൎയ്യവാൻ 29
അമ്മട്ടയ്യഞ്ചമ്പുവിട്ടിതമ്മന്നോർ ഭീഷ്മമെയ്യിലും
അവനീരണ്ടമ്പുവീണ്ടുമവരിൽ ഘോരമെയ്തുതേ 30
പോരതത്യുഗ്രമായ്തീർന്നുഘോരം ദേവാസുരോപമം
പരംവീരജനം കാണ്കെശ്ശരശക്തിസമാകുലം 31
അവൻ വില്ലും കൊടിയുമായവർതൻ ചട്ടമൌലിയും
ഒത്തടുത്തുഭീഷ്മർവീരൻ പത്തും നൂറും സഹസ്രവും 32
തേരാളിയാമവന്നന്യവീരാളിയതിലാഘവം
തന്നംഗരക്ഷയിവകണ്ടന്നർച്ചിച്ചതരീന്ദ്രരും 33
വീരാതിവീരനാവൈരിവീരാവലിജയിച്ചുടൻ
സ്വൈരംകന്യാന്വിതൻ പോന്നാൻ ഭാരതോൎവ്വിക്കുഭാരതൻ
അപ്പൊഴേപിന്തുടർന്നേററം ദർപ്പോഗ്രൻ സാല്വമന്നവൻ
ഉൗഷ്മളൻശാന്തനവനാഭീഷ്മരോടുപടയ്ക്കുടൻ 35
കൂററനാനയെ മററാനക്കൂററൻ പിൻകുത്തിയൂക്കൊടും
പിടിയെപ്പററിയൊത്തേററു പിടിച്ചീടും പ്രകാരമെ 36
മൈക്കണ്ണിക്കൊതിയൻനില്ക്കനില്ക്കെന്നാൻഭീഷ്മരോടവൻ
സാല്വരാജൻ മഹാബാഹുവല്ലാതുൾക്രോധമാർന്നുടൻ 37
ദ്രുതംഭീഷ്മൻ നരവ്യാഘ്രനെതിർ വീരവിമർദ്ദനൻ
തദ്വാക്കുകേട്ടുകോപിച്ചു കത്തുംതീപ്പോലെരിഞ്ഞുടൻ 38
കൂററൻവില്ലൊത്തമ്പുമേന്തിയേററം നെററിചുളിച്ചഹൊ
ക്ഷത്രധർമ്മംപിടിച്ചേററൂ തത്രനിർഭയസംഭ്രമം 39
തേർപിന്തിരിച്ചിതാസ്സാല്വവീരൻതാൻ തേർക്കുനേർക്കുടൻ
അവൻതിരിഞ്ഞെന്നതുകണ്ടവിടെ ബ്ഭൂപരേവരും 40
സ്വൈരം കാണികളായ് ഭീഷ്മവീരസാല്വസമാഗമെ
ഒരുപയ്ക്കായ് മുക്രയിട്ടേററിരുകൂററർ കണക്കവർ 41
അന്യോന്യമെതിരിട്ടേററാരന്യൂന ബലശാലികൾ
നൂറുമായിരവും ബാണംഘോരംഭീഷ്മരിലങ്ങുടൻ 42

ചൊരിഞ്ഞിതാസ്സാല്വരാജനരിയോരുഗ്രവിക്രമൻ
മുന്നമേഭീഷ്മനെസ്സാല്വനന്നർദ്ദിപ്പിയ്ക്കുവേനൃപൻ 43
ഒന്നായാശ്ചര്യമുൾക്കൊണ്ടുനന്നായെന്നായിവാഴ്ത്തിനാർ
അവൻെറയാലാഘവം കണ്ടവനീനാഥരേവരും 44
നന്ദിച്ചിട്ടഭിനന്ദിച്ചിതൊന്നിച്ചാർത്തിട്ടു സാല്വനെ
ക്ഷത്രിയന്മാർ വാഴ്ത്തൽകേട്ടാശ്ശത്രുയോഗവിമർദ്ദനൻ 45
ഉൾക്രോധത്തോടുടൻ ഭീഷ്മൻ നില്ക്കനില്ക്കെന്നു ചൊല്ലി
(നാൻ
ചൊല്ലീസാരഥിയോടുംതാൻ ചൊല്ലീവീരൻെറ നേർക്കുടൻ
പാമ്പിനെഗ്ഗരുഡൻ പോലീവീമ്പനെക്കൊൽവനിപ്പൊൾ
(ഞാൻ
പിന്നെവാരുണമാമസ്ത്രമൊന്നെടുത്തെയ്തു കൌരവൻ 47
അതിനാൽക്കൊന്നു സാല്വൻെറ കുതിരക്കൂട്ടുമേനൃപ!
അസ്ത്രങ്ങളാൽസ്സാല്വനെയ്യുമസ്ത്രങ്ങളെയുടച്ചവൻ 48
അവൻെറ സാരഥിയെയുമവിടെ ബ്ഭീഷ്മർ കൊന്നുതെ
ഐന്ദ്രാസ്ത്രങ്കൊണ്ടുവന്നുള്ളോരന്യാശ്വൌഘത്തെവീഴ്ത്തി
(നാൻ 49
കന്യാർത്ഥമായ് നരശ്രേഷ്ഠ! ധന്യാത്മാവാം സരിത്സുതൻ
ജയിച്ചേവം വീര്യമോടേവിട്ടിതാസ്സാല്വരാജനെ 50
പിന്നെസ്സ്വനഗരം പുക്കാനന്നേ സാല്വൻ നരേശ്വര!
ധർമ്മപ്രകാരം പാലിച്ചൂനന്മയിൽ തൻെറനാടവൻ 51
സ്വയംവരം കാണുവാനായ് സ്വയംവന്ന നരേന്ദ്രരും
സ്വസ്വരാഷ്ട്രങ്ങളിൽപ്പുക്കുപാർത്തു പരപുരഞ്ജയർ 52
ഇപ്രകാരം കന്യകളെ ക്ഷിപ്രംഭീഷ്മർ ജയിച്ചുടൻ
ഹസ്തിനാപുരിപുക്കാപ്പാർത്ഥിവൻ കൌരവോത്തമൻ 53
വിചിത്രവീര്യൻ ധർമ്മത്താലൂഴിവാഴുമിടത്തുതാൻ
അഛൻ ശാന്തനുതൻ മട്ടുമെച്ചമാർന്നാനൃപോത്തമൻ 54

ഏറെക്കാലത്തിന്നു മുമ്പുകേറിവന്നിതു ഭൂപതെ!
കാട്ടും പുഴകളും വൃക്ഷംകൂട്ടം മാട്ടം കടന്നവൻ 55
പാടേവൈരികളേവെന്നു കേടേലാതതിവിക്രമി
കാശിരാജാത്മജകളെയാനയിച്ചു നദീസുതൻ 56
ധർമ്മജ്ഞൻ സ്നുഷമാർമട്ടമനുജത്തികൾം മട്ടമെ
പുത്രിമാർമട്ടമേകയ്ക്കാണ്ടെത്തിക്കെരവപത്തനെ 57
അനുജൻതൻ പ്രിയംചെയ്വാൻ തനിച്ചിങ്ങാനയിച്ചതെ
സർവ്വസൽഗുണസമ്പൂർണ്ണമാരാമക്കന്യമാർകളെ 58
വിക്രമത്താലാനയിച്ച ഭീഷ്മൻ തമ്പിയ്ക്കു നൽകിനാൻ
ധർമ്മജ്ഞനാശ്വയ്കർമ്മം ധർമ്മത്താലിതു ചെയ്തവൻ 59
വിചിത്രവീര്യ്യഭ്രാതാവിൻ വിവാഹത്തിന്നൊരുങ്ങിനാൻ
കൃത്യമാസ്സത്യവതിയോടൊത്താലോചിച്ച ബുദ്ധിമാൻ 60
ഭീഷ്മൻ വിവാഹംചെയ്യിയ്ക്കാനോർക്കുമ്പോൾ കാശിപാ
(ത്മജ
മൂവരിൽ ജ്യേഷ്ഠയവനോടീവണ്ണം ചൊല്ലിസസ്മിതം 61
വരിച്ചു സൌഭപതിയെ വരനായിട്ടുമുമ്പുഞാൻ
അവൻവരിച്ചിതെന്നേയുമിതെന്നച്ഛനു മിഷ്ടമാം 62
സ്വയംവരേവരിച്ചേനേസ്വയം സാല്വനെയന്നു ഞാൻ
ധർമ്മജ്ഞ! നീയിതോർത്തിട്ടു ധർമ്മതത്വം നടത്തുക 63
എന്നാവിപ്രസദസ്സിങ്കൽ നിന്നാക്കന്യക ചൊന്നതിൽ
ചിന്തിച്ചുഭീഷ്മരുചിതമെന്തിക്കായ്ത്തിലെന്നുതാൻ 64
ബ്രഹ്മജ്ഞരാം വിപ്രരൊത്താധർമ്മജ്ഞൻ ചിന്തചെയ്തുടൻ
അംബയാമാക്കാശിരാജമുന്മകൾംക്കേകി സമ്മതം 65
അംബികാംബാലികകളെത്തമ്പിക്കായ് ഭാര്യ്മാർകളായ്
വിധിയാംമട്ടുടൻ വേൾപ്പിച്ചുഥനൾംകീനദീസുതൻ 66
അവരേവേട്ടുടൻ ശ്രുപയൌവനത്തള്ളിലുള്ളവൻ
വിചിത്രവീര്യ്യൻ ധർമ്മാത്മാകാമാത്മാവായ്ചമഞ്ഞുതെ 67
ചോരത്തിളപ്പിന്തിനില്ലുന്നോരക്കാർകുഴലാൾകളൊ

തുടുത്തുയർന്നാനഖവും തടിച്ചകടികൊങ്കയും 68
കലർന്നവർ തനിയ്ക്കാത്തനിലയ്ക്കാത്തിരുവല്ലഭൻ
എന്നാവിചിത്രവീരങ്കൽ നന്ദ്യാനന്ദിച്ചിണങ്ങിനാർ 69
ദേവവിക്രമനങ്ങശ്ചിദേവസുന്ദരനായവൻ
ഉത്തമസ്ത്രീജനത്തിന്നു ചിത്തമോഹനനായിനാൻ 70
ഏഴാണ്ടൂഴീശനവനാക്കേഴുമാണ്മിഴിമാരുമായ്
വിചിത്രവീര്യൻ കുത്താടീട്ടാശ്രയക്ഷ്മാർത്തനായിതെ 71
തത്രബന്ധുക്കൾ വൈദ്യന്മാരൊത്തു യത്നിച്ചുവെങ്കിലും
അർക്കനസ്തമ്പോലെ പുക്കാനർക്കപുത്രപുരിക്കവൻ 72
ഹന്തധർമ്മിഷ്ഠനാം ഭീഷ്മൻ ചിന്താശോകാന്ധനായുടൻ
കഴിപ്പിച്ചിതവന്നൊക്കും പ്രേതകാര്യങ്ങളൊക്കയും 73
സത്യവത്യാശയം നോക്കിപ്പൂർവ്വപദവിപ്പടി
ബ്രഹ്മർഷിസഹിതൻ ഭീഷ്മൻചെമ്മേകുരുജനാനുചിതൻ 74

നൂറ്റിമൂന്നാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ഇതിൽദ്ദീനപ്പെട്ടസത്യവതിപുത്രാർത്ഥലോലുപ
സ്സംഭ്രമാരൊത്തുപുത്രന്റെ ശേഷക്രിയ കഴിച്ചുടൻ 1
സംഭ്രമാശ്വാസനചെയ്തിട്ടു വിഷാദംപൂണ്ടുധർമ്മവും
പിതൃവംശം മാതൃവംശമിതരണ്ടും നിനച്ചഹൊ 2
ഗാംഗേയനാം ശാന്തനവഭീഷ്മനോടേവമോതിനാൾ
ധർമ്മിഷ്ഠൻകീർത്തിമാൻകൈയ്യരവ്യൻശാന്തനുതന്നുടെ 3
പിണ്ഡവും കീർത്തിയും സന്താനവും നിങ്കലിരിപ്പതാം
സൽക്കർമ്മംചെയ്കിൽപ്പിന്നെസ്സുതൻമൂലായുസ്സുമെങ്ങിനെ 4
ധ്രുവമവ്വണ്ണമേനിങ്കൽ ധ്രുവമാം ധർമ്മമേറവും
ധർമ്മം സമസ്തവ്യസ്തങ്ങളാമട്ടറിയുമേ ഭവാൻ 5

അങ്ങനേകശ്രുതികം വേദാംഗങ്ങളുമറിഞ്ഞവൻ
ധർമ്മനിഷ്ഠകുലാചാരകർമ്മവും കാണ്മുനിങ്കൽഞാൻ 6
ശുക്രാംഗിരസരോടൊപ്പം കൃച്ഛ്രത്തിലൊരുതീർച്ചയും
അതിനാൽധർമ്മമേവനിൻ സ്ഥിതികണ്ടാശ്വസിച്ചുഞാൻ
കായ്മംനിന്നോടുകല്പിക്കുന്നതു കേട്ടനടത്തൊടൊ
എൻപുത്രൻനിന്റെ യനുജൻ വൻപനേറെം തവപ്രിയൻ 8
ചെറുപ്പത്തിൽപുത്രനെസ്സംരക്ഷിക്കാതെ മരിച്ചുപോയ്
ഇവർനിൻഭ്രാതൃദാരങ്ങൾ കാശിരാജകുമാരികൾ 9
രൂപയൌവനമാർന്നുള്ളോർ പുത്രാർത്ഥിനികൾ ഭാരത
ഇവരിൽചെയ്കപത്യോല്പാദനം കുലനിലയ്ക്കുനീ 10
എൻനിയോഗാൽധർമ്മമേവമൊന്നിനിച്ചെയ്കകൊള്ളണം
രാജ്യാഭിഷേകം കയ്യേറുകാക്കഭാരതരെ ബ്ഭവാൻ 11
ധർമ്മാൽഭാരഗ്രഹംചെയ്ക മുക്തീടൊല്ലാപിതൃക്കളെ
വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.
എന്നമ്മയും സ്നേഹിതരും ചൊന്നവാറാപ്പുരന്തപൻ 12
ധർമ്മജ്ഞനിത്തരം ചൊല്ലീധർമ്മമാമ്മാറൊരുത്തരം
ശരിയാണിപ്പൊഴെന്നമ്മയരചെയ്തതു ധർമ്മ്യമാം 13
അപത്യം പറയിയെൻ സത്യമവിടയ്ക്കറിവില്ലയൊ
അറിയും ഹന്തനിൻ ശുല്കക്കുറിപ്പിൽച്ചെയ്തൊരാക്കഥ 14
ആസ്സത്യം സത്യവതി ഞാനസ്സലായ്ണ്ടുമോതുവൻ
മുപ്പാരിടം കൈവിടുവൻ കെല്പാർന്നാദ്യേവലോകവും 15
ഇതിലും വലുതും പോക്കാംബതസത്യം വിടില്ലഞാൻ
ഗന്ധംഭ്രമിവെടിഞ്ഞാലും രസംവെള്ളംത്യജിക്കിലും 16
രൂപം തേജസ്സുവിട്ടാലും സ്പർശംതാൻ വായുപോക്കിലും
പ്രഭയർക്കൻകളഞ്ഞാലും ചൂടതിയുങ്ങൊഴിക്കിലും 17
ശബ്ദംവ്യോമം മാററിയാലും ശൈത്യംതാനിന്ദുനീക്കിലും
വീര്യമിന്ദ്രൻനിർത്തിയാലും ധർമ്മംയമനൊടുക്കിലും 18
സത്യംഞാൻവിടുകൊംകെന്നകൃത്യം പറയില്ലൊരിക്കലും

നിത്യദ്രവിണതേജസ്സിപ്പുത്രനിത്ഥമുരക്കവെ 19
അമ്മയാം സത്യവതിയാബ്ഭീഷ്മരോടോതി പിന്നെയും
സത്യവിക്രമ! ഞാൻനിന്റെ സത്യനിഷ്ഠയറിഞ്ഞവം 20
നിനക്കിൽമുപ്പാർന്നീവേറെതാനേ സൃഷ്ടിക്കുവാൻമതി
അത്തവ്വിനിയ്ക്കായ്നീചൊന്നസത്യവാക്കോർപ്പതുണ്ടുഞാൻ
ആപദ്ധർമ്മം പാർത്തെടുക്ക പൈതാമഹപദത്തെ നീ
നിൻകുലത്തിൽസ്ഥിതിയും ധർമ്മവും മുടിയാപ്പടി 22
സുഹൃത്തുക്കൾക്കു സന്തോഷമേകിക്കൊൾക കുരുദ്വഹ
ഇത്ഥംപുത്രാർത്ഥമത്യാർത്തി മൂത്തുകേണീടുമമ്മയെ 23
പാർത്തുധർമ്മം തെറ്റിടാതെ പോർത്തുമാബ്ഭീഷ്മരോതി
(നാൻ
രാജ്ഞി'ധർമ്മങ്ങൾകാത്താലുംപ്രാജ്ഞേ! സർവ്വംമുടിക്കൊലാ
സത്യഭംഗം ക്ഷത്രിയന്നുശസ്തമാം ധർമ്മമായ്വരാ.
സ്വയംശാന്തനു സന്താനം ക്ഷയംവിട്ടയരുമ്പടി 25
സനാതനക്ഷാത്രധർമ്മം ഞാനാരാലറിയിച്ചിടാം
കേട്ടതിന്മട്ടുചെയ്താലും ശിഷ്ടാചാര്യരുമൊത്തുനീ 26
ആപദ്ധർമ്മം വിചാരിച്ചുലോകതന്ത്രമറിഞ്ഞുടൻ

നൂറ്റിനാലാമദ്ധ്യായം

ഭീഷ്മൻ പറഞ്ഞു

രാമൻ പിതൃവധംമൂലം ജാമദഗ്ന്യൻ ചൊടിച്ചുടൻ
മുന്നംപരശുകൊണ്ടിട്ടു കൊന്നു ഹേഹയരാജനെ 1
അറുത്താനർജ്ജുനന്നുടേ പെരുങ്കയ്യുകളായിരം
ലോകദുശ്ചരമാം ധർമ്മമേകൻതാൻ ചെയ്തപോലവൻ 2
പിന്നെയും വില്ലെടുത്തിട്ടു മഹാസ്ത്രങ്ങൾ ചൊരിഞ്ഞവൻ
മുറ്റും ക്ഷത്രക്ഷയം പൈതു ചുറ്റും ചുറ്റിമഹാരഥൻ 3

ഏവമുച്ചാവചാസ്സൂങ്ങൾ കൈവരുത്തീട്ട ഭാർഗ്ഗവൻ
മുവ്വേഴുവട്ടം ക്ഷത്രത്തെ മുടിച്ചു മുന്നമൂഴിയിൽ 4
ലോകംനിക്ഷത്രിയനിലയ്ക്കാക്കിയാമുനിവിട്ടതിൽ
ക്ഷത്രിയസ്ത്രീകളൊക്കേയുമൊത്തു യോജിച്ചുചുറവുമേ 5
ഉല്പാദിപ്പിച്ചു പിന്നീട്ട വിപ്രന്മാരാൽക്കുമാരരെ
പുതൻ വേട്ടവനുള്ളോനെന്നതേ വേദത്തിൽ നിശ്ചയം 6
ധർമ്മമേവം കണ്ടുചെന്തു ബ്രാഹ്മണേന്ദ്രരൊടന്നവർ
നടപ്പായ്കണ്ടിതീവണ്ണം നാട്ടിൽ ക്ഷത്രിയസംഭവം 7
പിന്നെയും മന്നിലുണ്ടായിവന്തു മന്നവരിങ്ങിനെ
ഇതും ഞാനിവിടെച്ചൊല്ലാമിതിഹാസം പുരാതനം 8
ഉണ്ടായിരുന്നുപോൽ മുന്നമുതത്ഥ്യാഖ്യൻ മുനീശ്വരൻ
മമതാഭിധയായുണ്ടായ മഹഷിക്കു വല്ലഭ 9
ഉതത്ഥ്യനുണ്ടൊരനുജൻ സുധാശനപുരോഹിതൻ
ബൃഹസ്പതിമഹാൻ ചെന്നാനായവൻ മമതാന്തികേ. 10
ആദ്യേവരനൊടങ്ങോതിയന്നേരം മമതാംഗന
അണ്ണനേറ പതിഞാനന്തപ്പുതനി ചേരാ രമിക്കുവാൻ 11
ഇവനെൻ ജഠരത്തിൽപ്പെട്ടവൻ ബാലൻ ബൃഹസ്പതേ!
ഔതത്ഥ്യനംഗമാറൊക്കുമൊത്തു പൊല്ലുന്നതുണ്ടെടോ 12
അമോഘരേതസ്സല്ലോ നിയ്യിരുപേരിങ്ങൊതുങ്ങിടാ
അതുകൊണ്ടിസ്ഥിതിയ്ക്കുന്നടങ്ങിപ്പാർത്തിടേണമേ 13
എന്നങ്ങായവം ചൊന്നപ്പോളുന്നദാരൻ ബൃഹസ്പതി
കാമമാർന്നിട്ടടക്കീടാൻ സാമർത്ഥ്യപ്പെട്ടതില്ലഹോ 14
കാമിയാത്തവളോടൊത്താക്കാമി യോജിച്ചുകേവലം
രേതസ്സുവിട്ടിടും നേരമോതീ ഗർഭസ്ഥനാംശിശു
താത! കാമം കലർന്നീടൊല്ലിരുപേരിങ്ങൊരുങ്ങിടാ
അല്പസ്ഥലത്തുഭഗവൻ! മുപ്പെട്ടിങ്ങുണ്ടിരിപ്പുഞാൻ 16
അമോഘരേതസ്സല്ലോ നീ പീഡചെയ്യായ്ക വേണമേ
ഗർഭസ്ഥൻ ചൊന്ന വാക്കേതുമപ്പോൾ കേളാബൃഹസ്പതി 17

മൈഥുനംചെയ്യ മമതാമദരിക്ഷിയിലങ്ങിനെ
ശുക്ലോത്സർഗ്ഗമറിഞ്ഞിട്ടാഗ്ഗർഭത്തിങ്കലെഴും മുനി 18
തടഞ്ഞുകാൽകൊണ്ടു ബൃഹസ്പതി ശുക്ലംവരുംവഴി
സ്ഥാനത്തെത്താതെയാ ശുക്ലം താനടഞ്ഞതുകാരണം 19
ഉടൻ നിലത്തുവീണപ്പോൾ ചൊടിച്ചിതു ബൃഹസ്പതി
ശുക്ലംവീണതു കണ്ടിട്ട സക്രോധംതാൻ ശപിച്ചുതേ 20
ഗർഭംവാഴുമുതഥ്യന്റെ സല്പുത്രനെ മഹാമുനി
സച്ചർക്കമിഷ്ടമായോരിത്തവ്വെന്നോടിപ്പടിയ്ക്കുനീ 21
ചൊന്നമൂലം ദീർഘതമസ്സെന്നുമാപ്പെട്ടിരുന്നിടം
സ്വയമിമ്മട്ടവൻ ദീർഘതമസ്സായിജ്ജനിച്ചുതെ 22
ബൃഹസ്പതിമഹാശാപാൽ ബൃഹസ്പതിസമൻ മഹാൻ
ജാത്യന്ധനാമവൻ നേടീവിദ്യയാലെ ബുധോത്തമൻ 23
പ്രദ്വേഷിയെന്നഴകെഴും തരുണീമണിപതിയെ
ഔതഥ്യൻ തീർത്തിതവളിൽശ്രൗതമാദി കുമാരരെ 24
ഉതഥ്യനാം മഹർഷിക്കു കുലസന്തതിയേയ്ക്കുവാൻ
ധർമ്മാത്മാവായ്മറാത്മാവാമമ്മഹാൻ വേദവിത്തമൻ 25
ഗോധർമ്മം സൌരഭേയങ്കൽനിന്നെല്ലാം കേട്ടറിഞ്ഞവൻ
ശ്രദ്ധയോടതു ശീലിപ്പാനൊത്തൊരുങ്ങീ മുനീശ്വരൻ 26
ഏവമാമുനി മയ്യാദകേവലം വിട്ടുനില്പതിൽ
മറവുള്ളമുനിമാർ മോഹമുറച്ചുറവും ചൊടിച്ചുപോയ് 27
ആശ്രമസ്ഥിതിവിട്ടോതീയാശ്രമം വാഴ്കവയ്യിവൻ
അതിനാലീപ്പാപിയേനാമേവരും സന്ത്യജിക്കണം 28
എന്നുതമ്മിൽപ്പറഞ്ഞൊത്തിട്ടന്നാട്ടീർഗ്ഗതമസ്സിനെ
മക്കളുള്ളാബ്ഭാര്യപോലും കയ്യൊണ്ടീലാദരിച്ചുഹൊ 29
ദ്വേഷിയുള്ളും ഭാര്യയോടെന്തീദ്വേഷമെന്നായി വല്ലഭൻ

പ്രദ്വേഷി പറഞ്ഞു

ഭാര്യക്കുഭരണാൽ ഭർത്താവവ്വണ്ണം പതിപാലനാൽ 30
ഞാനോജാത്യന്ധനാം നിന്നെത്താനാത്മജസമനായിതം

നിത്യം കഴങ്ങിപ്പോററീടാനത്യശക്തതപോധന! 31

ഭീഷ്മൻ പറഞ്ഞു.

ഇത്ഥമായവഥം ചൊല്ലിക്കേട്ടത്തപ്പോ കൃപിതൻ മുനി
ഇത്തരം മക്കളോടൊത്താപ്രദ്വേഷിയൊട്ട ചൊല്ലിനാൻ 32
ഉണ്ടാം തേ ക്ഷത്രിയകുലേ വേണ്ടും വിത്താത്ഥമൊക്കയും

പ്രദ്വേഷി പറഞ്ഞു

നീ തരും വിത്തവും വേണ്ടാ വിപ്ര! മേ ദുഃഖകാരണം 33
യത്രേഷ്ടംചെയ്യ വിപ്രേന്ദ്ര! ഭരിയ്ക്കാ മൂമ്പടിയ്ക്കുഞാൻ

ദീർഗ്ഘതമസ്സു പറഞ്ഞു

ഇന്നതൊട്ടിട്ട മയ്യാദയൊന്ന നാട്ടിൽ വിധിച്ചു ഞാൻ 34
മരണം വരയും നാരിയ്ക്കൊരുവൻ പതിയെന്നുമേ
ഇരിയ്ക്കിലും ചാകിലുമാ വരൻ ചേരരുതന്യനിൽ 35
പതിവിട്ടന്യനായ് ചേർന്നാൽപ്പതിയ്ക്കുംനാരിനിശ്ചയം
ഇന്നതൊട്ടിട്ടപതികം തനചികംക്കിഹ പാതകം 36
ധനമുണ്ടെങ്കിലും മററുജനഭോഗം വൃഥാവിലാം
അകീർത്തിയൊത്തു ദുഷ്പേരുമകപ്പെട്ടമവർക്കിതിൽ 37
ഇതുകേട്ടാ ബ്രാഹ്മണിയുമതികോപിതയായുടൻ
മക്കളേ! ഗംഗയിൽകൊണ്ടൊഴുക്കുകന്ധനെയെന്നുമായ് 38
ലോഭമോഹാഭിഭൂതന്മാർ മക്കളാദ്ധ്യേതമാദികം
ഉഡുപത്തിൽക്കേറിവിട്ടിതുടൻ ഗംഗയിലച്ഛനെ 39
എന്തിന്നീ വൃദ്ധനായീടമന്ധനെപ്പോററിടുന്നു നാം
എന്നും ചിന്തിച്ചവരുടൻ പോന്നതൻ ഗൃഹമെത്തിനാർ
ഒഴുക്കിലാവിപ്രനലഞ്ഞൊഴുകീട്ടുഡുപത്തൊടും
ഹന്തനാനാദേശമെത്തിയന്ധനേവം യദൃച്ഛയാൽ 41
ബലിയെന്നുള്ളൊരാദ്യാത്മീ വലജിത്തതിധാർമ്മികൻ
കുളിക്കുമ്പോൾക്കണ്ടിതാററിലൊലിച്ചെത്തും മുനീന്ദ്രനെ 42
പിടിച്ചിതവനെധർമ്മമുടയോൻ ബലിമന്നവൻ
അറിഞ്ഞുതത്വം പുത്രാത്ഥംവരിച്ചു മന്നവഷ്ടൻ 43

സന്താനാർത്ഥം മഹാഭാഗ! യെൻഭാര്യകളിൽ മാനദ!
ഉല്പാദിപ്പിയ്ക്ക ധർമ്മാർത്ഥവൃദ്ധന്നമാർ കുമാരരെ 44
എന്നുചൊന്നളവവണ്ണമെന്നോറു യോഗ്യനാം മുനി
മന്നൻതദന്തികംവിട്ട പതിയാകും സുദേഷ്ണയെ 45
അന്ധൻ കിഴവനെന്നോർത്തു ചെന്നീലാദ്ദേവിയപ്പൊഴെ
സ്വന്തംധാത്രേയിയെത്താൻ തദന്തികത്തെയ്ക്കയച്ചതെ 46
ജനിപ്പിച്ചു മുനിവരനവളിൽ ശൂദ്രയോനിയിൽ
കാക്ഷീവാനെന്നതൊട്ടുള്ള പതിനൊന്നുകുമാരരെ 47
കാക്ഷീവാൻമുതൽപേർമക്കളോർത്തുചൊൽവതുകണ്ടുടൻ
ചൊന്നാൻ മുനിയൊടാമന്നനെന്മക്കളിവരെന്നുതാൻ 48
അല്ലല്ലീയിവരെന്മക്കളല്ലോയെന്നാൻ മുനീശ്വരൻ
ശൂദ്രയോനിജരെന്മക്കളിവർ കാക്ഷീവദാദികം 49
അന്ധനായ് വൃദ്ധനാമെന്നെസ്സുദേഷ്ണ തവ വല്ലഭ
പാർത്തുപുഛരിച്ചുടൻ വിട്ടു ധാത്രേയിശൂദ്രയെ 40
മന്നൻ വീണ്ടും പ്രസാദിപ്പിച്ചന്ന മാമുനിമുഖ്യനെ
തൽപാർശ്വംവിട്ട ബലി തൻഭാര്യയാകും സുദേഷ്ണയെ 41
അവളെത്തഴുകിട്ടീർഗ്ഘതമസ്സുമുനി ചൊല്ലിനാൻ
ഉണ്ടാം നിനക്കു സൂര്യാഭപൂണ്ട വീരർ കുമാരകർ 52
അംഗൻ വംഗൻ കലിംഗൻതാൻ പുണ്ഡ്റൻ സുഹ്മനുമി
(ങ്ങിനെ
അവർ വാഴ്ന്ന രാജ്യങ്ങളവർ പേരിൽ പുകഴ്ന്നിടും 53
അംഗന്നംഗം ദേശമത്രേ വംഗന്നോ വംഗദേശമാം
കലിംഗരാജ്യമാകുന്നു കലിംഗന്നതിവിശ്രുതം 54
പുണ്ഡ്റം പുണ്ഡ്റന്നുമവണ്ണം സുഹ്മംസുഹ്മന്നുമങ്ങിനെ
ഏവംമുന്നം ബലികുലം കേൾവിപ്പെട്ട ദ്വിജോൽഭവം 55
ഇമ്മട്ടുമറവും വീരന്മാർ ബ്രാഹ്മണശ്രേഷ്ഠരാൽ നൃപർ
ജാതന്മാർ ബഹുധർമ്മജ്ഞരതിവീര്യപരാക്രമർ. 56
ഇതുകേട്ടിനിയെന്നമ്മേ! ചെയ്കൊഠംക യഥേഷ്ടമേ

നൂററിയഞ്ചാമദ്ധ്യായം

ഭീഷ്മൻ പറഞ്ഞു

ഇനിഞ്ഞാൻ ഭാരതകുലസന്താനോദയകാരണം
പറയുന്നേൻ ജനനി! കേട്ടറിഞ്ഞീടേണമായതും 1
വരിയ്ക്കുണവാനാം ഭ്രസുരനെദ്ധർമ്മമോടുടൻ
വിചിത്രവീര്യക്ഷേത്രത്തിൽ പ്രജോല്പത്തിക്കു വേണ്ടി നീ 2
അഥ ഭീഷ്മരൊടാസ്സത്യവതി വാക്കിടറുമ്പടി
പുഞ്ചിരിക്കൊണ്ടു നാണമൂണ്ടഞ്ചിതാക്ഷരമോതിനാൾ 3
സത്യമത്രേ മഹാബാഹോ! വ്രത്യാനീ ചൊന്നതേറവും
വിശ്വാസാൽ നിന്നൊടോതുന്നേൻ കുലസന്താനകൌശലം
ചൊല്ലാതിരിപ്പാൻ വയ്യമ്മട്ടള്ളാപദ്ധർമ്മമിന്നതെ
ഇക്കുലത്തിങ്കൽ നീ സത്യം നീ ധർമ്മം നീ പരായണം 5
അതിനാൽസ്സത്യമിതു കേട്ടതിൽച്ചെയ്കുചിതപ്പടി
ധർമ്മിയെന്നച്ഛനുണ്ടങ്ങു ധർമ്മവഞ്ചിക്കടത്തൊടൊ 6
അതിന്നു നിന്നേൻ ഞാനന്നു പുത്രയൌവനമാർന്നനാൾ
പരം ധർമ്മജ്ഞരിൽ ശ്രേഷ്ഠൻ പരാശരമുനീശ്വരൻ 7
വന്നു വഞ്ചിയ്ക്കു കാളിന്ദിയൊന്നക്കര കടക്കുവാൻ
കടത്തുമ്പോളാ മുനീന്ദ്രനടുത്തെന്നോടു ചൊല്ലിനാൻ 8
കാമാർത്തനായ് സാന്ത്വപൂർവ്വം പ്രേമാർദ്രമധുരാക്ഷരം
പേശിയെൻ ജന്മവംശം ഞാൻ ദാശകന്യകയെന്നുമെ 9
ശാപഭീതിയുമച്ഛന്റെ കോപഭീതിയുമാർന്നതിൽ
വരപ്രലോഭി മുനിയെത്തള്ളുവാൻ പറ്റിയില്ലുമെ 10
തേജസ്സാൽ ബാലയാമെന്നെയവൻ പാട്ടിൽപ്പെടുത്തിനാൻ
മഞ്ഞിരുട്ടെങ്ങുമുണ്ടാക്കീ വഞ്ചിയിൽത്തന്നെവെച്ചഹൊ 11
മുന്നം നികൃഷ്ടമാം മത്സ്യഗന്ധമുണ്ടായിരുന്നുമെ
അതുമാറ്റീട്ടീസ്സുഗന്ധമതുതന്നു മുനീശ്വരൻ 12

പിന്നെയാമുനിയെന്നോട്ടു ചൊന്നാനെൻ ഗർഭമിങ്ങുടൻ
ഇന്നീദ്വീപേ വിട്ടു വീണ്ടും കന്യയായ്ത്തന്നെ നില്ക്കുനീ 13
പാരാശര്യൻ മഹായോഗി വീരൻ മാമുനിയായിനാൻ
കാനീനനെൻ പുത്രനവൻ കൃഷ്ണദ്വൈപായനാഭിധൻ 14
വേദം നാലായ്തിരിച്ചോൻ തപസ്വി ഭഗവാനൃഷി
ലോകേ വേദവ്യാസനായീ കൃഷ്ണത്വാൽ കൃഷ്ണനായിതേ 15
സത്യവാദിതപസ്വീന്ദ്രൻ ശമവാൻ ധൃതകിൽബിഷൻ
ജനിച്ചവാറ്റമ്മനൊത്തു ഗമിച്ചാനപ്പൊഴായവൻ 16
ഞാനും നീയും പറഞ്ഞാലാജ്ഞാനിയാകും മുനീശ്വരൻ
ഭ്രാതൃക്ഷേത്രങ്ങളിൽസ്സന്താനങ്ങളുണ്ടാക്കിടും ദൃഢം 17
എന്നോടുരച്ചിതാപത്തിലെന്നെയോർത്താലുമെന്നവൻ
ഓർപ്പൻഞാനവനെബ്ഭീഷ്മ! തവ സമ്മതമെങ്കിലോ 18
നിൻറെസമ്മതമുണ്ടെങ്കിലമ്മഹായോഗിയാമവൻ
വിചിത്രവീര്യക്ഷേത്രത്തിൽ പുത്രോല്പാദനചെയ്തിടും 19
അമ്മഹർഷിപ്പേരുരയ്ക്കുബ്ഭീഷ്മൻകൈക്കുപ്പിയോതിനാൻ
ധർമ്മമർത്ഥം കാമമെന്നുള്ളിമ്മൂന്നും കണ്ടറിഞ്ഞവൻ 20
അർത്ഥമർത്ഥാനുബന്ധംതാൻ ധർമ്മം ധർമ്മാനുബന്ധവും
കാമം കാമാനുബന്ധം താനീമട്ടെല്ലാം മറിച്ചുമേ 21
ചിന്തിച്ചറിഞ്ഞു വേണ്ടുന്ന പന്തിയ്ക്കുവന്നുറച്ചിടും
എന്നാലിതീക്കുലത്തിന്നു നന്നായേറ്റം ഹിതത്തിനാം 22
ഇതേവം ദേവി! നീ ചൊന്നതധികം സമ്മതിച്ചു ഞാൻ
വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.
എന്നുഭീഷ്മൻ സമ്മതിച്ചു ചൊന്നവാറേ കുരുദ്വഹ! 23
കൃഷ്ണദ്വൈപായനനെയക്കാളി ചിന്തിച്ചിതപ്പൊഴേ
വേദംതിരിച്ചോതുമവനമ്മയോർത്തറിഞ്ഞുടൻ 24
പ്രത്യക്ഷമായിതവിടെസ്സുതവരം കുരുനന്ദന!
വിധിപ്രകാരം സുതനങ്ങഥ സൽക്രിയചെയ്തഹോ 25

പുൽകിച്ചുരത്തും സ്തനൃങ്കൊണ്ടേകിനാളഭിഷേകവും
കണ്ണീരുംവാർത്തുദാശേയിയുണ്ണിയെക്കണ്ട നന്ദിയാൽ 26
ആർത്തയാമവളേ വെള്ളംതളിച്ചു തൊഴുതായവൻ
മാതാവോടാപൂർവ്വപുത്രൻ വ്യാസനിങ്ങിനെ ചൊല്ലിനാൻ
ഭവതിയുച്ചയെന്തെന്നാലതു ചെയ്യുതിനെത്തിഞാൻ
കല്പിക്കധർമ്മതത്പരേ!തൽപ്രിയംചെയ്യുകൊള്ളുവൻ 28
പിന്നെപ്പൂജിച്ചിതവനേ നന്ദിപൂർവ്വം പുരോഹിതൻ
മന്ത്രപൂർവ്വകമാപൂജസന്തോഷിച്ചേററിതായവൻ 29
മുറമംസമന്ത്രമാപൂജയേറെ സന്തുഷ്ടനായുടൻ
പീഠംവാഴും വ്യാസനോടു കുശലംചൊല്ലിയമ്മതാൻ 30
സൈരംനോക്കിസ്സത്യവതി നേരിട്ടിങ്ങിനെചൊല്ലിനാൾ
കവേ! മാതാപിതാക്കൾക്കുകേവലം മക്കൾതുല്യരാം 31
അവർക്കുടമയമ്മയ്ക്കുമച്ഛനെപ്പോലെതാൻഭുധം
വിധികല്പിതനാമാദ്യസുതൻ സത്യമിനിയ്ക്കു നീ 32
വിചിത്രവീര്യൻ ബ്രഹ്മർഷേ! യിനിയ്ക്കിളയനന്ദനൻ
ഭീഷ്മനച്ഛൻ വഴിയ്ക്കുന്നപോലെയമ്മവഴിക്കു നീ 33
വിചിത്രവീര്യനോട്ടൻതാൻപുത്ര! ചൊൽകേവമല്ലയൊ
ഈശ്വാനനവനോ സത്യംപാലിപ്പോൻ സത്യവിക്രമൻ 34
ആശചെയ്യീലപത്യത്തിലൂഴി വാഴുന്നതിങ്കലും
എന്നാൽനീതമ്പിയെപ്പാർത്തുംകുലസന്താനമൊക്കുവാൻ 35
ഭീഷ്മവാക്കാലുമിങ്ങെന്റെ നിയോഗത്താലുമങ്ങിനെ
ഭ്രാതൃകമ്പയാലും താൻ വിശ്വരക്ഷക്കുവേണ്ടിയും 36
ആനൃശംസ്യത്താലുമിന്നുഞാൻ ചൊല്ലുമ്പടി ചെയ്യണം
സുരസ്ത്രീതുല്യമാരുണ്ടു നിൻതമ്പിക്കിരു ഭാര്യമാർ 37
രൂപയൌവനമാർന്നുള്ളോർ ധർമ്മത്താൽപുത്രകാമകം
അവരിൽപുത്രജന്മത്തെച്ചെയ്ക നീ യോഗ്യനല്ലയൊ 38
ഇക്കുലത്തിന്നു സന്താനവൃദ്ധിയുണ്ടായ്വരും വിധം

വ്യാസൻ പറഞ്ഞു

പരാവരം ധർമ്മതത്വമറിയുന്നവൾ ദേവി' നീ 39
നിന്മനസ്സും മഹാപ്രാജ്ഞേ! ധർമ്മത്തിൽത്തന്നെ നില്പതാം
അതിനാൽ ഞാൻനിൻ നിയോഗാലിതിൽധർമ്മത്തെയോ
(ർത്തുതാൻ 40
നിന്നഭീഷ്ടം ചെയ്യുനിതുമുന്നമേ കണ്ടിരിപ്പതാം
തരാം തമ്പിക്കുഞാൻ മിത്രാവരുണാഭകുമാരരെ 41
ഇതിന്നാദ്ദേവിമാർ ഞാൻ ചൊൽവതാം വ്രതമെടുക്കണം
ഓരാണ്ടുകാലമെന്നാലേ പാരം ശുദ്ധകളായ്തുട 42
വ്രതംകൂടാതെന്നൊടൊത്തു ചേരുകില്ലൊരു നാരിയും

സത്യവതി പറഞ്ഞു

വെക്കമാദ്ദേവിമാർ ഗർഭമുൾക്കൊള്ളുംവണ്ണമാക്കണം 43
രാജാവില്ലാത്ത രാജ്യത്തു നാട്ടാർ കെട്ടമനാഥരായ്
ക്രിയാനാശം വരും വഷ്ം നില്ക്കും ദേവതനാസ്തിയാം 44
ഇമ്മട്ടരാജകം രാജ്യം ചെമ്മേ നില്ക്കുന്നതെങ്ങിനെ
അതിനാൽഗ്ഗർഭമുണ്ടാക്കുകതു ഭീഷ്മൻ വളർത്തുമെ 45

വ്യാസൻ പറഞ്ഞു

തമ്പിക്കു കാലം കാക്കാതെ ഞാൻ പുത്രോല്പത്തിചെയ്കിലൊ
എൻവൈരൂപ്യം പൊരുക്കേണമവരെന്നാലതും വ്രതം 46
എൻറെഗന്ധം രൂപമേവം വേഷം മെയ്യും സഹിക്കിലൊ
ഇപ്പോൾ കൌസല്യ ഞാൻനൽകും ഗർഭം കയ്ക്കൊണ്ടുകൊ
(ള്ളലാം 47
ഇതിൻവണ്ണം വ്യാസർസത്യവതിയോടോതി വീയ്യുവാൻ
കൌസല്യയെന്നാലുടനെ വസ്ത്രാലങ്കാരമാർന്നിനി 48
എന്നംഗസംഗം കാത്തോട്ടേയെന്നാമുനി മറഞ്ഞുപോയ്
ഉടനാദ്ദേവിചെന്നിട്ട ഗ്രുദ്ധം സന്തുഷ്ടയൊടാദരാൽ 49
ധർമ്മാർത്ഥയുക്തമാംവണ്ണം നന്മയോടേവമോതിനാൾ
കൌസല്യേ! ധർമ്മതന്ത്രം ഞാനോതുന്നേനതുകേൾക്ക നീ 50

ഭാരതാന്വയമെൻ ഭാഗ്യക്കേടാലീവണ്ണമററുപോയ്
എന്മാൽകണ്ടും പിതൃകുലമിമ്മട്ടായ്ത്തീർന്നതോർത്തുമെ 51
ബുദ്ധിചൊല്ലീ ഭീഷ്മർ കുലവൃദ്ധിയുണ്ടായിടുമ്പടി
എന്നാലാബ്ബുദ്ധിനിൻ പാടാണെന്നേ നീ കരകേററണെ 52
നഷ്ടമാം ഭാരതകുലം പെട്ടന്നൊന്നുദ്ധരിക്കണം
വൃത്രാരിതുല്യനായുള്ള പുത്രനെ പ്രസവിക്കനീ 53
അവനീ നമ്മുടെ കുലരാജ്യഭാരം വഹിക്കുമെ
ഏവംചൊല്ലീട്ടൊരുവിധം ദേവീസമ്മതിചേർത്തവൾ 54
ദേവൎഷിവിപ്രാതിഥികൾക്കൂട്ടും മററും നടത്തിനാൾ

നൂററാറാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

പിന്നെക്കാലേ സത്യവതി വധുവോടാദരത്തൊടും
ഋതുസ്നാനാൽപ്പരം സംവേശിപ്പാനിങ്ങിനെ ചൊല്ലിനാൾ 1
ദേവരൻ തവ കൌസല്യേ! വരും നിന്നോടു ചേരുവാൻ
കരുതിക്കാത്തിരുന്നാലും പരം രാത്രിയിലെത്തിടും 2
ഇത്ഥം ശ്വശ്രൂക്തികേട്ടിട്ടു മെത്തകേറിക്കിടന്നവൾ
പരം ചിന്തിച്ചു ഭീഷ്മാദികുരുപുംഗവരെത്തദാ 3
പിന്നെയംബികയിൽച്ചേരാൻ മുന്നംകല്പിച്ചമാമുനി
വിളക്കെല്ലാം കത്തിനില്ക്കേത്തെളിവുള്ളകമേറിനാൻ 4
ആക്കൃഷ്ണനുള്ള മഞ്ഞച്ചജടയും ദീപ്തദൃഷ്ടിയും
ചെമ്പിച്ച മീശയുംകണ്ടു ചിമ്പീമിഴികളായവൾ 5
അമ്മകല്പിക്കയാൽച്ചെയ്തിതംബികാസംഗമായവൻ
ആക്കാശീശാത്മജക്കങ്ങു നോക്കാൻ പററീലപേടിയാൽ 6
പുറത്തുവന്ന മകനോടമ്മ ചോദിച്ചിതാദരാൽ
ഇവളിൽഗ്ഗുണവാൻ രാജപുത്രൻ പുത്ര! പിറക്കുമൊ 7

ഓതീമാതാവിനോടപ്പോൾ വ്യാസൻ സത്യവതീസുതൻ
നാഗായുതബലൻ വിദ്വാനാകും രാജർഷിസത്തമൻ 8
മഹാഭാഗൻ മഹാവീര്യൻ മഹാധീമാൻ ജനിക്കുമെ
ന്നുമഹാത്മാവിനും മക്കൾ നൂറുപേരുണ്ടവിച്ചിടും 9
എന്നാലമ്മക്കെഴും തെറ്റാലന്ധനായ്ത്തീരുമായവൻ
അവന്റെയാവാക്കുകേട്ടിട്ടമ്മ പുത്രനോടോതിനാൾ 10
അന്ധൻ കുരുക്കൾക്കരചൻ ഹന്തചേരാ തപോധന!
ജ്ഞാതിവംശം ഭരിപ്പോനായ്പിതൃവംശദനായിനി 11
രണ്ടാമതും കുരുമഹിക്കണ്ടർകോനെത്തരേണമെ
എന്നാലങ്ങിനെയെന്നോതിപ്പിന്നെയുംപോയിനാനവൻ 12
കാലേ പെറ്റിതു കൌസല്യയവളന്ധകുമാരനെ
വീണ്ടുമാദ്ദേവിയേപ്പിച്ചുകൊണ്ടാൾ സ്നുഷയെയാവിധം 13
വരുത്തീമുനിയെസ്സത്യപരം മുന്നമ്മറിന്നമ!
പിന്നെയവ്വണ്ണമേതന്നെയന്നമ്മുനിയടുത്തുടൻ 14
അംബാലികയൊടും ചേർന്നാനുഷിയെക്കണ്ടവാറവൾ
വിവർണ്ണനായ്പാണ്ഡു മൂർത്തിയായി നിന്നിതുഭാരത! 15
വിഷണ്ണയായ്പാണ്ഡു മൂർത്തിയവളെപ്പാർത്തു പാർത്ഥിവ!
വ്യാസൻസത്യവതീപുത്രനോതിനാൻ പുനരിങ്ങിനെ 16
തിണ്ണംവിരുപനാമെന്നെക്കണ്ടു നീ പാണ്ഡുവാകയാൽ
നിർണ്ണയം നിന്മകനിവൻ പാണ്ഡുവായിഭ്വിച്ചിടും 17
ഇവന്നുപേരുമിതുതാനാവുംനൂനം ശുഭാനനെ!
ഏവംപറഞ്ഞു പോന്നാനാഭ്ഗവാൻ മുനിസത്തമൻ 18
പുറത്തുവന്നാമകനോടമ്മ ചോദിച്ചുവീണ്ടുമെ
അവനങ്ങമ്മയോടോതീ ബാലൻതൻ പാണ്ഡുഭാവവും 19
അമ്മവീണ്ടുമപേക്ഷിച്ചു നന്മയോടൊരു പുത്രനെ
അവ്വണ്ണം സമ്മതിച്ചാനങ്ങമ്മയോടു മുനീന്ദ്രനും 20
മൂറാംകാലം വന്നളവിൽപ്പെറ്റു ദേവികുമാരനെ

പാണ്ഡുവായ്ലക്ഷണം ചേർന്നുമിന്നും ദീപ്തിയൊടൊ
(ത്തഹൊ 21

അവന്റെറമക്കൾ വീരന്മാരഞ്ചു പാണ്ഡവരെന്നവർ
ഋതുകാലേ വിട്ട മൂത്തവധുവേ മുനിസന്നിധെയ 22

അവളോ മുനിതൻ ഗന്ധം രൂപമെന്നിവയോർത്തഹൊ
ദേവിയാവാക്കുചെയ്തീലാ ദേവീസന്നിഭഭീതിയാൽ 23

അപ്പോൾ സ്വഭ്രഷ്ണം ചാർത്തിച്ചപ്സരസ്സൊത്ത ദാസിയെ
അക്കൃഷ്ണപാർശ്വം വിട്ടാളന്നാക്കാശീശ്വരനന്ദിനി 24

അവളാ മുനിവന്നപ്പോളെതിരേറവ വണങ്ങിയും
അനുവാദാലനുശയിച്ചനുവർത്തിച്ചു നന്ദിയിൽ 25

ഗൃധ്നം കാമോപഭോഗത്താൽ ഗാഢംസന്തുഷ്ടനായ്മുനി
കൂടക്കിടന്നോരവളിൽകൂട്ടം ഹഷ്ടാൽ മഹാവ്രതൻ 26

സ്വയമേറവവളോടോതീ നീയിനിദ്ദാസിയല്ലെടൊ
ഇപ്പോൾനിൻ കുക്ഷിയിൽപ്പെട്ട ഗർഭം ശ്രേയസ്വിയായ്വരും
ധർമ്മാത്മാവായ്ത്തീരുമേറവം സമ്മതപ്പെട്ട ബുദ്ധിമാൻ
കൃഷ്ണദ്വൈപായനസുതനവൻ വിദുരനാം മഹാൻ 28
ധൃതരാഷ്ട്രന്റെറയും പാണ്ഡുവിന്റെറയും ഹിതസോദരൻ
മാണ്ഡവ്യമാമുനീന്ദ്രന്റെറ ശാപത്താൽധർമ്മദേവർതാൻ 29
വിദുരാകരനായ്ത്തീർന്നു കാമക്രോധവിവർജ്ജിതൻ
കൃഷ്ണദ്വൈപായനൻ സത്യവതിയോടിതുമോതിനാൻ 30
എന്നെച്ചതിച്ചതും ശൂദ്രതന്നിൽ പുത്രൻ ജനിച്ചതും
ധർമ്മത്തിലെക്കടം തീർത്തിട്ടമ്മയെച്ചെന്നു കണ്ടവൻ 31
അവളെത്താൻ ഗർഭമേല്പിച്ചവിടെത്താൻ മറഞ്ഞുതെ
വിചിത്രവീര്യക്ഷേത്രത്തിൽ വ്യാസനാലിവരിങ്ങിനെ 32
ഉണ്ടായ്വന്നു കുമാരന്മാർ കുരുവംശം വളർത്തുവോർ

നൂറേഴാമദ്ധ്യായം

ജനമേജയൻ പറഞ്ഞു

എന്തുചൈതു ധർമ്മദേവൻ ഹന്തശാപം ലഭിയ്ക്കുവാൻ
ഏതുമാമുനിശാപത്താൽജ്ജാതനായ് ശൂദ്രയോനിയിൽ 1

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ഉണ്ടായീ ബ്രാഹ്മണശ്രേഷ്ഠൻ മാണ്ഡവ്യാഖ്യൻ പ്രസിദ്ധ
(നായ്
ധൃതിയുള്ളോരു ധർമ്മജ്ഞൻ സത്യമേവന്ന താപസൻ 2
പരമാശ്രമമുൻഭാഗം മരച്ചുവടിലാമുനി
കൈപൊക്കിനിന്നിതു മഹായോഗി മൌനവ്രതത്തൊടും 3
ഏവമൊട്ടേറനാളാബ്ഭ്രദേവൻ തപമിരിക്കവെ
കള്ളന്മാർ കട്ടമുതലോടാശ്രമത്തിൽക്കരേറിനാർ 4
പല രക്ഷികളും പിൻപാഞ്ഞലഞ്ഞുതിരയുമ്പൊഴെ
ആച്ചോരന്മാർ കട്ടമുതലാശ്രമത്തിങ്കൽ വെച്ചുടൻ 5
പിൻപായും കൂട്ടരെത്തീടും മുമ്പാക്കാട്ടിലൊളിച്ചുതെ
തസ്കരന്മാരൊളിച്ചുപ്പോം വെക്കമാരക്ഷിസൈന്യവും 6
കണ്ടിതാമുനിയെക്കള്ളരാണ്ടേടം തിരയുംവിധൌ
തപസ്സെഴുന്നവനൊട്ടു നൃപ! ചോദിച്ചിതായവർ 7
ദസ്യുക്കളേതുവഴിയേയൊത്തുപോയീ ദ്വിജോത്തമ!
ആവഴിക്കിജ്ജനമുടൻ പോവട്ടേ ബ്രഹ്മവിത്തമ! 8
ഇതഥമാരക്ഷി പുരുഷരൊത്തുരച്ചിട്ടു മാമുനി
നല്ലതോ ചീത്തയോ രാജൻ! ചൊല്ലിയില്ലൊരുവാക്കുമെ 9
ആ രാജപുരുഷന്മാരങ്ങാശ്രമത്തിൽത്തിരഞ്ഞുടൻ
കണ്ടാരങ്ങൊളിവിൽ കള്ളന്മാരെയും കട്ടവിത്തവും 10
അങ്കുരിച്ചുരക്ഷികൾക്കു ശങ്കയാമുനിയിങ്കലും
ബന്ധിച്ചവനെയും കള്ളരൊത്തെത്തിച്ചാർ നൃപാന്തികെ 11
രാജാവവനെയും ചോരരൊത്തു കൊൽവാൻ വിധിച്ചതെ

അറിയാതവനെശ്ശൂലാരോഹണഞ്ചെയ്യ രക്ഷികം 12
ശൂലത്തിലാമാമുനിയെച്ചാലേ കേറീട്ട രക്ഷികം
മുതലുംകൊണ്ടു ചെന്നാരപ്പൃഥിവീപാലസന്നിധൌ 13
ശൂലത്തിലേവം വളരെക്കാലമാഹാരമെന്നിയെ
തറച്ചുനില്ക്കിലും യോഗി മരിച്ചീലാ മുനീശ്വരൻ 14
ജീവിച്ചിരുന്നുഗ്രതപൻതാൻ വരുത്തീമുനീന്ദ്രരെ
സങ്കടപ്പെട്ട മുനികളങ്ങേവം കണ്ടുതാപസർ 15
രാത്രി പക്ഷികളായ്ചാർശപമെത്തീട്ടായവർ ഭാരത!
നേരിട്ടചെന്നുചോദിച്ചാർ നേരെയാമുനിയോടഹോ 16
ഞങ്ങൾക്കുകേൾക്കണം പാപമങ്ങെന്തേചെയ്തതും ദ്വിജ!
ഇങ്ങിശ്ശൂലാരോഹണത്താൽ മങ്ങിദുഃഖം സഹിയ്ക്കുവാൻ 17

.....

നൂറെട്ടാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

പിന്നെയാമുനിശാർദ്ദൂലൻ ചൊന്നാൻ താപസരോടുടൻ
ആരെക്കുററപ്പെട്ടത്തും മറാരും ദ്രോഹിച്ചതില്ലമെ 1
ഇമ്മട്ടവനെയേററംനാം ചെന്നിട്ടും കണ്ടുരക്ഷികം
പരം നടന്ന വൃത്താന്തമറിയിച്ചാർ നരേന്ദ്രനെ 2
അവർചൊന്നതുകേട്ടിട്ട മന്ത്രിമാരൊത്തുറച്ചുടൻ
പ്രസാദിപ്പിച്ച ശൂലത്തിൽനില്ക്കും മുനിയെമന്നവൻ 3

രാജാവു പറഞ്ഞു

ദ്രോഹിച്ചുപോയ്ഞാൻ മൌഢ്യത്താലറിയാതെ മുനീശ്വര!
പ്രസാദിപ്പിപ്പനെൻപേരിൽ പ്രകോപിയ്ക്കായ്കവേണമെ 4
പ്രഭവേവം പറഞ്ഞപ്പോൾ പ്രസാദിച്ചു മഹർഷിയും
പ്രസന്നൻ മുനിയെത്താഴത്തിറക്കിച്ചു നരേശ്വരൻ 5
ശൂലത്തിൽനിന്നിറങ്ങീട്ടാ ശൂലമൂരാൻ വലിക്കിലും

ഊരിപ്പോരായ്കയാൽ രാവിയറുത്തിതടിപററവെ 6
സഞ്ചരിച്ചാനുള്ളിലേററ ശൂലത്തോടാമുനീശ്വരൻ
ആത്തപസ്സാലന്യനെത്താതുള്ളലോകം ജയിച്ചുതെ 7
അണീമാണ്ഡവ്യനെന്നേവമന്നുതൊട്ടുപുകഴ്ന്നവൻ
ആമുനീന്ദ്രൻ ധർമ്മദേവഭവനംപുക്കു സത്തമൻ 8
ആസ്ഥാനത്തിലെഴും ധർമ്മോപാലംഭം ചെയ്തുതാൻ പ്രഭു
അറിയാതെന്തുപാപം ഞാൻ പരമിങ്ങിനെചെയ്തതും 9
ഈവണ്ണമുള്ളോരുഫലാനുഭവം കിട്ടിടുംവിധം
ഉടനെന്നോടുചൊല്ലേണം കാങ്കനീയെൻ തപോബലം 10

ധർമ്മൻ പറഞ്ഞു

ക്ഷുദ്രപക്ഷികൾതൻ വാലിലിഷീകപ്പുല്ലുകോർത്തുനീ
അതിൻെറ ഫലമാണേവമങ്ങേററതു തപോധന! 11
അല്പദാനത്തിനുഫലം കെല്പിൽപെരുകിടുംവിധം
വിപ്രർഷേ! കേളധർമ്മത്തിന്നഫലം വലുതാകുമെ 12

അണീമാണ്ഡവ്യൻ പറഞ്ഞു

ഏതുകാലത്തുഞാൻ ചെയ്തിതതു ചൊല്ലുയഥാർത്ഥമായ്
ധർമ്മരാജൻചൊല്ലി ബാല്യകാലത്തിൽച്ചെയ്തതാണുനീ 13
ബാലൻജന്മംതൊട്ടു പന്തീരാണ്ടിടയ്ക്കൊന്നുചെയ്യുകിൽ
അറിവില്ലാതെ ചെയ്പൊന്നാണതധർമ്മവുമായ്പരാ 14
അല്പമായൊരുകുററത്തിൽ മഹാശിക്ഷവിധിച്ചു നീ
പെരുതാം ബ്രാഹ്മണവധം സർവ്വഭൂതവധത്തിലും 15
അതിനാൽധർമ്മ! നീ ശൂദ്രജാതി മാനുഷനായ്പരും
ലോകേ ധർമ്മഫലത്തിന്നിങ്ങൊരു മര്യാദവെക്കുവൻ 16
പതിന്നാലുവയസ്സിന്നു മുന്നമേയില്ലപാതകം
അതിന്നുമേൽച്ചെയ്തവർക്കേ ദോഷംദോഷമതായ്പരൂ 17

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ഇത്തെററുകൊണ്ടാ മുനീന്ദ്രനുററശാപം കൊടുക്കയാൽ
ധർമ്മൻ വിദുരനായ് ശൂദ്രയോനിയിങ്കൽ ജനിച്ചുതെ 18

ധർമ്മാർത്ഥനീതിനിപുണൻ ലോഭക്രോധവിവർജ്ജിതൻ
പരം ശാന്തൻ ദീർഘബുദ്ധീ കുരുക്കൾക്കു ഹിതോദ്യതൻ19

നൂറൊമ്പതാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

മൂന്നീക്കുമാരരുണ്ടായിവന്നതിൽക്കുരുജാംഗലം
കുരുക്കളാക്കുരുക്ഷേത്രമിതുമൂന്നും വളർന്നതെ 1
സസ്യംവളർന്നു ഭൂവിങ്കൽസ്സസ്യങ്ങം സരസങ്ങളായ്
കാലേവഷ്ടിച്ചു ജലദം ഫലംവാച്ചു മരങ്ങളിൽ 2
സന്തോഷിച്ചു വാഹനങ്ങം നന്ദിച്ചു മൃഗപക്ഷികം
മണംകൂടീ പൂക്കളിലാരസംകൂടീ ഫലങ്ങളിൽ 3
പുരാപണങ്ങളിൽക്കൂടീ പരം ശില്പിവണിഗ്ജനം
സുരന്മാരായ്വിദ്യയേറിപ്പാരം ലോകർസുഖിച്ചുതെ 4
കള്ളന്മാരേ നാട്ടിലില്ലുങ്ങില്ലാചെറുമധർമ്മികം
പുറംനാട്ടിലുമവണ്ണം പിറന്നു കൃതമാംയുഗം 5
ധർമ്മംചെയ്യും യജ്ഞശീലർ സത്യവ്രതമിയന്നവർ
തമ്മിൽ പ്രജകളിഷ്ടപ്പെട്ടമട്ടേറേറം വളർന്നുതേ 6
മാനവും ക്രോധവും വിട്ടു മാനവന്മാരലുബ്ധരായ്
തമ്മിൽ നന്ദിച്ചുകൊണ്ടേറേറം ധർമ്മം വർദ്ധിച്ചിരുന്നുതേ 7
അംഭോധിപോലെ സമ്പൂർണ്ണമമ്പോ ശോഭിച്ചിതപ്പുരം
മേഘമൊക്കും കോട്ടവാതിൽ കൊത്തളങ്ങളുമൊത്തഹോ 8
പ്രാസാദങ്ങം നിരന്നേറേറം വാസവാലയസന്നിഭം
ആറുറിലും കാട്ടിലും വാപീപലപലാദിസ്ഥലത്തിലും 9
കൊടുങ്കാട്ടിലുമേ കേളിയാടി നന്ദിച്ചു നാട്ടുകാർ
സ്പർദ്ധിച്ചിതുത്തരകുരുക്കളായ്തെക്കൻ കുരുക്കളും 10
ദേവർഷി ചാരണന്മാരോടേവം സ്പർദ്ധിച്ചിതായവർ

ഇല്ലാദരിദ്രനായാരുമില്ലാ വിധവനാരികം 11
കുരുക്കളേറേറം വർദ്ധിച്ചുവരുന്നോരാസ്ഥലത്തഹോ
കുളംകിണർ സഭാസ്ഥാനമുദ്യാനം ബ്രാഹ്മണാലയം 12
ഇവയാനാട്ടിലൊട്ടേറെ വർദ്ധിച്ചുത്സവമാർന്നതേ
ധർമ്മപ്രകാരമാബ്ഭീഷ്മർ നന്മയിൽ കാത്തിരിയ്ക്കുവേ 13
ചൈത്യയൂപങ്ങളം നിറയെയൊത്തു ശോഭിച്ചു നാടഹോ
ഈനാട്ട പരരാഷ്ട്രത്തിൽ വാണിടും നാട്ടുകാരെയും 14
ആകഷ്ിച്ചു ഭീഷ്മർകാക്കും രാജ്യേ വർദ്ധിച്ചു നാട്ടുകാർ
കുമാരന്മാർക്കുള്ള കർമ്മം ക്രമാൽചെയ്തു വരുംവിധൌ 15
പൌരജാനപദന്മാരെപ്പേരുമുത്സുകരായിതെ
കുരുമുഖ്യഗൃഹത്തിങ്കൽ പൌരന്മാരുടെ വീട്ടിലും 16
കൊടുക്കുക ഭുജിയ്ക്കുന്നായ്ക്കൊംക്കായി ചൊൽവതെങ്ങുമെ
ധൃതരാഷ്ട്രൻ പാണ്ഡുപിന്നെ മതിമാൻവിദുരൻപരം 17
ജന്മംതൊട്ടിവരെ ബ്ഭീഷ്മർ മക്കളെപ്പോലെ കാത്തുതെ
വേണ്ടസംസ്കാരമാർന്നേറേം വ്രതാദ്ധ്യയനമുള്ളവർ 18
ശ്രമവ്യായാമദക്ഷന്മാർ യൌവനംപൂണ്ടിതായവർ
ധനുർവ്വേദം വേദമേവം ഗദാചർമ്മാസിയുദ്ധവും 19
ഗജശിക്ഷയുമാർന്നാരാ നീതിവിദ്യയുമായവർ
ഇതിഹാസപുരാണാദി ശിക്ഷയാലറിവാണ്ടവർ 20
വേദവേദാംഗതത്വജ്ഞരേതിലും തീർച്ചകണ്ടവർ
വില്ലിൽപ്പാണ്ഡു വിശേഷിച്ചുമെല്ലാർക്കും മുമ്പനായിതെ 21
മറവുള്ളോരെക്കാളുമേറേം ശകുതനായ് ധൃതരാഷ്ട്രനും
മുപ്പാരിലാരും വിദുരർക്കൊപ്പമുള്ളവനില്ലഹൊ 22
അമ്മട്ടവൻ ധർമ്മനിത്യൻ ചെമ്മേ ധർമ്മമറിഞ്ഞവൻ
നഷ്ടമാം ശാന്തനുകുലം പുഷ്ടമേവം വളർന്നതിൽ 23
നാട്ടിലെങ്ങും കുറമറ പാട്ടിലായിച്ചമഞ്ഞുതെ
വീരസൂക്കളിലാക്കാര്യമാർ നാട്ടിൽ കുരുജാംഗലം 24

മെച്ചം ധർമ്മിഷ്ഠരിൽ ഭീഷ്മൻ പുരത്തിൽ കരിപത്തനം
ധൃതരാഷ്ട്രൻ രാജ്യഭാരം ചെയ്തതില്ലന്ധനാകയാൽ 25
വിദുരൻ പാരശവനായ് രാജാവായതു പാണ്ഡുവാം
ഒരിയ്ക്കൽ നീതിമാൻ ഭീഷ്മനറിവേവം സരിൽസുതൽ 26
ധർമ്മിതതപങ്ങളറിയും വിദുരൻ തന്നൊടോതിനാൻ

നൂററിപ്പത്താമദ്ധ്യായം

ഭീഷ്മൻ പറഞ്ഞു

പൂരുതഭവം നമ്മുടെയീപ്പേരെഴും പ്രാജ്യമാംകുലം
ക്ഷിതിപർക്കൊക്കയും മേലാലധിരാജതപമുള്ളതാം 1
മഹിതന്മാർകളാം പൂർവ്വമഹിപന്മാർ ഭരിച്ചതാം
ഒരിയ്ക്കലും ക്ഷയം തട്ടാതിരുന്നതു മുന്നമിക്കുലം 2
ഞാനുമിസ്സുതപ്രവതിയാം വ്യാസമാമുനിവര്യനും
ഇങ്ങുവീണ്ടുമുറപ്പിച്ചു കുലതന്തുക്കൾ നിങ്ങളിൽ 3
എന്നാലംബുധിയെപ്പോലീയനപായം വളരുംവിധം
ചെയ്തുകൊള്ളണമീ ഞാനും നീയുമില്ലിഹസംശയം 4
കേൾക്കുന്ന യാദവസുതയീക്കുലത്തിനു യോഗ്യയായ്
സുബലാത്മജയവണ്ണം മദ്രേശ്വരകുമാരിയും 5
കുലീനമാരഴകെഴുന്നവരീയ്യിവരേവരും
ക്ഷത്രിയശ്രേഷ്ഠമാർ ചാർച്ചക്കൊത്തിരിപ്പവരാണിഹ 6
അവരേ വരണംചെയ്യാനിവനോർക്കുന്നതുണ്ടെടൊ
സന്താനത്തിനു വിദുര! ഹന്തചൊൽകെന്തു നിന്മതം 7

വിദുരൻ പറഞ്ഞു

അങ്ങചരനങ്ങുതാനമ്മ ഞങ്ങൾക്കങ്ങേവരൻ ഗുരു
അതുകൊണ്ടീക്കുലത്തിനു ഹിതമങ്ങോർത്തുചെയ്യുതാൻ 8

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

അന്തണൻ ചൊല്ക്കയാല്ക്കേൾക്കായ് ഗാന്ധാരിസുബലാത്മജ
വരദശ്രീഭഗമിഴിഹരനാം ഹരസേവയാൽ 9

ഗാന്ധാരി നേടീ പുത്രന്മാർ നൂറുണ്ടാം വരമെന്നുടൻ
ഈസ്സൂക്ഷ്മം കേട്ടുകൊണ്ടാനബ്ഭീഷ്മൻ കുരുപിതാമഹൻ 10

ഗാന്ധാരരാജന്നങ്ങാളെയയച്ചാനാശു ഭാരത!
അന്ധനെന്നോർത്തു സുബലന്നന്തരാ ചിന്തയായിതെ 11

കുലംഖ്യാതിനടപ്പെന്നീ നിലയെല്ലാം നിനച്ചുടൻ
ധൃതരാഷ്ട്രന്നു ഗാന്ധാരിതന്നെ ബ്ഭാര്യാർത്ഥമേകിനാൻ
ധൃതരാഷ്ട്രനു കണ്ണില്ലെന്നഥ ഗാന്ധാരികേട്ടുതെ
തന്നെക്കൊടുക്കുന്നിതവന്നഛനമ്മകളെന്നുമെ 13

ഉടൻപട്ടൊന്നെടുത്തിട്ടു മടക്കീട്ടവൾതന്നുടെ
കണ്ണിൽകാഴ്ചകെടുംവണ്ണം കണ്ണുകെട്ടീ പതിവ്രത 14

ഭർത്താവിന്നഭ്യസൂയക്കു വർത്തിക്കില്ലെന്നുറച്ചവൾ
പിന്നെഗ്ഗാന്ധാരരാജന്റെ പുത്രൻ ശകുനിതാനുടൻ 15

ശ്രീമൽ സോദരിയേയും കൊണ്ടെത്തിനാൻ കുരുപത്തനെ
അവളേ ധൃതരാഷ്ട്രന്നുകൊടുത്തു സൽക്കരിച്ചുതാൻ 16

ഭീഷ്മന്റെ സമ്മതത്തോടു ചെമ്മേ വേളിനടത്തിനാൻ
ആവീരനാസ്സോദരിയെക്കേവലം സപരിഛദം 17

കൊടുത്തുതൻ പുരംപുക്കാൻ ഭീഷ്മൻ മാനിച്ചയക്കവെ
ഗാന്ധാരിയോ വരാരോഹശീലാചാര പ്രവൃത്തിയാൽ 18

കുരുക്കൾക്കൊക്കയും തുഷ്ടിവരുത്തീ സാധുഭാരത!
ഗുരുക്കളെ സ്വവൃത്തങ്കൊണ്ടാരാധിച്ചു പതിവ്രത 19

പരന്റെപേർ വാക്കുകൊണ്ടും പറഞ്ഞീലാ സുശീലയാൾ

നൂററിപ്പതിനൊന്നാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

വസുദേവന്റെ ജനകൻ ശൂരനെന്ന യദൂത്തമൻ
അവന്റെ കന്യപൃഥയെന്നവളത്യന്ത സുന്ദരി 1

അചരൻ പെങ്ങൾക്കു മകനങ്ങനപത്യത കാരണം
മുമ്പുണ്ടാം സന്തതിതരാൻ മുമ്പുസത്യംകഴിച്ചവൻ 2
ആദ്യത്തെപ്പുത്രിയവളെയാത്താനുഗ്രഹമോർത്തഹൊ
ഇഷ്ടാനിഷ്ടാൽക്കുന്തി ഭോജന്നേകിനാൻ ശൂരയാദവൻ 3
ബ്രാഹ്മണാതിഥി പൂജക്കങ്ങചരൻ കല്പിക്കയാലവം
ശുശ്രൂഷിച്ചാളുഗ്രതപോവ്രതനാമൊരു വിപ്രനെ 4
നിഗ്രഹധർമ്മനിയമൻ ദുർവ്വാസോമുനിയാണവൻ
ഉഗ്രനായ് സംശിതാത്മാവാമവനെ പ്രീതനാക്കിനാൾ 5
അവൾക്കാപദ്ധർമ്മമോർത്തിട്ടവൻ താൻ മന്ത്രമേകിനാൻ
ആഭിചാരവിധിക്കൊത്തിട്ടരുളീ പിന്നെയിങ്ങിനെ 6
ഈമന്ത്രം ചൊല്ലിയേതേതു ദേവാവാഹനചെയ്വുനീ
അതാതുദേവപ്രീത്യാ തേ പുത്രനുണ്ടായിവന്നിടും 7
ഇതിചൊന്നളവബ്ബാലയതികൌതൂഹലത്തിനാൽ
കന്യയായ്ത്തന്നെയാഹ്വാനം ചൈതുഭാസ്കരദേവനെ 8
അവൾ കണ്ടാളുടൻ ലോകഭാവനൻ ഭാനുവന്നതും
വിസ്മയിച്ചാളത്ഭുതമാമിതു കണ്ടാവരാംഗിയാൾ 9
അവൾ തന്നരികിൽച്ചെന്നാദ്ദേവനോതീ ദിവാകരൻ
ഇതാ ഞാനസിതാപാംഗി! ചൊല്കചെയ്യേണ്ടതെന്തുഞാൻ!

കുന്തി പറഞ്ഞു

ഒരുവിപ്രൻ മന്ത്രവും മേ വരവുംതന്നു ശത്രുഹൻ
അതൊന്നിപ്പോൾ പരീക്ഷിപ്പാനാഹ്വാനംചെയ്തേ വിഭോ
പ്രസാദിപ്പിപ്പിനിത്തെറ്റിൽത്തലകുമ്പിട്ടനിന്നെഞാൻ
കുറ്റംചെയ്തീടിലും സ്ത്രീകൾ മുറയും രക്ഷ്യകളല്ലയൊ 12

സൂര്യൻ പറഞ്ഞു

ഇതൊക്കെയറിവേൻ ഞാൻ ദുർവ്വാസാവുവരമേകിതെ
ഭയംകൈവിട്ടെന്നൊടിനി സ്വയംനീ സംഗമിക്കെടൊ 13
അമോഘമെൻ ദർശനംതേ പിന്നെയാഹൂതനാണുഞാൻ
വ്യർത്ഥാഹ്വാനത്തിലോ ദോഷമതുണ്ടാം ഭീരു! തേടുധം 14

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ഏവം പലവിധം സാന്ത്വം ദേവൻ ചൊല്ലീട്ടമായവൾം
കന്യഞാനെന്നോതിനിന്ന സമ്മതിച്ചീല ഭാരത! 15
ബന്ധുക്കളെ ബ്ഭയപ്പെട്ടം ഹന്തലജ്ജിച്ചുമേ പരം
വീണ്ടുമായവളോടോതിക്കൊണ്ട ഭാരത! ഭാസ്കരൻ 16
എൻപ്രസാദാൽദ്ദോഷമേതും സംഭവിക്കില്ല രാജ്ഞി! തേ
ഇത്ഥമോതിക്കുന്തി ഭോജപുത്രിയോടഖിലേശ്വരൻ 17
പ്രകാശകാരി ഭഗവാനവളായ് സംഗമിച്ചതെ
ജനിച്ചിതപ്പോൾ സ്സർവ്വാസ്ത്രജ്ഞാനിയായൊരു നന്ദനൻ 18
ചട്ടയിട്ടുകൊണ്ടു ദേവഗർഭൻ ശ്രീകലരുന്നവൻ
ജന്മനാചട്ടയിട്ടള്ളാൻ കുണ്ഡാലാലംകൃതാനനൻ 19
ജനിച്ചിതു സൂതൻകർണ്ണൻ ജഗത്തെങ്ങും പുകഴ്ന്നവൻ
കന്യാത്വമായവൾംക്കേകീ പിന്നെയും ദ്വിതിയാർന്നവൻ 20
ദേവൻതപനനെന്നിട്ടദ്ദ്യാവുപുക്കീടിനാനുടൻ
ഉണ്ണിയുണ്ടായതായ്ക്കണ്ടാവാർഷ്ണേയിയഴലാർന്നഹൊ 21
മനസ്സിരുത്തിയോർത്താളെന്തിനിദ്ദ്രോഭനമെന്നുടൻ
ചാർച്ചക്കാരിൽ ഭയംമൂലമപചാരം മറച്ചവൾം 22
വെള്ളത്തിൽക്കുന്തിവിട്ടാളാബ്ബലമേറും കുമാരനെ
വെള്ളത്തിൽവിട്ടാഗർഭത്തെ രാധാഭർത്താവുകീർത്തിമാൻ
ഭാര്യയോടൊത്തു മകനായ്ക്കൊണ്ട സൂതനന്ദനൻ
അവരാബ്ബാലകന്നങ്ങുവസുവൊത്തുജനിയ്ക്കയാൽ 24
വസുഷേണനതാവട്ടേയെന്നുടൻ പേരുമിട്ടതേ
അവൻ വളർന്നുബലവാൻ സപ്ത്വാസ്ത്രപടുവായിനാൻ 25
പുറം ചുറ്റംവരെ സ്സൂര്യോപസ്ഥാനംചെയ്തു വീര്യവാൻ
വീരനായിബ്ബ്രഹ്മിമാനായോരവന്നാജ്ഞാപാന്തരേ 26
വിപ്രർക്കദേയമായുള്ള വിത്തമില്ലൊന്നുമൂഴിയിൽ
ഇന്ദ്രൻ ബ്രാഹ്മണവേഷത്തിൽചെന്നിരന്തു തദന്തികേ 27
ചട്ടയാചിച്ചിതാപ്പാർത്ഥനിഷ്ടസിദ്ധിവരുത്തുവാൻ

ജന്മസിദ്ധം ചട്ടതന്റെമെയ്മേൽനിന്നിട്ടടർത്തവൻ 28
വിപ്രനായ്ചെന്നൊരിന്ദ്രന്നായ്ക്ഷിപ്രംതൊഴുതുനല്കിനാൻ
ധൃഷ്ടമാക്രിയകണ്ടേറ്റം തൃഷ്ടനായിട്ടു വാസവൻ 29
വേൽകൊടുത്തു ദേവരാജൻ ചൊല്ലീനന്ദിയൊടിങ്ങിനേ
ദേവാസുരമനുഷ്യന്മാർ ഗന്ധർവ്വോരഗരാക്ഷസർ 30
ഇവരാരിൽപ്രയോഗിപ്പു നിയ്യിതെന്നാലവൻ മൂതൻ
മുന്നമേ വസുഷേണാഖ്യ മന്നിലെങ്ങും പുകഴ്ന്നവൻ 31
കർണ്ണൻ വൈകർത്തനാഖ്യാനമന്നാക്കർമ്മത്തിൽ നേടി–
(നാൻ

നൂറ്റിപ്പന്ത്രണ്ടാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

സത്വരുപഗ്രഹണംചേർന്നാൾ നിത്യംധർമ്മവ്രതാനുചിത
കുന്തിഭോജന്റെ മകളാം കുന്തിദീർഘാക്ഷിമെയ്യലിയാൾ 1
ചന്തത്തൊട്ടും യൌവനംവന്നേന്തുമാനല്കനന്യയെ
കാമിച്ചു ചില മന്നന്മാർ സ്ത്രീഗുണാപൂർണ്ണയെന്നഹോ 2
കുന്തിഭോജൻ ജനകനാക്കുന്തിയെപ്പല ഭൂചരെ
സ്വയംവരത്തിക്കല്പിച്ചു സ്വയംവരവിവാഹമെ 3
അവളാരംഗമദ്ധ്യത്തിലവനീശഗണാന്തരെ
കണ്ടെത്തീരാജശാർദ്ദൂലൻ പാണ്ഡുവാഴ്ന്നതന്നഹോ 4
സിംഹദർപ്പൻ മഹോരസ്കൻ വൃഷഭാക്ഷൻ മഹാബലൻ
പാണ്ഡുസൂര്യൻപോലെ രാജഷണ്ഡശ്രീപോക്കിനില്ലുവെ 5
രാജമദ്ധ്യത്തിലായ്ദേവരാജനൊത്തവനെത്തടാ
ഹന്ത കണ്ടഴകാർന്നീടും കുന്തിഭോജകുമാരിക 6
പാണ്ഡുമന്നവനിൽച്ചിത്തമാണ്ടുചെറുകാലായ്
ഉടൻ കാമംകലർന്നുള്ളുപിടിച്ചവശയായഹോ 7

നാണിച്ചുമാലയിട്ടാളക്ഷോണീനായകവീരനെ
പാണ്ഡുവെക്കുന്തികയ്ക്കൊണ്ടു കണ്ടു മററുള്ളമന്നവർ 8
വന്നപാടേ നടന്നാരാസ്യന്ദനാശ്വഗജാദിയാൽ
പിന്നെത്തജ്ജനകൻ വേണ്ടുംവണ്ണം വേളിനടത്തിനാൻ 9
ആക്കുന്തിഭോജസുതയോടാക്കുരുക്ഷിതിപാലകൻ
യോജിച്ചു ശചിയോടാബ്ബിഡൌജസ്സെന്ന കണക്കിനെ 10
കുന്തിയ്ക്കും പാണ്ഡുവിനുമാക്കുന്തിഭോജനരാധിപൻ
വേളിക്രിയകഴിപ്പിച്ചു നീളേദ്ധനചയത്തിനാൽ 11
അർച്ചിച്ചു ഹസ്തിനപുരിയ്ക്കയച്ചാനവരെ സ്വയം
നാനാകൊടിപെടും ഭൂരിസേനാസംയുതനായവൻ 12
ബ്രാഹ്മണർഷികളാശിസ്സുമേന്മേലേകുന്നതേററുമേ
പുരത്തിലെത്തിയാപ്പാണ്ഡുകുരുനന്ദനമന്നവൻ 13
ഇരുത്തീതൻഗൃഹത്തിങ്കൽത്തരത്തിൽ കുന്തിയെ പ്രഭു

നൂററിപ്പതിമൂന്നാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

പിന്നെശ്ശാന്തനവൻ ഭീഷ്മൻ ധന്യനാം പാണ്ഡുവിന്നുടൻ
വേറിട്ടൊരു വിവാഹത്തിന്നാരംഭിപ്പാനൊരുങ്ങിനാൻ 1
വൃദ്ധമന്ത്രികളും ബ്രഹ്മർഷീന്ദ്രരും മററുമൊത്തവൻ
ചതുരംഗപ്പടയുമായ്മദ്രേശപുരിപൂകിനാൻ 2
ഭീഷ്മൻ വന്നെത്തിയെന്നേവംകേട്ടുവാൽഹീകപുംഗവൻ
എതിരേററുടനർച്ചിച്ചുപുരത്തിങ്കൽക്കടത്തിനാൻ 3
ശുഭ്രപീഠത്തിൽ വാഴിച്ചുപാദ്യാർഘ്യങ്ങൾ കൊടുത്തുടൻ
മധുപർക്കം നൽകിയാത്രാകാര്യം ചോദിച്ചുമദ്രപൻ 4
മദ്രേശനോടഥ കുരുമുഖ്യനാം ഭീഷ്മർ ചൊല്ലിനാൻ

കന്യാൎത്ഥിയായി ഞാൻ വന്നിതെന്നുവീര! ധരിക്ക നീ 5
കേൾപ്പുണ്ടു നിൻഗൃഹേ സാദ്ധ്വിയായമാദ്രി പുകഴ്ന്നവൾ
അവളെപ്പാണ്ഡുവിന്നായി വരിച്ചീടുന്നു ഞാനിതാ 6
ഞങ്ങൾക്കു ചാർച്ചക്കങ്ങൊത്താൾ ഞങ്ങളങ്ങക്കുമേ നൃപ!
അതുചിന്തിച്ചു മദ്രേശ! കൈക്കൊണ്ടീടുക ഞങ്ങളെ 7
എന്നുരക്കും ഭീഷ്മരോടുചൊന്നാൻ മദ്രേശനുത്തരം
നിങ്ങളേക്കാൾ നല്ലവരനെങ്ങുമേ ദുർല്ലഭൻ ദൃഢം 8
ഈവംശത്തിൽക്കാരണവന്മാർ വെച്ചോരു നടപ്പിഹ
നല്ലതോ ചീത്തയോ മാററാനില്ലതെല്ലും മനസ്സുമെ 9
അരിയോരവിടക്കായതറിയാമില്ല സംശയം
തരികെന്നു ഭവാനോടു പറയുന്നതയുക്തമാം 10
ഇതുപക്ഷേ വംശധർമ്മമിതുപാരം പ്രമാണമാം
അതുകൊണ്ടു തുറന്നോതുന്നതുമില്ലങ്ങയോടു ഞാൻ 11
ഭീഷ്മരാമദ്രപതിയോടിമ്മട്ടോതീ ജനാഥിപൻ
ഇതത്രേ മുഖ്യമാംധർമ്മം വിധിതന്നെ വിധിച്ചതാം 12
ഇതിന്നേതും കുഴക്കില്ലിങ്ങിതു പണ്ടേ നടപ്പുമാം
അറിഞ്ഞിരിപ്പുണ്ടീസ്സാധുമയ്യാദതവശല്യ! ഞാൻ 13
എന്നുരച്ചാബ്ഭീഷ്മർ പൊന്നുങ്കട്ടയും വേലചെയ്തതും
പല രത്നങ്ങളും ശല്യർക്കലമാമ്മാറു നൽകിനാൻ 14
ഹസ്ത്യശ്വരഥസമ്പത്തും വസ്ത്രാഭരണജാലവും
മണിമുത്തും പവിഴവും ക്ഷണംനൽകീ നദീസുതൻ 15
ആദ്ധനം സൎവ്വവും ശല്യരേററുവാങ്ങീ രസത്തൊടും
സ്വസാവിനെക്കോപ്പണിയിച്ചാശു കൌരവനേകിനാൻ 16
പിന്നെഗ്ഗംഗാസുതൻ മാദ്രിതന്നെക്കൈക്കൊണ്ടുകൊണ്ടുടൻ
പോന്നിട്ടു ഹസ്തിനപുരന്തന്നിൽച്ചെന്നു കരേറിനാൻ 17
സുദിനത്തിൽ സ്സന്മുഹൂർത്തമതിൽപ്പാണ്ഡു നരാധിപൻ
വിധിയാൽച്ചെയ്തുതാൻ മാദ്രീവിവാഹോത്സവമംഗളം 18

വിവാഹഞ്ചെയ്തതിൽപ്പിന്നെസ്സാവീരൻ കുരുനന്ദനൻ
സുഖമായ് മന്ദിരത്തിങ്കലാബ്ഭാര്യയെയിരുത്തിനാൻ 19
കുന്തിമാദ്രികളായോരീ രണ്ടുഭാര്യകളൊത്തവൻ
ധർമ്മംനടത്തീ നൃപതി കാമംപോലെ യഥാസുഖം 20
കൌരവേന്ദ്രനിതിൻവണ്ണ മൊരുമാസം സുഖിച്ചുടൻ
പാണ്ഡുദിഗ്വിജയത്തിന്നായ് പുറപ്പെട്ട പുരാൽപ്രഭോ! 21
ഭീഷ്മാദിവൃദ്ധരെയവൻ കുമ്പിട്ട തൊഴുതങ്ങിനെ
ധൃതരാഷ്ട്രരൊടും മറവുകുരുപുംഗവരോടുമെ 22
യാത്രചൊല്ലിപ്പുറപ്പെട്ടാൻ പാർത്ഥിവൻ സമ്മതത്തൊടും
മംഗളാചാരമിയലുമാശീർവ്വാദവുമേറവൻ 23
ആന തേർ കുതിരക്കൂട്ടസേനയോടൊത്തിറങ്ങിനാൻ
ദേവപുത്രാഭനാബ്ഭ്രപൻ ഭൂമിഭാഗം ജയിക്കുവാൻ 24
ഹൃഷ്ടപുഷ്ടബലത്തോടൊത്തേറവ ശത്രുക്കളോടവൻ
കൌരവർക്കു യശസ്സേററംവരുത്തും പാണ്ഡുമന്നവൻ 25
പൂർവ്വദ്രോഹി ദശാർണ്ണാഖ്യവീരരെ കീഴടക്കിനാൻ
അവിടത്തിങ്കൽനിന്നിട്ടു വിവിധധ്വജയുക്തയായ് 26
തേരാനയാളശ്വമെഴും പെരുംപടയെട്ടുടൻ
പലഭ്രപരെയും ദ്രോഹിച്ചുലംബലമദാന്ധനെ 27
ദീർഘനെന്നാമഗധഭ്രശക്രനെക്കൊന്നുതൽപ്പുരെ
പിന്നെബ്ഭണ്ഡാരവും വാഹവൃന്ദവും സംഗ്രഹിച്ചുടൻ 28
പാണ്ഡുവെന്നു മിഥിലയിൽച്ചെന്നുവീണ്ടും വിദേഹനെ
കാശിസുഹ്മം പുണ്ഡ്രമെന്നീനാട്ടിലും ഭരതർഷഭ! 29
പരംകയ്ക്കിനാൽ നേടീകുരുവീരയശസ്സിനെ
ശരൈഘജ്വാലയും ശസ്ത്രപരമാർച്ചിസ്സുമാർന്നുടൻ 30
പാണ്ഡുപാവകനേൽക്കുമ്പോൾ തിണ്ണംവെന്നുനരാധിപൻ
പെരുമ്പടയുമായ്പാണ്ഡുപെരുമ്പടമുടിയ്ക്കുവെ 31
കീഴടങ്ങീട്ടവരവൻകീഴിൽ വേലക്കുനിന്നുതെ

അവനേവം പോരിൽവെന്നോരവനീശ്വരരേവരും
അവനേ വീരനെന്നാർ വാനവരിൽശുക്രനാംവിധം
അവനെച്ചെന്നുവന്ദിച്ചാർ കൈക്കൂപ്പിനൃപരേവരും
കാഴ്ചവെച്ചു മഹാരത്നധനജാലങ്ങളും പരം
മണിമുത്തും പവിഴവും സുവർണ്ണം വെള്ളിയേറവും
നല്ലപൈ നല്ലകുതിര നല്ലതേർ നല്ലദന്തികം
ഒട്ടകം പോത്തു കഴുത യാട്ടിൻകൂട്ടവുമങ്ങിനെ
കരിമ്പടങ്ങളം തുകിൽകളം മാന്തോൽമെത്തവിരിപ്പുകം
ഇക്കാഴ്ചയെല്ലാം കൈക്കൊണ്ടാൻ മുഖ്യൻനാഗപുരേശ്വരൻ
വേണ്ടുന്നായവവാങ്ങിച്ചു പാണ്ഡുനന്ദിതവാഹനൻ
നാട്ടാർക്കു നന്ദിയാംവണ്ണം ഹസ്തിനാപുരമെത്തിനാൻ
രാജേന്ദ്രൻ ശാന്തനുപരം ഭരതൻതാനിവർക്കഹോ
മാഞ്ഞുനില്ക്കും കീർത്തിപാണ്ഡുവീണ്ടും കൂട്ടിവിളക്കിനാൻ
കുരുരാഷ്ട്രങ്ങളും മുന്നം കുരുവംശധനങ്ങളും
ഹരിച്ചു നൃപരെക്കപ്പംതരുമാറാക്കി പാണ്ഡുതാൻ
എന്നരച്ചാർമന്നവരും മന്നോർമന്ത്രികളുംസമം
പാരം നന്ദിച്ചുനന്ദിച്ചാപ്പൌരജാനപദൌഘവും
അവൻ വരുമ്പോളെതിരേററിതു ഭീഷ്മാദ്യരേവരും
കരീന്ദ്രപുരിവിട്ടേറെദ്ദൂരെപ്പോയാർ നരാധിപൻ
ധനജാലം കൊണ്ടുവരുന്നതു നന്ദിച്ചുനോക്കിനാർ
പല വാഹനമേററീട്ടു പലരത്നസമുച്ചയം
ഹസ്ത്യശ്വരഥരത്നങ്ങൾ പൈക്കളൊട്ടകമാടുകൾ
ഇവയ്ക്കന്തംകണ്ടതില്ലാ ഭീഷ്മർ മുമ്പിട്ടകൌരവർ
താതപാദങ്ങൾ കുമ്പിട്ടാക്കൌസല്യാനന്ദവർദ്ധനൻ
മുറയമ്മാവമാനിച്ചു പൌരജാനപദാളിയേ
പുരരാഷ്ട്രങ്ങൾമർട്ടിച്ചുതിരിച്ചെത്തിയ പുത്രനേ
തഴുകിബ്ഭീഷ്മർ കണ്ണീരുമൊഴുകിക്കൊണ്ടുനിന്നുപോയ്

പെരുമ്പറയടിച്ചുച്ചംപരംശംഖം മുഴങ്ങവേ
പൌരഹൎഷത്തൊടും നാഗപുരമേറീടിനാനവൻ 46

നൂററിപ്പതിനാലാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

കയ്യൂക്കാൽനേടിയ ധനം ധൃതരാഷ്ട്രമതത്തൊടും
ഭീഷ്മർക്കുമങ്ങുകാളിയ്ക്കുമമ്മയ്ക്കും നൽകിനാനവൻ 1
വിദുരർക്കും പാണ്ഡുപിന്നെയതസംഖ്യമയച്ചുടൻ
സുഹൃത്തുക്കളെയും തൃപ്തരാക്കീവിത്തത്തിനാലവൻ 2
പിന്നെബ്ഭീഷ്മൻ സത്യവതികൌസല്യയിവരേയുമെ
പിടിച്ച ശുഭവിത്തത്താൽപാണ്ഡു സന്തുഷ്ടരാക്കിനാൻ 3
ജയന്തനെശ്ശചീദേവിപോലാവിജയിപുത്രനെ
തഴുകിക്കൊണ്ടു സന്തോഷമാണ്ടു കൌസല്യയേററവും 4
അവൻെറവിക്രമാൽ ചൈതുശതസാഹസ്രദക്ഷിണം
അശ്വമേധശതപ്രായം ധൃതരാഷ്ട്രൻ മഹാമഖം 5
കുന്തീമാദ്രികളോടൊത്തു സന്തോഷാൽ ഭരതൎഷഭ!
ഉത്സാഹിയാം പാണ്ഡുവാണു പേർത്തുംകാനനരാജിയിൽ 6
മാളികത്തട്ടുമോട്ടേറെ ലളിതപ്പുതുമെത്തയും
വെടിഞ്ഞവൻ കാട്ടിൽവാണുവേട്ടയിൽ കൌതുകത്തിനാൽ
ഹിമാലയാചലത്തിൻെറ തെക്കൻവക്കുപിടിച്ചവൻ
ഗിരിപൃഷ്ഠങ്ങളിൽപ്പാർത്തു പെരുംദ്രുമവനത്തിലും 8
കുന്തിയോടും മാദ്രിയോടുമൊത്തു കാട്ടിൽനടപ്പവൻ
പാണ്ഡുശോഭിച്ചു പിടികളൊത്തോരിന്ദ്രഗജോപമൻ 9
ഭാരതൻ ഭാൎയ്യമാരൊത്തു വാളും വില്ലും ശരങ്ങളും
വിചിത്രമാം ചട്ടയുമായസ്രുദക്ഷൻ നടക്കവെ 10

ദേവനാണിവനെന്നോർത്താർ കേവലം വനവാസികം
അവനു കാമഭോഗങ്ങളെല്ലാം ഭൃത്യരതന്ത്രിതം 11
കാട്ടിൽക്കൊണ്ടക്കൊട്ടത്താരധൃതരാഷ്ട്രന്റെ ശാസനാൽ
ദേവകോർച്ചീലന്നു ചാരശവിയാകുന്ന കന്യക 12
രൂപയൌവനമാണ്ടോളുണ്ടെന്നുകേട്ടു സരിത്സുതൻ
ഉടൻവരിച്ചവളെയാനയിച്ചു ഭരതർഷഭൻ 13
മഹാത്മാവാം വിദുരനും വേളികൃയ നടത്തിനാൻ
ജനിപ്പിച്ചാനവളിലാവിദുരൻ കുരുനന്ദന! 14
തനിക്കൊത്ത ഗുണംചേർന്നു വിനയംപൂണ്ടമക്കളെ

നൂററിപ്പതിനഞ്ചാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ഗാന്ധാരിയിൽപ്പുത്രശതം ജനിച്ചു ജനമേജയ!
ധൃതരാഷ്ട്രനു വൈശ്യസ്ത്രീയിങ്കൽ മറെറാരുപുത്രനും 1
കുന്തീമാദ്രികളിൽപ്പാണ്ഡുവിന്നഞ്ചുസുതർ വീരരായ്
ദേവന്മാർകളിൽനിന്നുണ്ടായ്വനു വംശംവളർത്തിടാൻ 2

ജനമേജയൻ പറഞ്ഞു

ഗാന്ധാരിയിൽപ്പുത്രശതമുണ്ടായിക്കൊണ്ടതെങ്ങിനെ
എത്രകാലംകൊണ്ടവർക്കുള്ളായുസ്സെന്നു കണക്കിനാം 3
ധൃതരാഷ്ട്രനു വൈശ്യസ്ത്രീപുത്രനുണ്ടായതെങ്ങിനെ
തനിക്കുചേരും ഗാന്ധാരിഭാര്യയോ ധർമ്മചാരിണി 4
അനുകൂലംനില്ക്കുയെന്തേ ധൃതരാഷ്ട്രൻ ചതിക്കുവാൻ
ആമഹാത്മാവിന്റെ ശാപമേററാപ്പാണ്ഡുവിനെങ്ങിനെ 5
ദൈവതോല്പാദിതസുതരെവരുണ്ടായുമഹാരഥർ
ഇതുവിടാൻ! മുറക്കേറെം വിസ്തരിച്ചുതപോനിധേ 6
കഥിച്ചിടേണമേ ബന്ധുകഥ മേ മതിയായ്വാര

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

വിശപ്പും ക്ഷീണവുംകൂട്ടും വ്യാസൻചെന്നൊരുനേരമെ 7
സന്തോഷിപ്പിച്ചു ഗാന്ധാരി വരവും വ്യാസനേകിനാൻ
വരിച്ചാളവും ഭർത്താവിൻ ശരിക്കാം നൂറുമക്കളെ 8
ധൃതരാഷ്ട്രനിൽനിന്നുണ്ടായ്കാലേ ഗർഭമവൾക്കൊ
രണ്ടുവത്സരമാഗ്ഗർഭം പൂണ്ടുഗാന്ധാരി വാണുതെ 9
പ്രസവിക്കാതെ കണ്ടെന്നിട്ടവൾക്കതിൽ വിഷാദമായ്
ബാലാർക്കാഭൻ പുത്രനുണ്ടായ്കുന്തിക്കെന്നതു കേട്ടവൾ 10
തൻവയററിൻറെയാസ്ഥയ്യം താൻവിചാരിച്ചുകണ്ടൊ
ധൃതരാഷ്ട്രനറഞ്ഞീടാതതിയാം യത്നമാർന്നുടൻ 11
കുക്ഷിഘ്നാതംചെയ്യ ദുഃഖംവായ്ക്കും ഗാന്ധാരനന്ദിനി
പരംമാംസക്കട്ട പെറുതിരുമ്പിൻകീടതാംപടി 12
വയറിലീരാണ്ടെന്തീട്ടുള്ളതുടൻ വെടിയുംവിധൌ
അതറിഞ്ഞവൾതൻ മുന്നിലണഞ്ഞു വ്യാസനങ്ങുടൻ 13
തിണ്ണന്നാമാംസഖണ്ഡത്തെക്കണ്ടു താപസസത്തമൻ
സുബലാത്മജയോടോതീ ഹന്ത ചെയ്യുവതെന്തുനീ. 14
തന്നുള്ളിലുള്ള സത്യത്തെച്ചൊന്നാൾ മാമുനിയോടവൾ

ഗാന്ധാരി പറഞ്ഞു.

അർക്കാഭനഗ്ര്യസുതനെക്കുന്തി പെറെന്നു കേട്ടതിൽ 15
ദുഃഖമേറെ പൊറുക്കാഞ്ഞു കുക്ഷിഘ്നാതം കഴിച്ചുഞാൻ
നൂറനന്ദനരുണ്ടാമെന്നരുൾ ചെയ്തീലയോ ഭവാൻ 16
നൂറുമക്കൾക്കു പകരമീമാംസക്കട്ട പെറുഞാൻ

വ്യാസൻ പറഞ്ഞു.

ശരിയാണിതു തെറ്റായിവരില്ലാ സുബലാത്മജേ! 17
ഭോഷ്ക്കാതാ ഞാൻ വെടിയിലും കായ്ത്തിൽ പറയേണമോ
ഉടൻ നൂറുകുടം നെയ്യു നിറച്ചു ശരിയാക്കണം 18
ഗ്രുഢമായുള്ള ദേശത്തു രക്ഷയും ചെയ്തുകൊള്ളണം
തണുത്തവെള്ളം കൊണ്ടിട്ടീ മാംസക്കട്ട നനയ്ക്കണം 19

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

നനയ്ക്കുമ്പൊഴുതാമാംസക്കട്ട നുറായ്ത്തകർന്നുടൻ
പരം പെരുവിരൽത്തുമ്പിൻ വലിപ്പത്തിൽ തിരിഞ്ഞുതേ 20
നുറെറാന്നു മാംസശകലം ചേർച്ചപോലെ മഹീപതേ
ക്രമത്തിലാ മാംസഖണ്ഡമുടഞ്ഞതിലുദിച്ചുതേ 21
ഉടനായുവയേ നുറുകൂടത്തിങ്കലടച്ചുതാൻ
വെച്ചു ഗ്രധപ്രദേശത്തു രക്ഷയും ചെയ്തുവെച്ചുതേ 22
ഗാന്ധാരിയോട്ട ഭഗവാനരുളിച്ചെയ്തിതിത്തരം
ഇത്രകാലം കഴിഞ്ഞാലെ തുറക്കാവൂ കുടങ്ങളം നീ 23
എന്നോതിബ്ഭഗവാൻ വ്യാസനന്നവം നിയമിച്ചുടൻ
തപസ്സിന്നായെഴുന്നെള്ളീ ഹിമാദ്രിയുടെ സാനുവിൽ 24
ഈക്രമാലതിലുണ്ടായീ ദുര്യോധനനരാധിപൻ
നന്മക്രമപ്രമാണത്താൽ ജ്യേഷ്ഠനത്രേ യുധിഷ്ഠിരൻ 25
അതുചൊല്ലീ ഭീഷ്മരോടും വിദുരൻ തന്നൊടും പരം
എന്നോ ജനിച്ചു ദുർദ്ധർഷൻ ദുര്യോധനനവൻ വിഭോ 26
അന്നേപിറന്നിതാ ബ്ഭീമനെന്ന വീരൻ മഹാബലൻ
ജാതനാകും മാത്രയിലാ ധൃതരാഷ്ട്രസുതൻ നൃപ! 27
കഴുതയ്ക്കൊത്ത നാദത്തിൽ പരം കൂകിക്കരഞ്ഞുതേ
എതിർശബ്ദിച്ചു കഴുത കുറുക്കൻ കഴു കാക്കകളം 28
കൊടുംകാറും വീശിയുണ്ടായുടൻ ദിശാഹമപ്പൊഴേ
അതിനാൽ ഭീതനാമ്മാറാധൃതരാഷ്ട്രൻ പറഞ്ഞുതേ 29
ബന്ധുവിപ്രരെയും ഭീഷ്മവിദുരന്മാരെയും പരം
വരുത്തി മിത്രങ്ങളെയും കുരുരാജ്യത്തുകാരെയും 30
യുധിഷ്ഠിരൻ രാജപുത്രൻ ജ്യേഷ്ഠനീക്കുലവർദ്ധനൻ
സദ്ഗുണത്താൽ നാടുവാഴുമതിലോതേണ്ടതില്ലിഹ 31
അവനേറശേഷമിവനുമവനീപതിയാകുമോ
ഇതെന്നോടോതുവിൻ സത്യമിതിങ്കൽ ഭാവിയാംഫലം 32
ഇക്കണക്കോതി നിർത്തുമ്പോൾത്തിക്കടച്ചുടനെങ്ങുമേ

അശിവപ്രദമായ് ക്രൂകീ ശിവാക്രുവ്യാദമണ്ഡലീ 33
ഇഹേലാരദ്ദർന്നിമിത്തങ്ങളം നോക്കിക്കണ്ടുടനെങ്ങുമേ
അഥവിപ്രേന്ദ്രരും ചെല്ലി വിദുരൻ താനുമിങ്ങിനേ 34
ഇഹേലാരദ്ദർന്നിമിത്തങ്ങളം പാർക്കുമ്പോളം മനുജാധിപ!
നിനക്കുള്ളീ ജ്യേഷ്ഠപുത്രൻ ജനിച്ചപ്പോളുദിക്കയാൽ 35
ദുഡമിക്കുലവും നാട്ടം മുടിയുമവനാമിവൻ
അതിനു ശാന്തികളകിൽപ്പാലിയുകിൽ വിപത്തുതാൻ36
തൊണ്ണൂറൊമ്പതു താൻ പോരും നിന്നുണ്ണികളം നരാധിപ!
കുളകീയിവനേ വേഗം കുലശാന്തിനിനയുകിൽനീ 37
ഒരുത്തനാൽ നന്മചെയ്ക കുലത്തിനും ജഗത്തിനും
കുലാത്ഥമേകനെവിടാം കുലം ഗ്രാമാത്ഥമായ്വിടാം 38
നാടിനായിവിടാം ഗ്രാമമാത്മാർത്ഥം ഭൂമികൈവിടാം
ഏവം വിദുരനും ഭൂമീദേവന്മാരുമുരയുകിലും 39
പുത്രപ്രീതനതു ചെയ്തീലാ പുത്രസ്നേഹം നിമിത്തമായ്
ധൃതരാഷ്ട്രനു പിന്നീട്ട സൂതർ നൂറു തികഞ്ഞുതേ 40
ഒരുമാസംകൊണ്ടു പിന്നെയൊരു കന്യകയും പരം
വയർവർദ്ധിച്ചു ഗാന്ധാരിയഴലാണ്ടമരുംവിധൌ 41
ധൃതരാഷ്ട്രനരേന്ദ്രനു വൈശ്യസ്ത്രീഷു ചെയ്തപോൽ
ആയാണ്ടിൽ ധൃതരാഷ്ട്രനുണ്ടായായുൻ ശ്രുതകീർത്തിമാൻ
യുയുത്സുകരണൻ പുത്രൻ സ്വയം ധീമാൻ നരേശ്വര!
ഇതേവം നൂറുപേരുണ്ടായ് ധൃതരാഷ്ട്രനു നന്ദനർ 43
മഹാരഥന്മാർ വീരന്മാർ മകളായൊരു കന്യയും
യുയുത്സുവൈശ്യാതനയനായ വീരകുമാരനും 44

നൂറിപ്പതിനാറാമദ്ധ്യായം

ജനമേജയൻ പറഞ്ഞു.

ധൃതരാഷ്ട്രാത്മജന്മാരേയാദ്യമങ്ങു കഥിച്ചതിൽ
നൂറെന്നല്ലോ ചൊല്ലിയപ്പോളരും ചെയ്തീല കന്യയെ 1

യുയുത്സുവൈശ്യാതനയൻ നൂറിന്മേലൊരു കന്യക
ഗാന്ധാരരാജപുത്രിയ്ക്കു നൂറുമക്കളതെന്നതാൻ 2
മഹർഷിമതിമാൻ വ്യാസനിഹ ചൊല്ലീ തപോധനൻ
പിന്നെയെങ്ങിനെയാണിപ്പോഠം കന്യയൊന്നെന്നു
ചൊല്ലി നീ 3
മാംസപിണ്ഡം നൂറുഖണ്ഡമാക്കിയാമുനിയെങ്കിലോ
ഉണ്ടാവാൻ തരമില്ലല്ലോ സൌബലേയിയ്ക്കു നന്ദിനി 4
എന്നാലെങ്ങിനെയുണ്ടായിവന്നു ദുര്യോധനാം മകഠം
എന്നാകപ്പാടെയിങ്ങുണ്ടാകുന്നു മമകുതൂഹലം 5

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

കൊള്ളാമിച്ചോദ്യമിങ്ങോതിക്കൊള്ളുന്നേൻ പാണ്ഡവേയ! (ഞാൻ
ആ മാംസപിണ്ഡം ഭഗവാനാമഹർഷി തനിച്ചുതാൻ 6
തണ്ണീർകോരി നനച്ചിട്ടു ഖണ്ഡം ഖണ്ഡമതാക്കിനാൻ
തത്രഭാഗം വേർതിരിച്ചു ധാത്രിയെക്കൊണ്ടു പാർത്ഥിവ! 7
നൈനിറച്ചുകുടംതോറും താനോരോന്നിടുവിച്ചുതെ
ഈനേരത്തങ്ങുഗാന്ധാരി താനേറ്റം സുദ്ധവ്രത 8
പുത്രിയിൽസ്നേഹസംബന്ധമൊത്തിയന്നവരാംഗന
മനസ്സിലോർത്തുകൊണ്ടോളിങ്ങിനിക്കു ശതമാത്മജർ 9
ജനിക്കുമില്ലസന്ദേഹം മുനിതെറ്ററിയുരച്ചിടാ
എന്നാലിനിക്കു മകളുണ്ടെന്നാലുണ്ടെത്രയോരസം 10
നൂനമീനൂറുപേർക്കൊക്കെയന്നജത്തിയുമായ്യരും
ദൌഹിത്രമൂലമാം ലോകംപൂകുമേ പിന്നെയെൻപതി 11
ഹന്തസ്നീകഠംക്കു ജാമാതൃബന്ധപ്രീതിപെരുത്തുപോൽ
ഇനിക്കും നൂറുപേർക്കും മേൽജ്ജനിച്ചുമക്കളെങ്കിലൊ 12
പുത്രദൌഹിത്രരോടൊത്തിട്ടെത്രയോ കൃതകൃത്യഞാൻ
ഞാനുത്തമംതപം ഹോമം ദാനമെന്നിവയൊത്തുടൻ 13

ഗുരുപ്രിയം ചെയ്തിരിക്കിലൊരു പുത്രിജനിക്കണം
എന്നേവമവൾ ചിന്തിക്കുമന്നേരം വ്യാസമാമുനി 14
ഭാഗിച്ചിതാമാംസപിണ്ഡം ഭഗവാൻ താപസോത്തമൻ
നൂറെണ്ണമെണ്ണീട്ടരുളീസൈരം ഗാന്ധാരിയോടവൻ 15

വ്യാസൻ പറഞ്ഞു

ഇതാ നൂറുസുതന്മാരായോരുകില്ലെന്നതോർക്കനീ ഞാൻ
ദൈവഹിതാർത്ഥം നൂറിനുംമേലാകും ഭാഗവുമുണ്ടിതാ 16
ഇതു സുന്ദരിയായ്ത്തീരും സുതയാം തേ യഥേപ്സിതം
പിന്നെവേറെ നൈക്കുടമങ്ങൊന്നെടുപ്പിച്ചു താപസൻ 17
അതിലിട്ടാനതും കന്യാഭാഗമെന്നാമുനീശ്വരൻ
ഇതേവം ദുര്യോധനജന്മമോതിനേനിഹ ഭാരത! 18
പരംരാജേന്ദ്ര ഞാനെന്തുവിവരിക്കേണ്ടു സമ്മതെ!

നൂറിപ്പതിനേഴാമദ്ധ്യായം

ജനമേജയൻ പറഞ്ഞു

ജ്യേഷ്ഠാനുക്രമമായിട്ടീ നൂറുപേരുടെ പേരുകൾ
ധാർത്തരാഷ്ട്രക്രമം ചേരുമ്മട്ടു ചൊല്ലിത്തരേണമെ 1

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ദുര്യോധനൻതാൻ യുയുത്സുപിന്നെ ദുശ്ശാസനൻപരം
ദുസ്സഹൻ ദുശ്ശലൻ പിന്നെജ്ജലസന്ധൻ സമൻ സഹൻ 2
വിന്ദാനുവിന്ദർ ദുർദ്ധർഷൻ സുബാഹുർ ദുഷ്പ്രധർഷണൻ
ദുർമ്മർഷണൻ ദുർമ്മുഖൻതാൻ ദുഷ്കർണ്ണൻ കർണ്ണനങ്ങിനെ 3
വിവിംശതി വികർണ്ണൻതാൻ ശലൻ സത്വൻ സുലോചൻ
ചിത്രോപചിത്രർ ചിത്രാക്ഷൻ ചാരുചിത്രൻ ശരാസനൻ 4
ദുർമ്മദൻ ദുർവ്വിഗാഹൻതാൻ വിവിത്സു വികടാനനൻ
ഊർണ്ണനാഭൻ സുനാഭൻതാൻ പിന്നെ നന്ദോപനന്ദകർ 5

ചിത്രബാണൻ ചിത്രവർമ്മൻ സുവർമ്മൻ ദുർവ്വിമോചൻ
അയോബാഹു മഹാബാഹു ചിത്രാംഗൻ ചിത്രകുണ്ഡലൻ 6
ഭീമവേഗൻ ഭീമബലൻ വലാകി ബലവർദ്ധനൻ
ഉഗ്രായുധൻ സുഷേണൻതാൻ കുണ്ഡധാരൻ മഹോദരൻ 7
ചിത്രായുധൻതാൻ നിഷംഗി പാശിവൃന്ദാരകൻപരം
ദൃഢവർമ്മൻ ദൃഢക്ഷത്രൻ സോമകീർത്തിയനുദരൻ 8
ദൃഢസന്ധൻ ജരാസന്ധൻ സത്യസന്ധൻ സദസ്സുവാക്
ഉഗ്രശ്രവസ്സുഗ്രസേനൻ സേനാനീ ദുഷ്പരാജയൻ 9
അപരാജിതൻ കുണ്ഡശായി വിശാലാക്ഷൻ ദുരാധരൻ
ദൃഢഹസ്തൻ സുഹസ്തൻതാൻ വാതവേഗൻ സുവർച്ചസം 10
ആദിത്യകേതു ബഹ്വാശി നാഗദത്തോഗ്രശായികം
കവചിക്രഥനൻ കുണ്ഡി കുണ്ഡധാരൻ ധനുർദ്ധരൻ 11
ഉഗ്രഭീമരഥന്മാരാവീരബാഹുവലോല്പടൻ
അഭയൻ ദൃഢകർമ്മാവു പിന്നേദൃഢരഥാശ്രയൻ 12
അനാധൃഷ്യൻ കുണ്ഡഭേദി വിരാവി ചിത്രകുണ്ഡലൻ
പ്രമഥൻതാനാപ്രമാഥി ദീർഘരോമൻ സുവീര്യവാൻ 13
ദീർഘബാഹു മഹാബാഹു വ്യൂഢോരസ്കാഞ്ചനധ്വജൻ
കുണ്ഡാശിവിരജസ്സേവം നൂറിന്മേലങ്ങുദുര്യോധന 14
നൂറുപേർമക്കളീവണ്ണം നൂറിന്മേലൊരു കന്യയും
പേരിൻക്രമത്തിൽ താനോർക്ക പിറപ്പിൻ ക്രമവുംനൃപ! 15
എല്ലാരും നല്ലതിരഥർ ശൂരർ പോരിൽസമർത്ഥരാം
ഏവരും ധർമ്മവിജ്ഞന്മാർ സർവ്വശസ്ത്രാസ്ത്രകോവിദർ 16
എല്ലാവരേയും വേറെപ്പിച്ചു മല്ലാക്ഷികളെമന്നവ!
ധൃതരാഷ്ട്രൻ പരീക്ഷിച്ചു സമയേവിധിയാംവിധം 17
സമയത്തിൽദുര്യോധനയെ ധൃതരാഷ്ട്രനരേശ്വരൻ
ജയദ്രഥനു താൻനൽകീ മുറക്കു ഭരതർഷഭ! 18

നൂറ്റിപ്പത്തിനെട്ടാമദ്ധ്യായം

ജനമേജയൻ പറഞ്ഞു

പറഞ്ഞു ധാർത്തരാഷ്ട്രർക്കുള്ളാഷ്മാം മുഖ്യസംഭവം
അമാനുഷം മാനുഷരിൽ ബ്രഹ്മവിത്തമനാം ഭവാൻ 1
വിവരിച്ചുവർത്തൻ പേരുമിവിട്ടന്നരുൾചെയ്യ ഞാൻ
കേട്ടേനിനിപ്പാണ്ഡുവർത്തൻ കഥചൊൽക തപോനിധേ! 2
അവരേറേം യോഗ്യരല്ലോ ദേവരാജപരാക്രമർ
അംശാവതരണേ ദേവഭാഗമെന്നങ്ങു ചൊന്നവർ 3
അതിമാനുഷകർമ്മാക്കളവർക്കുള്ള കഥാക്രമം
ജന്മംമുതല്ക്കു വിശദം വൈശമ്പായന! ചൊൽകനീ 4

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

മൃഗവ്യാളങ്ങളുള്ളോരുകാട്ടിൽപ്പാണ്ഡുമഹീപതി
ചുറുമ്പോൾ കണ്ട മിഥുനധർമ്മംചെയ്യുന്ന മാനിനെ 5
ആമാനിനേയും മാൻപേടതന്നെയും പാണ്ഡുവങ്ങുടൻ
കാഞ്ചനക്കെട്ടെഴും കൂർത്തുള്ളഞ്ചമ്പെയ്തു പിളർന്നതെ 6
ആമാനോ നൃപതേ! യോഗ്യൻ മാമുനീന്ദ്രകുമാരകൻ
ഭാര്യയോടൊത്തുമാനായ് നിന്നിണകൂടുകയാണഹോ 7
മനുഷ്യവാക്കുചൊല്ലിപ്പെൺമാനുമായിണചേർന്നവൻ
ആകുലേന്ദ്രിയനായ്ത്തീണ വിലപിച്ചീടിനാനുടൻ 8

മൃഗം പറഞ്ഞു

കാമക്രോധങ്ങൾവന്നാലും ബുദ്ധികെട്ടവരാകിലും
പാപംചെയ്യും മർത്ത്യരുമീ നൃശംസങ്ങളൊഴിക്കുമെ 9
വിധിയേബ്ബുദ്ധിവെല്ലില്ലാ ബുദ്ധിയേവിധിവെല്ലുമെ
വിധികൊണ്ടുവരുംകായ്യം ബുദ്ധിമാനുമറിഞ്ഞിടാ 10
മുറയുംധർമ്മമെഴും മുഖ്യവംശത്തിൽ ജാതനാം തവ
കാമലോഭഭ്രമത്താലെന്തേവം ബുദ്ധിപിഴയ്ക്കുവാൻ 11

പാണ്ഡു പറഞ്ഞു

ശത്രുഹിംസയിലുള്ളോരു വൃത്തിമന്നോർക്കുവേട്ടയിൽ
എന്നല്ലോമൃഗ! നീ മോഹാലെന്നെ നിന്ദിച്ചിടായ്കെടോ 12
ചതിവിട്ടും ചതിച്ചിട്ടും വിധിപ്പൂ മൃഗഹിംസനം
എന്നല്ലോ ന്യായധർമ്മം നീയെന്തേവം നിന്ദചെയ്യുവാൻ 13
അഗസ്ത്യമുനി സത്രത്തിൻമദ്ധ്യേനായാട്ടചെയ്തതാൻ
ആരണ്യകമൃഗംകൊണ്ടു ദേവപ്രാർത്ഥനചെയ്തപോൽ 14
പ്രമാണംകണ്ടധർമ്മത്തിൽ നമ്മേനിന്ദിപ്പതെന്തുനീ
നിങ്ങൾക്കുള്ളവപാഹോമമഗസ്ത്യൻ ചെയ്തതില്ലയൊ 15

മൃഗം പറഞ്ഞു

മനുഷ്യർ വൈരികളെയുമെയ്യാ പാഴായി മന്നവ!
വധകാലങ്ങളിൽച്ചെയ്യും വധമേ ശ്രേഷ്ഠമായ്പ്രഭു 16

പാണ്ഡു പറഞ്ഞു

അപ്രമാദപ്രമാദങ്ങൾ നോക്കാതുക്കാൽ മൃഗങ്ങളെ
തീക്ഷ്ണോപായങ്ങളാൽക്കൊൽവൂമൃഗ! നിന്ദിപ്പതെന്തുനീ

മൃഗം പറഞ്ഞു

സ്വാർത്ഥമായ്ഞാൻ മൃഗവധം നിന്ദിക്കുന്നില്ല മന്നവ!
അനുശംസ്യാലോർത്തിടേണ്ടതാണു നീയെൻറെ മൈഥുനം
സർവ്വർക്കും ഹിതമാംകാലേ സർവ്വർക്കും രസകാരണെ
മൈഥുനേ ബുധനാമാരു മാനിനെക്കൊന്നിടും വനെ 19
ഈമാമ്പേടയിലൂഴീശ! മൈഥുനം ചെയ്തിടുന്നുഞാൻ
പുരുഷാർത്ഥഫലത്തിന്നായതു പാഴാക്കിവിട്ട നീ 20
അക്ലിഷ്ടകർമ്മം ചെയ്തീടും ശ്ലാഘ്യശ്രീപൌരവാന്വയെ
ജാതനായനിനക്കേതും ചേർന്നതല്ലിതു കൌരവ! 21
മഹാനുശംസമാം കർമ്മം സർവ്വലോകവിഗർഹിതം
അസച്ഛ്രദ്ധമയശസ്യംതാനധർമ്മമിതുമന്നവ! 22
സ്ത്രീഭോഗത്തിൻവിശേഷജ്ഞൻശാസ്ത്രധർമ്മാർത്ഥവേദിനീ
സുരസന്നിഭനസച്ഛ്രദ്ധമിക്കർമ്മം ചെയ്തതൊത്തിടാ 23

നുശംസക്രിയ ചെയ്യോരായ്പാചാരികളായിഹ
ത്രിവർഗ്ഗംനോക്കിടാത്തോരേർപ്പിക്ഷിപ്പോൻ നൃപനല്ലി നീ24
എന്തുകിട്ടും കുറമെന്നോ ഹന്തമാനിൻെറരൂപമായ്
ഫലമൂലാശിമുനിയാ മെന്നെക്കൊന്നാൽ നിനക്കെടൊ 25
അരണ്യവാസിയായ്ശ്ശാന്തിപരനായിട്ടുമെന്നെ നീ
വധിക്കകാരണം നിന്നെയിതഞാനും ശപിക്കുവൻ 26
ഇണക്കൂട്ടമ്പൊഴിക്കഷ്ടം പിണക്കുംകാമിയാം തവ
ജീവാവസാനമീവണ്ണമാവുമ്പോൾത്തന്നെവന്നിടും 27
ഞാനോ കിന്ദമനെന്നുള്ള തപസ്സിദ്ധിയെഴുംമുനി
മനുഷ്യരിൽത്രപാമൂലം മൃഗിയിൽച്ചെയ്യു മൈഥുനം 28
മാനായ്മാൻകൂട്ടമോടൊത്തു ഞാനീക്കാട്ടിൽ നടക്കുവൻ
അറിയാത്തനിനക്കെന്നാൽ ബ്രഹ്മഹത്യവരില്ലെടൊ 29
മൃഗരൂപംപൂണ്ടു കാമിയാകുമെന്നെ വധിക്കയാൽ
ഈമട്ടുതന്നേ നീ മൂഢ! ഫലംകൈക്കൊണ്ടിടും ദൃഢം 30
കാമമോഹിതനായ്കാന്തയൊത്തു ക്രൂത്താടിടുമ്പോൾ നീ
ഈനിലക്കെത്തിയാലപ്പോൾ പ്രേതലോകം ഗമിച്ചിടും 31
അന്ത്യകാലത്തുസംസർഗ്ഗമേതുകാന്തയോടൊത്തു നീ
ചെയ്താർക്കുമൊഴിയാത്തോരാ പ്രേതലോകം ഗമിയ്ക്കുമെ 32
ഭക്തിയോടവളും നിന്നോടൊത്തുതന്നെ മരിച്ചിടും
സുഖത്തിൽവാഴും ഞാനേവം ദുഃഖത്തിൽപ്പെട്ടപോലവെ33
സുഖംപ്രാപിച്ചിടും നീയും ദുഃഖത്തിൽപ്പെട്ടുപോകുമെ
വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു
ഈമട്ടുചൊല്ലി ദുഃഖിക്കുമാമൃഗം മൃതനായിതെ 34
പെട്ടെന്നു ദുഃഖംകൊണ്ടാർത്തിപ്പെട്ടു വല്ലാതെപാണ്ഡുവും

നൂററിപ്പത്തൊമ്പതാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

സ്വന്തംബന്ധുവിനെപ്പോലേ ഹന്ത ചത്തമൃഗത്തിയെ
വിട്ടുപോന്നാബ്ഭാര്യമാരുമൊത്തുടൻ പാണ്ഡുകേണുതെ 1

പാണ്ഡു പറഞ്ഞു

സൽക്കുലത്തിൽപ്പിറന്നോരും ദുഷ്കർമ്മംകൊണ്ടുദുർഗ്ഗതി
അകൃതാത്മാക്കൾ തേടുന്നു ഹാ കഷ്ടം കാമമോഹിതർ 2
നല്ലധർമ്മിഷ്ഠന്റെ പുത്രൻ ബാല്യത്തിൽജ്ജനകൻ മമ
കാമാത്മാവായ്മരിച്ചെന്നു കാമം കേട്ടറിവുണ്ടു മെ 3
കാമാത്മാവാമാന്ധ്യപന്റെ ക്ഷേത്രത്തിൽസ്സുതപ്രവാനുനി
എന്നെജ്ജനിപ്പിച്ചു സാക്ഷാൽ കൃഷ്ണദ്വൈപായനൻ പ്രഭു 4
ആയിനിയ്ക്കിച്ചീത്തബുദ്ധിയായീ വ്യസനനിഷ്ടയിൽ
ദൈവദോഷംകൊണ്ടു നായാട്ടീവണ്ണം ചെയ്ക കാരണം 5
മോക്ഷത്തിന്നായ്നോക്കിടുന്നോൻബന്ധംവ്യസനഹേതുവാം
പിതാവെട്ടത്തൊരാനിത്യവൃത്തികയ്ക്കാംവനിങ്ങുഞാൻ 6
ആത്മാവിനെശ്ശോഭനതപസ്സോടുചേർക്കുന്നതുണ്ടിനി
അതിനാൽ ഞാൻതനിച്ചൊറ്റക്കോരോ വൃക്ഷച്ചുവട്ടിലായ്
ഭൈക്ഷ്യമുണ്ടും മുണ്ഡിതനായ് ചുറ്റുവേനാശ്രമങ്ങളിൽ
പൊടിയേറും ശൂന്യമാകും കുടിലിൽക്കുടികൊണ്ടുമെ 8
മരച്ചുവട്ടിൽത്താൻ പാർത്തും പ്രിയാപ്രിയവിഹീനനായ്
ശോകഹർഷങ്ങൾകൈവിട്ടു നിന്ദാസ്തുതിസമാശനായ് 9
ആശീർന്നതികൾകൈവിട്ടു നിർദ്വന്ദൻ നിഷ്പരിഗ്രഹൻ
ആരിലും നിന്ദിയാതേ ഭൂവാരിലും വളയാതെതാൻ 10
നിത്യം പ്രസന്നമുഖനായേവർക്കും ഹിതകാരിയായ്
ചരാചരം നാല്തരം ചെറുതും ഹിംസിയാതയും 11
സപ്രജക്കൊപ്പമേ സർവ്വപ്രാണിജാലം നിനച്ചുമെ
ഓരോനേരം ഭിക്ഷ പത്തുഗൃഹം തെണ്ടിബ്ഭുജിച്ചുമെ 12
ഭിക്ഷകിട്ടായ്കിലന്നന്നഭക്ഷണം കൈവെടിഞ്ഞുമെ
അല്പാല്പം താനഷ്ടിചെയ്കും മുല്പടിക്കൊത്തിടായ്കിലൊ 13
പിന്നെയേഴ്ഗൃഹം തെണ്ടിയന്നഭിക്ഷ കഴിച്ചുമെ
ലാഭാലാഭങ്ങളിൽത്തുല്യഭാവനായ് വ്രതമാണ്ടുമെ 14
കോൽകൊണ്ടു കയ്യിൽ തച്ചാലും ചന്ദനം പൂശിയെങ്കിലും

ആരണ്ടുപേരിലും തിന്മനന്മയോർക്കാതെകണ്ടുമെ 15
ജീവിപ്പാനും മരിപ്പാനുമാവതോർക്കാതകണ്ടുമെ
ജീവിതം മൂതിയീരണ്ടിൽ പ്രീതിദ്വേഷങ്ങൾ വിട്ടുമെ 16
കാലനിർണ്ണയമുള്ളോന്നായ്ക്കൊലമുള്ളോർക്കുസാദ്ധ്യമായ്
ഉള്ളഭൂദയകർമ്മത്തെയെല്ലാം തീരെ ത്യജിച്ചുമെ 17
അനിത്യങ്ങളവറിങ്കലിന്ദ്രിയക്രിയവിട്ടുമെ
ധർമ്മാർത്ഥങ്ങളെയുംവിട്ട കത്മഷംതീർന്ന ശുദ്ധനായ് 18
സപ്തപാപങ്ങളുംതീർന്ന സപ്തബന്ധമറുത്തുമെ
ഒന്നിന്നുംപാട്ടിലാകാതെതന്നെത്താൻവായുപോലയായ് 19
ഇസ്ഥിതിക്കൊത്തൊരു ധൃതിയൊത്തിവണ്ണം നടന്നിനി
ദേഹംത്യജിക്കുവൻ ഭീതിയാകെയറവഴിക്കു ഞാൻ 20
വീര്യംകെട്ടവിഷാദപ്പെട്ടോരീക്ഷ്വാണമാംവഴി
സ്വധർമ്മംവിട്ടവീര്യംകെട്ടിനിപ്പോകുന്നതല്ല ഞാൻ 21
മാനാവമാനമേററിട്ട താനന്യനൊട്ട ദീനനായ്
കാമത്താൽവൃത്തിയാചിക്കുമവൻ ശ്വാവിനുതുല്യനാം 22

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ഉടനേവംചൊല്ലിമാഴ്കി നെടുവീർപ്പിട്ട മന്നവൻ
കുന്തിയേയും മാദ്രിയേയും നോക്കീട്ടിങ്ങിനെചൊല്ലിനാൻ 23
കൌസല്യപിന്നെക്ഷത്താവാം വിദുരൻ ബന്ധുമാൻ നൃപൻ
ആര്യയാകുംസത്യവതി ഭീഷ്മൻ നൃപപുരോഹിതർ 24
ബ്രാഹ്മണശ്രേഷ്ഠർയജ്ഞാക്കൾ സംശിതവ്രതരായവർ
പൌരവൃദ്ധരുമുണ്ടല്ലോ നമുക്കുറവരായവർ 25
നന്ദിപ്പിച്ചവരോടേതു പാണ്ഡുകാടേറിയെന്നതും
വനവാസത്തിന്നുറച്ച കണവൻമൊഴി കേട്ടടൻ 27
തക്കതാംമൊഴി ചൊന്നാളാക്കുന്തിയും മാദ്രിതാനുമെ
മുഖ്യാശ്രമങ്ങൾമററില്ലേ കയ്ക്കാംവാൻ ഭരതർഷഭ! 28
ധർമ്മപത്നികളാം ഞങ്ങളൊത്തുചേർന്ന തപിക്കുവാൻ
സ്വർഗ്ഗ്യമാകുംഫലം പാർത്തുദേഹത്യാഗംകഴിക്കുകിൽ 29

ഭവാൻതാൻ നാഥനായ്ത്തീരും സത്യത്തിന്നുമസംശയം
ഇന്ദ്രിയഗ്രാമവുംവെന്നു ഭർത്തൃലോകാപ്തിയോർത്തുതാൻ 30
കാമസൌഖ്യം കൈവെടിഞ്ഞു തപിക്കുന്നുണ്ടു ഞങ്ങളും
അങ്ങുന്നുബുദ്ധിമാനിന്നീ ഞങ്ങളെത്താൻ ത്യജിക്കുകിൽ 31
ഇക്ഷണം ഞങ്ങളിജ്ജീവൻ പോക്കുന്നുണ്ടില്ലസംശയം

പാണ്ഡു പറഞ്ഞു

ഇമ്മട്ടുനിങ്ങളീദ്ധർമ്മകർമ്മത്തിന്നൊത്തൊരുങ്ങുകിൽ 32
സ്വയംഞാനിനിയച്ഛന്റെ നിത്യയാംവൃത്തിയേല്ക്കുവൻ
ഗ്രാമ്യസൌഖ്യാശനം വിട്ടു വൻതപസ്സു തപിച്ചുഞാൻ 33
വല്ക്കലംപൂണ്ടു ഫലമൂലാശിയായ്കാട്ടിൽ വാഴുവൻ
രണ്ടുസന്ധ്യക്കു മൂത്തഗ്നിഹോത്രഞ്ചെയ്തുശരിക്കുഞാൻ 34
മെലിഞ്ഞുള്ളാശിയായ് ചീരജടാചർമ്മങ്ങളേന്തിയും
മഞ്ഞും കാറും വെയിലുമേറാപ്പൈദാഹം പൊറുത്തുമെ 35
ദുസ്സാദ്ധ്യമാം തപസ്സാലിശ്ശരീരം ശുഷ്കമാക്കിയും
ഏകാന്തശീലനായോർത്തു പകപാപകപാന്നവൃത്തിയാൽ 36
പിതൃവാനോർക്കുവന്യംവാഗംബുതർപ്പണമേകിയും
കുലസ്ഥവാനപ്രസ്ഥർക്കുപോലും കാഴ്ചയൊഴിച്ചുതാൻ 37
അപ്രിയംചെയ്തയില്ലെന്തോ നാട്ടുകാർക്കോതിടേണമൊ
ഇത്ഥമാരണ്യശാസ്ത്രമ്പോലുഗ്രാതുഗ്രവിധിക്രമം 38
കാത്തുകൈക്കൊള്ളുവൻ ഞാനീക്കായനാശംവരുംവരെ

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

പരമേവം ഭാര്യമാരോടരുൾചെയ്കുനന്ദനൻ 39
ചൂഡാമണിപതക്കം തോൾവളവന്മണി കുണ്ഡലം
വിലയേറുന്നവസ്ത്രങ്ങം മടവാർഭ്രഷണങ്ങളും 40
എല്ലാംവിപ്രർക്കുനൽകീട്ടുചൊല്ലിനാൻപാണ്ഡുപിന്നെയും
ഹസ്തിനാപുരിപുക്കോരു പാണ്ഡുകാടേറിയെന്നുടൻ 41
അർത്ഥം കാമം സുഖം പാരമൊത്തിടും രതിയെന്നിവ
എല്ലാംവിട്ടുംഭാര്യമാരുമൊത്തുപൊയ്കാണ്ടിതെന്നുതാൻ 42

അപ്പോളവന്നു തുണയാമാബ്ഭൃത്യഗണമൊക്കയും
ഭാരതേന്ദ്രന്റെ കരുണാപൂരവാക്കുകം കേട്ടുടൻ 43
പെരുത്താർത്തസ്വരം കൂട്ടിക്കരഞ്ഞാർ സങ്കടത്തൊട്ടം
ചുടന്നനെടുവീർപ്പിട്ടിട്ടുടൻ നൃപനെവിട്ടവർ 44
തദ്ധനം സർവ്വവുംകൊണ്ടു ഹസ്തിനാപുരിപൂകിനാർ
രാജാലയത്തിലുംപുക്കാ രാജാവിന്നുടനാദ്ധനം 45
വിവരംസർവ്വവും കേൾപ്പിച്ചുവർപ്പിച്ചുകേവലം
അവർചൊല്ലിക്കാട്ടിലൊത്താവിവരംകേട്ട സർവ്വവും 46
ധൃതരാഷ്ട്രനൃപൻപാണ്ഡുവിനെത്താൻമാലൊടോർത്തുതെ
ശയ്യാസനോപഭോഗത്തിൽ പ്രീതിതേടീല ലേശവും 47
ഭ്രാതൃശോകം കലർന്നിട്ടാക്കായ്മോർത്തോർത്തു പാർത്ഥിവൻ
രാജപുത്രൻ പാണ്ഡുനൃപൻ ഫലമൂലാശിയായുടൻ 48
ചെന്നെത്തീഭാര്യമാരൊത്തുപിന്നേ നാഗശതാദ്രിയിൽ
അവൻചൈത്രരഥംപുക്കു കാളകൂടം കടന്നുടൻ 49
പനിമാമലയും കേറിഗ്ഗന്ധമാദനമെത്തിനാർ
മഹാഭ്രതാനുചിതം സിദ്ധമഹാമുനികം രക്ഷയിൽ 50
അവർചാർത്തു തത്രസമവിഷമങ്ങളിൽ മന്നവ!
ഇന്ദ്രദ്യുമ്നസരസ്സെത്തിഹംസകൂടം കടന്നവൻ 51
ശതശൃംഗത്തിങ്കലങ്ങു തപസ്സുംചെയ്യ കൂടിനാൻ

നൂറിരുപതാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

അവിടെശ്രേഷ്ഠമാം മട്ടതപസ്സുംചെയ്യ വാണവൻ
സിദ്ധചാരണമുഖ്യർക്കും പ്രിയദർശനനായിതെ 1
ശുശ്രൂഷുവായ് ഡംഭമെന്യേയതാത്മാവായ്ജിതേന്ദ്രിയൻ
സ്വവീര്യംകൊണ്ടവൻ സ്വർഗ്ഗംനേടാനായ് നോക്കിഭാരത! 2

ചിലർക്കവൻ സോദരനായ് ചിലർക്കേറവുമിഷ്ടനായ്
ചിലരായവനെപ്പുത്രൻമട്ടുപാലിച്ചുതാപസർ 3
ഏറെക്കാലംകൊണ്ടു നേടീനിഷ്കൽമഷതപസ്സുഹൊ
ബ്രഹ്മർഷിസമനായ്തീർന്നു പാണ്ഡു ഭാരതസത്തമ! 4
വെളുത്തവാവിലൊരുനാൾ സംശിതവ്രതരാമവർ
ബ്രഹ്മാവിനെക്കാണ്മാനായ്പ്പുറപ്പെട്ട മഹർഷികൾ 5
മുനീന്ദ്രർപോവതായ്ക്കണ്ട പാണ്ഡുമോദിച്ചിതപ്പൊഴെ
എങ്ങോട്ടുനിങ്ങൾപോകുന്നു ചൊല്ലുവിൻ മുനിമുഖ്യരെ 6

ഋഷികൾ പറഞ്ഞു

ഇന്നുണ്ടൊരുമഹായോഗം ബ്രഹ്മലോകത്തുവെച്ചുഹൊ
ദേവർഷിപിതൃമുഖ്യന്മാരേവരും കൂടിടുംവിധം 7
ഞങ്ങൾപോകുന്നിതങ്ങോട്ടാ ബ്രഹ്മനെക്കണ്ടുപോരുവാൻ

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

എഴുന്നേറ്റിതുടൻപാണ്ഡു മുനിമാരൊത്തുപോകുവാൻ 8
ശതശൃംഗാൽ വടക്കോട്ടുനോക്കി സ്വർഗ്ഗംകടക്കുവാൻ
പുറപ്പെട്ട പതിമാരൊത്തപ്പോൾച്ചൊന്നാർ മഹർഷികൾ 9
കുന്നിൽനിന്നിട്ട മെന്മേലായ്വടക്കോട്ടയരുന്നവർ
നാനാവിമാനബഹുളം ഗീതനാദമനോജ്ഞമായ് 10
ദേവഗന്ധർവ്വാപ്സരസ്സീവിനോദസ്ഥാനമായഹൊ
കുബേരോദ്യാനഭോഗങ്ങൾ സമംവിഷമമായുമെ 11
മഹാനദിക്കരകളും ഗിരിദുർഗ്ഗങ്ങളുംപരം
ഉണ്ടേറെറംമഞ്ഞുമായിട്ട മൃഗപക്ഷികളെന്നിയെ 12
ചിലേടമുണ്ടുവലിയ ഗുഹയേറെറം ദുരാസദം
പക്ഷിപോലും കടക്കില്ലാ പിന്നെയുണ്ടോ മൃഗവ്രജം 13
കാറുമാത്രംസഞ്ചരിക്കും സിദ്ധന്മാരാം മുനീന്ദ്രരും
ഈക്കുന്നിന്മേൽസ്സുഖരിപ്പതെങ്ങിനെ രാജപുത്രികൾ 14
ഇവരേറെറം കുഴങ്ങുണ്ടാ പോരേണ്ടാഭരതർഷഭ!

പാണ്ഡു പറഞ്ഞു

സന്താനമില്ലാത്തവനു പൂജ്യരേ! വഴിയില്ലപോൽ 15
സൗഖ്യത്തിലെക്കതോർത്തിട്ടു ദുഃഖിച്ചോരുന്നതുണ്ടുഞാൻ
പിതൃമാകും കടംതീർപ്പാനൊത്തിടാതെ മുനീന്ദ്രരെ! 16
ദേഹംവീണാൽ പിതൃക്കൾക്കും വീഴ്ചയാണിതു നിശ്ചയം
നാലുപങ്കുകടത്തോടും ജനിപ്പൂമന്നിൽ മാനവർ 17
പിതൃദേവർഷിമർത്ത്യന്മാർക്കതു വീട്ടുക ധർമ്മമെ
ഇവ വേണ്ടുന്നകാലത്തിലറിയാത്തവനാകിലൊ 18
അവനുലോകമില്ലെന്നാം ധർമ്മജ്ഞരുടെ നിശ്ചയം
യജ്ഞാൽത്തീർപ്പുവാനവരിൽ സ്വാദ്ധ്യായത്താൽ മുനീന്ദ്ര
(രിൽ 20
പിതൃക്കളിനസ്സുതശ്രാദ്ധാലായശംസ്യാൽ മനുഷ്യരിൽ
സൃഷിദേവമനുഷ്യർക്കു ധർമ്മാൽ വീട്ടി കടത്തെ ഞാൻ 20
ഈമൂവർക്കുള്ളൊരു കടമിവിടെത്തീർത്തുവെച്ചുഞാൻ
പിതൃമാകും കടം മാത്രം തീർത്തിട്ടില്ലാ മുനീന്ദ്രരെ 21
പ്രജാർത്ഥമായിതിന്നത്രേ പ്രജനിപ്പൂനരോത്തമർ
ഞാനെൻപിതൃക്ഷേത്രമതിൽ മുനിയാൽജ്ജാതനാംവിധം 22
ഏവമെങ്ങിനെയെൻ ക്ഷേത്രമതിൽ പ്രജ ജനിച്ചിടും

സൃഷികർ പറഞ്ഞു

ധർമ്മാത്മൻ! ദിവ്യചക്ഷുസ്സാൽ നന്മയിൽക്കണ്ടുഞങ്ങളും 23
ദേവതുല്യം ശ്രുഭാപത്യം ധർമ്മജ്ഞ! തവസിദ്ധമാം
ദേവോദ്ദിഷ്ടമിതങ്ങുന്നു കർമ്മത്താൽസ്സിദ്ധമാക്കുക 24
അക്ലിഷ്ടമാം ഫലം ബുദ്ധിയൊത്തവൻ നേടുമേ നരൻ
ആഫലംകണ്ടറിയുന്നു പ്രയത്നംചെയ്ക ഭൂപതെ! 25
ഗുണമേറുമപത്യത്തെ നേടിനന്ദിച്ചിടുംഭവാൻ

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

മുനിവാക്കീവിധംകേട്ട പാണ്ഡു ചിന്തയിലാണ്ടുതെ 26
തനിയ്ക്കു മുനിശാപത്താൽ ക്രിയാനാശമറിഞ്ഞവൻ

വിജനത്തിൽക്കുന്തിയാകും ധർമ്മപത്നിയൊടോതിനാൻ 27
ആപത്തിൽ നീ സിദ്ധമാക്കുകപത്യാല്പാദനം പ്രിയെ!
അപത്യമെന്നതോ ലോകപ്രതിഷ്ഠാധർമ്മമാശ്രമം 28
എന്നല്ലോചൊൽവു ധീരന്മാർ നിത്യമേ ധർമ്മവാദികൾ
യജ്ഞം ദാനം തപസ്സൊത്തവണ്ണം നിയമമെന്നിവ 29
എല്ലാമപത്യമറേറാന്നൊക്കില്ലാ ശുദ്ധിവരുത്തുവാൻ
ഞാനീത്തത്വമറിഞ്ഞിട്ട നിനയ്ക്കുന്നേൻ ശുചിസ്മിതെ! 30
അനപത്യൻ ശുഭസ്ഥാനമണയില്ലെന്ന ചിന്തയാൽ
നഷ്ടമായ് മൃഗശാപത്താൽ ഭഗ്നനാം മമ സന്തതി 31
ന്യൂനം സചെയ്കയാൽഭീരു! പരംകേടേറവ പണ്ടുഞാൻ
ബന്ധുദായാദരീയാവ പുത്രരാം ധർമ്മവിത്തമെ! 32
അബന്ധുദായാദരുമുണ്ടാവ കേളതുകന്തി! നീ
സ്വയം ജാതൻ ജനിപ്പിച്ചോൻ വിലക്കുണ്ടാക്കിവിട്ടൻ 33
പുനർഭ്രസൂനു കാനീനൻ സൈരിണീ ജാതനാംസുതൻ
ദത്തൻ വിലക്കുവാങ്ങിച്ചോൻ കൃത്രിമൻ കയ്യിൽ വന്നവൻ34
സഹോഢൻ ജ്ഞാതിതനയൻ ഹീനയോനിജനാത്മജൻ
മുൻമുൻചൊന്നവരില്ലെങ്കിൽ മറവപുത്രനെ നേടണം 35
ആപത്തിൽദ്ദേവരവൻവഴികാംക്ഷിപ്പു പുത്രനെ
ധർമ്മസിദ്ധിക്കപത്യത്തെ മുഖ്യം നേടുന്ന മാനവൻ 36
പിതൃവംശത്തിൽ നിന്നിട്ടുമെന്നല്ലോ മനുചൊൽവതും
അതിനാൽ നിന്നെയേല്പിപ്പേൻ സപ്രജാഹീനനായഞാൻ
സമോത്തമന്മാരിൽനിന്ന നിയുപത്യത്തെ നേടെടൊ
ശാരദണ്ഡായനിയുടെ കഥകേൾക്കുക കന്തി! നീ 38
ആവീരപത്നി ഭർത്താവിൻ പുത്രോല്പാദനശാസനാൽ
പുത്രസ്നാൽപ്പുരം രാവിൽ കന്തി! കേൾവഴിപൂക്കഹൊ 39
ദ്വിജേന്ദ്രനെ വരിച്ചിട്ട ചെയ്ക പുംസവനാഹുതി
അക്കർമ്മത്തെ മുടിച്ചിട്ടുമവനോടൊത്ത പാർത്തതെ 40
ദുർജ്ജയാദിമഹാവീരർ മൂന്നുമക്കളെ നേടിനാൾ

അവ്വണ്ണംസുഭഗേ! നിയ്യും ബ്രഹ്മർഷീന്ദ്രനിൻ നിന്നുടൻ 41
എൻനിയോഗാൽപ്പുത്രജന്മത്തിന്നു യത്നിച്ചുകൊള്ളണം

നൂറ്റിരുപത്തി ഒന്നാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

എന്നുചൊന്നപ്പൊഴേകുന്തി ചൊന്നാൾ മന്നവവീരനായ്
കുരുപ്രവരനായ്ത്തന്നെറ വരനാം പാണ്ഡുവോടുടൻ 1
അല്ലേധർമ്മജ്ഞ! കല്പിച്ചീടൊല്ലേയെന്നോടിതിങ്ങിനെ
നിന്നിൽ പ്രിയപ്പെട്ട ധർമ്മപത്നിയാണിവളല്ലയൊ 2
എന്നിൽ നീതാനപത്യങ്ങൾ നന്ദിയോടെ മഹാഭുജ!
വീര! വീയ്യുമെഴുംവണ്ണം വിരവോടുളവാക്കുക 3
അങ്ങുമൊന്നിച്ചുഞാൻ വാനിലങ്ങു പൂകാമസംശയം
നീതാനെന്നിലപത്യാർത്ഥം ചെയ്താലും രതി കൌരവ! 4
അന്യനെ ഞാൻ മനംകൊണ്ടും നിന്നെവിട്ടുമിച്ചിടാ
നിന്നിലുംയോഗ്യനായോരുണ്ടിന്നീ മന്നിങ്കൽ മന്നവൻ 5
പുരാണകഥ ധർമ്മജ്ഞ! പറയാമിപ്പൊഴൊന്നുഞാൻ
കേട്ടപോലെ വിശാലാക്ഷ! കേട്ടുകൊണ്ടാലുമേ ഭവാൻ 6
വൃഷിതാശ്വാഖ്യനായുണ്ടായ്നിരുതേറുന്ന പാർത്ഥിവൻ
മുന്നംപരമധർമ്മിഷ്ഠൻ ധന്യൻ പൂരുകുലോദ്വഹൻ 7
ധർമ്മാത്മാവാമവൻ യജ്ഞകർമ്മം ചെയ്യും ദശാന്തരെ
ഇന്ദ്രാദിവാനവന്മാരും വന്നാർ ദേവർഷിമാരുമെ 8
വൃഷിതാശ്വന്റെറ യജ്ഞത്തിൽസ്സോമകൊണ്ടമരേന്ദ്രനും
ഭക്ഷിണാദ്രവിണംകൊണ്ടു വിപ്രന്മാരും മദിച്ചുതെ 9
ബ്രഹ്മർഷികൾ സുരന്മാരും കർമ്മത്തിൽത്തൃണചെയ്യുപോൽ
വൃഷിതാശ്വൻമർത്ത്യരിൽവെച്ചധികംമെച്ചമാണ്ടുതെ 10
സപ്തഭ്രതങ്ങൾക്കുമേന്മേൽ വേനലിൽ സൂര്യനാംവിധം

ന്യപരേവരെയും പാട്ടിൽക്കൂടിയാന്യപസത്തമൻ 11
കിഴക്കന്മാർ വടക്കന്മാർ തെക്കർ പശ്ചിമദിക്കുകാർ
എന്നെപ്പേരെയവൻവെന്നാനശ്വമേധത്തിൽമന്നവൻ 12
ദശനാഗബലംകോലും നിലയായ്യന്നിതാന്യപൻ
ഗാഥാഗാനംചെയ്യുമാറുണ്ടിതിൽപ്പൂർവ്വജ്ഞരായവർ 13
വൃഷ്ണിതാശ്വൻകീർത്തിവാച്ചപാർത്ഥിവേന്ദ്രൻവിളങ്ങവെ
ആഴിചൂഴമൊരീയൂഴി വൃഷ്ണിതാശ്വൻ ജനിച്ചഹൊ 14
സർവ്വവണ്ണങ്ങളും കാത്താനച്ഛൻ മക്കളെയാംവിധം
മഹായജ്ഞങ്ങൾചെയ്തേറെം ബ്രാഹ്മണർക്കേകിനാൻധനം 15
മഹാക്രതുക്കളും ചൈത്ര ബഹുരത്നാഢ്യനാമവൻ
സവനം പലതും ചൈത്ര സോമസംസ്ഥാപനങ്ങളും 16
കാക്ഷീവൽസുതയാണിഷ്ടപതിഭദ്രയവന്നവൾ
മനുഷ്യലോകത്തഴകു നിനയ്ക്കുകിൽ മികച്ചവൾ 17
അന്യോന്യമവർ കാമിച്ചാരെന്നുകേട്ടറിവുണ്ടുമെ
അവളിൽക്കാമമാണ്ടുംകൊണ്ടവൻ യക്ഷ്മരുജാർത്തനായ് 18
അർക്കനെപ്പോലസ്തമിച്ചാനേറെ വൈകാതെകണ്ടവൻ
അവൻമരിച്ചതിൽ ഭാര്യയവശപ്പെട്ടമാലൊട്ടും 19
അപുത്രയാംനൃപവ്യാഖ്യ! വിലപിച്ചെന്നുകേൾപ്പു ഞാൻ
മഹാദുഃഖാന്ധയായ് ഭദ്രവിലപിച്ചതു കേൾ നൃപ! 20

ഭദ്ര പറഞ്ഞു

ധർമ്മജ്ഞമെന്നലേ! തരുണിതന്മണാളൻ നശിക്കിലും
പതിയില്ലാതെ ജീവിക്കിൽജ്ജീവിപ്പോളല്ല ദുഃഖിത 21
വരൻപോയാൽച്ചാകനല്ല നാരിക്കു നരപുംഗവ!
നിന്നൊപ്പംപോരുവൻനന്ദിച്ചെന്നെയുംകൊണ്ടുപോകനീ 22
നീവേർവിട്ടാൽ ക്ഷണംപോലും ജീവിപ്പാനാശയില്ലമെ
പ്രസാദിക്കുകനാഥൻ നീയെന്നെയും കൊണ്ടുപോകണെ 23
പിൻപുറേ ഞാൻ വരുന്നുണ്ടു സമത്തിൽ വിഷമത്തിലും
നരശാർദ്ദൂല! പോകുംനിന്നനുവൃത്തിനടത്തുവാൻ 24

നിഴൽപോലേ പിന്തുടർന്നിട്ടെന്നുമേ പാട്ടിലായിഞാൻ
നില്ക്കുന്നുണ്ടു നരവ്യാഘ്ര്യ! നിത്യംപ്രിയഹിതപ്പടി 25
ഇന്നുതൊട്ടെത്രയും കഷ്ടമെന്നുള്ള വരളുംവിധം
എന്നെയാധികമംബാധിക്കുമെന്നും നീ വിട്ടുപോകിലൊ 26
നിർഭാഗ്യ ഞാൻ വിട്ടിരിക്കാം സഹചാരികളെപ്പ്രാ
ണതാണനിയ്ക്കുങ്ങയോടീവിയോഗം സംഭവിക്കുവാൻ 26
ഭർത്താവായ്തീർപിരിഞ്ഞിട്ട മുഹൂർത്തം ജീവനാണ്ടവം
നരകത്തിൽപ്പെട്ടപോലെ ദുഃഖം ജീവിപ്പതാണവം 27
സംയുക്തവിപ്രയോഗത്തെപ്പൂർവ്വദേഹേ പിണച്ച ഞാൻ
പൂവ്വദേഹാപ്തമാം പാപകർമ്മമാണിതു നിർണ്ണയം 28
ഭൂപതേ! നിൻവിയോഗാല്യന്തതാപമാപ്പെട്ട ഹന്തമെ
ഇപ്പോഴത്തൊട്ടവനീനാഥ! ദർഭപ്പുല്ലിൽ കിടന്നുഞാൻ 29
ആർത്തിയോടും ഭവൽപ്രാപ്തി കാത്തിരുന്നീടുവൻ ദൃഢം
കാണായ്തരിക ദുഃഖത്തിലാണ്ടു കേണീടുമെന്നെ നീ 30
നരനായക! വേണ്ടുന്നമുറശാസിച്ചിടേണമെ

കുന്തി പറഞ്ഞു

അവളേവം കേണുകേണാശ്ലഥംപുൽകിക്കിടക്കവെ 31
മറഞ്ഞിട്ടവളോടായിപ്പറഞ്ഞു മൊഴിയിങ്ങിനെ
ഭദ്രേ! നീയേറുകൊഴംകേറും ഭദ്രമായ്ത്തേ വരം തരാം 32
നിന്നിൽ മക്കളെയുണ്ടാക്കുന്നുണ്ടുഞാൻ ചാരുഹാസിനി!
സ്വന്തംമെത്തയിൽഞാനൊത്തുപതിന്നാലാംദിനത്തിലൊ
എട്ടാംനാളോകിടന്നീടാമൃതുസ്നാനം കഴിഞ്ഞുതെ
ഇതുകേട്ടിട്ടപ്രകാരം ചെയ്തതാനാപ്പതിവ്രത 34
പറഞ്ഞപോലെതാൻ ഭദ്രപരം പുത്രാശയോടഹൊ
ശവസംഗത്തിനാൽപ്പിറന്നാളവം സാലപരെ മൂവരെ 35
മദ്രന്മാർനാലപരേയും താൻമക്കളായ്ഭരതർഷഭ!
അവ്വണ്ണമങ്ങുമീയ്യെന്നിൽ മനസ്സാൽ ഭരതർഷഭ 36
തപോബലത്താൽ സുതരെയുണ്ടാക്കാൻ മതിയാകുമെ

നൂററിരുപത്തിരണ്ടാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

ഏവം ചൊന്നളവാബ്ഭ്രൂപൻ ദേവിയോടോതിവീണ്ടുമേ
ധർമ്മജ്ഞൻ ധർമ്മമിയലുമിമ്മട്ടത്തമവാക്കിനേ 1

പാണ്ഡു പറഞ്ഞു

ശരിയാണിതുപണ്ടേവം വൃഷ്ടിതാശ്രൻ നടത്തിനാൻ
നീ ചൊന്നവണ്ണം കല്യാണി! ദേവസന്നിഭനാണവൻ 2
പറഞ്ഞീടാം ധർമ്മതത്വമറിഞ്ഞീടുകിതൊന്നു നീ
പുരാണമുനിമുഖ്യന്മാർ പുരാകണ്ടുള്ളതാണിതും 3
പണ്ടു നാരികളേവന്നുംകണ്ടുകൂടാമ്പടിയ്ക്കുതാൻ
സ്വാതന്ത്ര്യത്താൽക്കാമചാരമാർന്നിരുന്നു ശുചിസ്മിതേ! 4
ചെറുപ്പത്താൽപ്പതിയെവിട്ടരംവ്യഭിചരിയ്ക്കിലും
അധർമ്മമായവർക്കന്നില്ലതുമേപണ്ടു ധർമ്മമാം 5
തിയ്യുഗ്മോനി പ്രജകളുണ്ടിന്നുമാപ്പൂർവ്വധർമ്മമേ
അനുവർത്തിച്ചുപോരുന്നു കാമക്രോധങ്ങളെന്നിയേ 6
പ്രമാണങ്ങളൊരീധർമ്മമാദരിപ്പൂ മഹർഷികൾ
ഇന്നുമങ്ങുത്തരകുരു രാജ്യത്തുണ്ടു നടപ്പെടോ 7
സ്ത്രീകൾക്കന്യഗൃഹകരമാകുമാധർമ്മമാദ്യമേ
ഈമട്ടീയൊരു ലോകത്തിലീമര്യ്യാദ ശുചിസ്മിതേ! 8
ആരെന്തിനായിവെപ്പെന്നും കേളെടോ വിസ്തരിച്ചിടാം
ഉണ്ടായിതുദ്ദാലകാഖ്യൻ പണ്ടായ്വൻമുനി കേൾപ്പു ഞാൻ 9
അവന്റെ പുത്രനാം ശ്വേതകേതുവെന്ന മഹാമുനി
ആശ്വേതകേതുവാണിങ്ങീധർമ്മമര്യ്യാദവെച്ചതും 10
കോപമൂലം പങ്കജാക്ഷി! കാരണം പറയാമിനി
അച്ഛൻകാണ്കെ ശ്വേതകേതുമുനിപുത്രന്റെയമ്മയേ 11
കൈപിടിച്ചുവലിച്ചിട്ടു പോരെന്നാനൊരു ബ്രഹ്മസുരൻ
ഋഷിപുത്രൻ പൊറുക്കാത്തരോഷമുൾക്കൊണ്ടിതപ്പൊഴെ 12

ബലാൽത്തന്നമ്മയെ ഹരിപ്പതു താൻ കാങ്കകാരണം
ചൊടിച്ചമകനെക്കണ്ടിട്ടടനച്ഛനരച്ചതേ 13
ഉണ്ണികോപിക്കായ്ക പണ്ടുപണ്ടിതിങ്ങിനെ ധർമ്മമാം
അനാവൃതകളീമന്നിൽ നാനാജാതിയിൽ നാരികം 14
സ്വജാതിയിൽപ്പുരുഷൻമട്ടീപ്രജകൾക്കൊത്തുചേർന്നിടാം
ക്ഷമിച്ചീലാ ശ്വേതകേതുവീദ്ധർമ്മമൂഷിനന്ദനൻ 15
സ്ത്രീപുമാന്മാർക്കു മയ്യാദനിയമിച്ചു ധരിത്രിയിൽ
മഹാഭാഗേ! മർത്ത്യരിൽത്താൻ മറവുജാതിയിലില്ലെടോ 16
അന്നുതൊട്ടാണു മയ്യാദവന്നതെന്നുണ്ടുകേൾവിമേ
തനുവിയ്ക്കുപാപം പതിയേയെന്നോ വ്യഭിചരിക്കുകിൽ 17
ഭ്രൂണഹത്യാസമം ഘോരം നൂനം ഉസ്സഹമായ്വരും
പാതിവ്രത്യമിയന്നീടും പതിയേവിട്ടു കേവലം 18
വ്യഭിചാരം ചെയ്കിലുണ്ടാം പതിയ്ക്കും പാപമീവിധം
പതിപുത്രാർത്ഥമായ്ക്കല്പിച്ചതിൽ ചെയ്യാതിരിയ്കിലും 19
പതിയ്ക്കീനിലയിൽത്തന്നേയതിയായുണ്ടുപാതകം
ഇതിമയ്യാദയേബ്ഭീരു! വിധിച്ചാനായവൻബലാൽ 20
ഉദ്ദാലകസുതൻ ശ്വേതകേതു ധർമ്മസ്ഥിതിയ്ക്കൊടോ
പുത്രോല്പത്തിയ്ക്കുസൌദാസൻഭർത്താവങ്ങുവിധിയ്കയാൽ 21
ദമയന്തിവസിഷ്ഠന്റെകൂടെപ്പോയെന്നകേൾപ്പുഞാൻ
അവങ്കൽനിന്നവൾക്കുണ്ടായശ്മകാഖ്യൻ കുമാരകൻ 22
ഭർത്തൃപ്രിയത്തിന്നവളുമിത്തരംചെയ്തമുന്നമേ
അംബുജാക്ഷി നിനക്കസ്മജ്ജനനം കേട്ടറിവില്ലയോ 23
പരം വ്യാസങ്കൽനിന്നല്ലോ കുരുവംശംവളർത്തിടാൻ
അതുകൊണ്ടീക്കായ്വുബീജമതുസർവ്വം നിനച്ചുനീ 24
ധർമ്മ്യമാമെന്റെ വാക്കേറെ നന്മയിൽചെയ്തുകൊള്ളണം
ഋതുതോറും രാജപുത്രി! പതിയെപ്പുനികേവലം 25
അതിവർത്തിയ്കില്ലധർമ്മമിതു ധർമ്മജ്ഞർ ചൊൽവതാം

മറവുള്ളകാലം സ്ത്രീകൾക്കുമറവംതോന്നിയപോലെയാം 26
എന്നതേ പൂർവ്വമാംധർമ്മം സജ്ജനങ്ങളുരപ്പതും
ധർമ്മമെന്നല്ലധർമ്മംതാൻ തൻഭർത്താവുരചെയ്യുകിൽ 27
ഭാര്യയായതു ചെയ്യുന്നാണായ്വേളജ്ഞർസമ്മതം
വിശേഷിച്ചും പുത്രകാമസ്വസന്താനം ജനിയ്ക്കുവാൻ 28
അതുത്തോളമിനിയ്ക്കുണ്ട പുത്രദർശനകൌതുകം
രക്തതാംഗുലികലർന്നോറം പത്മപത്രാഭമാംകരം 29
മൂർദ്ധാവിൽവെച്ച കുപ്പിക്കൊണ്ടതുയ്ക്കുത്ഥിച്ചിടുന്നഞാൻ
സുകേശീ! നീയെൻറവാക്കാൽ ദ്വിജതാപസമുഖ്യനാൽ 30
ചൊല്പൊങ്ങിടും മക്കളെയിങ്ങുല്പാദിപ്പിച്ചിടേണമെ
നിന്നാൽസ്സുന്ദരി!ഞാൻപുത്രന്മുള്ളോർക്കാംഗതിനേടുവൻ 31

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

എന്നു ചൊന്നളവാക്കുന്തി പാണ്ഡുരാജാവിനോടുടൻ
ഭർത്തുപ്രിയഹിതം ചെയ്യോളുത്തരംചൊല്ലി സുന്ദരി 32
പിതൃഗേഹേ ബാലയാം ഞാൻ പാന്ഥപൂജയ്ക്കുനില്ക്കുവേ
ശുശ്രൂഷിച്ചോരുഗ്രതീക്ഷ്ണവ്രതനാമൊരു വിപ്രനേ 33
നിഗ്രഹധർമ്മനിയമൻ ദുർവ്വാസോമുനിയാണവൻ
സംശിതാത്മാവവനെഞാൻ പ്രയത്നാൽ പ്രീതനാക്കിനേൻ
ഭഗവാനാഭിചാരത്തോടിനിയ്ക്കുവരമേകിനാൻ
ഈമന്ത്രവുമിനിയ്ക്കാതീട്ടരുളിച്ചെയ്തിതിങ്ങിനേ 35
ഏതേതുദേവനേ നീയീമന്ത്രാവാഹനചെയ്യുമോ
അവൻ സകാമനോ നഷ്ടകാമനോ നിൻെറപാട്ടിലാം 36
അതാതുദേവപ്രീത്യാതേ രാജ്ഞി! പുത്രൻ ചിറന്നിടും
പിതൃഗേഹത്തിൽവെച്ചേവമോതിനാനന്ന ഭാരത! 37
ബ്രാഹ്മണൻ ചൊൽവതോസത്യമതിനുകാലവുമായിതാ
നിന്നാജ്ഞയാൽദ്ദേവനെഞാനാഹ്വാനം ചെയ്യുവൻ സ്തുച! 38
ആമന്ത്രംകൊണ്ടു രാജേന്ദ്ര! നമുക്കുണ്ടായ്വരും മകൻ

ആവാഹിക്കേണ്ടതിനോതുദേവനെച്ചൊൽകസന്മതേ! 39
നിന്നാജ്ഞകേംപ്പാൻകാക്കുന്നേനിന്നീക്കർമ്മത്തിലേക്കു–
(ഞാൻ

പാണ്ഡു പറഞ്ഞു.

ഇന്നതന്നെവരാരോഹേ! യതിച്ചാലും യഥാവിധി 40
ആവാഹിക്കു ധർമ്മനെയാദ്ദേവൻ പുണ്യാത്മകൻ ശുഭേ!
അധർമ്മത്താൽധർമ്മമേതും കലരില്ലാനമുക്കിതിൽ 41
ധർമ്മമെന്നല്ലയോ നാട്ടാർ ധർമ്മദേവനെയോർപ്പതും
കുരുക്കളിൽധാർമ്മികനായ്പുരുഷസ്സുതനും ദൃഢം 42
ധർമ്മൻതന്നൊരാക്കുമാരനധർമ്മത്തിൽ രമിച്ചിടാ
ധർമ്മത്തെമുന്നിലാക്കിക്കൊണ്ടതിനാൽ നീ ശുചിസ്മിതേ!
ഉപചാരാഭിചാരത്താലാവാഹിയ്ക്കുക ധർമ്മനേ

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ഏവം ഭർത്താവുചൊന്നപ്പോളാവാമെന്നോതിയായവം 44
കുപ്പിപ്രദക്ഷിണംവെച്ചു സമ്മതംവാങ്ങിയങ്ങിനേ

നൂററിരുപത്തിമൂന്നാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

ഓരാണ്ടുഗർഭം ഗാന്ധാരിധരിയ്ക്കുജ്ജനമേജയ!
ആഹ്വാനംചെയ്തിതാകുന്തിഗർഭാർത്ഥം ധർമ്മദേവനേ 1
അവളാധർമ്മദേവന്നങ്ങുടനേ ബലിനൽകിനാം
ദുർവ്വാസാവന്നോതിയോരാമന്ത്രത്തെയും ജപിച്ചുതേ 2
മന്ത്രത്തിന്റെ ബലംകൊണ്ടു വന്നെത്തീധർമ്മദേവനും
സൂര്യകാന്തിവിമാനത്താൽജ്ജപിക്കും കുന്തിയുള്ളിടം 3
ഹസിച്ചുംകൊണ്ടോതികുന്തിയെന്തുനൽകേണ്ടതിന്നുഞാൻ
ഹസിയ്ക്കിലും കുന്തിചൊന്നാം പുത്രനെത്തരികെന്നതും 4

യോഗമൂർത്തി ധരിച്ചീടും ധർമ്മനോടൊത്തുചേർന്നവൾ
ഏവർക്കും ഹിതനായ്ത്തീരും പുത്രനെ നേടി സുന്ദരി 5
വൎഷത്തിലെട്ടാംതൃക്കേട്ടയഭിജിത്താം മുഹൂർത്തമെ
പകൽനട്ടുച്ചനേരത്തു തിഥിപഞ്ചമിയാംവിധൌ 6
പ്രസിദ്ധനായ മകനെ പ്രസവിച്ചിതു കുന്തിതാൻ
ആപ്പുത്രനുണ്ടായളവിലശരീരോക്തികേട്ടുതേ 7
ഇവൻ ധർമ്മിഷ്ഠരിൽ ശ്രേഷ്ഠനായിത്തീരും നരോത്തമൻ
വിക്രാന്തിമാൻ സത്യവാദിയൂഴിക്കീശ്വരനായ്വരും 8
യുധിഷ്ഠിരാഖ്യനായീടും പണ്ഡുവിൻ പ്രഥമാത്മജൻ
മുപ്പാരിലും പുകളെഴുംനൽ പൃത്ഥ്വീശ്വരനായ്വരും 9
കീർത്തിപ്രതാപങ്ങളൊടും വൃത്തിനന്നായെഴുന്നവൻ
ആദ്ധർമ്മാത്മജനെ നേടിപ്പാണ്ഡുപിന്നെയുമോതിനാൻ 10
ബലംക്ഷത്രഹിതം നേടൂ ബലമുള്ളൊരു പുത്രനെ
ഭർത്താവേവം ചൊന്നളവങ്ങാഹ്വാനംചെയ്തു വായുവെ 11
മൃഗത്തിൽക്കയറീട്ടെത്തിയപ്പോൾ വായുമഹാബലൻ
കുന്തി! യെന്തുതരേണ്ടൂ ഞാനുള്ളിലുള്ളതുചൊല്ക്കെടോ 12
ലജ്ജാസ്മിതത്തോടുമവൾ ചൊന്നാൾ തരിക മാരുത!
ശക്തനായ്സൎവ്വദർപ്പഘ്നനാകും വമ്പുള്ള പുത്രനെ 13
അവന്നുണ്ടായ്മഹാബാഹു ഭീമൻ ഭീമപരാക്രമൻ
അശരീരോക്തിയശ്ശക്തനുണ്ടായപ്പോളുദിച്ചുതേ 14
സൎവ്വശക്തരിലും ശ്രേഷ്ഠനിവനെന്നങ്ങു ഭാരത!
ഇതൊരത്യൽത്ഭുതംകണ്ടൂ ജനിച്ചന്നാ വൃകോദരൻ 15
മാതാവിൻമടിമേൽനിന്നു വീണുപാറതകർന്നുപോയ്
വ്യാഘ്രത്തിനെക്കണ്ടുകുന്തി വെക്കംപേടിച്ചെണീററുപോൽ
കരുതീലങ്കഭാഗത്തിലുറങ്ങും ഭീമസേനനെ
വജ്രകായൻ ബാലനപ്പോളദ്രിപൃഷ്ഠത്തുവീണുപോയ് 17
പാരാതെവീണവൻ പാറന്തൂറായിട്ടുതകർത്തുപോയ്

പാണ്ഡുവാപ്പാറപൊടിയായ്ക്കണ്ടു വിസ്മയമാണ്ടുതേ 18
എന്നോ ഭീമൻ ജനിച്ചാനിങ്ങന്നാളിൽ ഭരതോത്തമ!
പരം ദുര്യോധനൻതാനും പിറന്നു ധരണീതലേ 19
ഭീമൻ ജനിച്ചതില്ലിന്നെപ്പാണ്ഡുചിന്തിച്ചിതിങ്ങിനെ
ലോകശ്രേഷ്ഠൻ പുത്രനുണ്ടായ്വരുവാൻ വഴിയെന്തുമേ 20
ദൈവം പൌരുഷമീരണ്ടിൽനില്ക്കുന്നു ലോകമൊക്കയും
കാലംനോക്കിപ്രയത്നിച്ചാൽ ദൈവം സ്വാധീനമായ്വരും 21
ഇന്ദ്രനത്രേ വാനവർക്കുമുഖ്യനെന്നുണ്ടു കേൾപ്പു ഞാൻ
അപ്രമേയബലോത്സാഹൻ വീര്യവാനമിതപ്രഭൻ 22
തപസ്സാലവനെപ്രീതനാക്കിപ്പുത്രനെനേടുവൻ
അവൻതരുന്ന തനയൻ ശ്രേഷ്ഠനായിവരുംദ്ധ്രുവം 23
മാനുഷാമാനുഷന്മാരെപ്പോരിൽക്കൊന്നീടുമായവൻ
മനോവാക്കായകർമ്മങ്ങൾകൊണ്ടുചെയ്യേൻതപസ്സുഞാൻ 24
പിന്നെ പാണ്ഡുമുനീന്ദ്രന്മാർചേർന്നു ചിന്തിച്ചു പാർത്ഥിവൻ
കുന്തിക്കൊരാണ്ടെക്കു മഹാവ്രതം കല്പിച്ചു മംഗളം 25
ഒറക്കാലിന്മേൽനിന്നിട്ടതാനുമുഗ്രതപസ്സിനെ
പരം സമാധികയ്ക്കൊണ്ടുചരിച്ചിതു മഹാബലൻ 26
ദേവാധിരാജനാം ശക്രദേവനേസ്സേവചെയ്തുവൻ
തപനന്നൊപ്പമേനിന്നു തപംചെയ്തിതു ഭാരത! 27
ഒട്ടനാൾചെന്നതിൽപ്പിന്നെ സുഷ്ഠംവന്നോതിവാസവൻ

ശക്രൻ പറഞ്ഞു.

മുപ്പാരിലും പേരുകേൾക്കും പുത്രനെത്തവ നൽകുവൻ 28
ഗോബ്രാഹ്മണർക്കുമൊട്ടേറെബ്ബന്ധുക്കൾക്കും ഹിതപ്രദൻ
ശത്രുക്കൾക്കാർത്തിനൽകുന്നോൻ ബാന്ധവാനന്ദവർദ്ധനൻ
സപ്തശത്രുഹരൻ പുത്രൻ ചൊവ്വോടങ്ങയ്ക്കുദിച്ചിടും
എന്നു ശക്രൻ ചൊന്നനേരമന്നാക്കെയ്തവമന്നവൻ 30
ചൊന്നാൻകുന്തിയൊടങ്ങിന്ദ്രൻചൊന്നാവാക്കോർത്തു—

(ധാർമ്മികൻ

കുന്തി! നന്മ നിനക്കുണ്ടാം സന്തോഷിച്ചു സുരേശ്വരൻ 31
ഹന്ത നിയ്യോർത്തമട്ടുള്ള സന്താനം നൽകുമേ തവ
അതിമാനുഷകർമ്മാവായ്ക്കേൾവികേട്ടരിഷ്ടാതിയായ് 32
നീതിമാനായുമാത്മാവായാദിതേയപ്രതാപനായ്
അധൃഷ്യനായ്ക്രിയാവാനായതിദിവ്യസ്വരൂപനായ് 33
ക്ഷത്രതേജോമൂർത്തിയായപുത്രനെ പ്രസവിക്ക നീ
പ്രസാദിച്ചു ദേവരാജനാഹ്വാനംചെയ്ക സുസ്മിതേ! 34

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ഏവം ചൊന്നവളവ്വണ്ണമാഹ്വാനംചെയ്ക ശക്രനെ
ഇന്ദ്രൻവന്നാനർജ്ജുനനെജ്ജനിപ്പിച്ചീടിനാനുടൻ 35
കുമാരനുണ്ടായളവിലശരീരോക്തികേട്ടതെ
അംബരത്തെ മുഴക്കുംമാറതിഗംഭീരമാംവിധം 36
ആശ്രമം വാഴ്വോർ സപ്തർഷിജാലങ്ങൾ കേൾക്കവെ
കുന്തിയോടായിപ്രകാരം വിസ്സഷ്ടാക്ഷരമോതിതേ 37
കാർത്തവീര്യോപമൻ കുന്തി! ശിവതുല്യപരാക്രമൻ
അജയ്യനിന്ദ്രനെപ്പോലിയ്യിവൻ നിൻപേർ പുകഴ്ത്തിടും 38
അദിതിക്കാവിഷ്ണുവെമ്മട്ടതിമോദം വളർത്തുവോ
അതിൻമട്ടർജ്ജുനൻ വിഷ്ണുപ്രതിമൻ തേ തരും രസം 39
പാട്ടിലാക്കിയിവൻ മദ്രകുരുസോമകരേയുമേ
ചേദികാശികുരുക്കന്മാരെയുംനേടുംകുരുപ്രഥ 40
ഇവന്റെ ഭുജവീര്യത്താൽ ഖാണ്ഡവത്തിൽ ഹുതാശനൻ
സപ്തർഷിതൈഘ്നമേദസ്സാൽ തൃപ്തനായിബ്ഭവിച്ചിടും 41
ഗ്രാമണാഥൻ മന്നവരെജ്ജയിച്ചിട്ടീ മഹാബലൻ
ഭ്രാതാക്കളൊത്തു മൂന്നശ്വമേധം സാധിച്ചുകൊള്ളുമെ 42
ജാമദഗ്ന്യസമൻ കുന്തി! ശ്രീമണാളപരാക്രമൻ
ഇവൻ വംശശ്രേഷ്ഠനായിബ്ഭവിയ്ക്കുമതികീർത്തിമാൻ 43
ഇവൻ പോരിൽശ്ശങ്കരനാം ദേവനേ പ്രീതനാക്കിടും
തുഷ്ടനീശൻ പാശുപതമസ്ത്രമേകിയതേറിടും. 44

നിവാതകവചന്മാരാം ദേവദ്വേഷികളെപ്പരം
ഇന്ദ്രന്റെ കല്പനയ്ക്കേറെ കൊന്നീടും നിന്റെയീമകൻ. 45
അവ്വണ്ണമങ്ങുദിവ്യാസ്ത്രം സവ്വവും ഹന്ത നേടിട്ടം
പാരംനശിച്ചോരാശ്രീയീവീരൻ വിണ്ടേറെകൊണ്ടിടും. 46
കേട്ടാളീയത്ഭുതമൊഴി പെറാനേരത്തുകുന്തിതാൻ
ഉച്ചത്തിൽച്ചൊന്നൊരീവാക്കു മെച്ചത്തിൽ കേട്ടനേരമേ. 47
ശതശൃംഗസ്ഥമുനികൾക്കതിഹർഷം മുഴുത്തുതേ
ഏവം വ്യാമത്തിലിന്ദ്രാദി ദേവന്മാരുടെയും പരം 48
ഭേരീവാദ്യങ്ങളുടെയും ഭൂരിഘോഷം മുഴങ്ങിതേ
കെല്പിലേന്തീ മഹാഘോഷം പുഷ്പവൃഷ്ടികലർന്നഹോ. 49
ഒത്തുചേർന്നിട്ടവാനോരാപ്പാർത്ഥനെപ്പൂജ ചെയ്തു തേ
കാദ്രവേയഖഗേന്ദ്രാപ്സരസ്സീഗന്ധവ്വമുഖ്യരും 50
പ്രജാപതികളെല്ലാരും സപ്തർഷികളുമങ്ങിനെ.

ഭരദ്വാജൻ കശ്യപൻ ഗൌതമൻതാൻ
വിശ്വാമിത്രൻ ജമദഗ്നീവസിഷ്ഠൻ
നശിച്ചീടും ഭാസ്കരേ വന്നുദിച്ചോ–
നിങ്ങത്രിയാം ഭഗവാൻ താനുമെത്തീ. 51

മരീചിയംഗിരസ്സേവം പുലസ്ത്യൻ പുലഹൻക്രതു
ദക്ഷൻ പ്രജാപതിപരം ഗന്ധർവ്വസുരവേശ്യകം 52
ദിവ്യമാല്യാംബരധരർ സർവ്വാഭരണഭൂഷിതർ
പാടി നൃത്തംവെച്ചു പാർത്ഥപാർശ്വംപുക്കപ്സരസ്സുകം. 53
അവ്വണ്ണമൃഷിമുഖ്യന്മാർ ചുറ്റുമൊത്തുജപിച്ചുതേ
ഗന്ധവ്വരൊത്തഹോധീമാൻഹന്ത തുംബുരുപാടിനാൻ 54
ഭീമസേനോഗ്രസേനന്മാരുർണ്ണായുസ്സുനഘൻപരം
ധൃതരാഷ്ട്രൻ ഗോപതിയാസ്സൂര്യവർച്ചസ്സുമഷ്ടമൻ. 55
യശപൻ തൃണപൻ കാർഷ്ണിനന്ദിചിത്രരഥൻപരം
പതിമ്മൂന്നാംശാലിശിരസ്സാപ്പർജ്ജന്യൻ ചതുർദ്ദശൻ. 56
കലിയാപതിനഞ്ചാമൻ ഷോഡശൻ പിന്നെ നാരദൻ.

ഋത്വാ ബൃഹത്വാ ബൃഹകൻ കരാളൻ വിപുലാശയൻ. 57
ബ്രഹ്മചാരീ ബഹുഗുണൻ സുപർണ്ണൻ പുകളാർന്നവൻ
വിശ്വാവസു ഭൂമന്യു ശ്രീ സുചന്ദ്രൻ ശരുവങ്ങിനേ. 58
ഗീതമാധുര്യമുടയോർ ഹാഹാ ഹുഹുക്കളെന്നവർ
എന്നുള്ളിദ്ദേവഗന്ധർവ്വർ വന്നിതായവിടെ പ്രഭോ! 59
അവ്വണ്ണമപ്സരസ്ത്രീകൾ കോപ്പണിഞ്ഞു ചമഞ്ഞവർ
പാടേ വിലോലമിഴികളാടീ പാടീ രസത്തൊടും. 60
അനൂചാനഗുണമ്പൂണ്ടോൾ ഗുണമുഖ്യാനവദ്യയാൾ
അദ്രികാഭിധയാസ്സോമകേശിമിശ്രയലംബുഷ. 61
മരീചിയാശ്ശുചികതാൻ വിദ്യുൽപ്പർണ്ണ തിലോത്തമ
അംബികാലക്ഷണ ക്ഷേമാ ദേവി രംഭ തിലോത്തമ. 62
സുബാഹുവങ്ങസിതതാൻ സുപ്രിയാഖ്യവപുസ്സുമേ
പുണ്ഡരീക സുഗന്ധാഖ്യ സുരസാഖ്യ പ്രമാഥിനി. 63
കാമ്യശാരദ്വതിയിവർ കൂട്ടമായ് നൃത്തമാടിനാർ
മേനകാ സഹജന്യാഖ്യ കർണ്ണികാ പുഞ്ജികസ്ഥല. 64
ഋതുസ്ഥല ഘൃതാചി ശ്രീവിശ്വാചി പൂർവ്വചിത്തിയും
ഉല്ലോചയാവിധം താനാപ്രമ്ലോചയിവർ പത്തുപേർ. 65
ഉർവ്വശീദേവി പതിനൊന്നാമതെന്നിവർ പാടിനാർ
ധാതാവങ്ങര്യമാമിത്രനംശൻ വരുണനാബ്ഭഗൻ 66
ഇന്ദ്രൻ വിവസ്വാൻ പൂഷാവാത്വഷ്ടാവു സവിതാവുമേ
പർജ്ജന്യൻ വീഷ്ണുവീപ്പന്തിരണ്ടാദിത്യരുമങ്ങിനെ 67
പാർത്ഥന്നുമഹിമാവേററം ചേർത്തുനിന്നാർ നഭസ്ഥലേ
മൃഗവ്യാധൻ സർപ്പനേററം പുകഴും നിരൃതിപ്രഭു. 68
അജൈകപാത്തബ്ബുദ്ധ്നി പിനാകി പുനരാവിധം.
ദഹനൻ താനീശ്വരൻതാൻ കപാലി ധരണീപതേ! 69
സ്ഥാണുപിന്നെബ്ഭർഗ്ഗനെന്നീരുദ്രന്മാരും നിരന്നുതേ.
അശ്വിനീദേവരങ്ങഷ്ടവസുക്കന്മാർ മരുത്തുകൾ 70

വിശേഷദേവകം സാദ്ധ്യന്മാരിവരും വന്നുകൂടിനാർ
കാർക്കോടകൻ സർപ്പവരൻ ഭുജംഗപതി വാസുകി. 71
കുഠരപൻ കുണ്ഡനവ്വണ്ണം തക്ഷകൻ പന്നഗോത്തമൻ
അണഞ്ഞിതു തപസ്സുള്ളോരതിക്രോധബലാന്വിതർ. 72
മറവുള്ള നാഗവരരും മുറമങ്ങെത്തിനിന്നതേ
അരിഷ്ടനേമിതാക്ഷ്യൻതാൻ ഗരുഡൻ ഹരികേതനം 73
അരുണൻതാനാരുണിയീ വൈനതേയരുമെത്തിനാർ
ഇദ്ദേവഗണയോഗത്തെത്തപസ്സിദ്ധമഹർഷികം 74
വിമാനാഗ്രികളിൽ ക്കണ്ടാർ കണ്ടതില്ലന്യരാരുമേ
ഇത്ഥമത്യദ്ഭുതം കണ്ടു വിസ്മയം പൂണ്ടുതാപസർ. 75
അതില്പിന്നെപ്പാണ്ഡവരിലതി പ്രീയിയുമേന്തിനാർ
കീർത്തിപൂണ്ടീടുമാപ്പാണ്ഡു പുത്രലോഭേന പിന്നയും. 76
ചൊല്ലിടുമ്പോൾ കുന്തിയാകും ധർമ്മപത്നിയുമോതിനാൾ
നാലാം സന്താനമാപത്തിൽപ്പോലും കല്പിപ്പതില്ലിഹ. 77
ഇനിസ്സൈരിണിയാം പിന്നെയഞ്ചായാലവൾ വന്ധകി
ഇന്നിദ്ധർമ്മമറിഞ്ഞുങ്കൊണ്ടെന്തിന്നെന്നോടഹോ ഭവാൻ 78
അപത്യാർത്ഥം ക്രമംവിട്ട തെറ്ററിച്ചൊല്ലുന്നു ഭൂപതേ!

നൂറിരുപത്തിനാലാമദ്ധ്യായം.

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

കുന്തിയ്ക്കും മക്കളീവണ്ണം ഗാന്ധാരിയ്ക്കും ജനിയ്ക്കവേ
മാദ്രി പാണ്ഡുവിനോടായിട്ടിത്ഥം രഹസി ചൊല്ലിനാൾ 1
മാലില്ല നിൻപക്ഷപാതത്താലിനിയ്ക്കു പരന്തപ!
ജ്യേഷ്ഠത്തിതൻ കീഴിലാകുമ്മട്ടത്രേ നിന്നിടേണ്ടു ഞാൻ. 2
നൂറുമക്കൾ പിറന്നു ഗാന്ധാരിയ്ക്കെന്നതു കേൾക്കിലും
ഇനിയ്ക്കുതയ്ക്കു സന്താപം ജനിച്ചീല കുരുദ്വഹ! 3

തുല്യസ്ഥിതിയുള്ള പുത്രത്വമല്ലയോകുന്നിതേറ്റമേ
ഭാഗ്യംകൊണ്ടെൻ പതിയുണ്ടായ്കുന്തി പെറുള്ള സന്തതി
അപത്യസന്താനമെനിയിനിയും കുന്തി നൽകുകിൽ
അനുഗ്രഹം തന്നെയതിങ്ങവിടയും പരംഹിതം. 5
പുത്രാർത്ഥം കുന്തിയോടോതാൻ സപത്നീമാനമുണ്ടുമേ
എന്നിൽ ഭവാൻ പ്രസാദിച്ചിട്ടവളോടരുൾ ചെയ്യണം 6

പാണ്ഡു പറഞ്ഞു.

എന്നുള്ളിലുണ്ടിതെപ്പോഴുമെന്നാലോ മാദ്രി കേവലം
സ്നേഹം നിന്നോടോതുവാനുണ്ടിഷ്ടാനിഷ്ടോദയാൽ ഭയം. 7
നിനക്കുമിതിൽ മോഹംകണ്ടിനി യതിച്ചുനോക്കിടാം
ഞാൻ പറഞ്ഞാൽക്കേൾക്കുമവളെന്നു തോന്നുന്നതുണ്ടുമേ. 8

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

പിന്നേ ശ്രുധം കുന്തിയോടു ചൊന്നാനാപ്പാണ്ഡുവിങ്ങനേ
എൻകുലത്തിൽസ്സന്തതിയും ലോകപ്രിയവുമേക നീ. 9
എന്നിയുള്ളം പിണ്ഡവിഛേദമിനിപ്പൂർവർക്കുമേതുമേ
പിണയായ്വാൻ ചെയ്കവേണം ഗുണം കല്യാണി! വീണ്ടുമേ 10
യശോലാഭാർത്ഥവും ചെയ്കസാദ്ധ്യക്രിയയൊന്നു നീ
ആധിരാജ്യംപൂണ്ടുമിന്ദ്രൻ യജ്ഞം ചൈത്തു യശോർത്ഥമായ്
മന്ത്രജ്ഞർ വിപ്രരും ഘോരവൻ തപംചെയ്തു പിന്നെയും
ഗുരുക്കളെച്ചേർന്നു കാണ്മു പെരുതാകും യശസ്സിനായ്. 12
രാജർഷികളുമവണ്ണം പൂജ്യബ്രഹ്മർഷിമുഖ്യരും
കർമ്മമുച്ചാവചം ചൈവു ചെമ്മേ കീർത്തിയുള്ളുഷ്കരം 13
എന്നാൽ നീ മാദ്രിയെക്കൂടിസ്സന്താനപ്ലവമൊന്നിനാൽ
കരകേറിവിടു പാരം പെരുതാം പുകൾനേടിടു. 14
ഏവം കേട്ടോതിനാൾ മാദ്രിയോടോർക്കുകൊരുദൈവതം
അവങ്കൽനിന്നൊത്തപത്യം കൈവരും തവ നിശ്ചയം. 15
പരിചിൽപ്പാർത്തുടൻ മാദ്രി സ്മരിച്ചാളശ്വിപുത്രരേ

അണഞ്ഞവരവംക്കേകിയിണയായ് രണ്ടുമക്കളേ. 16
നകുലൻ സഹദേവൻതാൻ ലോകസുന്ദരരൂപീകം
അവരുണ്ടായളവിലുമശരീരോക്തികേട്ടതേ. 17
സതരൂപഗുണത്താൽ നാസത്യരൊത്തവരെന്നു താൻ
തേജസ്സോടഴകാർന്നേറ്റം ഭ്രാജിച്ചാരവരും പരം. 18
അവർക്കെല്ലാം പേരുമിട്ടു ശതം ശൃംഗനിവാസികം
ഭക്തികൊണ്ടും വൃത്തികൊണ്ടു മാശീസ്സെന്നതു കൊണ്ടുമേ. 19
ജ്യേഷ്ഠൻ യുധിഷ്ഠിരൻ താനായുദ്ധ്യൻ ഭീമസേനനായ്
അർജ്ജുനൻ പിന്നെ മൂന്നാമൻ കൌന്തേയൻ പേർവിളി-
ക്കയാൽ. 20
ജ്യേഷ്ഠൻ നകുലനായ്പിന്നേക്കനിഷ്ഠൻ സഹദേവനായ്
മാദ്രീപുത്രരുമവ്വണ്ണം മുനിമാർ പേർവിളിക്കയാൽ. 21
വർഷംതോറും പിറന്നോരാക്കുമാരർ കുരുസത്തമർ
പഞ്ചപാണ്ഡവർ ശോഭിച്ചാർ പഞ്ചവർഷങ്ങൾ പോലവേ. 22
മഹാസത്വർ മഹാവീര്യർ മഹാബലപരാക്രമർ
വിണ്ണോർക്കൊത്തീ നന്ദനരേപ്പാണ്ഡു പാർത്ഥ നരാധിപൻ
പരമാമോദമുൾക്കൊണ്ടു പരമാനന്ദമാർന്നതേ
ശതശൃംഗത്തിൽ വാണീടും സമസ്തമുനികൾക്കുമേ. 24
ഇഷ്ടരായിവരത്യന്തമൃഷിപത്നീജനത്തിനും
പാണ്ഡു മാദ്രിയ്ക്കുമായിവണ്ണം പ്രേരണം ചെയ്ത കുന്തിയേ. 25
രഹസ്സിൽച്ചൊന്നളവവളവനോടേവ മോതിനാൾ
ഒരിയ്ക്കൽ ചൊന്നതിൽ ദ്വന്ദംപെറുവഞ്ചിച്ചിതായവൾ 26
പേടിപ്പോൻ തൽപ്പരിഭവാൽ കുസിതസ്ത്രീ നടപ്പിതാം
വിസ്തരിഞ്ഞീലാദ്വന്ദ്വാഹ്വാനാൽ ഫലദ്വയം 27
എന്നാലെന്നോടിതരുളായ്കെന്നാൽ മേ വരമാമതും
മഹാബലന്മാർ പുകഴാണ്ടോരാം കുരുകുലോദ്വഹർ. 28
ശുഭലക്ഷണമൊത്തുള്ളോർ സോമാഭ പ്രിയദർശനർ.

സിംഹദർപ്പർ മഹാവില്ലർ സിംഹവിക്രമഗാമികൾ 29
സിംഹഗ്രീവർ മനുഷ്യേന്ദ്രർ വളർന്നാർ ദേവവിക്രമർ
പുണ്യഹൈമവതക്കുന്നിൽ നിന്നു വാച്ചു വളർന്നവർ 30
വന്നുചേരും മുനീന്ദ്രർക്കു നന്നേവിസ്മയമേകിനാർ
അവരഞ്ചും മറവനുറം കുരുവംശവിവർദ്ധനർ. 31
അല്പകാലത്താൽ വളർന്നാരുപ്പിലബ്ജങ്ങൾ പോലവേ.

നൂറിരുപത്തഞ്ചാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

പാണ്ഡുതന്നുടെ പുത്രന്മാരഴകുള്ളവരെവരേ
കണ്ടുകൊണ്ടാടിയാരമ്യശൈലാരണ്യത്തിൽ വാഴ്കവേ 1
ഒരിയ്ക്കൽ ഭ്രതസമ്മോഹകരമായ് പ്പൃത്തകാട്ടിലായ്
വസന്തത്തിൽക്കാടുകണ്ടു നടന്നാൻ ഭാര്യയൊത്തവൻ 2
പിലാശ്രു തിലകം മാവു ചമ്പകം പാരിഭദ്രകം
കർണ്ണികാരമശോകം കേസരം നല്പതിമുക്തികം 3
അപ്പുന്നമേ കുരവകം വണ്ടിനങ്ങൾ മുരണ്ടഹോ
വിടർന്നല്ലിവിരിഞ്ഞുള്ള പാരിജാതവുമൊത്തഹൊ 4
കുയിൽ കൂകിയുമപ്പുന്നം വണ്ടുമൂളിയുമെങ്ങുമെ
മറവും പലമരക്കൂട്ടം പൂത്തും കാച്ചും നിരന്നുമെ 5
ജലാശയം പലതരം ജലജാളികലർന്നുമെ
വിളങ്ങുംകാടുകണ്ടുള്ളിലിളകീ നൃപനംഗജൻ 6
പ്രഹർഷമുൾക്കൊണ്ടു കാട്ടിൽ ദേവകല്പൻ നടക്കവേ
ശുഭവസ്ത്രം ചാർത്തി മാദ്രി താനേ പിമ്പുണ്ടവന്നഹോ 7
മൃദുവസ്ത്രമുടുത്തോരാ മൃദുഗാത്രിയെ മാത്രമേ
കണ്ടവാറവനാക്കാമൻ കാട്ടിൽത്തീപ്പോലെയാളിതേ 8
രഹസ്സിലൊറയ്ക്കായുത്തമിഴിയെപ്പാർത്തു പാർത്ഥിവൻ
ആളായീലങ്ങനംഗാഗ്നിയാളീടുന്നതടക്കുവാൻ 9
ബലാൽ ഗ്രഹിച്ചാനവളേ രഹസ്സിൽപ്പിന്നെമന്നവൻ
പിടഞ്ഞവൾ ബലംപോലെ കുടഞ്ഞേറെറം തടുക്കിലും 10

ശാപമോർത്തീലഹോ മാരതാപമോഹിതനാമവൻ
ബലാലെന്നവിധം മാദ്രിയിങ്കൽച്ചെയ്തിതു മൈഥുനം 11

ജീവിതാന്തത്തിന്നുതന്നേ കേവലം കാമവശ്യനായ്
ശാപഭീതിവെടിഞ്ഞിട്ട ഭ്രപൻതാൻ വിധിശക്തിയാൽ 12
കാമത്മാവാമവൻ ബുദ്ധി സാക്ഷാൽക്കാലം മയക്കയാൽ
ഇന്ദ്രിയോന്മാഥനംചെയ്തു കെട്ടുപോയീ മനസ്സോടും 13

അവളായിസ്സംഗമിച്ചുപ്പാണ്ഡു കൌരവനന്ദനൻ
ധർമ്മവാനീവിധം കാലധർമ്മത്തിൽപ്പെട്ടുപോയിതെ 14
പ്രാണൻപോയോരരചനെപ്പുണർന്നുകൊണ്ടു മാദ്രിതാൻ
വീണ്ടുംവീണ്ടും മഹാദുഃഖമാണ്ടുറക്കെക്കരഞ്ഞുതേ 15
തൻ മക്കളൊത്തു പൃഥയുമമ്മാദ്രിയുടെ മക്കളും
അവിടെയ്ക്കെത്തിയാരാജാവാവിധത്തിൽ കിടക്കവെ 16

മാദ്രിയാക്കുന്തിയോടോതിയാർത്തിപ്പെട്ട മഹീപതേ!
തനിച്ചുടൻ നീ വരികങ്ങിനെ നില്ക്കട്ടെ കുട്ടികൾ 17
ഇതഥം ചെന്നതു കേട്ടപ്പോൾത്തത്രമക്കളെ വിട്ടവൾ
അയ്യോ! ഞാൻ ഹതയായെന്നു മുറയിട്ടോടിയെത്തിനാൾ 18
പാണ്ഡുവും മാദ്രിയും മന്നിൽക്കിടക്കുന്നതു കണ്ടുടൻ
കുന്തി സന്താപമേന്തീട്ട ഹന്തതാൻ വിലപിച്ചുതേ 19
പാരംഞാൻ കാത്തുപോരുമ്പോൾ വീരനീദ്ധീരനെങ്ങിനെ
മൃഗശാപമറിഞ്ഞിട്ടും നിങ്കൽച്ചെയ്തിതതിക്രമം 20
മാദ്രി! നീയ്യീ നൃപതിയേ രക്ഷിച്ചീടേണ്ടതല്ലയോ
ആനീയ്യിവനെ മോഹിപ്പിപ്പാനെന്തീ വിജനസ്ഥലേ 21
ദീനനാമീനൃപനേവം താനേ നിന്നോട്ട ചേർന്നതിൽ
ആശ്ചര്യമോർമ്മയുള്ളപ്പോൾ പ്രഹർഷം വന്നതെങ്ങിനെ 22
ധന്യബാൽഹീകിനീ പക്ഷെയെന്നെക്കാൾ ഭാഗ്യമുള്ളവൾ
ഹൃഷ്ടനാമീ നരേന്ദ്രന്റെ വക്ത്രം നീ കണ്ടതില്ലയോ 23

മാദ്രി പറഞ്ഞു.

ദേവി ഞാൻ വിലപിച്ചേററമാവതോളം തടുക്കിലും
ഇവൻ നിന്നീലനിയതം ഭവിതവ്യം നടത്തുവാൻ 24

കുന്തിപറഞ്ഞു.

ധർമ്മപത്നിജ്യേഷ്ഠയാം ഞാൻ ജ്യേഷ്ഠധർമ്മഫലം മമ
വരേണ്ടുന്ന ഫലാൽ മാദ്രി! വാരണം ചെയ്തിടൊല്ലമാം 25
പ്രേതരാജപുരം പൂകും പതിയൊത്തു ഗമിക്കുവാൻ
കാന്തനെ വിട്ടെഴുന്നേല്ക്കീ മക്കളെക്കാത്തുകൊൾക നീ 26

മാദ്രി പറഞ്ഞു,

പിന്മാറാത്തപ്പതിയെ ഞാൻ താനിന്നനുഗമിയ്ക്കുവൻ
കാമാവിതൃപ്തഞാനേകുകിനിയ്ക്കേട്ടത്തി സമ്മതം 27
സ്മരാർത്തിയോടെന്നിലേററ മരിച്ചു ഭാരതോത്തമൻ
കാലന്തരിലിവൻ കാമഭംഗം ചെയ്യുവതെങ്ങിനെ 28
ഞാൻ ജീവിച്ചിടിലും നിൻെറ മക്കളെസ്സമവൃത്തിയിൽ
നോക്കാനാവില്ലതിന്മൂലം പാപം നേടേണ്ടതായ്വരും 29
കാക്കുകെൻ മക്കളെ സ്വന്തം മക്കളെപ്പോലെ കുന്തി! നീ
എന്നെക്കാമിച്ചുകൊണ്ടാണീ മന്നവൻ മൃതനായതും 30
ഇദ്ദേഹത്തിൻെറ ദേഹത്തോടൊത്തെൻ ദേഹം ചുടേണമേ
സുപ്രദിഛന്നമാംവണ്ണമീപ്രിയം ചെയ്തുകൊൾകമേ 31
ദാരകന്മാരെയൊട്ടേറെക്കരുതിക്കാത്തുകൊള്ളണേ
ഇതല്ലാതൊന്നുമില്ലിങ്ങു പറഞ്ഞേല്പിച്ചുകൊള്ളുവാൻ 32

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

എന്നുചൊല്ലീട്ടു തീപ്പെട്ട മന്നവേന്ദ്രൻെ കൂടവേ
ചെന്നൊത്തുകയറീ ധർമ്മപത്നിയാം മാദ്രി തൂർണ്ണമേ 33

നൂററിരുപത്താറാമദ്ധ്യായം.

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

പാണ്ഡുപരമമീവണ്ണം കണ്ടു ദേവോപമർഷികം
മന്ത്രവിത്തുക്കൾചേർന്നൊത്തു മന്ത്രണം ചെയ്തിതേവരും 1

താപസന്മാർ പറഞ്ഞു.

രാജ്യവും രാഷ്ട്രവും വിട്ടു പൂജ്യനാം കീർത്തിമാനവൻ
ഈസ്ഥലത്തു തപംചെയ്തീയൃഷിമാരെശ്രയിച്ചുതാൻ 2
ചെറുപൈതങ്ങളെയുമീട്ടാരങ്ങളെയു മിങ്ങിഹ
നിങ്ങളം തൻ പാട്ടിലേല്പിച്ചീമന്നവൻ വാനപൂകിനാൻ 3
ആയോഗ്യൻതൻ മക്കളേയും കായവും ഭാര്യയേയുമെ
സ്വരാജ്യത്തിലണയ്ക്കുണ്ടും മുറ നമ്മൾക്കു ധർമ്മമാം 4

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

ഏവം തമ്മിൽപറഞ്ഞൊത്തദ്ദേവകല്പമഹർഷികൾ
പാണ്ഡുപുത്രരെ മുമ്പാക്കിത്തിണ്ണന്നാഹസ്തിനാപുരം 5
എത്തിയ്ക്കുവാനൊരുമ്പെട്ടു സിദ്ധിവന്നതപസ്വികൾ
ഭീഷ്മർക്കും ധൃതരാഷ്ട്രനും പാണ്ഡവന്മാരെ നൽകുവാൻ 7
ആക്ഷണത്തിൽപ്പാണ്ഡുവിന്റെമക്കളേബ്ഭാര്യയേയുമേ
ആദ്ദേഹംരണ്ടുമേകൊണ്ടു പുറപ്പെട്ടിതു താപസർ 8
അതിസൌഖ്യം പണ്ടുവാണോളധികം പുത്രവത്സല
പ്രപന്നയാംകുന്തിമാർഗ്ഗത്തൈർഗല്ല്യം സംക്ഷിപ്തമോർത്ത–
പോൽ 9
അങ്ങേറെ വൈകാതെ കുരുജാംഗലത്തിലണഞ്ഞവർ
നെടുതാകും കോട്ടവാതിൽക്കൂട്ടത്തെത്തീയശസ്വിനി 10
കാവൽക്കാരോടോതി താപസന്മാർ കാണിയ്ക്കുപ്രഭുവിനെ
അവരങ്ങുടനേ പാഞ്ഞുസഭയിൽച്ചെന്നണർത്തിനാർ 11
അനേകചാരണഗണമുനിമാരുടെയാഗമം

കേട്ടിട്ട ഹസ്തിനപുരനാട്ടാർക്കത്ഭുതമായിതേ 12
സൂര്യോദയാൽമുഹൂർത്തംചെന്നപ്പോൾ ബാലകരൊത്തുടൻ
സാദരരായ്ത്താപസരെക്കാണ്മാൻ പൌരരിറങ്ങിനാർ 13
സ്ത്രീകളും ക്ഷത്രിയന്മാരും വാഹനങ്ങളിലേറിയും
ബ്രാഹ്മണന്മാരൊത്തിറങ്ങീ ബ്രാഹ്മണസ്ത്രീജനങ്ങളും 14
വൈശ്യശൂദ്രന്മാരുടെയും തിരക്കുണ്ടായിതേറവും
ഈർഷ്യയില്ലാർക്കുമെല്ലാരും വാച്ചതും ധർമ്മബുദ്ധികൾ 15
ഏവം ഭീഷ്മൻ ശാന്തനവൻ ബാൽഹീകൻ സോമദത്തനും
പ്രജ്ഞാചക്ഷുസ്സുരചനും ക്ഷത്താവിദുരർതാനുമേ 16
ആസ്സത്യവതിയും പിന്നെക്കൌസല്യകളുമങ്ങിനേ
രാജദാരങ്ങളോടൊത്തു ഗാന്ധാരിയുമിറങ്ങിനാർ 17
ധൃതരാഷ്ട്രന്റെ പുത്രന്മാരായ ദുര്യോധനാദികൾ
ദ്രഷണാലംകൃതന്മാരായ്നൂറുപേരുമിറങ്ങിനാർ 18
ആമുനിശ്രേഷ്ഠരെക്കണ്ടു കുമ്പിട്ടതൊഴുതങ്ങിനേ
അടുത്തിരുന്നാരെല്ലാരുമാചാര്യാനുചിതർ കൌരവർ 19
അവ്വണ്ണംതലകുമ്പിട്ട നിലംമുട്ടിനമിച്ചുടൻ
ചുറവും വാണാരേവരുമാപ്പൌരജാനപദൌഘവും 20
അജ്ജനൌഘം ഘോഷമെല്ലാമടങ്ങിപ്പാർത്തുകണ്ടുടൻ
ന്യായപ്രകാരം പാദ്യാർഗ്ഘ്യങ്ങളാൽപൂജിച്ചു ഭൂപതേ! 21
നാടും നഗരവും ഭീഷ്മർ മുനീന്ദ്രർക്കെന്നുണർത്തിനാൻ
ആക്കൂട്ടരിൽ മഹാവൃദ്ധൻ ജടാചീരധരൻ മുനി 22
ഋഷിയോഗമതം പാർത്തിട്ടിപ്പടിയ്ക്കുരുളീടിനാർ
കൌരവവൃദ്ധരുടെ ദായാദൻ വീരനുപ്പാണ്ഡുമന്നവൻ 23
കാമഭോഗങ്ങളംവിട്ടുത്രേശതശൃംഗാദ്രിയെത്തിനാൻ
അവന്നാബ്രഹ്മചര്യത്തിൽ നില്പുവേദവ്യസംഗമാൽ 24
സാക്ഷാൽധർമ്മാൽപ്പിറന്നോരാപുത്രനാണീ യുധിഷ്ഠിരൻ
അവ്വണ്ണമേമാനസനാമാമന്നവന്നായി മാരുതൻ 25

കൊട്ടത്തോരാപ്പുത്രനാണീ ഖ്ഭീമസേനൻ മഹാബലൻ
കന്തിയിൽത്തന്നെയുണ്ടായിതിന്ദ്രനാലിദ്ധനഞ്ജയൻ 26

ഇവന്റെകീർത്തി മറവള്ളവില്ലരെത്താഴ്ത്തിവെക്കുമേ
അശ്വിനീദേവകളിൽനിന്നവണ്ണം മാദ്രിപെറവർ 27

ഇവർ വില്ലാളിവീരന്മാരല്ലോ നോക്കുവീനേവരും
നിത്യംധർമ്മത്തൊടുംവാനപ്രസ്ഥവൃത്തിയിൽവാഴ്കവെ 28

പാണ്ഡുപൈതാമഹകുലം നഷ്ടമായതുയർത്തിനാൻ
പാണ്ഡുപുത്രർക്കുള്ള ജന്മംവൃദ്ധി വൈദികപാഠവും 29

ഇവകണ്ടുകൊണ്ടു നിങ്ങളേവരും പ്രീതിനേടുവിൻ
സഭാർത്തിയിലിരുന്നോരീപുത്രസമ്പത്തുനേടിയോൻ 30

പാണ്ഡുവിന്നേയ്ക്കുപതിനേഴാന്നാളേ സിദ്ധികൂടിനാൻ
തന്നെയോർത്തുംകൊണ്ടവനാവഹിയ്ക്കാഹുതിയാംവിധൌ

സ്വജീവിതംവിട്ട മാദ്രിചാടിനാളാഹുതാശനിൽ
അവളായവനോടൊത്തുപിതൃലോകത്തിലെത്തിനാം 32

അവസംസ്കരമവനുംവേണ്ടും ശേഷക്രിയകഴിക്കുക
ഇതാണവർക്കുള്ള ദേഹമിവരുത്തമപുത്രരാം 33

അനുഗ്രഹിപ്പിൻ വേണ്ടുംപോലമ്മയൊത്തിവരെപ്പുരം
പ്രേതകാര്യം കഴിച്ചിട്ടാപ്പിതൃമേധഫലത്തിനെ 34

ലഭിയ്ക്കുട്ടേ ധാർമ്മികനാം പാണ്ഡുകൌരവപുംഗവൻ

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

എന്നായ്കരുക്കളോടോതീട്ടൊന്നായ്കൌരവർകാങ്കവേ 35
ക്ഷണംകൊണ്ടുമറഞ്ഞാരാമുനിമാർമുഖ്യകൌംഭ്യവും
ഗന്ധപ്പുനഗരംപോലാമുനിസിദ്ധഗണംക്ഷണം 36
മറഞ്ഞുകണ്ടിട്ടില്ലാർക്കും പരമുണ്ടായിവിസ്മയം

നൂറിരുപത്തേഴാമദ്ധ്യായം

ധൃതരാഷ്ട്രൻ പറഞ്ഞു.

നടത്തുവിദുര! പ്രേതകാര്യം പാണ്ഡുവിനൊക്കയും
രാജസിംഹനവൻ സർവ്വരാജാവിന്നുട്ടെയുണം 1

പശുക്കൾംവസ്ത്രംരത്നങ്ങൾംപലമട്ടുധനങ്ങളും
കൊടുക്കപാണ്ഡുവിന്നായും മാദ്രിക്കായും യഥേഷ്ടമേ 2
മാദ്രീസൽക്കാരവും കന്തിയേൽക്കുമ്മാറുനടത്തെടോ
കാറുംവെയിലുമച്ചാരുഗാത്രിയെത്തൊട്ടുപോകൊലാ 3
പുണ്യവാൻ ശ്രോത്രിയനല്ലേതും പാണ്ഡുഭ്രപൻ പ്രശസ്യനാം
അവന്നു സൂരപുത്രാഭരീയഞ്ഞുണ്ണികളൊത്തുതേ 4

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

അവ്വണ്ണമെന്നവിദുരൻ ഭീഷ്മരൊടൊത്തുഭാരത!
സമശ്രദ്ധസ്ഥലേ പാണ്ഡുസംസ്കാരത്തെനടത്തിനാൻ 5
നെയ്യിൻെറഗന്ധംവീശുന്ന പാണ്ഡുഭ്രപൻെറയഗ്നികം
പുരത്തിൽനിന്നുടൻതന്നെ കൊണ്ടുവന്നാർ പുരോഹിതർ 6
കാലത്തിനൊത്ത പുഷ്പങ്ങൾംപലതുംമണമാർന്നഹൊ
അണിഞ്ഞുടൻകൊണ്ടുവന്ന മൂടപല്ലക്കുമങ്ങിനെ 7
വസ്ത്രമാല്യഗണത്താലും ധനജാലത്തിനാലുമേ
അണിഞ്ഞപല്ലൊക്കൊത്തെത്തീ സുഹൃത്തുക്കളമാത്യരും 8
മാദ്രിയോടുംകൂടിയന്നപൃഥ്വീനായകസിംഹനേ
നല്ലമർത്ത്യരെടുക്കുന്നാപ്പല്ലക്കിൽക്കേറിയേറിനാർ 9
വെൺകൊറ്റക്കുടയും പിന്നെ വെഞ്ചാമരയുമങ്ങിനേ
വാദ്യഘോഷങ്ങളുംകൂട്ടി മോടികൂട്ടീടിനാരവർ 10
ഭൂരിരത്നങ്ങളും വാരിക്കോരിപ്പലതരംനരർ
പാണ്ഡുശേഷക്രിയയ്ക്കുള്ളിൽ വാങ്ങുന്നോർക്കൊക്കെ–
[നൽകിനാർ 11
വെൺകൊറ്റക്കുടയും പാരം നല്ല വെഞ്ചാമരങ്ങളും
നല്ലവസ്ത്രങ്ങളുംകൊണ്ടുവന്നാരാക്കൌരവാത്മജൻ 12
ശുചിവസ്ത്രമെഴും യാജകന്മാർഹോമിച്ചുവഹ്നികം
കത്തിജ്വലിച്ചുവൻമുമ്പിലഴകോടുനടന്നുതേ 13
ബ്രാഹ്മണക്ഷത്രിയന്മാരും വൈശ്യരും പല ശൂദ്രരും

കരഞ്ഞു ശോകമുൾക്കൊണ്ടുപിന്തുടർന്നാർ നരേന്ദ്രനേ 14
ഇദ്ദേഹം ഞങ്ങളേവിട്ട ദുഃഖത്തിൽക്കൊണ്ടുവിട്ടഹോ
അനാഥസ്ഥിതിയാക്കീട്ടങ്ങെങ്ങുപോകുന്ന മന്നവൻ 15
കരഞ്ഞോരാപ്പാണ്ഡവരും ഭീഷ്മൻ വിദുരനും പരം
രമണീയശ്മശാനത്തിൽഗ്ഗംഗാതീരപ്പുരപ്പിലായ് 16
മെല്ലെപ്പല്ലക്കിറക്കിച്ചു നല്ലോരസ്സത്യവാദിയായ്
സഭാര്യനായ് ശ്രേഷ്ഠനാകും പാണ്ഡുഭ്രൂപന്റെ വാഹനം 17
പിന്നീടവന്റെ ദേഹത്തിൽസ്സുഗന്ധംനേടിട്ടുംവിധം
കാരകിൽച്ചാറുതേച്ചേറ്റം ചന്ദനച്ചാറുപൂശിനാർ 18
പൊൻകുടത്തിലെടുത്തുള്ള വെള്ളംകൊണ്ടുംനനച്ചുതേ
വെളുത്തചന്ദനം വീണ്ടും പൂശിമെയ്യിലശേഷവും 19
കാരകിൽച്ചാറുകലരുന്നോരുത്തുംഗരസത്തെയും
പിന്നെയേറ്റം വിലപ്പെട്ടവസ്ത്രംകൊണ്ടിട്ടുമൂടിനാർ 20
വസ്ത്രംചാർത്തിപ്രകാശിച്ചു ജീവനുള്ളവിധം നൃപൻ
മഹാർഹമെത്തകേറേണ്ടും മഹായോഗ്യൻ നരോത്തമൻ 21
യാജകാന്നമതംപോലെ പ്രേതകാര്യം നടത്തവേ
നൈപകർന്നാനുപതിയേ മാദ്രിയോടൊത്തുഭംഗിയിൽ 22
തുംഗം പതിമുകം പിന്നെ മണമേറുന്ന ചന്ദനം
മേറും സുഗന്ധദ്രവ്യത്താൽ ദഹിപ്പിച്ചു യഥാവിധി 23
അപ്പോളായവർതൻദേഹംകണ്ടുടൻ മോഹമാണ്ടഹോ
അയ്യയ്യോ മകനേയെന്നചൊല്ലീ കൌസല്ല്യവീണുപോയ് 24
ഇണ്ടൽപൂണ്ടവർ മോഹിച്ചുകണ്ടുമാലാണ്ടുനാട്ടുകാർ
കരഞ്ഞുപോയ് രാജഭക്തിനിറഞ്ഞുകരുണാവശാൽ 25
കന്തിതന്നാർത്തനാദത്താൽ ഹന്ത മാനുഷരൊത്തുടൻ
തിയ്യുശ്വാനികളുംകൂടിക്കരഞ്ഞു ജീവജാലമേ 26
അവ്വണ്ണമാശ്ചാന്തനവൻ ഭീഷ്മൻ വിദുരർബുദ്ധിമാൻ

മറവുള്ള പൌരവന്മാരും കരഞ്ഞുസങ്കടത്തൊടും 27
പിന്നെബ്ഭീഷ്മൻ വിദുരരും രാജാവും പാണ്ഡുപുത്രരും
കുരുനാരികളും ചെയ്തിതവന്നായുദകക്രിയ 28
കരഞ്ഞുപാണ്ഡവന്മാരേവരും ഗംഗാതനുജനും
വിദുരൻജ്ഞാതിഗണവും ചെയ്തിതങ്ങുദകക്രിയ 29
ഉദകക്രിയചെയ്തിട്ടുമാലെഴും പാണ്ഡുപുത്രരെ
ദുഃഖിയ്ക്കുമ്പോളെടുത്തിട്ടങ്ങാശ്വസിപ്പിച്ചു നാട്ടുകാർ 30
ബന്ധുക്കളും പാണ്ഡവരും ഭ്രമിയിങ്കൽക്കിടന്നനാൾ
അവ്വണ്ണമേ പൌരരെല്ലാംകിടന്നു ബ്രാഹ്മണാദികൾ 31
ആനന്ദംപോയ് സ്വാസ്ഥ്യമറിട്ടാബാലം ഹർഷമെന്നിയേ
വാണു പാണ്ഡവരെപ്പോലാനഗരം പന്തിരണ്ടുനാൾ 32

നൂറിരുപത്തെട്ടാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

പിന്നെയാക്കുന്തിരാജാവു ഭീഷ്മൻ ബന്ധുജനങ്ങളും
സ്വധാമൃതമയം പിണ്ഡംവെച്ചു പാണ്ഡുവിനട്ടിനം 1
കുരുനാട്ടാർവിപ്രരേയുമൂട്ടിയന്നങ്ങസംഖ്യമെ
രത്നങ്ങളും ഗ്രാമവുമാബ്രാഹ്മണർക്കുകൊടുത്തുതെ 2
പുലപോയ്ശ്ശുദ്ധരാം പാണ്ഡുപുത്രഭാരതമുഖ്യരെ
കയ്യേറ്റുണ്ടേവരുമുംപുക്കാർ ഹസ്തിനാപുരിയിൽപരം 3
വീണ്ടുമാബ്ഭാരതശ്രേഷ്ഠൻ പാണ്ഡുവെപ്പററിയേറവും
മൃതബാന്ധവനെപ്പോലെയന്നശോചിച്ചുനാട്ടുകാർ 4
പിണ്ഡം കഴിഞ്ഞിട്ടെല്ലാരുമിണ്ടലാണ്ടതു കണ്ടുടൻ
കുന്തീ ദുഃഖംപെടുന്നമ്മയോടുതാൻ വ്യാസനോതിനാൻ 5
കഴിഞ്ഞുസൌഖ്യം കാലത്തിൻപഴക്കം ബഹുദാരുണം
നാളെനാളെപ്പാപദിനമൂഴിയ്ക്കാകെട്ടയൌവനം 6
ഹരിജാലം കലർന്നുംതാൻ പലദോഷം പുലർന്നുമെ

നഷ്ടധർമ്മക്രിയാചാരം കഷ്ടകാലംവരുന്നിതാ 7
കുരുക്കൾക്കുള്ളദുർന്നീതി പെരുത്തുഴിനശിച്ചിടും
പോകനീ യോഗവുംപൂണ്ടുവാഴ്ക്കദേവി! തപോവനെ 8
കാണേണ്ടാനീ നിൻകുലത്തിൽത്താനേപററുന്നൊരാക്ഷയം
അക്കാര്യമേററവളകംപുക്കാസ്നുഷയൊടോതിനാൾ 9
അംബികേ! നിൻെറപൌത്രൻെറ ദുർന്നയംകൊണ്ടുഭാരതർ
കൂട്ടത്തോടെ പൌരരൊത്തുനശിയ്ക്കുമിതുകേട്ടുഞാൻ 10
അതിനാൽ പുത്രശോകാർത്തയാകും കൌസല്യയൊത്തിനി
നിനക്കുനന്നാക വനം പൂകുവൻ സമ്മതിച്ചിതൊ 11
അവ്വണ്ണമെന്നംബികയും ഭീഷ്മനോടോതിസുവ്രത!
വനംപുക്കാൾസത്യവതിസ്നുഷമാരൊത്തുഭാരത! 12
ആദ്ദേവിമാർഘോരതപംചെയ്തുഭാരതസത്തമ!
ദേഹത്യാഗംചെയ്തഭീഷ്ടഗതിപൂകീടിനാർതദാ 13

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

പിന്നെവേദോക്തസംസ്കാരമാർന്നുപാണ്ഡവരപ്പൊഴേ
പിതൃഗേഹേ വളർന്നാരാസ്സുഖവൃത്തിയിൽവാണുതാൻ 14
ധാർത്തരാഷ്ട്രന്മാർകളൊത്തു സന്തോഷിച്ചുകളിയ്ക്കവെ
ബാലക്രീഡയിലൊക്കെയും മേലായോജസ്സിനാലവർ 15
ഓട്ടമോടിച്ചെന്നെടുക്കൽതീററിദ്ധൂളിവികർഷണം
എന്നീക്കളികളിൽ ഭീമൻ മർദ്ദിച്ചുധാർത്തരാഷ്ട്രരെ 16
രസാൽക്കളിയ്ക്കെയവരെപ്പിടിച്ചുടനൊളിയ്ക്കുമെ
തചചുററിപ്പാണ്ഡവരായ്പൊരുതിച്ചിതു വീര്യവാൻ 17
വീരരാകും കൌരവന്മാർനൂറുപേരെയുമായവൻ
ഒററയ്ക്കു പിടികൂടീടും ക്ലേശമെന്യേവൃകോദരൻ 18
തലയ്ക്കുപിടികൂടീട്ടു വലിച്ചീടും ബലാൽബ്ബലി
വലിയ്ക്കും ചുമലുംമുട്ടും നിലത്തിട്ടെഴയുംവിധം 19
പത്തുകുട്ടികളെ വെള്ളക്കളിയിൽപ്പിടിപെട്ടവൻ

മുങ്ങിക്കിടക്കും ചത്തോണമാക്കിപ്പിന്നീടുവിട്ടിടും 20
മരമേറിക്കായ് പറിക്കാനൊരുമ്പെട്ടവർനില്ക്കവേ
ചവിട്ടിയാമരം ഭീമനേററമിട്ടുകുലുക്കിടും 21
ചവിട്ടിനുള്ളൂക്കുകൊണ്ടു കുലുങ്ങീട്ടവരപ്പൊഴെ
കായ്ക്കൾക്കൊപ്പം താഴെവീണുപോകുംഭീത്യാകുമാരകർ 22
തമ്മിൽത്തല്ലിന്നു മൂക്കിന്നുമീമ്മട്ടൊന്നിന്നുമായവർ
പകരംവീട്ടുവാനാകാ ഭീമനോടുതിരക്കിലും 23
ധാർത്തരാഷ്ട്രരൊടീവണ്ണം സ്പർദ്ധയാണ്ടുവൃകോദരൻ
അപ്രിയംചെയ്തു ബാല്യത്താൽദ്രോഹബുദ്ധിയിലല്ലതും 24
ചീർത്തുനില്ക്കും ഭീമബലം ധാർത്തരാഷ്ട്രൻപ്രതാപവാൻ
പാർത്തുകണ്ടിട്ടു ദുഷ്ടുള്ളിലോർത്തുകാട്ടിത്തുടങ്ങിനാൻ 25
ധർമ്മംതെററിപ്പാപമാകും കർമ്മമുള്ളിൽ നിനയ്ക്കയാൽ
പിഴച്ചൈശ്വൎയ്യലോഭത്താലവൻെറമതിപാപയായ് 26
ഹന്ത ശക്തിപെരുത്തോരീക്കുന്തീപുത്രരിൽ മദ്ധ്യമൻ
വൃകോദൻ പാണ്ഡവനെഛലത്താൽ നിഗ്രഹിയ്ക്കണം 27
ശക്തൻ വിക്രമിയൊട്ടേറെശ്ശൌൎയ്യംകൂടിടുമീയിവൻ
നമ്മളേവരൊടും സ്പർദ്ധിക്കുന്നു വീരൻ വൃകോദരൻ 28
പുരോദ്യാനേ സുപ്തനാകുമിവനേയാററിലാഴ്ത്തണം
എന്നിട്ടിവൻ തമ്പിയേയുമണ്ണൻധർമ്മജനേയുമെ 29
പിടിച്ചുകെട്ടിത്തടവിലിട്ടുഞാൻ നാടുവാഴുവൻ
ഇപ്രകാരം നിശ്ചയിച്ചിട്ടാപ്പാപൻതാൻ സുയോധനൻ 30
നിത്യം ഭീമൻെറപഴുതുപാർത്തുനോക്കിയിരുന്നുതെ
പിന്നെ വെള്ളക്കളിയ്ക്കായിട്ടൊന്നുതീർപ്പിച്ചുഭാരത! 31
പടകംബളജാലത്താൽ നെടുംകൂടാരവീടുകൾ
പെടുമിഷ്ടദ്രവ്യമൊത്തും കൊടികുത്തിയുയർത്തുമെ 32
അവിടെത്താൻചമപ്പിച്ചു വിവിധാവാസപംക്തികൾ
വെള്ളക്കളിയതെന്നേവമുള്ളപേരിട്ടുഭാരത! 33
പ്രമാണകോടിയെന്നേവം നാമമുള്ളാസ്ഥലത്തിലായ്

ഭക്ഷ്യംഭോജ്യംപേയമേവം ചോഷ്യംലേഹ്യവുമങ്ങിനെ 34
ഉണ്ടാക്കിനാരായവിടെക്കൊണ്ടാട്ടം പാചകവ്രജം
ഉടൻചൊന്നാജ്ഞാർത്തരാഷ്ട്രനോട്ടണർത്തിച്ചിതായവർ35
പിന്നെ ദുര്യ്യോധനൻചൊന്നാൻപാണ്ഡവന്മാരൊടായ്ശഠൻ
പൂങ്കാവുകൊണ്ടഴകെഴും ഗംഗാതീരത്തുപൂകനാം 36
ഉള്ള സോദരരേവർക്കും വെള്ളക്കളികളിച്ചിടാം
ഇത്തരംവേണ്ടതില്ലെന്നാനന്തരം ധർമ്മനന്ദനൻ 37
നഗരാഭത്തേർകളിലും നല്ല ഹസ്തിഗണത്തിലും
കെല്പിൽക്കേറിപ്പുറപ്പെട്ടാരൊപ്പമേ കുരുപാണ്ഡവർ 38
ഉദ്യാനവനമെത്തീട്ടവാഹനങ്ങളെവിട്ടടൻ
അകമ്പനകിസിംഹനിരഗ്രഹപൂകുംപ്രകാരമെ 39
ഉദ്യാനംകണ്ടുകൊണ്ടാടിഭ്രാതാക്കളവരേവരും
വെള്ളപ്പുടഗൃഹംതോറും വളഭീഭംഗിചേർന്നുമെ 40
ഗവാക്ഷജാലവും ചുറ്റും യന്ത്രജാലവുമാർന്നുമെ
സൌധകാരർതുടച്ചിട്ടും ചിത്രംചിത്രജ്ഞർചേർത്തുമെ 41
തോട്ടം പൊയ്കയുമായ് ഭംഗികൂട്ടുംവണ്ണംതെളിഞ്ഞുമെ
ആവെള്ളം ഫുല്ലകൽഹാരപ്പൂവേന്തിയഴകാർന്നുതെ 42
ഋതുപുഷ്പങ്ങളം ചിതറിക്ഷിതിശോഭിച്ചിടുംവിധം
അവിടെപ്പാണ്ഡവന്മാരും കൌരവന്മാരുമൊത്തഹൊ 43
ഇരുന്നുവേണ്ടും കാമങ്ങളെല്ലാമനുഭവിച്ചുതെ
പിന്നെയാപ്പൂവനത്തിങ്കലൊന്നായ്ക്രീഡിയ്ക്കുമായവർ 44
അന്യോന്യമേകിനാർ വായിൽത്തോന്നും ഭോജ്യങ്ങളം—
[ചുറ്റുമെ
ദുഷ്ടൻ ദുര്യ്യോധനൻ ഭക്ഷ്യത്തിങ്കലന്നേരമേശഠൻ 45
കാളകൂടവിഷംചേർത്തു ഭീമസേനവധത്തിനായ്
ഉടൻതാനെഴുനേറ്റിട്ടുകത്തിപോലുമുള്ളവൻ 46
അമൃതായ്ചൊൽവവൻ ഭ്രാതൃമട്ടമീഷ്ടൻകണക്കും
വായിൽക്കൊടുത്തുവളരെബ്ഭക്ഷ്യമാപ്പാപിഭീമനായ് 47
ആദ്ദോഷമേതുമറിയാതേറവാങ്ങിച്ചുഭീമനും

പിന്നെയുള്ളാൽഹസിച്ചീടംവണ്ണമായിസ്സുയോധനൻ 48
കൃതകൃത്യൻതന്നെ താനെന്നതുമോർത്തു നരാധമൻ
പിന്നെയെല്ലാവരും കൂടിജ്ജലക്രീഡ തുടങ്ങിനാർ 49
പാണ്ഡവന്മാരുമാദ്യാർത്തരാഷ്ട്രരും തുഷ്ടരായഹോ
കളിയ്ക്കുശേഷം വസ്ത്രങ്ങൾ മാറിക്കൊപ്പുമണിഞ്ഞവർ 50
ക്രീഡാപരിശ്രമം പൂണ്ടിട്ടന്തിയ്ക്കാക്കുരുപുംഗവർ
ക്രീഡാഗൃഹങ്ങളിൽത്തന്നെ കൂടുവാനായുറച്ചുതേ 51
ക്ഷീണംപൂണ്ടു ബലംകൂടും ഭീമനായാസമേറാമായ്
ജലക്രീഡയിലാബ്ബാലന്മാരെയെല്ലാം വഹിച്ചവൻ 52
പ്രമാണകോടിയിൽ ഗേഹംപുക്കൊരേടത്തുറങ്ങിനാൻ
കൂർകാരംകൊണ്ടുകൊണ്ടേ തളർന്നുമദമോഹിതൻ 53
വിഷംവ്യാപിച്ചുടൻ ചേഷ്ടവിട്ടിട്ടാപ്പാണ്ഡുനന്ദനൻ
ചത്തപോലെകിടക്കുന്ന ഭീമനെത്താൻ സുയോധനൻ 54
വള്ളിക്കയർകളാൽ കെട്ടി വെള്ളത്തിൽത്തള്ളിയന്തിനാൻ
ബോധം കെട്ടോരവൻ താണു വെള്ളത്തിലടിമുട്ടവേ 55
ആക്രമിച്ചു നാഗലോകത്തെത്തീ നാഗകുമാരരെ
ഉടൻ ഭീമനെയാനാഗപടലങ്ങൾ കടിച്ചുതേ 56
കടുക്രോധം ഘോരമായിക്കടുത്ത വിഷമുള്ളവ
നീളെസ്സർപ്പങ്ങൾ ദംശിയ്ക്കാളകൂടമവന്നുടൻ 57
സ്ഥാവരംജംഗമങ്കൊണ്ടു വിഷങ്കൊണ്ടൊഴിവായ്വിഷം
ദംഷ്ട്രിദംഷ്ട്രകൾ മർമ്മത്തിൽത്തട്ടീ മുറിവതെങ്കിലും 58
തൊലിപോലും മുറിഞ്ഞീല ബലിയാമായവന്നഹോ
പെട്ടെന്നുണർന്നക്കൌന്തേയൻ കെട്ടപൊട്ടിച്ചു വിട്ടുടൻ 59
തുലച്ചാനാപ്പാമ്പുകളെച്ചിലർ പേടിച്ചുപാഞ്ഞുപോയ്
ഭീമൻകൊന്നിട്ട ശേഷിച്ചോർചെന്നാർവാസുകിസന്നിധൌ
ചൊന്നാരിന്ദ്രാഭനായോരാപ്പന്നഗേന്ദ്രനൊടായവർ
തണ്ണീരിൽക്കെട്ടിവിട്ടിങ്ങു വന്നിറങ്ങിയൊരീ നരൻ 61
തോന്നുന്നു ഞങ്ങൾക്കു വിഷംതിന്നുവന്നവനെന്നുതാൻ

പട്ടനിശ്ചേഷ്ടനായ്ത്തന്നു കടികൊണ്ടിട്ടണർന്നുതെ 62
പെട്ടന്നുണർന്നവർ കെട്ടുപൊട്ടിച്ചിട്ടാശു ഞങ്ങളെ.
മഥനം ചെയ്തൊരിവനെയഥ കണ്ടറികങ്ങുതാൻ 63
പിന്നെ വാസുകിതാൻ ചെന്നു പന്നഗങ്ങളൊടൊത്തുടൻ
ഭീമവിക്രമനായോരാ ബ്ഭീമനെക്കണ്ടുകൊണ്ടുതേ 64
ആശ്വകാഹീന്ദ്രനും കണ്ടിതാശ്വകൻപോൽ പൃഥയ്ക്കുവൻ
അവൻ ദൌഹിത്രദൌഹിത്രഭീമനെത്തഴകീ ടുഡും 65
ഏറ്റം നന്ദിച്ചിതവനിലേറ്റ വാസുകി കീർത്തിമാൻ
നന്ദിച്ചുരച്ചു നാഗേന്ദ്രനിന്നെന്തേ ചെയ്യുനാം പ്രിയം 66
ധനൌഘം രത്നചയവുമിവന്നേകുക വിത്തവും
ഏവം ചൊന്നളവാനാഗം നാഗരാജാവൊടോതിനാൻ 67
ദേവ! നീ തൃഷ്ടനെന്നാകിലിവന്നെന്തീദ്ധനങ്ങളാൽ
രസമുണ്ടെങ്കിലിവനാ രസപാനം കൊടുക്കനീ 68
സഹസ്രനാഗബലദമിഹ കുംഭത്തിലില്ലയോ
എത്രയുണ്ടിവൻ കുടിച്ചീടുമത്രയുണ്ടിവനു നൽകുക 69
എന്നാലങ്ങിനെയെന്നായി പന്നഗപ്രഭു വാസുകി
പിന്നെബ്ഭീമൻ സ്വസ്ത്യയനം പന്നഗങ്ങൾ കഴിയ്ക്കുവെ 70
രസപാനം ചെയ്യുതാൻ പ്രാങ്മുഖനായ്ത്താണു പാണ്ഡവൻ
ഒരുക്കാലാക്കുടം മോന്തീ പെരുത്തു ബലമുള്ളവൻ 71
ഇത്ഥമെട്ടുകുടം പാണ്ഡുപുത്രൻ സാപ്പെട്ടിതാരസം
പുറത്തളപ്പടിയിലായ്വരം ഭീമൻ മഹാഭുജൻ 72
ദിവ്യസ്ഥാനത്തു പിന്നീടാ ബ്ഭവ്യരൂപൻ കിടന്നുതേ

നൂററിരുപത്തൊമ്പതാമദ്ധ്യായം
വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

പിന്നെക്കൌരവരും ഭീമനെന്നോ പാണ്ഡുകുമാരരും
നൃത്തഗീതക്കളികഴിച്ചെത്തിനാർ ഹസ്തിനാപുരെ 1

തേരാനയശ്ചമെന്നേവമോരോരോ വാഹനസ്ഥരായ്
പോന്നു ഭീമൻ നൊമ്മളെക്കാൾ മുന്നമെന്നും പറഞ്ഞഹോ 2
ധൂർത്തൻ ദുര്യോധനൻ വായുപുത്രനെക്കണ്ടിടാഞ്ഞതിൽ
നന്ദിച്ചു തമ്പികളുമായ് ചെന്നുകേറീ പുരോദരെ 3
ധർമ്മജൻ ധാർമ്മികൻ പാപം തന്നേലേതും പെടാത്തവൻ
തന്നെപ്പോലന്യനെന്നേവംതന്നെ ചിന്തിച്ചുകേവലം 4
ചെന്നമ്മയെക്കണ്ടു കൂപ്പിനിന്നവൻ ഭ്രാതൃവത്സലൻ
കുന്തിയോടോതിനാൻ മുമ്പേ വന്നിതല്ലോ വൃകോദരൻ 5
അവനെങ്ങോട്ടുപോയമ്മേ! യിവിടെക്കാണ്മതില്ലഞാൻ
പൂങ്കാവുകളിലും തേടിനോക്കീ ചുറവും വനത്തിലും 6
അവിടെക്കണ്ടതില്ലെങ്ങും കേവലം ഭീമസേനനെ
പിന്നെയോർത്തു ഞങ്ങളെക്കാൾമുന്നമേപോന്നിതെന്നുതാൻ
ഏവരുംപോന്നു പിന്നീടുദേവി! വ്യാകുലചിത്തരായ്
ഇങ്ങുവന്നെങ്ങവൻ പോയിയെങ്ങാനും നീയയച്ചിതോ 8
പറഞ്ഞുതരികാബു ഭീമവീരനെ നീ യശസ്വിനി!
വിചാരം തെളിയുന്നില്ലാ വീരങ്കൽ മമ ശോഭനേ! 9
എന്നാലുറക്കമില്ലെന്നോ കൊന്നിതോ ഹന്തഭീമനെ
എന്നുധീമാൻ ധർമ്മപുത്രഞ്ചൊന്നപ്പോൾ കുന്തിതൽക്ഷണം
അയ്യയ്യോയെന്നുഭ്രമത്താൽ യുധിഷ്ഠിരനൊടോതിനാൾ
ഉണ്ണീ! ഞാൻ ഭീമനെക്കണ്ടീലിങ്ങു വന്നീലവൻ ദുഷ്ടം, 11
ഉടൻ തിരക്കിയനേഷിച്ചിടു തമ്പികളൊത്തു നീ
ജ്യേഷ്ഠപുത്രനൊടിമ്മട്ടോതീട്ടുൾത്താപമിയന്നുടൻ 12
ക്ഷത്താവിനെ വരുത്തീട്ടീവൃത്താന്തം കുന്തിചൊല്ലിനാൾ
ക്ഷത്താവേ! ഭഗവൻ! ഭീമനെങ്ങുപോയ് കാണ്മതില്ലിഹ 13
ഭ്രാതാക്കൾ പോന്നിതുദ്യാനാൽ ഭ്രാതാക്കളൊട്ടുമേവരും
അതിലേകൻ മഹാബാഹു ഭീമൻ വന്നീല കേവലം 14
ദുര്യോധനന്റെ കണ്ണിന്നു പിടിയുള്ളവനെപ്പൊഴും

ക്രൂരൻ ദുഷ്ടനവൻ നാണംകെട്ടവൻ രാജ്യലുബ്ധനാം 15
കൊന്നേയ്ക്കാമിവനെജ്ജാതമനൃവാമാസ്സയോധൻ
അതോർത്തുചിത്തം ചുറവന്നിതുള്ളം വേവുന്നു ഹന്ത മേ 16

വിദുരൻ പറഞ്ഞു.

ഏവം ചൊല്ലൊല്ല കല്യാണി! മേൽവേണ്ടുന്നതു നോക്കുക
നിരാകരിച്ചാൽ നിന്നേയാ ക്രൂരൻമേൽ പ്രഹരിയ്ക്കുമേ 17
ദീർഘായുസ്സുകളാം നിന്റെ മക്കളെന്നോതി മാമുനി
നിൻപുത്രനെത്തിടും നിന്നിൽ സന്പ്രീതിയുളവാക്കിടും 18

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

എന്നുംചൊല്ലിഗൃഹം പുക്കിരുന്നിതാ വിദുരൻ പരം
പൃഥ ചിന്താന്ധനായ് സ്വന്തം സുതരൊന്നിച്ചിരുന്നുതെ 19
പിന്നെയെട്ടാം നാളണർന്നു തന്നെയാപ്പാണ്ഡുനന്ദനൻ
കടിച്ചുരസമങ്ങുള്ളിൽദ്ദഹിയ്ക്കും ബഹുശക്തനായ് 20
പാണ്ഡുപുത്രനണർന്നെന്നു കണ്ടുടൻ പന്നഗോത്തമർ
സമാധാനപ്പെടുത്തീട്ടു സാവധാനത്തിലോതിനാർ 21
നീകടിച്ച രസം വീര! വീര്യമേറിയതാണെടോ
പതിനായിരമാനയ്ക്കുമെതിരാം ബലമൊത്തുതേ 22
ഇട്ടിവ്യസലിലസ്നാനം ചെയ്തു പൂകുക നീഗൃഹം
നിൻഭ്രാതാക്കൾ തപിയ്ക്കുന്നു നീയെന്യേ കുരുപുംഗവ! 23
പിന്നെക്കുളിച്ചു ശുചിയായ് സ്ഥൂക്ഷ്മമാല്യാംബരത്തൊടും
നാഗാലയത്തിൽ കൃതകൌതുകമംഗളനായവൻ 24
വിഷപ്പെരുഷധിയെക്കൊണ്ടു വിശേഷിച്ചും തെളിഞ്ഞവൻ
നാഗംനൽകും പായസത്തെയാകെ ശാപ്പിട്ടശക്തിമാൻ 25
ഭുജംഗാർച്ചിതനായേറമാശ്വിച്ചാദങ്ങളേറവൻ
ദിവ്യഭ്രഷ്ണനായ് ഭീമൻ ദിവ്യനാഗാനുമോദിതൻ 26
നാഗലോകത്തിങ്കൽനിന്നിട്ടയർന്നാനരിമർദ്ദനൻ
നാഗങ്ങളം കേറിവിട്ടിട്ട ജലാൽജ്ജലരുഹേക്ഷണൻ 27

ആവനത്തിങ്കൽ വന്നെത്തീ പാവനൻ കുരുനന്ദനൻ
പാണ്ഡവൻ കാൺകവേത്തന്നെ പന്നഗങ്ങളം മറഞ്ഞുതെ 28
പിന്നെക്കുന്തീസുതൻ ഭീമനെഴുന്നേറ്റു മഹാബലൻ
ഉടനേതന്നമ്മയുടെയടുക്കൽ ചെന്നുചേർന്നുതെ 29
അമ്മയേയും കൈവണങ്ങിയണ്ണനേയുമതേവിധം
അനുജന്മാരെ മൂർദ്ധാവിൽ ഘ്രാണംചെയ്തരിമർദ്ദനൻ 30
അമ്മയോടൊത്തവർ പരം നന്മയിൽത്തഴുകീടവെ
അന്യോന്യമിഷ്ടപ്പെട്ടിട്ട നന്നുനന്നെന്നു ചൊല്ലിനാർ 31
പിന്നെദുര്യോധനൻചെയ്ത ദുർന്നയം ചൊല്ലിയൊക്കയും
ഭ്രാതാക്കന്മാരൊടാഭീമൻ മഹാബലപരാക്രമൻ 32
നാഗലോകത്തിലുണ്ടായ ഗുണദോഷക്രമങ്ങളും
എല്ലാം വിസ്താരമായിട്ട ചൊല്ലിക്കേൾപ്പിച്ച പാണ്ഡവൻ 33
അപ്പോൾ യുധിഷ്ഠിരൻ സത്തായ്ചൊല്ലിച്ച ഭീമനോടുടൻ
മിണ്ടാതിരിയ്ക്കുകാരോടും മിണ്ടീടൊല്ലിതൊരിയ്ക്കലും 34
ഇനിമേലിലിതന്യോന്യം തനിയേ മൂടിവെയ്ക്കുവിൻ
എന്നുപൊല്ലി മഹാബാഹു ധർമ്മരാജൻ യുധിഷ്ഠിരൻ 35
തൻതമ്പികളുമൊന്നിച്ച പേർത്തും സൂക്ഷിച്ചുപാർത്തുതെ
അപഹസ്യംകൊണ്ടു കൊന്നിതവൻ തന്നിഷ്ടസൂതനെ 36
ധർമ്മാത്മാവായവിദുരൻ പാർത്ഥർക്കായ് ബുദ്ധിനൽകിനാൻ
പിന്നെയും ഭീമസേനനങ്ങന്നത്തിങ്കൽ മഹാവിഷം 37
കാളകൂടം മഹാതീക്ഷ്ണംനീളെ നൽകീ സുയോധനൻ
വൈശ്യാപുത്രൻ പാർത്ഥഹിതംപാർത്തതോതീയുയുത്സുതാൻ
ഭീമനായതു ഭക്ഷിച്ച നിർവ്വികാരം ദഹിച്ചുതെ
ഭീമശക്തിയെഴുന്നോരാബ്ഭീമദേഹത്തിലാവിഷം 39
വികാരമുണ്ടാക്കീലേതും ദഹിച്ചു തീക്ഷ്ണമാകിലും
ഇത്ഥംദുര്യോധനൻകർണ്ണൻ ധൂർത്തൻശകുനിസൌബലൻ 40
ഇവർ പാണ്ഡവരെക്കൊൽവാൻ പലപാടും ശ്രമിച്ചുതെ
പാണ്ഡവന്മാരതൊക്കേയും കണ്ടറിഞ്ഞാരമർഷിതർ 41

വിദുരന്റെ മതം പാർത്തിട്ടതു മിണ്ടാതിരുന്നതെ
മടിച്ചുകുട്ടികൾ കളിപ്പതിനെപ്പാർത്തു പാർത്ഥിവൻ 42
ഗുരുശിക്ഷയ്ക്കു കരുതീട്ടരുളീ ഗൌതമന്നതാൻ
ശരസ്തംബോൽഭവനവൻ വേദശാസ്ത്രാർത്ഥപാരഗൻ 43
കൃപനല്ലോ ധനുർവ്വേദം പഠിച്ചാരങ്ങു കൌരവർ

നൂറ്റിമുപ്പതാമദ്ധ്യായം

ജനമേജയൻ പറഞ്ഞു.

കൃപന്റെ ജന്മമെന്നോടു പറയേണം മഹാമുനെ!
പിറന്നതെങ്ങിനെ ശരസ്തംബാലസ്ത്രീയെങ്ങിനെ 1

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

മഹർഷിയാം ഗൌതമന്നു ശരദ്വാനെന്ന നന്ദനൻ
ശരങ്ങളോടൊത്തുതന്നെ ജനിച്ചു ഗൌതമൻ വിഭോ! 2
അവന്നുവേദാദ്ധ്യയനത്തിങ്കലില്ലുത്സയാഗ്രഹം
ധനുർവ്വേദം പഠിച്ചീടാനത്രേയായവനാഗ്രഹം 3
ബ്രഹ്മചാരികൾ വേദത്തെത്തപസ്സാൽ നേടിടുംവിധം
അവൻ തപസ്സാൽ ദിവ്യാസ്ത്രം സർവ്വവും ഹന്തനേടിനാൻ 4
ധനുർവ്വേദപ്രിയത്താലും തപസ്സാലും പെരുത്തവൻ
സന്തപിപ്പിച്ചു ദേവേന്ദ്രൻ തന്നയാമുനി ഗൌതമൻ 5
വിണ്ണോർനാഥൻ ജാനപതിയെന്നുള്ളാദ്ദേവകന്യയെ
ആയവന്നു തപോവിഘ്നം ചെയ്വാനായച്ചിട്ടു കൌരവ! 6
അവൾപിന്നെഗ്ഗുരദ്വാന്റെ രമ്യാശ്രമമണഞ്ഞുടൻ
ലോഭിപ്പിച്ചാൾ ബാലവില്ലമ്പുമേന്തും മുനീന്ദ്രനെ 7
അഴകേറും നിലയിലായേകവസ്ത്രം ധരിച്ചഹോ
അവൾ നില്പതുകണ്ടേറ്റം കൺകുളർത്തു മുനിയ്ക്കുടൻ 8
വില്ലമ്പും കയ്യിൽനിന്നു മെല്ലവേ വീണുപോയിതെ
അവളെക്കണ്ടുടലുടൻ വിറകൊണ്ടിതവന്നഹോ 9

അവൻ ജ്ഞാനബലത്താലും തപശ്ശക്തിയിനാലുമെ
നിലയ്ക്കുനിന്നു മതിമാൻ ബലമാം ധൈര്യമാർന്നഹോ 10
അവന്നടനെയുണ്ടായോരാ വികാരത്തിൽ വെച്ചുതാൻ
സ്രവിച്ചുപോയീ രേതസ്സുതറിഞ്ഞീലവനേതുമെ 11
വില്ലമ്പും കൃഷ്ണമൃഗത്തോലുമെല്ലാം വെടിഞ്ഞവൻ
ആയാശ്രമവുമാട്ടിവ്യസ്തീയെയും വിട്ടടൻ മുനി 12
പോയാനവന്റെ രേതസ്സാശ്ശരസ്തംബത്തിൽ വീണതേ
ശരസ്തംബത്തിൽ വീണപ്പോളതു രണ്ടായ്പിരിഞ്ഞുകേം 13
ആശ്ശരദ്വാൻ ഗൌതമനങ്ങുണ്ടായ്മിഥുനസന്തതി
നായാട്ടം ശാന്തനു നൃപൻതന്റെ സൈന്യത്തിൽവെച്ചൊരം
കാട്ടിൽച്ചുറ്റുമൊഴേ കണ്ടുമുട്ടിയീ മിഥുനത്തിനെ
വില്ലമ്പും കൃഷ്ണമൃഗത്തോലുമങ്ങിനെ കണ്ടടൻ 15
ധനുർവ്വേദജ്ഞവിപ്രന്റെറയപത്യങ്ങളിതെന്നവൻ
രാജാവിനെക്കാട്ടി വില്ലമ്പുമാമിഥുനത്തെയും 16
കൃപാന്വിതൻ മന്നനഹോ മിഥനത്തെയെടുത്തുടൻ
ഇതെന്റെ മക്കളന്നോതീ ഗൃഹത്തെയ്ക്കാനയിച്ചുതേ 17
ഗൌതമാപത്യമിഥുനം പ്രതീപതനയൻ നൃപൻ
പിന്നെപ്പോററി വളർത്തിത്താൻ സംസ്കാരങ്ങൾനട
[ത്തിനാൻ 18
ഗൌതമൻ പോന്നുപിന്നേയും ധനുർവ്വേദപ്രസക്തനായ്
കൃപയോടേതാൻ വളർത്തിപ്പോന്നുവെന്നതു കാരണം 19
കൃപാഖ്യതാനവർക്കേകികൊണ്ടിതാ നരനായകൻ
അവിടെക്കാക്കുമവരെത്തപസ്സാൽ കണ്ട ഗൌതമൻ 20
അവിടെച്ചെന്നു ശൌര്യാദിയെല്ലാമവനൊടോതിനാൻ
നാലുജാതി ധനുർവ്വേദം നാനാശാസ്ത്രങ്ങളും പരം 21
എല്ലാ നിഗ്രഥതത്വത്തോടോതിക്കൊണ്ടാനവന്നവൻ
ഏറെ വൈകാതായവനും പരമാചാര്യനായിതെ 22
ആക്കൃപൻ തങ്കൽനിന്നിട്ടു ധനുർവ്വേദം പഠിച്ചുതേ

ധാർത്തരാഷ്ട്രന്മാരുമേവം പാണ്ഡവന്മാർ യദുക്കളും 23
വൃഷ്ണിപുംഗവരും നാനാദേശാൽ വന്നന്യമന്നരും

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

പൌരർക്കുമെച്ചംകൂട്ടാനായ്പോർത്തുമോർത്തുസരിസ്തൻ 24
ചോദിച്ചറിഞ്ഞാനിഷ്വസ്ത്രവൈദികാചാര്യവര്യരെ
അല്പജ്ഞനമഹാഭാഗനനസ്ത്രജ്ഞനകോവിദൻ 25
വിരുതേറും കുരുക്കൾക്കുഗുരുവായിബ്ഭവിക്കൊലാ
എന്നുചിന്തിച്ചുഗാംഗേയനെന്നും ഭാരതസത്തമൻ 26
വേദജ്ഞനായിട്ടും ഭാരദ്വാജൻ ദ്രോണർക്കുശിഷ്യരായ്
നൽകീപാണ്ഡവരേയുംതാൻധാർത്തരാഷ്ട്രരെയുംസ്വയം 27
ശാസ്ത്രപ്രകാരമാ ഭീഷ്മൻയോഗ്യൻ പൂജിയ്ക്കുകാരണം
പ്രസന്നചിത്തനായ്വാരിലസ്ത്രജ്ഞവരനാമവൻ 28
അവരേവരെയും ശിഷ്യരായിക്കൈക്കൊണ്ടുകീർത്തിമാൻ
പഠിപ്പിച്ചു പരംദ്രോണൻ ധനുർവ്വേദമശേഷവും 29
ക്ഷണത്തിലുമാരന്മാർ സർവ്വശസ്ത്രാസ്ത്രദക്ഷരായ്
പാണ്ഡവന്മാർ കൌരവരുമതേ്യാജസ്സേന്തിനാരവർ 30

ജനമേജയൻ പറഞ്ഞു.

ദ്രോണരെങ്ങിനെയുണ്ടായിതസ്ത്രംനേടിയതെങ്ങിനെ
കുരുനാട്ടിൽ വരാനെന്തവീരനാരുടെ നന്ദൻ 31
അശ്വത്ഥാമാവുതൽപ്പുത്രനസ്ത്രജ്ഞൻ തീർന്നതെങ്ങിനെ
ഇതുകേൾപ്പാനാഗ്രഹം മെ വിസ്തരിച്ചരുളേണമെ 32

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

ഗംഗാദ്വാരേ വാണിരുന്ന മഹിതൻ ഭഗവാൻ മുനി
ഭരദ്വാജാഖ്യനെപ്പോഴും പെരുതും സംശിതവ്രതൻ 33
ആമുനീന്ദ്രൻ ഹോമകൃത്തായ്മുനിമാരൊത്തുവാഴ്കവെ
ഗംഗയിങ്കൽ ഭരദ്വാജനങ്ങുചെന്നാൻ കുളിയ്പ്പവാൻ 34
മുമ്പേ കുളിച്ചുനില്പോളായ്കണ്ടു ഘോരത്തിളപ്പൊട്ടം
മദാലസാക്ഷിയായീടും ഘൃതാചീദിവ്യനാരിയെ 35

നദീതീരത്തിലവർതൻവസ്ത്രം തട്ടിക്കിഴിഞ്ഞുപൊയ്
വസ്ത്രംകിഴിഞ്ഞോരവളെക്കണ്ടുകാമിച്ചുമാമുനി 36
കരളായവളിൽപ്പുറവും ഭരദ്വാജമുനിയ്ക്കഹോ
സ്രവിച്ചുരേതസ്സുതുടൻ ദ്രോണേ സൂക്ഷിച്ചുമാമുനി 37
ആ മുനീന്ദ്രന്റെ കശലത്തിങ്കൽ ദ്രോണർ ജനിച്ചുതെ
പഠിച്ചുവേദവേദാംഗപാഠം പിന്നെയശേഷവും 38
യോഗ്യനാമഗ്നിവേശന്നു ഭരദ്വാജൻ പ്രതാപവാൻ
ഉപദേശിച്ചുതാനാഗ്നേയാസ്ത്രമസ്ത്രജ്ഞസത്തമൻ 39
അഗ്നിസംഭവനായോരാ മുനി ഭാരതസത്തമ!
ഉപദേശിച്ചു ഭരദ്വാജനീയാഗ്നേയമസ്ത്രമെ 40

ഭരദ്വാജനിഷ്ടനല്ലോ പൃഷതൻ പൃഥിവീശ്വരൻ
അവന്നുമുളവായ്തന്തു ദ്രുപദാഭിധനാം സുതൻ 41
താനാശ്രമംപുക്കുനിത്യം ദ്രോണനൊത്താന്യപാത്മജൻ
കളിച്ചിതദ്ധ്യയനവുംകഴിച്ചിതു നൃപഷ്ടൻ 42
പൃഷതൻമൃതനായ് പിന്നെ ദ്രുപദൻ നാഥനായിതെ
വീരനത്തരപാഞ്ചാലപ്പാരിടത്തിന്നു പാർത്ഥിവൻ 43
ഭഗവാനാബ്ഭരദ്വാജമുനിയും വാനപൂകിനാൻ
അവിടെത്തന്നെയാദ്രോണൻ തപംചെയ്തുതപോധനൻ 44
വേദവേദാംഗതത്വജ്ഞൻ തപസ്സാൽപ്പാപമറവൻ
അച്ഛൻചൊല്ലുകയാൽപിന്നെപുത്രാർത്ഥം കീർത്തിമാന്വൻ
ദ്രോണൻ ശാരദ്വതികൃപിതന്നെക്കൈക്കൊണ്ടുപത്നിയായ്
അഗ്നിഹോത്രം ദമം ധർമ്മമെന്നിതിൽ ശ്രദ്ധയാർന്നവം46
പൊറിതക്കൃപിയശ്വത്ഥാമാഖ്യനാമൊരു പുത്രനെ
ജനിച്ചന്നവനങ്ങുച്ചൈഃശ്രവസ്സിൻപടി കൂകിനാൻ 47
അതുകേട്ടംബരത്തിങ്കലശരീരോക്തിയാർന്നുതേ
അശ്വത്ഥിന്നൊത്തിവന്നുള്ളാസ്ഥാനംശബ്ദത്തിലൊ–
[ത്തതിൽ 48
അശ്വത്ഥാമാവെന്നിവന്നുവിശ്വത്തിൽ പേർപുകഴ്ന്നിടും

ഭാരദ്വാജൻ പ്രീതനായീ പാരമീയൊരുപുത്രനാൽ 49
അവിടെപ്പാർത്ഥ ധനുർവ്വേദം ശീലിച്ചിതായവൻ
കേട്ടാനവൻ ജാമദഗ്ന്യമുനിവീരൻ പരംതപൻ 50
സർവ്വജ്ഞനായിട്ടംവിപ്രൻ സർവ്വശസ്ത്രാസ്ത്രകോവിദൻ
ബ്രാഹ്മണർക്കായിഷ്ടമൊക്കെച്ചെമ്മേ നൽകുന്നവെന്നുടൻ 51
രാമനേറയുനുർവ്വേദം ശ്രീമദ്ദിവ്യാസ്ത്രപാടവം
ഇവകേട്ടതിലെയ്ക്കാശപ്പെട്ട നീതിയുള്ളമാദ്വിജൻ 52
വ്രതമേറും തപസ്സുള്ള ശിഷ്യവത്സത്തൊടൊത്തുടൻ
മഹേന്ദ്രപർവ്വതത്തെയ്ക്കാ മഹാബാഹുവിറങ്ങിനാൻ 53
മഹേന്ദ്രപർവ്വതം പുക്കാഭാരദ്വാജൻ തപോധനൻ
ക്ഷാന്തനായ് ദ്ധാന്തനായ് ശ്രുതഹന്താവാംഭൃഗുപുത്രനെ 54
ചെന്നുകണ്ടിട്ടടൻ ദ്രോണൻ ശിഷ്യവത്സത്തൊടൊത്തുടൻ
അറിയിച്ചിതുതൻപേരാംഗിരസാനുയജന്മവും 55
ഉണർത്തിച്ചിട്ടടൻ തുക്കാലിണ കുമ്പിട്ടുകുപ്പിനാൻ
സർവ്വവും കൈവെടിഞ്ഞിട്ട കേവലം വനമേറുവാൻ 56
ഒരുങ്ങും ഭാവ്വനൊടാഭാരദ്വാജനുണർത്തിനാൻ
ഭരദ്വാജാത്മജനയോനിജൻഞാൻ ദ്രോണനാംദ്വിജൻ 57
വിത്താത്മമായ്ഭവൽപ്പാർശ്വമെത്തിയെന്നറിയേണമെ
അവനോടോതിയായോഗ്യൻ സർവ്വക്ഷത്രിയമർദ്ദനൻ 58
സാഗതം ഹേദ്വിജശ്രേഷ്ഠ! കാമമെന്തതുചൊൽകനീ
ആ രാമനേവംചൊന്നപ്പോൾ ഭാരദ്വാജനുണർത്തിനാൻ 59
പാരംപലധനം നൽകും വീരനാം രാമനോടടൻ
ഇങ്ങസംഖ്യം സ്വത്തിരപ്പേനങ്ങയോടുമഹാവ്രത! 60

രാമൻ പറഞ്ഞു.

സുവർണ്ണംതൊട്ടിനിയ്ക്കിങ്ങുകൈവന്നധനസഞ്ചയം
ബ്രാഹ്മണർക്കേകിനേനെല്ലാം നന്മയോടു തപോധന! 61
അവുണ്ണുമാഴിചൂഴന്നീപ്പുരാവൃതധരാതലം
കാശ്യപന്നുകൊടുത്തേൻ ഞാനടച്ചൊന്നിച്ചുതാനെടൊ 62

ഇനിശ്ശേഷിച്ചുനിൽപ്പുണ്ടിജ്ജനത്തിന്നുടൽമാത്രമെ
വിലവേറററ ശസ്ത്രാസ്ത്രജാലവും നില്പതുണ്ടുമെ 63
വരിക്കുകസ്ത്രങ്ങളെയോ തരുവേനെൻെറ ദേഹമൊ
ഏതുവേണം ദ്രോണ! ഭവാനോതുകായതുടൻതരാം 64

ദ്രോണൻ പറഞ്ഞു.

സമസ്താസ്ത്രങ്ങൾ സംഹാരക്രമത്തോടൊത്തുഭാർഗ്ഗവ!
പ്രയോഗത്തിൻഗ്രഢതത്വമൊത്തിനിയ്ക്കുതരേണമെ 65
അവ്വണ്ണമെന്നായസ്ത്രങ്ങൾസർവ്വവും നൽകിഭാർഗ്ഗവൻ
ഗ്രഢതത്വവ്രതത്തോടും ധനുർവ്വേദമടച്ചുതാൻ 66
അതെല്ലാമേററവാങ്ങീട്ടു കൃതാസ്ത്രൻ ദ്വിജസത്തമൻ
സന്തോഷംപൂണ്ടുസഖിയാം ദ്രുപദാന്തികമെത്തിനാൻ 67

നൂററിമുപ്പത്തൊന്നാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

സ്വൈരം ദ്രുപദനെക്കണ്ടാബ്ഭാരദ്വാജൻ പ്രതാപവാൻ
പറഞ്ഞാനാനൃപനൊടായ്പരംഞാൻ തോഴരോർക്കനീ 1
എന്നിഷ്ടസഖി നന്ദിച്ചുചൊന്നവാറാനരേശ്വരൻ
കൊണ്ടാടംയില്ലപാഞ്ചാല്യൻ ഭാരദ്വാജൻെറ വാക്കിനെ 2
ചൊടിച്ചു ചുളിയുംചില്ലിക്കൊടിയായ്ക്കൺചുവന്നവൻ
താനൈശ്വൎയ്യമദംപൂണ്ടാദ്രോണനോടോതിമന്നവൻ 3

ദ്രുപദൻ പറഞ്ഞു.

ഇതുനന്നല്ല നിൻബുദ്ധിയിതുഭംഗിയുമല്ലെടോ
എന്നോടുനീ സഖാവെന്നുവന്നുടൻദ്വിജ! ചൊൽവതും 4
ഉയർന്നമന്നവന്മാർക്കീനിലക്കാരോടൊരിയ്ക്കലും
സഖ്യം മന്ദമതേ! ചേരാ നിർദ്ധനന്മാരൊടേതുമെ 5
പഴക്കംകൊണ്ടു സൌഹാരദ്ദം പഴകിക്കെട്ടുപോകുമെ
മൂന്നംകാൎയ്യത്തിനായ്പ്പേഴ്ച നിന്നോടുണ്ടായിരുന്നുമെ 6

പഴക്കത്തിൽ ക്ഷയിയ്ക്കാത്തവേഴ്ച്ചയില്ലാർക്കുമൊന്നിലും
കാലംകെട്ടുകുമിതിനെ ക്രോധം തീരെ മടിച്ചിടും 7
ജീർണ്ണമാസ്സുഖമുണ്ടെന്നോർക്കേണ്ടനീയതുകൈവിട്ട
ഉണ്ടായിരുന്ന കായ്യാർത്ഥം പണ്ടു തന്നോട്ട വേഴ്ച്ച മേ 8
ദരിദ്രൻ വിത്തമുള്ളോനും ജളൻ പണ്ഡിതനും പരം
ക്ലീബൻ ശൂരനുമേ തോഴരാകാ മുൻവേഴ്ച്ചവേഴ്ച്ചയൊ 9
തുല്യം സമ്പത്തുമറിവുമുള്ളവർക്കേശരിപ്പെട്ട
വേളിയും വേഴ്ച്ചയും പുഷ്ടാപുഷ്ടന്മാർ തമ്മിലൊത്തിടാ 10
അശ്രോത്രിയൻ ശ്രോത്രിയനുമരഥജ്ഞൻ രഥിയ്ക്കുമേ
അപാർത്ഥിവൻ പാർത്ഥിവനും ചേരാ മുൻവേഴ്ച്ച വേഴ്ച്ചയൊ

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

എന്നെല്ലാം ദ്രുപദൻചൊല്ലി ഭാരദ്വാജൻ പ്രതാപവാൻ
മുഹൂർത്തനേരം ചിന്തിച്ചു ബഹുമന്യുവിലാണ്ടുടൻ 12
പാഞ്ചാല്യനെപ്പററിയൊന്നുതാൻ ചിന്തിച്ചോർത്തു—
[ബുദ്ധിമാൻ
കുരുമുഖ്യരിരുന്നീടും ഹസ്തിനാപുരി പൂകിനാൻ 13
നാഗപത്തനമെത്തീട്ടു ഗൌതമൻതന്റെ മന്ദിരെ
പരംപ്രച്ഛന്നനായ്പ്പാർത്തു ഭാരദ്വാജൻ ദ്വിജോത്തമൻ 14
കൃപന്നുതുണയായ്യാർത്ഥന്മാരെ പിന്നീട്ട തൽസുതൻ
അസ്ത്രംപഠിപ്പിച്ചുകൊണ്ടാനറിഞ്ഞീലവനെജ്ജനം 15
ഇത്തരംഗ്രുഢമായ്ത്തത്രപാർത്തുദ്രോണൻകുറച്ചുനാൾ
കുമാരന്മാരൊരുദിനം പുരംവിട്ടുപുറത്തുപോയ് 16
കാരോട്ടംകളിയാടീട്ടാവീരർനന്ദിച്ചുകൂടിനാർ
അവർതട്ടിക്കളിക്കുമ്പോൾകിണറിൽക്കാരവീണുപോയ്
വീണ്ടും കാരയെടുത്തീടാൻവേണ്ടിയതിച്ചിതായവർ
കണ്ടതില്ലാക്കാരയെടുക്കേണ്ടും കൌശലമന്നവർ 18
പിന്നെപ്പരസ്പരംനോക്കിനിന്നുനാണിച്ചിതായവർ
അതിങ്ങെടുത്തുകിട്ടീടുന്നതിനത്യാഗ്രഹത്തോടും 19

നരച്ച കുശനാശ്യാമനിറമായോരു വിപ്രനെ
അഗ്നിഹോത്രത്തോടു കൂടീട്ടെന്തിന്നോ ദൂരെനില്പതായ്. 20
ആ മഹാത്മാവിനെക്കണ്ടിട്ടാക്കുമാരരട്ടുപോയ്
ഭഗ്നോത്സാഹക്രിയന്മാരാ ബ്രാഹ്മണൻചുറുമായിതെ. 21
ഉടൻ ദ്രോണൻ കായ്മുമോർത്തെത്തിട്ടും ബാലകരോടുതാൻ
പുഞ്ചിരിക്കൊണ്ടുമാധുര്യമഞ്ചിടുംവണ്ണമോതിനാൻ. 22
മോശം നിങ്ങടെയീക്ഷാത്രം മോശമസ്ത്രപ്പടിപ്പുമേ
കാരകെല്പോടെടുക്കാനിബ്ഭാരതന്മാർ കുഴങ്ങയോ. 23
കാരയും മോതിരവുമിന്നേര മൊന്നിച്ചുരണ്ടുമേ
ഇഷ്ടീകകൊണ്ടെടുക്കാം ഞാനിനിയുഷ്ടിയുണ്ടു നൽകുമോ. 24
എന്നാബ്ബാലകരോടോതീ ദ്രോണൻതന്നുടെ മോതിരം
പെരുട്ടക്കിണറിലെക്കായിട്ടിട്ടുകൊണ്ടാനരിന്ദമൻ. 25
അന്നേരം ദ്രോണരോടോതീ കുന്തീപുത്രൻ യുധിഷ്ഠിരൻ

യുധിഷ്ഠിരൻ പറഞ്ഞു.

കൃപന്റെ സമ്മതത്തോടേ ഭിക്ഷയങ്ങെന്നുമേല്ക്കുക. 26
അതുകേട്ടു ചിരിച്ചോതീ ഭാരതന്മാരൊടായവൻ

ദ്രോണൻ പറഞ്ഞു.

ഈയിഷ്ടീകപ്പടിക്കെട്ടിലസ്ത്രം മന്ത്രിച്ചുകേറിഞാൻ 27
മറെറാന്നിലും കണ്ടിടാത്തശക്തി കാഴ്മിനിതില്പരം.
കാരയിൽ കോർത്തിടാമൊന്നങ്ങതിൽ മറെറാന്നുകോർ–
ത്തിടാം 28
വേറെയൊന്നതിലും കോർത്തീക്കാരകയ്ക്കാംവതുണ്ടുഞാൻ

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

പിന്നൊച്ചൊന്നവിധം ചെയ്തിതന്നുടൻ ദ്രോണരാപ്പണി. 29
അതുകണ്ടത്ഭുതപ്പെട്ടു കണ്മിഴിച്ചു കുമാരകർ
ഇതെന്താശ്ചര്യമെന്നോർത്തു ധൃതകൗതുകമോതിനാർ. 30

കുമാരന്മാർ പറഞ്ഞു.

വിപ്രശ്രേഷ്ഠ! മോതിരത്തെയും ക്ഷിപ്രമങ്ങൊന്നെടുക്കുക

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു-

വില്ലുമമ്പുമെടുത്തിട്ടു ചൊല്ലെഴും ദ്രോണരങ്ങുടൻ. 31
അമ്പെയ്താമോതിരം മേല്പൊട്ടമ്പിൽ പൊന്തിച്ചു വീഴ്ത്തുവാൻ
അമ്പോടുംമോതിരം ക്ഷിപ്തത്തിങ്കൽ നിന്നങ്ങെടുത്തഹോ. 32
വിസ്മയപ്പെട്ടവർക്കസ്തവിസ്മയൻ നൽകിനാനവൻ
മുദ്രികോദ്ധരണംകണ്ടു തത്രചൊന്നാർ കുമാരകർ. 33

കുമാരന്മാർ പറഞ്ഞു.

അഭിവാദ്യംബ്രാഹ്മണ! നിൻവിദ്യമറ്റാർക്കുമില്ലഹോ
അങ്ങാരാരുടെയാശ്ചൊൽക ഞങ്ങടം ചെയ്യേണ്ടതെന്തിനി

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

ഏവംകേട്ടാദ്രോണർ ബാലന്മാരോടുത്തരമോതിനാൻ

ദ്രോണൻ പറഞ്ഞു.

ഭീഷ്മരോടെന്നെയാകാര ഗ്രണപ്പടിയുണർത്തുവിൻ. 35
മഹാത്മാവാമവൻതന്നേ പിന്നെ വേണ്ടതുചെയ്യുമെ

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ഏവമെന്നായ്പോന്ന ബാലർ ദേവവ്രതനൊടോതിനാർ 36
ആബ്രാഹ്മണൻ ചൊന്നവാക്കും ചെമ്മേകാണിച്ചകായ്വും
കുമാരർചൊന്നതിൽ ഭീഷ്മൻ ദ്രോണരാണെന്നറിഞ്ഞുതെ 37
യോഗ്യൻ ഗുരുവവൻ താനെന്നാശ്ചര്യംക്കാമ്പിങ്കലുറച്ചുടൻ
വരുത്തിയവനെത്താനേ പെരുത്തും സല്ക്കരിച്ചഹൊ 38
ചോദിച്ചുഭീഷ്മരൊട്ടേറെ പ്രീതിയാൽഗ്ഗുസ്തുവിത്തമൻ
വരവിൻകാരണംചൊന്നാൻ വിരവിൽ ദ്രോണരൊക്കയും 39

ദ്രോണർ പറഞ്ഞു

അഗ്നിവേശമുനീന്ദ്രന്റെ സന്നിധാനത്തിലച്യുത!
ഞാനസ്ത്രാർത്ഥംപോയി മുന്നം ധനുർവ്വേദം പഠിക്കുവാൻ 40
ബ്രഹ്മചാരി ജടാധാരി നന്മയോടേറെയാണ്ടു ഞാൻ
ഗുരുശുശ്രൂഷയും ചെയ്തങ്ങിരുന്നേൻ ചിരകാലമെ 41
പാഞ്ചാല്യനാം രാജപുത്രൻ യജ്ഞസേനൻ മഹാബലൻ

ഇഷ്വസ്ത്രത്തിന്നാഗ്ഗുരുവിൻ പാർശ്വത്തിൽപാർത്തിതാപ്രഭു
ഇനിക്കവൻ തോഴരായന്നുപകാരിയവൻ പ്രിയൻ
അവനോടുംചേർന്നുപാർത്തേനവിടെച്ചിലനാൾവിഭോ! 43
ബാല്യംതൊട്ടേ സഹാദ്ധ്യായിയല്ലോ കൌരവ! കേളവൻ
എൻപ്രിയസ്നേഹിതൻപാരംപ്രിയംചൊൽവോൻപ്രയങ്കരൻ
ചൊന്നാനെന്നോടഹോഭീഷ്മ! നന്ദിവാക്കിപ്രകാരമെ
ദ്രോണ!ഞാൻ മാന്യനായീടുമെന്നഛന്നിഷ്ടപുത്രനാം 45
എന്നെപ്പാഞ്ചാലരാജ്യത്തു മന്നനാക്കീടുമപ്പൊഴെ
അങ്ങെയ്ക്കാണാഭോഗ്യമെല്ലാം സത്യംചെയ്യുന്നുഞാൻസഖേ!
എൻെറഭോഗങ്ങൾ മുതലും നിന്നധീനം സുഖങ്ങളും
എന്നുമോതിക്കൃതാസ്ത്രൻ പോയ്പിന്നെയെൻ പൂജയേററവൻ
അച്ചൊന്നവാക്കുഞാനുള്ളിൽ വെച്ചുവാണിതു നിത്യവും
പിന്നെപ്പിതൃനിയോഗത്താൽ നന്ദനോല്പത്തിയോർത്തു
(ഞാൻ 48
വേട്ടേൻപുകഴ്ന്നുമനതികേശമാണ്ടതി ബുദ്ധിയായ്
വ്രതാഗ്നിഹോത്രസത്രാദിദാന്തയാമൊരു പത്നിയെ. 49
ഉണ്ടായാഗ്ഗൌതമിയ്ക്കശ്വത്ഥാമാവൌരസനാം സുതൻ
ഭീമവിക്രമകർമ്മാവു ധീമാനർക്കപ്രതാപവാൻ 50
എന്നാൽഭരദ്വാജമട്ടാപ്പുത്രനാൽ പ്രീതിയാർന്നുഞാൻ
ധനികന്മാർമക്കൾ പാലുകുടിയ്ക്കുന്നതുകണ്ടഹോ 51
ബാലൻകരഞ്ഞിതശ്വത്ഥാമാവന്നുൾഭ്രാന്തിയേന്തിമെ
സ്വകർമ്മനിരതൻ മാഴ്കിടായ്കസ്നാതകനെന്നുഞാൻ 52
നിനച്ചുറച്ചിട്ടവിടെത്താനേ തെണ്ടി പലേടവും
ഗാംഗേയ! ഞാനാഗ്രഹിച്ചുധർമ്മശുദ്ധപ്രതിഗ്രഹം 53
അങ്ങുമിങ്ങുമലഞ്ഞിട്ടുമെങ്ങുംകിട്ടീലപയ്യിനെ
അരിമാവാലെൻമകനെ ലോഭിപ്പിച്ചുകുമാരകർ 54
ബാലൻ പിഷ്ടരസം മോന്തിപ്പാൽകുടിച്ചെന്നുമോർത്തഹോ
തുള്ളിക്കളിച്ചു കൌരവ്യ! ബാല്യത്താലേവിമോഹിതൻ 55

പൈതങ്ങളൊത്തവൻ നൃത്തംചെയ്തിടുന്നതുകണ്ടതിൽ
ഹാസ്യത്വംവന്നതോർത്തേററമാർത്തനായ്പോയിഹന്തഞാൻ
മോശം നിർദ്ധനനീദ്രോണൻ ധനംനേടാതിരിപ്പവൻ
പാൽകൊതിച്ചരിമാവങ്ങുകുടിച്ചീ ദ്രോണബാലകൻ 57
നൃത്തംവെയ്ക്കുന്നുനന്ദ്യാ ഞാൻ പാൽകുടിച്ചെന്നതോർത്ത–
[ഹോ
എന്നുചൊൽവോർമൊഴികൾ കേട്ടെന്നുള്ളേററമിടിഞ്ഞു–
[പോയ് 58
തന്നെത്താൻതന്നെനിന്ദിച്ചിട്ടന്നേവംചിന്തചെയ്തുഞാൻ
വിപ്രഗർഹണവും കേട്ടു പാർപ്പതല്ലിപ്പടിയ്ക്കിനി 59
ധനത്തിനായ്പാപമന്യജനദാസ്യം പ്രയാസമാം
എന്നുറച്ചാപ്രിയസുതൻതന്നെയുംകൊണ്ടുഭീഷ്മ! ഞാൻ 60
വേഴ്ചയോർത്താസ്സൌമകിതൻപാർശ്വംപുക്കേൻ സദാര
[നായ്
അഭിഷിക്തനവൻതാനെന്നറിഞ്ഞുംഞാൻ കൃതാർത്ഥനായ്
രാജ്യംവാഴും പ്രിയസഖരാജാവിൻപാർശ്വമെത്തിനേൻ
അന്നത്തെച്ചേർച്ചയുമവൻചൊന്നതും വീണ്ടുമോർത്തുഞാൻ
പിന്നെദ്രുപദനോടാദ്യനന്ദിസ്നേഹത്തിനാൽപ്രഭോ!
ചൊന്നേൽനരവ്യാഘ്ര!തോഴരെന്നെന്നേയോർക്കുകെന്നുതാൻ
സഖിത്വമോർത്താദ്രുപദമുഖത്തിൽച്ചെന്നതാണുഞാൻ
അവൻനിരാകാരമെന്നെ പ്രഹസിച്ചേവമോതിനാൻ 64
ഇതുനന്നല്ല നിൻബുദ്ധിയിതുഭംഗിയുമല്ലെടൊ
എന്നോടുനീ സഖാവെന്നു വന്നുടൻദ്വിജ! ചൊൽവതും 65
പഴക്കംകൊണ്ടു സൌഹാർദ്ദം പഴകിക്കെട്ടുപോകുമെ
മുന്നംകാര്യത്തിനായ്വേഴ്ച നിന്നോടുണ്ടായിരുന്നുമെ 66
അശ്രോത്രിയൻ ശ്രോത്രിയന്നരഥി ചേരാ രഥിയ്ക്കുമെ
സഖ്യംസാമൃത്തിലേപററൂ വൈഷമൃത്തിങ്കലൊത്തിടാ 67
പഴക്കത്തിൽക്ഷയിക്കാത്ത വേഴ്ചയില്ലാർക്കുമാരിലും

കാലംകെട്ടക്കുമിതിനെ ക്രോധംതീരേ മുടിച്ചിടും 68
ജീർണ്ണമാസ്സുഖപ്രമുണ്ടെന്നോർക്കേണ്ട നീയതുകൈവിട്ട
ഉണ്ടായിരുന്നുകായ്വാത്ഥം പണ്ടുതന്നോടുവേഴ്ചമെ 69
ദരിദ്രൻ വിത്തമുള്ളോനും ജളൻ പണ്ഡിതനുംപരം
ക്ലീബൻ ശൂരനുമേ തോഴരാകാമുൻവേഴ്ചവേഴ്ചയൊ 70
ഉയർന്നമന്നവന്മാർക്കീനിലക്കാരോടൊരിക്കലും
സഖ്യംമന്ദമതേ! ചേരാനിർജ്ഞനന്മാരൊടേതുമെ 71
അശ്രോത്രിയൻ ശ്രോത്രിയന്നരഥി ചേരാരഥിയ്ക്കുമെ
അപാർത്ഥിവൻ പാർത്ഥിവനു മൊക്കാമുൻവേഴ്ചവേഴ്ചയൊ 72
അറിയുന്നീല ഞാൻനിയ്യായ് രാജ്യാർത്ഥചെയ്തനിശ്ചയം
ഒരുരാത്രിക്കുഹേവിപ്ര! തരാമങ്ങക്കുഭക്ഷണം 73
എന്നവൻചൊന്നതുംകേട്ടു പോന്തുഭാര്യയുമൊത്തുഞാൻ
ഏറെവൈകാതെസാധിക്കുംമാറുസത്യംകഴിച്ചുതാൻ 74
അന്നേവംദ്രുപദൻ ചൊല്ലാൽവന്നേറും മനപ്രിയാണ്ടഞ്ഞാൻ
ഭീഷ്മ! പോന്നേനിങ്ങു യോഗ്യശിഷ്യനുമാരെക്കൊതിച്ചുതാൻ
അഥനിൻ കാമസമ്പൂർത്തിയ്ക്കുതമൊത്തേവമെത്തിനേൻ
ഈഹസ്തിനപുരത്തെന്നാലിനിച്ചെയ്യേണ്ടതെന്തുഞാൻ 76
ഏവംചൊന്നാദ്രോണനോട് ദേവവ്രതനുമോതിനാൻ

ഭീഷ്മൻ പറഞ്ഞു

വില്ലഴിയ്ക്കു പഠിപ്പിയ്ക്കു നല്ലദിവ്യാസ്ത്രമൊക്കയും 77
നന്ദ്യാസൽകൃതനായ്യാഴ്ചനന്ദിച്ചിക്കുരുമന്ദിരെ
കുരുക്കൾക്കുള്ള മുതലുംപരം രാഷ്ട്രങ്ങളംരാജ്യവും. 78
വാഴ്ചനീതന്നെരാജാവായ് നിൻകൂട്ടാളികളം കൌരവർ
അങ്ങെയ്ക്കുഭീഷ്മമെന്നെന്നാലിങ്ങതേവിപ്ര! സിദ്ധമാം 79
ഭാഗ്യാൽവന്നിതുവിപ്ര പാർക്കിൽ ഞങ്ങളംക്കനുഗ്രഹം

നൂറ്റിമുപ്പത്തിരണ്ടാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ഭീഷ്മൻ പൂജിച്ചൊരാദ്രോണൻ മനുഷ്യജനപുംഗവൻ
മഹാവീര്യൻ വിശ്രമിച്ചുമഹിതൻ കുമന്ദിരെ 1
ഗുരുവേവം വിശ്രമിക്കുമ്പുരംപൌത്രകുമാരരെ
ശിഷ്യരായ്നൽകിനാൻ ഭീഷ്മൻ പലമാതിരിവിത്തവും
ധനധാന്യാദിസമ്പൂർണ്ണമിണങ്ങുന്ന ഗൃഹത്തെയും
ഭാരദ്വാജനു സന്തോഷഭാരത്തോടേകിനാൻപ്രഭു 3
കയ്യേറ്റാണ്ടോനാക്കൌരവരെശിഷ്യരായിട്ടടൻഗുരു
പാണ്ഡവന്മാർ ധാർത്തരാഷ്ട്രരെന്നീക്രൂട്ടരെയാദരാൽ 4
താനങ്ങുടൻ സ്വീകരിച്ചാദ്രോണനായവരേവരും
വന്ദിച്ചുനില്ക്കുവേ ചൊന്നാനൊന്നിതേറ്റം രഹസ്യമായ് 5

ദ്രോണൻ പറഞ്ഞു

ഒരുകായ്മിനിയുണ്ടു കരളിൽക്കരുതുന്നതായ്
കൃതാസ്ത്രന്മാരായ നിങ്ങളതാദ്യം ചെയ്കൊള്ളണം 6

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ഏവംകേട്ടാക്കൌരവന്മാരേവരും മൌനമാർന്നതെ
അർജ്ജുനൻപിന്നെയവ്വണ്ണം സത്യംചെയ്തുപരന്തപ! 7
ഗുരുവർജ്ജുനമൂർദ്ധാവിൽപ്പുരം ഘ്രാണിച്ചുവീണ്ടുമെ
വിരിഞ്ഞുപുൽകിനിന്നിട്ട കരഞ്ഞുഹർഷമാർന്നവൻ 8
പിന്നെദ്രോണർ പഠിപ്പിച്ചു പാണ്ഡവന്മാരെ വീര്യവാൻ
നാനാമട്ടിലെഴും ദിവ്യമാനുഷാസ്ത്രഗണങ്ങളെ 9
ഭരതശ്രേഷ്ഠ! മറവുള്ളനരനാഥകുമാരരും
അസ്ത്രാർത്ഥമാദ്രോണവിപ്രശിഷ്യഭാവത്തിലെത്തിനാർ 10
അന്ധകന്മാർ വൃഷ്ണികളുമന്യരാം രാജപുത്രരും
ദ്രോണാന്തികേ വന്നുചേർന്നു രാധേയൻസൂതപുത്രനും 11
പാർത്ഥസ്പർദ്ധയൊടും സൂതപുത്രനേറ്റമമർഷണൻ

ദുര്യോധനാശ്രിതനവമാനിച്ചു പാണ്ഡുപുത്രരെ 12
ധനുർവ്വേദപ്പഠിപ്പിങ്കൽ ദ്രോണരോടൊത്തുനിന്നതെ
ശിക്ഷകയ്ക്കുദ്യമമെന്നിവയാലതിലർജ്ജുനൻ 13
അസൂയവിദ്യാശ്രദ്ധകൊണ്ടും മെച്ചമാണ്ടുധനഞ്ജയൻ
ഒപ്പമമ്പെയ്യൽ കൈവേഗം ഭംഗിയെന്നിവയിങ്കിലും 14
എല്ലാശിഷ്യരിലും മെച്ചമുള്ളോനായ്ത്തീർന്നു ഫൽഗുനൻ
പഠിപ്പിലൈന്ദ്രിക്കില്ലാരും കിടയെന്നോർത്തിതാശ്ചര്യം 15
ഏവമിഷ്വസ്ത്രമാബ്ബാലർക്കേവർക്കു മരുളീടിനാൻ
സ്ഫുടംമാന്ദ്യത്തിനെല്ലാർക്കും കൊടുത്തു പിടിമൊന്തകം
കുടംകൊടുത്തു മകനങ്ങുടൻസാധിച്ചുകൊള്ളുവാൻ
അവർവെള്ളംകൊണ്ടുവരുംമുമ്പു പുത്രനുവേറയും 17
വേലനൽകീദ്രോണനതും നടത്താൻനോക്കിയർജ്ജുനൻ
ഉടനേവാരുണാസ്ത്രത്താൽക്കമണ്ഡലു നിറച്ചവൻ 18
ആചാര്യപുത്രനോടൊപ്പമാശ്രമത്തിനെത്തിഫൽഗുനൻ
ആചാര്യപുത്രനെക്കാളും മെച്ചത്തിന്നതു കൊണ്ടുതാൻ 19
അസൂജ്ഞൻബുദ്ധിമാൻ താഴാപാർത്ഥനെന്നായിവന്നതെ
ഗുരുശുശ്രൂഷണത്തിന്നുപരം യത്നിച്ചിതർജ്ജുനൻ 20
പരിശ്രമിച്ചിതസ്ത്രത്തിൽപ്പരം ദ്രോണർക്കുമിഷ്ടനായ്
നിത്യമിഷ്വസ്ത്രരതനാം പാർത്ഥനെപ്പാർത്തുകണ്ടുതാൻ 21
വെപ്പുകാരനൊടീവണ്ണം കല്പിച്ചുഗ്രഗുമാശ്ചര്യം
ക്രൂരിരുട്ടത്തർജ്ജുനന്നു ചോറുനൽകൊല്ലൊരിക്കലും 22
എൻവാക്കിതാവിജയനോടെന്നാൽ ചൊല്ലരുതേതുമേ
പിന്നെയർജ്ജുനനുണ്ണുമ്പോൾ വന്നുടൻ കാറുവീശിതെ 23
കത്തിജ്വലിച്ചിടും ദീപമത്തവിൽക്കെട്ടുകേവലം
ഉണ്ണുംപാർത്ഥന്നു കൈവായിൽത്തന്നേ ചെന്നിതിരുട്ടിലും 24
തേജസ്വിയാമവനേതും തെറ്റാതേശീലശക്തിയാൽ
അഭ്യാസത്താലാണിതെന്നോർത്താപ്പാർത്ഥൻ പിന്നെയ
(ല്ലിലും 25

നല്ലവണ്ണം മഹാബാഹു വില്ലിൽശ്ശിലിച്ചുകേവലം
പരംദ്രോണനവന്തൻെറ ചെറുഞാണൊലികേട്ടുടൻ 26
എഴുന്നേററവിടെച്ചെന്നു തഴുകീട്ടേവമോതിനാൻ

ദ്രോണൻ പറഞ്ഞു

നിന്നോടുതുല്യനായ്വില്ല നന്യനില്ലാതയാംവിധം 27
നല്ലവണ്ണംശ്രമിക്കാം ഞാൻ ചൊല്ലുന്നതിതുസത്യമാം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ദ്രോണനർജ്ജുനനെപ്പിന്നെയാനതേർ തുരഗങ്ങളിൽ 28
നിലത്തുമായ്പ്പഠിപ്പിച്ചു പലസംഗരവിദ്യകൾ
ഗദായുദ്ധം വാൾപ്രയോഗം തോരണപ്രാസശക്തികൾ 29
കൂട്ടപ്പടകളും ദ്രോണൻ പഠിപ്പിച്ചു കുരുക്കളെ
അവൻെറയാവമ്പുകേട്ടു ധനുർവ്വേദം ഗ്രഹിക്കുവാൻ 30
രാജാക്കളും രാജപുത്രന്മാരും വന്നാരസംഖ്യമെ
നിഷാദേശൻതാൻ ഹിരണ്യധനുസ്സിനുടെ നന്ദനൻ 31
ഏകലവ്യൻ ദ്രോണപാർശ്വമണഞ്ഞാനവനീപതെ!
നിഷാദനാകയാൽ വില്ലിൽശ്ശിഷ്യനായവനെ ദ്വിജൻ 32
കയ്ക്കൊണ്ടതില്ലാ മററുള്ളോർക്കൊക്കുന്നമതമോർക്കയാൽ
ദ്രോണപാദങ്ങൾ തലയിൽത്താനെടുത്തു നമിച്ചവൻ 33
കാട്ടിൽപോയിദ്രോണരൂപം മണ്ണുകൊണ്ടുചമച്ചുടൻ
ആചാര്യവൃത്തിയതിലങ്ങാചരിച്ചാദരത്തൊടും 34
ഇഷ്വസ്ത്രയോഗം ശീലിച്ചിതിയലും നിഷ്ഠയോടഹൊ
പരമശ്രദ്ധയുൾക്കൊണ്ടു പരമാംയോഗമാണ്ടുതാൻ 35
എടുപ്പാനും തൊടുപ്പാനും വിടാനും നേടിലാഘവം
പരംദ്രോണാനുമതിയൊത്തൊരിക്കൽ കുരുപാണ്ഡവർ 36
തേരിൽക്കയറി നായാട്ടിന്നിറങ്ങീ ശത്രുമർദ്ദന!
വേണ്ടുംസാമാനവും കൂട്ടിക്കൊണ്ടൊരുത്തൻ യദൃച്ഛയാൽ 37
പിന്തുടർന്നാൻ പാണ്ഡവരെനായുമായിത്തനിച്ചുതാൻ
അവരോരോന്നുചെയ്തുംകൊണ്ടവിടെ സഞ്ചരിക്കവെ 38

കാട്ടിൽച്ചുറ്റും നായണഞ്ഞു പാട്ടിൽനൈഷാധിയോടഹോ
കുതുനീണ്ടങ്ങു ജടാഭാരകൃഷ്ണാജിനാഡ്യനായ് 39
നില്പുംനൈഷാദിയെക്കണ്ടു നായ്കുരച്ചിതട്ടുതുടൻ
നായടുത്തുകുരയ്ക്കുമ്പോൾ വായിലേഴ്ശരങ്ങളെ 40
കൈവേഗമെയ്ത്തിൽക്കാണിച്ചങ്ങെയ്താനായവനൊപ്പമെ
വായിലമ്പുകളുംകൊണ്ടാ നായെത്തീ പാണ്ഡവാന്തികെ 41
അതുകണ്ടാപ്പാണ്ഡവന്മാരതിവിസ്മയമാണ്ടുപോയ്
കൈവേഗമൊച്ചകേട്ടെയ്ത്തെന്നിവയ്ക്കുള്ളൊരുവൈഭവം 42
നോക്കിക്കണ്ടവർ നാണിച്ചു വാഴ്ത്തിഗ്ഗാഢലിച്ചിതേവരും
വനംവാണീടുമവനെപ്പുനരങ്ങു തിരഞ്ഞവർ 43
പാണ്ഡവന്മാർ കണ്ടിതമ്പു തിണ്ണമെയ്തങ്ങുനില്പതായ്
വികൃതാകാരനവനെയറിഞ്ഞീലവരാരുമെ 44
ചോദിച്ചിതവനോടങ്ങാരാരുടെ പുത്രനെന്നവർ

ഏകലവ്യൻ പറഞ്ഞു

നിഷാദരാജൻ ഹിരണ്യധനുസ്സിനുടെ സൂനുഞാൻ 45
ദ്രോണശിഷ്യൻ ധനുർവ്വേദം ശീലിപ്പോനാണുവീരരെ

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

അവൻറെ തത്വമൊക്കെയുമറിഞ്ഞിങ്ങോട്ടു പോന്നുടൻ 46
കാട്ടിലുണ്ടായൊരാശ്ചര്യം ദ്രോണരോടോതിപാണ്ഡവർ
കൌന്തേയനർജ്ജുനൻ വീണ്ടുമേകലവ്യനെയോർത്തഹോ 47
രഹസ്സിൽ ദ്രോണരോടായി സ്നേഹത്താലിതുണർത്തിനാൻ

അർജ്ജുനൻ പറഞ്ഞു

അന്നെന്നെത്തഴുകീട്ടങ്ങു നന്ദിയോടരുളീലയൊ 48
നിന്നെക്കാൾ മേലയാം ശിഷ്യനിനിക്കില്ലാരുമെന്നതാൻ
എന്നാലെന്നെക്കാളുമെന്നല്ലിന്നീ ലോകത്തിലുത്തമൻ 49
അന്യൻനിൻ ശിഷ്യനുണ്ടല്ലോ നിഷാദാധിപനന്ദനൻ

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

മുഹൂർത്തനേരമവനെപ്പററിയൊർത്തൊന്നുറച്ചുടൻ 50
സവ്യസാചിയുമായ്ച്ചെന്നുദ്രോണൻനൈഷാദിസന്നിധൌ

ഉടൻകണ്ടാൻ മലിനനായ് ജടാവല്ക്കലധാരിയായ് 51
ഏകലവ്യൻ വില്ലുമായമ്പെയ്യ ശീലിപ്പതാഗുരു
ഏകലവ്യൻ ദ്രോണരടുത്തണയുന്നതുകണ്ടടൻ 52
എതിരേറ്റഭിവാദ്യം ചെയ്തടിത്താരിൽ വണങ്ങിനാൻ
ദ്രോണരെപ്പിന്നെവിധിയിൽത്താനർച്ചിച്ചാനിഷാദജൻ 53
ശിഷ്യൻഞാനെന്നുണർത്തിച്ചുമുമ്പിൽകൈക്കൂപ്പിനിന്നതെ
പിന്നെരാജൻ! ദ്രോണർചൊന്നാനേകലവ്യനൊടിങ്ങിനെ
നിയ്യെന്റെ ശിഷ്യനാണെങ്കിൽ ഗുരുദക്ഷിണനൽക മെ
അതുകേട്ടിട്ടേകലവ്യൻപ്രീതിയുൾക്കൊണ്ടുചൊല്ലിനാൻ 55

ഏകലവ്യൻ പറഞ്ഞു

എന്തുനൽകേണ്ടു ഭഗവൻ! ഗുരോ! കല്പിച്ചിടേണമെ
ബ്രഹ്മജ്ഞ! ഗുരുവിന്നേകവയ്യാതൊന്നില്ലിനിയ്ക്കിഹ 56

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

വലങ്കയ്യിൻ പെരുവിരൽ തരികെന്നേവമോതിനാൻ
ഏകലവ്യൻ ദ്രോണരുടെ ഘോരമാം മൊഴികേട്ടടൻ 57
സത്യശീലൻ താൻപറഞ്ഞ സത്യം രക്ഷിച്ചുകൊണ്ടഹൊ
അമ്മട്ടുഷ്ടമുഖനായമ്മട്ടുൾപ്രീതിപൂണ്ടതാൻ 58
അശങ്കം കൈവിരലറുത്താശു ദ്രോണർക്കു നൽകിനാൻ
മറുംവിരൽകളാലമ്പെയ്തിതു പിന്നെനിഷാദജൻ 59
മുൻമട്ടുവേഗമില്ലാതായന്നതൊട്ട നരാധിപ!
പിന്നെയുൾത്താപമേറെററംനന്ദികൈക്കൊണ്ടിതർജ്ജുനൻ
ദ്രോണരും സത്യവാക്കായിതന്യൻ വെല്ലില്ലപാർത്ഥനെ
ഇരുപേർ ദ്രോണശിഷ്യന്മാർ ഗദായുദ്ധവിദഗ്ധരായ് 61
ദുര്യോധനൻ ഭീമസേനനെന്നും സംരബ്ധരാണിവർ
വാച്ചതുംഗ്രുദ്ധതത്വത്തിലശ്വത്ഥാമാവുമുമ്പനായി 62
അവ്വണ്ണം വാളെടുപ്പോരിൽ മാദ്രീനന്ദനർമുമ്പരായ്
യുധിഷ്ഠിരൻ തേരിൽമുമ്പൻ സുവ്വത്തിങ്കലുമർജ്ജുനൻ 63
പാരിലെങ്ങും പേരുനേടീ തേരാളികളിലുത്തമൻ

ബുദ്ധിയോഗം ബലോത്സാഹമസ്യശിക്ഷയുമാർന്നവൻ 64
അസ്ത്രത്തിൽമെച്ചമാചാര്യഭക്തിയിങ്കലുമർജ്ജുനൻ
അദസ്ത്രോപദേശം സമമെന്നാലും ലാഘവവൃത്തിയിൽ 65
എല്ലാശിഷ്യരിലും മെച്ചമുള്ളോനായ്ത്തീർന്നിതർജ്ജുനൻ
ബലംഭീമന്നുമാവിദ്യാബലം പാർത്ഥന്നുമേറവെ 66
ദുഷ്ടരാം ധാർത്തരാഷ്ട്രർക്കു കഷ്ടമേറമമഷ്മായ്
സർവ്വവിദ്യാസ്ത്രമറിയും സർവ്വരേയും വിളിച്ചുടൻ 67
ദ്രോണനായുധവിജ്ഞാനം കാണുവാൻ പുരുഷർഷഭൻ
മരക്കൊമ്പിൽശ്ശില്പിതീർത്ത കൃത്രിമക്ഷുരിയാറെയെ 68
കുമാരരറിയാതേവെയ്പ്പിച്ചു ലാക്കാക്കിയോതിനാൻ

ദ്രോണൻ പറഞ്ഞു

എല്ലാരുമുടനേനിങ്ങൾ വില്ലെടുത്തുകുലയ്ക്കുവിൻ 69
ഇബ്ഭാസത്തേലക്ഷ്യമാക്കി നില്പിനമ്പുതൊടുത്തുതാൻ
ഞാൻപറഞ്ഞാലപ്പൊഴിതിൻതലയമ്പെയ്തുവീഴ്ത്തണം 70
ഓരോരുത്തരൊടോതാം ഞാനോർത്തുനില്പിൻ കിടാങ്ങളെ!

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

മുന്നംധർമ്മാത്മജനൊടായ്ചൊന്നാനാംഗിരസോത്തമൻ
തൊടുക്കുകമ്പുഞാൻ ചൊന്നാലുടനുക്കോടയക്കണം
സതരംവില്ലുമായ് ധർമ്മപുത്രനങ്ങുപരന്തപൻ 72
ഗുരുവാക്കാൽ ഭാസമമ്പിൻലാക്കാക്കുമ്മാറുനിന്നുതെ
പരംവില്ലേന്തി നില്പോരാക്കുരുനന്ദനനോടുതാൻ 73
മുഹൂർത്തംചെന്നവാറോതീയാചാര്യൻ ഭരതർഷഭ
നോക്കിക്കാണ്കീമരക്കൊമ്പിൽ ഭാസത്തെപ്പാർത്ഥിവാത്മജ!
നോക്കിക്കാണുന്നതുണ്ടിങ്ങീലാക്കെന്നായീ യുധിഷ്ഠിരൻ
വീണ്ടുംമുഹൂർത്തം ചെന്നിട്ടു ചൊന്നാനാദ്രോണരുത്തരം 75

ദ്രോണൻ പറഞ്ഞു

ഈമരത്തേയുമെന്നേയും കാണ്മിതോ തമ്പിമാരെയും
അവനോടോതി കൈയ്തേയൻ കാണ്മതുണ്ടീമരത്തെഞാൻ 76

അങ്ങെയും തമ്പികളെയും ഭാസത്തേയും തിരിച്ചുതാൻ
കല്പിച്ചാനുടനാചാര്യനപ്രീതൻ വാങ്ങിനില്ക്കുവൻ 77
നീയുലാക്കെയുവാൻ പോരെന്നായി നിന്ദിച്ചുകൊണ്ടുടൻ
പിന്നെദുര്യോധനൻതൊട്ടധാർത്തരാഷ്ട്രരൊടുംഗുരു 78
ഈക്രമംപോലെ ചോദിച്ചുലാക്കിൽ സൂക്ഷ്മംഗ്രഹിക്കുവാൻ
ഭീമാദിശിഷ്യരോടും മറന്നീശരൊടുമങ്ങിനെ 79
എല്ലാരും കാണ്മതുണ്ടെല്ലാമെന്നോതീഗർഹയറവതെ

നൂററിമുപ്പത്തിമൂന്നാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

പിന്നെസ്സസ്മിതമാദ്രോണൻ ചൊന്നാനർജ്ജുനനോടുടൻ
എയ്യുവീഴ്ത്തുണ്ടുമീലാക്കു നീ തക്കത്തോടുവീഴ്ത്തൊ 1
ഞാൻപറഞ്ഞാലുടനെ നീയമ്പീലാക്കിന്നലെയ്യണം
വില്ലുംകുലച്ചുനിന്നാലുമല്ലേവത്സ! കുറച്ചിട 2
എന്നുകേട്ടാസ്സവ്യസാചിനന്നായ്യില്ലുവളച്ചുടൻ
ഭാസത്തിനേനോക്കിനിന്നാനാചാര്യനരുൾചെയ്കയാൽ 3
മുഹൂർത്തംചെന്നതിൽപ്പിന്നെ ദ്രോണനവണ്ണമോതിനാൻ
ഭാസത്തെക്കാണ്മതുണ്ടോ നീയീമരണത്തേയുമെന്നെയും 4
ഭാസംമാത്രംകാണ്മതുണ്ടെന്നോതീ ദ്രോണരൊടർജ്ജുനൻ
വന്മരത്തേയുമങ്ങേയും കാണ്മതില്ലെന്നുമേറ്റുപ 5
പിഒന്നസ്സന്തുഷ്ടനായ്ദ്രോണൻമുഹൂർത്തംനിന്നുവീണ്ടുമെ
ടുർജ്ജർഷവീര്യനാപ്പാണ്ഡുപുത്രവീരനൊടോതിനാൻ 6
ഭാസത്തെക്കാണ്മതുണ്ടോനീയുണ്ടെന്നാലെന്നൊടോതെടൊ
തലമാത്രംകാണ്മു ദേഹംകാണ്മീലെന്നവനോതിനാൻ 7
ഏവമർജ്ജുനനോതുമ്പോൾ കോപംമയിർക്കൊണ്ടുടൻഗുരു
എയ്യുകെന്നാൻ പാർത്ഥനോടങ്ങെയ്താനവനസംശയം 8
ക്ഷുരംകൊണ്ടാമരംവാഴ്ത്തും ക്രൂരിയാററയതിന്നുടെ

ശിരസ്സറുത്തുവീഴിച്ചു ശരിയ്ക്കുടനെയർജ്ജുനൻ 9
അക്കർമ്മംചെയ്തുകണ്ടപ്പോൾത്തഴുകിഗ്ഗുരുപാൎത്ഥനെ
കൂട്ടത്തോടും ദ്രുപദനെപ്പോരിൽവെന്നെന്നുറച്ചുതെ 10
ഒരിയ്ക്കൽശ്ശിഷ്യരോടൊത്താൎഗ്ഗുരുവാംഗിരസോത്തമൻ
ഗംഗയിങ്കൽക്കുളിപ്പാനായങ്ങുപോയീ നൃപോത്തമ! 11
വെള്ളത്തിങ്കലിറങ്ങുമ്പോൾ ദ്രോണരെസ്സലിലേചരൻ
പിടികൂടീ മഹാനക്രം കാലിന്മേൽ കാലചോദിതൻ 12
ശിഷ്യരോടോതി വിടുവിയ്ക്കുവാൻ താൻദക്ഷനെങ്കിലും
ഗ്രാഹത്തെക്കൊന്നെന്നെ വിടുവിയ്ക്കുകെന്നു സസംഭ്രമം 13
ചൊന്നവാറാശു ബീഭത്സു തീക്ഷ്ണാവാൎയ്യശരങ്ങളെ
അഞ്ചെയ്തുസലിലത്തിങ്കലഞ്ചും നക്രത്തിലൂക്കോടെ 14
മറെറല്ലാരും സംഭ്രമത്താൽ മുററുമങ്ങമ്പരന്നുപോയ്
അവനീ ക്രിയചെയ്തപ്പോൾ ദ്രോണരോർത്തിതുപാൎത്ഥനെ 15
ശിഷ്യന്മാരിൽശ്രേഷ്ഠനെന്നായ്പാച്ചതും പ്രീതനായിതെ
പാൎത്ഥബാണഗണംകൊണ്ടു പേർത്തുംകണ്ടിയ്ക്കകാരണം 16
ഉടൻ ദ്രോണൻെറ കാൽവിട്ടു മുടിഞ്ഞു ശിംശുമാരവും
പിന്നെസ്സന്തുഷ്ടനായ്ദ്രോണൻചൊന്നാനാവീരനോടുടൻ 17
വാങ്ങിക്കൊൾകമഹാബാഹോ! വിശിഷ്ടമതിദുർദ്ധരം
അസ്ത്രംബ്രഹ്മശിരസ്സെന്നാൽ സപ്രയോഗനിവർത്തനം 18
ഇതു നീയെയ്തുപോകൊല്ല മനുഷ്യരിലൊരിക്കലും
അല്പന്മാരിൽപ്രയോഗിച്ചാൽ മുപ്പാരിതു മുടിയ്ക്കുമേ 19
നിസ്സാമാന്യം പാരിലൊന്നീയസ്ത്രമെന്നാണുചൊൽവതും
ശുദ്ധിയോടിതുവെച്ചാലും ശുദ്ധയോടിതു കേൾക്കെടോ 20
എങ്ങാനും മർത്ത്യനല്ലാത്ത ശത്രുബാധിയ്ക്കിലന്നുടൻ
അവനെക്കൊല്ലുവാനെയ്യുകീയ്യസ്ത്രം സംഗരത്തിൽ നീ 21
അവ്വണ്ണമെന്നേററുചൊല്ലിക്കൈവണങ്ങിധനഞ്ജയൻ
അദ്ദിവ്യാസ്ത്രംഗ്രഹിച്ചുതാൻ പേർത്തുമോതീടിനാൻ ഗുരു 22
ഉണ്ടാകില്ലിനിനിന്നൊപ്പം കണ്ടുനില്ക്കും ധനുർദ്ധരൻ
അജയ്യനരികൾക്കെല്ലാം കീർത്തിമാനായിടും ഭവാൻ 23

നൂററിമുപ്പത്തിനാലാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

മുറയം കൃതാസ്ത്രരായ് ധാർത്തരാഷ്ട്രരും പാണ്ഡുപുത്രരും
ഇത്ഥംകണ്ടാ ദ്രോണർ ധൃതരാഷ്ട്രരാജനൊടോതിനാൻ 1
കൃപാചാര്യൻ സോമദത്തൻ ബാൽഹീകനതിബുദ്ധിമാൻ
ഭീഷ്മൻ വിദുരനെന്നുള്ളോരെല്ലാരും കേട്ടിരിയ്ക്കവെ 2
കുരുമന്നവ! സമ്പന്നവിദ്യരായ് നിൽകുമാരകർ
പഠിപ്പുകാട്ടീടുമവർ ഭൂപ! നിൻകല്പനപ്പടി 3
അപ്പോൾ ചൊന്നാൻ മന്നവേന്ദ്രനുപ്പൂവേററം തെളി—

[ഞ്ഞുടൻ

ധൃതരാഷ്ട്രൻ പറഞ്ഞു.

ഭാരദ്വാജ! ഭവാൻചെയ്തു പാരം വലിയൊരിപ്പണി 4
അങ്ങെപ്പോഴേന്നുറയ്ക്കുന്നുവെങ്ങുവെച്ചെന്തുമാതിരി
അപ്പടിയ്ക്കുനടത്തിപ്പാൻ കല്പിച്ചീടണമെന്നൊടും 5
മതിമങ്ങിക്കണ്ണുകാണുംസ്ഥിതിയ്ക്കാശിച്ചിടുന്നു ഞാൻ
അമ്മട്ടുള്ളോർക്കു കാണാമേ പുത്രർക്കുള്ളോരു പാടവം 6
പരമാചാര്യനോതുമ്പോലൊരുക്കു വിദുരാര്യ നീ
ഇതുപോലൊരു സന്തോഷമില്ലല്ലേ ധർമ്മവത്സല! 7
മന്നനോടങ്ങുണർത്തിച്ചപോന്നു വിദുരനപ്പോഴേ
ഭാരദ്വാജൻ മഹാവിദ്വാനളപ്പിച്ചു ധരിത്രിയെ 8
പരപ്പിൽ വൃക്ഷഗുത്മങ്ങളറവടിക്കൊഴുകുംസ്ഥലേ
നല്ലനാൾപക്കവുംനോക്കീട്ടവിടെബ്ബലിനൽകിനാൻ 9
പരം വീരസമാജത്തെപ്പരസ്യംചെയ്യുശേഷമേ
രംഗഭൂമിയിൽ വന്പോടുമങ്ങുശാസ്ത്രപ്രകാരമേ 10
കാഴ്ചപ്പുരകളുണ്ടാക്കീ ചേർച്ചയിൽത്തത്രശില്പികൾ
സർവ്വായുധാഢ്യം ഭൂപന്നുമവ്വണ്ണം സൗജനത്തിനും 11
മഞ്ചങ്ങളും ചമപ്പിച്ചു തഞ്ചത്തിൽത്തത്ര നാട്ടുകാർ

വലുപ്പത്തോടുയർന്നുള്ള നിലയ്ക്കു ശിബികാദിയും 12
പിന്നെയാട്ടിവസംവന്ന മന്നനും മന്ത്രിമുഖ്യരും
ഭീഷ്മരേയും കൃപരെയും ചെമ്മേമുമ്പാക്കിയങ്ങിനെ 13
മുത്തുക്കുലകളുംതൂക്കി വൈഡൂര്യക്കൽവിരിച്ചഹോ
പൊൻതാഴികക്കുടംവെച്ച കാഴ്ചപ്പുരകരേറിനാർ 14
ഗാന്ധാരിയും ഭാഗ്യമേറും കുന്തിയും വീരരത്നമെ!
മറവ രാജസ്ത്രീകളുമാട്ടാസിമാരും ചമഞ്ഞഹോ 15
നന്ദ്യാമഞ്ചംകേറി മേരുകേറും സ്വസ്ത്രീകൾപോലവെ
ബ്രഹ്മക്ഷത്രാദിയാം നാലുജാതിക്കാരും ക്ഷണപ്പടി 16
ബാലശിക്ഷാബലംകാണ്മാൻ ലോലചിത്തത്തൊടെ–
[ത്തിനാർ
കാണിലോകം ക്ഷണംകൊണ്ടു ചേണാർന്നൊന്നിച്ചു–
[ചേർന്നഹോ 17
വാദ്യഘോഷത്തൊടുംകൂടും മർത്ത്യകൌതൂഹലത്തൊടും
ശോഭിച്ചിതാസ്സഭാരംഗം ക്ഷോഭിച്ച കടൽ പോലവെ 18
വെള്ളവസ്ത്രത്തൊടും പിന്നെ വെള്ളപ്പൊഴുതന്തലൊടും
വെള്ളത്താടിത്തലയൊടുംവെള്ളപ്പൂത്തേപ്പുചാർത്തൊടും 19
അരങ്ങുകേറിയാചാര്യനരം തന്മകനൊത്തു താൻ
ചൊവ്വായ്ക്കാറററംബരത്തിൽച്ചൊവ്വയൊത്തിന്ദുപോലവെ
കാലത്തിനൊത്തബലിയക്കാലംചെയ്താനവൻബലി
മന്ത്രജ്ഞരാം ബ്രാഹ്മണരെക്കൊണ്ടു ചെയ്യിച്ച മംഗളം 21
നാന്ദീമുഖത്തിൽപ്പുണ്യാഹപുണ്യഘോഷം കഴിഞ്ഞതിൽ
കടന്തു പല ശസ്ത്രാസ്ത്രമെടുത്തു നരപുംഗവർ 22
ചട്ട കയ്യുറ നൽക്കച്ചക്കെട്ടുമായി മഹാരഥർ
ആവനാഴിയുമിട്ടെത്തീ വില്ലേന്തി ഭരതർഷഭർ 23
ജ്യേഷ്ഠക്രമത്തിൽക്കയറിച്ചെന്ന ധർമ്മാത്മജാദികം
അസ്ത്രപ്രയോഗം കാണിച്ചു കുമാരന്മാർ മഹാരഥർ 24
ചിലരമ്പേല്പുമെന്നോർത്തു തലചൊട്ടെന്നുതാഴ്ത്തിനാർ

ചിലരത്യത്ഭുതാനന്ദനില കൈകൊണ്ടുനോക്കിനാർ 25
ലാക്കെയ്തിതവർതൻപേരുപേറുമമ്പുകളാലുടൻ
അശ്വത്തിൽക്കേറിയോടിച്ചുമാശ്വയ്യം ലാഘവത്തൊടെ 26
കയ്യ്കലമ്പുംവില്ലുമായുള്ളകുമാരബലത്തിനെ
ഗന്ധർവ്വനഗരംപോലെ കണ്ടാനന്ദിച്ചുകാണികൾ 27
പെട്ടെന്നാർത്തുവിളിച്ചാരങ്ങേററം കൂട്ടത്തൊടും ചിലർ
വിസ്മയാൽ കൺവിടർത്തോതീനന്നനന്നെന്നുമെചിലർ 28
ഓരോ വില്ലിൻമുറകളും തേരോടിയ്ക്കും ക്രമങ്ങളും
ഗജാശ്വഗതിയുംകാട്ടീ മല്ലയുദ്ധവുമായവർ 29
ഉടൻ വാളുംപരിചയുമെടുത്തഭ്യാസശാലികൾ
ഖഡ്ഗാഭ്യാസത്തിലെ നിലയൊക്കയും തത്ര കാട്ടിനാർ 30
ലാഘവം ഭംഗിയഴകാ സ്ഥൈര്യം പിടിയുറപ്പിവ
ഖഡ്ഗചർമ്മപ്രയോഗത്തിൽക്കാണായേവർക്കുമപ്പൊഴെ
പിന്നെത്തമ്മിൽത്തിരക്കുള്ള ദുര്യ്യോധനവൃകോദരർ
ഗദകൈക്കൊണ്ടങ്ങിറങ്ങീ സശൃംഗാദ്രികൾപോലവെ 32
അരക്കെട്ടുമുറുക്കീട്ട പൌരുഷത്തോടുമായവർ
പിടിമൂലം ചീറിനേരിട്ടിടും മത്തഗജോപമർ 33
ഇടവും വലവും ചുറവുംപെടുംമണ്ഡലമായവർ
ചുററിനാർചുറവുമേ മത്തഹസ്തിതുല്യം മഹാബലർ 34
ധൃതരാഷ്ട്രർക്കു വിദുരൻ ഗാന്ധാരിയ്ക്കുപ്രസഞ്ജയൻ
കുമാരചേഷ്ടിതംകാണും കൃമാലൊക്കയുണർത്തിനാർ 35

നൂറിമുപ്പത്തിയഞ്ചാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

രംഗത്തിൽക്കുരുരാജാവും ശകുനൻ ഭീമനുമേറെറതിൽ
പക്ഷപാതപ്രിയത്തോടും പക്ഷംരണ്ടായികാണികൾ

ഹാ വീര! ദുൎയ്യോധന! യെന്നേവം ഹാ ഭീമയെന്നു മെ
കണ്ടാർക്കുന്ന ജനാഘോഷം വീണ്ടുംവീണ്ടുമുദിച്ചുതെ 2
എങ്ങും ക്ഷുബ്ധാംബുധിയ്ക്കൊത്താ രംഗംകണ്ടതിബുദ്ധിമാൻ
ഭാരദ്വാജൻ പുത്രനാകുമശ്വത്ഥാമാവൊടോതിനാൻ 3

ദ്രോണൻ പറഞ്ഞു

തടുക്കുക മഹാവീൎയ്യംപെടുമീയിരുപേരെയും
രംഗപ്രകോപം പറെറാല്ലാ ഭീമദുൎയ്യോധനാൎത്ഥമായ് 4

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

ദ്രുതമാഗ്ഗുരുപുത്രൻപോയ്ഗ്ഗദയോങ്ങിന വീരരെ
കരകോളിളകുന്നാഴിനിറുത്തുമ്പോലെ നിർത്തിനാൻ 5
പിന്നെ രംഗാങ്കണത്തിങ്കൽനിന്നുടൻ ദ്രോണരോതിനാൻ
വാദ്യഘോഷം നിറുത്തീട്ടു വാച്ച മേഘസ്വനത്തൊടും 6
ഇനിയ്ക്കു മകനെക്കാളുമിഷ്ടൻ സർവ്വാസ്ത്രപണ്ഡിതൻ
ജിഷ്ണുപുത്രൻ വിഷ്ണുതുല്യൻ ജിഷ്ണുവെത്തുന്നു കാണുവിൻ 7
ആചാൎയ്യചൊല്പടിയുടൻ യുവാവു കൃതമംഗളൻ
കയ്യിൽക്കയ്യുറയിട്ടുള്ളോൻ വില്ലും തൂണിയുമേന്തിയോൻ 8
കാണായിപൊൻചട്ടയിട്ടു ചേണാർന്നീടുന്ന ഫൽഗുനൻ
സൂൎയ്യേന്ദ്രായുധവിദ്യുത്തൊത്തോരുസന്ധ്യാംബുദോപമൻ 9
അരങ്ങത്തുടനെല്ലാർക്കും ഹൎഷോത്സാഹം ജനിച്ചുതെ
വാദ്യഘോഷങ്ങളുംകൂടീ വാച്ചശംഖസ്വനത്തൊടും 10
ഇവൻ കുന്തീസുതൻ ശ്രീമാനിവൻ മദ്ധ്യമപാണ്ഡവൻ
ഇവനിന്ദ്രന്റെ തനയനിവൻ കൌരവപാലകൻ 11
ഇവനസ്ത്രജ്ഞരിൽ ശ്രേഷ്ഠനിവൻ ധാർമ്മികമുഖ്യനാം
ഇവൻ ശീലമിയന്നോർതൻ ശീലംകണ്ടോരിലുത്തമൻ 12
എന്നുകേൾക്കായിതാക്കാണ്മാൻവന്ന ലോകങ്ങൾ വാഴ്ത്തവെ
കുന്തിയ്ക്കുടൻ മുലചുരന്നശ്രുവാൽ മാർ നനഞ്ഞുപോയ് 13
ഇഗ്ഘോഷംചെവിയിൽചെന്നുവായ്ക്കുമ്പൊഴുതിലോതിനാൻ
ധൃതരാഷ്ട്രൻ വിദുരനോടതിസന്തുഷ്ടചിത്തനായ് 14

ക്ഷത്താവേ! ശ്ലോഷമെന്തേവം ക്ഷുബ്ധാംബുധിശ്ലനസ്വനം
ഉടൻ നഭസ്സുപിളരുമ്പടി രംഗത്തിലേന്തുവാൻ 15

വിദുരൻ പറഞ്ഞു.

കേൾക്കപാർത്ഥൻ മഹാരാജ! ഫൽഗുനൻ പാണ്ഡുനന്ദനൻ
അരങ്ങേറീ ചട്ടയിട്ടിട്ടുരമാശ്ലോഷമാം പ്രഭോ! 16

ധൃതരാഷ്ട്രൻ പറഞ്ഞു.

ധന്യനായ് ഞാൻ ഭാഗ്യമായ്മേ രക്ഷകിട്ടിയിനിയ്ക്കൊടൊ
പ്പുദ്ധാരണിയിലുണ്ടായ പാണ്ഡുവാഗ്നിത്രയത്തിനാൽ 17

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

ആരംഗം നന്ദികൈയ്ക്കൊണ്ടന്നേരംചെറൊന്നടങ്ങവെ
ആചാര്യന്നങ്ങുകാണിച്ചാനസ്ത്രലാശ്ലവമർജ്ജുനൻ 18
ആഗ്നേയത്താൽത്തീയ്യുയർത്തി വാരുണത്താലെ വാരിയും
വായവ്യത്താൽക്കാറകറ്റീർത്തുപാർജ്ജന്യത്താൽശ്ലനങ്ങളും
ഭൌമത്താൽ ഭൂമിയുംപുക്കാൻ പാവ്വതാൽക്കാട്ടിയദ്രികം
അന്തർദ്ധാനാസ്ത്രമതിനാൽ ഹന്ത താനേ മറഞ്ഞുതെ 20
ക്ഷണാൽനീണ്ടോൻ ക്ഷണാൽമുണ്ടൻ ക്ഷണാൽത്തേർ–
[മുകളാണ്ടവൻ
ക്ഷണാൽത്തേർക്കുള്ളുപുക്കോൻതാൻ ക്ഷണാൽ മന്നി–
[ലിറങ്ങിനാൻ 21
മൂഢസൂക്ഷ്മം കടുഗുരുവിതെല്ലാമാശ്ശുപ്രിയൻ
സൌഷ്ഠവത്തോടെയ്തുവുത്തു മുറവും പല ശരങ്ങളാൽ 22
ചുറവും ലോഹവരാഹത്തിൻ മുഖത്തിന്നകമേ സമം
അഞ്ചെമ്പുതടയാതെയ്താനഞ്ചുമൊന്നെന്നപോലവൻ 23
കയർകെട്ടിത്തുക്കിയിട്ട കാളക്കൊമ്പിനകത്തഹൊ
തറച്ചാനിരുപത്തൊന്നുശരമാ വീരപുംഗവൻ 24
എന്നേവം പലതും ചാപംതന്നിലും പിന്നെ വാളിലും
ഗദയിങ്കലുമേ കാട്ടീ പല മണ്ഡലഭേദവും 25
ഇണക്കത്തിൽ പ്രയോഗങ്ങൾ മിക്കതും തീർന്നിരിക്കവെ
സമാജം മന്ദമായ്നില്ക്കേ വാദ്യശ്ലോഷമടങ്ങവെ 26

പടിയ്ക്കൽനിന്നുകേൾക്കായീ പടമാഹാത്മ്യസൂചകം
ഇടിവെട്ടുംവണ്ണമേറെരംകൊടുതാംകരനിസ്വനം 27
കുന്നുവിള്ളുന്നിതോ ഹന്ത മന്നുടൻ പിളരുന്നിതോ
അംബരത്തിൽജ്ജലംതിങ്ങുമംബുദം നിറയുന്നിതോ 28
അരങ്ങത്തുള്ളവർക്കെന്നിത്തരം സംശയമായ് നൃപ!
എല്ലാവരും പടിയ്ക്കൽക്കണ്ടുല്ലാസാൽ നോക്കിനാരുടൻ 29
അഞ്ചുപാണ്ഡവരോടൊത്തുപേർത്തും ശോഭിച്ചിതാസ്ഥരു
അഞ്ചുനക്ഷത്രമാമത്തമൊത്തു ചന്ദ്രൻകണക്കിനേ 30
അശ്വത്ഥാമാവിനോടൊത്തു നൂറുപേരപ്രകാരമെ
അമിത്രഹരനാം ദുര്യ്യോധനൻതൻ ചുറ്റുമൊത്തുതേ 31

കരത്തിലേന്തുംഗദയോടുമായുധം
ധരിച്ചെഴും തമ്പികൾ നൂറുപേരൊടും
സുരാരിനാശേസുരലോകരൊത്തെഴും
പുരന്ദരൻമട്ടു വിളങ്ങിനാനവൻ 32

നൂറിമുപ്പത്താറാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ആയംക്കാർവഴിയൊഴിച്ചുപ്പോളൽഭുതോൽഫുല്ലനേത്രരായ്
വിസ്തീർണ്ണമാമരങ്ങേറീ കർണ്ണൻ പരപുരഞ്ജയൻ 1
ജന്മസിദ്ധകവചയിട്ട കുണ്ഡലാലംകൃതാനനൻ
വില്ലേന്തിവാളുംബന്ധിച്ചു കാൽനടയ്ക്കദ്രിസന്നിഭൻ 2
കാനീനനാം പൃഥാസൂനു മാനി ദീർഘവിലോചനൻ
തീക്ഷ്ണാംശുസൂയ്യനുള്ളംശം കർണ്ണൻ വൈരിനിഷൂദനൻ
സിംഹർഷഭദ്വിപേന്ദ്രാഭബലവീര്യ്യപരാക്രമൻ
ദീപ്തികാന്തിധൃതികളാലർക്കചന്ദ്രാനലോപമൻ 4
നിണ്ടവൻ ഹേമതാലാഭൻ സിംഹകായൻ യുവാവവൻ
അസംഖ്യഗുണവാൻ ശ്രീമാനർക്കദേവന്റെ നന്ദനൻ 5

ആമഹാബാഹുവൊന്നെല്ലാംനോക്കീട്ടാവീരമണ്ഡലം
അനത്യാദരമായ്ദ്രോണകൃപന്മാർക്കൊന്നു കുപ്പിനാൻ 6
ആസ്സാമാജികരെല്ലാരും വിസ്മിതസ്ഥിരനേത്രരായ്
ഇതാരെന്നായ്ക്ഷോഭമാണ്ടു കുതുകംപൂണ്ടുനിന്നുപോയ് 7
വാഗ്മിയാമവനോ മേഘധ്വനിഗംഭീരമോതിനാൻ
അറിയാത്തമ്പിയാമൈന്ദ്രിയോടണ്ണൻ ഭാനുനന്ദനൻ 8
പാർത്ഥ! നീ ചെയ്തകർമ്മത്തിൽപ്പേർത്തുംമെച്ചപ്പെടിക്കുഞാൻ
കാണിക്കാമേവരുംകാണ്കെത്താനേതും ഞെളിയേണ്ടൊ 9
ഇത്ഥമങ്ങായവൻ ചൊല്ലിനിർത്തും മുന്നം മഹാജനം
യന്ത്രത്താൽപ്പോക്കിയാലാമ്മട്ടെഴുന്നേററിതുചുറ്റുമെ 10
ദുര്യോധനന്നു സന്തോഷംകയ്യോടുടനുദിച്ചുതെ
ഹ്രീയും ക്രോധവുമവ്വണ്ണമർജ്ജുനന്നുളവായഹൊ 11
പിന്നെദ്രോണാനുമതികയ്ക്കൊണ്ടുകർണ്ണൻരണപ്രിയൻ
അജ്ജുനൻചെയ്ത കർമ്മങ്ങളത്രയും തത്ര കാട്ടിനാൻ 12
അഥ ദുര്യോധനൻ ഭ്രാതൃശതത്തോടൊത്തുഭാരത!
കർണ്ണനെത്തഴുകിക്കൊണ്ടിവ്വണ്ണം നന്ദിച്ചുചൊല്ലിനാൻ 13

ദുര്യോധനൻ പറഞ്ഞു.

സ്വാഗതംതേ മഹാബാഹോ! ഭാഗ്യംനിൻപ്രാപ്തിമാനദ!
ഞാനുമീക്കുരുനാട്ടം നിന്നിഷ്ടംപോലുപയോജ്യമാം 14

കർണ്ണൻ പറഞ്ഞു.

എല്ലാംചെയ്തെന്നോർത്തിടുന്നേൻചൊല്ലാംനീ സഖിയാകമെ
പാർത്ഥനോടായ്ദ്വന്ദ്വയുദ്ധം പാർത്തിച്ചിക്കുന്നുഞാൻ—
(വിഭോ 15

ദുര്യോധനൻ പറഞ്ഞു.

സുഖിക്കനീയെന്നൊടൊപ്പം സുഹൃൽപ്രിയദനാവുക
ശത്രുക്കളുടെമൂർദ്ധാവിൽപ്പേർത്തുംകാൽവെയ്ക്കുവീര! നീ 16

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

തന്നെനിന്ദിച്ചപോലോർത്തുചൊന്നാനപ്പൊഴജ്ജുനൻ
ഭ്രാതൃമദ്ധ്യനില്ക്കുമളിതുല്യനാം കർണ്ണനോടുടൻ 17

അൎജ്ജുനൻ പറഞ്ഞു.

വിളിച്ചീടാതെ ചൊൽവോർക്കും ചോദിയ്ക്കാതോതു-
(വോർക്കുമെ
ഉള്ള ലോകങ്ങളിൽ കർണ്ണ!ചെല്ലുംനീഞാൻ വധിയ്ക്കുവെ 18

കർണ്ണൻ പറഞ്ഞു.

സൎവ്വർക്കുംസമമീ രംഗം തനിയ്ക്കെന്തിഹ ഫൽഗുന!
രാജാക്കൾ വീൎയ്യശ്രേഷ്ഠന്മാർ ധർമ്മം വീൎയ്യാനുവർത്തിയാം 19
അശക്തർചൊല്ലും നിന്ദോക്തിയെന്തിന്നമ്പാലെപേശെടൊ
ഗുരുകാണ്ഡെത്തൻെറതലയറുപ്പേനമ്പുകൊണ്ടു ഞാൻ 20

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

പിന്നെദ്രോണാനുമതിയേറൈറന്ദ്രി ശത്രുനിബർഹണൻ
ഭ്രാതാക്കന്മാർ തഴുകവെ പോർതുടങ്ങാനണഞ്ഞുതെ 21
ദുൎയ്യോധനൻ തമ്പികളും മെയ്യേററുതഴുകീടവെ
നന്നായമ്പുംവില്ലുമേന്തിനിന്നാൻ പോരിന്നു കർണ്ണനും 22
ഉടനിന്ദ്രധനുസ്സോടുമിടിമിന്നലുമാർന്നഹൊ
വെള്ളിൽപടപെടുംകാർവന്നംബരത്തിൽപ്പരന്നുതെ 23
ഇന്ദ്രനിഷ്ടത്തൊടാ രംഗംതന്നിൽ നോക്കുന്ന കണ്ടുടൻ
അർക്കനന്തികഭാഗത്തുള്ളക്കാർനിരയകററിനാൻ 24
മേഘത്തണലിലാമ്മാറു പാകശാസനി മിന്നിനാൻ
വെയിൽത്തട്ടിക്കാണുമാറായ്വിലസീ സൂൎയ്യസൂനുവും 25
കർണ്ണൻ നില്ക്കുന്നഭാഗത്തു നിന്നു ദുൎയ്യോധനാദികൾ
ദ്രോണൻ കൃപൻ ഭീഷ്മനിവർ വാണു പാൎത്ഥൻെറ ഭാഗമെ 26
രംഗമേരണ്ടുപങ്കായി സ്ത്രീകൾക്കും ദ്വന്ദമൊത്തുതെ
തത്വംകണ്ടാക്കുന്തിഭോജപുത്രി മോഹിച്ചുവീണുപോയ് 27
അവൾ മോഹത്തിലാണ്ടപ്പോൾ വിദുരൻ ധർമ്മവിത്തമൻ
ആശ്വസിപ്പിച്ചു ഗന്ധാംബുവീശീ ദാസീജനങ്ങളും 28
ബോധംവന്നേററവളുടൻ പോർ തുടങ്ങാനൊരുക്കമായ്
രണ്ടുമക്കളെനോക്കിക്കണ്ടിണ്ടലാൽസ്സംഭ്രമിച്ചുപോയ് 29

വില്ലേന്തിയവർ നില്ക്കുമ്പോഴംച്ചൊല്ലീ ശാരദ്വതൻകൃപൻ
ദ്വന്ദയുദ്ധനടപ്പെല്ലാമറിഞ്ഞോൻ ധർമ്മവിത്തമൻ 30
ഇവൻ കുന്തിയ്ക്കോടക്കത്തെത്തനയൻ പാണ്ഡുനന്ദനൻ
കൌരവർ ദ്വന്ദയുദ്ധത്തിൽപ്പൊരുതീടും ഭവാനുമായ് 31
ഇച്ചൊന്നപടി വീരൻ നീയച്ഛനമ്മകുലത്തെയും
തെളിവിൽച്ചൊൽകേതു രാജകുലഭ്രഷണമാം ഭവാൻ 32
നിന്നെപ്പാർത്ഥനറിഞ്ഞാൽ നേർത്തെന്നുമില്ലെന്നതുംവരാം
വെറും കുലാചാരരോട പൊരുതില്ലാ നൃപാത്മജർ 33

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

താനേവംകേട്ട കർണ്ണന്റെ നാണത്താൽത്താഴ്ത്തിടുംമുഖം
മഴകൊണ്ടനനഞ്ഞൊന്നു ചാഞ്ഞപത്മത്തിനൊത്തുതേ 34

ദുര്യോധനൻ പറഞ്ഞു.

ആചായ്യ! ശാസ്ത്രത്തീർപ്പിങ്കൽ രാജാവാകുന്നു മൂന്നുപേർ
സൽക്കുലീനൻ മഹാശൂരൻ മുഖ്യമായ് സൈന്യമുള്ളവൻ 35
മന്നനോടെന്നിയേ പാർത്ഥ നിന്നഹോ പോരിടായ്കിലൊ
ഇങ്ങിവന്നിതഞ്ഞാൻ ചെയ്യേനംഗരാജ്യാഭിഷേചനം 36

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

ഉടനേ മലർചേർന്നംബുപെട്ടം പൊന്നുംകുടങ്ങളാൽ
സ്വർണ്ണപീഠത്തിൽവാഴിച്ചകർണ്ണനെത്തത്രമാന്ത്രികർ 37
അഭിഷേകംചെയ്തിതംഗരാജ്യത്തരചനാംവിധം
കൊടചാമരവും ശംഖപടഹാഘ്ലോഷമോടഹൊ 38
ശ്രീയൊത്ത വീരനാം കർണ്ണൻ ദുര്യോധനനൊടോതിനാൻ
ഈരാജ്യദാനത്തിന്നെന്തുചേരാവൊന്നോകിടെണ്ടു ഞാൻ 39
രാജശാർദ്ദൂല! ചൊന്നാലും വ്യാജംവിട്ടുചെയ്യുവൻ
പാരമത്യന്തമാം സഖ്യം ചോരുമെന്നാൻ സുയോധനൻ 40
എന്നുകേട്ടങ്ങിനെതന്നെയെന്നു കർണ്ണനുമോതിനാൻ
അന്യോന്യം നന്ദിയാൽപ്പുല്കി നിന്നാനന്ദിച്ചിതായവർ 41

നൂററിമുപ്പത്തേഴാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

പടംമേലിട്ടതു കിഴിഞ്ഞുടൽവേർത്തു വിറച്ചുടൻ
രാഗംപുക്കാനധിരഥൻ വടികുത്തിക്കിതച്ചഹൊ 1
അവനെക്കണ്ടുടൻ വില്ലും കൈവിട്ടു പിതൃഗൌരവാൽ
കർണ്ണൻ ചെന്നഭിഷേകാർദ്രത്തല കുമ്പിട്ടുകൂപ്പിനാൻ 2
ഉടൻ പടംകൊണ്ടു കാലുതടവീട്ടുസസംഭ്രമം
പുത്ര!യെന്നോതി പൂർണ്ണാൎത്ഥം തത്രതാൻ രഥസാരഥി 3
തഴുകിക്കർണ്ണനെ സ്നേഹമൊഴുകീട്ടലിവാണ്ടവൻ
അംഗരാജ്യാഭിഷേകാർദ്രമൌലി ബാഷ്പത്തിൽമുക്കിനാൻ 4
തത്രകണ്ടിട്ടിവൻ സൂതപുത്രനെന്നോർത്തു പാണ്ഡവൻ
ഭീമസേനൻ ചിരിച്ചുംകൊണ്ടീമട്ടന്നേരമോതിനാൻ 5
പാൎത്ഥൻെറകയ്യാൽ നീ സൂതപുത്ര! പോരിൽമരിയ്ക്കൊലാ
കുലത്തിനൊത്ത ചമ്മട്ടിക്കോലു കയ്യിലെടുക്കെടൊ 6
അംഗരാജ്യം വാഴുവാനുമങ്ങനർഹൻ നരാധമ!
ശ്വാവദ്ധ്വരാഗ്നിയ്ക്കരികേ ഹവിസ്സേൽക്കും പ്രകാരമാം 7
ഇതുകേട്ടളവിൽക്കർണ്ണൻ മൃദുചുണ്ടുവിറച്ചുടൻ
ദീർഘശ്വാസത്തൊടും വാനിൽ നില്ക്കുമർക്കനെനോക്കി-
(നാൻ 8
ഉടൻ ദുൎയ്യോധനൻ കോപത്തൊടും ചാടീമഹാബലൻ
ഭ്രാതൃപത്മവനാൽ മത്തമാതംഗേന്ദ്രൻ കണക്കിനെ 9
ഭീമകർമ്മാവായിനില്ക്കും ഭീമനോടവനോതിനാൻ
വൃകോദര! നിനക്കൊക്കില്ലിക്കണക്കുള്ള വാക്കുകൾ 10
ക്ഷത്രിയർക്കു ബലംമൂപ്പാം യുദ്ധമോ ക്ഷാത്രധർമ്മമാം
ശൂരർക്കുമാറുകൾക്കുംതാനുൽഭവം ദുൎവ്വിഭാവ്യമാം 11
വെള്ളത്തിൽനിന്നുതീയുണ്ടാം വിശ്വംവ്യാപിപ്പതായതൊ
ദധീചാസ്ഥികൃതം സാക്ഷാൽവജ്രം ദാനവസൂദനം 12
അഗ്നേയൻകൃത്തികാസൂനു രൌദ്രൻഗാംഗേയനെന്നുമെ

കേൾപ്പുണ്ടുഭഗവാൻദേവൻ സപ്തഗ്രഹ്യമയൻ ഗ്രഹൻ 13
ക്ഷത്രിയോൽവേരായോരു ബ്രാഹ്മണശ്രേഷ്ഠരായിപോൽ
വിശ്വാമിത്രപ്രഭൃതികൾം ബ്രാഹ്മണ്യം നേടിയില്ലയൊ 14
ശസ്ത്രജ്ഞോത്തമനാചാര്യനീ ദ്രോണൻ കലശോൽഭവൻ
ഗൌതമാന്വയജൻ പിന്നെഗ്ഗുരസ്തംബോൽഭവൻകൃപൻ 15
നിങ്ങളുണ്ടായകഥയുമിങ്ങിനിയ്ക്കറിവുള്ളതാം
സകുണ്ഡലൻ സകവചൻ സപ്തലക്ഷണമൊത്തവൻ 16
ആദിത്യസന്നിഭനിവൻ പുലി മാനിൽപ്പിറക്കുമൊ
ആഗരാജ്യത്തിനല്പഴിയെങ്കുമർഹനിവൻ നൃപൻ 17
ആജ്ഞാനുവർത്തിയാം ഞാനുമിക്കയ്യുകുമിരിക്കവെ
ആർക്കുഞാൻ ചെയ്തൊരീക്കർമ്മം പാർക്കിൽബ്ബോധിച്ച-
തില്ലിഹ 18
പോർക്കുതേരിൽക്കേറി വില്ലുകുലയ്ക്കുട്ടേ മുറക്കവൻ
ഹാഹാകാരം രംഗഭ്രമിയാകെയപ്പോളുയർന്നുതെ 19
സാധുവാദവുമുണ്ടായിതസ്തമിച്ചിതുസൂര്യനും
കർണ്ണന്റെ കൈകോർത്തു പിടിച്ചങ്ങു ദുര്യോധനൻനൃപൻ 20
ദീപയഷ്ടിപിടിപ്പിച്ചാ രംഗം വിട്ടങ്ങിറങ്ങിനാൻ
പാണ്ഡവന്മാർ ദ്രോണരോടും കൃപരോടും മഹീപതെ! 21
ഭീഷ്മരോടും ചേർന്നുപുക്കാർ താന്താങ്ങളുടെ മന്ദിരം
ചിലരർജ്ജുനനെന്നേവം ചിലപേർ കർണ്ണനെന്നുമെ 22
അന്യർ ദുര്യോധനനൃപനെന്നും ചൊല്ലിനടന്നുതെ
കുന്തിയുമാട്ടിവ്യചിഹ്നമേന്തിക്കണ്ടോർമ്മയാകയാൽ 23
പുത്രനംശേശനിൽ ഗൃദ്ധംവർദ്ധിച്ചു പ്രീതിയേറവും
ദുര്യോധനന്നുമന്നേരം കർണ്ണനൊത്തുകാരണം 24
അർജ്ജുനൻമൂലമുണ്ടാകും ഭയംതീരെ നശിച്ചുപോയ്
പരംകൃതാസ്ത്രൻ ബഹുവീരനായവൻ
പെരുത്തുദുര്യോധനനിഷ്ടനായിനാൻ
യുധിഷ്ഠിരൻ പാർത്തിതു കർണ്ണതുല്യനായ്
ധനുർദ്ധരൻ കേവലമില്ലയെന്നുതാൻ 25

നൂററിമുപ്പത്തെട്ടാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

പാണ്ഡവന്മാർ ധാർത്തരാഷ്ട്രന്മാരുമസ്ത്രജ്ഞരായതിൽ
ദക്ഷിണാസമയത്തോർത്താൻ ഗുരുകാൎയ്യത്തെയാഗ്ഗുരു 1
പിന്നെശ്ശിഷ്യരെയൊക്കേയുമൊന്നായ്ച്ചേർത്തോതി–
(കുംഭജൻ
ഗുരുദക്ഷിണയായീടുന്നൊരുകാൎയ്യം ധരാപതെ! 2
പാഞ്ചാലരാജം ദ്രുപദനൃപനെപ്പോരിൽവെന്നുടൻ
ആനയിപ്പിൻ നന്മവരുമിതാണു ഗുരുദക്ഷിണ 3
ഏവമെന്നഥ തേരേറീട്ടേവരും കലിതായുധം
ആചാൎയ്യനൊത്തുപൊയ്ക്കൊണ്ടാരാചാൎയ്യാൎത്ഥം നടത്തുവാൻ 4
പാഞ്ചാലന്മാരെ വെന്നേറീതാൻ ചാലേ നരപുംഗവർ
വീരനാം ദ്രുപദൻതന്റെ പുരം ഭഞ്ജിച്ചിതേററവും 5
ദുൎയ്യോധനൻ കർണ്ണനേവം കയ്യൂക്കേറും യുയുത്സുവും
ദുശ്ശാസനൻ വികർണ്ണൻതാൻ ജലസന്ധൻ സുലോചനൻ 6
ഇവരും മററുപലരും വീൎയ്യമേറും കുമാരകർ
ഞാൻമുമ്പു ഞാൻമുമ്പിവണ്ണമന്നേരം ക്ഷത്രിയൎഷഭർ 7
ഉടൻ തേരിൽക്കേറിയശ്വപ്പടയൊത്തു കുമാരകർ
നഗരത്തിങ്കലുൾപുക്കു രാജമാൎഗ്ഗത്തിലെത്തിനാർ 8
അതുനേരത്തു പാഞ്ചാലൻകേട്ടു വൻപടകണ്ടുടൻ
ഭ്രാതാക്കന്മാരുമായേററം ത്വരയോടൊത്തിറങ്ങിനാൻ 9
ഉടനേ സജ്ജനായ്നിന്നു യജ്ഞസേനമഹീപതി
ശരവൎഷംചൊരിഞ്ഞുംകൊണ്ടാർത്തിതന്നേരമേവരും 10
ശുഭ്രമായുള്ള തേരേറീട്ടപ്പോൾക്കൌരവവീരരിൽ
യഞ്ജസേനൻ ഘോരശരവൎഷംവൎഷിച്ചു ദുർജ്ജയൻ 11

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

കുമാരർക്കുള്ളൊരാഗ്ഗർവ്വുകണ്ടുമുൻകൂട്ടിയൎജ്ജുനൻ
ആലോചിച്ചോതിയാ ദ്രോണാചാൎയ്യദ്വിജനൊടിങ്ങിനെ 12

ഇവർക്കെഴുംവീമ്പുതീർന്നാൽസ്സാഹസം ഞങ്ങൾ ചെയ്തിടാം
ചോരിൽപ്പാഞ്ചാല്യനെയിവർക്കെളുതല്ലാപിടിയ്ക്കുവാൻ 13
എന്നുചൊല്ലീട്ട കൌന്തേയനന്നാഭ്രതാക്കളൊത്തുതാൻ
പുരത്തിൽനിന്നരവിളിപ്പാടുദൂരത്തുനിന്നുതെ 14
ദ്രുപദൻ കൌരവന്മാരെക്കണ്ടു ചുറവുമെയ്തുതുടൻ
ശരജാലംകൊണ്ടുമോഹിപ്പിച്ചു കൌരവസേനയെ 15
തനിച്ചെതുത്താശുകാരിയാകുമായവനെത്തടാ
അനേകശുപനെന്നോർത്തു കൌരവന്മാർഭയത്തൊടും 16
ദ്രുപദന്റെ ശരൌഘങ്ങൾ പതറിപ്പാഞ്ഞുചുറവുമെ
ശംഖും പെരുംപറകളുമസംഖ്യം മട്ടളങ്ങളും 17
മുഴക്കിയന്നേരമേറവും പാഞ്ചാലനശരാന്തരെ
സിംഹനാദങ്ങളുംകൂട്ടീ വീരപാഞ്ചാലപുംഗവർ 18
ധനുർജ്ജ്യാതലഘോഷങ്ങളാകാശത്തുനിറഞ്ഞുതെ
ദുര്യോധനൻ വികർണ്ണൻ സുബാഹുവാ ദ്ദീർഘലോചനൻ 19
ദുശ്ശാസനനുമവണ്ണം ചൊടിച്ചമുകൾ തുകിനാർ
ഏറവമ്പോറവില്ലാളിപാഞ്ചാലൻ രണ ദുർജ്ജയൻ 20
മർദ്ദിച്ചാനാ സൈന്യമെല്ലാമത്തവീൽത്തന്നെ ഭാരത!
ദുര്യോധനൻ കർണ്ണനേവം വികർണ്ണൻമുറവുമിങ്ങിനെ 21
നാനാനൃപസുതന്മാരെസ്സേനാനിരകളൊത്തഹൊ
അലാതചക്രഭ്രമണംപോലേറമ്പെയ്തുമൂടിനാൻ 22
നാട്ടാരെല്ലാംമുസലവും യഷ്ടിയുംമറവുമങ്ങുടൻ
കൌരവന്മാരിൽ വഷ്ടിച്ചു കാറവർഷിച്ചിടംപടി 23
ആബാലവൃദ്ധം പൌരന്മാർ കൌരവന്മാരൊടേറവെ
പോർത്തും തുമുലമാം യുദ്ധം പാർത്തുകൌരവരൊത്തുടൻ 24
കൂടിയാർത്തുവിളിച്ചുകൊണ്ടോടിനാർ പാണ്ഡുവാന്തികെ
ലോമഹർഷണമാമാർത്തനാദംകേട്ടുര പാണ്ഡവർ 25
ദ്രോണാഭിവാദ്യവുംചെയ്തു താനാരാൽത്തേരിലേറിനാർ
യുദ്ധംചെയ്യായ്കെന്ന ധർമ്മപുത്രനെത്താൻ തടഞ്ഞുടൻ 26

മാദ്രേയരെച്ചക്രരക്ഷന്മാരാക്കിക്കൊണ്ടിതജ്ജ്ഞനൻ
സേനത്തലയ്ക്കലായ് ബ്ഭീമസേനൻനിന്നു ഗദാധരൻ 27
എതുവീരരവംകേട്ടാ ഭ്രാതൃയോഗത്തൊടൊത്തുടൻ
തേരോടിച്ചുമുഴക്കിച്ചെന്നോരീ കുന്തീകുമാരകൻ 28
കുടഞ്ഞകടൽപോലാർത്തേറ്റിടും പാഞ്ചാലസേനയിൽ
ഹന്ത ഭീമൻ ദണ്ഡുമേന്തിയന്തകൻകയറുംവിധം 29
കയറീകടലിൽ ഘോരമകരംകേറിട്ടുംപടി
താനേറിയാനപ്പടയിൽത്താനേ ഭീമൻ ഗദാധരൻ 30
പോരിൽസ്സമർത്ഥനാപ്പാർത്ഥൻ പാരിയ്ക്കുംവീര്യമുള്ളവൻ
ഗജയൂഥംമുടിച്ചാനാശ്ശുദകൊണ്ടന്തകോപമൻ 31
മലപോലുള്ളാനകളങ്ങലംഘോരയൊലിച്ചുടൻ
ഭീമസേനഗദാഘ്രാതഭിന്നമസ്തകമൊത്തഹൊ 32
വജ്രമേറ്റദ്രികൾകണക്കുത്ര വീണുപടിഞ്ഞുതേ
ആനയശ്വംതേരുമെല്ലാം താനൊട്ടുക്കീ വൃകോദരൻ 33
കാലാഗ്നിതേർനിരയും കൊന്നു കാലാഭൻ ഫൽഗുനാഗ്രജൻ
ഗോപാലൻ പയ്യളെക്കാട്ടിൽ കോൽകൊണ്ടോടി–
[ച്ചിട്ടുംവിധം 34
രഥനാഗൌഘമോടിച്ചു ഗദകൊണ്ടാമരുൽസുതൻ
വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.
ഭാരദ്വാജപ്രിയംചെയ്വാൻ പാരം സന്നദ്ധനജ്ജ്ഞനൻ 35
ശരജാലം പാർഷതനിൽപ്പരമെയ്തെയ്തടുത്തുതെ
ആനതേർകുതിരക്കൂട്ടം താനങ്ങെല്ലാടവും രണേ 36
പതിപ്പിച്ചു യുഗാന്താഗ്നിക്കെതിരായുജ്വലിച്ചുതെ
ഉടനാപ്പാണ്ഡവൻ കൊന്നുവിട്ടും പാഞ്ചാലസൃഞ്ജയർ 37
പലബാണങ്ങളെക്കൊണ്ടിട്ടലം പാർത്ഥനെയേറ്റവും
മൂടിപ്പാരം സിംഹനാദം പാടിപ്പൊരുതിനാർ പരം 38
അതൃഗ്രമാകുമായുദ്ധമതൃത്ഭുതവുമായിതെ
സിംഹനാദംകേട്ടതൊട്ടും സഹിച്ചില്ലിന്ദ്രനന്ദനൻ 39

പിന്നെപ്പാഞ്ചാലരെപ്പാഞ്ഞുചെന്നാപ്പാർത്ഥൻക്ഷണ–
[ത്തിനാൽ
ശസ്ത്രജാലംകൊണ്ടു മോഹിപ്പിച്ചിടംപടിമൂടിനാൻ 40
വൻപനായ് പ്പേരുകേട്ടോരു പടുവജ്ജ്വനനങ്ങുടൻ
അമ്പെടുത്തുതൊടുത്തെയ്യുമിടകണ്ടീലൊരുത്തരും 41
സാധുവാദത്തൊടും സിംഹനാദമപ്പോളയർന്നതെ
അത്തപ്പുപാഞ്ചാലനുപൻ സത്യജിത്തൊടുമൊത്തഹൊ 42
ശംബരൻ ശക്രനോടേറോരമ്മട്ടിൽപ്പാഞ്ഞുതുത്തുതേ
പരം പാഞ്ചാലനെപ്പാർത്ഥൻ ശരവർഷത്തിൽമൂടിനാൻ 43
അപ്പോൾപ്പാഞ്ചാലസൈന്യത്തിൽപ്പൊങ്ങീഹലഹലാരവം
ഗജയൂഥപനെസ്സിംഹം പിടിപ്പാനെത്തിടുംവിധം 44
പാർത്ഥൻപാഞ്ഞെത്തവേസത്യജിത്തഹൊ സത്യവിക്രമൻ
പാഞ്ചാലനെക്കാക്കുവാനായ് പ്പാഞ്ഞേറ്റു പാർത്ഥനോടുടൻ
പിന്നെയജ്ജുനപാഞ്ചാലർ നിന്നെതുത്തുപൊരുംവിധൌ
ഇന്ദ്രവൈരോചനന്മാർപോലന്നാപ്പടയിളക്കിനാർ 46
പിന്നെപ്പാർത്ഥൻ സത്യജിത്തുതന്നെപ്പത്തുകൊണ്ടുടൻ
ദ്ധംപിളർന്നിതുക്കോടെന്നതത്യത്ഭുതമട്ടിലായ് 47
പാഞ്ചാലനും ശരശതംതാൻ ചാലെ തൂകിപാർത്ഥനിൽ
ശരവർഷംകൊണ്ടുമൂടിയൊരു വീരൻ ധനഞ്ജയൻ 48
വില്ലിൽഞാണൊന്നിഴച്ചിട്ട നല്ലവേഗമടുത്തുതെ
അരമാസ്സത്യജിത്തിൻവില്ലുമത്തത്തീ ന്നുപാന്തികെ 49
സത്യജീത്തുക്കെഴുന്നനന്യസദ്ധനുസ്സേന്തിവിദ്ധതം
അശ്വസൂതരഥോപേതമാശു പാർത്ഥനെയെയ്തതെ 50
അതർജ്ജുനൻസഹിച്ചീലനേരം പാഞ്ചാലപീഡനം
ഉടനായവനെക്കൊൽവാൻ കടുത്തമ്പുകൾതൂകിനാൻ 51
അശ്വങ്ങൾകൊടിപിൻസൂതർവിൽമുഷ്ടിയിവപോക്കി–
(നാൻ
വീണ്ടുംവീണ്ടും മുൻകണക്കിൽക്കണ്ടുവില്ലുമറിയ്ക്കുവെ 52

അശ്വങ്ങൾവീഴവെയവനാപ്പോരിൽപ്പിന്തിരിഞ്ഞുപോയ്
സത്യജിത്തിൻപാടിവണ്ണം പാർത്തുപാഞ്ചാലപാൎത്ഥിവൻ
ഏററമൂക്കോടർജ്ജുനനോടേററു പോരിട്ടുനിഷ്ടുരം
അപ്പോൾച്ചെയ്താൻ ഫൽഗുനനുംകെല്പോടത്യുഗ്രമാംരണം 54
അവൻെറ വില്ലറുത്താശു കൊടിയും വീഴ്ത്തിയർജ്ജുനൻ
അഞ്ചമ്പുകൊണ്ടെയ്തിതശ്വങ്ങളെയും സൂതനേയുമെ 55
ആവില്ലുവിട്ടവൻവേറെ ചാപതൂണികൾ തേടവെ
വാളൂരിക്കൊണ്ടു കൌന്തേയൻ നീളെയൊന്നലറീടിനാൻ 56
പാഞ്ചാലനുടെ തേർത്തട്ടിൽത്താൻ ചാടിക്കേറിനാനുടൻ
പാഞ്ചാലത്തേരിലേറിച്ചെന്നഞ്ചാതാശു ധനഞ്ജയൻ 57
ക്ഷുബ്ധാബ്ധിയായ്പ്പാമ്പിനെപ്പോലവനെപ്പിടികൂടിനാൻ
ഉടൻ പാഞ്ചാലരെല്ലാരും പേടിച്ചങ്ങോടിചുററുമെ 58
സർവ്വവീരർക്കുമങ്ങാത്മദോൎവ്വീൎയ്യംകാട്ടുമാറവൻ
അട്ടഹാസംചെയ്തു പുറപ്പെട്ടു പിന്നെദ്ധനഞ്ജയൻ 59
അൎജ്ജുനൻപോന്നിടുവതു പാർത്തു മററും കുമാരകർ
മർദ്ദിച്ചിതാദ്രുപദഭൂഭൃത്തിനുള്ളോരുപത്തനം 60

അൎജ്ജുനൻ പറഞ്ഞു.

കുരുവീരർക്കുസംബന്ധിദ്രുപദൻ നൃപസത്തമൻ
ഭീമ! കൊല്ലായ്ക തൽസ്സൈന്യം ഗുരുദക്ഷിണചെയ്കനാം 61

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

ഏവം ജിഷ്ണുതടഞ്ഞോരു ഭീമസേനൻ മഹീപതെ!
പോരിൽതൃപ്തിജനിയ്ക്കാതെ തിരിയെപ്പോന്നു വീൎയ്യവാൻ 62
യജ്ഞസേനദ്രുപദനെയവർ പോരിൽപ്പിടിച്ചുടൻ
അമാത്യസഹിതം ദ്രോണർക്കേകിനാർ ഭരതർഷഭ! 63
ഗർവ്വുകെട്ടു ധനംനഷ്ടപ്പെട്ടു തൻപാട്ടിലായതിൽ
പൂൎവ്വവൈരത്തെയോർത്തോതീ ദ്രോണൻ ദ്രുപദനോടഹൊ
നിൻെറ നാടും നഗരവും ഹന്ത മർദ്ദിച്ചുവിട്ടുഞാൻ
ഉയിരോടരിതൻപാട്ടിലായ്നീ മുൻവേഴ്ചവേഴ്ചയൊ 65

എന്നൊന്നു വിഹസിച്ചിട്ടു പിന്നെയും ചൊല്ലിനാനവൻ
വീര! പ്രാണഭയം വേണ്ടാ വിപ്രർ നാം ക്ഷാന്തിശീലരാം 66
ആശ്രമത്തിൽച്ചെറുപ്പത്തിൽ നോംചേർന്നൊത്തു-
(കളിച്ചതിൽ
സ്നേഹംവർദ്ധിച്ചുനില്ക്കുന്ന പ്രീതിയും പാർത്ഥിവർഷഭ! 67
നിന്നോടുപിന്നെയും സഖ്യമിന്നർത്ഥിയ്ക്കുന്നുഞാൻ നൃപ!
തരാം തവ വരം രാജൻ പാതിരാജ്യമെടുക്കെടൊ 68
അരാജാവൊരുരാജാവിന്നിഷ്ടനാവുകയില്ലപോൽ
അതാണു യതിച്ചതുഞാൻ നിൻ രാജ്യത്തിന്നുമന്നവ! 69
ഭാഗീരഥിയ്ക്കുതെക്കുള്ള ഭൂമിയ്ക്കീശൻ വടക്കുഞാൻ
തോഴർഞാൻതവ പാഞ്ചാല! സമ്മതംതന്നെയെങ്കിലൊ 70

ദ്രുപദൻ പറഞ്ഞു.

ബ്രഹ്മൻ! വിക്രാന്തരാം യോദ്ധൃർക്കിതൊരാശ്ചര്യമല്ലഹൊ
നിങ്കൽപ്രിയംപൂണ്ടുനിത്യംനിൻപ്രീതിയ്ക്കാഗ്രഹിപ്പുഞാൻ

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

ഇതുകേട്ടവനെദ്രോണർ വിടുവിച്ചിതുഭാരത!
സല്ക്കരിച്ചവനായർദ്ധരാജ്യവും സാധു നൽകിനാൻ 72
ഗംഗാതീരത്തുനാട്ടാരിണങ്ങുംമാകന്ദിയേയുമെ
കാമ്പില്യപുരവും വാണാനാബ്ഭ്രുപൻ ദീനമാനസൻ 73
കാത്തു ദക്ഷിണപാഞ്ചാലമാച്ചർമ്മണ്വതിയാർവരെ
ദ്രോണർ തോല്പിച്ചിട്ട പരിത്രാണംചെയ്തോരു പാർഷതൻ 74
ക്ഷാത്രവീര്യങ്കൊണ്ടുതോൽമയൊത്തതായോർത്തതില്ലവൻ
ബ്രാഹ്മമാം ബലമില്ലാഞ്ഞു തോൽമയായെന്നറച്ചതെ 75
പുത്രജന്മത്തിനാശിച്ച പൃഥ്വിയിൽച്ചുററിനാൻ നൃപൻ
അഹിച്ഛത്രാഖ്യമാംരാജ്യമിഹ ദ്രോണർക്കുസിദ്ധമായ് 76
ഇത്ഥം നാട്ടാർകൂട്ടമഹിച്ഛത്രരാജ്യം ധനഞ്ജയൻ
പോരിൽജ്ജയിച്ചടൻ ദ്രോണാചാര്യക്കായിക്കൊടുത്തുതെ 77

നൂറിമുപ്പത്തൊമ്പതാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

അഥ സംവത്സരംചെന്നു ധൃതരാഷ്ട്രൻ മഹീപതെ!
യുവരാജാവാക്കിവെച്ചു പാണ്ഡവന്മാരിൽമൂപ്പിലെ 1
ധൃതിസ്ഥെയ്യം സഹിഷ്ണുതമനുശംസതയാർജ്ജവം
ഭൃത്യന്മാരിൽദ്ദയദ്ദധസ്നേഹമെന്നിവയൊക്കുവാൻ 2
പിന്നെയല്പദിനംകൊണ്ടു കുന്തീപുത്രൻ യുധിഷ്ഠിരൻ
മാച്ചു ശീലപ്രൌഢിസമാധികളാൽപ്പിതൃകീർത്തിയെ 3
അസിയുദ്ധം ഗദായുദ്ധം രഥയുദ്ധമിതൊക്കയും
ബലഭദ്രനിൽനിന്നിട്ടും ശീലിച്ചിതു വൃകോദരൻ 4
സമാപ്തശിക്ഷനാം ഭീമൻ ദൃമത്സേനോഗ്രശക്തിമാൻ
പരാക്രമി പരം ഭ്രാതൃജനത്തിൻപാട്ടിൽനിന്നുതെ 5
പ്രഗാഢദ്ദധമുഷ്ടിതം ലാഘവം ലക്ഷ്യഭേദനം
ക്ഷുരനാരാചഭല്ലാദിമുറയെന്നിവ കണ്ടവൻ 6
നേർക്കുംവളച്ചുംനീട്ടീട്ടും പ്രയോഗിപ്പവനജ്ജുനൻ
ലഘുസുഷ്ടപ്രയോഗത്തിലിഹമറ്റില്ലൊരുത്തനും 7
പാർത്ഥന്നതുല്യനെന്നോർത്തു പാർത്തിതാദ്രോണനാംഗുരു
പിന്നെഗ്ഗുഡാകേശനോടുചൊന്നാൻ ദ്രോണൻ സഭാന്തരേ 8
അഗസ്ത്യന്നുധനുർവ്വേദശിഷ്യനാണാദ്യനെൻഗുരു
അഗ്നിവേശാഖ്യനവനു ശിഷ്യൻ ഞാനിഹ ഭാരത! 9
ശിഷ്യപാരമ്പര്യവഴിചേർപ്പാനിതു മതിർന്നുഞാൻ
തപസ്സാൽ ഞാൻ നേടിയതായമോഘമശനിപ്രഭം 10
അസ്ത്രം ബ്രഹ്മശിരസ്സെന്നതിദ്ധാരിത്രിയെരിപ്പതാം
അതേകമ്പോളോതി ഗുരുവിതെയ്യൊല്ലാ മനുഷ്യരിൽ 11
ഭാരദ്വാജ! വിശേഷിച്ചുമല്പവീര്യരിലെന്നുമെ
ദിവ്യമാമതു നീ നേടിയന്യന്നർഹതയില്ലിതിൽ 12
ഗുരുകല്പിച്ചനിയമമിനി നീ കാട്ടണം പ്രഭോ!

ഗുരുദക്ഷിണ തന്നാലും പരം ബന്ധുക്കൾ കാങ്കവെ 13
തരാമെന്നർജ്ജുനൻചൊൽകെപ്പരമാചാര്യനോതിനാൻ
എന്നോടു നീ പൊരുതണം നിന്നോടീഞാനെതിർക്കുകിൽ
ദ്രോണരോടായതാവാമെന്നാണയിട്ടു കുരുത്തമൻ
കാൽപിടിച്ചുവണങ്ങീട്ടു വടക്കോട്ടയ്ക്കിറങ്ങിനാൻ 15
കടൽചൂഴുമൊരീയൂഴിയടച്ചുണ്ടായിപേരഹൊ
വില്ലാളിയില്ലർജ്ജുനന്നുതുല്യനായ്മന്നിലെന്നുമെ 16
ഗദായുദ്ധം ഖൾഗൻം രഥയുദ്ധമതിൽപ്പരം
ധനുർയ്യുദ്ധമിതിന്നെല്ലാം കരകണ്ടിതു ഫൽഗുനൻ 17
നീതിമാൻ നീതിയൊക്കെയും വിബുധാധിപനോടുതാൻ
പഠിച്ചുടൻ ഭ്രാതൃവശവർത്തിയായ് സഹദേവനും 18
ദ്രോണൻതന്നെ പഠിപ്പിച്ചോൻ നകുലൻ ഭ്രാതൃവത്സലൻ
വിചിത്രയോധിയായ്പ്പേരുകേട്ടാനതിരഥോത്തമൻ 19
ഗന്ധർവ്വവിപ്ലവത്തിങ്കൽ മുവ്വാണ്ടുമഖമാണ്ടവൻ
ഹതനായിതു സൌവീരനജ്ജുനാദികളാൽ രണേ 20
പാണ്ഡുവിന്നുവശത്താക്കാൻ പണ്ടുപററാതെയുള്ളവൻ
അജ്ജുനന്നുവശപ്പെട്ടു വീരനാം യവനാധിപൻ 21
അതിശക്തൻ കൌരവരിലതിയായ്ഗ്ഗർവ്വിയന്നവൻ
വികുലാഭിധസൌവീരൻ ശസ്തനായിതുപാർത്ഥനാൻ 22
ദത്താമിത്രാഖ്യനായ്പോരിലെത്രയും വീര്യമുള്ളവൻ
സുമിത്രനെന്ന സൌവീരൻ പാർത്ഥാസ്ത്രംകൊണ്ടുദാന്തനായ്
ഭീമസേനൻ തുണയുമായ്ത്തേരാളിപതിനായിരം
പ്രാച്യവർഗ്ഗം ഫൽഗ്ഗുനൻതാനൊററത്തേരാൽ മടക്കിനാൻ
അവ്വണ്ണമേകരഥനായ് വെന്നു ദക്ഷിണദിക്കിനെ
കുരുരാജ്യത്താനയിച്ചു ധനൌഘത്തെ ധനഞ്ജയൻ 25
ഏവമെല്ലാം മഹാത്മാക്കൾ പാണ്ഡവന്മാർ നരോത്തമർ
പരരാഷ്ട്രംകീഴടക്കീസ്സ്വരാഷ്ട്രം പുഷ്ടിയാക്കിനാർ 26
വില്ലാളിവീരരവർതൻനല്ലോരശ്ശക്തികേൾക്കയാൽ

ദൃഷ്ടിച്ചു ധൃതരാഷ്ട്രനനുഭാവമാപ്പാണ്ഡുപുത്രരിൽ 27
ആനപന്നാധിയാൽ രാത്രിയുറക്കംവന്നിടാതെയായ്

നൂറിനാല്പതാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

പാണ്ഡവന്മാർക്കുപെരുകും ബലവീര്യപരാക്രമം
ധൃതരാഷ്ട്രനൃപൻ കേട്ടിട്ടാതുരൻ ചിന്തതേടിനാൻ 1
മന്ത്രജ്ഞരായ്ട്ടുള്ളാസൂവിത്താംകണികാഭിധമന്ത്രിയെ
വരുത്തി ധൃതരാഷ്ട്രക്ഷ്മാവരനിങ്ങിനെ ചൊല്ലിനാൻ 2

ധൃതരാഷ്ട്രൻ പറഞ്ഞു.

ഉത്സികതർ പാണ്ഡവരിവർപേരിലുണ്ടൊരസൂയമെ
വേണ്ടുംവിധമിതിൽസ്സന്ധിവിഗ്രഹക്രമമങ്ങുടൻ 3
ചൊല്ലിത്തരുകണിക! നിൻചൊല്ലുപോലെനടക്കുവൻ

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

സന്തോഷിപ്പിയ്ക്കുകൊണ്ടേറ്റംസന്തോഷിച്ചാദരിജോ-
[ത്തമൻ 4
രാജനീതിപ്പടിയ്ക്കേറ്റം തീക്ഷ്ണമാം മൊഴിചൊല്ലിനാൻ
രാജാവെ! കേൾക്കുകിവിടെഞാനരുളുന്നു സന്മതേ! 5
ഇതുകേട്ടെന്നേറമേലീഷ്യചെയ്തിടൊല്ലാ കുരുത്തമ!
നിത്യം ദണ്ഡമുയർത്തേണം നിത്യം വിവൃതപൌരുഷൻ 6
ചരിദ്രാചരിദ്രങ്ങളംനോക്കേണം ശത്രുപ്പഴുതിലെത്തണം
നിത്യം ദണ്ഡമുയർന്നോനിലുദ്വേഗപ്പെട്ടിടുംജനം 7
അതിനാൽക്കായ്മമൊക്കെയും ദണ്ഡംമൂലം നടത്തണം
സചരിദ്രമന്യൻകാണൊല്ലാ പരചരിദ്രത്തിലെത്തണം 8
ആമയംഗങ്ങളെപ്പോലെ സചരിദ്രമൊളിവാക്കണം
കെട്ടകർമ്മത്തിലേർപ്പെട്ടുതുടങ്ങീടൊല്ലൊരിയ്ക്കലും 9
ശരിയ്ക്കുറക്കാത്തമുള്ള പരം ചോരവരുത്തിടം
ദ്രോഹിയ്ക്കുമരികൾക്കുള്ള സംഹാരം തന്നെയുത്തമം 10

വിക്രാന്തനെമുടിയ്ക്കണം പൊരുവോനെയകറ്റണം
ആപൽക്കാലത്തെനോക്കീട്ട ചെയ്തീടേണമസംശയം 11
ശത്രുദുർബ്ബലനായാലും തുച്ഛനെന്നോർത്തുപോകൊലാ
ചെറുതീയുംകാടടച്ചു കരിയ്ക്കും സംശ്രയത്തിനാൽ 12
അന്ധകാലത്തന്ധനായും പൊട്ടനായുമിരിയ്ക്കണം
പുല്ലും വില്ലാക്കണം ശ്രദ്ധംമൂഗമട്ടം കിടക്കണം 13
സാന്ത്വാദികൊണ്ടും കൊല്ലേണമരിയെപ്പാട്ടിൽവെച്ചുതാൻ
ആശ്രയിച്ചോനെന്നുവെച്ചിട്ടവനിൽകൃപവെയ്ക്കൊലാ 14
ഉദ്വേഗംവിട്ടിരുന്നീടാം കൊന്നോനിൽപ്പേടിവേണ്ടഹൊ
മുൻദ്രോഹിയാംശത്രുവിനെദ്ദാനംകൊണ്ടും വധിയ്ക്കണം 15
മൂന്നഞ്ചെഴെന്നുകൊല്ലേണം ശത്രുപക്ഷത്തെയൊക്കയും
വൈരിപക്ഷത്തിനുള്ളോരു പേരുതന്നെയറുക്കണം 16
പിന്നെസ്സഹായിതൽപ്പക്ഷമെന്നിതെല്ലാം മുടിയ്ക്കണം
അടിവേരുകളഞ്ഞീടിൽ മുടിയുംതൽസ്സമാശ്രിതർ 17
വേരറുത്താൽനില്ക്കുവതോ തരുശാഖോപശാഖകം
കരുതിത്തൻപഴുതടച്ചരിപ്പഴുകാണണം 18
നിത്യം ശത്രുക്കളിൽഭ്രുപ! നിത്യോദ്വേഗാൽ നടക്കണം
അഗ്ന്യാധാനം യജ്ഞകർമ്മം കാഷായം ജടവല്ക്കലം 19
ഇവയാൽജ്ജനവിശ്വാസം നേടിക്കൊൽകബകക്രമാൽ
അർത്ഥങ്ങളം നേടുവാൻ ശീലമത്രെയങ്ങുമെന്നുചൊൽ 20
കായുള്ളകൊമ്പുതാഴ്ത്തീട്ട കായോരോന്നായ്പ്പറിക്കണം
ഫലസിദ്ധിയ്ക്കിതേകൃത്യം പാരിൽപ്പണ്ഡിതസമ്മതം 21
തരമാകുംവരത്തന്റെ പുറത്തേറുകവൈരിയെ
തരംവന്നാൽക്കുടംകല്ലിലെറിഞ്ഞമ്മട്ടടയ്ക്കുക 22
ആവലാതിപറഞ്ഞാലും കൈവിട്ടീടൊല്ലരാതിയെ
കൃപചെയ്കൊല്ല കൊല്ലേണമപകാരിയെ നിർണ്ണയം 23
സാന്ത്വംകൊണ്ടുവധിയ്ക്കണം ദാനംകൊണ്ടുമമിത്രനെ
ഭേദദണ്ഡങ്ങളെക്കൊണ്ടുമെല്ലാംകൊണ്ടുമൊടുക്കണം 24

ധൃതരാഷ്ട്രൻ പറഞ്ഞു.

സാന്ത്വം ദാനം ഭേദദണ്ഡമിവകൊണ്ടൊക്കയെങ്ങിനെ
അരിയെക്കൊല്ലുവതതുംമുറയ്ക്കുന്നോട്ടൊല്ലെടൊ 25

കണികൻ പറഞ്ഞു.

കേൾക്കരാജൻ! പണ്ടു കാട്ടിൽപ്പാർക്കുന്നോനൊരുജംബുകൻ
നീതിശാസ്ത്രത്തിൽ നിപുണൻചെയ്തോരിച്ചരിതംവിഭോ!
പെരുകുംബുദ്ധിയുള്ളോരു കുറുക്കൻ സ്വാർത്ഥപണ്ഡിതൻ 27
പാർത്തുചെന്നായെലിപുലികീരിയെന്നിഷ്ടരൊത്തുതാൻ
ആക്കാട്ടിൽക്കണ്ടിതിവർകയ്യുക്കുട്ടംമൃഗേന്ദ്രനെ 28
തൽഗ്രഹത്തിന്നശക്തന്മാരൊത്തു മന്ത്രിച്ചിതായവർ

ജംബുകൻ പറഞ്ഞു.

വ്യാഘ്ര്യ! നീയിവനെക്കൊൽവാൻനോക്കീലെപലവട്ടവും 29
യുവാവുബുദ്ധിമാൻ ശക്തനിവൻ പാരമസാദ്ധ്യനാം
ഉറങ്ങുമ്പോളിവൻ കാലുകരണ്ടീടട്ടെ മൂഷികൻ 30
കരണ്ടകാലുള്ളിവനെപ്പരം വ്യാഘ്ര്യംകടിയ്ക്കുക
പിന്നെനമ്മൾക്കു നന്ദിച്ചുതിന്നാമിവനെയൊപ്പമെ 31
കുറുക്കൻചൊന്നതിൻവണ്ണം മുറയ്ക്കായവർചെയ്തതെ
എലികാൽതിന്ന ഹരിയെപ്പുലിതാൻ കൊന്നിതപ്പൊഴെ 32
നിലത്തുവീണരുണ്ടീടും മൂഢാംഗം പാർത്തുകണ്ടുടൻ
കുളിച്ചുവരുവിൻ കാത്തുനില്പേനെന്നായി ജംബുകൻ 33
സൃഗാലവാക്കാൽപ്പുഴയിൽക്കുളിപ്പാൻപോയിതേരുടൻ
ചിന്താപരമനായത്ര നിന്നാനങ്ങിനെ ജംബുകൻ 34
മുന്നമങ്ങുകുളിച്ചോടിവന്നു കയ്യുക്കെഴുംപുലി
കണ്ടാൻ പാരം ചിന്തയാണ്ടുകൊണ്ടാനില്പിൽക്കുറുക്കനെ 35

വ്യാഘ്ര്യം പറഞ്ഞു.

അങ്ങെന്തേ ഹന്ത ദുഃഖിപ്പതിങ്ങുബുദ്ധിപെരുത്തവൻ 36
നമുക്കീ മാംസ്വംതിന്നു സമ്മോദാൽക്കുളിയാട്ടുക

ജംബുകൻ പറഞ്ഞു.

കേട്ടുകൊൾക മഹാബാഹൊ! മൂഷികൻ ചൊന്നവാക്കുനീ 37

മൃഗരാജബലം തുച്ഛമിവനെക്കുലചെയ്യുഞാൻ
എൻകയ്യുക്കാശ്രയിച്ചിട്ടു നിങ്ങൾക്കോ തൃപ്തിവന്നിടും 38
എന്നവൻ മേനികേട്ടിട്ടു തിന്നാൻതോന്നുന്നതില്ലമെ
വ്യാഘ്രം പറഞ്ഞു.
എന്നവൻചൊല്ലിടുന്നാകിലിന്നു വീയ്യുമുണർന്നുഞാൻ 39
സ്വന്തംകയ്യുക്കിനാൽക്കൊല്ലുന്നുണ്ടു വന്യമൃഗങ്ങളെ
എന്നിട്ടുമാംസംതിന്നുന്നുണ്ടെന്നോതിക്കാട്ടുകേറിനാൻ 40
എന്നീ നേരത്തിലവിടെച്ചെന്നുചേർന്നിതു മൂഷികൻ
അമ്മൂഷികനെനോക്കീട്ടു ജംബുകൻപിന്നെയോതിനാൻ 41
ജംബുകൻ പറഞ്ഞു.
സ്വൈരം മൂഷിക! നീ കേൾക്ക കീരിചൊന്നോരു ഭാഷിതം
മൃഗമാംസം തിന്നിടാ ഞാൻ വിഷമാണതു വേണ്ടമെ 42
തിന്നാട്ടേ മൂഷികനെഞാനെന്നു നീ സമ്മതിക്കണം
അതുകേട്ടു ഭയപ്പെട്ടു മടപുക്കിതു മൂഷികൻ 43
അന്നേരത്തു കളിച്ചെത്തീ ചെന്നായവിടെ മന്നവ!
കുറുക്കനവനെക്കണ്ടിട്ടുരച്ചാനേവമപ്പൊഴെ 44
മൃഗരാജൻ ക്രൂപനാംപോലിഹതേ ശ്രുഭമായ്വരാ
സദാരനിങ്ങെത്തുമിപ്പോൾ ചെയ്താലും വേണ്ടതിന്നിമേൽ
എന്നാക്കുറുക്കൻ ചൊന്നപ്പോൾച്ചെന്നായാകുലനായുടൻ 45
മെയ്ചുരുക്കിക്കൊണ്ടുമണ്ടിപ്പോയ്ജവാൽപ്പുലിശിതാശനൻ
പരിചോടവിടെക്കപ്പോൾക്കീരിയും വന്നുചേർന്നുതെ 46
കുറുക്കനാക്കീരിതന്നോടുരച്ചാനവനീപരെ!
കൈബ്ബലംകൊണ്ടു തോല്പിച്ചോടിച്ചേൻ മറുമൃഗങ്ങളെ 47
ദ്വന്ദയുദ്ധമിനിക്കേകിപ്പിന്നെ മാംസം ഭുജിക്കനീ
കീരി പറഞ്ഞു.
മൃഗരാജൻ വൃകംപിന്നെധീമാൻ മൂഷികനെന്നിവർ 48
വീരന്മാരവരെപ്പോലും പോരിൽനീവെന്ന വീയ്യവാൻ
നിന്നോടൊരുതാൻ ഞാനില്ലെന്നോതീട്ടവനോടിനാൻ 49

കണികൻ പറഞ്ഞു.

ഇമ്മട്ടായവർ പോയപ്പോൾ ജംബുകൻ പരിതുഷ്ടനായ്
അമ്മാംസം തനിയേതീന്നുതന്മന്ത്രത്തിൻബലത്തിനാൽ 50
ഇതിൻമട്ടനടക്കും ഭ്രപതിസൌഖ്യമണഞ്ഞിടും
ഭയാൽ ഭീരുവിനെബ്ഭേദിപ്പിപ്പൂ ശൂരനെ വന്ദനാൽ 51
ലുബ്ധനെദ്ധനദാനത്താൽസ്സമനായ്നരെയൂക്കിനാൽ
എന്നരാജൻ! ചൊല്ലിനേൻ ഞാനൊന്നു കേളിനിവേറെയും
സുതൻസഖാവു സോദര്യൻ പിതാവു ഗുരുതന്നെയും
ശത്രുസ്ഥാനത്താകിൽ വദ്ധ്യരത്രേ ഭ്രതിപരർക്കഹൊ 53
ശപഥത്താലുമരിയെയത്ഥദാനത്തിനാലുമെ
വിഷത്താലും മായയാലുംകൊൽവൂ വെയ്ക്കാപ്പോരിയ്ക്കലും
ഇരുപേർ തുല്യരാംദിക്കിൽക്കരുതുന്നോനയർന്നിടും
കായ്കാകായ്ങ്ങളം കാണാതെ ഗർവ്വിച്ചുവഴിതെറ്റുകിൽ 55
ഗുരുവയ്നെയുംകൂടിശ്ശാസിയ്ക്കേണ്ടതുഞായമാം
ചൊടിച്ചാലുംചൊടിയ്ക്കാത്തപ്പടിസസ്മിതമോതണം 56
അന്യനിന്ദനചെയ്യൊല്ലാ നന്നെ കോപിച്ചിരിക്കിലും
പ്രഹരിപ്പോരിലുംചൊൽക പ്രഹരത്തിങ്കലും പ്രിയം 57
പ്രഹരിച്ചാൽക്കനിഞ്ഞേൽപൂ ശോചിപ്പു കരവൂ പരം
പരന്നാശ്വാസനംചെയ്യും സാന്ത്വധർമ്മാത്ഥവൃത്തിയാൽ 58
പ്രഹരിപ്പുതെറ്റുകണ്ടാലവനെത്തന്നെ പിന്നെയും
വന്മഹാദ്രോഹിയായാനും ധർമ്മംതെറ്റാതെനില്ക്കുകിൽ 59
ശൈലംകാറുകളാലെന്നപോലാദ്രോഷംമറച്ചിടും
മുടിപ്പാനായടുത്താനേറ കൂടിച്ചട്ടപ്പൊടിക്കണം 60
ദരിദ്രനാസ്തികന്മാരെ സ്വരാജ്യംവിട്ടകറ്റണം
പ്രതൃത്ഥാനാഭിവാദ്യാതിസാന്ത്വദാനങ്ങൾകൊണ്ടുമെ 61
വിശ്വസിപ്പിച്ചുകാര്യേണംതീക്ഷ്ണോഗ്രംപൊന്തിടാപ്പടി
അശങ്കരേയും ശങ്കിപ്പു സശങ്കന്മാരെയേറവും 62

അശങ്ക്യൻനൽകിനഭയം മൂലച്ചേദം വരുത്തുമെ
അവിശ്വസ്തനിൽ വിശ്വാസം വിശ്വസ്തനിലുമേറൊലാ 63
വിശ്വാസത്താൽവന്ന ഭയം മൂലച്ചേദംവരുത്തുമെ
തങ്കലും നിർത്തണം ശത്രുവിങ്കലും നല്ല ചാരരെ 64
പരരാഷ്ട്രത്തു പാഷണ്ഡതാപസാദ്യരെയാക്കണം
ഉദ്യാനങ്ങൾ വിഹാരങ്ങൾ സൽക്ഷേത്രങ്ങളിവററിലും 65
പാനാഗാരങ്ങളിലുമേ നാനാതീർത്ഥസ്ഥലത്തിലും
വഴിയ്ക്കുംകിണർവക്കത്തും കുന്നിലും കണ്ടകാട്ടിലും 66
സമാജശാലകളിലുമാററിലും ചാരർ ചുററണം
വാക്കാൽവിനീതനായുള്ളാൽ വാക്കത്തിപ്രായനാകണം
പുഞ്ചിരിക്കൊണ്ടുരയ്ക്കണം വഞ്ചുട്ടക്രിയചെയ്യണം
കൈക്കുപ്പുലപഥം സ്വാന്തം കാല്ക്കുമ്പിട്ടവന്ദനം 68
ആശാകരമിതെല്ലാം ശ്രീയാശിപ്പോൻ ചെയ്കൊള്ളണം
പൂത്താലും കാച്ചുപോകൊല്ലാ കാച്ചാലും മേൽക്കയറൊലാ
പച്ചയായിപ്പഴത്തോണംനിൽപ്പു ജീർണ്ണിച്ചുപോകൊലാ
ത്രിവർഗ്ഗത്തിൽ ത്രിവിധമാം പീഡയേവം ഫലങ്ങളും 70
ഫലങ്ങളെല്ലാംതന്നെന്നാൽപ്പീഡയെല്ലാമൊഴിയ്ക്കണം
ധർമ്മംചരിപ്പോന്നരണ്ടു പീഡയുണ്ടുകെട്ടുവാൻ 71
അർത്ഥമുണ്ടെന്നർത്ഥമേവമതികാമിയ്ക്കുകാമവും
ഗർവ്വമെന്നേ യോഗമാർന്ന സ്വാന്തമാണ്ടനസൂയവായ് 72
അർത്ഥംനോക്കിശ്രുധിയോടെ മന്ത്രിപ്പു ബീജരൊത്തുതാൻ
മൃദുവായോ ക്രൂരമായോ ചേരും കർമ്മത്തിനാലുടൻ 73
കേട്ടതട്ടീടുമാത്മാവുകാത്തു ധർമ്മം നടത്തണം
സംശയത്തിൽച്ചാടിടാതെ മർത്ത്യൻകാണില്ല നന്മകം 74
സംശയത്തിൽപ്പെട്ട ജീവിച്ചെന്നാൽപ്പിന്നീടുകണ്ടിടും
ആശ്വസിപ്പിയ്ക്കണം മാഴ്കുന്നോനെ മുൻകഥകൊണ്ടുതാൻ
ദുർബുദ്ധിയെ ബുദ്ധിഭാവികൊണ്ടു ബുധനെ ക്രിയകൊണ്ടുമെ
ശത്രുവായ്ച്ചേർന്ന കൃതകൃത്യനാംമട്ടിലിരിപ്പവൻ 76

വൃക്ഷാഗ്രസുപ്തനെപ്പോലെ താഴേവീണേഉണർന്നിട്ട
മന്ത്രം മൂടാനീഷ്പ്രവിട്ട സന്തതം ശ്രദ്ധവെയ്ക്കണം 77
ആകാരഗ്രഹനം ചാരന്മാരിലും ചെയ്കൊള്ളണം
പരമർമ്മം പിളർക്കാതെ ക്രൂരകർമ്മമതെന്നിയെ 78
ഹിംസയെന്യേ ശ്രീലഭിക്കാ മത്സ്യംഘ്നാതിയ്ക്കുതുല്യമെ
കർശിപ്പിച്ചാർത്തിയാൽ ക്ലേശിപ്പിച്ചും ക്ഷുത്തുട്ടണച്ചുമെ
വിശ്വസിപ്പിച്ചിളപ്പിച്ചും ശത്രുസൈന്യം മുടിക്കണം
കായ്മമില്ലാതാശ്രയിക്കാ കൃതാർത്ഥനെന്തിനാശ്രയം 80
അതിനാലാശ്രിതർക്കിഛപൂർത്തിയാക്കാതെനിർത്തണം
സംഗ്രഹം വിഗ്രഹമിവക്കീഷ്പ്രവിട്ടദ്രമിക്കണം 81
ഉത്സാഹം ചെയ്യണം യത്നമൊത്താഭ്രതിയ്ക്കുനോക്കുവോൻ
ഇവൻെറപണി കാണൊല്ലാ മിത്രങ്ങളരിവർഗ്ഗവും 82
തുടർന്നതേ കണ്ടിടാവൂ തീർത്തുവെച്ചതുമേ പരം
ഭീതിയുണ്ടായിടുംമുമ്പേ ഭീതനാംപടി ചെയ്യണം 83
ഭീതിവന്നാലെതിർക്കേണം ഭീതനല്ലാത്തവണ്ണമെ
പിടിച്ചടക്കിടുമരിയ്ക്കുടൻനന്മ കൊടുപ്പവൻ 84
മൃതപ്രകയ്ക്കാംവതാമശ്വതരിഗർഭം കണക്കിനെ
വരാനുള്ളതു കാണേണം പരം വന്നതുമങ്ങിനെ 85
കരുതാതേതുമേകായ്മം വെറുതേ വിട്ടൊഴിയ്ക്കാലാ
ഉത്സാഹംചെയ്യണം യത്നമൊത്താഭ്രതിയ്ക്കുനോക്കുവോൻ 86
ദേശകാലങ്ങളം ദൈവം ധർമ്മാദിമൂന്നും തിരിച്ചുതാൻ
ദേശകാലങ്ങളം നൈശ്രേയസങ്ങളെന്നാണു നിശ്ചയം 87
വിട്ടൊഴിച്ചാൽബ്ബാലശത്രുവേരുന്നുംപനപോലെ താൻ
കാട്ടിൽകൊണ്ടിട്ട തീപ്പോലെ പെട്ടെന്നുപെരുതായ്വരും 88
വെറുതീപ്പോലെതന്നെത്താൻ പെരുക്കിക്കൂട്ടിടുംപുമാൻ
വർദ്ധിച്ചേന്തിഗ്രസിച്ചീടും പേർത്തും വലിയയോഗവും 89
ആശയ്ക്കു കാലംവെയ്ക്കണം കാലത്തിൽച്ചേർക്ക വിഘ്നവും

വിഘ്നംചൊൽവൂനിമിത്തത്താൽനിമിത്തംഹേതുകൊണ്ടുമെ
മൂടിവെയ്ക്കും ലോമവാഹിതീക്ഷ്ണശസ്ത്രപ്പടിയ്ക്കുതാൻ
കാലംനോക്കിഗ്ഗുരുദേഹകർത്തനംചെയ്തകൊള്ളണം 91
പാണ്ഡവന്മാരിലും മറുള്ളോരിലും ന്യായമാംവിധം
നിന്നാലങ്ങുകുഴങ്ങില്ലാ നന്നായ് കൃത്യം നടത്തുക 92
സച്ചകല്യാണസമ്പന്നൻ സച്ഛ്രേഷ്ഠനുമാംദ്ധർമ്മം
എന്നാലോ പാണ്ഡവന്മാരിൽനിന്നാത്മത്രാണമോർക്കനീ 93
ഭ്രാതൃവ്യന്മാർ ബലികളാപ്പാണ്ഡവന്മാർ മഹീപതെ!
അതിനാൽവെളിവായ്ച്ചൊല്ലാംചെയ്തിടേണ്ടതരിന്ദമ! 94
മക്കളോടൊത്തു നീ കേൾക്ക കേട്ടു യതിയ്ക്കു മന്നവ!
പാണ്ഡവന്മാരിൽനിന്നിട്ടു പേടിതീർക്കുകപാർത്ഥിവ! 95
പശ്ചാത്താപംപെടാതുള്ള മട്ടുനീതിനടത്തുക
വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.
എന്നരച്ചിട്ടു കണികൻ തൻനികേതം ഗമിച്ചുതെ 96
ധൃതരാഷ്ട്രനുപൻ ദുഃഖമതിനാലാർത്തിതേടിനാൻ

ജതുഗൃഹപർവ്വം.

നൂറിനാല്പത്തൊന്നാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

പിന്നെഗ്ഗുരുനിയും ദുര്യോധനനാം നരനാഥനും
ദുശ്ശാസനൻ കർണ്ണനുമായ് ദുഷ്ടമന്ത്രംതുടങ്ങിനാർ 1
ധൃതരാഷ്ട്രനരേന്ദ്രന്റെ സമ്മതംവാങ്ങിയങ്ങവർ
മക്കളൊത്താക്കുന്തിയെച്ചുട്ടെരിപ്പാൻ കരുതീടിനാർ 2
ദുഷ്ടന്മാരാമവർക്കുള്ള ദുഷ്ടേംഗിതവിധങ്ങളെ
തത്ത്വജ്ഞൻ വിദുരൻ കണ്ടാനാകാരംകൊണ്ടു ബുദ്ധിമാൻ 3

അറിയേണ്ടതറിഞ്ഞുള്ളോൻ പാണ്ഡവർക്കു ഹിതോദ്യതൻ
മക്കളോടും കുന്തിയോടിപ്പോയ്ക്കാംകെന്നും നിനച്ചുതെ 4
പിന്നെക്കാറരത്തു പാകെട്ടി വിടുമാർകൊടിയൊത്തഹൊ
ഓളത്തിൽപ്പാഞ്ഞിടും വഞ്ചിതീർത്തുകുന്തിയൊടോതിനാൻ

വിദുരൻ പറഞ്ഞു.

ഈക്കുലത്തിൽത്തീർന്ന ധൃതരാഷ്ട്രൻ വംശയശോഹരൻ
ഇവൻ ബുദ്ധിപിഴച്ചാദ്യധർമ്മം കൈവിട്ടിടുന്നിതാ 6
തിരയുംകാറുമേറാറാറിൽപ്പുരക്കും വഞ്ചിയുണ്ടിതാ
മക്കളോടൊത്തിതിൽക്കേറി മുന്നുപായമൊഴിക്കനീ 7

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

അതുകേട്ടു നടുങ്ങീട്ടു സുതന്മാരൊത്ത രാപൃഥ
ഗംഗയിങ്കൽത്തോണികേറിപ്പോയിനാം ഭരതർഷഭ! 8
വിദുരൻചൊല്പടിയുടൻ വഞ്ചിവിട്ടിട്ട പാണ്ഡവർ
അവർനൽകും ദ്രവ്യവുമായരിഷ്ടം കാട്ടുകേറിനാർ 9
എന്തിനോ ജാതുഷഗൃഹേ വന്നോളൈമ്മക്കളുള്ളവം
നിർദ്ദോഷയാം നിഷാദസ്ത്രീമക്കളൊത്തങ്ങുവെന്തുപോയ് 10
ക്ലേശരാധമർ ദുഷ്ടനവനതിൽവെന്തു പുരോചനൻ
വഞ്ചിയുപ്പെട്ടിതാ ദുഷ്ടക്രൂരമേ ധാർത്തരാഷ്ട്രരും 11
കേട്ടതാരുമറിഞ്ഞീടാതാപ്പാണ്ഡുനന്ദനർ
ശിഷ്ടരമ്മയുമായ് രക്ഷപ്പെട്ടു വിദുരകൈശലാൽ 12
വാരണാവതമാണ്ടീടുന്നോരന്നാട്ടാരശേഷവും
അരക്കില്ലംവെന്തുകണ്ടിട്ടരംദുഃഖാർത്തരായഹൊ 13
അരചന്നീവർത്തമാനമറിയിച്ചിതുപത്തനെ
ഇഷ്ടംപെരുത്തൊത്തിതു തെ ചുട്ടനീ പാണ്ഡുപുത്രരെ 14
സകാമനായിനീ രാജ്യം വാഴ്കമക്കളൊടൊത്തിനി
അതുകേട്ടാത്മജരുമായ് ധൃതരാഷ്ട്രൻവിഷണ്ണനായ് 15
പ്രേതകാര്യങ്ങളംചെയ്തിച്ചു ഹന്ത ബന്ധുക്കളൊത്തുതാൻ
പാണ്ഡവർക്കാവിദുരനവണ്ണമേതന്നെ ഭീഷ്മരും 16

ജനമേജയൻ പറഞ്ഞു.

വിപ്രേന്ദ്ര! വിസ്തരിച്ചൊന്നുകേൾപ്പാനുണ്ടിവനാഗ്രഹം
അരക്കില്ലം ചുട്ടതുമന്നരം പാണ്ഡവർ വിട്ടതും 17
ക്രൂരമായവർചെയ്തോരീസ്സംസക്രിയയൊക്കെയും
നടന്നപോലെ ചൊന്നാലും കൌതുഹലമിനിയ്ക്കിതിൽ 18

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

കേട്ടാലും ഞാൻ വിസ്തരിച്ചുമട്ടിലോതാം മഹീപതെ!
അരക്കില്ലംചുട്ടതുമന്നരം പാണ്ഡവർവിട്ടതും 19
ബലം ഭീമന്നുമാവിദ്യാബലമജ്ജുനനും പരം
കാൺകമൂലം ബുദ്ധികെട്ടുമാഴ്കിയേററം സുയോധനൻ 20
തത്ര വൈകർത്തനൻ കർണ്ണൻധൂർത്തൻശകുനി സൌബലൻ
ഇവർ പാണ്ഡവരെക്കൊൽവാൻനോക്കീചലവിധത്തിലും 21
വന്നതൊക്കെത്തടുത്തുംകൊണ്ടന്നഹോ പാണ്ഡുപുത്രരും
ഒന്നുംപുറത്തുചൊല്ലാതെ നിന്നു വിദുരവാക്കിനാൽ 22
ഗുണങ്ങൾകൂടിടും പാണ്ഡുപുത്രരെപ്പൌരർ പാർത്തഹൊ
പുകഴ്ത്തിനാർതൽഗുണങ്ങൾനാട്ടാർകൂടുന്നിടങ്ങളിൽ 23
രാജ്യംവാഴാനടുത്തോരാ ജ്യേഷ്ഠനാം ധർമ്മപുത്രനെ
പരം പുകഴ്ന്നാർ സഭകൾതോറും തെരുവുതോറുമെ 24
നോട്ടം ബുദ്ധിയുള്ള ധൃതരാഷ്ട്രൻ കുരുടനാകയാൽ
മന്നേ രാജ്യംവാണതില്ലിങ്ങിന്നുണ്ടോ ഭൂപനാവതും 25
ഇത്ഥം ശാന്തനവൻ ഭീഷ്മൻ സത്യസന്ധൻ മഹാവ്രതൻ
രാജ്യംവെടിഞ്ഞുനില്പാണീ രാജ്യംവാഴുന്നതല്ലവൻ 26
വൃദ്ധപ്രിയൻ സത്യദയാശ്രദ്ധൻ തരുണനായവൻ
പാണ്ഡവജ്യേഷ്ഠനവനുചെയ്തരാജ്യാഭിഷേചനം 27
അവൻ ഗാംഗേയനെയുമാ ധൃതരാഷ്ട്രനെയും പരം
ധർമ്മജ്ഞൻ മക്കളോടൊത്തുസുഖിപ്പിച്ചാദരിയ്ക്കുമെ 28
ഇക്കണക്കവർ ജല്പിയ്ക്കുംവാക്കുകേട്ടു സുയോധനൻ
യുധിഷ്ഠിരാനുരക്തോക്തിയതിൽഖേദിച്ചുദുർമ്മതി 29

ഉൾക്ലേശമാണ്ടവനവർവാക്കുചെറുംപൊറാതയായ്
ഈഷ്ർഷ്യാസന്തപ്തനായ്ച്ചെന്നാൻ ധൃതരാഷ്ട്രന്റെറ–
[സന്നിധൌ 30
പൌരാന്തരാഗസന്താപം പൊറാതിങ്ങിനെ ചൊല്ലിനാൻ

ദുര്യോധനൻ പറഞ്ഞു.

താത! ഞാൻകേട്ട പൌരന്മാരോതീടുമശിവോക്തികം 31
അങ്ങെയും ഭീഷ്മനേയുംവിട്ടീശനായോർപ്പപാത്രനെ
ഭീഷ്മർക്കിതുംസമ്മതംതാൻ ഭൂമിവാഴുന്നതല്ലവൻ 32
ഞങ്ങൾക്കു പീഡയുണ്ടായോർക്കുന്നിങ്ങീപ്പുരനിവാസികൾ
പാണ്ഡുപണ്ടു ഗുണംകൊണ്ടേററാണ്ടു താതന്റെറ മന്നിടം 33
അങ്ങന്ധനായ്പോകുമൂലമിങ്ങുനേടീലനാട്ടൊ
പാണ്ഡുവിൻമുതലെന്തുഴിപാണ്ഡവൻ നേടിയെങ്കിലോം 34
തൽപ്പുത്രന്നും തൽസ്സുതന്നും തൽപ്പുത്രന്നുംക്രമത്തിലാ
ഈഞങ്ങളോ രാജവംശഹീനരായ്മക്കളൊത്തൊ 35
ലോകർക്കവജ്ഞാതരായിപ്പോകുമേ ജഗതീപതെ!
എന്നുമേ നരകംനേടുമന്യപിണ്ഡോപജീവനം 36
ഞങ്ങൾക്കു പററാത്തവിധമങ്ങു നീതിനടത്തണം
മുന്നമേ നിന്തിരുവടി മന്നിടംവാണിരിക്കിലൊ 37
നാടുഞങ്ങൾക്കായിരുന്നു നാട്ടാർ പാട്ടിൽപ്പെടായ്കിലും

നൂററിനാല്പത്തിരണ്ടാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

പ്രജ്ഞാചക്ഷുസ്സായ നൃപനിച്ചൊന്ന സുതവാക്യവും
കണികൻചൊന്നൊരാവാക്കും കണക്കിൽകേട്ടറിഞ്ഞുടൻ 1
ധൃതരാഷ്ട്രൻ ബുധിരണ്ടുവിധമായഴൽതേടിനാൻ
ദുര്യോധനൻ കർണ്ണനൊരുകയ്യാം ശകുനി സൌബലൻ 2
ദുശ്ശാസനൻ നാൽവരിവരൊത്തു മന്ത്രിച്ചുവീണ്ടുമെ

പിന്നെദുര്യ്യോധനൻചെന്നു ധൃതരാഷ്ട്രനൊടോതിനാൻ 3
പാണ്ഡവന്മാരിൽനിന്നല്ലോ ഭയമായവരെബ്ഭവാൻ
മാററിയാലും കൌശലത്താൽ വാരണാവതപത്തനെ 4
ധൃതരാഷ്ട്രൻ പുത്രനോർത്തീവിധംചൊന്നതു കേട്ടുടൻ
പരം മുഹൂർത്തം ചിന്തിച്ചു ദുര്യ്യോധനനൊടോതിനാൻ 5

ധൃതരാഷ്ട്രൻ പറഞ്ഞു.

ധർമ്മനിത്യൻ പാണ്ഡുപാരം ധർമ്മതത്പരായണൻ
ജ്ഞാതിലോകത്തിലൊക്കേയും വിശേഷിച്ചിജ്ജനത്തിലും 6
അറിഞ്ഞിട്ടില്ലവൻതാനേ കുറിയ്ക്കും ഭോജനാദിയെ
രാജ്യമെല്ലാമിനിക്കെന്നാ പ്രാജ്യശീലനുരയ്ക്കുമെ 7
അവന്റെപുത്രനോ പാണ്ഡുസമനായോരു ധാർമ്മികൻ
പാരിൽപ്പുകഴ്ന്നഗ്രണവാൻ പൌരന്മാർക്കതിസമ്മതൻ 8
അവനെക്കേവലം നൊമ്മംവേർപെടുത്തുന്നതെങ്ങിനെ
പിതൃപൈതാമഹമഹീപദാൽസ്സാഹ്യദർക്കുടമെ 9
അമാത്യർ പാണ്ഡുഭൂതരാം സൈന്യവും പാണ്ഡുസംഭൃതം
അവർക്കെഴും പുത്രപൌത്രന്മാരുമെ പാണ്ഡുപോററിയോർ 10
പാണ്ഡുമാനിച്ചുവെച്ചോരാകുന്ന പൌരജനങ്ങളും
യുധിഷ്ഠിരാർത്ഥമിവരിന്നൊമ്മെക്കൊല്ലാതിരിക്കുമോ 11

ദുര്യ്യോധനൻ പറഞ്ഞു.

ശരിയാണിതു ഞാൻമുമ്പേകരുതീട്ടുള്ള ദോഷമാം
ഞാനാപ്രകൃതികാംക്ഷയാൽ പ്രീതിവളർത്തിനേൻ 12
നമുക്കുതുണയായ്നില്ക്കുംസമം മുറവംപ്രമാണികാം
ഭണ്ഡാരവും മന്ത്രികളുമെന്നധീനത്തിലാംവിഭോ! 13
പാണ്ഡവന്മാരെയങ്ങൊന്നുവേണ്ടവണ്ണമകററണം
മൂഢവാംകൌശലാൽ വാരണാവതത്തെയ്ക്കു ഭൂപതെ! 14
പരമീരാജ്യമിങ്ങെന്നിലുറച്ചെന്നവരുംവിധൌ
തിരിയേ മക്കളോടൊത്തുവരുത്താംനൃപ! കുന്തിയേ 15

ധൃതരാഷ്ട്രൻ പറഞ്ഞു.

ദുര്യോധന! മനക്കാമ്പിലിയുള്ളോരനുമിതോർപ്പതാം
അഭിപ്രായം പാപമെന്നോർത്തുരിയാടാത്തതാണെടൊ 16
ഭീഷ്മരും ദ്രോണരുംപിന്നെ വിദുരൻ കൃപരുംപരം
കെന്തേയരേമാറുവതുസമ്മതിക്കില്ലൊരിയ്ക്കലും 17
ആക്കേയുരവേയർക്കവരും മകനേ! നമ്മളംശരി
പക്ഷഭേദം സഹിക്കില്ലാ സൂക്ഷ്മംകാണുന്ന ധാർമ്മികർ 18
എന്നാലീനൊമ്മളാക്കെയുരവേയമാനുജനത്തിനും
നാട്ടാർക്കുമിങ്ങുവിദുഷ്ടരാകാതാകുന്നതെങ്ങിനെ 19

ദുര്യോധനൻ പറഞ്ഞു.

ഭീഷ്മൻ മദ്ധ്യസ്ഥനാണെന്നും ദ്രോണഭ്രുവെന്നെറ പങ്കിലാം
മകനുള്ളോടമേ ദ്രോണൻനിൽക്കൂ സംശയമില്ലതിൽ 20
ഇവർനില്ക്കും പങ്കിലല്ലോ നിൽക്കൂ ശാരദതൻ കൃപൻ
ദ്രോണനേയും മരുമകനേയും കൈവിട്ടിടാ ദൃഢം 21
അത്ഥാൽ നമുക്കാം വിദുരൻ ഗ്രുഡം മാറാർക്കധീനനാം
പാണ്ഡവാത്ഥമവൻതാനേ നൊമ്മേബ്ബാധിക്കിലൊത്തിടാ
നിശ്ചയമമ്മയോടൊന്നിച്ചുകറു പാണ്ഡുപുത്രരെ
വാരണാവതദേശത്തെയ്ക്കുടൻപോം പടിയാക്കുക 23
ഉറക്കംവന്നിടാതേറെറം കരഞ്ഞു കടുശല്യമായ്
ഇമ്മാലാം വഹിയമ്പോടീക്കർമ്മംകൊണ്ടു കെട്ടുക 24

നൂറിനാല്പത്തിമൂന്നാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

പിന്നെദുര്യോധനനുപനൊന്നായ് പ്രകൃതിമണ്ഡലം
അത്ഥമാനങ്ങളാൽപ്പാട്ടിലാക്കിക്കൊണ്ടാൻസഹാനുജൻ 1
ധൃതരാഷ്ട്രപ്രേരണയാൽച്ചുതുരം ചില മന്ത്രികം
ചൊന്നാർ വിശേഷം നഗരം വാരണാവതമെന്നഹൊ 2

മന്നിലേറ്റംവിശേഷപ്പെട്ടൊന്നീശന്റെ മഹോത്സവം
അടുത്തുവന്നിടുന്നല്ലോ വാരണാവതപത്തനെ 3
സപ്ത്വരനാകീർണ്ണമതു സപ്ത്വർക്കും സുഖസാധനം
എന്നെല്ലാം ധൃതരാഷ്ട്രന്റെവാക്കാൽ ചൊല്ലിത്തുടങ്ങിനാർ
വാരണാവതമിമ്മട്ടുരമ്യമെന്നുപുകഴ്ത്തവെ
അവിടെപ്പോകുവാനുണ്ടായ് പാണ്ഡവന്മാർക്കൊരാഗ്രഹം 5
അവർക്കുണ്ടായ്കൌതുകമെന്നവനീശനറിഞ്ഞുടൻ
ചൊന്നാനാപ്പാണ്ഡവരൊട്ടചെന്നപ്പോളംബികാസുതൻ 6
എന്നോടുണ്ടിവർചൊല്ലുന്നു പിന്നെയുംപിന്നെയും പരം
അഴകേറുന്നതാണത്രേ നഗരം വാരണാവതം 7
എന്നാലുണ്ണികളിച്ചിക്കുന്നെന്നാലാവാരണാവതെ
ഉത്സവംകണ്ടുകൊൾവിൻപോയ്ക്കൂട്ടരൊത്തമരാഭരായ് 8
ബ്രാഹ്മണർക്കും രത്നജാലം ഗായകർക്കും യഥേഷ്ടമെ
കൊടുത്തുകൊള്ളുവിൻ നിങ്ങൾ ദേവന്മാരെന്ന പോലവെ 9
കുറച്ചുനാൾകളിച്ചേവം പരമാനന്ദമാർന്നഹൊ
തിരിച്ചീ ഹസ്തിനപുരത്തെയ്യുന്താൻ പോന്നുകൊള്ളുവിൻ 10
ധൃതരാഷ്ട്രന്റെയാ മോഹമഥകണ്ടു യുധിഷ്ഠിരൻ
തൻസഹായത്തെയും പാർത്തിട്ടാവാമെന്നോതിയുത്തരം 11
പിന്നെബ്ഭീഷ്മരൊട്ടും ബുദ്ധിയേറും വിദുരനോടുമെ
ദ്രോണൻ ബാൽഹീകനാസ്സോമദത്തനെന്നിവരോടുമെ 12
കൃപനോടും ഗുരുസുതനോടും ഭൂരിശ്രുവസ്സൊടും
മറവമാന്യരൊടും മന്ത്രിമാരോടും വിപ്രരോടുമെ 13
കലാചായ്യരൊടും പൌരരൊടും ഗാന്ധാരിയോടുമെ
യുധിഷ്ഠിരൻ ദീനമനസ്സായിട്ടിങ്ങിനെ ചൊല്ലിനാൻ 14
രമ്യമായ്നാട്ടുകാർക്കൂട്ടം വാരണാവതപത്തനെ
കൂട്ടമായ്ഞങ്ങൾ പോകുന്നു ധൃതരാഷ്ട്രാജ്ഞകേട്ടടൻ 15
പ്രസന്നരായ്നിങ്ങളെല്ലാം മംഗളോക്തികളോതുവിൻ
ആശിസ്സുകൂട്ടുംഞങ്ങൾക്കങ്ങൊരാപത്തുംവരാദ്ധ്രുവം 16

എന്നാപ്പാണ്ഡവനോതുമ്പോളൊന്നായ് കൌരവരേവരും
പ്രസന്നമുഖരായ് പ്പാണ്ഡുനന്ദനർക്കു തുണച്ചതെ 17
സ്വസ്തിനിങ്ങൾക്കു മാർഗ്ഗത്തിൽസ്സുഭ്രുതങ്ങൾമൂലവും
നിങ്ങൾക്കുണ്ടായ്വരാ തെല്ലുപോലുംദുഷ്ടമമംഗളം 18
പിന്നെസ്വസ്ത്യയനംചൈത്ര രാജ്യസിദ്ധിയുള്ള പാർത്ഥിവർ
കൃത്യമെല്ലാംചെയ്ത വാരണാവതത്തെയ്ക്കിറങ്ങിനാർ 19

നൂറിനാല്പത്തിനാലാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

പാണ്ഡവന്മാരൊടീവണ്ണമന്നവൻ ചൊല്ലിയപ്പൊഴെ
ദുഷ്ടൻ ദുര്യ്യോധനൻ പാരം പ്രഹൃഷ്ടനായിച്ചമഞ്ഞുതെ 1
ഗൂഢം പുരോചനാഖ്യാനം തേടും മന്ത്രിയെയായവൻ
വരുത്തീട്ടവലങ്കയ്യും പിടിച്ചിങ്ങിനെ ചൊല്ലിനാൻ 2
പുരോചന! നമുക്കാമീപ്പുരുസത്തുള്ള മേദിനീ
ഇനിയെന്നവിധംതന്നെ തനിയ്ക്കുമിതു കാക്കനീ 3
നിയ്യല്ലാതിതു വിശ്വസ്തനിയിനിയ്ക്കന്യനില്ലൊടൊ
നിന്നെപ്പോലെ സഹായിച്ചുനിന്നമന്ത്രം നടത്തുവാൻ 4
ഇയ്യാലോചന സൂക്ഷിച്ചുചെയ്യെടോ വൈരിനിഗ്രഹം
നല്ല കൌശലമൊന്നീ ഞാൻചൊല്ലുമ്പടി നടത്തുക 5
ധൃതരാഷ്ട്രൻവിട്ട വാരണാവതത്തെയ്ക്കുപാർത്ഥരെ
ഉത്സവംകൊണ്ടാടി വാഴുമവരച്ഛന്റെറയാജ്ഞയാൽ 6
ഉടൻ നീ നല്ല കഴുതപൂട്ടിയോടിച്ചുതേരിനാൽ
വാരണാവതമിപ്പോൾപ്പോയ് ച്ചേരുവാനായൊരുങ്ങെടൊ 7
അവിടെപ്പോയ് നാലുകെട്ടുപുരയൊന്നതിഗൂഢമെ
നഗരത്തിന്നടുത്തായിത്തീർപ്പിക്കുഞ്ഞുമെച്ചമായ് 8
ചണവും പയനിൻപന്തും മറവുമായ്പ്പുലജാതിയിൽ
ആഗ്നേയവസ്തുക്കളെയങ്ങാഗൃഹത്തിലിണക്കുക 9

പരം നെയ്യെണ്ണവസയുമരക്കും പാരമങ്ങിനെ
മണ്ണിൽക്കുഴച്ചുകൂട്ടീട്ടു തേപ്പിക്കു ഭിത്തിതോറുമെ 10
ചണം നെയ്യെണ്ണയും പിന്നെയരക്കും മരമുട്ടിയും
എല്ലാമാബ്ഭവനത്തിങ്കൽ നല്ലവണ്ണം നിരത്തണം 11
പരീക്ഷിയ്ക്കുകിലാപ്പാണ്ഡവരും മറവുജനങ്ങളും
ആഗ്നേയഗൃഹമായ്ക്കാണാതന്നിലക്കാക്കിടേണമെ 12
ഈനിലക്കാഗൃഹംതീർന്നാൽ മാനിച്ചാപ്പാണ്ഡുപുത്രരെ
കുന്തിയോട്ടം കൂട്ടരോട്ടുമൊന്നിച്ചതിലിരുത്തണം 13
ദിവ്യമാമ്മാറുപീഠങ്ങൾ വാഹങ്ങൾമൃദുമെത്തകം
പാണ്ഡവർക്കിവ തീർക്കേണമച്ഛൻ തൃപ്തിപ്പെട്ടംപടി 14
ചതിയാരും ധരിക്കാത്തസ്ഥിതിയായ് വാരണാവതെ
കില്ലൊഴിപ്പിച്ചുകൊള്ളേണമെല്ലാം കാലം വരും വരെ 15
വിശ്വസിച്ചിട്ടവർ ഭയംവിട്ടുറങ്ങുന്നനേരമെ
ദ്വാരഭാഗംതോറുമങ്ങാബ്ഭവനം കൊള്ളിവെക്കണം 16
സ്വന്തംഗേഹം ദഹിച്ചിട്ട വെന്തുപോയാൽജ്ജനങ്ങളും
പാണ്ഡവന്മാർക്കുവേണ്ടീട്ട നിന്ദിക്കാ പിന്നെനൊമ്മളെ 17
ദുര്യോധനനൊടവ്വണ്ണംചെയ്യാനേറുപുരോചനൻ
പോയിനാൻ നല്ല കഴുതപൂട്ടിയോടിച്ചുതേരിനാൽ 18
സുയോധനപ്രിയംനോക്കുമായവൻചെന്നുടൻ നൃപ!
രാജപുത്രൻ ചൊന്നതെല്ലാമാശ്രുതൈതു പുരോചനൻ 19

നൂറിനാല്പത്തിയഞ്ചാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

വായുവേഗാശ്വനിരയെത്തേരിൽപ്പൂട്ടീട്ടുപാണ്ഡവർ
കയറുമ്പോൾ ഭീഷ്മരുടെകാൽപിടിച്ചാർവിഷണ്ണരായ് 1

മന്നനാംധൃതരാഷ്ട്രന്റെ മാന്യൻ ദ്രോണന്റെയങ്ങിനെ
അന്യരാം വൃദ്ധരുടെയും കൃപന്റെ വിദുരന്റെയും 2
ഇമ്മട്ടെല്ലാം കുരുകുലവൃദ്ധരെക്കുപ്പിയായവർ
സമന്മാരെത്തഴകിയും ബാലവന്ദനയേറുമെ 3
മാതാക്കളോടണർത്തിച്ചു വലം വെച്ചു യഥാക്രമം
എല്ലാനാട്ടാരൊടും ചൊല്ലിപ്പുകിനാർ വാരണാവതം 4
ബുദ്ധിമാനാം വിദുരരും മറുള്ള കുരുമുഖ്യരും
പൌരന്മാരും ശോകമോടുമനുയാത്ര തുടങ്ങിനാർ 5
ഓതിനാർ നിർഭയന്മാരായതിൽച്ചില മഹീസുരർ
ഇണ്ടലാണ്ടാപ്പാണ്ഡവരെക്കണ്ടുവീണ്ടും വിഷണ്ണരായ് 6
പക്ഷഭേദം കാട്ടിടുന്നു മന്ദബുദ്ധിമഹീപതി
ധൃതരാഷ്ട്രൻ കുരുവരൻ ധർമ്മംനോക്കുന്നതില്ലിവൻ 7
അപാപനാം ധർമ്മജനോ പാപമോർക്കില്ലപാണ്ഡവൻ
ബലമേറും ഭീമനുമിക്കൌന്തേയൻ സവ്യസാചിയും 8
ചെയ്തുണ്ടോ യോഗ്യരാമീമാദ്രീനന്ദനർകിൽബിഷം
പിതൃരാജ്യമിവർക്കെന്നാൽ ധൃതരാഷ്ട്രനസഹ്യമാം 9
അധർമ്മ്യമേറുമിക്കർമ്മം ഭീഷ്മരും സമ്മതിക്കയൊ
അസ്ഥാനേനഗരം വിട്ടുമാറുവാൻ സമ്മതിച്ചിതൊ 10
മുന്നംഞങ്ങൾക്കുഭരനെപ്പോലാർന്നു ശാന്തനവൻനൃപൻ
വിചിത്രവീര്യരാജർഷിയവണ്ണംതന്നെ പാണ്ഡുവും 11
അനുനരശ്രേഷ്ഠനീവണ്ണം വാനോർപുരിഗമിക്കവെ
ബാലരാജസുതന്മാരിൽ ധൃതരാഷ്ട്രൻ വെറുത്തതെ 12
ഇതുനാം സമ്മതിക്കാതിപ്പുരം വിട്ടുടനേവരും
ഗൃഹംകൈവിട്ടു പോകേണം ധർമ്മജൻവാണിടുന്നിടം 13
പാരമേവം മാലൊടോതും പൌരരോടതിദുഃഖിതൻ
പ്രേമചെറേറാർത്തു ചൊന്നാനജാതശത്രുരാജൻ യുധിഷ്ഠിരൻ
പിതാവുമാന്യൻ ഗുരുവാംനൃപനെന്തരുംചെയ്തതൊ
ശങ്കവിട്ടുചെയ്യേണം ഞങ്ങൾക്കിങ്ങിനെയാംവ്രതം 15

ഭവാന്മാരിഷ്ടർ ഞങ്ങൾക്കു വലംവെച്ചിനി ഞങ്ങളെ
നന്ദിച്ചനുഗ്രഹിച്ചിട്ടു മന്ദിരംപൂകവേണമെ 16
ഞങ്ങൾക്കു നിങ്ങളെക്കൊണ്ടു കാര്യമുണ്ടായിടുമ്പൊഴെ
ചെയ്യുകൊംവിൻ പ്രിയഹിതമായിട്ടും കർമ്മമൊക്കയും 17
എന്നുകേട്ടാപ്പൌരജനം വലംവെച്ചുടനേവരും
നന്ദിച്ചാശിസ്സുവർക്കേകി മന്ദിരംപൂകിമെല്ലവെ 18
പൌരന്മാർപോയതിൽപ്പിന്നെ വിദുരൻധർമ്മവിത്തമൻ
പാണ്ഡവശ്രേഷ്ഠനോടേവമറിവിന്നായുണർത്തിനാൻ 19
പ്രാജ്ഞൻ പ്രാജ്ഞപ്രലാപജ്ഞൻ പ്രലാപജ്ഞനൊടീമൊഴി
ഗ്രുധാഗ്രുധജ്ഞനോടായി ഗ്രുധാർത്ഥമിതുചൊല്ലിനാൻ 20
നീതിശാസ്ത്രംപിന്തുടരും പരബുദ്ധിയറിഞ്ഞവൻ
അറിഞ്ഞങ്ങിനെ ചെയ്യേണമാപത്തങ്ങൊഴിയുംവിധം 21
അലോഹം തീക്ഷ്ണമാംശസ്ത്രം ശരീരപരികർത്തനം
അറിഞ്ഞുകൈകൊണ്ടവനെ ഹനിക്കില്ലിഹവൈരികം 22
കാടെരിപ്പോൻമഞ്ഞൊഴിപ്പോൻകാട്ടിൽഗ്ഗർത്തസ്ഥരെപ്പുരം
ചുടില്ലെന്നോർത്താത്മരക്ഷചെയ്യോൻ ജീവിച്ചുപോന്നിടും
കുരുടൻ വഴികാണില്ലാ കുരുടൻ ദിക്കറിഞ്ഞിടാ
നിലവിട്ടാൽ ബുദ്ധികിട്ടില്ലോർക്കുകോർമ്മതരുന്നുഞാൻ 24
അനാപ്തർതന്നിടമലോഹജശസ്ത്രമെടുക്കുകിൽ
ശലഭാരാതിയൊഴിവാൻ ശലലാലയമാശ്രയം 25
നടന്നാൽ വഴികണ്ടീടും നക്ഷത്രം ദിക്കുകാട്ടിടും
തന്നാൽത്താനഞ്ചടിക്കീടിൽപ്പിന്നെപ്പീഡപ്പെടാദ്ധ്രുവം 26
എന്നുകേട്ടത്തരംചൊന്നാൻ ധർമ്മരാജൻ യുധിഷ്ഠിരൻ
വിദ്വാനാകും വിദുരനോടറിഞ്ഞേനെന്ന പാണ്ഡവൻ 27
അനുശാസിച്ചുഥവലംവെച്ചു പാണ്ഡവരോടവൻ
സമ്മതംവാങ്ങിവിദുരൻ സ്വഗൃഹത്തേയ്ക്കുപോയിനാൻ 28
വിദുരൻഭീഷ്മരും പിന്നെപ്പൌരന്മാരും പിരിഞ്ഞതിൽ
അജാതശത്രുവിനൊടാകുന്തിയിങ്ങിനെ ചൊല്ലിനാൾ 29

ജനമദ്ധ്യത്തിൽ വിദുരൻ ചൊല്ലാത്തപ്പടിചൊന്നതും
ഏവമെന്നോറവു നീ ഞങ്ങളറിഞ്ഞില്ലെന്തിതെന്നഹൊ 30
ഞങ്ങൾക്കുമറിയാമെന്നാൽദ്ദോഷമില്ലെന്നിരിക്കിലൊ
അതൊക്കെക്കേൾക്കുവാനുണ്ടുമോഹംചൊൽകെന്നുചൊന്നതും

യുധിഷ്ഠിരൻ പറഞ്ഞു

ഗൃഹത്തിൽത്തീകരുതുകെന്നോതീ വിദുരനാദ്യമെ
ആരുംകാണാത്തവഴിയാംനിങ്ങൾക്കെന്നുംസുധാർമ്മികൻ 32
ജിതേന്ദ്രിയൻ വീണ്ടുമൂഴിനേടുമെന്നുമുരച്ചതെ
ധരിച്ചേനെന്ന ഞാൻചൊന്നേൻ ക്ഷത്താവോടതിനുത്തരം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

അവർഫാൽഗുനമാസത്തിലെട്ടാംനാൾ രോഹിണീദിനം
വാരണാവതമുംപുക്കുകണ്ടു പൌരജനങ്ങളെ 34

നൂറിനാല്പത്താറാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

പിന്നെയെല്ലാവരുംചേർന്ന വാരണാവതവാസികൾ
യഥാശാസ്ത്രംമംഗളങ്ങൾ കൈക്കൊണ്ടുത്സുകമാണ്ടഹൊ 1
പാണ്ഡവന്മാർവന്നതായ്കണ്ടന്നോരോ വാഹനങ്ങളാൽ
കേട്ടമാത്രയ്ക്കു സന്തോഷപ്പെട്ട ചൊന്നെതിരേറവെ 2
പരംകൌതുകത്തെയരക്കണ്ടു വാരണാവതവാസികൾ
ജയാശീർവ്വാദവുംചെയ്തു ചുറവുംകൂടിനിരന്നുതെ 3
അമ്മട്ടവർ ചുഴന്നൊത്ത ധർമ്മരാജൻ യുധിഷ്ഠിരൻ
വാനോർചുഴന്നുനില്ക്കുന്ന വാനോർകോൻഭംഗിതേടിനാൻ 4
പൌരസൽക്കാരമേറ്റിട്ടാ പ്പൌരരെസ്സൽക്കരിച്ചവൻ
അലങ്കരിച്ചാഹത്തിരക്കാം വാരണാവതമേറിനാൻ 5
അപ്പുരത്തിൽച്ചെന്ന കേറീട്ടപ്പൊഴേവീരരാമവർ
ചെന്നുകണ്ടാർ കർമ്മനിഷ്ഠയാർന്നവിപ്രഗൃഹങ്ങളെ 6

നഗരാധികൃതാവാസങ്ങളും രഥിഗൃഹങ്ങളും
ചെന്നുകണ്ടാർ നരശ്രേഷ്ഠർ വൈശ്യശൂദ്രഗൃഹങ്ങളും 7
പൌരലോകാർച്ചിതന്മാരായ് പ്രാർത്ഥന്മാർ ഭരതർഷഭ!
പരംഗൃഹംപൂകിനാരാപ്പുരോചനപുരസ്സരർ 8

ഭക്ഷ്യപാനങ്ങളമവർക്കഗ്ര്യശ്രീശയനങ്ങളും
ദിവ്യപീഠങ്ങളും നൽകീഭവ്യനാമാപ്പുരോചനൻ 9
അവൻെറസൽക്കാരമേറെ ദിവ്യോപകരണത്തൊടും
പൌരലോകാർച്ചിതന്മാരായ് പൌരവോത്തമർ മേവിനാർ

പത്തുനാളങ്ങിനെയവർ പാർത്തശേഷം പുരോചനൻ
അശിവംശിവമെന്നുള്ളാഗൃഹം കാണിച്ചുണർത്തിനാൻ 11
സപരിച്ഛദരായ്പുക്കാരതിലാപ്പുരുഷർഷഭർ
പുരോചനോക്തിയാൽ കൈലാസത്തിൽഗ്ഗൃഹ്യകർപോ
ലവെ 12

ആഗ്ഗേഹംചുറവമേനോക്കിസ്സുധർമ്മജ്ഞസമ്മതൻ
ആഗ്നേയമാണെന്നുചൊന്നാൻ ഭീമനോടുയുധിഷ്ഠിരൻ 13

യുധിഷ്ഠിരൻ പറഞ്ഞു

നെയ്യരക്കുംകലർന്നുള്ള വസാഗന്ധം മണക്കയാൽ
ആഗ്നേയകൃതമാം നൂനമിഗ്ഗേഹംഹേപരന്തപ! 14
ശണസർജ്ജരസം ചേർത്തീഗൃഹം പണിയുമപ്പൊഴെ
മുഞ്ജവല്ലജവംശാദിയെല്ലാം നെയ്യിൽനനച്ചുതാൻ 15
പടിപ്പേറുന്നാപ്പശില്പിഗണംതാൻ തീർത്തിതീഗൃഹം
വിശ്വസ്തർ നമ്മെച്ചുടുവാൻ ദുഷ്ടനാമീപ്പുരോചനൻ 16
ഇയ്യിതിന്നായ് നില്പുമന്ദൻദുര്യോധനവശത്തിവൻ
ഇതുമുമ്പേമഹാബുദ്ധി വിദുരൻകണ്ടുവെച്ചതാം 17
അതാണുപാർത്ഥ! മുൻകൂട്ടിബ്ബോധം തന്നതിനിയ്യുവൻ
നിത്യംനമുക്കുഹിതമായോർത്തു പോരുസൊരാമഹാൻ 18
കനിഷ്ഠതാതനധികം കനിഞ്ഞോതീട്ടറിഞ്ഞുനാം
ദുഷ്ടൻദുര്യോധനവശർ കെട്ടിത്തീർത്തരിവാലയം 19

ഭീമസേനൻ പറഞ്ഞു.

ഇതാഗ്നേയഗൃഹംതാനെന്നതങ്ങുന്നു നിനയ്ക്കിലൊ
മുന്നം വാണൊരിടത്തെയ്ക്കുപിന്നെയും പോകനാമുടൻ 20

യുധിഷ്ഠിരൻ പറഞ്ഞു.

കരുതിത്തന്നെയാകാരംകാട്ടാതിവിടെ വാഴ്കനാം
അപ്രമാദം മോക്ഷമാൎഗ്ഗംനോക്കിക്കണ്ടെന്നുമന്മതം 21
നമുക്കുടയൊരാകാരമറിഞ്ഞാലാപ്പുരോചനൻ
ഉടൻമുതിർന്നഹോ നൊമ്മെച്ചുടുംകടുഹഠാൽ ദൃഢം 22
ദുഷ്പേരധർമ്മമിവയെപ്പേടിയ്ക്കില്ലീപ്പുരോചനൻ
അവ്വണ്ണമായ്നില്പുമന്ദൻ ദുൎയ്യോധനവശത്തിവൻ 23
നമ്മെച്ചുട്ടെന്നുകേട്ടെന്നാൽ ഭീഷ്മൻ കുരുപിതാമഹൻ
കോപിയ്ക്കില്ലേയെന്തിനവൻകോപിപ്പിപ്പൂ കുരുക്കളെ 24
അല്ലെങ്കിൽനമ്മളെച്ചുട്ടാൽ ഭീഷ്മനസ്മൽ പിതാമഹൻ
ധർമ്മമെന്നുചൊടിച്ചേയ്ക്കാമമ്മട്ടന്യകുരുക്കളും 25
നൊമ്മൾ ദാഹഭയംമൂലമമ്മട്ടോടിഗ്ഗമിയ്ക്കിലൊ
ചാരരെക്കൊണ്ടുകൊല്ലിയ്ക്കുംരാജ്യലുബ്ധൻസുയോധനൻ 26
അപക്ഷരെപ്പക്ഷസംസ്ഥൻപദസ്ഥനപദസ്ഥരെ
അകോശരെക്കോശപൂർണ്ണൻ പ്രയോഗത്താൽമുടിയ്ക്കുമെ 27
അതിനാലീ ദുഷ്ടനേയുമാദുൎയ്യോധനനേയുമെ
വഞ്ചിച്ചൊളിച്ചുപാർക്കേണമങ്ങുമിങ്ങും നമുക്കിനി 28
നമുക്കുവേട്ടയാടിക്കൊണ്ടീ മന്നിൽസ്സഞ്ചരിച്ചിടാം
എന്നാൽ നമുക്കൊളിച്ചോടിപ്പോമ്പോൾ വഴിയറിഞ്ഞിടാം
ധരയ്ക്കുള്ളിൽനമുക്കാശു തുരങ്കംതീർത്തുവെയ്ക്കണം
അതിൽപ്പാർത്തുഛ്വസിയ്ക്കുമ്പോൾഹുതാശൻവെന്തുകൊ-
[ണ്ടിടാ
അതിൽപ്പാർക്കുന്നതായ് നൊമ്മെയറിയൊല്ലാ പുരോചനൻ
പൌരലോകവുമവ്വണ്ണം പോരോടൊപ്പിയ്ക്കണം ക്ഷണം 31

നൂററിനാല്പത്തേഴാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

വിദുരൻ തന്നിഷ്ടനൊരുവൻ ഖനകൻ പടുപൂരുഷൻ
വിവിക്തത്തിൽപ്പാണ്ഡവരെക്കണ്ടുണർത്തിച്ചിതിങ്ങിനെ 1
വിദുരൻ ചൊല്ലിവിട്ടോരു ഖനകൻപടുവാണുഞാൻ
പാണ്ഡവപ്രിയകൃത്തെന്തുനിങ്ങൾക്കായ്പ്പണിയേണ്ടു ഞാൻ
വിദുരൻചൊല്ലി നീ ഗൂഢമാശ്രയിയ്ക്കുകപാർത്ഥരെ
വിശ്വസിപ്പിയ്ക്കുന്നതെന്തു നിങ്ങൾക്കായ്പ്പണിയേണ്ടു
[ഞാൻ 3
കൃഷ്ണപക്ഷപ്പതിന്നാങ്കുരാത്രിയിങ്ങുപുരോചനൻ
ഭവാൻെറഭവനം ദ്വാരംതോറുമേ കൊള്ളിവെയ്ക്കുമെ 4
അമ്മയോടൊത്തുവേവേണം പുരുഷർഷഭർ പാണ്ഡവർ
എന്നാണാദൃഷ്ടനാം ധാർത്തരാഷ്ട്രൻ കല്പിച്ചനിശ്ചയം 5
ഏതാണ്ടു വിദുരൻ മ്ലേഛഭാഷയിൽ ചൊല്ലിപാണ്ഡവ!
അതങ്ങവ്വണ്ണമെന്നേററിതിതു വിശ്വാസസൂചനം 6
സത്യധീരനുരച്ചാനങ്ങവനോടു യുധിഷ്ഠിരൻ
അറിഞ്ഞേൻസൌമ്യ! വിദുരസുഹൃത്താണെന്നുനിന്നെഞാൻ
ശുദ്ധനാപ്തൻപ്രിയൻ നിത്യഭക്തിമാനാണുനീ ദൃഢം
ആക്കവീന്ദ്രനറിഞ്ഞല്ലാതൊക്കുകില്ലൊരുകാര്യവും 8
അവന്നാംപടി ഞങ്ങൾക്കുംനീ നിനക്കിങ്ങുഞങ്ങളും
നീയുമാക്കവിയെപ്പോലെ പാലിച്ചീടുകഞങ്ങളെ 9
ആഗ്നേയമാമീബ്ഭവനം നമുക്കായ്ത്തീർത്തുനിശ്ചയം
പുരോചനൻ ദുഷ്ടദുര്യോധനൻതന്നുടെയാജ്ഞയാൽ 10
കോപവാനാപ്പാപശീലൻ സസഹായൻ മഹാശഠൻ
നമ്മെബ്ബാധിച്ചുകൂടുന്നു നിത്യവും നിഷ്ടുരാശയൻ 11
ഞങ്ങളെക്കാത്തുകൊണ്ടാലുമങ്ങുന്നഗ്നിയിൽനിന്നുടൻ
ഞങ്ങൾവെന്തീടിലോ സിദ്ധകാമനാമാസ്സുയോധനൻ 12

ഇതാട്ടഷ്ടന്റെ സമ്പൂർണ്ണായുധായതനമാണെടൊ
കോട്ടക്കെട്ടോ പ്രതീകാരംകിട്ടാതേറമുറച്ചതാം 13
ഇതാണത്രഭമോട്ടഷ്ടമതിചിന്തിപ്പതെന്നഹൊ
മുന്നേ വിദുരർകണ്ടോർമ്മതന്നു ഞങ്ങൾംകുബുദ്ധിമാൻ 14
മുന്നേ വിദുരർകണ്ടോരാപത്തിപ്പോൾവന്നടുത്തുതെ
പുരോചനൻ ധരിയ്ക്കാതെ നീ രക്ഷിയ്ക്കുക ഞങ്ങളെ 15
അവനവുണ്ണമെന്നോറു ഖനകൻ യതമാർന്നുടൻ
കാടങ്ങുകോരുകെന്നായി ഗ്രുധമായ് ഗൃഹതീർത്തുതെ 16
ആഗൃഹത്തിൻനടുവിലുമുണ്ടാക്കീ ചെറുതാംഗൃഹ
നിലദാനത്തൊളിവിൽ വാതിലുമായിട്ട ഭാരത! 17
പുരോചനഭയത്താലാത്തുരങ്കംമൂടിനാനവൻ
ആട്ടഷ്ടനാഗൃഹദ്വാരത്തത്രേ പാർക്കുന്ന കശ്മലൻ 18
അവിടെപ്പാർത്തിടുംരാത്രിയവരായുധശാലികം
പകലെല്ലാം പാണ്ഡവന്മാർവേട്ടയാടുംവനങ്ങളിൽ 19
വിശ്വസ്തമട്ടവിശ്വസ്തരാപ്പുരോചനവഞ്ചകർ
അത്യുഷ്ണർത്യുഷ്ണരാംമട്ട പാർത്താർ പരമവിസ്മിതർ 20
ഇവർക്കുള്ളീനിലയറിഞ്ഞില്ലാ നഗരവാസികം
വിദുരമാത്യനായോരു ഖനകൻമാത്രമെന്നിയെ 21

നൂററിനാല്പത്തെട്ടാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

അവരോരാണ്ടുനന്ദിച്ചായവിടെപ്പാർത്തുകണ്ടതിൽ
വിശ്വസ്തരായെന്നു ഹഷ്ടംവാച്യനിന്നു പുരോചനൻ 1
പുരോചനൻപ്രഹർഷിയ്ക്കുന്തീപുത്രൻ യുധിഷ്ഠിരൻ
ഭീമാർജ്ജുനയമന്മാരോടിമ്മട്ടങ്ങോതിധാർമ്മികൻ! 2
നമ്മളം വിശ്വസ്തരാഎന്നോർക്കുന്നു പാപിപുരോചനൻ
ഈക്രൂരനേ നോംവഞ്ചിച്ചുലാക്കുനാക്കാം പുറപ്പെടാൻ 3

ആയുധപ്പുരയും ചുട്ടീപ്പുരോചനനെവെന്തുടൻ
ആറാളെയിങ്ങുകൊണ്ടിട്ടിട്ടൊളിച്ചോടാം നമുക്കിനി 4
ദാനവ്യാജത്തൊടും കുന്തി പിന്നെ ബ്രാഹ്മണഭോജനം
കുഴിച്ചു രാത്രിയതിലെയ്ക്കുണഞ്ഞു പല നാരികൾ 5
അവർക്കുത്താടിയും തിന്നുംകുടിച്ചും നിശി ഭാരത!
കുന്തിതൻസമ്മതംവാങ്ങി സ്വന്തം വീടുകൾ പൂകിനാർ 6
ആസ്സദ്യയ്ക്കുണ്ടുസുതരുമായ് നിഷാദിയുമുചരയാൽ
മക്കളോടുംകൂടിവന്നാളന്തകാജ്ഞയ്ക്കുചോറിനായ് 7
മദ്യംകുടിച്ചു മത്തോടും മക്കളൊത്തുതളർന്നവൾ
ആകുമാരരൊടുംകൂടീട്ടാ ഗൃഹത്തിന്നകത്തുതാൻ 8
കിടന്നുറങ്ങിനാൾചത്തപടിതാൻ ബോധമെന്നിയെ
ഏറവും കാറവീശുമ്പോളേവരും രാവുറങ്ങവെ 9
പുരോചനനുറങ്ങുന്നാപ്പുരചുട്ടു വൃകോദരൻ
ഉള്ളവാതിലുരക്കില്ലുംകൊള്ളിവെച്ചിതുപാണ്ഡവൻ 10
മുറ്റുംതീവെച്ചുപിന്നീടു ചുറ്റുമാപ്പുരയിൽപ്പുരം
ആഗൃഹം കത്തിയാളുന്നതായ്കണ്ടിട്ടാശ്രുപാണ്ഡവർ 11
പരമമ്മയൊടുംകൂടിത്തുരങ്കത്തിലിറങ്ങിനാർ
ഉടൻ തിയ്യിൻകടുഞ്ചൂടുംപടരുംപടഹ്വോഷവും 12
പുറത്തുമെത്തിയതിനാൽപ്പുരംനാട്ടാരുണർന്നുതെ
പൌരരാബ്ഭവനംകത്തിക്കണ്ടു ശ്രുഷ്ക്കാസ്പ്രരോതിനാർ 13

പൌരന്മാർ പറഞ്ഞു.

ദുര്യോധനപ്രയോഗത്താൽ ദുഷ്ടൻ ദുർബുദ്ധിയാമവൻ
സ്വനാശാർത്ഥം ഗൃഹംതീർത്തു സ്വയം ചുട്ടുകരിച്ചുതെ 14
അയ്യയ്യോ ധൃതരാഷ്ട്രന്റെ ബുദ്ധിനന്നല്ലതെല്ലുമെ
നല്ലോർ പാണ്ഡവരെച്ചുട്ടവല്ലോ ശത്രുകണക്കവൻ 15
ഭാഗ്യമെന്നാൽപ്പുപായാമാമൂർഖൻ വെന്തതുസാമ്പ്രതം
വിശ്വസ്തരാംപൂജ്യ പാണ്ഡുപുത്രരെച്ചുട്ടെരിച്ചവൻ 16

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

മുറയിട്ടാരിപ്രകാരം വാരണാവതവാസികം
രാത്രിയാബ്ഭവനം ചുറ്റുമൊത്തുകൂടീട്ടനിന്നതെ 17
പാണ്ഡവന്മാരമ്മയോടുമൊന്നിച്ചഴലിയന്നഹൊ
ആത്തുരങ്കംവഴി പുറത്തെത്തിനാരാശ്രു ഗ്രുദ്ധമായ് 18
ഉറക്കമറുഭയമാർന്നൊരു പാണ്ഡവരപ്പൊഴെ
ഉടൻ നടപ്പാൻവയ്യാതെയമ്മയൊത്തുകുഴങ്ങിനാർ 19
ഭീമസേനൻ ന്യപമണേ! ഭീമവേഗപരാക്രമൻ
ഭ്രാക്കാക്കളമ്മയിവരെയെടുത്തേറിനടന്നതെ 20
അമ്മയെത്തോളിലൊക്കത്തുയമന്മാരെയുമങ്ങിനെ
എടുത്താപ്പാർത്ഥരെക്കയ്യുപിടിച്ചുപട്ടശക്തിമാൻ 21
മാറാൽമരംതകർത്തുംതാൻ കാലാൽ ഭ്രമികുലുക്കിയും
വായുവേഗത്തൊടുംപോന്നു വായുപുത്രൻ വൃകോദരൻ 22

നൂറിനാല്പത്തൊമ്പതാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

ഇന്നേരത്തിങ്കലാകട്ടേ മുന്നേകണ്ടവിധം ബുധൻ
വിദുരൻ കാട്ടിലെയ്ക്കുവിട്ട വിശ്വസ്തഭൃത്യനെ 1
അവനുദ്ദിഷ്ടമാമ്മട്ട കാട്ടിൽപ്പോയ്ക്കണ്ടുപാർത്ഥരെ
അമ്മയോടൊത്താറിലൊരുത്തരുംബവുണ്ടെന്നുപാർപ്പതായ്
ബുദ്ധിമാൻ വിദുരൻതന്റെ ബുദ്ധിയിൽക്കണ്ടതാണതും
എന്നല്ലാദ്ദുഷ്ടർചെയ്യാനുന്നതും ചാരദൃഷ്ടിയാൽ 3
അതിനാൽ വിദുരൻ കൈകൊണ്ടോതിവിട്ടോരു പൂരുഷൻ
പാർത്ഥരെക്കാട്ടിനാൻ വായുമാനസപ്പടിപോവതായ് 4
കാറിൽപ്പാകെട്ടിയോടിയ്ക്കും കൊടിനാട്ടിയവഞ്ചിയെ
ശുദ്ധഭാഗീരഥിയിൽ വിശ്വസ്തനാവികരൊത്തഹൊ 5

പിന്നെ മുൻചൊല്ലിവിട്ടോരടയാളവാക്കുമുണർത്തിനാൻ
യുധിഷ്ഠിര! ഭവാൻകേൾക്കചിഹ്നമാക്കവിഭാഷിതം 6
കാടെരിപ്പോൻമഞ്ഞൊഴിപ്പോൻകാട്ടിൽഗ്ഗർത്തസ്ഥരെ–
[പ്പരം
ചൂടില്ലെന്നോർത്താത്മരക്ഷചെയ്യോൻ ജീവിച്ചുപോന്നിടും 7
ഈചിഹ്നംകൊണ്ടറികവൻവിട്ട വിശ്വസ്തനാണഞ്ഞാൻ
പിന്നെയുംചൊല്ലിയെന്നോടാ വിദുരൻ ധർമ്മവിത്തമൻ 8
കർണ്ണനേയും സാനുജനാം ദുര്യോധനനെയും ഭവാൻ
വെല്ലും ശകുനിയേയും നീ കുന്തീനന്ദന! നിർണ്ണയം 9
വെള്ളത്തിൽസ്സുഖമായ്വാഞ്ഞുകൊള്ളുമീ വാരിവാഹനം
നിങ്ങളെല്ലാരെയും ദൂരെയങ്ങുകൊണ്ടാക്കിവിട്ടിടും 10
അമ്മയൊത്തവരാർത്തിപ്പെട്ടമ്മട്ടായതുപാർത്തവൻ
ഗംഗയിൽത്തോണികേറീട്ട യാത്രയായപ്പൊഴോതിനാൻ
വിദുരൻ തലയിൽഘ്രാണിച്ചാശ്ലേഷംചെയ്തുവീണ്ടുമെ
അരിഷ്ടം യാത്രചെയ്യേണ്ടും പരം നിങ്ങളൊടോതിനാൻ
ഇതങ്ങായവരോടോതി വിദുരൻവിട്ട പൂരുഷൻ
ഗംഗയ്ക്കരെയെത്തിച്ചാൻ മങ്ങാതാനരവീരരെ 13
ഗംഗാനദിയ്ക്കരയിലങ്ങായവരടുക്കവെ
ജയാശീർവ്വാദവുംനൽകിപ്പോയാൻ വന്നവഴിയ്ക്കുവൻ 14
പ്രതിസന്ദേശവുംനൽകി വിദുരർക്കഥപാണ്ഡവർ
ഗംഗാനദികടന്നിട്ട ഗ്രുദ്ധചാരികം പോയിനാർ 15

നൂറ്റിഅമ്പതാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

പിന്നെ രാത്രികഴിഞ്ഞപ്പോളൊന്നിച്ചുപുരവാസികൾ
സത്വരംചെന്നിതാപ്പാണ്ഡുപുത്രരെത്തര നോക്കുവാൻ 1
തീക്കെട്ടതീട്ടാജ്ജനങ്ങൾനോക്കുമ്പോൾ കണ്ടുകേവലം
അരക്കില്ലംവെന്തതുമാപ്പുരോചനനെരിഞ്ഞതും 2

ഇതുദ്യോധനൻദുഷ്ടൻ ചെയ്തതാണതുനിശ്ചയം
പാണ്ഡവന്മാർമുടിയുവാനെന്നാക്രോധിച്ചു നാട്ടുകാർ 3
ധൃതരാഷ്ട്രനറിഞ്ഞിട്ടാം ചതിയിൽ ധൃതരാഷ്ട്രജൻ
ചുട്ടതീപ്പാണ്ഡുസുതരെത്തട്ടത്തീലതിനാലവൻ 4
ഇതിൽസ്സ്വാന്തനവൻപോലും നർമ്മംനോക്കുന്നതില്ലഹൊ
ദ്രോണൻ കൃപൻ വിദുരനും മറവകെയ്യരവമുഖ്യരും 5
അറിയിക്കേണമാദ്യഷ്ടധൃതരാഷ്ട്രനെ നാമുടൻ
നിൻെറമോഹംപററി താണ്ഡുപുത്രരെച്ചുട്ടെരിച്ചുനീ- 6
പാണ്ഡുവാത്മം പുനരവർ വീണ്ടും വൻതീകെടുത്തതിൽ
കണ്ടാരൈമ്മക്കളോടൊത്തുവെന്ത സാധുനിഷാദിയെ 7
എന്നാലാ ഖനകൻഗേഹം നന്നായ്സ്സോധിക്കയെന്നുടൻ
മണ്ണിട്ടുമൂടീ ബിലവുമറിഞ്ഞില്ലതുനാട്ടുകാർ 8
അറിയിച്ചാരുടനെയാ ധൃതരാഷ്ട്രനെ നാഗരർ
തീയ്യിൽവെന്താർ പാണ്ഡവരും പുരോചനനുമെന്നുതാൻ 9
ധൃതരാഷ്ട്രനുപൻകേട്ട ബത താനീയ്യൊരപ്രിയം
പാണ്ഡുപുത്രക്ഷയം പാരം വിലപിച്ചിതു മാലൊടും 10
ഇന്നേ മരിച്ചതെൻതമ്പി പാണ്ഡുപേർകേട്ട പാർത്ഥിവൻ
അമ്മയോടൊത്തു ഹാ കഷ്ടമമ്മഹാവീരർവെന്തതിൽ 11
ഉടനാശംക്കാരുപോകട്ടേ വാരണാവതപത്തനെ
സംസ്കരിക്കട്ടെയാ വീരന്മാരെയും കുന്തിയേയുമെ 12
സംസ്കരിക്കട്ടെ വമ്പിച്ച ശ്രുഭാസ്ഥികളശേഷവും
പോകട്ടെയങ്ങു ചത്തോർക്കുചേരുംബന്ധുക്കളിന്നുടൻ 13
ഈവണ്ണമാം നിലയ്ക്കീഞാൻ ചെയ്തതിന്നാവതാംഹിതം
കുന്തിയ്ക്കുമാപ്പാണ്ഡവർക്കും ചെയ്കവേണ്ടും ധനങ്ങളാൽ 14
എന്നുചൊല്ലിജ്ഞാതികളോടൊന്നിച്ചു ബത ചെയ്തതെ
ധൃതരാഷ്ട്രൻ പാണ്ഡവർക്കു വിധിപോലുദകക്രിയ 15
കരഞ്ഞാരേവരും ചേർന്നിട്ടെരിഞ്ഞാളുന്നമാലൊടും
ഹാഹാ യുധിഷ്ഠിരായെന്നും ഹാ ഭീമായെന്നുമെ ചിലർ 16

ഹാ ഫൽഗുനായെന്നുമേ ഹായമരേയെന്നുമേ ചിലർ
ആർത്തരായ് കുന്തിയെപ്പാർത്തുമുദകം നൽകിയായവർ 17
മറവുള്ളപൌരരും പാണ്ഡുപുത്രരെപ്പററിമാഴ്കിനാർ
വിദുരൻ കേണുതാനല്പമതവന്നറിവില്ലയൊ 18
പാണ്ഡുനന്ദനരോ വാരണാവതംവിട്ടപോന്നുടൻ
അമ്മയോടൊത്താറുപേരാഗ്ഗംഗപുക്കു മഹാബലർ 19
ദാശൻതൻ കയ്യുക്കുകൊണ്ടുമാഗ്രുസ്രോതസ്സുകൊണ്ടുമെ
അനുകൂലക്കാറുകൊണ്ടുമണഞ്ഞാരവരക്കരെ 20
ഉടനേ വഞ്ചികൈവിട്ടനടന്നാർ തെക്കുകണ്ടുതാൻ
രാത്രി നക്ഷത്രവുംനോക്കി വഴികണ്ടുപിടിച്ചഹൊ 21
പാട്ടപെട്ടായവർ കൊട്ടങ്കാട്ടകേറീടിനാർ വിഭോ!
പരം തളർന്നുദാഹിച്ചങ്ങുറക്കംവന്ന പാണ്ഡവർ 22
ഭീമവീര്യമിയന്നീടും ഭീമസേനനൊടോതിനാർ
ഇതിലും കഷ്ടമെന്തീനോ മതിഭീഷണമാംവനെ 23
ദിക്കറിഞ്ഞീടാതലഞ്ഞുനടക്കാനുതാതെയായ്
അറിയുന്നീലതും വെന്തുപോയോ പാപിപുരോചനൻ 24
ഒളിച്ചുപോകും നമ്മൊാക്കീഭയംതീരുന്നതെങ്ങിനെ
ഇനിയും ഞങ്ങളെപ്പേറി നീ നടക്കുക ഭാരത! 25
ഈയുള്ളവരിൽ നീയല്ലോ വായുതുല്യൻ മഹാബലൻ
എന്നുധർമ്മസുതൻ ചൊല്ലിനിന്നപ്പോാൾ വായുനന്ദനൻ 26
ഭ്രാതാക്കളേയും ജനനിയേയുമേന്തിനടന്നുതെ

നൂറനൻപത്തൊന്നാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

ഉയക്കോടവൻനടക്കുമ്പോളുരുവേഗമരുത്തിനാൽ
കൊടുംകൊമ്പുലയുംവൃക്ഷം പെടുംകാട്ടകലുങ്ങിതെ 1

കണങ്കാൽക്കാറുമിളകീ ശ്രുചിശ്രുക്രമരുൽസമം
ശകുനൻ ലതാവൃക്ഷനിരനീക്കിനിർമ്മിച്ചുതാൻവഴി 2
പൂത്തുംകാച്ചുംകണ്ടമരം പേർത്തും മർദ്ദിച്ചുകൊണ്ടവൻ
വഴിക്കട്ടത്തഗ്നമങ്ങം പുഴക്കിക്കൊണ്ടുപോന്നതെ 3
ചൊടിപ്പിച്ചുചൊടിച്ചോണം പടുവൃക്ഷം മുടിച്ചുവൻ
മുപ്പാട്ടമദമോലുന്നമത്തേഭപ്പടിപോയിനാൻ 4
താർക്ഷ്യമാരുതവേഗത്തോട്ടക്കിൽ ഭീമൻ നടക്കവെ
മറവുള്ള പാണ്ഡവന്മാർക്കു മൂർച്ചരയാപ്പെട്ടമട്ടിലായ് 5
പലപാടും വീതികുട്ടും ചോലനീന്തിക്കടന്നവർ
ഒളിച്ചുവഴിയേപോന്നാർ ധാർത്തരാഷ്ട്രഭയത്തിനാൽ 6
സൌകുമാര്യമെഴുന്നോരാപ്പുകൾംപൂണ്ടീടുമമ്മയെ
കുന്നിലും കുണ്ടിലും കുച്ചിറമാർന്നെടുത്തീടിനാനവൻ 7
ഫലം മൂലം വെള്ളമിവകുറയെക്രൂരപക്ഷികം
നിറയും കാട്ടുഭാഗത്തു സന്ധ്യയായപ്പൊഴെത്തിനാർ 8
പാരം ഭീഷണയായ് സന്ധ്യാഘോരങ്ങം മൃഗപക്ഷികം
ദിക്കൊന്നുംകണ്ടിടാതായിതുഗ്രമായ്ക്കാറുവീശിതെ 9
ഇലയുംകായ്കളുംവീണു ചലാഘോരാരവത്തൊടും
വള്ളിക്കുടിൽപെടുംവൃക്ഷംതള്ളിച്ചാഞ്ഞുള്ളിടത്തിലായ് 10
തളർന്നുദാഹമധികംവളർന്നാക്കൌരവർക്കഹൊ
നടക്കവയ്യെന്നായേറും കുട്ടുകും നിദ്രയാർന്നുമെ 11
ഇരുന്നാരവരെല്ലാരും നീരുകാണാത്തൊരാവനെ
ഹന്ത ദാഹിച്ചുതളരും കുന്തിമക്കളൊടോതിനാം 12
അമ്മ പാണ്ഡുവരാമ്മക്കളെ വർക്കും നടവാണ്ടവം
ദാഹിച്ചുതളരുന്നേനെന്നോതിനാം മക്കളോടവം 13
മാതൃസ്നേഹാൽ ഭീമസേനനിതോതിക്കേട്ടനേരമെ
കാരുണ്യംകൊണ്ടുള്ള ചുട്ടവീരൻ പോവാനൊരുങ്ങിനാൻ 14
പിന്നെബ്ഭീമൻ ഘോരമായിശ്ശൂന്യമാം കാട്ടുപുക്കുടൻ
ചെമ്മേ നിഴൽപരന്നോറും രമ്യമാമാലുകണ്ടതെ 15

അവിടെക്കൊണ്ടിറക്കീട്ടായവരോടാനരക്ഷകൻ
വെള്ളംതിരയുവേൻ വിശ്രമിപ്പിനിങ്ങെന്നുചൊല്ലിനാൻ16
ഇതാ കൂകുന്നു മധുരംഹംസങ്ങൾ ജലപക്ഷികൾ
അവിടംപെരുകും വെള്ള മുള്ളടിക്കെന്നുബുദ്ധിമെ 17
പോകയെന്നായ് സ്സമ്മതിച്ചാ ജ്യേഷ്ഠൻചൊല്ലിട്ട ഭാരത!
അങ്ങുചെന്നാനെങ്ങുനിൽപ്പൂ ഹംസങ്ങൾ ജലപക്ഷികൾ 18
അങ്ങു വെള്ളംകുടിച്ചൊന്നു കുളിച്ചിട്ടായവൻ നൃപ!
ഉടൻ ഭ്രാതാക്കൾക്കുവേണ്ടിയെടുത്തു ഭ്രാതൃവത്സലൻ 19
ഉത്തരീയത്തിനാൽ വെള്ളംകൊണ്ടുവന്നിതു ഭാരത!
അരംരണ്ടുവിളിപ്പാട്ടകലാൽസ്സോദരസന്നിധൌ 20
ചെന്നുദുഃഖാർത്തനായ്നിശ്വസിച്ചു പാമ്പെന്നപോലവൻ
മണ്ണിൽക്കിടന്നമ്മയുമാ ഭ്രാതാക്കളുമുറങ്ങവെ 21
കണ്ടുസങ്കടമാണ്ടിട്ടു വിലപിച്ചു വൃകോദരൻ
ഇതിലുംവലുതാം കഷ്ടമെന്തുകാണേണ്ടിവന്നിടം 22
മണ്ണിൽക്കിടക്കും ഭ്രാതാക്കന്മാരെക്കാണുന്നുപാപിഞാൻ
പട്ടമെത്തകളിൽപ്പോലും മുന്നമാവാരണാവതെ 23
ഉറങ്ങാത്തോർ മണ്ണിലുണ്ടിങ്ങുറങ്ങീടുന്നു കേവലം
വൈരിവർഗ്ഗംമുടിപ്പോരാ വാസുദേവന്റെ സോദരി 24
കുന്തിരാജന്റെ സുതയാം കുന്തിലക്ഷണമൊത്തവൾ
വിചിത്രവീര്യ്യസ്സംഭവയാപ്പാണ്ഡുരാജന്റെവല്ലഭ 25
ഞങ്ങളെപ്പെറ്റമ്മപരം പുണ്ഡരീകോദരപ്രഭ
സുകുമാരാംഗി നൽപ്പട്ടമെത്തമേൽപ്പള്ളികൊള്ളുവോം 26
മണ്ണിൽക്കിടക്കുന്നു നേംക്കുകിതിന്നുചിതയല്ലിവം
ധർമ്മേന്ദ്രവായുക്കളിൽനിന്നിമ്മൂമ്മക്കളെ നേടിയോം 27
മേടയിൽപ്പള്ളികൊള്ളേണ്ടോംകിടപ്പൂ മണ്ണിലിങ്ങിനെ
ഇതിലുംവലുതാം ദുഃഖമെന്തു കാണേണ്ടതുണ്ടുമെ 28
മണ്ണിലീമനുജവ്യാഘ്ര്യരുറങ്ങുന്നതുകാൺമഞാൻ

ത്തെലോകപ്രരാജ്യത്തിന്നർഹൻ ധർമ്മനിത്യൻ–
[ന്നപോത്തമൻ 29
ഇദ്ദേഹം പ്രാകൃതപ്രായംകിടപ്പൂ മണ്ണിലെങ്ങിനെ
കാപ്പുർണ്ണൻ മർത്ത്യരിലെതിരറോരജ്ജുനന്തുഴിയിൽ 30
കിടപ്പൂ പ്രാകൃതപ്രായം ദുഃഖമെന്തുണ്ടിതിൽപ്പരം
വാനോരിലശചിനീദേവർപോലെ സുന്ദരരീയിവർ 31
മണ്ണിൽക്കിടപ്പൂ മാദ്രേയരയ്യോ പ്രാകൃതതുല്യമെ
കലപാംസനരാം ദൃഷ്ടദ്യുമ്നാദർകിടയാത്തവൻ 32
ലോകേസുഖംവാഴ്മൊററഗ്രാമവൃക്ഷംകണക്കിനെ
ഗ്രാമത്തിലൊററമരമങ്ങിലയും കായുമാർന്നഹൊ 33
ജ്ഞാതിയെന്നേപൈതൃമായിപ്പൂജ്യമായ്പ്പൂജയേല്ക്കുമെ
ശ്ശൂരരായ്ധർമ്മമിയലുമേറെ ജ്ഞാതികളുള്ളവർ 34
ലോകത്തിൽസ്സുഖമായ്വാഴ്മേതുമാമയമെന്നിയെ
ബലമാർന്നത്ഥവുംവാച്ചോർമിത്രബാന്ധവനന്ദനർ 35
തമ്മിൽച്ചേർന്നസുഖംവാഴ്ം കാട്ടുവൃക്ഷങ്ങൾ പോലുവെ
ഞങ്ങളോ മക്കളോടൊത്തദുഷ്ടനാം ധൃതരാഷ്ട്രനാൽ 36
അകററപ്പെട്ടിതു പരം ദശ്ധരായീലഭാഗ്യമെ
ഞങ്ങളാത്തീയ്യൊഴിഞ്ഞിപ്പോളിങ്ങീവൃക്ഷച്ചുവട്ടിലായ് 37
തിങ്ങും ക്ലേശംസഹിച്ചുംകൊണ്ടെങ്ങുപോകേണ്ടകഷ്ടമെ
സകാമനായ്യാഴ്ദുഷ്ട! ധാർത്തരാഷ്ട്ര! ജളപ്രഭൊ! 38
നിനക്കു ദൈവം തുണയിങ്ങനുവാദം യുധിഷ്ഠിരൻ
നിങ്ങളെക്കൊല്ലുവാൻതന്നീലതേ ജീവിപ്പദുഷ്ട! നീ 39
എന്നാൽപ്പുത്രാമാത്യരോടും കർണ്ണസൌബലരോടുമെ
വന്നകോപത്തൊടും നിന്നെക്കൊന്നൊടുക്കുന്നതുണ്ടുഞാൻ 40
എന്തുചെയ്യേണ്ടുഞാൻ നിങ്കൽച്ചൊടിയ്ക്കുന്നില്ലമന്നവൻ
ധർമ്മശീലൻ നൃപശ്രേഷ്ഠൻ ദുർമ്മതേ! ധർമ്മനന്ദനൻ 41
ഏവംചൊല്ലി മഹാബാഹു കോപസന്ദീപ്തചിത്തനായ്
കൈകൊണ്ടുകൈതിരുമ്മീട്ടു നെടുവീർപ്പിട്ടുമാലൊടും 42
വീണ്ടും ദീനമനസ്സായിജ്വാലകെട്ടഗ്നിപോലുവെ

നിലത്തുറങ്ങും ഭ്രാതാക്കന്മാരെനോക്കീ വൃകോദരൻ 43
വിശ്വസ്തരാമ്മട്ട മറവുജനംപോലെയുറങ്ങവെ
ഈക്കാട്ടിൽനിന്നുത്ഭൂരത്തല്ലാ നഗരമോർക്കുകിൽ 44
കാക്കേണ്ടപ്പോളുറങ്ങുന്നു കാക്കുവേനിങ്ങുണർന്നുഞാൻ
വെള്ളംകുടിച്ചോട്ടെയിവരുണർന്നാൽ ക്ഷീണമെന്നിയെ 45
എന്നുറച്ചാഭീമനുണർന്നിരുന്നു തനിയെ തദാ

ഹിഡിംബവധപർവ്വം

നൂറാൻപത്തിരണ്ടാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

അവരങ്ങുകിടക്കുമ്പോൾ ഹിഡിംബൻ ഘോരരാക്ഷസൻ
ആവനത്തിന്നൊട്ടുദൂരത്താൽമരത്തിലിരിപ്പവൻ 1
ക്രൂരൻ മനുഷ്യരെത്തിന്നുമാൻ മഹാവീര്യപരാക്രമൻ
മഴക്കാർനേർകറുത്തുള്ളോൻ മഞ്ഞക്കണ്ണൻ ഭയങ്കരൻ 2
ദംഷ്ട്രചാട്ടം ഘോരമുഖൻ മാംസംകാപ്പോൻ വിശന്നവൻ
ചെമ്പൻതാടിത്തലയുമായ് വയർചിന്തകം തുങ്ങിയോൻ 3
മാമരക്കവരത്തോളം ചെവികീർത്തോൻ ഭയങ്കരൻ
യദൃഛയായ് ക്കണ്ടിതങ്ങാവീരരാം പാണ്ഡുപുത്രരെ 4
വികൃതാകൃതിപിംഗാക്ഷൻ കരാളൻ ഘോരദർശനൻ
മാംസകാംക്ഷിവിശപ്പുള്ളോനവരെക്കണ്ടുമുട്ടിനാൻ 5
വിരൽപൊക്കിച്ചൊറിഞ്ഞോനു ചെമ്പൻതലകുടഞ്ഞവൻ
പെരുംവായൻ കോട്ടവായിട്ടവരെപ്പാർത്തുവീണ്ടുമെ 6
മനുഷ്യമാംസക്കൊതിയൻ മഹാകായൻ മഹാബലൻ
കരിങ്കാറൊത്തമെയ്യുള്ളോൻ ദംഷ്ട്രകാട്ടുംമുഖത്തൊടും 7
മനുഷ്യമാംസഗന്ധംകേട്ടോതീ പെങ്ങളൊടിങ്ങിനെ
ഏറെനാളായിട്ട കിട്ടിയിനിയുണ്ണീയിഷ്ടഭക്ഷണം 8

വായിൽവെള്ളം വന്നിടുന്നു നാവാടുന്നു മുഖത്തുമെ
ക്കുർത്തദംഷ്ടകളെട്ടും ഞാൻകോർത്തുടുസ്സഹമാംവിധം 9
സ്നിഗ്ധമാംസത്തിലാഴ്ത്തീട്ടു മർത്ത്യദേഹത്തുതാഴ്ത്തുവൻ
മർത്ത്യക്കഴുത്തുകണ്ടിച്ചു വൻഞരമ്പുമറുത്തുഞാൻ 10
ചുടുംപുതുച്ചോരകുടിച്ചിടും നരയൊടേറവും
ചെന്നറിഞ്ഞീടുകിക്കാട്ടിൽ ക്കിടക്കുന്നവരാരുവാൻ 11
മനുഷ്യഗന്ധമൊട്ടേറെ ഘ്രാണത്തൃപ്തിതരുന്നുമേ
ഈമനുഷ്യരെയൊക്കെക്കൊന്നെന്നടക്കലണയ്ക്കുനീ 12
നോംവാണിടത്തുറങ്ങുന്നോരിവരിൽ പ്പേടിവേണ്ടെടൊ
ഈമനുഷ്യർക്കുള്ള മാംസമിഷ്ടംപോലെ കടിച്ചുടൻ 13
തിന്നാം നമുക്കൊപ്പമേഞാൻചൊന്നതിൻപടി ചെയ്യൊടൊ
യത്രേഷ്ടം മർത്ത്യമാംസത്തെയധികംതിന്നു നന്ദിയാൽ 14
നമുക്കുന്മത്തംവെച്ചീടാം താളത്തോടും പലേവിധം
ഹിഡിംബനേവം ചൊന്നാരാഹിഡിംബിയുടനാവനെ 15
സോദരൻചൊന്നതും കേട്ടിട്ടാദരിച്ചാക്ഷരാക്ഷസി
പാണ്ഡവന്മാരുള്ളിടത്തു ചെന്നെത്തീ ഭരതർഷഭ! 16
അവളായവിടെച്ചെന്നുകണ്ടാഠം കുന്തിയൊടുംസമം
ഉറങ്ങുമായവരെയും കാക്കുമാബ്ഭീമനേയുമെ 17
വന്മരംപോലുയർന്നോരാ ബ്ഭീമനെക്കണ്ടമാത്രയിൽ
ഓമൽസ്സൌന്ദര്യസമ്പത്താൽക്കാമംപൂണ്ടിത്ത രാക്ഷസി 18
യുവാവിവൻ മഹാബാഹു സിംഹസ്കന്ധൻ മഹാപ്രഭൻ
കംബുകണ്ഠൻ പുഷ്കരാക്ഷനെൻ ഭർത്താവാകിലൊക്കുമെ 19
ചെയ്യില്ലാസ്സോദരൻ ചൊല്ലിയയച്ചാക്രൂരവാക്കുഞാൻ
ഭർത്തൃസ്നേഹത്തിനുക്കേറും ഭ്രാതൃസ്നേഹം കിടപ്പെടാ 20
മുഹൂർത്തം രസമായേയ്ക്കാം സോദരന്നുമിനിയ്ക്കുമെ
ഇവരെക്കൊൽകിലില്ലായ്കിലേറെക്കാലം സുഖിയ്ക്കുവൻ 21
മനുഷ്യരൂപംകയ്ക്കൊണ്ടു കാമരൂപിണിയാമവം
മന്ദംകയ്കൂപ്പിക്കെഴും ഭീമസന്നിധാനത്തിലെത്തിനാഠം. 22

നാണംപൂണ്ടവിധം നാരീദിവ്യാഭരണമാണ്ടവം
പുഞ്ചീരിക്കൊണ്ടുകൊണ്ടേവം ഭീമസേനനൊടോതിനാം 23

എങ്ങുനിന്നിങ്ങുവന്നെത്തിയങ്ങുന്നാരുനരശ്രേഷ്ഠ!
ദേവസ്ത്രീകളായോരിക്കിടക്കുന്നവരാരുവാൻ 24

അങ്ങെക്കാരിത്തടിച്ചോരു സുകുമാരാംഗിയാമിവം
കാട്ടിൽക്കിടക്കുന്ന തൻറെവീട്ടിലെന്നവിധംസുഖം 25

അറിയുന്നില്ലയിക്കാട്ട രാക്ഷസന്മാർക്കിരിപ്പിടം
ഇതിൽപ്പാർക്കുന്നിതാദുഷ്ടൻ ഹിഡിംബൻഘോരരാക്ഷസൻ

അണ്ണനാമദ്ദുഷ്ടരക്ഷസ്സെന്നെച്ചൊല്ലിയയച്ചുകേം
നിങ്ങടംക്കെഴും ദേഹമാംസമങ്ങുതിന്മതിനാശയാൽ 27

ആജ്ഞാനോ ദേവഗർഭാഭനങ്ങയെക്കാൺകകാരണം
അന്യനെപ്പതിയായോർത്തീടുന്നില്ലാ സത്യമോതിനേൻ 28

ഇതറിഞ്ഞിട്ട ധർമ്മജ്ഞ! ചെയ്താലുംവേണ്ടതെന്നിൽനീ
കാമംകലർന്നാശ്രയിക്കുമെന്നെ നീ സ്വീകരിക്കെടൊ 29

രക്ഷിപ്പേൻ മർത്ത്യരെത്തിന്നും രക്ഷസ്സിങ്കുന്നുനിന്നെഞാൻ
ഗിരിദുർഗ്ഗം വാഴ്ക്കനമുക്കെൻ ഭർത്താവാകണംഭവാൻ 30

ആകാശത്തും സഞ്ചരിപ്പേനാകാംക്ഷിക്കും പടിക്കുഞാൻ
അതുലപ്രീതികയ്ക്കൊള്ളുകെന്നോടൊത്തങ്ങുമിങ്ങുമെ 31

ഭീമസേനൻ പറഞ്ഞു

അമ്മയേയും ജ്യേഷ്ഠനേയും നന്മയോടിങ്ങുറങ്ങുവെ
ാകുനാമേതൊരുപുമാനുപേക്ഷിക്കുന്ന രാക്ഷസി! 32

ഉറങ്ങുമിസ്സോദരരെയരക്കർക്കഷ്ടിയാംപടി
അമ്മയോടൊത്തുപേക്ഷിക്കില്ലെന്മട്ടള്ളാൻസ്മരാർത്തിയാൽ

രാക്ഷസി പറഞ്ഞു

നിനക്കിഷ്ടംപോലെ ചെയ്യാമുണർത്തുകിവരെദ്ദുതം
നരാശിയാംരാക്ഷസനിൽനിന്നു രക്ഷിച്ചുകൊള്ളുവൻ 34

ഭീമസേനൻ പറഞ്ഞു

കാട്ടിൽസ്സുഖിച്ചുറങ്ങീടും ഭ്രാതൃമാതൃജനത്തെഞാൻ
ദുഷ്ടനിൻഭ്രാതൃഭയാലുണർത്തീടുന്നതല്ലെടൊ 35
ഭീരുരാക്ഷസരീയെന്റെ പൌരുഷത്തെപൊറുത്തിടാ
മനുഷ്യർ ഗന്ധർവ്വരുമായക്ഷരും പാരുലോചന! 36
പോകയോനില്ലയോഭദ്രേ! ചെയ്യുനീവേറെയോർത്തതൊ
അയച്ചാലും വേണ്ടതില്ലഭ്രാതാവാം പുരുഷാശനെ 37

നൂറ്റിഅമ്പത്തിമൂന്നാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

അവർപോയി വിളംബിക്കേഹിഡിംബൻ രാക്ഷസേശ്വരൻ
ആമരംവിട്ടിറങ്ങീട്ട പാണ്ഡവാന്തികമെത്തിനാൻ 1
ലോഹിതാക്ഷൻ മഹാബാഹുവൂർദ്ധ്വകേശൻ മഹാനനൻ
കരിങ്കാറൊത്തമെയ്യുള്ളോൻ മ്ലേച്ഛരൗദ്രൻ ഭയങ്കരൻ 2
അവൻഭീഷണാകാരനവൻ വന്നതുകണ്ടുടൻ
ഹിഡിംബിഭയമുൾക്കൊണ്ടു ഭീമസേനനൊടോതിനാൾ 3
ഇതാവന്നെത്തിയദുഷ്ടൻ ക്രൂദ്ധനായ് പുരുഷാശനൻ
ഭ്രാതാക്കളോടൊത്തനിന്നോടീഞാൻ ചൊന്നതുചെയ്യുക 4
രക്ഷോബലംപൂണ്ടൊരീഞാൻവീര! കാമഗയാണെടൊ
എൻപൃഷ്ഠത്തിൽക്കേറുക നീയംബരേകൊണ്ടുപോകുവൻ 5
ഉറങ്ങുമീയിവരെയുമമ്മയേയുമുണർത്തുക
എല്ലാരെയും കൊണ്ടുപോകാമഭ്രമാർഗ്ഗത്തിലൂടെഞാൻ 6

ഭീമൻ പറഞ്ഞു

പേടിക്കേണ്ടാപൃഥുശ്രോണി! ഞാനിരിക്കുമ്പൊളില്ലിവൻ
ഈഞാനിന്നിവനെക്കൊൽവൻനീ കാങ്കെത്താൻസുമദ്ധ്യമെ
കിടനില്പാൻപോരഭീരു! പടരക്ഷസ്സിവൻമമ
പോരിലെന്തുക്കുതാങ്ങില്ലാപാരം രാക്ഷസരാരുമെ 8

കാണ്കെൻതടിച്ചിടും കൈകൾതുമ്പിക്കൈകൾകണക്കിനെ
പരിഘാഭത്തുടകളും വിരിഞ്ഞീടുന്നമാറുമെ 9
ശോഭനേ! കാണുകെൻവീര്യം ശക്രവീര്യം കണക്കിനെ
മനുഷ്യനെന്നോർത്തുപൃഥുശ്രോണി! പുഛിച്ചിടായ്കമാം 10

ഹിഡിംബി പറഞ്ഞു.

പുഛിയ്ക്കുന്നില്ല ഹെ വീര! ദേവകല്പൻഭവാനെഞാൻ
പ്രഭാവംകണ്ടിരിപ്പൂ ഞാൻ മർത്ത്യരിൽത്തന്നെ രാക്ഷസൻ

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

ഭീമനേവം സല്ലപിച്ചു വുരുന്നേരത്തു ഭാരത!
ആവാക്കെല്ലാംകേട്ടു ദുഷ്ടൻ രാക്ഷസൻ പുരുഷാശനൻ 12
അവൾക്കെഴും മർത്ത്യവേഷം ഹിഡിംബൻകണ്ടിതാവിധം
പൂമാലമുടിയിൽകെട്ടീട്ടോമനത്തിങ്കൾവക്ത്റമായ് 13
നല്ലകൺപുരികം മൂക്കുകഴൽതേന്മൊഴിയിങ്ങിനെ
സർവ്വാഭരണവും ചാർത്തി സൂക്ഷ്മവസ്ത്രംധരിച്ചവൾ 14
അഴകേറുംമാനുഷസ്ത്രീവേഷംപൂണ്ടവൾനില്ക്കവെ
പുംസ്കാമയെന്നു ശങ്കിച്ചു ചൊടിച്ചൂ പുരുഷാശനൻ 15
പെങ്ങളോടങ്ങുകോപിച്ചാരാക്ഷസൻ കുരുസത്തമ!
തുറുങ്കണ്ണുമുരുട്ടിക്കൊണ്ടവളോടേവമോതിനാൻ 16
അഷ്ടിയ്ക്കോർക്കുമിനിയ്ക്കേതുദുഷ്ടൻ വിഘ്നംവരുത്തുവോൻ
ഹിഡിംബി!യെൻകോപത്തേയും മൂഢേ!പേടിപ്പതില്ലയോ!
പുംസ്കാമേ! വിപ്രിയകരി! ധിക്കരിയ്ക്കുന്നുനിന്നെ ഞാൻ
ചൊല്ക്കൊണ്ടപൂർവ്വാശരർകൾക്കൊക്കെ ദുഷ്ക്കീർത്തി
[ചേർത്തു നീ 18
എവരെച്ചെന്നാശ്രയിച്ചീയ്യിവന്നപ്രിയമാർന്നുനീ
അവരേവരെയുംകൊൽവൻ ജവമോടഥ നിന്നെയും 19
ഹിഡിംബിയോടേവമോതി ഹിഡിംബൻകൺചുവന്നുടൻ
പല്ലംകടിച്ചുപാഞ്ഞെത്തീ കൊല്ലുവാനവരെദ്രുതം 20

പാഞ്ചാലത്തീടുമവൻതന്നെ പാർത്ഥഭീമൻ രണോൽക്കടൻ
ധിക്കരിച്ചവനോടങ്ങു നില്ക്കനില്ലെന്നുചൊല്ലിനാൻ 21

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

രാക്ഷസൻ പെങ്ങളോടേറ്റം ക്രുദ്ധൻ കോപിച്ചുടുക്കവെ
ചീറിച്ചുംകൊണ്ടുനോക്കിക്കണ്ടുരച്ചാൻ ഭീമനിങ്ങിനെ 22
ഹിഡിംബ! സുപ്തരെയുണർത്തിടുന്നെന്തിന്നു ഹന്ത നീ
അരമെന്നോടേല്ക്കുദുഷ്ട! തരസാനീ നരാശന! 23
പ്രഹരിയ്ക്കുന്നിൽ വരിക നി ഹനിയ്ക്കായ്കനാരിയെ
വിശേഷിച്ചും കുറമെന്നേപ്പരൻ കുറംനടത്തവെ 24
സ്വതന്ത്രയല്ലയീബ്ബാല യെന്നെക്കാമിച്ചുനില്പവം
ഉള്ളിൽവാഴും കാമദേവൻ ചൊല്പിവിട്ടവളാണിവം 25
നിൻറെസോദരി ദുർബുദ്ധേ! നിശാചരയശോഹര!
നിന്നാജ്ഞയ്ക്കിവംവന്നെത്തിയെന്നെക്കണ്ടെഴുകോടഹോ 26
എന്നിൽക്കാമംപൂണ്ടുഭീരു നിന്നിൽതെറ്റില്ലിവംക്കെടൊ
കാമൻ പിഴച്ചൊരുപിഴയ്ക്കിവളെപ്പഴിയായ്ക നീ 27
ഞാൻനില്ക്കുമ്പോളരേ!ദുഷ്ട! പെണ്ണിനെക്കൊന്നിടൊല്ലെടൊ
എന്നോടൊറ്റയ്ക്കുതിർത്തേറ്റു നിന്നോനേരെ നരാശന 28
ഒരുവൻഞാൻ നിന്നെയമപുരത്തെയ്ക്കയയ്ക്കുവൻ
ബലമായ്ഞാനടയ്ക്കും നിൻതലരാക്ഷസ! മൂർണ്ണമാം 29
മത്തഹസ്തി ചവിട്ടീട്ടു സത്വരം തകരുംവിധം
ഇന്നായുദ്ധത്തിൽ ഞാൻകൊന്ന നിൻറെദേഹംപതുക്കുകം 30
കുക്കൻ കങ്കുമിവകം പാരിലിട്ടവലിയ്ക്കുമെ
പാടെപാടവമോടിന്നീക്കാടരാക്ഷസമാക്കുവൻ 31
മുന്നംമാനുഷരെക്കൊന്നു തിന്നീക്കാട്ടുകെട്ടുത്തു നീ
ഇന്നുരാക്ഷസ! ഞാൻനിന്നെയിട്ടിഴപ്പതുസോദരി 32
കാണട്ടെയദ്രിയോടൊക്കുമാനയെ സ്സിംഹമാംവിധം
ദുഷ്ടരാക്ഷസ! ഞാൻനിന്നെ നിഷ്ടുരം കൊന്നുവിട്ടതിൽ 33
നിർബ്ബാധം സഞ്ചരിയ്ക്കട്ടെയിക്കാട്ടിൽ വനചാരികൾ

ഹിഡിംബൻ പറഞ്ഞു.

മർത്ത്യനിൻഗർജ്ജനംകൊണ്ടും കത്ഥനംകൊണ്ടുമെന്തൊപ്രവർത്തികൊണ്ടുകാണിക്കു താമസിയ്ക്കുണ്ടലേശവും
നിനപ്പു നീ ശക്തനെന്നും താനേവിക്രമിയെന്നുമെ 35
അറിയാമെന്നൊടേറ്റിപ്പോൾ പ്പെരുകും ബലമാത്രതെ
കൊല്ലുന്നിതില്ലതുവരെയുറങ്ങട്ടേ സുഖിച്ചുവിർ 36
അപ്രിയംചൊല്ലുമീ നിന്നെത്തന്നെയാദ്യംവധിയ്ക്കുവൻ
നിന്റെ ചോരകുടിച്ചിട്ടു പിന്നെ ഞാനിവരേയുമെ 37
കൊന്നുകൊള്ളാമതിന്നുമ്മേൽത്തെറവള്ളോരിവളേയുമെ

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

എന്നുരച്ചിട്ടടൻകയ്യുങ്ങോങ്ങികൊണ്ടു നരാശനൻ 38
ഭീമസേനന്റെനേരിട്ടു ഭീമംപാഞ്ഞെത്തിനാനൻ
അവൻപാഞ്ഞെത്തിടുംനേരം ഭീമൻ ഭീമപരാക്രമൻ 39
ഓങ്ങിത്തയ്ക്കുന്നകയ്യിന്മേൽപ്പിടിച്ചു ചിരിയോടടൻ
ഊക്കിൽപിടിച്ചിട്ടവനെയുലയുമ്പോൾ വലിച്ചുതെ 40
എട്ടുവില്പാടുദൂരയ്ക്കു സിംഹം മാനിനെയാംവിധം
ഭീമൻപിടിച്ചമർക്കുമ്പോൾ കോപമുംകൊണ്ടുരാക്ഷസൻ
പാരമാബ്ഭീമനെ ഞെക്കി ഘോരമായലറീടിനാൻ
വീണ്ടുമൂക്കോടായവനെ വികൃഷ്ടിച്ചിതു മാരുതി 42
ഉറങ്ങും ഭ്രാതൃപാർശ്വത്തിലാരവം വേണ്ടയെന്നുതാൻ
അന്യോന്യംപിടികൂടീട്ടു വലിച്ചുരുക്കോടായവർ 43
ഹിഡിംബനും ഭീമനുമായ്വിക്രമം കാട്ടിനാർ പരം
മുറിച്ചുർവൃക്ഷനിരകം വലിച്ചുർപല വല്ലികം 44
ക്രുദ്ധരായപ്പുതുവയസ്സൊത്ത മത്തദ്വിപോപമർ
അവർതന്നുഗ്രശബ്ദം കേട്ടുണർന്നിതു നരഷ്ടർ 45
അമ്മയോടൊത്തുടൻകണ്ടാർമുമ്പിൽനില്ക്കും ഹിഡിംബിയെ

നൂറഞ്ചത്തിനാലാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

ഹിഡിംബിതൻ ദിവ്യരൂപമുണർന്നളവുകണ്ടവർ
പുരുഷവ്യാഘ്രരാശ്ചര്യപ്പെട്ട കുന്തിയൊടൊത്തഹൊ 1
പിന്നെയായവളെപ്പാർത്തു സൌന്ദര്യത്താൽ വിസ്മയത്തൊടും
കുന്തിചോദിച്ചു മധുരംസാന്ത്വപൂർവ്വം പതുക്കവെ 2
ദേവസ്ത്രീയെന്നോത്തനിയ്യാരാരുടെയേതവം സുന്ദരി!
എന്തിന്നായിട്ടിങ്ങുവന്നിതെവിടന്നാണും വന്നതും 3
ഈവനത്തിൻദേവതയോ കേവലം ദേവവേശ്യയൊ
എല്ലാമെന്നോടൊന്നാലുമിങ്ങെന്തേ നില്പതെന്നതും 4

ഹിഡിംബി പറഞ്ഞു.

പാർക്കുന്നില്ലേ കരിങ്കാറിന്നൊക്കുമീപ്പുരുതാംവനം
ഇതിലല്ലോ രാക്ഷസനാം ഹിഡിംബൻ വാഴ്വുഞാനുമെ 5
ഈഞാനാ രാക്ഷസേന്ദ്രന്റെ പെങ്ങളെന്നോർക്ക ഭാമിനി!
മക്കളോടൊത്തിടം നിന്നെക്കൊൽവാനണ്ണനയച്ചവം 6
ക്രൂരനാമായവൻ ചൊല്ലാൽ നേരിട്ടിവിടെവന്നു ഞാൻ
പാർത്തേൻ പൊന്നിൻനിറംപൂണ്ടശോകനാംനിൻകുമാരനെ
പിന്നീട സ്ത്രുതർക്കുമന്തയ്യാമി മനോഭവൻ
എന്നെ ശ്രുഭേ നിൻ തനയൻ തന്നധീനസ്ഥയാക്കിനാൻ 8
ഭർത്താവായിവരിച്ചെൻ നിൻ പുത്രവീരനെയാശു ഞാൻ
കൊണ്ടുപോകാനുമേയത്നമാണ്ടു പറ്റീലതേതുമെ 9
എൻതാമസംകൊണ്ടു കോപമാണ്ടുടൻ പുരുഷാശനൻ
തനിയേവന്നതയിനിൻതനയന്മാർ വധത്തിനായ് 10
എൻപ്രിയൻ ബലവാനാകും നിൻപുത്രൻ പടുബുദ്ധിമാൻ
ബലത്താലവനെച്ചുറ്റിവലിച്ചു ക്കോടകറ്റിനാൻ 11
ബലത്താലെ വലിച്ചുംകൊണ്ടലറിക്കൊണ്ടുതങ്ങളിൽ
കാൺകപോരിട്ടുനില്ക്കുന്നുണ്ടവർ മാനുഷരാക്ഷസർ 12

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

അവന്തൻ ചൊല്ലുകേട്ടപ്പോളെഴുനേറ്റു യുധിഷ്ഠിരൻ
അർജ്ജുനൻ നകുലൻതാനും വീരനാം സഹദേവനും 13
അവരായവരെക്കണ്ടാർവികർഷിച്ചു പരസ്പരം
ജയംകാംക്ഷിച്ചുപൊരുതുമുഗ്രസിംഹങ്ങൾപോലവെ 14
പിന്നെക്കെട്ടിപ്പിടിച്ചുംകൊണ്ടന്യോന്യമവർവീണ്ടുമെ
കാട്ടതീനിറമാംധൂളി കൂട്ടിയേറ്റം പരത്തിനാർ 15
വസുധാരേണു മേലേറ്റു വസുധാധരസന്നിഭർ
മഞ്ഞേറ്റുമൂടുംമലകളെന്നപോലെ വിളങ്ങിനാർ 16
ആശരൻ ഭീമനെപ്പാരം ക്ലേശിപ്പിപ്പതുപാർത്തുടൻ
പാർത്ഥൻ പുഞ്ചിരിതൂകിക്കൊണ്ടിതഥംമെല്ലവെയോതിനാൻ
ഭീമവീര! ഭയംവേണ്ടാശ്രമമാർന്നുള്ളോരീജ്ജനം
അറിഞ്ഞില്ലാ ഭവാൻചെയ്യും ഘോരരാക്ഷസസംഗരം 18
പാർത്ഥ! നിൻതുണഞാനുണ്ടെ വീഴ്ത്തുവേനീ നിശാടനെ
സഹദേവൻ നകുലനുമമ്മയേക്കാത്തുനിന്നിടും 19

ഭീമൻ പറഞ്ഞു.

സ്വസ്ഥനായ്നിന്നുകണ്ടാലുംപാർത്ഥ! സംഭ്രാന്തിവേണ്ടൊരാ
ഇവനെൻ കയ്ക്കലാപ്പെട്ടോൻ ജീവിച്ചീടില്ല നിശ്ചയം 20

അർജ്ജുനൻ പറഞ്ഞു.

എന്തിനാണധികം ജീവിയ്ക്കുന്നതീപ്പാപിരാക്ഷസൻ
പോകേണ്ടപ്പോളേറെനില്പതാകാ വൈരിവിമർദ്ദന! 21
കിഴക്കിപ്പൊഴും ചുവന്നീടും പിന്നെസ്സന്ധ്യയുമായിടും
പരം രൌദ്രമുഹൂർത്തത്തിലരക്കർക്കുശക്തമെ 22
വേഗമാട്ടേ കളിയ്ക്കുണ്ടാ കൊൽക രൌദ്രനിശാടനെ
മായകാട്ടിത്തുടങ്ങീടും കയ്യുംകെല്പിയ്ക്കുഭീമ! നീ 23

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

എന്നർജ്ജുനൻചൊന്ന ഭീമനൊന്നുംക്രോധം ജ്വലിച്ചുടൻ
പ്രളയാനിലനുള്ളോരു ബലമാണ്ടിതു വീശുവാൻ 24

പരം ഭീമൻ കാറൊടൊക്കുമരക്കന്നുടെമെയ്യുടൻ
പൊക്കിച്ചുററിച്ചിതുക്കോട്ടമുൽക്കടം നൂറുവട്ടമെ 25

ഭീമൻ പറഞ്ഞു.

വൃഥാ മാംസംതിന്നുതിന്നു വൃഥാ ചീർത്തോൻ വൃഥാമതി
വൃഥാ ചാവാൻ തക്കഭുഷ്ടൻവൃഥാവിൽത്തന്നെതീർന്നു നീ26
ക്ഷേമമാക്കിതീർപ്പനിന്നീക്കാടകണ്ടകമാക്കിഞാൻ
മർത്ത്യരെക്കൊന്നുതിന്നില്ലാമേലിൽ നിയ്യെട രാക്ഷസ! 27

അർജ്ജുനൻ പറഞ്ഞു.

പോരിലീ രാക്ഷസനെ നീ ഭാരമെന്നോർപ്പുതാകിലൊ
പരം തവ തുണപ്പെൻ ഞാനരംവീഴ്ത്തുകരക്കനെ 28
അല്ലെങ്കിൽഞാൻ താനിവനെക്കൊല്ലുന്നുണ്ടു വൃകോദര!
വേലചെയ്തുതളർന്നങ്ങീക്കാലംതെല്ലൊന്നടങ്ങുക 29

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

അവന്റെറയാ വാക്കുകേട്ടു ഭീമനേറമമർഷണൻ
നിലത്തിട്ടവനെ ഞെക്കിപ്പുശ്രുവിൻമട്ടു കൊന്നുതെ 30
ഭീമൻ കൊല്ലുന്നനേരത്തു ഭീമം ശബ്ദിച്ചു രാക്ഷസൻ
നനഞ്ഞ ഭേരിപോലേറ്റം വനമെല്ലാം മുഴങ്ങവെ 31
കൈകൾകൊണ്ടവനെബ്ബന്ധിച്ചുക്കെഴും പാണ്ഡുനന്ദനൻ
അവന്റെ നടുകണ്ടിച്ചു ഹർഷിപ്പിച്ചിതു പാർത്ഥരെ 32
ഹിഡിംബനെക്കൊന്നുകണ്ടു ഹർഷത്തോടാത്തരസ്വികം
മാനിച്ചുവീയ്യമേറീടും വൈരിജിത്തായ ഭീമനെ 33
ഭീമവിക്രമനായോരു ഭീമനെസ്സൽക്കരിച്ചുടൻ
വീണ്ടുമർജ്ജുനനീവണ്ണം വൃകോദരനൊടോതിനാൻ 34
നഗരം ദൂരെയല്ലീക്കാട്ടിങ്കൽനിന്നെന്നുകാൺമു ഞാൻ
ഉടനെ പോകനാം നൊമ്മെയറികൊല്ല സുയോധനൻ 35
പിന്നെയവ്വണ്ണമെന്നോതിയൊന്നിച്ചാപ്പുരുഷർഷഭർ
ഉടൻപോയാരാശ്രമിയാം ഹിഡിംബിയുമതേ വിധം 36

നൂററൻപത്തഞ്ചാമദ്ധ്യായം

ഭീമൻ പറഞ്ഞു.

അരക്കർ കറവെച്ചീടും മയക്കും മായപൂണ്ടവർ
ഹിഡിംബി!പോകനീ നിൻെറയണ്ണൻപോയവഴിയ്ക്കുതാൻ

യുധിഷ്ഠിരൻ പറഞ്ഞു.

ചൊടിക്കിലും നരവ്യാഘ്ര! ഭീമ! കൊല്ലൊല്ലപെണ്ണിനെ
ഇമ്മെയ്യിനെക്കാളധികം ധർമ്മംരക്ഷിക്ക പാണ്ഡവ! 2
കൊന്നിടാൻവന്നൊരാ ക്രൂററൻതന്നെയും കൊന്നുവിട്ടു നീ
ആ രക്ഷസ്സിൻെറ ഭഗിനിയിടഞ്ഞാലെന്തെടുത്തിട്ടും 3

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ഹിഡിംബി കുന്തിയെക്കൂപ്പിയഭിവാദ്യം കഴിച്ചുടൻ
കൌന്തേയനാം ധർമ്മപുത്രൻതന്നെയുംപിന്നെയോതിനാൾ 4
ആര്യേ! നിയ്യറിയും നൂനം സ്ത്രീകൾക്കുള്ളംഗജാർത്തിയെ
അതിനിയ്ക്കിപ്പൊളാപ്പെട്ടു ഭീമൻ കാരണമായ്ശുഭേ! 5
കാലം കാത്തുപൊറത്തേനൂക്കാളുമാസ്സങ്കടത്തെ ഞാൻ
ഇപ്പൊഴാക്കാലമായ്വന്നിതുൾപ്രീതിമമ കിട്ടണം 6
ഞാനെൻ സുഹൃത്തുക്കളെയും സ്വധർമ്മം സ്വജനത്തെയും
വിട്ടു ഭർത്താവായ്വരിച്ചെൻ വീരനാം നിൻ കുമാരനെ 7
ആവീരനാം നിൻ മകനും നീയ്യുമെന്നെ ത്യജിക്കുകിൽ
ജീവിച്ചിരിയ്ക്കയില്ലീ ഞാനിപ്പറഞ്ഞതു സത്യമാം 8
അതിനാൽ കൃപവെയ്ക്കേണം നിയ്യെന്നിൽ വരവർണ്ണിനി!
മൂഢയെന്നോ ഭക്തയെന്നോ ദാസിയെന്നോ നിനച്ചുമാം 9
മഹാഭാഗേ! നിൻ മകനാമാബ്ഭർത്താവോടു ചേർക്കണെ
ദേവാഭനാമവനുമായ്പ്പോവേനിഷ്ടപ്പടിക്കു ഞാൻ 10
വീണ്ടുംവന്നെത്തുവേനെന്നെ വിശ്വസിയ്ക്കുക ശോഭനെ
മനസ്സിലെന്നെദ്ധ്യാനിച്ചാൽ നിങ്ങളെക്കൊണ്ടുപോയിടാം
സങ്കടങ്ങൾ കടത്താംഞാൻ ദുർഗ്ഗദുർഗലടദിക്കിലും

വെക്കം പോകേണ്ടദിക്കിങ്കൽ നിങ്ങളെ പുഷ്ടമേറിടാം 12
പ്രസാദിപ്പിൻ നിങ്ങളെന്നിൽ ഭീമനീയെന്നെ വേഗേണം
ആപത്തുവിട്ടുജീവിയ്ക്കുമെന്നുചെയ്യുന്നതാകിലൊ 13
അതൊക്കെച്ചെയ്കൊള്ളേണം ധർമ്മംനോക്കിനടപ്പവൻ
ആപത്തിൽധർമ്മമായ്നില്ക്കുമവൻ ധർമ്മജ്ഞനുത്തമൻ 14
ധർമ്മവ്യാപത്തു താനല്ലോ ധർമ്മജ്ഞർക്കു വിപത്തിഹ
പ്രാണസംന്ധാരണംപുണ്യം പുണ്യമാം പ്രാണദാനവും 15
ധർമ്മമേതേതിനാൽച്ചെയ്യും കുറമില്ലതിനൊന്നിനും

യുധിഷ്ഠിരൻ പറഞ്ഞു.

ഹിഡിംബി! നീ ചൊന്നതെല്ലാംശരിയാണില്ലസംശയം 16
നീ സത്യംപോലെ നില്ക്കേണമിതോരുന്നോൻ സുമദ്ധ്യമെ
കുളിച്ചാഹ്നികവുംചെയ്യ മംഗളത്തിന്നുശേഷമെ 17
നീ ഭീമനെ ഭജിച്ചാലുമസ്തമിയ്ക്കുംവരയ്ക്കുമെ
ഇവനൊത്തു രമിച്ചാലും പകലെല്ലാം മനോജവെ! 18
ഭീമനെക്കൊണ്ടെത്തിടേണം രാത്രിയായാൽ നിദാനവും

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

അവ്വണ്ണമെന്നതേറിട്ട ഭീമസേനനുമോതിനാൻ 19
കേഴംക്കരാക്ഷസി! സത്യത്താൽനിശ്ചയംനിന്നൊടോതിടാം
നിനക്കു പുത്രനുണ്ടായിവരുന്നതുവരെയ്ക്കുഭേ! 20
നിന്നോടൊത്തു രമിച്ചീടുന്നുണ്ടുഞാൻ തന്നമദ്ധ്യമെ!
അവ്വണ്ണമെന്നോറുചൊല്ലി രാക്ഷസസ്ത്രീ ഹിഡിംബിയും 21
ഭീമസേനനെയുംകൊണ്ടു മേല്പട്ടയ്ക്കുപൊങ്ങിനാൾ
നല്പുദ്രിശൃംഗങ്ങളിലും ദേവതായതനത്തിലും 22
മൃഗപക്ഷികൾ ശബ്ദിയ്ക്കും മറു രമ്യസ്ഥലത്തിലും
ദിവ്യമാം രൂപമുൾക്കൊണ്ടു സർവ്വാഭരണമാണ്ടവൾ 23
മഞ്ജുവാണിരമിപ്പിച്ചു രഞ്ജിച്ചുപ്രാണപുത്രനെ
പൂത്തുനില്ക്കുംമരം തിങ്ങും വനദ്രുസ്ഥലത്തിലും 24
പൊയ്ത്താർനിരമണത്തീടും ശുദ്ധവാരിസ്സരത്തിലും

വൈഡൂര്യക്കൽ മണലെഴും നദീദ്വീപസ്ഥലത്തിലും 25
തീർത്ഥവാരിയൊഴുകുള്ള കാട്ടുചോലക്കരയ്ക്കലും
മരവും വള്ളിയുംപൂത്ത ചിത്രാരണ്യതലത്തിലും 26
ഹിമാദ്രികുഞ്ജങ്ങളിലുമനേകം ഗുഹയിങ്കലും
പൊൽത്താമരയെഴും നല്ല വെള്ളമുള്ള സരസ്സിലും 27
പൊന്നുംരത്നങ്ങളുമെഴും കടലിന്റെ തടത്തിലും
പലപലങ്ങളിലും നല്ല പുല്ലുനില്ക്കുന്നിടത്തിലും 28
ദേവാരണ്യത്തിലും പുണ്യപർവ്വതത്തിൻ തടത്തിലും
ഗുഹ്യകന്മാരുള്ളിടത്തും താപസായതനത്തിലും 29
സപ്തർത്തുഫലമാണ്ടുള്ള മാനസാഖ്യസരസ്സിലും
മെച്ചം രൂപംപൂണ്ടു രമിപ്പിച്ചാളാപ്പാണ്ഡുപുത്രനെ 30
അങ്ങുമിങ്ങും ഭീമനുമായ് രമിപ്പോളാ മനോജവ
പെററാൾ ഭീമനിൽനിന്നേററം ശക്തനായോരു പുത്രനെ31
തുരങ്കണ്ണൻ പെരുംവായൻ കാതുകൂർത്തോൻ ഭയങ്കരൻ
ഭീമനാദൻ തുടുംചുണ്ടൻ തീക്ഷ്ണദംഷ്ട്രൻമഹാബലൻ 32
മഹേഷ്വാസൻ മഹാവീര്യൻ മഹാസത്വൻ മഹാഭുജൻ
മഹാജവൻ മഹാകായൻ മഹാമായനരിന്ദമൻ 33
ദീർഘ്വനാസൻ മഹോരസ്കൻ പെരുംകാൽപ്പിണ്ടിയുള്ളവൻ
അമാനുഷൻ മാനുഷജൻ ഭീമവേഗൻ മഹാബലൻ 34
അവൻ മറവുപിശാചാശരൌഘത്തെക്കാളുമുക്കനായ്
ബാല്യത്തിൽത്താൻ യൌവനമായ് മാനുഷാസ്തൃക്രമത്തിലും
വിദഗ്ധനായ്ത്തീർന്നു പാരം വീര്യവാനവനീപതെ
ഗർഭംധരിച്ചാലുടനെ പെറും രാക്ഷസനാരികം 36
കാമരൂപധരന്മാരാം ബഹുരൂപികളാത്മജർ
അഛനെറകാൽപിടിച്ചാനക്കേശമില്ലാതെഴും മകൻ 37
അച്ഛന്നമ്മയുടയുമവർ പേരിട്ടിതപ്പൊഴെ
ഘടോല്ക്കചായെന്നിവണ്ണമമ്മചൊല്ലിവിളിച്ചുതെ 38
ഘടോല്ക്കചാഭിധനുമായതു കാരണമായവൻ

പാണ്ഡവന്മാരിലേറെക്രൂരാണ്ടുകൊണ്ടോൻ ഘടോൽക്കചൻ 39
അവർക്കുമിഷ്ടനായ്ത്തീർന്നു സ്വാതന്ത്ര്യമെഴുമായവൻ
സംവാസകാലം തീർന്നൊന്നായവരോട്ടു പറഞ്ഞുടൻ 40
ഹിഡിംബി നിശ്ചയംചെയ്തു തന്റെ പാടിന്നുപോയിനാൾ
കുന്തിയൊത്താപ്പാണ്ഡവരെയെല്ലാം ക്രൂരൻ ഘടോൽക്കചൻ
അഭിവാദ്യംചെയ്തു യഥാ ന്യായമിങ്ങിനെ ചൊല്ലിനാൻ
ആര്യരേ! ഞാനെന്തുവേണ്ടു നിശ്ശങ്കമരുൾചെയ്യുവിൻ 42
ഇത്ഥം ചൊല്ലും ഭീമസേനപുത്രനോടോതിനാൾ പൃഥ
കുരുവംശത്തിലുണ്ടായോൻ പരം ഭീമസമൻ ഭവാൻ 43
ഐവർക്കും മൂത്തമകനാം സഹായിയ്ക്കുക പുത്രക

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

കുന്തിയേവം ചൊല്ലിയപ്പോൾ കൃഷ്ണനിന്നേവമോതിനാൻ
ലോകത്തിലാ രാവണനുമിന്ദ്രജിത്തും കണക്കിനെ
മെയ്യും കയ്യ്ക്കുമുള്ളോൻ ഞാൻ നരന്മാരിൽവിശിഷ്ടനാം 45
വേണ്ടപ്പോഴേ വരാമെന്നു പിതാക്കളോടു രാക്ഷസൻ
യാത്രചൊല്ലീട്ടു പൊയ്ക്കൊണ്ടോൻ വടക്കോട്ടാഘടോൽക്കചൻ
ശക്തികാരണമായിട്ടു ശക്രൻ സൃഷ്ടിച്ചതാണവൻ
എതിരേറേറാരു കർണ്ണൻതന്നെതിരാളി മഹാരഥൻ 47

നൂറാൻ പത്താറാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

കാടൻജന്തുക്കളെക്കൊന്നു കാട്ടെ കാട്ടുപുക്കവർ
കടന്നുപോയിനാർ പിന്നെയുടൻ ഭൂപ! മഹാരഥർ 1
മത്സ്യം ത്രിഗർത്തം പാഞ്ചാലം കീചകൻ നാടുമങ്ങിനെ
നല്ലകാട്ടം പൊയ്കകളുമെല്ലാം കണ്ടുനടന്നുതെ 2
അവരെല്ലാം ജടിലരായ് വല്ക്കലാജിനധാരികൾ
കുന്തിയോടുംകൂടി മുനിവേഷവുംപൂണ്ടുകൊണ്ടഹോ 3

ചിലപ്പോഴമ്മയേയേന്തിക്കൊണ്ടും വേഗം മഹാരഥർ
ചിലപ്പോൾ മെല്ലവേപോന്നും ചിലപ്പോൾ ജവമാർന്നുമെ 4
സാക്ഷാലുപനിഷത്തും വേദാംഗവും നീതിശാസ്ത്രവും
ഉച്ചരിപ്പോർകൾ കണ്ടെത്തീ പിതാമഹനെയപ്പൊഴെ 5
അവരങ്ങഭിവാദ്യംചെയ്താ വേദവ്യാസയോഗിയെ
വന്ദിച്ചുകൈകൂപ്പിനിന്നാരമ്മയോടൊത്തു പാണ്ഡവർ 6

വേദവ്യാസൻ പറഞ്ഞു.

ഭരതർഷഭ,രേ! മുമ്പേയറിഞ്ഞേനീ വിപത്തുഞാൻ
ധാർത്തരാഷ്ട്രരധർമ്മത്താലകററിയതശേഷവും 7
അതറിഞ്ഞിട്ടിങ്ങണഞ്ഞേൻ ഹിതം ചെയ്യുവതിന്നു ഞാൻ
വിഷാദിയ്ക്കൊല്ലിതോർത്തൊട്ടുമെല്ലാം നിങ്ങൾക്കു–
[സൌഖ്യമാം 8
സമന്മാരാണീയിനിയ്ക്കു നിങ്ങളെല്ലാമസംശയം
ദൈന്യം ബാല്യമിതോർത്തേററം സ്നേഹിച്ചീടുന്നു മാനവർ
അതിനാൽ നിങ്ങളിലിനിയ്ക്കധികം സ്നേഹമുണ്ടിഹ
സ്നേഹാൽ നിങ്ങൾക്കുചെയ്യുന്നേൻഹിതമായതുകേൾക്കുവിൻ
ഇതാ പുരമടുത്തുണ്ടു രമ്യമേററം നിരാമയം
അതിൽപ്പാർപ്പിൻ ഗൃഢരായിട്ടിനിഞാൻ വന്നിടുംവരെ 11

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

എന്നാശ്വാസമവർക്കേകീ വ്യാസൻ സത്യവതീസുതൻ
ഏകചക്രയിലേയ്ക്കാക്കീട്ടാശ്വസിപ്പിച്ചു കുന്തിയെ 12

വ്യാസൻ പറഞ്ഞു.

ജീവൽപുത്രേ! നിൻകുമാരൻ ധർമ്മവാനീ യുധിഷ്ഠിരൻ
ധർമ്മത്താലേ ഭൂമിവെന്നു യോഗ്യനാം പുരുഷർഷഭൻ 13
മന്നിൽമന്നോരെയൊക്കെയും ധർമ്മജൻ കീഴടക്കിടും
കടൽ ചൂഴുന്നൂഴിയൊക്കെയടച്ചിട്ടു ജയിച്ചിവൻ 14
ഭീമാർജ്ജുനബലത്താലേ വാഴുമില്ലിഹ സംശയം
നിൻെറയും മാദ്രിയുടെയും നന്ദനന്മാർ മഹാരഥർ 15

സ്വരാജ്യത്തു രമിച്ചീടും സുഖമായ് സ്സമനസ്സുകൾ
യജ്ഞംചെയ്യും ഭൂമിയൊക്കെ യത്നംവിട്ടു ജയിച്ചിവർ 16
രാജസൂയാശ്വമേധാദി ദക്ഷിണാഢ്യമുഖങ്ങളാൽ
സുഹൃജ്ജനത്തിനെക്കാത്തു ഭോഗൈശ്വര്യസുഖത്തൊടും 17
പിതൃപൈതാമഹം രാജ്യം കാക്കുമീ നിൻ കുമാരകർ

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

എന്നരച്ചവരെ വിപ്രമന്ദിരത്തിലണച്ചുടൻ 18
അരുൾചെയ്താൻ ധർമ്മജനോടായ്വൻ വ്യാസമുനീശ്വരൻ
ഒരുമാസം പാർപ്പിനിങ്ങു വരുവൻ പിന്നെ ഞാനിഹ 19
ദേശകാലമറിഞ്ഞെന്നാൽ ക്ലേശമറവു സുഖപ്പെടും
കൈക്കുപ്പിയവരവ്വണ്ണമാവാമെന്നോരരയ്ക്കുവെ 20
എഴുന്നെള്ളീ വന്നവഴി ഭഗവാൻ വ്യാസമാമുനി

ബകവധപർവ്വം

നൂററൻപത്തേഴാമദ്ധ്യായം

ജനമേജയൻ പറഞ്ഞു.

ഏകചക്രയിലുൾപ്പുക്കാക്കൌന്തേയന്മാർ മഹാരഥർ
പിന്നെയെന്തൊന്നുചെയ്താരപ്പാണ്ഡവന്മാർ മുനീശ്വര! 1

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

ഏകചക്രയിലുൾപ്പുക്കാക്കൌന്തേയന്മാർ മഹാരഥർ
കുറച്ചുദിവസം പാർത്തു ബ്രാഹ്മണൻതന്റെ മന്ദിരെ 2
രമ്യങ്ങളായ്പ്പലവിധമുള്ള കാട്ടുകൾ കണ്ടവർ
നാട്ടുദേശങ്ങളും പാർത്താരാറും പൊയ്കകളും പരം 3
ഭിക്ഷയേറുമടന്നാരങ്ങേവരും ധരണീപതെ!
പ്രിയദർശനരാ നാട്ടാർക്കിഷ്ടരായ് സദ്ഗുണങ്ങളാൽ 4

അന്തിയ്ക്കുകിട്ടിടും ഭിക്ഷ കുന്തിയ്ക്കായേകമായവർ
അവം ഭാഗിച്ചഭാഗങ്ങളവരങ്ങുണ്ടുകൊണ്ടിടും 5
അർദ്ധഭാഗം വീരരമ്മയൊത്തു ഭക്ഷിച്ചിതായവർ
അർദ്ധഭാഗം ഭീമസേനനശിച്ചിതു മഹാബലൻ 6
ഏവമായോഗ്യരാ നാട്ടിൽ മേവിപ്പോരും പ്രകാരമെ
ഒട്ടകാലംചെന്നു കേളിച്ചട്ടത്തിൽ ഭരതർഷഭ! 7
പിന്നീടൊരിയ്ക്കൽ ഭിക്ഷയ്ക്കാമന്നവർഷഭർ പോയിനാർ
എന്തുകൊണ്ടോ ഭീമസേനൻ കുന്തിയോടൊത്തുമേവിനാൻ 8
ഉടനാർത്തസ്വനം കേട്ടോരം ധരണീസുരമന്ദിരെ
ഏറമുണ്ടായതായിട്ടു കേട്ടാളാക്കുന്തി ഭാരത! 9
പരം കേണിട്ടുകരയുമവരെപ്പാർത്തുകണ്ടുടൻ
കനിവാലെ സാധുഭാവാല്കുന്തിയ്ക്കേറെം പൊറാതെയായ് 10
ദുഃഖംകൊണ്ടു കലങ്ങീടും കരളോടൊത്തുടൻ പൃഥ
കല്യാണി കനിവാർന്നീടംവണ്ണം ഭീമനൊടോതിനാം 11
സുഖമായ് നമ്മംപാർക്കുന്നീ ബ്രാഹ്മണന്റെ ഗൃഹാന്തരെ
ധാർത്തരാഷ്ട്രൻ ധരിയ്ക്കാതെ സൽക്കാരാൽ ദുഃഖമെന്നിയെ
ഈഞാനോർക്കുന്നിതുണ്ടുണ്ണീ! വിപ്രേന്ദ്രന്നെന്തുകൊണ്ടുഞാൻ
പ്രിയംചെയ്യേണ്ടു ഗേഹത്തിൽസ്സുഖമായ്പാർത്തതിനി 13
അവനല്പോ പുമാൻ ചെയ്തോരുപകാരം കെടാത്തവ
പരൻ ചെയ്തതിനെക്കാളുമേറെയങ്ങോട്ടുചെയ്യണം 14
എന്നാലിബ്രാഹ്മണന്നേറമിന്നാപത്തുണ്ടു നിശ്ചയം
അതിൽസ്സഹായം ഞാൻ ചെയ്യാതിപ്പോഴംചെയ്തതായ്വരും 15

ഭീമസേനൻ പറഞ്ഞു.

അറിഞ്ഞാലുമിവന്നെന്താണിപ്പോളുണ്ടായ സങ്കടം 16
അറിഞ്ഞതിന്നൊരുങ്ങാം ഞാനേറെം ദുഷ്കരമാകിലും

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

അവരേവമുരയ്ക്കുമ്പോഴം വീണ്ടും കേഴംക്കായിപ്രഭാതെ! 17
ആർത്തിയോടാ ദ്വിജൻ ഭാര്യയൊത്തുകേഴുന്ന നിസ്വനം

പരം വിപ്രേന്ദ്രനേറയന്തഃപുരത്തിൽ കന്തികേറിനാം 18
കട്ടിയെക്കെട്ടിയിട്ടാർത്തിപ്പെട്ടിടും പൈകണാക്കിനെ
ഭാര്യയോടും മകനൊടും മകളോടും ദ്വിജേന്ദ്രനെ 19
തലതാഴ്ത്തിയിരുന്നീടും നിലയിൽക്കണ്ടിതായവം.

ബ്രാഹ്മണൻ പറഞ്ഞു.

സത്യതീർന്നിങ്ങു ജീവിപ്പതെത്രെ ചീത്തയനർത്ഥമെ 20
ദുഃഖകരം പരാധീനം വായ്ക്കുമപ്രിയമാഴ്വതാം
ജീവിയ്ക്കിലേറവും ദുഃഖം ജീവിയ്ക്കിൽപ്പെരുതാർത്തിയാം
ജീവിയ്ക്കിലായവന്നേറ്റം കൈവരും സങ്കടം ദൃഢം
ആത്മാവൊരുത്തൻ ധർമ്മാർത്ഥകാമങ്ങളം കലരുന്നവൻ 22
ഇവയായ് വേർവിടുമ്പോഴ്തം കേവലം ബഹുദുഃഖമാം
ചിലർ ചൊൽവൂ മോക്ഷമാം മേൽനിലയായതു നാസ്തിതാൻ
അർത്ഥംനേടുന്നതായാലിങ്ങെത്രയും നരകമാകവെ
അർത്ഥമാശിപ്പതേ ദുഃഖമർത്ഥമൊത്താലതിൽപ്പരം 24
അർത്ഥത്തിലിഷ്ടപ്പെട്ടോനങ്ങർത്ഥനാശത്തിലേറ്റമാം
ഇനിയ്ക്കാപത്തൊഴിഞ്ഞീടാൻ കാണുന്നില്ലൊരു മാർഗ്ഗവും 25
വധൂബാന്ധവരോടൊത്തു ബാധവിട്ടോടിയെങ്കിലൊ
തോന്നുന്നുണ്ടോ ബ്രാഹ്മണ! ഞാൻ മുന്നേ യതിച്ചതില്ലയൊ
സുഖംകിട്ടുന്നിടംപൂകാനതു കേട്ടീല ഹന്ത നീ
ഇങ്ങുപെറ്റുവളർന്നേൻ ഞാനിങ്ങെന്നചരന്നുമെന്നുനീ 27
പറഞ്ഞില്ലേ മഹാമൂഢ! പരം ഞാൻ പഠയുമ്പൊഴം
വൃദ്ധൻനിന്നചരനും സ്വർഗ്ഗത്തെത്തീനിന്നമ്മയും പുരാ 28
പൂർവ്വബന്ധുക്കളും പിന്നെന്തവിടെപ്പാർക്കുവാൻ പ്രിയം
ബന്ധുപ്രിയത്താൽ ഞാൻ ചൊന്നതന്നു നീ കേട്ടിടായ്കയാൽ
ബന്ധുനാശം വന്നുകൂടീ ഹന്ത ഹേ ബഹുസങ്കടം
അതല്പെന്നുടെ നാശം താനിതെൻ ബന്ധുക്കളാരെയും 30
സ്വശംസനെപ്പോലുപേക്ഷിച്ചിഹ ജീവിയ്ക്കയില്ല ഞാൻ
സുധർമ്മിണി പരം ദാന്തഹിതയെന്നമ്മപോലെതാൻ 31

സഖിവാനവർ കല്പിച്ച സുഖസൽഗതിയായവം
അചരനമ്മകംതന്നോം ഗാർഹസ്ഥ്യവൃത്തി നടത്തുവോം
വരിച്ച മന്ത്രമുറയായ് പ്പരിണീതി കഴിച്ചവം
കുലീനശീലമുടയോം കുലസന്തതി പെറവം 33
സാദ്ധ്വീനിർദ്ദോഷ നിയ്യെന്റെ ഭാര്യയേറമനപ്രിയ
നിന്നെജ്ജീവനമവേണ്ടീട്ട കൈവിടാൻ ശങ്കനല്ല ഞാൻ 34
പിന്നെയുണ്ടോ മകനെയങ്ങുപേക്ഷിയ്ക്കുന്ന ഞാനിഹ
ചെറുപെൺപ്രായമൊക്കാത്തോം ചിഹ്നങ്ങളം തികയാ—
[ത്തവം 35
ഭർത്താവിനുകൊടുപ്പാനായ് ബ്രഹ്മാവേല്പിച്ചുതന്നവം
പിതൃക്കൾക്കുമിനിയ്ക്കും ദൈവഹിതനാൽഗ്ഗതി നൽകുവോം
ഞാനുണ്ടാക്കിയൊരീക്കുട്ടിയിവളെക്കൈവിടില്ല ഞാൻ
ചിലർക്കു മനകിൽ സ്നേഹമേറിക്കാണാം മനുഷ്യരിൽ 37
ചിലർക്കു മകളിൽക്കൂടുമിനിയ്ക്കാ രണ്ടുമൊപ്പമാം
സൽഗ്ഗതിയ്ക്കും സന്തതിയ്ക്കും സുഖത്തിനുമൊരാശ്രയം 38
ബാലയാമിവം നിർദ്ദോഷയിവളെക്കൈവിടാ ദുഷ്ടം
ആത്മത്യാഗംചെയ്യുവെങ്കിൽപ്പരലോകത്തു ദുഃഖമാം 39
ഇവർ ഞാൻ കൈവിടുന്നാകിൽജ്ജീവിപ്പാൻ ശക്തരായ്വരാ
ഈക്കുട്ടത്തിലൊരാളേ വിട്ടെന്നാലും ക്രൂരകർമ്മമാം 40
ആത്മത്യാഗംചെയ്യിലിവർ ഞാനില്ലാഞ്ഞുമരിയ്ക്കുമെ
ഈക്കഷ്ടത്തിലിട്ടുപോയ് ഞാൻ ശക്തനല്ലാർത്തി—
[തീർക്കുവാൻ 41
അയ്യോ കഷ്ടം ബാന്ധവരൊത്തെത്തു ഞാൻ ഗതിനേടുവൻ
ഏവരും ചാകയാംഭേദം ജീവിക്കുന്നതു കഷ്ടമാം 42

നൂറ്റൻപത്തെട്ടാമദ്ധ്യായം

ബ്രാഹ്മണസ്ത്രീ പറഞ്ഞു.

ഹന്ത നീ പ്രാകൃതപ്രായം സന്തപിയ്ക്കുല്ലലേശവും
സന്താപകാലമല്ലിപ്പോളറിവുള്ള ഭവാനിതിൽ 1

മനുഷ്യനായാൽ മരണംകൂടാതൊക്കില്ലൊരാൾക്കുമെ
കൂടാതൊക്കാത്തദിക്കിങ്കൽക്കൂടാ സന്താപസംഗതി 2
ഭാര്യയും മകനും പിന്നെ മകളും സ്വാൎത്ഥമല്ലയൊ
വൃഥ തീൎക്കു ബുദ്ധിയാലും ഞാൻതാനങ്ങോട്ടുപോയിടാം 3
ഇതല്ലോ മുഖ്യമായോരു നാരീകൃത്യം സനാതനം
പ്രാണൻകളഞ്ഞുതാൻ ഭൎത്തൃപ്രീണനംചെയ്തുകൊള്ളണം 4
ആക്കൎമ്മംചെയ്തുവെന്നാലോ സൌഖ്യമാകും ഭവാനുമെ
ഇങ്ങുമപ്പരലോകത്തും തങ്ങാത്തക്കീൎത്തിനേടിടാം 5
ഇതല്ലോ വലുതാം ധൎമ്മമോതീടാമങ്ങയോടു ഞാൻ
അൎത്ഥധൎമ്മങ്ങളങ്ങെയ്ക്കു പൂൎത്തിയായ്ക്കാണ്മതുണ്ടിഹ 6
ഭാൎയ്യയെക്കൊണ്ടുള്ളൊരൎത്ഥമാൎയ്യനങ്ങെന്നിൽ നേടിനാൻ
മകളേയും മകനെയും പെറേറനനൃണയായിഞാൻ 7
മക്കളെപ്പോററിരക്ഷിപ്പാൻ ശക്തനല്ലോ ഭവാനിഹ
അവ്വണ്ണമിവരെപ്പോററിരക്ഷിപ്പാൻ ശക്തയല്ലഞാൻ 8
ഇനിക്കങ്ങില്ലയെന്നാലോ സൎവ്വപ്രാണധനേശ്വര!
മക്കളേതുനിലയ്ക്കാകും രക്ഷിയ്ക്കുന്നതുമെങ്ങിനെ 9
അങ്ങില്ലായ്കിൽബ്ബാലപുത്രവിധവാനാഥയായ ഞാൻ
മയ്യാദപ്പടിനിന്നിട്ടീ മക്കളെക്കാപ്പതെങ്ങിനെ 10
പേൎത്തും കുറുമ്പെഴും ദൃപ്തരൎത്ഥിപ്പോരിക്കുമാരിയെ
നിൻ ചാൎച്ചയ്ക്കൊത്തിടാത്തോരിൽനിന്നു രക്ഷിപ്പ
[തെങ്ങനെ 11
നിലത്തിട്ടീടിലോ മാംസം പല പക്ഷികളെത്തിടും
അവ്വണ്ണം പതിയില്ലാത്തപ്പെണ്ണിലെത്തീടുമാളുകൾ 12
ഇളക്കിത്തീൎത്തു ദുഷ്ടന്മാരലട്ടീടുമ്പൊഴന്നു ഞാൻ
സൽപഥത്തെക്കൈവിടാതെ നില്പാൻ വിപ്ര! കുഴങ്ങുമെ 13
നിൻകുലത്തിൽപിറന്നോരീ നിൎദ്ദോഷപ്പെൺകിടാവിനെ
പിതൃപൈതാമഹവഴിയ്ക്കാക്കാനാളാകയില്ല ഞാൻ 14
അനാഥനായ് സ്സൎവ്വനാശമേറേറാരീച്ചെറുപുത്രനിൽ
ധൎമ്മജ്ഞനങ്ങേപ്പോലീഞാൻസൽഗുണംചേൎപ്പതെങ്ങിനെ

അനാഥയീ നിന്മകളെത്താനെന്നേ നിരസിച്ചുമെ
അനർഹന്മാരാഗ്രഹിക്കും ശ്രുദ്ധരൊത്തുകണക്കിനെ 16
നിൻഗുണംചേരുമിവളെ ഞാൻ കൊടുക്കാതിരിക്കിലൊ
ബലാൽകൈക്കൊള്ളുമേ കാക്കയജ്ഞഹവ്യം കണക്കിനെ 17
തൽസ്ഥിതിക്കൊത്തമട്ടെന്യപുത്രനെപ്പാർത്തുമിങ്ങുഞാൻ
അനർഹവശയായീടും മകളെപ്പാർത്തുമങ്ങിനെ 18
നാട്ടിൽ നിന്ദാപാത്രമായിത്തന്നെത്താനറിയാതഹൊ
അവലിപ്പുജനംമൂലം ചാവുമേ വിപ്ര! നിശ്ചയം 19
ഞാനും പോയാലീക്കിടാങ്ങളങ്ങു കൈവിട്ട നന്ദനർ
വെള്ളംവറ്റീടിൽ മത്സ്യംപോലില്ലവാടം നശിയ്ക്കുമെ 20
എല്ലാംകൊണ്ടും മൂന്നുമേവമില്ലാതാവുമസംശയം
അങ്ങുപോയാലായതോർത്തിട്ടങ്ങെന്നെക്കൈവിടേണമെ 21
സ്ത്രീകംക്കിതേപുഷ്ടി കാന്തൻ പോകുംമുമ്പങ്ങുസൽഗതി
മക്കളെപ്പെറുടൻ നേടുകെന്നല്ലോ ചൊൽവു ധാർമ്മികർ 22
മകനേയുംവെടിഞ്ഞേ നീ മകളേയുമതേവിധം
ബന്ധുക്കളേയുമങ്ങെയ്ക്കുവേണ്ടി ഞാൻ ജീവനേയുമെ 23
യജ്ഞം തപസ്സുനിയമം പല ദാനമിവറിലും
മുഖ്യം ഭർത്തുപ്രിയഹിതസ്ഥിതിയാം നാരികൾക്കഹൊ 24
ഞാൻ ചെയ്വാൻതുടരുന്നോരീധർമ്മം പരമസമ്മതം
പ്രിയമാം ഹിതമാമേറമിതങ്ങെക്കും കുലത്തിനും 25
ഇഷ്ടാപത്യങ്ങളും പിന്നെ വിത്തവും ബന്ധുവർഗ്ഗവും
ഭാര്യയും നല്ലവർക്കാപദ്ധർമ്മമുക്തിക്കുസാധനം 26
ആപത്തിനായ് ധനംകാപ്പു ധനത്താൽക്കാപ്പു ഭാര്യയെ
ആത്മാവിനെദ്ധനം ഭാര്യയിവയാൽക്കാപ്പുകേവലം 27
ദൃഷ്ടാദൃഷ്ടഫലത്തിന്നായ് ഭാര്യ മക്കൾ ധനം ഗൃഹം
ഇവയെല്ലാം നേടിടേണമേവമാം ബുധനിശ്ചയം 28
കുലമെല്ലാമങ്ങൊരേടം കുലവർദ്ധനനിങ്ങുതാൻ
ഇതുരണ്ടും തുല്യമാകില്ലെന്നല്ലോ ബുധനിശ്ചയം 29

കായ്മെന്നാൽ നിർവ്വഹിയ്ക്കുതാന്താൻ തൻ ഗതിനേടുക
ഇനിക്കന്യജ്ഞതരിക മക്കളെക്കാത്തുകൊള്ളണെ 30
അവദ്ധ്യമാർ സ്ത്രീകളെന്നു ധർമ്മം ധർമ്മജ്ഞരോതുവോർ
ധർമ്മജ്ഞർപോലരക്കന്മാരെന്നെക്കൊന്നീലയെന്നുമാം 31
പുരുഷർക്കു വധംതീർച്ച സ്ത്രീകൾക്കോ സംശയം വധം
ധർമ്മജ്ഞ! നീയിതോർത്തെന്നെച്ചൊല്ലിവിട്ടീടവേണമെ 32
പ്രിയാനുഭവവുംപൂണ്ടു ധർമ്മമേറെറം ചരിച്ചുഞാൻ
തവ സന്തതിയും നേടീ ചാവാൻ സങ്കടമില്ലമെ 33
മക്കളെപ്പെറവും പരം വൃദ്ധനിൽ പ്രിയകാംക്ഷിണി
ഇതെല്ലാമോർത്തിതിന്നായിട്ടൊരുങ്ങീടുന്നതാണു ഞാൻ 34
എന്നെക്കൈവിട്ടുവെന്നാലുമങ്ങെയ്തുന്ന്യയെ വേട്ടിടാം
വീണ്ടുമായതിലുണ്ടാകും വേണ്ടും ധർമ്മപ്രതിഷ്ഠയും 35
അധർമ്മമല്ലാ പുരുഷർക്കേതുമെ ബഹുഭാര്യത
ആദ്യഭർത്താവിനേ ലംഘിപ്പതോ സ്ത്രീകൾക്കധർമ്മമാം 36
ഇതെല്ലാമോർത്തുമങ്ങാത്മത്യാഗം നിന്ദ്യമതോർത്തുമെ
കാത്തുകൊള്ളുക തന്നേയും കുലവും മക്കളേയുമെ 37

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

എന്നുരയ്ക്കും ഭാര്യയെത്താൻ പുൽകിബ്ഭർത്താവു ഭാരത!
ഭാര്യയോടൊത്തു കണ്ണീരുവാർത്തു ദുഃഖിച്ചിതേറെറവും 38

നൂറാൻ പത്തൊമ്പതാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

ദുഃഖംപെരുക്കുമവർ തൻ വാക്കുകേട്ടോരു നേരമെ
വായ്ക്കും ദുഃഖം പെട്ടമ്മാറായക്കന്യകയുണർത്തിനാൾ 1
അനാഥരെപ്പോലെയെന്തിന്നാണേവം നിങ്ങൾ കേഴ്വതും
കേട്ടുകൊള്ളുവിനെൻവാക്കും കേട്ടതക്കതു ചെയ്യുവിൻ 2

ധർമ്മംപാർത്താൽത്യാജ്യയല്ലോനിങ്ങൾക്കീഞാന-
[സംശയം
ത്യാജ്യയാം ഞാനൊരുവളെ ത്യജിച്ചേല്ക്കുക രക്ഷയെ 3
എന്നെ രക്ഷിക്കുമെന്നോർത്താകുന്നു നേടുന്നു സന്തതി
എന്നാലീ വേണ്ടകാലത്തീയെന്നാലേ കരകേറുവിൻ 4
ഇഹലോകത്തിലോ ദുഷ്ടം പരലോകത്തിലോ പരം
കയററിവിടുമാപ്പുത്രൻ പുത്രനെന്നോതുമേ ബുധർ 5
ദൈഹിത്രനെക്കാത്തിരിപ്പുണ്ടെന്നിലത്രെ പിതാമഹർ
എന്നാൽ ഞാൻതന്നെ രക്ഷിപ്പേനിന്നെന്നചരന്റെ ജീവനെ
ബാലനെന്നനുജൻ താതൻ പരലോകം ഗമിക്കുകിൽ
അധികം താമസിയ്ക്കാതെ നശിക്കുമതു നിശ്ചയം 7
താതൻ സ്വർഗ്ഗം ഗമിയ്ക്കുയെന്നനുജൻ നഷ്ടനാകവെ
പിതൃപിണ്ഡം മുടിഞ്ഞീടുമതവർക്കതി ദുഃഖമാം 8
എന്നെപ്പിതാവും മാതാവും ഭ്രാതാവും വിട്ടുപോകിലൊ
ദുഃഖത്തിലും ദുഃഖമായിമരിപ്പേൻ ഗതികെട്ട ഞാൻ 9
നീരോഗൻ നീ വിട്ടുപോന്നാലമ്മയും മമ തമ്പിയും
സന്താനവും പിണ്ഡവുമെന്നെല്ലാമേ നിലനില്ക്കുമെ 10
താൻതാൻ പുത്രൻ തോഴി ഭാര്യ മക്കളോ ബുദ്ധിമുട്ടുതാൻ
ബുദ്ധിമുട്ടെങ്കൊഴിച്ചാലുമെന്നെദ്ധർമ്മത്തിനാക്കുക 11
അനാഥയായ് കൃപണയായ് ബാലയങ്ങിങ്ങുഴന്നു ഞാൻ
താതൻ പോയാലുഴന്നേറ്റം കഷ്ടപ്പെട്ടു കുഴങ്ങുമെ 12
എന്നാലോ ഞാൻ ചെയ്കൊൾവനീക്കുലത്തിന്റെ രക്ഷയെ
പുണ്യം നേടിക്കൊൾവനിന്നീ ദുഷ്കരക്രിയകൊണ്ടുതാൻ 13
അതല്ലെങ്കെന്നെയും കൈവിട്ടെങ്കൊട്ടക്കു ഗമിക്കുകിൽ
കഷ്ടപ്പെട്ടുകുഴങ്ങും ഞാനതോർത്തെന്നെത്തുണയ്ക്കണെ 14
ഞങ്ങൾ ധർമ്മം സന്തതിയെന്നിവയ്ക്കായ് ദ്വിജസത്തമ!
ആത്മാവിനെക്കാത്തിടുകീ ത്യാജ്യയെന്നെ ത്യജിക്കുക 15
ദുഃഖംചെയ്യേണ്ട കായ്ത്തിൽക്കാലം തെറ്റിച്ചിടായ്ക നീ

ഇതിലും പരമെന്തുണ്ടു ദുഃഖം നീ സ്വർഗ്ഗമെത്തിയാൽ 16
നായ്ക്കൾപോലെ പരാന്നത്തെത്തെണ്ടിഞങ്ങൾനടന്നിട്ടും
ബന്ധുക്കളൊത്തുനീ രോഗനങ്ങീക്ലേശമൊഴിയ്ക്കുകിൽ 17
മരിക്കാത്തവിധം വാഴ്വേൻ പരലോകേ സുഖിച്ചുഞാൻ
അറിവേനെന്നെ നൽകീടിൽ വിബുധന്മാർ പിതൃക്കളും 18
ഭവാൻ നൽകും ജലത്താലേ ഹിതത്തിന്നൊത്തിരിക്കുമെ

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

ഏവമായവൾ ചൊല്ലുന്നോരാവലാതികൾ കേട്ടുടൻ 19
അഛനമ്മകളും കന്യതാനും കേണിതു മുച്ചുരും
എല്ലാവരും കരഞ്ഞീടുന്നതുകണ്ടു കുമാരകൻ 20
കണ്ണുംമിഴിച്ചുനിന്നേവം ചൊന്നാനവ്യക്തസുന്ദരം
അഛനോ കരയായ്കമ്മേ! പെങ്ങളെ! യെന്നരച്ചുടൻ 21
പുഞ്ചിരിക്കൊണ്ടേവരിലും മാഞ്ചൊടിച്ചെന്നടുത്തുതെ
പിന്നെപ്പുല്ലൊന്നെടുത്തിട്ടു ചൊല്ലിനാൻ ഹൃഷ്ടനായവൻ 22
ഇതുകൊണ്ടു വധിപ്പേൻ ഞാൻ മാംസംതിന്നുമരക്കനെ
ഏവം ദുഃഖിച്ചിരുന്നീടുമവർക്കുമുടനീ വിധം 23
ബാലൻ കൊഞ്ചിച്ചൊന്നവാക്കാലേറെറം സന്തോഷമായിതെ
ഇതേസമയമെന്നോർത്തു കുന്തിയങ്ങോട്ടടുത്തുടൻ 24
ചത്തവർക്കുമുതാൽജ്ജീവൻകൊടുക്കുംവണ്ണമോതിനാൾ

നൂറ്റൊരുപതാമദ്ധ്യായം

കുന്തി പറഞ്ഞു.

എന്തുകാരണമീ ദുഃഖമെന്നിനിക്കറിയേണമെ
അറിഞ്ഞാലതുതീർത്തീടാം പരം തീർക്കാവതെങ്കിൽ ഞാൻ

ബ്രാഹ്മണൻ പറഞ്ഞു.

സത്തുക്കൾക്കൊത്തമട്ടല്ലോ ചൊൽവതും നീ തപോധനെ!
പക്ഷേ മനുഷ്യനന്നീ ദുഃഖം ശക്യമല്ലിഹ തീർക്കുവാൻ 2

ഈനാടിന്നരികിൽപ്പാപ്പു ബകനെന്നുള്ള രാക്ഷസൻ
ഈനാടിന്നുംപുരത്തിന്നുമീശനാകുന്നിതായവൻ 3
മർത്ത്യമാംസം തിന്നുതിന്നു ചീർത്ത ദുഷ്ടൻ നരാശനൻ
പാലിച്ചീടുന്നിതീ രാജ്യം ബലവാനസുരാധിപൻ 4
നാട്ടുംനഗരവും രക്ഷോഗാഢശക്തി തികഞ്ഞവൻ
അവൻ മൂലം ശത്രുഭയം ഭ്രതബാധയുമില്ലിഹ 5
അവന്നിതിന്നിരുപതുപറവെച്ചുള്ള ചോറുമെ
രണ്ടു പോത്തും കൊണ്ടുചെല്ലുമാളും പതിവുകപ്പുമാം 6
ഓരോ മനുഷ്യരേകേണം ചോറീവണ്ണം ദിനംപ്രതി
പല വർഷങ്ങൾചെന്നാലീനിലെക്ക്രൂഴംവരും ഗുണാം 7
അതുതെറ്റിക്കുവാനായിട്ടിതിലാരുദ്യമിക്കുമൊ
ഭാര്യാപുത്രാനുജിതം തിന്നുമവരെദ്ദുരാക്ഷസൻ 8
വേത്രകീയ ഗൃഹംവാഴും രാജാവോ നോക്കിടാ നയം
ഉപായവുമെടുപ്പീലീ വിപത്തിൽജ്ജളനാമവൻ 9
ശാശ്വതാനാമയം നാട്ടിലീജ്ജനം നേടിടുംവിധം
ബലംകെട്ടകരാജാവിൻ സ്ഥലത്തിൽപ്പാർക്കുമിജ്ജനം 10
ഇതും സഹിച്ചു വാണീടുന്നിതു കാലപ്പഴുപ്പിനാൽ
ആർക്കുവാൻ വിപ്രർശാസ്യന്മാരാർക്കുള്ളോരിച്ഛാചാരികം
ഗുണം കാണുന്നിടംകൂട്ടമിവർ പക്ഷികൾപോലവെ
മുന്നം നൃപനെനേടേണം പിന്നെബ്ഭാര്യാധനങ്ങളെ 12
ഇതുമൂന്നും നേടിവേണം ജ്ഞാതിപുത്രാദി രക്ഷണം
വിപരീതത്തിലായ്പോയീ നേടുമീമൂന്നിലും മമ 13
അതിനാലിപ്പൊഴീയാപത്തതിൽക്കേഴുന്നിതിജ്ജനം
നമുക്കായുന്നിതീയുഴമിന്നീകുലവിനാശനം 14
ചോറും പിന്നെയൊരാളേയും ശമ്പളം ഞാൻ കൊടുക്കണം
വിലക്കൊരാളെ വാങ്ങീടാനിനിക്കുമുതലില്ലിഹ 15
സുഹൃജ്ജനത്തെ നൽകാനോ ശക്തനാകുന്നതില്ല ഞാൻ

വഴിയില്ലാശരനിൽനിന്നൊഴിവാനിപ്പൊഴൊന്നുമെ 16
വൻകലക്കംപെട്ടും ഘോരസങ്കടക്കടലാണ്ടു ഞാൻ
എല്ലാസ്വജനവുംചേർന്നു ചെല്ലുവേനാശരാന്തികേ 17
അല്ലലാം ഞങ്ങളേയെല്ലാം കൊല്ലുമാക്ഷുദ്രരാക്ഷസൻ

നൂറ്റിരുപത്തൊന്നാമദ്ധ്യായം

കുന്തി പറഞ്ഞു,

വിഷാദിയ്ക്കായ്കയീബ്ഭീതി വിചാരിച്ചുള്ളിലേശവും
ആ രാക്ഷസങ്കൽനിന്നിട്ടുള്ളൊഴിവാൻ വഴികണ്ടുഞാൻ 1
അങ്ങയ്ക്കൊരു മകൻ പിന്നെ മകളൊന്നിവരുള്ളയോ
പതനിയോ പോകയെന്നുള്ളതേതുബോധിച്ചതില്ലമേ 2
ഇനിയുള്ള മക്കളുണ്ടു തനിച്ചായതിൽ വെച്ചൊരാൾ
അങ്ങെക്കുവേണ്ടിയാട്ടുഷ്ടരക്ഷസ്സിൻ ബലികൊണ്ടുപോം 3

ബ്രാഹ്മണൻ പറഞ്ഞു.

ഇതുചെയ്വില്ല ഞാൻ ജീവൻകൊതിച്ചിങ്ങൊരു കാലവും
അതിഥിബ്രാഹ്മണനുടെ വധം സ്വാർത്ഥത്തിനേല്പ്പയോ 4
കുലീനമാർ ധാർമ്മികകളല്ലാത്ത സ്ത്രീകൾ ചെയ്തിടാ
ആത്മത്യാഗം ബ്രാഹ്മണാർത്ഥമാത്മജത്യാഗവും ദ്വയം 5
ഇനിക്കുവേണ്ടും ശ്രേയസ്സീഞാനും നോക്കേണ്ടതല്ലയോ
ബ്രഹ്മഹത്യാത്മവധവുമിതിലാത്മവധം ഗുണം 6
ബ്രഹ്മഹത്യമഹാപാപം പ്രായശ്ചിത്തവുമില്ലിഹ
അറിഞ്ഞീടാതെ ചെയ്താലുമിനിയ്ക്കാത്മവധം ഗുണം 7
തനിയേ താനാത്മഹത്യയ്ക്കൊരുങ്ങുന്നില്ല ഞാൻ ശുഭേ!
പരൻ കൊല്ലുന്നതാണെങ്കിൽപ്പാപമെന്താണിനിയ്ക്കതിൽ 8
കല്പിച്ചുകൂട്ടി ഞാൻ ബ്രഹ്മഹത്യ ചെയ്യിപ്പതാകിലോ
പ്രായശ്ചിത്തവുമില്ലേറെന്ദ്യ ശംസം ബഹുഗർഹിതം 9
ഗൃഹാഗതത്യാഗമേവമാശ്രിതത്യാഗവും പരം

യാചിപ്പോനേക്കൊല്ലുവതും ന്യൂംസം ബുധഗർഹിതം 10
നിന്ദ്യകർമ്മം ചെയ്യരുതു ന്യൂംസവുമൊരിക്കലും
എന്നു പണ്ടുള്ള യോഗ്യന്മാരാപദ്ധർമ്മജ്ഞരോതുവോർ 11
പതിയോടൊത്തുതാൻ ചാകയെന്നിതാണു ഗുണം മമ
ബ്രഹ്മഹത്യക്കു ഞാനൊട്ടും സമ്മതിക്കില്ലൊരിക്കലും 12

കുന്തി പറഞ്ഞു.

ഇനിക്കുമീയുറപ്പാണു വിപ്രനെക്കാത്തുകൊള്ളുവാൻ
നൂറുണ്ടുമക്കളെന്നാലും മകൻ വിപ്രിയനായ്വരാ 13
എന്നാലീ രാക്ഷസൻ ശക്തനല്ലെൻമകനെ വീഴ്ത്തുവാൻ
ഉഗ്രവീര്യൻ മന്ത്രസിദ്ധിയൊത്തോൻ തേജസ്വിയെന്മകൻ
അരക്കന്നാച്ചോറശേഷമരമെത്തിക്കുമായവൻ
ആത്മസംരക്ഷയും ചെയ്യുമെന്നിനിക്കുണ്ടുറപ്പിതിൽ 15
അരക്കരാ വീരനോടു പൊരുതിക്കണ്ടതാണു ഞാൻ
ഊക്കെഴും തടിയന്മാരെയൊക്കയും കൊന്നിതന്നവൻ 16
ഇതാരോടും വിപ്ര! ഭവാനോതിപ്പോകായ്കാരിക്കലും
എൻപുത്രനെ ബുദ്ധിമുട്ടിച്ചീടും വിദ്യാർത്ഥിസഞ്ചയം 17
ഗുരുസമ്മതിക്കുടാതെൻമകനാമന്ത്രമോതിയാൽ
അവനാ മന്ത്രമതെക്കു ഫലിക്കില്ലെന്നു കേൾപ്പുഞാൻ 18
കുന്തിയേവം പറഞ്ഞപ്പോൾപ്പുതിയോടൊത്തു ഭ്രസുരൻ
സമ്മോദമാർന്നു മാനിച്ചാനമൂതൊക്കുന്ന വാക്കിനേ 19
പിന്നെക്കുന്തിയുമാ ഭ്രസുരേന്ദ്രനും ഭീമനോടുടൻ
ഇതുചെയ്കെന്നു ചൊന്നാരങ്ങതുമേറീടിനാനവൻ 20

നൂറ്റിരുപത്തിരണ്ടാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

ചെയ്തിടാമെന്നുടൻ ഭീമനോതിനില്ക്കുന്നനേരമേ
ചെന്നെത്തിനാർ ഭിക്ഷയുമായന്നു മറവുള്ള പാണ്ഡവർ 1

ആകാരംകൊണ്ടുള്ളറിഞ്ഞാപ്പാണ്ഡുപുത്രൻ യുധിഷ്ഠിരൻ
ഒറക്കുചെന്നമ്മയോട് മുറയും ചോദിച്ചിതിങ്ങിനേ 2

യുധിഷ്ഠിരൻ പറഞ്ഞു.

എന്തുചെയ്യാൻ പോയിട്ടന്തു ഭീമൻ ഭീമപരാക്രമൻ
ഇവിടെസ്സമ്മതത്തോടോ തനിച്ചോ ചെയ്തിട്ടന്നതും 3

കുന്തി പറഞ്ഞു.

എന്റെ വാക്കാൽത്തന്നെയാണു ചെയ്യുന്നതു പരന്തപൻ
ബ്രാഹ്മണാർത്ഥം മഹാകൃത്യമിപ്പുരീരക്ഷണാർത്ഥവും 4

യുധിഷ്ഠിരൻ പറഞ്ഞു.

ഇതെന്തുസാഹസം ചെയ്തിതതിദുഷ്കരമാം വിധം
പുത്രത്യാഗത്തിനെച്ചെറ്റും പ്രശംസിക്കില്ല സജ്ജനം 5
പരപുത്രന്റെരക്ഷക്കു തൻ പുത്രത്യാഗമെന്നതോ
ലോകവേദവിരുദ്ധം ഹാ പുത്രത്യാഗം കഴിച്ചു നീ 6
ഇവന്റെ കയ്യുതാങ്ങീട്ടാണുറങ്ങുന്നതുമിജ്ജനം
ക്ഷുദ്രന്മാരാകുമിച്ചോരു രാജ്യംനേടാൻ നിനപ്പതും 7
വീര്യമേറുമിവൻതൻ കൈവീര്യമോർത്താസ്സയോധനൻ
രാവുറങ്ങാറില്ല ദുഃഖഭാവാൽ ദുഃഖനിയൊത്തവൻ 8
ഈ വീരൻ തന്റെ വീര്യത്താലരക്കില്ലംകടന്നു നാം
മറവള്ളാപത്തുമവ്വണ്ണം ദുഷ്ടൻ ചതുരു പുരോചനൻ 9
ഇവന്റെ വീര്യംകൊണ്ടല്ലോ വസുവാണ്ടുള്ള ഭൂമിയെ
ധൃതരാഷ്ട്രജരെക്കൊന്നു നേടാനോർക്കുന്നതിജ്ജനം 10
അവ്വണ്ണമുള്ളീയിവനെയെന്തുകണ്ടു വെടിഞ്ഞു നീ
ദുഃഖങ്ങൾമൂലം നിൻ ബുദ്ധിയൊക്കയും കെട്ടുപോയിതോ 11

കുന്തി പറഞ്ഞു.

ഹേ യുധിഷ്ഠിര! മാഴ്കൊല്ലാ വൃകോദരനെയോർത്തു നീ
ബുദ്ധികെട്ടിട്ടല്ല തെല്ലുമിതഥം ഞാൻ നിശ്ചയിച്ചതും 12
ഈ വിപ്രന്റെ ഗൃഹത്തിങ്കൽമേവീസൌഖ്യത്തൊടിജ്ജനം
ധാർത്തരാഷ്ട്രരറിഞ്ഞീടാതാത്താദരമസങ്കടം 13

അതിനു പകരംചെയ്വാനിതൊന്നേ പാർത്ഥ! കണ്ടുഞാൻ
ഉപകാരം നശിക്കാതുള്ളവനാകുന്നു പൂരുഷൻ 14
പരൻ ചെയ്തതിനെക്കാളും പെരുത്തങ്ങോട്ടു ചെയ്യണം
അരക്കില്ലം ചുട്ടതിലീ മാരുതിപ്രൌഢി കണ്ടുഞാൻ 15
ഹിഡിംബവധവുംകണ്ടു വിശ്വസിക്കുന്നു ഭീമനെ
പതിനായിരമാനകുമെതിരാം ഭീമദോർബ്ബലം 16
ഇവനേന്തീലയോ വാരണാവതംമുതൽ നിങ്ങളെ
ഊക്കിന്നീ ഭീമനോടൊത്തുനില്ക്കുവാനില്ല മറെറാരാളും 17
ആക്രമിക്കും നൂനമിവൻ ചക്രപാണിയെയും രണേ
ജനിച്ചനാളിലേ വീണിതെന്നങ്കൽ മലമേലിവൻ 18
ഉടലിൻെറ കനംകൊണ്ടിട്ടടഞ്ഞൂ പാറയന്നെടോ
ബുദ്ധികൊണ്ടീ ഭീമനുടെ ശക്തികണ്ടിട്ട പാണ്ഡവ! 19
വിപ്രപ്രത്യുപകാരത്തിന്നിപ്രകാരമുറച്ചുഞാൻ
ലോഭമല്ലിതൊരജ്ഞാനമല്ല വിസ്മിത്തമല്ലമേ 20
ധർമ്മത്തിന്നായ്വിചാരിച്ചു നിശ്ചയംചെയ്തതാണു ഞാൻ
ഉണ്ടാകുമിതുകൊണ്ടിട്ട രണ്ടുകായ്യും യുധിഷ്ഠിര! 21
നിവാസത്തിൻ പ്രതീകാരം പെരുതായുള്ള ധർമ്മവും
കായ്യങ്ങളിൽ ബ്രാഹ്മണർക്കു സഹായംചെയ്യുവെങ്കിലോ 22
ക്ഷത്രിയൻ പുണ്യലോകത്തിലെത്തുമെന്നുണ്ടുറപ്പുമേ
ക്ഷത്രിയൻതൻ മൃത്യുമോക്ഷംക്ഷത്രിയൻചെയ്യുവെങ്കിലോ 23
പെരുതാം കീർത്തിയിങ്ങുണ്ടാം പരലോകത്തിലും പരം
വൈശ്യന്നായിസ്സഹായത്തെ ക്ഷത്രിയൻചെയ്യുവെങ്കിലും 24
അവനെല്ലാ നാട്ടിലുമേ ജനരഞ്ജനകിട്ടുമേ
ശരണം പാർത്തുവന്നെത്തും ശത്രുനെക്കാത്ത പാർത്ഥിവൻ 25
സ്വത്തേറി മന്നോർമാനിയ്ക്കും സല്ക്കുലത്തിൽജ്ജനിമേ
എന്നോവം ഭഗവാൻ വ്യാസനെന്നോട കുരുനന്ദന! 26
മുന്നമോതിയതാണീ ഞാനിന്നോം നിശ്ചയിച്ചതും

നൂറ്റാറുപത്തിമൂന്നാമദ്ധ്യായം

യുധിഷ്ഠിരൻ പറഞ്ഞു.

വേണ്ടാതാണിപ്പിടിയ്ക്കുമ്മേ! വീണ്ടുമേ ബുദ്ധിപൂർവ്വകം
ആർത്തബ്രാഹ്മണനിൽ കാരുണ്യത്താലിങ്ങിനെചെയ്തതും 1
പുരുഷാശനനെക്കൊന്നവരും ഭീമനുടൻ ദ്വന്ദ്വം
സൈരം ബ്രാഹ്മണനിൽപ്പ്രാരംകാരുണ്യംനീനിനയ്ക്കയാൽ
പരമെന്നാൽ നാട്ടുകാരിതറിയാത്ത വിധത്തിലായ്
പറഞ്ഞീ ബ്രാഹ്മണനെ നീ പരിചില്പാട്ടിൽ വെക്കണം 3
പിന്നെ രാത്രികഴിഞ്ഞിട്ടങ്ങന്നം വാങ്ങിച്ചു പാണ്ഡവൻ
ഭീമസേനൻ ചൊയ മിമാംസം തിന്നും രാക്ഷസനുള്ളിടം 4
ആ രാക്ഷസനിരിയ്ക്കുന്നോരരണ്യംപുക്കു ശക്തിമാൻ
ഉപർവിളിച്ചാൻ ചോരുരുളയുരുട്ടിക്കൊണ്ടു പാണ്ഡവൻ 5
ഉടനാ രാക്ഷസൻ ഭീമനുടെ ചൊല്പാൽ ചൊടിച്ചുഹോ
കുടുത്തുകൊണ്ടു പാഞ്ഞെത്തിയടുത്താൻ ഭീമനുള്ളിടം 6
മഹാകായൻ മഹാവേഗൻ മഹീചക്രം കുലുക്കുവോൻ
ചെങ്കണൽക്കണ്ണുമായ്ഗ്ഘോരൻ ചെമ്പൻമീശയുമുള്ളവൻ 7
കാതോളം വാതുറന്നുള്ളോൻ കാതുകീർത്തോൻ ഭയങ്കരൻ
പുരികങ്ങളം വളച്ചിട്ടു പരം ചുണ്ടുകടിച്ചുവൻ 8
ചോരുണ്ണും ഭീമനെക്കണ്ടു ഘ്ഘോരനായുള്ള രാക്ഷസൻ
കണ്ണുരുട്ടിച്ചൊടിച്ചിട്ടു ചണ്ഡമിങ്ങിനെ ചൊല്ലിനാൻ 9
ഇനിയ്ക്കുവെച്ച ചോറാരിങ്ങിനെ ഞാൻ കണ്ടുനില്ക്കുവേ
ഉണ്ടൊടുക്കുന്ന ദുർബുദ്ധിയന്തകൻവീടുപൂകുവാൻ 10
അതുകേട്ടാ ഭീമസേനൻ ചിരിച്ചുംകൊണ്ടു ഭാരത!
അരക്കനെക്കുസിടാതെ കീഴ്പ്പോട്ടം നോക്കിയുണ്ടതേ 11
ഭയങ്കരാരവംചെയ്തു കൈകളോങ്ങിട്ട രാക്ഷസൻ
ഭീമൻറനേരെപാഞ്ഞെത്തീതച്ചുകൊൽവാൻനരാധിപൻ 12
അടുക്കുമവനെ പുച്ഛത്തോടുംനോക്കീ വൃകോദരൻ

ചോറുണ്ടുകൊണ്ടുതാൻവാണാൻവൈരിജിത്തായപാണ്ഡവൻ
അമർഷംപൂണ്ടു കൌന്തേയഭീമനെബ്ഭീമരാക്ഷസൻ
രണ്ടുകൈകൊണ്ടുമേ തച്ചുകൊണ്ടാന്തുക്കിൽപുറത്തഹോ 14
രണ്ടുകൈകൊണ്ടുമീത്തല്ലുകൊണ്ടുതാന്തുക്കിലെങ്കിലും
ശക്തൻ ഭീമൻ നോക്കിയില്ലരക്കനേ വീണ്ടുമുണ്ടുതേ 15
പരം പൊടിച്ചൊരു മരം പറിച്ചിട്ടഥ രാക്ഷസൻ
മരുൽസൂനുവിനെത്തല്ലാനരമൂക്കോടടുത്തുതേ 16
ഭീമനച്ചോറങ്ങുമെല്ലെക്കാമംപോലുണ്ടു വീര്യവാൻ
ജലസ്പർശം കഴിച്ചിട്ടു നിലയായ്പോരടിയ്ക്കുവാൻ 17
രക്ഷസ്സു കോപാൽവിട്ടോരാ വൃക്ഷം വീരൻ വൃകോദരൻ
പുഞ്ചിരിക്കൊണ്ടിടങ്കയ്യാൽത്തഞ്ചം നോക്കിപ്പിടിച്ചുതേ 18
പല വൃക്ഷങ്ങളും പിന്നെ ബലവാനായ രാക്ഷസൻ
ഭീമന്റെ നേർക്കെറിഞ്ഞാനാബ്ഭീമനങ്ങോട്ടമങ്ങിനേ 19
വൃക്ഷങ്ങൾ മുടിയുമ്മാറാ വൃക്ഷയുദ്ധം ഭയങ്കരം
നരരാക്ഷസരാജന്മാർ നരനാഥ! നടത്തിനാർ 20
തൻപേർ വിളിച്ചുചൊല്ലീട്ടാ വമ്പേറും ബകരാക്ഷസൻ
ഭീമം പാഞ്ഞേറ്റ ബലിയാം ഭീമനെപ്പിടിക്കുടിനാൻ 21
കെട്ടിപ്പിടിച്ചുടൻ ഭീമൻ ദുഷ്ടരക്ഷസ്സിനേയുമേ
കടഞ്ഞുകൊൾകിലും പാരമിടഞ്ഞൂക്കിൽ വലിച്ചുതേ 22
ഭീമൻ വലിക്കുമ്പൊഴവൻ ഭീമനേയും വലിച്ചുടൻ
പരം പ്രയത്നപ്പെട്ടിട്ടും പൊരുതീ പുരുഷാശനൻ 23
അലമായവർതന്തുക്കിൽക്കുലുങ്ങീ ധരണീതലം
തടിച്ച വൃക്ഷങ്ങളെയും പൊടിച്ചാരവരുൽക്കടം 24
രക്ഷസ്സിനന്തുക്കിടിഞ്ഞെന്ന തൽക്ഷണം കണ്ടു മാരുതി
തട്ടിവീഴിച്ചു ഞെക്കീട്ടു മുട്ടിനാലാഞ്ഞുകുത്തിനാൻ 25
പിന്നെക്കാൽമുട്ടവൻ പൃഷ്ഠംതന്നിൽ കുത്തിയമർത്തുടൻ
വലങ്കയ്യാൽക്കഴുത്തിന്മേൽബ്ബലത്തിൽ പിടികൂടിനാൻ 26
ഇടങ്കയ്യാൽക്കടിക്കെട്ടിലുടുചേലപിടിച്ചുടൻ

ഒടിച്ചു ഭീമനാ രക്ഷസ്സിടിപോലലറീ തദാ 27
ഊക്കിൽ ഭീമനൊടിക്കുമ്പോളുഗ്രരക്ഷസ്സുതന്നുടെ
വക്ത്രത്തിൽനിന്നുടൻ ചോരകക്കി താഴത്തുചാടിതേ 28

നൂറ്റമ്പത്തിനാലാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

ഭഗ്നപാർശ്വാംഗനായുക്കിലലറീട്ടനായവൻ
പർവ്വതംപോലെയുള്ളോരു ബകനങ്ങിനെ ചത്തുപോയ് 1
ആ രാക്ഷസന്റെറയമ്മട്ടുള്ളാരവം കേട്ട ബാന്ധവർ
പരിചാരകരോടൊത്തുഗൃഹംവിട്ടോടിയെത്തിനാർ 2
പേടിച്ചു മൂഢരായുള്ളോരവരെത്തത്ര മാരുതി
സമാധാനപ്പെടുത്തീട്ട നിശ്ചയംചെയ്തിരുത്തിനാൻ 3
മേലിൽ മാനുഷരെക്കൊന്നിടൊല്ലാ നിങ്ങളൊരിക്കലും
കൊന്നുപോയാലുടൻതന്നെ വധംചെയ്തിടുമെന്നു താൻ 4
അവന്റെറയാ വാക്കുകേട്ടിട്ടാ രക്ഷസ്സുകൾ ഭാരത!
ഏവമാവാമെന്നുവെച്ചാ നിശ്ചയം സ്വീകരിച്ചുതേ 5
അന്നുതൊട്ടവിടെ സ്സൈരമ്യരെന്നമട്ടായി രാക്ഷസർ
നഗരത്തിൽക്കാണുമാറായ് നഗരസ്ഥർക്കുകേവലം 6
ചത്ത രാക്ഷസനേ ഭീമൻ ശക്തികൈക്കൊണ്ടെടുത്തുടൻ
ദ്വാരത്തിൽക്കൊണ്ടുവെച്ചിട്ടങ്ങാരുംകാണാതെപോയിനാൻ
ഭീമന്റെറ കയ്യ്ക്കുകൊണ്ടാബ്ബകൻ ചത്തതുകണ്ടുടൻ
തൽബ്ബന്ധുലോകം പേടിച്ചിട്ടങ്ങുമിങ്ങും കടന്നുപോയ് 8
ഭീമനായവനെക്കൊന്നു വിപ്രഗേഹം ഗമിച്ചുടൻ
നടന്നകഥയൊക്കേയും നരനാഥനൊടോതിനാൻ 9
പരം പുരാൽ പ്രഭാതത്തിൽപുറത്തെത്തീട്ട നാട്ടുകാർ
കണ്ടു ചോരയുമാറാടിച്ചത്തുവീണോരരക്കനെ 10
പർവ്വതംപോലെ വലുതായ്ക്കിടക്കും രൌദ്രമൂർത്തിയെ
കണ്ടുടൻ കളർമേയ് പൂണ്ടുനിന്നുപോയത്ര നാട്ടുകാർ 11

ഏകചക്രയിലെത്തീട്ടീക്കഥയോതീടിനാർ ചിലർ
പരം പത്തായിരംകൂടിപ്പുരവാസികളായവർ 12
ആബാലവൃദ്ധം ബകനെകാണ്മാൻ നാരികളൊത്തുപോയ്
അതിമാനുഷമായോരിക്കർമ്മം കണ്ടത്ഭുതത്തൊടും 13
ദൈവതാർച്ചനചെയ്താരങ്ങേവരും ധരണീപതേ!
പിന്നെക്കണക്കാക്കിനോക്കിയിന്നാർക്കാണുഴമെന്നവർ 14
അറിഞ്ഞാ വിപ്രനെക്കണ്ട പരം ചോദിച്ചിതേവരും
ഇത്ഥം ചോദ്യംതുടർന്നപ്പോൾക്കൌന്തേയരെ മറച്ചവൻ 15
പൌരന്മാരോടിപ്രകാരം പറഞ്ഞാൻ ഭ്രസുരശ്രേഷ്ഠൻ
ബന്ധുക്കളോർത്തീയശനിക്കന്നം നൽകേണ്ട കല്പന 16
ഇനിക്കുവന്നതായ്ക്കണ്ടു മന്ത്രസിദ്ധൻ മഹീസുരൻ
ചോദിച്ചറിഞ്ഞാനെന്നോടിപ്പുരത്തിന്നുടെ സങ്കടം 17
ആശ്വസിപ്പിച്ചു ചൊന്നാനാ വിപ്രൻ മന്ദസ്മിതത്തൊടും
ആ ദുഷ്ടനു കൊടുക്കേണ്ടുമന്നം ഞാൻ കൊണ്ടുചെല്ലുവൻ 18
എന്നെപ്പറ്റിബ്ഭയംതെല്ലും തോന്നീടേണ്ടെന്നുമോതിനാൻ
അദ്ദേഹമാച്ചോറുമായിട്ടെത്തീ ബകവനാന്തരേ 19
അവനായിവരാം ലോകഹിതമീ ക്രിയചെയ്തതും
ഉടനേ വിസ്മയപ്പെട്ട വിപ്രരും ക്ഷത്രിയേന്ദ്രരും 20
വൈശ്യരും ശൂദ്രരും നന്ദ്യാ നടത്തീ ബ്രാഹ്മണോത്സവം
പരം പുറന്നാട്ടുകാരും പുരത്തെയ്യുടനെത്തിനാർ 21
അത്യദ്ഭുതമിതും പാർത്താർ പാർത്തു പാർത്ഥരുമിങ്ങനെ

ചൈത്രരഥപർവ്വം

നൂറ്റൊമ്പത്തഞ്ചാമദ്ധ്യായം

ജനമേജയൻ പറഞ്ഞു.

ഏവമാബ്ബകനെക്കൊന്നവിട്ടിട്ടാ പുരുഷർഷഭർ
അതിൽപിന്നീടെന്തുചെയ്തു ഭ്രസുരാത്തമ! പാണ്ഡവർ 1

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

അവിടെത്തന്നെ പാർത്താരാമ്പുകനെക്കൊന്ന പാണ്ഡവർ
ബ്രഹ്മാധ്യയനവുംചെയ്താ ബ്രാഹ്മണൻ തൻ ഗൃഹോദരേ 2
ഏവമൊട്ടദിനം ചെന്നശേഷം സുവ്രതനാം ദ്വിജൻ
പാർക്കുവാൻ ചെന്നിതാ വിപ്രമുഖ്യൻതന്നുടെ മന്ദിരേ 3
വിപ്രോത്തമൻ വേണ്ടമട്ടാ വിപ്രനെസ്സൽക്കരിച്ചുടൻ
കിടപ്പാനിടവും നൽകിയവന്നങ്ങതിഥി പ്രിയൻ 4
പാണ്ഡവശ്രേഷ്ഠരും കുന്തീദേവിയുംകൂടിയപ്പൊഴേ
നാനാകഥ കഥിപ്പോരാ വിപ്രനെസ്സേവചെയ്യതേ 5
കഥിച്ചു പല ദേശങ്ങളം സൽതീർത്ഥങ്ങളം സരിത്തുകളം
രാജാക്കൾ നാടുനഗരമിവയൊക്കയുമാ ദ്വിജൻ 6
ഓരോ വൃത്താന്തമോതീട്ടങ്ങൊടുവിൽജ്ജനമേജയ!
പാഞ്ചാലനാട്ടിലാശ്ചര്യംചൊല്ലീ കൃഷ്ണാസ്വയംവരം 7
ധൃഷ്ടദ്യുമ്നോൽപ്പത്തിയുമാശ്ശിഖണ്ഡിയുളവായതും
ദ്രുപദന്റെ മഖേ കൃഷ്ണയയോനിജ ജനിച്ചതും 8
ലോകത്തിലത്യത്ഭുതമാ യോഗ്യന്റെ കഥകേട്ടതിൽ
ഒട്ടക്കം വിസ്തരിച്ചെല്ലാം ചോദിച്ചാർ പുരുഷർഷഭർ 9

പാണ്ഡവന്മാർ പറഞ്ഞു:

തീയ്യിൽനിന്നാദ്രുപദഭ്രഷ്ടദ്യുമ്നനുമത്ഭുതം
വേദിമദ്ധ്യത്തിൽനിന്നിട്ട കൃഷ്ണയ്ക്കും ജന്മമെങ്ങിനെ 10
ദ്രോണാചാര്യനിൽനിന്നിട്ടെന്താണസ്ത്രങ്ങം പഠിയ്ക്കുവാൻ
ഇഷ്ടരാമവരെന്താണമ്മട്ടതമ്മിൽ പിണങ്ങുവാൻ 11

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

ഇതേവമാ നരശ്രേഷ്ഠർ ചോദിച്ചോരാ ദ്വിജോത്തമൻ
അതെല്ലാം ചൊല്ലിരാജേന്ദ്ര! ദ്രൌപദീസംഭവത്തെയും 12

നൂറ്റിരുപത്താറാമദ്ധ്യായം

ബ്രാഹ്മണൻ പറഞ്ഞു.

ഗംഗാദ്വാരത്തിൽ വാണാനങ്ങാചാര്യൻ താപസോത്തമൻ
ഭരദ്വാജൻ മഹാവിദ്വാൻ പെരുത്തും സംശിതവ്രതൻ 1
ഗംഗാസ്നാനം യോഗിയങ്ങു ചെയ്യുമ്പൊഴ്തു കണ്ടതേ
മുമ്പേ കളിച്ചുനില്പോരു ഘൃതാചി സുരവേശ്യയെ 2
കാറേറിറവംക്കുള്ള വസ്ത്രമാറിവക്കത്തഴിഞ്ഞുപോയ്
നഗ്നയാമവളെക്കണ്ടു ഹന്ത കാമിച്ചുമാമുനി 3
അപ്പെണ്ണിൽക്കരളേറോരാ ബ്രഹ്മചാരിമുനിയ്ക്കഹോ
സ്ഖലിച്ചു രേതസ്സുതവൻ കാലേ ദ്രോണത്തിലാക്കിനാൻ 4
അതിലുണ്ടായുടൻ ദ്രോണനാ ധീമാൻകുമാരകൻ
വേദവേദാംഗങ്ങളെല്ലാമഭ്യസിച്ചീടിനാനവൻ 5
ഭരദ്വാജനിഷ്ടനത്രേ പൃഷതൻ പൃഥിവീശ്വരൻ
അവന്നുമുണ്ടായക്കാലം ദ്രുപദാഭിധനാത്മജൻ 6
പതിവായാശ്രമംപുക്കാ ദ്രോണനോടൊത്തുപാർഷതൻ
കളിച്ചിതദ്ധ്യയനവുംകഴിച്ചു ക്ഷത്രിയഷ്ഭൻ 7
പൃഷതൻതീർന്നതിൽപ്പിന്നെ ദ്രുപദൻ ഭ്രമികാത്തുതേ
ദ്രോണൻ കേട്ടു ശ്രീപരശുരാമൻ സർവ്വംകൊടുപ്പതായ് 8
കാട്ടകേവമ്പൊഴാ രാമനോടുപോയ് ദ്രോണനോതിനാൻ
വിത്താർത്ഥി ഞാൻവന്ന ഭാരദ്വാജൻദ്രോണൻ മഹാപ്രഭോ

രാമൻ പറഞ്ഞു.

ശരീരംമാത്രമൊഴികെയെല്ലാം തീർത്തുകൊടുത്തുഞാൻ
അസ്ത്രങ്ങളോ ദേഹമോ ഹേസദ്വിജേന്ദ്ര! വരിയ്ക്കുടോ 10

ദ്രോണൻ പറഞ്ഞു.

സർവ്വാസ്ത്രവുമതിന്നൊക്കെസ്സംഹാരവുമതേവിധം
പ്രയോഗവുമതിന്നെല്ലാമീയിവനോകണം ഭവാൻ 11

ബ്രാഹ്മണൻ പറഞ്ഞു.

ഏവമെന്നായവന്നായിട്ടേകിനാൻ ഭൃഗുനന്ദനൻ
ഏറവാങ്ങീട്ടുടൻ ദ്രോണനേറവും കൃതകൃത്യനായ് 12

സാമോദനായിട്ടും ദ്രോണൻ രാമൻ നൽകിയത്തമം
ബ്രഹ്മാസ്ത്രന്നെയും നേടിച്ചെമ്മേ മർത്ത്യരിൽമുമ്പനായ്
പരം ദ്രുപദനെക്കണ്ടാബ്ഭാരദ്വാജൻ പ്രതാപവാൻ
പറഞ്ഞു പുരുഷവ്യാഘ്രൻപ്രിയൻ ഞാനോർക്കുകെന്നതാൻ

ദ്രുപദൻ പറഞ്ഞു.

അശ്രോത്രിയൻ ശ്രോത്രിയന്നരഥി തോഴർ രഥിയ്ക്കുമേ
അപാർത്ഥിവൻ പാർത്ഥിവന്നുമാകാ മൻവേഴ്ച്ചവേഴ്ച്ചയോ 15

ബ്രാഹ്മണൻ പറഞ്ഞു.

പാഞ്ചാല്യനെപ്പററിയൊന്നു താൻ ചിത്തത്തിലുറച്ചുടൻ
കുരുമുഖ്യരെഴും ഹസ്തിപുരം പൂകീടിനാനവൻ 16
ആ ദ്രോണൻവന്നതിൽത്തന്നെറപൌത്രരേയും ധനൌഘവും
കൊടുത്താൻ ശിഷ്യരായിട്ടങ്ങുടൻ ഭീഷ്മനവന്നഹോ 17
അസ്ത്രശിക്ഷയ്ക്കുരുമ്പെട്ട ശിഷ്യരാം പാർത്ഥരോടുടൻ
ദ്രോണൻചൊന്നാൻ ശിഷ്യവത്സനുചിതം ദ്രുപദമർദ്ദനം 18
ഗുരുദക്ഷിണയായിട്ടൊന്നിരിപ്പുണ്ടെന്റെ മാനസേ
കൃതാസ്ത്രരാം നിങ്ങളുത്തചെയ്തീടാനേറെച്ചൊല്ലുവിൻ 19
അജ്ജുനൻ മുതൽപേരായതേറേരാതീ ഗുരുവോടുടൻ
കൃതാസ്ത്രരായ്പ്പാണ്ഡവന്മാർ കൃതനിശ്ചയരായതിൽ 20
ദ്രോണൻ വീണ്ടുംചൊല്ലി ഗുരുദക്ഷിണാർത്ഥത്തിനിങ്ങിനേ
പാർഷതൻ ദ്രുപദാഭിഖ്യൻ ക്ഷത്രവത്യവനീശ്വരൻ 21
അവനോടാ നാടുനേടീട്ടിവന്നുടനെ നൽകുവിൻ
പോരാൽ ദ്രുപദനേവെന്നു വീരരാം പഞ്ചപാണ്ഡവർ 22
പിടിച്ചുകെട്ടിസ്സചിവരോടും ദ്രോണന്നു നൽകിനാർ

ദ്രോണൻ പറഞ്ഞു.

പോർത്തുംനിന്നോടുഞാൻസഖ്യംപ്രാർത്ഥിക്കുന്നേൻനരാധിപ
അരാജാവൊരു രാജാവിന്നിഷ്ടനാവുക വയ്യുപോൽ
അതാണു ഞാൻ യജ്ഞസേനരാജ്യം നിയ്യൊത്തുവീണ്ടതും 24

ഗംഗക്കു തെക്കേക്കരയിലങ്ങു മന്നൻ വടക്കു ഞാൻ

ബ്രാഹ്മണൻ പറഞ്ഞു.

ഭരദ്വാജാത്മജനിതു പറഞ്ഞളവുപാർഷതൻ 25
അസൂയവിത്തമനാ ദ്രോണവിപ്രനോടേവമോതിനാൻ
ഏവമാട്ടേ നന്മവരും ഭാരദ്വാജമഹാമതേ! 26
ആസ്സത്യം നിലനില്ക്കട്ടേ നിത്യമങ്ങോർത്തിടുംവിധം
അന്യോന്യമേവം ചൊല്ലീട്ടനന്തായ് സഖ്യംകഴിച്ചുവർ 27
പിരിഞ്ഞു ദ്രോണപാഞ്ചാല്യവീരർ വന്നവഴിക്കുതാൻ
അവമാനമിതെപ്പോഴുമവന്റെ കരൾവിട്ടഹോ 28
പോവാതെയായ് ബുദ്ധികെട്ടാ ഭ്രുവാനോർക്കോൻ മെലിഞ്ഞു
[പോയ്

നൂറ്റിരുപത്തേഴാമദ്ധ്യായം

ബ്രാഹ്മണൻ പറഞ്ഞു.

അമർഷി പാർഷദനുപൻ കർമ്മസിദ്ധിജേന്ദ്രരേ
തിരഞ്ഞുചുറ്റീ ധരണീസുരമുഖ്യഗ്രഹങ്ങളിൽ 1
എത്രയും മാൽപൂണ്ടുകൊണ്ടാൻ പുത്രജന്മം കൊതിച്ചുവൻ
നല്ല പുത്രനിനിക്കുണ്ടായില്ലയെന്നെന്നുമോർത്തുതേ 2
പിറക്കും മക്കൾനന്നല്ലെന്നുരക്കും നിരസിച്ചുവൻ
ദ്രോണരിൽ കറവെച്ചെന്നും താനേറ്റം നെടുവീർപ്പിടും 3
ദ്രോണർക്കുള്ളോരാ പ്രഭാവം വിനയം ശിക്ഷവിക്രമം
ഇവയോർത്താക്ഷാത്ബലാൽ നിവൃത്തികരുതീലവൻ 4
പ്രതിക്രിയക്കുതാനേറ്റം പ്രയത്നംചെയ്യ ഭാരത!
കന്മാഷീപുരി ചുറ്റുംതാൻ ഗംഗാതീരേ നടന്നവൻ 5
പുണ്യമാം ബ്രാഹ്മണഗ്രാമം കണ്ടണഞ്ഞു മഹീശ്വരൻ
അതിൽ സ്നാതകനല്ലാതെ വ്രതമില്ലാതെയില്ലൊരാൾ 6

അവ്വണ്ണമാ മഹാഭാഗൻ നിർവ്വൃഢവ്രതരായഹോ
യാജോപയാജരാം ബ്രഹ്മർഷീന്ദ്രരെക്കണ്ടു ശാന്തരായ് 7
സംഹിതാദ്ധ്യയനംചെയ്യോർ ഗോത്രംകൊണ്ടിട്ട കാശ്യപർ
കാനീനന്മാർ തുല്യരൂപരാണീ ബ്രഹ്മർഷിസത്തമർ 8
അവൻ ക്ഷണിച്ചാനവരെസ്സുവ്വകാമം കൊടുത്തുമേ
അവർക്കെഴും ബലംപാർത്തിട്ടവനൊററയ്ക്കിരിയ്ക്കുവേ 9
സമ്പ്രീതിയേറാശ്രയിച്ചാൻ തമ്പിയാമുപയാജനേ
കാൽതലോടീട്ടിഷ്ടമോതിക്കാമമെല്ലാം കൊടുത്തഹോ 10
നൃപൻ മുറയ്ക്കു പൂജിച്ചിട്ടുപയാജനൊടോതിനാൻ
ഇനിയ്ക്കാ ദ്രോണനെക്കൊല്ലും പുത്രനുണ്ടായ്വരുംവിധം 11
കർമ്മംചെയ്ക ഭവാനെന്നാലർബ്ബുദംപയ്ക്കളെത്തരാം
എന്നല്ല പിന്നെയെന്തെല്ലാം നിനക്കിഷ്ടം ദ്വിജസത്തമ! 12
അതൊക്കയും തന്നിടാം ഞാനതിന്നില്ലൊരു സംശയം
എന്നുകേട്ടിട്ട ഞാൻ ചെയ്വില്ലെന്നോതീ മുനിയുത്തരം 13
ദ്രുപദൻ വീണ്ടുമവനെസ്സൃഷ്ടിച്ചു കനിഞ്ഞിടാൻ
ഒരാണ്ടേവം കഴിഞ്ഞിട്ടങ്ങുപയാജൻ ദ്വിജോത്തമൻ 14
പരം മധുരമാംവണ്ണം ദ്രുപദൻ തന്നോടോതിനാൻ
കൊടുങ്കാട്ടിൽ സഞ്ചരിയ്ക്കുന്നിടയ്ക്കെൻ ജ്യേഷ്ഠസോദരൻ15
എടുത്തു ശുദ്ധിനോക്കാതെയൊരിടം വീണൊഴും ഫലം
കണ്ടേടൻ പിന്തുടരും ഞാനീയണ്ണൻചെയ്തോരസാമ്പ്രതം 16
സങ്കരംകയ്ക്കൊള്ളുവതിൽസ്സങ്കചെറവനില്ലഹോ
ഫലം കണ്ടളവോർത്തില്ല ഫലംകൊണ്ടുള്ള കിൽബിഷം17
ശുദ്ധം നോക്കാത്തവൻ മററിടത്തുമായതു നോക്കുമോ
ഓർത്തുംചൊല്ലിസ്സുകൃതേ പാർത്തുപോരുമ്പൊളായവൻ 18
അന്യൻ കൈവിട്ട ഭൈക്ഷ്യത്തെത്തിന്നിരുന്നു പലപ്പൊഴും
അന്നത്തിൻഗുണവും വാഴ്ത്തിയന്നു നിർല്ലജ്ജനാമവൻ 19
ഫലാർത്ഥിയായിരിയ്ക്കാമാ ഭ്രാതാവെന്നോർത്തിടുന്നുഞാൻ
അവൻ പാർശ്വംചെല്ലുകവൻ നിന്മുഖം നിവ്വഹിച്ചിടും 20

ഉപയാജോക്തികേട്ടിട്ടാ നൃപൻപിന്നെ വെറുപ്പൊടും
യാജൻെറയാശ്രമത്തെയ്ക്കുപോയിനാനുടനായവൻ 21
പൂജ്യനാം യാജനെപ്പിന്നെപ്പൂജിച്ചിങ്ങിനെ ചൊല്ലിനാൻ
പയ്ക്കളെത്തന്നിടുന്നുണ്ടു വെക്കമെണ്ണതിനായിരം 22
യാജ! യെന്നെയജിപ്പിക്കൂ ദ്രോണവൈരാർത്തിതീർക്കമേ
ബ്രഹ്മവിത്തമനാ വിപ്രൻ ബ്രഹ്മാസ്ത്രജ്ഞനനുത്തമൻ 23
അതിനാൽ ദ്രോണനെന്നേ വെന്നിതിസ്നേഹിതസംഗരേ
പാർത്തട്ടിലില്ല പാർത്തീടിൽ ക്ഷത്രിയന്മാരിലാരുമേ 24
കൌരവാചാര്യനായോരാ വീരവിപ്രനൊടേല്ക്കുവാൻ
ഭരദ്വാജാസ്ത്രജാലങ്ങൾ വൈരിദേഹഹരങ്ങളാം 25
ആറരത്നിവലിപ്പത്തിലാണാ ദ്രോണൻെറ വില്ലുമേ
ബ്രാഹ്മണാകാരനായോരാ ഭാരദ്വാജൻ മഹാനഹോ 26
ക്ഷത്രിയർക്കുള്ളൊരുക്കെല്ലാമസ്ത്രജ്ഞൻ സംഹരിക്കുമേ
ക്ഷത്രവർഗ്ഗം മുടിപ്പാനാ ഭാർഗ്ഗവപ്പടിനില്പവൻ 27
അവൻെറയസ്ത്രബലമിങ്ങേവർക്കും ദുഷ്പ്രധൃഷ്യമാം
ബ്രാഹ്മതേജസ്സാർന്നു ഹുതാഹുതിയാമഗ്നിപോലവൻ 28
ക്ഷത്രധർമ്മസ്ഥനായ് പോരിലിത്രിലോകം ദഹിയ്ക്കുമേ
ബ്രാഹ്മക്ഷാത്രങ്ങൾചേർന്നൊന്നിൽ ബ്രഹ്മതേജസ്സുമെച്ചമാം
ക്ഷാത്രമാത്രാൽത്താഴ്ന്നുനില്പോൻ ബ്രാഹ്മത്തേയാശ്രയി
[ച്ചുഞാൻ
ദ്രോണരെക്കാട്ടിലും ബ്രഹ്മവിത്താം നിന്മുമ്പിൽ വന്നിതാ 30
ദ്രോണാരിയായ് ദുർജ്ജയനാം സൂനുവുണ്ടാവണം മമ
ആക്കർമ്മം യാജ! ചെയ്താലുമർബുദം പയ്ക്കളെത്തരാം 31
അവ്വണ്ണമെന്നേററു യാജൻ യാജ്യാർത്ഥം നിശ്ചയിച്ചുതേ
ഗുർവ്വർത്ഥമെന്നായ്ക്കൂട്ടീ നിഷ്ക്കാമനാമുപയാജനെ 32
യാജൻ ദ്രോണവിനാശത്തിനായിച്ചൈതു പ്രതിജ്ഞയും
ഉപയാജനുടൻതാനാ നൃപനോടു തപോധനൻ 33
ആഖ്യാനംചെയ്തു പുത്രോൽപ്പത്തിക്കായുള്ള മഖക്രമം
ആപ്പുത്രനോ മഹാവീര്യൻ മഹാദ്യുതി മഹാബലൻ 34

ഭവാനിഛിച്ചിടുംമട്ടായ് ഭവിച്ചീടും മഹീപതേ!
ഭാരദ്വാജാന്തകരനായ്ത്തീരുവാനോർത്തു പാൎത്ഥിവൻ 35
ആക്രിയക്കായ് വേണ്ടതൊക്കയാഹരിച്ചിതു പാർഷതൻ
യാജനാഹവനാന്തത്തിൽക്കല്പിച്ചു ദേവിയോടഹോ 36
വരൂ ഹേ രാജ്ഞി! പൃഷതി! പിറക്കുമിണമക്കൾതേ

രാജ്ഞി പറഞ്ഞു-

അവലേപം മുഖത്തുണ്ടു മെയ്യിലുണ്ടംഗരാഗവും 37
സുതാർത്ഥം ശുദ്ധയല്ലീഞാൻ നിൽക്കൂയാജപ്രിയത്തിൽ മേ

യാജൻ പറഞ്ഞു.

യാജൻ പാകംചെയ്തഹവ്യമുപയാജൻ ജപിച്ചതും 38
ഫലിക്കാതാകുമോ നീ വന്നാകിലും നില്ക്കിലും ശരി

ബ്രാഹ്മണൻ പറഞ്ഞു.

എന്നോതി യാജൻ സംസ്കാരംചെയ്താഹുതികഴിക്കവേ 39
ആത്തിയ്യിൽനിന്നുയർന്നേററൂ ദേവകല്പൻ കുമാരകൻ
ജ്വാലാവർണ്ണൻ ഘോരരൂപൻ കിരീടം നല്ല ചട്ടയും 40
വാളുമമ്പും വില്ലുമേന്തി നീളെയട്ടഹസിപ്പവൻ
അവൻ തേരിലുടൻകേറീട്ടവിടെസ്സഞ്ചരിച്ചുതേ 41
നന്നുനന്നെന്നപ്പൊഴോതിനിന്നു പാഞ്ചാലരേവരും
ഹൎഷംമുഴുത്തോരിവരെത്താങ്ങിയില്ലപ്പൊഴീ മഹി 42
ഭയംതീർക്കും രാജപുത്രൻ പാഞ്ചാലർക്കുയശസ്കരൻ
രാജദുഃഖഹരൻ ദ്രോണവധാൎത്ഥം ജാതനാണിവൻ 43
എന്നന്നേരം നഭസ്സിങ്കലശരീരോക്തി കേട്ടുതേ
കുമാരിയായ പാഞ്ചാലിവേദി മേൽനിന്നുയർന്നുതേ 44
അഴകേറും സുന്ദരാംഗി മിഴിനീണ്ടു കറുത്തവൾ
ശ്യാമാംഗി പൊൽത്താർമിഴിയാൾകരിങ്കുഴൽചുരുണ്ടവൾ
ഉടുത്തനർഖമായ്ച്ചാരുചില്ലിപോർമുലയേന്തിയോൾ
മനുഷ്യസ്ത്രീരൂപമാണ്ടങ്ങണയും ദിവ്യസുന്ദരി 46
ഏശും നീലോല്പലമണം ക്രോശം ദൂരത്തുവീശുവോൾ

പാരം സൌന്ദര്യമുടയോളാരും സാമ്യപ്പെടാത്തവം 47
ദേവദാനവയക്ഷർക്കും പ്രിയദിവ്യസ്വരൂപിണി
അവളുണ്ടായളവിലുമശരീരോക്തികേട്ടതേ 48
നാരിമാർമണിയാം കൃഷ്ണപാരിൽ ക്ഷത്രം മുടിപ്പവം
സുരകാര്യം ചെയ്യുമിവം പരം കാലേ സുമദ്ധ്യമ 49
ഇവംമൂലം കൌരവർക്കു കൈവരും പെരുതാം ഭയം
അതുകേട്ടിട്ടു പാഞ്ചാലർ സിംഹനാദം മുഴക്കിനാർ 50
ഹർഷം മൂഛരിച്ചൊരവരെസ്സഹിച്ചില്ലപ്പൊഴീ മഹി
അവരെക്കണ്ടപേക്ഷിച്ചാം പുത്രാർത്ഥം രാജ്ഞി യാജനേ 51
അമ്മയെന്നവരീയെന്നെയല്ലാതോർക്കൊല്ലയെന്നു താൻ
ഏവമെന്നാൻ യാജനപ്പോം ഭ്രവരന്റെ രസത്തിനായ് 52
അവർക്കു പേരുമിട്ടാർ സന്തുഷ്ടരായി ഭ്രസുരർ
ധൃഷ്ടതപമതപ്രർമർഷിതപമിഷ്ടദ്യുമ്നത്തൊടുൽഭവം 53
ഇവയാലീ ദ്രുപദജൻ ധൃഷ്ടദ്യുമ്നാഖ്യനായ്വരും
കൃഷ്ണയെ കൃഷ്ണയെന്നോതീ കൃഷ്ണവർണ്ണയുമാണവം 54
ഏവം മിഥുനമുണ്ടായീ മഖത്തിൽ ദ്രുപദന്നഹോ
പാഞ്ചാല്യനായിടും ധൃഷ്ടദ്യുമ്നനെ സ്വഗൃഹത്തുതാൻ 55
വരുത്തിയഭ്യസിപ്പിച്ചു ദ്രോണനസ്ത്രങ്ങളൊക്കയും
ദൈവം ഭാവിതടുക്കാവല്ലേവമോർത്തതി ബുദ്ധിമാൻ 56
ഇത്തരംചെയ്തിതാ ദ്രോണൻകീർത്തിരക്ഷിച്ചുകൊള്ളുവാൻ

നൂറ്റിരുപത്തെട്ടാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

ഇതുകേട്ടിട്ടു കൌന്തേയർ ശല്യമേറ്റവിധത്തിലായ്
എല്ലാരുമസ്വസ്ഥമനസ്ഥിതിപൂണ്ടാർ മഹാബലർ 1
അവർക്കൊക്കയുമസ്വാസ്ഥ്യമവിടെക്കണ്ടു കുന്തിതാൻ
യുധിഷ്ഠിരനൊടീവണ്ണം കഥിച്ചു സത്യവാദിനി 2

കുന്തി പറഞ്ഞു.

ഒട്ടനാൾ വാണിതീ വിപ്രശ്രേഷ്ഠൻ തന്റെ ഗൃഹത്തുനാം
ഭിക്ഷയേറ്റീപ്പുരത്തിങ്കൽ സ്സൌഖ്യമേവം പ്രകാരമേ 3
ഇങ്ങു ഭംഗിയെഴുംകാട്ടും പൂങ്കാവും മറ്റുമൊക്കയും
വീണ്ടുംവീണ്ടും കണ്ടുനന്ദിപൂണ്ടു പരമരിന്ദമ! 4
ഇനിയും കാണുവാനത്ര ജനിക്കുന്നില്ല കൌതുകം
നമുക്കു ഭിക്ഷകിട്ടാത്തമമാന്തം കുരുനന്ദന! 5
എന്നാൽ പാഞ്ചാലരാജ്യത്തുപോകനാം ബോദ്ധ്യമെങ്കിലോ
അപൂർവ്വദർശനം വീരരമ്യമായിട്ടിരിയ്ക്കുമേ 6
സുഭിക്ഷമത്രേ പാഞ്ചാലം കേമംവിയിൽശ്രുതകർശന!
യജ്ഞസേനനുപന്താനും ബ്രഹ്മണ്യനിതികേമംവിയാം 7
ഒരേടത്തേറെനാൾ പാർപ്പും ക്ഷേമമല്ലെന്നിതെന്മതം
അതിനാല്പോവുകങ്ങോട്ടു സുത! സമ്മതമെങ്കിലോ 8

യുധിഷ്ഠിരൻ പറഞ്ഞു.

ഭവതിയ്ക്കുള്ളമതമിങ്ങിവന്നായതു സമ്മതം 9
അനുജന്മാർ പോന്നിടുമോ ഇല്ലയോ തീർച്ചയില്ലമേ

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

ഭീമാർജ്ജുനന്മാരൊടുമാ യമന്മാരോടുമേ പരം 10
ചോദിച്ചാശു കുന്തിയവർ സമ്മതിച്ചു യാത്രയേവരും
പിന്നൊത്തന്മക്കളോടൊത്തു കുന്തിയാ വിപ്രനോടുതാൻ 11
യാത്രചൊല്ലിപ്പുറപ്പെട്ടു ദ്രുപദന്റെ പുരിയ്ക്കുടൻ

നൂറ്റിരുപത്തൊമ്പതാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

പ്രചരന്നാപ്പാണ്ഡവന്മാരാസ്ഥലത്തമരുമ്പൊഴേ
അവരെക്കാണുവാൻചെന്നു വ്യാസൻ സത്യവതീസുതൻ 1
അവൻ വന്നതുകണ്ടപ്പോളെതിരേറ്റാപ്പുരന്തപർ

കമ്പിട്ടിട്ടഭിവാദ്യഞ്ചെയ്തമ്പിൽക്കൈക്കുപ്പിനിന്നതേ 2
സമ്മതിപ്പിച്ചിരുത്തീട്ടായവരോടേവരോടുമേ
ഗ്രുഡസല്ക്കാരവും താനേറവടൻ നന്ദിച്ചുചൊല്ലിനാൻ 3
ധർമ്മപ്പടിയുള്ളി നിങ്ങളം നിൽപൂ ശാസ്ത്രപ്പടിയുമേ
പൂജ്യവിപ്രരിൽ നിങ്ങളംക്കു പൂജയും ചൊവ്വിലില്ലയോ 4
ധർമ്മാർത്ഥകുശലപ്രശ്നമിമ്മട്ടിൽചെയ്യ മാമുനി
നാനാവൃത്താന്തമോതീട്ട പുനരിങ്ങിനെ ചൊല്ലിനാൻ 5

വ്യാസൻ പറഞ്ഞു

ഉണ്ടായീ പണ്ടൊരു തപോവനത്തിൽ മുനികന്യക
തന്നമദ്ധ്യപൃഥുശ്രോണി ഗുണമേറിനസുഭ്രുവാം 6
ആപ്പെണ്ണുകർമ്മയോഗത്താൽട്ടൈർഭാഗ്യംപൂണ്ടുമേവിനാം
സൌന്ദര്യമുള്ളാക്കന്യയ്ക്കു ഭർത്താവുണ്ടായതില്ലഹോ 7
പതിയില്ലാഞ്ഞു മാൽപൂണ്ടു തപസ്സിന്നായൊരുങ്ങിനാം
പ്രസാദിപ്പിച്ചു താനുഗ്രതപസ്സാലവളീശനേ 8
അവളിൽപ്രീതനായുന്ന ഭഗവാൻ പരമേശ്വരൻ
വരദൻ ഞാൻ വരിച്ചാലും വരമെന്നരുളീടിനാൻ 9
അവളീശ്വരനോടായിട്ടീവണ്ണം ഹിതമോതിനാം
ഗുണങ്ങളാണ്ട കണവൻ വേണമെന്നായി വീണ്ടുമേ 10
വാഗ്മിയാമീശനവളോടോതിനാനുടനിങ്ങിനെ
ഭദ്രേ! നിനക്കൈവരുണ്ടാം ഭർത്താക്കളിതിഭാരത! 11
ഏവംകേട്ടാ വരദനാം ദേവനോടോതികന്യക
നിൻ പ്രസാദാലിനിയ്ക്കാശയെൻഭർത്താവേകനായ്വരാൻ 12
ദേവദേവൻ വീണ്ടുമോതിയേവം വചനമുത്തമം
അഞ്ചുവട്ടം പറഞ്ഞു നീ പതിയെത്തരികെന്നുമാം 13
അന്യജന്മംപൂണ്ടനിനക്കെന്നുകുതിപ്പടിയൊത്തിടും
ദ്രുപദന്റെ പുരത്തിങ്കൽപ്പിറന്നാം ദിവ്യയാമവം 14
നിങ്ങളംക്കു പതിയായ്ത്തീരുമങ്ങാപ്പാർഷതിനല്ലവം
അതിനാൽചെന്ന പാഞ്ചാലക്ഷിതിവാഴ്വിൻ ബലിഷ്ഠരേ!

നിങ്ങളായവളേ നേടിസ്സുഖിച്ചീടുമസംശയം
എന്നു പാണ്ഡവരോടോതി മാന്യനാമാപ്പിതാമഹൻ 16
പാൎത്ഥരോടും പൃഥയൊടും യാത്രചൊല്ലീട്ടുപോയിനാൻ

നൂറെറഴുപതാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

വേദവ്യാസൻ പോയശേഷം പ്രീതരായിട്ടു പാണ്ഡവർ
പരമമ്മയെ മുമ്പാക്കിപ്പുറപ്പെട്ടു നരർഷഭർ 1
വിപ്രരോടും യാത്രചൊല്ലിക്കൂപ്പിസ്സമ്മതമാർന്നവർ
വടക്കോട്ടിഷ്ടമാംവണ്ണംനടക്കാവു കരേറിനാർ 2
ദിവാരാത്രം യാത്രചെയ്തിട്ടവരിന്ദുധരാലയം
ഇണങ്ങും ജാഹ്നവീതീരമണഞ്ഞു പാണ്ഡുനന്ദനർ 3
അവർക്കു മുന്നിലായ്ക്കൊള്ളിപൊക്കി വീശിദ്ധനഞ്ജയൻ
വെളിച്ചംകാട്ടി രക്ഷിച്ചുനടന്നിതു മഹാരഥൻ 4
വിവിക്തരമ്യമാം ഗംഗാജലത്തിലവിടെത്തദാ
സ്ത്രീകളൊത്തു ജലക്രീഡചെയ്തു ഗന്ധൎവ്വനായകൻ 5
അടുത്തെത്തുമവർക്കുള്ള രടിതംകേട്ടിതായവൻ
പെടുംശബ്ദംകേട്ടപാടു ചൊടിച്ചാനേററമുല്ക്കടൻ 6
അവനമ്മയൊടൊത്താപ്പാണ്ഡവരെക്കണ്ടവാറുടൻ
ചെറുഞാണൊലിയിട്ടുംകൊണ്ടുരച്ചാനുഗ്രമിങ്ങിനേ 7
രാത്രിത്തുടർച്ചയിൽപ്പാരം രക്തയാകുന്ന സന്ധ്യയിൽ
ചൊല്ലുന്നുണ്ടെണ്ണതുലവം യാത്രക്കേററം വിഗർഹിതം 8
കാമചാരമെഴും യക്ഷരക്ഷോ ഗന്ധൎവ്വകാലമാം
പിന്നെയെല്ലാം മനുഷ്യർക്കു കർമ്മംചെയ്യാൻവിധിച്ചതാം 9
ഈനേരത്തങ്ങുലോഭത്താൽ നടക്കും മൂഢമർത്ത്യരേ
രക്ഷോഗണത്തൊടും ഞങ്ങളക്ഷമം നിഗ്രഹിയ്ക്കുമേ 10
അതിനാൽ രാത്രിചെൽവോരെ ബ്രഹ്മവിത്തായിടും ജനം
ഗർഹിയ്ക്കുന്നു ശക്തിയേറും മഹീവല്ലഭരാകിലും 11

ദൂരെനില്പിനടുക്കൊല്ലെന്നരികത്തെയ്യുലേശവും
ഞാനിബ്ഭാഗീരഥിയിലുണ്ടെന്നെന്താണറിയാഞ്ഞതും 12.
അംഗാരപർണ്ണൻഗന്ധർവ്വൻബലവാൻഞാനതോർക്കുവിൻ
മാനി ഞാനീർഷ്യുവിത്തേശന്നിഷ്ടമേറുന്ന തോഴരാം 13
അംഗാരപർണ്ണമെന്നല്ലോ നാമമീയെന്റെ കാടിനും
ഗംഗാതീരേ കാമചാരിയിങ്ങുവാണസുഖിയ്ക്കുവൻ 14
രാക്ഷസന്മാർ ശ്വാഗികളും വാനോർപോലും മനുഷ്യരും
ഇങ്ങോട്ടടുക്കുമാറില്ലെന്തിങ്ങുനിങ്ങളടുക്കുവാൻ 15

അർജ്ജുനൻ പറഞ്ഞു.

സമുദ്രം ഹിമവാൻ ഗംഗയിവയിൽബ്രത ദുർമ്മതേ!
രാപ്പകൽസ്സന്ധ്യകളിലുണ്ടാർക്കു ഗ്രഹപരിഗ്രഹം 16
ഭക്തനെന്നല്ലഭക്തൻ താൻ രാവുംപകലുമങ്ങിനേ
കാലനിർണ്ണയമില്ലേതും ദിവ്യഗംഗയിലാർക്കുമേ 17
ഞങ്ങടംക്കുശകതിയുണ്ടേറെറമകാലേ നിന്നൊടേല്പ്പുവാൻ
അശക്തമർത്ത്യരാം ക്രൂര! നിങ്ങളെപ്പൂജചെയ്യുതും 18
ഹിമാദ്രിതൻഹേമശൃംഗാലുത്ഭവിച്ചിതുമുന്നമേ
ഗംഗയംബുധിയിൽച്ചെന്നിട്ടേഴായിപ്പിരിയുന്നതാം 19
ഗംഗയെന്നല്ല യമുനാപ്ലക്ഷജാതസരസ്വതി
രഥസ്ഥയാസ്സരയുവെന്നല്ല ഗോമതിഗണ്ഡകി 20
ഈയേഴാറും കുടിപ്പോർക്കു പാപം നില്ക്കുന്നതല്ലെടോ
ഈഗ്ഗംഗയാണേകപ്രശ്രുതിയാകാശഗാമിനി 21
ഗന്ധർവ്വ! കേഹംഭോവഗംഗസാക്ഷാലളകനന്ദതാൻ
പിതൃലോകേ വൈതരണിപാപികൾക്കതി ദുസ്തര 22
ഗംഗതാനെന്നരുളിനാൻ കൃഷ്ണദ്വൈപായനൻ മുനി
സ്വർഗ്ഗംകൊടുക്കുമീഗ്ഗംഗയാർക്കുമേ തടവാറതാം 23
അതെന്തേ നീ തടുക്കുന്നതിതുധർമ്മവുമായ്വരാ
അനിവാര്യമസംബാധം പുണ്യം ഭാഗീരഥീജലം 24
നിന്റെ ചൊൽകേട്ട പേടിച്ചുതൊടാതീഞങ്ങളംനില്ക്കുമോ

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

അംഗാരപർണ്ണനതുകേട്ടങ്ങു വില്ലുവളച്ചുടൻ 25
തീക്ഷ്ണബാണങ്ങളാഞ്ഞെയ്താനഗ്രാഹികം കണക്കിനേ
കൊള്ളിവീശിത്തന്റെ ദേഹമെല്ലാംമൂടീട്ട പാണ്ഡവൻ 26
ശരംവരുന്നതൊക്കേയും തെറിപ്പിച്ചു ധനഞ്ജയൻ

അർജ്ജുനൻ പറഞ്ഞു.

ഗന്ധർവ! ചെയ്യുമാറില്ലീയസ്ത്രജ്ഞരിൽവിഭീഷികം 27
അസ്ത്രജ്ഞരിൽപ്രയോഗിച്ചാൽ നരപാലതലിഞ്ഞിടും
മർത്ത്യരെക്കാൾമേലെയല്ലോ ഗന്ധർവ്വരറിവുണ്ടുമേ 28
എന്നാൽട്ടിവ്യാസ്ത്രമായ്യോരിടനേൻ മായകംവിട്ടുഞാൻ
പണ്ടീയാഗ്നേയമാമസ്ത്രംകൊടുത്തിതു ബൃഹസ്പതി 29
ഭരദ്വാജനു ഗന്ധർവ്വ! പരം ദേവേന്ദ്രദേശികൻ
അഗ്നിവേശ്യനേകി ഭരദ്വാജനെൻ ഗുരുവിന്നവൻ 30
ഇതിനിയ്ക്കായ്ത്തന്നുപിന്നെ ദ്രോണൻ ബ്രാഹ്മണസത്തമൻ

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

എന്നോതിക്രുദ്ധനായ്ചിട്ട ഗന്ധർവ്വൻ നേർക്കുപാണ്ഡവൻ 31
ജ്വലിയ്ക്കുമാഗ്നേയാസ്ത്രത്തെയതവൻ തേരുചുട്ടതേ
തേർപോയിത്താഴെവീണോനഗ്ഗന്ധർവ്വേന്ദ്രൻ മഹാബലൻ
അസ്ത്രശക്ത്യാമോഹമാണ്ട തലകമ്പിട്ടുവീഴവേ
പൂചാർത്തുംമുടിയിൽച്ചുറ്റിപ്പിടിച്ചിതു ധനഞ്ജയൻ 33
ഭ്രാതൃപാർശ്വത്തെയ്യുഴിച്ചാനസ്ത്രമോഹരിതനെദ്രുതം
അവന്റെ ഭാര്യ ശരണംപ്രാപിച്ചാൾ ധർമ്മപുത്രനേ 34
പതിപ്രാണത്രാണമോർത്തുകുംഭീനസിയതെന്നവൾ

ഗന്ധർവി പറഞ്ഞു.

എന്നെരക്ഷിയ്ക്കുണേവീര! പതിയേവിട്ടയയ്ക്കുണേ 35
ശരണാഗതയാം കുംഭീനസിഗന്ധർവ്വിഞാൻ വിഭോ!

യുധിഷ്ഠിരൻ പറഞ്ഞു.

പോരിൽത്തോറാത്ത പേരുകേട്ടും പെൺകാത്തും വീര്യമറിഞ്ഞുമേ

പെടുംവൈരിയെയാർകൊല്ലും വീര! വിട്ടേയ്ക്കുകണ്ണി! നീ

അർജ്ജുനൻ പറഞ്ഞു.

ജീവനുംകൊണ്ടുപോയാലും പോകഗന്ധർവ്വ! മാശ്ശാലാ 37
നിനക്കിന്നഭയംതന്നു കുരുരാജൻ യുധിഷ്ഠിരൻ

ഗന്ധർവ്വൻ പറഞ്ഞു.

പോരിൻത്തോററിട്ടുമൻപുള്ളംഗാരപർണ്ണാഖ്യവിട്ടഞാൻ
ബലശ്ശാഘ്ലനചെയ്യില്ലിപ്പോരുംചൊല്ലാ സദസ്സിൽഞാൻ
ഇനിയ്ക്കിതാ നല്ല ലാഭം ദിവ്യാസ്ത്രംപൂണ്ടപാർത്ഥനേ 39
ഗന്ധർവ്വമായയോടൊത്തുയോജിപ്പിയ്ക്കുന്നതുണ്ടുഞാൻ
അസ്ത്രാഗ്നിയാലെൻവിചിത്രരഥം തീരേട്ടഹിയ്ക്കയാൽ 40
സ്വയം ചിത്രരഥൻ ദശരഥനായ്ത്തീർന്നിതിന്നുഞാൻ
തപസ്സുകൊണ്ടുഞാൻ പണ്ടു സംഭരിച്ചോരു വിദ്യയേ 41
പ്രാണദാനംചെയ്തയോഗ്യനാകുമങ്ങയ്ക്കുനൽകുവൻ
സ്തംഭിപ്പിച്ചുജയിച്ചോരു ശരണാഗതവൈരിയിൽ 42
വീണ്ടും പ്രാണൻകൊടുപ്പോനെന്തർഹിയ്ക്കുന്നില്ല മംഗളം
മനുസോമനനേകിയോരീച്ചാക്ഷുഷീ മന്ത്രവിദ്യയേ 43
അവൻ വിശ്വാവസുവിനുമേകീയവനിനിയ്ക്കുമേ
ഗുരുനൽകിയൊരീവിദ്യകെട്ടുംകുസിതനേകിയാൽ 44
ഈവിൻറെ യാഗമംചൊന്നേനിനിക്കേംകുകവീര്യവും
ചക്ഷുസ്സിനാൽ ത്രിലോകത്തിലെന്തുകാണ്മാൻ നിനച്ചിതോ
അതുകാണാമേതുവിധം കാൺമാനിഛിപ്പതാവിധം
ഒറക്കാൽകൊണ്ടാറുമാസം നിന്നിട്ടീവിദ്യനേടണം 46
വ്രതം കഴിഞ്ഞാലങ്ങെയ്യീവിദ്യ ഞാൻ തന്നുകൊള്ളുവൻ
ഈവിദ്യ പൂണ്ടോർനരരിൽനിന്നു മെച്ചപ്പെട്ടം ദൃഢം 47
ദേവതുല്യരുമായ്ത്തീരുമനുഭാവപ്രദർശികം
ഗന്ധർവ്വജങ്ങളാമശ്വങ്ങളെപ്പുരുഷസത്തമ! 48
നൂറുവീതം തന്നുകൊൾവനങ്ങയ്ക്കും സോദരർക്കുമേ
ദേവഗന്ധർവ്വവാഹങ്ങളം ദിവ്യവർണ്ണജവങ്ങളാം 49

ക്ഷീണംതട്ടീട്ടിവയ്ക്കായംകുറയില്ലേററമേറുമേ
പണ്ടു വൃത്രവധത്തിന്നായുണ്ടാക്കീ വജ്രമിന്ദ്രനായ് 50
പത്തുനൂറായിത്തകർന്നു വൃത്രമൂർദ്ധാവിലായതും!
വജ്രഭാഗങ്ങൾ ഭാഗിച്ചു സേവിപ്പൂപിന്നെ വാനവർ 51
ലോകത്തിൽപ്പേർകേട്ടവകളാകേ വജ്രാംശമാണെടോ
വജ്രപാണികൾ വിപ്രന്മാർ ക്ഷത്രം വജ്രരഥം പരം 52
വൈശ്യന്മാർ ദാനവജ്രന്മാർ ശൂദ്രരോ കർമ്മവജ്രരാം
ക്ഷത്രവജ്രത്തിന്റെ ഭാഗമവധിയ്ക്കൊത്തതശ്വമാം 53
രഥാംഗമാമുത്തമാശ്വങ്ങളെബ്ബഡവപെററിടും
കാമവർണ്ണം കാമവേഗം കാമംപോലണയുന്നതാം 54
കാമം ഗന്ധർവ്വജാശ്വൌഘം കാമപൂരകമാണുമേ

അൎജ്ജുനൻ പറഞ്ഞു.

പ്രീതനായ് നൽകിലും പ്രാണസംശയേ നൽകിലും മമ 55
വിദ്യവിത്തം ശ്രുതമിവവാങ്ങാൻ സന്തോഷമില്ലെടോ

ഗന്ധർവ്വൻ പറഞ്ഞു.

മഹാജനങ്ങളായ്സ്സംഗം മഹാസന്തോഷമേകുമേ 56
ജീവിതാർപ്പണസന്തോഷാലീ വിദ്യതവ നൽകുവേൻ
നിങ്കൽനിന്നും വാങ്ങിടാം ഞാനാഗ്നേയാസ്ത്രമിതുത്തമം 57
അതാണു യോഗ്യമെന്നയ്ക്കും ബീഭത്സോ! ഭരതർഷഭ!

അൎജ്ജുനൻ പറഞ്ഞു.

അങ്ങയ്ക്കസ്ത്രംനല്കിവാങ്ങാമശ്വംനില്ക്കട്ടെ വേഴ്ചയും 58
അങ്ങുചൊല്ലു സഖേ! യെന്തുനിങ്ങളിൽ ഭയമൂലമാം
രാത്രി യാത്രക്കാരിതെല്ലാം വേദജ്ഞന്മാരരിന്ദമർ 59
ഞങ്ങളെത്താനാക്രമിയ്ക്കാൻ ചൊല്ക ഗന്ധർവ്വ! കാരണം

ഗന്ധർവ്വൻ പറഞ്ഞു.

അഗ്നിയില്ലില്ലാഹുതിയുമില്ലാ മുമ്പിട്ടു വിപ്രരും 60
അതാണുനിങ്ങളെദ്ധർഷിച്ചതു ഞാൻ പാണ്ഡുപുത്രരേ
യക്ഷരാക്ഷസഗന്ധർവ്വർ പിശാചോരഗദാനവർ 61

അറിവുള്ളോർ പുകഴ്ത്തുന്ന കുരുവംശപ്പരപ്പിഹ
നാരദാദിസുരർഷീന്ദ്രരുള്ളിക്കേട്ടിരിപ്പു ഞാൻ 62
വീര! നിൻപൂർവ്വപുരുഷവീരന്മാർചരിതങ്ങളെ
ആഴിചൂഴമൊരീയുഴിചൂഴെച്ചൂററീടുമൂഴമേ 63
ഞാൻതന്നെ നേരേകണ്ടിട്ടുമുണ്ടു നിൻകുലവൈഭവം
വേദത്തിലും വില്ലിലുംനിന്നോതിയ്ക്കുന്നോനേയുമജ്ജുന! 64
അറിവേൻ ത്രിജഗൽശ്ലാഘ്യൻ ഭാരദ്വാജദ്വിജേന്ദ്രനേ
ധർമ്മരാജൻ വായുശക്രനശ്വിനീദേവർ പാണ്ഡുവും 65
ദേവമാനുഷമുഖ്യന്മാർ പിതാക്കൾ കുരുവർദ്ധനർ
ആരുപേരിവരേയും ഞാനറിയും കുരുപുംഗവ! 66
ദിവ്യാത്മാക്കൾ മഹാത്മാക്കൾ സർവ്വശസ്ത്രജ്ഞമുഖ്യർതാൻ
ഭ്രാതാക്കൾ നിങ്ങൾത്തുരന്മാരേവരും ചരിതവ്രതർ 67
അറിവേറും ഭവാന്മാർക്കുള്ളരിയോരു മനസ്സുമേ
അറിഞ്ഞിട്ടാണുഞാൻ പാർത്ഥ! പരിപന്ഥിതപമാർന്നതും 68
പുരുഷൻ സ്ത്രീസമക്ഷത്തുപൊരുക്കാറില്ല കൈരവ!
കയ്യുക്കുള്ളവനാണെങ്കിൽച്ചെയ്യുമാത്മപ്രധർഷണം 69
രാത്രികാലത്തു ഞങ്ങൾക്കുപേർത്തുമൂക്കേറുമേവമേ
അതിനാൽക്കോപമുൾക്കൊണ്ടേൻസദാരനിഹപാർത്ഥ! ഞാൻ
പോരിൽത്തോല്പിച്ചുനീയെന്നെ വീര! താപത്യവർദ്ധന!
എന്നാലതെന്തുകൊണ്ടെന്നുമിന്നോതാം കേട്ടുകൊൾക നീ 71
ബ്രഹ്മചര്യംപരംധർമ്മം നിന്മേലുണ്ടതുകേവലം
അതിനാലാണു നീയെന്നെയെതിർത്തേവം ജയിച്ചതും 72
ക്ഷത്രിയൻ കാമവൃത്തൻ താനത്രയെന്നാൽപ്പുരന്തപ
രാത്രിപോരിടുകിൽജ്ജീവിച്ചതുപോകില്ല നിശ്ചയം 73
കാമവൃത്തനുമേ ബ്രഹ്മപുരസ്ഥനതാകിലോ
വല്ലം നക്തഞ്ചരന്മാരെയെല്ലാമേ സപുരോഹിതൻ 74
അതുകൊണ്ടിഹ താപത്യ! ശ്രേയസ്സിച്ഛിപ്പതാകിലോ
അതിനെല്പിച്ചുകൊള്ളേണം നൽപ്പുരോഹിതരെസ്സദാ 75

ഷഡംഗവേദനിരതർ ശ്രുത്യന്മാർ സത്യവാദികം
ധർമ്മാത്മാക്കം കൃതാത്മാക്കളായ്വരേണം പുരോഹിതർ 76
മുഖ്യം നൃപർക്കുജയവും സപ്ത്നവും മേലിലങ്ങിനേ
സിദ്ധം ധാർമ്മികനായുണ്ടു ശ്രുത്യനെങ്കിൽപ്പുരോഹിതൻ 77
കിട്ടുവാനും ലാഭമതു കിട്ടിയാൽക്കാക്കുവാനുമേ
വരിയ്ക്കേണം ഗുണംകൂട്ടും പുരോഹിതനെ മന്നവൻ 78
പുരോഹിതമതംപോലെ നില്ക്കേണം ഭൃതിയോർപ്പവൻ
സാഗരാംബരയാം ഭൂമിയാകേ നേടുന്നതിന്നുമേ 79
വെറുംശൌര്യത്തിനാലും താനാഭിജാത്യത്തിനാലുമേ
പാരുനേടില്ല താപത്യ! വിപ്രൻകൂടാതെ പാർത്ഥീവൻ 80
പരംധരിച്ചുകൊണ്ടാലും കുരുവംശവിവർദ്ധന!
ബ്രാഹ്മണൻ മുമ്പിട്ടരാജ്യം നന്മയിൽക്കാത്തിടാംചിരം 81

നൂറേഴുപത്തൊന്നാമദ്ധ്യായം.

അർജ്ജുനൻ പറഞ്ഞു.

താപത്യ യെന്നവാക്കെന്നോടിപ്പോൾ ചൊല്ലീലയോഭവാൻ
അതെന്താണറിയേണം മേ താപത്യപദനിശ്ചയം. 1
ആരീത്തപതിയെന്നുള്ളോൾ ഞങ്ങൾ താപത്യരായ്വരാൻ
കൌന്തേയരാംഞങ്ങൾ സാധോ തത്വം കേട്ടറിയേണമേ. 2

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

എന്നുകേട്ടിട്ടഗന്ധർവ്വൻ കൌന്തേയൻ സവ്യസാചിയേ
കേൾപ്പിച്ചുമുപ്പാരിലുമേ കേൾവിപ്പെട്ടുള്ളൊരാക്കഥ 3

ഗന്ധർവ്വൻ പറഞ്ഞു.

ഹന്തഞാനങ്ങയോടോതാമന്തർമ്മോദമൊടിക്കഥ
മുറവംവിസ്താരമായ്വേണ്ടുംക്ക ബുദ്ധിയേവന്ന പാർത്ഥനീ 4
നിന്നോടുതാപത്യയെന്നായിന്നോതാനുള്ളകാരണം
പറയാംകേട്ടുകൊണ്ടാലും പരംകരളണച്ചിനി 5

വാനിൽത്തേജോമണ്ഡലത്താൽത്തപിയ്ക്കും തപനനഹോ
തനിയെക്കാത്തോം തപതിയെന്നുണ്ടായിതൊരുനന്ദിനി 6
ദേവൻവിവസ്വാനൈറമകം സാവിത്രിയ്ക്കിളയോളവം
തപസ്സേറുന്നതപതി മുപ്പാരിൽപ്പേർപുകഴ്ന്നവം 7
ദേവിദാനവിഗന്ധർവ്വി യക്ഷിരാക്ഷസിയങ്ങിനേ
അപ്സരസ്സീയിവരിലില്ലവംക്കൊത്തഴകുള്ളവം 8
തെളിഞ്ഞംഗം കുറമറ ലളിതായതനേത്രയാം
നല്ലാചാരമെഴുംസാദ്ധ്വി സുവേഷയവം ഭാമിനി 9
അവംക്കുതക്കഭർത്താവായിത്രിലോകത്തിലാരെയും
ശ്രുപശീലശ്രുതഗുണമാണ്ടു കണ്ടീല ഭാസ്കരൻ 10
പൂർണ്ണയൌവനയായ് നൽകീടേണ്ട മട്ടായപുത്രിയേ
കണ്ടാളെക്കിട്ടിടാഞ്ഞിണ്ടലാണ്ടാൻ പെങ്കൊടയോർത്തവൻ
ഭൂക്ഷന്റെപുത്രൻകൌന്തേയ! ശക്രതൻകൌരവപുംഗവൻ
അക്കാലമേ സംവരണനർക്കസേവതുടങ്ങിനാൻ 12
അർഗ്ഘ്യപുഷ്പോപഹാരങ്ങൾ ഗന്ധങ്ങളിവകൊണ്ടുമേ
തപോവ്രതോപവാസങ്ങൾകൊണ്ടു മേനിയതൻശുചി 13
നിരഹങ്കാരനായ് സ്തുശ്രൂഷിച്ചുപൌരവനന്ദന!
ഉദിച്ചുപൊങ്ങുമിനനെബ്ഭജിച്ചാൻ ഭക്തിയോടവൻ 14
കൃതജ്ഞനായിദ്ധർമ്മജ്ഞനാകുമായവനെപ്പരം
തപതിക്കൊത്തഭർത്താവായ്ത്തപനൻ കരുതീടിനാൻ 15
ശ്രുതാഭിജനനാം ഭൂമീപതി സംവരണന്നുതാൻ
ആക്കന്യയെക്കൊടുപ്പാനായർക്കൻ ചിന്തിച്ചുറച്ചുതേ. 16
ദ്യോവിലർക്കൻ ദീപ്തിപൂണ്ടു ശോഭിച്ചീടും പ്രകാരമേ
ഭൂവിൽസ്സംവരണൻദീപ്ത്യാ ശോഭിച്ചാനവനീശ്വരൻ 17
ഉദിച്ചുപൊങ്ങുംരവിയെ ബ്രഹ്മവാദികളാംവിധം
അർച്ചിച്ചുസംവരണനെ ബ്രാഹ്മണാദിപ്രജാവ്രജം 18
കാന്തിയാൽച്ചന്ദ്രനുടെയും തേജസ്സാൽ ഭാസ്കരന്റെയും
മേലെയായ്നിന്നിതാശ്രീമാൻ സുഹൃദ്ദുർഹൃത്തകംക്കഹോ

ഏവംഗുണത്തൊടാബ്ഭമീദേവരാജൻവിളങ്ങവേ
തപനൻതാൻതപതിയെയവന്നേകാന്തറച്ചുതേ 20
ഒരിക്കലാനരവരൻ!പുരുശ്രീമാൻപരാക്രമി
പർവ്വതോപവനത്തിങ്കൽപ്പാർത്ഥ! നായാട്ടുചെയ്യുപോൽ 21
നായാട്ടന്പോളാന്യപന്റെ ഹയം പൈദാഹമാർന്നുടൻ
മരിച്ചുപോയീകൌന്തേയ! ഗിരിഭാഗത്തു വെച്ചുടൻ 22
അശ്വംചത്തിട്ടിരിയിൽ ക്കാൽനടയായ്ച്ചുറവുമാന്യപൻ
കണ്ടാനഴകെഴും ലോലമിഴിയാമൊരുകന്യയേ 23
ഒറ്റയ്ക്കുതാൻ ശതുഘ്നരനൊറ്റക്കായ്ക്കണ്ടകന്യയേ
ലാക്കിൽക്കണ്ണുപറിക്കാതെ നോക്കിനിന്നാൻനൃപർഷഭൻ 24
അവനോർത്താനഴകുകണ്ടവളെ ശ്രീയിതെന്നുതാൻ
പിന്നെയോർത്താൻഭാസ്കരനിൽ നിന്നുറവാപ്രഭയെന്നുമേ 25
വപുസ്സുവർച്ചസ്സിവയാൽ വഹ്നിജ്വാലയതെന്നുമേ
പ്രസാദംകാന്തിയിവയാൽ ചന്ദ്രലേഖയിതെന്നുമേ 26
അവളാസ്ഥിരിപുഷ്പത്തിലസിതായതലോചന
പൊന്നിൻപ്രതിമയെപ്പോലേമിന്നിശ്ശോഭിച്ചിതേറവും 27
വിശേഷിച്ചുമവയംക്കുള്ള രൂപവേഷങ്ങളാൽസ്ഥിരി
മുറ്റുംപൊന്മയമായ്വൃക്ഷം ചുറ്റുംചെടിയുമൊത്തഹോ 28
അവളെക്കണ്ടവാറന്യ സ്ത്രീജനംതുച്ഛമെന്നവൻ
നിന്ദിച്ചുസഫലംതന്റെ കണ്ണിതെന്നുംനിനച്ചുതേ. 29
ജന്മംമുതല്ക്കിങ്ങെന്തെല്ലാമമ്മഹീപതികണ്ടുവോ
അതൊന്നുമിവളോടൊക്കുന്നതല്ലഴകിലെന്നുമായ് 30
അവളാഗ്രഹപാശങ്ങളാലേ കങ്കകരൻകെട്ടവേ
അനങ്ങാതൊന്നുമറിയാതങ്ങിനേ നിന്നുപോയ്നൃപൻ 31
ദേവാസുരമനുഷ്യാദി ലോകമെല്ലാം കടഞ്ഞുടൻ
സത്തെടുത്തിവൾതൻരൂപം വിധിനിർമ്മിച്ചതായ്വരാം 32
എന്നേവമെല്ലാമൂഹിച്ചു സൌന്ദര്യത്തികവാലവൻ
എതിരറ്റാക്കന്യയെക്കണ്ടതിൽ സ്മരണൻതദാ 33

കല്യാണിയവളെക്കണ്ടു കല്യാണജനവാംനൃപൻ
കാമബാണാർത്തനായിട്ടുകാമം ചിന്തയിലാണ്ടുപോയ് 34
മെയ്യെരിയ്ക്കും ഘോരമാരത്തിയ്യെരിഞ്ഞാനുപോത്തമൻ
പ്രഗത്ഭൻതാനപ്രഗൽഭയവളോടേവമോതിനാൻ 35
നിയ്യാരാരുടെരംഭോരു! നിയ്യെന്തിന്നിങ്ങുനില്പതും
നിർജ്ജനാരണ്യഭാഗത്തു നീതാൻചുറ്റുന്നതെങ്ങിനേ 36
സർവ്വാനവദ്യാംഗിയാംനീ സർവ്വാഭരണഭൂഷിത
ഈഭൂഷണങ്ങൾക്കു നുനമീപ്സിതം നല്ലഭൂഷണം 37
ദേവിയല്ലാ ദൈത്യയല്ലാ യക്ഷിയല്ലല്ലരാക്ഷസി
നാഗസ്ത്രീയല്ല ഗന്ധർവ്വിയല്ല മാനുഷിയല്ലനീ 38
വരനാരികളഞ്ഞാൻകണ്ടും കേട്ടുമുള്ളവരാർക്കുമേ
ഒക്കുവോളില്ലനീയെന്നുമോർക്കുന്നേൻ മത്തകാശിനി! 39
പങ്കജശ്രീമിഴിയെഴും തിങ്കളൊക്കുന്നാനിൻമുഖം
കണ്ടതേ മുതലിങ്ങെന്നെ മഥിയ്ക്കുന്നുണ്ടുമന്മഥൻ 40
ഏവമായവളോടോതീ നൃപനായതിനുത്തരം
നിർജ്ജനക്കാട്ടിലവനോടവളോതീലൊരക്ഷരം 41
ആവലാതിപറഞ്ഞീടമവൻ കാങ്കുവെയായവം
മിന്നൽമേഘത്തിൽമറയുംവണ്ണമങ്ങു മറഞ്ഞുപോയ് 42
അവളെത്തേടിയരചനവിടെ ഭ്രാന്തമട്ടിലായ്
കാട്ടിൽക്കമലപത്രാക്ഷിയാളെച്ചുറ്റും തിരഞ്ഞുതേ 43
അവളെക്കണ്ടിടാഞ്ഞേറ്റമാവലാതി പറഞ്ഞവൻ
നിശ്ചേഷ്ടനായ് നൃപശ്രേഷ്ഠൻ പെട്ടന്നൊട്ടിടനിന്നുപോയ്

നൂറെഴുപത്തിരണ്ടാമദ്ധ്യായം

ഗന്ധർവ്വൻ പറഞ്ഞു.

അവളെക്കണ്ടിടാഞ്ഞിട്ടു കാമമോഹിതനായുടൻ
പാതനൻ വൈരിവീരർക്കു പതനംചെയ്യുഭൂമിയിൽ 1

അഥ ഭ്രുപൻ വീണവാദപുതുപ്പുഞ്ചിരിപൂണ്ടവം
പീനായതപ്പൃഥുശ്രോണിതാനേ കാണായ്ന്നുപന്നഹോ 2
മെല്ലെച്ചൊല്ലിവിളിച്ചാളാക്കല്യാണിന്നുപനെത്തദാ
പരം കാമംകലർന്നോരാക്കുരുമന്നവനോടവം 3
പുഞ്ചിരിക്കൊണ്ടു തപതികൊഞ്ചിനാം മധുരോക്തിയേ
എഴന്നേല്ക്കുകെഴന്നേല്ക്കുകെഴം നന്മനിനയ്ക്കുടോ 4
മോഹിച്ചിടൊല്ല ഹേ വീര! മഹിയിൽപ്പുകഴും ഭവാൻ
എന്നമാധുര്യമോടാസ്യേ ചൊന്നവാറാനരേശ്വരൻ 5
മിഴിച്ചുനോക്കിനാനത്തൻമൊഴിയെത്തന്റെ മുന്നിലായ്
ഉടനാ നീലമിഴിയാളോട്ടചൊന്നാൻ ധരാധിപൻ 6
ദൃഢം കാമാഗ്നിപെട്ടം വാക്കിടറിക്കൊണ്ടുമിങ്ങിനേ
നന്നുനീയസിതാപാംഗി! കന്ദർപ്പാതുരനായിഞാൻ 7
ചേരുമെന്നോട്ടചേർന്നാലും പാരം പ്രാണൻവിടുന്നുമാം
നിൻമൂലമായ് വിശാലാക്ഷി!യെന്മേൽത്തീക്ഷ്ണശരങ്ങളേ
വിടുന്നു കാമൻ നേരിട്ടു തട്ടത്താലുമടങ്ങിടാ
പിടികിട്ടാതെ കാമാഹികടിച്ചുഴലുമെന്നെ നീ 9
അയി പീനായതശ്രോണി! സ്വയമേല്ക്കു വരാനനേ!
നിന്നധീനത്തിലെൻപ്രാണൻ കിന്നരസ്വരനേർമൊഴി 10
ചാരുസർവ്വാനവദ്യാംഗി! നീരിത്താർമതിനേർമുഖി!
ഭീരു! നിയ്യെന്നിയേ ജീവൻപേറുവാൻ ശക്തനല്ലഞാൻ 11
കാമനെയ്യുന്നിതെൻമെയ്യിൽക്കമലച്ചരുലോചനേ!
അതിനാലെന്നിൽനീചെയ്കമദിരാക്ഷി ദയാലവം 12
ഭക്തനായ്ടുമീയെന്നെ ഹന്ത കൈവിട്ടിടൊല്ലെടോ
പ്രസാദിച്ചെന്നെ നീ കാത്തുകൊള്ളേണമയിഭാമിനി! 13
നിന്നെക്കണ്ടിട്ടതിസ്നേഹമാർന്നെന്നുള്ളിളകുന്നിതാ
നിന്നെക്കണ്ടിട്ട കല്യാണി!യന്യയിൽകൊതിയില്ലമേ 14
പ്രസാദിക്കു നിൻവശഗൻ ഭക്തനെന്നെബ്ഭജിയ്ക്കുനീ
നിന്നെക്കണ്ടമുതൽക്കുന്നെയനംഗൻ ഭ്രുമംഗനേ! 15

ഉള്ളിലേറേറം വിശാലാക്ഷി! കൊള്ളിയമ്പെയ്തിടുന്നുമേ
കാമാഗ്നിയാലെ വളരും ദാഹം കമലലോചനേ! 16
പ്രീതിയാം കുളിർനീർകൊണ്ടു കുളിരാക്കിത്തരേണമേ
പൂവമ്പനേറേറം ദുർദ്ധർഷനുഗ്രബാണശരാസനൻ 17
നിന്നെക്കണ്ടുമുതല്ലുന്നിൽട്ടുസ്സഹം ശരമെയ്യുവോൻ
ആത്മദാനംകൊണ്ടവനെഗ്ഗമിപ്പിയ്ക്കുകഭാമിനി! 18
ഗാന്ധർവ്വമാം വിവാഹത്താലെന്നിൽചേരു വരാംഗനേ!
വിവാഹങ്ങളിൽവെച്ചേറേറം ശ്രേഷ്ഠം ഗാന്ധർവ്വമാണെടോ 19

തപതി പറഞ്ഞു.

സ്വാതന്ത്ര്യമില്ലിനിയ്ക്കുഞാൻ കന്യയച്ഛനെഴുന്നവൾ
പ്രീതിയെന്നിൽ ഭവാനെങ്കിൽ ചോദിക്കുതാതനോടു നീ 20
നരേന്ദ്ര! നിൻപ്രാണനീഞാൻ ഹരിച്ചവിധമേ ഭവാൻ
കണ്ടപ്പോഴെൻപ്രാണനും കയ്യൊണ്ടിരിയ്ക്കുന്നുകേവലം 21
എൻദേഹത്തിന്നിനിയ്ക്കില്ല സ്വാതന്ത്ര്യമതിനാൽ നൃപ!
അണയുന്നില്ലെന്നുമാത്രമസ്വതന്ത്രകംനാരികം 22
ലോകത്തിലൊക്കെപ്പുകഴുമാഭിജാത്യമെഴും നൃപൻ
ഭക്തപ്രിയൻ കാന്തനാവാനേതുകന്യകൊതിച്ചിടാ 23
എന്നാലീനിലയാൽത്താനേ യാചിക്കെന്നച്ഛനോടുനീ
ആദിത്യനോടായി തവ പ്രണാമനിയമങ്ങളാൽ 24
എന്നെയദ്ദേവനങ്ങയ്ക്കുതന്നീടാൻ കരുതീടുകിൽ
അങ്ങെയ്ക്കുഞാൻ വശത്തായിട്ടിങ്ങിരിപ്പേൻ നരേശ്വര! 25
ലോകപ്രദീപനായോരു സവിതാവിൻറെ പുത്രിഞാൻ
നാമം തപതിയെന്നല്ലോ സാവിത്രിയ്ക്കുജത്തിയാം 26

നൂറെറഴുപത്തിമൂന്നാമദ്ധ്യായം

ഗന്ധർവ്വൻ പറഞ്ഞു

എന്നരച്ചിട്ടുടൻ മേല്പോട്ടുയർന്നാമാന്യപോയിനാൾ
മന്നവേന്ദ്രൻപിന്നെ വീണ്ടും മന്നിൽത്താനേ പതിച്ചുതേ 1

സൈന്യങ്ങളൊന്നിച്ചാമന്നോർമന്നനെത്താൻതിരഞ്ഞുടൻ
സാനുയാത്രനമാത്യൻ കണ്ടാനാനൃപനെയാവനേ 2
ഇന്ദ്രദ്ധ്വജംവീണമട്ടാ മന്നിൽവീണുകിടക്കവേ
മഹേഷ്വാസൻ വെറുമ്മന്നിലഹോ വീണതുകാണ്കയാൽ 3
തീപിടിച്ചവിധം മന്ത്രിയുൾഭ്രമംപൂണ്ടിതേററവും
ഉടനേ ചെന്നവൻ സ്നേഹത്തൊടും സംഭ്രാന്തചിത്തനായ് 4
എഴുന്നേല്പിച്ചുകാമാർത്തി മോഹമാണ്ട നരേന്ദ്രനെ
മണ്ണിൽനിന്നിട്ടു മകനെത്തിണ്ണമഛൻ കണക്കിനെ 5
ബുദ്ധിയും പ്രായവുംചെണ വൃദ്ധൻ കീർത്തിനയാന്വിതൻ
ഭൂമീശനെയെഴുന്നേല്പിച്ചമാത്യൻ സ്വസ്ഥനായിതേ 6
മെല്ലെയേറേറാരവനൊടുചൊല്ലിനാൻ നല്ലവാക്കിനെ
ഭയംവേണ്ടാ നരവ്യാഘ്ര! സ്വയം മംഗളമായ്വരും 7
ശത്രുക്കളേ വീഴ്ത്തുമവൻ തത്രവീണതുകാൺകയാൽ
പൈദാഹംക്ഷീണമിവയാം ഹേതുവെന്നോർത്തിതായവൻ 8
തണ്ണീർകൊണ്ടു നരേന്ദ്രന്റെ തലയ്ക്കേററമൊഴിച്ചുതേ
പൊയ്ത്താർമണമുടിച്ചാഞ്ഞുചേർത്തതോപൊട്ടിയപ്പൊഴേ
സ്വബോധംവന്നളവുടൻ സ്വബലംസൎവ്വവും നൃപൻ
തിരിച്ചയച്ചിതാ മന്ത്രിവരിഷ്ഠൻ മാത്രമെന്നിയേ 10
ഉടൻ നൃപാജ്ഞകയ്ക്കൊണ്ടുനടന്നിതു പെരുമ്പട
ശൈലപൃഷ്ഠത്തിലാബ്ഭൂമിപാലൻ പിന്നീടുപാർത്തുതേ 11
പിന്നെയാപ്പൎവ്വതത്തിങ്കൽശ്ശുചിയായൂർദ്ധ്വവക്ത്ററനായ്
സൂൎയ്യസേവയ്ക്കുകൈപൊക്കിക്കൂപ്പിനിന്നീടിനാനുടൻ 12
വൈരിനാശംവരുത്തുന്ന പുരോഹിതവസിഷ്ഠനെ
സ്മരിച്ചുകൊണ്ടാനുൾക്കാമ്പിൽപ്പരം സംവരണൻ നൃപൻ 13
രാവും പകലുമീനില്പിൽ ഭൂവരൻനിന്നുകൊള്ളവേ
പന്തിരണ്ടാംദിനം വന്നാനന്തികേ മാമുനീശ്വരൻ 14
തപതീസക്തമതിയീ നൃപനെന്നതറിഞ്ഞുടൻ
ദിവ്യജ്ഞാനദൃശാകണ്ട ഭവ്യനാം മുനിസത്തമൻ 15

അച്ചണ്ണം നിയതാത്മാവാമുച്ചീശനൊട്ടമാമുനി
ധർമ്മജ്ഞനരുളിക്കൊണ്ടു നന്മ മന്നവനേകവാൻ 16
അമന്നവൻനോക്കിനില്ക്കേയാ മഹായോഗിയാമൃഷി
അർക്കനെക്കാണുവാൻവേണ്ടിയർക്കതുല്യനയർന്നതേ 17
സഹസ്രരശ്മിയെക്കണ്ടു സഹസാക്ഷുബ്ധനിന്നവൻ
വസിഷ്ഠൻഞാനെന്നനന്ത്യാ വിശിഷ്ടാത്മാവുണർത്തിനാൻ
മഹാമുനീന്ദ്രനോടോതീ മഹാഭാസ്സായ ഭാസ്കരൻ
മഹർഷേ സ്വാഗതം,ചൊല്ലുമഹിതം നിൻമനോഗതം 19
എന്തിഹരിപ്പു മഹാഭാഗ! ഹന്ത നീ ബുധസത്തമ!
അതുസാധിപ്പിയ്ക്കുവൻ ഞാനതിദുഷ്കരമാകിലും 20
എന്നുകേട്ടു വസിഷ്ഠൻതാനൊന്നുണർത്തിച്ചിതുത്തരം
ഭാനുമാനെകൈവണങ്ങിത്താനുടൻ താപസോത്തമൻ 21

വസിഷ്ഠൻ പറഞ്ഞു.

സാവിത്രിയ്ക്കിളയോളാകും തപതി തപൽക്കുമാരിയേ
വരിയ്ക്കുന്നേൻ സംവരണന്നായിട്ടീ ഞാൻ വിഭാവസോ! 22
അമ്മന്നവൻചേർപുകൾന്നോൻധർമ്മാത്മജ്ഞൻമഹാശയൻ
നിന്മകൾക്കൊത്തഭർത്താവാം സൗമ്യൻസംവരണൻവിഭോ!
എന്നവൻചൊന്നളവവൻകൊടുപ്പേനെന്നറച്ചുടൻ
മുനിയോടഭിനന്ദിച്ചു ദിനേശൻ ചൊല്ലിയുത്തമം 24
നൃപശ്രേഷ്ഠൻ സംവരണനൃഷിശ്രേഷ്ഠൻ ഭവാനുമേ
തരുണിശ്രേഷ്ഠതപതി പരമാത്മാനമുത്തരം 25
പിന്നെസ്സർവ്വാനവദ്യാംഗിയാളാം തപതിയേ രവി
നൽകീ സംവരണന്നായി വസിഷ്ഠനുടെ കൈവശം 26
കന്യയാകും തപതിയെക്കൈക്കൊണ്ടാനാ മുനീശ്വരൻ
വസിഷ്ഠൻ രവിവിട്ടിട്ടു തിരിയേപോന്നിതിങ്ങുടൻ 27
വിഖ്യാതനാം കുരുകുലമുഖ്യനാ നരനായകൻ
മന്മഥാവിഷ്ടനവളിൽത്തന്മനസ്സാണ്ടെഴുന്നവൻ 28
നൃപനോ സുസ്മിതമുഖി തപതീ സുരകന്യയാം
വസിഷ്ഠനൊന്നിച്ചുവരുന്നതുകണ്ടു തെളിഞ്ഞുതേ 29

നഭസ്സിൽനിന്നിറങ്ങുന്നോരവളേറെം വിളങ്ങിനാൾ
മിന്നിയാശകൾ മിന്നിയ്ക്കുംമിന്നലെന്നകണക്കിനെ 30
ക്ലേശത്തോടും പന്തിരണ്ടാംനിശ ഭൂപൻ മുടിയ്ക്കുവേ
എഴുന്നെള്ളീ ശുദ്ധബോധൻ വസിഷ്ഠഭഗവാൻ മുനി 31
തപസ്സിനാൽസ്സംവരണൻ പ്രസാദിപ്പിച്ചുസൂര്യനെ
വസിഷ്ഠനുടെ മാഹാത്മ്യാൽ നേടിക്കൊണ്ടിതു ഭാര്യയെ 32
ദേവഗന്ധർവ്വർ ചുഴലുമാവന്മലയിൽവെച്ചുതാൻ
വിധിയാൽത്തപതീ പാണിഗ്രഹണംചെയ്തിതാ നൃപൻ 33
വസിഷ്ഠസമ്മതംവാങ്ങീട്ടാശ്ശൈലത്തിങ്കൽവെച്ചുതാൻ
ഭാര്യയൊത്തുരമിച്ചീടാനാ രാജർഷിനിനച്ചുതേ 34
പിന്നെപ്പുരംരാഷ്ട്രമുപവനം കാടിവയിൽപ്പുരം
ആ മന്ത്രിശ്രേഷ്ഠനെത്തന്നെയാടേശിച്ചാൻ മഹീശ്വരൻ 35
നൃപസമ്മതവുംവാങ്ങി വസിഷ്ഠനെഴുന്നെള്ളിനാൻ
ആപ്പൂർവതത്തിൽക്രിസിച്ചാനമരാഭൻ നരാധിപൻ 36
പിന്നെപ്പന്തീരാണ്ടുകാലം കാട്ടിലും പരമാറിലും
ക്രീഡിച്ചു ഭാര്യയൊന്നിച്ചാക്കിരിയിൽത്തന്നെ മന്നവൻ 37
ആബ്ഭൂപനേറ പുരത്തിങ്കലാപ്പന്തീരാണ്ടുസന്മതേ!
മഴപെയ്തില്ലദേവേന്ദ്രനവ്വണ്ണംപുറനാട്ടിലും 38
ഈവണ്ണംമഴയില്ലാതെയായപ്പോളരിമർദ്ദന!
ക്ഷയിച്ചുവന്നിതുചരാചരമാകും പ്രജാവ്രജം 39
ഏവമതപൂർവമായോരാക്കാലംമൂത്തുവരുംവിധൌ
മഞ്ഞുംമന്നിൽക്കൊഴിഞ്ഞില്ലാമുളച്ചില്ലൊരു സസ്യവും 40
ക്ഷുൽപ്പീഡയോടും പ്രജകളുംഭ്രമിപ്പെട്ടസർവ്വരും
വീടുവിട്ടങ്ങുമീങ്ങുംതാൻ തേടിച്ചുറവിയുഴന്നുപോയ് 41
പിന്നെജ്ജനങ്ങളും നഗരന്തന്നിലും പുറന്നാട്ടിലും
ദാരഗൃഹംവിട്ടു തമ്മിൽഭക്ഷിച്ചു ക്ഷുത്തുമൂത്തഹോ 42
വിശന്നുതീററികിട്ടാതെ ശവപ്രായജനങ്ങളാൽ
പ്രേതങ്ങളാൽ പ്രേതരാജ്യംപോലെയാരാജ്യമായിതെ 43

ആരാജ്യമീമട്ടിലായിക്കണ്ടിട്ടബ്ഭഗവാൻഋഷി
മഴപെയ്യിച്ചു ധർമ്മജ്ഞൻ വസിഷ്ഠമുനിസത്തമൻ 44
ഏറെയാണ്ടായ് നാടുവിട്ടുദൂരെയാണ്ടാനരേന്ദ്രനെ
ഉടൻവരുത്തീ തപതിയോടുമൊത്താപ്പുരിയ്ക്കുതാൻ 45
അപ്പോഴേ മഴപെയ്താൻമുന്നപ്പൊഴേപോലെ വാസവൻ
പിന്നേയുമാപ്പുരിയിലാ മന്നവൻചെന്നുചേർന്നതിൽ 46
ഇന്ദ്രൻ വർഷിച്ചുസസ്യങ്ങൾ നന്നായുണ്ടാംവിധംവിഭു
രാഷ്ട്രത്തോടും പുരം ഹർഷപ്പെട്ടിതേററമതിന്നുമേൽ 47
മന്നവൻ ഭാവിതാത്മാവായന്നവൻതാൻ ഭരിയ്ക്കവേ
പിന്നെപ്പന്തീരാണ്ടുമന്നോർമന്നൻ യജ്ഞങ്ങൾചെയ്തുതേ 48
ശചിയൊത്തിന്ദ്രനെപ്പോലെ തപതീപത്നിയൊത്തവൻ

ഗന്ധർവ്വൻ പറഞ്ഞു.

ഏവമത്രേ മഹാഭാഗയാകും നിന്റെ പിതാമഹി 49
തപതീദേവി ഹേ പാർത്ഥ! താപത്യൻ നീയിതേവിധം
പിറന്നിതാത്തപതിയിൽക്കുരുസംവരണാത്മജൻ 50
താപത്യനായതീവണ്ണമത്രേ നീ പുനരർജ്ജുന!

നൂറെറഴുപത്തിനാലാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു,

ഗന്ധർവ്വവാക്കിപ്രകാരംകേട്ടവൻ ഭരതർഷഭ!
അർജ്ജുനൻ ഭക്തിയുൾക്കൊണ്ടു പൂർണ്ണചന്ദ്രാഭനായിതേ 1
ഗന്ധർവ്വനോടുചോദിച്ചു വീരനാമാക്കുരുദ്വഹൻ
വസിഷ്ഠന്റെ തപശ്ശക്തിയോർത്തും കൌതൂഹലത്തൊടും 2
വസിഷ്ഠനെന്നല്ലിചൊല്ലിയാമുനീന്ദ്രന്റെ പേരുനീ
ഇതിനിയ്ക്കൊന്നുകേൾക്കേണമതുനന്നായുരയ്ക്കനീ 3
ഗന്ധർവ്വരാജ! ഞങ്ങൾക്കായവൻ പൂർവ്വപുരോഹിതൻ
ആയിരുന്നില്ലയോ ചൊല്ലുകാരാണീബ്ഭഗവാൻഋഷി 4

ഗന്ധർവ്വൻ പറഞ്ഞു.

വിധിചിത്തോൽഭവനരുന്ധതീപതി വസിഷ്ഠനാം
തപസ്സിനാൽക്കീഴടങ്ങീട്ടജയ്യങ്ങം സുരർക്കുമേ 5
കാമക്രോധങ്ങളവനു പാദശുശ്രൂഷചെയ്യുമേ
ഇന്ദ്രിയങ്ങം വശപ്പെട്ടോൻ വസിഷ്ഠനിതിചൊൽവതാം 6
കുരികോഷേദനംചെയ്തില്ലുദാരാശയനാമവൻ
വിശ്വാമിത്രാപരാധത്താൽ വാച്ചാളം മനൃവേല്ക്കിലും 7
അശകുതനെപ്പോലെ മഹാശകുതൻ പുത്രാർത്തിപുൽകിലും
വിശ്വാമിത്രൻ മുടിഞ്ഞീടാൻ ചെയ്തില്ലുഗ്രക്രുത്തവൻ 8
മരിച്ചുമക്കളേ വീണ്ടും വരുത്താൻ ശകുതനെങ്കിലും
കാലനേയാക്രമിച്ചില്ലാകരയെക്കടൽപോലവൻ 9
ജിതേന്ദ്രിയൻ മഹാത്മാവാമവൻതാൻ തൃണയേല്ക്കയാൽ
ഇക്ഷ്വാകുരാജാക്കം ഭ്രമിയൊക്കവേ പണ്ടുനേടിനാർ 10
പുരോഹിതസ്ഥാനമേററീ വസിഷ്ഠമുനിനില്ക്കയാൽ
നാനായജ്ഞങ്ങളുംചെയ്താരാനരാധിപർ കൌരവ! 11
യജ്ഞംചെയ്യിച്ചിതവനാപ്രാജ്ഞരാം മന്നവേന്ദ്രരെ
വ്യാഴം വാനവരേയെന്നപോലാ ബ്രഹ്മർഷിപാണ്ഡവ! 12
അതിനാൽധർമ്മവാനായി വേദധർമ്മാർത്ഥവേദിയായ്
ശ്രുതബ്രാഹ്മണനേ പൌരോഹിത്യത്തിന്നായിനേടുവിൻ 13
അഭിജാതൻ ക്ഷത്രിയനീയൃഴിവെൽവാൻ നിനപ്പവൻ
പുരോഹിതനെവെയ്ക്കണം പാർത്ഥ!രാജ്യംവളർത്തിടാൻ 14
മന്നുവെല്ലും മന്നവന്നുമുന്നിൽ ബ്രഹ്മം നടക്കണം
അതിനാലിന്ദ്രിയജയിഗുണവാനാം പുരോഹിതൻ 15
നിങ്ങൾക്കുണ്ടാവണംവിപ്രൻവിദ്വാൻ ധർമ്മാർത്ഥകോവിദൻ

നൂറെഴുപത്തഞ്ചാമദ്ധ്യായം

അർജ്ജുനൻ പറഞ്ഞു.

ദിവ്യാശ്രമത്തിൽവാഴുന്ന വിശ്വാമിത്രവസിഷ്ഠരിൽ
എന്തുകൊണ്ടുള്ളവായ്പുന്ത വൈരംപൊൽകതശേഷവും 1

ഗന്ധർവ്വൻ പറഞ്ഞു.

പാരിലൊക്കപ്പുകഴ്ന്നുള്ള പുരാണാഖ്യാനമുത്തമം
വാസിഷ്ഠമിതുഹേ പാർത്ഥ! കേട്ടുകൊൾക യഥാവലേ 2
കാന്യകുബ്ജംവാണു മുന്നം മന്നവൻ ഭരതർഷഭ!
ഗാധിയെന്ന മഹായോഗ്യൻ കുശികന്റെ കുമാരകൻ 3
ധർമ്മാത്മാവാമവനുണ്ടായ് സമൃദ്ധബലവാഹനൻ
വിശ്വാമിത്രാഖ്യനാം പുത്രൻ വിശ്രുതൻ വൈരിമർദ്ദനൻ 4
അമാത്യരോടൊത്തു കൊട്ടംകാട്ടിൽ നായാടിനാനവൻ
മരുധന്വപ്രദേശത്തിൽ മാൻപന്നികളെയെയ്തഹോ 5
വ്യായാമത്താൽത്തളർന്നിട്ടാ വേട്ടക്കാരൻ പിപാസയാൽ
നരശ്രേഷ്ഠ! വസിഷ്ഠന്റെയാശ്രമത്തിൽകരേറിനാൻ 6
അവൻവന്നിതുകണ്ടിട്ടാ വസിഷ്ഠൻ പൂജ്യപൂജകൻ
സല്ക്കരിച്ചേറുകയ്ക്കാണ്ടാൻ വിശ്വാമിത്രനരേന്ദ്രനേ 7
പാദ്യാർഘ്യാചമനീയങ്ങൾകൊണ്ടും സ്വാഗതമാണ്ടുമേ
ആരണ്യമാം ഹവിസ്സേകിവേണ്ടുമ്മട്ടാദരിച്ചുതേ 8
മഹാമുനിവസിന്റെ കാമധേനുവുമപ്പൊഴേ
പറഞ്ഞപടി കാമങ്ങൾ കറന്നേകീടിനാളുടൻ 9
നാട്ടിലും കാട്ടിലുമെഴും നാനാസസ്യങ്ങൾപാല്യമേ
കറന്നിതുതിന്നൊത്തഷഡ്രസാഢ്യരസായനം 10
ഭോജ്യങ്ങളായപേയങ്ങൾ ക്ഷോഭ്യങ്ങൾപലമാതിരി
അമൃതൊക്കുന്ന ലേഹ്യങ്ങൾ ചൂഷ്യങ്ങളിവയജ്ജുന! 11
വിലയേറുന്ന രത്നങ്ങൾ പലവസ്ത്രങ്ങളിങ്ങിനേ
ഇത്ഥം സമ്പൂർണ്ണകാമത്താലർച്ചിച്ചുളവിലാ നൃപൻ 12
അമാത്യസൈന്യസഹിതമമിതാനന്ദമാർന്നുതേ
ആറയർന്നും സുപാർശ്വോരുവാർന്നുമഞ്ഞുതടിച്ചുമേ 13
മണ്ഡൂകമിഴിചേർന്നോറുമവിട്ടേന്തിപ്പെരുത്തുമേ
നല്ലവാലും കൂർത്തകാതും കൊമ്പുമായഴകാണ്ടുമേ 14
തടിച്ചുനീണ്ടതലയും കഴുത്തുംപൂണ്ടുഭംഗിയിൽ
കണ്ടാനന്ദിനിയേ നന്ദിയാണ്ടാനാഗ്ഗാധിനന്ദനൻ 15

പരിതോഷത്തൊടും ചൊന്നാൻമുനിയോടുനരാധിപൻ
ആർബുദംഗോക്കളേയോയെൻ രാജ്യംതന്നെയുമോമുനേ! 16
തരാമങ്ങീനന്ദിനിയെത്തരൂ രാജ്യത്തെയേല്ക്കുക

വസിഷ്ഠൻ പറഞ്ഞു

ദേവാതിഥിപിതൃക്കൾക്കായാജ്യത്തിന്നീപ്പയസ്വിനി 17
കൊടുക്കാ നന്ദിനിയെ നിന്നുടെരാജ്യംകിടയ്ക്കിലും

വിശ്വാമിത്രൻ പറഞ്ഞു

ക്ഷത്രിയൻഞാൻഭവാൻവിപ്രൻതപസ്സ്വാദ്ധ്യായസാധനൻ
പ്രശാന്തചിത്തരാം വിപ്രർക്കെങ്ങുണ്ടാകുന്നപൌരുഷം
അർബുദംഗോക്കൾ വാങ്ങീട്ടെന്നീപ്സിതം നൽകിടായ്കിലൊ
സ്വധർമ്മം ഞാൻവിടാ കൊണ്ടുപോകുമിപ്പയ്യിനേദ്ധ്രുവം

വസിഷ്ഠൻ പറഞ്ഞു

ബാഹുവീര്യൻ ക്ഷത്രിയൻനീ ബലമേറുന്ന പാർത്ഥിവൻ 20
ഇച്ഛിക്കുമ്പോലുടൻ ചെയ്കുകിതിൽച്ചിന്തിക്കവേണ്ടെടൊ

ഗന്ധർവ്വൻ പറഞ്ഞു

ഇച്ചൊല്ലുകേട്ടടൻ പാർത്ഥ! വിശ്വാമിത്രൻബലപ്പടി 21
ഹരിച്ചു ഹംസചന്ദ്രാഭചേരും നന്ദിനിയെത്തദാ
ചമ്മട്ടികൊണ്ടടിച്ചാട്ടിയമ്മട്ടോടിച്ചുചുറുമെ 22
ഹംഭായെന്നൊച്ചയിട്ടിട്ടാ വസിഷ്ഠൻനേർക്കു നന്ദിനി
തിരിഞ്ഞുനിന്നുമുഖിയായ് ഭഗവാൻതന്നെനോക്കിനാൾ
വാച്ചതുംതയ്ക്കിലും പോയീലാശ്രമക്ഷിതിവിട്ടവൾ

വസിഷ്ഠൻ പറഞ്ഞു

കേൾപ്പുണ്ടു വീണ്ടും ഞാൻ ഭദ്രേ! കരയും നിന്നെറ നിസ്വനം
വിശ്വാമിത്രൻ ഹരിക്കുന്നു ബലത്താൽ നിന്നെ നന്ദിനീ!
എന്തുചെയ്യേൻ ക്ഷമാശീലമേന്തും ബ്രാഹ്മണനാണു ഞാൻ 25

ഗന്ധർവ്വൻ പറഞ്ഞു

ആ നന്ദിനി പരം സൈന്യാജനത്തിൽ ഭയമാർന്നുടൻ
വിശ്വാമിത്രഭയംകൊണ്ടിട്ടാശ്രയിച്ചാൾ വസിഷ്ഠനെ 26

പശു പറഞ്ഞു

വിശ്വാമിത്രഭടന്മാർതൻ കശാഘാതം പൊറാഞ്ഞഹൊ
അനാഥമട്ടിൽക്കരയുമെന്നെക്കൈവിട്ടിതോ ഭവാൻ 27
ആക്രമിക്കും നന്ദിനിയിമ്മട്ടാക്രന്ദിക്കിലുംമുനി
ക്ഷോഭിച്ചതില്ലാ ധൈര്യത്താലിളകീലാ ധൃതവ്രതൻ 28

വസിഷ്ഠൻ പറഞ്ഞു

ക്ഷത്രിയർക്കു ബലം വീര്യം ബ്രാഹ്മണർക്കു ബലം ക്ഷമ
ക്ഷമകൈക്കൊണ്ടു നില്പൻ ഞാൻ പോക സമ്മതമെങ്കിലൊ

നന്ദിനി പറഞ്ഞു

എന്നെക്കയ്പിട്ടിതോയെന്തേ ഭഗവൻ! ചൊൽവതിങ്ങിനെ
ബ്രഹ്മൻ! നീ കൈവിടാതെന്നെ ഹരിക്കില്ലാരുമേ ഹഠാൽ

വസിഷ്ഠൻ പറഞ്ഞു

കല്യാണി! കൈവിട്ടില്ലീഞാൻ നില്ലുനില്ക്കാവതെങ്കിൽനീ
പരം കയറിനാൽക്കെട്ടി ഹരിയ്ക്കുന്നുണ്ടു വത്സനെ 31

ഗന്ധർവ്വൻ പറഞ്ഞു

നില്ലെന്നേവം വസിഷ്ഠന്റെ ചൊല്ലുകേട്ടാപ്പയസ്വിനി
കഴുത്തുയർത്തിത്തലയുംപൊക്കി നിന്നിതുരൌദ്രയായ് 32
ക്രോധരക്താക്ഷിയായപ്പൈ ഹംഭാഗംഭീരനാദയായ്
വിശ്വാമിത്രന്റെയാസ്സൈന്യമൊക്കെയോടിച്ചുചുററുമെ 33
ഉടൻ കശാഭിഘാതത്താലടിച്ചാട്ടീടുമായവൾ
തുടുത്തകണ്ണുമായേററം കടുക്രോധമിയന്നുതെ 34
അവൾ കോപിച്ചു മദ്ധ്യാഹ്നരവിരൌദ്രശരീരയായ്
അംഗാരവർഷം ചെയ്തുംകൊണ്ടങ്ങാരാൽവാലിൽനിന്നുടൻ 35
പുച്ഛാൽത്തീർത്തു പൽഹലരെശ്ശകദ്രാവിഡരെ സ്തനാൽ
യോനിയാലേയവനരെശ്ശകൃത്താൽശ്ശബരാളിയെ 36
മൂത്രത്താൽ മററുശബരന്മാരെപ്പാർശ്വത്തിനാലുമെ
കിരാതർ പൌണ്ഡ്റർ യവനർ ഖസർ ബബ്ബരർ സിംഹളർ
ചിബുകന്മാർ പുളിന്ദന്മാർ ചീനന്മാർ ഹൂണർ കേരളർ

ഇവരേയും നരയിനാൽ മറേറാരോ മ്ലേച്ഛരേയുമെ 38
സൃഷ്ടിച്ചുവിട്ടൊരീ നാനാമട്ടാം മ്ലേച്ഛപ്പെരുമ്പട
പലമട്ടാം ചട്ടയിട്ടു പലശസ്ത്രായുധത്തൊടും 39
വിശ്വാമിത്രൻ കണ്ടുനില്ക്കേസൈന്യം ചിന്നിച്ചമച്ചുതെ
ഓരോയോധർക്കഞ്ചുമേഴും പേരൊത്തു പൊരുതീ പരം 40
അസ്ത്രവൎഷംകൊണ്ടുപാരം വിദ്ധമാകും പടജ്ജനം
വിശ്വാമിത്രൻ നോക്കിനില്ക്കെപ്പേടിച്ചോടിയശേഷവും 41
പ്രാണഹാനിവരുത്തീലാസ്സൈനികങ്ങളിലാർക്കുമെ
ചൊടിച്ചു പൊരുതുന്നോരാ വസിഷ്ഠഭടർ ഭാരത! 42
ആപ്പയ്യുടനെയോടിച്ചിതാപ്പെരുമ്പട ദൂരവെ
വിശ്വാമിത്രന്റെയാസ്സൈന്യം മൂന്നുയോജനയപ്പുറം 43
പേടിച്ചാർത്തോടിരക്ഷിക്കുംപാടിൽക്കണ്ടില്ലൊരാളെയും
ബ്രഹ്മതേജസ്സംഭവമീയത്ഭുതം കണ്ടവാറുടൻ 44
വിശ്വാമിത്രൻ ക്ഷാത്രമതിൽ വെറുത്തിങ്ങിനെചൊല്ലിനാൻ
ധിഗ്ബലം ക്ഷത്രിയബലം ബ്രഹ്മതേജോബലം ബലം 45
ബലാബലം കണ്ടറിഞ്ഞു തപസ്സേ ബലമെന്നവൻ
സ്ഫീതമാം രാജ്യവും വിട്ടു രാജ്യശ്രീയും വെടിഞ്ഞുടൻ 46
സൌഖ്യമെല്ലാം പുറത്താക്കിത്തപസ്സിന്നായൊരുങ്ങിനാൻ
തപസ്സിനാൽസ്സിദ്ധിനേടി ലോകവ്യാപ്തമഹസ്സവൻ 47
വിശ്വതാപിതപസ്സാലേ ബ്രാഹ്മണത്വത്തെ നേടിനാൻ
ഇന്ദ്രനൊന്നിച്ചുതാൻ സോമപാനം ചെയ്തിതു കൌശികൻ

നൂറെറഴുപത്താറാമദ്ധ്യായം

ഗന്ധർവ്വൻ പറഞ്ഞു

കന്മാഷപാദനെന്നുണ്ടായ് നാട്ടിൽപ്പേർകേട്ട മന്നവൻ
ഇക്ഷ്വാകുവംശജൻ പാൎത്ഥ! തേജസ്സാലെതിരററവൻ 1

ഒരിക്കൽ നായാട്ടിനവൻ പുരിവിട്ടേറിനാൻ വനം
മാൻപന്നിയെന്നിവകളിലമ്പുമെയ്തനന്തരം 2
ആക്കാട്ടിലായവൻഖംഗ്ഗവഗ്ഗവും കൊന്നിതേറവും
നായാടി ശ്രാന്തനായിട്ട തിരിയേപോന്നിതാന്യപൻ 3
ഇവനെഗ്ഗിഷ്യനാക്കേണമെന്നോർത്താൻ ഗാഥിനന്ദനൻ
ആ രാജാവു മഹാത്മാവാം വാസിഷ്ഠമുനിമുഖ്യനെ 4
പശുയും ദാഹവും പൂണ്ടു തനിയേ പോംവഴിയ്ക്കടൻ
പോരിങ്കലജിതൻ കണ്ടു നേരിട്ടേറ്റീടിനാൻ മുനി 5
ശക്തിയെന്ന മഹാഭാഗൻ വസിഷ്ഠകുലവർദ്ധനൻ
വസിഷ്ഠപുത്രരാം നൂറപേരിലുംവെച്ചു മൂത്തവൻ 6
എന്മാഗ്ഗംവിട്ടൊഴിയെന്നാൻ വന്മഹാമാനി മന്നവൻ
അക്ഷണം സാന്തപമായോതീ ഗ്ലക്ഷവാക്കാലെ മാമുനി 7
എന്മാഗ്ഗമാം മഹാരാജ! ധർമ്മമേവം സനാതനം
സദ്ധർമ്മത്തിലും മാഗ്ഗം വിപ്രന്നൊഴിയണം നൃപൻ 8
പരസ്പരം രണ്ടുപേരും പരം പേശീവഴിയ്ക്കുതാൻ
വഴിമാറുക നീ നീതാൻ വഴിമാറുകയെന്നുമെ 9
വഴിമാറീലധർമ്മം വിട്ടൊഴിയാത്തുള്ള താപസൻ
മുനിയ്ക്കു മാറീലരചൻ മാനി കോപമിയന്നവൻ 10
വഴിമാറാത്ത മുനിയെയൂഴിനായകസത്തമൻ
കശയാൽത്തച്ചു മോഹത്താൽ ഭൂശം രാക്ഷസവൃത്തിയായ് 11
ചമ്മട്ടികൊണ്ടടിച്ചോരാ വന്മഹാമുനിസത്തമൻ
വാസിഷ്ഠനായപതിയെ രോഷം വാച്ചു ശപിച്ചുതെ 12
തല്ലീലയോ മുനിയെ നീ രക്ഷോവൃത്ത്യാ നൃപാധമ!
അതിനാൽ നീയിന്നുതൊട്ടു പുരുഷാശനനായ്ചരും 13
നടക്കും മർത്ത്യമാംസത്തെത്തേടി നീയൂഴിചുറവുമെ
പോടാ രാജാധമായെന്നാഗ്ഗുക്തിമാൻ ശക്തി ചൊല്ലിനാൻ
വിശ്വാമിത്രവസിഷ്ഠന്മാർക്കക്കാലം ശിഷ്യസംഗ്രഹേ
സ്പർദ്ധയായ്ത്തീർന്നിതിവനിൽ വിശ്വാമിത്രനടുത്തുതേ 15

ഇവരിങ്ങിനെ തർക്കിക്കേയവിടെച്ചെന്നുകൂടിനാൻ
പാർത്ഥ! പ്രതാപവാൻ വിശ്വാമിത്രനഗ്രതപോധനൻ 16
പിന്നീടാണാ നൃപനറിഞ്ഞതാമുനിവരിഷ്ഠനെ
വസിഷ്ഠപുത്രനായോരു ശക്തിയാണിവനെന്നഹോ 17
മറഞ്ഞുനിന്നിതാ വിശ്വാമിത്രനും തത്ര ഭാരത!
അവർരണ്ടാളുമറിയാതാത്മകായ്യംനടത്തുവാൻ 18
ശക്തിയേവം ശപിച്ചപ്പോളാക്ഷമാപതിസത്തമൻ
പ്രസാദിപ്പിക്കുവാൻ ക്ഷിപ്രമുരണംപുക്കു ശക്തിയെ 19
ആ നൃപൻതന്നുള്ളറിഞ്ഞു താനപ്പോൾ കുരുസത്തമ!
വിശ്വാമിത്രൻ രാക്ഷസനെവിട്ടാനാ നൃപവയ്യനിൽ 20
വിപ്രശ്രീശാപംകൊണ്ടിട്ടും വിശ്വാമിത്രാജ്ഞകൊണ്ടുമേ
കിങ്കരാഖ്യൻ രാക്ഷസനാ നൃപങ്കൽക്കയറീടിനാൻ 21
ആ ക്ഷോണീപതിയിൽക്രൂടി രക്ഷസ്സെന്നതുകണ്ടുടൻ
ആസ്ഥലംവിട്ടുപോയ് വിശ്വാമിത്രനാം മുനിസത്തമൻ 22
ഉടനാനൃപനോ തന്നാത്മപ്പൊട്ടം രക്ഷസ്സിനാലഹോ
ബാധയർന്നതിനാലാത്മബോധംപാർത്ഥ!നശിച്ചുപോയ് 23
വനപ്രസ്ഥിതനാമാബ്ഭ്രപനെക്കണ്ടൊരു ഭ്രസുരൻ
വിശന്നോൻ മാംസമൊത്തന്നംതരികെന്നായിരുന്നുതേ 24
അവനോടോതിയപ്പോഴാ നൃവരൻ മിത്രപാലകൻ
ഇവിടെക്കാത്തിരിക്കു ഭ്രദേവ!തെല്ലിടയെങ്കിലോ 25
തിരിയേവന്നുതന്നേയ്ക്കാം തരംപോലുള്ള ഭോജനം
എന്നോതിമന്നവൻപോന്നാൻനിന്നാനാദ്വിജസത്തമൻ 26
അഥ ഭ്രപൻ സഞ്ചരിച്ചു യഥാകാമം യഥാസുഖം
തിരിയേവന്നുതാനന്തഃപുരംപൂകീടിനാനവൻ 27
അർദ്ധരാത്രിയുണർന്നിട്ടവരുത്തിസ്സ്മരെ ദ്ധൃതം
വിപ്രനോടേറെതോർത്തിട്ടുകല്പിച്ചിതവനീശ്വരൻ 28
ചെല്ലുകീക്കാട്ടിലുണ്ടെന്നെക്കാത്തിരിയ്ക്കുന്നഭ്രസുരൻ
ചോരകിട്ടാൻ മാംസമൊത്തചോരനൽകുകവന്നുടൻ 29

ഗന്ധർവ്വൻ പറഞ്ഞു.

അതുകേട്ടടനേ സൂദൻ മാംസമെങ്ങും പെടായ്കയാൽ
വ്യഥപൂണ്ടാ നൃപതിയോടതുണർത്തിച്ചിതപ്പൊഴേ 30
രാജാവുരാക്ഷസാവേശാൽസ്സൂദനോടഗതവ്യഥം
നരമാംസംകൂട്ടിയൂട്ടുകരമെന്നായിവീണ്ടുമേ 31
അതേറവടൻ കലനിലമതിൽച്ചെന്നിട്ടസൂദനം
നിർഭയം നരമാംസത്തെക്കെല്പോടുംകൊണ്ടുവന്നതേ 32
പെട്ടെന്ന പാകവുംചെയ്താട്ടഷ്ടാന്നംവിധിപോലഹോ
ക്ഷുധാർത്തനാകുമാ വിപ്രതാപസന്നായി നൽകിനാൻ 33
ദിവ്യചക്ഷുസ്സിനാൽപ്പാർത്തബ്ഭവ്യനാം ഭ്രസുരോത്തമൻ
അഭോജ്യമീയന്നമെന്ന കോപരൂക്ഷാക്ഷമോതിനാൻ 34

ബ്രാഹ്മണൻ പറഞ്ഞു.

അഭോജ്യാന്നമിനിക്കിങ്ങാ നൃപാപസദനേകയാൽ
മൂഢനാമായവന്നുണ്ടായീടുമീയിതിലാഗ്രഹം 35
ശകുതിചൊന്നവിധം മത്സ്യമാംസത്തിൽക്കൊതിപൂണ്ടിവൻ
ലോകോദ്വേജകനായിബ്ഭ്രലോകത്തിൽസ്സഞ്ചരിച്ചിടും 36
രണ്ടുവട്ടങ്കൊണ്ടുശകുതിയാണ്ടു ശാപംനൃപന്നഹോ
രക്ഷോബലാവേശമാർന്നിട്ടാക്ഷ്മാപതിവിസംജ്ഞനായ് 37
പിന്നെയാ നരശാർദ്ദൂലൻ രക്ഷോബാധാഹതേന്ദ്രിയൻ
ശകുതിയെക്കണ്ടെത്തിയുടനുൽക്കടൻചൊല്ലിഭാരത! 38
നീ നിരക്കാത്തൊരീദ്ദുഷ്പമിനിയ്ക്കുകക കാരണം
നിന്നെത്തുടങ്ങി നരരെത്തിന്നുകൊള്ളുന്നതുണ്ടു ഞാൻ 39
എന്നരച്ചിട്ടവൻ പാഞ്ഞുചെന്ന പെട്ടെന്ന കൊന്നഹോ
വ്യാശ്ലം പശുവിനെപ്പോലാശുശകുതിയെത്തിന്നുശക്തിമാൻ
ശകുതിയെക്കൊന്നതാവിശ്വാമിത്രൻകണ്ടിട്ട വീണ്ടുമേ
വസിഷ്ഠപുത്രരിൽത്തന്നെവിട്ടിതാപ്പുരുഷാദനെ 41
ശകുതിയ്ക്കനുജരായോരാ വസിഷ്ഠനുടെ മക്കളെ
ക്ഷുദ്രജന്തുക്കളെസ്സിംഹംപോലെ ഭക്ഷിച്ചിതായവൻ 42

വിശ്വാമിത്രൻമക്കളെക്കൊല്ലിച്ചുകണ്ടുവസിഷ്ഠനും
ധരിച്ചു ശോകം ഭൂലോകം മേരുവെന്നകണക്കിനേ 43
ആത്മനാശംചെയ്യുവാനായോർത്തിതാമുനിസത്തമൻ
അല്ലാതെ കൌശികോഛേദമല്ലാ പാർത്തതു ബുദ്ധിമാൻ 44
മേരുശൃംഗത്തിൽനിന്നിട്ടു നേരേചാടീ മുനീശ്വരൻ
താഴേപ്പാറയിലായ്പ്പഞ്ഞിമേലേ പോലേ പതിച്ചുതേ 45
താഴേവീണിട്ടുമേ ചാവാതായവാറയി പാണ്ഡവ!
കാടെരിയ്ക്കും കാട്ടുതിയ്യിൽച്ചാടിയാബ്ഭഗവാനൃഷി 46
കത്തിക്കാളുംതിയ്യുമൃഷിസത്തനെച്ചുട്ടതില്ലഹോ
ജ്വലിയ്ക്കിലുംതിയ്യരിഷ്ടൻ! ജലശീതളമായിതേ 47
കട്ടശോകം പൂണ്ടുകൊണ്ടു കടൽകണ്ടഥ മാമുനി
കല്ലും കഴുത്തിൽ കെട്ടീട്ടു വെള്ളത്തിൽച്ചെന്നു ചാടിനാൻ
കടൽത്തിരയടിച്ചിട്ടുക്കരയിൽക്കൊണ്ടുവിട്ടതേ
മഹാമുനിമരിച്ചീലിതൊന്നുകൊണ്ടും മഹാവ്രതൻ 49
ബുദ്ധിക്ഷയംപൂണ്ടുപോന്നാനാശ്രമത്തെയ്തുതാനവൻ

നൂറെഴുപത്തേഴാമദ്ധ്യായം.

ഗന്ധർവ്വൻ പറഞ്ഞു.

പിന്നെത്തൻമക്കളില്ലാതെ ശൂന്യം പാർത്താശ്രമം മുനി
വാച്ചു ദുഃഖം പൊറുക്കാഞ്ഞിട്ടാശ്രമം വിട്ടു പോന്നുതേ 1
വഴിത്തിൽപ്പുതുവെള്ളംവാച്ചൊലിയ്ക്കും പുഴ കണ്ടുതാൻ
കരയ്ക്കുഴം പലതരം മരങ്ങളുമൊലിയ്ക്കുവേ 2
പെട്ടം മാൽപൂണ്ടു ചിന്തിച്ചാനുടൻ മാമുനി കൌരവ!
ഇങ്ങു ഞാൻ പുഴവെള്ളത്തിൽ മുങ്ങിച്ചാകുവനെന്നുമേ 3
കയർകൊണ്ടംഗമൊക്കേയും സ്വയം കെട്ടിയുടൻ മുനി
ആപ്പെരുമ്പുഴവെള്ളത്തിലപ്പോൾ മാൽമൂത്തു മുങ്ങിനാൻ 4

ആവടൻകയറൊക്കേയുമവത്തിട്ടരിസൂദന
വിപാശനാക്കി മുനിയെക്കരയിൽക്കൊണ്ടു വിട്ടതേ 5
കയറിപ്പോന്ന പിന്നീട്ട കയറററ മുനീശ്വരൻ
വിപാശയെന്നുംപേരിട്ടാനാപ്പുഴയ്ക്കാ മഹർഷി താൻ 6
ശോകവ്യഥിയൊട്ടും പാർത്തീലേകത്ര മുനിസത്തമൻ
ചുററീ മലയിലും മുറവുമാററിലും പൊയ്കയിങ്കലും 7
കണ്ടാൻ നക്രോഗ്രയാം ഹൈമവതിയാകും സരിത്തിനെ
ഒഴുക്കു കൂടീട്ടുമൊരാപ്പുഴയിൽച്ചെന്നുചാടിനാൻ 8
പരമഗ്നിസമൻ വിപ്രവരനെന്നാ മഹാനദി
ശതധാ ദ്രുതയായ്പിന്നെഗ്ഗുതദ്രുവിതി പേരുമായ് 9
കരയിൽത്തന്നെതാൻനില്പായ് പരം പാർത്തു മഹാമുനി
അശക്യമാം മരിയ്ക്കാനെന്നാശ്രമത്തെയ്തു പോന്നുതേ 10
നാനാ ശൈലങ്ങളും നാനാദേശവും ചുററിവന്നവൻ
അദൃശ്യന്ത്യാഖ്യവധുവാൽസ്സേവിക്കപ്പെട്ടിതാശ്രമേ! 11
അഥ കേട്ടാനൊരുകുറി വേദാദ്ധ്യയനനിസ്വനം
പിന്നിൽനിന്നത്ഥവിശദമാറംഗങ്ങളുമൊത്തഹോ 12
എന്നെ പ്പിന്തുടരുന്നോനാരെന്നേവം ചൊല്ലിനാനവൻ
ഞാനാണെന്നായദൃശ്യന്തിസ്നുഷ യുത്തരമോതിനാൾ 13
ശക്തിപത്നി മഹാഭാഗ സാധുവായ തപസ്വിനി
പുത്രി! കേൾക്കുന്നിതിന്നിങ്ങാരുടേതീ ശ്രുതിനിസ്വനം 14
മുന്നംകേട്ടിട്ടുള്ള ശക്തിസ്വനത്തിനു സമാനമായ്
അദൃശ്യന്തി പറഞ്ഞു
ശക്തിയാം നിന്മകനുടെ ഗർഭമുണ്ടെന്റെ കുക്ഷിയിൽ 15
പന്നീരാണ്ടായോത്തുചൊല്ലുമവൻ തന്നൊച്ചയാം മുനേ!
ഗന്ധർവ്വൻ പറഞ്ഞു
ഏവം ചൊല്ലിക്കേട്ട ഹൃഷ്ടൻ വസിഷ്ഠശ്രേഷ്ഠഭാഗ്യഷി 16
ഉണ്ടുസന്തതിയെന്നോതി മരണാശവെടിഞ്ഞുതെ
പിന്നെയാവധൂ വൊന്നിച്ചുപോന്നു ചെന്നാമഹാമുനി 17

വിജനാടവിവാഴ്വോനായ്ക്കണ്ടു കന്മാഷപാദനെ
ഉടൻ കണ്ടവനേബ്ഭ്രപൻ ചൊടിച്ചു ഭരതർഷഭ! 18
ഉഗ്രരക്ഷോബാധമൂലം ഭക്ഷിപ്പാനായൊരുങ്ങിനാൻ
അദ്ദശ്യന്തി കടുക്രൂരകാരിയെക്കണ്ടവാറടൻ 19
അതിഭീതികലർന്നിട്ടു, വസിഷ്ഠനൊട്ടു ചൊല്ലിനാൾ
ഉഗ്രം ദണ്ഡേന്തിടും കാലനൊക്കുമ്മാതിരി ഭാരുണൻ 20
കൈത്തലത്തിൽക്കൊള്ളിയേന്തിയെത്തുന്നുണ്ടിതരാക്ഷസൻ
ഉഗ്രനായീടുമിവനെയൂക്കോടിങ്ങു തടുക്കുവാൻ 21
കല്പനായി ബ്ഭവാനല്ലാതില്ലാരും വേദവിത്തമ!
കാത്തുകൊണ്ടാലുമെന്നേയീ രൌദ്രരക്ഷസ്സിൽ നിന്നു നീ 22
നൊമ്മെയീ രാക്ഷസൻ കൊന്നുതിന്മാനാണുദ്യമിപ്പതും

വസിഷ്ഠൻ പറഞ്ഞു:

പേടിക്കേണ്ടാ പുത്രി! പേടിവേണ്ടാ രക്ഷസ്സിലൊട്ടുമെ 23
നീ ഭയംതേടിടുമിവൻതന്നെ രാക്ഷസനല്ലൊടാ
കന്മാഷപാദരാജാവു വന്മഹാവീര്യനാണിവൻ 24
ഇദ്ദേഹമീക്കാട്ടിലത്രേ പാർത്തീടുന്നതു ഭീഷണൻ

ഗന്ധർവ്വൻ പറഞ്ഞു.

പാഞ്ഞെത്തുമവനെപ്പാർത്തു വസിഷ്ഠഭഗവാൻ മുനി 25
തടുത്തുനിർത്തീ തേജസ്വി ഹുങ്കാരംകൊണ്ടു ഭാരത!
മന്ത്രപൂതജലംകൊണ്ടുതാൻ തളിച്ചിട്ടുകേവലം 26
ശാപമോക്ഷം കൊടുത്താനാബ്ഭ്രപതിക്കു മുനിശ്വരൻ
പന്തീരാണ്ടേവമവനാ വാസിഷ്ഠനുടെ ശക്തിയാൽ 27
ഗ്രസ്തനായീ ഗ്രഹത്താലേ വാവിലർക്കൻകണക്കിനെ
രക്ഷസ്സു വിട്ടൊഴിഞ്ഞുള്ളോരാക്ഷമാപതിയാവനം 28
രഞ്ജിപ്പിച്ചിതു തേജസ്സാൽസ്സന്ധ്യാഭ്രം രവി പോലവെ
ബോധം വന്നഭിവാദ്യം ചെയ്തുമ കൈക്കുപ്പി നിന്നുതാൻ 29
കാലേ പറഞ്ഞാൻ ഭൂപതി വസിഷ്ഠമുനിയോടവൻ
സൌദാസൻ ഞാൻ മഹാഭാഗ! നിൻശിഷ്യൻ മുനിസത്തമ
ഇപ്പോഴെങ്ങേക്കെന്തഭീഷ്ടം കല്പിയ്ക്കുന്നൊന്നു വേണ്ടുഞാൻ

വസിഷ്ഠൻ പറഞ്ഞു

ഇതിൻെറകാലംതീർന്നുപോയ്ക്ഷിതിരക്ഷിച്ചുകൊൾകനീ
മാനവേന്ദ്ര! ദ്വിജനവമാനം ചെയ്യൊല്ലൊരിക്കലും

രാജാവു പറഞ്ഞു.

ഒരിയ്ക്കലും ബ്രാഹ്മണരെ നിരസിയ്ക്കില്ല ഞാൻ വിഭോ 32
നിൻപാട്ടിൽത്തന്നെനിന്നിട്ടുഞാൻപൂജിപ്പേൻദ്വിജേന്ദ്രരേ
ഞാനിക്ഷ്വാകുനരേന്ദ്രന്മാർക്കാനുണ്യം നേടിട്ടും വിധം 33
നിങ്കൽനിന്നൊന്നാഗ്രഹിപ്പേൻ സർവ്വവേദജ്ഞസത്തമ!
അഭീഷ്ടമാമപത്യത്തെയിനിയ്ക്കുങ്കേകിടേണമേ 34
ശീലരൂപഗുണം ചേർന്നൊന്നിക്ഷ്വാകുകുലവർദ്ധനം

ഗന്ധർവ്വൻ പറഞ്ഞു.

തരുന്നതുണ്ടെന്നു നരവരവീരനൊടപ്പോഴേ 35
അരുളിച്ചെയ്തു ഭഗവാൻ വസിഷ്ഠൻ ദ്വിജസത്തമൻ
കാലേ പുറപ്പെട്ടു നൃപമൌലിയൊത്തു വസിഷ്ഠനും 36
പാരിൽപ്പേർകൊണ്ടുള്ളയോദ്ധ്യാപുരിയ്ക്കു മന്നജേശ്വര!
ഹതാംഹൻ നൃപനേ നന്ദിച്ചെതിരേറ്റിതു നാട്ടുകാർ 37
വാനോർക്കീശ്വരനെത്താനേ വാനോരെന്ന കണക്കിനേ
ചിരകാലം കഴിഞ്ഞാബ്ഭ്രവരനാപ്പുണ്യപത്തനേ 38
കടന്നുകൊണ്ടാൻ ഗുരുവാം വസിഷ്ഠമുനിയൊത്തുതാൻ
സ്വയം കണ്ടാരാനൃപനെയയോദ്ധ്യാപുരവാസികൾ 39
ഗുരുവൊന്നിച്ചുദിച്ചീടുന്നൊരു സൂര്യൻ കണക്കിനേ
ലക്ഷ്മീവാനായുപൻ പാരം ലക്ഷ്മികൊണ്ടു നിറച്ചുതേ 40
അയോദ്ധ്യാപുരമാകാശം ശരച്ചന്ദ്രൻ കണക്കിനേ
അടിച്ചു പാതകം നനച്ചാട്ടം കൊടികം നട്ടഹോ 41
കരംക്കാഴ്ചാദമങ്ങേകീ പുരമേറ്റം നൃപന്നുമേ
തുഷ്ടപുഷ്ടജനം കൂട്ടമയോദ്ധ്യാപുരി ഭൂപനാൽ 42
ശോഭിച്ചിതിന്ദ്രനാൽസ്സാക്ഷാലമരാവതിപോലെതാൻ
ശ്രേഷ്ഠയാംപുരിയിൽ ഭൂപശ്രേഷ്ഠനുപുക്കശേഷമേ 43

ആ നരേന്ദ്രാജ്ഞയാൽദ്ദേവി വസിഷ്ഠാന്തമണഞ്ഞുതേ
മഹൎഷി നിശ്ചയംചെയ്തു രമിച്ചു ദേവിയൊത്തഹോ 44
ദിവ്യമാംവിധി കയ്ക്കൊണ്ടു വസിഷ്ഠൻ ശ്രേഷ്ഠനിഷ്ഠയാൽ
ഉടനായവളിൽഗ്ഗർഭം കൊടുത്താമുനി സത്തമൻ 45
രാജാഭിവാദനവുമേററാശ്രമത്തേയ്ക്കു പോയിനാൻ
ഏററംകാലം കഴിഞ്ഞിട്ടും പെററതില്ലവളപ്പൊഴേ 46
അശ്മംകൊണ്ടാക്കക്ഷിയുടച്ചിതു ദേവിയശസ്വിനി
എന്നിട്ടും പന്തിരണ്ടാണ്ടു ചെന്നിട്ടുണ്ടായ് നരൎഷഭൻ 47
അശ്മകാഭിധരാജൎഷി പൌദന്യപുരി തീർത്തവൻ.

നൂറെറഴുപത്തിയെട്ടാമദ്ധ്യായം

ഗന്ധൎവ്വൻ പറഞ്ഞു.

ആശ്രമംവാണദൃശ്യന്തി പെററാൾ പിന്നീടു താപസി
ശക്തിവംശകരൻ രണ്ടാംശക്തിപോലുള്ള പുത്രനേ 1
ആപ്പൌത്രൻ തൻ ജാതകർമ്മംമുതലാം ക്രിയയൊക്കയും
കഴിച്ചു ഭരതശ്രേഷ്ഠ! വസിഷ്ഠഭഗവാൻ സ്വയം 2
പരാസുവായോരു വസിഷ്ഠനെഗ്ഗർഭസ്ഥനാമവൻ
സംയമിപ്പിച്ചുയാൽപ്പാരിലവൻ പേർപോൽപ്പരാശരൻ 3
അച്ഛനെന്നോർത്തു ധർമ്മജ്ഞനാമുനീന്ദ്രൻ വസിഷ്ഠനേ
ജന്മംമുതല്ക്കുരഞ്ജിച്ചു താനുമച്ഛനിലാംവിധം 4
അച്ഛനോടെന്നമട്ടോതീ വസിഷ്ഠമുനിയോടവൻ
അമ്മയാകുമദൃശ്യന്തിനില്ക്കവെത്താൻ പരന്തപ! 5
അച്ഛായെന്നഭിപൂർണ്ണാൎത്ഥമവൻതൻ മധുരോക്തിയേ
കണ്ണീരോടുമദൃശ്യന്തി കേട്ടായവനൊടോതിനാൾ 6
അച്ഛാഅച്ഛായെന്നുതാൻ മുത്തച്ഛനേവിളിയായ്കനീ
ഉണ്ണീ! നിന്നച്ഛനെക്കൊന്നുതിന്നൂരക്ഷസ്സുകാനനേ 7

അച്ഛനെന്നോർക്കുമിദ്ദേഹമച്ഛനല്ല നിനക്കെടോ
ആയ്വനിദ്ദേഹമോ നിൻെറയച്ഛൻതന്നച്ഛനാണെടോ 8
ഇത്ഥം കേട്ടിട്ടാർത്തിപൂണ്ടു സത്യവാക്കാദ്യദ്വിജോത്തമൻ
മഹാമനസ്സുള്ളിലോർത്തു സപ്തലോകക്ഷയത്തിനായ് 9
അവനേവം നിശ്ചയിപ്പതറിഞ്ഞതിതപോബലൻ
സപ്തർഷിബ്രഹ്മജ്ഞരിൽ ശ്രേഷ്ഠൻ മൈത്രാവരുണി സന്മതി 10
തടത്തിലുവസിഷ്ഠൻ താനതിൻസംഗതികേൾക്കനീ.

വസിഷ്ഠൻ പറഞ്ഞു

കൃതവീര്യാഖ്യനായുണ്ടായിരുന്നിതൊരു മന്നവൻ. 11
വേദജ്ഞരാംഭൃഗുക്കൾക്കു ശിഷ്യനാപ്പാർത്ഥിവോത്തമൻ
അഗ്രഭുക്കുകളായീടുന്നവരെത്താത! കേളവൻ. 12
യജ്ഞാന്തേതർപ്പണത്തെയ്ത്തു ധനധാന്യങ്ങളാൽ നൃപൻ
നൃപശാർദ്ദൂലനാവീരൻ വാങ്മഹീകിനശേഷമേ 13
അവൻെറ വംശ്യർക്കുണ്ടായിതെന്തോ വിത്തപ്രയോജനം
ഭൃഗുക്കൾക്കുണ്ടു ധനമെന്നറിഞ്ഞാ മന്നരേവരും 14
യാചിയ്ക്കുവാനായ്ച്ചെന്നാരാബ്ഭാർഗ്ഗവശ്രേഷ്ഠരോടഹൊ
ഭൃഗുക്കളക്ഷയധനം കുഴിച്ചിട്ടീടിനാർ ചിലർ 15
ക്ഷത്രിയന്മാർ ഭയംമൂലം വിപ്രർക്കേകീടിനാർ ചിലർ
ഭൃഗുക്കൾ വെളിവായ്നൽകീ ചിലർവിത്തംയഥേഷ്ടമെ 16
കാരണാന്തരമോർത്തിട്ടാ ക്ഷത്രിയന്മാർക്കു കേവലം
യദൃച്ഛയാൽ ഭൃഗു ഗൃഹഭൂമിഭാഗം കുഴിച്ചതിൽ 17
കണ്ടുകിട്ടീ ബഹുധനം ക്ഷത്രിയന്നൊരുവന്നഹൊ
ആജ്ഞനത്തെക്കണ്ടു പരമൊത്തൊരാ ക്ഷത്രിയർഷഭർ 18
അഥകോപിച്ചു ശരണാഗതരാമാബ്ഭൃഗുക്കളെ
വില്ലാളിവീരൻ ഹിംസിച്ചിതെല്ലാം തീക്ഷ്ണശരങ്ങളാൽ
ഗർഭംപോലുമവത്തുംകൊണ്ടിപ്പാരിൽ ചുറ്റിനാരവർ
ഏവം ഭൃഗുകുലോച്ഛേദമാവുമ്പോൾ പ്പേടിയോടുടൻ 20
ഭൃഗുപത്നികൾ പോയ്ച്ചേർന്നു ഹിമവൽഗിരിഗഹ്വരെ
ആക്രുദ്ധത്തിങ്കലൊരുവൻ ഭയാൽ ഗർഭമൊതുക്കിനാൾ 21

ഒരുരുകൊണ്ടു വാമൊരു പരം വംശം വളർത്തിടാൻ
ആഗ്ഗർഭത്തെയറിഞ്ഞിട്ട ഭയത്താലൊരു ഭ്രസുരി 22
ഓടിപ്പോയ് ക്ഷത്രിയരൊട്ട ശ്രദ്ധമായറിയിച്ചതെ
ഉടനാഗ്ഗർഭവുമറുത്തീടാൻ ക്ഷത്രിയർ പോയിനാർ 23
കണ്ടിതാ ബ്രാഹ്മണിയെയുംക്കൊണ്ട തേജസ്സിരിഞ്ഞവർ
ആ ബ്രാഹ്മണിക്കാഗ്ര ഗർഭമൂരുഭേദിച്ചുദിച്ചതെ 24
ക്ഷത്രിയന്മാർ ദൃഷ്ടിപോക്കി മദ്ധ്യാഹ്നാർക്കൻ കണക്കിനെ
കണ്ണില്ലാതങ്ങുദിഗ്ഗന്തന്നിൽച്ചുറവീടിനാരവർ 25
ഉടൻ മോഹംപൂണ്ടു കാഴ്ചപ്പെടാതുഴറി മന്നവർ
ശരണംപൂകിനാർ മാന്യതരയാം വിപ്രനാരിയെ 26
തേജസ്സു കെട്ടാർത്തിപെട്ടാ ജ്വാലകെട്ടഗ്നിമട്ടവർ
ബുദ്ധികെട്ടാപ്പുജ്യവിപ്രപത്നിയോടോതി മന്നവർ 27
നിൻ കൃപാശക്തിയാൽ മന്നർ കൺകാഴ്ചയൊട്ട പോകണം
ഏവരും പാപകർമ്മത്തെ കൈവെടിഞ്ഞേ ശമിച്ചിടാം 28
സപുത്രയാം നീ പ്രസാദംചെയ്യുകൊള്ളുക ശോഭനെ
വീണ്ടും കൺകാഴ്ചതന്നിട്ടീ മന്നോരെക്കാത്തിടേണമെ 29

നൂറെഴുപത്തൊമ്പതാമദ്ധ്യായം

ബ്രാഹ്മണസ്ത്രീ പറഞ്ഞു

നിങ്ങൾക്കു ദൃഷ്ടിഞാൻപോക്കീലിങ്ങു കോപവുമില്ലമെ
പരമീയുരുജൻ കോപിച്ചിരിക്കാം ഭൃഗുനന്ദനൻ 1
ബന്ധുധ്വംസനമോർത്തിട്ടാഹന്ത കോപിച്ചുകൊണ്ടിവൻ
അരം നിങ്ങൾക്കെഴും ദൃഷ്ടിഹരണംചെയ്തതാം ദൃഢം 2
ഭൃഗുഗർഭങ്ങളും നിങ്ങൾ വത്സന്മാരെ! വധിയ്ക്കുവെ
നൂറാണ്ടുകാലമീഗ്ഗർഭമൂരുവിങ്കലൊതുക്കി ഞാൻ 3
സൈരം ഗർഭം വാഴ്കമിവന്നാരംഗത്തോടുമൊത്തുടൻ
സ്മരിച്ചു ഭാർഗ്ഗവകുലം പരിചിൽ പുലരുംവിധം 4

നിങ്ങളെ ക്ഷയംസനംചെയ്യുവാനിവൻ പാർപ്പുകോപവാൻ
ഇവന്റെ ദിവ്യതേജസ്സാൽ പൊട്ടീ നിങ്ങടെ കണ്ണുകം 5
ഔർവ്വനാമീയെന്മകനോടങ്ങത്ഥിപ്പിൻ കിടാങ്ങളേ!
പ്രണിപാതപ്രീതനായിട്ടിവൻ ദുഃഖിതരും ദുഃഖം. 6

വസിഷ്ഠൻ പറഞ്ഞു

ഇതുകേട്ടിട്ട രാജാക്കളൌർവ്വനോടവരേവരും
പ്രസാദിയ്ക്കേണമെന്നായീ പ്രസാദിച്ചീടിനാനവൻ. 7
ഇപ്പോരാൽത്തന്നെ മുപ്പാരിൽ നൽപ്പേരാണ്ടീടിനാനവൻ
ഔരുഭേദിച്ചുദിച്ചുണ്ടായൊരുമാമുനിയൌർവ്വനും. 8
കണ്ണുകിട്ടിയ മന്നന്മാർ തിണ്ണംപൊയ്ക്കാണ്ടിതേവരും
ഔർവ്വൻ ഭാർഗ്ഗവനോ കണ്ടു സർവ്വലോകപരാഭവം. 9
മഹാമനസ്സുവൻ പിന്നെ ലോകമൊക്ക മുടിയ്ക്കുവാൻ
മുനിമുഖ്യൻ ചെയ്കകൊണ്ടാൻ മനസ്സങ്കല്പമുത്തമം. 10
പിതൃഘ്നാതപ്രതിവിധിയതു പാർത്തുഭൂഗ്രദഹൻ
വീര്യമേറും തപസ്സാണ്ടാൻ വിശ്വമെല്ലാം മുടിയ്ക്കുവാൻ 11
അഥലോകം തപിപ്പിച്ചു സദേവാ സുരമാനുഷം
ഉഗ്രം തപസ്സാണ്ടു പിതാമഹപ്രീതി നിനച്ചവൻ. 12
കുലനന്ദനനീയുഗ്രനില പൂണ്ടതറിഞ്ഞുടൻ
പിതൃലോകത്തിൽ നിന്നെത്തിപ്പിതൃക്കളരുളീടിനാർ. 13

പിതൃക്കൾ പറഞ്ഞു

ഔർവ്വ! കണ്ടു നിന്റെ ഘോരതപസ്സിൻശക്തി പുത്രക!
ലോകങ്ങളിൽ പ്രസാദിക്കു നീ കോപത്തെ യൊതുക്കിടു 14
അശക്തികൊണ്ടിട്ടല്ലന്നു ഭാവിതാത്മാക്കൾ ഭാർഗ്ഗവർ
സഹിച്ചതാക്ഷത്രിയന്മാർ സഹസാ ചെയ്ക നിഗ്രഹം 15
ദീർഘായുസ്സാലെ ഞങ്ങൾക്കു ദുഃഖമായ്ത്തീർന്നിതപ്പോൾ
അതിനാലന്നു ഞങ്ങൾക്കു ഹിതമാം യപർ കൊന്നതും. 16
ഭൂഗ്രഗേഹത്തിലൊരുവൻ കുഴിച്ചിട്ടാവിധം ധനം
വൈരത്തിനായ് വെച്ചതാണാവീരർക്കു ചൊടിയാംപടി 17

സപത്നീകാംക്ഷികം ഞങ്ങൾക്കു പാർക്കിലെന്തിന്നെടോധനം
ധനാധിപതി ഞങ്ങൾക്കു ധനമേറെവുമേകവേ. 18
തനിയേ മൂതപൂവിങ്ങോട്ടയ്ക്കണയാതായിരിക്കവേ
അന്നീവിധം ഞങ്ങൾ കണ്ടുവെച്ചതാം വിപ്ര!കൌശലം. 19
ആത്മഹത്യ കഴിച്ചോർക്കങ്ങാപ്പെടാപരമാംപദം.
ഇത്തപമോർത്താണന്നാത്മഹത്യ ചെയ്യാഞ്ഞതിജ്ജനം 20
ഉണ്ണീ! ഞങ്ങൾക്കിഷ്ടമാകില്ലിന്നീ നിൻതൊഴിലേതുമേ
സർവ്വലോകക്ഷയമഹാപാപമോർക്കാതൊഴിക്കെടോ. 21
കൊല്ലൊല്ലാ ക്ഷത്രിയരെയും ലോകവും സപുത്രജന്മമേ
കെടുക്കുമീത്തപസ്തേജസ്സൊടുക്കും ചൊടി വെല്ലെടോ. 22

.....

നൂററിയെൺപതാമദ്ധ്യായം.

ഒൎർവൻ പറഞ്ഞു.

ചൊടിച്ചു ഞാൻവിശ്വമെല്ലാം മുടിപ്പാൻ ശപഥത്തൊടും.
പറഞ്ഞവാക്കു ഭോഷ്കായീ പരമെന്നവരുത്തൊലാ. 1
വൃഥാരോഷപ്രതിജ്ഞതപമിതാകാനോർപ്പതില്ല ഞാൻ
ചെയ്യായ്കിൽക്കോപമിങ്ങഗ്നിയരണിപ്പടിമാം ചുടും 2
കാരണംകൊണ്ടുയർന്നോരു ഘോരക്രോധമടക്കുവോൻ
ത്രിവർഗ്ഗത്തിനെ രക്ഷിപ്പാനാവുകില്ലതു നിശ്ചയം 3
അശിഷ്ടരെക്കൊൽവതിന്നും ശിഷ്ടരെക്കാപ്പതിന്നുമെ
രോഷംകൊൾവൂവേണ്ടതിക്കിൽജ്ജിഗീഷുക്കൾനരേശ്വരർ 4
തുടയിൽഗ്ഗർഭതല്പത്തിൽക്കിടക്കുന്നന്നു കേട്ടുഞാൻ
പിതൃക്കളെ ക്ഷത്രിയർ കൊൽവോരുണ്ടാം മാതൃരോദനം 5
ആ ഗർഭോച്ഛേദനം ഹന്ത ഭൃഗ്വധ്വംസം ദുരാധമർ
ചെയ്തപോരുമ്പൊഴേതന്നേ മനസ്സുകൊണ്ടിരുന്നു ഞാൻ 6
സമ്പന്നരായോരെന്നച്ഛനമ്മമാർ നാട്ടിലൊക്കയും
പേടിച്ചോടീട്ടുമാലംബം തേടിടാതെയുഴന്നു ഹാ 7

ഭൂഭാരങ്ങളെക്കാപ്പാനിഹ ചെന്നില്ലൊരാളുമെ
അപ്പോളെന്നമ്മ തുടയിൽഗ്ഗർഭം രക്ഷിച്ചുകേവലം 8
ലോകേ പാപം തട്ടുപ്പാനുണ്ടാകുമാളെന്നിരിക്കിലൊ
ലോകത്തിൽപ്പാപകർമ്മങ്ങൾ ചെയ്യുയില്ലാരുമെ ദ്ധ്രുവം 9
ഇങ്ങു പാപം തടയുവാനെങ്ങുമില്ലാരുമെങ്കിലൊ
പലലോകരുമേ പാപനിലയിൽത്തന്നെ നില്ക്കുമെ 10
പട്ടശക്തനറിഞ്ഞിട്ടും തടയാ പാപമെങ്കിലൊ
ഉടയോനവനാപ്പാപമുടയോരു ഫലംപെടും 11
രാജാക്കളീശ്വരന്മാരന്നെൻപിതൃക്കളെ നിഗ്രഹാൽ
ശക്തരായും കാത്തതില്ലാ ജീവനിൽ കൊതി കാരണം 12
അതേ കോപിച്ചുതവരിലീ ലോകർക്കീശനായ ഞാൻ
നിങ്ങൾ ചൊൽവതു തെറ്റിപ്പാനിങ്ങു പാടില്ലതാനുമെ 13
ഇനിയീശ്വരനായീടുമിനിയ്ക്കും പുനരങ്ങിനേ
ഉപേക്ഷചെയ്താൽ ലോകർക്കും പാപത്താൽ ഭയമാപ്പെട്ടും 14
പിന്നെയെൻ മന്നൃഭവനീവഹ്നിലോകം ദഹിപ്പവൻ
അടക്കിയാൽദ്ദഹിപ്പിയ്ക്കുമടനീയെന്നെയും ദ്ധ്രുവം 15
നിങ്ങൾ വിശ്വഹിതേച്ഛുക്കളിങ്ങിനിക്കറിവുണ്ടതും
വിധിപ്പിനെങ്കിലോ ലോകഹിതം ഹിതമിനിയ്ക്കുമേ. 16

പിതൃക്കൾ പറഞ്ഞു

എന്നാൽ നിൻമന്നൃഭവനീവഹ്നി ലോകം ദഹിപ്പവൻ
ജലത്തിലാക്കുകവനെജ്ജലേ ലോകങ്ങൾനില്പതും. 17
രസമെല്ലാം ജലമയം ലോകമൊക്കെജ്ജലാത്മകം
എന്നാൽ ജലത്തിൽ വിട്ടേയ്ക്കുകീ ക്രോധാഗ്നിയെ നീ ദ്വിജ!
കിടക്കട്ടേ കടലിൽ നിന്നുടെകോപാഗ്നിബോദ്ധ്യമോ
വെള്ളം ദഹിക്കട്ടെ വിശ്വമെല്ലാം ജലമയം മതം. 19
ഏവമായാൽസ്സത്യമാകും കേവലന്നിൻപ്രതിജ്ഞയും
ലോകേശ്വരൊത്തിടുന്നോരീ ലോകവും നാശമാർന്നിടാ. 20

വസിഷ്ഠൻ പറഞ്ഞു

ഔർവ്വൻ ക്രോധാഗ്നിയെപ്പിന്നെയവണ്ണം തന്നെയാഴിയിൽ
വെടിഞ്ഞിതാ വഹ്നിയത്രേ കുടിപ്പൂ കടലിൽജ്ജലം. 21
വീണ്ടുമശ്വമുഖാകാരം പൂണ്ടെന്നായ് കാൺമുവൈദികർ
മുഖത്തിൽനിന്നു തീവിട്ടിട്ടാഹരിപ്പൂ മഹാജലം. 22
എന്നാൽ നമ്മവരും നീയുമിന്നീലോകം മുടിയ്ക്കാലാ
പരലോകങ്ങളറിയും പരാശര ബുധോത്തമ! 23

നൂറ്റിയെൺപത്തൊന്നാമദ്ധ്യായം

ഗന്ധർവ്വൻ പറഞ്ഞു

മഹാത്മാവാമാവസിഷ്ഠനേവം ചൊന്നളവാമുനി
സർവ്വലോകക്ഷയംചെയ്യും ക്രോധംവിട്ടങ്ങടങ്ങിനാൻ. 1
മഹാതേജോനിധിപരം മഹാവേദജ്ഞനുത്തമൻ
ചൈത്തരാക്ഷസസത്രത്തെഴുക്തിപുത്രൻ പരാശരൻ. 2
വൃദ്ധരായും ബാലരായുമെത്തും രാക്ഷസരേമുനി
ദഹിപ്പിച്ചയജ്ഞവഹ്നൌ ശക്തിയെക്കൊന്നതോർത്തഹോ 3
രക്ഷോവധത്തിലവനെത്തടുത്തീലാവസിഷ്ഠനും
ഇവന്റെ രണ്ടാംശപഥമടയ്ക്കുണ്ടെന്നു വെച്ചുതാൻ 4
സത്രത്തിൽ മൂന്നഗ്നികൾക്കും മദ്ധ്യത്തിലരുളുംമുനി
ജ്വലിച്ചുതുല്യം വിലസീനാലാമഗ്നികണക്കിനേ 5
ആമുഖ്യയജ്ഞവിധിയാൽ ഹോമംചെയ്തിട്ടശക്തിജൻ
ജ്വലിപ്പിച്ചാനംബരത്തെ ഴുരൽസൂയ്മൻ കണക്കിനേ 6
തേജസ്സിനാൽ ജ്വലിച്ചീടുമവനെക്കണ്ടുറച്ചുതേ
വസിഷ്ഠനാദിമുനികൾ രണ്ടാംഭാസ്കരനെന്നുതാൻ 7
അസാദ്ധ്യമാസ്സത്രമമ്മട്ടാരൻമുനിചെയ്യവേ
സമാപിപ്പാനൊരുമ്പെട്ട സമയാസാദിച്ചിതത്രിയും 8

പുലസ്ത്യന്നും പുലഹന്നും ക്രതുമാൻക്രതുതാന്നുമേ
അണഞ്ഞാരാശരർക്കായി പ്രാണരക്ഷനിനച്ചുതാൻ 9
പുലസ്ത്യനാശരകുലവിലയം പാർത്തുഭാരത!
പറഞ്ഞിതു പരാമർട്ടി പരാശരനൊടിങ്ങിനേ 10
വിഘ്നമില്ലല്ലി നന്ദിച്ചു നില്ക്കുന്നീലല്ലിവത്സ!നീ
അറിയാതുള്ള നിർദ്ദോഷാശരരെസ്സംഹരിച്ചിനി 11
പെരുതെൻ സന്തതിച്ഛേദം വരുത്തീടായ്കവേണമേ
വന്മുനിബ്രാഹ്മണർക്കേതും ധർമ്മമല്ലിതതോർക്കനീ 12
ശമമല്ലോപരം ധർമ്മമതു ചെയ്ക പരാശര!
വരിഷ്ഠൻ നീയുധർമ്മിഷ്ഠം ചരിയ്ക്കുന്തു പരാശര! 13
ധർമ്മിഷ്ഠനാം ശക്തിയേ നിയിമ്മട്ടായുൽക്രമിക്കൊലാ
എന്റെറസന്തതി വിച്ഛേദം ഹന്തനീചെയ്തിടൊല്ലെടോ. 14
വസിഷ്ഠശക്തിക്കീയാപത്തവൻതൻ ശാപമൂലമാം
സ്വദോഷം തന്നെയാണേവംശക്തിയേ വാനണച്ചതും 15
ശക്തിയെത്തിന്നുവാന്നുണ്ടോ ശക്തിയുള്ളോരു രാക്ഷസൻ
അവന്നന്നായവൻതന്നെ കണ്ടതാം മൃത്യുവിങ്ങിനേ 16
നിമിത്തമാത്രമിതിനാ വിശ്വാമിത്രൻപരാശര!
കന്മാഷപാദരാജാവുമവൻ വാനിൽസ്സുഖിപ്പുതാൻ 17
ശക്തിക്കനുജരായോരാവാസിഷ്ഠന്മാരുമങ്ങിനേ
വാനവന്മാരുമൊന്നിച്ചു താനേ നന്ദിച്ചിരിപ്പു താൻ 18
ഇതൊക്കെയറിവുണ്ടല്ലോ വസിഷ്ഠന്റെ മഹാമുനെ!
പാവങ്ങളാം രാക്ഷസർക്കിങ്ങേവം പറ്റും ക്ഷയത്തിന്നും 19
നിമിത്തമാത്രം നീ യജ്ഞമതിൽ വാസിഷ്ഠനന്ദന!
പരം സത്രം മതി നന്നായ്വരും നില്ക്കുട്ടെയീമഖം 20

ശൗണ്ഡവ്വൻ പറഞ്ഞു

ഏവം പുലസ്ത്യന്നും പിന്നെ വസിഷ്ഠനുമരയ്ക്കയാൽ
സമാപിപ്പിച്ചു സത്രത്തെശ്ശുകതിപുത്രൻമഹാദ്യുതി 21
സർവ്വരാക്ഷസനാശാർത്ഥം സംഭരിച്ചുള്ളൊരഗ്നിയേ
വടക്കുഹിമവൽപാർശ്വക്കൊട്ടങ്കാറ്റിൽ വെടിഞ്ഞുതേ 22

ഇന്നുമാവഹനി രക്ഷസ്സു വൃക്ഷം പാറയിതൊക്കയും
വായുതോറുംദഹിപ്പിച്ചുംകൊണ്ടുകാണുന്നതുണ്ടഹോ 23

നൂററിയെൺചത്തിരണ്ടാമദ്ധ്യായം

അജ്ജുനൻ പറഞ്ഞു

കന്മാഷപാദരാജാവാ ബ്രഹ്മജ്ഞഗുരുവയ്യനിൽ
എന്തുകാരണമോർത്താണു പത്നിയെച്ചേർത്തുവിട്ടതും 1
ധർമ്മങ്ങളറിയുന്നോരാ ബ്രഹ്മർഷീന്ദ്രൻ വസിഷ്ഠനും
അഗമ്യാഗമനംചെയ്യുകൊഠംവാൻ കാരണമെന്തെടൊ 2
അധർമ്മിഷ്ഠം വസിഷ്ഠൻ പണ്ടിതുചെയ്തതു ഹേ സഖേ!
ഇതഥം ചോദിയ്ക്കുമെൻ ശങ്കതീർത്തുവെച്ചീടണം ഭവാൻ 3

ഗന്ധർവ്വൻ പറഞ്ഞു

ധനഞ്ജയ! ഭവാൻകേഠംക്ക വസിഷ്ഠമുനിയേയുമെ
സൌദാസനേയും പറഞ്ഞീട്ട ചെയ്ത ചോദ്യത്തിനുത്തരം 4
പറഞ്ഞുവല്ലോ ഞാൻ മുന്നം വസിഷ്ഠമുനി നന്ദനൻ
ശക്തിയാബ്ഭ്രമിപതിയെച്ചുചിച്ച കഥയൊക്കയും 5
ശാപത്തിൽപ്പെട്ടൊരാബ്ഭ്രപൻ കോപപവ്യാകുലാക്ഷനായ്
പുരംവിട്ട പുറപ്പെട്ടാൻ ഭാര്യയൊത്തു പരന്തപൻ 6
നാനാമൃഗങ്ങളിളകി നാനാസത്വങ്ങളൊത്തഹൊ
നിർജ്ജനം ഘോരവിപിനം ഭാര്യയൊത്തു കരേറിനാൻ 7
നാനാഗുന്മക്കൊടിയൊടും നാനാവൃക്ഷം നിറഞ്ഞമെ
പേടിയാം കാട്ടിലായ്ക്കുപമൂഢൻ ചുറ്റിനടന്നഹൊ 8
ക്ഷുത്തുമൂത്തിട്ടവൻ ഭക്ഷ്യം പാർത്തുകൊണ്ടു നടക്കവെ
പരിക്ലേശം പൂണ്ടവാറു കണ്ടുവിജനകാനനെ 9
മൈഥുനത്തിനൊത്തുകൂടും ബ്രാഹ്മണീ ബ്രാഹ്മണദ്വയം
കായ്യം നടക്കാതെ ഭയപ്പെട്ടോടുമവരെ സഭയം 10

കണ്ടു പിന്നേപാഞ്ഞു പിടികൂടി വിപ്രനെയാനൃപൻ
ഭർത്താവിനെപ്പിടിച്ചെന്ന കണ്ടാബ്രാഹ്മണിചൊല്ലിനാൾ
രാജാവേ! കേട്ടുകൊണ്ടാലും നിയ്യെൻവാക്കിതു സുവ്രത!
ആദിത്യവംശജൻ നിയ്യീബ്ഭവിലേറ്റം പുകൾന്നവൻ 12
ധർമ്മം തെറ്റാതെ നില്ക്കുന്നോൻ ഗുരുശുശ്രൂഷണപ്രിയൻ
ശാപത്താൽബ്ഭ്രഷ്ടികെട്ടേവം പാപം ചെയ്യാതിരിക്കണം 13
സ്നുതുകാലം വന്നനേരം ഭർത്തൃവ്യസനമാർന്ന ഞാൻ
സന്തതിയ്ക്കായ് പ്രിയനൊട്ടുചേർന്നു തീർന്നീലകാമവും 14
പ്രസാദിയ്ക്ക നൃപശ്രേഷ്ഠ! വിട്ടയക്കെന്റെ കാന്തനെ
അവളേവം വിളിച്ചോതുംനേരം ക്രൂരൻപടിയ്ക്കുടൻ 15
വ്യാഘ്രം മൃഗത്തിനെപ്പോലെ ഭക്ഷിച്ചു പതിയെസ്സയം
ക്ഷയാമവർന്തൻ കണ്ണീർ പാത്തട്ടിങ്കൽ പതിച്ചതിൽ 16
അഗ്നിയുണ്ടായ്വന്നിതേറമന്നട്ടിക്കിൽ ജ്വലിക്കവെ
പിന്നെശ്ലോകം കലർന്നിട്ട ഭർത്തൃവ്യസനമാർന്നവൾ 17
കന്മാഷപാദയപനെശ്ശപിച്ചു ബ്രാഹ്മണാംഗന
ക്ഷുദ്രൻ നൃശംസമട്ടായ് നീ കായ്വുമൊക്കാത്തൊരെന്നുടെ 18
പ്രിയഭർത്താവിനേയീ ഞാൻ കണ്ടുനില്ക്കെ ബ്ഭുജിക്കയാൽ
ദുർബ്ബുദ്ധേ! നിയ്യുമീയെന്റെ ഘോരശാപം നിമിത്തമായ്
സ്നുതുവിൽപ്പുതനിയായ്ച്ചേർന്നാലതുമൂലം മരിച്ചിടും
നീ മക്കളെക്കൊന്നു വിട്ടോരാവസിഷ്ഠ മുനീന്ദ്രനായ് 20
സംഗംചെയ്തിട്ട നിൻഭാര്യജനിപ്പിക്കും കുമാരനെ
അവൻതാൻ നിൻവംശകരനായുന്നീടും നൃപാധമ! 21
ഇപ്രകാരം നൃപതിയെശ്ശപിച്ചാംഗിരസാംഗന
അവന്റെ മുമ്പിൽവെച്ചിട്ട തീയിൽചാടിമരിച്ചതെ 22
വസിഷ്ഠനോ മഹാഭാഗനിതെല്ലാം കണ്ടറിഞ്ഞുതെ
ജ്ഞാനയോഗബലംകൊണ്ടും തപംകൊണ്ടും പരന്തപ! 23
ഏറക്കാലംകഴിഞ്ഞിട്ടീ ശ്ശാപംതീർന്നൊരു ഭ്രമിപൻ
സ്നുതുകാലത്തടുത്തപ്പോൾ മദയന്തി തടുത്തുതാൻ 24

കാമമോഹിതനാബ്ഭ്രചനോർത്തിതാ ഗ്ഗാപമപ്പൊഴേ
ദേവിചൊല്ലിക്കേംക്കയാലേ സംഭ്രാന്തൻ നൃപസത്തമൻ 25
ആഗ്ഗാപമുള്ളിലോർത്തേറെം പരിതാപാന്ധനായിനാൻ
ഇക്കാരണംകൊണ്ടു നൃപൻ വസിഷ്ഠനെയയച്ചതാം 26
സപ്തദാരങ്ങളുമായേവം ശാപദോഷം നിമിത്തമായ്

നൂറെൺപത്തിമൂന്നാമദ്ധ്യായം

അർജ്ജുനൻ പറഞ്ഞു

ഞങ്ങൾക്കു ചേർന്നോൻ വേദജ്ഞനായിഗ്ഗന്ധർവ്വസത്തമ!
ആരോ പുരോഹിതനുള്ളം ചൊല്ലുസർവ്വജ്ഞനായ നീ 1

ഗന്ധർവ്വൻ പറഞ്ഞു

ദേവലൻ തന്നേറയനുജനീവനത്തിൽത്തപിപ്പവൻ
ധൌമ്യനുൽക്കോചതീർത്ഥത്തിലവനെപ്പോയ്വരിക്കുവിൻ 2

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

പിന്നെയർജ്ജുനനാഗ്നേയമാകുമസ്ത്രം യഥാവിധി
ഗന്ധർവ്വനുപദേശിച്ചു നന്ദിപൂണ്ടോതിയിങ്ങിനെ 3
നിൻപാട്ടിൽനില്ക്കുട്ടെ യശ്വമെല്ലാം ഗന്ധർവ്വസത്തമ!
കായ്വംവരുമ്പോൾവാങ്ങിക്കാം സമ്മതിയാമെന്നുമോതിനാൻ
അവർതമ്മിൽപ്പൂജചെയ്തു ഗന്ധർവ്വൻ പാണ്ഡുപുത്രരും
ഭാഗീരഥീതീർത്ഥഭാഗംവിട്ടിഷ്ടംപോലെപോയിനാർ 5
ഉൽക്കോചതീർത്ഥം പൂകീട്ടാധൌമ്യാശ്രമമണഞ്ഞുടൻ
വരിച്ചു പാണ്ഡവർ പുരോഹിതനായിട്ടു ധൌമ്യനെ 6
സമ്മതിച്ചു വേദവിത്താം ധൌമ്യനായവരേയുമേ
വന്യമാംഫലമൂലത്താൽ പൌരോഹിത്യത്തിനാലുമേ 7
ശ്രീയുമാരാജ്യവും കിട്ടീയെന്നുകണ്ടിതുപാണ്ഡവർ
അമ്മയോടൊത്താവപേരുമമ്മാനുൻ ഗുരുവൊത്തവർ 8
വിപ്രൻ മുമ്പായതിൽ പ്രാഞ്ചാലിയെത്താനും സ്വയംവരേ

ഗുരുവായീടുമാദ്ധൌമ്യപുരോഹിതനൊടൊത്തവർ 9
സനാഥരായാരെന്നോർത്തു താനന്നാബ്ഭരതർഷഭർ
അവനോ വേദധർമ്മജ്ഞനവർക്കു ഗുരുബുദ്ധിമാൻ 10
ധർമ്മജ്ഞനവനാൾ ശ്ലിഷ്യർ പാർത്ഥർധർമ്മജ്ഞരായിതേ
സ്വധർമ്മത്താൽ പ്രാപ്തരാജ്യരിവരെന്നോർത്തു ധൌമ്യനും
വാനോർക്കൊക്കും ബുദ്ധിവീര്യബലോത്സാഹങ്ങൾ കാ-
[ങ്കയാൽ
അവൻ സ്വസ്ത്യയനംചെയ്തശേഷമാമനുജാധിപർ 12
പോവാനൊരുങ്ങീപാഞ്ചാലീസ്വയംവരമതിന്നുടൻ

സ്വയംവരപർവ്വം.

നൂറെറൺപത്തിനാലാമദ്ധ്യായം.

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

തിണ്ണംപുറപ്പെട്ടിതൈവരണ്ണൻ തമ്പികൾ പാണ്ഡവർ
പാഞ്ചാലിയേയുമങ്ങുള്ള മഹവുംകണ്ടുകൊള്ളുവാൻ 1
അമ്മയൊത്തവർ പോകുമ്പോൾ വഴിമദ്ധ്യേ പരന്തപർ
പരംപാർത്താർ പെരുത്തുഴിസുരന്മാർ പോയിടുന്നതും 2
ചോദിച്ചാർ പാണ്ഡവരൊടാ ബ്രഹ്മചാരിദ്വിജാതികൾ
എങ്ങോട്ടുനിങ്ങൾപോകുന്നിതെങ്ങുന്നുവരവെന്നുമേ 3

യുധിഷ്ഠിരൻ പറഞ്ഞു.

ഏകചക്രയിൽനിന്നാണിങ്ങേകചാരിസഹോദരർ
ഞങ്ങളമ്മയൊടുംകൂടിയിങ്ങെത്തിയതു വിപ്രരേ! 4

ബ്രാഹ്മണൻ പറഞ്ഞു.

പോകപാഞ്ചാലരാജ്യത്താ ദ്രുപദൻതന്റെ മന്ദിരേ
വലുതായുണ്ടുസമ്പത്തുവിളയാടും സ്വയംവരം 5

ഞങ്ങളിയ്യൊരുയോഗക്കാരങ്ങോട്ടാണുഗമിപ്പതും
എങ്ങുംകാണാതത്ഭുതമായങ്ങുണ്ടത്രേ മഹോത്സവം 6
ദ്രുപദശ്രീയജ്ഞസേനനൃപവീരന്റെ നന്ദിനി
വേദിമദ്ധ്യത്തിലുണ്ടായോളല്ലിത്താർമീഴിയാണ്ടവം 7
കാണേണ്ടോളനവദ്യാംഗി സുകുമാരി മനസ്വിനി
ദ്രോണശത്രുമഹാവീരധൃഷ്ടദ്യുമ്നന്റെ സോദരി 8
വാളും വില്ലും ചട്ടയും വൻപാളമമ്പുമിയന്നവൻ
ആളുംതിയ്യിൽപ്പിറന്നോനാണാളുംതീപ്പോലെയുള്ളവൻ 9
അവന്റെ പെങ്ങളനവദ്യാംഗി ദ്രൌപദി സുന്ദരി
നീലോൽപ്പലസമം ഗന്ധം വിളിപ്പാടിടവീശുവോം 10
സ്വയംവരത്തിനെത്തുന്നായാജ്ഞസേനിയെയും പരം
ആമഹോത്സവവും നന്നായ്ക്കാണ്മാൻ നൊമ്മംക്കുപോവുക 11
രാജാക്കൾ രാജസൂതരും യജ്വാക്കൾ ബഹുദക്ഷിണർ
സ്വാദ്ധ്യായവാന്മാർ ശ്രുചികൾ മഹാത്മാക്കൾയതവ്രതർ 12
ചെറുപ്പക്കാർ സുന്ദരന്മാരോരോദേശാലണഞ്ഞവർ
മഹാരഥർ കൃതാസ്ത്രന്മാരൊത്തുകൂട്ടം മഹീശ്വരർ 13
അവരോ വിജയംനേടാനവിടെപ്പലദാനവും
പണം പൈ ഭക്ഷ്യഭോജ്യങ്ങളിവയേവർക്കുമേകുമേ 14
വേണ്ടതാവകവാങ്ങിച്ചും വീണ്ടും കണ്ടും സ്വയംവരം
ഉത്സവംകണ്ടാദരിച്ചുമൊത്തുപോരാം യഥേഷ്ടമേ 15
നടർ വൈതാളികർ പരം തുള്ളക്കാർ സൂതമാഗധർ
മല്ലന്മാരുംവന്നുചേരുമോരോദിക്കിങ്കൽനിന്നഹോ 16
ഏവമുത്സാഹമായ്ക്കാഴ്ചകണ്ടു ദാനങ്ങൾവാങ്ങിയും
ഞങ്ങളൊന്നിച്ചുയോഗ്യന്മാർനിങ്ങളുംപോന്നുകൊള്ളുവിൻ
സുന്ദരന്മാർ ദേവരൂപമാർന്നെഴുന്നോരു നിങ്ങളിൽ
ഒരാളെ കൃഷ്ണ കണ്ടെന്നാൽ വരിച്ചെന്നും വരാമെടോ 18
ഇവൻ നിന്നനുജൻ ശ്രീമാൻ സുന്ദരാംഗൻ മഹാഭുജൻ

കല്പിച്ചുവിട്ടാൽ നേടീടും കെല്പോടേ വളരെദ്ധനം 19
നൂനമെന്നിട്ടു നിങ്ങൾക്കുമാനന്ദമുളവാക്കിടും

യുധിഷ്ഠിരൻ പറഞ്ഞു.

എന്നാലങ്ങുത്സവംകാണ്മാനൊന്നിച്ചീ ഞങ്ങളുംവരാം 20
നിങ്ങളൊന്നിച്ചുകൊണ്ടാടാമങ്ങുകന്യാസ്വയംവരം

നൂറെറൺപത്തഞ്ചാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

ഇതുകേട്ടാപ്പാണ്ഡവന്മാർ പോയിനാർ ജനമേജയ!
ദ്രുപദൻ കാത്തുവാഴുന്ന തെക്കൻപാഞ്ചാലനാടിനായ് 1
പിന്നെക്കണ്ടാർ പാണ്ഡവന്മാർ മഹാനായ്പാപഹാരിയായ്
വിശുദ്ധനായിടും വേദവ്യാസനെത്തത്രകേവലം 2
അവന്നുവേണ്ട സല്ക്കാരം ചെയ്താദരവുമേററവർ
കഥാന്തേ സമ്മതം വാങ്ങിപ്പൂകിനാർ ദ്രുപദാലയം 3
അഴകേറുംപൂവനങ്ങൾ പൊയ്കയെന്നിവ കണ്ടുമേ
ഇടയ്ക്കുവിശ്രമംപൂണ്ടും നടകൊണ്ടാർ മഹാരഥർ 4
സ്വാദ്ധ്യായവാന്മാർ ശുചികൾ മധുരപ്രിയവാദികൾ
ക്രമപ്പടികടന്നാരാപ്പാഞ്ചാലത്തെയ്ക്കു പാണ്ഡവർ 5
പുരവുംപടനില്ക്കുന്നോരിടവുംകണ്ടു പാണ്ഡവർ
കുംഭകാരൻ വേലചെയ്യുംശാലയിൽചെന്നുമേവിനാർ 6
ബ്രാഹ്മണന്മാർ വൃത്തിപൂണ്ടു ഭിക്ഷയേററീടിനാരവർ
അറിഞ്ഞതില്ലാ വീരന്മാരണഞ്ഞിട്ടുള്ളതാരുമേ 7
കിരീടിയാം പാണ്ഡവന്നു കൃഷ്ണയെത്താൻകൊടുക്കണം
എന്നത്രേ ദ്രുപദന്നാശ പുറത്താക്കീലതായവൻ 8
കൌന്തേയരെത്തിരഞ്ഞിട്ടാപ്പാഞ്ചാലൻ ജനമേജയ!
കുലകേററാൻകുഴങ്ങീടും കുലവില്ലൊന്നുതീർത്തുതേ 9

അംബരത്തിങ്കൽനിർത്തീടും യന്ത്രവുംതീർത്തിതദ്ഭുതം
ആയന്ത്രത്തിന്നാകത്തായിലാക്കും തീർപ്പിച്ചിതാ നൃപൻ 10

ദ്രുപദൻ പറഞ്ഞു.

ഈ വില്ലുകുലകേറീട്ടീ നല്ലോരമ്പുകൾകൊണ്ടതാൻ
കടന്നു ലാക്കുവേധിപ്പോനായ്ക്കൊടുപ്പനെന്റെ പുത്രിയേ 11

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

എന്നാസ്വയംവരം വീരൻ പരസ്യംചെയ്ത പാർഷതൻ
അതുകേട്ടേവരുംവന്നാർ പൃഥിവീപാലർ ഭാരത! 12
സ്വയംവരം കാണുവാനായ് സ്വയം യോഗ്യമുനീന്ദ്രരും
ദുര്യോധനൻ മുമ്പിലായി കർണ്ണനൊത്ത കരുക്കളും 13
യോഗ്യരാം വിപ്രരും വന്നാരോരോ ദിക്കിങ്കൽനിന്നുടൻ
ദ്രുപദൻ സല്ക്കരിച്ചുള്ള നൃപന്മാരവരേവരും 14
സ്വയംവരം കാണുവാനായ്മഞ്ചത്തിൽക്കേറി മേവിനാർ
ഉടനേ പൌരരെല്ലാരും കടലൊത്തൊച്ചയോടഹൊ 15
ശിംശുമാരശിരസ്ഥാനേ നിരന്നാർ നൃപരൊത്തുതാൻ
നഗരത്തിന്റെയീശാനകോണിലായ് സ്സമഭൂമിയിൽ 16
സമാജവാടംശോഭിച്ചു ചുറവും നാനാഗൃഹത്തൊട്ടം
കിടങ്ങും കോട്ടയും നല്കമാനംവെച്ച വാതിലും 17
ഭംഗിയേറുന്ന വിവിധവിതാനങ്ങളുമായഹൊ
തൂര്യ്യഘോഷം മുഴങ്ങീട്ടങ്ങകിലിൻ ധൂപമാണ്ടുമെ 18
ചന്ദനച്ചാർ നനച്ചേറവും പൂമാലകൾ നിറച്ചുമെ
കൈലാസ ശിഖരംപോലെ യാകാശംമുട്ടിട്ടുപടി 19
ചുറവും വെളുത്തുവിലസും പ്രാസാദങ്ങൾ നിരന്നുമെ
സുവർണ്ണജാലങ്ങളുമായ്മണിത്തിണ്ണയുമായഹൊ 20
നല്കോണിയുമായ് നാനാ പീഠശയ്യാദിയാർന്നുമെ
പൂമാല തൂക്കിയകിലിൻപുക വീശിപ്പരന്നുമെ 21
അരയന്നനിറംപൂണ്ടും പരം ഗന്ധം പരന്നുമെ
തിരക്കെന്നേ വാതിലാർന്ന നാനാശയ്യാസനത്തൊട്ടം 22

നാനാധാതുക്കളണിയും ഹിമവച്ഛിഖരപ്പടി
പലഭാഷയിലായ്മിന്നും പല മാളികതോറുമെ 23
കോപ്പണിഞ്ഞും മത്സരിച്ചും പാർപ്പായീ പാർത്ഥിവർഷഭർ
അവിടെക്കാണുമാറായീ സത്വവിക്രമമാണ്ടഹൊ 24
മഹാന്മാരാം രാജസിംഹരകിൽപൂശിയിരിപ്പവർ
ബ്രഹ്മണ്യന്മാർ പ്രസന്നന്മാർ സ്വരാഷ്ട്രങ്ങൾ ഭരിപ്പവർ 25
ഏവർക്കും പ്രിയരായുള്ളോർ പുണ്യകർമ്മമിയന്നവർ
പരംമഞ്ചപ്രദേശത്തു പൌരജാനപദവ്രജം 26
കൃഷ്ണയെക്കാണുവാനേററം തൃഷ്ണയോടൊത്തു മേവിനാർ
ബ്രാഹ്മണർക്കിടയിൽക്കൂടി പ്പാണ്ഡവന്മാരിരുന്നുതെ 27
പാഞ്ചാലരാജസമ്പത്തും പാർത്തുകൊണ്ടാടിയങ്ങിനെ
പലനാളീവിധംകൂടി വളർന്നിതു സമാജവും 28
രത്നദാനവുമായ് നാനാനടനക്കാഴ്ചയൊത്തഹൊ
ഇത്ഥംകൂടും സമാജത്തിൽ പതിനാറാമതാംദിനം 29
കുളിച്ചു ശുഭ്രവസ്ത്രത്തെദ്ധരിച്ചും കോപ്പണിഞ്ഞുമെ
ഭംഗിയേറുന്ന പൊന്മാലയങ്ങു കയ്യിലെടുത്തുമെ 30
രംഗത്തിൽ ദ്രൌപദികടന്നീടിനാൾ ഭരതർഷഭ!
ശുചിയാം ബ്രാഹ്മണശ്രേഷ്ഠൻ സോമകർക്കു പുരോഹിതൻ
പരിസ്തരിച്ചഗ്നിയിങ്കലാജ്യാഹുതികഴിച്ചുതെ
അഗ്നിസന്തർപ്പണംചെയ്തു വിപ്രാനുഗ്രഹമേററുടൻ 32
വാദ്യഘോഷങ്ങളൊക്കേയും നിർത്തിനാൻ പുനരായവൻ
പെട്ടന്നു ശബ്ദംനിന്നപ്പോൾ ധൃഷ്ടദ്യുമ്നൻ മഹീപതെ 33
കൃഷ്ണയേയുംകൊണ്ടുചെന്നു മേഘദുന്ദുഭി നിസ്വനൻ
രംഗമദ്ധ്യത്തിൽനിന്നിട്ടു മേഘഗംഭീരവാക്കിനാൽ 34
ഉച്ചത്തിൽ ശ്ലക്ഷ്ണമാംവണ്ണമർത്ഥമൊത്തേവമോതിനാൻ
ഈവില്ലിതാലാക്കിവസായകങ്ങൾ
കേൾക്കേണമീക്കൂടിന മന്നവന്മാർ
യന്ത്രത്തിനുള്ളീപ്പഴുതാലെയെയ്തു-
കൊൾവിൻ നഭസ്സിൻ വഴിയഞ്ചുബാണം 35

ഈവണ്ണമുള്ളദ്ഭുതകർമ്മമാരൊ
ചെയ്യോൻ കലീനൻ ബലശ്രുപശാലീ
ഈ കൃഷ്ണയെൻ സോദരിയായവന്നു
താൻ ഭാര്യയാകും പൊളിചൊല്ലിടാഞ്ഞാൻ 36
പാഞ്ചാലഭൂപായവരോടിതോതി—
പ്പാഞ്ചാലിയാം സോദരിയോടരച്ചാൻ
നാമം കുലം കർമ്മവുമായ്ത്തിരിച്ചു
ഭൂമീശരെങ്ങൊത്തവരേവരേയും 37

നൂറെൺപത്താറാമദ്ധ്യായം.

ധൃഷ്ടദ്യുമ്നൻ പറഞ്ഞു

ദുര്യോധനൻ ദുർവ്വിഷഹൻ ദുർമ്മുഖൻ ദുഷ്പ്രശർഷണൻ
വിവിംശതി വികർണ്ണൻതാൻ സഹൻ ദുശ്ശാസനൻ പരൻ
യുയുത്സു വായുവേഗാഖ്യൻ ഭീമവേഗരവൻ പരൻ
ഉഗ്രായുധൻ താൻവലാകികരകായുവിരോചനൻ 2
കുണ്ഡകൻ ചിത്രസേനൻ താൻ സുവർച്ചൻ കനകധ്വജൻ
നന്ദകൻതാൻ ബാഹ്ലശാലിതുഹുണ്ഡൻ വികടൻ പരൻ 3
ഇവരും മറവുചിലരും ധാർത്തരാഷ്ട്രർ മഹാബലർ
കർണ്ണനോടൊത്തിടംവീരർനിന്നെക്കാത്തിങ്ങുനിൽപ്പവർ 4
അസംഖ്യേയർ മഹാത്മാക്കൾ നൃപന്മാർ ക്ഷത്രിയർഷഭർ
സൌബലൻശകുനിശ്രീമാൻവൃഷകൻതാൻബൃഹൽബലൻ 5
ഇവർ ഗാന്ധാരരാജന്റെ മക്കളാണീയിരിപ്പവർ
അശ്വത്ഥാമാവുതാൻ ഭോജൻ സർവ്വശസ്ത്രജ്ഞരാമിവർ 6
നിന്നെയോർത്തിങ്ങുവന്നുള്ളോർ മഹാന്മാർ കോടിപണിഞ്ഞ-
[വർ
ബൃഹന്തൻ മണിമാൻചിന്നെട്ടണ്ഡധാരൻ നരേശ്വരൻ 7

സഹദേവൻ ജയത്സേനൻ മേംഘ്വസന്ധിമഹീശ്വരൻ
ശംഖോത്തരസുതന്മാരുമൊത്തെഴും മൽസ്യനായകൻ 8
വാർഭക്ഷേമിസുശർമ്മാവുസേനാവിന്ദുമഹീപതി
സുദാമാവാം സുവർച്ചസ്സാം പുത്രനൊത്ത സുകേതുവും 9
സുചിത്രൻ സുകുമാരൻതാൻ വൃകൻസത്യധൃതിപ്രഭൃ
സൂര്യധ്വജൻ രോചമാനൻ നീലൻ ചിത്രായുധൻ പരൻ 10
അംശുമാഞ്ചേകിതാനൻതാൻ ശ്രേണിമാൻ സുമഹാബലൻ
സമുദ്രസേനതനയൻ ചന്ദ്രസേനൻ പ്രതാപവാൻ 11
ജലസന്ധൻ പിതാപുത്രർ വിദണ്ഡൻദണ്ഡനെന്നിവർ
പൌണ്ഡ്രകൻ വാസുദേവൻതാൻ ഭഗദത്തൻ പരാക്രമി 12
കലിംഗൻ താമ്രലിപ്തൻതാൻ പത്തനാധിപനങ്ങിനേ
മദ്രരാജൻ പരം ശല്യൻ പുത്രനൊത്ത മഹാരഥൻ 13
രുഗ്മാംഗദൻ രുഗ്മരഥനിവരോടൊത്തുചേർന്നവൻ
കൈരവ്യനാം സോമദത്തൻ തൽപുത്രന്മാർ മഹാരഥർ 14
ഭൂരിഭൂരിശ്രവസ്സേവംശലനെന്നിവർമൂന്നുപേർ
സുദക്ഷിണാഖ്യൻ കാംബോജൻ ദൃഢധന്വാവുപൌരവൻ 15
ബൃഹൽബലൻ സുഷേണൻതാൻശിബിയൌശീനരൻപരൻ
പാടച്ചരനിഹന്താവു കാകൃഷ്ണാധിപനിങ്ങിനേ 16
സങ്കർഷണൻ വാസുദേവൻ പ്രദ്യുമ്നൻ ബഹുവീര്യവാൻ
സാംബനാച്ചാരുദേഷ്ണൻ താനനിരുദ്ധൻ ഗദൻപരൻ 17
അക്രൂരൻ സാത്യകിമഹാനുഭവൻ ബഹുബുദ്ധിമാൻ
കൃതവർമ്മാവു ഹാർദ്ദിക്യൻ പൃഥുവിപൃഥുവങ്ങിനേ 18
വിദൂരഥൻ കങ്കനിവൻ ശങ്കു പിന്നെഗ്ഗവേഷണൻ
ആശാവഹാനിരുദ്ധന്മാർ സമീകൻ സാരിമേജയൻ 19
വീരനാകും വാതപതിധില്ലീ പിണ്ഡാരകൻ പരൻ
ഉശീനരൻ മഹാവീരൻ വൃഷ്ണിപുംഗവരാണിവർ 20
ഭൂരിരഥൻ ബൃഹൽക്ഷത്രൻ സിന്ധുരാജൻ ജയദ്രഥൻ
ബൃഹദ്രഥൻ ബാൽഹികൻതാൻ ശ്രുതായുസ്സു മഹാരഥൻ 21

ഉലൂകൻ കൈതവസ്ഥപൻ ചിത്രാംഗദമഹാംഗദർ
വത്സരാജൻ ബൃഹിശാലി കോസലാധിപനിങ്ങിനെ 22
ശിശുപാലൻ മഹാവീരൻ ജരാസന്ധനുമാവിധം
ഇവരും മറുപലരും നാനാനാട്ടിന്നധീശ്വരർ 23
ഭദ്രേ! നിന്നെക്കാത്തുവന്നോരത്രേ ക്ഷത്രിയപുംഗവർ
ഇവർ ഭേദിച്ചിടും നൂനം ലക്ഷ്യംനിന്നെ നിനച്ചുതാൻ 24
ലക്ഷ്യംഭേദിയ്ക്കുമവനെ വരിച്ചീടുക നീശുഭേ!

നൂറെൺപത്തേഴാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

അലംകൃതന്മാർ കുണ്ഡലം മിന്നിടുന്നോർ
യുവാക്കൾതമ്മിൽ സ്പർദ്ധയാർന്നാസ്പദന്മാർ
അസ്യം ബലം രണ്ടുമുണ്ടെന്നുയർന്നോ–
ർത്താത്തായുധന്മാരെഴുനേറാരശേഷം 1
രൂപം വീര്യം കുലമെന്നല്ല ശീലം
വിത്തം പരം യൌവനം മറുമായി
ദർപ്പത്തോടും മത്തരായോർ ഹിമാദ്രി–
മത്തദ്വിപപ്രൌഢരെപ്പോലെയുള്ളോർ 2
പരസ്പരം സ്പർദ്ധയാൽ നോക്കിടുന്നോർ
പരം സ്മരൻ കരളിൽപ്പെട്ടിടുന്നോർ
നമുക്കല്ലോ കൃഷ്ണയെന്നും പറഞ്ഞി–
ട്ടെഴുന്നേറാരാസനം വിട്ടവേഗം 3
ആ ക്ഷത്രിയന്മാർ രംഗമേറിത്തിരക്കീ–
ട്ടാക്കത്തോടും കൃഷ്ണയേ നേടുവാനായ്
ലോഭത്തോടും ശോഭതേടീ ഭവാനീ–
ലാഭം കാക്കും വാനവന്മാർ കണക്കെ 4

ഉടൻ കാമാതുരരായ് കൃഷ്ണയാളിൽ
പ്പെട്ടം ചിത്തത്തോടുമാമന്നവന്മാർ
രംഗംകേറി ദ്രൗപദീലാഭമോർത്തു
തമ്മിൽ ദ്വേഷംപൂണ്ടുപോലിഷ്ടർപോലും 5

എത്തിക്കൂടീ വാനവന്മാർ വിമാനെ
രുദ്രാദിത്യർ വസുനാസത്യരേവം
സാദ്ധ്യന്മാരങ്ങാമരുത്തുക്കളുംതാൻ
പേർത്തും മുമ്പാം യമവിത്തേശരോടും 6

സുപർണ്ണന്മാർ ദൈത്യർ മഹോരഗങ്ങൾ
മുനീന്ദ്രന്മാർ ഗുഹ്യകർ ചാരണന്മാർ
വിശ്വാവസുനാരദപർവ്വതന്മാർ
ഗന്ധർവ്വന്മാരപ്സരോവർഗ്ഗമോടും 7

ഹലായുധൻ സത്യഭാമാമണാളൻ
വൃഷ്ണ്യന്ധകപ്രവരന്മാരുമേവം
വെറുംകാഴ്ചക്കാർനിലയ്ക്കായിരുന്നു
പരം കൃഷ്ണൻചൊല്പടിയ്ക്കാമഹാന്മാർ 8

പത്മാസക്തദ്വിപർപോലാദ്വിജേന്ദ്ര–
ച്ഛത്മാനാഥിതം പാർത്ഥരെപ്പങ്കജാക്ഷൻ
ഭസ്മംമൂടും തീക്കണക്കങ്ങുപാർത്തി–
ട്ടസ്സംസത്തിൽത്താനറിഞ്ഞു മുകുന്ദൻ 9

ചൊല്ലിക്കാട്ടീ രാമനെ ധർമ്മപുത്രൻ
ഭീമൻ പാർത്ഥൻ യമരെന്നേവരേയും
മെല്ലെന്നെല്ലാവരെയുംനോക്കി രാമൻ
സന്തുഷ്ടനായ്കണ്ണനേ നോക്കി വീണ്ടും 10

മറവുള്ളോരാം രാജപുത്രാത്മജന്മാർ
മുറവും കൃഷ്ണാസക്തചിത്തസ്വഭാവർ
വിക്രാന്തിയ്ക്കായ് ചുണ്ടുകടിച്ചുകൊണ്ടു
രക്താക്ഷരായ്നിന്നിവരെക്കണ്ടതില്ല 11

അവ്വണ്ണമേ ദീർഘബാഹുക്കളാകും
പാർത്ഥന്മാരും വീരർ മാദ്രേയരും താൻ
ആദ്യൌപദീദർശനംകൊണ്ടുപാരം
പൊയ്ത്താർബാണാക്രാന്തരായ്ത്തീർന്നിതപ്പോൾ
ദേവർഷിഗന്ധർവ്വഗണങ്ങൾചേർന്നും
സുപർണ്ണനാഗാ സുരസിദ്ധരൊത്തും
ദിവ്യം സുഗന്ധം പതറിപ്പരന്നും
ദിവ്യപ്രസൂനങ്ങൾ പരം പൊരിഞ്ഞും 13
മുഴക്കിട്ടും ദുന്ദുഭിഘോഷമാർന്നും
മുഴങ്ങിയാകലമായന്തരീക്ഷം
വിമാനൌഘം തമ്മിൽ മുട്ടിത്തിരക്കീ
സമാനമായ്വേണുവീണാരവാഢ്യം 14
ക്രമേണ പിന്നെ ക്ഷിതിപാലർ കൃഷ്ണാ–
നിമിത്തമായ് വിക്രമമാർന്നുകൊണ്ടാർ
സകർണ്ണദുര്യോധനസാലശല്യ–
ദ്രൌണായനിക്രാഥസുനീഥവക്ത്രർ 15
കലിംഗവംഗേശ്വരപാണ്ഡ്യപൌണ്ഡ്രർ
വൈദേഹനും യവനാധീശനും താൻ
മറ്റും പലേ ഭൂപതിപുത്രപൌത്രർ
രാഷ്ട്രാധിപന്മാർ പത്മപത്രായതാക്ഷർ 16
കിരീടഹാരാംഗദചക്രവാളം
വിരിഞ്ഞണിഞ്ഞോരവർ കയ്പക്കെഴുന്നോർ
അനുക്രമം വിക്രമസത്വമാർന്നോർ
ബലം വീര്യം രണ്ടുമാണ്ടാർത്തിടുന്നോർ 17
ബലംകൂടിടുന്നൊരാ വില്ലെടുത്തു
കുലച്ചീടാനായതില്ലുള്ളുകൊണ്ടും
കുലയ്ക്കുമ്പോൾ നിലതെറ്റിത്തെറിയ്ക്കും
വില്ലാൽതട്ടിത്തെറിയാപ്പാർത്ഥിവന്മാർ 18

നിലത്തെത്തിപ്പിടയുംതന്റെ ശിക്ഷാ-
ബലംപോലെ പുനരിങ്ങേററുപോരും
ശൌര്യംകെട്ടും ഹാരകിരീടബന്ധം
തിരിഞ്ഞിട്ടും നെടുവീർപ്പിട്ടടങ്ങും 19
ഹാഹാകാരംചെയ്തുമാവില്ലുമൂലം
ഹാരാംഗദാദ്യാഭരണം കൊഴിഞ്ഞും
കൃഷ്ണാനിമിത്തം കൊതിതീർന്നുമേവ-
മാർത്തിപ്പെട്ടു മിക്കതും രാജചക്രം 20
എല്ലാ നൃപന്മാരെയുമൊന്നുനോക്കി
വില്ലാളിയാം കർണ്ണനടുത്തുവീരൻ
വില്ലങ്ങെടുത്തുകുലചെയ്തു കൂസ-
ലില്ലാതെയഞ്ചമ്പുമുടൻതൊടുത്തു 21
രാഗപ്രതിജ്ഞാന്വിതമഗ്നിസോമ-
സകാശനർക്കാത്മജനായ കർണ്ണൻ
നിൽക്കുമ്പോൾ വില്ലാളികൾ പാണ്ഡവന്മാർ
ലാക്കെയ്തറുത്താനിവനെന്നുറച്ചാർ 22
അവ്വണ്ണമായവനെക്കണ്ടു കൃഷ്ണ-
യുച്ചംചൊന്നാൾ സൂതനേ ഞാൻ വരിക്കാ
അമർഷഹാസത്തൊടുമർക്കനെത്താൻ
നോക്കീട്ടുവില്ലിട്ടുതിരിച്ചുകർണ്ണൻ 23
ഏവമാക്ഷത്രിയന്മാരങ്ങേവരുംപിന്തിരിയ്ക്കവേ
ചേദിരാജ്യാധിപൻ വീരൻ ബലവാനന്തകോപമൻ 24
ദമഘോഷസുതൻ ധീരൻ ശിശുപാലൻ മഹാമതി
വില്ലെടുത്തുകുലക്കുമ്പോൾ മുട്ടുകുത്തിപ്പതിച്ചുപോയ് 25
പരം ഭൂപൻ മഹാവീര്യൻ ജരാസന്ധൻ മഹാബലൻ
വില്ലിന്റെയരികിൽച്ചെന്നുനിന്നു വന്മലപോലവേ 26
വില്ലിനാൽ പീഡയേററിട്ടു മുട്ടുകുത്തിപ്പതിച്ചുപോയ്
ഉടനേററാ നരപതിനടന്നു തന്റെ നാട്ടിനായ് 27

പിന്നെഗ്ഗുല്യൻ മഹാവീരൻ മദ്രരാജൻ മഹാബലൻ
ആവില്ലുകുലകേറുമ്പോൾ മുട്ടുകുത്തിപ്പതിച്ചുപോയ് 28
ജനങ്ങൾ സംഭ്രാന്തിപെട്ടന്നരങ്ങിൽ
ഈ ജനാധിപന്മാർകളടങ്ങിയപ്പോൾ
കുന്തീസുതൻ ജിഷ്ണുനിനച്ചുതാനാ—
വില്ലൊന്നെടുത്തെയ്തിടുവാൻ പ്രവീരൻ 29

നൂറെറൻപത്തെട്ടാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ചാപാരോപണകാര്യത്തിൽ ഭൂപന്മാർ പിൻവലിയ്കയേ
വിപ്രമദ്ധ്യത്തിൽനിന്നോരു കെല്പിയന്നീടമജ്ജുനൻ 1
ക്ഷിപ്രമങ്ങജിനം വീശിവിപ്രപുംഗവരാർത്തുതേ
ഇന്ദ്രകേതുപ്രഭൻ പാർത്ഥൻ ചെന്നടുക്കുന്ന കാങ്കയാൽ 2
ചിലർക്കു ബുദ്ധിക്ഷയമായ് ചിലർക്കുണ്ടായി ഹർഷവും
ചിലർതമ്മിൽപ്പറഞ്ഞാർ വൻനിലക്കാർ ബുദ്ധിജീവികൾ 3
ശല്യർതൊട്ട ധനുർവ്വേദകല്യരാം ക്ഷത്രിയർഷഭർ
പുകഴുന്ന ബലവാന്മാർതോറകന്നു കുലയേറലിൽ 4
ആവില്ലുകുലയേറാനീയകൃതാസ്ത്രൻ സുദുർബ്ബലൻ
ബ്രഹ്മചാരി ദ്വിജക്കുട്ടിമതിയാവുന്നതെങ്ങിനെ 5
രാജാക്കൾക്കീ ബ്രാഹ്മണരിങ്ങേവരും പരിഹാസ്യരാം
ചാപല്യത്താൽക്കടന്നോറീക്കായ്വു സാധിച്ചിടായ്കിലോ 6
ദർപ്പമോ കൊതിയോശ്രദ്ധം വിപ്രചാപല്യമോയിവൻ
വില്ലെടുപ്പാൻ പോവതങ്ങു ചെല്ലൊലാ നാം തടക്കണം 7

ബ്രാഹ്മണർ പറഞ്ഞു

പരിഹാസം നമുക്കേല്ക്കാ പരം ലാഘവവുംവരാ
നാട്ടിൽ മന്നോർക്കുവിദ്വേഷം തട്ടിയെന്നും വരില്ലിഹ 8

ചിലർചൊല്ലീ യുവാവേററം ശ്രീമാൻ കരികരോപമൻ
പീനസ്കന്ധൻ ദീർഘബാഹു ധൈര്യത്താൽ ഹിമവത്സമൻ
സിംഹലീലാധീരഗതി മത്തമാതംഗവിക്രമൻ
ഇവനീപ്പണിപററിയ്ക്കുമൽസാഹം കണ്ടുറച്ചിടാം 10
ശക്തിയുണ്ടിവനൽസാഹാൽ ദുഷ്കൃതികെട്ടോൻപുറപ്പെടാ
ലോകത്തിലെങ്ങും പാർത്താലുണ്ടാകില്ലാക്കർമ്മമൊന്നുമെ 11
വിപ്രർക്കസാദ്ധ്യമായിട്ടീമൂപ്പാരിൽപ്പുരസാദ്ധ്യമായ്
അബ്ഭക്ഷർ വായുഭക്ഷന്മാർ ഫലാഹാരർ ദൃഢവ്രതർ 12
ദുർബ്ബലന്മാർ വിപ്രർ തേജോബലത്താൽബ്ബലശാലികൾ
നല്ലതോ ചീത്തയോചെയ്യും ബ്രാഹ്മണൻ നിന്ദ്യനല്ലിഹ 13
സുഖം ദുഃഖം കർമ്മമിങ്ങുപൊരുത്തം ചെറുതാകുമെ
ജാമദഗ്ന്യൻ രാമനഹോ സമരേ കൊന്നു ഭൂപരെ 14
ആഴമുള്ളാഴിതേജസ്സാലാചമിച്ചിതഗസ്ത്യനും
അതിനാലേവരും ചൊൽവിൻ മതിയായവനീവട്ട 15
കുലയ്ക്കുട്ടേ വില്ലിതെന്നായേവമെന്നായി വിപ്രരും
ഇത്ഥംപലതരം വിപ്രരൊത്തുരയ്ക്കുന്ന നേരമെ 16
അജ്ജുനൻ വില്ലിനരികിലദ്രിയെപ്പോലെ നിന്നതെ
ആ വില്ലിനുവലംവെച്ചിതാദ്യമേ പിന്നെയായവൻ 17
ദേവൻവരദനീശാനസ്വാമിയ്ക്കായി നമിച്ചുടൻ
കല്യൻ കൃഷ്ണനെയോർത്തിട്ട വില്ലെടുത്തു ധനഞ്ജയൻ 18

ഭൂനാഥരാം രുഗ്മസുനീഥവക്ത്ര-
രാധേയദുര്യോധനശല്യസാലർ
പാരം ധനുർവ്വേദവിദഗ്ദ്ധർപോലും
ജ്യാരോപമേല്ക്കാൻ കഴിയാത്തചാപം 19
അതൈന്ദ്രിയിന്ദ്രാവരജപ്രഭാവ-
നതേവിധം മന്നവർനോക്കിനില്ക്കേ
അരക്ഷണത്താൽക്കുലയേററിയഞ്ചു
ശരങ്ങളും കയ്യിലെടുത്തുപാർത്ഥൻ 20

ലാക്കെയ്യു യന്ത്രപ്പഴുതുടെയെയ്ത്തി–
ന്നുക്കേല്പ്പയാലറുത്തു താഴെവീണു
ഉടൻ നഭസ്സിങ്കലുദിച്ചനാദം
ദ്ധം സമാജത്തിലുമുച്ചഘോഷം 21

ദിവ്യപ്രസൂനങ്ങൾ ചൊരിഞ്ഞുദേവൻ
സപ്താരിജിത്താം വിജയന്റെ മെയ്മലെയു
അസംഖ്യം വിപ്രരന്നേരമാത്മ വസ്ത്രങ്ങൾവീശിനാർ
അത്ഭുതപ്പെട്ട ഹാഹായെന്നെപ്പേരും പരമാർത്ഥതെ 22
പതിച്ചുവാനിൽ നിന്നെങ്ങുമുതിരും പുഷ്പവൃഷ്ടിയും
ശതാംഗതൂര്യവാദ്യങ്ങൾ വാദകന്മാർ മുഴക്കിനാർ 23

സൂതമാഗധസംഘങ്ങൾ സുസ്വരം താൻപുകഴ്ത്തിനാർ
അവനെ ദ്രുപദൻനോക്കീട്ടവശം പ്രീതിനേടിനാൻ 24
പാർത്ഥനു സൈന്യസഹിതംപേർത്തുമോർത്തുതുണയ്ക്കുവാൻ
മതിർന്നുഘോഷം പെരുകുന്നനേരം
യുധിഷ്ഠിരൻ ധർമ്മമെഴും വരിഷ്ഠൻ
പരം യമന്മാരൊടുമൊത്തുചേർന്നി–
ട്ടിരുപ്പടത്തെയ്കനടന്നുവേഗം 25

ലാക്കെയ്യുവീഴിച്ചതു കണ്ടുകൃഷ്ണ
ശക്രാഭനാം പാർത്ഥനെയങ്ങുനോക്കി
ശുക്ലാംബരം മാല്യവുമായ്സ്മിതംപൂ–
ണ്ടക്കാലമങ്ങർജ്ജുനപാർശ്വമെത്തീ. 26

രംഗേ ജയിച്ചായവളെഗ്രഹിച്ചു–
മങ്ങേററവും ബ്രാഹ്മണപൂജയേറവും
അചിന്ത്യവീര്യൻ നിജപത്നിയോടൊ–
ത്തിറങ്ങിരംഗാവനിവിട്ടപാർത്ഥൻ 27

നൂറെണ്ണത്തൊമ്പതാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

ആബ്രാഹ്മണന്നുമകളെബ്ഭ്രൂപൻനല്കാൻ മുതിർന്നതിൽ
അനേ്യാന്യം നോക്കിനിന്നിട്ട മനൃവാർന്നിതു മന്നവർ 1
ഇണങ്ങും ഞങ്ങളെപ്പുല്ലുകണക്കെദ്ധിക്കരിച്ചിവൻ
നാരീമണിദ്രൌപദിയേ നൽകാൻപോകുന്നു വിപ്രനായ് 2
വൃക്ഷംവളർത്തിവായ്പിച്ചു കായ്ക്കുംകാലത്തുവീഴ്ത്തിതേ
ഈദൃഷ്ടനെക്കൊൽകതന്നെയീനമ്മെദ്ധിക്കരിയ്ക്കയാൽ 3
മാനത്തിന്നും വൃദ്ധനെന്ന പൂജയ്ക്കും യോഗ്യനല്ലിവൻ
മഹനോടൊപ്പമീ രാജദ്രോഹിയെക്കുലചെയ്യണം 4
ഇവനീ ഭ്രൂപരേയെല്ലാം വരുത്തിസ്സൽക്കരിച്ചഹോ
നന്നായന്നാദിയുംതന്നു പിന്നെനിന്ദിച്ചിട്ടുന്നിതാ 5
വിണ്ണോർക്കു ശരിയായോരീ മന്നോർക്കിടയിലാരെയും
ചാർച്ചയ്ക്കുചേർച്ചയായിട്ടീ ധൂർത്തൻ കണ്ടീലയെന്നതോ 6
വിപ്രന്മാർക്കില്ല വരണകൃത്യത്തിന്നധികാരവും
സ്വയംവരം ക്ഷത്രിയർക്കാണെന്നല്ലോ പുകഴും ശ്രുതി 7
അല്ലെങ്കിലാരെയും ബോദ്ധ്യമല്ലാത്തീയ്യൊരുകൃഷ്ണയെ
തിയ്യിൽക്കൊണ്ടിട്ടനമ്മൾക്കു സ്വരാജ്യംപോകഭ്രൂപരേ! 8
ചാപലൃം കോപമിവയാൽ ബ്രാഹ്മണൻ പിഴചെയ്കിലും
ഭ്രൂപാലർക്കോ പിഴച്ചോരു ഭ്രൂസുരൻ വദ്ധ്യനായ്വരാ 9
ബ്രാഹ്മണർക്കാം നമ്മളുടെ രാജ്യം ജീവൻ ധനങ്ങളും
പുത്രമിത്രാദിയായ് നമ്മൾക്കുറച മറവുള്ളതൊക്കെയും 10
അവമാനം ഭയം സ്വന്തം ധർമ്മരക്ഷയിവറിനാൽ
സ്വയംവരത്തിനിനിമേലീവിധം മാറമാകൊലാ 11
എന്നോതിട്ടീർഗ്ഗബാഹുക്കൾ മന്നോരേറെറം പ്രഹൃഷ്ടരായ്
ദ്രുപദദ്ധ്വംസനത്തിന്നായ്ഗ്ഗസ്മേന്തിയൊരുങ്ങിനാർ 12
വില്ലുമമ്പുമെടുത്താബ്ഭ്രൂവല്ലഭന്മാർ ചൊടിച്ചതിൽ
ദ്രുപദൻകണ്ടു പേടിച്ചു ശരണംപുക്കു വിപ്രരെ 13

പാഞ്ചെത്തുമാനകം കണക്കാഞ്ഞടുക്കും നരേന്ദ്രരെ
പാരംനേരിട്ടെതിർത്താരാ വീരരാം പാണ്ഡുനന്ദനർ 14

ഉടൻപുറപ്പെട്ടിതു മന്നവന്മാർ
പടയ്ക്കുതാൻ കയ്യുറയിട്ട വീരർ
ഭീമാർജ്ജുനന്മാരെ മുടിയ്ക്കുവാനാ—
യമർഷമുണ്ടാക്കിടുമാവിധത്തിൽ 15

ഭീമൻ പൊടിച്ചുത്ഭുതഘോരകർമ്മൻ
ഭീമൻ മഹാവജ്രസമാനസാരൻ
കരീന്ദ്രനെപ്പോലൊരു വന്മരത്തെ—
പ്പറിച്ചുപത്തങ്ങളിരിച്ചുനിന്നാൻ 16

ആ വന്മരംകൊണ്ടരിമർദ്ദനൻതാൻ
ദേവൻപരം ദണ്ഡധരത്തെന്നപോലെ
പാർത്തങ്ങുനിന്നു പുരുഷപ്രവീരൻ
പാർത്ഥന്റെ പാർശ്വത്തതിദീർഘബാഹു 17

അചിന്ത്യകർമ്മാവതി ബുദ്ധിപാർത്ഥ—
നവ്വണ്ണമണ്ണൻതൊഴിൽ കണ്ടനേരം
ആശ്ചര്യമുൾക്കൊണ്ടു ഭയംവെടിഞ്ഞു
വജ്രിപ്രഭൻ വില്ലുമെടുത്തുനിന്നാൻ 18

ഭ്രാതാവിനോടൊത്തെഴുമർജ്ജുനന്റെ
ചാതുര്യമുള്ളീ നിലകണ്ടു ധീമാൻ
ദാമോദരൻ സോദരനായിടുന്ന
രാമൻതന്നോടിപ്രകാരം പറഞ്ഞു 19

പരംപനയ്ക്കൊത്തൊരു വില്ലുലപ്പോൻ
ഹരിപ്രവീരൻപടിയായ് നടപ്പോൻ
ഇതർജ്ജുനൻ താനിഹ ശങ്കയില്ലാ
ഹേരാമ! ഞാൻ കൃഷ്ണനാണെന്നുവെച്ചാൽ 20

മരം ബലത്തോടു പറിച്ചെടുത്തു
നരേന്ദ്രനാശത്തിനൊരുങ്ങിനില്പോർ

വൃകോദരൻതാനിതുപോലെ ചെയ്വാൻ
ജഗത്തിലില്ലിന്നപരൻ സമർത്ഥൻ 21

ഇതാ മുമ്പേപത്മപത്രായതാക്ഷ–
നൊരുങ്ങിയോൻ സിംഹയാനൻ വിനീതൻ
സ്വർണ്ണപ്രഭൻ മൂക്കുവലിപ്പുമുള്ളോൻ
പോയീലയോ ധർമ്മജന്മാവവൻതാൻ 22
കുമാരരാം കാർത്തികേയോപമന്മാർ
മാദ്രേയരാണവരെന്നെന്റെ പക്ഷം
അരക്കില്ലം ചുട്ടതിൽപ്പാണ്ഡവന്മാർ
മരിച്ചില്ലാ കുന്തിയൊത്തെന്നുകേട്ടേൻ 23

തെളിഞ്ഞൊതീ ശരദർഭപ്രകാശൻ
ഹലായുധൻ തമ്പിയോടിപ്രകാരം
സന്തോഷമായ്ചെന്ന പിതൃഷ്വസാവും
തൽപ്പുത്രരും രക്ഷയിൽപ്പെട്ടമൂലം 24

നൂററിത്തൊണ്ണൂറാമദ്ധ്യായം.

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

സ്വാദ്ധ്യായക്കിണ്ടിയും തോലുംപേർത്തും പൊക്കിടുജോ–
[ത്തമർ
ചൊന്നാർപേടിയ്ക്കേണ്ടഞങ്ങൾമന്നരോടേറെതിർത്തിടാം
എന്നുചൊല്ലും വിപ്രരോടു പുഞ്ചിരിക്കൊണ്ടു ഫൽഗുനൻ
പറഞ്ഞാൻ കണ്ടുനിന്നീടിനരികേ നിങ്ങളേവരും 2
കൂർത്തുമൂർത്ത ശരംകൊണ്ടു പാർത്ഥിവന്മാരെയെയ്തഞാൻ
മന്ത്രങ്ങളാൽ പ്രാണികളെയെന്നപോലെ തടുക്കുവൻ 3
എന്നുചൊല്ലിസ്സല്ലലബ്ധുമുന്നതം വില്ലുലച്ചവൻ
അണ്ണനാം ഭീമനോടൊത്തു നിന്നാൻ കുന്നുകണക്കിനെ 4

ഉടൻകർണ്ണൻമുമ്പുപെട്ടം പടമന്നോരടുത്തതിൽ
തടുത്തേറാരെതിർഗജപ്പടയോടിഭ സന്നിഭം 5
പോരിന്നു മുതിരും ഭ്രപർ പരുഷോക്തികളോതിനാർ
ഏതിർത്തുപൊരുതുംവിപ്രജാതിയേയും വധിച്ചിടാം 6
ഇത്ഥംചൊല്ലി ക്ഷത്രിയന്മാരെത്തി വിപ്രരൊടേറടൻ
പടയിൽപ്പടവാം കർണ്ണനടുത്തു പാത്ഥനോടടൻ 7
പിടിമൂലം മദഗജം ഗജത്തോടെന്നപോലവേ
ആർത്തടുത്തു ഭീമനോടു മദ്രേശൻ ശല്യർ ശക്തിമാൻ 8
ദുര്യോധനാദികംപരം കയ്യേറുവിപ്രരോടുതാൻ
മൂടുവാംമട്ടു പൊരുതീ ചതുരം യതനെന്നിയേ 9
അർജ്ജുനൻ വലുതാംവില്ലു വലിച്ചെയ്തു ശരങ്ങളേ
തനിച്ചു പൊരുതും വൈകർത്തനനാം കർണ്ണനിൽപ്പരം 10
ക്രൂർത്തമൂർത്ത ശരൌഘത്തിൻശക്തിയേറവു പൊറായ്കയാൽ
മോഹമാർന്നിട്ടു രാധേയനഹോ യത്നിച്ചെതിർത്തുതേ 11
ചൊല്ലാവല്ലാതുള്ളമട്ടിലുള്ള ലാഘവമാർന്നവർ
സരോഷം ജയമാശിച്ചു പൊരുതീ തമ്മിലേറവും 12
കാങ്ക കയ്യിന്റെ മറുകൈകാങ്ക കയ്യുക്കിതെന്നുമേ
വീരവാദംപറഞ്ഞേറവു പോരിട്ടു തമ്മിലേറവും 13
അതിരറവുള്ള പാത്ഥന്റെയതിദോർവ്വീര്യമപ്പൊഴേ
അറിഞ്ഞുകർണ്ണനംകോപംപൊറാഞ്ഞുപൊരുതീടിനാൻ 14
ഉഗ്രക്കോടജ്ജുനനെയ്തീടുമുഗ്രബാണഗണങ്ങളേ
തടുത്തുകർണ്ണനൊന്നാർത്താനതിൽപ്പൂജിച്ചുസൈന്യവും 15

കർണ്ണൻ പറഞ്ഞു

സന്തോഷിച്ചേൻ വിപ്രമുഖ്യ! നിന്റെറ കയ്യുക്കിനാലുമേ
അവിഷാദത്തിനാലും ശസ്ത്രാസ്ത്രജ്ഞാനത്തിനാലുമേ 16
സാക്ഷാൽജനാർദ്ദനോ രാമനോ വിപ്രസത്തമ!
അല്ലെങ്കിലിന്ദ്രനോ സാക്ഷാലച്യുതൻ വിഷ്ണുതന്നയോ 17
ദോർബ്ബലം പെരുകീടും നീയാത്മപ്രച്ഛാദനാർത്ഥമായ്
വിപ്രരൂപംപൂണ്ടു നമ്മോടിപ്പോൾപ്പൊരുവതായ്വരാം 18

പടയിൽച്ചൊടിപൂണ്ടെന്നോടെതിർപ്പാനിരുന്നെന്നിയേ
പട്ടവാംവീരനില്ലന്യനജ്ജുനൻ മാത്രമെന്നിയേ 19
ഏവംചൊല്ലീടമവനോടീവണ്ണം ചൊല്ലിയജ്ജുനൻ
ധനുർവ്വേദവുമല്ലീഞാൻകർണ്ണ! രാമനുമല്ലഞാൻ 20
യുദ്ധം ശീലിച്ച വിപ്രൻ ഞാൻ ശസ്ത്രാസ്ത്രങ്ങളറിഞ്ഞവൻ
ബ്രാഹ്മമേയുരന്ദരാദ്യസ്ത്രമറിവോൻ ഗുരുശാസനാൽ 21
ഇന്നുനിന്നെപ്പോരിൽ വെൽവാൻ നിന്നോൻകരുതിനി-
[ല്ലെടോ

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

എന്നു കേട്ടിട്ടു രാധേയൻ കർണ്ണൻ പോർവിട്ടടങ്ങിനാൻ 22
ബ്രാഹ്മതേജസ്സുജയ്യംതാനമ്മട്ടോർത്തു മഹാരഥൻ
മറവുള്ള രംഗഭാഗത്തു വീരരാം ശല്യർ ഭീമനും 23
ബലവാന്മാർ യുദ്ധദക്ഷർ വിദ്യാബലമിയന്നവർ
തമ്മിൽപ്പോർക്കുവിളിച്ചേറ്റാർ മത്തഹസ്തികൾപോലവേ
മുഷ്ടികൊണ്ടും മുട്ടുകൊണ്ടും മുട്ടിനാരവർ തങ്ങളിൽ
പ്രകർഷണാകർഷണങ്ങളഭ്യാകർഷം വികർഷണം 25
ആകർഷിച്ചാർതമ്മിലേവമിടിച്ചാർ മുഷ്ടികൊണ്ടുമേ
ഉടൻചടചടാശബ്ദം തുടങ്ങിയവർ തങ്ങളിൽ 26
പാറകൊണ്ടടിച്ചിടിച്ചീടുംപാടെതിർത്തവരേറവും
മുഹൂർത്തനേരമന്യോന്യം പരികർഷിച്ചു സംഗരേ 27
ഉടൻ ഭീമൻ കൈകൾകൊണ്ടിട്ടുടത്തേറീട്ടുശല്യനേ
എറിഞ്ഞിതു കുരുശ്രേഷ്ഠൻ ചിറിച്ചു വിപ്രരപ്പോഴേ 28
അശ്വത്ഥമങ്ങുകാണിച്ചു ഭീമൻ പുരുഷപുംഗവൻ
മന്നിൽ പതിച്ചിടും ശല്യർതന്നെക്കൊല്ലാതെനില്പ്പയാൽ 29
ഭീമൻ ശല്യനെ വീഴിയ്ക്കുകർണ്ണൻ ശങ്കിച്ചൊഴിക്കവേ
മുറവംബ്രപാലർഭീമന്റെ ചുറവും ശങ്കിച്ചുകൂടിനാർ 30
ഒത്തുചൊല്ലീടിനാർ പിന്നെപ്പാർത്തുമീബ്രാഹ്മണോത്തമർ
എങ്ങുണ്ടായോരെങ്ങുവാഴ്വോരെന്നൊക്കേയും തിരക്കണം 31

വീരനാകുംകർണ്ണനോട്ടു പോരിടാൻപാരിലാരുവാൻ
രാമനോ ദ്രോണനോ സാക്ഷാൽപ്പാണ്ഡുപുത്രൻ കിരീടിയോ
ദേവനാംകൃഷ്ണനോ പിന്നെക്കുപരോയിവരെന്നിയേ
ദുര്യ്യോധനനൊടേല്ക്കാനായ് ശ്ലാഘനായ്പോരിലാരുവാൻ 33
നല്ലശക്തിയെഴുന്നോരാശ്ലല്യരെന്നുള്ള വീരനേ
ബലദേവനുമാപ്പാണ്ഡുപുത്രനാംഭീമസേനനും 34
ദുര്യ്യോധനനുമല്ലാതെ വീഴിപ്പാൻപോരിലാരുവാൻ
വിപ്രഭ്രയിഷ്ടമായോരീ യജ്ഞമിപ്പോൾനിറുത്തണം 35
തെറ്റുചെയ്തീടിലും കാത്തിടേണം വിപ്രരെയെപ്പൊഴും
ഇവരാരെന്നറിഞ്ഞിട്ട പൊരുതാംപിന്നെനന്മയിൽ 36
എന്നെല്ലാംചൊല്ലി നില്പോരാമന്നരെപ്പാർത്തുപിന്നെയും
മറുള്ളവരെയും പാർത്തീയ്യാശ്ചര്യ്യക്രിയകണ്ടുമേ 37

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

അബ്ഭീമസേനക്രിയകണ്ടുകൃഷ്ണൻ
കുന്തീസുതന്മാരിവരെന്നുകണ്ടും
ധർമ്മപ്പടിയ്ക്കീയിവളാപ്തയെന്നായ്—
പ്പറഞ്ഞു ഭ്രമീശ്വരരെത്തടഞ്ഞു 38
പോരുവിട്ടഥ പിൻവാങ്ങിപ്പോരിൽപ്പോർകേട്ടമന്നവർ
പാർപ്പിടത്തെയ്ക്കു പൊയ്ക്കാണ്ടാരത്ഭുതപ്പെട്ടുകൊണ്ടു താൻ
ബ്രാഹ്മണോത്തരമീരംഗം ബ്രാഹ്മണർക്കായി കൃഷ്ണയും
എന്നുചൊല്ലിനടന്നാരാ വന്നുചേർന്ന ജനങ്ങളും 40
രുരുചർമ്മം ധരിക്കും ഭ്രസുരർ തിക്കിത്തിരക്കുവെ
പണിപ്പെട്ട പുറപ്പെട്ടാർ ഭീമസേനധനഞ്ജയർ 41
ആശ്രമത്തിരക്കിങ്ങൊഴിഞ്ഞിട്ട ശത്രുശസ്ത്രപരിക്ഷതർ
കൃഷ്ണാനപിതന്മാരാവീരരേറെറവും ശോഭതേടിനാർ 42
വെളുത്തവാവിൽക്കാർവിട്ട ചന്ദ്രസൂര്യർകണക്കിനെ
അവർക്കുള്ളമ്മയാപത്തുണ്ടാവതോർത്തു പലേവിധം 43
ഭൈക്ഷ്യകാലത്തു പുത്രന്മാരൊക്കെയെത്തായ്കു കാരണം
അറിഞ്ഞു ധാർത്തരാഷ്ട്രന്മാർ കൊന്നില്ലല്ലോ കുമാരരേ 44

മായയേവം രാക്ഷസരോ ദ്ധവൈരമുമങ്ങിനെ
വ്യാസമാമുനിതൻവാക്കും വിപരീതത്തിലായിതോ 45

ഇതെല്ലാമുള്ളിലോർത്താളാസ്സുതസ്നേഹം പെടുംപൃഥ
പരംലോകരുറങ്ങുമ്പോൾ കരിങ്കാറാണ്ട ദുർദ്ദിനെ 46

അപരാഹ്നം മൃത്തനേരം കാർചൂഴം ഭാസ്സുരുപ്പടി
പാണ്ഡവന്മാർ ചുഴന്നെത്തീ ജിഷ്ണുഭാഗ്യവശാലയിൽ 47

നൂററിത്തൊണ്ണൂറെറാന്നാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ആബ്ഭാഗ്യവാഗാരമതിൽ കടന്നു
കെല്പേറിടും പാണ്ഡവർ രണ്ടുപേരും
പാഞ്ചാലിയെ ബ്ഭിക്ഷയതെന്നവെച്ചി–
ട്ടുണർത്തിനാർ കുന്തിയൊടുത്തമന്മാർ 1

അകത്തിരുന്നങ്ങിനെ നോക്കിടാതെ
യെല്ലാരുവംചേർന്നു ഭുജിപ്പിനെന്നാം
പാഞ്ചാലിയാം കൃഷ്ണയെക്കണ്ടുപിന്നെ–
ക്കഷ്ടം ചൊന്നേൻ ഞാനിതെന്നായി കുന്തി 2

അധർമ്മഭീയുള്ളിലിയന്നു കുന്തി
പാഞ്ചാലിയെക്കയ്യുപിടിച്ചു മെല്ലേ
നന്ദിപ്പെടുത്തീട്ടു കടന്നുചെന്നു
യുധിഷ്ഠിരൻ തന്നൊടരുളിതേവം 3

കുന്തി പറഞ്ഞു

ഇക്കന്യയാം ദ്രൌപദിയെസ്സഹായം നിൻ
ഭ്രാതാക്കൾകൊണ്ടെന്നരികത്തണച്ചു
ചൊല്ലീടിനേൻ പുത്രമുറക്കുഞാനു–
മെല്ലാവരും ചേർന്നു ഭുജിപ്പിനെന്നായ് 4

എൻവാക്കു തെറ്റായ്വതിനെന്തുപായം
ചൊന്നാലുമേ നീ കുരുവംശവീര!
പാഞ്ചാലപുത്രിക്കുമധർമ്മമേതും
പറ്റായ്കവേണം ഖത ചുറ്റലെന്നേ്യ 5

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ഈ വാക്കുകേട്ടാമതിമാൻയുവീരൻ
മുഹൂർത്തനേരം നിരുപിച്ചുഭൂപൻ
കുന്തിയ്ക്കുരാശ്വാസമുടൻകൊടുത്തു
ധനഞ്ജയൻ തന്നൊടിവണ്ണമോതി 6
നീനേടിയോരീ ദ്രുപദന്റെ കന്യ
നിനക്കുചേരും നരരാജപുത്രി
സ്ഥാനേജ്വലിപ്പിക്കുക വഹ്നിയേ നീ
പാണിഗ്രഹം ചെയ്കിവളേ യഥാവൽ 7

അർജ്ജുനൻ പറഞ്ഞു

ഇനിയ്ക്കധർമ്മം പിണയൊല്ലിതേതും
നിനയ്കിൽ നിൻകല്പന ധർമ്മമല്ലാ
നീ വേഗംക്കണം മുമ്പിലതിന്റെശേഷം
ഭീമൻ മഹാബാഹുവചിന്ത്യവീര്യൻ 8
പിന്നീടുഞാൻ നകുലൻ തന്നെയെന്നാൽ
പിന്നെപ്രാജ്ഞൻ സഹദേവൻ തരസാ
വൃകോദരൻ ഞാൻ യമരീക്കുമാരി–
യെന്നേവരും നൃപ! നിൻഭൃത്യരല്ലോ 9
ഇമ്മട്ടായാൽച്ചെയ്തിടേണ്ടുന്നതെന്തോ
ധർമ്മ്യംയശസ്യമതു നീയോർത്തുചെയ്ക
പാഞ്ചാലരാജന്റെ ഹിതപ്രകാരം
നിൻഭൃത്യരാം ഞങ്ങളം കല്പിച്ചുകൊൾക 10

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ഭക്തിസ്നേഹങ്ങളം കലരും ജിഷ്ണുവിൻ മൊഴികേട്ടുടൻ
പാഞ്ചാലിയിൽ ദൃഷ്ടിവെച്ചാരഞ്ജാതേ പാണ്ഡുനന്ദനർ 11

കണ്ണിട്ടെഴും കീർത്തികേട്ട കൃഷ്ണയെപ്പാർത്തുകണ്ടവർ
തമ്മിൽ നോക്കീട്ടായവളെച്ചെമ്മേ കരളിലാക്കിനാർ 12
സൈരം പാഞ്ചാലിയെക്കണ്ടാവീരരൈവർക്കു മൊപ്പമെ
ഇന്ദ്രിയഗ്രാമമഥനൻ വന്നയർന്ന മനോഭവൻ 13
കാമ്യമാദ്രൌപദീരൂപം ബ്രഹ്മദേവവിനിർമ്മിതം
മറവു നാരീനിലയിലുമേററം സമ്മനോഹരം 14
ആകാരമായവംശുള്ളതാകെക്കണ്ടു യുധിഷ്ഠിരൻ
പരംവ്യാസന്റെ വചനം സ്മരിച്ചുമനുജഷ്ടൻ 15
മിഥോ ഭേദമയത്തോട്ടമോതീ ഭ്രാതാക്കളോടവൻ
നമുക്കേവർക്കുമേ ഭാര്യയാമീ ദ്രൌപദിനല്ലവം 16

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

എല്ലാരുമാപ്പാണ്ഡവജ്യേഷ്ഠനോതും
ചൊല്ലാനന്ദത്തോടുമേ കേട്ടശേഷം
ഉള്ളാലീക്കായ്മത്തെയോർത്തിട്ടു മൈന്യം
കൊള്ളാതേകണ്ടങ്ങിനേ വീരർവാണു 17
വൃഷ്ണിപ്രവീരൻ കുരുവീരരെത്താ–
നണ്ണൻ തന്നോടൊത്തു പാർത്തീടുവാനായ്
ആ വീരന്മാർ വാണിടും കുംഭകാരാ–
ഗാരത്തെയ്ക്കായാഗമിച്ചു മുകുന്ദൻ 18
കണ്ടാൻപിന്നെ ബ്ബലനോടൊത്ത കൃഷ്ണൻ
കൊണ്ടാടിക്കൊണ്ടഗ്നികല്പാനുജന്മാർ
ചുറവും സേവിച്ചരുളുമജാതശത്രു–
പൃഥവീന്ദ്രനെസ്സാദരം വാസുദേവൻ 19
ചെന്നേറീട്ടാബ്ഭഗവാൻ വാസുദേവൻ
കൌന്തേയനാം ധർമ്മജന്മാവൊടോതീ
യുധിഷ്ഠിരാഖ്യൻ നമീഡാവനീന്ദ്ര–
പദംക്കുപ്പി കൃഷ്ണനാം ഞാനിതെന്നായ് 20
അവ്വണ്ണമേ പിന്നെയാരൌഹിണേയൻ
നന്ദിച്ചാരന്നവനെക്കൈരവന്മാർ

പിതൃഷ്വസാവിൻ പദതാർവണങ്ങി–
യതേവിധം ഭാരത! യാദവന്മാർ 21
അജാതശത്രു ക്ഷിതിപാലവീരൻ
ചോദിച്ചുതാൻ കുശലം കൃഷ്ണനോട്ടം
ഗ്രഥംവാഴും ഞങ്ങളേയെന്തുമൂലം
പാടേഭവാനറിവാൻ വാസുദേവ! 22
കൂട്ടം മന്ദസ്മിതമോടോതികൃഷ്ണൻ
മൂടീടിലും കാണുമേതീ നരേന്ദ്ര!
ആവിക്രമം പാണ്ഡവന്മാർകളെന്ന്യേ
ഭൂവിൽച്ചെയ്യാനാരുവാൻ മർത്ത്യലോകെ 23
ഭാഗ്യംമൂലം ഘോരമാം തീയ്യിൽനിന്നു
വിക്രാന്തരാം പാണ്ഡവർ വിട്ടുപോന്നു
ഭാഗ്യംമൂലം ദുഷ്ടനാം ധാർത്തരാഷ്ട്ര–
ന്നിഷ്ടം സാധിച്ചീലവൻ കൂട്ടുകാർക്കും 24
നന്ദായ്യരും ഗ്രഹയിൽപ്പെട്ട തീ പോ–
വെന്നാൽ വാഴ്വിൻ നിങ്ങളംവായ്ക്കുംപ്രകാരം
ധരിയ്ക്കുണ്ടാ നിങ്ങളേമറുമന്നോർ
തിരിയ്ക്കുട്ടേ ശിബിരത്തെക്കു ഞങ്ങളം 25
അവ്വണ്ണമാപ്പാണ്ഡവാനുജ്ഞയോട്ടം
ദിവ്യൻകൃഷ്ണൻ രാമനോടൊത്തുപോയാൻ

നൂറ്റിരണ്ടാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

പാഞ്ചാല്യനായിട്ടും ധൃഷ്ടദ്യുമ്നനാക്കുരുപുത്രരെ
പിന്തുടർന്നു കുംഭകാരമന്ദിരം പൂകിടുമ്പൊഴും 1
ഗ്രഥമാംക്കാരെയവിടെപ്പാടവേ നിർത്തിയായവൻ
അമ്പോടൊളിച്ചുനിന്നാനാക്കുംഭകാരാഗൃഹോദരേ 2

അന്തിയുള്ളഭീമൻ രിപുസംഘഭീമൻ
ധനഞ്ജയൻ യമജന്മാരുമേവം
ഭിക്ഷാടനംചെയ്തു യുധിഷ്ഠിരന്നു
കൊണ്ടെക്കൊട്ടത്താരൊരു ദൈന്യമെന്നേ്യ 3
പിന്നീട്ടടൻ ദ്രൌപദിയോടു കുന്തി
ചൊല്ലീടിനാൾ വേണ്ടനേരം വദാന്യ
അഗ്രാംശഭാഗം ബലിചെയ്തു ഭദ്രേ!
വിപ്രർക്കു നീ ഭിക്ഷകൊട്ടുത്തുകൊൾക 4
അന്നത്തിനാശിച്ചിവിടെയ്തുവന്നോ-
ർക്കന്നംകൊടുത്തീടുക ചുറവമേ നീ
അർദ്ധാംപകുത്തിട്ടൊരു പങ്കു നാലായ്-
ത്തിരിയുള്ളുകെന്നല്ല നിനക്കിനിയുള്ളും 5
അർദ്ധാം ഗജേന്ദ്രാഭ തുല്യനാമി-
ബ്ഭീമന്നു നൽകീടുക ഭിക്ഷഭദ്രേ!
ഗൌരൻ യുവാവീബ്ബലവാൻ വിശേഷാൽ
പ്പെരുത്തു ഭക്ഷിപ്പൊരു വീരനല്ലോ. 6
സന്തോഷമാംക്കൊണ്ടഥ രാജപുത്രി
കുന്തീവചസ്സുങ്ങൊരു ശങ്കയെന്നേ്യ
പറഞ്ഞതിന്മാതിരി ചെയ്തു സാദ്ധ്വി
പരം ഭജിച്ചാരവരൊക്കെയന്നം 7
പുല്ലുംവിരിച്ചുനിലത്തുമെത്ത-
യുണ്ടാക്കിനാനാസ്സുഹൃദേവവീരൻ
പരം തനിയുള്ള ജിനംവിരിച്ചി-
ട്ടുറങ്ങിനാരുഴിയിൽ വീരരെല്ലാം 8
മുറയുള്ളതെക്കോട്ട ശിരസ്സുവെച്ചി-
ട്ടുറങ്ങിനാരക്കുരുവീരരെല്ലാം
തലയുള്ളായ് കുന്തികിടന്നുപാദ-
സ്ഥലത്തിലായിട്ടുകിടന്നുകൃഷ്ണ 9

എല്ലാർക്കുമേ കാൽത്തലയണ്ണപോലേ
യല്ലോ കിടന്നു കുശയിൽക്കുമാരി
തെല്ലുംമനസ്സിന്നഴലില്ലനാസ്ഥ–
യില്ലായവാംക്കാക്കുരുപഞ്ചകത്തിൽ 10
ആശ്ചര്യരോരോകഥയുംപറഞ്ഞു.
വാച്ചോരു സേനാപ്രകൃതത്തിലായി
ദിവ്യാസ്ത്രജാലം രഥ മാനവാള
പരം ഗദാപരശ്വായുധപ്രായമായി 11
അവ്വണ്ണമന്നായവർ ചൊൽവതെല്ലാം
പാഞ്ചാലരാജന്റെ കുമാരനപ്പോൾ
കേട്ടീടിനാൻ കൃഷ്ണയടുത്തിരിയ്ക്കും
മട്ടുതേടാകണ്ടിതു തൽഭടന്മാർ 12
ധൃഷ്ടദ്യുമ്നൻ രാജപുത്രൻ വിശേഷി–
ച്ചവർക്കുള്ളാരാത്രി വൃത്താന്തമെല്ലാം
ഉടൻ ചെന്നാദ്രുപദക്ഷോണിഭർത്താ–
ട്ടണർത്തിനാനതു വേഗേനപോയി 13
പാഞ്ചാലനോ പാണ്ഡവന്മാരതെന്നു
താഞ്ചാലെയങ്ങറിയാതാർത്തിയോടും
ധൃഷ്ടദ്യുമ്നൻ തന്നൊടായ്ച്ചോദ്യമേകി–
യാക്കൃഷ്ണയെങ്ങാരുവാൻ കൊണ്ടുപോയി 14
ശൂദ്രൻപരം ഹീനജൻ വൈശ്യനേവം
കരപ്രദൻ കയ്യിലാക്കീലയല്ലൊ
പങ്കംപെടും കാൽതലയ്ക്കല്ലയല്ലൊ
വീണീടല്ലോ ചുടലക്കാട്ടിൽമാല 15
സ്വജാതിയാം വീരനോ ശ്ലാഘ്യജാതി
പെടുന്നോനോ കയ്യിലാക്കീലയല്ലി
ഇടങ്കാലെൻ തലയിൽ കൃഷ്ണമൂലം
ഉഡ്ഡംവെച്ചീലല്ലി ചൊല്ലെന്റെയണ്ണി! 16

വീരാഗ്രനാം പാർത്ഥനായിക്കൊടുത്തു
പാരം താപംവിട്ടു നന്ദിച്ചിടാമൊ
പറഞ്ഞാലും വാസ്തവം നീ മഹാത്മൻ!
പരംപുത്രീഹാരിയാരാണു വീരൻ 17

വിചിത്രവീര്യന്റെ മകന്റെ മക്കൾ
കുരുപ്രവീരേന്ദ്രരിരിപ്പതുണ്ടൊ
പൃഥാസുതർക്കങ്ങിളയോരുവീര–
നല്ലില്ലിവില്ലേററിയരുത്തു ലക്ഷ്യം 18

വൈവാഹികപർവം.

നൂററിത്തൊണ്ണൂററിമൂന്നാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

എന്നങ്ങുകേട്ടിട്ടതിഹൃഷ്ടനായി–
ച്ചൊന്നാൻ പിതാവോടഥ രാജപുത്രൻ
ധൃഷ്ടദ്യുമ്നൻ സോമകന്മാരിൽ മുഖ്യൻ
സ്പഷ്ടം കൃഷ്ണാഹാരിതൻ വർത്തമാനം 1

ധൃഷ്ടദ്യുമ്നൻ പറഞ്ഞു

യുവാവവൻ വ്യായതദീർഘനേത്രൻ
കൃഷ്ണാജിനം ചാർത്തിനദേവരൂപൻ
ആവില്ലുലക്ഷ്യം കുലയേററിലക്ഷ്യം
ഭ്രുവിൽപ്പതിപ്പിച്ചൊരു കൃസലെന്നെ 2

തടസ്ഥമില്ലാതെ തരസ്വിയെന്നി–
ട്ടടുത്തു വിപ്രാർച്ചനയേറകൊണ്ടെ
ദേവർഷിസമ്പൂജിതനായ് സ്സുരാരീ–
വസ്തുത്തിലിരുൻ പടിച്ചുററിയില്ലെ 3

അവന്റെ പിമ്പങ്ങജിനം തൊട്ടുകൃഷ്ണ–
യാനപ്പിമ്പേ പിടിതന്മട്ടുപോയാഠം
അമഷ്ത്താൽ ചൊടിപൂണ്ടുഴിപന്മാർ
സമസ്തരും പാഞ്ഞെടുത്തോരുനേരം 4
പരംവീരൻ പാർത്ഥിവസംഘ്രമധ്യേ
മരം പറിച്ചേന്തി നിന്നഗ്രവീയ്യൻ
മന്നോർകുലം കാലനാപ്രാണിസംഘ്ര–
മെന്നോണമേ കാലനം ചെയ്തതില്ലെ 5
ആ വീരരാക്കൃഷ്ണയേ മന്നവന്മാർ
കാഞ്ഞെത്തന്നേ കൊണ്ടുപോയാർ നരാധ്യർ
ചന്ദ്രാർക്കന്മാരെന്ന പോലാപ്പുരിയ്ക്ക
പുറത്തുള്ളാക്കുംഭകാരാലയത്തിൽ 6
അഗ്നിക്കുള്ളർച്ചിസ്സു പോലങ്ങിരിപ്പോ–
ളവർക്കുള്ളോരമ്മയെന്നെന്റെ പക്ഷം
അവ്വണ്ണമേ വീരരാമഗ്നികല്പർ
മുവ്വർക്കൊപ്പം വാണിടുന്നുണ്ടുധന്യ 7
അവർക്കെഴും കാല്ക്കുവണങ്ങിനിന്നു
വന്നിക്കെന്നാക്കൃഷ്ണയോടും പറഞ്ഞാർ
അങ്ങേല്പിച്ചാക്കൃഷ്ണയേ ബ്ഭിക്ഷയേല്പാ–
നിറങ്ങിനാരാനരരിൽ ശ്രേഷ്ഠർ പിന്നെ 8
അവർക്കെഴും ഭിക്ഷവാങ്ങിച്ചുകൃഷ്ണ
പരംബലി ബ്രഹ്മദാനാദിചെയ്തു
ആ വൃദ്ധയേയും പുനരുട്ടിയെന്നി–
ട്ടാവീരരേയും സ്വയമുണ്ടുശിഷ്ടം 9
ഉറങ്ങിനാരായവർ പിന്നയപ്പോഠം
കാല്ക്കൽക്കിടന്നാളഴകോടുകൃഷ്ണ
കിടപ്പവർക്കങ്ങു നിലത്തുതന്നെ
പുല്ലംവിരിച്ചാത്തുകിലിട്ടുമേലെ 10

ഗർജ്ജിച്ചിടും കാളമേഘം കണക്കെ–
ക്കഥിച്ചാരങ്ങവരോരോന്നു പിന്നെ
വൈശ്യന്മാരും ശൂദ്രരും ചൊൽവതല്ലാ
വിപ്രന്മാർക്കും ചേർന്നതല്ലാ പ്രസംഗം 11
സന്ദേഹം ക്ഷത്രിയരാ മഹാന്മാർ
പോർത്തും യുദ്ധകഥ ചൊല്ലുന്നു രാജൻ!
നമുക്കുള്ളോരാശ്രമസമ്പൂർണ്ണമാമ–
ന്നാത്തീയ്യിൽപ്പെട്ടില്ലപോൽ പാണ്ഡവന്മാർ 12
ലാക്കിൻനില്പും വീയ്യുമോടാമനുഷ്യർ
ചൊല്ലുണ്ടാരാവിൽ കലച്ചോരുമട്ടം
പരസ്പരം പറയുന്നുണ്ടഗ്രഗ്രധം
ചരിപ്പോരാം നിയതം പാണ്ഡവന്മാർ 13
പരംഭ്രപൻ ദ്രുപദൻ പ്രീതനായി–
പ്പുരോഹിതൻ തന്നെയങ്ങോട്ടയച്ചാൻ
അറിഞ്ഞാലും പരമയോഗ്യർ പാണ്ഡു–
സുതന്മാർ താനല്ലയോവെന്നുടൻ നീ 14
എന്നുഴീലൻ ചൊല്ലിവിട്ടപ്പുരോധ–
സ്സങ്കേതത്തിത്തൽ സംസ്തവം ചെയ്തശേഷം
ധരിത്രീശൻ തന്നുടേവാക്കശേഷം
മറയ്ക്കപ്പോഴവരോടോതിമെല്ലെ 15
പാഞ്ചാലരാജൻ വരദൻ നിങ്ങളെത്താ–
ററിഞ്ഞീടാനാഗ്രഹിക്കുന്നുപാരം
ലാക്കെയ്യോരീവീരനെക്കണ്ടനേര–
മുൾക്കൊണ്ടാനന്ദത്തിനങ്ങന്തമില്ല 16
പറഞ്ഞാലും ജാതിവംശക്രമങ്ങൾ
പരംഗൃത്തലയിൽക്കാല്വെയ്തിൻ
പെരുത്തുള്ളിൽ പ്രീതിയെത്തന്നുകൊൾവിൻ
പാഞ്ചാലനും കൂട്ടുകാർക്കും നമുക്കും 17

പാഞ്ചാലനാം ദ്രുപദനുള്ളിണങ്ങും
സഖാവല്ലോ പാണ്ഡുവാം മന്നവേന്ദ്രൻ
അദ്ദേഹത്തിന്നാശയോ പാണ്ഡുവിന്റെ
പുത്രന്നായിപ്പുത്രിയേ നല്കുവാനാം 18
ഈയാഗ്രഹം ദ്രുപദൻ തന്നെറയുള്ളി-
ലിരിപ്പൊന്നാണെന്നുമേ യോഗ്യരേ! കേൾ
ധർമ്മത്താലേ ദീർഘബാഹുപ്രഭാവ-
നെൻപുത്രിയേയജ്ജുനൻ വേൾക്കവേണം 19
അതൊത്തെന്നാൽസ്സുകൃതം താനിനിക്കു
യശസ്സുമാം പുണ്യമാമിഷ്ടമാമെ
പറഞ്ഞേവം വിനയം പൂണ്ടനില്ക്കും
പുരോഹിതൻ തന്നെനോക്കീട്ട ഭ്രുപൻ 20
പാർശ്വം വാഴും ഭീമനോടായ്പറഞ്ഞു
പാദ്യാർഘ്യാദ്യം വിപ്രനായ് നല്കിയാലും
മാന്യൻപാരം ദ്രുപദാചാര്യനെന്നാ-
ലദ്ദേഹത്തെസ്സല്ക്കരിക്കേണമേറ്റം 21
ഭീമൻ ചെയ്താനായതന്നപ്രകാര-
മാമട്ടെല്ലാം പൂജയേറാത്തമോദം
സുഖംവാഴുന്നാപ്പുരോധസ്സിനോടായ്-
പ്പുരം തെളിഞ്ഞോതിനാൻ ധർമ്മപുത്രൻ 22
പാഞ്ചാലരാജൻ മകളേവിട്ടധർമ്മ-
സ്ഥിതിക്കുതാൻ കാമവൃത്തിയ്ക്കുതല്ല
ശുല്ക്കപ്രകാരം ദ്രുപദൻ നിശ്ചയിച്ചു
പുത്രീ സ്വയംവരമാരാജവീരൻ 23
അതിൽക്കുലം ഗോത്രമെന്നാല്ശീല-
മിതൊന്നുമേ നോക്കുവാനില്ലയല്ലൊ
ചാപംകുലച്ചാലാക്കറക്കുന്നവന്നു
കൊടുക്കതാൻ മകളെയെന്നിതല്ലെ 24

അവ്വണ്ണമീയോഗ്യനാക്കൃഷ്ണയെത്താ–
നവ്വീശന്മാർ കാങ്കെവേ തന്നെനേടി
എന്നാലിനി സ്സൈമകിയായ രാജാ–
വിന്നാക്കായ്ത്തിങ്കൽ മാഴ്ക്കേണ്ടതുണ്ടോ 25

മനോരഥം ദ്രുപദന്നുള്ളതെല്ലാം
സമ്പന്നമായ്ചീർന്നിതെന്നും കഥിയ്ക്കാം
ഞങ്ങൾക്കൊക്കുന്നവളീ രാജകന്യ–
യിങ്ങെന്നും ഞാൻ ചൊല്ലിടാം ഭ്രൂസുരേന്ദ്ര! 26

ആരുവില്ലുണ്ടോ ദുർബ്ബലനായൊരുത്തൻ
ഞാണേറുവാൻ മതിയായ്വന്നിടുന്നു
കൃതാസ്ത്രനല്ലാത്തൊരു ഹീനജന്മാ–
ലാക്കെയ്വാനും കഴിയുന്നതാണോ 27

അതോർക്കുമ്പോൾ മകളെപ്പററിയൊന്നും
വിഷാദിപ്പാനില്ല പാഞ്ചാലനൊട്ടും
അതങ്ങുപ്പാനിഹ മറവുമട്ടിൽ–
സ്സാധിച്ചിടാ മർത്ത്യനൊരുത്തനാലും 28

എന്നേവമാദ്ധർമ്മജൻ ചൊല്ലിടുമ്പോൾ–
പ്പാഞ്ചാലപാർശ്വാലത്ര മറൊരുത്തൻ
രണ്ടാമത്തും വന്നവിടത്തിലെത്തി–
യുണർന്നൊരുങ്ങീ പരമെന്നുചൊൽവാൻ 29

നൂററിത്തൊണ്ണൂററിനാലാമദ്ധ്യായം

ദൂതൻ പറഞ്ഞു.

വേളിയ്ക്കു സംബന്ധിനിരയ്ക്കു സത്യ–
മെന്നോരുങ്ങിനിൽപ്പു ദ്രുപദൻ മഹീശൻ
കൃതാത്ഥരായായതു നിങ്ങളേല്പിൻ
കൃഷ്ണാനുചിതം താമസമേതുമെന്നേ 1

പൊൻതാമരപ്പൂക്കൾപതിച്ചുതേർക-
ളശ്വങ്ങൾകൂട്ടിട്ടഴകോടെ നിൽപ്പൂ
ഇവററിലേറീട്ടടനെത്തിടേണം
പാഞ്ചാലരാജന്റെ ഗൃഹോദരത്തിൽ 2

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

പുരോഹിതൻതന്നെയയച്ചശേഷ-
മരംപുറപ്പെട്ടിതു പാണ്ഡവന്മാർ
പെരുംമണിത്തേരുകളേറിയെററ-
ത്തേരേറിനാൾ കുന്തിയൊടൊത്തു കൃഷ്ണ 3
പുരോഹിതൻ ചൊല്ലിയവാദധർമ്മ-
സുതോദിതം കേട്ടഥ യജ്ഞസേനൻ
കുരുത്തമന്മാരെയറിഞ്ഞുകൊൾവാ-
നൊരുക്കിവെച്ചു പല വസ്തുജാലം 4
ഫലങ്ങൾ പുഷ്പങ്ങൾ പലേതരത്തിൽ-
ച്ചർമ്മങ്ങൾവർമ്മങ്ങളുമപ്രകാരം
പത്രക്കൊടി രജ്ജുക്കൾവരാജിനങ്ങൾ
കൃഷ്ണിക്കുവേണ്ടും പല വസ്തുജാലം 5
മറവുള്ള ശില്പപ്രണികർക്കുവേണ്ടും
മുറയും പദാർത്ഥങ്ങളുമെന്നുവേണ്ട
ക്രീഡക്കുവേണ്ടുന്നവയും നിരക്കെ-
പ്പാടേനിരത്തിച്ചിതു പാർത്ഥിവേന്ദ്രൻ 6
വർമ്മങ്ങൾ ചർമ്മങ്ങൾ നിറംപെടുന്ന
ഖഡ്ഗങ്ങളശ്വങ്ങൾ രഥോത്തമങ്ങൾ
വൻപിച്ച ചാപങ്ങൾ ശരങ്ങൾ ചിത്രം
ശക്ത്യൃഷ്ടിജാലങ്ങൾ വിഭൂഷണങ്ങൾ 7
പ്രാസം പരം വെണ്മഴുതാൻ മുസുണ്ടി-
യിത്യാദിയാം സംഗരസാധനങ്ങൾ
വിശേഷശയ്യാസനജാതിഭേദം
വിശിഷ്ടവസ്തുക്കളുമങ്ങസംഖ്യം 8

പാഞ്ചാലിതൻകയ്യുപിടിച്ചു പഞ്ചാ-
ലാന്തഃപുരത്തെയ്യുകടന്നുകന്തി
കൈരവ്യരാജപ്രിയപത്നിയേക്ക-
ണ്ടർച്ചിച്ചുനാരീജനമാദരത്താൽ
സിംഹത്തിനൊക്കും നടയൊത്തുകാള-
യ്യൊക്കും നടത്തത്തൊടുതോലണിഞ്ഞും
ഇടത്തുതോൾമൂടിയഹീന്ദ്രഭോഗ-
ബാഹുക്കളാ വീരർവരുന്നനേരം
രാജാവുതൻമന്ത്രികളം രാജപുത്രർ
സുഹൃജ്ജനം ഭൃത്യരുമൊന്നുപോലേ
പെരുത്തുസന്തോഷമിയന്നുകൊണ്ടാ-
ത്തരത്തിലെപ്പേരുമിണങ്ങിരാജൻ!
ആവീരർ പിന്നെപ്പ്രമാസനങ്ങൾ
കരേറിവാണാരവിശങ്കമപ്പോൾ
വയഃക്രമംപോലെ ചവിട്ടപീഠം
ചവിട്ടിയാശ്ചര്യവികാരമെന്നേ.
പൊൻവെള്ളിരത്നപുത്തുപാത്രമാണ്ടു
രാജാക്കളുണ്ണുണ്ടൊരു ഭോജ്യജാലം
സുവേഷരാം ഭോജകർ ദാസദാസീ-
ജനങ്ങളും നന്ദിയൊട്ടിപിന്നെ
ഊണുംകഴിച്ചുപുരുഷപ്രവീരർ
വേണ്ടുംഹിതംപോലതിതൃപ്തരായി
നാനാപദാർത്ഥങ്ങളെ നോക്കിവിട്ട
സംഗ്രാമവസ്തുസ്ഥലിപുക്കുവീരർ
അതങ്ങുകണ്ടാ ദ്രുപദൻ സപുത്രൻ
മറവുള്ള മന്ത്രീന്ദ്രരുമപ്രകാരം
അടുത്തുനന്ദിച്ചു നിനച്ചുകൊണ്ടാർ
കൈരന്തേയരീപ്പാർത്ഥിവപുത്രരെന്നും

നൂററിത്തൊണ്ണൂറഞ്ചാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

കൌന്തേയനാം രാജപുത്ര യുധിഷ്ഠിരനെ മന്നവൻ
ബ്രാഹ്മമാകുന്നസല്ക്കാരം സല്ക്കരിച്ചു മഹാദ്യുതി 1
നന്ദിയിൽച്ചോദ്യമായ്കുന്തീ നന്ദനശ്രേഷ്ഠനോടഹോ
അറിയേണം ക്ഷത്രിയരോ വിപ്രരോ നിങ്ങളാരുവാൻ 2
വൈശ്യരോ ഗുണമേറുന്ന ശൂദ്രയോനികളോപരം
വിപ്രച്ഛന്നം പൂണ്ടുകൊണ്ടിട്ടിപ്പാരിൽ സ്സഞ്ചരിപ്പവർ 3
കൃഷ്ണാർത്ഥമായ്ക്കാഴ്ചകാണ്മാൻവന്ന വാനവവീരരോ
അങ്ങടിപ്പോഠം നേരുചൊല്ലേണം ഞങ്ങഠംക്കുണ്ടിഹ സംശയം
സംശയം തീർത്തുഞങ്ങഠംക്കു സന്തോഷം കൂട്ടുകില്ലയൊ
ഭാഗ്യം ഞങ്ങഠംക്കു വളരെഷ്ടമോമോ പരന്തപ! 5
സത്യംനിനച്ചുചൊല്ലേണം സത്യംമന്നോരിലുത്തമം
ഇഷ്ടാപൂർത്തം തന്നെയാണങ്ങസത്യം ചൊല്ലിടേണ്ടിഹ 6
ദേവതുല്യ! ഭവാൻ ചൊന്നവാക്കു കേട്ടിട്ടരിന്ദമ!
വേണ്ടും വിവാഹകാര്യങ്ങഠം നടത്താം വിധിപോലെഞാൻ

യുധിഷ്ഠിരൻ പറഞ്ഞു

വിഷാദംവേണ്ട പാഞ്ചാല്യ! പ്രസാദം പൂണ്ടുകൊഠകൊ നീ
നിന്നിഷ്ടംപോലെ സാധിച്ചിതിന്നിതെല്ലാമസംശയം 8
ഞങ്ങളോ ക്ഷത്രിയന്മാരാം പാണ്ഡുരാജകുമാരകർ
കൌന്തേയൻ ജ്യേഷ്ഠനല്ലോ ഞാൻ ഭീമാർജ്ജുനരുമാണിവർ 9
ഇവരല്ലോ നിന്മകളെ ദ്രുപദജ്യേ ജയിച്ചുത്തം
യമന്മാരങ്ങിതാകുന്തീ കൃഷ്ണവാഴുന്നിടത്തിലാം 10
മനഃഖേദംവേണ്ട ഞങ്ങഠം മന്നരാം മന്നവഷ്ഠ!
പത്മംപൊയ്കയിൽ നിന്നന്യപ്പൊയ്കപുക്കോണമായ്കഠം
ഈ വണ്ണമാം മഹാരാജ! സർവ്വവും സത്യമോതിഞാൻ
ഞങ്ങഠംക്കു ഗുരുവാണങ്ങു ഞങ്ങഠംക്കങ്ങുന്നൊരാശ്രയം 12

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

പിന്നെദ്രുപദഭൂപാലൻ ചിന്നുംഹർഷം പൊറായ്കയാൽ
മറുവാക്കോതുവാനേതു മരുതാതായിനിന്നുപോയ് 13
പ്രയത്നപെട്ടു ഹർഷത്തെയൊതുക്കീട്ടാപ്പരന്തപൻ
മതിയാകും മറുവടി യുധിഷ്ഠിരനൊടോതിനാൻ 14
പുരംവിട്ടോടിയകഥ ചോദിച്ചു ധർമ്മവാനവൻ
ക്രമത്തിലവനോടെല്ലാമുരച്ചിതതു പാണ്ഡവൻ 15
ദ്രുപദൻ ഭൂപനാക്കുന്തീപുത്രന്റെ മൊഴികേട്ടതിൽ
അതിയായ്ഗ്ഗർഹണം ചൈതുധൃതരാഷ്ട്രനരേന്ദ്രനെ 16
ആശ്വസിപ്പിക്കയും ചൈതുകൌന്തേയൻ ധർമ്മപുത്രനെ
പ്രതിജ്ഞയുംചെയ്തു രാജ്യംനേടുവാൻ വാഗ്മിപാർഷതൻ 17
പിന്നെയാക്കുന്തി പാഞ്ചാലിഭീമനർജ്ജുനനായവർ
ഇവർഭൂപൻ കൊടുത്തോരുമന്ദിരം പൂകിനാരുടൻ 18
അവിടെപ്പാർത്തിതവരായജ്ഞസേനാർച്ചയേററഹൊ
ആശ്വസിച്ചാദ്ധർമ്മജനോടോതീ പുത്രാന്വിതൻ നൃപൻ
പാണിഗ്രഹം കഴിയ്ക്കട്ടേമുറയ്ക്കു ശുഭവാസരെ
കുരുനന്ദനനായീടുമർജ്ജുനൻ ചെയ്യണംക്ഷണം 20

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

അവനോടോതിയരചൻ ധർമ്മാത്മാവാം യുധിഷ്ഠിരൻ
ഇനിയ്ക്കും ചെയ്തിടേണ്ടുന്നതാണല്ലൊ ദാരസംഗ്രഹം 21

ദ്രുപദൻ പറഞ്ഞു

ഭവാൻ പാണിഗ്രഹം ചെയ്തെന്നാലുമാമെന്റെ പുത്രിയെ
ആർക്കോവീര! ഭവാനോർപ്പതവന്നെന്നോതു കൃഷ്ണയെ 22

യുധിഷ്ഠിരൻ പറഞ്ഞു

ഞങ്ങൾക്കെല്ലാവർക്കു മൊപ്പമിങ്ങീ ദ്രൌപദിപത്നിയാം
ഇമ്മട്ടിലാണെന്റെ യമ്മമുമ്പേ ചൊന്നതുഭൂപതെ! 23
ഞാനും വേട്ടിട്ടില്ല ഭീമസേനനാം പാണ്ഡുപുത്രനും
പാർത്ഥനല്ലോ രത്നമാം നിൻപുത്രിയേ നേടിവെച്ചവൻ 24

സമംരത്നാനുഭവമീക്രമം ഞങ്ങൾക്കു നിശ്ചയം
ഈ നിശ്ചയം കൈവിടുവാൻ നിനയ്ക്കുന്നില്ലനാം നൃപ! 25
ഞങ്ങൾക്കേവർക്കുമേ ധർമ്മപ്രകാരം കൃഷ്ണപാഞ്ചാലിയാം
അഗ്നിസാക്ഷികമിങ്ങേവരുടെയും കൈപിടിക്കണം 26

ദ്രുപദൻ പറഞ്ഞു

ഒരുത്തനുണ്ടിഹ വിധിച്ചിരിപ്പു പലപതികഥം
ഒരുത്തിക്കോകുരുവര! വിധിയാപലർ വല്ലഭർ 27
ലോകവേദവിരുദ്ധം നീയധർമ്മം ധർമ്മവിത്തമൻ
കുന്തീകുമാര! ചെയ്യീടായ്കനീബുദ്ധിപിഴക്കുവാൻ 28

യുധിഷ്ഠിരൻ പറഞ്ഞു

ധർമ്മം സൂക്ഷ്മം മഹാരാജ! നൊമ്മാംകാണ്മീലതിൻഗതി
പഴമക്കാർ നടന്നോരുവഴിയേ പോകയാണുനാം 29
അനൃതംപറയില്ലെൻ വാക്കധർമ്മം ഞാൻ നിനച്ചീടാ
അമ്മകല്പിച്ചതിമ്മട്ടാണെന്മനസ്സുമിതേവിധം 30
ദ്രുഢംധർമ്മമിതുർവ്വീശ! നടത്തു ശങ്കയെന്നിയെ
ഇതിനുസംശയം വേണ്ടാക്ഷിതിപോത്തമ! ലോകവും 31

ദ്രുപദൻ പറഞ്ഞു

ഭവാനും കുന്തിയും ധൃഷ്ടദ്യുമ്നനെന്നുടെ പുത്രനും
വേണ്ടതോർത്തു കഥിക്കേണം നാളെക്കാലത്തുറച്ചീടാം 32

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

അവരെല്ലാവരും കൂടിക്കഥിച്ചീടുന്ന ഭാരത!
അന്നേരമവിടെക്കെത്തീ വേദവ്യാസൻ യദൃച്ഛയായ് 33

നൂറിത്തൊണ്ണൂറാറാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

പിന്നെപ്പാണ്ഡവരെല്ലാരും പുകഴും യജ്ഞസേനനും
എതിരേറ്റഭിവാദ്യംചെയ്തിതു കൃഷ്ണമുനീന്ദ്രനെ 1

അവനാപ്പൂജകയ്ക്കൊണ്ടു കുശലംചൊല്ലിയങ്ങിനെ
ശുദ്ധസ്വർണ്ണാസനത്തിങ്കലിരുന്നിതു മഹാമതി 2
കൃഷ്ണദ്വൈപായനമതം കയ്ക്കൊണ്ടിട്ടുടനേവരും
മഹാർഹപീഠങ്ങളിലാ മഹായോഗ്യരിരുന്നുതേ 3
തെല്ലടങ്ങീട്ടു മധുരച്ചൊല്ലൊടാപ്പാർഷ്ഠതൻ നൃപൻ
ചോദിച്ചിതാ ദ്രൌപദിതൻ കാര്യം മുനിയൊടായ്വിഭോ! 4
പലർക്കൊരുത്തിതാൻ ധർമ്മപത്നിസങ്കരമല്ലയോ
ഭഗവാനെന്നോടിതിനി വിവരിച്ചരുളേണമേ 5

വ്യാസൻ പറഞ്ഞു.

ഇദ്ധർമ്മമോ ലോകവേദവീരുദ്ധം ദുർവ്വിഗാഹമാം
ഇതിലാർക്കാർക്കതുമതമതിനിയ്ക്കിന്നുകേൾക്കണം 6

ദ്രൂപദൻ പറഞ്ഞു

ലോകവേദവിരുദ്ധം താനിതധർമ്മമിതെന്മതം
പലർക്കുംകൂടിയൊരുവൾ പത്നിയാകാ ദ്വിജോത്തമ! 7
അധർമ്മമാമിതിൽ പൂർവ്വാചാരം കാണില്ല യോഗ്യരിൽ
വിദ്വജ്ജനമധർമ്മത്തെച്ചെയ്തുകൊള്ളൊല്ലൊരിയ്ക്കലും 8
അതുകൊണ്ടിട്ടിതിന്നായ് ഞാനുത്സാഹിയ്ക്കില്ല സാമ്പ്രതം
ഏററം സന്ദിഗ്ദ്ധമിദ്ധർമ്മമെന്നുതോന്നുന്നതുണ്ടുമേ 9

ധൃഷ്ടദ്യുമ്നൻ പറഞ്ഞു

അണ്ണൻ തമ്പിക്കെഴും പത്നിതന്നേ ബ്രഹ്മർഷിസത്തമ!
സദ്വൃത്തനായ് സ്സംഗമിപ്പതെങ്ങിനേ മുനിപുംഗവ! 10
അതിസൂക്ഷ്മം ധർമ്മമതിൻ ഗതികാണ്മീലനാമിഹ
അധർമ്മമോ ധർമ്മമോയെന്നതുറയ്ക്കാൻ പ്രയാസമാം 11
എന്മട്ടുകാർക്കതിന്മൂലമതിന്നുത്സാഹമില്ലമേ
ഐവർക്കുമിക്കൃഷ്ണ പത്നിയായ്വരുന്നതിനേതുമേ 12

യുധിഷ്ഠിരൻ പറഞ്ഞു

അനൃതംചൊൽവതില്ലെൻവാക്കധർമ്മം ഞാൻ നിനച്ചിടാ
ഇതിലെൻെറ മനസ്സേററിതധർമ്മം ലേശമില്ലിഹ 13

പുരാണത്തിൽക്കേൾപ്പുതുണ്ടു ജടിലാഭിധഗൌതമി
ധർമ്മിഷ്ഠ സംഗമിച്ചാശംപോലേഴുപേർ മുനിമുഖ്യരേ 14
അവ്വണ്ണം വാർക്ഷിമുനിജ സംഗിച്ചു താപസേന്ദ്രരായ്
പേരൊന്നാകും സോദരരാം പ്രചേതസ്സുകളോടുമേ 15
ധർമ്മ്യം ഗുരുവചസ്സിന്നുചൊൽവൂ ധർമ്മജ്ഞസത്തമ!
ഗുരുക്കളിൽപ്പെരിയൊരു ഗുരുവായതുമമ്മയാം 16
അവളും ചൊല്ലിനാശം ഭിക്ഷുപോലേ തുല്യംഭജിയ്ക്കുവാൻ
അതിനാലെൻ മതമിതുപെരുത്തും ധർമ്മമാംദ്വിജ! 17

കുന്തി പറഞ്ഞു

ശരിയാണിതു ധർമ്മിഷ്ഠൻ യുധിഷ്ഠിരനരച്ചതും
അന്യതത്തിൽഖ്യമിനിയ്ക്കുതൊഴിയ്ക്കുവതെങ്ങിനേ 18

വ്യാസൻ പറഞ്ഞു

അന്യതംവിട്ടൊഴിക്കും നീ ധർമ്മമാമിതു ശാശ്വതം
എല്ലാവരോടും ചൊൽവേൻഞാൻ കേൾക്കപാഞ്ചാല!മന്മതം
ഇതല്ലോ വിഹിതം ധർമ്മമിതു ശാശ്വതമാം പരം
കുന്തീപുത്രൻ ചൊന്നവണ്ണമിതു ധർമ്മമസംശയം 20

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

എഴുന്നേറ്റുടനേ വേദവ്യാസനാം ഭഗവാൻ പ്രഭു
നൃപന്റെ കൈപിടിച്ചുംകൊണ്ടാ ഗൃഹത്തിൽ കടന്നതേ 21
പാണ്ഡവന്മാർ കുന്തി ധൃഷ്ടദ്യുമ്നൻ പാഞ്ചാലപുത്രനും
ഇരുന്നപാട്ടിലേ കാത്തങ്ങിരുന്നാരവരെത്തുവാൻ 22
പിന്നെ ദ്വൈപായനൻ മാന്യദ്രുപദോർവ്വീശനോടുടൻ
അനേകർക്കേകപതീത്വം ധർമ്മമാം വഴിചൊല്ലിനാൻ 23
രാജപുത്രിയ്ക്കു ധർമ്മാദിദേവമുഖ്യർ തപസ്സിനാൽ
തൃഷ്ണരായ്ചെയ്ത പതീത്വം പരം പണ്ടുകൊടുത്തതും 24

നൂററിത്തൊണ്ണൂറേറഴാമദ്ധ്യായം

വ്യാസൻ പറഞ്ഞു.

ഏതുംവേണ്ടാ ഭൂപതേ! ചിത്തതാപ-
മെൻപുത്രിയ്ക്കുണ്ടൈവർ ഭർത്താക്കളെന്നായ്
അമ്മയ്ക്കുള്ള ഭൃർത്ഥനാമൂലമാണീ-
പ്പുത്രിക്കഞ്ചാളങ്ങു ഭർത്താക്കളാവാൻ 1

ധർമ്മജ്ഞന്മാരായ യാജോപയാജ-
രിവൾക്കേകീ പഞ്ചപതിത്വമെന്നാൽ
ഈകൃഷ്ണയെബ്ഭാര്യയായ്പ്പാണ്ഡവന്മാർ
നേടീ നന്ദിയ്ക്കട്ടെ നിൻവംശമെല്ലാം 2

ലോകേ നീതാൻ നാഥവാൻ നീ വിശിഷ്ടൻ
വൈരിക്കൂട്ടർക്കു പ്രധൃഷ്യൻ നരേന്ദ്ര!
കേട്ടാലും നീയിന്നിവൾക്കഞ്ചുഭർത്താ-
വുണ്ടായീടാനുള്ള മൂലം വിശേഷാൽ 3

മുന്നം നാളായണിയിവൾ പതിമൌൽഗല്യവൃദ്ധനേ
കുഷ്ഠിയാണെങ്കിലും പാരം ശുശ്രൂഷിച്ചിതനിന്ദിത 4

എല്ലുംതൊലിയുമായ് ക്രൂരവാക്കോതും കോപശീലനായ്
ദുർഗ്ഗന്ധവുംപൂണ്ടു ജരാനരബാധിച്ചുകൊണ്ടഹോ 5

വികൃതാകാരനായ്ശ്ശീർണ്ണത്വക്കാം വൃദ്ധനെയങ്ങിവൾ
ഉച്ഛിഷ്ടമുണ്ടുകൊണ്ടേററമുപാസിച്ചു മഹാവ്രത 6

ഏവം വാഴുമ്പോഴക്കുഷ്ഠിയ്ക്കററുപോയ്പിരലൊന്നഹോ
ചോററിൽനിന്നാവിരലുടൻ മാററിയുണ്ടാളസംശയം 7

അതുകണ്ടിട്ടു സന്തോഷമാർന്നക്കാമദനാം മുനി
വരം ചോദിയ്ക്കെന്നുനിർബ്ബന്ധിയ്ക്കയാൽവാങ്ങിനാൾവരം 8

ഋഷി പറഞ്ഞു.

വൃദ്ധനല്ലാ കടുകനല്ലീർഷ്യുകോപിയുമല്ല ഞാൻ
ദുർഗ്ഗന്ധിവദനൻ ശുഷ്കദേഹൻ ലോലുപനല്ലഹോ 9

നിന്നെയെങ്ങിനെ നന്ദിപ്പിയ്ക്കുണ്ടു പാപ്പിച്ചിടേണ്ടുഞാൻ
കല്യാണി! നന്നായ്വരുമേതൊല്ലെടോ വേണ്ടതൊക്കയും 10

വ്യാസൻ പറഞ്ഞു.

ശ്രേഷ്ഠൻ വരപ്രദൻ സർവ്വകാമദൻ കാന്തനോടവം
അനവദ്യാംഗി സന്തുഷ്ടനെന്നു കണ്ടോതിയുത്തരം 11
ലോകവിശ്രുതനായീടും ഭവാൻ പഞ്ചശരീരനായ്
രമിപ്പിക്കേണമീയെന്നെപ്പിന്നെജ്ജന്മാന്തരത്തിലും 12
അവ്വണ്ണമെന്നാനവളോടമ്മഹർഷിതപോധനൻ
അഞ്ചംഗംപൂണ്ടായവളെ രമിപ്പിച്ചീടിനാൻ പരം 13
സുകേശിയാസ്സസ്മിതയാം നാളായനിയെയാമുനി
നന്ദിപ്പിച്ചാശ്രമംതോറും പരം മാമുനിമാനിതൻ 14
സഞ്ചരിച്ചാൻ യഥാകാമം കാമരൂപൻ മനോഹരൻ
വാനപൂകീട്ടമവിടെത്താനദ്ദേവർഷിമാരുമായ് 15
സുധാമൃതം ഭുക്തിചെയ്ത സുരലോകേ ചരിച്ചുതേ
ശചീസല്ലാരമങ്ങേറും ശക്രന്റെ ഭവനത്തിലും 16
ഇന്ദ്രസേനയോടൊന്നിച്ചു സഞ്ചരിച്ചു രമിച്ചുതേ
സൂര്യന്റെ തേർത്തടത്തിങ്കൽ കേറീട്ടും ഭഗവാൻ പ്രഭു 17
മേരുപർവ്വതമേറീട്ടും ചിരംവാണുസുഖിച്ചുതേ
ആകാശഗംഗയിൽ സ്നാനംചെയ്തായവളുമായ് മുനി 18
ചന്ദ്രരശ്മികളിൽപ്പോലും ചരിച്ചു വായുപോലെതാൻ
മുനി പർവ്വതമായ്നിന്നിതെന്നാലായവളപ്പൊഴേ 19
തൽത്തപശ്ശക്തിയാൽത്തന്റെ മദ്ധ്യത്തിൽ നദിയായിടും
പൂത്തുനില്ക്കും വൃക്ഷമായി ബ്ഭഗവാൻ മുനിയെങ്കിലോ 20
ലതയായ്നില്ക്കുമവളാ വൃക്ഷത്തെച്ചുറ്റിയങ്ങിനേ
ഏതേതുരൂപം കയ്ക്കൊണ്ടിതാമുനീശ്വരനപ്പൊഴേ 21
അതാതിനൊത്ത രൂപത്താൽ ഭർത്തൃസംഗത്തിലുണ്ടവം
അവർക്കമവനുംതമ്മിലവ്വണ്ണം പ്രീതിവാച്ചുതേ 22
പ്രസാദിച്ചാനപ്രകാരമവളിൽത്താപസോത്തമൻ
ദൈവയോഗാലപ്രകാരമായിതായവർ ഭാമിനി 23

തപസ്സിനാൽദ്ദേവിയായിതവംതാൻ ദേവനായ്മുനി
ഏകപത്നീവ്രതംപൂണ്ടു യശസ്സേറിട്ടമായവം 24
അരുന്ധതീസീതമാരെപ്പോലെ വാണാം പതിവ്രത
അമ്മയാം ദമയന്തിയ്ക്കും താൻമെച്ചപ്പെട്ടമട്ടിലായ് 25
തഥ്യമാണിതു ഹോ രാജൻ! ബുദ്ധിതെറേണ്ട ചൊറുമേ
ആ നാളായനിതാൻ ദൈവയോഗമൊന്നുനിമിത്തമായ് 26
രാജാവേ! നിൻെറമകളായ് വേദിയിങ്കൽജ്ജനിച്ചതേ
അവംക്കാദ്യജനിൽച്ചിത്തംചെറുംപിന്തിരിയാതെതാൻ
ഉറച്ചിതാത്മാവാത്മാവിലപ്രകാരം ധരാപതേ!

ദ്രുപദൻ പറഞ്ഞു.

എന്തുകാരണമാണൊന്നാൽ ബ്രഹ്മംകണ്ട തപസ്വിനി 28
യജ്ഞത്തിലെൻപുത്രിയായിത്തീർന്നതോതുകമാമുനേ!

നൂറാറിത്തൊണ്ണൂറെട്ടാമദ്ധ്യായം

വ്യാസൻ പറഞ്ഞു.

രാജാവേ! കേട്ടിടുകിവംക്കീശൻെറ വരദാനവും
എന്തിനായിട്ടു യജ്ഞത്തിൽ ജനിച്ചെന്നതുമൊക്കയും 1
അങ്ങയോടോതിടാം കൃഷ്ണാപൂർവ്വജന്മക്രമത്തെഞാൻ
ഇന്ദ്രസേനാഖ്യയായോരാ നാളായനിശുഭാംഗന 2
മൌൽഗല്യനാം കാന്തനൊത്തു ചരിച്ചാളല്ലലെന്നിയേ
മൌൽഗല്യമാമുനിയ്ക്കേവം സൌഖ്യമായി രമിക്കവേ 3
ക്ഷണമെന്നകണക്കേറെക്കഴിഞ്ഞു വത്സരങ്ങളും
ഒരിക്കൽ ധാർമ്മികൻ കാമത്തൃപ്തനായി വിരക്തനായ് 4
പരബ്രഹ്മംപാർത്തു സർവ്വസന്ന്യാസത്തിനൊരുങ്ങിനാൻ
മൌൽഗല്യൻ നൃപശാർദ്ദൂല! ചൊല്ലുള്ളുംതപമാർന്നവൻ

കൈവിട്ടാനവളേ മന്നിലുടനേ വീണിതായവൾ

ഇന്ദ്രസേന പറഞ്ഞു.

ഭഗവാനേ! പ്രസാദിയ്ക്കുകെന്നൊക്കെവെടിയൊല്ലനീ 6
കാമദായക! വിപ്രർഷേ! കാമത്തിങ്കലതൃപ്തഞാൻ

ഋഷി പറഞ്ഞു.

എന്നിൽ നിഗ്രഹയായ്ച്ചൊല്ലാവല്ലാതുള്ളതു ചൊല്ലുയോ 7
തപോവിഘ്നംചെയ്കകൊണ്ടിട്ടതുകൊണ്ടിതുകേൾക്കനീ
മർത്ത്യലോകത്തിൽ നീ രാജപുത്രിയാകും യശസ്വിനി! 8
പാഞ്ചാലരാജദ്രുപദമന്നവന്നുടെ നന്ദിനി
അന്നുണ്ടാകും നിനക്കഞ്ചുഭർത്താക്കന്മാർ പുകഴ്ന്നവർ 9
സുന്ദരന്മാരവരുമായ് സ്സചിരം നീ രമിച്ചിടും

വ്യാസൻ പറഞ്ഞു.

ഏവം ശാപംകേട്ട മാഴ്ക്കിയാശ്രമംപൂകിനാളവൾ 10
ഭോഗാവിതൃപ്തയായിട്ട സേവിച്ചാൾ ദേവദേവനേ
നിരാശയായ്വായുഭക്ഷയായിട്ടാഹാരമെന്നിയേ 11
സൂര്യനെപ്പാർത്തു പഞ്ചാഗ്നിമദ്ധ്യത്തിൽത്തപമാർന്നുതേ
തീവ്രമാകും തപംകൊണ്ട സന്തോഷിച്ചു മഹേശ്വരൻ 12
വരംകൊടുത്തു ഭഗവാൻ സർവ്വലോകേശ്വരൻ പ്രഭു
മനുഷ്യരിൽ ശ്രേഷ്ഠയായിജ്ജനിയ്ക്കും നീ വരാനനേ! 13
ഭദ്രേ! നിനക്കഞ്ചുപേരുഭർത്താക്കന്മാരുമായ്വരും
സുവ്രതന്മാരിന്ദ്രതുല്യപരാക്രമർ 14
അവ്വണ്ണമായ്വാണു ചരം ദേവകായ്യം നടത്തിടും

സ്ത്രീ പറഞ്ഞു.

ഒരു ഭർത്താവിൻറെ മോഹമഞ്ചുഭർത്താക്കളെങ്ങിനേ 15
ഒരുത്തിക്കുളവാകുന്നതരുളിച്ചെയ്തിടേണമേ

മഹേശ്വരൻ പറഞ്ഞു

അഞ്ചുവട്ടം ചൊല്ലിനാൾ നീ പതിയെത്തരികെന്നമാം 16
അഞ്ചുഭർത്താക്കളുണ്ടാകും നിനക്കതിസുഖാവഹർ

സ്ത്രീ പറഞ്ഞു.

സ്ത്രീകൾക്കെങ്ങൊരുവൻഭർത്താവെന്നല്ലോധർമ്മനിശ്ചയം 17
ബഹുഭർതൃകത പുമാന്മാർക്കല്ലോ പിതൃകല്പിതം
സ്ത്രീധർമ്മം പണ്ടു മുനികൾവിധിച്ചുള്ളതു കേവലം 18
ഒരുഭർത്താവൊടൊരുവൾ ചരിപ്പു ധർമ്മമെന്നതാൻ
ധർമ്മമീവണ്ണമായ്നില്പ്പൂ ബഹുഭർതൃതവേണ്ടമേ 19
നടപ്പില്ലാത്തൊരിതിനാൻ വിടുമോ മമ സങ്കരം

മഹേശ്വരൻ പറഞ്ഞു

ചണ്ഡനാവൃതമാർ സ്ത്രീകൾ ഭൂതകൊണ്ടു വിശുദ്ധിയാം 20
പലപാടെന്നൊടോതീ നിയ്യുധർമ്മം പറകില്ലതെ

സ്ത്രീ പറഞ്ഞു

അഞ്ചു ഭർത്താക്കളുണ്ടാകുമിനിയ്ക്കു ദുഃഖമെങ്കിലൊ 21
അവരായ്സ്സംഗമംതോറും കുമാരിത്വം ഭവിക്കണം
പതിശ്രുശ്രൂഷകൊണ്ടിട്ടു മന്നമേ സിദ്ധിനേടിഞാൻ 22
ഭോഗേച്ഛയാൽക്കിട്ടുമിതിൽഭോഗം സമ്പൂർണ്ണമാകണം

രുദ്രൻ പറഞ്ഞു

രതിയും സിദ്ധിയുംഭദ്രേ! ചേർന്നനില്പ്പില്ലൊരിക്കലും 23
അഭോഗത്താൽസ്സിദ്ധിനേടും യോഗംകൊണ്ടു മഹത്വവും
ജന്മാന്തരത്തിങ്കലോ നീ ശുഭഭാഗ്യഗുണത്തൊടും 24
അഞ്ചുവല്ലഭരിൽക്കൌമാരത്വത്താൽ ഭോഗമേന്തുമെ
ചെല്ലുഗംഗാജലം വാണിട്ടൊരാളെക്കാണുമേ ശുഭേ! 25
ആദ്യേവരാജനെക്കൊണ്ടു വരികെന്നരികത്തു നീ
എന്നുവിശ്വേശ്വരൻ ചൊൽകേ വലംവെച്ചുടനായവൾ 26
പുണ്യയാം ഗംഗയെപ്പാർത്തു പുനരങ്ങു ഗമിച്ചുതെ

നൂറിത്തൊണ്ണൂറൊമ്പതാമദ്ധ്യായം

വ്യാസൻ പറഞ്ഞു

മന്നമേനൈമിഷാരണ്യേ സത്രംചെയ്തിരുവാനവർ
രോമഹർഷം ചെയ്തവിടെ വൈവസ്വതനിളാപതെ! 1

അന്യായമൻ ദീക്ഷയാർന്നിട്ടരാജൻ!
കൊന്നീലാ ചെറ്റാരെയും മർത്ത്യലോകേ
എന്നിട്ടേറ്റം വാച്ചുവന്നു ജനങ്ങ–
ളെന്നും കാലംനീണ്ടു ചാകായ്കമൂലം 2

സോമൻ ശക്രൻ വരുണൻ വിത്തനാഥൻ
സാദ്ധ്യാശ്വിരുദ്രർ പരമേവം വസുക്കൾ
പ്രജേശ്വരൻ വിശ്വകർത്താവിരിക്കും
ദിക്കിൽപ്പുക്കാർ മറവുവാനോരുമായി 3

മനുഷ്യൗഘം വായ്കയാൽപ്പേടിയോട–
മുണർത്തിച്ചു വിശ്വകർത്താവിനോടായ്
ആ ബ്ഭീതിയാലേറ്റമുദ്വേഗമാർന്നു
സുഖാർത്ഥമങ്ങേ ശരണം പുക്കുഞങ്ങളം 4

പിതാമഹൻ പറഞ്ഞു

മർത്ത്യരിൽപ്പേടിയോ നിങ്ങൾക്കെന്തിന്നമരരല്ലയൊ
എങ്ങും മർത്ത്യരിൽനിന്നിട്ട നിങ്ങൾക്കു ഭയമൊത്തിടാ 5

ദേവകൾ പറഞ്ഞു

വിശേഷം കാണ്മതില്ലൊന്നും മർത്ത്യന്മാരുമമർത്ത്യരായ്
വിശേഷമില്ലാഞ്ഞുദ്വേഗാൽ വിശേഷത്തിന്നു വന്നതാം 6

ശ്രീഭഗവാൻ പറഞ്ഞു.

വൈവസ്വതൻ സത്രകർമ്മസ്ഥനല്ലോ
മരിയ്ക്കുന്നീലതിനാൽ മാനുഷന്മാർ
കർമ്മംതീർന്നിട്ടായവൻ സജ്ജനായാൽ
മുന്നട്ടുണ്ടാമായവർക്കന്ധകാരം 7

വൈവസ്വതൻ തൻതനുരണ്ടായിരിഞ്ഞു
നിങ്ങൾക്കെഴും വീര്യമൊടൊന്നയർന്നാൽ
അവർക്കുണ്ടാമന്തമങ്ങന്തകാലേ
വീര്യംകാണാ മർത്ത്യരിലപ്പൊഴേവം 8

വ്യാസൻ പറഞ്ഞു

ബ്രഹ്മൻ ചൊല്ലുംവാക്കുകേട്ടാസ്സുരന്മാർ
ഗമിച്ചാരാദ്ദേവയജ്ഞസ്ഥലത്തിൽ
എല്ലാപ്പേരുംചേർന്നിരിയ്ക്കുന്നനേരം
കണ്ടാർ ഗംഗാംഭസ്സിലായ്പ്പുണ്ഡരീകം 9
കണ്ടാശ്ചയ്യപ്പെട്ടിതെല്ലാവരുംതാ–
നിന്ദ്രൻ ശ്രുരൻ ചെന്നിതങ്ങോട്ടുമെല്ലേ
ഗംഗോല്പത്തിസ്ഥാനമുംപുക്കുകണ്ടാ–
നഗ്നിപ്രായപ്രഭയാം ദേവിയാളേ 10
കരഞ്ഞുംകൊണ്ടവളംഭസ്സിനായി–
ട്ടിറങ്ങിച്ചെന്നീടിനാൾ ഗംഗയിങ്കൽ
അവൾക്കെഴും കണ്ണുനീർനീരിൽവീണി–
തതപ്പൊഴേ കാഞ്ചനപത്മമായി 11
ഈയത്ഭുതംകണ്ടുടൻ വജ്രപാണി–
യടുത്താ സ്ത്രീയോടുചോദിച്ചുചിന്നെ
നീയാരെന്തേ കരയാനുള്ള മൂലം
നേരൊക്കേയും കേൾക്കണം ചൊല്ലിയാലും 12

സ്ത്രീ പറഞ്ഞു

അറിഞ്ഞീടും ശക്ര! ഞാൻ മന്ദഭാഗ്യ–
യാരെന്നതും കരയാനുള്ള മൂലവും നീ
പോര രാജൻമുമ്പിലീ ഞാൻ നടക്കാം
കാണാമ്പിന്നെക്കരയാനുള്ള മൂലം 13

വ്യാസൻ പറഞ്ഞു.

നടന്നീടുന്നവളെപ്പിൻതുടർന്നി–
ട്ടുടൻകണ്ടാൻ യോഗ്യനായുള്ളൊരാളേ
സിദ്ധാസനംവാണൊരു നാരിയൊത്തു
ചൂതുംകളിച്ചങ്ങിനെ പർവ്വതത്തിൽ 14

ഇന്ദ്രൻചൊന്നാനവനൊടെൻറെയാക-
ന്നിന്നീ മുപ്പാരിതിനിയ്ക്കിങ്ങധീനം
ഈശൻ ഞാനാണെന്ന രോഷത്തൊടോതീ
ക്ലേശാതേ ചൂതാട്ടമായാളൊടായി 15
പേടിച്ചോട്ടം ശക്രനെപ്പാർത്തുദേവൻ
ചിരിച്ചുംകൊണ്ടൊന്ന മെല്ലൊന്നനോക്കി
സ്തംഭിച്ചുപോയിന്ദ്രനങ്ങായവൻതൻ
നോട്ടത്തിനാൽക്കേവലം തൃണപോലേ 16
പിന്നീടവൻ കളിനിർത്തീട്ടമെല്ലെ-
ച്ചൊല്ലീടിനാൻ കരയും ദേവിയോടായ്
ഇങ്ങെൻ പാർശ്വത്തിവനെക്കൊണ്ടുപോരി-
കിങ്ങീവണ്ണം ഗർവ്വുചൊവ്വല്ലമേലാൽ 17
ഇന്ദ്രൻ പിന്നീടവം തൊട്ടോരുനേര-
ത്തംഗംവാടി ക്ഷോണിയിൽത്തന്നെവീണ
ഉഗ്രൻചൊന്നാൻ ഭഗവാനിന്ദ്രനോടാ-
യൊക്കില്ലീമട്ടിനി നിൻകർമ്മമൊന്നും 18
ബലംവീര്യം മറവുമെല്ലാമെടുത്തീ
നിലത്തൊക്കുംമല നീ മാററിവെയ്ക്ക
ഗ്രഹക്കുള്ളിൽപ്പിന്നെ വേഗംകടക്കൂ
സൂര്യാഭന്മാരുണ്ടതിൽ തദ്വിധന്മാർ 19
ഗ്രഹാദ്വാരം ദേവരാജൻ തുറന്നു
തൻതുല്യരായ് നാൽവരെക്കണ്ടുപിന്നെ
അവ്വണ്ണമായവരെക്കണ്ടുകേണാ-
നിവ്വണ്ണമാം ഞാനുമെന്നോർത്തു ശക്രൻ 20
പിന്നെദ്ദേവൻ ഗിരിശൻവജ്രിയോടായ്
ക്കണ്ണൊന്നരുട്ടിക്കോപമാർന്നിട്ടു ചൊന്നാൻ
ഗ്രഹയ്ക്കുകം ശക്ര! വേഗം കടക്കൂ
മൌഢ്യത്താൽ നീയെന്നെ നിന്ദിച്ചതില്ലെ 21

എന്നീവണ്ണം വിളകല്പിച്ചശക്രൻ
വിറച്ചുപോയേറവും പേടിമൂലം
തളർന്നുള്ളോരംഗമോടദ്രിയിന്മേൽ–
ക്കാറേററിടുന്നാലിലയെന്നപോലെ 22

കൈകൂപ്പിനിന്നിട്ടു വിറക്കുമിന്ദ്രൻ
തന്നോടേവം വൃഷവാഹൻ കഥിക്കേ
ചൊന്നാനവൻ ബഹുരൂപൻ ഭവാൻതാൻ
വിശ്വത്തിന്നുള്ളീശ്വരൻ ഭ്രുതനാഥ! 23

ചിരിച്ചുംകൊണ്ടോതിനാനുഗ്രനിങ്ങീ–
ശ്ശീലക്കാർക്കുണ്ടിതിനുള്ളോരുശേഷം
ഈവണ്ണമീയിവരും മുമ്പിലുണ്ടായ്
നിയ്യുംപോയിഗ്ഗൃഹയിൽച്ചെന്നുകൂട്ട 24

അതിൽപ്പാർത്തിട്ടൊരുകാലത്തു നിങ്ങ–
ളെല്ലാവരും മർത്ത്യരായിജ്ജനിപ്പിൻ
ഉസ്സാദ്ധ്യമാം കർമ്മവും ചെയ്തസംഖ്യ–
മർത്ത്യന്മാരെ ക്ഷോണിയിൽക്കൊന്നുപിന്നെ 25

തിരിച്ചെത്തും വീണ്ടുമേ ശക്രലോകം
സ്വകർമ്മത്താൽ വീണ്ടതുതന്നെനിങ്ങൾ
ഇവ്വണ്ണം ഞാൻചൊന്നതും ചെയ്തുകൊൾവി–
നവ്വണ്ണമേ മറവുകായ്കുങ്ങളെല്ലാം 26

പൂർവ്വേന്ദ്രന്മാർ പറഞ്ഞു

പോയിക്കൊള്ളാം മർത്ത്യലോകത്തിലേക്കായ്
ഉസ്സാദ്ധ്യമാം മോക്ഷമാമന്നിലല്ലൊ
ഗർഭാധാനം ചെയ്യണം വാനവന്മാർ
ധർമ്മാനിലേന്ദ്രാശ്രികളിജ്ജനത്തെ 27

ദിവ്യാസ്ത്രത്താൽ മർത്ത്യരായ്പ്പോരടിച്ചു
ചൊവ്വോടെത്താം വീണ്ടുമേ ദേവലോകെ

വ്യാസൻ പറഞ്ഞു

ഏവംചൊല്ലിക്കേട്ടുടൻ വജ്രപാണി
ദേവശ്രേഷ്ഠൻ തന്നൊടന്നോട്ടണർത്തി 28

വീര്യത്താൽ ഞാൻ നരനെക്കായ്മൂലം
കാര്യാർത്ഥം തീർക്കുവനഞ്ചാമനായി
വിശ്രുതക്കാബ്ഭ്രുതധാമാവവർണ്ണം വീരനാംശിബി
ശാന്തി നാലാമനാമിന്ദ്രൻ തേജസ്വിയഥപഞ്ചമൻ 29
അവർക്കിഷ്ടംപോലെയങ്ങുഗ്രചാപൻ
ദേവൻ നൽകീ കാമവും സൽസ്വഭാവാൽ
മർത്ത്യന്മാരാമപ്പൊഴത്തിവ്യയാകും
ശ്രീദേവിയെ ബ്ഭാര്യയായിക്കൊടുത്തു 30
എന്നല്ലപ്പോളവരോടൊത്തു ദേവൻ
ഗമിച്ചു നാരായണനപ്രമേയൻ
അനന്തനവ്യക്തനജൻ പുരാണൻ
സനാതനൻ വിഷ്ണുവാഴുന്നിടത്തിൽ 31
അവൻതാനും സ്വീകരിച്ചാനതെല്ലാ–
മീവണ്ണമായവർ ഭ്രുവിൽജ്ജനിച്ചു
കറുപ്പായും വെള്ളയായും മുകുന്ദൻ
പറിച്ചിട്ടാനപ്പൊഴേ രണ്ടുരോമം 32
ആ രോമം താൻ യദുവംശത്തിലുള്ള
ശ്രീദേവകീരോഹണിമാരിലാക്കി
ആദ്ദേവൻ തൻവെള്ളയായുള്ളരോമ–
മത്രേ സാക്ഷാൽബ്ബലദേവൻ ബലിഷ്ഠൻ 33
രണ്ടാം രോമം കൃഷ്ണമായുള്ളതത്രേ
കൊണ്ടൽക്കാർനേർവർണ്ണനായുള്ള കൃഷ്ണൻ
ശക്രാകാരന്മാർകളായുത്തരാദ്രി-
ഗർത്തത്തിങ്കൽ പാർത്തിരുന്നഞ്ചുപേരും 34
ഇങ്ങീക്കാണും പാണ്ഡവന്മാരുമായി–
തിന്ദ്രാംശംതാൻ പാണ്ഡവൻ സവ്യസാചി
ഈവണ്ണമാം പാണ്ഡവർക്കുള്ള ജന്മം
മുമ്പിന്ദ്രന്മാരിവരത്രേ നരേന്ദ്ര! 35

ഇവർക്കായിദ്ദേവദേവൻ കൊടുത്ത
സാക്ഷാൽ ലക്ഷ്മീദേവി പാഞ്ചാലിയല്ലൊ
അല്ലാതുണ്ടൊ മന്നിൽ യജ്ഞത്തിലാസ്യീ–
യുണ്ടാവുന്നു ദൈവയോഗത്തിലെന്നൈ 36
രൂപംപാർത്താൽസ്സോമസൂയ്യപ്രകാശം
ഗന്ധം ക്രോശംവീശുവൊന്നാണിവംക്കൊ
എന്നാലിപ്പോം പ്രീതിപൂവ്വം ഭവാനായ്
ത്തന്നീടുന്നേൻ പരമത്യദ്ഭുതം ഞാൻ 37
ദിവ്യം ചക്ഷുസ്സതിനാൽപ്പാർത്ഥരേ നീ
പൂർവ്വേന്ദ്രാംശന്മാർകളായ്ക്കണ്ടുകൊൾക

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

വ്യാസൻ പിന്നെപ്പുരമോദാരശീലൻ
ശുദ്ധൻ വിപ്രൻ വൻതപസ്സാൽ സുപന്നായ് 38
ദിവ്യം ചക്ഷുസ്സേകിനാൻ കണ്ടു ദ്രുപൻ
പൂർവ്വേന്ദ്രന്മാരായഹോ പാർത്ഥരേയും
ദിവ്യന്മാരായ്പ്പൊൻകിരീടംധരിച്ചു
സൂയ്യാഭരായ്ശുക്രുപത്തിനോടും 39
നാനാഭ്രഷ്ടാരമ്മ്യരായ്മാർവിരിഞ്ഞു
താലപ്രായന്മാർകളായിട്ടുകണ്ടു
ദിവ്യാസ്ത്രൌഘം ദിവ്യമാകും സുഗന്ധം
ദിവ്യം പുഷ്പം മറവുമായ്ശ്ലോഭയോടേ 40
സാക്ഷാൽ ത്ര്യക്ഷവസുരുദ്രാർക്കകല്പ–
ന്മാരായേററാഗ്രണസന്മൂർണ്ണരായി
പൂർവ്വേന്ദ്രരാമവരെക്കണ്ടു പാരം
ദേവേന്ദ്രജൻ പാർത്ഥനേയും വിശേഷാൽ 41
പ്രീതിപ്പെട്ടാ ദ്രുപദൻ വിസ്മയിച്ചു
വമ്പേറീടും ദിവ്യമായാപ്രഭാവാൽ

ആസ്ത്രീയേയും ദിവ്യരൂപത്തിനോടും
സാക്ഷാലഗ്നിക്കൊത്ത തേജസ്സിനോടും 42
ആയോഗപുത്രന്മാർക്കൊത്തുയോജിച്ച പത്നീ–
ഭാഗത്തായിക്കണ്ടിതാ പാർത്ഥിവേന്ദ്രൻ
അത്യാശ്ചര്യം നൃവരൻ കണ്ടനേരം
തൃക്കാൽക്കൂപ്പിസ്സത്യവതീസുതന്റെ 43
ഇതെങ്ങെയുണ്ടാശ്ചര്യമല്ലെന്നുമേറേറം
പ്രസാദത്തോടോതിനാൻ വ്യാസനോടും

വ്യാസൻ പറഞ്ഞു

തപോവനത്തിൽപ്പാർത്താനം പണ്ടിവനം താപസകന്യയാനം
അഴകേറീടുമാക്കന്യയ്ക്കാത്തില്ലാ വരനാരുമേ 44
അവളുഗ്രതപസ്സാലേ രുദ്രനെപ്രീതനാക്കിനാനം
നന്ദിച്ചിഷ്ടവരംവാങ്ങുകെന്നാനവളൊടീശ്വരൻ 45
അതുകേട്ടക്കന്യചൊന്നാനം വരദൻ ഹരനോടുടൻ
ഗുണവാനായ പതിയെത്തരികെന്നായിവീണ്ടുമേ 46
കൊടുത്താനായവനക്കായിട്ടാ വരം പ്രീതനാം ശിവൻ
അഞ്ചുപേർ തവ ഭർത്താക്കളുണ്ടാമെന്നോതി ശങ്കരൻ 47
പ്രസാദിപ്പിച്ചീശനോടു വീണ്ടുമായവളോതിനാനം
ഗുണവാനൊരു ഭർത്താവേവേണ്ടു മമ മഹേശ്വര! 48
പ്രീതനായവളോടായിട്ടോതിനാൻ വീണ്ടുമേ ശിവൻ
അഞ്ചുപാടെന്നൊടർത്ഥിച്ചു പതിയെത്തരികെന്ന നീ 49
അതവണ്ണം വരും ഭദ്രേ! നിനക്കു ശുഭമായ്വരും
ജന്മാന്തരത്തിങ്കൽ നിനക്കിമ്മട്ടെല്ലാം ഭവിച്ചിടും 50
ദ്രുപദക്ഷ്മാപതേ! നിന്റെ സുതയായ് ദിവ്യയാമവനം
അഞ്ചുപേർക്കും ഭാര്യയാകും പാഞ്ചാലിയിവനം നല്ലവനം 51
സത്ശ്രീപാണ്ഡവർക്കായിയജ്ഞത്തിൽ ജാതയാണിവനം
ഇവനം ഘോരതപംചെയ്തു തവനന്ദിനിയായിനാനം 52

ഇദ്ദേവിയൊരു ചിരാദേവജുഷ്ട-
യെവർക്കുമേ ഭാഗ്യയാക്കർമ്മയോഗാൽ
ബ്രഹ്മാവിനാൽ സൃഷ്ടയാം ദേവപതി-
യിമ്മട്ടു നീകേട്ടഭീഷ്ടം നടത്തു 53

ഇരുനൂറാമദ്ധ്യായം

ദ്രുപദൻ പറഞ്ഞു

നിൻവാക്കേവം കേട്ടിടാഞ്ഞെൻ മഹർഷേ!
മുൻപാമട്ടിൽ ചെയ്യുവാനായ് നിനച്ചേൻ
മാററിക്കൂടാ വിഹിതം പിന്നെയാർക്കും
മുറവം പാർത്താലിതുതാനാണയുക്തം 1

ദൈവത്തിൻ കെട്ടാർക്കുമാകാ തിരിപ്പാൻ
സ്വകർമ്മത്താൽ ചെയ്തതല്പൊന്നുപോലും
ചൈതു യത്നം വരനേകനുവേണ്ടീ-
ട്ടതോ പിന്നീടീവിധമായ് കലാശം 2

ചൊല്ലീലയോ കൃഷ്ണതാൻ മുമ്പനേകം
ഭർത്താക്കളെ ബ്ഭഗവാനേകുകെന്നും
അവ്വണ്ണമേ വരമോതീ മഹേശൻ
ദേവൻ സർവ്വം വിവരംകണ്ട രുദ്രൻ 3

ശ്രീശങ്കരൻ ധർമ്മമോ താനധർമ്മം
താനോകല്പിച്ചാനിനിയ്ക്കില്ലകുറ്റം
വിധിപ്പടിയ്ക്കീവർ പാണിഗ്രഹത്തെ-
ക്കഴിക്കട്ടേ യിവർകഥക്കാണുകൃഷ്ണ 4

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

പിന്നെച്ചൊല്ലീ ഭഗവാൻ ധർമ്മഭൃദ്വൊ-
ടിന്നേ പുണ്യാഹം പാണ്ഡവരേ! വിശേഷം

പൌഷ്യായോഗം ചന്ദ്രനിന്നുണ്ടകൃഷ്ണാ-
പാണിഗ്രഹംചെയ്യുനീയിന്നുമുമ്പെ 5
തൻപുത്രനോടൊത്തഥ യജ്ഞസേനൻ
സംബന്ധയോഗത്തിനു വേണ്ടതെല്ലാം
അണച്ചിതെന്നല്ല കളിച്ചു പൊൻകോ-
പ്പണിഞ്ഞൊരാകൃഷ്ണയെയും വരുത്തി 6
വന്നെത്തിമന്നന്റെ സുഹൃജ്ജനങ്ങ-
ളെന്നല്ല കൂട്ടായ്പ്പുലമന്ത്രിമാരും
വിവാഹമാനന്ദമിയന്നു കാണ്മാൻ
വിപ്രൌഘവും പൌരരുമപ്രകാരം 7
ആ രാജഗേഹം പലയോഗ്യർ ചേർന്നു-
മാരാൽ മിറ്റം പൊന്മലർ ചിന്നിയാർന്നും
സൈന്യങ്ങളം രത്നങ്ങളുമായ്നിരന്നും
വ്യാമം താരാരമ്യമാം ഭംഗിയാർന്നും 8
വിഭൂക്കളൊക്കെയുരവരാം യുവാക്കൾ
വിഭൂഷണം കുണ്ഡലമൊത്തണിഞ്ഞും
വിശേഷവസ്ത്രക്കുളർ ചന്ദനാഢ്യർ
വിശിഷ്യ മാംഗല്യവിധാനമോടും 9

ധർമ്മപ്രാഗ്നി തേജസ്സുപുരോഹിതൻതാൻ
ധൌമ്യൻ മുറയ്ക്കങ്ങിനെ മുമ്പിലായി
കടന്നുഗോഷ്ഠത്തിൽ മഹർഷിഭംഗം
കടന്നിടം പോലതിനന്ദിയോടെ 10
വേദജ്ഞനാമാഗ്നിരു വേണ്ടജാത-
വേദസ്സിനങ്ങാഹുതി ചെയ്തുപിന്നെ
യുധിഷ്ഠിരൻതന്നെ മുറക്കുമന്ത്ര-
വിധിയ്ക്കുടൻ കൃഷ്ണയൊടൊത്തു ചേർത്തു 11
പാണിഗ്രഹംചെയ്ത വലത്തുവെയ്പി-
ച്ചാനീഹതാശ്മനാവരേ വിധിജ്ഞൻ

പിന്നീടവൻ തന്നനുവാദമോടു-
മന്നീടപിജൻ വിട്ടിതുരാജഗേഹം 12
ഈമാതിരിക്കായ് നൃപപുത്രരങ്ങാ
സ്ത്രീമൌലിതൻ കൈക്കുപിടിച്ചുപിന്നെ
ഓരോദിനം തോറുമമേയരൂപ-
ന്മാരാകുമാക്കൌരവവർദ്ധനന്മാർ 13
ഇതപ്പൊഴുണ്ടായൊരമാനുഷാത്ഭുതം
കഥിച്ചുദേവഷിവരിഷ്ടനുത്തമം
മഹാനുഭാവം പെടുമാവരാംഗിയാ-
ളഹൊ ദിനംതോറുമിയന്നുകന്യയായ് 14
വിവാഹശേഷം ദ്രുപദൻ കൊടുത്തിതാ
മഹാരഥന്മാർക്കു പരംമഹാധനം
പൊൻകെട്ടുമായ് നാലുഹയങ്ങളംപൂട്ടി-
പ്പൊൻക്കൂട്ടെഴും തേരുകളം നൂറുവീതം
പത്മം തികഞ്ഞാനകളം നൂറുവീതം
പൊൻശൃംഗമൊക്കും മലയെന്നപോലെ
അവ്വണ്ണമേദാസികളം നൂറുവീതം
ദിവ്യസ്വരൂപത്തൊടണിഞ്ഞുകൊണ്ടെ 16
വെവ്വേറെയാസ്സോമക സൂനുനൽകിനാൻ
ചൊവ്വേ വരന്മാർക്കുടനഗ്നിസാക്ഷികം
അവ്വണ്ണമേ വസ്തുവിഭൂഷണാദിയും
ഭവ്യൻ നരേന്ദ്രൻ മഹിതാനുഭാവൻ 17
വിവാഹവുംചെയ്തുപ പാണ്ഡവന്മാർ
വിശിഷ്യരത്നാഞ്ചിത ലക്ഷ്മിയേയും
വിഹാരവുംചെയ്തു സുരേന്ദ്രതുല്യർ
വിശിഷ്ടപാഞ്ചാലപുരത്തിൽവാണു 18
നന്ദിച്ചു കൊണ്ടാർനൃപ പാണ്ഡവന്മാ-
രന്നാരിതൻ ശീലസമാധിവൃത്യാ

അപ്പാണ്ഡവർക്കങ്ങിനെയാജ്ഞസേനി–
യുംപ്രീതി വായ്പിച്ചിതു വൃത്തിയാലെ 19

ഇരുന്നൂറൊന്നാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ഇപ്രകാരം വേട്ടശേഷം ദ്രുപദാലയമാണ്ടവർ
പുണ്യവാന്മാരന്തരിക്ഷം തന്നിലാംപടിമേവിനാർ 1
പാണ്ഡവന്മാരുമായ്ച്ചേർന്നുപാർക്കും ദ്രുപദനന്നഹൊ
വാനവന്മാരെയും കൂടിപ്പേടിയില്ലാതെയായിതെ 2
കുന്തിതന്നരികിൽച്ചെന്നാ ദ്രുപദൻതന്റെ നാരികൾ
പേർപറഞ്ഞിട്ടവളുടെ പാദതാരിണകുമ്പിനാർ 3
കൃഷ്ണയും പട്ടുടുത്തിട്ടു കൃതകൌതുകയായഹൊ
വിശ്രുവിൻ കാൽക്കുകമ്പിട്ടുനിന്നാൾ കൈകൂപ്പിയങ്ങിനെ 4
രൂപലക്ഷണവും ചേർന്നുശീലാചാരമിയന്നഹൊ
നിന്നീടും സുന്ദരിയാം കൃഷ്ണയ്ക്കാശിസ്സുകീടിനാൾപ്പൃഥ 5
ഇന്ദ്രനിന്ദ്രാണിയാംമട്ടുമഗ്നിയ്ക്കുസ്വാഹപോലെയും
സോമനു രോഹിണിപ്പാട്ടും നളനാബ്ഭൈമിമട്ടുമെ 6
വിത്തേശനാബ്ദ്രേ വസിഷ്ഠനരുന്ധതി പോലെയും
ലക്ഷ്മി വിഷ്ണുവിനാമ്മട്ടും നീ ഭർത്താക്കൾക്കിണങ്ങുക 7
ജീവസൂവായ്വീരസൂവായ് ഭദ്രേ! വാഴ്കസുഖിച്ചുനീ
സൌഭാഗ്യഭോഗവുംപൂണ്ടു യജ്ഞപതിപതിവ്രത 8
വന്നീടും പാന്ഥർ സാധുക്കൾ വൃദ്ധർ ബാലർ ഗുരുക്കളും
ഇവരെപ്പൂജചെയ്യാലും നന്ദിച്ചീടട്ടെയായവർ 9
കുരുജാംഗലമാം രാഷ്ട്രം പുരമെന്നിവയിൽപ്പുരം
ധർമ്മജ്ഞേ! നൃപനോടൊപ്പമഭിഷേകത്തെയല്ലനീ 10
മഹാബലന്മാർ കാന്തന്മാർ വീര്യത്താൽവെന്നഭ്രമിയെ
ബ്രാഹ്മണർക്കായ് കൊടുത്താലുമശ്വമേധമഖത്തിൽ നീ 11

മന്നിൽഗ്ഗുണംപെട്ടം രത്നമിന്നുള്ളവകളൊക്കയും
കല്യാണി! കയ്യുൽത്താക്കിസ്സുഖം നൂറാണ്ടുവാഴ്ക നീ 12
ക്ഷൗമമാസിനി! നിന്നോഞാനിന്ന നന്ദിച്ചിടുംവിധം
സന്താനമുണ്ടായ്ക്കണ്ടിട്ട വീണ്ടും നന്ദിച്ചുകൊണ്ടിടും 13

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

പിന്നെവേളികഴിഞ്ഞുള്ള പാണ്ഡവന്മാർക്ക കേശവൻ
വൈഡൂര്യമണിചിത്രങ്ങം ഭ്രഷണങ്ങളയച്ചതെ 14
നാനാദേശ്യങ്ങളായുള്ള മഹാർഹവസനങ്ങളും
കരിമ്പടങ്ങളും നല്ല പുതപ്പുടയതോൽകളും 15
പലമെത്തകളും നാനാ നിലയുള്ളാസനങ്ങളും
വൈഡൂര്യം വൈരമിവകയം പതിച്ചുഴകെഴംവിധം 16
രൂപയൌവനദാക്ഷിണ്യ മൊത്തലങ്കാരമാർന്നൊരാ
നാനാദേശത്തുള്ള ദാസീഗണവും നൽകിമാധവൻ 17
ഇണങ്ങീട്ടം ഭദ്രദന്തിഗണം നല്ലശ്വജാലവും
നല്ലതേരുകളും ശുഭ്രവസ്ത്രരാം ദാസരേയുമെ 18
കോടിലക്ഷം വിളഞ്ഞുള്ള പൊന്നുമായവർകയംക്കൊരാ
നിരവേവരിയായ്ക്കൊട്ടിയയച്ചു മധുസൂദനൻ 19
അതൊക്കയേറവാങ്ങിച്ചു ധർമ്മരാജൻ യുധിഷ്ഠിരൻ
പരം സന്തോഷമംക്കൊണ്ട ഹരിപ്രീതിനിനയ്ക്കയാൽ 20

വിദുരാഗമനരാജ്യലാഭ പർവ്വം

ഇരുനൂററിരണ്ടാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ആപ്തരായുള്ള ചാരന്മാരറിയിച്ച നരേന്ദ്രനെ
പാഞ്ചാലിയേനേടിയത പാണ്ഡവന്മാരതെന്നുടൻ 1
ആ വില്ലുകുലയേറിട്ട കേവലം ലാക്കറുത്തവൻ
ജയംനേടുന്നജ്ജുനനാം മഹാബാഹുധനുർദ്ധരൻ 2

മദ്രേശനാം ശല്യനെത്താൻ പൊക്കിയുക്കോട്ട വീർത്തിയോൻ
മരംപറിച്ചുരികളെപ്പുരം പേടിപ്പെടുത്തിയോൻ 3
ചെറുതും കൂസൽകൂടാതെ പൊരുതിക്കൊണ്ട വീർയ്യവാൻ
അവനത്രേ ഭീമസേന നരിവീര്യവിമർദ്ദനൻ 4
പോരിൽ ദുര്യ്യോധനനൊട്ടു കേറിക്കൊണ്ടമഹാരഥൻ
മന്നവൻ പാണ്ഡവശ്രേഷ്ഠൻ ഭാഗ്യവാൻ ബുദ്ധിവർദ്ധനൻ
ദുര്യ്യോധനാനുജന്മാരായ് നേരേപൊരുതിനിന്നവർ
യമന്മാർ സാധുവൃത്തന്മാരമേയബലപൌരുഷർ 6
ചാരന്മാരീവിധം ചൊന്നനേരം മാൽവിട്ടമന്നവർ
ബ്രാഹ്മരൂപധരന്മാരായ് വൃഷഭേക്ഷണരായവർ 7
പാണ്ഡവന്മാരെന്നറിഞ്ഞു വിസ്മയപ്പെട്ടിതേവരും
സ്വയംമക്കളൊടുംകന്തിതീയ്യിൽവെന്തെന്നുകേൾവിപോൽ
മുറവും ഭ്രമീശ്വരന്മാർക്കും നാട്ടുകാർക്കുമിവണ്ണമെ
വീണ്ടും ജനിച്ചാരിവരെന്നോർത്തുകൊണ്ടാർ മഹീശ്വരർ 9
നിന്ദിച്ചാർ ഭീഷ്മരെയുമധൃതരാഷ്ട്രരെയും പരം
പുരോചനൻ ചെയ്തവെച്ച ക്രൂരംസപ്പണികാരണം 10
ധാർമ്മികന്മാർ സുശീലന്മാരമ്മയ്ക്കു ഹിതമോർക്കുവോർ
പാണ്ഡവന്മാരവരെയും തിണ്ണന്നാട്ടിയയച്ചതെ 11

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

സ്വയംവരത്തിൻറശേഷം ധൃതരാടജർ ഭാരത!
മന്ത്രിച്ചുകൊണ്ടാർ ശകുനി കർണ്ണദൂഷിതരേവരും 12

ശകുനി പറഞ്ഞു

കർശനീയൻ വൈരിയേകനുദരൻ പീഡനീയനാം
ഉത്സാദനീയർ കൌന്തേയർ മന്നവർക്കെന്നുമന്മതം 13
ഇന്നേവം തോല്പിലും നിങ്ങൾവന്നപാട്ട മമിക്കിലൊ
ഒരുതീർച്ചവരുത്താതെ പരംമാഴ്കേണ്ടതായ്വരും 14
പാണ്ഡവോദ്ധരണത്തിനു ദേശകാലം നമുക്കിതാം
ഇതുചെയ്യാതിരുന്നാലോ ലോകേഹാസ്യരുമായ്വരും 15

കേവലം ചെന്നാശ്രയിപ്പാനിവർ കണ്ടോരുപാർത്ഥിവൻ
സ്വല്പവീര്യബലൻ പാർത്താൽ ദ്രുപദൻ താനിതെന്മതം 16
ഇവർ ജീവിച്ചിരിപ്പുണ്ടെന്നറിഞ്ഞാൽ വൃഷ്ണിപുംഗവൻ
പുരുഷവ്യാഘ്രനാം ചൈദ്യൻ ശിശുപാലൻ പ്രതാപവാൻ
ഇവരൊക്കെ ദ്രുപദനോടൊരുമിച്ചൊത്തുകൂടിയാൽ
ദുരാധർഷതരന്മാരായ്ത്തീരുമിങ്ങില്ല സംശയം 18
ശകുതരാമായവരറിഞ്ഞെത്തിടുന്നതിൽമുന്നമെ
പാണ്ഡവപ്രപഞ്ചസനത്തിന്നു വേണ്ടുംവണ്ണമൊരുങ്ങണം 19
ഘോരസർപ്പത്തിൽ നിന്നാമ്മട്ടരക്കില്ലത്തിൽ നിന്നിവർ
വിട്ടയർന്നാൽ നമുക്കേറെം തട്ടുമേ പെരുതാംഭയം 20
ആ വീരന്മാരിങ്ങുവന്നിട്ടിപ്പൌരന്മാരൊടൊക്കുകിൽ
ഇടയ്ക്കുനില്ക്കാൻ വിഷമം രണ്ടാടിന്നിടപോലയാം 21
ബലവാനായിടുന്നോരാബ്ബലൻ പാലിച്ചവൻപട
കരുസേനയിലാപ്പാറപോലെത്തുന്നതിൽ മുന്നമെ 22
ഒന്നായ്ക്കൂടുന്നീപ്പുരത്തെയിന്നുതന്നെ മുടിക്കണം
ഇതാണിപ്പോഴം വേണ്ടതെന്നു തോന്നുന്നുണ്ടു നരേന്ദ്രരെ! 23

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ദുർബുദ്ധിയാകും ശകുനിയിപ്പടിക്കോതിവെക്കവെ
അതിന്നുത്തരമായ്ച്ചൊന്നാൻ സൌമദത്തി പരന്തപൻ 24
സപ്തപ്രകൃതി കാണേണമാത്മാവിന്നും പരന്നുമെ
ദേശം കാലവുമവ്വണ്ണമാപനീതിദ്രുണങ്ങളും 25
സ്ഥാനം വൃദ്ധിക്ഷയം പിന്നെ ഭ്രമിമിത്രങ്ങടം വിക്രമം
ഇവയൊക്കെക്കണ്ടെതിർപ്പു വ്യസനംപൂണ്ട വൈരിയെ 26
എൻപക്ഷത്തിൽപ്പാണ്ഡവരോ മിത്രകോശസമന്വിതർ
ബലസ്ഥർ വിക്രമസ്ഥന്മാർ സ്വഭാവാൽ പ്രകൃതിപ്രിയർ 27
വപുസ്സുകൊണ്ടിട്ടേവർക്കും കണ്ണും കരളുമങ്ങിനെ
നല്ലവാക്കാൽച്ചെവികളും രമിപ്പിക്കുന്നിതജ്ജനൻ 28
കേവലം ദൈവയോഗത്താലല്ലാ ചേരുന്നുനാട്ടുകാർ
മനസ്സിനിഷ്ടമാം കർമ്മംതാനെന്നും ചെയ്യുന്നുണ്ടവൻ 29

അസത്യമങ്ങയുക്തം താനനൃതം പുനരപ്രിയം
ഇവചൊൽവാൻ ശീലമില്ലാപ്പാൎത്ഥൻ തൻവാക്കിനേതുമെ
അവരേവം ഗുണംപൂണ്ടു രാജലക്ഷണമാണ്ടവർ
എൻെറ നോട്ടത്തിലവരെ മുടിപ്പാൻ ശക്തിയില്ലിഹ 31
പ്രഭാവശക്തി വലുതുമന്ത്രശക്തി പെരുത്തഹൊ
ഉത്സാഹശക്തി ധാരാളം പാൎത്ഥന്മാർക്കുണ്ടിതെപ്പൊഴും 32
മൌലമിത്രബലങ്ങൾക്കു കാലംകാണ്മോൻ യുധിഷ്ഠിരൻ
സാമംദാനം ഭേദമേവം ദണ്ഡമെന്നിവകൊണ്ടവൻ 33
അമിത്രജയമിച്ഛിപ്പൂ രോഷങ്കൊണ്ടല്ല നിശ്ചയം
ധനത്താൽ വീണ്ടരികളെമിത്രവും ബലവും പരം 34
മൂലവും താനുറപ്പിച്ചു ഭേദിയ്ക്കും പാണ്ഡവൻദൃഢം
ഇന്ദ്രാദിവാനവന്മാർക്കും വദ്ധ്യരാവില്ലപാണ്ഡവർ 35
അവർക്കുവേണ്ടിയാരാമകൃഷ്ണന്മാർ സജ്ജരെപ്പൊഴും
ശ്രേയസ്സിനാശയുണ്ടെന്നാലെൻ മതം ബോദ്ധ്യമെങ്കിലൊ
പാണ്ഡവന്മാരുമായൊത്തുചേർന്നു പോകയഥാഗതം
ഉയർന്ന ഗോപുരാട്ടാലകോപതല്പശതങ്ങളാൽ 37
ഗുപ്തമാമിപ്പുരവരം ചൂഴവേവെള്ളമുള്ളതാം
തൃണധാന്യേന്ധനരസൌഷധിയന്ത്രായുധങ്ങളും 38
ഏവമുള്ളകവാടങ്ങൾ ദ്രവ്യാഗാരതുഷാദിയും
ചേർന്നുയർന്നു മഹാചക്രമാർന്നട്ടാലും ചുഴന്നഹൊ 39
ഉറച്ചകോട്ടയുംതട്ടും ശതഘ്നികളുമായിഹ
ദൃഢേഷ്ടകമതില്ക്കെട്ടിതമാനുഷമതിശ്രുതം 40
പ്രാകാരകാരിപുരുഷർ ധീരർ പൂജിച്ചുകൊൾവതാം
മർത്ത്യരുൾക്കൊണ്ടു വെളിവിൽ വെളുത്തുവിലസുന്നിതാ
പനപ്രായമുയർന്നുള്ള കനത്ത മതിലാൽപ്പുരം
ദ്രുപദൻതൻ പ്രഭൃതികൾ കൂറാണ്ടവർകളേററവും 42
ദാനമാനാർച്ചനകളാൽ ബാഹ്യാഭ്യന്തരചാരികൾ
വളരെശ്ശത്രു നൃവരർതടഞ്ഞെന്നതു കേൾക്കുകിൽ 43

ഉടനെത്തും യാദവന്മാർ കട്ടത്തായുധധാരികം
അതിനാലീപ്പാണ്ഡവരും ധാർത്തരാഷ്ട്രരുമായുടൻ 44

സന്ധിചെയ്താസ്സ്വരാജ്യത്തു പൂകതാനെന്നുമന്മതം
നല്ലോരീയെന്മതം ചെയ്കൊള്ളുവിൻ ബോദ്ധ്യമെങ്കിലൊ
ഇത്രതാൻ നല്ലതീഭൂമീപതികഠംക്കൊക്കയും ദൃഢം

ഇരുന്നൂററിമൂന്നാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

സൌമദത്തിമതം കേട്ടകർണ്ണൻ വൈകർത്തനൻ വൃഷൻ
കാലേചൊന്നാൻ സ്വകർമ്മകാലം കണ്ടറിയുന്നവൻ 1

നീതിപൂർവ്വംചൊല്ലി നല്ലരീതിയിൽച്ചെറു ഞാനിതിൽ
അസൂയിയ്ക്കുകയല്ലെന്റെ മൊഴിയും കേട്ടകൊള്ളുവിൻ 2

ഇരുഭാഗത്തിലായീടൊല്ലൊരു കാര്യത്തിലും നരൻ
മനസ്സുരണ്ടായ് നിന്നെന്നാൽപ്പിന്നെക്കാര്യം നടന്നിടാ 3

ദൃഷ്ണായാസനംകൊണ്ടും കർശനംകൊണ്ടുമീപ്പുരം
ഹരിക്കുവാൻ ശക്യമല്ലാക്രന്ദനം ഭംഗിയല്ലിഹ 4

അവമർദ്ദനമേ നല്ലയെന്നാകുന്നിപ്പൊഴെന്മതം
വൃഷ്ണിവീരരടുത്തെത്തും പാർഷ്ണിഗ്രാഹത്തിൽ മുന്നമെ 5

ദൃഷ്ടരായ് പുഷ്ടരായ് നിങ്ങൾ ധൃഷ്ടം കയ്യ്ക്കിയന്നവർ
കോട്ടതട്ടിപ്പൊടിയ്ക്കേണം കിടങ്ങും തൂർത്തുകൊള്ളണം 6

സലിലം ചോർത്തൊഴിക്കേണം വിഷമം സമമാക്കണം
തൃണകാഷ്ഠങ്ങളെക്കൊണ്ടിക്ഷണം കണ്ടുകഠംതൂർക്കണം 7

ശത്രുക്കളിലെത്രപ്പോരെയൊക്കയാർത്തുമൂടിപ്പവൻ
ദാനമാനങ്ങൾ നേടീടും നാലംഗക്കാരിലേവനും 8

കാമാസക്തൻ ചിന്നബാലൻ വൃദ്ധൻ യുദ്ധപരാങ്മുഖൻ
ഭീരുവെന്നിവർ പോരേണ്ടാ പോരിന്നായ്യാർക്കുകിങ്ങുതാൻ

പ്രദരത്തെക്കൊട്ടിക്കൊല്ലാ പോകൊല്ലാ ചൊല്ലിടൊല്ലൊരാൾ
യൽസ്സകാപ്പിൻ ഗുണമാം ജയിയ്ക്കാമിപ്പൊഴിപ്പുരം 10
അനുലോമങ്ങൾ വാതങ്ങളവ്വണ്ണം മൃഗപക്ഷികൾ
തെളിയുന്നുണ്ടഗ്നികളും ശസ്ത്രങ്ങൾകവചങ്ങളും 11
എന്നുകർണ്ണന്റെ ചൊൽകേട്ടു ദുര്യ്യോധനഹിതൈഷികൾ
ശത്രുക്കളെയിളക്കിക്കൊണ്ടിറങ്ങീ നരനായകർ 12
ഇന്ദ്രിയാർത്ഥങ്ങളിൽച്ചിത്തം ചെല്ലുന്നീലായവർക്കഹൊ
പുരംമുടിയ്ക്കാൻപോകുമ്പോൾപ്പുരംപോരൊന്നിലെന്നിയെ
കർണ്ണനാകും കൊടുങ്കാറ്റും സൈന്ധവോർമ്മിയിരമ്പലും
ദുശ്ശാസനസരിന്മീനും കുനായകനക്രവും 14
കലരും വീരജലധി ഭീമഘോഷമിയന്നഹൊ
ഇടമ്പററി പുരത്തെയ്ക്കു കടന്നോടിയടുത്തതെ 15
അസഹ്യമാകുമാസ്സൈന്യം ശസ്ത്രാഗ്നിജ്വാലയാർന്നഹൊ
ഇളകുന്നതറിഞ്ഞൊന്നിച്ചാർത്തു പാഞ്ചാലനന്ദനർ 16
ബലവാന്മാർ കാറിനൊക്കുമൊലിയാം തേരിലാർന്നവർ
അതിഭീഷണരായിട്ടു പുരംവിട്ടിങ്ങിറങ്ങിനാർ 17
ധൃഷ്ടദ്യുമ്നൻതാൻ ശിഖണ്ഡി സുമിത്രൻ പ്രിയദർശനൻ
സുകേതുവാച്ചിത്രകേതുവീര്യവാൻ ക്ഷത്രധർമ്മനും 18
ദ്രുപദോർവീശപുത്രന്മാരോജസ്വികൾ ബലോത്തരർ
ദ്രുപദൻ സുമഹാവീര്യധവളോഷ്ണീഷകേതനൻ 19
ധവളവ്യജനച്ഛത്രൻ ധവളധ്വജവാഹനൻ
പുരുമിത്രനിലാമ്മാറു ശോഭിച്ചു രാജസത്തമൻ 20
പൌർണ്ണമാസിയിലാച്ചന്ദ്രൻ ജ്യോതിർമ്മധ്യത്തിലാം—
(വിധം
കൊടിത്തുള്ളിച്ചു നേരിട്ടെത്തിടും പടിയപാരമായ് 21
ദ്രുപദപ്പടയെക്കണ്ടിട്ടടുത്തു കുരുവൻപട
ഇരുപങ്കും പാഞ്ഞടുക്കും പെരുമ്പടയിരമ്പിതെ 22
ഒഴുകിക്കൂടിടും രണ്ടുപുഴയെന്ന കണക്കിനെ
അനയാളശമിവകൾ താനഹോ ചിന്നിയാപ്പട 23

മിന്നും നക്ഷത്രജാലങ്ങളെന്നമട്ടു വിളങ്ങിതെ
പെരുമ്പടയടിച്ചൊച്ച പരന്നു പതറുമ്പൊഴെ 24
അമർഷമൂണ്ടുകൊണ്ടെത്തീ സമമാപ്പാണ്ഡുപുത്രരും
ഘനശ്യനിയൊടും നല്ലവാജിയേന്തിന തേർകളിൽ 25
വില്ലുയർത്തിപ്പിടിച്ചേറ്റം കലപ്പരാം ഭരതർഷഭർ
പാണ്ഡുനന്ദനരെത്തേരിൽ വില്ലുമായ്ക്കണ്ടനേരമെ 26
ഇളകീ മന്നവർമനസ്സിളകീട്ടു പിടിച്ചുടൻ
പാർത്ഥന്മാർ വന്നടുത്തപ്പോൾപ്പേർത്തും ദ്രുപദസേനയിൽ 27
പ്രഹർഷംവാച്ചു വിജയോത്സാഹമേറ്റം ജനിച്ചുതെ
മുഹൂർത്തനേരമസ്സൈന്യമഹോ കൂടിയടുത്തുടൻ 28
ദ്വന്ദയുദ്ധത്തിനായൊത്തുനിന്നു ചാകാനുറച്ചുതാൻ
സുമിത്രനേയും പ്രിയദർശനനേയുമുടൻ രണേ 29
കൊന്നു ജയദ്രഥനുമാക്കർണ്ണനും ജിഷ്ണുകാങ്കവെ
അവരെക്കെന്നതായ്ക്കണ്ടു ജവമോടുധനഞ്ജയൻ 30
ജയദ്രഥന്റെ മകനെയച്ഛൻകാങ്കവധിച്ചുതെ
വൃഷസേനനനുജനാം സുഭാനുവിനെയർജ്ജുനൻ 31
തേർത്തട്ടിൽനിന്നുവീഴിച്ചു വീരനാം കർണ്ണപുത്രനെ
മക്കളെക്കൊന്നതായ്ക്കണ്ടിട്ടുള്ളാനുപസിംഹരും 32
അടികൊണ്ടാനകംകണക്കുടനേറ്റം ചൊടിച്ചുതെ
അസംഭ്രമം പാർത്ഥരഥം പാർത്തു പാഞ്ഞെത്തിനാരവർ 33
ഹസ്താവാപവുമിട്ടുകൊണ്ടന്യോന്യം രക്ഷയാണ്ടുതാൻ
അവർക്കുണ്ടായർജ്ജുനനോടവിടെഗ്ഘോരസംഗരം 34
വൃത്രനും ശംബരനുമാശുക്രനോടെന്നവണ്ണമെ
അസ്സംഗരേ കൊന്നിതവരർജ്ജുനാശത്രയത്തിനെ 35
ഉടൻകിലുകിലാരവാം തുടങ്ങീ കുരുസേനയിൽ
അശ്വങ്ങളെക്കൊന്നു കണ്ടിട്ടാത്ത ഭീമൻപ്രതാപവാൻ 36
അരക്ഷണംകൊണ്ടു വേറേ ഹയം തേരിന്നുപൂട്ടിനാൻ
തേരടുക്കുന്നതായ്ക്കണ്ടു ദുര്യോധപുരസ്സരർ 37

ഭൂരിശ്രവസ്സു ശകുനിയിവർ നേരിട്ടുനോക്കിനാർ
അവരെവരുമായിട്ടു ഭീമസേനൻ മഹാബലൻ 38
ഇന്ദ്രിയാർത്ഥങ്ങളോടീശനെന്നമട്ടേറവു നിർഭയം
അവരൊത്തു തട്ടത്തിട്ടുമവൻ കൂസീല ലേശവും 39
പഞ്ചഹസ്തികം വന്നേറ പഞ്ചവക്ത്രൻ കണക്കിനെ
അഞ്ചുപേരവരുക്കേറുമഞ്ചുബാണങ്ങളാലുടൻ 40
അവന്റെയാസ്സൂതനേയും കൊന്നിതശ്വങ്ങളേയുമെ
ഹതാശ്വമാം രഥം കൈവിട്ടതുനേരം മഹാരഥൻ 41
വാളുമായ്ചലപാടുംതാൻ നീളെച്ചാഞ്ഞിതു പാണ്ഡവൻ
അശ്വപുച്ഛങ്ങൾ ചക്രങ്ങളച്ചുകോൽ നൊകമെന്നിതിൽ 42
ചാടിശ്ശത്രുക്കളെക്കൊന്നു നാശൈഷ്ണം ഗരുഡപ്പടി
വില്ലും തേരും ചട്ടയുംപോയുള്ളവൻനിലകണ്ടുടൻ 43
പിൻതുണച്ചെത്തിനാർ വെക്കമർജ്ജുനാദി മഹാരഥർ
ധൃഷ്ടദ്യുമ്നൻതാൻ ശിഖണ്ഡിധൃഷ്ടരശനിപുത്രരും 44
പത്തുതേരാളികളെതിർത്തൊന്നു പോരാട്ടമപ്പൊഴെ
മൂടിയമ്പുകളാൽ തേരും കൊടിയും മറവുമൊക്കയും 45
ഒട്ടുനേരം തുല്യമാകും മട്ടിലായ് നിന്നിതാരണം
പിന്നെത്തേർവിട്ടർജ്ജുനനാ മന്നരെപ്പിന്നിലാക്കിനാൻ 46
പാഞ്ഞെത്തുമവനെക്കണ്ടിട്ടാഞ്ഞു വീരൻ ധനുർദ്ധരൻ
പടുവസ്സുജ്ഞനാം കർണ്ണൻ തടുത്താനെയ്തുടുത്തുടൻ 47
എത്തിക്കർണ്ണൻ തടുത്തോരാ വജ്രിസന്നിഭനർജ്ജുൻ
മൂന്നമ്പുകൾ തൊടുത്താനക്കർണ്ണനെ കുലചെയ്വവാൻ 48
ഉടനാബ്ബാണമേറിട്ട കൊടിക്കാലും പിടിക്കവെ
കർണ്ണനെത്തേരുമോടിച്ച സൂതൻ കൊണ്ടങ്ങുമണ്ടിനാൻ 49
കർണ്ണൻതോറതിനാൽ പാർത്തരാഷ്ട്രന്മാർക്കേറവും ഭയം
ഉത്ഭവിച്ചിതു പാഞ്ചാലരുല്ലസിച്ചതു കാണ്കെയാൽ 50
സൈന്യമെല്ലാമൊന്നലഞ്ഞിതെന്നു കണ്ടിട്ടുസൌബലൻ
ഗംഭീരവാക്കാൽസ്സൈന്യത്തിന്നമ്പോടാശ്വാസമേകിനാൻ

ദുര്യ്യോധനൻ തൊട്ടധാർത്തരാഷ്ട്രർ വീണ്ടും നിരത്തവെ
പാത്ഥാസ്ത്രങ്കൊണ്ടാർത്തമായിതേററവും പിന്നെയും ബലം
ദുര്യ്യോധനനൊടാ ഭീമവിക്രമൻ ഭീമനപ്പോഴേ
പരമൂക്കിൽ പൊരുതിനാനരക്കില്ലത്തെയോർത്തുടൻ 53
പടക്കളത്തിലായുണ്ടു നെടുതായൊരുവന്മരം
തടിക്കമ്പുതുകോൽപൊക്കം പെട്ടുമാറേറമുന്നതം 54
പൊക്കവും വണ്ണവും പൂണ്ടുശക്രധ്വജസമാനമായ്
ചിത്രമാലപ്പാംബരം ചാർത്തിച്ചിത്രം കൊടികളാണ്ടഹൊ
അതിളക്കിപ്പറിച്ചിട്ടങ്ങതിശക്തൻ വൃകോദരൻ
വജ്രി ദൈത്യരിലാംപോലെയാർത്തേറീ ശത്രുസേനയിൽ
ഭീമസേനഭയംപൂണ്ടുമജ്ജുനാസ്ത്രാർത്തിയാണ്ടുമെ
കേഴുംസൈന്യത്തിനെക്കാപ്പാൻ ധാർത്തരാഷ്ട്രർക്കസാ–
ദ്ധ്യമായ് 57
സംഭ്രാന്തയോധം ശാന്താശ്വരഥമാസ്സൈന്യമൊക്കവെ
മേഘ്വൃഷ്ടത്തെക്കാറുപോലെ ഭീമൻ പായിച്ചുമുറമെ 58
ആനയാളശ്വവും ചത്തിട്ടാർത്തിപ്പെട്ടവരോടവെ
പിന്തുടർന്നീല ചെന്നീല ചൊന്നീല പ്രിയമൊന്നുമെ 59
മുറിയേറാക്ഷത്രിയന്മാർ പരംശിബിരമെത്തിനാർ
പോരാനന്ദം നൽകിമാററാർ പുരംപുക്കുരസിച്ചുതെ 60
അവർക്കു പാണ്ഡവന്മാരോടുണ്ടായ് വൈരമുഹൂർത്തമെ
അതിലായുദ്ധമുണ്ടായീ ഘോരം ദേവാസുരോപമം 61
സുവൃത്തരായ് നിന്നുപിന്നെ വധൂപ്രാപ്തി പുകൾത്തിനാർ
കൃതാത്മൻ ദ്രുപദൻ ധൃഷ്ടദ്യുമ്നനെന്നുമുരച്ചുതെ 62
സിന്ധുരാജൻ ശകുനിയക്കർണ്ണൻ ദുര്യ്യോധനൻ പരം
ഉള്ളിലുക്കൊണ്ടുദുഃഖത്തെച്ചൊല്ലിയില്ലവർവാക്കിനാൽ 63
പിന്നെമന്നവരെല്ലാരും വന്നുപാടെഴുനെള്ളിനാർ
ധാർത്തരാഷ്ട്രന്മാരുമേവമെത്തിനാർ ഹസ്തിനാപുരെ 64
പുരരോധത്തിനും മുമ്പേ പാത്ഥന്മാരശ്വാഹരെ
വിട്ടാർചെന്നാക്കൃഷ്ണനോടു ഞങ്ങൾക്കു സുഖമോതുവിൻ 65

അവർവൈകാതെ കണ്ടിട്ടാദ്വാരകാപുരി പുക്കുടൻ
രാമകൃഷ്ണന്മാരൊടോതീ കുശലം വേണ്ടവണ്ണമെ 66
പാണ്ഡവന്മാർ ചൊല്ലിടുന്നു കുശലം യദുമുഖ്യരെ!
അരക്കില്ലം വിട്ടുപോന്നു ഞങ്ങളെന്നുമുരപ്പതാം 67
ശീലവൃത്തസ്ഥിതികളാൽത്തങ്ങൾക്കൊക്കും പ്രകാരമെ
കിട്ടീ ദ്രൗപദിയാം ഭാര്യ സഭാമദ്ധ്യത്തിലെന്നുമെ 68
അതുകേട്ടോതിനാൻ കൃഷ്ണൻ ചതുരം മൊഴിയുത്തരം
ഇതൊക്കെഞാൻ കണ്ടിരിപ്പുണ്ടാരാക്ഷസവധം മുതൽ 69
ഉടൻ ക്ഷണിച്ചീ വാസുദേവൻ ചതുരംഗപ്പെരുമ്പട
പാഞ്ചാലനഗരത്തേക്കും താൻ ചാലേവന്നുചേർന്നുതെ 70
ബലഭദ്രനുമവ്വണ്ണം മതിമാൻ വാസുദേവനും
യാദവന്മാരുമായ്ച്ചെന്നുകണ്ടു പാണ്ഡുകുമാരരെ 71
പിതൃഷ്വസാവിനെപ്പൂജിച്ചുഥ പാഞ്ചാലനേയുമെ
നാനാഭ്രഷണജാലങ്ങൾ ചാർത്തിച്ചു യാജ്ഞസേനിയെ 72
പൂജിച്ചിതാദൃപദനാം ഭൂപനും വാസുദേവനെ
പാണ്ഡവന്മാരുമായ്ചാണ്ട പാഞ്ചാലനഗരേ ഹരി 73

ഇരുന്നൂററിനാലാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

സ്വയംവരത്തിന്റെശേഷം സ്വയം മന്നവരേവരും
വരിച്ചുപാണ്ഡവരെയെന്നറിഞ്ഞു പുരിപൂകിനാർ 1
പിന്നെ ദുര്യോധനനുപൻ മാഴ്കിഭ്രാതാക്കളൊത്തുതാൻ
അശ്വത്ഥാമാവു ശകുനി കർണ്ണൻ കൃപരുമായഹൊ 2
ശ്വേതാശ്വനെത്തത്ര കൃഷ്ണവേട്ടശേഷം തിരിച്ചുതാൻ
ദുശ്ശാസനൻ ലജ്ജയാണ്ടു ദുര്യോധനനൊടോതിനാൻ 3
അവൻ ബ്രാഹ്മണനായുന്നില്ലെന്നാൽ നേടില്ല കൃഷ്ണയെ
അവനജ്ജുനനാണെന്നതന്നറിഞ്ഞില്ലൊരാളുമെ 4

നിസ്സാരം നമ്മുടേ വീര്യം ജീവിക്കുന്നുണ്ടു പാണ്ഡവർ
ദൈവം വലിയതോർക്കുന്നോൻ പൌരുഷം ബഹു നിഷ്ഫലം 5
എന്നോർത്തുരച്ചിട്ടു പുരോചനനേ നിന്ദചെയ്തവർ
ഹസ്തിനാപുരിയിൽപ്പുക്കാർ ദീനരായ് ബുധികെട്ടഹൊ 6
ഹതസങ്കല്പരായേറ്റം പാർത്ഥന്മാരിൽ ഭയത്തൊടും
തീയിൽ നിന്നൊഴിവായ്വന്നുചേർന്ന ദ്രുപദനെന്നുമെ 7
ധൃഷ്ടദ്യുമ്നനെയവ്വണ്ണം ശിഖണ്ഡിയെയുമങ്ങിനെ
മറവും യുധോത്തന്മാരാം പാഞ്ചാലരെയുമോർത്തഹൊ 8
വിദുരൻ കൃഷ്ണയേവേട്ട പാണ്ഡുനന്ദനരെന്നതും
കേട്ടനാണംപെട്ട ഗർവ്വുകെട്ട കൌരവർ വന്നതും 9
അതിൽസ്സന്തോഷമാർന്നിട്ടു ധൃതരാഷ്ട്രനൊടായ്പ്രഭൊ
ചൊന്നാൻ വർദ്ധിക്കുന്ന കുരുകുലമെന്ന സവിസ്മയം 10
വൈചിത്രവീര്യൻ നൃപനീ വിദുരൻമൊഴികേട്ടുടൻ
നന്ദിച്ചുചൊല്ലിനാൻ നന്നായ് നന്നായെന്നഥ ഭാരത! 11
തൻജ്യേഷ്ഠപുത്രനായോരു ദുര്യ്യോധന നരേന്ദ്രനെ
വരിച്ചു കൃഷ്ണയെന്നാണന്നോർത്തതന്ധൻ നരേശ്വരൻ 12
ഉടൻകല്പിച്ചു കൃഷ്ണയ്ക്കു പലഭ്രഷ്ണജാലവും
ചൊന്നാൻ ദുര്യ്യോധനനൊട്ട കൃഷ്ണയെക്കൊണ്ടുവന്നിടാൻ 13
പാണ്ഡവന്മാരെയാം വേട്ടതെന്നാൻ വിദുരരങ്ങുടൻ
ആ വീരന്മാർ കുശലികം പാഞ്ചാലദ്യുതരേവരും 14
അവർക്കു ചാർച്ചക്കാരായിട്ടവിടെപ്പലവീരരും
പാണ്ഡവന്മാരുമായ്ചേർന്നാനെന്നുചൊന്നാൻ സ്വയം-
(വരെ 15
എന്നാവിദുരർ ചൊല്ലുന്ന വാക്കുകേട്ടു നരാധിപൻ
ആകാരാച്ഛാദനം ചെയ്യുനന്നനന്നെന്നുമോതിനാൻ 16
എന്നാലോ നന്നുവിദുര! ജീവിപ്പു പാർത്ഥരെങ്കിലൊ
സാധുവാമക്രുന്തിയോടും ദ്രുപദൻ ബന്ധുവായുമെ 17
വസുവിന്നൊറ കുലത്തിങ്കൽ മത്സ്യകാനായസംഭവൻ
വ്രതവിദ്യാതപോവ്യാപ്തൻ പാർത്ഥിവന്മാർക്കു സമ്മതൻ 18

അവന്റെ പുത്രപൗത്രന്മാരേവരും ചരിതവ്രതർ
മറവുള്ളവർകളെക്കാളും മുറവംവിടുമ! വൃദ്ധിയായ് 19
കുശലത്തോടെൻ കുമാരർ മിത്രവാന്മാർകളാകയാൽ
ബന്ധുവായ്ക്കിട്ടിടുന്നോരാ ദ്രുപദക്ഷിതിപാലനിൽ 20
ആരാധിയ്ക്കാ ഗതശ്രീയായിരിക്കും നൃപനാകിലും

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ഏവംചൊല്ലും നൃപനൊടാവിദുരൻ വീണ്ടുമോതിനാൻ 21
നിത്യമീബ്ധിയങ്ങെയ്ക്ക നില്ക്കുട്ടേ നൂറവത്സരം
എന്നരച്ചിട്ട വിദുരൻ പിന്നെപ്പുക്കാൻനിജാലയം 22
പിന്നെദ്ദുര്യോധനനുമാക്കർണ്ണനും ധരണീപതെ!
ധൃതരാഷ്ട്രാന്തികം പൂകീട്ടണർത്തിച്ചാരിവണ്ണമെ 23
പാർശ്വവിദുരരുള്ളപ്പോൾക്കുറവംചൊൽവതശക്യമാം
വിവിക്തമാകയാൽച്ചൊല്ലാമെന്തങ്ങീച്ചെയ്തിടുന്നതും 24
സപത്നവൃദ്ധിയങ്ങാത്മവൃദ്ധിയെന്നോ നിനപ്പതും
ക്ഷത്താവിന്നരികേവെച്ചു വാഴ്ത്തുന്നെന്തിതുഭൂപതെ! 25
ഒന്നുചെയ്യേണ്ടളവു മറെറാന്നു ചെയ്യുന്നു ഹന്ത നീ
അവർക്കുയർന്നൊത്ത ബലം കെട്ടുപ്പാൻ നോക്കിടേണ്ടതാം
കാലോചിതം ചികിത്സയ്ക്കുന്നാലോ ഞങ്ങൾനിനപ്പതാം
സപുത്രമിത്രരാം നമ്മെയവർ ഭക്ഷിച്ചിടാപ്പടി 27

ഇരുനൂറഞ്ചാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ദുര്യോധനനുമീവണ്ണം കർണ്ണനും ചൊല്ലിവെച്ചതിൽ
ധൃതരാഷ്ട്രൻ പുത്രനോടും രാധേയനൊടുമോതിനാൻ 1

ധൃതരാഷ്ട്രൻ പറഞ്ഞു

നിങ്ങളോർക്കുംപോലെ തന്നെയിന്നുഞാനും നിനപ്പതാം
ആകാരം വെളിവാക്കീടാനാകാ വിദുരസന്നിധൌ 2
അതുകൊണ്ടിട്ടവർ ഗുണമതുതാനോതിയേറവും

ഇംഗിതം കൊണ്ടഭിപ്രായമിങ്ങീവിദുരർ കാണൊലാ 3
എന്താണുചിതമായ് നീയോർക്കുന്നതോത്തു സുയോധന!
കാലോചിതം നിന്മതവും ചാലേ രാധേയ! ചൊല്ലണം 4

ദുര്യ്യോധനൻ പറഞ്ഞു

സുഹൃത്തരായാപ്തരായ വിപ്രരെക്കൊണ്ടു നാമുടൻ
കൌന്തേയരേയും ഭേദിപ്പിക്കേണം മാദ്രേയരേയുമെ 5
അല്ലെങ്കിൽ ഭ്രരിവിത്തത്താൽ ദ്രുപദോപ്പീലനേയുമെ
മക്കളേയും മന്ത്രിവീരമുഖ്യരേയുമിളക്കണം 6
വെടിഞ്ഞീടേണമാബ്ഭ്രപൻ കൌന്തേയൻ ധർമ്മപുത്രരെ
അല്ലെങ്കിലവിടെത്തന്നേ പാർകൂക്കാനുദ്യമിക്കണം 7
അവർക്കിവിടെ വാസത്തിൽദ്തോഷമേ വരുമോതണം
അഭേദനം കൊണ്ടവിടെപ്പാർക്കാൻ പാണ്ഡവരോർക്ക—
(ണം 8
അല്ലെങ്കിൽക്കുശലന്മാരാമുപായമിയലും നരർ
പാർത്ഥന്മാരെത്തന്നരികിൽ പേർത്തും കൂപ്പീട്ടകത്തണം 9
സുകരം ഭ്രരിവരയാക്കൃഷ്ണയെ ദ്ധർത്തയാക്കയൊ
അല്ലെങ്കിലാപ്പാണ്ഡവരെയവളോടിടയിയ്ക്കയൊ 10
അതല്ലെങ്കിൽക്കുശലരായുള്ളോരാൽ ഭീമസേനനെ
ചതിച്ചുകൊല്ലണമവനതിൽവെച്ചു ബലാധികൻ 11
അവൻമൂലം പണ്ടുനമ്മെക്കൌന്തേയൻ നിരസിക്കുവാൻ
തീക്ഷ്ണൻ ശ്രൂരനവൻതാനാണവർക്കൊരവലംബനം 12
അവൻചത്താൽ പാണ്ഡവന്മാരുദ്യമെയുജ്ജ്വസ്സുവിട്ടുടൻ
രാജ്യംനേടാനുദ്യമിയ്ക്കില്ലവർക്കായവനാശ്രയം 13
ഭീമൻ പിന്തുണയുണ്ടെന്നാലർജ്ജുനൻ ബഹുദുർജ്ജയൻ
അവൻപോകിൽക്കർണ്ണനുടെ നാലിലൊന്നില്ല ഫൽഗുനൻ
ഭീമൻപോയാൽ പാണ്ഡവന്മാർ ദൌർബ്ബല്യത്തെയറിഞ്ഞു-
(ടൻ
ബലവാന്മാർ ഞങ്ങളെന്നോർത്തുദ്യമിയ്ക്കില്ല ദുർജ്ജയൻ 15

അല്ലെങ്കിലഴകേറീടും സ്ത്രീകളാൽപ്പാണ്ഡുപുത്രരെ
മയക്കുന്നതിനാൽ കൃഷ്ണവിരക്ത നിലയാകണം 16
അവരെക്കൊണ്ടുവരുവാൻ കർണ്ണനെത്താനയയ്ക്കുക
ഓരോ വഴിക്കാപ്പരെക്കൊണ്ടവർക്കേകീടണം ക്ഷയം 17
ഈയുപായങ്ങളിൽദ്രോഷമറാതേതെന്നുറച്ചുനീ
അതുചെയ്തീടണം കാലം കവിഞ്ഞെനിലയായിതെ 18
ദ്രുപദക്ഷോണി ഭൃത്തിങ്കലിണങ്ങുന്നതിൽ മുന്നമെ
അവർപാട്ടിൽ വരുപിന്നെയതു ദുർഘടമായ്തരും 19
ഇതാണിന്നെന്നഭിപ്രായമവരെനിഗ്രഹിക്കുവാൻ
നല്ലതോ ചീത്തയോയെന്നു ചൊല്ലുകേകർണ്ണ! നിന്മതം 20

ഇരുന്നൂറാറാമദ്ധ്യായം

കർണ്ണൻ പറഞ്ഞു

ദുര്യോധന! ഭവൽബുദ്ധി നന്നല്ലായെന്നു മന്മതം
ഉപായത്താൽപ്പാട്ടിലാകാ പാണ്ഡവന്മാർ കുരുദ്വഹ! 1
മുന്നം സൂക്ഷ്മക്കൈകളാലെയതനം ചെയ്തീലയോഭവാൻ
അന്നായവരെ വെന്നീടാതൊത്തീലങ്ങയ്ക്കു കേവലം 2
ഇവിടെത്തന്നെ നിൻപാർശ്വേ പക്ഷമുണ്ടായിടാതഹോ
ബാലരായ്വാർക്കു മവരെബ്ബാധിപ്പാൻ പറ്റിയില്ലതെ 3
പക്ഷംവളർന്നന്യനാട്ടിൽപ്പാർത്തെല്ലാം വൃദ്ധിയാർന്നവർ
ഉപായസാദ്ധ്യരാകില്ലാ കൌന്തേയന്മാരിതെന്മതം 4
വ്യസനത്തിൽപ്പെടുത്താനും പറ്റുകില്ലവരെ പ്രഭോ!
പിതൃപൈതാമഹ സ്ഥാനാർത്ഥികം ശക്തരുമാണവർ 5
തമ്മിൽ ഭേദിപ്പിക്കുകെന്നതവരോടു ഫലിച്ചിടാ
ഏകപത്നീ പരർപരം തമ്മിൽഭേദിച്ചിടാദ്ധ്രുവം 6
അവരായ് കൃഷ്ണയെത്തെറ്റിച്ചീടാനും കൂട്ടുകില്ലവർ
ക്ഷീണകാലേവരിച്ചോളാം ത്രാണിവന്നപ്പോളോതണൊ 7

സ്ത്രീകൾക്കിഷ്ടമൊരുത്തിയ്ക്കു പലരും വരരായ്വരാൻ
അതോർത്തുകൃഷ്ണയവളെ ബ്ഭേദിപ്പിപ്പതസാദ്ധ്യമാം 8
ദ്രുപദൻ ധർമ്മശീലൻ താനർത്ഥകാമുകനല്ലവൻ
വിടില്ലവൻ പാണ്ഡവരെദ്ദഢം രാജ്യംകൊടുക്കിലും 9
അവൻെറപുത്രൻ ഗുണവാൻ കൂറാണ്ടോൻ പാണ്ഡുപുത്രരിൽ
അതുകൊണ്ടവരിൽപ്പററില്ലീയുപായമിതെന്മതം 10
ഇതാണിനി നമുക്കിപ്പോൾച്ചെയ്തീടേണ്ടതു ഭൂപതെ
പരംപാണ്ഡവർ വേരുന്നിവരുന്നതിനു മുന്നമെ 11
അവരെ പ്രഹരിയ്ക്കേണമതുതാത! രുചിക്കണം
നോങ്കൂട്ടുപങ്കുനോക്കുമ്പോൾപ്പാഞ്ചാലപ്പങ്കുതുച്ഛമാം 12
പ്രഹരിച്ചാലുമവരെത്താമസം പന്തിയല്ലിതിൽ
വിചിത്ര വാഹനഗണം മിത്രങ്ങൾ ബലമെന്നിവ 13
അവർക്കൊക്കും മുമ്പുതന്നേ വിക്രമിയ്ക്കുക പാർത്ഥിവ!
വീര്യമേറും മക്കളൊത്തുവീരൻ പാഞ്ചാലമന്നവൻ 14
ഉദ്യമംതുടരുംമുമ്പേ വിക്രമിക്കുക പാർത്ഥിവ!
ബലഭദ്രരുമായ്കൃഷ്ണൻ യദുവൻപടയോടുടൻ 15
രാജ്യാർത്ഥം പാണ്ഡവർക്കെത്തും മുന്നമേ വിക്രമിക്കുക
വസുക്കൾ പലഭോഗങ്ങളെന്നല്ലാ സർവ്വരാജ്യവും 16
പാണ്ഡവർക്കായ് ത്യജിപ്പാനും കൃഷ്ണൻ സന്നദ്ധനാകുമെ
ഭരതൻ വിക്രമംകൊണ്ടുവീരൻ പാരൊക്കെ നേടിനാൻ 17
വിക്രമംകൊണ്ടു മുപ്പാരുമടക്കീ പാകശാസനൻ
വിക്രമംശസ്ത്രമാണത്രേ ക്ഷത്രിയർക്കു മഹീപതെ! 18
സ്വധർമ്മമാണു ശൂരർക്കുവിക്രമം പാർത്ഥിവർഷഭ!
അതിനാൽ നൊമ്മളുർവ്വീശ! ചതുരംഗബലത്തൊടും 19
പാഞ്ചാലമർദ്ദനഞ്ചെയ്തു പാർത്ഥരെക്കൊണ്ടു പോരണം
സാമംദാനം ഭേദമെന്നീയ്യിവയാല്പാണ്ഡുപുത്രരെ 20
പാട്ടിലാക്കാവല്ല വെൽകവിക്രമംകൊണ്ടു കേവലം
വിക്രമത്താലവരെ വെന്നീക്ഷോണിയ്ക്കീശനാകനീ 21

അല്ലാതെമറുപായം ഞാൻ കാണുന്നില്ലജനാധിപ!
വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു
സൂതപുത്രോക്തി കേട്ടിട്ടുധൃതരാഷ്ട്രൻ പ്രതാപവാൻ 22
അത്യന്തം ബഹുമാനിച്ചിട്ടിത്ഥമത്തരമോതിനാൻ
ഇതുശസ്യാസ്യപട്ടവാസൂതപുത്രവിദഗ്ധനായ് 23
വിക്രമംകൂടിനനിനക്കൊക്കുന്ന മൊഴിയാണെടൊ
ഇനിയും ഭീഷ്മരാദ്രോണർ വിദുരൻ താനുമങ്ങിനെ 24
നിങ്ങളുംചേർന്നു ചിന്തിപ്പിൻ നൊമ്മംക്കു സുഖമാംവഴി
പരമാമന്ത്രിവരരേ വരുത്തിപ്പേരുകേട്ടവൻ 25
ധൃതരാഷ്ട്രൻ മഹാരാജ! മന്ത്രാലോചനചെയ്തതെ

ഇരുന്നൂറേഴാമദ്ധ്യായം

ഭീഷ്മൻ പറഞ്ഞു
രുചിയുള്ളനില്ലൊട്ടുമേമേ പാണ്ഡവന്മാരുമായ് രണം
തിട്ടമീധൃതരാഷ്ട്രന്റെറ മട്ടതാൻ മമപാണ്ഡവും 1
ഗാന്ധാരിപുത്രരെപ്പോലേ കുന്തീനന്ദനരും മമ
ഇനിയെന്നവിധം പാല്യർധൃതരാഷ്ട്ര! നിനക്കുമെ 2
ഇനിക്കും ദ്രുപനുമെഴുംവണ്ണം ദുര്യോധനനുമെ
മറവുള്ള കൌരവന്മാർക്കും മറവുപേർക്കും മഹീപതെ 3
ഒക്കില്ലിങ്ങാവീരരായിട്ടയുദ്ധം
സഖ്യംചെയ്തിട്ടർദ്ധരാജ്യംകൊടുക്കു
അക്കൌരവർക്കും പ്രാപിതാമഹന്മാർ
പിതാവുമേ വാണൊരു നാടിതല്ലൊ 4
ദുര്യോധന! മുറയ്ക്കുൻറെ പൈതൃകം രാജ്യമെന്നു നീ
കരുതുന്നവിധംതന്നെ കരുതുന്നുണ്ടു പാണ്ഡവർ 5
കീർത്തിയേറും പാണ്ഡവർക്കീരാജ്യം കിട്ടാതിരിക്കിലൊ
നിനക്കെങ്ങിനെ കിട്ടുന്നിതന്യനാം ഭാരതന്നുമെ 6

അധർമ്മത്താലെയീരാജ്യം നീ നേടീഭരതർഷഭ!
മുന്നമേ നേടിയവരിതെന്നാകുന്നിതു മന്മതം 7
ഭംഗിയായിപ്പാതിരാജ്യമവർക്കായിക്കൊട്ടക്കെടൊ
ഇതാണു പുരുഷവ്യാഘ്ര്യ! ഹിതംസർവ്വജഗത്തിനും 8
അതല്ലാതൊന്നുചെയ്താലും നമുക്കുഹിതമായ്വരാ
ദുഷ്കീർത്തിയും നിനക്കേറ്റം മൂർച്ഛിച്ചീടുമസംശയം 9
കീർത്തിരക്ഷിച്ചുകൊണ്ടാലും കീർത്തിതാൻപെരുതാംബലം
കീർത്തികെട്ടോരു പുരുഷൻ ജീവിക്കുന്നതു നിഷ്ഫലം 10
മനുഷ്യന്നെന്നുവരെയും കെട്ടില്ലാകീർത്തികേൾക്കവ!
ജീവിപ്പതുണ്ടെന്നുവരേ കീർത്തികെട്ടോൻ നശിച്ചവൻ 11
കുരുവംശത്തിനൊത്തോരു ധർമ്മംനോക്കിനടക്കനീ
അനുരൂപംതന്റെ പൂർവ്വന്മാരെപ്പോലെ നടക്കെടൊ 12
ഭാഗ്യംജീവിപ്പു പാർത്ഥന്മാർ ഭാഗ്യംജീവിപ്പു കുന്തിയും
ഭാഗ്യംപുരോചനൻ ദുഷ്ടനിഷ്ടമൊക്കാതെ ചത്തുപോയ് 13
കുന്തിഭോജസുതാപുത്രർ വെന്തതായ്കേട്ടതേമുതൽ
ഗാന്ധാരേ! ഞാനൊരുവനെ നോക്കാൻപോലുമശക്തനായ്
കുന്തിയങ്ങിനെയാപ്പെട്ടിതെന്നു നാട്ടാരുകേൾക്കുകിൽ
പുരോചനന്റെമേല്ലേറ്റം കുരുതില്ലതയാരുമെ 15
പുരുഷവ്യാഘ്ര്യ! കേൾനിന്റെ കുറ്റമെന്നേ നിനയ്ക്കുമെ
അതിനാലവർ ജീവിച്ചെന്നതു നിൻകുറ്റനാശനം 16
സമ്മതിക്കുമഹാരാജ! പാണ്ഡുനന്ദനദർശനം
അവർജീവിച്ചിരിക്കുമ്പോൾ കേവലംകുരുനന്ദന! 17
പിതൃഭാഗം ഹരിപ്പാനായാവില്ലാവജ്രപാണിയും
അവർധർമ്മത്തിൽ നില്പോരാണെകമത്യമിയന്നവർ 18
തുല്യാംശമായ രാജ്യത്തിലധർമ്മത്താൽ നിരസ്തരാം
ധർമ്മം നീ ചെയ്യതാണെങ്കിലെൻപ്രിയം നീനടത്തുകിൽ
ക്ഷേമംനോക്കുകിലാപ്പാർത്ഥർക്കർദ്ധരാജ്യം കൊടുക്കണം

ഇരുന്നൂറെട്ടാമദ്ധ്യായം

ദ്രോണൻ പറഞ്ഞു

ധൃതരാഷ്ട്രഹിതംകാണും മന്ത്രത്തിന്നവരുത്തിയോർ
ധർമ്മാർത്ഥകീർത്തികൾക്കൊത്ത കൃത്യമോതീടവേണമെ
ഇനിക്കുമിതുതാൻപക്ഷം ഗാംഗേയൻ ചൊന്നവണ്ണമെ
ഭാഗിക്കേണം പാണ്ഡവർക്കങ്ങിതു ശാശ്വതധർമ്മമാം 2

പ്രിയംചൊല്ലുന്നൊരുവനെ ദ്രുപദന്നായയക്കണം
അവർക്കുവേണ്ടിവളരെ രത്നത്തോടൊത്തുഭാരത! 3

ചാർച്ചക്കായ് ദ്രുപദന്നേകാൻ വിത്തവുംകൊണ്ടുപോകണം
അവന്റെ ചേർച്ചയാലേറേറം വൃദ്ധിയുണ്ടെന്നുമോതണം 4

അങ്ങും ദുര്യോധനൻതാനും നന്ദിയുള്ളെന്നുമോതണം
ദ്രുപദൻ തന്നിലുംവീണ്ടും ധൃഷ്ടദ്യുമ്നനിലും നൃപ! 5

ചേർച്ചയ്ക്കുചിതവും പാരംവേഴ്ചയും തത്ത്വാർത്ഥം
ആശ്വസിപ്പിക്കണം പാർത്ഥരേയും മാദ്രേയരേയുമെ 6

നല്ലപൊന്നും പരംഭംഗിയുള്ള ഭൂഷണജാലവും
രാജേന്ദ്ര! നിൻചൊല്പടിക്കാദ്യേപതിക്കു കൊടുക്കണം 7

ഏവം ദ്രുപദപുത്രന്മാർക്കേവർക്കും ഭരതർഷഭ!
പാണ്ഡവന്മാർക്കുമവണ്ണം കന്തിയുള്ളും ചേർന്നിടുംവിധം 8

ഇത്ഥം പാണ്ഡവരോടൊത്താദ്രുപദൻ തന്നോടേറവും
സാന്ത്വംചൊല്ലിപ്പാണ്ഡവർതൻ പ്രയാണകഥചൊല്ലണം 9

ആ വീരന്മാർ സമ്മതിച്ചാൽപ്പോകേണം നല്ലസേനകൾ
പാണ്ഡവാനയനത്തിന്നായ് ഉഗ്രാസനവികർണ്ണരും 10

പിന്നെയാപ്പാണ്ഡവശ്രേഷ്ഠരങ്ങേറേറം സല്ക്കരിക്കവെ
പ്രകൃതിപ്രമദത്തോടും പിതൃസ്ഥാനത്തിരിക്കുമെ 11

ഇതാണഹോ മഹാരാജ! നിൻപുത്രർക്കുമവർക്കുമെ
യുക്തമാം നിലയീബ്ഭീഷ്മരൊത്തു വാഴ്കതുഭാരത! 12

കർണ്ണൻ പറഞ്ഞു

അർത്ഥമാനങ്ങളെ ക്കൊണ്ടിട്ടന്തരംഗസ്ഥരാമിവർ
ശ്രേയസ്സോർക്കുന്നതില്ലെന്തൊന്നിതിലും പരമത്ഭുതം 13
ദുഷ്ടമായ മനസ്സോടും ഗ്രുദ്ധമാം ബുദ്ധിയോടുമെ
നന്മയെന്നായ് ച്ചൊൽവതാകിൽസ്സമ്മതം ചെയ്തിടാംദ്ധ്രുവം
മിത്രങ്ങളല്ലർത്ഥകൃച്ഛ്രേ നന്മതിന്മയ്ക്കുകാരണം
ഏവർക്കും സുഖദുഃഖങ്ങൾ ദൈവകല്പനപോലയാം 15
ബുദ്ധിമാൻ ബുദ്ധികെട്ടോനും ബാലൻ വൃദ്ധനുമങ്ങിനെ
സഹായവാൻ നിസ്സഹായനിവർക്കു ഫലമൊക്കുമെ 16
കേംപ്പുണ്ടുപണ്ടുംബുവീചനെന്നു പേരായമന്നവൻ
ഉണ്ടായിരുന്നു മഗധമഹീശ്വരമഹാകുലെ 17
ഇന്ദ്രിയങ്ങളുമില്ലാതെ യുച്ഛ്വാസപരനാ നൃപൻ
സപ്തകായ്ത്തിലും മന്ത്രിസംസ്ഥനായിട്ടു നിന്നുപോൽ 18
തന്മന്ത്രിയാം മഹാകർണ്ണിയന്നേകേശ്വരനായിപോൽ
ബലം തനിയ്ക്കുന്നായിക്കണ്ടവമാനിച്ചിതാനവൻ 19
രാജോപഭോഗ്യമായീടും സ്വീരത്നധനസഞ്ചയം
എല്ലാം ഹരിച്ചിട്ടാമൂഢൻ നല്ലോരൈശ്വര്യമാർന്നുതെ 20
അതൊക്കനേടിയാലുമ്പുന്നേററം ലോഭംവളർന്നുപായ്
അവ്വണ്ണമെല്ലാം നേടീട്ടാരാജ്യം നേടാനൊരുങ്ങിനാൻ 21
ഇന്ദ്രിയങ്ങളുമില്ലാതെ യുച്ഛ്വസിക്കും നൃപന്നുടെ
രാജ്യംനേടാൻ പ്രയത്നിച്ചുനോക്കീട്ടും പററിയില്ലപോൽ
മറെറന്തുമന്നവന്നത്രേ രാജ്യതത്വം വിധികല്പിതം
അങ്ങെയ്ക്കും വിധികല്പിച്ചാൽക്കിട്ടും രാജ്യം മഹീപതെ! 23
ഏവരും നോക്കിനില്ക്കുന്നാൻ കൈവരും തവനിർണ്ണയം
വിഹിതം വേറെയാണെങ്കിൽ മോഹിച്ചാലും ഫലിച്ചിടാ
ഏവംനോക്കിയെടുത്താലും മന്ത്രത്തിൻ നന്മതിന്മകം
അറിഞ്ഞീടേണമേ ദുഷ്ടാദുഷ്ടന്മാരുടെ വാക്കുകം 25

ദ്രോണർ പറഞ്ഞു

അറിഞ്ഞുനിൻ ഭാവദോഷാലെന്തിതീച്ചൊന്നതെന്നുഞാൻ
ദുഷ്ട! നീ പാണ്ഡവന്മാരിൽ ദോഷംമോഷിപ്പതല്ലയൊ 26
കുരുക്കൾക്കഭിവൃദ്ധിയ്ക്കു ഹിതംചൊല്ലുന്നുകർണ്ണ' ഞാൻ
അതും നീ ദോഷമായോർപ്പു ഹിതമായതു ചൊല്ലെടൊ 27
ഞാനുരയ്ക്കും ഹിതംവിട്ടു താനേ മറെറാന്നുചെയ്യുകിൽ
ഏറെത്താമസമില്ലാതെ കുരുക്കൾ മുടിയും ദൃഢം 28

ഇരുന്നൂറെറാമ്പതാമദ്ധ്യായം

വിദുരൻ പറഞ്ഞു

രാജാവേ! തീർച്ചയായ്ശ്രേയസ്സോതണം തവബാന്ധവർ
കേൾക്കാത്തവനിലോ പക്ഷേ വാക്കുചൊന്നാൽ ഫലിച്ചിടാ
ഹിതമായ്പ്രിയമാം വാക്കുചൊല്ലിനാൻ കുരുസത്തമ!
ഭീഷ്മൻ ശാന്തനവൻ പക്ഷേ കൈക്കൊള്ളുന്നില്ലതിന്നു നീ
അവ്വണ്ണമേ ദ്രോണരേറെപ്പറഞ്ഞൂഹിത മുത്തമം
അതും രാധാസുതൻ കർണ്ണൻകാൺമൂനിന്നഹിതത്തിലായ്
ആലോചിച്ചിട്ടുകാണുന്നീലങ്ങെയ്ക്കാട്ടേറെ മിത്രമായ്
ഇപ്പുരുഷശ്രേഷ്ഠരിലും ബുദ്ധിമാനായൊരുത്തനെ 4
വയസ്സാലും ബുദ്ധിയാലും പഴക്കമെറിവാലുമെ
ഉടയോർനിങ്കലും തുല്യരിവർ പാണ്ഡവർതങ്കലും 5
ധർമ്മത്തിലും താണിടാത്തോർ സത്യത്തിങ്കലുമേ നൃപ!
ശ്രീരാമനെക്കാട്ടിലുമേ ഗയനെക്കാട്ടിലും ദൃഢം 6
മുമ്പൊരിക്കലുമാശ്രേയസ്സോതിടാത്തവരാണിവർ
നിന്നിൽത്തെററിവർ ചെയ്തെന്നായൊന്നിലും കണ്ടിടാദൃഢം
അവ്വണ്ണമുള്ളീമഹാന്മാർ കുറമററഭവാനിലും
സത്യശാലികളശ്രേയസ്സോർത്തിതെന്നു വരുന്നിതൊ 8

ബുദ്ധിമാന്മാർ നരശ്രേഷ്ഠരിഹലോകത്തിലിന്നിവർ
നിന്മൂലമായ് ചതിപ്പറഞ്ഞെന്നതായ്വന്നിടാട്ടധം 9
എന്നിനിക്കുണ്ടുറപ്പേറമിന്നുഹേ കുരുനന്ദന!
ധർമ്മജ്ഞരർത്ഥകാംക്ഷത്തിൽപ്പക്ഷം പറഞ്ഞിയുരച്ചിടാ 10
ഇതുതാൻ വലുതാം ശ്രേയസ്സിങ്ങെപ്പോന്നെൻമതം നൃപ!
ദുര്യോധനാദികം പരമങ്ങെക്കെങ്ങിനെ പുത്രരൊ 11
അച്ഛന്നമേ പാണ്ഡവരും പുത്രരാണില്ല സംശയം
അവർക്കഹിതമായ് മന്ത്രിച്ചീടും സത്തറിയാത്തവർ 12
ശ്രേയസ്സുകാണ്മതില്ലേതും നിയതം നിൻറെമന്ത്രികം
നിന്മക്കളിൽ വിശേഷം നീ കരുതുന്നെങ്കിലോ നൃപ! 13
ഉള്ളറിഞ്ഞിട്ടുള്ളോരിവർ വയ്യാ ശ്രേയസ്സുതുംദ്ധധം
ഇതിന്നിന്നീ മഹാത്മാക്കൾ മഹാദ്യുതികൾ ഭൂപതെ! 14
തുറന്നൊന്നും പറഞ്ഞില്ല നിന്നിഷ്ടപ്പടിയല്ലതും
അജയ്യരാപ്പാണ്ഡവന്മാരെന്നിപ്പോളിവർ ചൊല്ലിനാർ 15
അതേറെറം ശരിയങ്ങെയ്യായവരാൽഗ്ഗുണമാകണം
ശ്രീമാനാപാണ്ഡവൻവീരൻ സവ്യസാചിധനഞ്ജയൻ 16
ശക്രനാലും പോരിൽവെൽവാൻ ശക്യനാകുന്നതെങ്ങിനെ
നാഗായുതബലൻ ഭീമസേനൻ ഭീമപരാക്രമൻ 17
വാനവർക്കും പോരിൽവെൽവാൻ ശക്യനാകുന്നതെങ്ങിനെ
യമപുത്രോപമർപരം യമന്മാർ യുദ്ധദക്ഷിണർ 18
ജീവനിച്ചിപ്പോർക്കു വെൽവാൻ ശക്യരാകുന്നതെങ്ങിനെ
ധൃതികാരുണ്യമൊട്ടേറെ ക്ഷമ സത്യം പരാക്രമം 19
ഇവയൊക്കും ധർമ്മജനെജ്ജയിച്ചീടുന്നതെങ്ങിനെ
അവർക്കുതുണയാരാമനവർക്കോ മന്ത്രിമാധവൻ 20
സഹായം സാത്യകിയവർക്കെന്തസാദ്ധ്യം ജയിയ്ക്കുവാൻ
ശത്രുരൻ ദ്രുപദൻ പിന്നെസ്സ്യാലർ പാഞ്ചാലനന്ദനർ 21
ധൃഷ്ടദ്യുമ്നാദിവീരന്മാരവർക്കമിതവിക്രമർ
അജയ്യരവരെന്നോർത്തും മുമ്പവർക്കിഹഭാരത! 22

അവകാശംപാർത്തുമങ്ങു ധർമ്മംപോലെ നടക്കുക
പുരോചനൻചെയ്ത നിൻെറ പെരുതാം ദുഷ്ടശസ്ത്രിനേ 23
പാണ്ഡവാനുഗ്രഹംകൊണ്ടു കഴികിക്കളയേണമേ
അവർക്കനുഗ്രഹം ചെയ്തതിവിടെ സ്വകുലത്തിനും 24
ജീവനേകും ധർമ്മമത്രേ ക്ഷത്രിയർക്കും വളർച്ചയാം
ദ്രുപദക്ഷ്മാപതിമഹാൻനോം വൈരംചെയ്ത വെച്ചവൻ 25
അവനെപ്പാട്ടിൽ വെക്കുന്നതീപ്പക്ഷത്തിനുവൃദ്ധിയാം
ബലവാന്മാർ പാണ്ഡവന്മാർ ബഹുപേരവനീപതേ! 26
കൃഷ്ണനുള്ളപുറത്തെല്ലാം കൃഷ്ണൻനില്ക്കുംപുറം ജയം
സാമംകൊണ്ടിട്ടു സാധിയ്ക്കാവുന്ന കായ്കും ധരാപതേ! 27
ദൈവംകെട്ടോൻ വിഗ്രഹത്താൽച്ചെയ്യാനാരുദ്യമിച്ചിടും
പാർത്ഥർ ജീവിപ്പതായ്കേട്ടീപ്പൌരജാനപദവ്രജം 28
കാണ്മാൻ കൊതിച്ചുനില്ക്കുന്നു പ്രിയംചെയ്കു ജനാധിപ!
ദുര്യോധനൻ കർണ്ണനേവം പിന്നെഴുകുനി സൌബലൻ 29
ദുർബുദ്ധികളധർമ്മിഷ്ഠർ മൂഢർ കേൾക്കായ്തതൊഴി
ഗുണവാനാം ഭവാനോടുമുന്നമേ ചൊല്ലിഞാൻ നൃപ! 30
ദുര്യോധനൻെറ തെറ്റാലീനാട്ടാരൊക്കെ മുടിഞ്ഞിടും

ഇരുനൂറ്റിപത്താമദ്ധ്യായം

ധൃതരാഷ്ട്രൻ പറഞ്ഞു

വിദ്വാൻ ശാന്തനവൻ ഭീഷ്മൻ ദ്രോണൻ ബ്രഹ്മർഷിമുഖ്യനും
നിയ്മമവ്വണ്ണമെന്നോടുഹിതമേറുമുരയ്ക്കുതാം 1
ആവീരരായ കൌന്തേയർ പാണ്ഡുവിന്നെപ്രകാരമോ
അപ്രകാരംതന്നെ ധർമ്മാലിനിയ്ക്കും മക്കളാം ദ്വയം 2
എന്നക്കൊംക്കേത്തുവിധമീ രാജ്യം വിഹിതമാവതോ
അതേവിധം പാണ്ഡവർക്കുമതിനില്ലൊരു സംശയം 3

ക്ഷത്താവേ! പോയ്ക്കൊണ്ടുവരികവരെസ്സല്ലരിച്ചുനീ
അമ്മയൊന്നിച്ചഴകെഴും കുട്ടിയൊന്നിച്ചു ഭാരത! 4
ഭാഗ്യം ജീവിച്ചു കൌന്തേയർ ഭാഗ്യം ജീവിച്ചു കുന്തിയും
ഭാഗ്യം ദ്രൌപദിയേ നേടീ യോഗ്യരാമാമഹാരഥർ 5
ഭാഗ്യംവൃഷ്ണി നമുക്കിപ്പോൾ ഭാഗ്യം ചത്തുപുരോചനൻ
ഭാഗ്യമെൻറെ മഹാദുഃഖമൊക്കയും നീങ്ങിസന്മതേ 6

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ഉടനേപോയി വിദുരൻ ധൃതരാഷ്ട്രൻറെയാജ്ഞയാൽ
യജ്ഞസേനന്നുമാപ്പാണ്ഡുപുത്രരും വാണിടുന്നിടം 7
ദ്രൌപദിയ്ക്കും പാണ്ഡവർക്കും യജ്ഞസേനന്നുമേപരം
പലമാതിരിവിത്തൌഘം രത്നമെന്നിവയൊത്തുതാൻ 8
അവിടെച്ചെന്ന ധർമ്മജ്ഞൻ ധർമ്മശാസ്ത്രവിചക്ഷണൻ
ന്യായപ്രകാരം ദ്രുപദന്നുപനെച്ചെന്ന കണ്ടുതേ 9
അദ്ദേഹവും വിദുരരെ സ്വീകരിച്ചു യഥാവിധി
മയ്യാദപോലേ കുശലപ്രശ്നവും ചെയ്തു തങ്ങളിൽ 10
പാണ്ഡുപുത്രരെയും കണ്ടിതവൻ ഗോവിന്ദനേയുമേ
സ്നേഹത്തോടും പുണർന്നോതിയവരോടങ്ങനാമയം 11
മുറയ്ക്കായവർ ചെയ്യുന്ന പൂജയേറ്റിട്ടു ബുദ്ധിമാൻ
ധൃതരാഷ്ട്രൻ ചൊന്നവണ്ണം സ്നേഹമുൾക്കൊണ്ടുവീണ്ടുമേ 12
ആപ്പാണ്ഡുസുതരോടായിച്ചൊതിച്ചു താനനാമയം
പലമാതിരി രത്നങ്ങളം വസുജാലവുമേകിനാൻ 13
പാണ്ഡവന്മാർക്കുമാക്കുന്തീദേവിയ്ക്കും പാഞ്ചാലിയ്ക്കുമേ
ദ്രുപദൻറെ സുതന്മാർക്കും കുരുക്കളുരുമ്പടി 14
പറഞ്ഞുപിന്നെ മതിമാൻ പരം വിനയമാണ്ടവൻ
കണ്ണനും പാണ്ഡവന്മാരും കേൾക്കേ ദ്രുപദനോടവൻ 15

വിദുരൻ പറഞ്ഞു.

രാജാവേ! മന്ത്രിവരരും മക്കളുംചേർന്ന കേൾക്കണം
ധൃതരാഷ്ട്രൻ ഭവാനോട സസുതാമാത്യബാന്ധവൻ 16

വീണ്ടുംചൊല്ലുന്നു കുശലം നന്ദിപൂണ്ടു മഹീപതേ!
ഏറെമീച്ചാർച്ചകൊണ്ടിട്ടു നന്ദിയുള്ളുണ്ടു മന്നവ! 17
മുറവും കെയൂരവരൊടൊത്തു ഭീഷ്മരും പുനരങ്ങിനെ
മഹാപ്രാജ്ഞൻ ഭവാനോട്ടു ചോദിച്ചു കുശലംപരം 18
ഭരദ്വാജൻ മഹാപ്രാജ്ഞൻ ദ്രോണൻ നിൻ തോഴരാമവൻ
തഴുകിക്കൊണ്ടു നിന്നോടുചോദിച്ചു കുശലംപരം 19
പാഞ്ചാല്യ! നിൻ ചാർച്ചയേറെ ധൃതരാഷ്ട്രനരാധിപൻ
കൃതാർത്ഥനായെന്നോർക്കുന്നു മറവുള്ള കുരുവീരരും 20
രാജ്യലാഭവുമത്രയ്ക്കു സന്തോഷകരമല്ലെടോ
യജ്ഞസേന! ഭവാനോട്ടു ചാർച്ചയായതുപോലിഹ 21
ഇതറിഞ്ഞുഭവാൻ പാണ്ഡുസുതന്മാരെയയയ്ക്കണം
പാണ്ഡുനന്ദനരെക്കാണ്മാൻ കൈയരവർക്കേറെമാഗ്രഹം 22
ഏറെനാളായ് വേർപിരിഞ്ഞു നിന്നോരാണീ നരർഷഭർ
പുരംകാണ്മാൻ കൊതിക്കുന്നുണ്ടവ്വണ്ണം കുന്തിതാനുമെ 23
കൃഷ്ണയാദ്രൌപദിയെയും കുരുനാരികളേവരും
കാണ്മാൻ കൊതിച്ചുംനില്ക്കുന്നു പൌരരും നാട്ടുകാരുമെ 24
എന്നാലങ്ങീപ്പാണ്ഡവർക്കു സമ്മതം നല്കിടേണമെ
ഭായ്മയോടൊത്തു യാത്രയ്ക്കിന്നതിനാണെന്റെയാഗ്രഹം 25
പാണ്ഡവന്മാരെയങ്ങുന്നു വിട്ടയക്കുന്നതാകിലൊ
ധൃതരാഷ്ട്രന്റെ പാർശ്വത്തെയ്ക്കുടനേ ഞാനയക്കുവൻ 26
കുന്തിയോടും കൃഷ്ണയോടും കൌന്തേയന്മാർ വരുംദ്ധ്രുവം

ഇരുനൂറിരുപ്പതിനൊന്നാമദ്ധ്യായം

ദ്രുപദൻ പറഞ്ഞു

സത്യമാണിന്നു വിദുര! ബുദ്ധിമാൻ നീ പറഞ്ഞതും
ഈച്ചാർച്ചകൊണ്ടു സന്തോഷം വായ്ച്ചുനില്പുണ്ടിനിക്കുമെ

യുക്തമത്രേ മഹാന്മാരാമിവർക്കുള്ളോരു യാത്രയും
പക്ഷേ ഞാനിന്നിതോത്തന്നതോർക്കുമ്പോൾ ഭംഗിയായ്തീരാ
എപ്പോഴോ നിരൂപിക്കുന്ന കുന്തീപുത്രൻ യുധിഷ്ഠിരൻ
ഭീമാർജ്ജുനന്മാരുമേവം യമന്മാരായ വീരരും 3
രാമകൃഷ്ണന്മാരുമെന്നാലപ്പോൾപ്പോകട്ടെ പാണ്ഡവർ
പുരുഷവ്യാഘ്രരിവരാണിവർക്കു ഹിതകാരികം 4

യുധിഷ്ഠിരൻ പറഞ്ഞു

അങ്ങുക്കു പരതന്ത്രന്മാർ ഞങ്ങളും കൂട്ടുകാരുമെ
നന്ദിച്ചു ഞങ്ങളോടോത്തും വണ്ണമേ ചെയ്യുകൊള്ളുമെ 5

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ഉടൻചൊന്നാൻ വാസുദേവൻ ഗമനം മമസമ്മതം
സപ്തധർമ്മജ്ഞനായീടും ദ്രുപദന്നെന്തുവാൻമതം 6

ദ്രുപദൻ പറഞ്ഞു

എന്തുചിന്തിച്ചിടുന്നുണ്ടോ ദാശാർഹൻ പുരുഷോത്തമൻ
കാലോചിതാലോചനയിങ്ങതിനിയ്യുതിസമ്മതം 7
യോഗ്യരാകുന്ന പാർത്ഥന്മാരിനിയ്യിന്നെപ്രകാരമൊ
അപ്രകാരംതന്നെയാണു വാസുദേവന്നുമേപരം 8
അത്രയ്യുകരുതുന്നില്ലാ പാണ്ഡുപുത്രൻ യുധിഷ്ഠിരൻ
എത്രക്കിവർക്കു കുശലമോർക്കുന്നു കേശിസൂദനൻ 9

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

പിന്നെയാദ്രുപദൻ തന്റെ സമ്മതത്തോടുകൂടവെ
പാണ്ഡവന്മാരുമക്കൃഷ്ണൻതാനും വിദുരരും വിഭോ! 10
പാഞ്ചാലിയേയുംകയ്യുണ്ടു പുകഴും കുന്തിയേയുമെ
വിനോദമായ് സ്സുഖത്തോടും ഹസ്തിനാപുരിപൂകിനാർ 11
അവർവന്നെന്നുകേട്ടിട്ടു ധൃതരാഷ്ട്രൻ നരേശ്വരൻ
എതിരേറ്റു പാണ്ഡവരെക്കൌരവന്മാരെ വിട്ടുടൻ 12
വികർണ്ണനാം വീരനേയും ചിത്രസേനനെയും നൃപ!
ദ്രോണാചാര്യനെയും ശാരദ്വതനാം കൃപനേയുമെ 13

അവരോടൊത്തുചേർന്നിട്ട ശോഭയാർന്നാമഹാബലർ
ഹസ്തിനാപുരിയുംപുക്കാർ മെല്ലവേ പാണ്ഡുനന്ദനർ 14
കൌതുകഫലത്താൽ നഗരമുജ്ജ്വലിച്ചവിധത്തിലായ്
അവിടെപ്പാണ്ഡുതനയർ ശോകക്ലേശംകെട്ടംവിധം 15
ഉച്ചത്തിലും മെല്ലെയായും പൌരന്മാർക്കിഷ്ടകാരികം
പറയുംവാക്കുകേൾക്കായീ പാണ്ഡവർക്കുസുഖപ്രദം 16
ഇതാവരുന്ന ധർമ്മജ്ഞനാകുമപ്പുരുഷോത്തമൻ
സ്വന്തംദായാദരെപ്പോലെ ധർമ്മാൽ നമ്മെബ്ഭരിപ്പവൻ
ജനപ്രിയൻ പാണ്ഡുകാട്ടിൽ നിന്നെത്തുംവണ്ണമിപ്പൊഴെ
നമ്മൾക്കിഷ്ടം ചെയ്യുവാനായിവൻ വന്നതസംശയം 18
നമ്മൾക്കിപ്പോൾത്തന്നെയേറ്റം പ്രിയംചെയ്യുന്നതിങ്ങി—
(വൻ
വീണ്ടുമീപ്പുരിയിൽക്കുന്തീപുത്രർ വന്നതുകാരണം 19
ദാനം ഹോമം തപമിവനുനം നാം ചെയ്തിരിക്കിലൊ
അപ്പുണ്യത്താൽപ്പാണ്ഡവന്മാരിവർ നൂറാണ്ടുവാഴണം 20
ധൃതരാഷ്ട്രനേറയും ഭീഷ്മൻതന്നേറയും പിന്നെയായവർ
പാദാഭിവാദനംചെയ്യ മറവുപൂജ്യരുടേയുമെ 21
അടച്ചുനാട്ടുകാരോടും കുശലം ചൊല്ലിവെച്ചവർ
ധൃതരാഷ്ട്രാജ്ഞകയ്ക്കൊണ്ടു മന്ദിരങ്ങൾ കരേറിനാർ 22
ഒട്ടുകാലംവിശ്രമിച്ച പാർത്തിട്ടാബ്ബ്രഹ്മശക്തരെ
വരുത്തിധൃതരാഷ്ട്രോർവ്വീപതി ശന്തനുപുത്രനും 23

ധൃതരാഷ്ട്രൻ പറഞ്ഞു

ഭ്രാതാക്കളൊത്തു നീ കേൾക്കകൌന്തേയ! മമഭാഷിതം
പാണ്ഡവപ്രസ്ഥമാണ്ടാലും വീണ്ടും തമ്മിൽപ്പിണങ്ങൊലാ
നിങ്ങളായവിടെപ്പാർത്താലാക്രമിയ്ക്കില്ലൊരുത്തനും
ഇന്ദ്രൻ വാനവരെപ്പോലെ പാർത്ഥൻ രക്ഷിച്ചിരിക്കവെ 25
പാണ്ഡവപ്രസ്ഥമാണ്ടാലു മർജ്ജുനരാജ്യം ഭരിച്ചിനി

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ആവാക്കിനെ സ്വീകരിച്ചു ന്യായനെക്രുപ്പിയായവർ 26

അപ്പോഴാരകാനനത്തേക്കു പുറപ്പെട്ടാർ നരശ്രേഷ്ഠർ
അർജ്ജുനരാജ്യത്തെയും വാങ്ങിഖാണ്ഡവപ്രസ്ഥമേറിനാർ
കൃഷ്ണൻ മുമ്പായായവിടെപ്പാണ്ഡവന്മാരണഞ്ഞുടൻ
വിണ്ണെന്നപോലചൃതന്മാർ മണ്ഡനം ചെയ്തിതാസ്ഥലം 28
പിന്നെപ്പുണ്യപ്രദേശത്തു ശാന്തികർമ്മം കഴിച്ചവർ
ദ്വൈപായനാജ്ഞയ്ക്ഷമൊട്ടും തീർപ്പിച്ചു പട്ടണത്തിനേ 29
കടൽപോലാഴമുള്ളോരു കിടങ്ങുകളുമങ്ങിനേ
കട്ടിയായംബരത്തിങ്കൽ മുട്ടീടും കോട്ടയങ്ങിനെ 30
ശുഭ്രാഭ്രചന്ദ്രസദൃശമായ് പ്രകാശിച്ചിടുംവിധം
നാഗങ്ങളാൽബ്ഭോഗവതിപോലെ ശോഭിച്ചുതാപ്പുരം 31
ദ്വിപക്ഷഗരുഡാകാരദ്വാരങ്ങൾ മണിമേടകൾ
അഭ്രപ്രഭാമന്ദിരങ്ങൾക്കൊത്തവൻഗോപുരങ്ങളും 32
അദ്ദേമായുലവിധം ശസ്ത്രരക്ഷകളൊത്തഹോ
ദ്വിജിഹ്വനാഗസദൃശശക്തിജാലവുമായുധം 33
അഭ്യാസമേറിടും കാവല്ക്കാരുമായഴകാർന്നഹോ
തീക്ഷ്ണാങ്കുശം മുൾത്തടികൾ യന്ത്രജാലങ്ങളും പരം 34
ഇരിമ്പുചക്രങ്ങളുമായ്പ്പ്രാരം ശോഭിച്ചിതാപ്പുരം
വീതിയേറും പാതയുമായ്ദ്വേഷാബാധയെന്നിയേ 35
പലമാതിരിയിൽശ്ശുഭ്രഭവനങ്ങൾ നിരക്കവേ
ഇന്ദ്രലോകംപോലെയേറമിന്ദ്രപ്രസ്ഥം വിളങ്ങിതേ 36
മിന്നൽപ്രഭകളൊത്തിട്ട ചിന്നം മേഘൌഘസന്നിഭം
രമ്യമാമാപ്രദേശത്തു കൈരവേന്ദ്രന്റെ മന്ദിരം 37
പൂങ്കാവോടൊത്തു ശോഭിച്ചു യക്ഷരാജഗൃഹോപമം
സർവ്വവേദവിദശ്രേഷ്ഠന്മാരവിടെയ്ക്കെത്തി ദ്രുസുരർ 38
സർവ്വശാസ്ത്രവിദശ്രേഷ്ഠന്മാർ പാർപ്പുറപ്പിച്ചു കൂടിനാർ
നാനാദേശത്തിൽനിന്നെത്തീ ധനാർത്ഥികൾ വണിഗ്ജനം
സർവ്വശില്പികളും വന്നിട്ടവിടെപ്പാർത്തുകൂടിനാർ
നല്ലൊരുദ്യാനജാലങ്ങൾ നഗരത്തിന്നുചുറുമേ 40

തേന്മാവാമ്രാതകംനീപമശോകം നല്ല ചമ്പകം
നാഗപ്പുന്നാഗകം പുന്നപിന്നെ നല്ലപുലാവുകം 41
പയൻപനതമാലങ്ങൾ കൈനാറികളെരഞ്ഞികം
ചന്തമേറും പൂക്കളും നല്ലായ്ക്കളും തുങ്ങിയങ്ങിനേ 42
നെല്ലിപാച്ചോററിയങ്കോലം നല്ല പൂക്കളുമായിഹ
ഞാറപാടലകുബ്ജങ്ങൾ പരം നല്ലൊരു മുല്ലകം 43
കരവീരം പാരിജാതം മറവുമോരോ മരങ്ങളും
എന്നുംപൂത്തും കാച്ചുമോരോ പക്ഷിജാലങ്ങളാർന്നുമേ 44
മദിച്ചാടുന്ന മയിലും കുകം കയിലുമങ്ങിനേ
കണ്ണാടിപ്പുരയും നാനാജാതിവല്ലീഗൃഹങ്ങളും 45
ചിത്രഗേഹങ്ങളും പാരം കൃത്രിമാചലഭേദവും
നല്ലവെള്ളംനിറഞ്ഞെന്നും കാണുമോരോ കുളങ്ങളും 46
ആമ്പലും താമരകളും മണക്കും പല പൊയ്കകം
അന്നംകാരണ്ഡവം ചക്രവാകമെന്നിവയൊത്തഹോ 47
അഴകേറും പുഷ്കരിണീജാലവും പലമാതിരി
വല്ലതാകും തടാകങ്ങളഴകുള്ളവയങ്ങിനേ 48
ഇതൊക്കയുള്ളൊരാപ്പുണ്യജനം വാഴുന്നൊരാസ്ഥലേ
പാർക്കുന്ന പാണ്ഡവന്മാർക്കുവായ്ക്കും പ്രീതിവളർന്നുതേ 49
ഭീഷ്മനും ദ്രുപനും ധർമ്മപുത്രനേയിങ്ങയയ്ക്കയാൽ
ഖാണ്ഡവപ്രസ്ഥദേശത്തു പാണ്ഡവന്മാർ വസിച്ചുതെ 50
ഇന്ദ്രസന്നിഭരായോരീയഞ്ചുപേർവന്നു വാണതിൽ
നാഗങ്ങളാൽ ബ്ഭോഗവതിപോലെ ശോഭിച്ചിതാപ്പുരം 51
അവരെത്തത്രവാഴിച്ചു രാമനോടൊത്തു കേശവൻ
പാണ്ഡവാനനുജ്ഞയുംവാങ്ങി ദ്വാരകയ്ക്കുഴനെള്ളിനാൻ 52

ഇരുന്നൂറിപ്പന്ത്രണ്ടാമദ്ധ്യായം

ജനമേജയൻ പറഞ്ഞു

ഇത്രമിന്ദ്രപ്രസ്ഥരാജ്യമേറുകൊണ്ടു തപോധന!
അതിന്നുശേഷമായെന്തു ചെയ്തിതാപ്പാണ്ഡുനന്ദനർ 1

അവരേറ്റം സത്യവാന്മാരെന്റെ പൂർവ്വപിതാമഹർ
അവരെക്കൃഷ്ണയാം പത്നിയന്നവർത്തിച്ചതെങ്ങിനെ 2
ഒക്കയും വിസ്തരിച്ചിട്ടുകേൾക്കുവാനുണ്ടൊരാഗ്രഹം
കൃഷ്ണചേരുമവർക്കുള്ളൊരന്യോന്യ ചരിതക്രമം 3

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ധൃതരാഷ്ട്രാനുമതരായ് കൃഷ്ണയോടൊത്തു പാണ്ഡവർ
രമിച്ചിതിന്ദ്രപ്രസ്ഥത്തിൽ രാജ്യംനേടിപ്പരന്തപർ 4
കൈവശം വന്നരാജ്യത്തെസ്സത്യസന്ധൻ യുധിഷ്ഠിരൻ
ധർമ്മപ്രകാരം പാലിച്ചു സോദരന്മാരുമൊത്തഹോ 5
ജിതവൈരികൾ ധീമാന്മാർ സത്യധർമ്മം വിടാതവർ
പരമാനന്ദമുൾക്കൊണ്ടു തത്രപാർത്തിതുപാണ്ഡവർ 6
പൌരകാര്യങ്ങളൊക്കേയും നടത്തിപുരുഷർഷഭർ
രാജാക്കൾകുതകീടുന്നോരധികാരത്തിൽ മേവിനാർ 7
ആ മഹാത്മാക്കളീവണ്ണം മേവിപ്പോരും ദശാന്തരെ
ഒരിക്കൽ നാരദമുനിയവിടെയ്ക്കെഴുനെള്ളിനാൻ 8
രമ്യമാംതന്റെ പീഠത്തെയവനേകീയുധിഷ്ഠിരൻ
ഇരുന്നശേഷം ദേവർഷിക്കർഘ്യം താനേയഥാവിധി 9
കൊടുത്തുധീമാനവനു നിവേദിച്ചിതുരാജ്യവും
അപ്പൂജയെ സ്വീകരിച്ചു നന്ദികൊണ്ടു മാമുനി 10
ആശീർവ്വാദം ചെയ്തവനോടിരിക്കാനരുളീടിനാൻ
സമ്മതത്തോടമരികിലിരുന്നിതു യുധിഷ്ഠിരൻ 11
ഭഗവാൻ വന്നവിവരമറിയിച്ചിതു കൃഷ്ണയെ
അതുകേട്ടാ ദ്രൌപദിയും ശുചിയായ് ശ്രദ്ധയോടടൻ 12
ചെന്നുപാണ്ഡവരൊന്നിച്ചു നാരദൻ വാണിടുന്നിടം
ദേവർഷീന്ദ്രന്റെ തൃക്കാലുവന്ദിച്ചാധർമ്മചാരിണി 13
കൈകൂപ്പി വിനയത്തോടും നിന്നാളാദ്രുപദാത്മജ
അവൾക്കും സത്യവാക്കാകും ധർമ്മജ്ഞൻ മുനിസത്തമൻ 14

പലമാതിരിയാശിസ്സു കൊടുത്തിട്ടഥ നാരദൻ
പോയാലുമെന്ന കല്പിച്ചാൻ ഭഗവാനവളോടടൻ 15
കൃഷ്ണപോയ്ക്കണ്ടതിൽപ്പിന്നെധർമ്മജാദികളോടവൻ
ഏവരോടും വിവിക്തത്തിലരുളീ ഭഗവാൻമുനി 16

നാരദൻ പറഞ്ഞു

നിങ്ങൾക്കെല്ലാർക്കുമിക്കൃഷ്ണധർമ്മപത്നിയശസ്വിനി
ഭേദം നിങ്ങൾക്കിതിൽപ്പറ്റാതാവാൻ നീതിനടത്തണം 17
മുന്നംസുന്ദോപസുന്ദന്മാരൊരുമ്പാട്ടുള്ള സോദരർ
ത്രിലോകത്തിലവദ്ധ്യന്മാരന്നേന്യാന്യം ചേർന്നുമേവിനാർ
ഒരേരാജ്യം ഭവനമൊന്നൊരേശയ്യാസനങ്ങളും
എന്നാൽത്തിലോത്തമാമൂലമന്നേന്യാന്യം കൊന്നിതായവർ
അതിനാൽസ്സൌഹൃദം കാപ്പിനന്നോന്യപ്രീതിസാധനം
ചരിത്രംനിങ്ങൾക്കുപറ്റാതെ കാത്തിടേണം യുധിഷ്ഠിര! 20

യുധിഷ്ഠിരൻ പറഞ്ഞു

സുന്ദോപസുന്ദരവരരാക്ഷസേപുത്രർ മാമുനെ!
തമ്മിൽ ചരിത്രംവന്നതെന്തിനന്നേന്യാന്യം കൊന്നതെ–
(ങ്ങിനെ 21
അപ്സരോ ദേവതാകന്യയാർക്കുള്ള വധം തിലോത്തമ
അവളിൽ കാമമാർന്നല്ലോ തമ്മിൽക്കൊന്നതുമായവർ 22
ഇതൊക്കയുണ്ടായവിധം വിസ്തരിച്ചു മഹാമുനെ!
കേൾപ്പാനുണ്ടാഗ്രഹം ബ്രഹ്മൻ പെരുത്തുണ്ടിഹ കൌതുകം

ഇരുന്നൂററിപ്പതിമൂന്നാമദ്ധ്യായം

നാരദൻ പറഞ്ഞു

ഭ്രാതാക്കന്മാരുമൊന്നിച്ചു കേട്ടുകൊൾകയുധിഷ്ഠിര!
മുറക്കു വിസ്തരിച്ചോതാമീപ്പുഴക്കഥയിന്നുഞാൻ 1
ദൈത്യൻ ഹിരണ്യകശിപുവിന്റെ വംശത്തിൽ മുന്നമെ
നികുംഭനെന്ന ദൈത്യേന്ദ്രനുണ്ടായീജസ്വിശൂരനും 2

അവന്റെ മക്കളായുണ്ടായ്നീരന്മാർ ഭീമവിക്രമർ
സുന്ദോപസുന്ദന്മാരെന്ന ദൈത്യന്മാർ ക്രൂരബുദ്ധികം 3
ഒരേനിശ്ചയമുംക്കൊണ്ടോരേകകായ്ത്തിനൊത്തവർ
സമദുഃഖസുഖന്മാരായ് സമംപാർത്തീടിനാരവർ 4

ഒന്നിച്ചല്ലാതെ ഭക്ഷിക്കില്ലൊന്നിച്ചേ സല്പപിച്ചിട്ട
അന്നേന്നാന്നസ്നേഹിതരവരന്നേന്നാന്നം പ്രിയവാദികം 5
ഏകശീലന്മാരവരങ്ങേകൻ രണ്ടായിട്ടം വിധം
വളർന്നാരവർ കായ്ങ്ങൾക്കൊന്നിച്ചെന്നും മുതിർന്നവർ 6

ത്രൈലോകൃം കീഴടക്കീടാൻ കരുതീട്ടൊത്തുറച്ചവർ
ദീക്ഷകൈക്കൊണ്ടു വിന്ധ്യാദ്രിപുക്കു ഘോരം തപിച്ചുതെ 7
ഒട്ടേറെവളരെക്കാലം തപംകഷ്ടാണ്ടു മേവിനാർ
പൈദാഹങ്ങൾ സഹിച്ചുണ്ടു ജടാവല്ക്കലധാരികം 8
ചളിമെയ്യിൽപ്പിരണ്ടിട്ട വായുഭക്ഷണമാർന്നവർ
സ്വമാംസം ചെത്തിഹോമിപ്പോർപ്പാദാംഗ്നിയിൽനി-
(ല്ലവർ 9

കൈപൊക്കിക്കണ്ണടയ്ക്കാതെയേറെക്കാലം വ്രതസ്ഥരായ്
ഏറെനാളായവർക്കുള്ള തപസ്സാൽച്ചൂടുപെട്ടഹൊ 10
പുകകക്കീ വിന്ധ്യശൈലമതൊരത്ഭുതമായിതെ
അവർചെയ്യും ഘോരതപംകണ്ടു പേടിച്ചുദേവകം 11
തപോഭംഗം വരുത്തീടാൻ പല വിഘ്നങ്ങൾ ചെയ്തുതേ
പ്രലോഭിപ്പിച്ചു രത്നങ്ങൾ പെണ്ണുങ്ങളിവയാൽപരം 12
വ്രതഭംഗം ചെയ്തതില്ലാ സുമഹാവ്രതമേതുമേ
പിന്നെമായകം കാണിച്ചാരന്നായോഗ്യരിൽ വാനവർ 13
അവർക്കെഴും സോദരികളുമ്മമാർ സ്വജനങ്ങളും
സ്ഥലമേന്തിനരക്ഷസ്സു കുത്തിവാഴിച്ചിടുമ്പൊഴേ 14
കേശമാഭരണം വസ്ത്രമിവയൊക്കെക്കിഴിഞ്ഞഹോ
രക്ഷിച്ചുകൊൾകെന്നവരെ വിളിച്ചുച്ചൈരഴുതേ 15

വ്രതഭംഗം ചെയ്തതില്ലാസ്സമഹാവ്രതരേതുമേ
ഇരുപേരിലൊരാൾപോലും ക്ഷോഭാർത്തികൾ പെടാഞ്ഞ
[തിൽ 16
മറഞ്ഞിതാസ്സൗജനവുമവിടെക്കണ്ട ഭ്രതവും
പിന്നെപ്പിതാമഹൻതന്നെ വന്നാദ്ദൈത്യേന്ദ്രരൊട്ടടൻ 17
വരംതരാമെന്ന ചൊന്നാൻപരം ലോകഹിതൻ പ്രഭ
അപ്പോൾസ്സുന്ദോപസുന്ദന്മാർ ഭ്രാതാക്കൾ ദൃഢവിക്രമർ 18
പിതാമഹസ്വാമിയെക്കണ്ടങ്ങു കൈക്കൂപ്പിനിന്നതേ
ബ്രഹ്മാവിനോടണർത്തിച്ചു നിർമ്മായമവരൊപ്പമേ 19
പിതാമഹൻ ഞങ്ങളുടെ തപസ്സാൽ പ്രീതനെങ്കിലോ
മായാവിത്തുക്കളുസ്രഷ്ടർ ശക്തന്മാർ കാമരൂപികൾ 20
ഞങ്ങളേവംനിൻ പ്രസാദാലമരന്മാരുമാവണം

ബ്രഹ്മാവു പറഞ്ഞു

അമരത്വമൊഴിച്ചൊക്കെ നിങ്ങൾ ചൊന്നവിധംവരും 21
അമരപ്രായരാം മൃത്യുമാശ്രമൊന്ന വരിയ്ക്കുവിൻ
പ്രഭുത്വംനേടുവാൻ നിങ്ങൾ വൻതപംചെയ്തതല്ലയോ 22
അതുകാരണമീനിങ്ങൾക്കമരത്വം വിധിച്ചിടാ
ത്തൈലോക്യം കീഴടക്കീടാനല്ലോ നിങ്ങൾ തപിച്ചതും 23
അതിനാൽദ്ദൈത്യരേ! നിങ്ങൾക്കീക്കാമം നല്കുയില്ലഞാൻ

സുന്ദോപസുന്ദന്മാർ പറഞ്ഞു

ത്രൈലോക്യത്തിലെഴും നാനാചരാചരഗണങ്ങളിൽ 24
മൃത്യുവൊന്നാലുമൊക്കൊല്ലാ ഞങ്ങൾക്കന്യോന്യമെന്നിയേ

ബ്രഹ്മാവു പറഞ്ഞു

പ്രാർത്ഥിച്ചപോലെയീക്കാമം നിങ്ങൾക്കേകുന്നതുണ്ടുഞാൻ
മൃത്യുകല്പിതമീവണ്ണമെത്തും നിങ്ങൾക്കു കേവലം

നാരദൻ പറഞ്ഞു

ബ്രഹ്മദേവനവർക്കേവം വരമേകിപ്പിതാമഹൻ 26
തപസ്സുംമതിയാക്കിച്ചാബ്രഹ്മലോകം കരേറിനാൻ

വരങ്ങൾനേടിദ്ദൈത്യേന്ദ്രരവർ സോദരരൊപ്പമേ 27
സർവ്വലോകർക്കുവദ്ധ്യന്മാരായി സപ്തഗ്രഹമെത്തിനാർ
തന്നിഷ്ടമാം വരംനേടി വന്നോരാദ്ധീരവീരരേ 28
സുഹൃജ്ജനങ്ങളൊക്കേയും കണ്ടേറ്റം നന്ദിയാണ്ടുതേ
ജടമാറഴീട്ടായവരങ്ങുടൻ പൊന്മുടി ചാർത്തിനാർ 29
പരമാഭരണത്തോടും വരവസ്തുമണിഞ്ഞവർ
അകാലചന്ദ്രോത്സവവുമവർ ശ്ലോഷിച്ചിതെപ്പൊഴും 30
നിത്യപ്രമോദമാണ്ടോരാദ്ദൈത്യർതൻ മിത്രവർഗ്ഗവും
ഭക്ഷിയ്ക്കുകങ്ങനുഭവിയ്ക്കുക നൽക രമിയ്ക്കുക 31
കുടിയ്ക്കുപാട്ടുകെന്നേവം ശ്ലോഷമായ് വീട്ടതോറുമെ
കൈകൊട്ടിയാർക്കും ശബ്ദത്തോടൊത്താശ്ലോഷത്തൊടു–
(പ്പൊഴും 32
ഹൃഷ്ടപ്രമുദിതപ്രായമായിതാദ്ദൈത്യപത്തനം
കാമരൂപികളാം ദൈത്യർക്കോരോ കേളീവിധങ്ങളാൽ 33
ക്രീഡിച്ചൊട്ടേറെ വർഷങ്ങളൊരുനാൾപോലെ പോയിതെ

ഇരുന്നൂറിപ്പതിനാലാമദ്ധ്യായം

നാരദൻ പറഞ്ഞു

ഇപ്പാട്ടസവവും കൂട്ടിമുപ്പാരൊക്കെജ്ജയിയ്ക്കുവാൻ
തമ്മിൽ മന്ത്രിച്ചുകല്പിച്ചു പടകൂട്ടീടുവാനവർ 1
മിത്രങ്ങളും ദൈത്യവൃദ്ധാമാത്യരും സമ്മതിക്കവെ
യാത്രാകർമ്മംചെയ്തു മകം രാത്രിനേരത്തിറങ്ങിനാർ 2
ഗദാപട്ടസശൂലോഗ്രമുൽഗ്ഗരാദി ധരിച്ചുഹൊ
ചട്ടയിട്ടുള്ള ദൈത്യേന്ദ്രസൈന്യത്തോടൊത്തിറങ്ങിനാർ 3
മംഗലസ്തുതിശ്ലോഷങ്ങളം വിജയാശ്ലോഷമിങ്ങിനെ
ചാരണന്മാർ വാഴ്ത്തുമാറു പുറപ്പെട്ടു രസത്തൊടും 4
ഉടനാകാശമുംപുക്കു ദൈത്യർ കാമഗരാമവർ

വാനവന്മാർ വാഴുമിടത്തെത്തിനാർ യുദ്ധദുർമ്മദർ 5
അവർവന്നതുമാ ബ്രഹ്മവരവും കേട്ടറിഞ്ഞുടൻ
സ്വൎഗ്ഗംവിട്ടാസ്സത്യലോകം പൂകിനാരങ്ങു ദേവകൾ 6
ഇന്ദ്രലോകം ജയിച്ചിട്ടു യക്ഷരക്ഷോഗണത്തെയും
ഖേചരൌഘങ്ങളെയുമേ കൊന്നാരദ്ദൈത്യവീരരും 7
ഭൂമിയ്ക്കുള്ളിലെഴും നാഗങ്ങളെയും വീരർവെന്നവർ
സമുദ്രമമരും മ്ലേച്ഛവൎഗ്ഗമൊക്കെ മടക്കിനാർ 8
ഉഗ്രശാസനർ പിന്നീടീയൂഴിയൊക്കെജ്ജയിക്കുവാൻ
ഉറച്ചു പടകൂട്ടിക്കൊണ്ടുഗ്രമിങ്ങിനെ ചൊല്ലിനാർ 9
മഖത്താൽ നൃപരും ഹവ്യകത്താൽ ഭൂമിദേവരും
വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നുവാനോർക്കു തേജഃശ്രീബലസഞ്ചയം 10
അസുരദ്വേഷമീവണ്ണം ചെയ്യുമായവരെസ്വയം
നാമെല്ലാവരുമൊന്നിച്ചു തീർച്ചയായിമുടിക്കണം 11
എന്നേവരോടും കല്പിച്ചുകിഴക്കാഴിക്കരക്കുടൻ
ക്രൂരനിശ്ചയവുംചെയ്തു ചുററുമേ ചെന്നുകേറിനാർ 12
യാഗംചെയ്യോരെയും യാഗംചെയ്യിക്കും വിപ്രരേയുമെ
ഏവരേയും ബലത്തോടേ കൊന്നിറങ്ങീടിനാരവർ 13
ആശ്രമംതോറുമൃഷികൾക്കുള്ള നല്ലഗ്നിഹോത്രവും
എടുത്തുകൊണ്ടു വെള്ളത്തിൽത്താഴ്ത്തുന്നുണ്ടവർ സേനകൾ
കോപിച്ചു മാമുനിശ്രേഷ്ഠർ ശാപംചെയ്യുന്നതാകിലും
അവരിൽപ്പററിടാനിങ്ങിപ്പോകുമെ വരശക്തിയാൽ 15
അമ്പുപാറയിലാമ്പോലെ ശാപംപററാതെയായതിൽ
നിയമം കൈവെടിഞ്ഞിട്ടു പാഞ്ഞോടീ ദ്വിജസത്തമർ 16
മന്നിൽത്തപസ്സിദ്ധരായിട്ടാന്തരാം ശമശാലികൾ
ഓടീ താർക്ഷ്യഭയാൽ നാഗങ്ങളെപ്പോലവരിൽ ഭയാൽ 17
കുംഭസ്ത്രുവാദിയും ചിന്നിയാശ്രമങ്ങൾ മുടിച്ചുടൻ
ശൂന്യമാക്കീ ലോകമെല്ലാം കാലനെപ്പോലെയായവർ 18
അദൃശ്യരാമൃഷികളെപ്പററിയോർത്താ മഹാസുരർ
കൊല്ലുവാൻവേണ്ടി വികൃതികാണിച്ചു നിശ്ചയപ്പടി 19

കന്നംപൊട്ടുന്നമത്തേഭരൂപം കയ്ക്കൊണ്ടുകൊണ്ടവർ
ദുർഗ്ഗത്തിൽപ്പോയൊളിച്ചോരെപ്പോലുമേ കൊന്നൊടുക്കി-
(നാർ 20

സിംഹങ്ങളായും വ്യാഘ്രങ്ങളായും കാണാതെയായുമെ
ഓരോരുപായംകൊണ്ടിട്ട കൊന്നൊടുക്കീ മുനീന്ദ്രരെ 21
യജ്ഞസ്വാദ്ധ്യായമില്ലാതെ നൃപദ്വിജർ നശിക്കവെ
മഹോത്സവാദിയുംവിട്ട നശ്ചയായീ വസുന്ധര 22
ഹാഹാകാരത്തൊടാർത്തിപ്പെട്ടാപണങ്ങളം നശിച്ചുഹൊ
ദേവകാര്യങ്ങളില്ലാതെ പുണ്യാദ്വാഹാദിനിന്നുതെ 23
കൃഷിഗോരക്ഷയുംപോയീ നഗരാശ്രമഹീനയായ്
അധികങ്കാളവും ചിന്നിപ്പോരയായിതു മേദിനി 24
പിതൃകർമ്മങ്ങളുംനിന്നു വഷട്കാരവുമെന്നിയെ
ലോകമെല്ലാം ഭീഷണമായ് ദുർഭർഗതിയാണ്ടുതെ 25
ചന്ദ്രാർക്കന്മാർ താരകകം നക്ഷത്രഗ്രഹദേവകം
സുന്ദോപസുന്ദക്രെയ്ത്തലിവരൊക്കവിഷണ്ണരായ് 26
ക്രൂരകർമ്മത്തിനാലേവം ദിക്കൊക്കേയും ജയിച്ചവർ
നിസ്സപത്നസ്ഥിതിയിലായ്ക്കുരുക്ഷേത്രത്തിൽ മേവിനാർ

ഇരുന്നൂറ്റിപതിനഞ്ചാമദ്ധ്യായം

നാരദൻ പറഞ്ഞു

പിന്നെദ്ദേവർഷിസിദ്ധന്മാരവണ്ണം മുനിമാരുമേ
ആമഹാസങ്കടം കണ്ടിട്ടാർത്തരായ്ചീർന്നിതേവരും 1
ക്രോധംജയിച്ചുള്ളവരോ ജിതാത്മാക്കളം ജിതേന്ദ്രിയർ
ജഗത്തിങ്കൽക്കരുണയാൽ ബ്രഹ്മലോകം ഗമിച്ചുടൻ 2
കണ്ടാരായവിടെദ്ദേന്മാരുമൊത്തു പിതാമഹൻ
സിദ്ധബ്രഹ്മർഷിപരിഷന്മദ്ധ്യത്തിലരുളുന്നതും 3

അങ്ങുണ്ടുസാക്ഷാൽഗ്ഗിരിശനഗ്നിയും വായുദേവനും
ചന്ദ്രാർക്കന്മാരിന്ദ്രനുമാബ്രഹ്മപുത്രമുനീന്ദ്രരും 4
വ്രതസ്ഥരാം ബാലഖില്യവാനപ്രസ്ഥർ മരീചിപർ
അജന്മാരവിമൂഢന്മാർ തേജസ്സേറും തപസ്വികൾ 5
എന്നുള്ളെല്ലാമുനികളും ബ്രഹ്മപാർശ്വത്തിലെത്തിനാർ
അടുത്തുചെന്ന ദീനന്മാരാമുനിശ്രേഷ്ഠരേവരും 6
സുന്ദോപസുന്ദകർമ്മങ്ങളുണർത്തിച്ചിതുസർവ്വവും
ഹരിച്ചതും ചെയ്തതുമാച്ചെയ്തതിൻ ക്രമഭേദവും 7
എല്ലാമൊന്നുംവിടാതെകണ്ടുണർത്തിച്ചു വിരിഞ്ചനേ
പിന്നെദ്ദേവകളും സർവ്വ മഹർഷികുലമുഖ്യരും 8
ആക്കായ്ത്തെപ്പററിയേററം വിരിഞ്ചനൊടലട്ടിനാർ
എല്ലാവരും ചൊന്നവാക്കതെല്ലാം കേട്ടപിതാമഹൻ 9
തെല്ലുനേരം വിചാരിച്ചു നല്ലകൃത്യമുറച്ചുടൻ
അവരെക്കൊല്ലുവാൻ വിശ്വകർമ്മാവിനെ വരുത്തിനാൻ 10
വിശ്വകർമ്മാവിനെ നോക്കിക്കല്പിച്ചിതു പിതാമഹൻ
സൃഷ്ടിയ്ക്കുടോ കാമ്യരൂപയാകും നാരിയെയെന്നുടൻ 11
വിധിയെക്കൈവണങ്ങീട്ടാ വിധികൊണ്ടോടിയായവൻ
വീണ്ടുംവീണ്ടും മനംവെച്ചു നിർമ്മിച്ചു ദിവ്യനാരിയെ 12
ത്തൈലോകൃത്തിങ്കലിക്കാണും ചരാചരഗണങ്ങളിൽ
വിശ്വവേദിയണപ്പിച്ചു കാഴ്ചയ്ക്കുത്തമമൊക്കയും 13
അനേകകോടിരത്നങ്ങളവനൻമെയ്യിലാക്കിനാൻ
രത്നസംഘാതമയിയായ് സൃഷ്ടിച്ചാനൊരു ദേവിയെ 14
പ്രയത്നത്താൽ വിശ്വകർമ്മാവേവം സൃഷ്ടിച്ചൊരായവൾ
ത്തൈലോകൃത്തിൽ സ്ത്രീകളാരുമെതിരില്ലാതെയായിതെ 15
അവൾമെയ്യിൽസ്സൂക്ഷ്മമായിയഴകിന്നില്ലൊരുനത
നോക്കിയാൽക്കണ്ണുകാണാത്ത മട്ടിലുണ്ടാഭയെപ്പൊഴും 16
മെയ്പൂണ്ട ലക്ഷ്മിയെപ്പോലെ കാമരൂപിണിയാമവൾ
ഹരിച്ചാളേവരുടെയും കണ്ണും കരളുമൊപ്പമെ 17

രതാങ്കിതൻ തിലാംശങ്കം കൂട്ടിച്ചേർത്തുചമയ്ക്കയാൽ
തിലോത്തമാഖ്യ കല്പിച്ചാനായവംക്കു പിതാമഹൻ 18
ബ്രഹ്മദേവന്നു കമ്പിട്ടു കൈകൂപ്പിച്ചൊല്ലിനാളവം
ഞാനെന്തുവേണ്ടു ഭൂതേശ! ചൊല്ലുന്തിന്നു ചുമച്ചുമാം 19

ബ്രഹ്മാവു പറഞ്ഞു

ചെല്ലസുന്ദോപസുന്ദന്മാർ പാർശ്വത്തേയ്ക്കു തിലോത്തമേ!
പ്രലോഭിപ്പിയ്ക്കുകവരേ നീയ്യേറ്റം കാമ്യകാന്തിയിൽ 20
നീമൂലംകാഴ്ചയിൽത്തന്നേ രൂപസമ്പത്തുകാരണം
അവർക്കുവൈരമന്യോന്യമുണ്ടാകമ്പടി ചെയ്കനീ 21

നാരദൻ പറഞ്ഞു

അവ്വണ്ണമെന്നോടുകൊണ്ടു വിധിയെത്തൊഴുതായവം
വലംവെച്ചു വാനവന്മാർ മണ്ഡലത്തിനെയുംപരം 22
കിഴക്കുനോക്കിബ്രഹ്മാവും തെക്കുനോക്കി മഹേശ്വരം
വടക്കുനോക്കി വാനോരും ചുറ്റുംനിന്നു മുനീന്ദ്രരും 23
അവളങ്ങു വലംവെച്ചു ചുറ്റിപ്പോരുന്ന നേരമേ
ഇന്ദ്രനും ഗിരിശൻതാനും ധൈര്യംവിട്ടൊന്നഴന്നുപോയ് 24
പാർശ്വത്തിലവളെത്തുമ്പോൾ കാണ്മാൻനോക്കുംശിവ
[ന്നഹോ
പദ്മാക്ഷമായ്ദ്ദക്ഷിണമാം ഭാഗത്തുണ്ടായിതാനനം 25
പിന്നിലെത്തിയനേരത്തു പിന്നിലുംവേറെയാനനം
ഇടത്തെത്തിയവാറുണ്ടായിടത്തെപ്പുറവുംമുഖം 26
മഹേന്ദ്രനംലോചനങ്കം പിൻപാർശ്വം മുന്നിടങ്ങളിൽ
രക്തോന്തമായ് വിശാലങ്ങളാകും വർണ്ണമുയർന്നതേ 27
ഏവംനാന്മുഖനായ്നീർന്ന ദേവദേവനതേമുതൽ
സഹസ്രനേത്രനായ്നീർന്നിതവ്വണ്ണം വലവൈരിയും 28
അവ്വണ്ണം വാനവന്മാർക്കും ദിവ്യമാമുനികൾക്കുമേ
തിലോത്തമ തിരിഞ്ഞേടം തിരിഞ്ഞിതുമുഖങ്ങളും 29
അവൾത്തൻമെയ്യിലാപ്പെട്ടിതായോഗ്യരുടെ ദൃഷ്ടികൾ
ബ്രഹ്മദേവൻ മാത്രമൊഴിച്ചമ്മട്ടെല്ലാരുടേയുമെ 30

അവർപോകുന്നനേരത്തു വാനോരും മുനിമുഖ്യരും
ചന്തംകണ്ടിട്ടു സാധിച്ചു കാര്യമെന്നും നിനച്ചുതെ 31
തിലോത്തമ ഗമിച്ചോരുശേഷം ലോകപിതാമഹൻ
പിരിച്ചയച്ചിതാസ്സർവ്വദേവഷ്ടിനികരത്തെയും 32

ഇരുന്നൂററിപ്പതിനാറാമദ്ധ്യായം

നാരദൻ പറഞ്ഞു

ഭ്രമിവെന്നാദ്ദൈത്യവീരർ നിസ്സീപതം ഗതവ്യഥർ
ത്തൈലോകൃവും കീഴടക്കിക്കൃതകൃത്യതയാർന്നതെ 1
ദേവഗന്ധർവ്വയക്ഷന്മാർ നാഗപാർത്ഥിവരാക്ഷസർ
ഇവർക്കെഴും രത്നമെല്ലാം നേടിസ്സന്തുഷ്ടിതേടിനാർ 2
അവരോടെതിരിട്ടീടാനാരുമില്ലാതെയായതിൽ
ഉദ്യമം നിർത്തിവെച്ചിട്ടു കളിച്ചാർ ദേവസന്നിഭർ 3
സ്ത്രീകളംപുഷ്പങ്ങളം ഗന്ധങ്ങളം ഭക്ഷ്യഭോജ്യങ്ങളിങ്ങിനെ
പലപാനങ്ങളിവയാൽ പരമപ്രീതിനേടിനാർ 4
അന്തഃപുരങ്ങളുദ്യാനം പർവ്വതം കാടിവണ്ണമെ
യഥേഷ്ടമോരോദേശത്തു കളിച്ചാരമരോപമർ 5
പിന്നീടൊരിക്കൽ വിന്ധ്യാദ്രിതന്മേൽപ്പാറപ്പുറത്തവർ
പൂത്തവൃക്ഷങ്ങളും പാർത്തുസൌഖ്യമായ്വിഹരിച്ചുതെ 6
ദിവ്യകാമോപഭോഗങ്ങളം സർവ്വും ചേർത്തുകൊണ്ടവർ
വരാസനത്തിലായ് നാരീനിരയോടൊത്തുമേവിനാർ 7
വാദ്യനൃത്യങ്ങളോടൊത്തു പേർത്തും സേവിച്ചുനാരികം
പാട്ടും സ്തുതികളുംമറവും കേട്ടുനന്ദിച്ചിണങ്ങിനാർ 8
കാനനത്തിൽപ്പൂവുമെത്തീ തത്ര തിലോത്തമ
ശൃംഗാരമായ്ക്കിഴിഞ്ഞൊരരക്തവസ്ത്രവുമായവം 9
പൂഴവക്കിൽക്കർണ്ണികാരപൂക്കളും തേടിയങ്ങിനെ

മെല്ലെമെല്ലെച്ചെന്നു ദൈത്യവീരന്മാരമരുന്നിടം 10
അവരോ പാനവുംചെയ്തു മദത്താൽക്കൺചുവന്നഹോ
അവരാരോഹയെക്കണ്ടമാത്രയിൽച്ചുററിയേററവും 11
ഉടൻ പീഠംവിട്ടവം നില്പേടത്തെയ്ക്കുത്തിനാരവർ
കാമസന്തപ്തരായൊപ്പം പ്രാർത്ഥിച്ചാരിരുപേരുമെ 12
വലംകൈക്കുപിടിച്ചല്ലൊ സുന്ദനസ്സുന്ദരാംഗിയെ
ഉപസുന്ദനുമവണ്ണമിടങ്കൈക്കു പിടിച്ചുതെ 13
നെഞ്ഞുക്കുകൊണ്ടും ബ്രഹ്മന്റെ വരംകൊണ്ടും മദിച്ചവർ
ധനരത്നമദംകൊണ്ടും മദ്യത്തിൻ മത്തുകൊണ്ടുമെ 14
എന്നീയെല്ലാമദംപൂണ്ടോർ തമ്മിൽച്ചില്ലിവളച്ചവർ
മദകാമങ്ങളാൽക്കൊണ്ടു തമ്മിലിങ്ങിനെ ചൊല്ലിനാർ 15
നിണക്കല്ലല്ലിനിയ്ക്കാണെന്നായി ക്രോധിച്ചിതായവർ
അവർക്കുള്ളഴകാൽ മോഹിച്ചിഷ്ടം കൈവിട്ടുകേവലം 16
അവർമൂലം ഘോരഗദയവർ കയ്ക്കാണ്ടിതപ്പൊഴേ
അവളിൽക്കാമമാർന്നുക്കൻഗദകയ്യിൽപ്പിടിച്ചവർ 17
ഞാൻമുമ്പുഞാൻ മുമ്പിതെന്നായന്യോന്യം നിഹനിച്ചുതേ
ഗദകൊണ്ടടികൊണ്ടിട്ടു പതിച്ചിതിരുപേരുമേ 18
ഘോരകൊണ്ടേററമാറാടിയഭ്രാൽ വീണർക്കസന്നിഭർ
ഉടനോടീ നാരികളും പട്ടാനവസ്ത്രവും 19
പാതാളത്തിൽ ചെന്നൊളിച്ചു വിഷാദഭയനഗരായ്
ഉടനേനാന്മുഖൻവന്നു ദേവഷിഗണസംയുതൻ 20
അടുത്തുചെന്നു മാനിച്ചു തിലോത്തമയെയേററവും
വരംതരാമെന്നരച്ചു വടിവിൽപ്പങ്കജോൽഭവൻ 21
വരദാനോത്സുകൻ നന്ദിച്ചരുൾചൈതു പിതാമഹൻ
ദിവ്യലോകത്തിലൊക്കേയും ഭവേ! നീ സഞ്ചരിക്കുമേ 22
കാന്തിയാൽ വെളിവായ്നിന്നെക്കണ്ടുകൂടില്ലൊരുത്തനും
അവർക്കേവം വരംനൽകിസ്സ്വലോക പിതാമഹൻ 23
ത്തെലോകൃമിന്ദ്രനേല്പിച്ചു സത്യലോകത്തിലെത്തിനാൻ

നാരദൻ പറഞ്ഞു

എല്ലാക്കാര്യത്തിലുമൊരേനിലക്കായ് നിന്നൊരായവർ 24
തിലോത്തമാർത്ഥമന്യോന്യമിടഞ്ഞു കലചെയ്യതേ
അതിനാൽനിങ്ങളിൽ സ്നേഹാൽച്ചൊൽവൻഭാരതമുഖ്യരേ!
ദ്രൗപദീമൂലമായ്നിങ്ങളം തമ്മിൽച്ഛിദ്രിപ്പിടാച്ചടി
ക്രമംവെച്ചുനടക്കേണമെന്നിലുണ്ടിഷ്ടമെങ്കിലോ 26

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

എന്നാശ്രീനാരദമുനിയരുൾ ചെയ്തോരു നേരമേ
സമയംചെയ്തിതന്യോന്യമിഷ്ടമാണ്ടുള്ള പാണ്ഡവർ 27
ദേവർഷിയാം നാരദന്റെ മുമ്പിൽവെച്ചിട്ട സാദരം
ഒരുകൊല്ലമൊരാളൊത്തു ഗേഹംവാഴുക പാർഷതി 28
ഒരുത്തനൊത്തു പാർത്തീടും കൃഷ്ണയേയിതിൽ മറ്റൊരാൾ
കണ്ടുവെന്നാൽ പന്തിരണ്ടുമാസം കാട്ടിൽ വസിക്കണം 29
ധർമ്മിഷ്ഠരാം പാണ്ഡവരീനിയമം വെച്ചുശേഷമേ
പാണ്ഡവന്മാർചെയ്ത പൂജനന്ദിച്ചേറവ മുനീശ്വരൻ 30
ഇന്ദ്രപ്രസ്ഥംവിട്ടുപോയാൻ നല്ലനേരത്തു നാരദൻ
നാരദൻചൊന്ന നിയമമവരിങ്ങിനെ വെച്ചതിൽ 31
തമ്മിൽച്ഛിദ്രിച്ചതില്ലേതും മാന്യരാം ഭരതർഷഭർ
അക്കാലത്തുള്ള നിലകളൊക്കയും വിസ്തരിച്ചുഞാൻ 32
പറഞ്ഞുതന്നേനിവിടെപ്പരമെൻ ജനമേജയ!

ഇരുനൂറ്റിപതിനേഴാമദ്ധ്യായം

അർജ്ജുനവനവാസപർവ്വം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ഈവണ്ണം നിയമംവെച്ചിട്ടവിടെപ്പാർത്ത പാണ്ഡവർ
ശ്രീസുപ്രതാപംകൊണ്ടന്യഭൂപരെ കീഴടക്കുവോർ 1

മനുഷ്യസിംഹരായീടുമവരൈവരിലുംസമം
വരവർത്തിനിയായ്നിന്നു പാർത്ഥവല്ലഭപാർഷതി 2
അവളായവരോടൈവരവരായവളോടുമേ
ചേർന്നുനന്ദിച്ചു നാഗങ്ങൾ പിടിയോടെന്നപോലവേ 3
പാണ്ഡവന്മാരിപ്രകാരം ധർമ്മംകാത്തു വരുംവിധൌ
കുരുപ്രജകൾ വർദ്ധിച്ചു കുറമറവു സുഖത്തൊടും 4
ഏറെനാളീവിധം വാഴ്കയൊരു വിപ്രന്റെ മന്ദിരേ
കള്ളന്മാർചിലർ വന്നെത്തീ കട്ടുകൊണ്ടാർ പശുക്കളേ 5
ശോധനംകട്ടിടുംനേരം ക്രോധമാർന്നാ ദ്വിജോത്തമൻ
പാണ്ഡവപ്രസ്ഥമുംപുക്കാർത്തുണർത്തീ പാണ്ഡുപുത്രരേ 6
ക്ഷുദ്രരാം ദുഷ്ടചോരന്മാരീ നാട്ടിൽഗ്ഗോധനങ്ങളേ
ഹരിയ്ക്കുന്നു പാണ്ഡവരേ! ചെന്നു നേരിട്ടെതിർക്കുവിൻ 7
കാക്കകൊത്തിപ്പരത്തുന്നു ശാന്തവിപ്രഹവിസ്സകം
വ്യാഗ്രത്തിൽഗൃഹ പുക്കോരിയിടുന്നു കുറക്കനും 8
ഷഷ്ഠാംശംകരവുംവാങ്ങി രക്ഷിക്കാത്ത നരേന്ദ്രനേ
സർവ്വലോകരിലും പൂർണ്ണപാപനെന്നോതിടുന്നുപോൽ 9
ബ്രഹ്മസ്വം ചോരർമോഷ്ടിച്ചു ധർമ്മലോപം വരുത്തവേ
ഞാനേവം വിലപിക്കുമ്പോളവലംബം തരേണമെ 10

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

അടുത്തേവം നിലവിളിച്ചിടും വിപ്രന്റെ വാക്കുകൾ
ഒക്കയും കേട്ടുകൊണ്ടാനക്കുന്തീപുത്രൻ ധനഞ്ജയൻ 11
കേട്ടവാറേപടിയായ്ചെന്നോതിയാ വിപ്രനോടവൻ
യോഗ്യരാം പാണ്ഡുപുത്രന്മാർക്കുള്ളോരായുധമൊക്കയും 12
പാഞ്ചാലിയും ധർമ്മജനും പാർത്തീടുന്ന ഗൃഹത്തിലാം
ചൊൽവാനും ചെന്നിടായ്വാനുമൊല്ലാതായിട്ടു പാണ്ഡവൻ
ആർത്ത്യാപഴി പറഞ്ഞീടും വിപ്രപ്രേരണകാരണം
ആസ്സങ്കടത്തിൽക്കൌന്തേയൻ മാലോടും ചിന്തതേടിനാൻ

തപസ്വിയാം ബ്രാഹ്മണന്റെ ധനംകക്കുന്നനേരമെ
കണ്ണീർ തുടച്ചുകൊള്ളേണമെന്നല്ലോ നല്ലനിശ്ചയം 15
ഉപേക്ഷചെയ്താലധികമധർമ്മം നൃപനാപ്പെട്ടം
പടിയ്ക്കൽക്കരയും വിപ്രപാലനം ചെയ്കിടായ്കിലൊ 16
അനാസ്തികൃവുമീ ഞങ്ങൾക്കുള്ള രക്ഷയിലേറവും
പററിപ്പോയീടുമെന്നല്ല ധർമ്മവും കെട്ടുപോയിടും 17
നൃപനേഞാനാദരിയ്കാതകത്തയ്കുകടുകിലൊ
അജാതശത്രുരാജാവിന്നനൃതം ചെയ്കതായിഞാൻ 18
രാജപാർശ്വത്തിൽഞാൻ ചെന്നാൽ വനവാസം ദൃഢംമമ
രാജധർഷണനോക്കേണം മറെറല്ലാം തുച്ഛമല്ലയൊ 19
അധർമ്മത്താലാപ്പെടട്ടേ വനേ മരണവുംമമ
ദേഹംപോയീടിലും ധർമ്മംകാത്തുകൊൾവതു മെച്ചമാം 20
എന്നുചിന്തിച്ചുറച്ചിട്ടു കുന്തീപുത്രൻ ധനഞ്ജയൻ
അകത്തുചെന്നരചനോടറിയിച്ചുവന്നീപ്രകാരം 21
വില്ലെടുത്തുംകൊണ്ടുചെന്നു വിപ്രനോടേവമോതിനാൻ
ബ്രാഹ്മണനേ! വരുവേഗം പരിവ്യാപഹാരികം 22
ക്ഷുദ്രന്മാരകലെപ്പോകുംമുമ്പു ചെന്നേറെത്തുക്കണം
കള്ളന്മാർവക്കൽനിന്നാശുനിൻധനംവീണ്ടെടുക്കുവാൻ 23
തേരുവില്ലും പടയുമായ് വീരൻചെന്നാറ പാണ്ഡവൻ
അമ്പെയ്തു ചോരരെക്കൊണ്ടാബ്രഹ്മസ്വം വിടുവിച്ചുതേ 24
വിപ്രോപകാരം ചെയ്തേവം കീർത്തികെട്ടുണ്ട പാണ്ഡവൻ
ആശ്ലോധനം ബ്രാഹ്മണന്നായൊക്കയും നല്കിവെക്കമേ 25
പുരത്തെയ്തു തിരിച്ചെത്തീ സവ്യസാചിധനഞ്ജയൻ
ഗുരുക്കളെക്കണ്ടു കുമ്പിട്ടഭിനന്ദനമേറവൻ 26
ഉണർത്തീധർമ്മജനൊടു കല്പിക്കേണം വ്രതംമമ
ഇവിടുത്തെക്കാങ്കയാലേ തെറിച്ച സമയത്തെഞാൻ 27
വനവാസംചെയ്കകൊൾവനിതല്ലോ പൂർവ്വനിശ്ചയം
ഉടനേ ധർമ്മതനയൻ കേട്ടീയപ്രിയവാക്കിനേ 28

ഇതെങ്ങിനേയെന്നു ചൊന്നാൻ ലജ്ജാസങ്കടസംയുതം
യുധിഷ്ഠിരൻ ഗുഡാകേശനാകും സോദരനോടുടൻ 29
ദീനമാനസനായിട്ടു താനേവമരുളീടിനാൻ
ഞാൻപ്രമാണംനിനക്കെന്നാലെൻവാക്കൊന്നിതുകേൾം—
[ക്കനീ 30
അകത്തുകയറിത്താനെന്നപ്രിയംചെയ്യുവെങ്കിലും
അതൊക്കെഞാൻ സമ്മതിച്ചേനെനിക്കില്ലോരു നീരസം 31
ജ്യേഷ്ഠൻരാവലോകത്തിൽക്കുറവമില്ലനുജനെടോ
അനുജാനുപ്രവേശത്തിൽ ജ്യേഷ്ഠന്നോ വിധിലോപമാം 32
വനംപോകേണ്ടഹേവീര! കേട്ടുകൊൾകെന്റെ വാക്കിനേ
ധർമ്മലോപം നിനക്കില്ലാ ധർഷണംചെയ്തതില്ലനീ 33

അർജ്ജുനൻ പറഞ്ഞു.

ധർമ്മം വ്യാജാൽനടത്തൊല്ലെന്നങ്ങുചൊല്ലീട്ടുകേൾപ്പുഞാൻ
സത്യംതെറ്റിയ്യുകില്ലീഞാൻ സത്യമായുധമാണുമേ 34

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

രാജാനുവാദംവാങ്ങിച്ചു വനചര്യാവ്രതത്തൊടും
വനത്തിങ്കൽ പന്തിരണ്ടുമാസം വാഴ്വാനിറങ്ങിനാൻ 35

ഇരുനൂറിപ്പതിനെട്ടാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

വീരനാക്കെയുരവയശോധരനർജ്ജുനനങ്ങിനേ
പുറപ്പെട്ടപ്പൊഴേ കൂടപ്പുറപ്പെട്ടു ദ്വിജാദികം 1
വേദവേദാംഗവിദ്വാന്മാരധ്യാത്മവഴിയോർക്കുവോർ
ഭിക്ഷയേല്പോർ ദേവഭക്തർ പുരാണകഥചൊല്ലുവോർ 2
പഴങ്കഥക്കാർ യതികൾ വട്ടക്കം വനവാസികൾ
ദിവ്യാഖ്യാനങ്ങളം മധുരമരുൾചെയ്യുന്ന ഭ്രസുരർ 3

ഇവരും മറ്റുപലരും തുണയായുണ്ടു നന്ദനൻ
ശ്ലക്ഷ്ണവൃത്തരുമായുനോരൊത്ത ശക്രൻ കണക്കിനെ 4
രമണീയങ്ങളാം ചിത്രകാനനങ്ങൾ സരസ്സുകൾ
പുഴയാഴികളെന്നോരോ ദേശത്തിൽ ചുറ്റിഭാരത! 5
പുണ്യതീർത്ഥങ്ങളോരോന്നു കണ്ടിതാബ്ഭരതർഷഭൻ
ഗംഗാദ്വാരത്തിലെത്തീട്ടു വസിച്ചിതവിടെ പ്രഭു 6
അവന്നവിടെയുണ്ടായ വൃത്തംകേൾജ്ജനമേജയ!
വിശ്രുതനാം പാണ്ഡുപുത്രപ്രവരൻ ചെയ്തോരത്ഭുതം 7
കൌന്തേയനാ ബ്രാഹ്മണരോടൊന്നിച്ചവിടെ വാഴവെ
അഗ്നിഹോത്രങ്ങളും ചെയ്യുംകൊണ്ടു പാർത്തിതുഭ്രസുരർ 8
അഗ്നിയുണ്ടാക്കിയും കുത്തിവന്നു മാഹുതിചെയ്യുമെ
പുഷ്പോപഹാരംചെയ്യും വൻപുഴവക്കിൽ നിരക്കവെ 9
സ്നാനംചെയ്താസ്സൽപഥസ്ഥവിദ്വൽ ഭ്രസുരരാജിയാൽ
ഏറ്റം ശോഭിച്ചിതന്നേരം ഗംഗാദ്വാരം ധരാപതെ! 10
ഏവമോരോതരമവരിരിപ്പെപ്പാണ്ഡവർഷഭൻ
സ്നാനഹേതിനായി കൌന്തേയൻ ഗംഗയിങ്കലിറങ്ങിനാൻ 11
അവിടെസ്നാനവുംചെയ്തു പിതൃതർപ്പണമാർന്നവൻ
അഗ്നികാര്യത്തിനായാറ്റിൽ നിന്നുകേറുന്നനേരമെ 12
അപകർഷിച്ചിതവനെ നാഗരാജന്റെ കന്യക
ഉലൂപിയെന്നവൾ പരംകാമിച്ചുസ്സിൽ വെച്ചൊരാ 13
കണ്ടാനാപ്പാർത്ഥനവിടെ ജ്വലിച്ചുള്ളു വഹ്നിയെ
ശ്ലാഘ്യമാകുന്ന കൌരവ്യനാഗരാജന്റെ മന്ദിരെ 14
അവിടെച്ചെയ്തതാനഗ്നികാര്യം പാർത്ഥൻ ധനഞ്ജയൻ
നിശ്ശങ്കമാഹുതിയിനാൽത്തൃപ്തനായീ ഹുതാശനൻ 15
അഗ്നികാര്യംചെയ്തശേഷം നാഗകന്യകയോടവൻ
മന്ദസ്മിതംപൂണ്ടിവണ്ണം മന്ദമായരുളീടിനാൻ 16
ഭീരു! നീ സാഹസമിതുചെയ്തതെന്തയിഭാമിനി!
ഈ നല്ലദേശമേതാരുനീയാരുടയനാങ്ങിനി! 17

ഉലൂപി പറഞ്ഞു

ഐരാവതകുലത്തിങ്കൽക്കൌരവ്യൻ പന്നഗോത്തമൻ
അവന്റെ പുത്രിയല്ലൊ ഞാനുലൂപിയുരഗാംഗന 18
ഈഞാൻ കുളിപ്പാൻപുഴയിലിറങ്ങിക്കൊണ്ടൊരങ്ങയെ
കണ്ടനേരം നരവ്യാഘ്ര്യ! കാമമൂർച്ഛിതയായിഞാൻ 19
നിന്മൂലം മദനാതങ്കം പൂണ്ടെന്നെക്കുരുനന്ദന!
സ്വന്തമെന്നോർത്താത്മദാനംകൊണ്ടു നന്ദിപ്പെടുത്തുക 20

അർജ്ജുനൻ പറഞ്ഞു

ബ്രഹ്മചര്യം പന്തിരണ്ടുമാസമുണ്ടിങ്ങിനിയ്ക്കൊ
ധർമ്മരാജന്റെ വിധിയാം സ്വാതന്ത്ര്യമിതിലില്ലമെ 21
ജലചാരിണി! നിന്നിഷ്ടം ചെയ്യാനിച്ഛിപ്പതുണ്ടഞാനു
അന്യതംഞാൻ മുമ്പുചൊല്ലിട്ടില്ല ചൊല്ലില്ലൊരിക്കലും 22
ഇന്നിയന്യതമാകാതെ നിനക്കും പ്രിയമാംവിധം
ധർമ്മത്തിൽക്കേടുതട്ടാതെ ചെയ്താലുമുരഗാംഗനെ! 23

ഉലൂപി പറഞ്ഞു.

അറിവേൻ ഞാൻ പാണ്ഡവ!നിൻ ദ്വേഷസഞ്ചാരകാരണം
ബ്രഹ്മചര്യവുമവണ്ണം ധർമ്മജ്ഞ! ഗുരുശാസ്യവും 24
പാഞ്ചാലിയൊന്നിച്ചൊരുവൻ മേവുമ്പോളിഹ മറെറാരാം
അടുത്തുചെന്നാൽപ്പന്തീരുമാസമന്നേമുതല്ലുവൻ 25
വനവാസം ബ്രഹ്മചര്യാൽ ചെയ്യുന്നാം നിങ്ങൾനിശ്ചയം
എന്നാലോ ദ്രൌപദീമൂലമിതന്യോന്യപ്രവാസനം 26
ധർമ്മത്തിനായ് വെച്ചതല്ലൊ ധർമ്മലോപവുമില്ലിതിൽ
ആർത്തത്രാണംചെയ്തിടേണം പാർത്ഥ! ദീർഘവിലോചന!
എൻ പരിത്രാണമൂലം നിൻധർമ്മലോപം വരാദ്ധ്യം
ഇദ്ധർമ്മത്തിന്റെ സൂക്ഷ്മത്തിലൊരു തെറവുവിഷ്ടിലും 28
എൻപ്രാണദാനമൂലംതേ ധർമ്മമാമതുമജ്ജുന!
കേതയെന്നെബ്ഭജിച്ചാലും പാർത്ഥ! സജ്ജനധർമ്മമാം 29
ഇതങ്ങുചെയ്തില്ലെന്നാലോമുതയാം ഞാനറയ്ക്കുനീ
പ്രാണദാനത്തിനാൽ മുഖ്യമാനധർമ്മം നടത്തെടൊ 30

ശരണം പൂകിടുന്നുണ്ടു നരപുംഗവ! നിന്നെ ഞാൻ
ദീനാനാഥരെ നീയെന്നുംതാനേ കാപ്പോൻ പൃഥാസുത! 31
ശരണംപുക്കുകൊണ്ടീഞാൻ കരയുന്നുണ്ടു മാലൊട്ടും
കാമംപൂണ്ടിട്ടിരിക്കുന്നേൻ കാമം മേ തന്നിടേണമേ 32
ആത്മപ്രദാനാലങ്ങെന്നെയാപ്തകാമിതയാക്കണം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

പന്നഗാംഗനയീവണ്ണംചൊന്ന കുന്തീകുമാരകൻ 33
ധർമ്മമെന്നുവിചാരിച്ചു സമ്മതിച്ചുനടത്തിനാൻ
നാഗഗേഹത്തിലാരാത്രി പാർത്തുപാർത്ഥൻപ്രതാപവാൻ 34
അവൾക്കിരാവാനെന്നേറ്റം വീരസുന്ദരപുത്രനേ
ജനിപ്പിച്ചു മഹായോഗപ്രനായിട്ടാ ശുകനന്ദനൻ 35
വീണ്ടുമായവളോടൊത്തു ഗംഗാദ്വാരത്തിലെത്തിനാൻ
ഉലൂപി പതിയെവിട്ടു പോകിനാൾ നിജമന്ദിരം 36
ജലചാരികളൊക്കേയും സ്വാധീനപ്പെട്ടമെന്നുടൻ
ജലത്തിങ്കലജേയത്വം പാർത്ഥനുവരമേകിനാൾ 37

ഇരുനൂറ്റിപ്പത്തൊമ്പതാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

അതൊക്കേയും ബ്രാഹ്മണരോടവനോതീട്ടു ഭാരത!
ഹിമവൽപ്പാർശ്വമുപ്പുക്കാനമരേന്ദ്രകുമാരകൻ 1
അഗസ്ത്യവടവുംകേറി വസിഷ്ഠഗിരിപുക്കവൻ
ഭൃഗുതുംഗത്തിലുംചെന്നിട്ടാത്മശുദ്ധിവരുത്തിനാൻ 2
ഗോസഹസ്രങ്ങളം വളരെട്ടാനംചെയ്തിതു ഭാരത!
ഗൃഹങ്ങളും ബ്രാഹ്മണർക്കായ്ക്കൊടുത്തു കുരുസത്തമൻ 3
ഹിരണ്യബിന്ദുതീർത്ഥത്തിൽ സ്നാനംചെയ്തനരോത്തമൻ
പുണ്യായതനഭേദങ്ങളംകണ്ടു പാണ്ഡവപുംഗവൻ 4
ബ്രാഹ്മണശ്രേഷ്ഠരോടൊന്നിച്ചിറങ്ങിപ്പോന്നു ഭാരത!

കിഴക്കുദിക്കുനോക്കീട്ടു ഗമിച്ചു ഭരതർഷഭൻ 5
ക്രമത്തിലോരോ തീർത്ഥങ്ങൾകണ്ടു കൈരവസത്തമൻ
ഉല്പലിനീപ്രഖ്യനദിയും നൈമിഷാരണ്യദേശവും 6
നദിയവണ്ണമമരനദികൈശികിയെന്നതും
മഹാനദിഗയശ്രീമൽഗംഗയും പുനരിങ്ങിനെ 7
ഇമ്മട്ടതീർത്ഥവും പുണ്യാശ്രമവും കണ്ടുകണ്ടവൻ
ആത്മശ്രുഷിവരുത്തിത്താൻ ബ്രാഹ്മണർക്കേകി ഗോക്കളെ 8
അംഗവംഗകലിംഗങ്ങളിങ്കൽത്തീർത്ഥങ്ങളൊക്കയും
പുണ്യക്ഷേത്രങ്ങളുംപുക്കാൻ സർവ്വവും വാസവാത്മജൻ 9
വിധിപോലായതെല്ലാം കണ്ടതിൽ ദ്വാനങ്ങളേകിനാൻ
കാലിംഗരാഷ്ട്രദ്വാരത്തിലുനാനുഗരാംദ്വിജർ 10
പാർത്ഥന്റെ സമ്മതത്തോടും പിന്തിരിച്ചിതുഭാരത!
അന്തണന്മാർ സമ്മതിയ്ക്കുന്തീപുത്രൻ ധനഞ്ജയൻ 11
അല്പം സഹായക്കാരോടൊത്തബുദ്ധിയുള്ളേടമെത്തിനാൻ
അവൻ കലിംഗദേശം വിട്ടേവം പുണ്യസ്ഥലങ്ങളും 12
രമ്യഹർമ്മ്യങ്ങളുംമറവും ചെമ്മേ കണ്ടുനടന്നുതെ
മഹർഷികളിരിപ്പോരു മഹേന്ദ്രാദ്രിയണഞ്ഞവൻ 13
മെല്ലെക്കടൽക്കരവഴി മണലൂരിലണഞ്ഞുതെ
അവിടെത്തീർത്ഥവും പുണ്യക്ഷേത്രവും പാർത്തുപാർത്തവൻ
മഹാവീരൻ ചെന്നുകണ്ടു മഹാധർമ്മിഷ്ഠനായഹൊ
മണലൂരുപുരംവാഴും ചിത്രാംഗദനരേന്ദ്രനെ 15
അവന്നു ചിത്രാംഗദയെന്നുണ്ടു സുന്ദരിയാം മകൾ
യദൃച്ഛയാ കണ്ടു താനാപ്പുരത്തിലവളെസ്വയം 16
കണ്ടുകാമിച്ചിതാച്ചാരുചിത്ര വാഹനപുത്രിയെ
രാജാവിനെച്ചെന്നുകണ്ടവ്യാജം കാമിതമോതിനാൻ 17
യോഗ്യക്ഷത്രിയനായീടമിനിക്കീക്കന്യയെത്തരു
അതുകേട്ടോതിയരചനങ്ങാരാരുടെ നന്ദനൻ 18
ചൊന്നാനവൻ പാണ്ഡവൻഞാൻ കുന്തീപുത്രൻ ധനഞ്ജയൻ
അവനോടോതിയാരാജാവഥ സാന്ത്വമൊടിങ്ങിനെ 19

പ്രഭഞ്ജനാഖ്യനായുണ്ടായീക്കുലത്തിലൊരുഴിപൻ
അപുത്രൻ സന്തതിക്കായിത്തപം ചെയ്തീടിനാനവൻ 20
അവന്റെ വൻതപസ്സാലെ പിനാകി പരമേശ്വരൻ
ദേവദേവൻ പ്രസാദിച്ച ഭഗവാൻ പാർവ്വതീപതി 21
അവനോകീ കുലത്തിങ്കലോരോ സന്തതി ശങ്കരൻ
അതിനാലുണ്ടീക്കുലത്തിലെന്നുമോരോരുസന്തതി 22
എൻപൂർവ്വപുരുഷർക്കോരോരാണ്മക്കളുളവായിനാർ
കുലവർദ്ധിനിയായിട്ടിങ്ങിനിയുണ്ടീയൊരു കന്യയാം 23
പുത്രനാണിതിനിക്കെന്നാണെൻഭാവം പുരുഷർഷഭ
പുത്രികാപുത്രനെൻ പൌത്രനെന്നത്രേ ഭരതർഷഭ! 24
അതിനാൽഭാരത! ഭവാനീപ്പെണ്ണിങ്കലൊരുണ്ണിയെ
ഉണ്ടാക്കിത്തരികെൻ വംശവർദ്ധനക്കിതു ശുല്ക്കമാം 25
ഈ നിശ്ചയത്തോടിവളെ സ്വീകരിക്കുക പാണ്ഡവ!
അവനവുണ്ണനെന്നേററാക്കന്യയേ വേട്ടുപാണ്ഡൻ 26
അവളോടൊത്തുമേളിച്ചാൻ മൂന്നുമാസം ധനഞ്ജയൻ
അവളിൽഗ്ഗർഭമുണ്ടായശേഷം പുൽകീട്ടകാന്തയെ 27
നൃപനോടും യാത്രചൊല്ലി വീണ്ടും തീർത്ഥങ്ങൾചുററിനാൻ

ഇരുനൂറററിരുപതാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

തെക്കൻസമുദ്രതീരത്തിൽത്തീർത്ഥങ്ങൾ മുനിസത്തമർ
സേവിപ്പവകളുപ്പുക്കാൻ പിന്നെയപ്പാണ്ഡുനന്ദനൻ 1
അഞ്ജുതീർത്ഥങ്ങൾ വർജ്ജിപ്പിതവിടെത്താപസോത്തമർ
മുന്നം താപസമുഖ്യന്മാർ പാർത്തിരുന്നവയാമവ 2
അഗസ്ത്യതീർത്ഥം സൌഭദ്രം പൌലോമമതിപാവനം
കാരന്ധമം സുപ്രസന്നമശ്വമേധഫലപ്രദം 3
ഭാരദ്വാജനെറയാത്തീർത്ഥമേറവും പാപനാശനം
എന്നേവമഞ്ജുതീർത്ഥങ്ങൾ കണ്ടിതക്കുരുസത്തമൻ 4

വിവിക്തസ്ഥിതിയായിട്ടായവ പാർത്തിട്ടു പാണ്ഡവൻ
ബുദ്ധിയേവം പാണ്ഡവന്മാർ വർജ്ജിയ്ക്കുന്നതു കാങ്കയാൽ 5
ചോദിച്ചു മുനിമാരോടായ് കൈകൂപ്പിക്കുരുനന്ദനൻ
ബ്രഹ്മവാദികളം വർജ്ജിപ്പതെന്തീത്തീർത്ഥങ്ങളൊക്കെയും 6

താപസന്മാർ പറഞ്ഞു

അഞ്ജനകൃങ്ങളുണ്ടിങ്ങു പിടിപ്പു മുനിമുഖ്യരേ
അതുകൊണ്ടാണു വർജ്ജിപ്പതിവയെക്കുരുനന്ദന! 7

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

എന്നുകേട്ടാ മഹാബാഹു തപോധനർ തടുക്കിലും
ആത്തീർത്ഥങ്ങളിലും പ്പുക്കുനോക്കിനാൻ പുരുഷർഷഭൻ 8
ഉടൻ സൌഭദ്രമായീടും മുനിതീർത്ഥമണഞ്ഞവൻ
ഇറങ്ങിസ്നാനവുംചൈത്തു ശൂരനേറേം പരന്തപൻ 9
അപ്പൊഴാ വീരനായീടും കെല്പേറീടുന്ന പാർത്ഥനേ
വെള്ളത്തിൽവെച്ചുഗ്രനക്രംകാലിന്മേൽപ്പിടിക്കുടിനാൻ 10
പിടയുന്നോരു നക്രത്തേപ്പിടിച്ചുംകൊണ്ടു പാണ്ഡവൻ
കടത്തകയ്യ്ക്കുടയോനടൻ കരയിലേറിനാൻ 11
യശസ്വിയാമജ്ജുനൻ താനുയർത്തിക്കൊണ്ടനക്രവും
പരം ഭ്രഷ്ടകളംചാർത്തീടുമൊരു സുന്ദരിയായിതേ 12
ഭവ്യശ്രീകലരുന്നോരു ദിവ്യരൂപമിയന്നഹോ
ഇപ്പടിയുള്ളതുത്തരത്തെയപ്പോൾക്കണ്ടു ധനഞ്ജയൻ 13
പരമപ്രീതികയ്ക്കൊണ്ടു പറഞ്ഞാനവളോടടൻ
ഹന്ത നീയാരുകല്യാണി! യെന്തേ മുതലയാകുവാൻ 14
ഏവമാവത്തക്ക പാപമെന്തു നീ ചെയ്തുമുന്നമേ

വർഗ്ഗ പറഞ്ഞു.

ദേവാരണ്യത്തിൽ വാണീടുമപ്സരസ്സാണുഞാൻ വിഭോ! 15
വിത്തേശനിഷ്ടയല്ലോ ഞാൻ വർഗ്ഗയെന്നാണുപേരുമേ
ശുഭമാരായ് കാമഗകൾ നാലുതോഴികളുണ്ടുമേ 16

അവരോടൊത്തുപൊയ്ക്കൊണ്ടേൻ ലോകപാലഗൃഹത്തിൽ–
[ഞാൻ
അവിടെക്കണ്ടിതീഞങ്ങൾ തപസ്സാണ്ടോരു വിപ്രനെ 17
സുന്ദരാകാരനായൊററയ്ക്കൊത്തുചൊല്ലിയെഴും വിധൌ
അദ്ദേഹത്തിൻതപസ്സാലക്കാടൊക്കെത്തെളിവാർന്നുതേ 18
ആദിത്യനെപ്പോലെയവനാദ്ദേശം തെളിവാക്കിനാൻ
അവൻെറയാത്തേജസ്സും നല്ലഴകുംകണ്ടൊരീജ്ജനം 19
ആദ്ദേശത്തിൽച്ചെന്നിറങ്ങീ തപോവിഘ്നംവരുത്തുവാൻ
ഞാനവ്വണ്ണം സൌരഭേയി സമീചീ ബുൽബുദാ ലതാ 20
ഒരുമിച്ചേവരുംചെന്നു വിപ്രപാർശ്വത്തുഭാരത!
പാടിയും പുഞ്ചിരിക്കൊണ്ടും മുനീന്ദ്രനെമയക്കുവാൻ 21
അദ്ദേഹമോ ഞങ്ങളിലന്നാശവെച്ചില്ല ലേശവും
ഇളകീലാ മഹാതേജസ്സാത്തപസ്സിലിരിപ്പവൻ 22
ശപിച്ചൂ ഞങ്ങളെക്കോപാൽ ബ്രാഹ്മണൻ ക്ഷത്രിയൎഷഭ!
വെള്ളത്തിൽ നക്രമായിട്ടു നിങ്ങൾ നൂറാണ്ടുവാഴുവിൻ 23

ഇരുനൂററിരുപത്തൊന്നാമദ്ധ്യായം

വർഗ്ഗ പഠഞ്ഞു

ഉടൻഭയപ്പെട്ടു ഞങ്ങളേവരും ഭരതോത്തമ!
ശരണംപൂകിനാരന്നാത്താപസോത്തമമുഖ്യനെ 1
രൂപയൌവനകന്ദർപ്പദർപ്പം കൊണ്ടിപ്പൊഴീവിധം
അയുക്തംചെയ്തുപോയ് ഞങ്ങളങ്ങുന്നെല്ലാം ക്ഷമിക്കണം 2
ഞങ്ങൾക്കീഗ്ഗിക്ഷതാനേററം പോരുമേ മുനിസത്തമ!
സംശിതവ്രതനാമങ്ങെഭ്രമിപ്പിപ്പാൻ തുനിഞ്ഞതിൽ 3
അവദ്ധ്യമാരബലകളെന്നോർപ്പൂ ധർമ്മചാരികൾ
അതോർത്തു ധർമ്മം കാത്താലും ഹിംസിച്ചീടൊല്ലഞങ്ങളേ 4
സൎവ്വഭൂതസമൻദാന്തൻ വിപ്രനെന്നല്ലിചൊൽവതും

സത്യമായിവരട്ടേയിമ്മട്ടു പണ്ഡിതഭാഷിതം 5
ശരണംപുക്കവർകളെഗ്ഗിഷ്ടന്മാർ കാത്തുകൊള്ളുമേ
നീയേഞങ്ങൾക്കുശരണം കുറമെല്ലാം ക്ഷമിയ്ക്കണം 6
ഏവംകേട്ടിട്ടു ധർമ്മജ്ഞൻ ശ്രുഭകൃത്താദ്വിജോത്തമൻ
രവിസോമപ്രഭൻ പാരം പ്രസാദിച്ചിതു ഞങ്ങളിൽ 7
ശതം ശതസഹസ്രം താനിവയക്ഷയ്യവാചകം
ഈരാറന്നൂറളവു താനാകില്ലക്ഷയ്യവാചകം 8
ഗ്രാഹങ്ങളായ് പുരുഷരെ ഗ്രഹിച്ചീടുന്ന നിങ്ങളേ
വെള്ളത്തിൽനിന്നൊരു മഹാവീരനെന്നു കയറുമോ 9
അന്നുതാൻ നിങ്ങളെല്ലാരും സ്വരൂപത്തെയണഞ്ഞിടും
നേരംപോക്കായുമന്യതം പറയുന്നവനല്ലഞാൻ 10
അന്നേമുതല്ക്കാത്തീർത്ഥങ്ങളൊക്കയും പാരിലെങ്ങുമേ
നാരീതീർത്ഥങ്ങളെന്നേവം പേരുനേടിപ്പുകഴ്ന്നിടും 11
പുണ്യങ്ങളായറിവെഴുന്നോർക്കു ശ്രുഭവരുത്തിടും

വർഗ്ഗ പറഞ്ഞു

പിന്നെയാവിപ്രനെക്കുപ്പി വലംവെച്ചിട്ടു പോന്നുടൻ 12
ചിന്തുംദുഃഖത്തൊടുംഞങ്ങൾ ചിന്തിച്ചിതു പരസ്പരം
നോമെങ്ങുചെന്നു കൂടീട്ടാണാമട്ടല്പദിനത്തിനാൽ 13
സ്വരൂപം തന്നിടുന്നോരാ നരനെക്കണ്ടു കൊൾവതും
ഒട്ടുനേരം വിചാരിച്ചുശേഷമീഞങ്ങൾ ഭാരത! 14
കണ്ടെത്തീ മഹിമാവേറും ശ്രീനാരദമഹർഷിയെ
നന്ദിച്ചു ഞങ്ങളാദ്യേവർഷീന്ദ്രനെക്കാണ്കകാരണം 15
വന്ദിച്ചുനിന്നു നാണിച്ചുമൗനം തലകുനിച്ചുതാൻ
ചോദിച്ചു മുനി മാൽമൂലമോതീ ഞങ്ങളശേഷവും 16
അതുകേട്ടാ മുനിശ്രേഷ്ഠനിതു കല്പിച്ചിതുത്തരം
തെക്കേക്കടൽക്കരയിലായുണ്ടു തീർത്ഥങ്ങൾ കേവലം 17
പുണ്യരമ്യങ്ങളവിടെ നിങ്ങൾ പോയ്ച്ചെന്നുകൂടുവിൻ
തത്രവീരനുടൻ പാണ്ഡുപുത്രനെത്തും ധനഞ്ജയൻ 18

മോചിപ്പിയ്ക്കും നിങ്ങളെയീമാലിൽനിന്നിട്ടസംശയം
എന്നാമുനീന്ദ്രമൊഴിയാൽപ്പോന്നിതീ ഞങ്ങളേവരും 19
അതിപ്പോഥംസ്സത്യമായെന്നെ മോചിപ്പിച്ചു ഭവാൻവിഭോ!
നാലുപേരെൻ തോഴിമാരോ ജലത്തീൽത്താൻ കൂടിക്കയാം
ശുഭകർമ്മം ചെയ്കവീര! മോക്ഷംനൽകുകവർക്കുമേ

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ഉടനാപ്പാണ്ഡവശ്രേഷ്ഠനവരേവരെയും പ്രഭോ! 21
നദിയോടപ്പോഴാജ്ഞാപാൽ മോചിപ്പിച്ചിതു വീര്യവാൻ
വെള്ളത്തിൽനിന്നു കയറി സ്വന്തം രൂപമിയന്നവർ 22
അപ്സരസ്സുകളെല്ലാരുമപ്പോഥംക്കാണായി മുൻപടി
തീർത്ഥശുദ്ധിവരുത്തീട്ടായവർക്കാജ്ഞ കൊടുത്തവൻ 23
ചിത്രാംഗദാദർശനാർത്ഥം മണലൂർക്കുടനെത്തിനാൻ
അവളിഥത്താൽ ജനിപ്പിച്ചു ബഭ്രുവാഹനവീരനേ 24
അവനെപ്പാർത്തോതി പാർത്ഥൻ ചിത്രവാഹനനോടുടൻ
ചിത്രാംഗദാശുല്ലുമിതാ ബഭ്രുവാഹനനാത്മജൻ 25
ഇവനെക്കൊണ്ടതീർത്തേൻ ഞാനുണം തവ നരാധിപ!
ചിത്രാംഗദയൊടുംചൊല്ലീ പിന്നെയാപ്പാണ്ഡുനന്ദനൻ 26
ഇങ്ങുപാർക്കു ശുഭം ഭദ്രേ! വളർത്തുബഭ്രുവാഹനേ
ഇന്ദ്രപ്രസ്ഥഗൃഹത്തിങ്കൽ വന്നുപിന്നെ രമിച്ചിടാം 27
കുന്തിധർമ്മസുതൻ ഭീമനെന്നല്ലെന്നുടെ തമ്പിമാർ
അങ്ങുവന്നിവരെക്കാണാം മറവു ബന്ധുക്കളേയുമേ 28
ബന്ധുക്കളോടൊത്തു പാർത്തുനന്ദിയുള്ളം നീയനിന്ദിതേ!
ധർമ്മനിഷ്ഠൻ സത്യധീരൻ കുന്തിപുത്രൻ യുധിഷ്ഠിരൻ 29
ഭൂമിയൊക്കെജ്ജയിച്ചിട്ടു രാജസൂയം കഴിയ്കുമേ
അന്നെത്തുമവിടെപ്പാരിലുള്ള രാജാക്കളൊക്കെയും 30
ബഹുരത്നങ്ങളുംകൊണ്ടങ്ങെത്തും നിന്നുടെയച്ഛനും
ചിത്രവാഹനനോടൊന്നിച്ചുന്ന നീ വന്നുകൊള്ളെടൊ 31
കണ്ടോളാം രാജസൂയത്തിൽ മകനെക്കാക്കുമാശ്ലോലാ

മന്നിൽനില്ക്കുന്നൊരെൻപ്രാണൻബഭ്രുവാഹനനാമിവൻ32
അതിനാൽപ്പാല്യനീ വംശകരനാം വീരനന്ദനൻ
ചിത്രവാഹനദായാദൻ ധർമ്മാൽപ്പൊരവനന്ദനൻ 33
പാണ്ഡവർക്കിഷ്ടതനയൻ പാല്യനാണിവനെപ്പൊഴും
വിരഹംകൊണ്ടു സന്താപമരുതേതുമനിന്ദിതേ! 34
ചിത്രാംഗദയൊടീവണ്ണമോതിശ്ലോകർണ്ണമെത്തിനാൻ
ആദ്യമാകും ശിവക്ഷേത്രം കാഴ്ചയിൽത്തന്നെ മോക്ഷദം 35
അവിടെപ്പാപിപോയാലും കൈവരും പരമം പദം

ഇരുനൂറിരുപത്തിരണ്ടാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

അപരാന്തമെഴും പുണ്യതീർത്ഥക്ഷേത്രങ്ങളായവൻ
എല്ലാം ക്രമംപോലെപോയിക്കണ്ടാനമിതവിക്രമൻ 1
പശ്ചിമാദ്രിതടം പറവം തീർത്ഥക്ഷേത്രങ്ങളായവൻ
എല്ലാം നടന്നുകണ്ടിട്ടാ പ്രഭാസത്തിങ്കലെത്തിനാൻ 2
രാത്രിയിൽശ്ലഭനെക്കണ്ടിട്ടവൻ ചൊല്ലിശ്രവിക്കയാൽ
സുഭദ്രാരൂപമാധുര്യഗുണത്താൽച്ചിന്തയേന്തിനാൻ 3
അവളെക്കിട്ടുവാനെന്തുവഴിയെന്നു നിനച്ചുവൻ
വേഷംമാറീട്ടു സന്ന്യാസിവേഷംകയ്ക്കൊണ്ടു പാണ്ഡവൻ 4
കുകുരാന്ധകവൃഷ്ണീന്ദ്രരറിയാത്തവിധത്തിലായ്
നടന്നുഭിക്ഷയുംവാങ്ങിപ്പരിവ്രാജകരൂപനായ് 5
വല്ല കൈശലവും കയ്ക്കൊണ്ടാഗ്രഹത്തിൽക്കടന്നുഞാൻ
അഴകേറുന്ന കൃഷ്ണന്റെറയനുജത്തി സുഭദ്രയെ 6
കണ്ടുകൃഷ്ണന്റെ മതവുംകണ്ടു കല്യാണമേല്ക്കുവൻ
എന്നെല്ലാം നിശ്ചയിച്ചിട്ടു ദീക്ഷകയ്ക്കൊണ്ടിതായവൻ 7
ത്രിദണ്ഡിമുണ്ഡിതൻ കണ്ഡിയക്ഷമാല ധരിച്ചുവൻ
യോഗപട്ടധരൻ പാർത്ഥൻ പേരാലിനുടെ ചോട്ടിലായ് 8

കടന്നിരുന്ന ബീഭത്സുനിനച്ചു വാസുദേവനേ
ചിന്തചെയ്തതറിഞ്ഞാനദ്ദിവ്യജ്ഞൻ കേശിസൂദനൻ 9
സത്യഭാമയൊടൊന്നിച്ചു മെത്തകേറിക്കിടക്കവേ
പെട്ടന്നൊന്നു ചിരിച്ചാനന്ദിച്ചു കേശവനേറവും 10
വീണ്ടുംവീണ്ടും സത്യഭാമചോദിച്ചു കൃഷ്ണനോട്ടടൻ

സത്യഭാമ പറഞ്ഞു.

എന്തോ ഭവാൻ ചിന്തചെയ്തീശ്ശയനത്തിൽക്കിടക്കവേ 11
ഭഗവാനേ! പലവിധം ചിരിക്കുന്നുണ്ടുവീണ്ടുമേ
ഇന്നിയ്യുകേൾക്കാമെന്നാകിൽക്കനിവുണ്ടെങ്കലെങ്കിലോ 12
അരുളിച്ചെയ്യുക ഗോവിന്ദ! കേൾപ്പാനുണ്ടേറമാഗ്രഹം

ഭഗവാൻ പറഞ്ഞു

എന്നച്ഛൻ പെങ്ങടെ മകൻ ഭീമന്നനുജനജ്ജുൻ 13
സമയംകാരണം തീർത്ഥയാത്രചെയ്യുന്നതുണ്ടതോ
തീർത്ഥയാത്രകഴിഞ്ഞിന്നീ രാത്രിനേരത്തു ഭാരതൻ 14
ചിന്തചെയ്താനുലകിലിന്നഴകേറും സുഭദ്രയേ
ആബദ്ധയെച്ചിന്തചെയ്തു യതിവേഷത്തൊടജ്ജുനൻ 15
സന്ന്യാസിയായ് ദ്വാരകയിൽവന്നാമാധവിയെ സ്വയം
വല്ല പാട്ടുംകണ്ടു പിന്നെ വാസുദേവമതുപ്പടി 16
യതിച്ചുകൊൾവനെന്നാണീയജ്ജുനന്റെ മനോഗതം
ഏവമെല്ലാമുറച്ചിട്ട കള്ളസ്സന്ന്യാസി പാണ്ഡവൻ 17
പേരാലിനുടെ പോടിങ്കൽ വഷ്ത്തേയും സഹിച്ചഹോ
യോഗപട്ടവുമായ്ച്ചിന്തായോഗംകൈക്കൊണ്ടിരിപ്പതാം 18

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

ഭ്രാതാവിനെച്ചെന്നുകാണുന്നോതിനാഥം സത്യഭാമയും
ഉടൻ മെത്തയിൽനിന്നേറനടന്തു മധുസൂദനൻ 19
പ്രഭാസദേശമെത്തീട്ടുണ്ടജ്ജുനൻ തീർത്ഥയാത്രയിൽ
ചാരണന്മാർ ചൊല്ലിയേവം കേട്ടിതാമധുസൂദനൻ 20
അതുകേട്ടപ്പോഴാറയ്യ ഭഗവാനാജ്ജനാർദ്ദനൻ

അറിയാത്തവിധംമെന്തു പാർത്ഥപാർശ്വത്തിൽ മാധവൻ
കൃഷ്ണാർജ്ജുനന്മാരന്നേര്യാന്നേര്യം പ്രഭാസേ കണ്ടു സാദരം
തമ്മിലാലിംഗനംചെയ്തു കുശലംചൊല്ലിയങ്ങിനേ 22
ഇരുന്നിതാ സ്നേഹിതന്മാർ നരനാരായണഷ്ടികം
കൃഷ്ണനർജ്ജുനനോടായിച്ചോദിച്ചു സാന്ത്വമായുടൻ 23
എന്തിന്നാണീത്തീർത്ഥയാത്രചൈവൂ നീ പാണ്ഡുനന്ദന!
ഉടൻ വിവരമായ്ച്ചൊല്ലിക്കൊടുത്താനൊക്കയർജ്ജുനൻ 24
അതുകേട്ടോതിവാസ്സ്നേയനിതെന്നാൽശ്ശരിയെന്നതാൻ
ഇഷ്ടമട്ടിപ്രഭാസത്തിൽ ക്രീഡിച്ചാകൃഷ്ണപാണ്ഡവർ 25
പാർപ്പതിന്നായ് രൈവതകപർവ്വതത്തെയ്ക്കു പൂകിനാർ
മുന്നമേ കൃഷ്ണവാക്കാലാക്കുന്നിലാംക്കാരിരിപ്പടം 26
അലങ്കരിച്ചൊരുക്കീട്ടുണ്ടഷ്ടിയ്ക്കുള്ളൊരു വട്ടവും
അതൊക്കയേറയർജ്ജുനൻ താനുപയോഗിച്ചു പാണ്ഡവൻ 27
നാട്യനൃത്തങ്ങളുംകണ്ടാ വാസുദേവനൊടൊപ്പമേ
നന്ദിച്ചവരെ മാനിച്ചു വിട്ടയച്ചിതു പാണ്ഡവൻ 28
വിരിച്ചദിവ്യപൂമെത്തകേറീ കണ്ണനുമൊത്തുതാൻ
തീർത്ഥങ്ങളും ദിവ്യക്ഷേത്രങ്ങളും പുഴമാടുകളും കാടുകളും 29
ഇവകണ്ടതു തഞ്ചമ്പോലവിടെച്ചൊല്ലിയർജ്ജുനൻ
അവൻ കഥപറഞ്ഞുംകൊണ്ടുറങ്ങീ ജനമേജയ! 30
സപ്തിനൊത്ത പൂമെത്തയിന്മേൽക്കുന്തീകുമാരകൻ
മധുരസ്വരമാംപാട്ടു വീണവായനയങ്ങിനേ 31
സ്തോത്രമെന്നിവ കേട്ടാദ്യമുണർന്നു മംഗളത്തൊടും
കൃഷ്ണാഭിനന്ദിതൻ നിത്യകൃത്യമെല്ലാം കഴിച്ചവൻ 32
കൃഷ്ണന്റെരസമ്മതംവാങ്ങിച്ചങ്ങു പാപ്പുമറച്ചുതേ
കണ്ണനുവണ്ണമെന്നോതീട്ടണ്ണാനോട്ടുര ചെയ്തുടൻ 33
സന്ന്യാസിവേഷനാ പാണ്ഡുപുത്രനേവിട്ടു കേശവൻ
പൊന്മണിത്തേരിലേറീട്ടാ ദ്വാരകയ്ക്കുഴനെള്ളിനാൻ 34
ദ്വാരകാപുരിയോ കുന്തീപുത്രന്റെ വരവിന്നഹോ

അലങ്കരിച്ചിരുന്നു നിഷ്കുണ്ഡകം സുഭദ്രയും 35
കൌന്തേയനെക്കാണ്മതിന്നായ് ദ്വാരകാപുരവാസികൾ
രാജമാർഗ്ഗത്തിലെക്കെത്തീ നൂറുമായിരവും ക്ഷണാൽ 36
നൂറുമായിരവും നാരിമാരും കാണുംവഴിക്കഹോ
ഭോജവൃഷ്ണ്യന്ധകന്മാരുമാശ്ചര്യത്തിക്കിത്തിരക്കിതെ 37
അവർണ്ണമേ ഭോജവൃഷ്ണ്യന്ധകപൂജിതനാമവൻ
വന്ദ്യരായോരെ വന്ദിച്ചു നന്ദിയോടവയഃക്രമം 38
കുമാരന്മാർചെയ്ത സൽക്കാരാഭിവാദ്യങ്ങളേറ്റുടൻ
വയസ്സുകിടയായോരെസ്സഖ്യം പൂകീട്ടുവീണ്ടുമെ 39
സ്വന്തമാം മന്ദിരംപൂകീഹന്തകൃഷ്ണൻ മഹാദ്യുതി
പ്രഭാസാൽവന്നൊരാകൃഷ്ണൻ തന്നെപ്പൂജിച്ചുദേവകം 40

സുഭദ്രാഹരണപർവ്വം

ഇരുനൂറിരുപത്തിമൂന്നാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

പിന്നെച്ചിലദിനം ചെന്നീട്ടാരൈവതകപർവ്വതെ
വൃഷ്ണ്യന്ധകന്മാർക്കുണ്ടായീ വലുതായുള്ളൊരുത്സവം 1
ദാനംചൈത്ര വീരനുഴീവാനവന്മാർക്കസംഖ്യമെ
വൃഷ്ണ്യന്ധകന്മാരാഘ്ലേലം തന്നിലുള്ള മഹോത്സവെ 2
മുറ്റും രത്നവിചിത്രങ്ങളം ചുറ്റും പ്രാസാദപങ്ക്തികൾ
ഉണ്ടാക്കിയവിടെപ്പ്രാരം ദീപസ്തംഭങ്ങളും പ്രഭോ! 3
വാദ്യക്കാരവിടെക്കൂടീ വാദ്യഘോഷങ്ങളേറ്റവും
പൌരന്മാർ കാൽനടക്കായുമോരോ വാഹനമേറിയും 4
ദാരങ്ങളും ദാസരുമായ്പ്പ്രാരം വന്നാരസംഖ്യമെ
ബലഭദ്രൻ മദോന്മത്തൻ രേവതീദേവിയൊത്തുടൻ 5

ഗായകന്മാർ പിന്തുടരെസ്സഞ്ചരിച്ചിതുഭാരത!
അവ്വണ്ണംയ്യദുപാലനഗ്രസേനൻ പ്രതാപവാൻ 6
ഗായകന്മാരുമായേറെ സ്ത്രീകളൊത്തുചരിച്ചുതെ
പ്രദ്യുമ്നനും സാംബനും വന്മത്തരായരിദുർജ്ജയർ 7
ദിവ്യമാല്യങ്ങളും ചാർത്തിവിഹരിച്ചു സുരോപമർ
അക്രൂരൻ സാരണൻ പിന്നെഗ്ഗദൻഭാനുവിഡൂരഥൻ 8
നിശഠൻ ചാരുദേഷ്ണൻ വിപ്രഥുവും പൃഥുതാനുമെ
സത്യകൻ സാത്യകിയുമാബ്ഭംഗകാരസഹായികം 9
ഹാർദ്ദിക്യൻ കൃതവർമ്മാവു മറവുള്ളയദുവീരരും
ഇവരെല്ലാം സ്ത്രീകളുമായ്ഗ്ഗായകന്മാരുമൊത്തഹൊ 10
വന്നുചേർന്നു രൈവതകക്കുന്നിലുള്ള മഹോത്സവെ
ഗ്രണംകൂട്ടം സ്ത്രീകളുമൊത്തണഞ്ഞു തത്രമാധവൻ 11
വിപ്രർക്കുദാനവുംചെയ്തു കണ്ടുസന്ന്യാസിയേയുമെ
കൌതുഹലം കൂട്ടമാറങ്ങുത്സവം കലരുംവിധൌ 12
തമ്മിൽകണ്ടൊത്തിതവിടെപ്പാർത്ഥനും വാസുദേവനും
സമമായ്സഞ്ചരിക്കുമ്പോൾ വാസുദേവകുമാരിക 13
ചമഞ്ഞുതോഴിമാരൊത്താബ്ഭദ്രനില്പതുകണ്ടുതെ
അവളെക്കണ്ടവാറുണ്ടായജ്ജുനന്നുമനോഭവൻ 14
അനേകാഗ്രമനസ്സായിട്ടവനെക്കണ്ടു കൃഷ്ണനും
പറഞ്ഞാൻ പുണ്ഡരീകാക്ഷൻ പുഞ്ചിരിക്കൊണ്ടു ഭാരത 15
സന്ന്യാസിയാം നിന്മനസ്സിന്തിളക്കുന്നിതു മന്മഥൻ
ഇക്കന്യയാളെൻ ഭഗിനി സാരണന്റെ സഹോദരി 16
നിനക്കിവളിലുണ്ടാശയെന്നാലച്ഛനൊടോതുവൻ
സസ്മിതം കൃഷ്ണനോടോതിയതു കേട്ടിട്ടുഫൽഗ്ഗുനൻ 17
വസുദേവർക്കു മകളീ വാസുദേവന്റെ സോദരി
സൌഭദ്രത്തികവുള്ളോളിന്നാർക്കുമോഹം കൊടുത്തിടാ 18
കല്യാണമൊക്കയും പൂർണ്ണമായീടും മമനിശ്ചയം
നിന്റെ സോദരിവാർഷ്ണേയിയെന്റെ വല്ലഭയാവുകിൻ 19

കിട്ടുവാനെന്തുപായം കേൾക്കട്ടേ ചൊല്ലുജനാർദ്ദന!
മനുഷ്യയത്നാൽസ്സാധിപ്പതൊക്കെ ചെയ്യുന്നതുണ്ടുഞാൻ 20

വാസുദേവൻ പറഞ്ഞു

സ്വയംവരം ക്ഷത്രിയർക്കുവിവാഹം പുരുഷർഷഭർ
സംശയിപ്പൊന്നതാംപാർത്ഥ! ചിത്തംതീർച്ചപ്പെടായ്കയാൽ
ഹരണക്രിയയും പാരം പ്രശസ്തം ക്ഷത്രിയർക്കഹോ
കന്യമാരെ വിവാഹത്തിലെന്നു ധർമ്മജ്ഞർ ചൊൽവതാം
ഹരിച്ചുകൊൾക കല്യാണിയാമെൻ ഭഗിനിയെബ്ഭവാൻ
സ്വയംവരത്തിലിവ്വംതൻ ചിത്തമാർക്കറിയാം സഖേ! 23

വൈശമ്പായനനു പറഞ്ഞു

കൃഷ്ണാജ്ജുനന്മാരീവണ്ണം കൃത്യം തീർച്ചകഴിച്ചുടൻ
വെക്കംപോയീടുമാറംക്കാരെയയച്ചിതു നടന്നുതാൻ 24
ഇന്ദ്രപ്രസ്ഥത്തിൽവാണീടും ധർമ്മജന്നറിയിക്കുവാൻ
കേട്ടവാറെസമ്മതിച്ചു ധീമാനനുജരൊത്തവൻ 25
ഭീമനായതുകേട്ടിട്ടു നമ്മളോ കൃതകൃത്യരായ്
എന്നുതമ്പികളോടൊത്തു ചൊല്ലിസ്സന്തോഷമേന്തിനാൻ 26

ഇരുനൂററിരുപത്തിനാലാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ചാരർമൂലം സമ്മതത്തെ സ്വൈരംവാങ്ങിധനഞ്ജയൻ
വാസുദേവാനുവാദത്താൽ കൃത്യമെല്ലാമുറച്ചുടൻ 1
കൃഷ്ണനേറ സമ്മതത്തോടും ഗമിച്ചു ഭരതർഷഭൻ
രൈവതോത്സവവുംതീർന്നു പുരംപുക്കിതു പാണ്ഡവൻ 2
സുഭദ്രയും രൈവതകപർവ്വതാർച്ചനചെയ്യുടൻ
ദേവപൂജകഴിച്ചിട്ടു വിപ്രാശീർവ്വാദമേറഹോ 3
പർവ്വതത്തെവലംവെച്ചു ഗമിച്ചു ദ്വാരകയ്ക്കുതാൻ
കന്യരൈവതകംവിട്ടാ ദ്വാരകാപുരിപുക്കതിൽ 4

അസ്സുഭദ്രയെയോർത്തുംകൊണ്ടിരുന്നു യോഗി പാരയിൽ
രമ്യമാണാവനതലം നാനാ വൃക്ഷ സമാകുലം 5
സാലം തമാലംനല്ല ശ്രകർണ്ണം ബകുളമജ്ജുനം
അശോകം ചമ്പകം പുന്ന പാച്ചൊറി നവകേതകം 6
കർണ്ണികാരം കുരവകമങ്കോലം പുന്നയിങ്ങിനേ
പല വൃക്ഷശിലാജാലമുള്ളെടുത്തു ശിലാതലേ 7
ഭദ്രഭോഷിണിയായോരു ഭദ്രയെച്ചിന്തചെയ്തുവേ
യദൃച്ഛയാവന്ന വൃഷ്ണിവരരെക്കണ്ടുഫൽഗുനൻ 8
ബലൻ ഹാർദ്ദിക്യനാസ്സാംബൻസാരണൻരുഗ്മിണീസുതൻ
ഗദനേവം ചാരുദേഷ്ണൻ പിന്നെബ്ഭാനു വിഡൂരഥൻ 9
നിശഠൻ പൃഥുവേവം വിപൃഥുമറ്റുള്ള വീരരും
ഇവരേവരെയുംകണ്ടിട്ടുള്ളിൽ ദുഃഖമകറ്റിനാൻ 10
അവരോ യതിയെക്കണ്ടിട്ടേറ്റമുത്സുകരേവരും
വിനയത്താൽ വൃഷ്ണിവീരർ ചുറ്റംനിന്നാദരിച്ചുതേ 11
അജ്ജുനൻ പ്രീതികയ്ക്കാണ്ടിട്ടോതീ സ്വാഗതമങ്ങുടൻ
ഇരിപ്പിനേവരും നല്ല നിരപ്പുള്ളീശ്ശിലാതലേ 12
എന്നാസ്സന്ന്യാസിചൊന്നപ്പോൾ നന്ദിച്ചായാദവർഷഭർ
അടുത്തിരുന്നേവരുമേ സുസ്വാഗതമുണർത്തിനാർ 13
പല്ലവങ്ങളിലാ വൃഷ്ണിവല്ലഭന്മാരിരിയ്ക്കുവേ
ആകാരഗ്രഹനംചെയ്ത കുശലംചൊല്ലിയജ്ജുനൻ 14
എല്ലാം കുശലമെന്നോതിച്ചൊല്ലിനാൻ ബലനിങ്ങിനേ
പ്രസാദിയ്ക്കണമേ വിപ്ര! വരവെങ്ങുന്നു ഹന്ത തേ 15
അങ്ങു കണ്ടുള്ളൊരുപുണ്യദേവതായതനങ്ങളും
പർവ്വതം തീർത്ഥമിവയും കാടും വീടുമരയ്ക്കണം 16

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

തീർത്ഥങ്ങളും മലകളും കാടും പുഴയുമങ്ങിനേ
ക്ഷേത്രങ്ങളും കണ്ടതെല്ലാമോതിനാൻ ബലനോടവൻ 17
ഓരോ കഥകൾചൊല്ലീട്ടങ്ങൊടുക്കം ജനമേജയ!
ധർമ്മംകൂട്ടും സൽക്കഥയാവൃഷ്ണിവീരനൊടോതിനാൻ 18

പുണ്യാസൽക്കഥ കേട്ടിട്ട പൂജിച്ചു വൃഷ്ണിപുംഗവൻ
പിന്നെയാ യദുവീരന്മാർ മന്ത്രംചെയ്തിതു ഭാരത! 19
ശ്രീമാൻ ദേശാതിഥിയിവൻ യതിരൂപധരൻ ദ്വിജൻ
ഏതുഗേഹത്തിലിവനേ വാഴിപ്പൂ നിരുപദ്രവം 20
ഏന്നേവംചൊല്ലിടുന്നോരാബ്ബലഭദ്രോദിയാദവർ
കണ്ടു വന്നണയുന്നോരാക്കണ്ണനാം യദുമുഖ്യനേ 21
വരു കേശവ! വത്സാ! യെന്നരുളീ ബലഭദ്രനും
യതിലിംഗധരൻ വിദ്വാൻ ദേശാതിഥിയിവൻ ദ്വിജൻ
ചാതുർമ്മാസ്യം കഴിപ്പാനായ്വന്നു നമ്മുടെ പത്തനേ
ഏതുദിക്കിലിരുത്തേണ്ടു പറഞ്ഞാലും ജനാർദ്ദന! 23

വാസുദേവൻ പറഞ്ഞു.

മഹാഭാഗ! ഭവാനിങ്ങുള്ളപ്പോൾ ഞാൻ പരതന്ത്രനാം
സ്വയം രമ്യസ്ഥലേ വാസംകല്പിയ്ക്കുന്നായി മാധവൻ 24

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

ആവാക്കുകേട്ടു നന്ദിച്ചു കൃഷ്ണനെത്തഴുകീട്ടടൻ
താനേ ചിന്തിച്ചിപ്രകാരം ബലവാൻ ബലനോതിനാൻ 25
ആരാമത്തിൽ വസിയ്ക്കട്ടേ ചാതുർമ്മാസ്യത്തിനീ യതി
സുഭദ്രാകന്യകാഗാരേ ഭിക്ഷയേറ്റിഷ്ടമാംവിധം 26
ലതാഗൃഹം ഗൃഹവുമാമിതാണെന്റെ മനോഗതം
താത! നീ സമ്മതിച്ചെന്നാൽസ്സമ്മതിയ്ക്കും ദ്വിജോത്തമൻ

വാസുദേവൻ പറഞ്ഞു.

ബലവാൻ സുഭഗൻ വാഗ്മീ ശ്രീമാൻ നല്ലറിവുള്ളവൻ
കന്യാപുരസമീപത്തു നന്നല്ലെന്നാണു മന്മതം 28
ഗുരുശാസ്ത്രാവുനേതാവു ശാസ്ത്രജ്ഞൻ ധർമ്മവിത്തമൻ
നീ കല്പിച്ചാലെതുക്കാ ഞാൻ ചെയ്യേൻ കല്പനപോലെഞാൻ
ശുഭാശുഭങ്ങളറിവാനില്ല മറാരുമൂഴിയിൽ

ബലദേവൻ പറഞ്ഞു.

ദേശാതിഥിയിവൻ ശ്രീമാൻ സർവ്വധർമ്മവിശാരദൻ 30
ധീരൻ വിനയവാൻ സത്യവാദിയേറ്റം ജിതേന്ദ്രിയൻ

യതിരുപനിവൻ ചിത്തമാരുകാണുന്നു കേവലം 31
പുണ്ഡരീകാക്ഷ! നീ കന്യാപുരത്തിലിവനെ സ്വയം
കൊണ്ടേല്പിയ്ക്കു സുഭദ്രയ്ക്കൻ കല്പനപ്പടി മാധവ! 32
ഭക്ഷ്യഭോജ്യങ്ങളിഷ്ടംപോലേകിക്കൊള്ളട്ടെയായവം

ഇരുനൂറിരുപത്തഞ്ചാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

അതപ്രകാരമേറ്റിട്ടു യതിയോടൊത്തു മാധവൻ
നിശ്ചയംചെയ്തു സന്തുഷ്ടചിത്തനായ്ത്തീർന്നു കേവലം 1
യഥേഷ്ടം പർവ്വതത്തിങ്കൽ ക്രീഡിച്ചു കൃഷ്ണപാണ്ഡവർ
പുരിപൂക്കാൻ പാണ്ഡവന്റെ കൈപിടിച്ചുമുകുന്ദനും 2
സർവ്വഭോഗങ്ങളിയലും ഗൃഹംവാഴിച്ചു പാർത്ഥനേ
അറിവേകീ രുഗ്മിണിക്കും സത്യഭാമക്കുമേ പരം 3
ഹൃഷീകേശോക്തികേട്ടിട്ടു പറഞ്ഞാരിരുപേരുമേ
മഹാമനോരാജ്യമിതു ഞങ്ങൾക്കുണ്ടുള്ളിലെപ്പൊഴും 4
എന്നുകാണ്മു ഗൃഹത്തെത്തീട്ടിന്ദ്രപുത്രനെയിങ്ങു നാം
എന്നുചിന്തിച്ചിട്ടു ഞങ്ങൾക്കിന്നു മാൽ തീർത്തിതജ്ജനൻ
പ്രിയാതിഥിശ്രേഷ്ഠനാമാ യതിയെക്കണ്ടു സാദരം
അജ്ഞാതമാമുത്തമസല്ക്കാരവും ചെയ്തിതേറവും 6
കൃഷ്ണൻ സോദരിയാകുന്ന സുഭദ്രയൊട്ടൊല്ലിനാൻ
ഭേദാതിഥിയിവൻ ഭദ്രേ! യതവാക്കു മുനിവ്രതി 7
നിന്റെ കന്യാപുരംവാണു പൂജയൊക്കയുമേല്ക്കണം
അയ്യൻകണ്ടരുളീട്ടുണ്ടീയതിയെസ്സല്ക്കരിക്കുവാൻ 8
ഭക്ഷ്യഭോജ്യങ്ങളെക്കൊണ്ടു വരിക്കയതിവയ്യനെ
ഇദ്ദേഹംചൊല്ലിടും കാര്യമെല്ലാം ചെയ്കസംശയം 9
സഖിമാരൊത്തു നീ ഭദ്രേ! വശത്തിൽത്തന്നെനില്ക്കണം
പണ്ടുംയതീന്ദ്രർ ഭിക്ഷയ്ക്കായെഴുന്നെള്ളുന്നതാകിലൊ 10

ദാശാർഹന്മാർക്കെഴും കന്യാപുരത്തിൽത്തന്നെ പാർപ്പതാം
അവർക്കു ഭക്ഷ്യഭോജ്യങ്ങൾവേണ്ടപ്പോൾ മടിയെന്നിയെ 11
കന്യാപുരമെഴും കന്യാജനം നന്നായ്ക്കൊടുപ്പതാം
കൃഷ്ണനോടേററുചൊന്നാളായവൾനിൻചൊല്പടിക്കുഞാൻ
കർമ്മവൃത്തങ്ങളാൽ തൃപ്തിപ്പെടുത്താമീ ദ്വിജേന്ദ്രനെ
വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു
ഇത്ഥമീവേഷവും കയ്ക്കൊണ്ടൊട്ടുകാലം ധനഞ്ജയൻ 13
ഭക്ഷ്യഭോജ്യങ്ങളാൽ ഭദ്രാസല്ക്കാരം വാങ്ങിമേവിനാൻ
ഗുണങ്ങൾകൂടും ഗോവിന്ദാനുജയാമസ്സുഭദ്രയെ 14
കണ്ടുകൊണ്ടീടുമവനുൾക്കൊണ്ടുവീണ്ടും മനോഭവൻ
ആകാരത്തെമറച്ചുംകൊണ്ടവളെക്കണ്ടു പാണ്ഡവൻ 15
ചുട്ടുന്നനെടുവീർപ്പിട്ടു മദനൻെറ വശത്തിലായ്
കൃഷ്ണസോദരിയെക്കണ്ടു കൃഷ്ണയെച്ചിന്തിയാതെയായ്
ഇതിന്ദ്രസേനയോ സാക്ഷാൽ വരുണൻെറ കുമാരിയൊ
കാലംകഴിഞ്ഞിതെന്നാലും സോദരന്മാരെയൎജ്ജുനൻ 17
സ്മരിച്ചീലാ ഭദ്രയിലാമന്മഥൻ തോട്ടിവെയ്ക്കയാൽ
മേളിച്ചു തോഴികളുമായ്ക്കേളിയാടും സുഭദ്രയെ 18
കണ്ടൎജ്ജുനൻ നന്ദിപൂണ്ടു സ്വാഹയേ വഹ്നിപോലവെ
മുന്നംഗദൻ കീർത്തിമാനാം പാണ്ഡുപുത്രനൊടോതിനാൻ
സുഭദ്രതന്നുത്ഭവവും പ്രഭാവങ്ങളുമൊക്കയും
ക്രുദ്ധമത്തപ്രലാപത്തിൽ വൃഷ്ണിവീരരിടയ്ക്കിടെ 20
വീരവാദം ചൊല്ലുമൎജ്ജുനന്നുതാൻ തുല്യനെന്നഹൊ
കലഹത്തിലുമന്യോന്യം വാതിലും വൃഷ്ണിപുംഗവർ 21
എൻതുല്യനല്ലൎജ്ജുനനും നിയ്യെന്തെന്നുമുരയ്ക്കുമെ
ജനിച്ചമക്കളോടാശിസ്സോതുമങ്ങിനെ വൃഷ്ണികൾ 22
വീൎയ്യത്തിലൎജ്ജുനസമനായ വില്ലാളിയാകനീ
ഇതെല്ലാംകേട്ടുകാമിച്ചു പാർത്ഥനെത്താൻ സുഭദ്രയും 23
സത്യസന്ധൻെറ ചാതുൎയ്യം രൂപമെന്നിവയൊക്കയും
ചാരണന്മാരതിഥികൾ ഗദനും വിസ്തരിക്കയാൽ 24

കാണാതെകണ്ടുകാമിച്ചാൾ സുഭദ്ര ഹരിപുത്രനെ
കുരുജാംഗലപൃത്താന്ത മറിവുള്ളോരെയെങ്കിലും 25
കണ്ടാൽസ്സുഭദ്രചോദിച്ച കേൾക്കുമജ്ജുനവാർത്തകൾ
വീണ്ടും ചോദിയ്ക്കുകൊണ്ടിട്ടും വീണ്ടും കേൾക്കുകകൊണ്ടുമെ
പ്രത്യക്ഷമട്ടിലായ്ത്തീർന്ന സുഭദ്രയ്ക്കുന്നമജ്ജുനൻ
ഞാൺതഴമ്പാണ്ടുനീണ്ടേററം പാമ്പൊക്കും രണ്ടുകൈകളും 27
കണ്ടിതജ്ജുനനെന്നോർത്തു നോക്കിതേററം സുഭദ്രയും
സുഭദ്രപാർത്ഥരൂപത്തെയെവ്വണ്ണം കേട്ടിരിപ്പതൊ 28
അവ്വണ്ണമീയതിയ്ക്കൊത്തുകണ്ടു സന്തോഷമാണ്ടതെ
ഒരിയ്ക്കൽച്ചെന്നുചോദിച്ചു കുരുനന്ദനനോടവൾ 29
ദേശമെങ്ങിനെ ശൈലങ്ങളെങ്ങിനേ രാജ്യമെങ്ങിനേ
സരിത്തുക്കൾ സരസ്സുക്കൾ കാടെന്നിവകളെങ്ങിനേ 30
ദിക്കേതെല്ലാം ഭവാൻകണ്ടതെങ്ങിനേ യതിസത്തമ!
സുഭദ്രയേവംചോദിക്കെയതൊക്കസ്സത്യമായവൻ 31
പരമപ്രീതനായിട്ടു പറഞ്ഞുവിവരത്തൊടും
അവനേറ ദേശസഞ്ചാരചരിതം കേട്ടനേരമേ 32
അവൾക്കുള്ളിലെഴും ഭാവം വെളിവായിച്ചമഞ്ഞുതേ
ഭരതർഷഭനോടായിട്ടൊരിക്കൽപ്പൂർവ്വസന്ധിയിൽ 33
സുഭദ്രഗ്രഥം വിജനേ ഹർഷത്തോടേവമോതിനാൾ
പ്രതീന്ദ്രൻ ദേശസഞ്ചാരിയിന്ദ്രപ്രസ്ഥപുരേ ഭവാൻ 34
ഞങ്ങൾക്കുചേരുംപെങ്ങളാമക്കുന്തിയെക്കണ്ടിരിപ്പതോ
ഭ്രാതാക്കളൊത്തുനന്ദിപ്പതുണ്ടോ ജ്യേഷ്ഠൻ യുധിഷ്ഠിരൻ 35
ധർമ്മാത്മജൻ ചൊന്നപടി ധർമ്മം ഭീമൻ നടപ്പതോ
സമയം തെറ്റിയാത്തെറ്റിൽപ്രായശ്ചിത്തംധനഞ്ജയൻ 36
കാമഭോഗങ്ങളും കൈവിട്ടിരിപ്പോൻ സൽപ്രിയോദ്യതൻ
എങ്ങിപ്പോൾസ്സഞ്ചരിയ്ക്കുന്ന ക്ലേശമേറ്ററമജ്ജുനൻ 37
സുഖോചിതൻ ദുഃഖിതനായ്ദ്ദീർഘബാഹുവരിന്ദമൻ
കേട്ടിതോ കണ്ടിതോ വല്ലേടത്തുമർജ്ജുനനെ ഭവാൻ 38

അവൾചൊല്ലുംവാക്കുകേട്ടു സസ്മിതം പാർത്ഥനോതിനാൻ
പുത്രസൗഹൃദസഹിതയായയ്യുകുന്തി സുഖിപ്പതാം 39
മക്കളെക്കണ്ടുനന്ദിപ്പു കുരുക്ഷേത്രത്തിലായവൾ
അമ്മയും സോദരന്മാരുമറിയാതെ ധനഞ്ജയൻ 40
ദ്വാരകാപുരിവാഴുന്നു കള്ളസ്സന്ന്യാസിയർജ്ജുനൻ
എപ്പൊഴും കാൺകിലും നിയ്യിന്നറിയുന്നീല മാധവി! 41
അവന്റെ വാക്കുകേട്ടിട്ടാ വാസുദേവന്റെ സോദരി
നെടുവീർപ്പിട്ടുനിന്നു കാൽകൊണ്ടു മണ്ണിൽവരച്ചുതാൻ 42
ഉടൻ പരമസന്തോഷത്തോടും സർവ്വാസ്യവിത്തമൻ
അർജ്ജുനൻ ഞാനെന്നുചൊന്നാനവളോടു ധനഞ്ജയൻ 43
കേൾവികൊണ്ടെന്നലുണ്ടുത്രമാത്രം ഭാവംനിനക്കെടോ
അതിലുംനുറിരട്ടിച്ചുണ്ടെനിയ്ക്കും നിന്നിലാഗ്രഹം 44
പ്രശസ്തമാം ദിനത്തിങ്കലെന്നെ നീതാൻ വരിയ്ക്കുകിൽ
സാവിത്രിക്കാസ്സത്യവാന്റെമട്ടിവൻ പതിയാകുവൻ 45

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

ഏവം ചൊല്ലീടുടൻ പാർത്ഥനുംപുക്കിതു ലതാഗൃഹം
പരം സുഭദ്രലളിത ലജ്ജാഭാവമിയന്നഹോ 46
രമ്യമാംമെത്തയിൽപ്പോയിക്കിടന്നു കാമമോഹിത
ദിവ്യചക്ഷുസ്സിനാൽക്കന്യാപുരപ്പുത്തമറിഞ്ഞുടൻ 47
വിട്ടു രുഗ്മിണിയെകൃഷ്ണൻ പാർത്ഥഭിക്ഷനടത്തുവാൻ
അന്നുതൊട്ടാബ്ഭദ്രയെത്താൻ ചിന്തചൈതു ധനഞ്ജയൻ 48
കാര്യപദ്ധതിജനൊന്നിച്ചു പാർത്തിതുദ്യാനഭൂമിയിൽ
പാർത്ഥചിന്തനപൂണ്ടേറമസ്വാസ്ഥ്യത്താൽസ്സുഭദ്രയും 49
മെലിഞ്ഞുവിളറിച്ചിന്താശോകമാണ്ടു നിരന്തരം
നെടുവീർപ്പിട്ടുവല്ലാത്തമട്ടിലായി മനസ്വിനി 50
കിടപ്പാനുമിരിപ്പാനുമുണ്ണാനും രുചികെട്ടഹൊ
ഉറക്കം രാപ്പകലൊഴിഞ്ഞുന്മത്തനിലയായിതെ 51
ഏവംധ്യാനം പൂണ്ടഭദ്രയോടും ദേവകിചൊല്ലിനാൾ
വ്യസനിച്ചുള്ളുവാർപ്പെയി! ധൈര്യംകൈക്കൊണ്ടിരിക്കനീ

രാമനോടും കൃഷ്ണനോടും നിന്നെറ പാടുപറഞ്ഞുഞാൻ
പിന്നെനൽഗ്ഗതികണ്ടോളാം വ്യസനിക്കേണ്ടമാധവി! 53
അമ്മയേവം പറഞ്ഞിട്ട ഭദ്രക്ഷഹിതമോർപ്പവം
വസുദേവനൊടീബ്ഭദ്രോപൃത്താന്തത്തെ യുണർത്തിനാം 54
ഒററയ്ക്കിരിക്കവേ ഭദ്രദീനയാണെന്നുമോതിനാം
ഉദ്യാനത്തിലിരിയ്ക്കുന്നയതിയജ്ഞനാണുപോൽ 55
അക്രൂരൻ കൃഷ്ണനവ്വണ്ണംതന്നെ സാത്യകിയാഹ്വകൻ
ഇവരോടോതുക ധരിക്കേണം ബന്ധുക്കളെങ്കിലൊ 56

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

വസുദേവൻ കേട്ടിതുടനക്രൂരാഹ്വകരോടുമെ
പറഞ്ഞു കൃഷ്ണനോടൊത്തുമന്ത്രിച്ചു പലതുംപരം 57
ഇതുകായ്മിതാം കൃത്യമെന്നെല്ലാം നിശ്ചയിച്ചുടൻ
അക്രൂരൻ താനുഗ്രസേനൻ ശഠൻ സാത്യകിയങ്ങിനെ 58
പൃഥുശ്രവസ്സോത്തു കൃഷ്ണനുറച്ചു ശിനിയൊത്തുതാൻ
ശ്രീരുഗ്മിണീ സത്യഭാമ ദേവകീ പിന്നെ രേവതി 59
വസുദേവരുമൊന്നിച്ചു പുരോഹിതമതത്തൊടും
പന്തിരണ്ടാംദിനം വേളിയെന്തും ചിന്തിച്ചുറച്ചുടൻ 60
ബലഭദ്രോദ്ധവന്മാരങ്ങറിയാതെ സുഭദ്രയെ
വേളികൃയകഴിപ്പിപ്പാനൊരുമ്പെട്ട ജനാർദ്ദനൻ 61
മഹാദേവന്റെറ പൂജക്കുവിധിച്ചിതു മഹോത്സവം
അഹസ്സിരിപതും നാലും സുഭദ്രാർത്തി ശമിക്കുവാൻ 62
പുകഴ്ത്തീ നഗരത്തിങ്കലജ്ഞനന്നു ഹിതത്തിനായ്
ഇന്നക്കു നാലാംദിവസമാ ദ്വീപിൽച്ചെന്നുകൂടണം 63
കളത്രപുത്രഭൃത്യാദി ബന്ധുവർഗ്ഗങ്ങളൊത്തഹൊ
സർവ്വവർണ്ണങ്ങളും പോകസർവ്വയാദവവീരരും 64
ഏവംചൊന്നവിധംതന്നേ ചെയ്താരായവരേയരും
അവ്വണ്ണം യാദവന്മാർക്കാ ദ്വീപിങ്കൽ ഭരതർഷഭ! 65
അഹസ്സിരിപതും നാലും നടന്നിരിതുമഹോത്സവം
കൃഷ്ണരാമാഹ്വകാക്രൂരപ്രദ്യുമ്നകനിസത്യകർ 66

സമുദ്രംപുക്കിതാവീരർ കുകുരാന്ധകവൃഷ്ണികൾ
യന്ത്രക്കൊടികളോടൊത്തിട്ടന്തണന്മാരുമൊത്തവർ 67
വഞ്ചികേറിസ്സമുദ്രത്തിൽപ്പൂക്കാരാപ്പുരവാസികൾ
ഉടൻ സുഭദ്രാശാർഹപ്രൌഢൻ കൃഷ്ണന്റെ സന്നിധൌ
അണഞ്ഞുണർത്തിനാളേവം യതിവയ്യന്റെ ശാസനാൽ
പന്തിരണ്ടുദിനത്തോളമിവിടെപ്പാർക്കുമായതി 69
അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശുശ്രൂഷാകൃത്യം ചെയ്യേണ്ടതാരിഹ
അവളോടോതിനാൻ കൃഷ്ണൻ നിയ്യല്ലാതിതിനാരുവാൻ
ആ മുനീന്ദ്രന്റെസേവക്കു മറാരും മതിയായ്വരാ
നീതാനാത്മഹിതത്തോടാ മുനിതൻപാട്ടിൽനിന്നിനി 71
സവ്വകായ്യങ്ങളും ചെയ്ക കീർത്തിധർമ്മങ്ങൾകാത്തുതാൻ
അതിഥിശ്രേഷ്ഠനവനും മറുമാമുനികൾക്കുമെ 72
ശുശ്രൂഷാപരയായ്ഭദ്രേ! പാട്ടിൽനീപാർത്തുകൊള്ളെടൊ

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ഏവംഭദ്രയോടേല്പിച്ചു രക്ഷകല്പിച്ചുമാധവൻ 73
ശംഖും പെരുംപറകളും മുഴക്കിയെഴുന്നെള്ളിനാൻ
ഉടനാദ്വീപിലെത്തീട്ടു ദാനധർമ്മങ്ങൾ ചെയ്തഹൊ 74
വിഹരിച്ചുരുഗ്രസേനൻ മുതൽപേരായയാദവർ
ഏഴ്യോജനവിസ്താരം പത്തുയോജനനീളവും 75
കാട്ടുംമലകളും കൂട്ടുന്നിടമാണാത്തുരുത്തഹൊ
അണയും പൊയ്കയും വാപീപലപലോദ്യാനജാലവും 76
മറുമാർന്നാസ്ഥലം യാദവർക്കുകേളീപ്രദേശമാം
ആദ്വീപുകൃഷ്ണനോടൊത്ത കുകുരാന്ധകവീരരാൽ 77
ശോഭതേടീദേവകളാൽ സത്കൃമെന്നകണക്കിനെ
അഹസ്സിരുപതും നാലും ദാനധർമ്മങ്ങൾ ചെയ്തഹൊ 78
വിഹരിച്ചുരുഗ്രസേനൻമുതൽപേർ കുകുരാന്ധകർ
ചിത്രമാല്യാഭരണരായ്ച്ചിത്രധൂപാനുലേപരായ് 79
പാനവുംചെയ്തനന്ദിച്ചുവിഹരിച്ചിതു യാദവർ

ആട്ടംപാട്ടംകൊട്ടുമായിട്ടേവരും കേളിയാടിനാർ 80
ദാശാർഹമുഖ്യനാം കൃഷ്ണനങ്ങിഴിഞ്ഞുള്ളിവാഴവെ
സുഭദ്രോദ്വാഹമിക്കാലം യുക്തമെന്നോർത്തു പാർത്ഥനും 81

ഇരുനൂറിരുപത്താറാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

വൃഷ്ണ്യന്ധകപുരംവിട്ടു പോകാനോർത്തിട്ടു പാർത്ഥനും
നിശ്ചയംചെയ്തുടൻ പാർത്ഥൻ സുഭദ്രയോടു ചൊല്ലിനാൻ 1

അർജ്ജുനൻ പറഞ്ഞു

കേൾക്കഭദ്രേ! ശകൃയല്ലോ ഹിതാർത്ഥമൃഷികല്പിതം
ചലമട്ടുവിവാഹന്താൻ സവർണ്ണന്മാർക്കു ധർമ്മമാം 2
കന്യച്ഛന്ദസോദരനങ്ങമ്മയമ്മാമനെന്നവർ
അച്ഛനാചാര്യനിവരും കൊടുപ്പാനേറ്റമർഹരാം 3
ശിവന്റെയുത്സവംകാണും നിന്നച്ഛൻ ദ്വീപിലല്ലയൊ
പുത്രപൗത്രാദിബന്ധുക്കളൊത്തു പാർക്കുന്നസാമ്പ്രതം 4
ഇനിയുള്ളമേ വിശാലാക്ഷി! വിദേശത്താണു ബാന്ധവർ
എന്നാൽസ്സുഭദ്രേ! ഗാന്ധർവ്വമഞ്ചാമത്തെ വിവാഹമെ 5
കന്യോദ്വാഹേ ദ്വിജന്മാർക്കു കർമ്മം നാലുവിധത്തിലാം
ആസ്സുജ്ജനത്തിൻകർമ്മത്തച്ചൊല്ലാംമാധവി! കേളെടൊ 6
അച്ഛനർത്ഥിച്ചു വരനെ വിളിച്ചേകുന്നതാകിലൊ
പതിയെന്നവളെച്ചൊൽവതവൾ വശ്യ പതിവ്രത 7
ഭൃത്യരക്ഷകുമങ്ങാത്മപോഷണത്തിനുമങ്ങിനെ
പതിനീനാലേ പിന്നെ വേട്ടവളാകുന്നിതു ഭാര്യപോൽ 8
ധർമ്മത്താലേ വരിച്ചിട്ടു സ്വദേഹത്താനയച്ചതാൻ
മുറയ്ക്കുഭരൻ ന്യായമായ്നൽകുകിൽ ഭാരങ്ങളാണപോൽ 9
ഗാന്ധർവ്വമാം വിവാഹത്താൽ രാഗാൽസന്തതികാരണാൽ
സ്വയംഗ്രഹീതയാം വശ്യനാരിയല്ലോ പ്രജാവതീ. 10
ഭർത്താവിനെജ്ജനിപ്പിപ്പോം ജായയെന്നുമുരപ്പതാം

ദാരങ്ങൾ പത്നിയാബ്ഭാൎയ്യ ജായയിങ്ങിനെ നാൽവിധം 11
നാൽവരാണഗ്നിസാക്ഷ്യത്താൽദ്ധൎമ്മക്രിയകളുള്ളവർ
ക്രിയയെന്നേ നടത്തുന്നു ഗാന്ധൎവ്വം രാഗമൂലമായ് 12
സകാമയായ്സ്സകാമന്നു മന്ത്രമെന്നേ നിഗ്രഢമായ്
ക്രിയയില്ലാതെ ഞാൻചൊന്ന വിവാഹംചെയ്ക മാധവി! 13
അയനം മാസവും നാളും പക്ഷവും പക്കവും പരം
മുഹൂർത്തം കരണം ലഗ്നസമ്പത്തെന്നിവയൊക്കയും 14
വേളിയ്ക്കിഹവിശാലാക്ഷി! യോഗ്യമാണുത്തരായണം
മാസം വൈശാഖമാണല്ലൊ പക്ഷവും ശുക്ലമല്ലയോ 15
അത്തം നക്ഷത്രവുംനന്നു പക്കംനന്നു തൃതീയയും
ലഗ്നത്തിൽ മകരം മുഖ്യമാനക്കരണവും പരം 16
മൈത്രമല്ലോ മുഹൂർത്തം നോംതമ്മിൽ വേളിയ്ക്കുശോഭനം.
എല്ലാംചേർന്നൊത്തുകൂടുന്നു സുഭദ്രേ! രാത്രിയിന്നെടോ 17
അസ്തമിയ്ക്കുന്നു ഭഗവാനാദിത്യൻ ദിനനാഥനും
അറിയുന്നീല സൎവ്വജ്ഞൻ വിശ്വകൃത്തായ മാധവൻ 18
ധൎമ്മസങ്കടമായ്ത്തീർന്നിതെന്തുചെയ്താൽശുഭംവരും
കാമമോഹിതനായേററം പ്രലപിയ്ക്കുമിനിക്കു നീ 19
തക്കതായൊരുത്തരത്തെച്ചൊല്ലിത്തരിക മാധവി!

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

അൎജ്ജുനൻതൻവാക്കുകേട്ടു ജനാർദ്ദനനെയോർത്തവൾ 20
കണ്ണീർവാർത്തുംകൊണ്ടുനിന്നതല്ലാതോതീലൊരുത്തരം
രംഗംമൂലം മെല്ലെയോതും വിജയോദ്യതനൎജ്ജുനൻ 21
ലതാഗൃഹത്തിലുൾപ്പുക്കു ചിന്തിച്ചിതു പിതാവിനേ
കൌന്തേയസ്മരണംകണ്ടു ശചിയൊത്തു ശചീപതി 22
അപ്സരോഗണവും നാരദാദിമാമുനിമുഖ്യരും
അരുന്ധതീവസിഷ്ഠന്മാരുമായ് ദ്വാരകയെത്തിനാർ 23
സുഭദ്രചിന്തിച്ചീടുന്നതറിഞ്ഞിട്ടു ജനാർദ്ദനൻ
ബോധംകെട്ടിട്ടുറങ്ങുന്ന ബലഭദ്രനെ വിട്ടുതാൻ 24

അക്രൂരശിനിമാരോട്ടം ഗദസത്യകരോട്ടമേ
വസുദേവരൊട്ടം ദേവകീഹ്വാകന്മാരൊട്ടം സമം 25
വന്നെത്തിനാൻ ദ്വാരകയിൽ സ്വജനങ്ങളുമൊത്തവൻ
നാരദാദികളോടൊത്തു ശക്രനെസ്സല്ക്കരിച്ചുടൻ 26
കുശലപ്രശ്നവുംചെയ്തിട്ടിരുന്നു പ്രാർത്ഥിച്ചവണ്ണമേ
വേളിക്രിയനടത്താനായ്സ്സമ്മതിച്ചോതി മാധവൻ 27
ആഹുകൻ വസുദേവൻതാനക്രൂരൻ സത്യകൻ പരം
പാകശാസനനെക്കുമ്പിട്ടിപ്രകാരമുണർത്തിനാർ 28
ദേവദേവ! നമസ്കാരം ലോകനാഥജഗല്പതേ!
ബാന്ധവന്മാരൊത്തു ഞങ്ങൾ ധന്യരായ് മന്നിലേറവും 29
വിശ്വജിത്താം ഭവാൻ ചൊന്നതേറവും ഞങ്ങൾക്കനുഗ്രഹം
ഏവംചൊല്ലിപ്രസാദിപ്പിച്ചിരുന്നെസ്സൽക്കരിച്ചവർ 30
മഹേന്ദ്രശാസനത്താലേ മാമുനിശ്രേഷ്ഠരൊത്തുടൻ
ശക്രപുത്രവിവാഹത്തെശ്ശാസ്ത്രപ്പടിനടത്തിനാർ 31
അരുന്ധതിശചീദേവി പരം രുഗ്മിണി ദേവകി
ഇവർ ദേവസ്ത്രീകളൊത്തുചൈത്തു ഭദ്രാപ്രസാധനം 32
കാശ്യപൻ മുനിഹോതാവായ് നാരദാദ്യർ സദസ്യരായ്
പുണ്യാശിസ്സകൾനൽകിക്കൊണ്ടാരങ്ങർജ്ജുനനേവരും 33
അഭിഷേകംകഴിപ്പിച്ചിട്ടിരുന്നിരുകുമാരനേ
വാനോർ വാഴ്ത്തുന്നവൻനാനാലോകപാലരുമോർത്തുതാൻ 34
കിരീടിമംഗദം ഹാരം കുണ്ഡലം വള മോതിരം
മറവും കോപ്പണിയിപ്പിച്ചു പുത്രനെത്തഴകിത്തദാ 35
പരമാനന്ദമുൾക്കൊണ്ടു പരമന്നു പുരന്ദരൻ
അരുന്ധതിപ്രഭൃതികളൊത്താശുചി സുഭദ്രയിൽ 36
വിവാഹമംഗളംചൈത്തു യാദവസ്ത്രീകളോടുമേ
അപ്സരസ്ത്രീകളോടും ചേർന്നണിയിച്ചിതു ഭൂഷണം 37
ശചിയെപ്പോലെയെന്നോർത്തു നാരീവൃന്ദം സുഭദ്രയെ

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

ഗുണമെല്ലാമൊത്തു വേളികൃയ പിന്നെത്തുടങ്ങിതേ 38
ഭദ്രാപാണിഗ്രഹംചൈത്തു മന്ത്രഹോമപുരസ്സരം
പണ്ടിന്ദ്രൻ ശചിയേ വേട്ടവണ്ണമന്നിന്ദ്രനന്ദനൻ 39
സുഭദ്രജിഷ്ണുവായ് ച്ചേർന്നിട്ടേറേറം ശോഭിച്ചുസുന്ദരി

ദേവകൾ പറഞ്ഞു

സുഭദ്രയജ്ജുനന്നേറേറം ചേരും രൂപവയോഗുണാൽ 40
സുഭദ്രക്കജ്ജുനന്നുമേ ചേരും നാനാഗുണങ്ങളാൽ
എന്നുചൊല്ലിപ്പുകഴ്ന്നാരാ വാനോർകോനാദിവാനവർ 41
ഏവം വേഠപ്പിച്ചു ഗന്ധവ്വാപ്സരോവാനവരേവരും
യാദവന്മാരൊടും യാത്രചൊല്ലിപ്പോന്നാർ യഥാഗതം 42
യാദവന്മാർ പാർത്ഥനോടു യാത്രചൊല്ലീട്ടമങ്ങിനേ
ദ്വീപുപുക്കാർ വാസുദേവനുടൻ പാർത്ഥനൊടോതിനാൻ 43
അഹസ്സിരുപതും നാലുമിഹ പാർത്തിട്ട ഭാരത!
സൈന്യസുഗ്രീവയുതമാമെൻതേരിൽത്തന്നെയേറിനീ 44
സുഭദ്രയോടുമൊന്നിച്ചിട്ടിന്ദ്രപ്രസ്ഥം ഗമിയ്ക്കുടോ
പിന്നാലെ യാദവന്മാരുംചേർന്നു ഞാൻവന്നുകൊള്ളുവൻ 45
രുഗ്മണീരക്ഷയിൽസ്സന്ന്യാസിവേഷത്തിലിരിയ്ക്കുക
എന്നുചൊല്ലിദ്വീപിലെയ്ക്കുങ്ങെഴുന്നെള്ളീ ജനാർദ്ദനൻ 46
വിവാഹംചെയ്തൊരാപ്പാർത്ഥൻ കൃതകൃത്യനുമായിതെ
ചേർത്തുമുണ്ടായിതവളിൽ പാർത്ഥനു മദനോദയം 47
അവീരൻ ഭദ്രയോടൊത്തു മോദിച്ചു ഭരതർഷഭ!
ശ്രീരാമൻ സീതയോടൊത്തുചേർന്നു യോജിച്ചവണ്ണമേ 48
നിനച്ച പാർത്ഥനവളേ ഹ്രീശ്രീസന്നതി സൽക്രിയാ
അഹല്യതാനിന്ദ്രസേന ശചിയാദ്രമയന്തിയും 49
രതി സീതാ രുഗ്മണിയാക്കൃഷ്ണഭാമ തിലോത്തമ
അരുന്ധതിയുമാസ്സാവിത്രിയും ദ്വാദശനാരികൾ 50
മുഖ്യമാരിവരോടൊക്കുമിവളെന്നും നിനച്ചുതെ
സ്വയംസുന്ദരനാം പാർത്ഥനവളൊത്തേന്തികാന്തിയും 51

ശരൽക്കാലത്തിനോടൊത്ത രവിക്കെന്നകണക്കിനെ
അവളാമനുജവ്യാഘ്രൻ തന്നിൽപ്രിയമിയന്നഹൊ 52
കന്യാപുരത്തിൽപ്പാർത്ഥകലാദരം പൂണ്ടുമേവിനാൻ

ഇരുന്നൂററിരുപത്തേഴാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

വൃഷ്ണ്യന്ധകപുരംവിട്ട യാത്രചെയ്വാൻ ധനഞ്ജയൻ
നിശ്ചയിച്ചീവിധംപാർത്ഥൻ സുഭദ്രയൊട്ട ചൊല്ലിനാൻ 1

അർജ്ജുനൻ പറഞ്ഞു

ഗുണമേറും ബ്രാഹ്മണർക്കു യഥായോഗ്യം കൊടുക്കെടൊ
ഭക്ഷ്യഭോജനപേയാദിദാനം യാത്രയ്ക്കുമംഗലം 2
താൻകഴിയ്ക്കുംവ്രതം കാലംകൂടീടുന്നതിലേക്കുനീ
സുഭദ്രേ! ചൊല്ലുകടനേ മഹാരാജന്റെ മന്ദിരെ 3
ഹയങ്ങളൊത്തുഗ്രസേനരഥമിങ്ങാനയിക്കുക
സുഭഗേ! നിൻവ്രതത്തിന്നെന്നോതിസ്സഖികളൊത്തുനീ 4
തേരുവേഗം കൊണ്ടുവരു മറവുള്ളായുധജാലവും
കൊടിക്കാലും കൊടികളും തൂണിചാപശരങ്ങളും 5
ഉഴക്കൻഗദകളും തേരിലെല്ലാമുണ്ടായിരിക്കണം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

എന്നർജ്ജുനൻ ചൊന്നശേഷം സുഭദ്ര മുദ്ഭാഷിണി 6
തോഴിമാരൊത്തുടൻതന്നെ നൃപവേശ്മത്തിലെത്തിനാൾ
വ്രതത്തിനെന്നായവിടെക്കാവൽക്കാരോട്ട ചൊല്ലിനാൾ 7
ഈത്തേരിനാൽ വ്രതംകാലം കൂടീടേണമിനിക്കിഹ
സുഭദ്രയേവം ചൊന്നപ്പോൾ കാവൽക്കാർ തൊഴുതോതിനാർ
തേരുകൂട്ടിശ്ശോഭനമാം വാക്യമായവളോടുടൻ
വേണ്ടതെല്ലാം തേരിലേറി സ്സഖിമാരൊത്തു ഭാമിനി 9

കൊണ്ടുവന്നിട്ടാസ്സുഭദ്ര താനജ്ജുനനൊടോതിനാൾ
തേരാളിവീര! കണ്ടാലും തേരിതാകൊണ്ടുവന്നഞാൻ 10
നന്നായ്വരും കരുപുരംപോകാം കൈരവനന്ദന!
ഭർത്താവിനീത്തേരുനൽകിസ്സുഭദ്ര ശുഭമൊത്തവൾ 11
ഹൃഷ്ടയായ് ബ്രാഹ്മണർക്കേകീ പലമാതിരിവിത്തവും
ഘൃതത്തോടൊത്തഭോജ്യങ്ങൾ ദാനഞ്ചെയ്തു യഥേഷ്ടമായ്
ഇച്ഛയും ശ്രദ്ധയും പാർത്തു മെച്ചത്തിൽ പലവസ്തുവും
മൃഷ്ടാന്നമുണ്ടു ദാനങ്ങളിഷ്ടംപോലേറെ ഭ്രസുരർ 13
ആശീർവ്വാദം കൊടുത്തിട്ടങ്ങാശുപുക്കാർ നിജാലയം
സുഭദ്രമുന്നമേ ചൊല്ലീട്ടണ്ടജ്ജുനനൊടാദരാൽ 14
സാരഥ്യകർമ്മം ചെയ്യാനെൻശരിക്കില്ലാരുമിന്നഹൊ
തേരിലേറിക്കടിഞ്ഞാണുപിടിച്ചിട്ടഥ മാധവി 15
വാസുദേവാനുജശുഭംചെയ്തോടിച്ചു ഹയങ്ങളെ
സന്ന്യാസിവേഷംവിട്ടക്കൻ വില്ലുമേന്തിജ്ജനഞ്ജയൻ 16
മഹേന്ദ്രൻ നൽകിയ മഹാകിരീടാഭരണങ്ങളും
ധരിച്ചുകൊണ്ടു കൈന്തേയൻ യാത്രക്കായിട്ടൊരുങ്ങിനാൻ 17
ശുക്ലവസ്ത്രവുമായിട്ട തേരിൽക്കയറിയജ്ജുനൻ
ഉടൻ കന്ന്യാപുരത്തിങ്കൽപ്പുറപ്പെട്ടാഘോഷം മുഴങ്ങിതെ 18
വില്ലുമമ്പും വാളുമായി മുമ്പിൽപ്പാർത്ഥന്റെ ദർശനാൽ
കടിഞ്ഞാണംപിടിച്ചിട്ട തേരിൽക്കണ്ടളവങ്ങുടൻ 19
കന്ന്യാപുരമെഴും കന്ന്യാജനം ഭദ്രയൊടോതിനാർ

കന്യകമാർ പറഞ്ഞു

കാമമെല്ലാം നിനക്കൊത്തുസുഭദ്രേ! ഭദ്രഭാഷിണി! 20
വാസുദേവപ്രിയൻ വീരനജ്ജുനൻ പതിയായിതെ
സീമന്തിനീ ജനത്തിങ്കൽ നീ മുന്തീ കൃഷ്ണസോദരി! 21
സർവ്വമർത്ത്യരിലും മുഖ്യനജ്ജുനൻ പതിയാകയാൽ
നിനക്കുചേരുമീനാഥൻ സർവ്വലോകമാരഥൻ 22
സ്വസ്തിഭദ്രേ! ഗൃഹംപുക്കു സുഹൃൽസംഗമമേല്ക്കുനീ

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

സഖിമാരീവിധംചൊന്ന സുഭദ്രയതിഹൃഷ്ടയായ് 23
ഭദ്രവേഗമിയന്നീടുമശ്വങ്ങളെ നടത്തിനാൾ
പാർശ്വത്തിൽ വെൺചാമരവും വീശിനിന്നിതു തോഴിയും
ഉടൻ കന്യാപുരത്തിങ്കൽപ്പെട്ടം ഘോഷംശ്രവിച്ചുഹൊ
ജനങ്ങൾകണ്ടു കാർപോലെ മുഴങ്ങും തേരുമങ്ങിനെ 25
സുഭദ്രതാൻനടത്തീടും തേരിൻെറ ഘനനിസ്വനം
മേഘസ്വനംപോലെ പൌരന്മാർക്കുകേൾക്കായിതപ്പൊഴെ
സുഭദ്രയോടിച്ചീടുന്ന തേരിൽക്കയറിയർജ്ജുനൻ
ശോഭിച്ചു ഗംഗയോടൊത്ത കൈലാസാദ്രികണക്കിനെ 27
സുഭദ്രയോടൊത്തു പാർത്ഥൻ ശോഭിച്ചിതു മഹാരഥൻ
ശചിയൊത്തച്ഛനായീടും ശക്രനെന്നകണക്കിനെ 28
സുഭദ്രയെധർമ്മമായി ഹരിക്കുന്നതുകണ്ടുടൻ
ജനങ്ങൾ പലരുംകൂടിക്കൂട്ടീ കിലുകിലാരവം 29
യാദവന്മാർ കുലശ്രീയാം സുഭദ്രാഭോഷിണി
സകാമമായ്പ്പോയീടുന്നു കാമിയർജ്ജുനനൊത്തിതാ 30
ഉടൻചിലർ ചൊടിച്ചിട്ടു പിടിക്കൂ കെട്ടുകെന്നുമായ്
തർജ്ജനഞ്ചെയ്തു ശസ്ത്രങ്ങളർജ്ജുനങ്കൽച്ചൊരിഞ്ഞുതെ 31
ജനഘോഷാർദ്ദനയിലാ വീരനാനകണക്കിനെ
ശരജാലങ്ങൾ വർഷിച്ചു ചൊടിപ്പിക്കാതൊരാളെയും 32
ജ്വലിക്കും തീക്ഷ്ണബാണങ്ങൾ ചൊരിഞ്ഞിതു നിരന്തരം
പ്രാസാദജാലം ഹർമ്മ്യങ്ങൾ ഭവനങ്ങളിവറിലും 33
പ്രാസാദത്തൂണുകളിലും തറയിൽക്കൊടിയിങ്കലും
ശരജാലങ്ങളങ്ങെയ്തു ചൊടിപ്പിച്ചില്ലൊരാളെയും 34
ഗരുഡൻ കടലാമ്മട്ടാപ്പുരം ക്ഷോഭപ്പെടുത്തവൻ
നേരേ രൈവതകദ്വാരത്തെക്കുപോയ് ഭരതർഷഭൻ 35

ഇരുന്നൂററിരുപത്തെട്ടാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

പുരുഷേന്ദ്രാജ്ഞയാൽ ഭൂരിബലത്തോടും മഹാബലൻ
കാവൽനിൽപ്പുണ്ടു വിപൃഥുശ്രുവസ്സാരൈവതാദ്രിയിൽ 1
വാസുദേവൻ പോയിരിപ്പുള്ള ബലഭദ്രാഭനാമവൻ
പുരവർദ്ധകനാ വീരൻ പുരം പാലിച്ചുനില്പതാം 2
പാർത്ഥന്റെ വരവും പാർത്തങ്ങൊരുങ്ങീ വിപൃഥുശ്രുവൻ
പുരത്തിലുള്ള ഘോഷംകേട്ടൊരുക്കീ തന്റെ സേനയേ 3
അവനാവഴി നേരിട്ടുകണ്ടിതാ പുരുഷേന്ദ്രനേ
ദ്വാരകാപുരിവിട്ടുഭൂംവിട്ടർക്കൻപോലുയർന്നഹോ 4
മിന്നലൊക്കും കാവുപോലെ വില്ലെടുത്തൊരു പാർത്ഥനേ
കണ്ടുകൊണ്ടിട്ടാർത്തയോധർക്കുണ്ടായീ ബഹുവിസ്മയം 5
ഉയരും രഥനാഗാശ്വമയമാപ്പടകണ്ടുടൻ
പരമപ്രീതയായ്ച്ചൊന്നാൾ വരനോടാസ്സുഭദ്രയും 6
യുദ്ധംചെയ്യും ഭവാൻതന്റെ തേർനടത്താനൊരാഗ്രഹം
ഒട്ടേറെനാളായെന്നുള്ളിൽപ്പെട്ടിരിപ്പു നരർഷഭ 7
ഓജസ്തേജോദൃതി ബലമെഴും പാർത്ഥന്റെ തേരുനീ
നടത്തീടേണമെന്നെന്നെപ്പഠിപ്പിച്ചിതു മാധവൻ 8
എന്നുകേട്ടപ്രിയയോടായ് പ്രീതനായോതിയജ്ജുനൻ
തടവെന്യേ തേർനടത്തു കടത്തു യദുസേനയിൽ 9
പലരോടും പൊരുതിനിന്നാൾക്കാരെക്കൊന്നിടാതിഹ
അമ്പെയ്യുമെന്റെ സാമർത്ഥ്യം സുഭദ്രേകണ്ടുകൊൾക നീ 10
എന്നജ്ജുനൻചൊന്നനേരം സുഭദ്രഭരതർഷഭ!
ഓടിച്ചുശംഖങ്ങളെക്കൊണ്ടുചാടിച്ചു യദുസേനയിൽ 11
പെരുമ്പറയടിച്ചുഗ്രം പെരുംകൊടിയുയർത്തുടൻ
വിപൃഥുപ്പടപാഞ്ഞേറ്റു ഹർഷത്താൽ പാർത്ഥനോടഹോ 12
പലതേരുംകുതിരയുമാനയുംചേർന്നുകൊണ്ടവർ
ശരവർഷങ്ങളുംതൂകീ വളഞ്ഞു ഹന്ത പാർത്ഥനേ 13

ദിവ്യാസ്ത്രജ്ഞനവർക്കുള്ള സവ്യാസ്ത്രങ്ങം തടത്തുടൻ
ആകാശമമ്പിനാൽമൂടീ പാകശാസനനന്ദനൻ 14
അവരെയ്യുന്നമ്പുകളും കിരീടകടകാദിയും
അവത്തുതീക്ഷ്ണബാണത്താൽപ്പരം വില്ലും ശരങ്ങളും 15
നൊകങ്ങളും തട്ടകളും പലമാതിരിയന്ത്രവും
പരന്മാർ മുറിയേല്ക്കാതെ പരം ഖണ്ഡിച്ചിതർജ്ജുനൻ 16
തേരുവില്ലും ചട്ടകളുമറുത്താ വീരരെപ്പരം
ആർത്തരാക്കിപ്രിയയൊടാപ്പാർത്ഥൻകാൺകെന്ന പൊ—
[ല്ലിനാൻ 17
സുഭദ്രയീയൊരാശ്ചര്യംകണ്ടർജ്ജുനനൊടോതിനാം
ഇനിയുള്ളഭീഷ്ടംസാധിച്ചു പോകനാഥ! യഥാസുഖം 18
പരംവിപ്രുവാസ്സൈന്യം പാർത്ഥനോടേറവ പാർത്തുടൻ
പരിഭ്രമത്തോടും ചെന്നു പരം നില്ക്കുന്നപൊല്ലിനാൻ 19
സേനാപതികൊടുത്താജ്ഞ തെറ്റിച്ചീലന്ന യാദവർ
കടൽത്തിരകം കാറേറവും തടത്തേയെന്നപോലവെ 20
പരം തേർവിട്ടിറങ്ങിച്ചെന്നരമാനരപുംഗവൻ
നരവ്യാഘ്രനെ നന്ദിച്ചു പരിചിൽത്തഴകീടിനാൻ 21
അവൻപൊല്ലീ പാർത്ഥനോടു തെല്ലുനാളായ് സ്സുഖേഭവാൻ
ഇങ്ങുവാഴ്ചതറിഞ്ഞേൻഞാൻശാർങ്ഗപാണികഥിക്കയാൽ
അറിയാതില്ലഞാനൊന്നും ചരിതം തവ പാണ്ഡവ!
സുഭദ്രാസമ്പ്രയോഗത്തിൽ സന്തുഷ്ടൻനിങ്കൾ മാധവൻ 23
സന്ന്യാസിരൂപനാം നിങ്കൾച്ചേർന്നിണങ്ങിജ്ജനാർദ്ദനൻ
സർവ്വവൃഷ്ണീശ്വരൻതന്നു പൊറ്റിൽത്തന്നനുജത്തിയെ 24
ദാശാർഹീയാകുമിവളെഴുചിയെഴുക്കുനാംവിധം
ഗുണമേറും ഭാര്യയാക്കിസ്സല്ക്കരിക്കേണമേ ഭവാൻ 25
ബന്ധുവാകസുഭദ്രയ്ക്കു ഗതിയാക ധനഞ്ജയ!
ബന്ധുമാനായ് രാമകൃഷ്ണന്മാരെക്കൊണ്ടങ്ങുമർജ്ജുന! 26
എന്നെത്താൻ മന്ത്രിയാക്കീട്ടു കല്പിച്ചുമധുസൂദനൻ
സുഭദ്രയേയുമങ്ങേയും സംബന്ധിച്ചിങ്ങു വേണ്ടതിൽ 27

ഈട്ടിവ്യമാംരഥം സർവ്വശസ്ത്രസമ്പത്തുമൊത്തിതാ
അങ്ങയ്ക്കുപിന്തുണക്കാരാമിവരൊത്തേകി കേശവൻ 28
ദ്വീപിലേക്കു ഗമിക്കുമ്പോൾ ദ്വേവൻവൃഷ്ണിസുഖപ്രദൻ
ഏറെക്കാലം വേർപിരിഞ്ഞു ഭാര്യയൊത്തെത്തുമങ്ങയെ 29
ഭ്രാതാക്കൾ വജ്രിയേ വാനോർപോലെ കണ്ടുരസിക്കണം
ദാശാർഹശ്രേഷ്ഠനായീടും കൃഷ്ണനിങ്ങെഴുന്നെള്ളിയാൽ30
ഭദ്രയെപിന്തുടർന്നെത്തും ഭ്രരിരത്നധനോച്ചയം
വഴിക്കു ദുഃഖംകൂടാതെ ഗ്മിയ്ക്കുക ധനഞ്ജയ! 31
മാലററബന്ധുക്കളുമായ് മാലെന്നേ ചേർന്നുകൊൾകനീ
വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു
പരം വിപൃഥുവേ യാത്രചൊല്ലിവന്ദിച്ചുഫൽഗുനൻ 32
കണ്ണന്റെറമതവും കണ്ടാക്കണ്ണൻതൻ തേരിലേറിനാൻ
അതങ്ങജ്ജുനനായ്ക്കൃഷ്ണൻ മുന്നേകൂട്ടിയണച്ചതാം 33
സർവ്വരത്നങ്ങളം നിറയെസ്സർവ്വഭോഗൃങ്ങളൊത്തഹൊ
വിധിയാമ്മാറുകല്പിച്ച പൊന്മണിത്തേരിലപ്പൊഴെ 34
സൈന്യസുഗ്രീവയുതമായ് പൊൻകിങ്ങിണി കിലുങ്ങവെ
സർവ്വശസ്ത്രങ്ങളം നിറയെക്കാർമുകിൽപ്പാടിരമ്പവെ 35
കത്തുംതീപ്പോലെ വിലസിഗ്ഗുത പ്രീതികെടുക്കവെ
അജ്ജുനൻ ചട്ടയും വാളും കൈത്തോലും പോട്ടസജ്ജനായ്
പിന്തുണക്കാരുമായ്ത്തേരിൽ ബ്ഭദ്രയേക്കേറിയങ്ങിനെ
വിമാനമൊത്തതേരാലെ സ്വപുരത്തേക്കു പൂകിനാൻ 37
സുഭദ്രയെഹരിച്ചീടുന്നതുകണ്ടു പടജ്ജനം
ഉടൻക്രുക്കിവിളിച്ചിട്ടാ ദ്വാരകയ്ക്കുപാഞ്ഞുതെ 38
അവരെല്ലാവരും ചൊന്നാസ്സുധർമ്മാസഭപുക്കുടൻ
സഭാപാലകനെക്കൊംപ്പിച്ചിതു പാർത്ഥന്റെറവിക്രമം 39
അതുകേട്ടാസ്സഭാപാലൻ പരസ്യംചെയ്കൊള്ളുവാൻ
പെരുംപൊൻകെട്ടണിഞ്ഞുള്ള പെരുമ്പറയടിച്ചുതേ 40
ക്ഷോഭത്തോടതുകേട്ടിട്ടാബ്ഭോജവൃഷ്ണ്യന്ധകോത്തമർ
ദ്വീപിൽനിന്നങ്ങുല്പതിച്ചാർ കോപിച്ചിട്ടൊപ്പമേവരും 41

അന്നപാനങ്ങളുംവിട്ട ചെന്നെത്തീ സഭയിൽദ്രുതം
പിന്നെപ്പൊന്നുപതിച്ചോമന്മേൽ വിരിപ്പുംവിരിച്ചഹോ 42
മണിവിദ്രുമരത്നങ്ങൾ പതിച്ചുവിലസുംവിധം
മിന്നും സിംഹാസനംതോറുമിരുന്നു വൃഷ്ണിപുംഗവർ 43
പീഠങ്ങളിലുമവണ്ണം കടുവഹ്നിപ്രകാശരായ്
നീതിചിന്തയുള്ള സഭയിൽക്രൂടും വാനവർപോലവേ 44
ഇരിയുമ്പോൾ സഭാപാലനുണർത്തീ പാർത്ഥചേഷ്ടിതം
അതുകേട്ടാ വൃഷ്ണിവീരർ മദത്താൽക്കണ്കലങ്ങിയോർ 45
പാർത്ഥന്റെമേലമർഷത്താലുയർന്നോരിതു ഗപ്പൊടും
ഉടൻ തേർകൂട്ടുവിന്മത്തഗജാശ്വങ്ങളുമങ്ങിനേ 46
ചട്ടയുംകൊണ്ടുവരുവിനുടൻ പ്രാസങ്ങളേകുവിൻ
നല്ലവില്ലുംചട്ടയുമെന്നെല്ലാമാർത്തുതുടങ്ങിനാർ 47
തേർകൂട്ടാൻ സൂതനോടോതീ ചിലർ താൻതന്നെയപ്പൊഴേ
ആനയിച്ചാർ മറുചിലർ പൊന്നണിഞ്ഞ ഹയങ്ങളേ 48
തേരുംകൊടികളും വർമ്മങ്ങളുമന്നാനയിയുമ്പോൾ
വീരന്മാരുടെ ഘോഷത്താൽ മുഴങ്ങീ സഭയേറവും 49
വനമാലി മദോന്മത്തൻ കൈലാസാഭൻ ഹലായുധൻ
നീലാംബരൻ മദത്തോടുമപ്പൊഴിങ്ങിനെ ചൊല്ലിനാൻ 50
എന്തെന്തുമന്ദരേ! നിങ്ങൾ കണ്ണൻ മിണ്ടാതിരിയുമ്പോൾ
തന്മതംകണ്ടിടാതേവം വൃഥാ കോപത്തൊടാർപ്പതും 51
ഇപ്പോഴിവനഭിപ്രായം പറയും ബഹുബുദ്ധിമാൻ
ഇപ്പോൾച്ചെയ്യേണ്ടതെന്നിട്ടു ചെയ്കൊൾവിനതന്ദ്രിതം 52
ഈവണ്ണം ബലഭദ്രന്റെ വാക്കുകേട്ടവരേവരും
അടങ്ങിപ്പാർത്തുനന്ദിച്ചു നന്നുനന്നെന്നുമോതിനാർ 53
ബലഭദ്രന്റെ വാക്കാലിവണ്ണം നിശ്ശബ്ദമായതിൽ
വീണ്ടും സഭയിലെല്ലാരുമിരുന്നിതു യഥാക്രമം 54
പിന്നെച്ചൊല്ലീ കണ്ണനോടു കാമപാലൻ പരന്തപൻ
ബലദേവൻ പറഞ്ഞു.
ത്രൈലോക്യനാഥ! ഹേ കൃഷ്ണ! ഭൂതഭവ്യഭവൽപ്രഭോ! 55

എന്തേ മിണ്ടാതിരിക്കുന്നതീ ക്ഷോഭംകണ്ടുകൊണ്ടു നീ
നിനക്കുവേണ്ടീട്ടീ ഞങ്ങൾ സല്ക്കരിച്ചിതു പാർത്ഥനേ 56
ആപ്പുജയൊക്കില്ലവനോ ദുർബ്ബുദ്ധികുലപാംസനൻ
ഉണ്ടെടംതന്നെ വച്ചാരാണുണ്ടപാത്രമുടപ്പവൻ 57
കുലജാതൻതാനതെന്നനിലകണ്ടുള്ള പൂരുഷൻ
നടപ്പുള്ളോരു സംബന്ധം നടത്താനാശയുള്ളവൻ 58
ജീവനിൽക്കൊതിയുള്ളാനാരേവംചെയ്യുന്ന സാഹസം
നമ്മെയെല്ലാം ധിക്കരിച്ചിക്കണ്ണനേ നിരസിച്ചവൻ 59
സുഭദ്രയെ ഹരിച്ചു തൻ മൃത്യുവെത്തന്നെ നിർണ്ണയം
എന്തെന്റെ തലയിൽത്തന്നെയവൻ കാൽവെച്ചുകേശവ! 60
പാദസ്പർശം പാമ്പുപോലെ ഞാനിതിന്നു സഹിയ്ക്കുമോ
പാരിൽക്കെയ്യരവരില്ലാതെയാക്കും ഞാനിന്നസംശയം 61
സഹിയ്ക്കാവുന്നതല്ലിങ്ങീയജ്ജുനൻചെയ്തോരക്രമം
മേഘദുന്ദുഭിനാദത്താൽബ്ബലൻ ഗർജ്ജിച്ചിടുമ്പോഴേ 62
അവനെച്ചിന്തുടർന്നാരാബ്ഭോജവൃഷ്ണ്യന്ധകോത്തമർ

ഹരണാഹരണപർവ്വം.

ഇരുന്നൂറിരുപത്തൊമ്പതാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

ഭോജവൃഷ്ണ്യന്ധകവരർ വീരവാദങ്ങൾ ചൊല്ലവേ
ധർമ്മാത്മയുക്തമാം വാക്യമരുൾചെയ്തിതു കേശവൻ 1
ഞാൻമുമ്പുചൊന്നവാക്കേതും കേട്ടതില്ലന്നയാദവർ
കഴിഞ്ഞതുകഴിഞ്ഞല്ലോ മാറാവല്ലതൊരുത്തനും 2
യുക്തിയൊത്തുള്ളവന്റെ വാക്കുകേട്ടുകൊള്ളുവിനേവരും
ചെയ്തതില്ലീ കുലത്തിന്നിന്നവമാനത്തെയജ്ജുനൻ 3

അതിയായുള്ള സമ്മാനംചെയ്തതാണിതു നിശ്ചയം
സാത്വതന്മാരർത്ഥലുബ്ധരെന്നോർക്കുന്നില്ല ഹർഗ്ഗനൻ 4
സ്വയംവരമനാധൃഷ്യമെന്നോർക്കുന്നതുണ്ടു പാണ്ഡവൻ
പശുപ്രായം സമ്മതിപ്പതാരുകന്യാപ്രതിഗ്രഹം 5
അപത്യവിക്രയംചെയ്യും പുമാനാരിഹ ഭൂമിയിൽ
ഈദ്ദോഷങ്ങളെയോർത്താനാപ്പാർത്ഥനെന്നിതിലെന്മതം 6
അതാണവൻ ധർമ്മമായഹരണംചെയ്തതജ്ജുനൻ
ചേർച്ചയാണീച്ചാർച്ച കേളിവാച്ചകന്യ സുഭദ്രതാൻ 7
ഈമട്ടവീരനാപ്പാർത്ഥനതേമൂലം ഹരിക്കുവാൻ
ഭരതാന്വയജൻപിന്നെപ്പൌത്രൻ ശന്തനുവിന്നഹോ 8
കുന്തീപുത്രൻ പാർക്കിലാർക്കു വിസമ്മതനിഹാർജ്ജുനൻ
പാർത്ഥനെപ്പോരിൽവെല്ലുന്ന വീരനെക്കാണ്മതില്ല ഞാൻ 9
ഇന്ദ്രരുദ്രാദിവിബുധരാർന്നലോകത്തിലാരെയും
അവനോ മാനിയാത്തോരുമെന്റെ യശ്ശങ്ങളും പരം 10
എന്റെ ശസ്ത്രങ്ങളമ്പെന്നുമൊടുങ്ങാത്തവനാഴികം
യോദ്ധാവു പാർത്ഥൻ ശീഘ്ര്യാസ്ത്രനവനാരെതിരായ്വരും 11
ആജ്ഞനഞ്ജയനെസ്സാന്ത്വപൂർവ്വമായ്പ്പിന്തുടർന്നുനാം
നമിച്ചുപിന്തിരിക്കേണമെന്നിതെന്നുടെ യാശയം 12
നിങ്ങളെപ്പോരിൽവെന്നാത്മപുരം പാർത്ഥൻ ഗമിക്കുകിൽ
നിങ്ങൾക്കുകീർത്തികെട്ടീടുംസാന്ത്വത്തിൽതോലിവന്നിടാ
എന്റെയച്ഛൻ പെങ്ങൾ മകൻ ദ്വേഷ്യനല്ലേതുമർജ്ജുനൻ
വാസുദേവോക്തികേട്ടേവംചെയ്വാൻ സന്നദ്ധരായവർ 14
പെരുമ്പറയടിച്ചുങ്കൊണ്ടൊരുമ്പെട്ടിതു യാദവർ
ഭേരീനാദം കേട്ടനേരം വീരനായീടുമർജ്ജുനൻ 15
കുന്തീപുത്രൻതവരയൊടും സുഭദ്രയൊടുചൊല്ലിനാൻ
മിത്രബന്ധുഗണത്തോടുമെത്തുന്നുണ്ടിഹ വൃഷ്ണികം 16
നിന്മൂലമായ്പോരടിപ്പാൻ വന്മടാരക്തനേത്രരായ്
പ്രമത്തരീമൂഢർ മദ്യമത്തരല്ലോ നരാധമർ 17

മദംചേർത്തിപ്പിപ്പിപ്പനിന്നിങ്ങനുകൊണ്ടിട്ടിവർക്കു ഞാൻ
എന്നല്ലുന്മത്തരിവരെ ക്കൊന്നൊടുക്കുന്നതുണ്ടു ഞാൻ 18
പ്രിയയോടിത്തരം ചൊല്ലിത്തിരിച്ചിതു മഹാബലൻ
തിരിയുന്നുമവനെക്കണ്ടു പേടിപൂണ്ടുസുഭദ്രയും 19
ഏവം പറകൊലാപാർത്ഥ! യെന്നോതിക്കാക്കൽ വീണുതാൻ
സുഭദ്രകലിയായ്ത്തീർന്നു വൃഷ്ണികൾക്കു നൽകുവാൻ
എന്നുപേരുജനം ചൊല്ലും ജനവാടത്തിനാൽ പ്രഭോ!
ഇനിക്കുമാലാമതിനാൽപ്പാപം ചിന്തിച്ചിടായ്കനീ 21
ദുഷ്പേരുവിട്ടൊഴിക്കേണം തൽപ്രസാദത്തിനാലെ ഞാൻ

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ഏവംചൊല്ലും പ്രിയപ്പെട്ട സുഭദ്രയുടെവാക്കിനാൽ 22
ഗമിക്കുവാൻ സമ്മതിച്ചു പാർത്ഥൻ സത്യപരാക്രമൻ
സ്മിതത്തോടും വിളിച്ചിട്ടാ പ്രിയയെത്തഴുകിത്തദാ 23
എഴുനേല്പിച്ചുടൻ പാർത്ഥൻ പോകപോകെന്നുണർത്തി-
[നാൻ
ഉടൻ സുഭദ്ര കുതിരക്കടിഞാണുപിടിച്ചുതാൻ 24
നടക്കുട്ടംവാജികളെ യടിച്ചോടിച്ചുസത്വരം
അന്നേരത്തൊത്തുചേർന്നിട്ടാ വൃഷ്ണിപുംഗവരേവരും 25
പാർത്ഥനെക്കൊണ്ടു വരുവാനാത്തവേഗം ഹയങ്ങളാൽ
രാജമാർഗ്ഗത്തിലെത്തീട്ട പാർത്ഥപാർത്ഥന്റെ വിക്രമം 26
പ്രസാദപംകൃതി സ്തംഭത്തിൽത്തറയിൽ കൊടിയിങ്കലും
അർജ്ജുനാസ്ത്രങ്ങളെക്കണ്ടു വിസ്മയപ്പെട്ടിതേറവും 27
കേശവൻചൊന്നതേ സത്യമെന്നുചിന്തിച്ചു യാദവർ
പരംരൈവതകംപുക്കു വിപ്രഥിച്ചൊല്ല കേട്ടതിൽ 28
അർജ്ജുനൻ ചെയ്തതുമറിഞ്ഞുടൻ പോകാൻ തുനിഞ്ഞവർ
അകന്നുപോയ് പാർത്ഥനെന്നുകേൾക്കയാലേതിരിച്ചുതെ 29

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

പുരോദ്യാനം കടന്നിട്ടതാൻ വിശാലംഗിരിവ്രജം
സാനുക്കളുജ്ജയിനിയും കാട്ടംപൂങ്കാവുമങ്ങിനെ 30

നല്ലൊരാനർത്തരാജ്യത്തുവാപിയും പൊയ്കയുംപരം
പിന്നെയേന്നമതീതീർത്ഥമശ്വരോധ സരസ്സിലായ് 31
കണ്ടദ്രികൾക്കിടയിലായർബ്ബുദാധിപപർവ്വതേ
ആരാൽശൃംഗംപുക്കു കാരവതീ നദികടന്നുടൻ 32
സാലവരാജ്യത്തിലുംപുക്കു നിഷധക്ഷോണിമാർഗ്ഗമെ
ദേവാപ്പുപുരംകണ്ടു കേവലം കലിതാദരം 33
അതുംകടന്നു കണ്ടാനാദ്ദേവാരണ്യപ്രദേശവും
ചെന്നപാർത്ഥനെമാനിച്ചു ദേവാരണ്യമഹർഷികൾ 34
കാട്ടം വൻപുഴയും കുന്നും മലഞ്ചോലുകളുംപരം
സുഭദ്രാ സാരഥിപരം കടന്നിട്ടനർജ്ജുനൻ 35
കൈരവന്മാർ നാട്ടിലെത്തി വീരനേറ്റം വിശങ്കനായ്
സോദര്യരായ സിംഹങ്ങളിരിയ്ക്കുംഗുഹപോലവേ 36
ദൂരെപ്പൂങ്കാവുമായ്ക്കണ്ടു പരമപ്രതിമാപുരം

ഇരുനൂറ്റിമുപ്പതാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

പുരത്തിന്നുവിളിപ്പാട്ടദൂരത്തായ് ശ്ലോഷ്മമുണ്ടതിൽ
യദുകന്യകയോടൊത്തുചെന്നിരുന്നിതു ഫൽഗുനൻ 1
സുഭദ്രയെസ്സൽക്കരിച്ചുചൊന്നാർ മെല്ലെധനഞ്ജയൻ
ഗോപാലസ്ത്രീവേഷമാണ്ടു പുരത്തിങ്കൽഗ്ഗമിക്കനീ 2
പാഞ്ചാലിയിഷ്ടംചൊല്ലട്ടേ നീ കേട്ടീടേണമെൻമൊഴി
ഞാനൊന്നിച്ചങ്ങു നീ ചെന്നാൽപരുഷംചൊല്ലുമായവൾ 3
അന്യവേഷത്തിലായ്ച്ചെന്നാൽപ്രിയം നിന്നോടുചൊല്ലുമേ
അവളാദ്യംചൊന്നവാക്കു പിന്നേ മാറുന്നതല്ലെടോ 4
അതിനാൽ മാനവുംഗർവ്വുംവിട്ടു നീ ചെന്നുകാണുക
അവൻറെയാവാക്കുകേട്ടു ചൊന്നാളപ്പോൾസുഭദ്രയും 5

ശരിയാണിതു ഞാൻചെയ്യാം പാർത്ഥ! നീ ചൊന്നവണ്ണമേ
സുഭദ്രതൻവാക്കുകേട്ടു നന്ദിച്ചിട്ടിന്ദ്രനന്ദനൻ 6
ഗോപാലരെ വരുത്തീട്ടങ്ങുടനിങ്ങിനെ ചൊല്ലിനാൻ
ഇങ്ങുള്ളൊരു ചെറുപ്പക്കാരായീടും വ്രജനാരികൾ 7
പോകും സുഭദ്രയ്ക്കുതുണക്കാരായ്ക്കൂടെഗ്ഗമിക്കണം
ഇന്ദ്രപ്രസ്ഥപുരത്തെയ്ക്കു കൃഷ്ണയെച്ചെന്നുകാണുവാൻ 8
അതുകേട്ടടനേ ഗോപാർക്കൂട്ടീ ഗോപീജനങ്ങളേ
ചുറവും ഗോപസ്ത്രീകളുമായൊത്തുചേർന്ന സുഭദ്രയും 9
രക്തവസ്ത്രമുടുത്തൊരു ഗോപസ്ത്രീവടിവിൽത്തദാ
പറഞ്ഞയച്ചിതാപ്പാർത്ഥൻ പരമന്ന സുഭദ്രയേ 10
അവേഷംകൊണ്ടുമൊട്ടേറെയഴകിൽ ഗോപിമാരുമായ്
ശോഭയാർന്നാപ്പുകളെഴുന്നവം പുക്കാം പുരോദരം 11
ഖാണ്ഡവപ്രസ്ഥമെന്നുള്ളോരിന്ദ്രപ്രസ്ഥത്തിലായവം
അടുത്തുചെന്നിട്ടഴകിലകത്തു കയറീടിനാം 12
ശ്രേഷ്ഠമാകും ഗൃഹംപുക്കാ വീരപത്നിയശോദിനി
പിതൃഷ്വസാവു പൃഥയെവന്ദിച്ചാം പൃഥുലോചന 13
പിന്നെപ്പൂർണ്ണേന്ദുമുഖിയാം ചെന്നിട്ടാദരവോടുടൻ
വന്ദിച്ചാളാ ദ്രൌപതിയേ ദാസിഞാനെന്നുമോതിനാം 14
കൃഷ്ണസോദരിയേ നന്ദ്യാ കൃഷ്ണതാനെഴുനേറ്റുടൻ
പുണർന്നുനിസ്സീമപ്രതാൻനിൻപതിയാകെന്നുമോതിനാം 15
ഓജസ്സിനാൽ വശപ്പെട്ടിട്ടോതീ യാശിസ്സുമേറ്റവും
സുഭദ്രനന്ദിച്ചവണ്ണമെന്നായവളോടോതിനാം 16
ഇന്ദുനേർമുഖി വാർഷ്ണേയിയായിടുന്ന സുഭദ്രയേ
അങ്കത്തിൽച്ചേർത്തുലാളിച്ചാം കണ്ണനെയുംസ്തുതിച്ചവം 17
ഉടനന്നേരമാഘോഷം നടന്നിതു പുരോദരേ
അനർത്തയോധർ നാഗരസ്ഥാനത്തെച്ചെന്നുകണ്ടതിൽ 18
ദേവപുത്രോപമരവർ കനകധ്വജമുള്ളവർ
വാനോർ ദേവേന്ദ്രനെപ്പോലെ പാർത്ഥനെപ്പിന്തുടർന്നതേ

മൂരിയൊട്ടകമശ്വങ്ങളിവകൂടിയതായ്ത്തദാ
ദ്വാരകാജനവാഹങ്ങൾ പലതും കണ്ടു നാട്ടുകാർ 20
പരമന്നാപ്പുരത്തിങ്കൽ പ്രഹർഷിച്ചുമഹാജനം
സ്വബന്ധുവെപ്പോലെ പാർത്ഥൻ പ്രവാസംവിട്ടുവന്നതിൽ
ദാശാർഹന്മാരൊത്തു പാർത്ഥൻ പുരത്തിങ്കൽക്കടന്നുടൻ
പരമാനന്ദമുൾക്കൊണ്ടു പൌരന്മാരാദരിയ്ക്കുവേ 22
അന്തഃപുരദ്വാരമെത്തീട്ടിറങ്ങീട്ടു ധനഞ്ജയൻ
ധൌമ്യനെക്കണ്ടുവന്നിച്ചാ നമ്മയേയുമതേവിധം 23
ധർമ്മരാജന്റെയും ഭീമന്റേയും കാല്ക്കുനമിച്ചവൻ
മാദ്രീപുത്രാഭിവാദ്യം താൻകണ്ടു കൈക്കൊണ്ടുപുൽകിനാൻ
ഭ്രാതാക്കളായ്ചേർന്നു മുഖ്യവിപ്രരാമേവരേയുമേ
യഥായോഗ്യം സൽക്കരിച്ചു പൌരജാനപദൌഘവും 25
അനുയായികളും പിന്നെ ഗുരുവന്നചെയ്തുടൻ
കൌന്തേയനാം ധർമ്മപുത്രൻതന്നെപ്പൂജിച്ചിതേററവും 26
മുന്നമേതന്നെ ധർമ്മിഷ്ഠനാകുമാബ്ഭരതർഷഭൻ
അവർക്കുപൂജ്യനാണല്ലോ വാസുദേവൻ കണിക്കിനെ 27
പൂജ്യനാകും പാണ്ഡവനും പൂജിച്ചാനവരെത്തദാ
രാജാനുവാദം കൈക്കൊണ്ടിട്ടിരുന്നാനവരേവരും 28
അദീനയായ് മാന്യയാകുമക്കൃഷ്ണസോദരി ഭദ്രയെ
സാക്ഷാല്ലക്ഷ്മീദേവീതന്നെയെന്നു ചിന്തിച്ചുപാണ്ഡവർ 29
ശ്വശുരർക്കും ഗുരുക്കൾക്കും ദേവരന്മാർക്കുമങ്ങിനെ
സ്വവൃത്തത്താൽ പ്രിയപ്പെട്ടമട്ടിലായീ സുഭദ്രയും 30
പിന്നെസന്തോഷമുൾക്കൊണ്ടാർ പാണ്ഡവന്മാർമഹാരഥ
യുധിഷ്ഠിരപ്രഭൃതികളേവരും ജനമേജയ 31
കുന്തിയും കൃഷ്ണയും സന്തോഷിച്ചാരവളൊടൊത്തഹൊ

ഇരുനൂറിരുപത്തൊന്നാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

വൃഷ്ണികൾക്കുള്ളുത്സവമവണ്ണം തീർന്നൊരുശേഷമെ
സുഭദ്രാഹരണം പാർത്ഥൻചെയ്തതായ്കേട്ട കേശവൻ 1
മുന്നമേതന്നെ പെയ്തർക്കു തോന്നിക്കൊണ്ടിതു കൌശലം
വാസുദേവനറിഞ്ഞാണു വാഴിച്ചതിഹപാർത്ഥനെ 2
ലോകർക്കങ്ങറിയാറായീ മുന്നംവിപ്രഗുമാക്കുമായ്
സമാധാനാൽ സമ്മതിച്ചു ഭദ്രയായ്ചേർന്നപാർത്ഥനെ 3
ദീർഗ്ഘാക്ഷിയാം സോദരിയേ യോഗ്യനാം പാർത്ഥനേക-
[വാൻ
കരുതിക്കൊണ്ടിരുന്നല്ലോ ഗരുഡദ്ധ്വജനാംഹരി 4
ചതുരംഗബലത്തോടുമഥസൽക്കാരപൂർവ്വകം
ഭദ്രയൊടൊത്തർജ്ജുനനെ യിന്ദ്രപ്രസ്ഥമയച്ചതെ 5
പാണ്ഡവശ്രേഷ്ഠനങ്ങിന്ദ്രപ്ര[illegible]ത്തിൽച്ചെന്നിതർജ്ജുനൻ
എന്നുകേട്ടറിവായിട്ടു പുണ്ഡരീകാക്ഷനപ്പൊഴെ 6
ഇന്ദ്രപ്രസ്ഥംപൂകുവാനായ് മന്ത്രിച്ചാൻ മധുസൂദനൻ
മുന്നംമാനിച്ചുവെച്ചല്ലോ രാജാവാമുഗ്രസേനനെ 7
അക്രൂരവിപ്രഗുശ്രേഷ്ഠരേയുമേ ബലശങ്കയാൽ
അച്ഛനേയും സമ്മതിപ്പിച്ചവണ്ണം പ്രീതിചേർത്തഹൊ 8
പ്രീതനാം വൃഷ്ണിരാജന്റെ സമ്മതത്താൽജ്ജനാർദ്ദനൻ
പറഞ്ഞൊത്താജ്ഞയും വാങ്ങിക്രൂട്ടിക്കൊണ്ടാൻ പെരുമ്പട
ഉടൻ വാഹനമേറുന്നു ദാശാർഹപുരവാസികൾ
ഹർഷത്തോടാർത്തുകൊണ്ടീടും ഘോഷമുണ്ടായിതപ്പൊഴെ 10
അശ്വങ്ങളെക്രൂട്ടിയുമാവാഹനങ്ങളിലേറിയും
തേരാനകളിലേറീട്ടും പരം നന്ദിച്ചുവൃഷ്ണികൾ 11
വൃഷ്ണ്യന്ധകമഹാമാത്രരേവം വീരർ മഹാരഥർ
ഭ്രാതാക്കൾ മക്കൾ മറവുള്ള യോധരെന്നിവരൊത്തുടൻ 12
പെരുതാകും പടയുമായ്ചേർന്നു ഹരിപരന്തപൻ
അതിൽദ്ദാനപതി പ്രൌഢമതിയക്രൂരവീരനും 13

പുറപ്പെട്ടു വൃഷ്ണീവീരർക്കൊക്കെസ്സേനാധിനാഥനായ്
അനാധൃഷ്ടിമഹാവീരനൃജുവൻ ബഹുകീർത്തിമാൻ 14
സാക്ഷാൽ ബൃഹസ്പതിയ്ക്കാത്ത ശിഷ്യനതൃന്തബുദ്ധിമാൻ
സത്യകൻ സാത്യകിപരം കൃതവർമ്മാവുസാത്വതൻ 15
പ്രദ്യുമ്നൻ സാംബനവ്വണ്ണം നിശഠൻ ശങ്കുതാനുമെ
ചാരുദേഷ്ണൻ മഹാവീരൻ ഝില്ലീവിപൃഥുതാനുമെ 16
ചാരണാഖ്യൻ മഹാവീരൻ ഗദൻവിദൂജ്ജനോത്തമൻ
ഇവരുംമറുപലരും വൃഷ്ണിഭോജാന്ധകോത്തമർ 17
ഹരണദ്രവ്യവും കൊണ്ടിങ്ങിന്ദ്രപ്രസ്ഥംമിച്ചുതെ
സ്വസ്വോപഹാരം വെവ്വേറെയെടുത്താവൃഷ്ണിപുംഗവർ
സുഭദ്രാലോകനത്തിന്നായാർത്തു നന്ദിച്ചിറങ്ങിനാർ
വഴിക്കുതാമസിയ്ക്കുതെ കൃഷ്ണനോടൊത്തു യാദവർ 19
പാർത്ഥർപാർക്കുംപുരംപുക്കുപേർത്തുംസന്പ്രീതിനേടിനാർ
ഉടൻയുധിഷ്ഠിരനുപൻ കൃഷ്ണൻവന്നതുകേൾക്കയാൽ 20
എതിരേല്പാൻ യമന്മാരെയയച്ചാനതുനേരമെ
അവർചെന്നതിരേറെറാരാമുഖ്യമാം വൃഷ്ണിമണ്ഡലം 21
ഖാണ്ഡവപ്രസ്ഥമുംപുക്കു പതാകാധ്വജശോഭിതം
തളിച്ചുവഴിനന്നാക്കിപൂത്തുവിയഴകോടഹൊ 22
സുഗന്ധി ചന്ദനച്ചാറുതളിച്ചേററം മനോഹരം
പുകയ്ക്കുമകിലിൻ നല്ല പുകയേററങ്ങുമിങ്ങുമെ 23
കൃതിപൂണ്ടജനത്തോടും വാർത്തകന്മാരുമൊത്തഹൊ
രമ്യമാമാപുരംപുക്കാൻ രാമനൊടൊത്തു കേശവൻ 24
വൃഷ്ണ്യന്ധക മഹാഭോജസഹിതൻ പുരുഷോത്തമൻ
പെരുരും ബ്രാഹ്മണരുമങ്ങെറെപൂജിച്ചുകൊണ്ടുതാൻ 25
ഇന്ദ്രഗേഹോപമം ധർമ്മരാജമന്ദിരമെത്തിനാൻ
യുധിഷ്ഠിരൻ രാമനോടു കൂടിച്ചേർന്നു യഥാവിധി 26
മൂർദ്ധാവിങ്കൽക്കേശവനെശ്ശ്രാണിച്ചു തഴുകീടിനാൻ
കൃഷ്ണനും പ്രീതികൈക്കൊണ്ടു മാനിച്ചു വിനയത്തൊടും

വീരനാം ഭീമനേയും താൻമാനിച്ചു വിധിയാംവിധം
പൃഷ്ണ്യന്ധകന്മാരെയെല്ലാം ധർമ്മരാജൻ യുധിഷ്ഠിരൻ 28
സ്വീകരിച്ചു സല്ക്കരിച്ചു യഥാവിധി യഥോചിതം
ചിലരെസ്സുരുവിൻമട്ടും ചിലരെത്തോഴർപോലുമേ 29
ചിലരെത്തൊഴുതു വേറേ ചിലർ വന്ദിപ്പതേറുതാൻ
പൃഥയും പാർത്ഥരും പിന്നെയത്തമാതിരി കൃ യും 30
പുണ്ഡരീകാക്ഷനായ്ച്ചേർന്ന പൂർണ്ണാനന്ദത്തെനേടിനാർ
നന്ദിച്ചു രാമകൃഷ്ണന്മാർവന്നതായ്ക്കണ്ടു കുന്തിയും 31
ബന്ധുമാനായ് ധർമ്മപുത്രനെന്നു ചിന്തിച്ചിതപ്പൊഴേ
പിന്നെ സങ്കർഷണാ ക്രൂരന്മാരസംഖ്യം ധനോച്ചയം 32
ഭദ്രയാകും സുഭദ്രയ്ക്കു സമ്മാനപ്പടി നൽകിനാർ
പവിഴം വൈരമെന്നല്ല പല ഭ്രഷണജാലവും 33
ചവുക്കാളൻ മേൽവിരിപ്പും പുതപ്പും വ്യാഘ്രചർമ്മവും
പല രത്നൌഘവുംചേർന്നു ജലിച്ചിതതുനേരമേ 34
ശയനാസനയാനങ്ങളൊത്ത പാർത്ഥന്റെ മന്ദിരം
യുവാക്കൾക്കു രസംകൂട്ടും വൈവാഹിക മഹോത്സവം 35
ഭദ്രയാകും സുഭദ്രയ്ക്കു നടന്നു പിന്നെയേഴാമാം
പിന്നെക്കൊടുത്തു ഗോവിന്ദൻ ബന്ധുതയ്ക്കുത്തമം ധനം 36
ജ്ഞാതിനൽകേണ്ടതായിട്ട സുഭദ്രക്കുപഹാരമായ്
പൊന്നണിഞ്ഞും കിങ്കിണികം കിലുങ്ങീടുന്ന തേരുകം 37
നാലശ്വങ്ങളുമായ് നല്ല സൂതന്മാർ നിർത്തിടുംവിധം
ആയിരം നൽകിനാൻ കൃഷ്ണനവ്വണ്ണം നല്ലവെള്ളയായ് 38
കൂട്ടിയൊത്തുകറക്കുന്ന നിയുതം പയ്യളേയുമേ
മൂന്നുപാട്ടം മദംചാട്ടം മത്തഹസ്തികളങ്ങിനെ 39
സമരത്തിൽപ്പിന്തിരിക്കാത്തവ വൻമലയൊത്തവ
പൊന്നുഷ്ണങ്ങലയും പൊന്നുതോട്ടിയും മറ്റുമുള്ളവ 40
നല്ലാനക്കാരൊത്തുനൽകീ സഹസ്രം സാഹസപ്രിയൻ
വസുദേവാജ്ഞയാൽപ്പിന്നെ വാസുദേവൻകൊടുത്തുതെ 41

വെളുത്തു ചന്ദ്രനൊക്കും പെങ്കുതിരപ്പടയങ്ങിനെ
ജനാർദ്ദനൻ ജഗന്നാഥൻ പൊന്നണിഞ്ഞവയായിരം 42
നദ്യാകാംബോജബാൽഹീകസൈന്ധവാശ്വങ്ങളേയുമെ
സ്വയംകൊടുത്തുഗോവിന്ദൻ പ്രിയംകൈക്കൊണ്ടുഭാരത! 43
പൊൻമണിക്കോപ്പണിഞ്ഞിട്ടു പൊൻകിങ്ങിണി കിലു-
[ങ്ങവെ
സർവ്വശസ്ത്രങ്ങളൊടൊത്തിട്ടമ്പോടൻപതിനായിരം 44
അവ്വണ്ണം കോവർകഴുതയഞ്ഞൂറഞ്ഞൂറു പിന്നെയും
ജവമേറുന്നവ വെറുംവെള്ളയായ് നൽകികേശവൻ 45
സ്നാനാലേപനസാമർത്ഥ്യമൊത്തു നല്ലചെറുപ്പമായ്
നല്ലവേഷത്തൊടും നല്ലദാസിമാർകളെയായിരം 46
പൊൻപതക്കങ്ങളും ചാർത്തിയഴകിൽദ്ദീനമെന്നിയെ
പരിചാരപ്രവൃത്തിയ്ക്കു കൊടുത്തു പുഷ്കരേക്ഷണൻ 47
കൃത്രിമാകൃത്രിമം നല്ലമാററുകൂടും സുവർണ്ണവും
മനുഷ്യഭാരപ്രയുതമേകീ ദാശാർഹപുംഗവൻ 48
മുഖ്യഭൂഷകളും നൂറുഭാരം വിത്തവുമേകിനാൻ
വെളുത്തനന്മുത്തുമാല നൂറെണ്ണംനൽകി കേശവൻ 49
ആയിരം പവിഴം മററുമായിട്ടമ്പോടുഭാരത!
സുവർണ്ണപാദപീഠങ്ങളോടും നല്ലവിരിപ്പൊടും 50
സ്വർണ്ണാസനങ്ങളും നൽകീപാണ്ഡവന്നു ഹലായുധൻ
നന്ദികയ്ക്കൊണ്ടു സംബന്ധംമാനിച്ചു ബലഭദ്രനും 51
ആമഹാധനരത്നൌഘം വസ്ത്രകംബളഫേനിലം
രഥഹസ്തിഗ്രാഹമോടു മശ്വശൈവാലമൊത്തുമേ 52
പാണ്ഡവക്കടലിൽച്ചെന്നു കൂടിയേററം മഹാധനം
സമ്പൂർണ്ണമാക്കിശ്ശത്രുക്കൾക്കേററം ദുഃഖംകൊടുത്തുതെ 53
ആദ്ധനൌഘത്തെയൊക്കേയു മേററുവാങ്ങിയുധിഷ്ഠിരൻ
പൂജിയ്ക്കയുംചെയ്തു താനാഭഷ്ണ്യന്ധകവരിഷ്ഠരെ 54
കൂടിച്ചേർന്നാമഹായോഗ്യ ഭഷ്ണ്യന്ധകവരിഷ്ഠരും
സ്വർഗ്ഗലോകത്തു സുകൃതിവർഗ്ഗംപോലെ രമിച്ചുതെ 55

അങ്ങുമിങ്ങും പാനവും നൽ സ്വാദേറുന്നാസവങ്ങളും
മൈരേയവും കടിച്ചേറുമവർ കൈകൊട്ടിയാർത്തുതെ 56
കൂട്ടുചേർന്ന പ്രീതിയാർന്നും കൂത്താടീ കുരുഷ്ണികം
ഏവം നാനാഭോഗമോടുമേനാൾ വിഹരിച്ചുവർ 57
മാനിച്ചുകുന്തി കൌന്തേയസുഭദ്രകളെയാദവർ
കോരുവാനുജ്ഞകയ്ക്കൊണ്ടു പുരം പൂകാനൊരുങ്ങിനാർ 58
കുരുപൂജകം കയ്യേറാദ്വാരകാപുരി പൂകിനാർ
കുരുമുഖ്യർ കൊടുത്തോരു പുരുവിത്തവുമൊത്തവർ 59
ബലഭദ്രോദികം പരം യാത്രചെയ്തയച്ചുത്തമർ
ബലരാമൻ സോദരിയാം ഭദ്രയെത്തഴുകിത്തദാ 60
ഏല്പിച്ചുനിവളേയെന്നു കൃഷ്ണനേക്കേകീ മഹാബലൻ
അച്ഛൻ പെങ്ങളെയും കുമ്പിട്ടിച്ഛപോലെഴുനെള്ളിനാൻ 61
പൌരരും പാർത്ഥരും പൂജിച്ചുരുളും കൃഷ്ണനുംഗവൻ
വാസുദേവൻ പാർത്ഥനൊത്തു പാർത്തിതായവിടെത്തദാ
മുപ്പത്തിനാലു ദിവസമുംപ്രിയത്താൽ മഹാബലൻ
ഇന്ദ്രപ്രസ്ഥപുരത്തിങ്കൽവാണനന്ദിച്ചുമാധവൻ 63
കാളിന്ദിക്കരയിൽക്കൂടി പാർത്ഥനൊന്നിച്ചു ഭാരത!

ഇരുനൂറ്റിമുപ്പത്തിരണ്ടാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

പിന്നെസ്സുഭദ്രപ്പെറാളാക്കണ്ണൻതൻ പ്രിയസോദരി
സൌഭദ്രനെസ്സുചിജയന്തനെയെന്ന കണക്കിനെ 1
ദീർഘബാഹു മഹാസത്വനൃഷഭാക്ഷനരിന്ദമൻ
സുഭദ്രാനന്ദനൻ വീരനഭിമന്യു നരർഷഭൻ 2
അദിയായ്മന്യുവുള്ളോനാണരിമർദ്ദനനെന്നൊരാ
അഭിമന്യുവതെന്നിട്ടു പേരാക്കർഷ്ണികഭ്രസുരർ 3

ധനഞ്ജയനിൽനിന്നുണ്ടായാസ്സാദ്ധ്യതിയിലാമവൻ
യജ്ഞത്തിങ്കൽക്കടഞ്ഞീടും ശമിയിൽത്തീക്കണക്കിനെ 4
അവനുണ്ടായദിവസം കുന്തീപുത്രൻ യുധിഷ്ഠിരൻ
വിപ്രർക്കേകീ സ്വർണ്ണമൊത്ത പയ്യുളെപ്പതിനായിരം 5
പ്രിയനായീ കണ്ണനും തൻ പിതാക്കൾക്കും ജനത്തിനും
ജനനാൽത്തന്നെയാവീരൻ ലോകർക്കിന്ദ്രൻ കണക്കിനെ 6
ജന്മംമുതല്ലവൻ തന്റെ കർമ്മം കുൻ നടത്തിനാൻ
ശുക്ലപക്ഷത്തിങ്കൾപോലെ വളർന്നാനാക്കുമാരകൻ 7
നാലുപാദം പത്തുവഴിയ്ക്കാം ധനുർവ്വേദമായവൻ
ദിവ്യമാനുഷമൊക്കേയുമർജ്ജുനൽ നേടിനാനവൻ 8
അസ്ത്രജ്ഞാനത്തിലും സൌഷ്ഠവത്തിലും ബലവാനവൻ
സവ്യക്രിയയിലും മെച്ചമായിട്ടും ശിക്ഷനേടിനാൻ 9
ആഗമത്തിൽ പ്രയോഗത്തിങ്കലും തൻ തുല്യനാക്കിനാൻ
സൌഭദ്രനാം തന്മകനെപ്പാർത്ഥനന്ദിച്ചിതർജ്ജുനൻ 10
സവ്യസംഹനനം ചേർന്നോൻ സവ്യലക്ഷണമൊത്തവൻ
ദുർദ്ധർഷനുഷഭസ്കന്ധൻ വ്യാപിളർന്നഹിസന്നിഭൻ 11
സിംഹദർപ്പൻ മഹേഷ്വാസൻ മത്തമാതംഗവിക്രമൻ
മേഘദുന്ദുഭി നിർഗ്ഘോഷൻ പൂർണ്ണചന്ദ്രനിഭാനനൻ 12
സൌമ്യരൂപാകൃതികളിലവൻ കൃഷ്ണസമൻ പരം
ആപ്പുത്രനെപ്പാർത്ഥ പാർത്ഥനിന്ദ്രൻതന്നേക്കണക്കിനേ 13
ശുഭമാർന്നൊരു പാഞ്ചാലി വരരൈവരിൽനിന്നുമേ
അഞ്ചുമക്കളെ നേടീ നല്പഞ്ചദ്രികം കണക്കിനേ 14
പ്രതിവിന്ധ്യൻ ധർമ്മജനാൽ ഭീമനാൽസ്സുതസോമനും
ശ്രുതകർമ്മാവർജ്ജുനനാൽശ്രുതാനീകനുമങ്ങിനേ 15
നകുലാൽ സഹദേവാലവുണ്ടുമേ ശ്രുതസേനനും
കൃഷ്ണയ്ക്കുണ്ടായിതദ്ദിതിയ്ക്കാദിത്യന്മാർ കണക്കിനേ 16
യുധിഷ്ഠിരാത്മജനേകീ പ്രതിവിന്ധ്യാഖ്യ ഭ്രസുരർ
ശത്രുപ്രഹരണജ്ഞാനേ പ്രതിവിന്ധ്യനിവൻ ദൃഢം 17

സോമസാഹസ്രസവനാൽ സോമാർക്കസദൃശപ്രഭൻ
സുതസോമൻ ജാതനായീ ഭീമസേനങ്കൽനിന്നഹോ 18
ശ്രുതമാകും മഹാകർമ്മംചെയ്തതിൽപ്പിന്നെയജ്ജുനാൽ
ജനിച്ചപുത്രനതിനാൽ ശ്രുതകർമ്മാവുമായവൻ 19
കൌരവ്യനായ രാജർഷി ശതാനീകന്റെ പേരിനാൽ
കീർത്തിയേറും തന്മകനു നകുലൻ നാമമേകിനാൻ 20
പിന്നെ കാർത്തികനക്ഷത്രംതന്നിൽപ്പാഞ്ചാലിപെറവതേ
സഹദേവങ്കൽനിന്നേവം ശ്രുതസേനനുമായവൻ 21
ഓരോ വർഷങ്ങളിടവിട്ടവർ പാർഷതപുത്രിയിൽ
പിറന്നുണ്ടായി രാജേന്ദ്ര! പരസ്പരഹിതൈഷികം 22
ജാതകർമ്മം ക്രമംപോലെ ചൌളോപനയനാദിയും
മുറയ്ക്കുവർക്കുചെയ്താനാ ധൌമ്യൻ ഭരതസത്തമ! 23
വേദാധ്യയനവുംചൈത്ര ചരിതവ്രതരാമവർ
പടിച്ചുരജ്ജുനനിൽനിന്നിഷ്ടസ്യം ദൈവമാനുഷം 24
ദിവ്യഗർഭാഭരായ് വൃഷ്ണ്യാരസ്ത്രരാമക്കളൊത്തഹോ
നരനായക നന്ദിച്ചാർ പരമാപ്പാണ്ഡുനന്ദനർ 25

ഖാണ്ഡവദാഹപർവ്വം

ഇരുനൂറ്റിമുപ്പത്തിമൂന്നാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

ഇന്ദ്രപ്രസ്ഥത്തിൽ വാണനൃമന്നരേ വെന്നപാണ്ഡവർ
ധൃതരാഷ്ട്രന്റെയും ഭീഷ്മന്റെയുമാജ്ഞപ്പടിയ്ക്കുതാൻ 1
ധർമ്മപുത്രനടങ്ങീട്ട സുഖിച്ചു സർവ്വലോകരും
പുണ്യംചെയ്യുന്ന ദേഹത്തിനൊത്ത ദേഹികൾപോലവേ 2
ധർമ്മകാമാർത്ഥങ്ങൾ തുല്യമവൻ സേവിച്ചുഭാരത!
നീതിവിട്ട തനിയ്ക്കാത്ത മൂന്നുമിസുക്കൾ പോലവേ 3

മന്നിൽസ്സമം ഭാഗമൊത്തദേഹികൾക്കെന്നപോലവേ
ധർമ്മാർത്ഥകാമങ്ങൾക്കും താൻ നൃപൻ നാലാമതായിനാൻ 4
വേദംപഠിച്ചു യജ്ഞത്തിൽ പ്രയോഗിയ്ക്കുന്ന മന്നവൻ
ശ്രുഭലോകം കാത്തിടുന്നോൻ നാഥനായ് നാട്ടുകാർക്കഹോ 5
ലക്ഷ്മിയ്ക്കധിഷ്ഠാനമൊത്തു മതിയ്ക്കുണ്ടായിതാശ്രയം
ധർമ്മമെല്ലാം വാച്ചുവന്നു മന്നോർക്കീദ്ധർമ്മപുത്രനാൽ 6
നാലുസോദരരൊത്താബ്ഭ്രപാലൻ ശോഭിച്ചിതേറവും
നാലുവേദപ്രയോഗങ്ങൾ കോലും യജ്ഞം കണക്കിനേ 7
ധൌമ്യാദിവിപ്രരവനെച്ചെമ്മേ സേവിച്ചുനിന്നുതേ
പ്രജാപതിയെയാവ്യാഴംതൊട്ട വാനോർ കണക്കിനേ 8
തെളിഞ്ഞ ചന്ദ്രനിൽപ്പോലെ വെളിവിൽ ധർമ്മപുത്രനിൽ
തിണ്ണംതെളിഞ്ഞുനാട്ടാർക്കു കണ്ണും കരളുമൊപ്പമേ 9
കേവലം ദൈവയോഗത്താലല്ലാ ലോകം രമിച്ചതും
മനസ്സിന്നിഷ്ടമെന്തുണ്ടോ കർമ്മത്താൽച്ചെയ്തിതായവൻ 10
അയുക്തം താനസത്യം താനസഹ്യം പുനരപ്രിയം
ഇവയൊന്നും ബുദ്ധിമാനാം ധർമ്മജൻ പറയാ ദ്ധുധം 11
അവൻ സ്വജനത്തിന്നും തനിയ്ക്കും ഹിതമാംവിധം
ചെയ്തുകൊണ്ട മഹാശകുനൻ രമിച്ചു ഭരതർഷഭ! 12
ഏവം ശേഷം പാണ്ഡവരും നന്ദ്യാ സങ്കടമെന്നിയെ
സ്വതേജസ്സാൽപ്പാർത്ഥിവരെ സന്തപിപ്പിച്ചുമേവിനാർ 13
ഒട്ടനാളീവിധം വാഴ്കെ കൃഷ്ണനോടോതിയർജ്ജുനൻ
ഉഷ്ണം വർദ്ധിക്കുന്നു പോയീടുകനാം യമുനക്കിനി 14
സുഹൃജ്ജനത്തോടൊത്തങ്ങു വിഹരിച്ചിട്ടു കേശവ!
സന്ധ്യക്കുപോരാംനമ്മൾക്കു ബോദ്ധ്യമെങ്കിൽജ്ജനാർദ്ദന!

വാസുദേവൻ പറഞ്ഞു.

കൌന്തേയ! സമ്മതം നമ്മൾ വെള്ളത്തിൽ ക്രീഡചെയ്യണം
സുഹൃജ്ജനത്തിനോടൊത്തു കുളിക്കേണം യഥാസുഖം 16

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

അവർ ധർമ്മജനോടോതി സമ്മതപ്പടി ഭാരത!
കൃഷ്ണാജ്ജുനന്മാർ പൊ ാണ്ടാർ സുഹൃജ്ജനസമന്വിതം
ഖാണ്ഡവപ്രസ്ഥദേശത്തു കാട്ടിൽ ക്രീഡിച്ചു മാധവൻ
പൂങ്കാവുകരയിൽപ്പൂത്ത യമുനാനദി കണ്ടുതേ 18
സപ്തവ്രതങ്ങളമരും ഖാണ്ഡവാരണ്യഭാഗവും
ഖഗചർമ്മധരൻകണ്ടാൻ പാർത്ഥനോടൊത്തുമാധവൻ 19
ഭക്ഷഗോമായുശബ്ദിച്ചും ഹംസസാരസമാർത്തുമെ
കുരങ്ങന്മാർ ചാടിയും നല്ലരക്കന്മാർ വസിച്ചുമെ 20
പുലി ചെന്നായ കരടിയാന സിംഹം രുരുക്കളും
മറവും മൃഗങ്ങളും പക്ഷികൂട്ടവും കൂടികൊണ്ടുമെ 21
ദേവദൈത്യാശരന്മാരും മാനിക്കും പന്നഗോത്തമൻ
മഹാത്മാവായിടും സാക്ഷാൽത്തക്ഷകൻ കൂടികൊണ്ടുമെ 22
എരുക്ക കുവളം പൂളയോടയെന്നിവ വാച്ചുമെ
ചൂരൽ തേക്കും പതിമുകം പനയും ചന്ദനങ്ങളും 23
നാനാശാഖകളോടൊത്തു മൂത്തുനിന്നുപരന്നുമെ
അതിരില്ലാത്തമട്ടായി പരന്നുപരമാനകം 24
പാർക്കും ദ്രുമങ്ങളും മുള്ളും പാമ്പുമെല്ലാം കലർന്നുമെ
വിഹാരത്തിനുതക്കൊന്നായ് ലതാവൃക്ഷങ്ങൾ ചേർന്നുമെ
കള്ളി ചൂരൽ കലിംഗങ്ങൾ താന്നിഹിന്താലമൊത്തുമെ
വ്യാളദംഷ്ടിഗണംപാർത്തും മർത്ത്യവഗ്ഗമൊഴിച്ചുമെ 26
രാക്ഷസന്മാർ പന്നഗങ്ങൾ ഖഗങ്ങളിവചേർന്നുമെ
നാനാഭ്രതങ്ങൾ വാണീടുമത്ര ലോകജ്ഞനാംഹരി 27
പീതാംബരധരൻകണ്ടു സഞ്ചരിച്ചുപലേടവും
നാഗയക്ഷപ്രേതപക്ഷിഗണം വാഴുന്നകാനനം 28
ഖാണ്ഡവം മുടിയാനുള്ള കാലംകണ്ടിത്ര മാധവൻ

ഇരുന്നൂററിമുപ്പത്തിനാലാമദ്ധ്യായം

നാനാപക്ഷമെഴുംകേളി ാനം പൂകീടിനാരവർ
പാരമുച്ചാവചഗൃഹം ചേരുമിന്ദ്രപുരോപമം 1
ഭക്ഷ്യഭോജ്യങ്ങളം പേയങ്ങളം സ്വാദുംവിലയുമുള്ളവ
പുഷ്പഗന്ധങ്ങളോടൊത്തു കൃഷ്ണാജ്ജുനപരിഗ്രഹം 2
അന്തഃപുരമതിൽക്കൂടീ നാനാരത്നൊച്ചയത്തൊടും
യഥേഷ്ടമേവരും കേളിയാടിക്കൊണ്ടിതു ഭാരത! 3
പൃഥുശ്രോണികളായ് പീനസ്തനിമാരാം വരാംഗികം
മദാലസം സഞ്ചരിച്ചുകളിച്ചു മദിരാക്ഷികം 4
കാട്ടിൽച്ചിലർ ജലത്തിങ്കൽച്ചിലർ ഗേഹത്തിലുംചിലർ
കളീച്ചിതു യഥാപ്രീതി കൃഷ്ണാജ്ജുനവധൂജനം 5
വാസുദേവന്റെ ദയിതാമണിയാം സത്യഭാമയും
സുഭദ്രയും ദ്രൗപദിയും വസ്ത്രാഭരണസഞ്ചയം 6
കൊടുത്തിതു മഹാരാജ! നാരികൾക്കുമദാകുലം
ചിലർനന്ദ്യാന്യുത്തമാടീ പാടീ കൂത്താടിമറ്റുപേർ 7
ചിരിച്ചു മധുമോന്തിസ്സഞ്ചരിച്ചു മറ്റുനാരിമാർ
തടുത്തുകേറി പ്രഹരംകൊടുത്തു ചിലർതങ്ങളിൽ 8
അടുത്തുചിലർ മന്ത്രിച്ചുമടുത്തേൻമൊഴിമാർപരം
വേണുവീണാമൃദംഗാദി നാനാ ദിവ്യസ്വരങ്ങളാൽ 9
ആഹർന്മുഹുർഭാഗവും കാട്ടുംകൂടിയേറ്റം മുഴങ്ങിതേ
ഏവം കഴിഞ്ഞിടുമ്പോഴാക്കുരുദ്വാരഹനന്ദനർ 10
അടുത്തഴകെഴും നല്ലോരിടത്തേക്കെഴുനെള്ളിനാർ
അവിടെപ്പോയ് പുരപുരഞ്ജയരാം കൃഷ്ണരൊപ്പമേ 11
ശ്രേഷ്ഠങ്ങളായ പീഠങ്ങളേറിവാണു മഹീപതേ!
അവിടെപ്പൂർവ്വവിക്രാന്തി കഥയും മറ്റുമങ്ങിനേ 12
പലതും രസമായ്ചൊല്ലീ രമിച്ചു പാർത്ഥമാധവർ
നന്ദിച്ചവിടെ നാകത്തിലശ്വിനീദേവർ ചൊലവേ 13

വാഴും കൃഷ്ണാർജ്ജുനന്മാർക്കു കാണായിതൊരു വിപ്രനേ
വന്മരംപോലുയർന്നുള്ളോൻ പൊന്മയപ്രഭയാണ്ടവൻ 14
നീലപിംഗശ്മശ്രു പൊക്കംവണ്ണമെന്നിവയൊത്തവൻ
തരുണാദിത്യസദൃശൻ പരം വീരജടാധരൻ 15
പത്മപത്രാനനൻ മഞ്ഞിൻനിറത്തോടും ജ്വലിച്ചവൻ
തേജസ്വിയാം ദ്വിജവരനടുത്തെത്തുന്ന നേരമേ 16
എഴുനേറ്റാനർജ്ജുനനുമുടനേ വാസുദേവനും

ഇരുന്നൂറിമുപ്പത്തഞ്ചാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

അവൻചൊന്നാനർജ്ജുനൻതന്നോടും ശ്രീകൃഷ്ണനോടുമേ
ലോകപ്രവീരരവരാഖാണ്ഡവാന്തത്തിൽവാഴവേ 1
ബഹുഭോക്താവു വിപ്രൻ ഞാൻ ഭുജിപ്പേൻ നിത്യമേറവും
ഭിക്ഷയൽകേണമേ കൃഷ്ണാ പാർത്ഥരേ! തൃപ്തിപോലെ മേ
അതുകേട്ടോതിയവനോടന്നേരം കൃഷ്ണപാണ്ഡവർ
ഏതന്നംകൊണ്ടു നിൻതൃപ്തിയതുണ്ടാക്കാൻ ശ്രമിച്ചിടാം 3
അതുകേട്ടോതി ഭഗവാനവരോടിരുപേരൊടും
ഏതന്നംവേണമെന്നേവം ചോദിച്ചീടുന്നനേരമേ 4

ബ്രാഹ്മണൻ പറഞ്ഞു

അന്നം ഭക്ഷിക്കേണ്ടിനിക്കു വഹ്നിഞാനതു മോർക്കുവിൻ
ഇനിക്കു ചേരുമന്നത്തെയിനി നിങ്ങളം തരേണമേ 5
ഈഖാണ്ഡവക്കാടു നിത്യം കാക്കുന്നുണ്ടു പുരന്ദരൻ
ശക്തൻകാക്കും കാടെരിപ്പാൻ ശക്തനാകുന്നതില്ല ഞാൻ 6
അവന്റെ സഖിയാം നാഗം തക്ഷകൻ വാഴ്വതുണ്ടിഹ
കൂട്ടത്തോടവനെക്കാപ്പാൻ കാടുകാക്കുന്നു വാസവൻ 7
അനേകജീവികളെയുമതിനാൽക്കാപ്പതുണ്ടവൻ
ശക്രതേജസ്സിനാൽ ശക്തനാകുന്നില്ലിതെരിക്കുവാൻ 8

ഞാൻ കത്തിയെരിയുന്നേരമവൻ വർഷം തുടങ്ങിടും
ഇഷ്ടമാം കാടെരിച്ചീടാൻ പറവന്നില്ലതുകൊണ്ടുമേ 9
തൃണക്കൂ നിങ്ങൾ രണ്ടാളുമിണങ്ങിക്കൊണ്ടുനില്ക്കിലോ
എരിപ്പനിഖാണ്ഡവത്തെച്ചോറിതാണു വരിപ്പഞാൻ 10
ജലധാരകളും ചുറവും കലരും ഭ്രുതജാലവും
ഇങ്ങുദിവ്യാസ്ത്രവിജ്ഞന്മാർ നിങ്ങളെങ്ങും തടുക്കുവിൻ 11

ജനമേജയൻ പറഞ്ഞു

ഖാണ്ഡവം ചുടുവാനെന്തുകൊണ്ടു കാമിച്ചുപാവകൻ
നനാസത്വാനുപിതമിതു വാനോർകോൻ കാത്തുനില്ക്കുവെ 12
സപ്രമല്ലെന്നു തോന്നീടുന്നുണ്ടിനീയ്ക്കു ഹുതാശനൻ
പൊടിച്ചുഖാണ്ഡവം ചുട്ടുമുടിപ്പാനുള്ള കാരണം 13
വിസ്തരിച്ചു പറഞ്ഞോന്നു കേൾപ്പാനിച്ചിച്ചിടുന്നുഞാൻ
ഖാണ്ഡവാരണ്യദാഹം പണ്ടുണ്ടായതു മഹാമുനെ! 14

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

കേട്ടാലും പറയാമെല്ലാം നടന്നപടിതന്നെഞാൻ
എന്തിനായ് ഖാണ്ഡവം ചുട്ടവഹ്നിയെന്നതു ഭൂപതെ! 15
പരം പുരാണമുനികൾപറയും കഥയൊന്നിനി
പറയാം ഖാണ്ഡവം ചുട്ടുകരിച്ചുതിനുകാരണം 16
കേൾപ്പു പുരാണനൃപതി കേവലം ശക്രസന്നിഭൻ
കേളികേട്ടോൻ ശ്വേതകിയെന്നുണ്ടായീ ബലവിക്രമി 17
യജ്വാവു ദാനവാൻ ധീമാൻ മറ്റില്ലൊരുവനിങ്ങിനെ
ഭൂരിദക്ഷിണയൊത്തേറെ യജ്ഞംചെയ്തീടിനാനവൻ 18
മറ്റുചിന്തയവന്നില്ലാ ദിവസംതോറുമേ നൃപ!
സത്ക്രിയാരംഭഭൂരിദാനാദികളിലെന്നിയെ 19
ഋത്വിക്സഹിതനീമട്ടിലദ്ധ്വരം ചെയ്തിതായുഷൻ
പിന്നെയൃത്വിഗ്ജനം ധൂമംചിന്നിക്കണ്ണുകലങ്ങവെ 20
ഒട്ടേറെനാൾ ചെന്നവനെവിട്ടേപോയ്ക്കൊണ്ടിതേവരും
വിളിച്ചുവീണ്ടുമൃത്വിക്കുകളെയാ നൃനായകൻ 21

കണ്ണിന്നുകേടേററവരോ ചെന്നീലാക്രതുവിന്നഹൊ
അവർതന്നനുവാദത്തോടവനീ ദേവരാൽ നൃപൻ 22
വേറെയൃത്വിക്കുകളുമായ് വിരമിപ്പിച്ചു സത്രവും
എന്നേവമൊട്ടുദിവസം ചെന്നിട്ടങ്ങൊരിടയ്ക്കവൻ 23
നൂറാണ്ടുകൊണ്ടുകഴിയും സത്രംചെയ്വാൻ മുതിർന്നതിൽ
ഋത്വിക്കുകളണഞ്ഞീലാ സത്രകർമ്മം നടത്തുവാൻ 24
ആ രാജാവേറെയത്നിച്ചിതാരാൽ മിത്രങ്ങളൊത്തഹൊ
നമസ്കാരം നല്ലവാക്കു ദാനമെന്നിവകൊണ്ടുമെ 25
ഋത്വിക്കുകളെയൊപ്പിയ്ക്കാൻ നോക്കിവീണ്ടുമതന്ദ്രിതം
ഓജസ്വിയാമവന്നിഷ്ടമാചരിച്ചതുമില്ലവർ 26
രാജൎഷിയാശ്രമംപുക്കു ചൊടിച്ചവരൊടോതിനാൻ
ഞാനോപതിതനെന്നാലും ശുശ്രൂഷിക്കാതിരിയ്ക്കിലും 27
നിങ്ങൾക്കുടൻ ബ്രാഹ്മണരേ ത്യാജ്യനാകും ജൂഗുപ്സിതൻ
എന്നാലിപ്പോൾ ക്രതുശ്രദ്ധകെടുപ്പാനർഹനല്ലഞാൻ 28
അസ്ഥാനത്തിലുപേക്ഷിപ്പതൊത്തതല്ലാ ദ്വിജേന്ദ്രരെ!
നിങ്ങളെശ്ശരണംപുക്കേൻ പ്രസാദിയ്ക്കുകവേണമെ 29
സാന്ത്വദാനാദിവാക്യത്താൽക്കാൎയ്യമുണ്ടാകകാരണം
പ്രസാദിപ്പിച്ചുണർത്തുന്നേനെൻെറ കാൎയ്യം ദ്വിജേന്ദ്രരെ! 30
വെറുത്തെന്നെയുപേക്ഷിച്ചു ഭവാന്മാരെന്നിരിയ്ക്കിലും
വേറെയൃത്വിക്കുകളെയജ്ഞാർത്ഥം കയ്ക്കൊണ്ടിടട്ടെഞാൻ
പാരാതേവംപറഞ്ഞിട്ടു വിരമിച്ചിതുമന്നവൻ
നരനാഥൻെറ യജ്ഞത്തിന്നരുതാഞ്ഞു പരന്തപ! 32
പരംചൊടിച്ചരചനോടുരചെയ്തിതുയാജകർ
തുടർച്ചയായിക്കർമ്മങ്ങൾ നടത്തുന്നു ഭവാൻനൃപ! 33
നിത്യം കർമ്മംചെയ്തുകൊണ്ടു മുററുംക്ഷീണിച്ചുഞങ്ങളൊ
ഈശ്രമത്താൽത്തളർന്നോരു ഞങ്ങളേവിട്ടൊഴിയ്ക്കുക 34
ബുദ്ധിമോഹാൽ ത്വരപെരുത്തൊത്തിടുന്ന ഭവാനിനി
പോകശൂദ്രാന്തികേ നിന്നെ യാഗംചെയ്യിക്കുമായവൻ 35

അധിക്ഷേപോക്തിയാൽ ക്ഷോപംപൂണ്ടാശ്വേതകിമന്നവൻ
കൈലാസപർവ്വതത്തിൽപ്പോയുഗ്രമാം തപമാർന്നുടൻ 36
മഹേശ്വരാരാധനയായ് നിയതൻ നിഷ്കൃതവ്രതൻ
ഉപവാസംപൂണ്ടു വാണിതേറെക്കാലം നരാധിപൻ 37
പന്തിരണ്ടാംദിവസമോ പതിനാറാം ദിനത്തിലൊ
ചിലപ്പോൾ ഭക്ഷണംചെയ്യും ഫലമൂലങ്ങൾ മന്നവൻ 38
കൈപൊക്കിക്കണ്ണടക്കാതെ തൃണപോലിളകാതവൻ
ആറുമാസം നൃപൻ നിന്നാനാശ്വേതകിസമാധിയിൽ 39
അവ്വണ്ണമാനൃപൻ ഘോരതപംചെയ്തമരംവിധം
പ്രസാദിച്ചാദ്യോവദേവൻ പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടഭാരത! 40
സ്നിഗ്ധഗംഭീരമൊഴിയാലവനോടോതിനാൻ ഭവാൻ
പ്രസാദിച്ചേൻ നരശ്രേഷ്ഠ! നിൻതപസ്സിൽ പരന്തപ! 41
വരംവരിച്ചുകൊണ്ടാലും പരം നിന്നിഷ്ടമാംവിധം
ദേവദേവൻ പ്രസാദിച്ചിട്ടേവം ചൊന്നതുകേൾംക്കയാൽ 42
നമസ്കരിച്ചീശ്വരനോടാരാജർഷിയുണർത്തിനാൻ
ലോകരെല്ലാം വണങ്ങുന്നഭഗവാൻ പ്രീതനെങ്കിലൊ 43
സ്വയമെന്നെദ്യോവദേവ! യജിപ്പിയ്ക്കൂ സുരേശ്വര!
എന്നുഭൂമീശ്വരവരൻ ചൊന്നവാക്കതു കേൾംക്കയാൽ 44
പ്രീതിയാൽപ്പുഞ്ചിരിക്കൊണ്ടിട്ടോതീ ശങ്കരനിങ്ങിനെ
യാജനത്തിന്നു ഞങ്ങൾക്കില്ലധികാരം നരാധിപ 45
പെരുതാകുംതപംചൈതു വരത്തിന്നായ് ഭവാനിഹ
യജിപ്പിപ്പേൻ നിന്നെയൊരുനിശ്ചയത്താൽ പരന്തപ! 46

രുദ്രൻ പറഞ്ഞു

പന്തീരാണ്ടുഭവാൻ ബ്രഹ്മചാരിയായ് ശ്രദ്ധവെച്ചുതാൻ
ആജ്യധാരകളാലെന്നമഗ്നിയെത്തൃപ്തിയാക്കണം 47
എന്നിൽനിന്നെന്തുനീ കാമിയ്ക്കുന്ന സാധിക്കുമായതും
എന്നുരുദ്രന്റെറയരുളാൽപ്പിന്നെ ശ്വേതകിമന്നവൻ 48
ശൂലപാണി വിധിച്ചെന്നപോലെ ചെയ്തിതശേഷവും
വീണ്ടും പ്രത്യക്ഷനായ്പ്പന്തീരാണ്ടുചെന്നാപ്പൊളീശ്വരൻ 49

നേരിട്ടുനിന്നുടൻ ലോകഭാവനൻ വിഭു ശങ്കരൻ
പ്രസന്നനായ് ശ്വേതകിയോടിപ്പടിയ്ക്കരുൾചെയ്തിനാൻ 50
സന്തോഷിപ്പിച്ചു നീ മുഖ്യകർമ്മത്താലെന്നെ മന്നവ!
യാജനം ബ്രാഹ്മണർക്കല്ലോ വിധിച്ചതു പരന്തപ! 51
അതിനാൽ സ്വയമേ നിന്നെ യജിപ്പിയ്ക്കുന്നതില്ല ഞാൻ
എന്നംശമായുണ്ടു മന്നിൽ മഹാഭാഗൻ ദധീചോത്തമൻ 52
ദുർവ്വാസസ്സെന്നവനവൻ നിന്റെ യാഗം നടത്തിടും
എന്നാജ്ഞയാലതിന്നുള്ള സംഭാരങ്ങൾ ഭരിയ്ക്കുടോ 53
രുദ്രനേവം പറഞ്ഞോരു വാക്കുകേട്ടിട്ട പാർത്ഥിവൻ
തൻപുരത്തിലണഞ്ഞിട്ട സംഭാരങ്ങളൊരുക്കിനാൻ 54
വേണ്ടതെല്ലാമൊരുക്കീട്ടു വീണ്ടും കണ്ടിതു രുദ്രനെ
സംഭാരങ്ങളൊരുക്കീ ഞാൻ സർവ്വോപകരണങ്ങളും 55
നിൻ പ്രസാദത്തിനാൽ നാളെ ദീക്ഷിയ്ക്കാറായ്തുരേണമേ
എന്നു മാന്യൻ മഹീപാലൻ ചൊന്നതും കേട്ടു ശങ്കരൻ 56
ദുർവ്വാസോമുനിയേ മുന്നിൽവരുത്തീട്ടരുൾചെയ്തിനാൻ
ഈ ശ്വേതകി മഹീപാലൻ യോഗ്യനല്ലോ ദധീചോത്തമ!
എന്നാജ്ഞയാലെയിവനെ യജിപ്പിച്ചീടണം ഭവാൻ
ആവാമെന്നുത്തരം ദേവദേവനൊടോതി മാമുനി 58
ഉടനാ മന്നവേന്ദ്രനു നടന്നു സത്രമുത്തമം
യഥാവിധി യഥാകാലം യഥോക്തം ബഹുദക്ഷിണം 59
ഇത്ഥമാ മന്നവേന്ദ്രന്റെ സത്രം തീർന്നോരുശേഷമേ
ദുർവ്വാസസ്സിൻ സമ്മതത്താൽ യാജകന്മാർ ഗമിച്ചുതേ 60
ആ സത്രത്തിൻദീക്ഷിതരും സദസ്യന്മാരുമങ്ങിനേ
ആ മഹാഭാഗനായീടും മന്നനും പുരിപൂകിനാൻ 61
വേദജ്ഞരാം ബ്രാഹ്മണേന്ദ്രന്മാരും വന്ദിജനങ്ങളും
സ്തുതിയ്ക്കുമാറാ നാട്ടാരങ്ങഭിനന്ദിച്ചിടംപടി 62
ഏറെക്കാലംവാണു വാനുമേറീ മാനിതനാം നൃപൻ
ശ്രുതപിക്ഷദസ്യന്മാരോടുമൊത്തു പാർത്ഥിവസത്തമൻ 63

ഹവിസ്സുശിച്ചു പന്തീരാണ്ടൊസ്തത്തിങ്കലഗ്നിയും
ആജ്യധാരയൊടൊന്നിച്ചു പ്രാജ്യകർമ്മത്തിലെപ്പൊഴും 64
ഹവിസ്സുകൊണ്ടിട്ടനഗ്നിയവിടെർത്തുച്ചിനേടിനാൻ
അന്യൻനല്ലും ഹവിസ്സില്ലാനഗ്നിയ്ക്കാഗ്രഹമറവുപോയ് 65
മിളർത്തുനിറവും മാറിത്തെളിയാതായി മുൻപടി
അന്നേമുതല്ക്കു വഹ്നിയ്ക്കു വന്നുപെട്ടിതു രോഗവും 66
തേജസ്സിറവു ക്ഷീണമേറവു വല്ലായ്മയുളവായിതേ
തേജോഹാനി തനിയ്ക്കേറതറിഞ്ഞിട്ടു ഹുതാശനൻ 67
ലോകപൂജിതമാം ബ്രഹ്മലോകത്തെയ്ക്കു ഗമിച്ചുടൻ
നന്മയോടങ്ങരുളിടം ബ്രഹ്മാവിനൊട്ടണർത്തിനാൻ 68
ഭഗവൻ! പരമപ്രീതിനൽകീമേ ശ്വേതകേതുതാൻ
പെരുത്തരുചിയായ്ത്തീർന്നിതരുതായതു മാറവാൻ 69
തേജസ്സം ബലവുംകെട്ടിതേജസ്സം മേ ജഗൽപ്പതേ!
നിൻപ്രസാദത്തിനാൽപ്പൂർവ്വസ്ഥിതിയ്ക്കാകേണമാശ്രുഞാൻ
എന്നഗ്നിചൊല്ലിക്കേട്ടപ്പോൾ വിശ്വകർത്താവു പത്മജൻ
ഹവ്യവാഹനോടീവണ്ണം മന്ദസ്മിതമൊടോതിനാൻ 71
പന്തീരാണ്ടവസാർജ്ജാരാ ഹവിസ്സയിഹുതാശന!
ഉപയോഗിയ്ക്കൊണ്ടാണീ ഗ്ലാനിവന്നുപിണഞ്ഞതും 72
തേജസ്സാറതുകൊണ്ടിട്ടു നീ ജവാൽ ഹവ്യവാഹന!
മാഴ്കിടേണ്ട ഭവാനേ ഞാൻ മുൻനിലയ്ക്കാക്കിവെക്കുവൻ 73
രുചിക്കുറവുതീർക്കാം ഞാൻ സമയത്താലെനിന്നുടേ
ഊണം വാനോർ പറഞ്ഞിട്ടു ഭസ്മമാക്കീലയോ ഭവാൻ 74
ദേവഭുക്കാം വാണീടും ഘോരഖാണ്ഡവകാനനം
അതിലിപ്പോൾപ്പുപ്പു നാനാജീവജാലം വിഭാവസോ! 75
അവറിനുടെ മേദസ്സുചെന്നാൽ മുന്നട്ടിലാം ഭവാൻ
ഉടൻചെല്ല ദഹിപ്പിപ്പാൻ കെട്ടും നിൻകേടതിന്നുമേൽ 76
ഇത്ഥം പത്മാസനൻ ചൊന്ന സത്യമാം വാക്കുകേട്ടുടൻ
ഉത്തമം ജവമുൾക്കൊണ്ടു സത്വരം പോന്നു പാവകൻ 77

ഖാണ്ഡവാരണ്യമെത്തീട്ടു ചണ്ഡവീൎയ്യമെടുത്തുടൻ
ചൊടിച്ചു കാറൊടും കത്തിപ്പിടിച്ചിതു ഹുതാശനൻ 78
ഖാണ്ഡവത്തിൽത്തിയ്യെരിഞ്ഞു കണ്ടിട്ടവിടെയുള്ളവർ
അത്യന്തയത്നംചെയ്താരാക്കത്തുംതിയ്യു കെടുക്കുവാൻ 79
തുമ്പിക്കയ്യിൽ ജ്ജലംകോരി ക്കുംഭീന്ദ്രർജവമോടുടൻ
പത്തുമായിരവുംചേർന്നാക്കത്തുംതീയ്യിലൊഴിച്ചുതേ 80
അനേകം ഫണമുള്ളോരു ഫണീന്ദ്രരുമതേവിധം
ചൊടിച്ചുതിയ്യിൽ വെള്ളംകൊണ്ടൊഴിച്ചുബഹുസത്വരം 81
അമ്മട്ടു മററുജന്തുക്കളൊക്കെയൊത്തുദ്യമിച്ചുടൻ
കത്തും വഹ്നിയ്ക്കു ശമനംവരുത്തീ ഭരതൎഷഭ! 82
ഏവം വീണ്ടുംവീണ്ടുമായിക്കത്തിക്കാളുന്ന വഹ്നിയേ
ഏഴുവട്ടം ശമിപ്പിച്ചു ഖാണ്ഡവാരണ്യഭൂമിയിൽ 83

ഇരുനൂററിമുപ്പത്താറാമദ്ധ്യായം.

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

പിന്നെ നൈരാശ്യമുൾക്കൊണ്ടു വാട്ടംതട്ടിയപാവകൻ
ചൊടിയോടും പത്മജൻെറ സവിധത്തിങ്കലെത്തിനാൻ 1
നടന്നമട്ടതൊക്കേയും ബ്രഹ്മാവിനൊടുചൊല്ലിനാൻ
മുഹൂർത്തനേരംചിന്തിച്ചു ഭഗവാനോതിയുത്തരം 2
ഭവാനീക്കാടെരിച്ചീടാനുപായംകണ്ടു ഞാനെടോ
ഒട്ടുകാലം പൊറുത്താലും ചൊല്ലാം നിന്നോടു പിന്നെഞാൻ 3
നരനാരായണന്മാർ നിൻതുണയായ്വരുമപ്പൊഴേ
അവരൊത്തു ഭവാൻ കാടുചുട്ടീടും ഹവ്യവാഹന! 4
എന്നാലങ്ങിനെയെന്നോതീ ബ്രഹ്മാവോടു ഹുതാശനൻ
നരനാരായണമുനിവരോല്പത്തിയറിഞ്ഞുടൻ 5
ഏറെക്കാലംകഴിഞ്ഞിട്ടു വിധിവാക്കോർത്തുപാവകൻ
വീണ്ടും വിരിഞ്ചദേവൻെറയരികിൽപ്പുക്കു ഭൂപതേ! 6

അവനോടോതിനാൻ ബ്രഹ്മാവാവനം ഖാണ്ഡവം ഭവാൻ
ശക്രദേവൻ കണ്ടുനില്ലൊച്ചൂട്ടെരിയ്ക്കുമസംശയം 7
നരനാരായണന്മാരാമാദിദേവർ വിഭാവസോ!
ദേവകാര്യത്തിനായിട്ടു പിറന്നിട്ടുണ്ടു ഭൂമിയിൽ 8
കൃഷ്ണാർജ്ജുനന്മാരെന്നേവമവരെച്ചൊൽവുലോകരും
ഖാണ്ഡവോപാന്തമമരുമവരെച്ചെന്നുകാണെടോ 9
തൃണഖാണ്ഡവദാഹത്തിൽച്ചെയ്യാനത്ഥിച്ചുകൊള്ളുക
വാനോർ കാത്തീടിലും പിന്നെച്ചൂട്ടമാക്കാട്ടടൻ ഭവാൻ 10
സതപ്രജാലത്തെയൊക്കേയുമവരെത്തിത്തടുത്തിടും
ശക്രനേയും തടുത്തീടുമതിനില്ലൊരു സംശയം 11
എന്നുചൊന്നതുകേട്ടിട്ടു പോന്നുവേഗം ഹുതാശനൻ
കൃഷ്ണാർജ്ജുനന്മാർക്കരികിൽച്ചെന്നപേക്ഷിച്ചൊരക്കഥ 12
മുന്നമേതന്നെ ഞാൻ ചൊല്ലിയല്ലോ മന്നവസത്തമ!
വഹ്നിചൊന്നതുകേട്ടിട്ടാ വഹ്നിയൊടപ്പൊഴർജ്ജുനൻ 13
കഥിച്ചു നൃപശാർദ്ദൂല! കാലത്തിന്നൊത്തവാക്കിനേ
ഖാണ്ഡവം ചുടുവാനിന്ദ്രൻതടുത്താലും ശ്രമിയ്ക്കുവേ 14

അർജ്ജുനൻ പറഞ്ഞു

ഉത്തമങ്ങളം നമുക്കുണ്ടു ദിവ്യാസ്ത്രങ്ങളസംഖ്യമേ 15
അവകൊണ്ടേറമിന്ദ്രന്മാരടുത്താലും തടുക്കുവൻ
കയ്യുക്കിന്നശരിക്കൊത്ത വില്ലിനിയ്ക്കില്ല പാവക! 16
പോരിൽ പ്രയത്നംചെയ്യുമ്പോളക്കൊക്കെത്താങ്ങിടുംവിധം
വേഗമെയ്യുമ്പോളാവശ്യമുണ്ടൊട്ടങ്ങാത്തയമ്പുകൾ! 17
യഥേഷ്ടമെന്നമ്പുതാങ്ങുന്നതിനാകില്ല തേരുമേ
വായുവേഗങ്ങളാം ശുഭ്രാശ്വങ്ങളാവശ്യമുണ്ടുമേ 18
മേഘനിർഗ്ഘോഷരായ് സൂര്യപ്രഭമാം രഥവും പരം
കൃഷ്ണനും വീര്യമതിനൊത്തുള്ളോരായുധമില്ലിഹ 19
പിശാചനാഗനിരയേക്കൊല്ലുവന്നു വധിക്കുവാൻ
കർമ്മസിദ്ധിക്കുപായത്തെ ബ്ഭഗവാൻ ചൊല്ലിടേണമേ 20

കാട്ടിൽ വഹ്നിച്ചിടും ശക്രൻതന്നെച്ചെന്നുതടുക്കുവാൻ
പെരുഷംകൊണ്ടുവേണ്ടുന്നതിഹ ഞങ്ങൾ നടത്തിടാം 21
തക്കതാംയുക്തി ഭഗവൻ ഭവാൻ കാണിച്ചിടേണമേ

ഇരുന്നൂറഞ്ചുമുപ്പത്തേഴാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ഏവം പൊല്ലിക്കേട്ടദേവൻ ധൂമകേതുഹുതാശനൻ
നേരേകാണ്മാൻവിചാരിച്ചു പാശിയാം ലോകപാലനെ 1
ആദിത്യനുദകത്തിങ്കലരുളീടും ജലേശ്വരൻ
സ്മരിക്കുന്നതറിഞ്ഞഗ്നിസവിധത്തിങ്കലെത്തിനാൻ 2
ധൂമധ്വജൻ സല്ക്കരിച്ചു ജലത്തിന്നധിനാഥനായ്
നാലാംലോകേശനാം ദേവദേവനോടേവമോതിനാൻ 3
സോമന്റെ വില്ലുമമ്പെന്നുമൊട്ടങ്ങാത്താവനാഴിയും
രണ്ടും തന്നീടണം കീശധ്വജമാം രഥവുംഭവാൻ 4
വലുതാം കായ്മാഗ്ഗാണ്ഡീവത്താലേ ചെയ്യുമജ്ജുനൻ
ചക്രത്താൽ കൃഷ്ണനുമതുമെനിക്കിപ്പോൾത്തരേണമെ 5
തരാമെന്നുത്തരംചൊല്ലീ വരുണൻ വഹ്നിയോടുടൻ
അത്യത്ഭുതം മഹാവീര്യം പേർപുകഴ്ക്കുകാരണം 6
സപ്തശസ്ത്രങ്ങളേല്ക്കാതെ സപ്തശസ്ത്രഹരംപരം
സപ്തായുധം തടുപ്പൊന്നായ് സർവ്വവൈരിപ്രധഷ്ണണം 7
നൂറായിരത്തിനെതിരാമൊന്നു രാജ്യവിവർദ്ധനം
പലവർണ്ണങ്ങളും ചേർന്നുകേടെന്നേപ്പുരുക്ഷ്ണമുത്തമം 8
ദേവദാനവഗന്ധർവ്വപൂജിതം പണ്ടുപണ്ടുതാൻ
ദിവ്യചാപം കൊടുത്താനങ്ങൊട്ടങ്ങാത്താവനാഴിയും 9
ദിവ്യാശ്വങ്ങളുമാ കീശധ്വജമായൊരു തേരുമെ
പൊന്മാലകളണിഞ്ഞുള്ള വെള്ളക്കുതിരനാലിഹ 10

ശരന്മേഘപ്രകാശത്തിൽ വായുവേഗത്തൊടൊത്തവ
പൂട്ടീട്ടെല്ലാമൊരുക്കീട്ടു ദേവദാനവദുർജ്ജയം 11
രശ്മിപൂണ്ടും ഘോഷമാണ്ടും സർവ്വരത്നമണിഞ്ഞുമെ
ഭുവനപ്രഭുവാം വിശ്വകർമ്മാവങ്ങു ചമച്ചതായ് 12
ഇന്നമട്ടെന്നു പറകവയ്യാതർക്കപ്രകാശമായ്
ചന്ദ്രൻകേറിദ്ദാനവരെ മുന്നംപോരിൽജ്ജയിച്ചതായ് 13
പുതുക്കാർക്കെതിരായേററമുതിരും ശ്രീകലർന്നതായ്
വിലസീടുന്നൊരാത്തേരിലിന്ദ്രായുധസമാഭമായ് 14
ഭംഗിയിൽസ്വർണ്ണമയമായ് നില്പുണ്ടുത്തമമാംദ്ധ്വജം
സിംഹശാർദൂലമട്ടേററം ഭീഷണൻ ദിവ്യവാനരൻ 15
ലോകംദഹിപ്പിക്കുമാറു വിളങ്ങുന്നുണ്ടതിൻെറമേൽ
നാനാമഹാഭൂതജാലമുണ്ടാദ്ധ്വജമതിൽസ്സദാ 16
അവററിൻനിനദംകേട്ടു മോഹിച്ചിടുമരിവ്രജം
നാനാപതാകകളെഴുമാശ്രേഷ്ഠത്തേരിലായവൻ 17
പ്രദക്ഷിണം വെച്ചുവീണ്ടും ദേവകൾക്കും നമിച്ചുടൻ
സന്നദ്ധൻ ചട്ടയും വാളുമേന്തിക്കയ്യുറയിട്ടഹൊ 18
കേറീവിമാനം സുകൃതികേറീടുംവണ്ണമർജ്ജുനൻ
ബ്രഹ്മാവുപണ്ടു തീർത്താരാദ്ദിവ്യമാകിനകാർമ്മുകം 19
ഗാണ്ഡീവം കിട്ടിയതിനാൽസ്സന്തോഷിച്ചിതു ഫൽഗുനൻ
അഗ്നിമുൻപിട്ടുനില്ക്കുമ്പോൾ വീര്യവാനാദ്ധനുസ്സിനെ 20
എടുത്തുശക്തനാം പാർത്ഥനുടനേ ഞാണുകെട്ടിനാൻ
ബലമേറും പാണ്ഡുപുത്രൻ കലയേററുന്ന നേരമെ 21
ആരവം കേട്ടവർക്കെല്ലാമരമുള്ളു പിടച്ചുപോയ്
ആത്തേരും വില്ലുമമ്പെന്നു മൊടുങ്ങാത്താവനാഴിയും 22
കിടച്ചപ്പോൾത്തുണച്ചീടാൻ പടുവായീ ധനഞ്ജയൻ
വജ്രനാഭം ചക്രമേകീ തത്രകൃഷ്ണന്നു പാവകൻ 23
ആഗ്നേയാസ്ത്രപ്രഭമിതങ്ങതിനാൽക്കല്യനായ് ഹരി
കഥിച്ചുയുംചെയ്തു വഹ്നിയിതിനാൽ മധുസൂദന! 24

അമാനുഷന്മാരെയും നീ പോരിൽ വെല്ലുമസംശയം
ഇതിനാൽ മാനുഷരിലും വാനവന്മാരിലും രണേ 25
രക്ഷഃപിശാചാസുരാഹികളിലും മെച്ചുമാംഭവാൻ
ഇല്ലവാദം ശത്രുനാശകല്പനായി ബ്ഭവിച്ചിടും 26
ശത്രുവർഗ്ഗത്തിലിതു നീ യുദ്ധത്തിങ്കലയക്കുകിൽ
ശത്രുനാശം ചെയ്യുവീണ്ടും ഹസ്തത്തിൽത്തന്നെയെത്തിടും 27
വരുണൻ കൃഷ്ണനായ് നൽകീ പരം ഘനരവത്തൊടും
ദൈത്യസൈന്യം മുടിപ്പോരു സാക്ഷാൽക്കൈമോദകീഗദ
പിന്നെപ്പാവകനോടോതീ നന്ദിച്ചാക്കേശവാർജ്ജുനർ
കൃതാസ്ത്രർ ശസ്ത്രസമ്പന്നർ തേരും കൊടിയുമൊത്തവർ 29
പൊരുതാൻ പോരുമീഞങ്ങൾ സുരാസുരരൊടൊക്കയും
പിന്നെയെന്തോ പന്നഗാർത്ഥമിന്ദ്രൻ മാത്രമെതിർക്കുകിൽ

അർജ്ജുനൻ പറഞ്ഞു

ചക്രപാണി വൃഷ്ണികേശൻ ചക്രമേന്തിജ്ജനാർദ്ദനൻ
കൈവിട്ടപോരിൽ നേരിട്ടാലിപ്പോൾ മുപ്പാരിലെങ്ങുമെ 31
ചക്രത്താൽ സ്മൃമാക്കീടാനൊക്കാതില്ലൊരു വസ്തുവും
ഗാണ്ഡീവം വില്ലുമമ്പെന്നുമൊട്ടങ്ങാത്താവനാഴിയും 32
ധരിച്ചിട്ടൊന്നു നോക്കാമീ ഞാനും ലോകംജയിക്കുവാൻ
പുറവും വളഞ്ഞീവിപിനം മുറവുമെന്നാൽ ഭവാൽവിഭോ!33
കത്തിത്തുടങ്ങുകങ്ങയ്യൂണ്ടൊത്തിങ്ങു തുണയിജ്ജനം
ഖാണ്ഡവം കാക്കുവാൻ കൂട്ടത്തോടിന്ദ്രൻ വന്നടുക്കുകിൽ 34
കാണാമമ്പോററവഴിലും വാനോർ സൈന്യപരിഭ്രമം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

എന്നുഗോവിന്ദനോടൊന്നിച്ചർജ്ജുനൻ ചൊന്നനേരമെ 35
തേജോരൂപത്തൊടും കാട്ടുചുടാനേറുമുത്തരാശനൻ
പുറവും വളഞ്ഞുചെന്നിട്ടു സപ്തർച്ചിസ്സായപാവകൻ 36
ഖാണ്ഡവാടവിയിൽക്കത്തീ പ്രളയം കാട്ടിടുംവിധം
പിടിച്ചുള്ളിൽക്കടന്നിട്ടാക്കാട്ടിൽ ഭരതസത്തമ! 37

ഇടഞ്ഞോത്താരവത്തോടമിളക്കീ ഭ്രുതസഞ്ചയം
എരിച്ചുകാട്ടിൽപ്പുതറിസ്ഫുരിച്ചുവഹ്നിഭാരത! 38
സൂയ്യാംശുതട്ടിച്ചുതവും മേരുശൈലംകണക്കിനെ

ഇരുന്നൂററിമുപ്പത്തെട്ടാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

കാടിന്റെ രണ്ടുഭാഗത്തും കൂടിത്തേരിലമർന്നവർ
എല്ലാടവും ഭ്രുതജാലകദനം ചെയ്തിതുൽക്കടം 1
എതേതുദിക്കിൽക്കാണുന്നു ഖാണ്ഡവാരണ്യവാസികം
ഓടുന്നതവിടെക്കൊക്കെപ്പാഞ്ഞെത്തും വീരരാമവർ 2
പഴുതെങ്ങും കാണ്മതില്ലാപ്പാഞ്ഞീടും രണ്ടുതേരിനും
ചുറവും തേരുണ്ടെന്നമട്ടിലായിക്കാണായിതെപ്പൊഴും 3
ഖാണ്ഡവംകത്തിടും നേരമസംഖ്യം ഭ്രുതസഞ്ചയം
ഭൈരവാരാവമോടൊത്തു പുറത്തെക്കെത്തി ചുറവമെ 4
ഒട്ടുമെയ്യുത്തിനചിലർ ചുട്ടവല്ലാതെയായ് ചിലർ
കണ്ണുപൊട്ടിച്ചിലരെരിഞ്ഞാടിപ്പാഞ്ഞിട്ടുമേ ചിലർ 5
മക്കളച്ഛൻ സോദരരെന്നിവരെത്തഴുകിച്ചിലർ
സ്നേഹത്താൽ വിട്ടുപോകാതെയവിടെത്തന്നെ വെന്തുപോയ്
ചൊടിച്ചുപൽകടിച്ചുംകൊണ്ടുല്പതിച്ചിതതിൽചിലർ
പിടഞ്ഞുങ്കൊണ്ടവരുമാക്കട്ടതിയ്യിലെരിഞ്ഞുപോയ് 7
പക്ഷവും മിഴിയും കാലും വെന്തുവീണുപിടഞ്ഞഹോ
അങ്ങുമിങ്ങും കാണുമാറായ് നശിയ്ക്കുന്ന ശരീരികം 8
ജലാശയങ്ങൾ തിയ്യേറ്റു ചുട്ടുവറ്റുന്നനേരമേ
ചത്തുകാണായിമീനാമയെന്നിവറ്റയസംഖ്യമായ് 9
കത്തിജ്വലിക്കും ദേഹത്തോടൊത്തു വഹ്നികണക്കിനേ
പ്രാണക്ഷയത്തിൽക്കാണായീ പ്രാണിജാലങ്ങളാ വനേ 10

പുറത്തുചാടുന്ന ചില വിഹഗങ്ങളെയജ്ജുനൻ
അമ്പെയ്തുവീഴിച്ചു കത്തുന്നകടുവഹ്നിയിൽ 11
ശരം മെയ്യിൽതറച്ചുകൊണ്ടാരവത്തൊടുമായവർ
മേൽപ്പോട്ടുപൊങ്ങിപ്പോയിട്ടുംവീണു ഖാണ്ഡവവഹ്നിയിൽ
കൂട്ടത്തോടമ്പുകൊണ്ടേറുമാർത്തിയാൽ വനവാസികൾ
ആർക്കും ഘോഷം കേൾക്കുമാറായ് കടയുംകടലിൻപടി 13
ജ്വലിക്കുമഗ്നിക്കുള്ളോരാ ജ്വാലമേല്പോട്ടുയർന്നതിൽ
ഏറുമുദ്വേഗമുണ്ടായി വാനിൽ വാഴുന്നവർക്കുമേ 14
അഗ്നിജ്വാലപൊറുക്കാഞ്ഞു മുനിമാരോടുചേർന്നവർ
എല്ലാ ദേവകളുംകൂടിചേർന്നുചെന്നിതു തൽക്ഷണം 15
അസുരാരാതിയാം ദേവാധീശനിന്ദ്രന്റെ സന്നിധൌ
ദേവകൾ പറഞ്ഞു.
എന്തിതിങ്ങിനെമർത്ത്യന്മാർവെന്തിടുന്നിതുവഹ്നിയാൽ 16
ലോകപ്രളയമായ്വന്നിതെന്നുണ്ടോ ദേവനായക!
വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.
അതുകേട്ടിട്ടു വൃത്രാരിയതുതാൻ പാർത്തുകണ്ടുടൻ 17
ഖാണ്ഡവാരണ്യരക്ഷയ്ക്കായിറങ്ങീ ഹരിവാഹനൻ
അനേകമാതിരിക്കുള്ള നാനാ മേഘ്വഗണത്തിനാൽ 18
ആകാശത്തെ മറച്ചിട്ടു വർഷിച്ചിതു സുരേശ്വരൻ
പരമക്ഷപ്രമാണത്തിൽച്ചൊരിഞ്ഞു ജലധാരകൾ 19
ദേവരാജാജ്ഞയാൽ മേഘ്വജാലം ഖാണ്ഡവഭൂമിയിൽ
അടുക്കുംമുമ്പിലാ വാരിധാരതീയിന്റെ ചൂടിനാൽ 20
ആകാശത്തിൽത്തന്നെ വറ്റീ തീയിലെത്തീലലേശവും
ഉടനേ നമുചിദ്വേഷി ചൊടിച്ചാക്കട്ടവഹ്നിയിൽ 21
മഹാമേഘ്വങ്ങളെക്കൊണ്ടു പെയ്യിച്ചു വളരെജ്ജലം
അർച്ചിസ്സും ധാരയുംചേർന്നു പുകയുംപട്ടമിന്നലും 22
ഭയങ്കരസ്ഥിതിയിലായിടിവെട്ടിയുമാവനം

ഇരുന്നൂററിമുപ്പത്തൊമ്പതാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

അവനംഭസ്സു വർഷിയ്ക്കെത്തടുത്താനതു പാണ്ഡവൻ
ഉത്തമാസ്ത്രങ്ങൾ കാണിക്കും ബീഭൽസു ശരവൃഷ്ടിയാൽ 1

ഖാണ്ഡവക്കാടുമൂഴുവൻ പാണ്ഡവൻ പരമമ്പിനാൽ
മഞ്ഞിനാലെ ചന്ദ്രനെന്നപോലേ പാടവെ മൂടിനാൻ 2

പുറത്തുപോകവയ്യാതായൊരു ജീവിയ്ക്കുമേ തദാ
സവ്യസാചി ശരങ്കൊണ്ടങ്ങാകാശത്തെയടക്കയാൽ 3

ഉണ്ടായിരുന്നില്ലക്കാട്ടിലപ്പോളൂക്കുള്ള തക്ഷകൻ
കുരുക്ഷേത്രം പുക്കിരുന്നു കാടുകത്തുമ്പൊഴങ്ങവൻ 4

അതിലുണ്ടന്നശ്വസേനൻ തക്ഷകൻെറ മകൻ ബലി
തീയിൽനിന്നൊഴിവാൻവേണ്ടിയവൻ യത്നിച്ചിതേററവും
പുറത്തുചാടാനാളായീലൎജ്ജുനാസ്ത്രം തടുക്കയാൽ
മിഴുങ്ങിയവനേമോചിപ്പിച്ചാളന്നമ്മ പന്നഗി 6

തലതൊട്ടാമെയ് വിഴുങ്ങി വാൽ മിഴുങ്ങുന്നനേരമെ
മകനേവിടുവിപ്പാനായ്പ്പുറത്തേക്കെത്തിനാളവൾ 7

തീക്ഷ്ണധാരശരംകൊണ്ടിട്ടവൾതൻ തല പാണ്ഡവൻ
പോകുന്നേരമറുത്താനായതുകണ്ടു പുരന്ദരൻ 8

അവൻെറ മോചനത്തിന്നു കാററുവൎഷിച്ചുവാസവൻ
മോഹിപ്പിച്ചാനൎജ്ജുനനേ വിട്ടുപോയശ്വസേനനും 9

ആഘോരമായയാൽ നാഗംതന്നെ വഞ്ചിച്ചുപോയതിൽ
അർജ്ജുനൻ വാനെഴും പ്രാണികളെ ഘണ്ഡിച്ചുവീണ്ടുമെ
ശപിച്ചു കോപമുൾക്കൊണ്ടാപ്പാമ്പിനെപ്പാണ്ഡുപുത്രനും
നിലകിട്ടാതെയാമെന്നു വഹ്നിയും വാസുദേവനും 11

പിന്നെജ്ജിഷ്ണുസഹസ്രാക്ഷൻതന്നെ വാനിൽഗ്ഗരോല്ക്കരം
ചൊരിഞ്ഞു പൊരുതിച്ചാനാച്ചതികൊണ്ടു ചൊടിക്കയാൽ

സംരബ്ധനാമർജ്ജുനനെക്കണ്ടുടൻ ദേവരാജനും
അംബരംമുഴുവൻ മൂടിപ്രയോഗിച്ചു നിജാസ്ത്രവും 13
ഉടൻഘോഷത്തൊടും കാറുകടലെല്ലാം കലങ്ങവെ
മഴപെയ്യും മേഘജാലമംബരത്തിൽപ്പരത്തിതെ 14
തടിൽപ്പടലമോടൊത്തിട്ടിടി വെട്ടുമ്പടിക്കുടൻ
അതുനിർത്തീടുവാനെയ്താനസ്ത്രമാസ്ത്രത്തെ യർജ്ജുനൻ 15
വായവ്യമഭിമന്ത്രിച്ചു മറുകൈകൊണ്ടടിടുന്നവൻ
അതിനാലിന്ദ്രമേഘൌഘവീയ്യൌജസ്സു നശിച്ചുപോയ് 16
ശരധാരകളം വറവിപ്പോയ് പെരുകും മിന്നൽമാഞ്ഞുപോയ്
ഇരുട്ടും പൊടിയും പോയിപ്പുരം ശോഭിച്ചിതംബരം 17
കുളർകാറുമ വീശിയർക്കൻ തെളിയുംവണ്ണമായിതെ
അലംപ്രാപ്തഷ്ടനായിട്ടു പലമാതിരി വഹ്നിയും 18
പ്രാണിദേഹങ്ങളിലെഴും വസവീണതുകാരണം
ജ്വാലാമാലയൊടും കത്തിക്കാളീ ഘോരാരവത്തൊടും 19
കൃഷ്ണന്മാർ കാത്തിടുന്നോരാക്കാട്ടതീ കണ്ടുഗാണ്ഡീവം
ആകാശത്തെത്തിരാജേന്ദ്ര! സുപർണ്ണാദിപതത്രികളം 20
ഗരുഡന്മാർ വജ്രമൊക്കും പക്ഷതുണ്ഡനഖങ്ങളാൽ
വാനിൽ കൃഷ്ണാർജ്ജുനന്മാരെ പ്രഹരിപ്പാനടുത്തതെ 21
അവുണ്ണുമരഗൌഘങ്ങളം പാണ്ഡവന്റെയടുത്തുടൻ
ഏത്തീഘോരവിഷം കത്തിജ്വലിക്കുന്ന മുഖത്തൊടും 22
അടുത്തുപാർത്ഥനവരെ രോഷാഗ്നൃഗ്രശരങ്ങളാൽ
പതിച്ചിതു കടന്തിയ്യിലഥ ചാകുമ്പടിക്കവർ 23
അക്ഷണം ദൈത്യഗന്ധർവ്വയക്ഷരാക്ഷസപന്നഗർ
ഉഗ്രമാമാരവത്തോടു മുല്പതിച്ചുരണത്തിനായ് 24
ഇരുമ്പുചീറവം ചക്രാശ്മമുസ്സണ്ടികളെട്ടുത്തവർ
കൃഷ്ണാർജ്ജുനവധത്തിന്നായുൽക്കടക്രോധമെത്തിനാർ 25
അതിവാക്കുംപറഞ്ഞെസ്സംവർഷിയ്യുമവർ നമ്മുടേ
കഴുത്തറുത്തു ബാണങ്ങളംപൊഴിച്ചീടും ധനഞ്ജയൻ 26

വിക്രമം കൂടിടും കൃഷ്ണൻ ചക്രംകൊണ്ടരിനാശനൻ
ദൈത്യദാനവസംഘത്തിൽക്കടനംചെയ്തിതേറവും 27
ചിലരമ്പേറുകൊണ്ടിട്ട ചക്രമേറിട്ടുമേ ചിലർ
നിലയ്ക്കുനിന്നു വീരന്മാർ വേലപുക്കെന്നവണ്ണമേ 28
ഉടൻ ചൊടിച്ചുകൊണ്ടിന്ദ്രൻ ത്രിദശന്മാർക്കു നായകൻ
വെള്ളയാനപ്പുറംകേറിയവരോടേറെതിർത്തുതേ 29
ഉഗ്രക്കോടിശനികയ്ക്കൊണ്ടു വജ്രാസ്ത്രംവിട്ട വാസവൻ
ഇവർ ചത്തെന്നുചൊന്നാനാസ്സുരരോടസുരാന്തകൻ 30
ഇന്ദ്രൻ വജ്രമെടുത്തെന്നു കണ്ടു വാനവരൊക്കയും
താന്താങ്ങൾക്കുള്ള ശസ്ത്രങ്ങളേന്തിനാരതുനേരമേ 31
കാലദണ്ഡം യമൻ ഭ്രുപമെയ്തലേ! ശബ്ദനാധിപൻ
പാശങ്ങളൊത്തശനിയും പാശപാണി ജലേശ്വരൻ 32
ശക്തികയ്ക്കൊണ്ടുനിന്നാനാസ്കന്ദൻ മേരുകണക്കിനേ
ജ്വലിയ്ക്കുമോഷധികളെയെടുത്താരശ്വിപുത്രരും 33
ധാതാവുപ്പോൾ വില്ലെടുത്തു മുസലം ജയനും പരം
തപ്തോവുപ്പോൾ ചൊടിച്ചിട്ട പർവ്വതം കയ്യിലേന്തിനാൻ 34
ശക്തിയേന്തീടിനാനാത്തു മൃത്യുവെണ്മഴുവേന്തിനാൻ
പരിഘം കയ്യിലേന്തിസ്സുഞ്ജരിച്ചാനായ്യമാവുമെ 35
ക്ഷുരാന്തമാം ചക്രമേന്തിനിന്നു മിത്രനുമങ്ങിനെ
പൂഷാവുഭഗനവണ്ണം സവിതാവുധരാപതേ! 36
വില്ലും വാളുമെടുത്തേറ്റു കൃഷ്ണന്മാരുടെ നേർക്കുടൻ
വസുക്കൾരുദ്രരുക്കേറും മരുത്തുക്കളുമങ്ങിനെ 37
വിശ്വേദേവകൾ സാദ്ധ്യന്മാരേറ്റം തേജസ്സിയന്നവർ
മറവുള്ളദേവകളുമാവീരരാം കൃഷ്ണപാർത്ഥരെ 38
ഹനിയ്ക്കുവാൻ പാഞ്ഞെടുത്തു വിവിധായുധപാണികൾ
അത്ഭുതങ്ങൾ നിമിത്തങ്ങൾ കാണായീ പോരിലന്നഹൊ
പ്രളയത്തിന്നൊരുത്തവണ്ണം ഭ്രുതസമ്മോഹനങ്ങളായ്
വാനോർകളൊത്തു കോപിച്ചു വാനോർകോൻവന്നുകണ്ടു—
(തിൽ 40

ഭയമെന്നേ്യ വില്ലുമേന്തിനിന്നാർ സന്നദ്ധരാചപൂതർ
ഉടനെത്തും വാനവരെപ്പടയിൽ പ്രൌഢരാമവർ 41
ചൊടിച്ചൈത്തു വജ്രമൊക്കുമ്പടിക്കുള്ള ശരങ്ങളാൽ
ഭഗ്നസങ്കല്പരായിത്തീർന്നന്ന പേർത്തും സുധാശനർ 42
പേടിച്ചുപോരുനിർത്തിപ്പോയ് കൂടീശക്രനെറസന്നിധൌ
കൃഷ്ണാർജ്ജുനന്മാരീവണ്ണം വിണ്ണോരേവെന്ന കണ്ടതിൽ 43
അത്ഭുതപ്പെട്ടുപോയ് വാനിൽനില്പോരുമുനിമണ്ഡലം
പലപാടുമവർക്കുള്ള വീര്യംകണ്ടു സുരേന്ദ്രനും 44
പരമപ്രീതനായ്ത്തീർന്നു പൊരുതീ ചെന്നുപിന്നെയും
ഉടനഗ്നാസ്യവക്ഷത്തെച്ചൈയ്യാനാപ്പാകശാസനൻ 45
വീണ്ടും പാർത്ഥന്റെ വീര്യത്തെ കണ്ടുകൊള്ളുന്നതിന്നതാൻ
ആവർഷത്തെ ശരംതൂകിത്തടുത്താനുടനജ്ജുനൻ 46
അതു നിഷ്ഫലമാക്കീടുന്നവ കണ്ടുശതക്രതു
വീണ്ടുമാവർഷമൊന്നേററിക്കൊണ്ടു പാകനിഷൂദനൻ 47
ഉയക്കേവം ശരവർഷത്താൽഗ്ഗിലാവർഷത്തെയജ്ജുനൻ
ശമിപ്പിപ്പാൻ പിതാവിന്നങ്ങമിതാനന്ദമേകുവോൻ 48
മന്ദരാദ്രിക്കൊടുമുടിയൊന്നടർത്തിപ്പുരന്ദരൻ
മുറവും വൃക്ഷഗണത്തോടും വിട്ടു പാർത്ഥവധത്തിനായ് 49
പടുപാർത്ഥൻ ക്രൂരമൂർത്ത കടുബാണഗണങ്ങളാൽ
ഉടച്ചിതാശൈലശൃംഗമുടനായിരമമ്പടി 50
ഉടഞ്ഞിടും പർവ്വതത്തിന്നുടെ മട്ടന്നുകണ്ടുതേ
അർക്കേന്ദുഗ്രഹമൊത്തീടുമംബരം തകരുംവിധം 51
ആശൈലശൃംഗമാക്കാട്ടിൽച്ചെന്നുവീണതു കാരണം
ഖാണ്ഡവത്തിലെഴും പ്രാണിഷണ്ഡം പാരം തകർന്നുപോയ്

മയദർശനപർവ്വം

ഇരുന്നൂററിനാല്പതാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

ഏവം ശൈലംവീണ പേടിതേടീ ഖാണ്ഡവവാസികം
ദൈത്യരാക്ഷസനാഗങ്ങം തരക്ഷച്ഛമൃഗാദികം 1
മത്തദ്വിപങ്ങം ഹരികം സിംഹകേസരിജാതികം
മാൻ കാട്ടുപോത്തെന്നിവകളസംഖ്യം പക്ഷിവർഗ്ഗവും 2
ഉദ്വേഗപ്പെട്ട പാഞ്ഞോടീ മറേറാരോ ജീവജാലവും
കാട്ടതീയ്യുംകണ്ടു ശസ്യമേന്തിടം കൃഷ്ണരേയുമേ 3
ഉല്പാതംപോലഭിവീണശബ്ദംകേട്ട ഭയത്തൊടും
അത്യുഗ്രമായ്പ്പുലവിധംകത്തുമാക്കാട്ടകണ്ടുടൻ 4
അസ്യമേന്തും കൃഷ്ണനേയുമതുകണ്ടാർത്തിതേററവും
രൌദ്രമാമാരവങ്കൊണ്ടും കത്തുംതീയ്യൊലികൊണ്ടുമേ 5
ഉല്പാതമേഘശബ്ദത്തിന്നൊപ്പം ശബ്ദിച്ചിതംബരം
ഉടൻ കണ്ണൻതനിയ്ക്കാകും കടുതേജസ്സിനൊപ്പമേ 6
ചക്രംവിട്ടു കണ്ട ജന്തുവർഗ്ഗമൊക്കെ നശിക്കുവാൻ
ക്ഷുദ്രജാതികം മാഴ്കിപ്പോയ് രക്ഷോദൈത്യരുമായതിൽ 7
അറററുകത്തുംതിയ്യിങ്കൽ മുറവും വീണിതസംഖ്യമേ
കാണായീ ദൈത്യരവിടെക്കൃഷ്ണചക്രക്ഷതാംഗരായ്. 8
വസയും ചോരയുംചാടിസ്സന്ധ്യാമേഘങ്ങൾപോലവേ
പിശാചപക്ഷിനാഗങ്ങം പത്തുക്കളിവയേററവും 9
കൊന്നുകൊന്നുനടന്നുതാൻ കാലനെപ്പോലെ കേശവൻ
ചക്രം വിട്ടാലുടൻ നാനാവർഗ്ഗമാം പ്രാണിസഞ്ചയം 10
അവത്തുവീണ്ടും കണ്ണന്റെറ കരത്തിൽത്തന്നെയെത്തുമേ
ഏവം പിശാചാശരോരഗൌഘം കൊന്നുമുടിയ്ക്കുവേ 11
അത്യുഗ്രമായ്ത്തീർന്ന വിശ്വമൂർത്തിയുള്ളോരുരുപവും
ഒത്തുചേർന്നെത്തിടും നനാദൈത്യന്മാരിലൊരുത്തനും 12

കൃഷ്ണാർജ്ജുനന്മാരെ വെൽവാൻ ശക്തരായീല ലേശവും
അവർതൻശക്തിയാലേറ്റും കാട്ടതീയുണ്ടവാനവർ 13
കെട്ടുക്കാനെളുതല്ലാഞ്ഞു പിന്തിരിച്ചിതു സർവ്വരും
ഇന്ദ്രൻ വാനവർ പിൻവാങ്ങിയെന്നുകണ്ടൊരു നേരമേ 14
പ്രസന്നനായ് പ്രശംസിച്ചു കേശവാർജ്ജുനരെപ്പരം
അശരീരോക്തികേൾക്കായീ വാനോരൊക്കെയൊഴിച്ചതിൽ
ജംഭാരിയെവിളിച്ചുച്ചശംഭീര നിനദത്തൊടും
ശക്ര! നിൻ തോഴനില്ലിങ്ങു തക്ഷകൻ പന്നഗോത്തമൻ 16
കുരുക്ഷേത്രംപുക്കു ഖാണ്ഡവാരണ്യം കത്തിടുമ്പൊഴേ
പോരിൽ വെൽവാൻ പറകില്ലാ പാരം യത്നിച്ചുവെങ്കിലും
വാസുദേവാർജ്ജുനന്മാരെയറികെന്നുടെ വാക്കിനാൽ
നരനാരായണന്മാരാമാദിദേവരുമാണിവർ 18
അങ്ങയ്ക്കുമറിയാമല്ലോ തിങ്ങും വീര്യപരാക്രമം
അജിതന്മാരാകുമിവരാജിയിൽജ്ജയ്യരായ്സുരാ 19
സർവ്വലോകങ്ങൾക്കുമേറ്റം പുരാണമുനിസത്തമർ
പൂജനീയന്മാരുമത്രേ സർവ്വദേവാസുരർക്കുമേ
യക്ഷരാക്ഷസഗന്ധർവ്വ കിന്നരാഹിനരർക്കുമേ
അതിനാൽ വാനവരുമൊത്തിവിടംവിട്ടുപോക നീ 21
ദൈവകല്പിതമായ്കാണ്ക ഖാണ്ഡവാരണ്യനാശനം
ഇത്ഥമാവാക്കുകേട്ടിട്ടു തത്ഥ്യമെന്നമരേശ്വരൻ 22
ക്രോധാമർഷങ്ങളം കൈവിട്ടവാനുപോകാനൊരുങ്ങിനാൻ
ദേവരാജൻ പുറപ്പെട്ടനേരം ദേവകളൊക്കയും 23
പിന്തുടർന്നീടിനാർ സർവ്വസൈന്യമൊത്തുസുരേന്ദ്രനേ
ദേവന്മാരോടുമൊന്നിച്ചു ദേവേന്ദ്രൻ പോയിടുമ്പൊഴേ 24
സിംഹനാദഞ്ചെയ്തു വാസുദേവനും കപി കേതുവും
ദേവേന്ദ്രൻ പോയതിൽ കൃഷ്ണാർജ്ജുനന്മാർ സന്തുഷ്ടരായ് 25
നിശ്ശങ്കമാക്കാട്ടുപുക്കു ദഹിപ്പിച്ചിതു ഭൂപതേ!
അഭ്രങ്ങളെക്കാറുപോലെ വാനോരെപ്പോക്കിയർജ്ജുനൻ 26

ഖാണ്ഡവത്തിലെഴും ജീവജാലം മർത്ത്യചിതമ്പിനാൽ
പരം പോകാൻ കഴിഞ്ഞില്ല പുറത്തേയ്ക്കൊരു ഭ്രുതവും 27
മുറമർജ്ജുനബാണത്താലുറവീഴുക കാരണം
മഹാഭ്രുതങ്ങളും പോരിലമ്പെയ്യും ശക്രപുത്രനേ 28
നേരിട്ടുനോക്കാനായീലാ പൊരുതാനോതിടേണമോ
ഒന്നിനാൽ നൂറിനേയെയ്യു നൂറിനാലൊന്നിനേയുമേ 29
ചത്തുവീണു കാലനേറമട്ടതാനവവഹ്നിയിൽ
കണ്ടിലും കുന്നിലും ക്ഷേമമാണ്ടതില്ലവയൊന്നുമേ 30
പിതൃദേവസ്ഥലിയിലും മുതിർന്നു ചൂട്ടുകേവലം
അതിദീനങ്ങളായാർത്തു ഭ്രുതസംഘങ്ങളേറവും 31
കരഞ്ഞിതാനയും മാനും തരക്ഷുക്കളുമങ്ങിനേ
അതുകേട്ടു ഭയപ്പെട്ടു ഗംഗാബ്ധിചരമത്സ്യവും 32
വിദ്യാധരരുമക്കാട്ടിൽവാഴുന്ന പല വർഗ്ഗവും
അജ്ജുനന്തന്നെയും സാക്ഷാൽ കൃഷ്ണനേയും മഹീപതെ! 33
നേരിട്ടുനോക്കാനായീലാപൊരുതാൻ പിന്നെയെന്തുവാൻ
കൂട്ടത്തോടേപുറത്തേക്കു പുറപ്പെട്ടിതതിൽ ചിലർ 34
ദൈത്യരക്ഷോഭുജംങ്ങൾ ചക്രത്താൽക്കൊന്നു കൃഷ്ണനും
അലംചക്രങ്കൊണ്ടുമെയ്യും തലയും മറവുമറവർ 35
ചത്തുവീണു പെരുംകുറർ കത്തുംവഹ്നിയിലങ്ങിനെ
മാംസരക്തൗഘവസകളേറവു തൃപ്തൻ ഹുതാശനൻ 36
ഉയർന്നാകാശമുംപുക്കു പുകയറവു തെളിഞ്ഞുതെ
കണ്ണും നാവും ദീപ്തമായിജ്വലിച്ചീടും മുഖത്തൊടും 37
ദീപ്തോർജ്ജ്വകേശൻ പിംഗാക്ഷൻ നാനാജന്തുവസാശനൻ
കൃഷ്ണാജ്ജുനന്മാർതന്നോരു സുധയേറവുഹുതാശനൻ 38
നന്ദിച്ചുതൃപ്തനായേറവും നിർവ്വൃതിപ്പെട്ടു പാവകൻ
മയാസുരൻ തക്ഷകന്റെ ഗൃഹംവിട്ടടനപ്പൊഴേ 39
പാഞ്ഞുപോകുന്നനേരത്തു കണ്ടെത്തീ മധുസൂദനൻ
അവനെച്ചുടുവാൻ നോക്കീവാതസാരഥി പാവകൻ 40

ജടയേന്തും ദേഹമോട്ടം കാറുപോലലറി ദ്രുതം
ദാനവേന്ദ്രപ്പെരുന്തച്ചനായീടും മയനെത്തദാ 41
കൊല്ലുവാൻ ചക്രമോങ്ങിക്കൊണ്ടെത്തിനാൻ വാസുദേവനും
ഓങ്ങും ചക്രത്തെയും കാത്താനെത്തും പാവകനേയുമെ 42
കണ്ടോടിയജ്ജുനാ! രക്ഷിക്കേണമെന്നോതിനാൻ മയൻ
ആർത്തസ്വരംകേട്ടു പേടിച്ചീടേണ്ടെന്നാശുനഞ്ജയൻ 43
ജീവിപ്പിക്കും വണ്ണമോതീ പാർത്ഥൻ മയനൊട്ടത്തരം
ഭയംവേണ്ടെന്നോതി പാർത്ഥൻ മയനോടു ദയാമയൻ 44
നമുചിത്തമ്പിയായീടും മയന്നഭയമജ്ജുനൻ
നൽകെക്കൊന്നീല ഗോവിന്ദൻ ദഹിപ്പിച്ചീലപാവകൻ

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ആക്കാട്ടു പാവകൻ ധീമൻ! പതിനഞ്ചുദിനത്തിനാൽ
ദഹിപ്പിച്ചു ശക്രനിൽനിന്നാകൃഷ്ണാജ്ജുനർ കാക്കവെ
ആക്കാട്ടുചുട്ടനാളാറു പേരുവെന്തീലവഹ്നിയാൽ
അശ്വസേനൻമയൻ നാലുശാർങ്ഗകങ്ങളുമങ്ങിനെ 47

ഇരുനൂറ്റിനാല്പത്തൊന്നാമദ്ധ്യായം.

ജനമേജയൻ പറഞ്ഞു

എന്തുകൊണ്ടു ദഹിപ്പിച്ചീലഗ്നിയാശ്ശാർങ്ഗകങ്ങളെ
ആക്കാട്ടുചുട്ടെരിയുമ്പോളതു ചൊല്ലുകദ്രസുര 1
അശ്വസേനനെയും പിന്നെമയനേയും ചുടാത്തതിൽ
കാരണംചൊല്ലിചൊല്ലീലാശാർങ്ഗകത്രാണകാരണം 2
ഇതത്ഭുതം ഭ്രമിദേവശാങ്ഗകങ്ങൾക്കനാമയം
തീയ്യെരിഞ്ഞിട്ടവർ ദഹിയ്ക്കാഞ്ഞതെന്തതും ചെയ്യണം 3

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ശാർങ്ഗകങ്ങളെയഗ്നിചുടാഞ്ഞതിനു കാരണം
ഭവാനോടു പറഞ്ഞീടാം നടന്നപടിയൊക്കയും 4

ധർമ്മജ്ഞരിൽശ്രേഷ്ഠതമൻ തപസ്വി നിശിതവ്രതൻ
അറിവേറും മുനിശ്രേഷ്ഠൻ മന്ദപാലാഖ്യനുണ്ടുപോൽ 5
ഊർദ്ധ്വരേതോ മുനിജനമാഗ്ര്യം കൈക്കൊള്ളുമായവൻ
സാദ്ധ്യായവാൻ ധർമ്മശീലൻ തപസ്വിവിജിതേന്ദ്രിയൻ
തപസ്സിൻ കരകണ്ടുള്ളോരവൻ മെയ്വിട്ടഭാരത!
പിതൃലോകംപുക്കു പക്ഷേലഭിച്ചീലവിടെഫലം 7
തപോനിർജ്ജിതലോകത്തിൽ ഫലംകാണായ്കയാലവൻ
മോദിച്ചു ധർമ്മരാജന്റെമുമ്പിൽ ദേവകളോടഹോ 8

മന്ദപാലൻ പറഞ്ഞു

തപോനിർജ്ജിതലോകങ്ങൾ മൂടിനില്ക്കുന്നതെന്തുമെ
ഞാനെന്തുകർമ്മം ചെയ്യാഞ്ഞിട്ടിനിക്കിന്നീവിധംഫലം 9
ഈമൂടലിൽ പ്രതിവിധിയവിടെച്ചെന്നു ചെയ്യുവാൻ
ഇത്തപസ്സിന്നുടെഫലം കഥിയ്ക്കുവിനമർത്ത്യരെ 10

ദേവകൾ പറഞ്ഞു

കടപ്പെട്ടോർ മാനുഷന്മാരതുകേൾക്ക മുനീശ്വര!
ക്രിയപിന്നെ ബ്രഹ്മചര്യം പ്രജയെന്നിവയാൽ ദൃഢം 11
യജ്ഞം തപസ്സുതനയരിവയാലതു തീർപ്പതാം
തപസ്വിയജ്ഞവാനങ്ങു പക്ഷേ സന്തതിയില്ലതെ 12
സന്താനം മൂലമാകുന്നതീലോകം മൂടിനില്പതും
പ്രജയുണ്ടാക്കു പിന്നീടിനിത്യലോകങ്ങൾ കിട്ടുമെ 13
പുമാഖ്യനരകാൽക്കാപ്പു പുത്രരത്നേ പിതാവിനെ
അതിനാൽസ്സന്തതിയ്ക്കായി ശ്രമിച്ചാലും ദ്വിജോത്തമ! 14

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

എന്നാദേവകൾതൻവാക്കു മന്ദപാലൻ ശ്രവിച്ചുടൻ
ചിന്തിച്ചുവേഗം പുത്രന്മാരേറെയുണ്ടാവതെങ്ങുവാൻ 15
അവൻ വിചാരിച്ചുകണ്ടു ബഹുപുത്രം ഖഗാനവയം
ജരിതാശാർങ്ഗികയുമായ് ശാർങ്ഗികാത്മാവിണ-
[ങ്ങിനാൻ 16

ബ്രഹ്മജ്ഞൻ നാല്വസുതരെയവരിൽത്തീർത്തിതായവൻ
അവരേവിട്ടു പിന്നീടുകൂടീ ലപിതയോടുമെ
മൊട്ടയായ് നില്ക്കുമാബ്ബാലപുത്രരേ വിട്ടുകാനനെ
ആ മുനീന്ദ്രൻലപിതയായ്ച്ചേർന്ന നേരത്തുഭാരത! 18
വിചാരപ്പെട്ട ജരിതയപത്യസ്നേഹമാർന്നവം
അവൻ വിട്ടോരണ്ഡജന്മാർ ത്യാജ്യരല്ലൃഷിനന്ദനൻ 19
എന്നോർത്തുപുത്രശോകത്താൽ ഖാണ്ഡവേ പാർത്തുപുത്രരെ
പരംമുട്ടവിരിഞ്ഞിട്ട പാലിച്ചു സ്നേഹമോടവം 20
ഖാണ്ഡവം ചുടുവാൻ വഹ്നിവന്നതായുണ്ടു മാമുനി
ലപിതാസഹിതൻ മന്ദപാലൻകാട്ടിൽ നടക്കവെ 21
അഗ്നിസങ്കല്പവും ബാലപുത്രന്മാരെയുമോർത്തവൻ
ബ്രഹ്മർഷീന്ദ്രൻ പുകഴ്ത്താനാബ്രഹ്മജ്ഞൻ വഹ്നിദേവനെ 22
ലോകപാലനൊടാപുത്രന്മാരെപ്പററിപ്പറഞ്ഞുതാൻ

മന്ദപാലൻ പറഞ്ഞു

അഗ്നേ! ഭവാൻ വാനവർക്കുമുഖ്യമാം ഹവ്യവാഹനൻ 23
സർവ്വഭൂതത്തിനുമുള്ളിൽപ്പാവകൻ നീ ചരിപ്പവൻ
നീയേകനെന്നും കവികൾ ചൊൽവൂ ത്രിവിധനെന്നുമേ 24
നിന്നെയെട്ടാക്കിവെച്ചിട്ടു യജ്ഞവാഹം വിധിപ്പതാം
ഈ വിശ്വം നീചമച്ചെന്നുചൊല്ലുന്നു പരമർഷികൾ 25
നീയില്ലെന്നാൽ വിശ്വമെല്ലാമുടൻ തീരും ഹുതാശന!
നിനക്കു വന്ദനംചെയ്യാ സ്വകർമ്മഗതി ഭൂസുരർ 26
ഗമിപ്പു പത്നിയും പുത്രന്മാരുമൊത്തന്തമെന്നിയേ
അഗ്നേ! നീതന്നെ മേഘങ്ങൾതടിത്തൊത്തഭ്രമാണ്ടവ 27
നിന്നിൽനിന്നേന്തിടും രശ്മിദഹിപ്പൂ സർവ്വലോകവും
നീയല്ലോ ജാതവേദസ്സേ! സൃഷ്ടിപ്പൂ വിശ്വമൊക്കയും 28
നിൻകർമ്മമത്രേ കാണുന്ന ഭൂതജാതം ചരാചരം
മുമ്പുസൃഷ്ടിച്ചു നീ വെള്ളം നിന്നിൽനില്പൂ ജഗത്രയം 29
ഹവ്യകവ്യങ്ങളും നിന്നിൽ വേണ്ടവണ്ണംവരുത്തുതാം

നീ തന്നെ ഭഹനൻ ദേവ! നീ ധാതാ നീ ബൃഹസ്പതി 30
നീ യമന്മാരശ്വികളും മിത്രൻ സോമൻ മരുത്തു നീ

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

ഇത്ഥമാമന്ദപാലൻ തൻ സ്തോത്രംകേട്ടിട്ട പാവകൻ 31
സന്തോഷിച്ചു നരപതേ! മാന്യനാം മുനിമുഖ്യനിൽ
അവനോടോതിനന്ദിച്ചിട്ടെന്തിഷ്ടംചെയ്യിടേണ്ടു ഞാൻ 32
അഗ്നിയൊടാ മന്ദപാലൻ കൈക്കുപ്പിക്കൊണ്ടുചൊല്ലിനാൻ
ഖാണ്ഡവംചുട്ടിടംനേരമെന്മക്കളെ വിടേണമേ 33
ആവാമെന്നേറവൊല്ലീട്ടാബ്ഭഗവാൻഹവ്യവാഹനൻ
ഖാണ്ഡവം ചുട്ടെരിപ്പാനായ് ജ്വലിച്ചാനതുനേരമേ 34

ഇരുന്നൂറനിനാല്പത്തിരണ്ടാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

അഗ്നികത്തിജ്വലിക്കുമ്പോൾ ശാർങ്ങകങ്ങൾ വിഷണ്ഡ (രായ്
വ്യഥയോടും സംഭ്രമിച്ചു ഗതികിട്ടാതുഴന്നുപോയ് 1
ബാലരാം മക്കളെപ്പാർത്തിട്ടവർക്കമ്മ തപസ്വിനീ
ശോകമുൾക്കൊണ്ടു ജരിത വിലപിച്ചിതു മാലൊടും 2

ജരിത പറഞ്ഞു

കാടുകത്തിക്കരിച്ചുംകൊണ്ടെത്തുന്നുണ്ടഗ്നി ഭീഷണൻ
ജഗത്സന്ദീപനൻ ഭീമനിനിയ്ക്കോ ദുഃഖവർദ്ധനൻ 3
ഇവരെന്നെയിഴയ്ക്കുന്നു മന്ദബുദ്ധികളം ബാലകർ
ചിറകും കാലുമൊക്കാത്തോർ പൂർവ്വർക്കാശ്രയമായവർ 4
മരംകത്തിപ്പോടിയാക്കിവരുന്നുണ്ടു ഹുതാശനൻ
ചിറകില്ലാത്തമക്കൾക്കോ പറക്കാനെളുതല്ലിഹ 5
മക്കളേയും കൊണ്ടുപോകാൻ ശക്തിയില്ലിന്നിനിക്കുമെ
ത്യജിപ്പാനും പ്രയാസം മേ ഹൃദയം മാഴ്കിടുന്നുമെ 6

വിടേണ്ടതേതുമകനെ കൊണ്ടുപോകേണ്ടതേതുഞാൻ
എന്തുഞാൻ ചെയ്യുമുചിതമോർപ്പതെന്തെന്റെ മക്കളെ! 7
കാണുന്നീലാ നിങ്ങളെഞാൻ മോചിപ്പാനുള്ളമാർഗ്ഗവും
മൂടാം നിങ്ങളെഞാൻ മെയ്യാലൊരുമിച്ചു മരിച്ചിടാം 8
ഈക്ഷ്വലത്തിൻ നിലപരം ജ്യേഷ്ഠനാം ജരിതാരിയിൽ
സാരിസ്യക്കൻ പിതൃക്കൾക്കു കുലവർദ്ധനനായ്ഭവും 9
സ്തംബമിത്രൻതപംചെയ്യോൻദ്രോണൻബ്രഹ്മജ്ഞസത്തമൻ
എന്നോതിപ്പോയ് നിങ്ങളുടെയച്ഛൻ നിർഘൃണനാമവൻ
ആരെക്കൊണ്ടു കടക്കേണ്ടു കഷ്ടമാപത്തുദുർഗ്ഗടം
എന്തുചെയ്യോന്നുചിതമാമെന്നത്യാർത്തി മുഴുത്തവൾ 11
കണ്ടീലാമക്കളെത്തിയ്യിൽനിന്നു കാക്കേണ്ടകൌശലം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

എന്നുചൊല്ലുന്നമ്മയോടാശ്ശാർങ്ഗകപക്ഷികൾചൊല്ലിനാർ
സ്നേഹം കൈവിട്ടുപോകമ്മേ! തീയ്യെത്താത്തോരിടത്തുടൻ
ഇമ്മട്ടുഞങ്ങൾ ചത്താലുമമ്മയ്ക്കുണ്ടായ്വരാം സുതർ 13
അമ്മേ! നീ പോകിലോ പിന്നെയുണ്ടാകാ കുലസന്തതി
ഇതുരണ്ടും വിചാരിച്ചീക്കുലക്ഷേമംവരുംവിധം 14
ചെയ്കൊള്ളുന്നൊരാക്കാലമാണമ്മേ നിയതം തവ.
സപ്തനാശത്തിനീപുത്രന്മാരിൽ സ്നേഹിച്ചിടായ്ക നീ 15
ലോകാർത്ഥിയാം പിതാവിന്റെ കർമ്മംനിഷ്ഫലമായ്വരാ

ജരിത പറഞ്ഞു

ഇതാമണ്ണിൽപ്പെരിച്ചാഴിമട വൃക്ഷച്ചുവട്ടിലായ് 16
അതിൽപ്പൊയ്ക്കൊൾവിനങ്ങഗ്നിഭയംനിങ്ങൾക്കുപറ്റിടാ
ഉടൻഞാൻ മണ്ണുകൊണ്ടിട്ടീമടമൂടാം കിടാങ്ങളെ! 17
ഇതൊന്നേ കരുകയുള്ളൂമതിരും തിയ്യിനിപ്പൊഴെ
അഗ്നിബാധയൊഴിഞ്ഞാൽഞാൻവന്നിടാംമണ്ണുമാറുവാൻ
ഇതുനിങ്ങൾക്കു ബോധിച്ചീടേണം തീവിട്ടുരക്ഷയായ്

ശാർങ്ഗകങ്ങൾ പറഞ്ഞു

ചിറകെന്നോ മാംസമാമീ ഞങ്ങളെത്തിന്നുമങ്ങലി 19

ഇയ്യാപത്തിങ്ങറിഞ്ഞിട്ടുള്ളിൽക്കേറാൻ ഞരുക്കമാം
എന്തായാൽത്തീയ്യെരിച്ചീടില്ലെന്തായാലെലികൊന്നിടാം 20
എന്തായാൽസ്സുഫലൻ താതനെന്തായാലമ്മചത്തിടാ
നാംമാഖുബിലത്തിങ്കലല്ലെങ്കിൽത്തിയ്യിൽവെന്തിടും 21
ഇതിലഗ്നിഭയംനല്ല ഗ്രണമല്ലാഖു ഭക്ഷണം
ബിലത്തിലെലിഭക്ഷിച്ചുചാക ഞങ്ങൾക്കു ഗർഹിതം 22
തിയ്യിൽദ്ദേഹപരിത്യാഗം ശിഷ്ടാദിഷ്ടം വിശിഷ്ടമാം

ഇരുന്നൂറിനാല്പത്തിമൂന്നാമദ്ധ്യായം

ജരിത പറഞ്ഞു.

പ്രാഞ്ജീ പരുന്തീമടവിട്ടേന്തുമായെലിയെ ക്ഷണം
നിങ്ങൾക്കാപത്തില്ല കാലിലിറുക്കിക്കൊണ്ടുമണ്ടിനാൻ 1

ശാർങ്ങ്കകങ്ങൾ പറഞ്ഞു.

അറിഞ്ഞീലെലിയെക്കൂടെകൊണ്ടുപോയതു ഞങ്ങളോ
വേറെയും ചിലതുണ്ടാവാം പേടിയ്ക്കേണമവറെയും 2
തീവരുന്നതു സന്ദേഹം കാറുതെറിച്ചുതെന്നുമാം
മടപുക്കാലുള്ളിലുള്ളോർ ഞങ്ങളെക്കൊന്നിടും ദ്രുതം 3
തീർച്ചയായതിലുംഭേദമമ്മേ! സന്ദിശ്യമൃതൃവാം
പറക്കനീയംബരത്തിൽ നേടുമേ നല്ലമക്കളേ 4

ജരിത പറഞ്ഞു

ഞാൻകണ്ടെനീ മടയിൽനിന്നെലിയെപ്പക്ഷിപുംഗവൻ
പരമൂക്കൻപരുന്തേന്തിപ്പറക്കുന്നതു മക്കളേ! 5
പറന്നീടുമവൻ പിന്നെ പറന്നേനന്നു ഞാനുടൻ
എലിയെക്കൊണ്ടുപോകുമ്പോളാശ്വസം നൽകി ഭംഗിയിൽ
ഞങ്ങൾക്കു വൈരിയിവനെക്കൊണ്ടുപോകും ഭവാനിനി
ഏപാന്മയപ്പക്ഷിയായ്യാഴ്ക വ്യോമത്തിൽ ശ്യേനനായക! 7

ശ്വനമായെലിയെത്തിന്നശേഷമേ നന്ദിയോടുടൻ
അവന്റെ സമ്മതംവാങ്ങി സ്വസ്ഥാനത്തെയ്ക്കുപോന്നുഞാൻ
മക്കളേ! മടപൂക്കാലും നിശ്ശങ്കം ഭയമില്ലിഹ
ഞാൻ കണ്ടുനില്ക്കുവേ കൂഴയെലിയെകൊണ്ടുമണ്ടിനാൻ 9

ശാർങ്ങ്ഗകങ്ങളം പറഞ്ഞു

അറിവില്ലെലിയേക്കൂഴ പിടിച്ചതൊരു ലേശവും
അമ്മേ! വയ്യിതറിഞ്ഞീടാനമ്മടയ്ക്കുള്ളിലാഴ്ചവാൻ 10

ജരിത പറഞ്ഞു.

ശ്വനം മൂഷികനെക്കൊണ്ടുപോയീ ഞാനറിയും ദ്ധം 11
നിങ്ങളംക്കാപത്തില്ലചെയ്യിനെന്റെ വാക്കിന്നു മക്കളേ!

ശാർങ്ങ്ഗകങ്ങളം പറഞ്ഞു

വിട്ടർത്തീടുന്നല്ലി മിഥ്യോപചാരങ്കൊണ്ടു ഞങ്ങളേ 12
വ്യാകുലജ്ഞാനനിലയിൽബ്ബുദ്ധികല്പിതമല്ലിതും
തുണച്ചീലീ ഞങ്ങളം ഞങ്ങളാരെന്നമ്മയറിഞ്ഞിടാ 13
ഞങ്ങളെക്കേണുപോറുന്നതു നിയ്യാരീ ഞങ്ങളാരുവാൻ
ചെറുപ്രായം രമ്യയാം നീ ഭർത്തൃസംഗത്തിനർഹയാം 14
പതിയെപ്പിന്തുടർന്നാലും നേടും നീ നല്ലമക്കളേ
ഞങ്ങളഗ്നിപ്രവേശത്താൽ മംഗളസ്ഥാനമെത്തിടും 15
അല്ലെങ്കിൽ ഞങ്ങളെയെരിയ്ക്കുല്ലിഗ്നിവരുവീണ്ടുമേ

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

ശാർങ്ങ്ഗിയേവം കേട്ടടനേ മക്കളേവിട്ട ഖാണ്ഡവേ 16
തിയ്യെത്താതെ വിപത്തററിക്കുനോക്കിപ്പുറന്നുപോയ്
ഉടൻ കടുജ്വാലയോടും പടർന്നുപട്ടുപാവകൻ 17
മന്ദപാലന്റെയാശ്ശാർങ്ങ്ഗനന്ദനന്മാരെഴുന്നിടും
കത്തിക്കാളും പാവകൻവന്നെത്തിക്കണ്ടു ഖഗങ്ങളും 18
ജരിതാരിയുടൻ ചൊല്ലിയറിയിച്ചിതു വഹ്നിയേ

ഇരുനൂററിനാല്പത്തിനാലാമദ്ധ്യായം

ജരിതാരി പറഞ്ഞു

കഷ്ടകാലത്തെമുൻകൂട്ടിക്കണ്ടുണർന്നേറബുദ്ധിമാൻ 1
കഷ്ടകാലമണഞ്ഞാലും വ്യസനിയ്ക്കില്ല ലേശവും
കഷ്ടകാലാപ്തിയറിയാനാകാത്തജ്ജളബുദ്ധിയൊ
കഷ്ടകാലത്തു ദുഃഖിച്ചുനന്മനേടാനശക്തനാം 2

സാരിസ്യക്കൻ പറഞ്ഞു

ധീരൻ നീ ബുദ്ധിമാനേറെ നമ്മൾക്കോ കഷ്ടമിങ്ങിനെ
പലപേരിൽപ്പണ്ഡിതനാം ശൂരനാത്രമൊരുത്തനാം 3

സ്തംബമിത്രൻ പറഞ്ഞു

ജ്യേഷ്ഠനച്ഛൻതന്നെയത്രേ ജ്യേഷ്ഠൻ കാക്കുന്നസങ്കടെ
ജ്യേഷ്ഠനൊന്നുംധരിക്കാഞ്ഞാൽക്കനിഷ്ഠൻചെയ്യതെന്തുവാൻ

ദ്രോണൻ പറഞ്ഞു

അഗ്നിദേവനെരിഞ്ഞുങ്കൊണ്ടെത്തിക്കൂടിന്നടുത്തിതാ
സ്വപുത്രജിഹ്വൻ ക്രൂരനെല്ലാം കത്തിക്കാളിപ്പിടിച്ചഹൊ 5

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

എന്നു തമ്മിൽപ്പുറത്തൊത്തു മന്ദപാലന്റെ നന്ദനർ
വഹ്നിസ്തോത്രംചെയ്ത ശുദ്ധർമന്നവോത്തമ! കേളൊടൊ 6

ജരിതാരി പറഞ്ഞു

വഹ്നേ! നീ വായുവിന്നാത്മാവോഷധിയ്ക്കുടലാണു നീ
അംഭസ്സയോനി നിൻശുക്രമംഭസ്സിൻ യോനിയാണുനീ 7
മേല്പുംകീഴും മുമ്പുപിമ്പും ചുറവും ചുറവുന്നു നിന്നുടെ
അർച്ചിസ്സുകൾ മഹാവീര്യ! സൂര്യന്നംശുക്കൾപോലവെ 8

സാരിസ്യക്കൻ പറഞ്ഞു

മാതാവുപോയ്ത്താതനുണ്ടെങ്ങുറിഞ്ഞീ—
ലുണ്ടായീലാ ചിറകും ധൂമകേതോ!
ഞങ്ങൾക്കില്ലാ രക്ഷിതാവങ്ങൊഴിഞ്ഞി—
ബ്ബാലന്മാരെക്കാത്തു കൊണ്ടാലുമഗ്നേ! 9

ശിവമഗ്നേ! നിന്നെറ രൂപമേഴുണ്ടർച്ചിസ്സുമങ്ങിനേ
അതിനാൽക്കാക്ക ശരണംപുക്കു മാഴ്കുന്ന ഞങ്ങളേ 10
തപിയ്ക്കുന്നു ജാതവേദൻ ഭവാൻതനേ
പ്രഭാവാനായ് നിയ്യൊഴിഞ്ഞില്ലൊരുത്തൻ
ബാലഷ്ടിമാർ ഞങ്ങളെക്കാക്കണം നീ–
യകന്നൊഴിഞ്ഞീടണം ഹവ്യവാഹ! 11

സ്തംബമിത്രൻ പറഞ്ഞു.

നീയൊരുത്തൻ സപ്തമഗ്നേ! നിന്നിൽ മുപ്പാരുനില്പതാം
ഭൃതധാരകനല്ലോനീ ഭരിപ്പൂ ഭുവനത്തെ നീ 12
നീയഗ്നി നീ ഹവ്യവാഹൻ പരമാകും ഹവിസ്സുനീ
ബുധന്മാരറിയും നിന്നെയേകാനേകസത്രുപനായ് 13
ഈമുപ്പാരും സൃഷ്ടിചെയ്തങ്ങുവഹ്നേ!
കാലംവന്നാൽച്ചുട്ടെരിയ്ക്കുന്നതും നീ
വിശ്വത്തിന്നിങ്ങാദിമൂലംഭവാൻ താ–
നഗ്നേ! പിന്നീടവലംബം പരം നീ. 14

ദ്രോണൻ പറഞ്ഞു.

ജീവജാലംതിന്നുമുന്നമുള്ളിൽപ്പുക്കു ജഗൽപ്പതേ!
നിത്യവൃദ്ധൻ പചിപ്പു നീ സർവ്വം നിന്നിൽനില്പതാം 15
സൂര്യാത്മാവായ് രശ്മികൾകൊണ്ടു വഹ്നേ!
ഭൂമിയ്ക്കംഭസ്സും ഭൂമിജങ്ങൾക്കുനീരും
എല്ലാമെട്ടുത്തുചിതംപോലെവിട്ടും
വർഷത്താൽ നീ വായ്പുനൽകുന്നു ശുക്ര! 16
നിന്നിൽനിന്നീപ്പച്ചയിലയൊക്കുമൌഷധിയൊക്കയും
ഉണ്ടാകുന്നു ശുക്ര! പരം പൊയ്കയും നൽസ്സമുദ്രവും 17
തിഗ്മാംശോ! വരുണൻ വാണരുളും ശരണമാമിത്രം
ശിവൻ നീ രക്ഷ ഞങ്ങൾക്കു ഞങ്ങളെച്ചുട്ടിടായ്കനീ 18
പിംഗാക്ഷ! ലോഹിതഗ്രീവ! കൃഷ്ണവർത്മൻ ഹുതാശന!
കടലിൽ കടിലന്മട്ടു ഞങ്ങളെ വിട്ടൊഴിയ്ക്ക 19

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ബ്രഹ്മജ്ഞനാദ്രോണനേവം ചൊന്നനേരം ഹുതാശനൻ
ദ്രോണനോടോതി നന്ദിച്ചു മന്ദപാലപ്രതിജ്ഞയാൽ 20

അഗ്നി പറഞ്ഞു

ദ്രോണ! നീയൃഷിയാണല്ലോ വേദമാം നീ പറഞ്ഞതും
നിന്നിഷ്ടംപോലെ ചെയ്യാം ഞാനെന്നെപ്പേടിച്ചിടേണ്ട നീ
നിങ്ങളെച്ചൊല്ലി മുന്നേതാനെന്നോടാ മന്ദപാലനും
കാടെരിയ്ക്കും ഭവാനെന്റെ മക്കളേ വെട്ടികെന്നു താൻ 22
അവൻ പറഞ്ഞതും ദ്രോണ! നീയിപ്പോളരചെയ്തതും
രണ്ടും വലുതിനിക്കെന്തുവേണ്ടു ഞാനരചെയ്യൊടൊ 23
ഏറെപ്രസാദിച്ചു ഞാൻ നിൻസ്തോത്രത്താൽ ദ്വിജസത്തമ!

ദ്രോണൻ പറഞ്ഞു

ഇപ്പുച്ചകം പെടുത്തുന്നു ഞങ്ങൾക്കുദ്വേഗമെപ്പൊഴും 24
കൂട്ടത്തോടിവരെച്ചുട്ടപൊടിച്ചാലും ഹുതാശന!

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

അവണ്ണമേ ചെയ്തവഹ്നി ശാർങ്ഗകാന്നമതത്തൊടും 25
ദഹിപ്പിച്ചു ഖാണ്ഡവത്തെ ജ്വലിച്ചു ജനമേജയ!

ഇരുന്നൂറിനാല്പത്തഞ്ചാമദ്ധ്യായം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

മന്ദപാലൻ കൌരവേന്ദ്ര! മക്കളിൽച്ചിന്തതേടിനാൻ
അഗ്നിയോടോതിയേല്പിച്ചിതെന്നാലും സുഖമെന്നിയെ 1
പുത്രാർത്തിപൂണ്ടു ലപിത തന്നോടായവനോതിനാൻ
ലപിതേ! എന്റെ പൈതങ്ങൾ ശക്തരാമോ നിജാലയെ 2
ഏറ്റം തീകത്തിടുന്നേരം കാറ്റുചുറ്റി വരുംവിധൌ
വിട്ടൊഴിക്കാൻ കഴുങ്ങീടും കുഞ്ഞുമെന്റെ കുമാരകർ 3

അവരെക്കാക്കുവാൻ ശക്തിയാകാതേ പാവമമ്മയും
പുത്രത്രാണം കണ്ടിടാതെ പേർത്തുമാർത്തിയിലാണ്ടിടും 4
പൊങ്ങുവാനും പറക്കാനും പാടില്ലാത്തെന്റെ മക്കളെ
പാർത്തു ദുഃഖിച്ചുകരയും പേർത്തുമോടിയുഴന്നിടും 5
എന്താവോ ജരിതാരിയ്ക്കു സാരിസ്യക്കനുമെന്നുവാൻ
എന്താണസ്തംബമിത്രന്നെന്താദ്രോണന്നെന്തവംക്കുമേ 6
ഏവം കാട്ടിൽക്കരഞ്ഞീടും മന്ദപാലർഷിയോടുടൻ
അസൂയയോടും ലപിത പറഞ്ഞാളിതു ഭാരത! 7
അങ്കുരച്ചോരൃഷികളാം മക്കളിൽച്ചിന്തവേണ്ടതേ
തേജോവീര്യാഢ്യരാബ്ബാലർക്കുണ്ടാകില്ലഗ്നിയാൽ ഭയം 8
അഗ്നിയോടോതിയില്ലേ നീയവരേ ഞാനിരിയ്ക്കുവേ
അവണ്ണമെന്നോറിരിപ്പുണ്ടല്ലോ ദേവൻഹുതാശനൻ 9
ലോകപാലൻചൊന്നവാക്കു തെറ്റിച്ചീടില്ലൊരിയ്ക്കലും
ബന്ധുകൃത്യമിതൊന്നാൽനിൻചിത്തംസ്വാസ്ഥ്യപ്പെടുംദ്ധുവം
എൻ വിദ്വേഷിണിയായീടുമവളെപ്പാർത്തുകേഴ്കതാം
അവളിൽപ്പുണ്ടുള്ളമട്ടീയിവളിൽസ്നേഹമില്ലതേ 11
നിസ്നേഹനാം സുഹൃത്തായ സഹായത്തോടുകൂടവേ
തനിയ്ക്കുതാൻപോന്നവരുസങ്കടപ്പെട്ടിടാ ദ്ധുവം 12
അങ്ങോർത്തുകേഴ്ം ജരിതാപാർശ്വത്തേയ്ക്കുപോവുക
കുഭർത്തുഭായ്യയെപ്പോലെ തനിയേ ഞാൻ നടക്കുവൻ 13

മന്ദപാലൻ പറഞ്ഞു.

ഈമട്ട കാമിയായിട്ടു നടക്കുന്നവനല്ല ഞാൻ
സന്തതിയ്ക്കുചരിച്ചേൻഞാനതിപ്പോൾസ്സങ്കടത്തിലായ് 14
ഭാവിയ്ക്കായ് ഭ്രതവുംവിട്ടു നടപ്പോൻ മന്ദബുദ്ധിയാം
ലോകർ നിന്ദിയ്ക്കുമവനേ നീയിഷ്ടംപോലെചെയ്യെടോ 15
മരങ്ങളിൽപ്പടർന്നിട്ടു കത്തിക്കാളുന്ന പാവകൻ
ഉദ്വേഗമുള്ള ചിത്തത്തിലുൾത്താപംകൂടിടുന്നുമേ 16

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

കടുതിയ്യാട്ടിക്കൊഴിയ്ക്കുയുടൻ ജരിത പിന്നെയും
പുത്രപാർശ്വത്തിലെയ്ക്കുത്തീ പുത്രസ്നേഹം മുഴുത്തവൾ 17
അഗ്നിബാധയൊഴിഞ്ഞെല്ലാമക്കളേയും സുഖത്തൊടും
നന്ദിച്ചുകുശംമട്ടായിക്കണ്ടാൾ കേടൊന്നുമെന്നിയേ 18
അവരെക്കണ്ടതിൽക്കണ്ണീർത്തുകിനാളവൾവീണ്ടുമേ
പ്രത്യേകമെല്ലാവരിലും കരഞ്ഞുകൊണ്ടണഞ്ഞുതേ 19
മന്ദപാലനുമന്നേരം വന്നെത്തീ തത്ര ഭാരത!
അപ്പോളങ്ങഭിനന്ദിച്ചില്ലുരനേ മക്കളാരുമേ 20
അവരേയും ജരിതയും പ്രത്യേകം പാർത്തുമായ്കിലും
നല്ലതോ ചീത്തയോ ചൊറുംചൊല്ലീലാ മുനിയോടവർ 21
നിൻ ജ്യേഷ്ഠപുത്രനിതിലാരവന്നനുജനാരവൻ
മൂന്നാമനാരൊട്ടവിലേ മകനേതവനാണുതേ 22
ഏവം ചൊല്ലിക്കേഴ്മെന്നോടേതുമോതാത്തതെന്തുനീ
വെടിഞ്ഞുപോകിലും ശാന്തിപെടുന്നില്ലൊട്ടുമിന്നു ഞാൻ 23

ജരിത പറഞ്ഞു.

ജ്യേഷ്ഠനാലെന്തുതേ കായ്മമനന്തരജനാലുമേ
മൂന്നാമനാലുമൊട്ടവിലുള്ള നന്ദനനാലുമേ 24
സർവ്വസഹഹീനയാംമട്ടീയെന്നെവിട്ടാർക്കിണങ്ങിനീ
ചെറുപ്പമാമാലപിതാപാർശ്വത്തിൽത്തന്നെചെല്ലുക 25

മന്ദപാലൻ പറഞ്ഞു

പരലോകേ നാരിമാർക്കു പരപുരുഷസംഗമെ
സാപത്ന്യവുമൊഴിച്ചൊന്നുമില്ലാ സ്വാത്മവിനാശനം 26
വൈരവഹനിയെരിപ്പൊന്നു പരമുദ്വേഗകാരണം
സുവ്രതാമണികല്യാണി സപ്തലോകേപുകഴ്ന്നവൾ 27
വസിഷ്ഠനിൽഗ്ഗുണപൂണ്ടുപോലും ദേവിയരുന്ധതി
ഹിതപ്രിയരതൻ ശുദ്ധഭാവനാണെന്നിരിക്കിലും 28
സപ്തർഷിമദ്ധ്യേ മുനിയെയവമാനിച്ചിതായവൾ
ആത്തെറവുകൊണ്ടിട്ടവളോ ധൂമാരുണനിറത്തിലായ് 29

ലക്ഷ്യാലക്ഷ്യപ്രായമഴകററ കാൺമൂ നിമിത്തമായ്
അപത്യമൂലമായ് വന്നോരെന്നെ നീയുമതേവിധം 30
ഇഷ്ടനാകിലുമിന്നേരം കാണ്മതുണ്ടപ്രകാരമെ
ഭാര്യയെന്നോർത്തു പുരുഷൻ വിശ്വസിയ്ക്കാല്ലൊരിക്കലും
ഭർത്തൃകാര്യം നിനയ്ക്കില്ല പുത്രനുണ്ടാകിലംഗന

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

പിന്നീടായവനേ പുത്രർചെന്നു സേവിച്ചിതേവരും 32
മക്കളെല്ലാവരെയുമങ്ങാശ്വസിപ്പിച്ചിതായവൻ

ഇരുനൂററിനാല്പത്താറാമദ്ധ്യായം

മന്ദപാലൻ പറഞ്ഞു

നിങ്ങൾക്കു മോക്ഷംകിട്ടാനായഗ്നിയോടറിയിച്ചുഞാൻ
പ്രതിജ്ഞചെയ്തിതവണ്ണം മഹാത്മാവാം ഹുതാശനൻ 1
അഗ്നിവാക്കും നിങ്ങളുടെമാതാവിൻ ധർമ്മനിഷ്ഠയും
നിങ്ങൾക്കെഴുംവീര്യവും കണ്ടപ്പോളെത്താത്തതാണു ഞാൻ 2
എന്നെപ്പററി മനസ്സിങ്കൽ വിഷാദംവേണ്ട മക്കളെ!
മുനിജ്ഞനാം വഹ്നിസാക്ഷാൽ ബ്രഹ്മമെന്നറിവില്ലയൊ 3

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ഇത്ഥംമക്കൾക്കൊരാശ്വാസംനൽകിബ്ഭാര്യയുമായ്ദ്വിജൻ
മന്ദപാലൻ വേറെയൊരുദേശത്തെക്കു ഗമിച്ചുതെ 4
ഭഗവാനഗ്നിതിഗ്മാംശുകത്തിക്കാളീട്ട ഖാണ്ഡവം
ദഹിപ്പിച്ചു കൃഷ്ണസാഹൃത്താലേ ലോകഹിതത്തിനായ് 5
മേദോവസാപ്രവാഹങ്ങൾ പാനഞ്ചെയ്തിട്ട പാവകൻ
പരമപ്രീതനായ്ച്ചെന്നിതർജ്ജുനൻ തൻെറനേർക്കുടൻ 6
അംബരത്തിങ്കൽനിന്നപ്പോൾവന്നവാനോർഗണാനുതം
സാക്ഷാൽപുരന്ദരൻചൊന്നാൻ കൃഷ്ണാർജ്ജുനരൊടിങ്ങിനെ 7
നിങ്ങൾചൈത്തു വാനവർക്കും ദുസ്സാദ്ധ്യം കർമ്മമീവിധം
മനുഷ്യദുർല്ലഭവരംചോദിപ്പിൻ പ്രീതനാണുഞാൻ 8

സപ്ത്നാസ്ത്രങ്ങളുമത്ഥിച്ചു ശക്രനോടപ്പൊളജ്ജുനൻ
കൊടുപ്പാനുള്ളകാലത്തെ നിശ്ചയിച്ചിതു ശക്രനും 9
ഭഗവാനാം മഹാദേവൻ പ്രസാദിയ്ക്കുന്നതെപ്പൊഴൊ
അപ്പൊഴപ്പാണ്ഡവ! നല്കുന്നുണ്ടസ്ത്രമെല്ലാം നിണക്കുഞാൻ
അറിവേനായതിനുള്ള കാലംഞാൻ കുരുനന്ദന
മഹത്താകും തപസ്സാലേ നിനക്കേകുവനന്നുഞാൻ 11
ആഗ്നേയങ്ങളുമൊക്കേയും വായവ്യങ്ങളുമങ്ങിനെ
എനിക്കുള്ളതുമൊക്കേയും ഗ്രഹിക്കും നീ ധനഞ്ജയ! 12
വാസുദേവൻ വരംവാങ്ങി പാർത്ഥസൌഹാർദ്ദമെന്നുമെ
കൃഷ്ണനാവരവുംനൽകി പ്രീതനായൊരു വാസവൻ 13
അവർക്കേവംവരംനൽകീ വാനോരോടൊത്തു വാസനും.
അഗ്നിസമ്മതവുംവാങ്ങി സ്വർഗ്ഗത്തെക്കെഴുനെള്ളിനാൻ 14
മൃഗപക്ഷിഗണം കൂട്ടമാക്കാടങ്ങിനെ പാവകൻ
ഏഴനാളംകൊണ്ടു ചുട്ടിട്ടു തൃപ്തികയ്ക്കൊണ്ടടങ്ങിനാൻ 15
മാംസംതിന്നും വസാമേദോരുധിരങ്ങളം കുടിച്ചുമേ
പരമപ്രീതനായ്ച്ചൊന്നാനചൂതാജ്ജുനരോടവൻ 16
പുരുഷശ്രേഷ്ഠരാം നിങ്ങളം പരം തൃപ്തിവരുത്തിമേ
നിങ്ങളംക്കു സമ്മതംതന്നേനിഷ്ടംപോലെ ഗമിക്കുവിൻ 17
ഏവം പാവകദേവന്റെ സമ്മതത്തോടുമുയവർ
അജ്ജുനൻ കൃഷ്ണനും പിന്നെ മയനാം ദാനവേന്ദ്രനും 18
അവിടംവിട്ടുപോന്നിട്ടാ മുവ്വരും ഭരതർഷഭ!
ഭംഗിയേറും നദീതീരം തന്നിലൊന്നിച്ചുമേവിനാർ 19

വ്യാസകൃതിയായ ലക്ഷഗ്രന്ഥസംഹിതയായ

ശ്രീമഹാഭാരതം ആദിപർവ്വം കഴിഞ്ഞു

കുറിപ്പ്

196–ാം അദ്ധ്യായത്തിലെ അവസാനശ്ലോകവും 197 198 എന്നീ അദ്ധ്യായങ്ങളും ഗ്രന്ഥപാഠമാണ്. 202–ാം അദ്ധ്യായം 10–ാം ശ്ലോകം മുതൽ 203–ാം അദ്ധ്യായം കൂടി ഗ്രന്ഥപാഠമാണ്.

ശുദ്ധിപത്രം

പേജ്	വരി	തെറ്റ്	ശരി
2	8	പൃത്ഥിവി	പൃത്ഥീ
4	8	പിശാചുകം	പിശാചുക്കം
5	21	സുതൽ	സുതൻ
10	8	ശിഷ്ടൻ	ശിഷ്യൻ
10	12	ദുശ്ശാസനൽ	ദുശ്ശാസനൻ
16	15	തന്നായുത്തരം	നന്നായുത്തരം
22	22	വൊത്തുൽബണാസ്യം	വത്തുൽബണാസ്യം
25	24	കൈവെച്ചു	കവച്ചു
28	28	പൊരാഞ്ഞു	പൊറാഞ്ഞു
31	7	പൃതീ	പൃത്ഥീ
32	24	മൈന്ദദിന്ന	മൈന്ദദ്യുമ്ന
33	5	ഗോഗ്രണം	ഗോഗ്രഹണം
37	3	രദ്രാപദി	ദ്രൌപദി
39	11	ദൃതാബ്ധി	ദൃതാബ്ധി
41	19	തീത്ഥം	തീത്ഥങ്ങം
49	5	അഭിമൃ	അഭിമന്യു
52	8	നിയന	നിധന
52	19	ണ്ഡവന്മാരൊ	ണ്ഡവരൊ

പേജ്	വരി	തെറ്റ്	ശരി
53	27	കൊട്ടത്ത	കെട്ടത്ത
59	22	ഇയ്യാഖ്യാംന	ഇയ്യാഖ്യാന
84	20	രാജഭ്ഭവൽ	രാജഭവൽ
89	6	ണിവൻ	ണിവം
90	6	ലോഭമ്മല	ലോഭമ്മൂല
92	8	ചോദിയ്ക്കൽ	ചോദിയ്ക്കേ
93	27	ഭക്തനാം	ഭക്ഷ്യനാം
94	22	നന്ദൻ	നന്ദനൻ
96	24	മറ്റുമുള്ള	മറ്റുള്ള
97	20	മായ്ക്കൊല്ല	മാഴ്ക്കൊല്ല
101	2	യായിതിങ്ങിനെ	യായിന്നിതിങ്ങിനെ
117	24	കടിച്ചുതേ	കുടിച്ചുതേ
121	25	ജഡിപ്പിച്ചും	ജനിപ്പിച്ചും
122	16	യ്ക്കന്തമാം	യ്ക്കനന്തമാം
130	18	കാറിപ്പിടി	കാറിപ്പടി
131	10	ചൊന്നപ്പൊഴീ	ചെന്നപ്പൊഴീ
132	11	ടോതിയ ദുഃഖം	ടോതിയാദുഃഖം
134	5	ദുശം	ഭൂശം
140	5	അചിന്ത്യഭാന	അചിന്ത്യമന
140	17	കാലും	കാളും
141	19	ദ്രുസഞ്ചയം	ദ്രുമസഞ്ചയം
143	2	നിന്നാമരപ്രഭ	നിന്നാനമരപ്രഭ
147	6	സാകിസേന	നാകിസേന
148	2	ഗന്ധവ്വൻ	ഗന്ധർവ്വർ
160	25	പുത്രൻ	പത്രൻ
161	12	ശമിച്ചിടും	ശപിച്ചിടും

പേജ്	വരി	തെറ്റ്	ശരി
164	17	ചൊന്നാൽ	ചൊന്നാൻ
164	23	പതസ്ഥൻ	തപസ്ഥൻ
165	19	ചൊല്ലിനാനുടെ	ചൊല്ലിനാനുടനെ
170	15	സഹസം	സാഹസം
174	7	യോശീന്ദ്രൻ	യോഗീന്ദ്രൻ
179	13	മഹാപാപത്തിൽ	മഹാപത്തിൽ
181	1	കുത്തുന്നിതനോ	കുത്തുന്നിതവനൊ
185	15	പ്രബോധം	പ്രബോധനം
189	22	ശൌനൻ	ശൌനകൻ
190	10	മന്ത്രീന്ദ്രൻ	മന്ത്രീന്ദ്രർ
190	24	ചെയ്താരാജ	ചെയ്താരാരാജ
200	19	യുപതപിക്സ	യുപർതപിക്സ
207	20	പ്രഭാവ	പ്രഭാവൻ
209	12	ചൊന്നിതഗ്നിയും	ചൊല്ലുന്നിതഗ്നിയും
210	17	ന്നാമമുഖം	ന്നാമഖം
212	3	വേദഞ്ജരചൻ	വേദഞ്ജരരചൻ
218	18	അടഞ്ഞു	അണഞ്ഞു
219	7	ശുകി	ശുചി
230	24	ദിവ്യമായ്	ദിവ്യമായി
233	15	പൂങ്കുലകർ	പൂങ്കുലകലർ
234	4	പുരത്തിങ്കലണക്ക	പുരത്തിലണക്ക
234	5	നിന്നതു	നിന്നുതു
235	16	നേനോക്കു	നോക്കു
239	18	ശ്രുതസേനർ	ശ്രുതസേനൻ
242	16	തെരുത്തു	ചെരുത്തു
242	19	രോരോരുപ	രോരോരോരുപ

പേജ്	വരി	തെറ്റ്	ശരി
245	25	പുത്രന്മാരാ	പുത്രരാ
247	25	പെരുക്കത്താ	പെരുക്കത്താല
250	25	രതയ്ക്കസ്സുഹത	രതയ്ക്കുഹസ്സുത
251	4	രവണ	ശരവണ
255	21	ളാജിധ	ളാഭിധ
255	26	നരനാക	നരനായക
257	17	സുവോത്തമ	സുവരോത്തമ
257	19	ശ്ലോഷികാഭിന	ശ്ലോഷികാഭിധ
258	9	വസുമിത്രാ	വസുമിത്രൻ
261	18	വിദുൻതാനെന്നവക	വിദുരൻതാനെന്നറിക
266	9	പട്ട	ചട്ട
267	21	വേദദൈത്യ	ദേവദൈത്യ
274	23	വക്ഷി	പക്ഷി
279	22	നാൻ	നാം
282	10	സുചി	ശുചി
286	18	ആദരിക്കത്തവളി	ആദരിക്കത്തക്കവളി
287	27	രതിസഷേ	രതിസന്തോഷ
288	12	കമൻ	മകൻ
292	23	നാരേന്ദ്ര	നരേന്ദ്ര
300	23	നശനസ്സ	നശനസ്സങ്ങു
300	27	പാട്ടം	പാടം
301	7	മേക്കുമ്പേ	മേക്കുമ്പോ
302	6	ദേനയാനി	ദേവയാനി
306	12	പാഞ്ഞൊരു	പാർത്തൊരു
311	22	മകമളാം	മകളാം
312	16	ജയിച്ചവൻ	യജിച്ചവൻ

പേജ്	വരി	തെറ്റ്	ശരി
325	19	ഭവാൻ	ഭഗവാൻ
325	22	ലിരിക്കുകിൽ	ലിരക്കുകിൽ
341	16	ദ്ധൂമേക്ഷണം	ധൂമേക്ഷണം
353	14	ദ്ദ്യാവിലേക്കുന	ദ്ദ്യാവിലേക്കുനീ
355	8	പോരാടിതാ	പേരോടിതാ
358	6	വന്നപ്ര	ഹ്ന്നപ്ര
358	8	ജവന	ജഹ്ന
361	13	യദ്ദ്വസുവെന്ന	യദ്ദ്വസുവതെന്ന
368	3	മുതയ്ക്കേ	മുതല്ക്കേ
368	27	ചെത്ത	ചെയ്ത
372	6	ന്തുണീട്ടാ	ന്തുണീടാ
374	16	വാണവം	വാണവൻ
375	15	ഗന്ധപ്പി	ഗന്ധപ്പ
377	8	മൂഴിയിൻ	മൂഴിയിൽ
380	4	ജനിച്ചീട്ടസംശയം	ജനിച്ചീട്ടമസംശയം
381	8	ദേവവൃത	ദേവവ്രത
382	19	നിർഭൻ	നിഭൻ
383	7	പാത്ഥിവാ	പാത്ഥിവം
383	16	ഞ്ഞെകത്തടഞ്ഞു	ഞ്ഞകെത്തടഞ്ഞു
385	21	തീച്ചപ്പെട്ടത്തുവാൻ	തീർച്ചപ്പെട്ടത്തുവൻ
387	19	ബീജാധനം	ബീജാധാനം
390	1	ധീമനാം	ധീമാനാം
392	18	സ്സ്തർ	സ്സ്മൃതർ
393	26	പയ്ക്കായ്	പൈയ്ക്കായ്
394	2	ന്തപൻ	ന്തപർ
394	25	പുക്കാപ്പാത്ഥിവൻ	പുക്കാനാപ്പാത്ഥിവൻ

പേജ്	വരി	തെറ്റ്	ശരി
396	21	കൌരവേന്ദ്രൻ	കൌരവേന്ദ്രൻ
399	12	യുണ്ടായ	യുണ്ടായാ
400	1	താമദരിക്ഷി	താമദീരാക്ഷി
415	4	സുതൽ	സുതൻ
418	11	കുണ്ഡാലാലം	കുണ്ഡലാലം
425	25	മതിയായ്യാര	മതിയായ്യരാ
428	3	ചെല്ലി	ചൊല്ലി
429	25	മക്കളെ	മകളെ
430	22	സുലോമൻ	സുലോചനൻ
431	1	ഭൂവ്വിമോചൻ	ഭൂവ്വിമോചനൻ
432	13	മിധുനധർമ്മം	മിഥുനധർമ്മം
433	18	മൈധുനം	മൈഥുനം
436	23	വരോടേതു	വരോടോതു
437	19	വിധിക്രകം	വിധിക്രമം
438	15	മെത്തിനാർ	മെത്തിനാൻ
440	2	സൗഗ്ഗത്തിലെ	സ്വഗ്ഗത്തിലെ
440	11	പിതൃക്കളിനസ്സുത	പിതൃക്കളിൽസ്സുത
441	13	വിട്ടൻ	വിട്ടവൻ
441	18	ദ്വേവരവൻ	ദ്വേവരവർതൻ
442	1	ബ്രഹ്മഷ്ഠീന്ദ്രനിൻ	ബ്രഹ്മഷ്ഠീന്ദ്രനിൽ
443	8	സപ്പവണ്ണങ്ങളും	സപ്പവർണ്ണങ്ങളും
444	10	പൂപ്പദേഹ	പൂപ്പദേഹ
445	27	ഹൃഷിപുത്രൻ	ഋഷിപുത്രൻ
447	9	ദ്വജ	ദ്വിജ
447	25	മതിനുകാല	മതിൻകാല
449	9	പണ്ഡു	പാണ്ഡു

പേജ്	വരി	തെറ്റ്	ശരി
453	24	തബ്ധ്നി	തഹിർബുദ്ധ്നി
454	11	പ്രീയിയു	പ്രീതിയു
455	5	സപന്തീ	സപതീ
458	5	കാമത്മ	കാമാത്മ
458	15	ചെന്നതു	ചൊന്നതു
461	22	രുളീടിനാർ	രുളീടിനാൻ
462	10	സദവിർത്തി	സദവൃത്തി
463	5	പ്രശസ്യനാം	പ്രശംസ്യനാം
463	15	പല്ലൊക്കൊ	പല്ലക്കൊ
464	4	കരഞ്ഞോര	കരഞ്ഞാരാ
466	22	തച	തല
467	15	വൃകോദൻ	വൃകോദരൻ
468	3	ചൊന്നാ	ചെന്നാ
468	26	പോലുമുള്ളവൻ	പോലുള്ളമുള്ളവൻ
468	27	കണക്കും	കണക്കുമേ
472	11	ചിന്താന്ധനായ്	ചിന്താന്ധയായ്
473	21	തീക്ഷം	തീക്ഷ്ണം
475	10	വെച്ചോം	വെച്ചൊരാം
475	15	മിഥനത്തെ	മിഥുനത്തെ
477	5	കുശല	കലശ
477	10	ഭരദ്വാജ	ഭാരദ്വാജ
479	2	വിലവേററ	വിവിധാമൂല്യ
479	17	കൊണ്ടാടം	കൊണ്ടാടി
480	12	ചൊല്ലി	ചൊല്ലു
483	5	പ്രയംകരൻ	പ്രിയംകരൻ
484	19	ചൊന്നേൽ	ചൊന്നോൻ
492	17	മരണത്തെ	മരത്തെ
494	21	ളറവടിക്കൊ	ളറവടക്കൊ
498	19	ലിറങ്ങിനാൻ	ലിറങ്ങിയോൻ
503	26	തായതോ	തായഹോ

പേജ്	വരി	തെറ്റ്	ശരി
505	25	യഞ്ജ	യജ്ഞ
506	3	ഭ്രതാക്ക	ഭ്രാതാക്ക
507	13	പടിഞ്ഞുതേ	പിടഞ്ഞുതേ
512	8	ഖഡ്ഗൻം	ഖഡ്ഗയുദ്ധം
514	6	ശുദ്ധംമൃഗ	ശുദ്ധമൃഗം
521	3	വിട്ടമാർകൊടി	വിട്ടമക്കൊടി
521	9	മൂനപ്പ	മൂതപ്പ
522	18	പുകഴ്ന്നാർ	പുകഴ്ന്നാർ
523	13	ക്രമത്തിലാ	ക്രമത്തിലാം
524	9	കുറിക്കും	കൊതിക്കും
525	5	കെന്തേയ	കൌന്തേയ
525	15	മാററാർക	മറേറാർക്ക
527	9	വണ്ണ	വണ്ണം
528	15	ദർഹിച്ചിട്ട്	ദഹിച്ചിട്ട്
530	22	ക്കീടിൽ	ക്കീഴിൽ
531	18	ചൊന്നെ	ചെന്നെ
532	26	പോരുസൊര	പോരുന്നൊരാ
532	28	ദുഷ്ടൻ	ദുഷ്ട
533	22	വഴിയറിഞ്ഞിടാം	വഴിയറിഞ്ഞിടാൻ
534	3	നൊരുവൻ	നേകൻ
535	5	ടുത്തുതെ	ടുത്തിതെ
535	18	വിദുരമാത്യ	വിദുരാമാത്യ
537	9	ഭ്രാക്കാക്ക	ഭ്രാതാക്ക
537	22	കൊണ്ടോതി	കണ്ടോതി
539	2	ക്രോധിച്ച	ക്രോശിച്ച
539	5	നർമ്മം	ധർമ്മം
539	8	താണ്ട	പാണ്ഡു
545	14	ചൊന്നാരാ	ചൊന്നോരാ
546	2	കൊണ്ടേവം	കണ്ടേവം
548	7	രാക്ഷസൻ	രാക്ഷസി

പേജ്	വരി	തെറ്റ്	ശരി
548	13	കഴൽ	കഴൽ
550	12	നാനൻ	നാനവൻ
552	8	വസധാധര	വസുധാധര
553	20	ത്തരസചികം	ത്തപസചികം
554	9	ത്തിട്ടം	ത്തിട്ടം
555	28	സരത്തിലും	സരിത്തിലും
557	18	എതിരേറെറാരു	എതിരറെറാരു
560	18	ത്തതിനി	ത്തതിന്നിനി
560	22	ചെയ്യാതി	ചെയ്യാലതി
562	2	അഛനമ്മകം	അച്ഛനമ്മക്കം
562	13	മനകിൽ	മകനിൽ
564	2	ശൂദ്രരൊത്തു	ശൂദ്രരരോത്തു
564	9	ഞാനും	അങ്ങു
566	18	മക്കളോ	മകളൊ
566	26	ഞങ്ങളം	നിങ്ങളം
568	22	നേട്ടമീ	നേട്ടമീ
569	10	തേതു	തേതും
572	25	ജ്ജനിമേ	ജ്ജനിക്കുമേ
572	27	ഞാനിന്നേം	ഞാനിന്നേവം
578	11	ദ്രോണനാ	ദ്രോണനാകും
580	14	സിദ്ധചിജേന്ദ്രരെ	സിദ്ധിദ്ധചിജേന്ദ്രരെ
581	24	ഓർത്തും	ഓത്തും
582	7	വെന്നിതി	വെന്നിതാ
583	26	ഉട്ടത്തനർഖ	തുട്ടത്തനഖ
584	12	ത്തുഷ്ടരായി	ത്തുഷ്ടരായിട്ട
589	28	കേട്ടം	കെട്ടം
595	23	കങ്കകരം	കങ്കരം
597	16	കടിച്ചുഴലു	കടിച്ചൂഴലു
599	9	ചെണ	ചെന്ന
600	19	യുത്തമം	യുത്തരം

പേജ്	വരി	തെറ്റ്	ശരി
600	21	മുത്തരം	മുത്തമം
600	22	നവ്യാംഗി	നവദ്യാംഗി
600	25	രവിവിട്ടിട്ടു	രവിയെവിട്ടു
601	13	ക്രീസിച്ചാ	ക്രീഡിച്ചാ
601	24	പുറന്നാട്ടിലും	പുറനാട്ടിലും
601	25	ദാരഗ്രഹം	ദാരങ്ങളെ
604	16	വസിന്റെറ	വസിഷ്ഠന്റെറ
606	24	പൽഹലരെ	പൽഹലവരെ
609	16	ബാധയർന്ന	ബാധയാർന്ന
619	22	പിതൃക്കളെ	ഭൂഭൃക്കളെ
619	22	കൊൽവോതുണ്ടാം	കൊല്ലുവെയാ
626	4	നവനാഗ	നവനാൽ
626	17	ജാതി	ജാദി
638	11	പൊരുതും	പെരുതും
639	12	ട്ടവശം	ട്ടധികം
641	28	നിപ്പോർ	നിപ്പോൻ
645	18	പ്പോർകേട്ട	പ്പേർകേട്ട
646	14	യെല്ലാരുവം	യെല്ലാവരും
649	15	നന്ദായ്യരും	നന്നായ്യരും
651	12	മട്ടതേദാ	മട്ടംതദാ
657	8	യെററ	യൊററ
658	1	പഞ്ചാ	പാഞ്ചാ
659	4	സല്ക്കരം	സല്ക്കാരം
668	7	തിനാൻവിടുമോ	തിനാൽപെടുമോ
668	14	മന്നമേ	മുന്നമേ
679	12	വിശ്രു	ശ്രുശ്രു
680	3	ക്ഷൌമമാസിനി	ക്ഷൌമവാസിനി
681	28	പാണ്ഡവോദ്ധരണ	പാണ്ഡവധ്വംസന

പേജ്	വരി	തെറ്റ്	ശരി
685	25	തുള്ളിച്ചു	തുള്ളിച്ചു
686	14	രെക്കെന്നതാം	രെക്കൊന്നതാ
686	25	കിലാരവാം	കിലാരാവം
690	20	പാഞ്ചാലദ്ദത	പാഞ്ചാലാദ്ദത
693	16	തൊത്തീല	നൊത്തീല
695	21	പ്രാപിതാ	പ്രപിതാ
696	4	ജഗത്തിനും	ജനത്തിനും
698	15	ച്ചിതാനവൻ	ച്ചിതായവൻ
709	15	വരരാ	വരാരാ
713	10	ഹവ്യകത്താൽ	ഹവ്യകർമ്മത്താൽ
714	24	ദേന്മാരു	ദ്ദേവന്മാരു
716	23	വർണ്ണ	വണ്ണ
718	19	ദാനവഗ്ഗവും	ദാനവവഗ്ഗവും
718	20	നഗ്നരായ്	മഗ്നരായ്
719	5	പ്പിടാച്ചടി	ച്ചിടാപ്പടി
720	14	വ്യാഹ്രത്തിൽ	വ്യാഹ്രത്തിൻ
727	14	പാണ്ഡൻ	പാണ്ഡവൻ
728	2	പാണ്ഡവന്മാർ	മുനീന്ദ്രന്മാർ
729	4	യൊററയ്ക്കൊത്തു	യൊററയ്ക്കൊത്തു
733	12	നജ്ജയ്യൻ	നജ്ജുനൻ
744	17	വേളിയെന്തം	വേളിയെന്നും
744	28	നടന്നിരിത്തു	നടന്നിത്തു
748	21	കിരീടി	കിരീട
751	27	മാരഥൻ	മഹാരഥൻ
752	16	കാമമായ്	കാമയായ്
755	21	പൂകിനാൻ	പോയിതേ

പേജ്	വരി	തെറ്റ്	ശരി
758	15	ങ്ങാത്തവ	ങ്ങാത്താവ
760	18	ചൊന്നാർ	ചൊന്നാൻ
761	15	യശോചിനി	യശസ്വിനി
762	19	മാന്യയാകുമ	മാന്യയാമ
763	11	ഭ്വജ	ദ്ധ്വജ
763	15	നഖൊഴെ	നപ്പൊഴെ
763	26	മാത്രരേവം	ഗാത്രരേവം
764	21	വാർത്തക	വർത്തക
765	4	പോലുമേ	പോലെയും
765	17	ഭയാകും	ഭദ്രയാകും
772	21	ദാശഹന	ദാശാർഹ
773	4	വീര	ചീര
773	22	ശകുതൻ	ശക്രൻ
776	11	ഭവാൻ	ഭവൻ
780	16	ശ്രമിയ്ക്കുവേ	ശ്രമിയ്ക്കുവേൻ
782	18	തീർത്താരാ	തീർത്തോരാ
784	15	രെരിഞ്ഞാടി	രെരിഞ്ഞോടി
787	27	നമ്മുടെ	തന്നുടെ
790	25	രോരഗൊഷ്ഠം	രോരഗൊഷ്ഠം
792	17	ഭുജംങ്ങാം	ഭുജംഗങ്ങാം
793	4	കാത്താനെത്തും	കത്താനെത്തും
801	20	ഭ്രമിയ്ക്കും	ഭ്രയ്ക്കും
802	8	വെട്ടി	വെടി
804	10	മായ്ക്കിലും	മാഴ്ക്കിലും

വിജയ പ്രിന്റിങ്ങ് & പബ്ലിഷിങ്ങ് ഹൌസ്,
ഇരിങ്ങാലക്കുട

വിഷയാനുക്രമണിക

അദ്ധ്യായം	വിഷയം	പേജ്
1	അനുക്രമണിക	1
2	പർവ്വസംഗ്രഹം	28
3	പൌഷ്യം	61
4	കഥാപ്രവേശം	85
5	പുലോമാഗ്നിസംവാദം	87
6	അഗ്നിശാപം	90
7	അഗ്നിശാപമോചനം	92
8	പ്രമദ്വരാസപ്തദർശം	94
9	പ്രമദ്വരാജീവനം	97
10	രുരുഡുണ്ഡുഭസംവാദം	99
11	ഡുണ്ഡുഭശാപമോക്ഷം	100
12	സർപ്പസത്രപ്രസ്താവന	102
13	ജരത്കാരുചരിതസംവാദം	103
14	വാസുകിസഹസ്വരണം	106
15	മാതൃശാപപ്രസ്താവം	107
16	സർപ്പോത്പത്തി	108
17	അമൃതമഥനം	110
18	അമൃതമഥനം	111
19	അമൃതമഥനാവസാനം	115
20	സൌപർണ്ണം	119
21	സൌപർണ്ണം	121
22	സൌപർണ്ണം	122
23	സൌപർണ്ണം	123
24	സൌപർണ്ണം	126
25	സൌപർണ്ണം	128
26	സൌപർണ്ണം	130
27	സൌപർണ്ണം	131
28	സൌപർണ്ണം	132
29	സൌപർണ്ണം	135
30	സൌപർണ്ണം	139

അദ്ധ്യായം	വിഷയം	പേജ്
31	സൌപർണ്ണം	143
32	സൌപർണ്ണം	146
33	സൌപർണ്ണം	148
34	സൌപർണ്ണം	151
35	സർപ്പനാമകഥനം	153
36	ശേഷവൃത്താന്തകഥനം	155
37	വാസുക്യാദിമന്ത്രണം	158
38	ഏലാപുത്രവാക്യം	160
39	ജരൽകാർവനേഷണം	162
40	പാരീക്ഷിതോപാഖ്യാനം	164
41	പാരീക്ഷിൽശാപം	167
42	കശ്യപാഗമനം	170
43	തക്ഷകദംശം	173
44	ജനമേജയരാജ്യാഭിഷേകം	177
45	ജരൽക്കാരുപിതൃദർശനം	178
46	വാസുകിജരൽക്കാരുസമാഗമം	181
47	ജരൽക്കാരുനിഗ്രഹം	184
48	ആസ്തീകോൽപത്തി	187
49	പാരീക്ഷിതീയം	189
50	പാരീക്ഷിൽ മന്ത്രിസംവാദം	192
51	സർപ്പസത്രപ്രാരംഭം	197
52	സർപ്പസത്രാരംഭം	199
53	വാസുകിവാക്യം	200
54	ആസ്തീകാഗമം	202
55	ആസ്തീകകൃതരാജസ്തുതി	205
56	ആസ്തികവരപ്രദാനം	208
57	സർപ്പനാമകഥനം	212
58	സർപ്പസത്രം	214

അംശാവതരണപർവ്വം

59	അംശാവതരണകഥാനുബന്ധം	217
60	അംശാവതരണകഥാനുബന്ധം	218
61	ഭാരതസൂത്രം	221

അദ്ധ്യായം	വിഷയം	പേജ്
62	ഭാരതപ്രശംസ	225
63	വ്യാസോല്പത്തി	229
64	അംശാവതരണം	240

സംഭവപർവ്വം

65	ആദിത്യാദിവംശകഥനം	244
66	സംഭവപർവ്വം	249
67	അംശാവതരണസമാപ്തി	255
68	ശാകുന്തളോപാഖ്യാനം	267
69	ശാകുന്തളോപാഖ്യാനം	269
70	ശാകുന്തളോപാഖ്യാനം	271
71	ശാകുന്തളോപാഖ്യാനം	275
72	ശാകുന്തളോപാഖ്യാനം	279
73	ശാകുന്തളോപാഖ്യാനം	280
74	ശാകുന്തളോപാഖ്യാനം	283
75	യയാത്യുപാഖ്യാനം	294
76	യയാത്യുപാഖ്യാനം	299
77	യയാത്യുപാഖ്യാനം	306
78	യയാത്യുപാഖ്യാനം	308
79	യയാത്യുപാഖ്യാനം	312
80	യയാത്യുപാഖ്യാനം	313
81	യയാത്യുപാഖ്യാനം	316
82	യയാത്യുപാഖ്യാനം	320
83	യയാത്യുപാഖ്യാനം	322
84	യയാത്യുപാഖ്യാനം	326
85	പൂർവ്വയയാതിസമാപ്തി	330
86	ഉത്തരയയാതി	333
87	ഉത്തരയയാതി	334
88	ഉത്തരയയാതി	336
89	ഉത്തരയയാതി	338
90	ഉത്തരയയാതി	341
91	ഉത്തരയയാതി	346
92	ഉത്തരയയാതി	348

അദ്ധ്യായം	വിഷയം	പേജ്
93	ഉത്തരയായാംതാവസാനം	351
94	പൂരുവംശാനുകീർത്തനം	355
95	പൂരുവംശാനുകീർത്തനം	360
96	മഹാഭിഷോപാഖ്യാനം	371
97	ശാന്തനൂപാഖ്യാനം	373
98	ഭീഷ്മോൽപ്പത്തി	375
99	ആപവോപാഖ്യാനം	377
100	സത്യവതീലാഭോപാഖ്യാനം	381
101	ചിത്രാംഗദോപാഖ്യാനം	389
102	വിചിത്രവീര്യ്യനിര്യ്യാണം	390
103	ഭീഷ്മസത്യവതീസംവാദം	396
104	ഭീഷ്മസത്യവതീസംവാദം	398
105	സത്യവത്യുപദേശം	403
106	വിചിത്രവീര്യ്യസുതോൽപ്പത്തി	407
107	അണീമാണ്ഡവ്യോപാഖ്യാനം	410
108	അണീമാണ്ഡവ്യോപാഖ്യാനം	411
109	പാണ്ഡുരാജ്യാഭിഷേകം	413
110	ധൃതരാഷ്ട്രവിവാഹം	415
111	കണ്ണസംഭവം	416
112	കുന്തീവിവാഹം	419
113	പാണ്ഡുദിഗ്വിജയം	420
114	വിദുരപരിണയം	424
115	ഗാന്ധാരീപുത്രോൽപ്പത്തി	425
116	ദുശ്ശലോൽപത്തി	428
117	ധൃതരാഷ്ട്രപുത്രനാമകഥനം	430
118	മൃഗശാപം	432
119	പാണ്ഡുചരിതം	434
120	പാണ്ഡുപൃഥാസംവാദം	438
121	വൃഷ്ടിതാശ്വോപാഖ്യാനം	442
122	കുന്തീപുത്രോല്പത്ത്യനുജ്ഞ	445
123	പാണ്ഡവോല്പത്തി	448
124	പാണ്ഡവോല്പത്തി	454

അദ്ധ്യായം	വിഷയം	പേജ്
125	പാണ്ഡുചരമം	457
126	ഋഷിസംവാദം	460
127	പാണ്ഡുസംസ്കാരം	462
128	ഭീമസേനരസപാനം	465
129	ഭീമപ്രത്യാഗമനം	470
130	ദ്രോണന്ന് ഭാർഗ്ഗവനിൽനിന്നസ്ത്രലാഭം	474
131	ഭീഷ്മദ്രോണസമാഗമം	479
132	ദ്രോണശിഷ്യസംവാദം	486
133	ദ്രോണഗ്രാഹമോക്ഷണം	492
134	അഭ്യാസക്കാഴ്ച	494
135	അസ്ത്രദർശനം (അഭ്യാസക്കാഴ്ച)	496
136	കർണ്ണാഭിഷേകം	499
137	അസ്ത്രദർശനം	503
138	ദ്രുപദശാസനം	505
139	ധൃതരാഷ്ട്രചിന്ത	511
140	കണികവാക്യം	513

ജതുഗൃഹപർവ്വം

141	ദുര്യോധനേഷ്ടി	520
142	ദുര്യോധനപരാമർശം	523
143	വാരണാവതയാത്ര	525
144	പുരോചനോപദേശം	527
145	വാരണാവതഗമനം	528
146	ഭീമസേനയുധിഷ്ഠിരസംവാദം	531
147	ജതുഗൃഹവാസം	534
148	ജതുഗൃഹദാഹം	535
149	ഗംഗോത്തരണം	537
150	വനപ്രവേശം	538
151	ഭീമജലാഹരണം	540

ഹിഡിംബവധപർവ്വം

152	ഹിഡിംബിസംവാദം	544
153	ഹിഡിംബയുദ്ധം	547
154	ഹിഡിംബവധം	551

അദ്ധ്യായം	വിഷയം	പേജ്
155	ഘടോല്ക്കചോൽപത്തി	554
156	ഏകചക്രാപ്രവേശം വ്യാസദർശനം	557

ബകവധപർവ്വം

157	ബ്രാഹ്മണചിന്ത	559
158	ബ്രാഹ്മണീവാക്യം	562
159	ബ്രാഹ്മണകന്യാപുത്രവാക്യം	565
160	കുന്തീപ്രശ്നം	567
161	ഭീമബകവധാംഗീകാരം	569
192	കുന്തിയുധിഷ്ഠിരസംവാദം	570
163	ബകഭീമസേനയുദ്ധം	573
164	ബകവധം	575

ചൈത്രരഥപർവ്വം

165	ദ്രൌപദീസംഭവം	576
166	ദ്രൌപദീസംഭവം	578
167	ദ്രൌപദീസംഭവം	580
168	പാഞ്ചാലദേശയാത്ര	584
169	ദ്രൌപദീജന്മാന്തരകഥനം	585
170	ഗന്ധർവ്വപരാഭവം	587
171	തപത്യുപാഖ്യാനം	593
172	തപത്യുപാഖ്യാനം	596
173	തപത്യുപാഖ്യാനസമാപ്തി	598
174	പുരോഹിതകരണകഥനം	602
175	വാസിഷ്ഠം വിശ്വാമിത്രപരാഭവം	603
176	വാസിഷ്ഠശോകം	607
177	വാസിഷ്ഠം സൌദാസസുതോല്പത്തി	611
178	വാസിഷ്ഠം ഔർവ്വോപാഖ്യാനം	615
179	ഔർവ്വവാരണം	617
180	ഔർവ്വോപാഖ്യാനം	619
181	ഔർവ്വോപാഖ്യാനം	621
182	വസിഷ്ഠോപാഖ്യാനം	623
183	ധൌമ്യപുരോഹിതവരണം	625

സ്വയംവരപർവ്വം

184	പാണ്ഡവാഗമനം	626

അദ്ധ്യായം	വിവയം	പേജ്
185	ധൃഷ്ടദ്യുമ്നവാക്യം	628
186	രാജനാമകീർത്തനം	631
187	രാജപരാങ്മുഖീഭവനം	633
188	ലക്ഷ്യച്ഛേദനം	637
189	കൃഷ്ണവാക്യം	640
190	പഃണ്ഡവപ്രത്യാഗമനം	642
191	രാമകൃഷ്ണാഗമനം	646
192	ധൃഷ്ടദ്യുമ്നപ്രത്യാഗമനം	649

വൈവാഹികപർവ്വം

193	പുരോഹിതയുധിഷ്ഠിരസംവാദം	652
194	യുധിഷ്ഠിരാധിപരീക്ഷ	656
195	വ്യാസാഗമനം	659
196	വ്യാസവാക്യം	661
197	മൌൽഗ്ഗല്യസംഭോഗം	664
198	നാളായണീചരിതം	666
199	പഞ്ചേന്ദ്രോപാഖ്യാനം	668
200	ദ്രൌപദീവിവാഹം	676
201	വൈവാഹികപർവ്വസമാപ്തി	679

വിദുരാഗമനരാജ്യലാഭപർവ്വം

202	വിദുരാഗമനരാജ്യലാഭപർവ്വം	680
203	വിദുരാഗമനരാജ്യലാഭപർവ്വം	684
204	വിദുരാഗമനരാജ്യലാഭപർവ്വം	689
205	വിദുരാഗമനരാജ്യലാഭപർവ്വം	691
206	വിദുരാഗമനരാജ്യലാഭപർവ്വം	693
207	ഭീഷ്മവാക്യം	695
208	ദ്രോണവാക്യം	697
209	വിദുരവാക്യം	699
210	വിദുരദ്രുപദസംവാദം	701
211	പുരീനിർമ്മാണം	703
212	യുധിഷ്ഠിരനാരദസംവാദം	707
213	സുന്ദോപസുന്ദോപാഖ്യാനം	709
214	സുന്ദോപസുന്ദോപാഖ്യാനം	712
215	തിലോത്തമാപ്രസ്ഥാനം	714
216	സുന്ദോപസുന്ദോപാഖ്യാനം	717

അദ്ധ്യായം	വിഷയം	പേജ്
	അർജ്ജുനവനവാസപർവ്വം	
217	അർജ്ജുനതീർത്ഥയാത്ര	719
218	ഉലൂപീസംഗമം	722
219	ചിത്രാംഗദാസംഗമം	725
220	തീർത്ഥഗ്രാഹവിമോചനം	727
221	അർജ്ജുനതീർത്ഥയാത്ര	729
222	അർജ്ജുനകൃഷ്ണസമാഗമം	732
	സുഭദ്രാഹരണപർവ്വം	
223	യുധിഷ്ഠിരാനുജ്ഞ	735
224	ചാതുർമ്മാസ്യസ്ഥാനവിനിർണ്ണയം	737
225	ദീപോത്സവം	740
226	സുഭദ്രാവിവാഹം	746
227	ദ്വാരകാനിർഗ്ഗമം	750
228	ബലദേവക്രോധം	753
	ഹരണാഹരണപർവ്വം	
229	ഹരണാഹരണ	757
230	ഹരണാഹരണ	760
231	സ്വീധനപ്രദാനം	763
232	പാണ്ഡവപുത്രോൽപത്തി	767
	ഖാണ്ഡവദാഹപർവ്വം	
233	ഖാണ്ഡവദർശനം	769
234	ബ്രാഹ്മണരൂപാനലാഗമനം	772
235	അഗ്നിപരാഭവം	773
236	അർജ്ജുനാഗ്നിസംവാദം	779
237	ഗാണ്ഡീവാദിദാനം	781
238	ഇന്ദ്രക്രോധം	784
239	കൃഷ്ണാർജ്ജുനയുദ്ധം	786
	മയദർശനപർവ്വം	
240	മയദാനവത്രാണം	790
241	ശാർങ്ഗകോപാഖ്യാനം	793
242	ജരിതാവിലാപം	796
243	ശാർങ്ഗകോപാഖ്യാനം	798
244	ശാർങ്ഗകോപാഖ്യാനം	800
245	ശാർങ്ഗകോപാഖ്യാനം	802
246	വരപ്രദാനം	805

ഭാഷാഭാരതം

വൃത്താനുവൃത്തവിവർത്തനം

സഭാപർവ്വം

രണ്ടാംവാള്യം

1952

വിവർത്തകൻ
കൊടുങ്ങല്ലൂർ കഞ്ഞുകുട്ടൻ തമ്പുരാൻ

പ്രസാധകൻ,

കെ. കുഞ്ഞുണ്ണിതമ്പാൻ

ബി. എ; എൽഎൽ. ബി.

അഡ്വൊക്കേറ്റ്

ഇരിങ്ങാലക്കുട.

ഈ പതിപ്പിന്റെ സർവ്വാവകാശങ്ങളും പ്രസാധകനുള്ളതാകുന്നു.

വിഷയാനുക്രമണിക.

അദ്ധ്യായം	വിഷയം	പേജ്
	സഭാക്രിയാപർവ്വം 1–11	
1	സഭാസ്ഥാനനിർണ്ണയം	1
2	ഭഗവദ്ധ്യാനം	3
3	സഭാനിർമ്മാണം	6
4	സഭാപ്രവേശം	8
	ലോകപാലസഭാഖ്യാനപർവ്വം 12–41	
5	രാജധർമ്മാനുശാസനം	12
6	സഭാജിജ്ഞാസ	22
7	ശക്രസഭാവർണ്ണനം	23
8	യമസഭാവർണ്ണനം	26
9	വരുണസഭാവർണ്ണനം	29
10	വൈശ്രവണസഭാവർണ്ണനം	31
11	ബ്രഹ്മസഭാവർണ്ണനം	34
12	ബ്രഹ്മസഭാവർണ്ണനം (തുടച്ച)	39
	രാജസൂയസമാരംഭപർവ്വം 42–62	
13	രാജസൂയസമാരംഭം	42
14	കൃഷ്ണവാക്യം	46
15	കൃഷ്ണവാക്യം (തുടർച്ച)	51
16	അർജ്ജുനവാക്യം	53
17	ജരാസന്ധോല്പത്തി	54
18	ജരാസന്ധോല്പത്തി (തുടർച്ച)	59
19	ജരാസന്ധപ്രശംസ	60
	ജരാസന്ധവധപർവ്വം 62–78	
20	കൃഷ്ണപാണ്ഡവമാഗധയാത്ര	62
21	കൃഷ്ണജരാസന്ധസംവാദം	64
22	ജരാസന്ധയുദ്ധോദ്യോഗം	69
23	ജരാസന്ധക്ലാന്തി	71
24	ജരാസന്ധവധം	74
	ദിഗ്ജയപർവ്വം 79–96	
25	ദിഗ്വിജയസംക്ഷേപകഥനം	79

അദ്ധ്യായം	വിഷയം	പേജ്
26	ഭഗദത്തജയം	80
27	നാനാദേശജയം	81
28	അർജ്ജുനോത്തരദിഗ്വിജയം	84
29	ഭീമദിഗ്വിജയം	85
30	ഭീമദിഗ്വിജയം (തുടർച്ച)	87
31	സഹദേവദക്ഷിണദിഗ്വിജയം	89
32	നകുലപ്രതീചീവിജയം	95
	രാജസൂയപർവ്വം 97–104	
33	രാജസൂയദീക്ഷ	97
34	നിമന്ത്രിതരാജാഗമനം	101
35	യജ്ഞകരണം	103
	അർഘ്യാഭിഹരണപർവ്വം 105–113	
36	കൃഷ്ണാർഘ്യദാനം	105
37	ശിശുപാലക്രോധം	107
38	ഭീഷ്മവാക്യം	109
39	അർഘ്യാഭിഹരണം	112
	ശിശുപാലവധപർവ്വം 114–130	
40	യുധിഷ്ഠിരാശ്വാസനം	114
41	ശിശുപാലവാക്യം	115
42	ഭീമക്രോധം	118
43	ശിശുപാലവൃത്താന്തകഥനം	120
44	ഭീഷ്മവാക്യം	122
45	ശിശുപാലവധം	125
	ദ്യൂതപർവ്വം 130–209	
46	യുധിഷ്ഠിരസമയം	130
47	ദുര്യോധനസന്താപം	133
48	ദുര്യോധനസന്താപം (തുടർച്ച)	136
49	ദുര്യോധനസന്താപം (തുടർച്ച)	138
50	ദുര്യോധനസന്താപം (തുടർച്ച)	143
51	ദുര്യോധനസന്താപം (തുടർച്ച)	146
52	ദുര്യോധനസന്താപം (തുടർച്ച)	148

അദ്ധ്യായം	വിഷയം	പേജ്
53	ദുര്യോധനസന്താപം (തുടർച്ച)	152
54	ദുര്യോധനസന്താപം (തുടർച്ച)	154
55	ദുര്യോധനസന്താപം (തുടർച്ച)	155
56	യുധിഷ്ഠിരാനയനം	157
57	യുധിഷ്ഠിരാനയനം (തുടർച്ച)	160
58	യുധിഷ്ഠിരസമാഗമനം	160
59	യുധിഷ്ഠിരശകുനിസംവാദം	164
60	ദ്യൂതാരംഭം	167
61	ദേവനം	167
62	വിദുരഹിതവാക്യം	170
63	വിദുരഹിതവാക്യം (തുടർച്ച)	172
64	വിദുരഹിതവാക്യം (തുടർച്ച)	174
65	ദ്രൗപദീപരാജയം	176
66	വിദുരവാക്യം	181
67	ദ്രൗപദീപ്രശ്നം	183
68	ദ്രൗപദീകഷ്ടണം	190
69	ഭീഷ്മവാക്യം	198
70	ഭീമവാക്യം	200
71	ദ്രൗപദീവരലാഭം	202
72	ഭീമക്രോധം	206
73	യുധിഷ്ഠിരഗമനം	208

അനുദ്യൂതപർവ്വം 210–232

74	യുധിഷ്ഠിരപ്രത്യാഗമനം	210
75	ഗാന്ധാരീവാക്യം	212
76	പുനർയുധിഷ്ഠിരപരാഭവം	213
77	പാണ്ഡവപ്രതിജ്ഞ	215
78	യുധിഷ്ഠിരവനപ്രസ്ഥാനം	220
79	കന്തീസംവാദം	222
80	വിദുരധൃതരാഷ്ട്രദ്രോണവാക്യം	225
81	ധൃതരാഷ്ട്രസഞ്ജയസംവാദം	229

ശുദ്ധിപത്രം

പേജ്	വരി	തെറ്റ്	ശരി
4	17	കർണ്ണ	കണ്ണ
4	27	കർണ്ണ	കണ്ണ
13	16	സമം	സമാം
19	21	മന്നവ	മന്ന
38	4	ജഗ	ജംഗ
40	7	നാധ്യ	ധാന്യ
69	13	ചെയ്യ	ചെയ്യുന്നു
79	25	യുർന്ന	യുപ
79	26	ച്ചെധി	ച്ചെളി
87	9	പർ	പാർ
94	20	ലിംരെ	ലിംഗരെ
106	22	ഗ്ലാഗ്ല	ഹ്യാഹ്
108	16	പണ്ഡു	പാണ്ഡു
118	15	ഭിഷ്മ	ഭീമ
156	11	കറി	കറി

ഭാഷാഭാരതം

സഭാപർവ്വം

ഹരിഃ ശ്രീഗണപതയേ നമഃ അവിഘ്നമസ്തു.

സഭാക്രിയാപർവ്വം

നാരായണനെയും സാക്ഷാൽ നരനാം നരനേയുമെ
സരസ്വതീദേവിയേയും നമിച്ചുജയമോതുക

1. സഭാസ്ഥാനനിർണ്ണയം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

വാസുദേവൻ കേട്ടിരിക്കെപ്പാർത്ഥനോടോതിനാൻ മയൻ
വീണ്ടുംവീണ്ടും പൂജചെയ്തു കൈകൂപ്പിക്കൊണ്ടു ഭംഗിയിൽ 1

മയൻ പറഞ്ഞു

ഇക്കൃഷ്ണകൃഷ്ണങ്കൽനിന്നും കത്തും വഹ്നിയിൽനിന്നുമെ
അങ്ങെന്നെക്കാത്തുകൊണ്ടതെയ! ചൊല്ലുചെയ്യേണ്ടതെന്തുഞാൻ

അർജ്ജുനൻ പറഞ്ഞു

അങ്ങെല്ലാം ചെയ്തു നന്നായിവരും പൊയ്ക്കാംക ദാനവ!
പ്രീതനാക ഭവാനെന്നിൽ പ്രീതരാം ഞങ്ങളും നിങ്കലും 3

മയൻ പറഞ്ഞു

ചേരും വിദോ! ഭവാനേവം പറഞ്ഞതു നരർഷഭ!
പ്രീതിപൂർവ്വം കുറഞ്ഞൊന്നു ചെയ്വാനിച്ഛിപ്പതുണ്ടു ഞാൻ 4
ദാനവന്മാർക്കുള്ള വിശ്വകർമ്മാവു കവിയാണു ഞാൻ
ആ ഞാനതിനുതക്കൊന്നു ചെയ്വാനിഛിച്ചു പാണ്ഡവ! 5

അർജ്ജുനൻ പറഞ്ഞു

പ്രാണകൃച്ഛ്രത്തിൽനിന്നിട്ടു രക്ഷിച്ചെന്നോർത്തിടുന്നുനീ
ആനിലക്കൊന്നുനിന്നാലേ ചെയ്യിക്കാവൊന്നതല്ലുമെ 6
ഭവാന്റെ മോഹം പഴുതെയാക്കാനും വയ്യ ദാനവ!
കൃഷ്ണന്നെന്തെങ്കിലുംചെയ്യൂ ചെയ്തതാമതിനിക്കുമെ 7
മയൻ ചോദ്യം തുടർന്നപ്പോൾ മാധവൻ ഭരതർഷഭ!
ഇവനോടെന്തു കല്പിപ്പതെന്നു ചിന്തിച്ചു തെല്ലിട 8
പിന്നെയൊന്നോർത്തുറച്ചിട്ടാ ലോകനാഥൻ പ്രജാപതി
സഭ തീർക്കേണമെന്നായി മയനോടോതി മാധവൻ 9
കെല്പിൽ പ്രിയംചെയ്യുവാൻ നീ ശില്പിവയ്യ! നിനയ്ക്കിലൊ
ധർമ്മരാജന്നതക്കൊന്നായങ്ങു ചിന്തിച്ചു ദാനവ! 10
മനുഷ്യലോകേ മറ്റാരുമീനിലയ്ക്കൊന്നുതീർക്കുവാൻ
നോക്കിയാൽപ്പറ്റിടാത്തോരു ശ്രുഭയാം സഭ തീർക്കെടോ 11
ദിവ്യമോരോ മനോധർമ്മമാസുരം പിന്നെ മാനുഷം
ഇവയൊക്കെക്കാണുമാറു സഭയുണ്ടാക്കെടോ മയ! 12

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ഇമ്മട്ടു ചൊല്ലിക്കേട്ടേറ്റു സമ്മതത്തോടുടൻ മയൻ
പാണ്ഡവന്നു വിമാനശ്രീപൂണ്ട സുസഭ തീർത്തുതേ 13
കൃഷ്ണനും ജിഷ്ണുവും പിന്നെയണ്ണനാം ധർമ്മപുത്രനെ
ഇതുണർത്തിച്ചു മയനെയഥ കാണിച്ചു സാദരം 14
യുധിഷ്ഠിരൻ സൽക്കരിച്ചു പൂജിച്ചു മയനെത്തദാ
ആദരിച്ചുതു കൈക്കൊണ്ടു മയനും ഭരതർഷഭ! 15
പൂർവ്വദേവചരിത്രത്തെപ്പാണ്ഡവന്മാരൊടന്നവൻ
ദൈത്യവീരൻ പറഞ്ഞാനങ്ങത്തവിൽഭരണീപതേ! 16
ഒട്ടേവമാശ്വസിച്ചിട്ടാ വിശ്വകർമ്മാവു പാർത്തുടൻ
പാണ്ഡവന്മാർക്കു തക്കോരു സഭ തീർപ്പാനൊരുങ്ങിനാൻ 17
പാണ്ഡവന്മാരുടെയുമാക്കണ്ണനേറെയും മതപ്പടി
പുണ്യമാം ദിവസത്തിങ്കൽപ്പുണ്യമംഗളധാരിയായ് 18

ഭ്രരിദ്വിജവരന്മാർക്കു പരമാന്നം കൊടുത്തവൻ
അവർക്കനേകം ധനവും ദാനം ചെയ്തിട്ടു വീയ്യുവാൻ 19
സർവ്വർത്തുഗുണമാണ്ടേറ്റം ദിവ്യമായതിഭംഗിയിൽ
പത്തുകിഷ്കുസഹസ്രം ചുറ്റളവിൽക്കുറ്റിനാട്ടിനാൻ 20

---

2. ഭഗവദ്ധ്യാനം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

പൂജ്യൻ പ്രീതിയൊടും പാർത്ഥർ പൂജിക്കുന്നതുമേറ്റഹോ
സുഖമായ് ഖാണ്ഡവപ്രസ്ഥത്തിങ്കൽപ്പാർത്ത ജനാർദ്ദനൻ 1
അർജ്ജുനനെക്കാണുവാൻപോവാനച്യുതൻതാനൊരുങ്ങിനാൻ
ധർമ്മജന്മാവിനോടോതി പൃഥയെ പൃഥുലോചനൻ 2
കണ്ടാപ്പിതൃഷ്വസാവിന്റെ കാൽക്കൽകമ്പിട്ടു കൃഷ്ണനാൻ
മൂർദ്ധാവിലവൾ ചുംബിച്ചു പേർത്തും പുല്കിയകേശവൻ 3
തന്റെ സോദരിയെച്ചെന്നുകണ്ടു കണ്ണൻപുകഴ്ന്നവൻ
അവളോടു ഹൃഷീകേശൻ പ്രീതിബാഷ്പസമന്വിതം 4
ശ്രേഷ്ഠമായിഷ്ടമായ്ത്ഥ്യമായിഭംഗ്യാ ചുരുക്കമായ്
പറഞ്ഞു ഭഗവാൻ ഭദ്ര സുഭദ്രയൊടു സാദരം 5
സ്വജനത്തോടരുപ്പാനായവൾ ചെന്നതു കേട്ടവൻ
സൽക്കാരവും വന്ദനവും സാദരം സ്വീകരിച്ചവൻ 6
അനുവാദംവാങ്ങിയേറ്റമഭിനന്ദിച്ച മാധവൻ
പാഞ്ചാലിയെച്ചെന്നുകണ്ടു ധൌമ്യനേയും ജനാർദ്ദനൻ 7
വന്ദിച്ച വിധിയാംവണ്ണം ധൌമ്യനെപ്പുരുഷോത്തമൻ
കൃഷ്ണയെസ്സാന്ത്വനംചെയ്തു കൃഷ്ണൻ യാത്രപറഞ്ഞുടൻ 8
ഭ്രാതാക്കളെച്ചെന്നുകണ്ടു പാർത്ഥനോടൊത്ത സത്തമൻ
ഉമ്പരോടുമ്പ്രകോൻ പോലെയയ്യർ സോദരരൊത്തവൻ 9
യാത്രയ്ക്കു വേണ്ടും കർമ്മങ്ങളത്രയും ഗരുഡധ്വജൻ
ചെയ്യാൻ കൂടിച്ച ശുചിയായലങ്കാരമണിഞ്ഞുടൻ 10

ദേവബ്രാഹ്മണപൂജാദിചെയ്തു യാദവപുംഗവൻ
പുഷ്പമന്ത്രനമസ്കാരചന്ദനാദികളാൽപ്പരം 11
സർവ്വകർമ്മങ്ങളുംചെയ്തു പുറപ്പെട്ടു ജഗൽപതി
പോന്നപ്പുറത്തുള്ള പടികടന്നു യദുനായകൻ 12
ദൃഷ്ടക്ഷതഫലത്തോടും സ്വസ്തിചൊല്ലിച്ചു വിപ്രരെ
വിത്തദാനങ്ങളും ചെയ്തു വലംവെച്ചിട്ടു കേശവൻ 13
ശംഖചക്രഗദാശാർങ്ഗാദ്യായുധങ്ങളിയന്നഹോ
ഗരുഡധ്വജമായീടും പൊന്മണിത്തേരിലേറിനാൻ 14
ശുഭമാം പക്ഷവും നാളുമപ്രകാരം മുഹൂർത്തവും
പാർത്തിറങ്ങീ പങ്കജാക്ഷൻ ശൈബ്യസുഗ്രീവവാഹനൻ 15
കൂടെക്കേറീ നന്ദിയോടുകൂടെഭ്രപൻ യുധിഷ്ഠിരൻ
തേർനടത്തും ദാരുകനാം സൂതനെ മാററിയങ്ങിനെ 16
കടിഞ്ഞാണതു താൻതന്നെപ്പിടിച്ചു ധർമ്മനന്ദനൻ
ഒപ്പം കേറീട്ടർജ്ജുനൻ പൊൻപിടിവെഞ്ചാമരം പരം 17
മഹത്തൊന്നും മഹാബാഹുവീശിക്കൊണ്ടാൻ പ്രദക്ഷിണം
അവ്വണ്ണമേ ഭീമനുമാ മാദ്രീപുത്രരുമൊപ്പമേ 18
സ്തുതിപാഠകപുരോഹിതയുതം കർണ്ണനെപ്പിന്തുടർന്നുതേ
ആ ഭ്രാതാക്കളൊടീവണ്ണമൊപ്പം ചേർന്നോരു കേശവൻ 19
ശിഷ്യരോടൊത്ത ഗുരുവിന്നുട്ടു ശോഭിച്ചിതേറ്റവും
പാർത്ഥനോടു ദുഃഖംപുലമ്പി യാത്രചൊല്ലീട്ട മാധവൻ 20
യുധിഷ്ഠിരനെയർച്ചിച്ചു ഭീമമാദ്രേയരേയുമേ
അവർ പുല്കിയമന്മാരങ്ങഭിവാദ്യം കഴിക്കവേ 21
രണ്ടുനാഴിക പോന്നോരുശേഷം ശത്രുഹരൻഹരി
തിരിച്ചുകൊള്ളുകെന്നായിധർമ്മജ്ഞവോടരചുടൻ 22
അഭിവാദ്യംചെയ്ത കാലുപിടിച്ചു ധർമ്മവിത്തമൻ
എഴുനേല്പിച്ചു ഹരിയെശ്ലീഷ്ടം ചുംബിച്ചു ധർമ്മജൻ 23
പാണ്ഡവൻ യാദവപതി കർണ്ണനോടു കനിഞ്ഞുടൻ
എന്നാൽപ്പൊയ്ക്കൊൾകെന്നുചൊല്ലിനന്ദിയോടുയുധിഷ്ഠിരൻ

അവരായ് വേണ്ടതിൻ വണ്ണമിണങ്ങി മധുസൂദനൻ
കൂട്ടത്തൊടൊത്തൊരുവിധം പിന്തിരിപ്പിച്ചു പാർത്ഥരെ 25
അമരാവതിയിന്ദ്രൻ പോലരം സപുരി പൂകിനാൻ
കണ്ണുതെറവംവരെക്കണ്ണാൽക്കണ്ണനെപ്പിന്തുടർന്നവർ 26
പിന്നെച്ചിത്തംകൊണ്ടു കൂടെച്ചെന്നു കണ്ണനിൽ നന്ദിയാൽ
പാർത്ഥരാക്കണ്ണനെപ്പാർത്തു തൃപ്തിതേടാതെ നില്പ്പുവെ 27
ലോചനാനന്ദദൻ കൃഷ്ണനായവർക്കുമറഞ്ഞുപോയ്
ഗോവിന്ദനിൽചിത്തമാണ്ടു കാമമൊക്കാത്തമട്ടവർ 28
തിരിച്ചുപോന്ന നഗരമെത്തിനാർ പുരുഷർഷഭർ
തേരോടിച്ചൂടനേ കൃഷ്ണൻ ദ്വാരകയ്ക്കുമടുത്തുതേ 29
സൈരം പിമ്പേ കൂടിയോരു വീരസാത്യകിയോടുമേ
ദാരുകാഖ്യൻ സൂതനോടും ചേരുമാദ്ദേവകീസുതൻ 30
താർക്ഷ്യനെപ്പോലെ വേഗത്തിൽ ദ്വാരകാപുരിപൂകിനാൻ

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

ഭ്രാതാക്കന്മാരുമൊന്നിച്ചു തിരിയെപ്പോന്ന ധർമ്മജൻ 31
സുഹൃൽപ്പരിവൃതൻ ഭൂപൻ സപുരത്തിൽക്കരേറിനാൻ
സുഹൃജ്ജനത്തെയും ഭ്രാതൃപുത്രരേയും പിരിച്ചവൻ 32
ദ്രൌപദീദേവിയോടൊത്തു നന്ദിച്ചു ധർമ്മനന്ദനൻ

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

പരം കേശവനും തന്റെ പുരംപുക്കു രസത്തൊടും 33
ഉഗ്രസേനൻതൊട്ട യദുമുഖ്യർ പൂജിപ്പതോടൻ
വൃദ്ധനാഹുകനങ്ങച്ഛനമ്മയെന്നിവരേയുമേ 34
ബലഭദ്രനെയും കുപ്പിനിന്നു കമലലോചനൻ
പ്രദ്യുമ്നസാംബനിശഠർ ചാരുദേഷ്ണഗദൻ പരം 35
അനിരുദ്ധൻ ഭാനുതൊട്ടുള്ളവരേപ്പുൽകിമാധവൻ
വൃദ്ധസമ്മതവുംവാങ്ങി രുഗ്മിണീഗൃഹമേറിനാൻ 36

3. സഭാനിർമ്മാണം.

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

ജയമേവം വിജയനാം പാർത്ഥനോടോതിനാൻ മയൻ
യാത്രചൊൽവേൻ ഭവാനോടുപേർത്തും ഞാനടനേ വരാം 1
കൈലാസത്തിൻവടക്കുള്ള മൈനാകാദ്രീസ്ഥലത്തിലായ്
പണ്ടു ദാനവർ യജ്ഞംചെയ്തന്നു ഞാൻ തീർത്തുവെച്ചതായ് 2
ചിത്രരത്നപദാർത്ഥങ്ങളുണ്ടു ബിന്ദുസരസ്സതിൽ
സത്യവാൻ വൃഷപർവ്വാവിൻ സഭയിൽപണ്ടുവെച്ചവ 3
അവയുംകൊണ്ടുവരുവനിരിപ്പുണ്ടെങ്കിൽ ഞാനടൻ
പിന്നെഞാൻ പാണ്ഡവസഭ പുകഴുംപടിയാക്കുവേൻ 4
ചിത്രാഢ്യാദംപെടും നാനാ ചിത്രരത്നങ്ങളം ചേർത്തുടൻ
ഉണ്ടു ബിന്ദുസരസ്സിങ്കലുക്കൻ ഗദകരുദ്ഭഹ! 5
രാജാവരിവധം ചെയ്തുവെച്ചതായോർമ്മയുണ്ടുമെ
കനത്തുറപ്പൊട്ടും ഭാരമേല്പതായ്പൊൻപതിച്ചതായ് 6
അരിഹിംസയ്ക്കായിരത്തിന്നതൊന്നുമതി കേവലം
അങ്ങയ്ക്കീഗ്ഗാണ്ഡിവംപോലെ ഭീമന്നാഗ്ഗദ ചേർച്ചയാം 7
വാരുണം ദേവദത്താഖ്യം മുഴങ്ങും ശംഖുമുണ്ടതിൽ
ഇതൊക്കയും കൊണ്ടുവന്നു തരുന്നുണ്ടു ഭവാനുഞാൻ 8
ഇത്ഥം പാർത്ഥനൊടോതീട്ടാത്മൈത്യനീശാനകോൺവഴി
കൈലാസത്തിൻ വടക്കുള്ള മൈനാകാദ്രിക്കു പോയിനാൻ
സുവർണ്ണശൃംഗങ്ങളെഴും മഹാമണിമയാചലം
രമ്യം ബിന്ദുസരസ്സിങ്കുണ്ടതിലല്ലോ ഭഗീരഥൻ 10
ഗംഗയേക്കാണുവാൻവേണ്ടിത്തപം ചെയ്തുമേറെനാൾ
സപ്തഭ്രതേശനായീടും ദേവസ്വാമിയുമങ്ങുതാൻ 11
മുഖ്യമാകും നൂറു യാഗംചെയ്തതും ഭരതോത്തമ!
അന്നുരത്നമയം യൂപം പൊന്മയം ചൈത്യമൊക്കയും 12
ഭംഗികൂണ്ടാക്കി ദൃഷ്ടാന്തത്തിന്നല്ലവകാം കേവലം
അങ്ങുയജ്ഞംചെയ്യ സിദ്ധിനേടീശക്രൻ ശചീപതി 13

ഭൂതേശ്വരൻ സർവ്വലോകം സൃഷ്ടിചെയ്യു സനാതനൻ
തിഗ്മതേജസ്സിങ്ങിരിപ്പു സർവ്വഭൂതനിഷേവ്യനായ് 14
നരനാരായണർ വിധിയമൻ സ്ഥാണുവുമഞ്ചുപേർ
ആയിരം യുഗമൊത്താലങ്ങത്രേ സത്രംനടക്കുവോർ 15
ബഹുവർഷം സത്രമാണ്ടതങ്ങത്രേ വാസുദേവനും
ധർമ്മസമ്പ്രതിപത്തിക്കായ് നന്മയിൽശ്രദ്ധവെച്ചഹൊ 16
പൊന്നണിഞ്ഞുള്ള യൂപങ്ങൾമിന്നും ചൈത്യങ്ങളെന്നിവ
അങ്ങല്ലോനല്കി ഗോവിന്ദനായിരം പതിനായിരം 17
അവിടെച്ചെന്നെടുത്താനഗ്ദയും ശംഖുമാമയൻ
സ്ഫടികം വൃഷപർവ്വാവിൻ സഭാദ്രവ്യസമൂഹവും 18
കിങ്കരന്മാരാശരരും സംഘമായ്കാത്തിരുന്നവ
അവയെല്ലാം ചെന്നെടുത്തു മയനാമാമഹാസുരൻ 19
അവയേക്കൊണ്ടു നിർമ്മിച്ചിതവൻ മണിസഭാസ്ഥലം
ദിവ്യമട്ടിൽ ത്രിലോകത്തിൽപ്പുകഴ്ംവണ്ണമത്ഭുതം 20
അത്ര പ്രധാനപ്പെട്ടോരാഗ്ദഭീമനു നല്കിനാൻ
ദേവദത്തം മുഖ്യമായ ശംഖർജ്ജുനനുമങ്ങിനെ 21
ആശ്ശംഖിന്റെ നിനാദത്താൽ വിശ്വമൊക്കെക്കുലുങ്ങുമെ
സ്വർണ്ണദ്രമങ്ങളുള്ളോരാസ്സഭയോ ഭരതർഷഭ! 22
പത്തുകിഷ്കുസഹസ്രം ചുറ്റളവിൽ തെളിവാണ്ടതെ
അഗ്നി സൂര്യശശാങ്കന്മാർക്കുള്ളാസ്സഭകം പോലവെ 23
അവ്വണ്ണം കാന്തികൈക്കൊണ്ടു വിളങ്ങിക്കൊണ്ടിതേറവും
പ്രഭയാലർക്കനുള്ളോരാപ്രഭയും മാഞ്ഞിടുംപടി 24
ദിവ്യമായ് ദിവ്യതേജസ്സിൽ ജ്വലിക്കുമ്പോലെ മിന്നിതെ
നവമേഘംപോലെ നഭസ്ഥലം വ്യാപിച്ചുകൊണ്ടഹൊ 25
ദീർഘവിസ്താരമൂഹിക്കൊണ്ടു ദുഃഖദോഷങ്ങളെന്നിയേ
ഉത്തമദ്രവ്യമൂഹിക്കൊണ്ടു രത്നപ്പൊന്മതിൽചൂഴവേ 26
ബഹുചിത്രധനംചേർത്തു വിശ്വകർമ്മാവുതീർത്തതായ്
യാദവർക്കുള്ളൊരു സുധർമ്മയും ബ്രഹ്മസദസ്സുമേ 27

മയാസുരൻ ചമച്ചോരീസ്സഭയ്ക്കുകിടയായിടാ
മയന്റെ കല്പനയുണ്ടാസ്സഭതാങ്ങിഭരിപ്പവർ 28
എണ്ണായിരം കിങ്കരന്മാരെന്നപേരായ രാക്ഷസർ
അന്തരീക്ഷചരന്മാർ വന്മെയ്യും കയ്യുക്കുമുള്ളവർ 29
രക്തതാക്ഷർ പിംഗാക്ഷരുമായ് ശങ്കുകർണ്ണർ ധൃതായുധർ
അസ്സഭയ്ക്കുള്ളിലുണ്ടാക്കീ പൊയ്കയും മതിമാൻ മയൻ 30
വൈഡൂര്യപത്രവും രത്നത്തണ്ടുമാം പദ്മഷണ്ഡവും
പൊന്മയച്ചെങ്കനീർപ്പൂവുമായിപ്പക്ഷിഗണത്തൊടും 31
പൂത്ത പൊൻതാർനിരയൊടും പൊന്മീനാമകളാണ്ടഹോ
സ്ഫടികക്കല്പടവൊടും ചേറില്ലാതുള്ള നീരൊടും 32
മന്ദമാരുതനും വീശിച്ചിന്നുന്നതരിമുത്തൊടും
ഇന്ദ്രനീലക്കല്ലുകൊണ്ടു ചുറവും തിണ്ണപ്പടപ്പൊടും 33
ഇന്ദ്രനീലപ്പടപ്പുള്ളോരാപ്പൊയ്ക ചില മന്നവർ
കണ്ടിട്ടുമറിയാഞ്ഞിട്ടു വീണുപോകാറുമുണ്ടതിൽ 34
മുറവും ഭംഗിക്കാസ്സഭയ്ക്കു ചുറവുംപൂത്തുള്ള മാമരം
നിരപ്പിൽത്തണൽപൂണ്ടുണ്ടുനിൽപ്പു നാനാപ്രകാരമേ 35
മണമാർന്നുണ്ടുപൂങ്കാവുമിണങ്ങും പല പൊയ്കയും
ഹംസം കാരണ്ഡവം ചക്രവാകമെന്നിവയൊത്തഹോ 36
വെള്ളത്തിലും കരയിലുമുള്ള പദ്മമണത്തിനേ
ഏശിപ്പാണ്ഡവരെച്ചെന്നുവീശീടുന്നുണ്ടു മാരുതൻ 37
ഈസ്സൽസഭ പതിനാലുമാസത്താൽ പണിതീർത്തുടൻ
പണിതീർത്തെന്നുണർത്തിച്ചു യുധിഷ്ഠിരനൊടാ മയൻ 38

---

4. സഭാപ്രവേശം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

പിന്നെ പ്രവേശിച്ചിതതിൽ മന്നവൻ ധർമ്മനന്ദനൻ
പതിനായിരമങ്ങു ഴീ വാനോർക്കഷ്ടികൊടുത്തുതാൻ 1

നെയ്യും പായസവും നല്ല തേനുംകൂട്ടിക്കലർത്തുടൻ
ഭക്ഷ്യങ്ങളം ഫലമൂലം മാൻപന്നിമാംസങ്ങളെന്നിവ 2
കുസരം നല്ല ജീവന്തിഹവിഷ്യമിവയാലുമേ
മാംസഭേദങ്ങളേക്കൊണ്ടും ഖാദ്യഭേദത്തിനാലുമേ 3
ചോഷ്യഭേദത്തിനാലുംനൽ പലപേയങ്ങളാലുമേ
ഇണപ്പടകളും നാനാജാതിപൂക്കളുമങ്ങിനെ. 4
കൊടുത്തു നാനാദേശാപ്തവിപ്രരേത്തുപ്തരാക്കിനാൻ
അവർക്കങ്ങായിരംവീതം പയ്യുകളേയും കൊടുത്തുതേ 5
പുണ്യാഹഘോഷമുണ്ടായീ വാനിൽചെന്നെത്തിടുംപടി
അനേകം ദിവ്യവാദ്യങ്ങം ദിവ്യഗന്ധങ്ങളാലുമേ 6
ദേവന്മാരെയുമമ്പോടുവെച്ചുപൂജിച്ചു കൌരവൻ
മല്ലന്മാർ നടർ ഭല്ലന്മാർ സൂതവൈതാളികാദിയും 7
വന്നുസേവിച്ചു മാന്യശ്രീ ധർമ്മപുത്രനരേന്ദ്രനെ
ഭ്രാതാക്കളോടൊത്തവണ്ണം പൂജചെയ്തിട്ട പാണ്ഡവൻ 8
വാണിതാ രമ്യസഭയിൽ വാനിലിന്ദ്രൻ കണക്കിനേ
പാണ്ഡവന്മാരുമൊന്നിച്ചാ സ്സഭകേറീ മഹർഷിമാർ 9
ഓരോരോ ദിക്കിൽനിന്നെത്തും നരേന്ദ്രന്മാരുമങ്ങിനെ
അസിതൻ ദേവലൻ സത്യൻ സർപ്പമാലി മഹാശിരൻ 10
സർവ്വാവസു സുമിത്രൻതാൻ മൈത്രേയൻ ശ്രുനകൻ ബലി
ബകൻ മാൽഭ്യൻ സ്ഥൂലശിരൻകൃഷ്ണദ്വൈപായനൻശുകൻ
സുമന്തുജൈമിനി പരം പൈലൻതാൻ വ്യാസശിഷ്യർകളം
യാജ്ഞവല്ക്യൻതിത്തിരീതാൻ സസുതൻ ലോമഹർഷണൻ
അപ്സുഹോമ്യൻ ധൌമ്യനേവ മണീമാണ്ഡവ്യകൌശികർ
ദാമോഷ്ണീഷൻത്രൈബലിതാൻ പർണ്ണാദൻവരജാനുകൻ
മൌഞ്ജായനൻ വായുഭക്ഷൻ പാരാശര്യൻ സസാരികൻ
വലീവാകൻ സിലീവാകൻ സത്യപാലൻ കൃതശ്രമൻ 14
ജാതുകർണ്ണൻ ശിഖാവാനങ്ങാലംബൻ പാരിജാതകൻ
പർവ്വതാഖ്യൻ മഹാഭാഗൻ മാർക്കണ്ഡേയമഹാമുനി 15

പവിത്രപാണി സാവർണ്ണിവാലുകി പ്രഭൃഗാലവൻ
ജംഘ്രാബന്ധു പരം രൈഭ്യൻ കോപവേഗാഭിധൻ ഭൃഗു 16
ഹരിബഭ്രുസ കൈരണ്ഡിനൃൻ ബഭ്രുമാലി സനാതനൻ
കാക്ഷീവാനൈഷിജൻ പിന്നെ ഗൌതമൻ നാചികേതനും
പൈംഗൻവരാഹൻശ്രുനകൻശാണ്ഡില്യൻതാപസോത്തമൻ
കുക്കുരൻ വേണുജംഘൻതാൻ കാലാപൻ കഠനിങ്ങിനേ 18
മുനിമാർ ധർമ്മവിജ്ഞന്മാർ ധൃതാത്മാക്കൾ ജിതേന്ദ്രിയർ
ഇവരും മറ്റു പലരും വേദവേദാംഗവേദികൾ 19
ഉപാസിച്ചു പാണ്ഡവനൈസ്സഭയിങ്കൽ മഹർഷിമാർ
പുണ്യസല്ക്കഥയുംചൊല്ലിധർമ്മജ്ഞർ ശുചിനിർമ്മലർ 20
അവ്വണ്ണം ക്ഷത്രിയശ്രേഷ്ഠർസേവിച്ചു ധർമ്മപുത്രനേ
ശ്രീമാൻ മഹാത്മാധർമ്മാത്മാമുഞ്ജകേതു വിവർദ്ധനൻ 21
സംഗ്രാമജിത്തുഗ്രസേനവീരൻ ഉർമ്മുഖമന്നവൻ
കക്ഷസേനക്ഷിതിപതി ക്ഷേമകൻ വൈരിഭർജ്ജയൻ 22
കാംബോജരാജൻ കമഠൻ കമ്പനാഖ്യൻ മഹാബലൻ
കൃതാസ്ത്രരാം യവനരെത്തനിച്ചോടിച്ചു വീര്യവാൻ 23
ബലപൌരുഷമാർന്നോജസ്സിതിരറവള്ള വീരരേ
കാലകേയാസുരന്മാരേ വജ്രപാണികണക്കിനെ 24
ജടാസുരൻ മദ്രകന്മാക്കധീശൻ
കന്തീപുളിന്ദാഖ്യകിരാതരാജൻ
അംഗൻ വംഗൻ പുണ്ഡ്രകക്ഷോണിനാഥൻ
പാണ്ഡ്യാന്ധ്രോന്മാർകളങ്ങാന്ധ്രരാജൻ 25
അംഗൻ വംഗൻ സുമിത്രൻതാൻ ശൈബ്യൻ ശത്രു-
നിബർഹണൻ
കിരാതരാജൻ സുമനസ്സിവം യവനനാഥനും. 26
ചാണൂരൻ ദേവരാതൻതാൻ ഭോജൻ ഭീമരഥാഭിധൻ
ശ്രുതായുധാഖ്യകാലിംഗൻ ജയത്സേനാഖ്യമാഗധൻ 27
സുകർമ്മാവാച്ചേകിതാനൻ പുരുശത്രുനിബർഹണൻ
കേതുമാൻ വസുദാനൻതാൻ വൈദേഹൻതാൻ കൃതക്ഷണൻ

സുധർമ്മാവനിരുദ്ധൻതാൻ ശ്രുതായുസ്സു മഹാബലൻ
ആനൃപരാജൻ ദുർദ്ധർഷൻ ക്രമജിത്തു സുദർശനൻ 29
ശിശുപാലൻ മകനൊടും കരൂഷാധിപനങ്ങിനെ
വൃഷ്ണീന്ദ്രരേററം ദുർദ്ധർഷർ കുമാരരമരപ്രഭർ 30
ആഹുകൻതാൻ വിപൃഥുവും ഗദൻ സാരണനങ്ങിനെ
അക്രൂരൻ കൃതവർമ്മാവു സത്യകൻ ശിനിനന്ദനൻ 31
ഭീഷ്മകൻതാനാംകൃതിയാദ്യുമത്സേനൻ മഹാബലൻ
കേകയന്മാർ മഹാവീരർ യജ്ഞസേനാഖ്യ സൌമകി 32
കേതുമാൻ വസുമാൻ പിന്നെക്കൃതാസ്ത്രനതിശക്തിമാൻ
ഇവരും മററുപലരും ക്ഷത്രിയന്മാരിലുത്തമർ 33
ഉപാസിച്ചു സഭയിലാക്കൌന്തേയൻ ധർമ്മപുത്രനെ
ഊക്കേറും രാജപുത്രന്മാരർജ്ജുനൻെറയടുത്തുതാൻ 34
രൌരവാജിനവും ചാർത്തിദ്ധനുർവ്വേദം പഠിച്ചവർ
പഠിച്ചിതവിടെത്തന്നെ വൃഷ്ണിവംശകുമാരരും 35
രൌശിണേയൻ സാംബനേവം യുയുധാനാഖ്യസാത്യകി
സുധർമ്മാവനിരുദ്ധൻതാൻ ശൈബ്യനാം നരപുംഗവൻ 36
ധനഞ്ജയൻെറ സഖിയായങ്ങു പാർത്തിതുതുംബുരു
ഇരിപത്തേഴുപേർ സേവിച്ചാരവൻ വാണിടുംവിധൌ 37
സാമാത്യനാം ചിത്രസേനനാഗ്ഗന്ധർവ്വാപ്സരസ്സുകൾ
ഗീതവാദിത്രദക്ഷന്മാർ താളജ്ഞാനമിയന്നവർ 38
പ്രമാണമാലയസ്ഥാനമിവകണ്ടോരു കിന്നരർ
ഗന്ധർവ്വന്മാരൊത്തുചേർന്നു നിന്നുതുംബുരു ചൊല്കയാൽ 39
ദിവ്യതാനത്തൊടും പാടിയഥാന്യായം മനസ്വികൾ
കൌന്തേയമുനി യോഗത്തേസ്സേവിച്ചു സുഖമാംവിധം 40
ആസ്സഭയ്ക്കുള്ളിൽ മേവുന്നോർ സത്യനിഷ്ഠാവ്രതത്തൊടും
വാനിൽവാനോർവിധിയെയാംപോലുപാസിച്ചുപാർത്ഥനെ

സഭാക്രിയാപർവ്വം കഴിഞ്ഞു

ലോകപാലസഭാഖ്യാനപർവ്വം

5. രാജധർമ്മാനുശാസനം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

അവിടെപ്പാണ്ഡവശ്രേഷ്ഠരമരുന്നോരുനേരമെ
മഹാജനങ്ങളും പിന്നെഗ്ഗന്ധർവ്വരുമിരിക്കവെ 1
നിഗമോപനിഷൽജ്ഞാനി സുരപൂജിതനാം മുനി
ഇതിഹാസപുരാണജ്ഞൻ പൂർവ്വകല്പമറിഞ്ഞവൻ 2
ന്യായജ്ഞനീ ധർമ്മതത്വജ്ഞനീ ഷഡംഗജ്ഞനനുത്തമൻ
ഐകൃം യോജിപ്പു വേർപാടു സംബന്ധമിവകണ്ടവൻ 3
പ്രഗത്ഭൻ വാഗ്മിമേധാവിസ്മൃതിമാൻ നയവാൻ കവി
പരാവരവിഭാഗജ്ഞൻ പ്രമാണം കണ്ടുറച്ചവൻ 4
പഞ്ചാവയവവാക്യത്തിൻ ഗുണദോഷമറിഞ്ഞവൻ
ബൃഹസ്പതി പറഞ്ഞാലുമുത്തരോത്തരമോതുവോൻ 5
ധർമ്മകാമാർത്ഥമോക്ഷങ്ങളം നന്മയിൽകണ്ടുറച്ചവൻ
മഹാമതി ജഗത്തിങ്കലൊക്കേയുമൊരുപോലവെ 6
മേലും കീഴും ലോകമൊക്കെ പ്രത്യക്ഷം കണ്ടറിഞ്ഞവൻ
സാംഖ്യയോഗവിഭാഗജ്ഞൻ സുരാസുരരണപ്രിയൻ 7
സന്ധിവിഗ്രഹതത്വജ്ഞനനുമാനമറിഞ്ഞവൻ
ഷാഗുണ്യവിധി കണ്ടുള്ളോൻ സർവ്വശാസ്ത്രവിശാരദൻ 8
സംഗീതയുദ്ധരസികനെങ്ങും തടവൊഴിഞ്ഞവൻ
ഇവയും മറവുപലതും സൽഗുണങ്ങളെഴും മുനി 9
ലോകമെല്ലാം സഞ്ചരിപ്പോനാസ്സഭയ്ക്കുഴനെള്ളിനാൻ
തേജസ്വിനാരദമുനി മറവുമാമുനിമാരുമായ് 10
പാരിജാതനൊടും പിന്നെ ഹീമാൻ രൈവതനോടുമെ
സുമുഖൻതന്നോടും സൌമ്യൻതന്നൊടും ചേർന്നുമാമുനി 11
സഭവാഴും പാണ്ഡവരെക്കാണ്മാൻ നന്ദ്യാമനോജവൻ
ജയാശീർവ്വാദവുംനല്കി മാനിച്ചു ധർമ്മപുത്രനെ 12

അ നാരദമുനിശ്രേഷ്ഠൻ വന്നിപ്പോഥധർമ്മവിത്തമൻ
അനുജന്മാരൊടുമടനെഴുനേറ്റിട്ട പാണ്ഡവൻ 13
അഭിവാദ്യംചെയ്ത നന്ദ്യാ വിനയാൽ കുമ്പിട്ടുംപടി
യഥാവിധി മുനിക്കൊക്കുമാസനത്തേക്കൊട്ടുത്തുടൻ 14
മധുപർക്കം പശുപരമർഗല്ല്യവും നൽകിയങ്ങിനെ
അർച്ചിച്ച രത്നത്താലുംതാൻ സ്വകാമത്തിനാലുമെ 15
യുധിഷ്ഠിരന്റെ സല്ക്കാരമേറ്റു നന്ദിച്ച നാരദൻ
നിഗമജ്ഞൻ പാണ്ഡവന്മാർ പൂജചെയ്തൊരു മാമുനി 16
ധർമ്മഭ്രഷ്ടോട്ട ചോദിച്ചു ധർമ്മകാമാർത്ഥയുക്തിയിൽ

നാരദൻ പറഞ്ഞു

അർത്ഥംകല്പിപ്പതില്ലേ നീ ധർമ്മനന്ദിപ്പതില്ലയൊ 17
സുഖംകൈക്കൊണ്ടിടുന്നില്ലേ കെടുന്നീലല്ലിമാനസം
നരദേവ! ഭവാൻതന്റെ പൂർവ്വന്മാരാം പിതാമഹർ 18
നിന്ന വൃത്തിയിൽ നില്പീലേ ധർമ്മാർത്ഥം ചേർന്നുമുന്നിലും
അർത്ഥത്താൽധർമ്മമോപിന്നെ ധർമ്മത്താലർത്ഥമോപരം
ബാധിപ്പീലല്ലിരസമം കാമത്താലിതു രണ്ടുമൊ
അർത്ഥം ധർമ്മം കാമമിവമൂന്നും വിജയിയാംവിഭോ 20
കാലേതിരിച്ചു കാലജ്ഞ ഭോ! വെടുപ്പീലേ ഭവാൻ സമം
ഏഴുപായങ്ങളും ചേരുമേഴുരാജഗുണങ്ങളും 21
ബലാബലത്തൊടും നോക്കി കാണ്മീലേ പതിനാലുമെ
തന്നെയും നീ പരരെയും കാണ്മീലേ ജയിയാം വിഭോ! 22
അവ്വണ്ണം കർമ്മമെട്ടും നീ സേവിപ്പീലേ നരോത്തമ!
സപ്തപ്രകൃതികൾക്കേതും ലോപമില്ലല്ലി ഭാരത! 23
ആധ്യന്മാരവ്യസനികം കുറിയന്നവരേവരും
ശങ്കിയാത്തുള്ള കപട ദൂതരാമന്ത്രിമാർകളാൽ 24
ഭേദിപ്പീലല്ലി നിങ്കന്നോ നിന്റെയോ മന്ത്രമേതുമേ
ശത്രുമിത്രസമന്മാർതൻ കൃത്യം കാണ്മീലയോ ഭവാൻ 25

കാലംനോക്കിസ്സന്ധിയേയും ചെയ്യീലേ വിഗ്രഹത്തെയും
നൽകുന്നീലേ ഉത്തിയുദാസീനമപ്രമരിൽ ഭവാൻ 26
തനിക്കൊക്കും വൃദ്ധർ ശ്രുതരറിവേകാൻ മുതിർന്നവർ
കുലീനർ ക്രൂരള്ള വർകളല്ലി നിന്മന്ത്രിമാർ നൃപ 27
വിജയം മന്ത്രമൂലംതാൻ മന്നവന്മാർക്കു ഭാരത:
മന്ത്രസംവരണത്തോട്ടം ശാസ്ത്രജ്ഞർ തവ മന്ത്രികം 28
രാഷ്ട്രം രക്ഷിച്ചിടുന്നില്ലേ മുടിപ്പീലല്ലി വൈരികം
ഉറങ്ങുന്നല്ലികാലത്തങ്ങുണരുന്നില്ലയോ ഭവാൻ 29
അർത്ഥജ്ഞൻ പുലർകാലത്തങ്ങർത്ഥം ചിന്തിപ്പതല്ലിനീ
മന്ത്രിപ്പീലേതനിച്ചെന്നേ ചേർപ്പീലല്ലിബഹുക്കളെ 30
മന്ത്രിച്ചമന്ത്രം രാഷ്ട്രത്തേബ്ബാധിപ്പീലല്ലി കേവലം
ദ്വംഗമൂലം ബഹുഫലമർത്ഥം ചിന്തിച്ചുകണ്ടുനീ 31
ഉടൻ പ്രവൃത്തിചെയ്യീലേ തടവേതും പെടാതെതാൻ
വിശങ്കിതം ക്രിയാന്തം നീ ചെയ്യതില്ലേ പരീക്ഷകം 32
എല്ലാരും പുനരുൽസൃഷ്ടർ സംസൃഷ്ടമിഹകാരണം
അപ്പർ ലോഭംവിട്ട മുറകണ്ടോർ ചെയ്യവയൊക്കയും 33
സിദ്ധം സിദ്ധപ്രായമെന്നനിലയ്ക്കാവുന്നതില്ലയോ
നടക്കാതുള്ള നിൻകർമ്മമറിവീലല്ലിയാരുമേ 34
ധർമ്മകാരണികന്മാരാം സച്ഛാസ്ത്രവിചക്ഷണർ
ചാരപ്പുക്കാരെ നീ യോധമുഖ്യരായ്പ്പെടുത്തില്ലയോ 35
ആയിരംമൂർഖരേ വിറവം വാങ്ങുന്നില്ലേ വിദ്വാനെ
അർത്ഥകൃച്ഛ്രങ്ങളിൽപ്പൈവു പരം നിശ്രേയസംബുധൻ 36
ഉറ്റുത്തിലൊക്കയും വിത്തധാന്യായുധജലങ്ങളും
യന്ത്രങ്ങളും പൂർണ്ണമല്ലെ ശില്പിവില്ലാളിവീരരും 37
മേധാവി പണ്ഡിതൻ ദാന്തൻ ശൂരനാമൊരു മന്ത്രിതാൻ
രാജരാജാത്മജന്മാർക്കു പുരുശ്രീയുളവാക്കുമേ 38
പതിനെട്ടരിപക്ഷത്തിൽ സപക്ഷേ പതിനഞ്ചുമേ
അറിയാച്ചാരർ മുമ്മൂന്നാൽ കാൺമീലേ തീർത്ഥമൊക്കെനീ 39

ശത്രുവീരൻ ധരിക്കാതെയെപ്പോഴും പ്രതിപത്തിയാൽ
കരുതിത്താനരികളെക്കാൺമീലേ രിപുസൂദന! 40
വിനയംകലരുന്നോരു കുലപുത്രൻ ബഹുശ്രുതൻ
അനസൂയു വസങ്കീർണ്ണൻ മാന്യനില്ലേ പുരോഹിതൻ 41
നിന്നഗ്നികാത്തിടുന്നില്ലേ വിധിജ്ഞൻ മതിമാനവൻ
കാലേ വേദിപ്പിപ്പതില്ലേ ഹുതവും ഹോഷ്യമാണവും 42
അംഗങ്ങളെല്ലാമറിവോൻ ജ്യോതിഷം ചൊല്ലിടുന്നവൻ
ഉല്പാതഭേദകുശലനില്ലേ ദൈവജ്ഞനും തവ 43
മഹത്തുക്കളിൽ മുഖ്യന്മാർ മദ്ധ്യമങ്ങളിൽ മദ്ധ്യമർ
താഴ്ന്നകർമ്മങ്ങളിൽ താഴ്ന്നോരല്ലേ നിന്നുഭൃത്യർനില്പവർ
ചിത്തപ്രൈതാമഹന്മാരായ് ഛലമറവ വിശുദ്ധരായ്
മുഖ്യമന്ത്രികളേ വെയ്പീലല്ലീ മുഖ്യക്രിയയ്ക്കു നീ 45
ഉദ്വേഗം പ്രജകൾക്കേകുന്നില്ലല്ലോ തീക്ഷ്ണശിക്ഷയാൽ
നിന്റെ രാഷ്ട്രം കാത്തിടുന്ന മന്ത്രിമാർ നിന്നെ മന്നവ! 46
തള്ളാറില്ലല്ലി പതിതൻതന്നെ യാജകർപോലവേ
ഉഗ്രൻ പണം കൈക്കലാക്കും കാമിയേ സ്ത്രീകൾപോലവേ 47
ധൃഷ്ടൻ ശൂരൻ ബുദ്ധിശാലി ധീരൻ ശുചി കുലോന്നതൻ
ക്രൂരള്ളോനും ദക്ഷനുമല്ലല്ലീ നിൻ പടനായകൻ 48
നിമ്പടത്തലവന്മാരാം വമ്പർ യുദ്ധവിശാരദർ
ദൃഢപടാനർ വീരന്മാരേറേറം മാനിതരല്ലയോ 49
സാപ്പാട്ടമാസ്സുമ്പളവും പടജ്ജനമതിനു നീ
കാലേ യഥോചിതം നൽകുന്നീലേ താമസമെന്നിയേ 50
ഇവർ ചോരും ശമ്പളവും നൽകാൻ താമസമാക്കിയാൽ
ദരിദ്രൻ സ്വാമിയെന്നോർക്കുമതേറേറവുമനർത്ഥമാം 51
കുലപുത്രത്തലവർ നിൻപേരിൽ ക്രൂരേൽപ്പതില്ലയോ
പടയിൽ പ്രാണനുംകൂടി നിനക്കായ്പ്പെടിയില്ലയോ 52
യുദ്ധകായ്യത്തിലൊക്കെയുമിച്ഛപോലെ തനിച്ചൊരാൾ
കാമൽക്കല്പനതെറ്റിച്ചുചെയ്യുന്നില്ലല്ലിതെല്ലുമേ 53

പൌരുഷത്താൽ ശോഭനമാം കായ്വുംപറഞ്ഞു പൂരുഷൻ
നേടുന്നില്ലേ മാനമോടു മന്നാവേതനവൃദ്ധിയെ 54
വിദ്യാവിനീതരായ് ജ്ഞാനംതെളിഞ്ഞുള്ളോരു മർത്ത്യരെ
ഗുണാർഹതയ്ക്കൊത്തവണ്ണം ദാനാൽ മാനിപ്പതില്ലയോ 55
തനിയ്ക്കുവേണ്ടിച്ചത്തോരും വ്യസനംപൂണ്ട മർത്ത്യരും
വേട്ടചതികളേ വേണ്ടുംവണ്ണം നീ കാപ്പതില്ലയോ 56
ഭയപ്പെട്ടോക്ഷയിച്ചിട്ടോപോരിൽത്തോറേറാവിരോധിതാൻ
കീഴിൽവന്നാൽ പാർത്ഥ! പുത്രമട്ടിൽ പാലിപ്പതില്ലയോ 57
സമവിശ്വാസ്യനായ് പൃത്ഥിക്കൊക്കെയുംപൃത്ഥിവീപതേ!
മാതാപിതാക്കളേപ്പോലെ വർത്തിച്ചീടുന്നതില്ലയോ 58
ശത്രുവിൻവ്യസനംകണ്ടുകിട്ടുമ്പോഠം ഭരതർഷഭ!
ബലംമൂന്നുവിധംപാർത്തങ്ങുടൻ പൊരുവതില്ലയോ 59
പടയ്ക്കുപോവതില്ലേ നീ തരംകണ്ടാലരിന്ദമ!
പാർഷ്ണിമൂലോദ്യമപരാജയങ്ങളുമറിഞ്ഞുടൻ 60
മുൻകൂട്ടിത്തൻഭടന്മാർക്കു ശമ്പളം നൽകി മന്നവ!
പരരാഷ്ട്രത്തിലുള്ളോരു പടയാളിവരർക്കു നീ 61
യോഗ്യതയ്ക്കൊത്തു രത്നങ്ങളം ഗ്രഥംനൽകുന്നതില്ലയോ
വിജിതേന്ദ്രിയനായ്തന്നെത്തന്നെ മുന്നേ ജയിച്ചുനീ 62
അജിതേന്ദ്രിയമൂഢാരിനിരയേ വെൽവതില്ലയോ
ശത്രുക്ഷിതിയ്ക്കു നീ പോകുംനേരം മുമ്പേല്പതില്ലയോ 63
സാമം ദാനം ഭേദമേവം ദണ്ഡമെന്നീ ഗുണങ്ങളംതാൻ
മൂലം ദൃഢീകരിച്ചല്ലേ പരന്മാരോടെതുപ്പുനീ 64
ജയിപ്പാൻ വിക്രമിപ്പീലേ ജയിച്ചാൽക്കാപ്പതില്ലയോ
എട്ടംഗങ്ങളൊടൊത്തുള്ള നാലുജാതിപ്പെരുമ്പട 65
ബലരക്ഷയിൽ നിൻ വൈരിക്ഷപണംചെയ്വതില്ലയോ
തരിയും പിടിയും ശത്രുരാഷ്ട്രത്തിങ്കൽ പരന്തപ! 66
വിട്ടിടാതങ്ങരികളേപ്പോരിൽകൊല്ലുന്നതില്ലയോ
നിജാരിരാഷ്ട്രങ്ങളിൽനിന്നാഗംക്കാർ പലരുമങ്ങിനേ 67

അർത്ഥങ്ങൾ കാത്തുനില്പീലേ രക്ഷിപ്പീലേ പരസ്പരം
ഭക്ഷ്യങ്ങൾ മെയ്യിൽചേർക്കേണ്ടുന്നവ ഗന്ധങ്ങളെന്നിവ 68
സൂക്ഷിക്കുന്നില്ലയോ നിന്റെ സമ്മതം പൂണ്ടമാനവർ
ബന്ധോരം നൽക്കലവറ വാഹനം വാതിലായുധം 69
ആയമെന്നിവനല്ലോതു കൂറുള്ളോരല്ലികാക്കുവോർ
ബാഹ്യാന്തരന്മാരിൽനിന്നു മുൻതന്നെക്കാപ്പതില്ല നീ 70
സ്വന്മാരിൽനിന്നവരെയും തമ്മിൽനിന്നേവരേയുമെ
പാനം ദ്യൂതം കളിപരം പെണ്ണെന്നിവയിലാരുമെ 71
അറിയില്ലല്ലി പൂർവ്വാഹ്നേ നിന്നുടേ വ്യസനവ്യയം
ആയത്തിൽപ്പാതിയോ നാലിലൊന്നോ പാദത്രിഭാഗമൊ
വ്യയം കണക്കാക്കിടുമ്പോഴം നിനക്കൊക്കുന്നതില്ലയൊ
സജ്ഞാതിഗുരുവൃദ്ധന്മാർ വണികശില്പികളാശ്രിതർ 73
ദരിദ്രരിവരെപ്പോറവന്നില്ലേ ധാന്യധനങ്ങളാൽ
കണക്കെഴുത്തുകാരായവ്യയം കണ്ടെഴുതേണ്ടവർ 74
നിന്റെയായവ്യയം നോക്കുന്നില്ലേ കാലത്തുനിത്യവും
കാര്യത്തിൽ പ്രാപ്തിയുള്ളോർ നിൻ ഗുണാർത്ഥികം ജന-
(പ്രിയർ 75
ഇവർക്കുകുറമില്ലാതെ പണിപോക്കില്ലയില്ലിനീ
ഉത്തമാധമമദ്ധ്യന്മാരാകും മാനുഷരേ ഭവാൻ 76
തക്കവേലയ്ക്കുവേച്ചീടുന്നില്ലേ ഭരതസത്തമ!
ലുബ്ധന്മാരും തസ്കരരും ശത്രുക്കളുമിളാപതെ! 77
പ്രായമാകാത്തവരുമേ നിൻവേലക്കില്ലയല്ലയോ
ചോരലുബ്ധകമാരന്മാരാലും നാരികളാലുമെ 78
ചെയ്തീലല്ലോ രാഷ്ട്രപീഡ കൃഷിക്കാർ തുഷ്ടരല്ലയൊ
രാഷ്ട്രത്തിങ്കൽജലംകൂട്ടം വൻതടാകങ്ങളില്ലയൊ 79
ഇടയ്ക്കിടയ്ക്കു മഴകൊണ്ടല്ലല്ലോ കൃഷിവർദ്ധന
വിത്തുംനെല്ലും കൃഷിക്കാർക്കുപാഴാകുന്നില്ലയല്ലയൊ 80
വൃദ്ധിയ്ക്കു നൂറിൽപാദാംശം സമ്മാനിപ്പതുമില്ലിനീ
സജ്ജനംതാത! വാണിജ്യം ചെയ്യുതില്ലേ യഥാവിധി 81

താത! വാർത്തയിലാണല്ലോ ലോകമൊക്കെസ്സുഖിപ്പതും
ശൂരരാകും ബുദ്ധിമാന്മാരഞ്ചുമഞ്ചുപ്രവൃത്തിയാൽ 82
കൂടിക്ഷേമം ചെയ്യുതില്ലേ നിൻനാട്ടിൽഭരണീപതെ!
പുരരക്ഷയ്ക്കാവതല്ലീ ഗ്രാമങ്ങൾ പുരമട്ടിലായ് 83
ഗ്രാമങ്ങൾപോലെ ശ്ലോഷ്ങ്ങളെല്ലാം നിന്നുടെരക്ഷയിൽ
നിൻെറ നാട്ടിൽപുരംകേറിക്കവരും ചോരരെപ്പുരം 84
കണ്ടിലും കുന്നിലും പാഞ്ഞുപിടിപ്പീലേ പടജ്ജനം
സ്ത്രീസാന്ത്വനം നീ ചെയ്യീലേ രക്ഷിപ്പീലേ വധുക്കളെ 85
അവരിൽശ്രദ്ധചെയ്യീലേ ചൊല്ലാറില്ലല്ലി ഗൃദ്ധമായ്
ആത്യാപത്തൊന്നു കേട്ടെന്നാലതിനെപ്പററിയോർത്തുടൻ86
പ്രിയംചെയ്യാതകംപുക്കു കിടക്കില്ലല്ലി നീ നൃപ!
രാത്രിമുമ്പിരുയാമം നീയുറങ്ങീട്ടു ധരാപതെ! 87
അന്ത്യയാമത്തു ധർമ്മാർത്ഥചിന്തചെയ്യുവതില്ലയൊ
അലങ്കരിച്ചേ നരരേക്കാണിപ്പു നിത്യമല്ലയൊ 88
കാലത്തുണർന്നു കാലജ്ഞമന്ത്രിമാരൊത്തു പാണ്ഡവ!
രക്തതാംബരത്തൊട്ടം ഖഡ്ഗം കയ്യിലേന്തിച്ചമഞ്ഞവർ 89
നിൻെറ ചാരംനില്പുതില്ലേ രക്ഷയ്ക്കായിട്ടരിന്ദമ!
ദണ്ഡ്യന്മാർ പൂജ്യരിവരിൽ യമനെപ്പോലെനീ നൃപ! 90
പരീക്ഷചെയ്യുമാറില്ലേ പ്രിയാപ്രിയരിലുംസമം
ശാരീരമായിട്ടം രോഗം മരുന്നുനിയമങ്ങളാൽ 91
പാർത്ഥ! നീ മാററിടുന്നില്ലേ മാനസംവ്യഥാസേവയാൽ
അഷ്ടാംഗമാം ചികിത്സക്കു ശീലമേറുന്ന വൈദ്യരും 92
ഇഷ്ടന്മാരായ്ക്രുറെഴുന്നോർ നിന്നെകാക്കുന്നതില്ലയൊ
ലോഭംമോഹം മാനമെന്നുള്ളിവയൊത്തവനീപതെ 93
അർത്ഥിപ്രത്യർത്ഥികളും വരുംനേരം കാണ്മീലയല്ലി നീ
ലോഭമോഹങ്ങളാൽ നിങ്കൽ വിശ്വാസപ്രണയാന്വിതം94
ആശ്രയിച്ചോർക്കുനീ കൊറുമുടക്കില്ലല്ലി തെല്ലുമെ
കൂട്ടമായ്പ്പൊരുതെന്നല്ല രാഷ്ട്രത്തിൽ പാർക്കുവോർകളും 95

നിന്നിൽ ദ്വേഷിപ്പതില്ലല്ലോ പരക്രീതരൊരിക്കലും
ബലത്താൽ ദുർബ്ബലരിച്ചു പീഡ നീ ചെയ്യതില്ലയൊ 96
ബലവൽപ്പീഡമന്ത്രത്താലുഭയത്താലുമങ്ങിനെ
പ്രധാനഭൂപരെല്ലാരും നിങ്കീഴാണ്ടോർകളല്ലയൊ 97
നിന്നാദരാൽ പ്രാണനെയും നിനക്കായ്പ്പെടിയില്ലയൊ
സർവ്വവിദ്യാഗ്രണം കണ്ടും പൂജിക്കുന്നില്ലയോ ഭവാൻ 98
സാധുബ്രാഹ്മണരേ നന്നായ്വരുമേറ്റം നിനക്കതിൽ
പൂർവ്വാചാരപ്പടിയെഴും ത്രയീധർമ്മക്രമങ്ങളിൽ 99
അവ്വണ്ണം ചെയ്യുവാൻ യത്നിച്ചമരുന്നില്ലയോ ഭവാൻ
ഉണ്മതില്ലേ നിൻഗൃഹത്തിൽ സ്വാദുള്ളന്നം ദ്വിജോത്തമർ
ഗുണവാന്മാർ ഗുണത്തോടും നീ കാങ്ക്ഷെ ഭൂരിദക്ഷിണം
ശ്രദ്ധയോടും പലപടി വാജപേയക്രതുക്കളെ 101
പുണ്ഡരീകങ്ങളേയുംതാൻ ചെയ്വാൻ യത്നിപ്പതില്ലയോ
സ്വജ്ഞാതിഗുരുവൃദ്ധന്മാർ ദേവന്മാർ താപസോത്തമർ 102
ശ്രുഭചൈത്യദ്രുവിപ്രന്മാരിവരേക്ഷുപുമല്ലി നീ
ശോകക്രോധങ്ങളെയൊഴിക്കുന്നീലേ കുറമറ നി 103
മംഗളം കയ്യിലായ് മുന്നിലിങ്ങെത്തുന്നില്ലയോ ജനം.
ഇതല്ലയോ നിൻെറ ബുദ്ധിയിതല്ലേ നിൻെറ വൃത്തിയും 104
ആര്യരുദ്രോവൃദ്ധിയോടും ധർമ്മകാമാർത്ഥദൃഷ്ടിയിൽ
ഈ ബുദ്ധിയോടിരിപ്പോൻെറ നാടുകഷ്ടപ്പെടാ ദൃഢം 105
ഈ മന്നവൻ മന്നശ്രേഷ്ഠം വെന്നതൃന്തം സുഖമാണ്ടിടും
ശ്രുദ്ധാത്മാവാം നല്ലവനെക്കള്ളക്കുററം പിണച്ചഹോ 106
അദൃഷ്ടശാസ്ത്രരാം ലുബ്ധർ കൊല്ലുന്നില്ലല്ലി തെല്ലുമേ
തൊണ്ടിയോടും തസ്കരനേ വെളിവായിപ്പിടിക്കിലും 107
തജ്ജന്മാരിഹലോഭത്താൽ വിടുന്നില്ലല്ലീ മന്നവ!
ആഢ്യൻെറയും ദരിദ്രൻതൻെറയും കാര്യങ്ങളിൽ പ്രഭോ! 108
തെറ്റായ്വിധിക്കുന്നില്ലല്ലീ കോഴവാങ്ങിച്ച മന്ത്രിമാർ
നാസ്തികൃമന്യതം കോപം തെറ്റേറവും ദീർഘസൂത്രത 109

ബുധരെക്കാണായ്കമടി മറെറാന്നിൽ മതിമാറക
ഒരുഭാഗം വിചാരിക്ക മൂഢരോടൊത്തു ചിന്തനം 110
തീപ്പുചെയ്യാൽ നടത്തായ്കമന്ത്രം രക്ഷിച്ചിടായ്കയും
മംഗളാദ്യങ്ങൾ ചെയ്യായ്കമുറവും പെടപെടച്ചിലും 111
പതിന്നാലീ രാജദോഷമൊഴിക്കുന്നില്ലയോ ഭവാൻ
പേരുറച്ച നൃപന്മാരുമിവയാലേ നശിക്കുമെ 112
വേദം സഫലമാണല്ലേ ധനംസഫലമല്ലയോ
ഭാര്യാസാഫല്യമില്ലല്ലീ ശ്രുതസാഫല്യമില്ലയൊ 113

യുധിഷ്ഠിരൻ പറഞ്ഞു

എങ്ങിനേ വേദസാഫല്യം ധനസാഫല്യമെങ്ങിനെ
ഭാര്യാസാഫല്യമെമ്മട്ടിൽ ശ്രുതസാഫല്യമെങ്ങിനെ 114

നാരദൻ പറഞ്ഞു

അഗ്നിഹോത്രഫലം വേദം ദാനഭോഗഫലം ധനം.
രതിപുത്രഫലംപത്നീ ശീലവൃത്തഫലം ശ്രുതം 115

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ഇതുചൊല്ലി മുനിശ്രേഷ്ഠൻ തപസ്സേറിയ നാരദൻ
വീണ്ടും ചോദിച്ച ധർമ്മിഷ്ഠധർമ്മപുത്രനൊടിങ്ങിനെ 116

നാരദൻ പറഞ്ഞു

ദൂരെനിന്നിട്ട ലാഭത്തിന്നിങ്ങെത്തുന്ന വണിഗ്ജനാൽ
നിരക്കു ശുല്കം താനല്ലേ വാങ്ങുന്നു ശുല്കജീവികം 117
നിൻപുരം രാഷ്ട്രമിവയിലമ്പിൽ മാനിതരാമവർ
സാമാനമാനയിപ്പീലെ ചതിവഞ്ചനയെന്നിയെ 118
വൃദ്ധന്മാരഥ വിജ്ഞന്മാർ ധർമ്മാർത്ഥങ്ങളറിഞ്ഞവർ
ഓതിക്കേൾക്കുന്നതില്ലേ നീ ധർമ്മാർത്ഥവചനങ്ങളെ 119
കൃഷിതന്ത്രം പശുഫലം പുഷ്പം ധർമ്മമിതൊക്കെയും
വർദ്ധിപ്പാൻ മധുവും നെയ്യും വിപ്രർക്കേകുന്നതില്ലയൊ 120
നാലുമാസത്തിനുതകും ദ്രവ്യോപകരണം ഭവാൻ
എപ്പോഴുമെല്ലാമുള്ളിക്കും കല്പിച്ചീടുന്നതില്ലയൊ 121

ചെയ്തതെല്ലാം കാണ്മതില്ലേ ചെയ്യോനേ വാഴ്ത്തിടുന്നിതൊ
മാനിച്ചു സത്സമാജത്തിൽസ്സൽക്കരിക്കുന്നതില്ലയൊ 122
സൂത്രങ്ങളൊക്കെക്കയ്യൊള്ളുന്നില്ലയോ ഭരതർഷഭ!
ഹയസൂത്രം ഹസ്തിസൂത്രം രഥസൂത്രമിവണ്ണമെ 123
നിൻഗൃഹത്തിൽ പഠിച്ചീടുന്നില്ലേ ഭരതപുംഗവ!
ധനുർവ്വേദത്തിന്റെ സൂത്രം നഗരേ യന്ത്രസൂത്രവും 124
അസ്ത്രങ്ങളൊക്കയും ബ്രഹ്മദണ്ഡവും വിഷയോഗവും
അറിഞ്ഞിരിപ്പില്ലയോ നീ ശത്രുനാശനകാരണം 125
തീഭയം സർപ്പഭയവും രോഗരക്ഷോഭയങ്ങളും
തീർത്തുരക്ഷിച്ചിടുന്നില്ലേ സ്വന്തം രാഷ്ട്രത്തിനെഭവാൻ
അനാഥരാമന്ധമൂകപംഗുവ്യംഗജനത്തെയും
അച്ഛനെപ്പോലെ പാലിക്കുന്നില്ലേ ഭിക്ഷുജനത്തെയും 127
ആറനർത്ഥം പിമ്പുറത്തായ്ത്തള്ളീടുന്നില്ലയോ ഭവാൻ
നിദ്രാലസ്യംഭയം ക്രോധം മൃദുത്വം ദീർഘസൂത്രത 128

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

കുരുപ്രവീരൻ മഹിതാനുഭാവൻ
വിപ്രേന്ദ്രവാക്കിങ്ങിനെ കേട്ടനേരം
നമിച്ചു പാദങ്ങളം പിടിച്ചുനന്ദ്യാ
ദേവർഷിയാം നാരദനോടൊന്നാൻ 129

യുധിഷ്ഠിരൻ പറഞ്ഞു

കല്പിച്ചുമട്ടിങ്ങിനെ ചെയ്തുകൊള്ളാം
വർദ്ധിക്കുന്നു പ്രജ്ഞയൊട്ടേറെയും മേ
ഏവംചൊല്ലീട്ടാവിധം ചെയ്തുഭൂപൻ
നേടിക്കൊണ്ടാനാഴിയാൽ ചൂഴ്മൂഴി 130

നാരദൻ പറഞ്ഞു

ചാതുർവ്വർണ്യം കാക്കുവനീ രീതി വാഴ്ന്ന മന്നവൻ
മന്നിൽസ്സുഖം രമിച്ചിന്ദ്രമന്ദിരത്തിൽ ഗമിച്ചിടും 131

6. സഭാജിജ്ഞാസ.

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

മാനിച്ചുസമ്മതത്തോടാ ബ്രഹ്മർഷീന്ദ്രമൊഴിക്കുമേൽ
ക്രമത്തിലുത്തരംചൊല്ലീ ധർമ്മപുത്രൻ യുധിഷ്ഠിരൻ 1
ഭഗവാൻ ന്യായമായ് ചൊല്ലിശരിക്കായ് ധർമ്മനിശ്ചയം
യഥാശക്തി യഥാന്യായം ചെയ്യാമീമുറനോക്കി ഞാൻ 2
പണ്ടുള്ളമന്നവരിതു നടത്തീ തർക്കമില്ലതിൽ
യുക്തിയോടും കാര്യമെല്ലാം ന്യായത്താൽ കണ്ടിടുംവിധം 3
നാമസ്സജ്ജനമാർഗ്ഗത്തിൽ നടപ്പാനദ്യമിച്ചിടാം
ആ മഹാന്മാർ പോയപോലെ പോകുവാനും പ്രയാസമാം 4

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ശ്രീമാനായൊരു ദേവർഷി വിശ്രമിച്ചുത പാർത്തുടൻ
ഏവംചൊല്ലിധർമ്മശീലൻ ചൊന്നാവാക്കാദരിച്ചുതാൻ 5
ഒട്ടുനേരം പാർത്തുലോകസഞ്ചാരി മുനിപുംഗവൻ
നാരദൻ സ്വസ്ഥനായ്വാഴ്ക ശ്രശ്രൂഷിച്ചു യുധിഷ്ഠിരൻ 6
ചോദിച്ചു പാണ്ഡവശ്രേഷ്ഠൻ രാജമധ്യേ മഹാപ്രഭൻ

യുധിഷ്ഠിരൻ പറഞ്ഞു

ഭവാൻ നാനാലോകമെങ്ങും സഞ്ചരിപ്പവനല്ലയൊ 7
ബ്രഹ്മസൃഷ്ടികളൊക്കേയും കണ്ടുംകൊണ്ടുമനോജവൻ
വല്ലേടത്തും കണ്ടിരിക്കുന്നുണ്ടോ ഇമ്മട്ടൊഴം സഭ 8
ഇതിലും മെച്ചമായിട്ടോ ചൊന്നാലും ബ്രഹ്മവിത്തമ!

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ശ്രീനാരദൻ ധർമ്മപുത്രൻ ചൊന്നവാക്കിതുകേട്ടുടൻ 9
പുഞ്ചിരിക്കൊണ്ടുകൊണ്ടോതീ പാണ്ഡുപുത്രനൊടുത്തരം

നാരദൻ പറഞ്ഞു

മർത്ത്യലോകത്തിലിമ്മട്ട കണ്ടീലാ കേട്ടതില്ലുഞാൻ 10
നിൻറെയീ രത്നമയിയാം സഭപോലൊന്നു ഭാരത!
പിതൃരാജൻറെയും പിന്നെ ധീമാനാം വരുണൻറെയും 11

ഇന്ദ്രന്റെയും വൈശ്രവണന്റേയും സഭയെയോതുവൻ
ശ്രമംതട്ടാത്തൊരാബ്രഹ്മസഭയേയും കഥിക്കുവൻ 12
അത്ഭുദിവ്യമനോധർമ്മാൽ വിശ്വരൂപമെടുപ്പുതാം
പിതൃക്കളും ദേവകളും സാധ്യരും മഖിമുഖ്യരും 13
ശാന്തരായ്മറകണ്ടോരു മുനീന്ദ്രരുമെഴുന്നതാം
നിനക്കുകേൾപ്പാനുണ്ടാശയെന്നാലോ ഭരതർഷഭ! 14
ഇമ്മട്ടു നാരദൻചൊൽകെധർമ്മരാജൻ യുധിഷ്ഠിരൻ
കൈക്കൂപ്പിത്തമ്പിമാരോടും സർവ്വവിപ്രേന്ദ്രരോടുമേ 15
ഉണർത്തിച്ചു ധർമ്മപുത്രൻ ശ്രീനാരദനൊടിങ്ങിനെ

യുധിഷ്ഠിരൻ പറഞ്ഞു.

കേൾപ്പാനിഛരിക്കുന്നുഞങ്ങൾ ചൊൽകങ്ങാസ്സഭയൊക്കെയും
എന്തിനാൽ തീർത്തവയവ ദീർഘവിസ്താരമെത്രയാം
ഉപാസിപ്പവരാരാണസ്സഭയിൽ ബ്രഹ്മദേവനേ 17
ആരെല്ലാമാണിന്ദ്രനേയും സൌരിയാം യമനേയുമേ
പാരിവിത്തേശ്വരരെയുമുപാസിപ്പവരാരുവാൻ 18
ഇതൊക്കെയും യഥാന്യായം ബ്രഹ്മർഷേ നീ വദിക്കവേ
കേൾക്കേണമിക്കൂട്ടിനിൽക്കും ഞങ്ങൾക്കുണ്ടതികൌതുകം 19
എന്നു പാണ്ഡവനോതിക്കേട്ടന്നു നാരദനോതിനാൻ
ക്രമത്തിലാദ്ദിവ്യസഭയൊക്കെയും കേട്ടുകൊള്ളുക 20

---

7. ശക്രസഭാവർണ്ണനം.

നാരദൻ പറഞ്ഞു.

ഇന്ദ്രന്റെ സഭയോ ദിവ്യഭാസ്സൊട്ടും കർമ്മസിദ്ധയാം
അർക്കപ്രകാശംകൈക്കൊണ്ടു ശക്രൻതാൻ തീർത്തുകൌരവ!
നൂറുയോജനവിസ്താരം നൂററമ്പതിഹനീളവും
അഞ്ചുപൊക്കവുമായ് വാനിലെങ്ങുമേ സഞ്ചരിപ്പതാം 2

ജരാശോകശ്രാന്തിപീഡയറേററം ശുഭയസ്സഭ
രമ്യവേശ്മാസനത്തോടും ദിവ്യവൃക്ഷാഭയാർന്നതാം. 3
ആസ്സഭയ്ക്കുള്ളിലാണല്ലോ ഭദ്രപീഠത്തിൽ വാസവൻ
കാന്തിസമ്പത്തൊത്തു ശചിയിന്ദ്രാണിയൊടു വാഴ്വതും 4
ചൊല്ലവല്ലാത്തഴകൊടും ലോഹിതാംഗൻ കിരീടിയായ്
വിരജോവസ്ത്രമാല്യാഢ്യൻ ശ്രീകീർത്തിദ്യുതിസംയുതൻ 5
അങ്ങുപാസിക്കുന്നു നിത്യം മഹാത്മാവാം മഹേന്ദ്രനെ
എന്നും മരുത്തുക്കൾ തെളിഞ്ഞെല്ലാരും ഗൃഹമേധികൾ 6
സിദ്ധദേവർഷിപരിഷസാധ്യന്മാർ പിന്നെ വാനവർ
കാന്ത്യാ പൊന്മാലയും ചാർത്തി മരുത്വാന്മാരുമൊപ്പമേ 7
ഇവർ ഭൃത്യരൊടൊത്തോരായ് ദിവ്യമോടിയിലേവരും
ഉപാസിപ്പൂ ശത്രുജയിവീരനാമമരേന്ദ്രനെ 8
ദേവർഷികളുമവ്വണ്ണം സേവിപ്പൂ പാർത്ഥ! ശക്രനെ
അമലന്മാർ പാപമറേറാരഗ്നിപോലുജ്വലിപ്പവർ 9
തേജസ്സെഴും സോമസുക്കളല്ലൽപീഡകളററവർ
പരാശരൻ പർവ്വതൻതാനേവം സാവർണ്ണിഗാലവൻ 10
ശംഖൻ ലിഖിതനവ്വണ്ണം മുനിഗൌരശിരസ്സുമേ
ദുർവ്വാസസ്സാക്രോധനൻതാൻ ശ്യേനൻ ദീർഘതമോമുനി
പവിത്രപാണി സാവർണ്ണി ഭാലുകീ യാജ്ഞവൽക്യനും
ഉദ്ദാലകൻ ശ്വേതകേതുവാഭാണ്ഡായനിതാണ്ഡ്യനും 12
ഹവിഷ്മാനഗ്ഗരിഷ്ഠൻതാൻ ഹരിശ്ചന്ദ്രനരേന്ദ്രനും
ആഹൃദ്യോദരശാണ്ഡില്യർ പാരാശര്യൻ കൃഷീവലൻ 13
വാതസ്കന്ധൻ വിശാഖൻതാൻ വിധാതാ കാലനങ്ങിനെ
കരാളദന്തൻ ത്വഷ്ടാവു വിശ്വകർമ്മാവു തുംബുരു 14
യോനിജായോനിജന്മാരാ വായുഭക്ഷർ ഹുതാശികൾ
സർവ്വലോകേശനായീടുമിന്ദ്രനെസ്സേവചെയ്‌വവർ 15
സഹദേവൻ സുനീഥൻതാൻ വാത്മീകി മുനിസത്തമൻ
ശമീകൻ സത്യവാക്കേവം പ്രചേതൻ സത്യസംഗരൻ 16

മേധാതിഥീ വാമദേവൻ പുലസ്ത്യൻ പുലഹൻ ക്രതു
മരുത്തൻ വൻതപസ്സേറുംസ്ഥാണു പിന്നെ മരീചിയും 17
കാക്ഷീവാൻഗൌതമൻതാർക്ഷ്യൻവൈശ്വാനരമുനീശ്വരൻ
മുനികാലകവൃക്ഷീയനാശ്രാവ്യൻ താൻ ഹിരണ്മയൻ 18
സംവർത്തൻ ദേവഹവ്യൻ താൻ വിഷ്വക്സേനൻ പ്രതാപ-
[വാൻ
കണ്വൻകാത്യായനൻപിന്നെഗ്രാഹ്യൻകൌശികനങ്ങിനെ
ദിവ്യാംഭസ്സോഷധികളും ശ്രുതി മേധ സരസ്വതീ
അർത്ഥം ധർമ്മം കാമമേവം വിദ്വന്മണ്ഡലി പാണ്ഡവ! 20
ജലമേന്തുന്ന മേഘങ്ങളിടിയും കാറുമങ്ങിനെ
പ്രാചിയായജ്ഞവാഹങ്ങളിരിപത്തേഴുപാവകർ 21
അംഗീഷോമേന്ദ്രാഗ്നികളും സവിതാമിത്രനൃമാ
ഭഗൻവിശ്വേദേവർ സാദ്ധ്യർ ഗുരുശുക്രനുമങ്ങിനെ 22
വിശ്വാവസുചിത്രസേനൻ തരുണൻ സുമനസ്സുമെ
യജ്ഞങ്ങളും ദക്ഷിണകളും ഗ്രഹതാരഗണങ്ങളും 23
യജ്ഞവാഹങ്ങളും മന്ത്രങ്ങളിവർ സേവിപ്പതുണ്ടിഹ
അപ്സരസ്സുകളവ്വണ്ണം രമ്യഗന്ധർവ്വവീരരും 24
സംഗീതനൃത്തവാദ്യങ്ങളും ഹാസ്യങ്ങളിവയാൽപരം
രമിപ്പിപ്പു നരപതേ! ശതക്രതു സുരേന്ദ്രനെ 25
സ്തുതിമംഗളഘോഷത്താൽ കർമ്മംചൊല്ലി സ്തുതിച്ചുഹൊ
വിക്രമംകൊണ്ടുവാഴ്കുന്ന വലവൃത്രവിനാശിയെ 26
ബ്രഹ്മരാജർഷികളും പരം ദേവർ ദേവർഷിമാർകളും
നാനാദിവ്യവിമാനംവാണഗ്നിപോലുജ്വലിപ്പവർ 27
മാലാഭൂഷകളും ചാർത്തിവരും പോം ചിലരങ്ങിനെ
ബൃഹസ്പതിയുമാശുക്രൻ താനുമെപ്പൊഴുമുണ്ടിഹ 28
ഇവരും മറ്റുചിലരും മഹാത്മാക്കൾ ദൃഢവ്രതർ
ചന്ദ്രകാന്തിവിമാനത്തിൽ ചന്ദ്രനെപ്പോലെ സുന്ദരർ 29
ബ്രഹ്മാവിന്നു സമന്മാരാം ഭൃഗുസപ്തർഷിമാർകളും

പത്മിനീമാലയുള്ളോരീദ്ദേവേന്ദ്ര സഭയെങ്ങുഞാൻ 30
കണ്ടിരിപ്പൂ മഹാബാഹോ! യമന്റെ സഭകേൾക്കനീ

---

8. യമസഭാവർണ്ണനം.

നാരദൻ പറഞ്ഞു

യമന്റെ സഭയേച്ചൊല്ലാം കേട്ടുകൊൾക യുധിഷ്ഠിര!
വൈവസ്വതന്നതോ പാർത്ഥ! വിശ്വകർമ്മാവു തീർത്തതാം
തേജസ്സുള്ളാസ്സഭയ്ക്കുച! നൂറുയോജന നീളവും
വിസ്താരവും തുല്യമായിട്ടുള്ളതാകുന്നു പാണ്ഡവ! 2
അർക്കപ്രകാശം കൈക്കൊണ്ടു കാമരൂപമിയന്നതാം
അതിശീതോഷ്ണമില്ലാതെ മതി പ്രീതിവളർപ്പതാം 3
അതിൽശ്ലോകം ജരയതിൻവണ്ണം പൈദാഹമപ്രിയം
ദൈന്യം ക്ലമവുമില്ലൊട്ടും പ്രതികൂലതയെന്നതും 4
ദിവ്യമാനുഷകാമങ്ങളെല്ലാമുണ്ടെന്നുമായതിൽ
രസത്തോടും പെരുത്തുണ്ടു ഭക്ഷ്യം ഭോജ്യമരിന്ദമ! 5
ലേഹ്യം ചോഷ്യം പേയമേവം ഹൃദ്യം സ്വാദുമനോഹരം
പുണ്യഗന്ധസ്രക്കുകളും കാമം കായ്കും മരങ്ങളും 6
രസമോടൊത്തു ശീതോഷ്ണതരം വാരിയുമുണ്ടതിൽ
രാജർഷിവീരരുമതിൽ ശ്രുതബ്രഹ്മർഷിമുഖ്യരും 7
നന്ദ്യാ വൈവസ്വതയമൻ തന്റെ ചുറ്റുമിരിപ്പതാം
യയാതിനഹുഷൻ പൂരുമാന്ധാതൻ സോമകൻ നൃഗൻ 8
ത്രസദസ്യു നരേന്ദ്രർഷി കൃതവീര്യൻ ശ്രുതശ്രവൻ
അരിഷ്ടനേമിയാസ്സിദ്ധൻ കൃതവേഗൻ കൃതീനിമി 9
പ്രതർദ്ദനൻ ശിബീമത്സ്യൻ പൃഥുലാക്ഷൻ ബൃഹദ്രഥൻ
വാർത്തൻ മരുത്തൻ കുശികൻസാങ്കാശ്യൻസാംകൃതീധ്രുവൻ
ചതുരശ്രൻ സദശ്വാർമ്മി കാർത്തവീര്യനരേശ്വരൻ
ഭരതൻ സുരഥൻ പിന്നെസ്സുനീഥൻ നിശഠൻ നളൻ 11

സുമനസ്സുദിവോദാസനംബരീഷൻ ഭഗീരഥൻ
വ്യശ്വൻ സദശ്വൻ വദ്ധ്യശ്വൻ പൃഥുവേഗൻ പൃഥുശ്രവൻ
പൃഷദശ്വൻ വസുമനസ്സാക്ഷ്യവൻ സുമഹാബലൻ
വൃഷൽഗു വൃഷസേനൻതാൻ പുരുകുത്സൻ ധ്വജീരഥി 13
ആർഷ്ടിഷേണൻ ദിലീപൻതാൻ മഹാത്മാവാമുശീനരൻ
ഔശീനരീ പുണ്ഡരീകൻ ശ്വേതി ശരഭൻ ശുചി 14
അരിഷ്ടനേമിഗൻ വേനൻതാൻ ഋഷ്യന്തൻ സുഞ്ജയൻ ജയൻ
ഭാംഗാസുരി സുനീഥാഖ്യനാനിഷാദൻ വഹീനരൻ 15
കരന്ധമൻ ബാൽഹികൻതാൻ സുദ്യുമ്നൻ ബലവാൻ മധു
ഐളൻ മരുത്തനാവണ്ണം ബലവാനാം മഹീപതി 16
കപോതരോമൻ തുണകനജ്ജുനൻ സഹദേവനും
വ്യശ്വൻസാശ്വൻ കുശാശ്വൻതാൻശശബിന്ദുമഹീശ്വരൻ
രാമനാം ദാശരഥിയാ ലക്ഷ്മണൻതാൻ പ്രതർദ്ദനൻ
അളർക്കൻ കക്ഷസേനാഖ്യൻ ശയൻ ഔരാശ്വനങ്ങിനെ
ജാമദഗ്ന്യൻ രാമനേവം നാഭാഗൻ സഗരൻ പരം
ഭ്രരിദ്യുമ്നൻ മഹാശ്വാഖ്യൻ പൃഥാശ്വൻ ജനകാഭിധൻ 19
വൈണ്യരാജൻ വാരിഷേണൻ പുരുജിജ്ജനമേജയൻ
ബ്രഹ്മദത്തൻ ത്രിഗർത്തൻതാൻ രാജോപരിചരൻ പരം 20
ഇന്ദ്രദ്യുമ്നൻ ഭീമജാനു ഔരപുഷ്ടൻ നളൻ ശയൻ
പദ്മൻതാൻ മുചുകുന്ദൻതാൻ ഭ്രരിദ്യുമ്നൻ പ്രസേനജിൽ 21
അരിഷ്ടനേമി സുദ്യുമ്നൻ പൃഥുലാശ്വാഖ്യനഷ്ടകൻ
ശതം മത്സ്യനരേന്ദ്രന്മാർ ശതം നീ പശതം ഹയർ 22
ശതമേധ്യതരാഷ്ട്രന്മാരെണ്ണുതേ ജനമേജയർ
ശതമാബ്രഹ്മദത്തന്മാർ ശതമീരികളങ്ങിനെ 23
ഇരുന്നൂറുണ്ടു ഭീഷ്മന്മാർ ഭീമന്മാരും പരംശതം
ശതമേ പ്രതിവിന്ധ്യന്മാർ ശതം നാഗർ ശതം ഹയർ 24
പലാശന്മാർശതം കാങ്കുശതം കാശകുശാദികം
ശാന്തനുക്ഷിതിപൻ ഭൂപ! നിന്താതൻ പാണ്ഡുമന്നവൻ 25

ഉശംഗവൻ ശതരഥൻ ദേവരാജൻ ജയദ്രഥൻ
മന്ത്രിമാരൊത്തു വൃഷഭൻ രാജർഷിബഹ്വബുദ്ധിമാൻ 26
അവ്വണ്ണമേ പുണ്യമേറും ശശബിന്ദുക്കളായിരം
ഭൂരിദക്ഷിണയൊത്തശ്വമേധം ചെയ്തിട്ടണഞ്ഞവർ 27
പുണ്യരാജർഷീന്ദ്രരിവർ പുകഴ്ന്നോരറിവാണ്ടവർ
അസ്സഭയ്ക്കുള്ളിലുണ്ടെന്നും സേവിപ്പൂ ധർമ്മരാജനെ 28
അഗസ്ത്യനാമതംഗൻതാൻ കാലൻമൃത്യുമങ്ങിനെ
യജ്വാക്കന്മാർ സിദ്ധർമുറ്റും യൊഗദേഹമെഴുന്നവർ 29
പിതൃക്കളഗ്നിഷ്വാത്താദ്യർ ഫേനപോഷ്മപരങ്ങിനെ
സാധ്യയുംമൂർത്തിയുംചേർന്നോർബർഹിഷത്തുകളുംചിലർ
കാലചക്രവുമായ് സാക്ഷാൽഭഗവാൻ ഹവ്യവാഹനും 31
ദക്ഷിണായനകാലത്തു ചത്തഭിഷ്കൃതി മർത്ത്യരും
കാലംനടത്തുന്നവരും യമകിങ്കരരും പരം
അതിൽ ശിംശപപാലാശങ്ങളും കാശകുശാദിയും 32
മൂർത്തികയ്ക്കാണ്ടുപാസിക്കുന്നുണ്ടല്ലോ ധർമ്മരാജനെ
ഇവരും മറവുചിലരും പിതൃരാജന്റെ സഭ്യരാം 33
നാമകർമ്മങ്ങളെക്കൊണ്ടു നമുക്കോതാവതല്ലവർ
തിരക്കില്ലാത്താസ്സഭയുമിഷ്ടംപോലെ ശമിപ്പതായ് 34
ഏറെക്കാലം തപംചെയ്തു വിശുദ്ധകർമ്മാവു തീർത്തതാം
പ്രഭകൊണ്ടുജ്വലിച്ചേറ്റം തെളിയുംപടിഭാരത! 35
അതിലുഗ്രതപോനിഷ്ഠർ ചെന്നെത്തും സത്യവാദികം
ശാന്തസന്ന്യാസികം ശുചിപുണ്യകർമ്മവിശുദ്ധരായ് 36
ജ്യോതിസ്വരൂപരെല്ലാരും വിരജോവസ്ത്രധാരികം
വിചിത്രമാല്യാഭരണർ മിന്നുംകുണ്ഡലമുള്ളവർ 37
പുണ്യകർമ്മങ്ങളും പുണ്യസാധനങ്ങളുമുള്ളവർ
യോഗ്യരായുള്ള ഗന്ധർവ്വരപ്സരസ്ത്രീ ഗണങ്ങളും 38
സംഗീതനൃത്തവാദിത്രഹാസ്യലാസ്യങ്ങളൊത്തഹോ
പുണ്യഗന്ധങ്ങളും പുണ്യശബ്ദവും പാർത്ഥ! മുറ്റുമേ 39

ദിവ്യമാല്യങ്ങളും മറ്റുമവിടെക്കിട്ടുമെപ്പൊഴും
ന്നൂറുമായിരവും ധർമ്മചാരിമാരാ പ്രജേശനെ 40
സുരുചരു പശീലന്മാരു പാസിക്കുന്നിതെപ്പൊഴും
ഇപ്രകാരത്തിലാകുന്ന പിതൃരാജന്റെയാസ്സഭ 41
പത്മിനീ രമ്യവരുണസഭയേപ്പറയാമിനി

---

9. വരുണസഭാവർണ്ണനം

നാരദൻ പറഞ്ഞു

ദിവ്യശ്രീപൂണ്ട വരുണസഭപിന്നെ യുധിഷ്ഠിര!
കോട്ടക്കമൊന്നൊത്തളവിലൊക്കും യമസഭയ്ക്കുതാൻ 1
വെള്ളത്തിന്നുള്ളിലായിട്ട വിശ്വകർമ്മാവുതീർത്തതാം
ഫലപുഷ്പങ്ങളം തൂകുന്നദിവ്യരത്നദ്രുമവ്രജം 2
മഞ്ഞ നീലം വെള്ള കറുപ്പേവം നല്ലചുവപ്പുമായ്
അവതാനങ്ങളും വള്ളിക്കുടിലും മറ്റുമൊത്തഹൊ 3
അവ്വണ്ണം ചിത്രമധുരസ്വരപക്ഷിഗണങ്ങളും
ചൊല്ലവല്ലാത്തഴകിനോട്ടുണ്ടതിൽ സംഖ്യയെന്നിയെ 4
സുഖസ്പർശത്തൊടും തുല്യശീതോഷ്ണസ്ഥിതിയൊത്തഹൊ
ഗുഹാസനാകീർണ്ണയല്ലോ വരുണൻ കാക്കുമാസഭ 5
അതിൽവാഴുന്ന വരുണൻ വാരുണീദേവിയോടുമെ
ദിവ്യരത്നാംബരധരൻ ദിവ്യാഭരണഭൂഷിതൻ 6
മാലചാർത്തിട്ടദിവ്യഗന്ധമുള്ളോർ ദിവ്യാനുലേപനർ
അദിതിപ്രമുഖരുപാസിച്ചീടുന്ന വരുണദേവനെ 7
തക്ഷകൻ വാസുകി മഹാനാഗനൈരാവണൻ പരം
കൃഷ്ണൻ ലോഹിതനാപ്തന്മൻ ചിത്രനമ്മട്ട വീര്യവാൻ 8
കംബളാശ്വധരന്മാരാ ധൃതരാഷ്ട്രബലാഹകർ
മണിമാൻ കുണ്ഡധാരാഖ്യൻ കാർക്കോടകധനഞ്ജയർ 9

പാണിമാൻ കുണ്ഡകൻപിന്നെ ബ്ബലവാൻ ധരണീപതെ!
പ്രഹ്ലാദൻ മൂഷികാദൻതാൻ ജനമേജയനങ്ങിനെ 10
പതാകാമണ്ഡലാഢ്യന്മാർ ഫണമുള്ളവരേവരും
ഇവരും മററഹികളുമതിലുണ്ടു യുധിഷ്ഠിര! 11
ഉപാസിപ്പൂ മഹാത്മാവാം പാശിയെക്ലേശമെന്നിയെ
ബലിവൈരോചനൻ ഭൂപൻ നരകൻ പൃഥിവിഞ്ജയൻ 12
സംഹ്ലാദനാ വിപ്രചിത്തികാലകേയാസുരേന്ദ്രരും
സുവിന്ദു ദുർമ്മുഖൻ ശംഖൻ സുമതീ സുമനസ്സുമെ 13
ഘടോദരൻ മഹാപാർശ്വൻ ക്രഥനൻ പിഠരൻ പരൻ
വിശ്വരൂപൻ സ്വരൂപൻതാൻ വിരൂപാഖ്യൻ മഹാശിരൻ
ദശഗ്രീവൻ ബാലിമേഘവാസസ്സേവം ദശാവരൻ
ടിട്ടിഭൻ വിടഭൂതൻ സംഹ്ലാദനങ്ങിന്ദ്രതാപനൻ 15
ദൈത്യദാനവസംഘങ്ങൾ മിന്നും കുണ്ഡലമുള്ളവർ
കിരീടം മാലയും ചാർത്തിദ്ദിവ്യമോടിയെഴുന്നവർ 16
അവിടെദ്ധർമ്മപാശത്തെയേന്തും വരുണദേവനെ
ഉപാസിപ്പൂ സുചരിതവ്രതരായവരെപ്പൊഴും 17
സമുദ്രം നാലുമവ്വണ്ണം ഭാഗീരഥി മഹാനദി
കാളിന്ദിവേണ്ണവിദിശ വേഗവാഹിനി നർമ്മദ 18
വിപാശയാശ്ശതദ്രു ശ്രീചന്ദ്രഭാഗസരസ്വതി
ഇരാവതി വിതസ്താഖ്യസിന്ധു ദേവമഹാനദി 19
ഗോദാവരിപരം കൃഷ്ണവേണ്ണകാവേരിയാംനദി
വിശല്യകിമ്പുനപരം സാക്ഷാൽ വൈതരണീനദി 20
തൃതീയജ്യേഷ്ഠിലപരം ശോണമെന്ന മഹാനദം
ചർമ്മണ്വതിയതിൻവണ്ണമാപ്പർണ്ണാസ മഹാനദി 21
സരയൂവാരവത്യാഖ്യലാംഗലീ നദിയങ്ങിനെ
കരതോയയുമാത്രേയിലൌഹിത്യാഖ്യ മഹാനദം 22
ലഘന്തിഗോമതിപരം സന്ധ്യാത്രിസ്രോതസീനദി
ഇവയും മററുപലതും പുണ്യതീർത്ഥം പുകഴ്ന്നവ 23

എല്ലാ നദികളും തീൎത്ഥസരസ്സുകളുമങ്ങിനെ
കൂപങ്ങളും ചോലകളും ദേഹംപൂണ്ടു യുധിഷ്ഠിര! 24
പല്വലങ്ങൾ തടാകങ്ങളിവമെയ്പൂണ്ടു ഭാരത!
ഭൂമിയും ദിക്കുകളുമമ്മട്ടു ഭൂമിധരങ്ങളും 25
ഉപാസിപ്പൂ ജലചരജാലവും ജലനാഥനെ
ഗീതവാദ്യങ്ങളൊത്തപ്സരസ്ത്രീ ഗന്ധൎവ്വമണ്ഡലം, 26
എല്ലാം സ്തുതിച്ചുപാസിക്കുന്നുണ്ടാ വരുണദേവനെ
രത്നം വിളഞ്ഞദ്രികളുമതിന്മട്ടുരസങ്ങളും 27
നല്ലസൽകഥയുംചൊല്ലിയല്ലോ സേവിച്ചിരിപ്പതും
വാരുണന്മാരുപാസിപ്പൂ സുനാഭാഭിധമന്ത്രിയും 28
ശോപുഷ്കരന്മാരുമൊത്തു പുത്രപൌത്രസമന്വിതം
ഏവരും ദേഹവുംപൂണ്ടുസേവിപ്പൂ പാശിദേവനെ 29
ഞാൻപോയിക്കണ്ടിരിപ്പുണ്ടീ വരുണൻെറ മഹാസഭ
അഴകേറും കുബേരൻെറ സഭയേക്കേട്ടുകൊൾകെടോ 30

---

10. വൈശ്രവണസഭാവൎണ്ണനം.

നാരദൻ പറഞ്ഞു.

നൂറുയോജനനീളത്തിൽ വിത്തേശൻെറ മഹാസഭ
വിസ്താരമങ്ങെഴുപതുയോജനയ്ക്കൊത്തു ശുഭ്രയാം 1
തപസ്സിനാൽ നേടിയതാണിതു വൈശ്രവണൻ സ്വയം
ചന്ദ്രാഭമായ്ക്കൊട്ടയോടും കൈലാസശിഖരപ്പടി 2
ഗുഹ്യകന്മാരെടുത്തുംകൊണ്ടാകാശത്തതുനില്പതാം
ദിവ്യപ്പൊന്മേടകൾ പരം ചൊവ്വോടെവിലസുംപടി 3
മഹാരത്നത്തൊടും ചിത്രദിവ്യഗന്ധമിയന്നഹോ
സിതാഭ്രശിഖരംപോലെയിളകിക്കൊണ്ടുകാണുമേ 4
ദിവ്യസ്വൎണ്ണമയാംഗങ്ങൾ മിന്നിമിന്നൽക്കണക്കിനേ
അതിൽ വിത്തേശ്വരസ്വാമി വിചിത്രാഭരണാംബരൻ 5

സ്ത്രീസഹസ്രാനുചിതംവാഴ്ച്ച ശ്രീമാൻ കുണ്ഡലമണ്ഡിതൻ
സൂര്യപ്രകാശമായ് ദിവ്യമേൽവിരിപ്പാർന്നുഭംഗിയിൽ 6
പാദപീഠമെഴും രമ്യസിംഹാസനമമർന്നവൻ
ഉദാരമന്ദാരതരുപ്പൂങ്കാവുലയുമാറഹോ 7
സൌഗന്ധികത്തിൻഗന്ധത്തെയേന്തീടും ഗന്ധവാഹനൻ
അളകാനളിനീ നന്ദനോദ്യാനപ്പൂമണത്തൊടും 8
കുളർത്തുള്ളുകുളർപ്പിക്കുമിളങ്കാറേററുകൊള്ളുമെ
അവിടെദ്ദേവഗന്ധർവ്വാപ്സരസ്ത്രീഗണമെപ്പൊഴും 9
ദിവ്യതാനത്തൊടുംകൂടി പാടുന്നുണ്ടുമഹീപതേ!
മിശ്രകേളീ പരം രംഭ ചിത്രസേന ശുചിസ്മിത 10
ഘൃതാചിയാച്ചാരുനേത്രപുഞ്ജികസ്ഥല മേനക
വിശ്വാചി സഹജന്യാഖ്യയിരപ്പ്രമോചയുർവ്വശീ 11
വർഗ്ഗപിന്നെയ്സ്സൌരഭേയി സമീചീ ബുൽബുദാലത
ഇവരും മറുപലരും നൃത്യഗീതവിദഗ്ധമാർ 12
ഇദ്ധന്യർവ്വപ്സരോവർഗ്ഗം സേവിപ്പു വിത്തനാഥനെ
എപ്പൊഴും നൃത്യവാദിത്രഗീതയോഗത്തിനാൽ സ്സദാ 13
ഇളവില്ലാതെ ഗന്ധർവ്വാപ്സരോയോഗാൽ വിളങ്ങുമെ
കിന്നരാഭിധർഗാന്ധർവ്വർ നരാഭിധരുമങ്ങിനെ 14
മണിഭദ്രൻ ധനദനാശ്വേത ഭദ്രാഖ്യഹൃഹ്യകൻ
കശേരകൻ ഗണ്ഡകണ്ഡു പ്രദ്യോതൻതാൻ മഹാബലൻ 15
കുസുംഭുരുചിരാചൻതാൻ ഗജകർണ്ണൻ വിശാലകൻ
വരാഹകർണ്ണൻ താമ്രോഷ്ഠൻ ഫലകക്ഷൻ ഫലോദകൻ 16
ഹംസചൂഡൻ ശിഖാവർത്തൻ ഹേമനേത്രൻ വിഭീഷണൻ
പുഷ്പാനനൻ പിംഗളകൻ ശോണിതോദൻ പ്രവാളകൻ 17
വൃക്ഷബാഷ്പനികേതാഖ്യൻ ചീരവാസസ്സു ഭാരത!
ഇവരും മറുപലരും യക്ഷർ നൂറായിരം പരം 18
എങ്ങും ലക്ഷ്മീഭഗവതിയങ്ങുണ്ടു നളകൂബരൻ
പലപ്പൊഴും ഞാനുമുണ്ടാം മറുള്ളെന്നുട്ടുകാരുമെ 19

ബ്രഹ്മർഷികളുമങ്ങുണ്ടാം ദേവർഷികളുമങ്ങിനെ
ക്രവ്യാദരും മറവുപലഗന്ധർവ്വന്മാർ ബലിഷ്ഠരും 20
ഉപാസിപ്പൂ മഹാത്മാവാം വിത്തനാഥനെയങ്ങതിൽ
അസംഖ്യം ഭൂതസംഘത്തോടൊത്തീടും ഭഗവാൻ ഭവൻ 21
ഉമാകാന്തൻ പശുപതി ഭഗനേത്രഹരൻ ഹരൻ
ത്ര്യംബകൻ ശൂലിയാം ദേവൻ ദേവിയും ക്ഷാന്തിയെന്നിയെ
മുണ്ടന്മാർ ക്ഷുനർ കടിലരാർത്തീടുമരുണേക്ഷണർ
മേദോമാംസാശനർ ഭയങ്കരർ നാനായുധോല്ലടർ 23
വായുവേഗോഗ്രഭൂതങ്ങളിവയൊത്തുഗ്രകാർമ്മുകൻ
അനുവാസിക്കുന്ന സഖിയാം വിത്തേശനെ മഹേശ്വരൻ 24
ഹൃഷ്ടരായ് പ്പുലരും പിന്നെസ്സുഷ്ടരാഡംബരത്തൊടും
ഗന്ധർവ്വാധിപരങ്ങുണ്ടു വിശ്വാവസുഹഹാഹൂഹൂ 25
പർവ്വതൻ തുംബുരുപരൻശൈലൂഷൻ താനുമങ്ങിനെ
സംഗീതജ്ഞൻ ചിത്രസേനനേവം പിതൃരഥൻമഹാൻ 26
ഇവർതൊട്ടുള്ള ഗന്ധർവ്വരുപാസിപ്പൂ ധനേശനെ
വിദ്യാധരാധിപൻ ചക്രധർമ്മാവന്നുജരോടുമെ 27
ഉപാസിക്കുന്നതുണ്ടങ്ങു ധനനായകദേവനെ
വളരെക്കിന്നരന്മാരുമാവിധം വിത്തനാഥനെ 28
ഉപാസിച്ചുവരുന്നുണ്ടു ഭഗദത്താദ്യരെപ്പൊഴും
ദ്രുമൻ കിമ്പുരുഷാധീശനുപാസിപ്പൂ ധനേശനെ 29
രാക്ഷസേന്ദ്രനുമവ്വണ്ണം മഹേന്ദ്രൻ ഗന്ധമാദനൻ
യക്ഷഗന്ധർവ്വനോടുംതാനെല്ലാരാക്ഷസരോടുമെ 30
ചേർന്നുപാസിപ്പുധർമ്മിഷ്ഠൻജ്യേഷ്ഠനെത്താൻവിഭീഷണൻ
ഹിമവാൻ മന്ദരം വിന്ധ്യം കൈലാസം പാരിയാത്രവും 31
മലയം ദർദ്ദുരം പിന്നെ മാഹേന്ദ്രം ഗന്ധമാദനം
ഇന്ദ്രലോകം സുനാഭംതാൻ ദിവ്യശൈലങ്ങളും രണ്ടുമെ 32
ഇവരും മറവുപലരുമെല്ലാം മേരുതുടങ്ങിയോർ
ഉപാസിപ്പൂ മഹാത്മാവാം വിത്തേശവിഭവേപ്സിതാ 33

ഭഗവാൻ നന്ദികേശൻതാൻ മഹാകാളനുമങ്ങിനെ
ശംഖകർണ്ണാദിസകലദ്രവ്യപാരിഷദേന്ദ്രരും 34
കാഷ്ഠൻ കടിമുഖൻ മന്ത്രിവിജയാഭിധതാപസി
വെള്ളക്കാളയുമവണ്ണം നിൽപ്പുമുക്കുറയിട്ടതിൽ 35
വിത്തേശനെയുപാസിപ്പു മറവരക്ഷഃപിശാചരും
ചുറവമേ പാരിഷദരോടൊത്തുമേവും മഹേശ്വരൻ 36
ത്രൈലോക്യഭാവനൻ ദേവദേവൻ ശിവനെയെന്നുമെ
കുമ്പിട്ടുകുപ്പിപ്പൌലസ്ത്യൻ വിശ്രുപന്നുമാപതി 37
കൊട്ടത്തസമ്മതം വാങ്ങിച്ചിരുന്നീടും ധനേശ്വരൻ
ഉണ്ടെന്നും ഭഗവാനിഷ്ടൻ ഭവൻ വിത്തേശ്വരാന്തികെ 38
ധനാദ്ധ്യക്ഷമെഴും ശംഖപത്മങ്ങൾ നിധിനായകർ
മറവും നിധികളോടൊത്തു സേവിക്കുന്നു ധനേശനെ 39
ഈവണ്ണം വാനിലാണ്ടോരാസ്സഭയും കണ്ടിരിപ്പഞാൻ
പിതാമഹന്റെ സഭയെച്ചൊല്ലുവൻ കേൾക്കുമെന്നവ 40

11. ബ്രഹ്മസഭാവർണ്ണനം.

നാരദൻ പറഞ്ഞു

പിതാമഹന്റെ സഭയെത്താത! ചൊൽവതുകേൾക്കനീ
ഇതിപ്രകാരമാണെന്നു പറയാവല്ല ഭാരത 1
മുന്നം ദേവയുഗത്തിങ്കൽ വാനിൽനിന്നു ദിവാകരൻ
മനുഷ്യലോകം കാണ്മാൻ വന്നിറങ്ങീവിശതക്രമം 2
മനുഷ്യരൂപാൽ ചുറവമ്പോൾ സ്വയംഭൂസഭകേണ്ടവൻ
പാർത്തെന്നോടതു തത്വത്തിൽപറഞ്ഞു പണ്ടുപാണ്ഡവ 3
അപ്രമേയാമാനസിയാട്ടിവ്യയാം സഭ ഭാരത!
പ്രമാണംകൊണ്ടനിർദ്ദേശ്യയല്ലോ സർവ്വമനോരമ 4
ആസ്സഭയ്ക്കുള്ള ഗുണമെങ്ങെല്ലാം ഞാൻകേട്ട പാണ്ഡവ!

കാണ്മാനത്യാഗ്രഹത്തോടുമാദിത്യനൊട്ടു ചൊല്ലിനേൻ 5
ഭഗവാനേ! ശ്രുതബ്രഹ്മസഭകാണ്മാൻ കൊതിപ്പുഞാൻ
എന്തുജാതിതപോയോഗകർമ്മംകൊണ്ടതുസാദ്ധ്യമാം 6
ഏതൌഷധത്തിനാൽക്കാണാം പാപനാശിനിയുത്തമ
ഭഗവാനേ! ചൊല്ലുഞാനസ്സഭ കാണുന്നതെങ്ങിനെ 7
എന്റെറയാവാക്കു കേട്ടിട്ടാസ്സഹസ്രാംശു ദിവാകരൻ
അരുളീഭാരത! മുറയ്ക്കായിരത്താണ്ടെഴും വ്രതം 8
പ്രയതാശയനായ് ചെയ്കനിയ്യീബ്രഹ്മവ്രതം പരം
പിന്നെഞാൻ ഹിമവൽപൃഷ്ഠംപുക്കുചെയ്തേൻ മഹാവ്രതം 9
പിന്നീടാസൂര്യഭഗവാനെന്നെയും കൊണ്ടുവീയ്യുവാൻ
ആബ്രഹ്മസഭയിൽചെന്നു നിഷ്പാപൻ നിർഗ്ഗതക്ലമൻ 10
അതിന്നവിധമാണെന്നു പറയാവല്ല പാർത്ഥിവ!
ക്ഷണത്തിൽമാറി മറെറാന്നാം സ്വരൂപം പറവാൻപണി
അളവുംകണ്ടിടാവല്ലാസ്ഥാനവും ഭരതർഷഭ!
ആകാരവുമതേമട്ടിൽ കണ്ടിട്ടില്ലൊന്നു വേറെഞാൻ 12
അതെന്നും ഭംഗിയുള്ളോന്നാണ്ഗീതോഷ്ണങ്ങളുമില്ലതിൽ
പൈദാഹവും ക്ഷീണവുമില്ലതിൽപ്പാർപ്പോർക്കൊരാധിക്കുമേ
നാനാകാരത്തൊടും മിന്നും രത്നംകൊണ്ടു ചമച്ചതാം
തൃണമേലല്ലനില്ക്കുന്നു വീണുപോകില്ലതെന്നുമേ 14
പ്രഭയോടുവിളങ്ങുന്ന ദിവ്യദ്രവ്യചയത്തിനാൽ
ചന്ദ്രസൂര്യാഗ്നികളിലുമധികംതെളിവാർന്നഹോ 15
നാകപൃഷ്ഠത്തുമിന്നുന്ന സൂര്യനെബ്ഭിക്കരിച്ചുതാൻ
അതിലല്ലോ വസിക്കുന്നു ഭഗവാൻ ദേവമായയാൽ 16
തനിച്ചുസൃഷ്ടിചെയ്യുന്നോൻ സർവ്വലോകപിതാമഹൻ
ഉപാസിക്കുന്നിതവനെ പ്രജാപതികളേവരും 17
ദക്ഷൻ പ്രചേതൻ പുലഹൻ മരീചിയഥകാശ്യപൻ
ഭൃഗുവത്രിവസിഷ്ഠൻതാനംഗിരസ്സുഥ ഗൌതമൻ 18
പുലസ്ത്യൻ ക്രതുവർച്ചസ്സും പ്രഹ്ലാദനഥ കർദ്ദമൻ
അഥർവ്വാംഗിരസൻ പിന്നെബ്ബാലഖില്യർ മരീചിപർ 19

അന്തരിക്ഷം മനം വിദ്യുതേജോവായുജലം മഹി
ശബ്ദം സ്പർശം രൂപമേവം രസം ഗന്ധം ധരാപതേ! 20
വികാരവും പ്രകൃതിയും മറവു ഭ്രകാരണങ്ങളും
തേജസ്സേറുമഗസ്ത്യൻതാൻ മാർക്കാണ്ഡേയൻ പ്രതാപവാൻ
ജമദഗ്നിഭരദ്വാജൻ സംവർത്തൻ ച്യവനൻ മുനി
ദുർവ്വാസാവു മഹാഭാഗ! ധർമ്മവാനുശൃശൃംഗനും 22
സനൽക്കുമാരൻ ഭഗവാൻ യോഗാചാര്യൻ തപോനിധി
അസിതൻ ദേവലൻപിന്നെജൈഗിഷവ്യൻ ബുധോത്തമൻ
ഋഷഭാജിതശത്രുക്കൾ മഹാവീര്യമെഴുംമണി
അഷ്ടാംഗമായുർവ്വേദംതാൻ ദേഹം കൈക്കൊണ്ടുഭാരത! 24
നക്ഷത്രമൊത്തെഴും ചന്ദ്രനാദിത്യൻ തിഗ്മരശ്മിമാൻ
കൃതുക്കൾ വായുക്കളുമാസ്സങ്കല്പംതാൻ പ്രമാണവും 25
മൂർത്തിമാന്മാർ മഹാത്മാക്കൾ മഹാവ്രതമിയന്നവർ
ഇവരും മറവുപലരുമുപാസിപ്പൂ വിരിഞ്ചനെ 26
അർത്ഥം ധർമ്മംകാമമേവം ഹർഷം ദ്വേഷം തപം ദമം
ആസ്സഭയ്ക്കുത്തിട്ടം ഗന്ധർവ്വാപ്സരോഗണമങ്ങിനെ 27
ഇരിപത്തേഴുപേരേവം ലോകപാലരശേഷവും
ശുക്രൻ ബൃഹസ്പതി പരം ബുധൻ പൊവ്വയുമങ്ങിനേ 28
ശനിയും രാഹുവും സർവ്വഗ്രഹങ്ങളുമതേവിധം
മന്ത്രം രഥന്തരംപിന്നെ ഹരിമാൻ വസുമാനുമേ 29
സാധിരാജാക്കളാദിത്യർ നാമദ്വന്ദത്തൊടോതിയോർ
മരുത്തുക്കളുമാവിശ്വകർമ്മാവുംതാൻ വസുക്കളും 30
പിതൃക്കളേവരും സർവ്വഹവിസ്സുകളുമങ്ങിനെ
ഋഗ്വേദം സാമവേദംതാൻ യജുർവ്വേദവുമാംവിധം 31
അഥർവ്വവേദവുംപിന്നെസ്സർവ്വശാസ്ത്രസമൂഹവും
ഇതിഹാസോപദേശങ്ങൾ വേദാംഗങ്ങളശേഷവും 32
ഗ്രഹയജ്ഞങ്ങളസ്സോമൻ ദേവതാജാലമൊക്കയും
സാവിത്രിഭൃത്തരണിവാണിസപ്തവിധാകൃതി 33

ധൃതിമേധാസ്മൃതി പരം പ്രജ്ഞബുദ്ധിപുകൗക്ഷമ
സ്തുതിശാസ്ത്രങ്ങൗം സാമങ്ങൗം പലമാതിരി ഗാഥകൗം 34
ഭാഷ്യങ്ങൗം തർക്കങ്ങളുമദ്ദേഹം പൂണ്ടുധരാപതെ!
നാടകങ്ങൗം പലേകാവ്യകഥാഖ്യായികകാരിക 35
പുണ്യമൊത്തിവയങ്ങുണ്ട ഗുരുപൂജകൗം മറവുമെ
ക്ഷണം ലവം മുഹൂർത്തംതാൻ പകലും രാവുമങ്ങിനെ 36
അർദ്ധമാസങ്ങൗം മാസങ്ങളൃതുക്കൗം പുനരാവുമെ
വാസരം താനഞ്ചുയുഗമഹോരാത്രങ്ങൗം നാലുമെ 37
ദിവ്യമാമക്കാലചക്രമെന്നുമക്ഷയമവ്യയം
ധർമ്മചക്രവുമവ്വണ്ണമെന്നുമുണ്ടു യുധിഷ്ഠിര! 38
ദിത്യദിത്യാഖ്യകൗംദനുസുരസാവിനതാ ഇര
കാളികാസുരഭീദേവി സുരമാഭിധ ഗൌതമീ 39
പ്രഭ കദ്രുവുമവ്വണ്ണം ദേവമാതാക്കൗം ദേവികൗം
രുദ്രാണി ശ്രീലക്ഷ്മി ദ്രഷ്ഠിയവ്വണ്ണമേ പര 40
ഗോവിൽവന്നോരു പൃഥിവീദേവി ഹ്രീസ്വാഹകീർത്തിയും
സുരാശചീദേവിയേവം പിന്നെപ്പുഷ്ടിയരുന്ധതി 41
സംവൃത്തിയാശനീയാതി സൃഷ്ടിദേവി പരം രതി
ഇവരും മറവുപലരും സേവിക്കുന്നിതു ദേവികൗം 42
വസുക്കൗം രുദ്രരാദിത്യർ മരുത്തുക്കളുമശ്വികൗം
വിശ്വേദേവകൗം സാദ്ധ്യന്മാർ പിതൃക്കൗം സുമനോജവർ
പുരുഷശ്രേഷ്ഠ! കേളമ്മട്ടേഴുകൂട്ടർ പിതൃക്കളും
മൂർത്തിമാന്മാർ നാലുമേവം മൂന്നുമങ്ങശരീരികൗം 44
വൈരാജന്മാർ മഹാത്മാക്കളഗ്നിഷ്വാത്താദ്യർ ഭാരത!
ഗാർഹപത്യർപരം നാകചരരാകും പിതൃക്കളും 45
സോമപന്മാരേകശൃംഗർ ചതുർവ്വേദർ കലാഖ്യരും
നാലുവർണ്ണത്തിലും പൂജിപ്പോരീച്ചൊന്ന പിതൃക്കളൊ 46
ഇവർക്കു തൃപ്തിയായ്വന്നാൽ സോമതൃപ്തിയുമായ്വരും
അവ്വണ്ണമുള്ളിപ്പിതൃക്കളങ്ങു ചെന്നുയഥാവിധി 47

ഉപാസിക്കുന്ന നന്ദിച്ച ശക്തിയേറും വിരിഞ്ചനെ
രാക്ഷസന്മാർ പിശാചന്മാർ ദാനവന്മാർകളം ഗ്രഹ്യകർ 48
നാഗങ്ങളാസ്സുപർണ്ണങ്ങളുപാസിപ്പു പശുക്കളും
സ്ഥാവരം ജഗമം മറുമഹാഭ്രതങ്ങളൊക്കെയും 49
പുരന്ദരൻ ദേവരാജൻ വരുണൻ ധനദൻ യമൻ
ഉമയൊത്തു മഹാദേവനീശനും വരുമെന്നുമെ 50
മഹാസേനനുമവ്വണ്ണമുപാസിപ്പു വിരിഞ്ചനെ
ദേവൻ നാരായണൻതാനും ദേവഷികളുമങ്ങിനെ 51
ബാലഖില്യമുനീന്ദ്രന്മാർ യോനിജായോനിജാളിയും
ത്രൈലോകൃത്തിൽ കണ്ടിടുന്ന ചരാചരമശേഷവും 52
ഞാനതിൽ കണ്ടിതെന്നങ്ങുന്നറിഞ്ഞീടുക മന്നവ!
എണ്ണത്തെണ്ണായിരംപേരങ്ങർദ്ധചരേതോ മഹഷികളം 53
സന്താനമുള്ള വരുമവ്വണ്ണമമ്പതിനായിരം
ഇവരേവരുമിഷ്ടംപോലമരന്മാരശേഷവും 54
ദേവനെക്കൈവണങ്ങീട്ട വന്നപാടുഗമിച്ചിടും
പാന്ഥരായെത്തുമമരദൈത്യാഹിദ്വിജരേയുമെ 55
സുപർണയക്ഷഗന്ധർവ്വാപ്സരകാലേയരേയുമെ
പൂജ്യാതിഥികളെ ബ്രഹ്മാവാകും ലോകപിതാമഹൻ 56
സർവഭ്രതദയാശാലി യഥാർഹം സ്വീകരിക്കുമേ
സ്വീകരിച്ചാവിശ്വമൂർത്തി സ്വയംഭു ബഹുശക്തിമാൻ 57
സാന്ത്വമാനാർത്ഥഭോഗങ്ങളരുളും മനുജാധിപ!
അവർ വന്നവരും പിന്നെ വരുന്നവരുമായ് നൃപ! 58
ഇടചേർന്നുകലർന്നേറ്റം ശോഭിക്കുമഴകിൽസ്സഭ
സത്വതേജോമയി പരം ദിവ്യബ്രഹ്മർഷിസേവിത 59
ബ്രാഹ്മശ്രീയുജ്വലിച്ചേറ്റംവിളങ്ങീ വാട്ടമെന്നിയേ
അവ്വണ്ണംപുകഴ്ന്നോരസ്സഭകണ്ടേൻ സുദുർല്ലഭ 60
മനുഷ്യലോകേ നൃപ! നിൻ സഭയേപ്പോലെയാണതും

ഇച്ചൊന്നോരസ്സഭകളെക്കണ്ടേൻ ഭാരത! വാനിൽ ഞാൻ 61
മന്നിലീ നിൻ സഭയതിലൊക്കെയും മെച്ചമാണെടോ

---

12. ബ്രഹ്മസഭാവർണ്ണനം. (തുടർച്ച)

യുധിഷ്ഠിരൻ പറഞ്ഞു

മിക്കരാജാക്കളേയും നീ ചൊല്ലി ചൊല്ലിയലും മുനേ!
വൈവസ്വതന്റെ സഭയിൽ വാണീടുംവണ്ണമായ്വിഭോ! 1
വരുണൻതന്റെ സഭയിൽച്ചൊല്ലീ നാഗങ്ങളേ ഭവാൻ
ദൈത്യേന്ദ്രരേയുമവ്വണ്ണം സരിത്സാഗരയോഗവും 2
വിത്തേശസഭയിൽചൊല്ലീ ഗുഹ്യകാശരജാതിയെ
ആഗ്രഹിച്ചാപ്സരോവർഗ്ഗത്തേയും ഗിരിശനേയുമേ 3
പിതാമഹന്റെ സഭയിൽചൊല്ലീ മാമുനിമാർകളേ
എല്ലാദ്ദേവഗണത്തേയും സർവശാസ്ത്രങ്ങളേയുമേ 4
ശക്രന്റെ സഭയിൽച്ചൊല്ലീ ദേവന്മാരെ ഭവാൻ മുനേ!
ഉദ്ദേശപ്പടി ഗന്ധർവന്മാരെയും മുനിമാരെയും 5
രാജാക്കന്മാരിലൊരുവൻ ഹരിശ്ചന്ദ്രൻ മഹാമുനേ!
ദേവേന്ദ്രസഭയിൽപ്പാർക്കുന്നുണ്ടെന്നല്ലോ പറഞ്ഞതും 6
എന്തുകർമ്മംചെയ്തിതവൻ തപമോ നിയതവ്രത!
കീർത്തിമാനിന്ദ്രനോടൊത്തു തിരക്കത്തക്കതായവൻ 7
പിതൃലോകത്തിങ്കലെന്റെ ജനകൻ പാണ്ഡുഭൂപനെ
കണ്ടിതല്ലോ നിങ്ങളംതമ്മിൽചേർന്നിതോ വിപ്രപുംഗവ! 8
എന്തദ്ദേഹംചൊല്ലിചൊല്ലേ ഭഗവാനേ! യതവ്രത!
ഇതൊക്കയും ഭവാൻചൊല്ലിക്കേൾപ്പാനുണ്ടേറെമാഗ്രഹം 9

നാരദൻ പറഞ്ഞു.

രാജേന്ദ്ര! നീ ഹരിശ്ചന്ദ്രൻതന്നെപ്പറ്റിപ്പറഞ്ഞതിൽ
ചൊല്ലാമാ മന്നവൻതന്റെമാഹാത്മ്യംതന്നെമുമ്പിൽഞാൻ

ബലവാനാ മഹീപാലൻ സർവസാമ്രാജ്യമേന്തിനാൻ
അവന്നു മറവു രാജാക്കൾ കല്പനക്കീഴിൽനില്പവർ 11
അവൻ പൊന്നണിഞ്ഞെത്തത്തേറിയൊറയ്ക്കു ഭൂപതേ!
ശസ്ത്രപ്രതാപംകൊണ്ടിട്ട സപ്തദ്വീപും ജയിച്ചുതേ 12
കാട്ടം പുഴകളും മാട്ടം കൂട്ടം പാരൊക്കെവെന്നവൻ
ആഹരിച്ചു മഹാരാജ! രാജസൂയമഹാമഖം 13
ധനനാഥ്യങ്ങളവന്നുകല്പനയ്ക്കുകി മന്നവർ
യജ്ഞത്തിൽ വിപ്രശുശ്രൂഷയ്ക്കുവർനിന്നിതു സർവരും 14
യാചകർക്കേകിനാനേറെ ദ്രവ്യം നന്ദ്യാ നരേശ്വരൻ
അവർ ചൊല്ലുന്നതിലുമങ്ങഞ്ചിരട്ടിപ്പടിയ്ക്കുതാൻ 15
പലവിത്തങ്ങളേക്കൊണ്ടും തർപ്പിച്ചു വിപ്രമുഖ്യരേ
നാനാദിക്കിങ്കൽനിന്നെത്തിച്ചേർന്നോർ പിരിയുമപ്പോഴേ
ഭക്ഷ്യഭോജ്യങ്ങളം പലതും കാമംപോലേകിയാദരാൽ
രത്നസന്തർപ്പിതരവർ നന്ദിച്ചേറ്റം പുകഴ്ത്തിനാർ 17
യശസ്വിതേജസ്വിയിവൻ മറ്റുമന്നോരിലുത്തമൻ
ഇക്കാരണത്താൽ നൃപതേ! ഹരിശ്ചന്ദ്രൻ വിളങ്ങിനാൻ 18
മറ്റുമന്നോരിലും മെച്ചമായിട്ട ഭരതർഷഭ!
മഹായജ്ഞംകഴിച്ചിട്ടാ ഹരിശ്ചന്ദ്രൻ പ്രതാപവാൻ 19
മിന്നീസാമ്രാജ്യാഭിഷേകമാണ്ടുകൊണ്ട നരാധിപ!
മറേറതുമന്നവന്മാരോ രാജസൂയം കഴിച്ചവർ 20
അവരിന്ദ്രനുമൊന്നിച്ചു വിളങ്ങി പ്രീതിനേടുവോർ
പോരിൽപിന്തിരിയാതേറ്റമരിച്ച നരവീരരും 21
ഇന്ദ്രന്റെ സഭയിൽച്ചെന്നുനന്ദിപ്പു ഭരതർഷഭ!
തീവ്രമാകും തപംകൊണ്ട ദേഹംവെടിയുവോർകളും 22
ആസ്ഥാനത്തിൽചെന്ന കാന്തിയാർന്നുനന്ദിയ്ക്കുമെന്നുമേ
കൌന്തേയ! നിന്നച്ഛനാകും പാണ്ഡുകൌരവനന്ദനൻ 23
ഹരിശ്ചന്ദ്രനുപന്നുള്ളലക്ഷ്മികണ്ടതിവിസ്മയാൽ
മനുഷ്യലോകത്തെയ്ക്കു ഞാൻ പോരുന്നുണ്ടെന്നുകണ്ടവൻ 24

വണങ്ങിച്ചൊല്ലിയെന്നോട്ട യുധിഷ്ഠിരനൊടോതണം
നീ പോരുംപാരിടം വെൽവാൻ പാട്ടിൽനില്പുണ്ടുതമ്പിമാർ
രാജസൂയമഹായാഗംചെയ്യുകൊള്ളുകഭാരത!
പുത്രൻ നിയ്യീമഖംചെയ്താൽ ഹരിശ്ചന്ദ്രൻകണക്കുഞാൻ 26
നന്ദിപ്പനൊട്ടേറെവർഷം ദേവരാജസഭാന്തരേ!
എന്നാലങ്ങിനെയാട്ടേ നിൻപുത്രനോടിതുചൊല്ലുവൻ 27
ഭൂലോകത്തിങ്കൽഞാൻ പോയാലെന്നു പാണ്ഡുവൊടോതി–
[ഞാൻ
അവന്നുള്ളോരു സങ്കല്പംചെയ്കനീ വീര! പാണ്ഡവ! 28
നീ പൂർവ്വന്മാരുമൊന്നിച്ചു ശക്രസാലോക്യമേന്തുമേ
ഈ മഹാക്രതുവോ ഭൂരിവിഘ്നമുള്ളോന്നതാണെടോ 29
ചരിത്രമുണ്ടാക്കുവാൻനോക്കും യജ്ഞഘ്നബ്രഹ്മരാക്ഷസർ
പടയുണ്ടാം ഭൂമികെട്ടംപടി ക്ഷത്രിയനാശനം 30
ക്ഷയാവഹമിതിൽദ്ദേവനിമിത്തം വന്നുവെന്നുമാം
ഇതെല്ലാമോർത്തുരാജേന്ദ്ര! ക്ഷേമംപോലെ നടക്കുക 31
പ്രമാദംവിട്ടുനിന്നാലും ചാതുർവ്വർണ്ണ്യംഭരിക്കുവാൻ
വാഴ്ക വർദ്ധിക്ക നന്ദിക്ക വിത്താൽ തർപ്പിക്ക വിപ്രരെ 32
എന്നോട്ടുചോദിച്ചതിഹ വിസ്തരിച്ചു പറഞ്ഞുഞാൻ
യാത്രചൊല്ലുന്നു പോകട്ടേ യാദവേന്ദ്രപുരിക്കുഞാൻ 33

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

പാർത്ഥന്മാരോടേവമോതി നാരദൻ ജനമേജയ!
കൂടെവന്ന മുനീന്ദ്രന്മാരോടുമൊത്തെഴുനെള്ളിനാൻ 34
നാരദൻപോകവേ പാർത്ഥൻ തമ്പിമാരൊത്തു കൈരവ!
രാജസൂയക്രതുവിനെപ്പറ്റിച്ചിന്തിച്ചു പാർത്ഥിവ! 35

ലോകപാലസഭാഖ്യാനപർവ്വം കഴിഞ്ഞു

രാജസൂയ സമാരംഭപർവ്വം

13. രാജസൂയസമാരംഭം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ആമുനീന്ദ്രോക്തികേട്ടിട്ട നെടുവീർപ്പിട്ട ധർമ്മജൻ
രാജസൂയേഷ്ടിയോർത്തോർത്തു ശർമ്മംവിട്ടിതു ഭാരത! 1
മഹാരാജർഷികളുടെ മഹിമാവങ്ങുകേട്ടവൻ
യജ്ഞാക്കംപുണ്യകർമ്മത്താലെത്തുംലോകവുമോർത്തഹൊ 2
വിശേഷിച്ചും മഖിഹരിശ്ചന്ദ്രരാജർഷിവാഴ്ചയെ
ഓർത്തിട്ടാ രാജസൂയത്തെച്ചെയ്യാനിഛിച്ചിതായവൻ 3
യുധിഷ്ഠിരൻചെയ്ത സ്വസഭോജനസഭാജനം
പ്രത്യർച്ചനയുമേറേററമോർത്തിതായജ്ഞമൊന്നുതാൻ 4
കുരുമുഖ്യൻ നരപതേ! രാജസൂയമഖത്തിനെ
ആഹരിപ്പാൻ മനംവെച്ചു വിചാരിച്ചിതു വീണ്ടുമെ 5
ഭ്രരിവീര്യൈയജസ്വിവീണ്ടുംധർമ്മത്തേത്തന്നെയോർത്തവൻ
ഹിതം സ്വജനത്തിന്നുമെന്തെന്നായ് ചിന്തതേടിനാൻ 6
സർവ്വപ്രജാനുഗ്രഹവുംചെയ്ത ധർമ്മജ്ഞസത്തമൻ
സർവ്വർക്കുമേ ഭേദമെന്യേ ഹിതഞ്ചെയ്ത യുധിഷ്ഠിരൻ 7
സർവ്വർക്കുമിഷ്ടംനല്കീട്ട കോപഗർവങ്ങൾ വിട്ടവൻ
സാധുധർമ്മം ധർമ്മമെന്നതെന്നേ കേൾക്കില്ല ചൊല്ലിനെ
ഏവം വാഴുമ്പൊഴവനിൽ മാളോരഛനിലാം വിധം
ആശ്വസിച്ചു താനജാതശത്രുവായ് ശത്രുവാറവൻ 9
നരേന്ദ്രാനുഗ്രഹത്താലും ഭീമപാലനയാലുമെ
ബീഭത്സുവജ്ജുനൻ തന്റെ ശത്രുധ്വംസത്തിനാലുമെ 10
ധീമാനാം സഹദേവന്റെ ധർമ്മച്ചൊല്ലുകളാലുമെ
സ്വഭാവാൽ നകുലന്നുള്ള വിനയസ്ഥിതിയാലുമെ 11
പോരും പേടിയുമില്ലാതെ സ്വകർമ്മംചെയ്ത നിത്യവും
വേണ്ടും വർഷത്തൊടും പുഷ്ടിയാണ്ടു രാഷ്ട്രങ്ങളൊക്കെയും

വാർദ്ധുഷീയജ്ഞസത്രങ്ങൾ ഗോരക്ഷകൃഷിവാണിഭം
ഇതൊക്കെത്തുല്യമായ്യാച്ചു വിശേഷാൽ രാജരക്ഷയാൽ 13
നിഷ്കർഷമനുകർഷം ദുർവ്യാധിപാവകബാധകം
യുധിഷ്ഠിരൻ ധർമ്മനിഷ്ഠയാണ്ടന്നില്ലിവയൊന്നുമേ 14
ദസ്യുവഞ്ചകരാൽപ്പിന്നെത്തമ്മിൽമന്നവരാലുമേ
രാജസേവകരാലും കേടൊന്നുമുണ്ടായതില്ലിഹ 15
പ്രിയംചെയ്യാനുപാസിപ്പാൻ ബലികർമ്മം സചകർമ്മവും
ഷഡ്ഭാഗം നൃപരേല്പാനും നാട്ടാർ വർത്തകരോടുമേ 16
വാച്ചു രാജ്യം ധർമ്മനിഷ്ഠൻ യുധിഷ്ഠിരനിരിക്കവേ
ലോഭമെന്യേ രാജസങ്കല്പിഷ്ടംപോലേറെ നാട്ടുകാർ 17
സദ്ഗുൺ സർവ്വഗുണിയാസ്സർവ്വരാഷ്ട്രം സർവ്വസാഹനാം
പുകഴ്ന്നവിലസുന്നോരാസ്സമ്രാട്ടിൻകീഴിലുള്ളിടം 18
മാതാപിതാക്കളിലെഴുംപോലെയെങ്ങും മഹീപതേ!
അനുരഞ്ജിച്ചുനാട്ടാരും ദ്വിജൻതൊട്ടിടയൻവരേ 19
മന്ത്രിമാരൊത്തനുജരെവരുത്തിച്ചൊല്ലിയന്നവൻ
രാജസൂയത്തിനെപ്പറ്റിച്ചോദ്യംചെയ്തിതുവീണ്ടുമേ 20
ഉത്തരംചൊല്ലുവാൻ ചോദ്യംകിട്ടിയോരൊത്തുമന്ത്രികം
യജ്ഞാരിപണ്ഡിതയുധിഷ്ഠിരനോടേവമോതിനാർ 21
അഭിഷേകേന വരുണഗുണം നൃപനണപ്പതായ്
ആമഖംചെയ്യ സാമ്രാജ്യഗുണം കാംക്ഷിപ്പമന്നവൻ 22
കുരുനന്ദന! സാമ്രാജ്യയോഗ്യനാകും ഭവാനിഹ
രാജസൂയത്തിനു കാലമായെന്നോർപ്പു സുഹൃജ്ജനം 23
ആ രാജസൂയത്തിൻകാലം സ്വാധീനം ക്ഷാത്രശക്തിയാൽ
അതിൽസ്സാമ്രാഷ്ഡംഗാഗ്നിചയിപ്പു സംശിതവ്രതർ 24
സർവദർവീഹോമമേറുചെയ്തിടുന്നു കൃതുക്കളെ
ഒട്ടുക്കമഭിഷേകത്താൽസ്സർവജിത്തെന്നുപേരുമാം 25
പോരുംഭവാൻ മഹാബാഹോ! പാട്ടിൽനില്പുണ്ടുഞങ്ങളും
വൈകാതെ നീ മഹാരാജ! രാജസൂയം നടത്തുമേ 26

നിശ്ചയം രാജസൂയത്തെ നിനച്ചാലും നരാധിപ!
എന്നുവെവ്വേറെയും പിന്നെച്ചേർന്നുംചൊല്ലീ സുഹൃജ്ജനം 27
ധർമ്മ്യം ശ്ലഷ്ണം ശ്രേഷ്ഠമിഷ്ടമവർചൊല്ലിയൊരാമൊഴി
കേട്ടകയ്ക്കൊണ്ടു ഹൃദയംകൊണ്ടു പാണ്ഡുസുതൻ മഹാൻ 28
സുഹൃജ്ജനോക്തികേട്ടിട്ടും സ്വയോഗ്യം താനറിഞ്ഞുമേ
വീണ്ടുംവീണ്ടും മനംവെച്ചു രാജസൂയത്തിനായ്നൃപൻ 29
സോദരന്മാരൊട്ടും ധീമാന്മന്ത്രികളൊട്ടും സമം
മന്ത്രിമാരൊട്ടുമൊന്നിച്ചു ധർമ്മരാജൻ യുധിഷ്ഠിരൻ 30
ധൌമ്യവ്യാസാദ്യരൊട്ടുമായ്മന്ത്രിച്ചു മന്ത്രവിത്തമൻ
യുധിഷ്ഠിരൻ പറഞ്ഞു.
സാമ്രാജ്യക്രതുവായോരീ രാജസൂയം നടത്തുവാൻ 31
ശ്രദ്ധവെച്ചോതുമെന്നാൽ കലാശിക്കുന്നതെങ്ങിനെ
വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.
ഏവം രാജാവുചൊന്നപ്പോളേവരും ധരണീപതേ! 32
കാലേചൊന്നാർ ധർമ്മരാജയുധിഷ്ഠിരനൊടിങ്ങിനെ
രാജസൂയമഹായാഗത്തിന്നങ്ങുന്നേറമർഹനാം 33
ശ്രുതവിങ്ങ് മുനീന്ദ്രരീവണ്ണം പൃഥ്വീശനൊട്ടചൊന്നതിൽ
അവന്റെ മന്ത്രിഭ്രാതാക്കളാവാക്കേറാദരിച്ചുതേ 34
ആത്മനന്നവൻ മഹാപ്രാജ്ഞൻ തനിയേവീണ്ടുമാത്മവാൻ
വിചാരിച്ചു ലോകഹിതമായ്വരാനാ പൃഥാസുതൻ 35
ദേശകാലങ്ങളും പിന്നെയായവ്യയവുമോർത്തവൻ
ബുദ്ധികൊണ്ടോർത്തു ചെയ്യുന്നബുദ്ധിമാൻ മാഴ്കിടാതെയാം
തനിച്ചു നിശ്ചയിച്ചാലീയജ്ഞക്രിയനടത്തുവാൻ
പറ്റില്ലെന്നവിചാരിച്ചു കായ്യം യത്നാൽവഹിപ്പവൻ 37
കായ്യം തീർച്ചപ്പെടുത്താനാ കൃഷ്ണനാകും ജനാർദ്ദനൻ
സർവ്വലോകത്തിലും മുഖ്യനെന്നുറച്ചു മനസ്സിനാൽ 38
അപ്രമേയൻ മഹാബാഹു കാമത്താൽ മർത്ത്യനായവൻ
ദേവസമ്മിതമർമ്മത്താൽയോഗ്യനെന്നോർത്തു പാണ്ഡവൻ

അറിയാതില്ലവന്നൊന്നും വയ്യാതില്ലൊരു കർമ്മവും
അവൻ താങ്ങാത്തതൊന്നില്ലയെന്നും കണ്ടിതുകണ്ണനിൽ 40
നിഷ്ടയോടീബ്ബുദ്ധികണ്ടു കുന്തീപുത്രൻ യുധിഷ്ഠിരൻ
ഗുരുവാം ലോകഗുരുവിന്നയച്ചാനൊരു ദൂതനെ 41
പായും തേരേറിയാദൂതൻപോയീ യാദവസന്നിധൌ
ദ്വാരകാപുരിയിൽ കണ്ടു ദ്വാരകേശൻ മുകുന്ദനെ 42
പാർത്ഥൻ കാണ്മാനാഗ്രഹിക്കേക്കാണ്മാനിച്ഛിക്കുമച്യുതൻ
ഇന്ദ്രസേനനൊടും കൂടീട്ടിന്ദ്രപ്രസ്ഥം ഗമിച്ചുതെ 43
നാടനേകം കടന്നിട്ടങ്ങോടും തേരാൽജ്ജവത്തൊടും
ഇന്ദ്രപ്രസ്ഥംപുക്കു പാണ്ഡുപുത്രനെക്കണ്ടുമാധവൻ 44
പിതാവിനെപ്പോലെയണ്ണൻ ധർമ്മജൻ പൂജചെയ്തുവെ
ഭീമസൽക്കാരമേറ്റഛൻപെങ്ങളേക്കണ്ടു സാദരം 45
പ്രീതനായി പ്രീതനാകും തോഴരജ്ജുനനൊത്തുതാൻ
രമിച്ചു ഗുരുവേപ്പോലെയമന്മാർ പൂജചെയ്തുവെ 46
വിശ്രമിച്ചങ്ങൊരു ശുഭസ്ഥാനേ കൃഷ്ണനിരിക്കവെ
ധർമ്മജൻ ചെന്നുണർത്തിച്ചു തന്മനോരഥമിങ്ങിനെ 47

യുധിഷ്ഠിരൻ പറഞ്ഞു

രാജസൂയത്തിന്നു മോഹിക്കുന്നു ഞാൻ വെറുമിച്ഛയാൽ
നടക്കില്ലതതും കൃഷ്ണ! ഭവാനറിയുമേ പരം 48
എല്ലാമാർക്കുവശത്തുണ്ടാമെല്ലാർക്കും പൂജ്യനേതവൻ
എല്ലാർക്കുമീശനാരുണ്ടോ നടത്തുമവനീ മഖം 49
ആരാജസൂയം ചെയ്യാമെന്നോരുന്നുണ്ടീസ്സംഹൃജ്ജനം
ഇനിക്കിതിൽ തീർച്ചയൊക്കെ കൃഷ്ണ! നിന്നുടെവാക്കുതാൻ
വേഴ്ചകൊണ്ടിട്ടു വൈഷമ്യം കാണില്ലെന്നും വരും ചിലർ
വേറെചിലർപറഞ്ഞേക്കുംസ്വാർത്ഥംനോക്കിപ്രിയത്തിനെ
ചിലരാത്മഹിതംനോക്കി പ്രിയത്തെത്തന്നെ കണ്ടിട്ടും
ഇമ്മട്ടാക്കെക്കണ്ടിട്ടുന്ന കാര്യത്തിൽജ്ജനഭാഷിതം 52

അങ്ങീഹേതുക്കൾ കൈവിട്ടും കാമക്രോധങ്ങൾവെന്നുമെ
ലോകത്തിൽമുഖ്യമായ്ത്തക്കതായതോർത്തരുൾചെയ്യണം

---

14. കൃഷ്ണവാക്യം

ശ്രീകൃഷ്ണൻ പറഞ്ഞു.

രാജസൂയത്തിനർഹൻ നീ മഹാരാജഗുണങ്ങളാൽ
പറയുന്നേനങ്ങറിഞ്ഞുള്ളതു തെല്ലൊന്നു ഭാരത! 1
ജാമദഗ്ന്യൻ കൊന്നശേഷം ശേഷിച്ചാ ക്ഷത്രിയർക്കിഹ
താവഴിക്കാർകളാണിന്നിക്ഷത്രിയപ്പേരിയന്നവർ 2
ഇതത്രേ കുലസങ്കല്പം ക്ഷത്രിയർക്കു ധരാധിപ!
ആജ്ഞാധികാരം നിയമമറിവുണ്ടു ഭവാനതും 3
ഐളനിക്ഷ്വാകുവിവരാം കുലകൂടസ്ഥരായവർ
പരമ്പരാബദ്ധരിതിൽ മറവു മന്നവരൊക്കെയും 4
ഐളന്റെ വംശക്കാരായുമിക്ഷ്വാകുകുലരായുമേ
ഒരുനൂറുകുലംകാണും ധരിക്ക്രു ഭരതർഷഭ! 5
യയാതിയല്ലൊ ഭോജന്മാർ വർദ്ധിപ്പാനുള്ള കാരണം
നാലുദിക്കിലുമാവംശം പരന്നാണിന്നുനില്പതും 6
അവർക്കെഴുംലക്ഷ്മിയെന്നേവിപ്പു സർവനരേന്ദ്രരും
എന്നാലിപ്പോൾ നരപതേ! ജരാസന്ധമഹീപതി 7
ആകുലശ്രീയടക്കിക്കൊണ്ടഭിഷേകത്തിലാണ്ടവൻ
എങ്ങും നരേന്ദ്രരുടയതലയിൽക്കേറിനിൽപ്പവൻ 8
മദ്ധ്യഭൂമി ഭരിച്ചിട്ട തമ്മിൽ ഛിദ്രം നിനപ്പവൻ
പ്രഭുത്വം മൂത്തരാജാവു ദിക്കൊക്കെയുമടക്കിയോൻ 9
അവനത്രേ മഹാരാജസാമ്രാജ്യത്തിനുതക്കവൻ
ആരാജാവാജ്ജരാസന്ധൻതന്നെയും പാട്ടിൽവെച്ചവൻ 10
സേനാപത്യം ഭരിക്കുന്ന ശിശുപാലൻ പ്രതാപവാൻ
അവനെത്താൻ ശിഷ്യനെപ്പോലുപാസിക്കുന്നിതെപ്പൊഴും

കാരൂഷനാം ദന്തവക്രൻ മായായോധി മഹാബലൻ
അവ്വണ്ണമാശ്രയിപ്പോരാം മഹാത്മബലമുള്ളവർ 12
ഹംസനും ഡിംഭകൻതാനും ജരാസന്ധനരേന്ദ്രനെ
കാരൂഷനാം ദന്തവക്രൻ കരഭൻ മേഘവാഹനൻ 13
അത്ഭുതം മണിയെന്നുള്ള ദിവ്യരത്നമണിഞ്ഞവൻ
മുരനും നരകനുംതാൻ ശാസ്ത്രാവാം യവനാധിപൻ 14
പടിഞ്ഞാറൻ ദിക്കുകാപ്പോൻ ബലവാൻ വരുണോപമൻ
ഭഗദത്തൻ മഹാരാജ! വൃദ്ധൻനിൻ പിതൃമിത്രമാം 15
അവനും വാക്യിയകളാലിവനു വശനായവൻ
സ്നേഹബദ്ധൻ മനസ്സാലേ നിനക്കു പിതൃസന്നിഭൻ 16
പടിഞ്ഞാറാത്തെക്കുഭാഗം ഭ്രമിക്കധിപനായവൻ
പുരുജിത്തു ഭവാനുള്ളോരമ്മാമൻ കുന്തിവർദ്ധനൻ 17
അവനങ്ങക്കു കീഴ്നില്ക്കും സ്നേഹത്താൽസ്സുതൻ സദനൻ
മുന്നേഞാൻ കൊന്നിടാത്തോനജ്ജരാസന്ധനു ചേർന്നവൻ
പുരുഷോത്തമനായ്നില്പോൻ ചേദിഭ്രപതി ദുർമ്മതി
പുരുഷോത്തമനീലോകേ താനാണെന്നോർത്തിടുന്നവൻ 19
മോഹത്താലെന്റെ ചിഹ്നങ്ങളെപ്പോഴുമണിയുന്നവൻ
വംഗപുണ്ഡ്രകിരാതന്മാർക്കധിപൻ ബലമുള്ളവൻ 20
അപ്പൌണ്ഡ്രകൻ വാസുദേവനെന്നു പേരിൽപ്പുകഴ്ന്നവൻ
നാലിലൊന്നു ഭരിപ്പോനാ ഭോജനിന്ദ്രസഖൻബലീ 21
വിദ്യാബലത്തിനാൽപ്പാണ്ഡ്യകൃഥ കൈശികമർദ്ദനൻ
അവന്നാം കൃതിയാം തമ്പി ശൂരൻ ഭാഗ്യവസന്നിഭൻ 22
മാഗധക്രൂരനിലവനും വീരൻ ഭീഷ്മകമന്നനും
പ്രിയംചെയ്യുവണങ്ങീടും ചാർച്ചയുള്ളോരു ഞങ്ങളെ 23
ചേർന്നാലുംചേർന്നുനില്ക്കാത്തോനപ്രിയംചെയ്യുനില്പവൻ
കുലംനോക്കാബലംനോക്കാ കുറമ്പേറുന്നതന്മകൻ 24
പേരുണ്ടാമെന്നുകണ്ടിട്ടാജ്ജരാസന്ധനുചേർന്നവൻ
എട്ടുവംശംവടക്കുള്ള ഭോജന്മാർകളുമങ്ങിനെ 25

ജരാസന്ധഭയംകൊണ്ടു പടിഞ്ഞാട്ടേക്കുമാറിനാർ
ബൊധർ ഭദ്രാകരർ ശൂരസേന സാലർപടച്ചേരർ 26
മുകുട്ടർ സുസ്ഥലർ കളിന്ദന്മാർ കുന്തികളങ്ങിനെ
സാലായനനൃപന്മാരും സോദര്യാനുചരാനുചിതം 27
പിന്നെദക്ഷിണപാഞ്ചാലർ പൂർവ്വകുന്തികൾ കോസലർ
വടക്കൻദിക്കുതാൻവിട്ട ഭയപ്പെട്ടോടിവന്നവർ 28
മത്സ്യർ സനൃസ്തപാദന്മാർ തെക്കൻദിക്കാശ്രയിച്ചുതേ
ജരാസന്ധഭയത്താലാസ്സിപ്പാഞ്ചാലരും പരം 29
സ്വരാജ്യമേ കൈവെടിഞ്ഞുമണ്ടിനാരങ്ങുമിങ്ങുമേ
ഒട്ടനാൾ ചെന്നതിൽ കംസൻ യാദവന്മാരെ വെന്നടൻ 30
ബാർഹദ്രഥാത്മജകളെ വേട്ടാനബ്ധികേട്ടവൻ
സഹദേവാനുജകളാമസ്തിപ്രാസ്തികളാമവർ 31
ഇസ്സഹായത്തിനാൽ ജ്ഞാതിമഥനംചെയ്ത ദുർമ്മതി
മികച്ചവന്നിതാക്കംസന്നതിയായുള്ള ദുർന്നയം 32
ഭോജാനാചയത്തിൽ വൃദ്ധന്മാരാട്ടിഷ്ടൻ പീഡചെയ്കയാൽ
ജ്ഞാതിരക്ഷക്കുവേണ്ടീട്ടീയെന്നെ വന്നാശ്രയിച്ചുതേ 32
ആഹുകൻ തന്റെ മകളെയക്രൂരന്നു കൊടുത്തുമെ
സങ്കർഷണനോടൊന്നിച്ചാജ്ഞാതികായ്മംനടത്തി ഞാൻ 33
ഞാനും രാമനുമാക്കംസസുനാമഹതി ചെയ്തതെ
ഭയമിങ്ങിനെ തീർന്നപ്പോൾജ്ജരാസന്ധൻ മുതിർന്നതിൽ
പതിനേഴുകുലക്കാരുമൊത്തു മന്ത്രിച്ചിതിങ്ങിനെ
ഒന്നുംനോക്കാതുഗ്രശസ്യംകൊണ്ടു കൊന്നാലുമിങ്ങുനാം 35
മുന്തുവകൊല്ലം കൊണ്ടിട്ടമവന്റെ പടതീർന്നിടാ
അവന്നമര സങ്കാശരുക്കുകൊണ്ടുഗ്രരായവർ 36
അശസ്ത്രവധ്യരാം ഹംസഡിംഭകന്മാർ സഹായികൾ
ആവീരരൊടൊത്ത ജരാസന്ധനോബഹുവീര്യവാൻ 37
മുപ്പാരും കീഴടക്കീടാൻ കെല്പുള്ളോനെന്നു മന്മതം
ഞങ്ങൾക്കുമാത്രമെന്നല്ല മറവുള്ളഴീശ്വരർക്കുമെ 38

ബുദ്ധിതോന്നുന്നതിമ്മട്ടാം ബുദ്ധിമാന്മാരിലുത്തമ!
ഹംസനെന്നു പുകഴ്ന്നോരാരാജാവില്ലേ മഹാബലൻ 39
അവനേവീര്യനാൻ രാമൻ പതിനേഴാമതാം രണേ
ഹംസനെക്കൊന്നുവെന്നുള്ളതാരോ ചൊല്ലീട്ടുകേൾക്കയാൽ
യമുനാംഭസ്സിങ്കൽ മുങ്ങിച്ചത്തു ഡിംഭകനും നൃപ!
ഹംസനില്ലാതെയീ നാട്ടിൽജ്ജീവിച്ചീടുന്നതല്ല ഞാൻ 42
എന്നിവണ്ണമുരച്ചിട്ടാ ഡിംഭകൻ ചത്തിതിങ്ങിനെ
അവ്വണ്ണം ഡിംഭകൻ ചത്തിതെന്നുകേട്ടിട്ടു ഹംസനും 43
ചാടീ യമുനയിൽത്തന്നെയവനും തീർന്നിതിങ്ങിനെ
അവർ ചത്തെന്നുകേട്ടിട്ടാജ്ജരാസന്ധനരാധിപൻ 44
ബുദ്ധികെട്ടമട്ടങ്ങിപ്പോയ്പുരിക്കു ഭരതർഷഭ!
പിന്നെയാ മന്നവൻപോയശേഷം ഞങ്ങളരിന്ദമ! 45
മധുരാപുരിയിൽപ്പാർത്തു മിളിതാനന്ദമേവരും
അച്ഛനാകും ജരാസന്ധമഗധേശ്വരന്റെ സന്നിധൌ 46
മകളാകുന്നൊരാക്കംസഭാര്യചെന്നംബുജാക്ഷിയാം
ഭർത്തൃനാശാർത്തിയൊടലട്ടുകയെന്നായി ഭൂപതേ! 47
എൻകാന്തനെക്കൊന്നവനെക്കൊൽകനീയെന്നുവീണ്ടുമേ
മുന്നമേ ചെയ്തൊരാമന്ത്രം പിന്നെ ഞങ്ങളിളാപതേ! 48
ഓർത്തു ബുദ്ധിക്ഷയത്തോടും പാർത്ഥ! പിന്മാറി കേവലം
മന്ത്രംപൊന്നും വേറെവേറേ സംഗ്രഹിച്ചുടനേവരും 49
ഓടേണം നാം മക്കളം ബന്ധുക്കളുമൊത്തവനിൽ ഭയാൽ
എന്നുറച്ചുപടിഞ്ഞാറൻദിക്കുപററിസ്സമസ്തരും 50
രൈവതത്താലഴകെഴും ദ്വാരകാപുരിതീർത്തതിൽ
പാർപ്പുറപ്പിച്ചുകൊണ്ടാണ്ടു ഞങ്ങളന്നവനീപതേ! 51
ദുർഗ്ഗസംസ്കാരവുംചെയ്തു ദേവദുർഭേദ്യമാം വിധം
സ്ത്രീകളും പൊരുതും വൃഷ്ണിവീരരോ പിന്നെയെന്തതിൽ 52
അതിൽപ്പാർക്കുന്നിതീ ഞങ്ങളെങ്ങുമേ ഭയമെന്നിയേ
മാഗധൻ വന്മലകടന്നെന്നാറിഞ്ഞോരു ശേഷമേ 53

മാധവന്മാർ കരുശ്രേഷ്ഠ! മോദംകൈക്കൊണ്ടിതേവരും
ഞങ്ങളേവം ജരാസന്ധദ്രോഹംകൈയ്ക്കൊണ്ടുചുറവുമേ 54
സാമർത്ഥ്യത്തൊടുസംബന്ധാൽഗ്രാമന്തംചേർന്നിരിപ്പതാം
മൂന്നുയോജനനീണ്ടെഴുവീതിസ്സ്കന്ധത്രയത്തൊടും 55
യോജനാന്തെ നൂറുവാതിലാം മതിൽക്കാവലോടുമേ
പതിനേഴുമഹാവീരക്ഷത്രിയോത്തമരക്ഷയിൽ 56
പതിനെണ്ണായിരം ഭ്രാതാക്കളൊക്കും ഞങ്ങൾതൻകുലേ
ആഹുകന്നോ നൂറുമക്കളോരോരുത്തർ സുരോപമർ 57
ഭ്രാതാവൊത്തച്ചാരുദേഷ്ണൻ ശൈനേയൻ ചക്രദേവനും
ഞാനും പ്രദ്യുമ്നനുംപിന്നെസ്സാംബൻ ശൌരിസമൻ രണേ 58
മഹാരഥന്മാരേഴേവംകേൾക്ക മറുള്ളപേർകളേ
കൃതവർമ്മാവനാധൃഷ്ടിസമീകൻ സമിതിഞ്ജയൻ 59
കങ്കൻതാൻ ശങ്കുതാൻ കുന്തിയിവരേഴുമഹാരഥർ
രണ്ടു ഭോജാന്ധകസുതർ വൃദ്ധൻ ഭ്രുപതിപത്തിവർ 60
വജ്രസംഹനനന്മാരാം വീരരേറും മഹാരഥർ
മദ്ധ്യദേശം പാർത്തു വൃഷ്ണിമധ്യത്തിങ്കലിരിപ്പതാം 61
അങ്ങോ സാമ്രാജ്യഗുണമൊത്തുള്ളോൻ ഭരതസത്തമ!
ആത്മാവിനെക്ഷത്രസാമ്രാട്ടാക്കീടേണ്ടതു യുക്തമാം 62
മഹാബലൻ ജരാസന്ധൻ ജീവിയ്ക്കുമ്പോളസാധ്യമാം
രാജസൂയം നടത്തീടാനെന്നെൻപക്ഷം മഹീപതേ! 63
അവൻ മന്നവരേവെന്നുതടഞ്ഞിട്ട ഗിരിവ്രജേ
സിംഹമാനകളേഴിലഗ്രഹയിൽചേർത്തവണ്ണമേ 64
അജ്ജരാസന്ധരാജാവോ നരാധിപഗണത്തൊടും
മഹാത്മാവാം മഹാദേവശൌരീശനെയരിന്ദമ! 65
വൻതപസ്സാലെസേവിച്ചു ജയിച്ചു പാർത്ഥിവേന്ദ്രരെ
പ്രതിജ്ഞയ്ക്കുള്ള കരയിലെത്തീ പാർത്ഥിവസത്തമൻ 66
സൈന്യമദ്ധ്യത്തിലമരും മന്നരേവെന്നുവെന്നവൻ
പുരത്തിലാക്കിബ്ബന്ധിച്ചു ചമച്ചു പുരുഷവ്രജം 67

ഈഞങ്ങളും മഹാരാജ! ജരാസന്ധഭയത്തിനാൽ
മധുരാപുരി കൈവിട്ട ദ്വാരകാപുരി വാഴ്വതാം 68
ഈയജ്ഞത്തെമഹാരാജ! നീ ചെയ്യാനാഗ്രഹിക്കിലൊ
അവരേവിടുവാൻനോക്കൂ ജരാസന്ധവധത്തിനും 69
അല്ലാതകണ്ടീയ്യാരംഭം നടക്കാകുരുനന്ദന!
രാജസൂയം വേണ്ടവണ്ണമെല്ലാം ചെയ്യാൻ മഹാമതെ! 70
ഇതെന്മതം മഹാരാജ! നിന്മതം ചൊല്ലുകെന്തുവാൻ
ഇസ്ഥിതിയ്ക്കൊന്നെന്തുവേണ്ടു യുക്ത്യാചിന്തിച്ചുചൊല്ലണം

---

15. കൃഷ്ണവാക്യം (തുടർച്ച)

യുധിഷ്ഠിരൻ പറഞ്ഞു

അങ്ങുചൊന്നതു മററന്യബുദ്ധിമാനോതുവാൻ പണി
സംശയം തീർക്കുവാനങ്ങേപ്പോലില്ലൊരുവന്തുഴിയിൽ 1
ഗൃഹംതോറും ഭൂപരുണ്ടാം സ്വരാജ്യപ്രീതിചെയ്യവർ
അവർക്കൊത്തില്ല സാമ്രാജ്യം സാമ്രാജ്യം നേടുവാൻ പണി
പരാനുഭവം കണ്ടുള്ളോനാത്മസ്തുതി കഥിക്കുമൊ?
പരന്മാരൊത്തു വാഴ്ത്തീടുന്നവനേ പൂജ്യനായ്വരൂ 3
പാരം രത്നങ്ങളുള്ളോരിപ്പാരു പാരം പരപ്പിലാം
ദൂരംപോയാലറിഞ്ഞീടാം ചേരും ശ്രേയസ്സു മാധവ! 4
അടക്കമേ നല്ലു നമുക്കടക്കത്താൽ സുഖംവരും
ചാടിച്ചെന്നാൽപ്പാരമേഷ്ഠ്യം നേടാവല്ലെന്നുറച്ചുഞാൻ 5
കുലീനന്മാരറിഞ്ഞീടുമിവരേററം മനസ്വികൾ
ഒരിക്കലിതിൽ വെച്ചേകൻ ശ്രേഷ്ഠനാവാം ജനാർദ്ദന! 6
നൊമ്മളന്നു ജരാസന്ധമന്നനിൽപ്പേടികാരണം
അവൻെറ ദുഷ്ടുകണ്ടിട്ടു ശങ്കിച്ചല്ലോ മഹാമതെ 7
ഞാനോ ദുർദ്ധർഷ! നിൻവീര്യമാശ്രയിച്ചോൻ മഹാപ്രഭോ!
ഞാൻ ശക്തനെന്നോർപ്പതില്ലിന്നങ്ങും ശങ്കിച്ചിരിക്കവെ 8

അങ്ങുന്നുമാ രാമനുമി ഭീമനും പിന്നെ മാധവ! -
ബീഭൽസുവും മഹാബാഹോ! കൊല്ലാനാളാകയില്ലയൊ? 9
എന്നേവം പാർത്ഥവാർഷ്ണേയ! വീണ്ടുമോർക്കുന്നതുണ്ടുഞാൻ
പ്രമാണമങ്ങാണിയുള്ളോർക്കെല്ലാററിന്നും ജനാർദ്ദന! 10
അതുകേട്ടോതിനാൻ ഭീമൻ വാക്യജ്ഞൻ വാക്യമിങ്ങിനെ

ഭീമസേനൻ പറഞ്ഞു

ഉത്സാഹംകെട്ട രാജാവു പുറവുപോലെയലിഞ്ഞുപോം 11
ശക്തനിൽത്താനുപായങ്ങൾ നോക്കാത്തോനാണു ദുർബ്ബലൻ
മടിവിട്ടാൻ ദുർബ്ബലനുമൂക്കെഴും വൈരിയേയുമെ 12
നല്ലനീതിപ്രയോഗത്താൽ വെല്ലും തന്നോടെതുക്കിലും
നീതികണ്ണനിലുക്കെന്നിൽജ്ജയംപാർത്ഥനിൽ മുവ്വർ നാം
ത്രേതാഗ്നിയിഷ്ടിപോലൊപ്പിച്ചീടാമാമഗധേശനെ

ശ്രീകൃഷ്ണൻ പറഞ്ഞു

കായ്ത്തിലേർപ്പെട്ടം മുദ്ധനനുബന്ധങ്ങൾ നോക്കിടാ 14
അതിനാലാ സ്വാർത്ഥിമുദ്ധവൈരിയേപ്പാർത്തടങ്ങിടാ
കരത്യാഗാൽ യൌവനാശ്വപാലനത്താൽ ഭഗീരഥൻ 15
തപോവീര്യാൽക്കാർത്തവീര്യൻ ബലത്താൽ ഭരതൻവിഭ
ശ്രുധിയാലേ മരുത്തൻ സാമ്രാട്ടായോരി വരൈവർപോൽ16
സാമ്രാജ്യം നേടമങ്ങയ്ക്കാ സത്വംകൊണ്ടും യുധിഷ്ഠിര!
വശ്യമന്ത്രങ്ങൾ നോക്കീടിലേവം സദൃഗ്ധർമ്മമായ് 17
നിഗ്രാഹ്യനേറനിലയ്ക്കുത്തീധർമ്മാർത്ഥനയലക്ഷണാൽ
ബാർഹദ്രഥൻ ജരാസന്ധൻ ധരിക്ക ഭരതർഷഭ! 18
ഇണങ്ങിനില്പില്ലവനിൽ നൂറവംശത്തിലൂഴിപർ
അതിനാൽബ്ബലമായ് ചെയ്യുന്നിതു സാമ്രാജ്യമായവൻ 19
രത്നംകൊട്ടത്തുപാസിപ്പു ജരാസന്ധനെയാന്യപർ
എന്നിട്ടും തെളിയുന്നില്ലാ മൌഢ്യാൽ ദുർന്നയമാർന്നവൻ
മൂർദ്ധാഭിഷിക്തനുപനെ പ്രധാനി ബലമുള്ളവൻ
കീഴടക്കുന്നിതവനുഭാഗമില്ലാതെയില്ലിഹ 21

ഏവം സർവ്വരെയുംവെന്നു ജരാസന്ധൻ പ്രതാപവാൻ
അവനെ ദുർബ്ബലതരൻ കൌന്തേയൻ വെൽവതെങ്ങിനെ 22
പശുപാലഗൃഹേ പയ്യംമട്ടിലാട്ടിത്തെളിക്കുകിൽ
ജീവിതപ്രീതിയുണ്ടാമോ നൃപർക്കു ഭരതർഷഭ 23
ക്ഷത്രിയൻ ശസ്ത്രമരണനല്ലോ സൽകൃതനായവൻ
അതിനാലൊത്തു നൊമ്മർക്കു ബാധിക്കാം മഗധേന്ദ്രനെ 24
എണ്ണത്താറും ജരാസന്ധൻ പതിന്നാലും നരേന്ദ്രരെ
പിടിച്ചിട്ടിട്ടുണ്ടുടനേ ക്രൂരകൃത്യം നടത്തുമേ 25
അതിൽതടസ്ഥംചെയ്യുന്നോനതിയാം കീർത്തിനേടിടും
ജരാസന്ധജയംചെയ്യോൻ സാമ്രാട്ടായും വരും ധ്രുവം 26

---

16. അർജ്ജുനവാക്യം

യുധിഷ്ഠിരൻ പറഞ്ഞു.

സാമ്രാട്പദവി മോഹിച്ചു നിങ്ങളെ സ്വാർത്ഥലുബ്ധനായ്
വെറും സാഹസമായിട്ടു ഞാനെങ്ങിനെയയച്ചിടും 1
ഭീമാർജ്ജുനന്മാരെൻകണ്കൾ കരളല്ലോ ജനാർദ്ദനൻ
കരളും കണ്കളുംപോയാൽപ്പിന്നെ ജീവിപ്പതെങ്ങിനേ 2
ജരാസന്ധന്റെ വമ്പേറുമന്തമറവുള്ള സേനയേ
ജയിക്കാവല്ല യമനും നിങ്ങൾചെന്നെന്തുകാട്ടിടും 3
ഇക്കായ്ത്തിങ്കലേർപ്പെട്ടാലനർത്ഥംവന്നുകൂടുമേ
അതിനാൽ സമ്മതിക്കാൻ വയ്യിതിനെന്നാണു മന്മതം 4
കേട്ടാലുമെന്നഭിപ്രായം ഞാൻതനിച്ചോർത്തുകണ്ടതിൽ
ഇക്കായ്ത്തെയുപേക്ഷിക്കതന്നെ നല്ലു ജനാർദ്ദന! 5
ഇടിയുന്നുണ്ടെൻമനസ്സു രാജസൂയമസാദ്ധ്യമാം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

ഗാണ്ഡീവമമ്പൊടുങ്ങാത്തുള്ളാവനാഴി രഥം ധ്വജം 6

സഭയുംനേടിയോൻ പാർത്ഥൻ ധർമ്മപുത്രനൊടോതിനാൻ

അജ്ജുനൻ പറഞ്ഞു.

വില്ലുസ്സുമമ്പുകളുൾക്കൂട്ടാർ പേർ പാരിടംബലം 7
ഇവ ഞാൻ നേടി നൃപതേ! കിട്ടാൻപാടാമഭീഷ്ടവും
കുലജന്മംപുകഴ്ത്തുന്ന നിലകണ്ടുള്ള പണ്ഡിതർ 8
ബലത്തിന്നൊപ്പമില്ലൊന്നും വിലവീയ്ത്തിനേമമേ
നിർവ്വീയ്യൻ കൃതവീയ്യന്റെ വംശ്യനെന്തുനടത്തിടും 9
നിർവ്വീയ്യവംശജൻ വീയ്യമുള്ളോനോ മെച്ചമാണ്ടിടും
എല്ലാറ്റിലും വൃദ്ധിതട്ടിച്ചുള്ളവൻ ക്ഷത്രിയൻ പ്രഭോ! 10
ഗുണമില്ലെങ്കിലും വീയ്യമുള്ളോൻ വെല്ലും രിപുക്കളേ
മറ്റെല്ലാഗുണമൊത്താലും നിർവ്വീയ്യൻചെയ്യതെന്തുവാൻ 11
ഗുണമെല്ലാമപ്രധാനം വിക്രമംനോക്കിടുമ്പൊഴേ
ജയത്തിൻഹേതു ലാഭങ്ങൾ കർമ്മദൈവാശ്രയങ്ങളാം 12
ബലമുള്ളവനും തെറ്റാലുപയോഗപ്പെടാതെയാം
ആവഴിക്കിടിയും ശത്രുക്കളിൽനിന്നുക്കെഴും പരൻ 13
അനുത്സാഹം ദുർബ്ബലനവണ്ണംതെറ്റു ബലിഷ്ഠനും
രണ്ടും വിനാശഹേതുക്കൾ ജയേച്ഛുവിടണം നൃപൻ 14
ജരാസന്ധധ്വംസനവും രാജാക്കളുടെ രക്ഷയും
യജ്ഞാർത്ഥമായ് നൊമ്മൾചെയ്താലതിലുംമേലെയെന്തഹോ
യതനിക്കാഞ്ഞാൽഗുണംകിട്ടില്ലെന്നതോ നല്ലതീർച്ചയാം
വരാവുന്ന ഗുണത്തേക്കാൾ നൈർഗുണ്യം മെച്ചമോ നൃപ! 16
കിട്ടും ശാന്തമുനിക്കൊക്കും കാവിവസ്ത്രങ്ങൾപിന്നെയും
സാമ്രാജ്യവും സിദ്ധമാമേപുരരായ് ഞങ്ങൾപോരിടാം 17

---

17. ജരാസന്ധോല്പത്തി

വാസുദേവൻ പറഞ്ഞു.

ഭരതന്മാർ കുലത്തിങ്കൽപിറന്നോൻ കുന്തിപെറവവൻ
കാണിക്കേണ്ടുന്നമതിയേക്കാണിച്ചാനിപ്പൊഴർജ്ജുനൻ 1

കാണുന്നില്ലാമൃതപൂവിനെ രാവും പകലുമിജ്ജനം
യുദ്ധംചെയ്യായ്കയാൽ ചാകാത്തോനായ്ക്കൊപ്പീലൊരാളെയും
പുരുഷന്നിക്കായ്മമല്ലോ പരം ഹൃദയതോഷണം
തരംകണ്ട നയംനോക്കിപ്പരന്മാരോടെതിർക്കതാൻ 3
അപായംവിട്ട സുനയപ്രയോഗം മുഖ്യമാർഗ്ഗമാം
സാമ്യം സംഗതിയാലുണ്ടാം സാമ്യമൊത്തില്ലയെന്നുമാം 4
നയോപായങ്ങളറേറാരുസംഗരത്തിൽ ക്ഷയംവരും
സാമ്യമായാൽ സംശയമാമൊക്കാരണ്ടാൾക്കുമേ ജയം 5
ഞങ്ങളെന്നാൽ ബലത്തോട്ടം ശത്രുപാർശ്വമണഞ്ഞുടൻ
ഒഴിക്കുവൃക്ഷത്തെപ്പോലെ വീഴിക്കാതെയിരിക്കുമോ? 6
പരന്ധ്രംകണ്ടുകേറി സ്വരന്ധ്രംമൂടിയേല്ക്കുകിൽ
വ്യൂഹംകെട്ടിയുറച്ചേല്ക്കുമക്കേവം ശത്രുവീരരായ് 7
പൊരുതായ്കുന്ന ധീമാന്മാർ മതംതാനിങ്ങുശോഭനം
കുറവറാരുമറിയാതരിഗേഹമണഞ്ഞുടൻ 8
ശത്രുവെക്കണ്ടാക്രമിച്ചീഞങ്ങളിഷ്ടംനടത്തിട്ടും
ഒരുത്തൻമാത്രമേ നിത്യംഭരിപ്പൂ ലക്ഷ്മിയെപ്പുമാൻ 9
സർവ്വാന്തര്യാമിയെപ്പോലെ തൽക്ഷയം കാണ്മതില്ല ഞാൻ
അതല്ലവനെ ഹിംസിക്കെ മറവള്ളോർ വന്നുകൊല്ലുകിൽ 10
ജ്ഞാതിത്രാണത്തിനായ് ഞങ്ങൾ വാനുകേറിയതെന്നുമാം

യുധിഷ്ഠിരൻ പറഞ്ഞു.

ഹരേകൃഷ്ണ! ജരാസന്ധൻ വീര്യമെന്തെന്തു വിക്രമം 11
തിയ്യാക്കും നിന്നോടേററിട്ടും പാററപോലെരിയാത്തവൻ

ശ്രീകൃഷ്ണൻ പറഞ്ഞു.

കേൾക്ക ഭ്രൂപ! ജരാസന്ധവീര്യവും വിക്രമത്തെയും 12
ഏറെ ദ്രോഹിക്കിലും ഞങ്ങളവനെക്കൈവെടിഞ്ഞതും
മൂന്നക്ഷൗഹിണിസൈന്യത്തോടൊത്തവൻ യുദ്ധദുർമ്മദൻ
ഉണ്ടായിരുന്ന മഗധരാജൻ ബലിബൃഹദ്രഥൻ
രൂപയൗവനസമ്പന്നൻ ശ്രീമാനതുലവിക്രമൻ 14

നിത്യവും ദീക്ഷിതൻ രണ്ടാംശതക്രതുകണക്കിനേ
തേജസ്സിനാൽ സൂര്യതുല്യൻ ക്ഷമയാൽക്ഷമയൊത്തവൻ 1
യമാന്തകനിഭൻ കോപേ ശ്രീയാൽ വൈശ്രവണോപമൻ
അവന്റെറ നല്ലഭിജനമിണങ്ങുന്ന ഗുണങ്ങളാൽ 16
അർക്കരശ്മികളാൽപ്പോലെ വ്യാപ്തമായിതു പാരിടം
അവൻ വേട്ടീടിനാൻ കാശിരാജാവിന്നടെ മക്കളേ 17
ഇരട്ടപെററ സൌന്ദര്യംപെരുകും പെങ്കിടാങ്ങളേ
അവർക്കു സമയംചെയ്കൊടുത്തു പുരുഷർഷഭൻ 18
അതിവർത്തിക്കയില്ലെന്നാപ്പുത്രിമാരുടെ സന്നിധൌ
അപ്പുത്രിമാരൊത്തു ശോഭിച്ചീടിനാനന്ധരാധിപൻ 19
പ്രിയാന്തരപുത്രികളിണചേർന്നാനപോലവേ
അവർക്കു നടുവിൽശ്ശോഭതേടിനാനാമഹീപതി 20
ഗംഗാ കാളിന്ദികയം നടുക്കംഗമാണ്ടാഴിപോലവേ
അവന്തു വിഷയാസക്തിയോടേ തീർന്നിതുയൌവനം 21
ഉണ്ടായീലാ വംശവൃദ്ധിക്കാനുപന്നൊരു പുത്രനും
മംഗലം പലതും ഹോമം പുത്രകാമേഷ്ടിമററുമേ 22
ചെയ്തിട്ടും കിട്ടിയില്ലെന്തോ കുലവർദ്ധനപുത്രനേ
കാക്ഷീവാനാം ഗൌതമന്റെറ പുത്രനാം താപസോത്തമൻ 23
ചണ്ഡകൌശികനുണ്ടെന്നു പിന്നെക്കേട്ടീടിനാനവൻ
യദൃച്ഛയാവന്നു വൃക്ഷമൂലേവാണാ മുനീന്ദ്രനെ 24
പത്നീസഖനവൻ ഭൂരിരത്നത്താൽ പ്രീതനാക്കിനാൻ
അവനോടോതിനാൻ സത്യവാദി സത്യസ്ഥിരൻ മുനി 25
സന്തോഷമായി രാജേന്ദ്ര! വരംവാങ്ങുക സുവ്രത!
പരം സഭാഗ്യൻ കുമ്പിട്ടപറഞ്ഞിതു ബൃഹദ്രഥൻ 26
മക്കളില്ലാത്ത മാൽകൊണ്ടു ഗൽഗദാക്ഷരമാംവിധം

രാജാവു പറഞ്ഞു.

ഭഗവാനേ! നാടുവിട്ടുപോകുന്നേൻ ഞാൻ തപോവനം 27
വർമെന്തിന്നഭാഗ്യന്നു നാടെന്തിന്നപ്രജന്നുമേ

ശ്രീകൃഷ്ണൻ പറഞ്ഞു

ധ്യാനം പൂണ്ടിതുകേട്ടപ്പോൾ ക്ഷുഭിതേന്ദ്രിയനാമുനി 28
അച്യുതവൃക്ഷച്ചുവടേ നിഴലിൽ താനിരുന്നതെ
അവ്വണ്ണമങ്ങമരുമാമുനീന്ദ്രന്റെ മടിയ്ക്കകം 29
ദിവ്യമാം തത്തകൊത്തീട്ട വീണപോലൊരു മാമ്പഴം
അതെടുത്തു മുനിശ്രേഷ്ഠൻ ഹൃദയത്താൽ ജപിച്ചുടൻ 30
രാജാവിനുണ്ണിയുണ്ടാവാനാശിച്ചുങ്ങേകിയുത്തമം
ഉരചെയ്തു മഹാപ്രാജ്ഞനരചൻ തന്നൊടാമുനി 31
പൊയ്ക്കാംക കൃതകൃത്യൻ നീ തിരിക്കുക ധരാപതേ!
ഇതുകേട്ടാ നൃപമണി മുനീന്ദ്രചരണങ്ങളിൽ 32
കുമ്പിട്ടു കുപ്പിസ്സന്തുഷ്ടൻ സ്വഗൃഹത്തേക്കു പൂകിനാൻ
സമയംപാർത്തുകണ്ടിട്ടാ നൃപസത്തമനപ്പൊഴെ 33
ഒരുമാമ്പഴമാ രണ്ടു പത്നികൾക്കായി നൽകിനാൻ
അവരാമാമ്പഴം രണ്ടാക്കീട്ടഭക്ഷിച്ചു സാദ്ധ്വികം 34
വരാനുള്ളതിനാലും നേരാം മുനിച്ചൊല്ലിനാലുമെ
മാമ്പഴംതിന്നതിൽ ഗർഭമുണ്ടായ്വന്നിതവർക്കുടൻ 35
അവരേക്കണ്ടു നൃപതിയവനാനന്ദമാർന്നതെ
ഒട്ടനാൾചെന്ന സമയമായപ്പോളവർ സന്തതെ! 36
പെറുകൊണ്ടാരൊരേമട്ടിൽ ശരീരശകലങ്ങളെ
ഒരുകൺ കൈകാലു പാതിമുഖം സ്ഫടിക്കുക്ഷിയിങ്ങിനെ
ശരീരാർദ്ധങ്ങളെക്കണ്ടു വിറച്ചിതവരേറവും
പേടിച്ചൊത്തുവിചാരിച്ചീ ജേഷ്ഠാനുജകഥം തനുവികം 38
ജീവനുള്ളർദ്ധദേഹങ്ങം കൈവെടിഞ്ഞിതു മാലൊടും
മൂടിയഗ്നർഭവികൃതി രണ്ടുധാത്രികളപ്പൊഴെ 39
അന്തഃപുരപ്പടികടന്നാങ്ങു കൊണ്ടിട്ടുപോയിനാർ
അത്തരണ്ടും വഴിയിലിട്ടതുടൻ ജരരാക്ഷസി 40
കടന്നൊട്ടുഹേ വീര! കട്ടമാംസാസ്രുഭോജന
കൊണ്ടുപോവാനെളുപ്പത്തിന്നവളാഗ്രകലങ്ങളെ 41

കൂട്ടിച്ചേർത്തു രാക്ഷസത്തി വിധിഃയാഗബലത്തിനാൽ
കൊണ്ടുചേർത്തോരു ശകലംരണ്ടുമേ പുരുഷർഷഭ! 42
ഒന്നായ്ച്ചേർന്നുടനേ വീരകുമാരൻതന്നെയായിതെ
വിസ്മയോൽഫുല്ലമിഴികളൊത്താ രാക്ഷസിയപ്പൊഴേ 43
വജ്രസാരൻ ബാലകനെയെടുപ്പാനുമശക്തയായ്
തുടത്തകൈചുരുട്ടീട്ടു വായിലാക്കിക്കിടാവുടൻ 44
പൊടിച്ചുച്ചം കരഞ്ഞാനങ്ങിടിവെട്ടം കണക്കിനെ
അതുകേട്ടംഭ്രമം പൂണ്ടിട്ടന്തഃപുരനിവാസികൾ 45
പുറത്തെത്തീ നരവ്യാഘ്ര്യ! നരനാഥനൊടൊത്തുതാൻ
മുലയിൽ പാൽനിറഞ്ഞുള്ളിൽ മാലൊടാസ്യീകളും തദാ 46
പുത്രരില്ലാഞ്ഞുദുഃഖിച്ചിട്ടുവന്നെത്തിനാർസമം
അവ്വണ്ണമുള്ളവരെയും സുതാർത്ഥിനൃപനേയുമെ 47
ബലമുള്ളാക്കുട്ടിയേയും പാർത്തുചിന്തിച്ചു രാക്ഷസി
പുത്രാർത്ഥിയായ്ദ്ധാർമ്മികനായുമഹാനാമീ നൃപന്നുടെ 48
രാജ്യത്തിൽ പാർത്തിടുമ്പോഴീക്കുട്ടിയേക്കൊൽകവയ്യമെ
വിളങ്ങുംകുട്ടിയെ മേഘ്നലേഖപോലെയെടുത്തവൾ 49
മനുഷ്യസ്ത്രീരൂപമാർന്നു മനുജേന്ദ്രനൊടോതിനാൾ

രാക്ഷസി പറഞ്ഞു

ബൃഹദ്രഥ! ഭവാനീ ഞാൻതരും പുത്രനെവാങ്ങുക 50
ബ്രഹ്മർഷിവാക്കാൽനിൻപതിദ്വയത്തിൽജാതനാണിവൻ
ധാത്രീജനംകൈവെടിയെ ഞാനെടുത്തു ഭരിച്ചുവൾ 51

ശ്രീകൃഷ്ണൻ പറഞ്ഞു

ഉടനേഭരതശ്രേഷ്ഠ! കാശിരാജന്റെ പുത്രികൾ
ആപുത്രനെയെടുത്തേകീ മുലപ്പാലഭിഷേചനം 52
ആരാജാവതിസന്തുഷ്ടനതൊക്കെയുമറിഞ്ഞുടൻ
അരാക്ഷസീരൂപമാർന്നോരാ രാക്ഷസിയൊടോതിനാൻ 53

രാജാവു പറഞ്ഞു.

നിയ്യാരംബുജഗർഭാഭേ! മമ പുത്രനെ നൽകിയോൾ
പറഞ്ഞീടുക കല്യാണി! തോന്നുന്നു ദേവിയെന്നുമേ 54

18. ജരാസന്ധോല്പത്തി (തുടർച്ച)

രാക്ഷസി പറഞ്ഞു.

ജരയെന്നാഖ്യയായ്യേഷംപൂണ്ട രാക്ഷസിയാണു ഞാൻ
നിൻഗൃഹത്തിൽപ്പൂജയേറ്റു വസിച്ചേൻ ഭൂപതേ! സുഖം 1
മനുഷ്യമന്ദിരംതോറും പാർക്കും രാക്ഷസിഞാൻ പ്രഭോ!
ഗൃഹദേവീ നാമമോടുമെന്നെ സൃഷ്ടിച്ചുപത്മജൻ 2
സ്ഥാപിച്ചു ദിവ്യയാമെന്നെട്ടാനവധ്വംസനത്തിനായ്
പുത്രരോടും യൌവനമാർന്നെന്നെ ഭിത്തൌകുറിക്കുകിൽ 3
അവൻഗൃഹേ വൃദ്ധിവരുമല്ലെങ്കിൽ ക്ഷയമാപ്പെട്ടും
നിൻഗൃഹത്തിലിരിക്കും ഞാൻ പൂജയേല്ക്കുന്നു നിത്യവും 4
ചുമരിന്മേൽ കുറിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നെ ഭ്രൂരിസൂതാനുചിതം
ഗന്ധപ്രസൂനധൂപാഢ്യ ഭക്ഷ്യഭോജ്യാർച്ചയേറ്റിടും 5
ആഞാൻ പ്രത്യുപകാരത്തെക്കാത്തിരുന്ന നിനക്കെടോ
നിൻറെയിപ്പുത്രശകലംരണ്ടും കണ്ടെത്തി ധാർമ്മിക! 6
ഞാൻ കൂട്ടിച്ചേർത്തതിൽത്തൈവാൽകുമാരൻതന്നെയായിതേ
നിൻറെ ഭാഗ്യം മഹാരാജ! കാരണംമാത്രമാണു ഞാൻ 7
മേരുപോലുംതിന്നുവാൻഞാൻപോരുമിക്കുട്ടിയെന്തഹോ
ഗൃഹപൂജാപ്രസാദത്താൽ ഭവാനേകുന്നു പുത്രനെ 8

ശ്രീകൃഷ്ണൻ പറഞ്ഞു.

എന്നരച്ചിട്ടവ്വിടനവിടെത്താൻ മറഞ്ഞുപോയ്
ആനൃപൻ ബാലനേയുംകൊണ്ടാലയത്തിൽ കരേറിനാൻ 9
ആബ്ബാലനുള്ള കർമ്മങ്ങളെല്ലാംചെയ്തു നൃപൻ തദാ
കല്പിച്ചു മഗധത്തിങ്കലാശരീപരമോത്സവം 10
പിതാവവനുപേരിട്ട പിതാമഹസമൻ മഹാൻ
ജരസന്ധിപ്പിക്കകൊണ്ടു ജരാസന്ധാഖ്യനാമിവൻ 11
മഹാപ്രഭൻ വളർന്നാനാമഗധാധിപനന്ദനൻ
പ്രമാണബലസമ്പന്നൻ ഹോമിച്ചോരഗ്നിപോലവേ 12
മാതാപിതൃപ്രീതികരൻ ശുക്ലപക്ഷേന്ദുമട്ടിലായ്

19. ജരാസന്ധപ്രശംസ

ശ്രീകൃഷ്ണൻ പറഞ്ഞു.

ഒട്ടുകാലം കഴിഞ്ഞിട്ടു പിന്നെയും താപസോത്തമൻ
മഗധക്ഷോണിയിൽച്ചെന്ന ഭഗവാൻ ചണ്ഡകൌശികൻ 1
അദ്ദേഹം വന്നതിൽ പ്രീത്യാമന്ത്രിച്ചുതൃപുരസ്സരം
ഭാര്യാപുത്രാനുചിതൻ ഭൂപനെതിരേറവു ബൃഹദ്രഥൻ 2
പാദാർഘ്യാചമനീയങ്ങൾകൊണ്ടർച്ചിച്ചിട്ടു ഭാരത!
അദ്ദേഹൻ പുത്രനോടൊത്തു സമർപ്പിച്ചിതു രാജ്യവും 3
പാർത്ഥിവൻചെയ്തോരാപ്പൂജകയ്യേറവു ഭഗവാനുനി
ചൊന്നാൻ മഗധനോടായി നന്ദിയുംകൊണ്ടു ഭൂപതേ! 4
ഇതൊക്കെയും ദിവ്യചക്ഷുസ്സിനാൽ ഞാനറിവേൻ നൃപ!
ഇപ്പുത്രനെന്തുനിലയാമതുകേട്ടു ധരിക്കുക 5
ഇവന്റെ രൂപമാസ്സത്യം ബലമൂർജ്ജിതമെന്നിവ
ശ്രീതികഞ്ഞുവിളങ്ങീടുമീ നിൻപുത്രനസംശയം 6
എല്ലാം നേടുമിവൻ വീരൻ വിക്രമത്തികവാണ്ടവൻ
വീര്യവാനാമിവനുടെ വീര്യം പിന്തുടരാനുപർ 7
പറക്കുംഗരുഡൻ വേഗം മറുപക്ഷികൾപോലവേ
വിനാശത്തെയടഞ്ഞീടുമിവന്റെ ചരിപന്ഥികം 8
ദേവന്മാർവിട്ട ശസ്ത്രങ്ങൾപോലുമേ ധരണീപതേ!
നദീവേഗം ഗിരിക്കെന്നപോലിവന്നാർത്തിനൽകിടാ 9
സപ്തരാജാക്കളുടെയും തലയിൽകേറുമിവ്വിവൻ
ജ്യോതിസ്സുകൾക്കുചരിയായർക്കൻമട്ടിൽ പ്രഭാഹരൻ 10
ബലവാഹനസമ്പന്നന്മാരാം മന്നരെത്തുത്തുടൻ
തിയ്യിലിയ്യാമ്പാറപോലെയിവങ്കൽശമിച്ചിടും 11
സപ്തരാജാക്കളുടെയും ശ്രീയിവൻ സംഗ്രഹിച്ചിടും
വംശത്തിലെത്തും പുഴകളെല്ലാമാഴികണക്കിനേ 12
മഹാബലനിവൻ ചാതുർവ്വർണ്ണ്യം നന്നായ്ഭരിച്ചിടും
ത്രയായിസ്സുസസ്യധരയായി വരും ധര 13

ഇവന്റെ കല്പനക്കീഴിൽ നില്ക്കുമെല്ലാ നരേന്ദ്രരും
സർവ്വഭൂതഗനാം വായുക്കീഴിൽ ജീവികൾപോലവെ 14
ഇവൻസാക്ഷാൽ മഹാദേവത്രിപുരാന്തകരുദ്രനെ
മാഗധൻ സർവ്വലോകാഢ്യൻ പ്രത്യക്ഷപ്പടി കണ്ടിട്ടും 15
ഏവംചൊല്ലിക്കൊണ്ടു തന്റെകായ്മം പോലോർപ്പവൻമുനി
വിട്ടയച്ചു നൃപതിയാം ബൃഹദ്രഥനെ മന്നവ! 16
പുരിപുക്കാ നൃപതിയോ ജ്ഞാതിസംബന്ധിയുക്തനായ്
അഭിഷേകംചെയ്തു ജരാസന്ധനേ മഗധാധിപൻ 17
ബൃഹദ്രഥൻ നരപതി പരമാം തൃപ്തിനേടിനാൻ
ജരാസന്ധാഭിഷേകത്തെച്ചെയ്ത ഭൂപൻ ബൃഹദ്രഥൻ 18
തപസ്സിന്നായ്തനിമാരൊത്തുടനേ കാട്ടുകേറിനാൻ
അച്ഛനും തന്നമ്മമാരും കാട്ടിൽ വാഴ്ന്ന കാലമെ 19
സ്വവീര്യത്താൽജ്ജരാസന്ധൻ പാട്ടിലാക്കി നരേന്ദ്രരെ
വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു
ഒട്ടുകാലം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ തപോവനചരൻ നൃപൻ 20
സഭായ്ക്കായ്ത്തപംകൊണ്ടു വാനുകേറീ ബൃഹദ്രഥൻ
ജരാസന്ധക്ഷിതിപനോ കൌശികൻ ചൊന്നവണ്ണമെ 21
വരമെങ്ങാക്കെയുംവാങ്ങി രാജ്യംരക്ഷിച്ചു മേവിനാൻ
കംസക്ഷിതിപനേ വാസുദേവൻ കൊന്നോരുശേഷമെ 22
ദൃഢവൈരം കൃഷ്ണനോടായവനുണ്ടായിവന്നതെ
നൃപചുററിച്ചവൻ ക്രോരതരയാം ഗദഭാരത! 23
ഗിരിവ്രജത്തിൽനിന്നിട്ടു വിട്ടാനുക്കുള്ള മാഗധൻ
മധുരാപുരിവാഴ്ന്ന വാസുദേവന്റെ നേർക്കഹൊ 24
ഏകൊ ന യോജന ശതം ദൂരെയുള്ള വീണതെ
പൌരരുള്ള കണ്ടെത്തിയറിയിച്ചിതു കൃഷ്ണനെ 25
ഗദാവസാനമെന്നാണാ മധുരാ പാർശ്വനാമവും
അശ്വസൂഹതരായ് ഹംസഡിഭകന്മാർ മഹാബലർ 26
അങ്ങുപുക്കാർ ബുദ്ധിമാന്മാർ നീതിശാസ്ത്രവിശാരദർ
അങ്ങയോടവരേപ്പററി മുമ്പേഞാൻ ചൊല്ലിയില്ലയൊ 27

ഈമൂവ്വരൊത്താൽ മുപ്പാരുമടക്കാൻ പോരുമേട്ടധം
ഏവമാണന്നവൻ വൃഷ്ണികുകുരാന്ധകവീരരാൽ 28
ഉപേക്ഷിക്കപ്പെട്ടതുമേ നീതിക്കായ് ശരണീപതെ!

രാജസൂയസമാരംഭപർവ്വം കഴിഞ്ഞു

ജരാസന്ധവധപർവ്വം

20. കൃഷ്ണപാണ്ഡവമാഗധയാത്ര

വാസുദേവൻ പറഞ്ഞു

പതിച്ചു ഹംസഡിഭകർ കൂട്ടരോടൊത്തു കംസനും
ജരാസന്ധവധത്തിന്നു കാലമിപ്പോളടുത്തതെ 1
പടവെട്ടിജ്ജയിക്കാവല്ലമരാസുരരാലുമെ
മല്ലയുദ്ധത്തിൽ വെല്ലേണമവനേയെന്നു കാണ്മു ഞാൻ 2
നീതിയെന്നിൽ ബ്ബലം ഭീമൻതന്നിലാം രക്ഷപാർത്ഥനിൽ
ത്രേതാഗ്നിയിഷ്ടിയേപ്പോലെ സാധിക്കാം മാഗധേന്ദ്രനെ 3
വിജനത്തിങ്കലീ ഞങ്ങൾ മൂവ്വർ ചെന്നേല്ക്കിലാസ്സുപൻ
തർക്കമില്ലാ യുദ്ധമിതിലൊരാളോടേറ്റു കൊണ്ടിടും 4
അവമാനം ലോഭമൂക്കെന്നിവയാൽത്തള്ളപ്പെട്ടവൻ
ഭീമസേനനൊടായ്പോരിനെത്തുന്നീടുമസംശയം 5
ആയവന്നീ മഹാബാഹുപോരും ഭീമൻ മഹാബലൻ
ലോകമെല്ലാം മുടിച്ചീടാൻ കാലനെന്നകണക്കിനെ 6
എൻചിത്തമങ്ങറിഞ്ഞെന്നെ വിശ്വസിക്കുന്നതാകിലൊ
ഭീമസേനാർജ്ജുനന്മാരെയിനിക്കേല്പിച്ചു നൽകുക 7

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ഭഗവാനേവമോതിക്കേട്ടത്തരംചൊല്ലി ധർമ്മജൻ
സംഹൃഷ്ടമുഖരാം ഭീമപാർത്ഥരേപ്പാർത്തുകൊണ്ടുതാൻ 8

യുധിഷ്ഠിരൻ പറഞ്ഞു

അച്യുതാച്യുത ചൊല്ലീടായ്കേവം ശത്രുനിബർഹണ!
പാണ്ഡവർക്കു ഭവാൻ നാഥൻ ഞങ്ങൾക്കങ്ങാണൊരാശ്രയം
ഗോവിന്ദ! നീചൊന്നവണ്ണം തന്നയൊക്കെ നടന്നിടും
ലക്ഷ്മി ചിന്നാക്കമായോർക്കു നില്ക്കില്ലാ മുമ്പിലായ് ഭവാൻ
ചത്തുപോയീ ജരാസന്ധൻ വിട്ടുപോന്ന നരേന്ദ്രരും
നടന്ന രാജസൂയം മേ നിന്നെറ ചൊല്പടിനില്ക്കുവെ 11
ഉടനേതന്നെയിക്കായ്യം നടത്തീടുംപ്രകാരമെ
കരുതീട്ട ജഗന്നാഥ! ചെയ്താലും പുരുഷോത്തമ! 12
നിങ്ങൾ മുച്ചരുമില്ലാതെ ജീവിക്കാൻ നോക്കുകില്ലഞാൻ
ധർമ്മാർത്ഥകാമങ്ങൾകെട്ടം രോഗിയെപ്പോലെ മാലൊട്ടും 13
കൃഷ്ണനില്ലാതജ്ജുനനില്ലജ്ജുനൻവിട്ട കൃഷ്ണനും
കൃഷ്ണാജ്ജുനന്മാർക്കജയ്യമായിട്ടില്ലൊന്നുമൂഴിയിൽ 14
ഇവനോ ബലവാന്മാരിൽ മുമ്പൻ ശ്രീമാൻ വൃകോദരൻ
നിങ്ങളോടൊത്തുചേന്നെന്നാലെന്തിന്നാവില്ല കീർത്തിമാൻ
വേണ്ടവണ്ണം നടത്തീടും ബലം കായ്യം വഹിച്ചിടും
ജഡമന്ധംബലംകൊണ്ടു നടത്തേണം വിചക്ഷണർ 16
താണേടമെങ്ങുണ്ടവിടെയ്ക്കായിവിട്ടീടണം ജലം
ഛിദ്രത്തിലേക്കും ജലമങ്ങൊഴുക്കുന്നുണ്ടു ധീവരർ 17
അതിനാൽ നീതിമാനായിപ്പുകഴും പുരുഷേന്ദ്രനായ്
വിളങ്ങും കൃഷ്ണനേ ഞങ്ങൾ കായ്യത്തിന്നാശ്രയിപ്പതാം 18
ഏവം ബുദ്ധിനയം ശക്തികൃിയോപായങ്ങളുള്ളവൻ
കണ്ണൻമുമ്പിട്ടുനില്ക്കേണം കായ്യംനേടേണ്ടിടങ്ങളിൽ 19
ഈവണ്ണമേ യദുശ്രേഷ്ഠ! കായ്യസിദ്ധിക്കു ഫൽഗുനൻ
കൃഷ്ണനെപ്പിന്തുടരണം ഭീമനജ്ജുനനേയുമേ 20
നയം ജയം ബലമിവ വിക്രമത്തിൽ ഫലിച്ചിടും

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

ഏവം ചൊല്ലീട്ടേവരുമാ ഭ്രാതാക്കൾ ബലശാലികൾ 21

കൃഷ്ണനും പാണ്ഡവന്മാരും മാഗധാർത്ഥമിറങ്ങിനാർ
വർച്ചസ്സേറും സ്നാതകഭ്രദേവന്മാരുടെ വേഷവും 22
കയ്യേറ്റുണ്ടിഷ്ടജനത്തിൻറെനന്ദികൈയ്യേറ്റുകൊണ്ടുതാൻ
അമർഷത്താൽദ്വീപ്തരായി ജ്ഞാതൃർത്ഥം ബഹുശക്തരായ് 23
രവിസോമാഗ്നി സദൃശരവരേറെറം ജ്വലിച്ചുതേ
ഭീമൻ മുമ്പിട്ടേകകായ്യസക്തരായോരു കൃഷ്ണരെ 24
കണ്ടപ്പോഴേ ജരാസന്ധൻ ഹതനെന്നോർത്തിതാളകം
സപ്തകായ്യം നടത്താനുമീശന്മാർ യോഗ്യരാമവർ 25
ധർമ്മകാമാർത്ഥമെന്നല്ല ലോകമെല്ലാം നടത്തുവോർ
കുരുരാജ്യംവിട്ട കുരുജാംഗലംവഴി പോന്നവർ 26
നല്ലപത്മസരസ്സെത്തിക്കാളകൂടം കടന്നുടൻ
അത്യുണ്ഡകിമഹാശോണം സദാനീരയുമങ്ങിനെ 27
വിട്ടേകപർവ്വതത്തിങ്കലാശുകേറിക്കടന്നുപോയ്
സരയൂനദിയും കേറിക്കണ്ടുടൻ പൂർവ്വകോസലം 28
കടന്നുടൻ മിഥിലയും ചർമ്മണ്വതിയുമേറിനാർ
ഗംഗയും ശോണവും കേറിക്കിഴക്കോട്ടവർ മുവ്വരും 29
കുശചീരധരന്മാരായ്മാഗധം പുക്കിതച്യുതർ
അവർ ചുറവും ഗോധനവും വെള്ളവും നല്ലവൃക്ഷവും 30
കൂട്ടം ഗിരിവ്രജംകണ്ടു തോരത്രക്കുന്നുകേറിവെ

---

21. കൃഷ്ണജരാസന്ധസംവാദം

വാസുദേവൻ പറഞ്ഞു

പാർത്ഥ! കാണുന്നു ശോഭിച്ചു പശ്ചുവാരികം വാച്ചിതാ
നീരോഗമായ് ദൃഢഗൃഹംകൂട്ടം മാഗധപത്തനം 1
വൈഹാരംവന്മലയിതാ വരാഹം വൃക്ഷമങ്ങിനെ
ഋഷിപർവ്വതമഞ്ചാമതുണ്ടു ചൈത്യകശൈലവും 2

ഉച്ചശൃംഗങ്ങളൊത്തഞ്ചുശീതവൃക്ഷങ്ങളദ്രികം
ചുറ്റും ചുഴന്നുനിന്നിട്ടുകാക്കുന്നുണ്ടീഗിരിവ്രജം 3
പൂത്തുനില്ക്കുംകൊമ്പുമായി മണംപൂണ്ടതിഭംഗിയിൽ
തിങ്ങിനിൽക്കുന്ന പാച്ചോററിക്കാട്ടുകാമിജനപ്രിയം 4
ഗുഹയിൽ ശ്വേതമനിഹ മഹാത്മാവു യതവ്രതൻ
കാക്ഷീവദാദിസുതരെയുശീനരയിൽ നേടിനാൻ 5
ശ്വേതമായതനത്തിങ്കൽനിന്നിട്ടാ നൃപമന്ദിരേ
മാനവാനപയമുണ്ടായീ മന്നവന്മാർക്കനുഗ്രഹം 6
അംഗവംഗാദികം പരമൂക്കുള്ള നരനായകർ
ശ്വേതമായതനംപുക്കു രമിപ്പു പണ്ടു ഫൽഗുനൻ 7
ഭംഗിയേറീടുമരയാൽനിരകാണ്മീലയോ ഭവാൻ
പാച്ചോററിക്കുട്ടവും പാർത്ഥ! ശ്വേതമായതനാന്തികേ 8
അർബ്ബുദന്താൻ ശക്രവാപി ശത്രുതാപനപന്നഗർ
സപ്തനികൻ മണിനാഗൻതാനിവർക്കുണ്ടിഹ മന്ദിരം 9
മേഘങ്ങളൊഴിയാതാക്കീ മഗധക്ഷോണിയേ മനു
കെയൂരകൻ മണിമാൻതാനും ചെയ്തകൊണ്ടാനനുഗ്രഹം 10
ഏവം ചുറ്റും ദുരാധർഷ്മമാകുമീ നല്ല പത്തനേ
അർത്ഥസിദ്ധിപെരുത്തുണ്ടാമെന്നുകാണ്മു ജരാസുതൻ 11
നമ്മളം ചെന്നായവന്നുള്ള ഗർവ്വുതീരെക്കെടുക്കണം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

ഏവം ചൊല്ലീട്ടുകൂട്ടം ഭ്രാതാക്കളവരേവരും 12
വാർഷ്ണേയനും പാണ്ഡവരും മാഗധത്തിന്നിറങ്ങിനാർ
പുഷ്പപുഷ്പജനംതിങ്ങിച്ചാതുവർണ്യം കലർന്നഹോ 13
ഉത്സവംവാച്ചുനാധ്യക്ഷ്യമാഗ്ഗിരിവ്രജമെത്തിനാർ
ഉടൻ പുരത്തിൻവാതുക്കലുള്ളുക്കൻഗിരിപുക്കവർ 14
ബാർഹദ്രഥന്മാരുമേവം നാട്ടാരും പൂജചെയ്തതായ്
മാഗധന്മാർക്കുള്ള നല്ല ചൈത്യകാന്താരമേറിനാർ 15
അങ്ങുവെച്ചോററ മാംസാദവൃഷ്ഠത്തോടു ബൃഹദ്രഥൻ
അതിനെക്കൊന്നു തോൽകൊണ്ടുതീർത്തു മൂന്നുപെരുമ്പറ 16

സപുരത്തിങ്കൽവെച്ചാനാത്തോലിട്ടവകം മന്നവൻ
മുഴങ്ങുന്നുണ്ടവിടെയപ്പുവർച്ചിക്കുന്ന ഭേരികം 17
ആഭേരിമൂന്നുംപൊട്ടിച്ചു ചൈത്യപ്രാകാരമേറിനാർ
ദ്വാരാഭിമുഖരായ്ക്കേറിച്ചെന്നിതായുധപാണികം 18
മാഗധന്മാർക്കുള്ള നല്ല ചൈത്യകംകേറിനാരവർ
ജരാസന്ധന്റെ തലയിൽച്ചവിട്ടുംപടി ഘ്നാതകർ 19
പെരുതാകുമുറപ്പുള്ള കൊമ്പും പാരം പുരാതനം
ഗന്ധമാല്യാർച്ചനയൊട്ടും വെച്ചിരിക്കുന്നതുണ്ടതും 20
തടിച്ചുനീണ്ടകൈകൊണ്ടു പിടിച്ചവരൊടിച്ചുതേ
ഉടനേ മാഗധപുരികടന്നാരതിഹൃഷ്ടരായ് 21
ഇതുനേരത്തു വേദജ്ഞർ മതിമാന്മാരിളാസുരർ
ദുർന്നിമിത്തങ്ങളെക്കൊണ്ടു ജരാസന്ധനുകാട്ടിനാർ 22
പര്യഗ്നിചെയ്ത ഹസ്തിസ്ഥനുപനെത്തൽപുരോഹിതൻ
അതിന്റെ ശാന്തിക്കു നൃപൻ ജരാസന്ധൻ പ്രതാപവാൻ 23
ദീക്ഷിച്ചു നിയമംപൂണ്ടിട്ടുപവാസത്തിൽമേവിനാൻ
ആസ്നാതകവ്രതികളോ ബാഹ്ലശ്രൂരനായുധർ 24
ജരാസന്ധരണാത്സാഹാലകംപുക്കിതു ഭാരത!
ഭക്ഷ്യമാല്യാപണത്തിന്റെ ഭംഗികണ്ടിതനുത്തമം 25
സ്ഥീതയായിഗുണത്തോടും സ്വകാമം പെടുംപടി
വീഥിതോറുംകണ്ടു നരവീരന്മാരാസ്സമൃദ്ധിയെ 26
രാജമാർഗ്ഗേ നടന്നീടും ഭീമകൃഷ്ണധനഞ്ജയർ
മാലാകാരന്മാരിൽനിന്നു പൂക്കംതട്ടിപ്പറിച്ചുതേ 27
വിരാഗവസനന്മാരായ്മാലാകുണ്ഡലമണ്ഡിതർ
ജരാസന്ധനിരിക്കുന്ന മന്ദിരത്തേക്കുകേറിനാർ 28
പത്തുത്തൊഴുത്തുനോക്കീടും ഹിമവൽസിംഹസന്നിഭർ
അകിൽചന്ദനവുംപൂശിസ്സാലസ്തംഭംകണക്കിനേ 29
ആയുദ്ധശാലികംകുള്ള കൈകംശോഭിച്ചു ഭൂപതേ!
സാലംപോലെ വളർന്നോരാദ്വിരദോപമരാമവർ 30

വൃദ്ധോരസ്സുന്മാർ വളർത്തീമാഗധന്മാർക്കു വിസ്മയം
ജനങ്ങളം നിറയും കാവൽപ്പടിമൂന്നും കടന്നവർ 31
അഹംകാരത്തൊടും ക്ലേസലെന്നേ കണ്ടുനരേന്ദ്രനേ
ഗോപാദ്യമധുപർക്കാദിസൽകൃതിയ്ക്കാത്തയോഗ്യരെ 32
എതിരേറാ ജരാസന്ധനുപാസിച്ചു യഥാവിധി
ആരാജാവവരോടായിസ്വാഗതംചൊല്ലിനാൻപ്രഭു 33
മൌനമാണപ്പൊഴാ ഭീമാർജ്ജുനർക്കു ജനമേജയ!
അതിൽവെച്ചുമഹാബുദ്ധികൃഷ്ണനിങ്ങിനെചൊല്ലിനാൻ
നിയമത്താലിവർക്കൊന്നും പറയാൻവയ്യ ഭൂപതെ!
അർദ്ധരാത്രിക്കു മുമ്പായിട്ടതിൽപ്പിന്നെപ്പുറഞ്ഞിടം 35
യജ്ഞശാലയിലാക്കീട്ടു രാജാവു ഗൃഹമേറിനാൻ
അർദ്ധരാത്രിക്കു ചെന്നാനാദ്വിജന്മാരമരുന്നിടം 36
അവന്നുണ്ടീവ്രതം ഭൂപ! പാരിലൊക്കെ പ്രസിദ്ധമായ്
സ്നാതകദ്വിജർ വന്നെന്നുകേട്ടാലാസ്സമിതിഞ്ജയൻ 37
അർദ്ധരാത്രിക്കുമേ ചെന്നിട്ടെതിരേല്ക്കുന്ന ഭാരത!
അപൂർവ്വവേഷം കൈക്കൊണ്ടുള്ളവരെക്കണ്ടു മന്നവൻ 38
ഉപസ്ഥാനംചെയ്ത ജരാസന്ധൻ വിസ്മയമാർന്നതെ
ജരാസന്ധക്ഷിതിപനെക്കണ്ടപ്പോളാ നരഷ്ഭർ 39
ഇപ്രകാരംചൊല്ലി ശത്രുവീരന്മാരൊത്ത ഭാരത!
സ്വസ്ത്യസ്തുരാജൻ! കുശലമെന്നുടൻ നിലപൂണ്ടവർ 40
അന്യപൻ തന്നൊടോതീട്ട കണ്ണിട്ടിതു പരസ്പരം
ചൊല്ലീജരാസന്ധനാപ്പാണ്ഡവയാദവരോടുടൻ 41
കള്ളബ്രാഹ്മണരോടായിട്ടിരിക്കാമെന്നു ഭൂപതെ
അടുത്തിരുന്നിതന്നേരമാമുന്നുപുരുഷേന്ദ്രരും 42
അശ്വരത്തിനു ചുഴലേമുന്നഗ്നികം കണക്കിനെ
സത്യസന്ധൻ ജരാസന്ധൻ ചൊന്നാനവരൊട്ടഴിപൻ 43
വേഷവൈകൃതവുംകണ്ടു ഗർഹിച്ചുംകൊണ്ടു കൌരവ!
സ്നാതകവ്രതരാം വിപ്രരേവം മാല്യാനുലേപനം 44

കൈക്കൊള്ളാറില്ല ലോകത്തിലെങ്ങുമെന്നറിവുണ്ടുമെ
പൂച്ചൂടും നിങ്ങളാരാണു കയ്യിൽ ഞാൺകലയുള്ളവർ 45
ക്ഷാത്രതേജസ്സുമുടയോർ വിപ്രരെന്നോതിടുന്നവർ
ഏവം നിർമ്മലമാം വസ്ത്രപുഷ്പാലേപനമുള്ളവർ 46
സത്യംചൊൽവിൻ നിങ്ങളാരു സത്യംശോഭിപ്പുമെന്നരിൽ
ചൈത്യകാദ്രിയിലെ ശൃംഗം പൊട്ടിപ്പാനെന്തുകൈതവാൽ
രാജദ്രോഹഭയംവിട്ടു മദ്വാരാ വന്നതെന്തുവാൻ
ചൊൽവിനെന്തുണ്ടഹോവീര്യം ബ്രാഹ്മണ്യത്തിൽ വിശേ—
[ഷമായ് 48
ദ്വിലിംഗകർമ്മമെന്തെന്നാൽ നിങ്ങളെന്തുനിനപ്പതും
ഏവമെൻമുമ്പിൽവന്നിട്ടും കേവലം വിവിധാർച്ചനം 49
കൈക്കൊണ്ടീടാഞ്ഞതെന്താണു വന്നതെന്തെന്റെ സന്നി—
[ധൌ
ഇത്ഥംചൊന്നപ്പൊളാക്കൃഷ്ണനുത്തരംചൊല്ലി ധീരനായ്
സ്നിഗ്ധഗംഭീരമായീടും വാക്യത്താൽ വാക്യകോവിദൻ
ശ്രീകൃഷ്ണൻ പറഞ്ഞു
സ്നാതകദ്വിജരെന്നോർക്ക ഞങ്ങളെശ്ശരണീപതെ! 51
സ്നാതകവ്രതരായ് ബ്രഹ്മക്ഷത്രവിട്ടുകളുണ്ടൊ
വിശേഷനിയമക്കാരും സാമാന്യക്കാരുമാമവർ 52
വിശേഷമെപ്പൊഴുംചേരും ക്ഷത്രിയൻ ലക്ഷ്മിയായിടും
പുഷ്പത്തിൽ ശ്രീ നില്ക്കുമതു പാർത്തു പുഷ്പം ധരിപ്പനാം 53
ക്ഷത്രിയൻ ബാഹുവീര്യൻതാൻ വാഗ്വീര്യമവനില്ലിഹ
അപ്രഗത്ഭപ്പടിക്കല്ലോ ബ്രാഹ്മദ്രഥ്യപമൊഴി 54
സുവീര്യം ക്ഷത്രിയന്മാർക്കു കൈക്കല്ലോ വിധികല്പിതം
അതുകാണ്മാൻ മോഹമെങ്കൽക്കാണുമിന്നങ്ങസംശയം 55
അദ്വാരത്താൽ രിപുഗൃഹേ ദ്വാരത്താൽ മിത്രമന്ദിരെ
കടന്നീടുന്നു ധീരന്മാർ ധർമ്മമാർഗ്ഗങ്ങളാണിവ 56
കാര്യാർത്ഥം ശത്രുഗേഹത്തിൽ വന്നോരീ ഞങ്ങളർച്ചനം
ഏല്ക്കാത്തതാണറിഞ്ഞാലും ഞങ്ങൾക്കിതു ദൃഢവ്രതം 57

22. ജരാസന്ധയുദ്ധോദ്യോഗം

ജരാസന്ധൻ പറഞ്ഞു.

നിങ്ങളോടിഹ ഞാൻ വൈരംചെയ്തതായോർമ്മയില്ലമേ
ഓർത്തിട്ടും കണ്ടിടുന്നില്ല നിങ്ങളിൽച്ചെയ്തതെററുഞാൻ 1
പിഴചെയ്യാത്തെന്നെ നിങ്ങൾ പിഴച്ചോനെന്നു പാർക്കയോ
വിപ്രന്മാരേവൈരിയെന്നോതുന്നല്ലോ ധർമ്മമിങ്ങിതാം 2
അൎത്ഥധർമ്മോ പഘാതത്താലുൾത്താപപ്പെട്ടിടും ദൃഢം
കുററംചെയ്യാതുള്ള വനോടേറെറതൃക്കുന്ന പാർത്ഥിവൻ 3
അതുതെററിനടക്കുന്നോൻ ധർമ്മം കണ്ട മഹാരഥൻ
ആ പത്തിലാപ്പെടും മുററും ശ്രേയസ്സും കെട്ടുപോയിടും 4
ത്രൈലോകൃത്തിൽ ക്ഷത്രധർമ്മംശ്രേഷ്ഠംതദ്ധർമ്മനിഷ്ഠയിൽ
ധർമ്മജ്ഞർവാഴ്ത്തിടാ മററു ധർമ്മമൊന്നുമിതേവിധം 5
സ്വകർമ്മത്തിൽസ്ഥിരതയാൽ സ്ഥിതിചെയ്യു ഞാനിഹ
കുററംപ്രജയ്ക്കുചെയ്യാത്തോൻ തെററിച്ചൊല്ലുന്നു നിങ്ങളോ 6

ശ്രീകൃഷ്ണൻ പറഞ്ഞു.

കുലകാൎയ്യം മഹാബാഹോ കുലവർദ്ധനനാമൊരാൾ
വഹിക്കുന്നുണ്ടവൻ കല്പിച്ചിഹനിന്നോടെതൃപ്പു നാം 7
നാടുവാഴം ക്ഷത്രിയരെപ്പാടേ ബന്ധിച്ചുമന്ന! നീ
ആക്കുററംചെയ്തിലും കുററമറേറാനെന്നോ കഥിപ്പതും 8
രാജാവു സാധുരാജാക്കന്മാരേ ഹിംസിക്കുമോ നൃപ!
രുദ്രോപഹാരം നൃപരാൽച്ചെയ്യാനോർപ്പീലയോ ഭവാൻ 9
ബാർഹദ്രഥ! ഭവാൻ ചെയ്ത കുററം ഞങ്ങൾക്കുമേല്ക്കുമേ
ധർമ്മചാരികളാം ഞങ്ങൾ ധർമ്മരക്ഷയ്ക്കുശക്തരാം 10
കാണ്മതില്ലാ നരബലിവിധിച്ചിട്ടൊരുദിക്കിലും
എന്നാൽ നീ നരരേക്കൊന്നുചെയ്യതെന്തീശ്വരാദ്ധ്വരം 11
സവർണ്ണനെസ്സവർണ്ണൻെറ പശുവാക്കീട്ടറക്കുമോ
മറെറാരുത്തൻ ജരാസന്ധ! നിന്നെപ്പോലെ ജളാശയൻ 12

ഏതേതവസ്ഥയിൽക്കർമ്മമേതേതോ ചെയ്യുതിങ്ങൊരാൾ
അതാതവസ്ഥയ്ക്കുഫലമവൻനേടീടുമേ ദൃഢം 13
ജ്ഞാതിവിദ്ധ്വംസിയാം നിന്നെയാർത്തരെക്കാക്കുമിജ്ജനം
ജ്ഞാതിവൃദ്ധിക്കുവേണ്ടീട്ടു കൊല്ലുവാൻ വന്നണഞ്ഞതാം 14
നാട്ടിൽ ക്ഷത്രിയരെന്നൊപ്പമാരുമില്ലെങ്ങുമെന്നു നീ
നിനച്ചീടുന്നതും ഭൂപ! വലുതാം ബുദ്ധിമോഹമാം 15
ആഭിജാത്യമറിഞ്ഞോരു ധീരക്ഷത്രിയനേതവൻ
പടവെട്ടിസ്ഥിരസ്വർഗ്ഗമടയാൻ പിടിയാത്തവൻ 16
സ്വർഗ്ഗത്തെപ്പാർത്തുതൻ യുദ്ധയജ്ഞത്തിൽ ദീക്ഷയാണ്ടവർ
ക്ഷത്രിയന്മാർ ജയിക്കുന്ന ലോകങ്ങളം മനുജേഷ്ഭ! 17
സ്വർഗ്ഗമൂലം പരം വേദം സ്വർഗ്ഗമൂലം യശസ്സുമേ
സ്വർഗ്ഗമൂലം തപംപോരിൽച്ചാക്കോതെറാത്തതാണിഹ 18
ഇതാണൈശ്വം വൈജയന്തം നിതാന്തഗുണസാധനം
മുപ്പാർകാപ്പു ദാനവരേ വെന്നിതൊന്നാൽപ്പുരന്ദരൻ 19
നിന്നോടെന്നവിധം യുദ്ധമാരോടാം സ്വർഗ്ഗസാധനം
പെരുകും മാഗധബലദോർബ്ബലോന്മത്തനാം ഭവാൻ 20
നിന്ദിച്ചീടൊല്ല പരരെ വീര്യമുണ്ടു നരർക്കെടോ
നിനക്കു തുല്യനായിട്ടോ മെച്ചമായോ നരേശ്വര! 21
ഈത്തത്വമറിയാറാകംവരയ്ക്കു നിന്റെ തെറ്റുകം
പൊറുക്കു ഞങ്ങളിതു ഞാൻ പറഞ്ഞേക്കാം ധരാപതേ! 22
കിടക്കാരോട്ടു നീ ഭള്ളും തള്ളലും വിട്ടു മാഗധ
സസുതാമാത്യബലനായ്ക്കാലനൂർക്കുഗമിക്കൊലാ 23
ദംഭോദ്ഭവൻ കാർത്തവീര്യനുത്തരൻതാൻ ബൃഹദ്രഥൻ
കൂട്ടരൊത്തീയുപർ മുടിഞ്ഞില്ലേ ശ്രേയോവിനിന്ദയാൽ 24
അങ്ങയായ്പൊരുതാൻവന്ന ഞങ്ങളം ഭൂസുരരല്ലെടോ
ഹൃഷീകേശൻ ശൌരിയീഞാൻവീരരാമിവർ പാണ്ഡവർ 25
നിന്നെപ്പോർക്കുവിളിക്കുന്ന സ്ഥിരം പൊരുത്തമാഗധ!
വിട്ടു യുപരെയല്ലെങ്കിൽ നടക്കു കാലനൂർക്കുതാൻ 26

ജരാസന്ധൻ പറഞ്ഞു.

മടക്കാത്തനൃപന്മാരെപ്പിടിക്കാ ഞാനൊരാളെയും
ഞാൻതോല്പിക്കാത്തേതുനൃപൻ ബന്ധനത്തിങ്കലുണ്ടിഹ 27
ക്ഷത്രിയന്മാർക്കിതാം കൃഷ്ണ! ധർമ്മമാമുപജീവനം
കയ്യുക്കാൽകീഴടക്കീട്ടു ചെയ്യാം തോന്നുംപ്രകാരമേ 28
ദേവതാർത്ഥംകൊണ്ടുവന്ന നൃപരേപ്പേടികൊണ്ടു ഞാൻ
കൃഷ്ണ! കൈവിട്ടമോ ക്ഷാത്രവ്രതം പാർത്തിങ്ങിരിക്കവേ 29
പടയായ്പടകൂടീട്ടോ മുറവുമൊറെയ്ക്കുതന്നെയോ
പൊരുവേനിരുപേർമൂവ്വരൊപ്പമോ വേറെവേറെയോ 30

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

എന്നുചൊല്ലിജ്ജരാസന്ധൻ സഹദേവാഭിഷേചനം
കല്പിച്ചുചിതപ്പൊഴാ ശ്ലാഘ്യവീര്യരായ്പൊരുതീടുവാൻ 31
പോരടുത്തപ്പൊഴാ ഭ്രുവൻ സ്മരിച്ചു ഭരതർഷഭ!
കൌശികൻ ചിത്രസേനൻതാനെന്നതൻഭടനാഥരേ 32
ഹംസൻ ഡിഭകനെന്നേവമവർക്കുള്ളോരുപേരു ഞാൻ
മുമ്പുരച്ചേൻ മർത്ത്യർപാരിൽ പുകഴ്ത്തീടുന്നതാകയാൽ 33
ബലമുള്ളോരിൽവരനായലം ശാർങ്ഗപാണിയായ്
പാരിൽപ്പുരാക്രമമെഴും ജരാസന്ധനരേന്ദ്രനെ 34
യാദവാവദ്ധ്യനെന്നോർത്തു ഭീമസേനന്റെ ഭാഗമായ്
കല്പിച്ചുകണ്ടുനൃപതേ! ഭഗവാൻ പുരുഷോത്തമൻ 35
ബ്രഹ്മാജ്ഞകൈക്കൊണ്ടിട്ടുനതന്നെത്താൻ മധുസൂദനൻ
കൊല്ലാൻ നിനച്ചതേയില്ല ദേവൻ ഹലധരാനുജൻ 36

---

23. ജരാസന്ധക്ഷാന്തി

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

പിന്നെപ്പോരിന്നുറച്ചേറവനിന്നപ്പോൾ യദുനന്ദനൻ
ചൊന്നാൻ വാഗ്മിജരാസന്ധമന്നനോടിതധോക്ഷജൻ 1

ശ്രീകൃഷ്ണൻ പറഞ്ഞു

ഈമുപ്പുരിൽ ഭവാനാരായ്പൊരുതാനാണു സമ്മതം
ഇതിലാരോടെങ്കിലും നീ പോരിടാനായൊരുങ്ങെടൊ 2
ഇതുകേട്ടാനരപതിമാഗധൻ മഹിതദൃതി
വരിച്ചിതു ജരാസന്ധവിട്ട ഭീമനൊടേല്ക്കുവാൻ 3
ഗോരോചനം പുഷ്പമെന്നീ മംഗളങ്ങളെടുത്തുടൻ
ആർത്തിമാററിബ്ബോധമേറവും മരുന്നുകളുമായ്ഹൊ 4
പോർക്കൊരുങ്ങും ജരാസന്ധപാർശ്വമെത്തീ പുരോഹിതൻ
യശസ്വിയാ ബ്രാഹ്മണൻ സ്വസ്ത്യയനം ചെയ്തു മന്നവൻ 5
സന്നദ്ധനായ് ജരാസന്ധൻ മന്നോർമുറനിനപ്പവൻ
കിരീടം കീഴിൽവെച്ചിട്ട മുടികെട്ടിമുറുക്കിയോൻ 6
എഴുനേറവജരാസന്ധൻ കരയേത്തും കടൽപ്പടി
ഭീമനോടാ നൃപൻ ധീമാൻ ഭീമവിക്രമനോതിനാൻ 7
ഭീമ! നിന്നോടെതുപ്പേൻഞാൻ കേമൻ തോല്പിക്കിലുംവരം
ഭീമനോടേവമോതീട്ട ജരാസന്ധനരിന്ദമൻ 8
എതുത്തിതു മഹാവീര്യൻ വലൻ ശക്രനൊടാംപടി
കൃഷ്ണനോടൊത്തുമന്ത്രിച്ച കൃതസ്വസ്ത്യയനൻ ബലി 9
ഭീമസേനൻ ജരാസന്ധനോടും നേരിട്ട പോരിനായ്
ഉടനാനരശാർദ്ദൂലർ ബാഹുശസ്ത്രരടുത്തുതെ 10
വീരന്മാർ പരമോത്സാഹാലന്നേന്നു ജയകാംക്ഷികൾ
മുന്നമേ കൈപിടിച്ചിട്ട പിന്നെക്കാൽക്കു നമിച്ചവർ 11
കക്ഷങ്ങളാൽ കക്ഷ്യകമ്പിപ്പിച്ചുടൻ കൊട്ടിയാർത്തുതെ
ചുമലിൽ കൈകളാൽതട്ടി വീണ്ടുംവീണ്ടുമടിച്ചവർ 12
അഗംങ്ങൾ തമ്മിൽപ്പിണയേയങ്ങുടൻ വീണ്ടുമാർത്തുതെ
കൈപൊക്കിയും നീട്ടിയും താൻതാഴ്ത്തിയും മറവമങ്ങിനെ
ഗണ്ഡങ്ങൾ തമ്മിൽമുട്ടിത്തീയ്യിടിത്തീപോലെ തുകിനാർ
കൈകൊണ്ടുചുറ്റിയും കാലുകൊണ്ടങ്ങാഞ്ഞു ചവിട്ടിയും 14
പൂർണ്ണകുംഭംപ്രയോഗിച്ച നെഞ്ചുകൈകൊണ്ട തള്ളിനാർ
കൈഞെക്കിയും മത്തഹസ്തികളേപ്പോലാർത്തുമങ്ങിനെ 15

മേഘങ്ങൾപോലലറിയും ബാഹുശസ്ത്രനിനാലവർ
ഉഗ്രക്കോടടിച്ചുമന്യോന്യം ലാക്കുനോക്കിനടന്നുമെ 16
വലിച്ചിഴച്ചുപോരാടി ക്രുദ്ധസിംഹങ്ങൾപോലവെ
മൈകൊണ്ടു മെയ്യമർത്തീട്ടു കൈകൊണ്ടും രണ്ടുപേരുമെ
പിന്നോട്ടുവാങ്ങിക്കയ്യോങ്ങീട്ടോതിരം തച്ചിതായവർ
അടിക്കഴുത്തുവയറെന്നിവ നോക്കീട്ടതള്ളിനാർ 18
അതിൽ വിട്ടുഗ്രമായുണ്ടെല്ലൊടിച്ചാരപ്രകാരമെ
മോഹിയ്ക്കുംമാറുകൈകൊണ്ടു പൂർണ്ണകുംഭം നടത്തിനാർ 19
തൃണപീഡംചെയ്തു പിന്നെ മുഷ്ടികം പൂർണ്ണയോഗവും
ഇരുപേരും കടീപാർശ്വങ്ങളിലും തച്ചു ശിക്ഷയിൽ 20
ഇപ്പടിക്കുള്ളടവുകൾ നടത്തീ തമ്മിലായവർ
അമ്മട്ടവർക്കെഴും പോരുകാണ്മാനായ്പുരവാസികൾ 21
വിപ്രക്ഷത്രിയവൈശ്യന്മാരപ്പോഴെത്തിയസംഖ്യമെ
ല്ലുദ്ഗരും നരശാർദ്ദൂല! സ്ത്രീകളും പലവുമരും 22
ആംക്രുട്ടംവന്നു തിങ്ങീട്ടുങ്ങിടയില്ലാതെയായിതെ
അവർക്കുള്ളടിയും പിന്നെത്തട്ടും തടവുമായഹൊ 23
വജ്രവും പർവ്വതവുമാംപോലെ ഭീഷണമായ് രണം
ഇരുപേരും ബലംകൊണ്ടു സംഹൃഷ്ടന്മാർ മഹാബലർ 24
തമ്മിൽ പഴുതുനോക്കീട്ടു ജയിപ്പാൻ മുതിരുന്നവർ
ആംക്രുട്ടത്തെയകത്തീട്ടു നടന്നുതിക്കിലാരണം 25
വൃത്രവാസവരോടൊക്കുമൂക്കന്മാരുടെയാരണെ
പ്രകർഷണാകർഷണങ്ങളുൽകർഷം വികർഷണം 26
ആകർഷിച്ചാരിവകളാലിടിച്ചാർ മുട്ടുകൊണ്ടുമെ
മഹാഘോഷത്തൊടും കൂടിത്തമ്മിൽ ഭർത്സിച്ചുകൊണ്ടവർ
കുട്ടിക്കൽകൊണ്ടിടിച്ചീടും മട്ടിൽത്തച്ചിതു ഘോരമായ്
മാർവിരിഞ്ഞോർ കൈകൾനീണ്ടോർ പോർവിദഗ്ധതയുള്ളവർ 28

ഇരിമ്പുലയ്ക്കുകൾക്കൊക്കും പെരുങ്കൈ പെരുമാറിനാർ
അന്നാക്കാർത്തികമാസത്തിന്നൊന്നാം തിയ്യതിതൊട്ടഹൊ

അഷ്ടിക്കുമിളവില്ലാതെ പോർനടന്നിതുരാപ്പകൽ
ത്രയോദശിവരെയ്ക്കുവമൊപ്പം പൊരുതിനാരവർ 30
പതിന്നാലാം ദിനംരാത്രിപിൻവാങ്ങീ മാഗധൻ ക്രമാൽ
അരാജാവാവിധം ക്ഷീണംപൂണ്ടതായ്കണ്ടു മാധവൻ 31
ഭീമവീര്യൻ ഭീമനോർമ്മകൊട്ടുംപടി ചൊല്ലിനാൻ
ക്ലാന്തനാം ശത്രു കൌന്തേയ! പീഡ്യനല്ലേതുമേ രണെ 32
ഏറെരംപീഡിപ്പിച്ചിതെന്നാൽ പ്രാണൻവെടിയുമെന്നുമാം
അതുകേട്ടിട്ട കൌന്തേയ! പീഡ്യനല്ലിജ്ജനാധിപൻ 33
സമമായൊരുത്തു കയ്യുകൊണ്ടു നീ ഭരതർഷഭ!
എന്നുകൃഷ്ണൻ പറഞ്ഞപ്പോൾ പാണ്ഡവൻ പരതാപനൻ 34
ജരാസന്ധന്റെ തത്വത്തെപ്പാർത്തു കൊല്ലാനൊരുങ്ങിനാൻ
അജയ്യനാം ജരാസന്ധൻതന്നെ വെൽവാൻ വൃകോദരൻ 35
ബലിഷ്ഠൻ വാശിയുംകൊണ്ടു നിന്നിതാക്കുരുനന്ദനൻ

---

24. ജരാസന്ധവധം.

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

യദുനന്ദനനാം കൃഷ്ണനോടുചൊന്നാൻ വൃകോദരൻ
ജരാസന്ധവധത്തിന്നായ്യാരുമൂക്കുവളർന്നവൻ 1
കച്ചകെട്ടിയെഴുത്തുള്ളീ ദുഷ്ടൻയാദവപുംഗവ!
ഇനിക്കിളച്ചുവിടുവാൻതക്കോനല്ല ജനാർദ്ദന! 2
ഇതുകേട്ടപ്പോഴേകൃഷ്ണൻ വൃകോദരനൊടോതിനാൻ
ജരാസന്ധവധത്തിന്നായ്ത്തിട്ടുക്കിപ്പുരുഷോത്തമൻ 3
നിൻദിവ്യമാം സത്വവും നീ നിന്റെ വായുബലത്തെയും
കാണിച്ചുകൊടുക്കെടോ ഭീമ! ജരാസന്ധനിലങ്ങുടൻ 4
കൃഷ്ണനേവം ചൊന്നഭീമൻ ജരാസന്ധനൊടേറുടൻ
എടുത്തുപൊക്കിച്ചുററിച്ചു ബലവാനെ മഹാബലൻ 5

നൂറവട്ടംചുഴററീട്ടു മുട്ടാലേഭരതർഷഭ!
കുത്തിത്തണ്ടെല്ലൊടിച്ചിട്ടു ഞെരിച്ചൊന്നലറീടിനാൻ 6
കൈകൊണ്ടു കാൽപിടിച്ചിട്ടു രണ്ടായ്ചീന്തിമഹാബലൻ
ഞരിയുന്നായവന്റേറയുമലറം പാണ്ഡവന്റെറയും 7
ഉണ്ടായതുമുലാഹ്ലോഷം സർവ്വഭീഷണമായിതെ
ത്രസിച്ചുപോയ്മാഗധന്മാർ സ്ത്രീകൾക്കലസി ഗർഭവും 8
ഭീമസേനജരാസന്ധഭീമാരാവങ്ങളം കേൾക്കയാൽ
ഹിമവാൻപൊട്ടിയെന്നുണ്ടോ പിളരുന്നെന്നിതോമഹീ 9
എന്നുമാഗധർ ചിന്തിച്ചിതന്നു ഭീമന്റെറ നിസ്വനാൽ
പിന്നെരാജഗൃഹദ്വാരം തന്നിൽസുപ്തൻ കണക്കിനെ 10
ചത്തുമന്നവനേവിട്ടു രാത്രിപോന്നാരരിന്ദമർ
കൊടിനാട്ടം ജരാസന്ധനെട്ടംതേർപൂട്ടിമാധവൻ 11
ഭ്രാതാക്കന്മാരെയും കേററിബ്ബന്ധുക്കൾക്കേകി മോചനം
രത്നാർഹരാമാന്യപരോ കണ്ണനായ് രത്നസഞ്ചയം 12
മഹാഭയം വേർപെടുത്തനന്ദിയാൽ കാഴ്ചവെച്ചുതെ
അക്ഷതൻ ശസ്ത്രസമ്പന്നൻ വിക്ഷതാരിന്യപാനപിതൻ 13
ആ ദിവ്യരഥമേറീട്ടു പുറപ്പെട്ട ഗിരിവ്രജാൽ
അണ്ണൻ തമ്പികൾകേറുന്ന കണ്ണനോടിയ്യുമാരഥം 14
വിരുതെല്ലാം പോക്കുമാറായരഥർക്കു സുദുർജ്ജയം
ഭീമാർജ്ജുനമഹായോധരേറികൃഷ്ണൻ നടത്തവേ 15
ഒരുവില്ലുമേ വെൽവാനരുതാതെ വിളങ്ങിതേ
ശക്രനും വിഷ്ണുവും പണ്ടു താരകാമയസംഗരേ 16
കേറിപ്പോരിട്ടൊരാത്തേരിലേറിപ്പോന്നു മുരാന്തകൻ
തങ്കപ്രകാശംതങ്കീട്ടു കിങ്കിണിത്തൊങ്കലൊത്തഹോ 17
കാറൊത്തിരമ്പുമാ വൈരിവീരഹാരിരഥസ്ഥനായ്
പണ്ടണ്ടർകോൻകൊന്നിതൊന്നായെണ്ണുറൊന്നസുരേന്ദ്രരേ
ആത്തേരുനേടിസ്സന്തോഷമാർന്നിതാപുരുഷർഷഭർ
പിന്നെ ഭ്രാതാക്കളോടൊത്തുചേർന്ന വീരമുകുന്ദനേ 19

ആത്തേരിൽകണ്ടൊരാശ്ചര്യമാണ്ടു മാഗധനാട്ടുകാർ
ദിവ്യാശ്വങ്ങളെയുംപൂട്ടിക്കാറവപോലോട്ടമാരഥം 20
കണ്ണൻകേറിയനേരത്തങ്ങേററം ശോഭിച്ചു ഭാരത!
ദേവനിർമ്മിതമായെങ്ങുംതടയാതുയരും ധ്വജം 21
ഇന്ദ്രായുധാഭമായ്ക്കാണായൊരുയോജന ദൂരവേ
കൃഷ്ണൻ ഗരുഡനേച്ചിന്തിച്ചിതു വന്നു ഖഗേന്ദ്രനും 22
പൈതൃവൃക്ഷംപോലുയർന്ന കൊടിയിൽകൂടികൊണ്ടുതേ
വാതുറന്നലറും ഭ്രതങ്ങളുമൊത്തധ്വജാഞ്ചലേ 23
ആത്തേരിലരുളിക്കൊണ്ടാൻ ഗരുഡൻ പന്നഗാശനൻ
ആർക്കുംനോക്കാവതല്ലാത്തോരുഗ്രതേജസ്സിയന്നഹോ 24
അതൃഗ്രരശ്മിചിതരും മദ്ധ്യാഹ്നാർക്കൻകണക്കിനേ
വൃക്ഷത്തിൽതടയാ ശസ്ത്രമേററാലും മുറിയാദ്ഭുതം 25
ദിവ്യമാമാധ്വജംരാജൻ കാണാം മർത്ത്യർക്കുമങ്ങിനേ
മേഘ്നനാദമിയന്നോരാ ദിവ്യതേരിലണഞ്ഞുടൻ 26
പൂറപ്പെട്ട പാണ്ഡവരൊത്തചൂതൻ പുരുഷോത്തമൻ
ഈരഥം വസുവിന്നിന്ദ്രൻ ബൃഹദ്രഥനുതാൻ വസു 27
ബൃഹദ്രഥൻനൽകി ബാർഹദ്രഥന്നിങ്ങിനെ സിദ്ധമാം
ആ രഥംകയറിപ്പോന്നു സാരസേക്ഷണനപ്പൊഴേ 28
ഗിരിവ്രജത്തിൻവെളിയിൽനിന്നു മൈതാനഭ്രമിയിൽ
നാട്ടുകാരന്നവിടെവച്ചവനെസ്സൽക്കരിച്ചതേ 29
വിധിയാംവണ്ണമേ രാജൻ! വിരവിൽ ബ്രാഹ്മണാദികം
ബന്ധനംവിട്ടഴിച്ചോരു മന്നരുംമധുമാഥിയെ 30
പൂജിച്ചിട്ടുപുകഴ്ത്തിക്കൊണ്ടുരച്ചാരിപ്രകാരമേ
ദേവകീപുത്ര! ഗോവിന്ദ! ഭവാനത്ഭുതമല്ലിതും 31
ഭീമാർജ്ജുനന്മാർതുണയായീമട്ടിൽനൂർമ്മരക്ഷണം
ജരാസന്ധക്കയത്തിങ്കലല്ലൽച്ചെയ്തിലാഴവേ 32
അരചന്മാരെയങ്ങുന്നു കയററിക്കൊണ്ടതില്ലയോ
ഘോരമാം ഗിരിദുർഗ്ഗത്തിൽകടുങ്ങിക്കൊണ്ട ഞങ്ങളേ 33
മോചിപ്പിച്ചുഭവാൻ കീർത്തിനേടീയാദവനന്ദന!

ഞങ്ങൾചെയ്യേണ്ടതെന്താജ്ഞാപിക്കുകീ ദാസരോടഹോ 34
നൃപർക്കസാദ്ധ്യമായാലും സിദ്ധമക്കായ്മുമോർക്കണം
ത്രൈപസിപ്പിച്ച ചൊന്നാനന്നവരോട് മുരാന്തകൻ 35
ഇച്ഛിക്കുന്നു രാജസൂയം ചെയ്വാനായി യുധിഷ്ഠിരൻ
ധർമ്മം ചെയ്തിട്ടമവനു പാർത്ഥിവത്വം നടത്തുവാൻ 36
നിങ്ങളെല്ലാരുമൊത്തോർത്തു സഹായം ചെയ്യകൊള്ളുവിൻ
ഉടനാനന്ദമുൾക്കൊണ്ടാ നൃപന്മാർ നൃപസത്തമ! 37
ആവാക്കിനെ സ്വീകരിച്ചിട്ടാവാമെന്നേററിതേവരും
ദാശാർഹന്നായി രത്നങ്ങൾ കാഴ്ചവെച്ചു മഹീശ്വരർ 38
ഞെരുങ്ങിവാങ്ങീ ഗോവിന്ദനവരിൽ കൃപകാരണം
ജരാസന്ധന്റെ മകനാം സഹദേവൻ മഹാമതി 39
സാമാത്യഭൃത്യനായെത്തീ പുരോഹിതപുരസ്സരം
നാനാരത്നങ്ങളർച്ചിച്ചു താണുകുമ്പിട്ടുനിന്നവൻ 40
സഹദേവൻ മർത്ത്യദേവ! വാസുദേവന്റെ ദാസനായ്
ഭയാർത്തനാമവന്നപ്പോളഭയംനൽകി മാധവൻ 41
അവന്റെ കാഴ്ചദ്രവ്യങ്ങൾ കൈയ്ക്കൊണ്ടു പുരുഷോത്തമൻ
അഭിഷേകംചെയ്തിതങ്ങുവെച്ചാ മാഗധപുത്രനെ 42
കണ്ണനും പാണ്ഡവന്മാരുംചേർന്നേവം സൽക്കരിച്ചവൻ
ശ്രീമാനാമന്നവൻ പുക്കാൻ ബാർഹദ്രഥപുരം നൃപ! 43
പരമാപ്തജ്യർവാഴ്ചിച്ച ജരാസന്ധകുമാരകൻ
കണ്ണനും പാണ്ഡവന്മാരോടൊത്തതിശ്രീസമന്വിതൻ 44
രത്നജാലങ്ങൾകൈക്കൊണ്ടുപോന്നു പുരുഷസത്തമൻ
ഇന്ദ്രപ്രസ്ഥത്തിലാപ്പാണ്ഡുപുത്രരൊത്തെത്തിയച്യുതൻ 45
ധർമ്മനന്ദനനേക്കണ്ടു നന്ദിയോടേവമോതിനാൻ
ഭാഗ്യമൂക്കേറിന ജരാസന്ധനെക്കൊന്നു മാരുതി 46
തടഞ്ഞിട്ടാ നൃപരെയും വിട്ടയച്ചു നൃപോത്തമ!
ഭാഗ്യം കുലമോടൊത്തീഭീമസേനധനഞ്ജയർ 47
വീണ്ടും സ്വന്തപുരിയ്ക്കെത്തീ കേടെന്നേ ഭരതർഷഭ!

യുധിഷ്ഠിരൻ മാധവനെ യഥാർഹം സൽക്കരിച്ചുടൻ 48
ഭീമസേനാർജ്ജുനരെയും സന്തോഷാൽത്തഴുകീടിനാർ
ജരാസന്ധൻ വീണശേഷം സോദരന്മാർകളാൽജ്ജയം 49
അജാതശത്രുസമ്പാദിച്ചാനന്ദിച്ചു സഹാനുജൻ
ഭ്രാതാക്കളൊത്തു കൌന്തേയൻ വയസ്സിന്നെറമുറയ്ക്കുതാൻ 50
സൽക്കാരംചെയ്യുമാനിച്ചു വിട്ടയച്ചു നരേന്ദ്രരെ
യുധിഷ്ഠിരാനുവാദത്താൽ ക്ഷിതിപന്മാർ മഹാരസം 51
സ്വദേശംപുക്കിതുടനേ നാനാ വാഹനമൊത്തഹോ
ഏവം പുരുഷശാർദ്ദൂലൻ മഹാബുദ്ധി ജനാർദ്ദനൻ 52
കൊല്ലിച്ചു പാർത്ഥരെക്കൊണ്ടു വൈരിയാം മാഗധന്റേനെ
ബുദ്ധിപൂർവ്വം ജരാസന്ധൻതന്നെക്കൊല്ലിച്ചരിന്ദമൻ 53
ധർമ്മഭൂവിനെയും കുന്തിയേയും പാഞ്ചാലിയേയുമേ
സുഭദ്രയേയുമർജ്ജുനമാദ്യരേയുമേ 54
സമ്മതിപ്പിച്ചു ധൌമ്യാനുവാദാൽ ദ്വാരകപൂകിനാൻ
മനോവേഗമിയന്നോരാ മനോഹരമഹാരഥം 55
യുധിഷ്ഠിരൻനൽകിയതിലേറിട്ടിക്കുഴക്കവേ
നന്ദ്യാ ധർമ്മാത്മജാദ്യന്മാർ പാണ്ഡവന്മാർ നരോത്തമ! 56
വലംവെച്ചു മാന്യകർമ്മകാരിയാം നരകാരിയെ
ദേവകീസുതനാം വാസുദേവൻപോയോരുശേഷമേ 57
മഹാജയംപൂണ്ട മന്നോർക്കഭയംനല്കിയാനുടൻ
അക്കർമ്മംകൊണ്ടധികമായ്പുയ്ക്കൊണ്ടു പുകഴംഭാരത! 58
ദ്രൌപദിക്കുപ്പാണ്ഡവന്മാർ പരമാനന്ദമേകിനാർ
അക്കാലത്തിന്നൊത്തതെന്തോധർമ്മകാമാർത്ഥയുക്തമായ് 59
അതുചെയ്യുന്നുപൻ ധർമ്മാൽ പ്രജാപാലനകീർത്തനം

ജരാസന്ധവധപർവ്വം കഴിഞ്ഞു.

ദിഗ്ജയപർവ്വം.

25. ദിഗ്വിജയസംക്ഷേപകഥനം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

ഗാണ്ഡീവമമ്പൊടങ്ങാത്തുള്ളാവനാഴി രഥം ധ്വജം
സഭയുംനേടിയോൻ പാർത്ഥൻ യുധിഷ്ഠിരനൊടോതിനാൻ 1

അർജ്ജുനൻ പറഞ്ഞു.

വില്ലു വീര്യമെഴുന്നസ്ത്രം കൂട്ടാർപേർ പാരിടം ബലം
ഇവ ഞാൻനേടി യുപതേ! കിട്ടാൻ പാടാമഭീഷ്ടവും 2
ഇനി വേണ്ടതുകണ്ടേടൻ ഞാൻ ഭണ്ഡാരത്തിൻെറ വർദ്ധനം
എല്ലാഭൂപരെയും കപ്പംതരുമാറാക്കിവെയ്ക്കുവൻ 3
വിത്തനാഥനെഴും ദിക്കുപുക്കു പോരിൽജ്ജയിക്കുവാൻ
മുഹൂർത്തവും നല്ല നാളും പക്കവും പാർത്തിറങ്ങുവൻ 4

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

ധനഞ്ജയൻചൊല്ലുകേട്ട ധർമ്മരാജൻ യുധിഷ്ഠിരൻ
സ്നിഗ്ധഗംഭീരനാദത്തോടവനോടോതിയുത്തരം 5
വിപ്രരെ സ്വസ്തിചൊല്ലിച്ചു പുറപ്പെട്ടുക ഭാരത!
ശത്രുപ്രധർഷണത്തിനും മിത്രപ്രഹ്ലാദനത്തിനും 6
നിനക്കു ജയമാംപാർത്ഥ! കാമമെല്ലാം ഫലിച്ചിടും
എന്നുകേട്ടുപുറപ്പെട്ടു പെരുമ്പടയൊടർജ്ജുനൻ 7
അഗ്നിനൽകിയൊരാശ്ചര്യദിവ്യത്തേരിലമർന്നവൻ
അവ്വണ്ണം ഭീമനും മാദ്രീപുത്രരും പുരുഷർഷഭർ 8
ധർമ്മരാജാർച്ചിതന്മാരായ് സൈന്യത്തോടൊത്തിറങ്ങി-
നാർ
വിത്തേശപ്രിയമാംദിക്കു വെന്നിതാപ്പാകശാസനി 9
കിഴക്കൊക്കെ ഭീമസേനൻ തെക്കേവം സഹദേവനും
പടിഞ്ഞാറർദിക്കു വെന്നിതസ്സജ്ഞനകുലൻവിഭോ! 10

ഖാണ്ഡവപ്രസ്ഥമരുളും ധർമ്മരാജൻ യുധിഷ്ഠിരൻ
പരയാം ലക്ഷ്മിയെക്കൊണ്ടു പരം മിത്രാനപിതൻ വിള 11

---

26. ഭഗദത്തജയം

ജനമേജയൻ പറഞ്ഞു.

ദിഗ്ജയംവിസ്തരിച്ചിന്നു പറഞ്ഞാലും ദ്വിജോത്തമ!
തൃപ്തിയാകുന്നില്ലിനിയ്ക്കു പൂർവ്വന്മാർകഥകേട്ടതിൽ 1

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

ധനഞ്ജയന്റെ വിജയം പറയാമാദ്യമിന്നുഞാൻ
പാർത്ഥന്മാരേവരുംകൂടിജ്ജയിച്ചു ഭൂമിയൊക്കയും 2
മുന്നം കുളിന്ദരാജ്യത്തെ മന്നരെക്കീഴടക്കിനാൻ
ധനഞ്ജയൻ മഹാബാഹു കടുങ്കയ്യൊന്നുമെന്നിയേ 3
ആനർത്തകാളകൂടാഖ്യകുളിന്ദന്മാരെവെന്നവൻ
സ്വയം പെരുംപടയൊട്ടും സുമണ്ഡലനെ വെന്നുതേ 4
ആയവൻതന്നൊടൊന്നിച്ചാസ്സുവ്യസാചിപരന്തപൻ
ജയിച്ചു ശാകലദ്വീപുതോല്പിച്ചു പ്രതിവിന്ധ്യനെ 5
ശാകലദ്വീപസ്ഥരോടും സപ്തദ്വീപസ്ഥരാം നൃപർ
അർജ്ജുനന്റെ പടക്കാരായ്പൊരുതീ ഘോരമാംവിധം 6
അവനാ വില്ലരേയൊക്കെജ്ജയിച്ചു ഭരതർഷഭ!
അക്കൂട്ടരോടുമൊത്തേറ്റു ചെന്നു പ്രാഗ്ജ്യോതിഷാത്മജൻ
അവിടംവാഴ്വതുണ്ടന്നു ഭഗദത്തൻ മഹീപതേ!
പെരുംപോരവനോടുണ്ടായ്വന്നാമർജ്ജുനന്നഹോ 8
കിരാതചീനരോടൊത്തോനാണാപ്രാഗ്ജ്യോതിഷേശ്വരൻ
പെരുകും സാഗരാന്തപ്രചരവീരഭടാന്വിതൻ 9
ഉടനെട്ടുദിനം പാർത്ഥനോടുപോരിട്ടുനിന്നവൻ
ക്ഷീണമേറാപ്പാർത്ഥനോടു പറഞ്ഞു സസ്മിതം നൃപൻ 10

ചേരുംവീര! നിനക്കേററമിതു പാണ്ഡവനന്ദന!
ശക്രന്റെ പുത്രനായ് ഭൂരിവിക്രമംപൂണ്ടവസ്ഥയിൽ 11
ഇന്ദ്രന്നൊരിഷ്ടൻഞാൻ പോരിലിന്ദ്രനിൽത്താണിടാ-
[ത്തവൻ
ഉണ്ണീ! നിന്നോടുപൊരുതാനിന്നു പോരാത്തമട്ടിലായ് 12
നിന്നഭീഷ്ടം പാണ്ഡവേയ! ചൊൽകചെയ്യേണ്ടതെന്തുഞാൻ
മഹാബാഹോ! നിന്റെവാക്കുമകനേ! ചെയ്തുകൊള്ളുവൻ 13

അർജ്ജുനൻ പറഞ്ഞു.

കുരുഭൂവൃഷഭൻ ഭൂപൻ ധർമ്മപുത്രൻ യുധിഷ്ഠിരൻ
ധർമ്മവിജ്ഞൻ സത്യസന്ധൻ യജ്ജ്വാവു ബഹുദക്ഷിണൻ
അവൻ പാർത്ഥിവനാകേണം ഭവാനും കപ്പമേകണം
അങ്ങെന്നച്ഛന്നിഷ്ടനെന്നല്ലെന്നിൽ നന്ദിച്ചിടുന്നവൻ 15
ആജ്ഞാപിക്കുന്നില്ലതിനാൽ നന്ദിപൂൎവ്വംകൊടുക്കുക

ഭഗദത്തൻ പറഞ്ഞു.

കൌന്തേയ! മമ നിന്നെപ്പോലല്ലോ മന്നൻ യുധിഷ്ഠിരൻ 16
ഇതൊക്കെച്ചെയ്തുകൊണ്ടീടാം പിന്നെയെന്തൊന്നുവേണ്ടു-
[ഞാൻ

---

27. നാനാദേശജയം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ഇതുകേട്ടുത്തരംചൊല്ലീ ഭഗദത്തനൊടർജ്ജുനൻ
അനുജ്ഞയോടങ്ങുചെയ്താലിതുകൊണ്ടൊക്കെയായിമേ 1
അവനേ വിട്ടുടൻ വീരൻ കുന്തീപുത്രൻ ധനഞ്ജയൻ
അവിടുന്നുംവടക്കോട്ടുപോയാൻ വിത്തേശദിക്കിനായ് 2
അന്തൎഗ്ഗിരിയെയും പാൎത്ഥൻ ബഹിൎഗ്ഗിരിയെയും പരം
ജയിച്ചു വീൎയ്യമൊടുപഗിരിയേയും നരൎഷഭൻ 3

ജയിച്ചെല്ലാഗ്ഗിരിയെയുമങ്ങെഴും നൃപരേയുമേ
അവരെപ്പാട്ടിൽനിർത്തിത്താൻ ഭ്രരിദ്രവ്യം ഗ്രഹിച്ചഹോ 4
അവരോടുംകൂടിയന്നാ നൃപരേത്താനിണക്കിയും
ചെന്നെത്തുത്താന്തലൂകസ്ഥബൃഹന്തനൃപനോടവൻ 5
മൃദംഗനിനദംകൊണ്ടും പരം തേരൊലികൊണ്ടുമേ
ഹസ്തിജാലാരവംകൊണ്ടും പാരിടത്തേക്കുലുക്കിയോൻ 6
ബൃഹന്തൻ ത്വരയോടൊത്തു ചതുരംഗബലാന്വിതം
പുരിവിട്ടുപുറത്തെത്തിപ്പൊരുതിച്ചിതു പാർത്ഥനെ 7
ധനഞ്ജയബൃഹന്തന്മാരേറെ പോർ ഘോരമായിതേ
ബൃഹന്തനപ്പോറാതായിതഹോ പാണ്ഡവവിക്രമം 8
അവിഷഹ്യൻ പാർത്ഥനെന്നു പാർത്തിട്ടാപ്പർവ്വതേശ്വരൻ
കീഴടങ്ങീ ദുരാധർഷൻ പൂഴും ധനചയത്തൊടും 9
അവനാ നാട്ടരുപ്പിച്ചുപോയുലൂകനൊടും സമം
സേനാബിന്ദുവിനേ രാജ്യഭ്രഷ്ടനാക്കീടിനാനുടൻ 10
മോദാപുരം വാമദേവം സദാമായുസുസങ്കുലം
ഉത്തരോലൂകവുംവെന്നു മന്നോർകളെവരുത്തിനാൻ 11
ധർമ്മരാജാജ്ഞയാൽ തത്ര പാർത്ഥൻ ദൂതർമുഖാന്തരം
കിരീടിവെന്നിതാപ്പഞ്ചഗണദേശം ധരാപതേ! 12
ദേവപ്രസ്ഥത്തിലെത്തീട്ടു സേനാബിന്ദുപുരത്തിലായ്
ചതുരംഗബലത്തോടും കൂടാരംകെട്ടിമേവിനാൻ 13
അവരേവരൊടുംചേർന്നു വിഷ്വഗശ്വനരേന്ദ്രനെ
എതുത്തോരുമഹാവീര്യൻ പരം പൌരവവീരനെ 14
തേരാളിവീരരായീടും പാർവ്വതീയരെ വെന്നവൻ
പൌരവൻ കാത്തുപോരുന്നാപ്പുരവും വെന്നു സേനയാൽ 15
പോരിൽപ്പൌരവനേ വെന്നുദ്ദിസ്ഥദസ്യുഗണത്തെയും
ഉത്സവാലംബമാമേഴുഗണവുംവെന്നു പാണ്ഡവൻ 16
കാശ്മീരകക്ഷത്രിയരാം വമ്പരെ ക്ഷത്രിയർഷഭൻ
ജയിച്ചു ലോഹിതനെയും പത്തുമണ്ഡലമൊത്തഹോ 17

പിന്നെത്രിഗർത്തരാട്ടാർവ്വരേവം കോകനദാഹപയർ
അനേകം ക്ഷത്രിയന്മാർ കീഴടങ്ങിക്കൊണ്ടു പാർത്ഥനിൽ 18
കുരുപുത്രൻവെന്നു പിന്നെ രമ്യയാമഭിസാരിയെ
തോല്പിച്ചുത്തരാവാസിരോചമാനനെയും രണേ 19
ചിത്രായുധൻ കാത്തഴകോടൊത്ത സിംഹപുരത്തെയും
മഥിച്ചു പോരിലൂക്കിട്ടാപ്പാകശാസനനന്ദനൻ 20
കിരീടി പാണ്ഡവൻ സഹ്യം സുമാലത്തേയുമങ്ങിനേ
സർവ്വസൈന്യാനപിതംചെന്നുമഥിച്ചു കുനന്ദനൻ 21
പരം വിക്രമിയാബ്ബാൽഹീകരെയും ശക്രനന്ദനൻ
ദുരാസദന്മാരെന്നാലും പെരുംപോരിലടക്കിനാൻ 22
പടയും പണവും നേടിപ്പട്ടപാണ്ഡവനർജ്ജുനൻ
കാംബോജദരദന്മാരെത്താൻ മടക്കീ വലാരിജൻ 23
ഈശാനകോണിൽപാർക്കുന്ന ദസ്യുവർഗ്ഗത്തിനേയുമേ
കാട്ടിൽവാഴുന്നോരെയും താൻ പാട്ടിലാക്കിയശേഷവും 24
ലോഹം പരമകാംബോജമൂഷികം പുനരുത്തരം
ഈനാട്ടുകാരെയും വെന്നിതിരുപുത്രൻ മഹീപതേ! 25
മൂഷികത്തിങ്കൽവെച്ചുണ്ടായതിഭീഷണമാം രണം
നേരിട്ടുഷികപാർത്ഥർക്കു താരകാമയസന്നിഭം 26
പടത്തലയ്ക്കുലൂഷികപ്പടവെന്നിട്ടവൻ നൃപ!
ശ്രുകോദരാഭമാമെട്ടഹയം കൈവശമാക്കിനാൻ 27
മയൂരച്ഛായങ്ങളം വേറെയുത്തരങ്ങളെവേറെയും
ഉയക്കുംവേഗവുമുള്ളോരേറെക്കുപ്പമായ്കുലാക്കിനാൻ 28
കാടൊക്കും ഹിമവാനെത്താൻ പടവെട്ടിപ്പിടിച്ചവൻ
ശ്വേതാദ്രിയിൽചെന്നുകേറിപ്പാർത്തു പുരുഷപുംഗവൻ 29

28. അർജ്ജുനോത്തരദിഗ്വിജയം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

ശ്വേതശൈലംകടന്നിട്ടാ വീരൻ വീര്യമിയന്നഹോ
ദ്രുമപുത്രൻ ഭരിപ്പോരുദേശം കിംപുരുഷാലയം 1
ക്ഷത്രിയൌഘംമുടിച്ചീടുമുദ്ധതപ്പോരുകൊണ്ടതിൽ
ജയിച്ചു പാണ്ഡവൻ കപ്പംവാങ്ങിച്ചിതവനോടഹോ 2
അവനേവെന്നുടൻ ഗുഹ്യകാദ്ധ്യക്ഷം ഹാടകസ്ഥലം
പെരുമ്പടയുമായ്ച്ചെന്നുകയറീ വാസവാത്മജൻ 3
സാന്ത്വത്താലവരേ വെന്നുമാനസാഖ്യസരസ്ഥലം
ഋഷികുല്യകളെന്നെല്ലാം കണ്ടു കുരുകുലോദ്വഹൻ 4
ഹാടകന്മാർചൂഴെയുള്ള മാനസാഖ്യസരോവരം
പുക്കു ഗന്ധർവ്വർകാക്കുന്നദിക്കു വെന്നിതു പാണ്ഡവൻ 5
അവിടെത്തിത്തിരിച്ഛായമണ്ഡൂകാഖ്യഹയങ്ങളേ
കപ്പമായ്വാങ്ങിനാൻ പാണ്ഡുപുത്രൻ ഗന്ധർവ്വപത്തനാൽ 6
വടക്കൻഹരിവർഷത്തിൽകടന്നാപ്പാണ്ഡുനന്ദനൻ
ഇച്ഛിച്ചാനാദ്ദിക്കുവെൽവാൻ പാകശാസനന്ദനൻ 7
അവനോടു മഹാകായബലവീര്യങ്ങളുള്ളവർ
ദ്വാരപാലന്മാരടുത്തു പാരം ഹർഷത്തൊടോതിനാർ 8
പാർത്ഥ! നീയിപ്പുരംവെൽവാൻ ശക്തനാവില്ലൊരിക്കലും
ശുഭശീല! തിരിച്ചാലുമിത്രയുംപോരുമച്യുത! 9
ഇപ്പുരത്തിൽകടന്നെന്നാലപ്പോൾതീർന്നീടുമാനരൻ
സന്തോഷിച്ചു ഞങ്ങൾനിന്നിലെന്നാലായീജയം തവ 10
ജയിയ്ക്കാവുന്നതായൊന്നു മിങ്ങുകാണ്മീല ഫൽഗുന!
ഒക്കില്ലിങ്ങുത്തരകുരുക്കളാമിവരുമായ് രണം 11
കടന്നാൽത്തന്നെ കൌന്തേയ! കാണില്ലിങ്ങൊന്നുമേ ഭവാൻ
മനുഷ്യദേഹമുള്ളോനു കാണുവാൻപററുകില്ലെടോ! 12
എന്നാലിങ്ങെന്തുവേറിട്ടൊന്നിച്ഛിച്ചീടുന്നുവീര! നീ
അതുചൊല്ലു നടത്തീടാം നിന്റെചൊല്പടി ഭാരത! 13

മന്ദഹാസത്തൊടൊത്തോതിയന്നാക്രുട്ടരൊടർജ്ജുനൻ
ധീമാനാം ധർമ്മപുത്രന്റെ ചക്രവർത്തിത്വമേകണം 14
നരർക്കഗമ്യമെന്നാലീട്ടേശം കേറുന്നതില്ലഞാൻ
എന്തെങ്കിലും ധർമ്മപുത്രനായിക്കപ്പമടയ്ക്കുവിൻ 15
ഉടനേ ദിവ്യവസ്ത്രങ്ങൾ ദിവ്യാഭരണജാലവും
ദിവ്യപുഷ്പകളും തോലും കപ്പമായവരേകിനാർ 16
ഏവമപ്പുരുഷവ്യാഘ്രൻ വടക്കൻദിക്കുവെന്നതേ
ക്ഷത്രിയന്മാരൊടും ദസ്യുക്കളോടും പോരടിച്ചഹോ 17
ആരാജാക്കളെ വെന്നിട്ട കപ്പംവെപ്പിച്ചുകൊണ്ടുടൻ
ഏവരോടും ധനംവാങ്ങി നാനാരത്നചയത്തൊടും 18
തിത്തിരിപ്പച്ചം നിറം തത്തനിറം നന്മയിലിൻ നിറം
ഇത്ഥം വായുജവം വെല്ലുമശ്വങ്ങളെ ഹരിച്ചവൻ 19
പരപ്പേറുന്ന നാലംഗപ്പെരുമ്പറയുമൊത്തവൻ
തിരിയേ വാസവപ്രസ്ഥപുരിയെത്തീടിനാനവൻ 20
ആദ്ധനം വാഹനമിവ ധർമ്മപുത്രന്റെ ഫൽഗ്വനൻ
കാഴ്ചവെച്ചാജ്ഞയുംവാങ്ങി സ്വന്തം ഭവനമേറിനാൻ 21

---

29. ഭീമദിഗ്വിജയം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

അക്കാലത്തിൽത്തന്നെ വീര്യമേറീടും ഭീമസേനനും
ധർമ്മരാജാജ്ഞകൈക്കൊണ്ടു കിഴക്കൻദിക്കു കേറിനാൻ 1
ആന തേർ കുതിരക്രുട്ടമൊത്തുസന്നദ്ധമാംവിധം
പരരാഷ്ട്രംമുടിച്ചീടും പെരുമ്പടയൊടൊത്തവൻ 2
പ്രതാപി ഭരതശ്രേഷ്ഠൻ ശത്രുശോകവിവർദ്ധനൻ
ആ വീരൻ നരശാർദ്ദൂലൻ പാഞ്ചാലപുരി പുക്കുടൻ 3
സാന്ത്വനംചെയ്തു പാഞ്ചാലന്മാരെപ്പാണ്ഡവപുംഗവൻ
പിന്നെഗ്ഗണ്ഡകരേയുംതാൻ വിദേഹന്മാരെയും പ്രഭു 4

ജയിച്ചല്ലദിനംകൊണ്ടു കീഴടക്കീ ദശാർണ്ണരേ
ദശാർണ്ണരാജനവിടെസ്സുധർമ്മൻ രോമഹർഷണം 5
നിരായുധം ഭീമനോടുപൊരുതീ പരമത്ഭുതം
മഹാത്മാവാമവൻചെയ്താക്കർമ്മംകണ്ടു വൃകോദരൻ 6
അധിസേനാപതിസ്ഥാനമാസ്സുധർമ്മാവിനേകിനാൻ
പിന്നെക്കിഴക്കോട്ടുകേറീ ഭീമൻ ഭീമപരാക്രമൻ 7
പെരുമ്പടയുമായ്ചാരം പാരിടം തുള്ളിടുംപടി
അൽപമേധേശനാം രോചമാനനെക്കൂട്ടമൊത്തുടൻ 8
ബലത്താലേബലി പരം ജയിച്ചു പോരടിച്ചുതാൻ
അതൃഗ്രകർമ്മംകൂടാതെയവനേ വെന്നുപാണ്ഡവൻ 9
കിഴക്കൻദിക്കുഗ്രവീര്യൻ ജയിച്ചു കുരുനന്ദനൻ
പിന്നെത്തെക്കോട്ടുപോയ്കേറീ പുളിന്ദപുരമുത്തമം 10
സുകുമാരനെയുംവെന്നു സുമിത്രനൃപനേയുമേ
അതിൽപ്പിന്നെധർമ്മപുത്രശാസനാൽ ഭരതർഷഭൻ 11
ജനമേജയ! ചെന്നേറ്റു വീരനാം ശിശുപാലനായ്
പാണ്ഡവന്റെ പുറപ്പാടിതറിഞ്ഞാച്ചേദിനായകൻ 12
പുരത്തിൽനിന്നിറങ്ങീട്ടങ്ങെതിരേറ്റു പരന്തപൻ
കുരുചേദിനൃപന്മാരാമവരേറ്റു മഹീപതേ! 13
രണ്ടുവംശത്തിനുംതമ്മിൽ കുശലപ്രശ്നമോതിനാർ
ഈ രാജ്യമെല്ലാമങ്ങയ്ക്കുന്നോതിച്ചൈദ്യൻ ചിരിച്ചുടൻ 14
ഇതെന്തൊരു പുറപ്പാടാണെന്നാൻ ഭീമനൊടായവൻ
അവനോടാഭീമനോതീ ധർമ്മരാജചികീർഷിതം 15
അപ്രകാരംചെയ്തിതതുസമ്മതിച്ചാ നരാധിപൻ
രണ്ടുമൂന്നുദിനംപാർത്തു ഭീമനാ ചേദിപത്തനേ 16
ശിശുപാലന്റെ സൽക്കാരമേറ്റുപോയീ സസൈന്യനായ്

30. ഭീമദിഗ്വിജയം (തുടർച്ച)

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

പിന്നെക്കുമാരരാജ്യത്തു മണിമാനെജ്ജയിച്ചവൻ
തോല്പിച്ചാനാക്കോസലേന്ദ്രബൃഹൽബലനെ വീര്യവാൻ 1
ധർമ്മജ്ഞനായ് ദ്ദീർഘയജ്ഞനാമാവീരനെ മാരുതി
അത്യുഗ്രകർമ്മംകൂടാതെ ജയിച്ചാനങ്ങയോദ്ധ്യയിൽ 2
പിന്നെശ്രോപാലകനെയു മുത്തരാകോസലെയുവും
മല്ലാധിപനെയും വെന്നുപ്രബല പാർത്ഥിവനേയുമേ 3
പിന്നീടഹിമവൽപർശ്വം പൂകീട്ടങ്ങുജലോത്ഭവം
ദേശമെല്ലാമൊട്ടുനാളാൽ കീഴടക്കീ മഹാബലൻ 4
പിന്നെപ്പലതരം ദേശംജയിച്ചു ഭരതർഷഭൻ
ഭല്ലാടത്തിൽചെന്നുവെന്നു ശുക്തിമൽപർവ്വതത്തെയും 5
പാണ്ഡവൻ സുമഹാവീര്യൻ ബലത്താൽ ബലവത്തരൻ
പോരിങ്കൽ പിൻവലിക്കാത്ത കാശിരാജസുബാഹുവേ 6
പാട്ടിലാക്കീ മഹാബാഹു ഭീമൻ ഭീമപരാക്രമൻ
സുപാർശ്വത്തിങ്കലാരാജപതിയാം ക്രഥനേയുമേ 7
യുദ്ധമദ്ധ്യത്തിലത്യുഗ്രൻ ജയിച്ചു പാണ്ഡവർഷഭൻ
പിന്നെമത്സ്യരെയും വീരനുക്കൻ മലദരേയുമേ 8
അനഘ്വാഭയരേയുംതാൻ പശുഭൂമിയശേഷവും
തിരിച്ചുപോന്നിട്ടാവീരൻ മദധാരാദ്രിപുക്കടൻ 9
സോമധേയരെവെന്നിട്ട വടക്കോട്ടതിരിച്ചുതേ
വത്സരാജ്യം കീഴടക്കീ കെയന്തേയൻ ബലവാൻ ബലാൽ
ഭഗ്നന്മാർക്കുള്ളീശനേയും നിഷാദാധിപനേയുമെ
ജയിച്ചു മണിമാൻതൊട്ട ഭ്രരിഭ്രപാലരേയുമെ 11
പിന്നെദ്ദക്ഷിണമല്ലന്മാരെയും ഗോമന്തശൈലവും
അത്യുഗ്രകർമ്മംകൂടാതെ വേഗംവെന്നു വൃകോദരൻ 12
ശർമ്മേകവർമ്മകന്മാരെജ്ജയിച്ചു സാന്ത്വപൂർവ്വകം
വൈദേഹരാജാവായീടും ജനകക്ഷിതിപാലനെ 13

അത്യുഗ്രകർമ്മംകൂടാതെ ജയിച്ചൂ പുരുഷർഷഭൻ
ശകബർബ്ബരരേയുംതാൻ ജയിച്ചൂ ഛത്മപൂർവ്വകം 14
വൈദേഹത്തിൽ പാർത്തുകൊണ്ടാപ്പാർത്ഥനിന്ദ്രാദ്രിസന്നി–
[ധൌ
കിരാതാധിപരാമേഴുപേരെത്തോല്പിച്ചു പാണ്ഡവൻ 15
പിന്നെസ്സുഹ്മപ്രസുഹ്മന്മാർ സ്വപക്ഷംചേർന്നുനില്ക്കിലും
പോരിൽജ്ജയിച്ചു കൌന്തേയൻ മാഗധംപുക്കുശക്തിമാൻ
ദണ്ഡനേയും ദണ്ഡനാഥനേയും വെന്നവനീന്ദ്രരെ
അവരോടൊത്തൊക്കയും വെന്നണഞ്ഞിതു ഗിരിവ്രജം 17
ആശ്വസിപ്പിച്ചു വാങ്ങീതാൻ ജാരാസന്ധിയൊടുംകരം
അവരോടൊക്കയുംചേർന്നു കർണ്ണനോടേററു വീര്യവാൻ 18
ചതുരംഗബലത്താലാക്ഷിതിയൊക്കെക്കുലുങ്ങവെ
യുദ്ധംചൈതു പാണ്ഡുപുത്രൻ വീരനാം കർണ്ണനോടഹൊ 19
പോരിൽകർണ്ണനെവെന്നിട്ടു പാട്ടിലാക്കീട്ടുഭാരത!
പിന്നെജ്ജയിച്ചൂ ബലവാൻ പർവ്വതസ്ഥനരേന്ദ്രരെ 20
പിന്നെമോദാഗിരിയെഴും ബലവാനാം നരേന്ദ്രനെ
പാണ്ഡവൻ ബാഹുവീര്യത്താൽ കൊന്നു പെരിയസംഗരെ
പിന്നെപ്പൌണ്ഡ്റകനാം വാസുദേവനുക്കുള്ള വീര്യവാൻ
കൌശികീകച്ഛമമരും മഹൌജസ്സെന്നമന്നവൻ 22
ഇരുപേരും ബലാഢ്യന്മാർ വീരരുഗ്രപരാക്രമർ
ആ രണ്ടുപേരെയുംതോല്പിച്ചേററു വംഗേശനോടവൻ 23
സമുദ്രസേനനേ വെന്നു ചന്ദ്രസേനനെയും പരം
താമ്രലിപ്താധിപനെയും കർവ്വടാധിപനേയുമേ 24
സുഹ്മാധിപനെയും മററുള്ളബ്ധിതീരനൃപൌഘവും
എല്ലാ മ്ലേച്ഛപ്പരിഷയുംജയിച്ചൂ ഭരതർഷഭ! 25
ഏവം നാനാപ്രദേശങ്ങൾജയിച്ചു പവനാത്മജൻ
അവർക്കെഴുംസ്വത്തുനേടി ലൌഹിത്യംപുക്കു ശക്തിമാൻ 26
സാഗരാനൂപമമരും സർവ്വമ്ലേച്ഛനൃപൌഘവും
കപ്പംതരുംവണ്ണമാക്കിദ്ധനങ്ങൾ പല രത്നവും 27

ചന്ദനാഗരുവസ്ത്രങ്ങം മണിമുത്തുകം കംബളം
സുവർണ്ണം വെള്ളി പവിഴം വിലക്കുട്ടംധനോച്ചയം 28
ഇവയെല്ലാം കോടികോടിയവർ കെയന്തേയനായ്തദാ
കൊണ്ടെച്ചൊരിഞ്ഞിതു ധനവഷ്ടം പാണ്ഡവനായഹോ 29
ഇന്ദ്രപ്രസ്ഥത്തിലെത്തീട്ട ഭീമൻ ഭീമപരാക്രമൻ
ആദ്ധനം സകലം ധർമ്മപുത്രനായ്ക്കാഴ്ചവെച്ചുതേ 30

---

31. സഹദേവദക്ഷിണദിഗ്വിജയം.

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

സഹദേവന്തമവ്വണ്ണം ധർമ്മരാജാദരത്തൊടും
പെരുമ്പടയുമായ്ത്തെക്കൻദിക്കിലേക്കായിറങ്ങിനാൻ 1
അവൻമുന്നേവെന്ന ശൂരസേനന്മാരെയശേഷവും
മത്സ്യരാജനെയും പാട്ടിലാക്കിക്കൊണ്ടാൻ മഹാബലൻ 2
അധിരാജാധിപതിയായ് ബലിയാം ദന്തവക്രനെ
ജയിച്ചു കപ്പംതരുമാറാക്കി രാജ്യത്തിരുത്തിനാൻ 3
സുകുമാരനെയുംവെന്ന സുമിത്രനൃപനേയുമെ
പടച്ചരാഢ്യരപരമത്സ്യരേയും മടക്കിനാൻ 4
നിഷാദഭൂമിയും ഗോശൃംഗാഖ്യമാം വരശൈലവും
വെക്കംജയിച്ചിതാജീമാൻ ശ്രേണിമാൻ നൃപനേയുമെ 5
നവരാഷ്ട്രം ജയിച്ചിട്ട കന്തിഭോജം കരേറിനാൻ
അവന്റെറയാജ്ഞകൈക്കൊണ്ടു നന്ദിയുംക്കൊണ്ടുകൊണ്ടി-
[വൻ6
പിന്നെച്ചർമ്മണ്വതീതീരേ ജംഭകാത്മജരാജനെ
കണ്ടുപണ്ടരിഗോവിന്ദൻ ശേഷിപ്പിച്ചവനാണിവൻ 7
സഹദേവൻ പൊരുതിനാനവനോടന്ന ഭാരത!
എന്നിട്ടവനേയുംവെന്ന തെക്കോട്ടുക്ക കരേറിനാൻ 8

ആസ്സേകാചരസേകന്മാരേയുംവെന്നു മഹാബലൻ
അവരോടും വാങ്ങികപ്പം നാനാരത്നധനവ്രജം 9
പിന്നീടവരോടൊന്നിച്ചു നർമ്മദയ്ക്കായ്ക്കൂടന്നതെ
വിന്ദാനുവിന്ദരാവന്ത്യരവരേപ്പടയോടുമെ 10
ജയിച്ചു പോരിലാ വീരനാശുചിനേയൻ പ്രതാപവാൻ
പിന്നെ രത്നങ്ങളുംവാങ്ങിപ്പിക്കാൻ ഭോജകടം പുരം 11
നടന്നു രണ്ടുദിവസമവിടെപ്പെരുതാം രണം
അസഹ്യനാം ഭീഷ്മകനേ വെന്നു മാദ്രികുമാരകൻ 12
വേണ്ണാതടത്തിൽവാണീടും കോസലാധിപനേയുമേ
കാന്താരകരേയും പ്രാക്കോസലാധീശരേയുമേ 13
നാടകേയരെയുംവെന്നു ഹേരംബകരെയും രണേ
മാരുധൻതന്നെയുംവെന്നു മുഞ്ജഗ്രാമം ജയിച്ചുതേ 14
നാചീനന്മാരർബ്ബുകന്മാരെന്ന മന്നരെയും ബലി
അതാതുകാടന്മാരേയും ജയിച്ചു പാണ്ഡുനന്ദനൻ 15
പുളിന്ദരെപ്പോരിൽ വെന്നതെക്കോട്ടെക്കുകടന്നുടൻ
ഒരുനാഥംമുഴുവൻ പാണ്ഡ്യനോടേറ്റു നകുലാനുജൻ 16
അവനേയുംവെന്നു വീരൻ ദക്ഷിണാപഥമെത്തിനാൻ
പാരിൽ പുകഴ്ന്ന കിഷ്കിന്ധാഗുഹയിൽചെന്നിതായവൻ
മൈന്ദൻ ദ്വിവിദനെന്നുള്ള വാനരേന്ദ്രരുമായിഹ
ഏഴുനാൾ യുദ്ധമുണ്ടായീ തളർന്നീലവരേതുമേ 18
സന്തുഷ്ടരായിട്ടാക്കീശവീരർ മാദ്രേയനോടുടൻ
നന്ദിയോടും പ്രീതിപൂർവ്വം ചൊന്നാരന്നിപ്രകാരമേ 19
രത്നങ്ങളൊക്കയും കൊണ്ടുപൊയ്ക്കൊള്ളു പാണ്ഡുനന്ദന!
ധീമാനാം ധർമ്മപുത്രന്റെ കായ്യം നിർവ്വിഘ്നമായ്വരും 20
പിന്നെ രത്നങ്ങളുംവാങ്ങിപ്പിക്കാൻ മാഹിഷ്മതീപുരം
തത്ര യുദ്ധംചെയ്തു നീലപൃഥ്വീനായകനോടുടൻ 21
പാണ്ഡവൻ ശത്രുഹരനായ് സഹദേവൻ പ്രതാപവാൻ
ഭീരുഭീഷണമായീടും പോരുണ്ടായിതവന്നഹോ 22

പടയെല്ലാം മുടിഞ്ഞീടും പടി പ്രാണഭയാവഹം
അവന്നു തുണയായ്നിന്നു ഭഗവാൻ ഹവ്യവാഹനൻ 23
ഉടൻ തേരാന കുതിര കാലാഗ്നി കവചമെന്നിവ
കത്തിക്കാണായിതു സഹദേവൻതന്നുടെ സേനയിൽ 24
അന്നേരമുഗ്രഭ്രമംപൂണ്ടുനിന്നുപോയ് കുരുനന്ദനൻ
ഉത്തരംപറവാൻപോലുമൊക്കാതെ ജനമേജയ 25

ജനമേജയൻ പറഞ്ഞു.

എന്തിന്നുഭഗവാൻ വഹ്നിചെന്നെതിർത്തു രണാങ്കണേ
യജ്ഞാർത്ഥം മുതിരുന്നോരു സഹദേവനുമായ് ദ്വിജ! 26

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

അങ്ങു മാഹിഷ്മതീവാസി ഭഗവാൻ ഹവ്യവാഹനൻ
പാട്ടിലായ്പോയിപോൽ മുന്നം പാരദാരികമട്ടിലായ് 27
നീലദ്രപന്നൊരുമകളുണ്ടു സർവ്വാംഗസുന്ദരി
അഗ്നിഹോത്രംപുക്കിതവളച്ഛനോടൊന്നുചൊല്ലുവാൻ 28
വ്യജനംകൊണ്ടുവീശീടുമഗ്നികാളാതെയായ്തദാ
അഴകേറുംചുണ്ടുമായിട്ടവളൊന്നുതിടുംവരേ 29
വഹ്നികാമിച്ചിതു സുദർശനയാം നീലപുത്രിയേ
നീലരാജനുമാഗ്നിക്കാരുമറിയാതേ നടപ്പുമായ് 30
പിന്നെബ്രാഹ്മണരൂപത്താൽ ചുററിക്കൂടീടുമായവൻ
ആവരാരോഹയ്യാമുല്ലലാക്ഷിയിൽ കാമിയായിതേ 31
ശാസ്ത്രപ്രകാരമവനെഴുന്നാസിച്ചു ധാർമ്മികൻ നൃപൻ
ജ്വലിച്ചുഭഗവാനപ്പോൾ കോപത്താൽ ഹവ്യവാഹനൻ 32
അതുകണ്ടുത്തുതപ്പെട്ടിട്ടടികമ്പിട്ടു മന്നവൻ
പിന്നെക്കാലംനോക്കി വേണ്ടുംവണ്ണമാക്കന്യായേ നൃപൻ
വിപ്രരൂപിഹുതാശനനൽകിക്കുമ്പിട്ടു കുപ്പിനാൻ
സുഭ്രുവാമാനീല രാജപുത്രിയേവേട്ട പാവകൻ 34
പ്രസാദംപൂണ്ടു ഭഗവാനാരാജാവിൽ വിഭാവസു
വരംതരുവനെന്നാനാനൃപന്നായ് സ്വിഷ്ടകൃത്തമൻ 35

അടയംവാങ്ങിനിജമാം സൈന്യത്തിന്നാമഹീപതി
അന്നേമുതൽക്കജ്ഞതയാലാപ്പുരം മറവമന്നവർ 36
ബലാൽജ്ജയിക്കാൻ ചെന്നെങ്കിലഗ്നി ചുട്ടപൊരിച്ചിടും
അന്നവണ്ണമിരിയ്ക്കുന്ന മാഹിഷ്മതിയിൽ മന്നവ! 37
അധികംകീഴടങ്ങാതെ സ്വാതന്ത്ര്യംനേടി നാരികൾ
ഏവം വഹ്നിവരംനൽകീ സ്ത്രീകൾക്കപ്രതിവാരണം 38
സൈരിണീനിലയിൽ സ്ത്രീകൾസഞ്ചരിയ്ക്കും യഥേഷ്ടമെ
വർജ്ജിക്കുന്നു സ്ഥപന്മാരുമാപ്പുരം ഭരതർഷഭ 39
അന്നേമുതല്ലഗ്നിഭയംകാരണം ധരണീപതെ
സഹദേവൻ ധർമ്മനിഷ്ഠൻ സൈന്യം പേടിപ്പെടുംപടി
തിയ്യിൽപ്പെട്ടതുകണ്ടിട്ടും കലുങ്ങീലഗ്നിപോലവേ
ആചമിച്ചിട്ടു ശുചിയായ്ച്ചൊല്ലീ വഹ്നിയൊടിങ്ങിനെ

സഹദേവൻ പറഞ്ഞു

തപതാത്മജീശ്രമം കൃഷ്ണവർത്മാവേ! കൈതൊഴുന്നു ഞാൻ
നീ വാനവന്മാർക്കുമുഖം നീയ്യേപാവക! യജ്ഞവും 42
പാവനത്താൽ പാവകൻ നീ ഹവനാൽഹവ്യവാഹനൻ
ജാതം നിനക്കായ്ത്താൻവേദം ജാതവേദനുമാം ഭവാൻ 43
ചിത്രഭാനുസുരേശൻ നീയനലൻ താൻ വിഭാവസോ!
സർവ്വഭോജം തൊട്ടുണ്ണോൻ നീഹുതാശൻ ജ്വലനൻശിഖി
വൈശ്വാനരൻ നീ പിംഗേശൻ പ്ലവംഗൻ ഭൂരിതേജസൻ
കുമാരസൂ നീ ഭഗവാൻ രുദ്രഗർഭൻ ഹിരണ്യകൃൽ 45
അഗ്നിതേജസ്സു നൽകട്ടേ വായുപ്രാണൻ തരട്ടെമെ
ബലത്തെഭ്രമിയേകട്ടേശിവം ചേർക്കട്ടെയപ്പുകൾ 46
അംബുഗർഭ! മഹാസത്വ! ജാതവേദ! സുരേശ്വര!
വാനോർക്കുമുഖമാമഗ്നേ! സത്യത്താൽ ശുദ്ധിനൽകമെ 47
ഋഷിബ്രാഹ്മണരും ദേവദൈത്യരും പതിവിൻപടി
യജ്ഞേഹോമിച്ചുകൊള്ളും നീസത്യത്താൽ ശുദ്ധിനൽകുമെ
ശിഖിയാം നീ ധൂമകേതു പാപഹാവനിലോത്ഭവൻ
സർവ്വജീവിയിലുംവാഴ്വോൻ സത്യത്താൽ ശുദ്ധിനൽകമെ 49

ഏവംസ്തുതിച്ചേൻ ഭഗവൻപ്രീതനായ് ശുചിയായഞാൻ
തുഷ്ടിപുഷ്ടിശ്രുതിപ്രീതിദാനമേ ചെയ്ക പാവക! 50

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

എന്നീയാഗ്നേയമന്ത്രത്തെച്ചൊല്ലിഹോമിച്ചിടുന്നവൻ
ഗുഡിയോടും ദമംതേടും പാപമൊക്കെയൊഴിച്ചിടും 51

സഹദേവൻ പറഞ്ഞു

ഇമ്മട്ടയജ്ഞവിഘ്നം നീ ചെയ്യല്ലേ ഹവ്യവാഹന!
എന്നുചൊല്ലിദ്ദർഭവിരിച്ചൂഴിമേൽ മാദ്രിനന്ദനൻ 52
വിധിയാൽ പുരുഷവ്യാഘ്രനുപാവേശിച്ച വഹ്നിയെ
പേടിച്ചരണ്ടസൈന്യത്തിൻ മുമ്പിലായിട്ട ഭാരത! 53
കടന്നില്ലവനേ വഹ്നികരയേക്കടൽ പോലവെ
മെല്ലെച്ചൊന്നാൻ വഹ്നി ചെന്നാക്കുരുമന്നവ മുഖ്യനായ് 54
നുദേവനായ സഹദേവനോടായ് സാന്ത്വമിങ്ങിനെ
എഴുനേല്ക്ക കൈരവ്യ! ഞാൻ പരീക്ഷിച്ചുനോക്കിനേൻ
അറിവേൻ ധർമ്മജനേറയും നിൻറേയും മറുമാശയം
എന്നാലോഞാൻ കാത്തിടേണമിപ്പുരം ഭരതോത്തമ! 56
നീലനാകും മന്നവൻറെ കുലമുള്ളപ്പൊളൊക്കയും
നിന്മനസ്സിങ്കലുള്ളിഷ്ടം നടത്തുന്നുണ്ടു പാണ്ഡവ! 57
നന്ദിച്ചെഴുന്നേറ്റ കുപ്പിത്തലകുമ്പിട്ടുകൊണ്ടുടൻ
മാദ്രേയനാപ്പാവകനെപ്പൂജിച്ചു ഭരതർഷഭ! 58
പാവകൻ പിന്തിരിച്ചപ്പോൾ വന്നെത്തീ നീലമന്നവൻ
പാവകാജ്ഞാബലാൽ പൂജചെയ്താനുടനെയാ നൃപൻ 59
സൽക്കാരപൂർവ്വം പോരാളിവീരനാം സഹദേവനെ
പൂജയൊക്കെ സ്വീകരിച്ചു കുപ്പംവാങ്ങിച്ചുകൊണ്ടവൻ 60
രണ്ടാംമാദ്രീസുതൻപോയിക്കൊണ്ടാൻ ദക്ഷിണദിക്കിനായ്
തൈപുരം കീഴടക്കിക്കൊണ്ടമിതൌജോ നരേന്ദ്രനെ 61
നിഗ്രഹിച്ചമഹാബാഹു പൌരവേശ്വരനെദ്ഭുതം
കൌശികാചാര്യാകൃതിയേപ്രയാസപ്പെട്ടുകൊണ്ടവൻ 62

പാട്ടിലാക്കീ മഹാബാഹു സുരാഷ്ട്രാവനിനാഥനെ
സുരാഷ്ട്രത്തിൽപാർത്തുകൊണ്ടു ചൊല്ലിവിട്ടിതുദൂതനെ 63
മഹാമാത്രൻ ഭോജകടംവാഴും രുഗ്മിയുദ്ധധാർമ്മികൻ
സാക്ഷാൽദ്ദേവേന്ദ്രസഖിയാം ഭീഷ്മകന്നുമതേവിധം 64
സ്വീകരിച്ചു പുത്രനോടൊത്തവനാപ്പാത്ഥശാസനം
വാസുദേവനെയോർത്തിട്ടു നന്ദിപൂർവ്വം മഹീപതേ 65
ഉടൻ രത്നങ്ങളുംവാങ്ങി നടന്നു യോധനായകൻ
പിന്നെയുർപ്പാരകത്തെയും താലാടത്തെയുമങ്ങിനെ 66
പാട്ടിലാക്കീ മഹാവീര്യൻ ദണ്ഡകങ്ങളെയും ബലി
മാരകദ്വീപിലമരും ശ്ലേച്ഛരാം നൃപരേയുമെ 67
നിഷാദപുരുഷാദാഢ്യ കർണ്ണപ്രാവരണൌഷ്ഠവും
നരരാക്ഷസജന്മാരാമാക്കാലമുഖരേയുമെ 68
കോലശൈലംമുഴുവനും സുരഭീപട്ടണത്തെയും
താമ്രദ്വീപത്തെയും പിന്നെ രാമകക്ഷ്മാധരത്തെയും 69
തിലിംഗന്നൃപരേയും താൻ കീഴടക്കീ മഹാദ്യുതി
ഏകപാൽപുരുഷരെയും കാടർ കേരകരേയുമെ 70
സംജയന്തീനഗരിയും പാഷണ്ഡം കരഹാടകം
ദൂതന്മാരാൽ പാട്ടിലാക്കിക്കപ്പംവാങ്ങിച്ചു പാണ്ഡവൻ 71
പാണ്ഡ്യദ്രവിഡരേയുംതാൻ ചോളകേരളരേയുമെ
ആന്ധ്രതാലവനന്മാരെയുഷ്ട്രകർണ്ണികലിംഗരെ 72
അടവീപുരിയുംപിന്നെ യവനന്മാർ പുരത്തെയും
ദൂതന്മാരാൽപാട്ടിലാക്കിക്കപ്പംവാങ്ങിച്ചു പാണ്ഡവൻ 73
പിന്നെക്കച്ഛത്തിലെത്തീട്ടു ധീമാൻ മാദ്രവതീസുതൻ
ദൂതരേവിട്ടു പൌലസ്ത്യവിഭീഷണനു ധാർമ്മികൻ 74
പൂജ്യനെന്നോർത്തു മതിമാൻ പ്രീതിപൂർവ്വമരിന്ദമൻ
നന്ദിപൂർവ്വം സ്വീകരിച്ചിതവൻ പാർത്ഥന്റെ ശാസനം 75
അതുകാലകൃതം താനെന്നോർത്താനാമതിമാൻ പ്രഭു
ഉടൻ കൊടുത്തയച്ചുതാൻ പലമാതിരിരത്നവും 76

അകിൽ ചന്ദനവും പിന്നെ ദ്രവ്യാഭരണജാലവും
നല്ലവസ്ത്രങ്ങളും പാരം വിലയാം മണിജാലവും 77
ഉടൻതിരിച്ചു ധീമാനാം സഹദേവൻ പ്രതാപവാൻ
ഇത്ഥം സാന്ത്വത്തിനാലുംതാൻ യുദ്ധത്താലും ജയിച്ചുടൻ 78
മന്നോർ കപ്പംതരുംവണ്ണമാക്കീട്ടെത്തിയരിന്ദമൻ
ധർമ്മരാജന്നതൊക്കേയും കാഴ്ചവെച്ചു കുരുദ്വഹൻ 79
കൃതകൃത്യൻ പാർത്തുകൊണ്ടു സുഖമായ് ജനമേജയ!

---

32. നകുലപ്രതീചീവിജയം.

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

നകുലൻതന്റെറയും ചൊല്ലാം കർമ്മവും വിജയത്തെയും
കണ്ണൻ ജയിച്ചോരുദിക്കാ പ്രദ്ദവെന്നമുറയ്ക്കുഞാൻ 1
ഇന്ദ്രപ്രസ്ഥത്തിൽനിന്നിട്ടു പടിഞ്ഞാറു ജയിക്കുവാൻ
ഉദ്ദേശിച്ചുപുറപ്പെട്ട ധീമാൻ വമ്പടയോടവൻ 2
യോധസിംഹാരവംകൊണ്ടും ഗർജ്ജിതംകൊണ്ടുമങ്ങിനെ
രഥനേമിസ്വനംകൊണ്ടും ഭ്രമിയൊക്കെക്കുലുക്കുവോൻ 3
ഉടൻപെരുത്തു ധനവും ഗോക്കളും ധനധാന്യവും
ഏഴുമാക്കാർത്തികേയേഷ്ടലൌഹിതകമണഞ്ഞുതേ 4
നടന്നു യുദ്ധമവിടെയമ്പാൽമത്തമയൂരരായ്
മരുഭ്രമിയുമവ്വണ്ണംബഹുധാന്യകവും പരം 5
ശൈരീഷകം പാട്ടിലാക്കീ മഹാദ്യുതിമഹേത്ഥവും
ആക്രോശരാജഷ്ടിയെയുമായുദ്ധം ബഹുഘോരമായ് 6
അട്ടശാർണ്ണരെവെന്നിട്ടു പുറപ്പെട്ടിതു പാണ്ഡവൻ
ശിബിത്രിഗർത്തരംബഷ്ഠർ പഞ്ചകർപ്പടർ മാളവർ 7
ഇവരേയും മദ്ധ്യമകവാടധാനദ്വിജാളിയും
പിന്നെത്തിരിച്ചുടൻ പുഷ്കരാരണ്യം വാഴ്വോരെയും 8

ഉത്സവപ്രിയരാം കൂട്ടക്കാരെയും വെന്നു വീഴ്ത്തുവാൻ
സിന്ധുതീരത്തെഴും ഗ്രാമണീയരാം ക്രൂരരേയുമേ 9
സരസ്വതീതടത്തുള്ള ശൂദ്രാഭീരഗണത്തെയും
മത്സ്യം തിന്നുന്നവരവർ മലപ്പാട്ടിലിരിപ്പവർ 10
മുഴക്കേപ്പഞ്ചനദവുമമ്മട്ടമരശൈലവും
ഉത്തരജ്യോതിഷം ദിവ്യകടമെന്ന പുരത്തെയും 11
ദ്വാരപാലനെയും കീഴിലാക്കിനാനാമഹാദ്യുതി
രാമഠന്മാർ ഹാരഹൂണർ പാശ്ചാത്യനരനായകർ 12
ഈവകക്കാരെയുംവെന്നു ശാസനംകൊണ്ടു പാണ്ഡവൻ
അവിടെപ്പാർത്താളെവിട്ടു വാസുദേവനു ഭാരത! 13
ഏറ്റു യാദവരോടൊത്താദ്യേവൻ പാണ്ഡവശാസനം
ചെന്നുപിന്നെസ്സുശാലകമാം മദ്രന്മാരുടെ പട്ടണെ 14
അമ്മാമനാം ശല്യരേത്താൻ പ്രീതിയാൽ കീഴടക്കിനാൻ
സൽക്കാരാർഹൻ ശല്യരുടെസൽക്കാരം സ്വീകരിച്ചുവൻ
ഭൂരിരത്നങ്ങളും കൊണ്ടുപോന്നാൻ പോരാളിനായകൻ
സൈന്ധവം കടൽക്കുള്ളിൽവാഴും ഘോരമ്ലേച്ഛരെവെന്നുമെ16
കിരാതപുഷ്ടവശകർ യവനൻ ബർബ്ബരാഖ്യരെ
അവരോടും കരംവാങ്ങിക്കീഴടക്കി നരേന്ദ്രരെ 17
നകുലൻ ചിത്രമാജ്ഞൻ തിരിച്ചു കുരുപുംഗവൻ
അവൻനേടിയ വമ്പിച്ചഭണ്ഡാരം സുമഹാധനം 18
പത്തായിരം കുഴതകം പണിപ്പെട്ടു ചുമന്നുതെ
ഇന്ദ്രപ്രസ്ഥമെഴും ധർമ്മപുത്രനേച്ചെന്നുകണ്ടവൻ 19
മാദ്രീകുമാരൻ മതിമാൻ കാഴ്ചവെച്ചു ധനോച്ചയം
ഏവം നകുലനാപ്പാരിമേവും പശ്ചിമദിക്കുടൻ 20
ജയിച്ചുവാസുദേവൻതാൻ ജയിച്ചുള്ളോന്നു ഭാരത!

ദിഗ്ജയപർവ്വം കഴിഞ്ഞു

രാജസൂയപർവ്വം

33. രാജസൂയദീക്ഷ

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

ധർമ്മപുത്രന്റെ ഭരണത്താലും സത്യത്തിനാലുമേ
ശത്രുപ്രശമനത്താലും സ്വകർമ്മപരരായ് നരർ 1
ബലി നന്നായേറെ വാങ്ങിദ്ധർമ്മം കാക്കുകകാരണം
മഴവേണ്ടവിധം പെയ്തു പുഷ്ടിയായ് നാട്ടിലൊക്കയും 2
എല്ലാത്തൊഴിൽകളും നന്നായ് കൃഷിഗോരക്ഷവാണിഭം
ഇവയേറെ വിശേഷിച്ചും നന്നായീ രാജ്യരക്ഷയാൽ 3
കള്ളന്മാർ ചതിയന്മാരും രാജസേവകരും പരം
അന്യോന്യം പോലുമേയില്ലകള്ളം ചൊല്ലിയ കേൾവിയും
അവർഷമതിവർഷം തീഭയം വ്യാധിയിതൊന്നുമേ
യുധിഷ്ഠിരൻ ധർമ്മനിഷ്ഠൻ കാക്കുംകാലത്തിലില്ലഹോ 5
ധർമ്മപുത്രനു വർദ്ധിച്ചു ധർമ്മത്താൽ വിത്തസഞ്ചയം
നൂറാണ്ടു ചിലവിട്ടാലുമൊടുങ്ങാത്ത വിധം പരം 6
സ്വകോഷ്ഠകോശങ്ങളുടെ പരിമാണം മഹീപതി
കണ്ടറിഞ്ഞിട്ടു കൌന്തേയൻ യജ്ഞത്തിനു നിനച്ചുതേ 7
സുഹൃജ്ജനങ്ങളൊക്കേയുമൊറ്റയ്ക്കും ചേർന്നുമോതിനാർ
കാലമായി മഖത്തിനു വിഭോ! വേണ്ടതു ചെയ്യുക 8
ഏവമായവർ ചൊല്ലീടുമപ്പൊഴെക്കെത്തി മാധവൻ
പുരാണനായീടുമൃഷിവിജ്ഞന്മാർ കണ്ടിടുന്നവൻ 9
ഇക്കാണുന്ന ജഗത്തിന്റെ സൃഷ്ടിക്ഷയകരൻ വിഭു
ഭൂതഭവ്യഭവന്നാഥൻ കേശവൻ കേശിസൂദനൻ 10
കോട്ടയായോൻ യാദവന്മാർക്കാപത്തിലഭയപ്രദൻ
വസുദേവർക്കു സേനാധിപത്യമേല്പിച്ചുവെച്ചുടൻ 11
ധർമ്മപുത്രനു കാഴ്ചയ്ക്കായ് നാനാധനചയത്തൊടും
പുരുഷോത്തമനാജ്ഞാപ്യ ബലഭദ്രസമന്വിതൻ 12

രത്നക്കടൽകണക്കെന്തമറക്ഷയധനത്തൊട്ടം
രഥഘോഷംമുഴക്കിക്കൊണ്ടപ്പുരത്തിങ്കലെത്തിനാൻ 13
ധനപൂരം പൂർണ്ണമാക്കിസ്സുതുക്കംക്കാർത്തിയേകിനാൻ
അർക്കനില്ലാത്തിടത്തർക്കൻ കാററേറടത്തു കാറുമേ 14
വന്നവണ്ണം കണ്ണനെത്തീട്ടന്നനന്ദിച്ചിതാപ്പുരം
നന്ദിയോടവനേച്ചെന്നുസൽക്കരിച്ചു യഥാവിധി 15
കുശലംചൊല്ലിനന്ദിപ്പിച്ചിരുത്തീട്ട യുധിഷ്ഠിരൻ
ധൌമ്മ്യൻ വ്യാസപ്രഭൃതികളൃത്വിക്കുകളുമൊത്തവൻ 16
ഭീമാർജ്ജുനന്മാരോടൊത്തു കൃഷ്ണനോടിതുണർത്തിനാൻ

യുധിഷ്ഠിരൻ പറഞ്ഞു.

അങ്ങയ്ക്കുവേണ്ടിശ്ശ്രോവിന്ദ! പാരിടം കീഴടങ്ങിമേ 17
നിൻപ്രസാദത്തിനാൽ വൃഷ്ണിനാഥ! നേടീ ധനൌഘവും
ആഗ്രഹിയ്ക്കുന്ന വിധിപോലിതു ഞാൻ ദേവകീസുത! 18
ദ്വിജാഗ്നികർമ്മചിതമായുപയോഗിക്കുവാൻ വിഭോ!
ദാശാർഹ! നിന്നോടൊന്നിച്ചു യജിപ്പാനാഗ്രഹിപ്പു ഞാൻ
അനുജന്മാരുമായങ്ങുന്നതിന്നനുവദിക്കണം
ദീക്ഷിച്ചുകൊൾക ഗോവിന്ദ! ഭവാൻതന്നെ മഹാഭുജ! 20
അങ്ങുന്നു യാഗംചെയ്കിലെന്റെ പാപമൊഴിഞ്ഞിടും
അല്ലെങ്കിലങ്ങെന്നെയനുവദിയ്ക്ക സഹജാനുജം 21
കൃഷ്ണ! നിന്നനുവാദത്താൽ ചെയ്വേനീ മുഖ്യമാം മഖം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

അവനോടോതിനാൻ കൃഷ്ണൻ ഗുണവിസ്താരപൂർവ്വകം 22
സാമ്രാജ്യത്തിന്നർഹനങ്ങുതന്നെ രാജൻ! മഹാമഖം
ചെയ്തുകൊള്ളുക സാധിച്ചാൽ ഞങ്ങൾക്കല്ലോ കൃതാർത്ഥത 23
ഇഷ്ടയജ്ഞം ചെയ്തുകൊൾക ഞാൻ ശ്രേയസ്സിന്നു നില്പുവേ
കൃത്യമെന്നോടുകല്പിക്കു ചൊന്നതൊക്കെ നടത്തുവൻ 24

യുധിഷ്ഠിരൻ പറഞ്ഞു.

സങ്കല്പം സഫലം കൃഷ്ണ! ദൃഢം മേ കാര്യസിദ്ധിയും
അങ്ങിനിയ്ക്കുഷ്ടമാംമട്ടിലിങ്ങു സന്നിധിചെയ്കയാൽ 25

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

കണ്ണന്റെ സമ്മതംവാങ്ങി തമ്പിമാരൊത്തു പാണ്ഡവൻ
രാജസൂയമഖത്തിന്നുവേണ്ടതൊക്കെയൊരുക്കിനാൻ 26
ഉടനേല്പിച്ചിതാപ്പാണ്ഡുസുതൻ വൈരിനിബർഹണൻ
ചേരുംമന്ത്രികളോടൊത്തു വീരനാം സഹദേവനെ 27
ഈ യജ്ഞത്തിന്നു വിപ്രന്മാർ ചൊല്ലുംയജ്ഞാംഗമൊക്കയും
സർവ്വോപകരണത്തോടും മംഗളദ്രവ്യജാലവും 28
മറവുള്ള യജ്ഞസംഭാരങ്ങളും ധൌമ്യന്റെ ചൊൽപടി
ഒരുക്കീടട്ടെയാഹ്വാരിങ്ങൊക്കുംവണ്ണം യഥാക്രമം 29
ഇന്ദ്രസേനൻ വിശോകൻതാൻ പുരുഹൽഗ്രനസൂതനും
അന്നാദിസംഭരിച്ചീടാൻ നില്ക്കട്ടേയെൻ പ്രിയത്തിനായ്
വേണ്ടതെല്ലാമൊരുക്കേണം രസഗന്ധസമന്വിതം
ദ്വിജർക്കാശയ്ക്കാത്ത വണ്ണമൊക്കയും കുരുസത്തമ 31
അതുകേട്ടടനേതന്നെയെല്ലാമുണ്ടെന്നുണർത്തിനാൻ
സഹദേവൻ മഹാവീരൻ ധർമ്മപുത്രനൊടാദരാൽ 32
പിന്നെദ്വൈപായനൻ ചേർത്തുകൊണ്ടായുത്വിഗ്ജനങ്ങ
(ളായ്
മൂർത്തികൈക്കൊണ്ടിടും വാനോർക്കൊത്തെഴുംവിപ്രമുഖ്യരെ
സ്വയം ബ്രഹ്മത്വമങ്ങേറ്റുകൊണ്ടാൻ സത്യവതീസുതൻ
ധനഞ്ജയാന്വയൻ പൂണ്ടു സുസാമാസാമഗത്വവും 34
ബ്രഹ്മിഷ്ഠനാം യാജ്ഞവല്ക്യനദ്ധ്വര്യുസ്ഥാനമേറ്റതേ
വസുപുത്രൻ പൈലമുനിഹോതാവായ് ധൌമ്യനൊത്തുതാൻ
ഇവർക്കുള്ളാത്മജന്മാരും ശിഷ്യരും ഭരതർഷഭ!
ഹോത്രഗന്മാരായി വേദവേദാംഗപരരേവരും 36
അവർ പുണ്യാഹമോതീട്ടു സങ്കല്പം ചെയ്തശേഷമേ
ശാസ്ത്രപ്രകാരമായാഗശാലാപൂജനടത്തിനാർ 37
കല്പനപ്പടി തീർത്താരങ്ങാലയാവലിശില്പികം
വിശാലമായ് ഗ്രന്ഥമേന്തിവാനോർ നിലയഭംഗിയിൽ 38

ധർമ്മരാജൻ ക്ഷണിച്ചീടാനായിട്ടാ രാജസത്തമൻ
മന്ത്രിയാം സഹദേവന്നു പിന്നെക്കൽപന നൽകിനാൻ 39
ക്ഷണമെത്തും ദൂതരേ വിട്ടിടണം നീ ക്ഷണിയ്ക്കുവാൻ
രാജാവിൻ വാക്കുകേട്ടിട്ടങ്ങവൻ വിട്ടിതു ദൂതരെ 40
ക്ഷണിപ്പാൻ നാടുതോറും പോയ് വിപ്രരെ ഭൂപരേയുമെ
വൈശ്യരേയും മാന്യരായ ശൂദ്രരേയും വരുത്തുവിൻ 41

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

ആജ്ഞപ്തരായ ദൂതന്മാർ പാണ്ഡുപുത്രന്റെ ശാസനാൽ
ക്ഷണിച്ചു പലരേ മറ്റുപലരേക്കൊണ്ടുവന്നതേ 42
വേറേ ചിലരെയുംകൂട്ടായ് ക്രൂട്ടിശ്ശീഘ്രം ഗമിച്ചുഹോ
അഥ കൌന്തേയനാം ധർമ്മസുതനേ വിധിയാംവിധം 43
രാജസൂയത്തിനായിട്ടു ദീക്ഷിപ്പിച്ചു ദ്വിജോത്തമർ
ധർമ്മശീലൻ ദീക്ഷയാണ്ടു ധർമ്മപുത്രൻ യുധിഷ്ഠിരൻ 44
യജ്ഞശാലയ്ക്കകംപുക്കു ഭൂരിഭ്രസുരരോടുമേ
ഭ്രാതൃജ്ഞാതിഗണത്തോടും മിത്രമന്ത്രികളോടുമേ 45
നാനാദേശാൽ വന്നുചേർന്ന നൃപക്ഷത്രിയരോടുമേ
അമാത്യരോടുമൊത്തംഗമാണ്ട ധർമ്മംകണക്കിനെ 46
ഓരോ ദിക്കിങ്കൽ നിന്നെത്തിയാരണന്മാർ മുറയ്ക്കുടൻ
സവ്യവിദ്യാവിദശ്രേഷ്ഠന്മാർ വേദവേദാംഗവേദികൾ 47
ധർമ്മപുത്രാജ്ഞയാൽത്തീർത്താരവർക്കൊക്കെ ഗൃഹങ്ങളെ
കൂട്ടർക്കെല്ലാമന്നവസ്ത്രക്രൂട്ടത്തോടും യഥേഷ്ടമേ 48
സവ്വർത്തുഗുണമുൾക്കൊണ്ടു വെവ്വേറേതന്നെ ശില്പികൾ
രാജസൽക്കാരവുംകൈക്കൊണ്ടവയിൽപ്പാർത്തു ഭ്രസുരർ 49
ഓരോ നേരംപോക്കുമോതിനാട്യനൃത്തങ്ങൾകണ്ടഹോ
തൃഷ്ടിപൂണ്ടിട്ടു വിപ്രന്മാരഷ്ടിചെയ്യുന്ന ഘോഷവും 50
വടിചൊല്ലും ലഹളയും കേൾക്കായവിടെയെപ്പൊഴും
വിളമ്പെടോ വിളമ്പെന്നുമണ്ണുകണ്ണുകയെന്നുമേ 51
സംഭാഷണങ്ങൾ കേൾക്കായിതവർക്കിടയിലെപ്പൊഴും
ആറുമായിരവും പയ്യൻ ചാരുമെത്തകളങ്ങിനെ 52

പൊന്നുപെണ്ണിവയേദ്ധർമ്മഭൂവുവെവ്വേറെ നൽകിനാൻ
ഏവം നടന്നിതുപരം ഭൂവിലന്നേകവീരനായ് 53
മാനൃൻ പാണ്ഡവനാ വിണ്ണിലിന്ദ്രനെന്ന വിധംക്രതു
യുധിഷ്ഠിരനുപൻ ചൊല്ലിവിട്ടു നകുലനെത്തദാ 54
ഹസ്തിനാപുരിയിൽ പാർക്കും ഭീഷ്മർക്കും നരപുംഗവൻ
ദ്രോണർക്കും ധൃതരാഷ്ട്രനും വിദുരനും കൃപനുമേ 55
യുധിഷ്ഠിരങ്കൽ ക്രൂരാണ്ട സപ്തഭ്രാതൃജനത്തിനും

---

34. നിമന്ത്രിതരാജാഗമനം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ഹസ്തിനാപുരിയിൽപ്പുക്കു നകുലൻ സമിതിഞ്ജയൻ
ക്ഷണിച്ചു ഭീഷ്മരേയുംതാൻ ധൃതരാഷ്ട്രരെയും തദാ 1
മാനിച്ചവൻ ക്ഷണിച്ചുള്ളോരാചാര്യൻ മുതൽപേർകളും
നന്ദ്യാ ചെന്നാർ മഖത്തിന്നായ് സൈന്ധവം ബ്രഹ്മപുരസ്സരം 2
ധർമ്മപുത്രന്റെറയായജ്ഞം കേട്ടയജ്ഞവിശാരദർ
അസംഖ്യം മറുപലരും തൃഷ്ടരായിട്ട ഭാരത! 3
സഭയേയും ധർമ്മപുത്രൻ തന്നെയും കണ്ടുകൊള്ളുവാൻ
നാനാദിക്കിങ്കൽ നിന്നെത്തിക്രൂടീ മന്നവർ മന്നവ! 4
വിലപേറും രത്നജാലം കയ്ക്കൊണ്ടുകൊണ്ടു സാദരം
ധൃതരാഷ്ട്രൻ ഭീഷ്മർ ധീമാൻ വിദുരൻതാനുമങ്ങിനെ 5
ദുര്യോധനൻ മുമ്പെഴുന്നാ ഭ്രാതാക്കളവരേവരും
ഗാന്ധാരരാജൻ സുബലൻ ശകുനൻ ശകുനിയങ്ങിനെ 6
അചലൻ വൃഷകൻ പിന്നെത്തേരാളി പടുകർണ്ണനും
ബലവാൻ ശല്യനും പിന്നെബ്ബലി ബാൽഹീകരാജനും 7
സോമദത്തൻ ഭൂരിഭൂരിശ്രവസ്സുശലനാവിധം
അശ്വത്ഥാമാ കൃപൻ ദ്രോണൻ സിന്ധുരാജൻ ജയദ്രഥൻ 8

മക്കളൊത്താ യജ്ഞസേനൻ സാലപനാം നരനായകൻ
പ്രാഗ്ജോതിഷൻ നരപതിഭഗദത്തൻ മഹാരഥൻ 9
കടൽക്കരയിൽവാണീടും ംലേച്ഛവഗ്ഗത്തൊടൊത്തവൻ
പാർവ്വതീയനൃപന്മാരവണ്ണം ഭ്രപൻ ബൃഹൽബലൻ 10
പൌണ്ഡ്റകൻ വാസുദേവൻതാൻ വംഗരാജൻ കലിംഗനും
ആകഷ്ൻ കുന്തളൻപിന്നെ മാളവന്മാർകളാന്ധ്റർകളും 11
ദ്രാവിഡന്മാർ സിംഹളന്മാർ കാശ്മീരകനരേന്ദ്രനും
കുന്തിഭോജൻ മഹാവീരൻ പാർത്ഥിവൻ ശൈരവാഹനൻ 12
ശൂരരായോരു ബാൽഹീകരാജാക്കന്മാർകളേവരും
മക്കളൊത്താ മത്സ്യരാജൻ മാവേല്ലൻ ബഹുശക്തിമാൻ 13
രാജാക്കംരാജപുത്രന്മാർ നാനാനാട്ടിന്നധീശ്വരർ
ശിശുപാലൻ മഹാവീയ്യൻ പുത്രനോടൊത്തു ഭാരത! 14
പാണ്ഡവേയന്റെറ യജ്ഞത്തിന്നെത്തീ സമരദുർമ്മദൻ
രാമനങ്ങനിരുദ്ധൻതാൻ കങ്കൻ സാരണനങ്ങിനേ 15
ഗദപ്രദ്യുമ്നസാംബന്മാർ വീയ്യവാൻ ചാരുദേഷ്ണനും
ഉമുഖൻ നിശഠൻ പിന്നെ വീരനംശവഹാഖ്യനും 16
മഹാരഥന്മാർ മറവുള്ള വൃഷ്ണിവീരരുമെത്തിനാർ
ഇവരും പലർ മറവുള്ള മദ്ധ്യദേശസ്ഥമന്നരും 17
പാണ്ഡുപുത്രന്റെറയാ രാജസൂയയാഗത്തിനെത്തിനാർ
അവർക്കേകീ ധർമ്മപുത്രകല്പനയ്ക്കാലയങ്ങളെ 18
ബഹുഭക്ഷ്യങ്ങളോടൊത്ത ദീർഘികാവൃക്ഷഭംഗിയിൽ
അമ്മട്ടവരെമാനിച്ചുപൂജിച്ചു ധർമ്മനന്ദനൻ 19
സൽക്കാരമേററാ നൃപന്മാർ സ്വസ്വവാസംകരേറിനാർ
രമ്യദ്രുവൃങ്ങളണിയും കൈലാസശിഖരോപമം 20
ചുറവും കെട്ടിപ്പൊക്കത്തുള്ള നല്ല വെണ്മതിലൊത്തഹോ
സുവർണ്ണജാലങ്ങളുമായ്മണിത്തിണ്ണയുമായിഹ 21
നല്ലകോണിപ്പടിയുമായ്പ്പിറാന്ധംബരസുന്ദരം
പൂമാലകളണിഞ്ഞേററമകിലിട്ടുപുകച്ചുമേ 22

ഹംസചന്ദ്രപ്രകാശത്തിലകലെക്കണ്ടിടുംപടി
തിരക്കെന്നേ്യ സമദ്വാരത്തോടും നാനാഗുണത്തൊടും 23
ബഹുധാതുക്കൾചിതവും ഹിമാദ്രിയ്ക്കാത്തതാസ്ഥലം
വിശ്രാന്തിപൂണ്ടാന്നുപന്മാർ കണ്ടാരേറമുദാരനായ് 24.
നാനാസദസ്യരോടൊന്നിച്ചുരുളും ധർമ്മപുത്രനെ
ആസ്സദസ്സാഭ്രമിപാലബ്രാഹ്മണഷ്വിമിശ്രമായ് 25
ശോഭിച്ചു വാനവരെഴും സപ്തലോകംകണക്കിനേ

---

35. യജ്ഞകരണം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

പിതാമഹാചാര്യർകളേയെതിരേറവ യുധിഷ്ഠിരൻ
അഭിവാദ്യംചെയ്തുപിന്നെച്ചൊന്നാനിങ്ങിനെ മന്നവ! 1
ഭീഷ്മദ്രോണകൃപദ്രൌണിധാർത്തരാഷ്ട്രരൊടാദരാൽ
അനുഗ്രഹംതന്നിടുവിനീയജ്ഞത്തിന്നിനിക്കിഹ 2
ഇനിയുള്ളീ മഹാവിത്തചയം നിങ്ങളുടേതുതാൻ
എന്നെ വേണ്ടവിധം നിങ്ങൾതന്നേ കൊണ്ടുനടത്തുവിൻ 3
എന്നേവമവരോടോതി ദീക്ഷിതൻ പാണ്ഡവാഗ്രജൻ
ഒരോരുത്തർക്കുചേരുന്നോരധികാരങ്ങൾ നൽകിനാൻ 4
ഭക്ഷ്യഭോജ്യാധികാരത്തിൽ ഭൂസുനനെയാക്കിനാൻ
വിപ്രസചീകാരമേറീടാനശ്വത്ഥാമാവൊടോതിനാൻ 5
രാജാക്കളെ പ്രീതരാക്കാനാക്കീ സഞ്ജയനെത്തദാ
ഭീഷ്മദ്രോണന്മാരെയാക്കീ തെറവവീഴ്ചകൾനോക്കുവാൻ 6
മാറേറീടുംചാന്മണികൾ പരിശോധിച്ചറിഞ്ഞുടൻ
ദക്ഷിണയ്ക്കുകൊടുപ്പിക്കാൻ കൃപാചാര്യനെയാക്കിനാൻ 7
ഏവം മറവനരവ്യാഹ്രന്മാരെയോരോന്നിനാക്കിനാൻ
ബാൽഹികൻ ധൃതരാഷ്ട്രൻതാൻ സോമദത്തൻ ജയദ്രഥൻ

നകുലാനീതരിവരോ സ്വാമിമട്ടിൽ സുഖിച്ചുതേ
വ്യയാധികാരിയായ് നിന്നു വിദുരൻ ധർമ്മവിത്തമൻ 9
തിരുമുൽകാഴ്ചയൊക്കേയുമേററുവാങ്ങീ സുയോധനൻ
വിപ്രരെക്കാലുകഴുകിച്ചീടാൻ താൻനിന്നു മാധവൻ 10
വിശ്വത്തിങ്കൽതിരിഞ്ഞുള്ളോൻസൽഫലപ്രീതിയേല്പവൻ
സഭയും ധർമ്മജനെയും കാണുവാൻ വന്നുചേർന്നവർ 11
ആയിരത്തിൽ കുറഞ്ഞാരും കാഴ്ചവെച്ചവരില്ലിഹ
അനേകരത്നജാലത്താൽ വർദ്ധിപ്പിച്ചിതു പാർത്ഥനെ 12
ഞാൻകൊടുക്കും ധനംകൊണ്ടു യജ്ഞം സമ്പൂർണ്ണമാക്കണം
ധർമ്മഭൂവെന്നു ഭൂപന്മാർ തിരക്കിദ്ധനമേകിനാർ 13
ജലവുംബലവും ചേർന്നുവിലസും മണിമേടകൾ
നാട്ടാർ നരേന്ദ്രഗേഹങ്ങളന്തണേന്ദ്രാലയങ്ങളും 14
ദിവ്യലോകവിമാനശ്രീയൊത്തു തീർത്ത ഗൃഹങ്ങളും
വിചിത്രരത്നസമ്പത്തു വിലസിത്തെളിയുംവിധം 15
ചെന്നുചേർന്ന നരേന്ദ്രന്മാർക്കാർന്ന ലക്ഷ്മിയുമൊത്തഹോ
ശോഭിച്ചു ധർമ്മപുത്രന്റെ സദസ്സേററം ധരാപതേ! 16
ഋദ്ധികൊണ്ടാ വരുണനായ് സ്പർദ്ധിച്ചീടും യുധിഷ്ഠിരൻ
യജിച്ചു ദക്ഷിണായുക്തഷഡഗ്നിമഖമങ്ങിനെ 17
സർവ്വരേയും സർവ്വകാമസമ്പത്താൽ തൃപ്തരാക്കിനാൻ
ചോറും നാനാഭക്ഷ്യവുമായ് ഭക്ഷിച്ചജനമൊത്തഹോ 18
രത്നോപഹാരസമ്പൂർണ്ണമായിതാസ്സാധുസംഗമം
ഇഡാജ്യഹോമാഹുതികൾ മന്ത്രശിക്ഷാവിശാരദർ 19
മുനീന്ദ്രർ ചെയ്തായജ്ഞത്തിൽ തൃപ്തരായ്തീർന്നു ദേവകൾ
സുരർമട്ടിൽ ഭൂസുരന്മാർ ദക്ഷിണാന്നധനങ്ങളാൽ 20
തൃപ്തരായ് വന്നിതായജ്ഞേ നന്ദിച്ചു സർവ്വജാതിയും

രാജസൂയപർവ്വം കഴിഞ്ഞു

അർഘ്യാഭിഹരണപർവ്വം

36. കൃഷ്ണാർഘ്യദാനം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

ഭൂപരോട്ടം വിപ്രരാടിഷേചനീയടിനേ പരം
വേദിക്കകത്തുകയറീ പൂജ്യരാകും മഹർഷികൾ 1
നാരദപ്രമുഖന്മാരന്നന്തർവ്വേദിയിലപ്പൊഴേ
രാജർഷിപ്രവരന്മാരോടൊത്തു ശോഭിച്ചിതേറവും 2
ദേവദേവർഷികൾ വിധിസരസ്സിൽ ചേർന്നവണ്ണമേ
ക്രിയാവിരാമസമയം യോഗ്യർ ജല്പിച്ചുതങ്ങളിൽ 3
ഇതേവമാണതാവില്ലിങ്ങിതു മറവുവിധംവരാ
എന്നുംമറവും പലവിധമവർ തർക്കിച്ചു തങ്ങളിൽ 4
ചെറുതാം കായ്മുവിടെപ്പെരുതാക്കീടിനാർ ചിലർ
ചെറുതാക്കീ പെരുതിനെശ്ശാസ്ത്രയുക്തിപ്രകാരമേ 5
ബുദ്ധിമാന്മാർ ചിലരതിലന്യമർത്ഥമുരക്കവേ
വിക്ഷേപിച്ചു നഭസ്സിങ്കൽ ശ്വാനർ മാംസം കണക്കിനെ
ചിലർ ധർമ്മാർത്ഥദക്ഷന്മാർ ചിലരങ്ങു മഹാവ്രതർ
സർവ്വഭാഷ്യവിദശുദ്ധന്മാർ തമ്മിൽചൊല്ലി രസിച്ചുതേ 7
ആ വേദി വേദനിപുണവേദജവിജമുനീന്ദ്രരാൽ
വ്യോമം താരങ്ങളാലെന്നപോലെ ശോഭിച്ചിതേറവും 8
ശുദ്ധനില്ലുരികത്തെങ്ങും വ്രതംവിട്ടില്ലൊരുത്തനും
യുധിഷ്ഠിരന്റെ യാഗത്തിലാവേദിയിലിളാപതേ! 9
ശ്രീമാനാം ധർമ്മപുത്രന്റെ യജ്ഞത്തിന്നുള്ള ലക്ഷ്മിയെ
അന്നേരമൊന്നു നോക്കിക്കണ്ടാനന്ദിച്ചിതു നാരദൻ 10
പിന്നെയെന്തോ വിചാരിച്ചു മുനീന്ദ്രൻ മനുജാധിപ!
നാരദൻ പാർത്തുകണ്ടിട്ടാസ്സിദ്ധക്ഷത്രസമാഗമം 11
അംശാവതരണത്തിങ്കൽ ബ്രഹ്മലോകത്തിൽ മുന്നമേ
നടന്ന കഥയെന്നോർത്തിതായവൻ പുരുഷർഷഭ! 12

ദേവസമ്മേളനമതു നിനച്ചു കുരുനന്ദന!
നാരദൻ കരംകൊണ്ടോർത്തു പങ്കജാക്ഷൻ മുകുന്ദനെ 13
ക്ഷത്രജാതിയിലാത്തൈത്യശത്രുനാരായണൻ വിള
സത്യരക്ഷക്കവതരിച്ചെത്തീ പരപുരഞ്ജയൻ 14
ഭ്രതകർത്താവവൻ മുന്നമോതീ വിബുധരോടഹോ
നിങ്ങൾതമ്മിൽക്കൊന്നു വീണ്ടുമിങ്ങു ലോകത്തിലെത്തിടും
ഏവം നാരായണൻ ശംഭു ഭഗവാൻ ഭ്രതഭാവനൻ
വാനോർകളോടു കല്പിച്ചു ജനിച്ചു യദുമന്ദിരെ 16
മന്നിലന്ധകവൃഷ്ണീന്ദ്രകുലത്തിൽക്കുലവർദ്ധനൻ
നക്ഷത്രങ്ങൾനടുക്കിന്ദുകണക്കുവിളങ്ങിനാൻ 17
ഇന്ദ്രാദിവാനോർക്കുമവൻ തൻതോർവ്വീര്യമൊരാശ്രയം
ആവിഷ്ണുവാം മർത്ത്യനെന്നാദോവിപ്പോരീജ്ജനാർദ്ദനൻ 18
അമ്പോ മഹൽഭ്രതമിതു സ്വയംഭ്രതനെയാം സ്വയം
സംഹരിയ്ക്കും ക്ഷത്രമൊക്കെയത്രക്കു ബലമുണ്ടഹോ 19
എന്നേവം നാരദൻ ചിന്തയ്തു സർവ്വജ്ഞനാം മുനി
യജ്ഞേജ്യനാകിനഹരിനാരായണനെയോർത്തഹോ 20
ധർമ്മപുത്രന്റെറയായജ്ഞകർമ്മത്തിൽധർമ്മവിത്തമൻ
ആമഹാബുദ്ധിസൽക്കാരം കയ്ക്കൊണ്ടങ്ങിനെമേവിനാൻ 21
അഥ ഭീഷ്മൻ ധർമ്മഭ്രവാം യുധിഷ്ഠിരനൊടോതിനാൻ
പൂജ്യതയ്ക്കാത്തരചരേപ്പൂജിച്ചീടുക ഭാരത! 22
ആചായ്യൻ പിന്നെയൃത്വിക്കുസംയുക്തേവം യുധിഷ്ഠിര!
സ്നാതകൻ സ്നേഹിതൻ ഭ്രപനർഗ്ഘ്യാർഗ്ഘ്യരിവരാവപേർ 23
ഒരാണ്ടുപാർക്കിലുമിവർച്ചുരഭ്യാഗതോപമം
അമ്മട്ടുള്ളിവരേക്കിട്ടീ ബഹുകാലാൽ നമുക്കിഹ 24
അർഗ്ഘ്യംനൽകുകിവർക്കോരോരുത്തർക്കായവനീപതേ!
എന്നാലാദ്യമതിൽ ശ്രേഷ്ഠപൂജ്യനർഗ്ഘ്യംകൊടുക്കുക 25

യുധിഷ്ഠിരൻ പറഞ്ഞു.

ഏതൊരാൾക്കർഗ്ഘ്യമിന്നാദ്യമേകുന്നതു കുരുദ്വഹ!
യുക്തമെന്നു ഭവാൻകാണ്മതതുചൊൽക പിതാമഹ 26

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

പിന്നെഗ്ഗാന്ധനവൻ ഭീഷ്മൻ ബുദ്ധികൊണ്ടോർത്തുറച്ചുതേ
മന്നിൽ വാർഷ്ണേയനാംകണ്ണൻമുന്നിൽപൂജാർഹനെന്നുതാൻ
ഇവനേവർക്കുമിടയിൽ തേജോവിക്രമശക്തിയാൽ
ജ്യോതിസ്സുകൾക്കിടയിലാസ്സൂര്യൻ മട്ടു തപിപ്പവൻ 28
അർക്കനില്ലാത്തിടത്തർക്കൻ കാററേറടത്തു കാറുമേ
എന്നമട്ടിസ്സഭ തെളിച്ചുഗ്ഗാദിപ്പിപ്പു മാധവൻ 29
ഭീഷ്മന്റെ സമ്മതത്തോടും സഹദേവൻ പ്രതാപവാൻ
ആവാർഷ്ണേയനുത്തമമാമർഗ്ഘ്യം നൽകീ യഥാവിധി 30
ശാസ്ത്രപ്രകാരമതിനെ സ്വീകരിച്ചിതു കൃഷ്ണനും
ശിശുപാലൻ പൊറുത്തില്ലാ വാസുദേവമഹാർഹണം 31
അവനാസ്സിഭയിൽ ഭീഷ്മധർമ്മഭ്രനിന്ദചെയ്തുടൻ
ആക്ഷേപിച്ചു വാസുദേവൻതന്നേ ചൈദ്യൻ മഹാബലൻ

---

37. ശിശുപാലക്രോധം

ശിശുപാലൻ പറഞ്ഞു.

മഹാത്മാക്കൾ മഹീശന്മാരിരിയ്ക്കേ വൃഷ്ണിഭ്രുവിവൻ
രാജമട്ടീരാജപൂജയ്ക്കർഹനല്ലിഹ കൌരവ! 1
മഹാന്മാരാം പാണ്ഡവർക്കുചേർന്നതല്ലീക്രിയാക്രമം
കാമത്താൽ പുണ്ഡരീകാക്ഷപൂജചെയ്തതു പാണ്ഡവ! 2
ബാലർ പാണ്ഡവരേ! നിങ്ങൾ സൂക്ഷ്മം ധർമ്മമറിഞ്ഞിടാ
സ്മൃതിവിട്ടോനൽപ്പമാത്രം കാണ്മോനീയാപത്തെയന്നും 3
അങ്ങേപ്പോലുള്ള ധർമ്മിഷ്ഠൻ സേവ നോക്കി നടക്കുകിൽ
ലോകത്തിൽ സജ്ജനങ്ങൾക്കു ഭീഷ്മ! നിന്ദയ്ക്കുപാത്രമാം 4
രാജാവല്ലാത്ത ദാശാർഹൻ രാജാക്കന്മാർനടക്കവേ
അർഹണയ്ക്കർഹനോ നിങ്ങളർഹണം ചെയ്തുമാതിരി 5

അതല്ലാ വൃദ്ധനാം കൃഷ്ണനെന്നോർക്കിൽ കുരുപുംഗവ!
വസുദേവനിരിയ്ക്കുത്തൽപ്പുത്രനർഹതയെങ്ങിനെ 6
അതല്ലിഷ്ടംനോക്കിനിൽപ്പോൻ കണ്ണനെന്നുനിനക്കിലും
ദ്രുപദൻനില്ക്കവേ പൂജ്യനാവതെങ്ങിനെ മാധവൻ 7
അതല്ലാചായ്കനാം കൃഷ്ണനെന്നോർക്കിൽക്കുരുനന്ദന!
ദ്രോണരുള്ളപ്പൊഴെന്താണിക്കണ്ണനെസ്സൽക്കരിക്കുവാൻ 8
അതല്ലാകണ്ണനുചിക്കാണെന്നാകിൽക്കുരുനന്ദന!
വൃദ്ധനാം വ്യാസനുള്ളപ്പോളെന്തേപൂജിച്ചു കണ്ണനെ 9
ഭീഷ്മൻ ശാന്തനവൻ ഭൂപ പുരുഷന്മാരിലുത്തമൻ
സച്ചന്ദ്രമുചു നില്ക്കുമ്പോളെന്തേ പൂജിച്ചു കണ്ണനെ 10
സർവ്വശസ്ത്രജ്ഞനാം വീരനശ്വത്ഥാമാവിരിക്കവെ
കുരുനന്ദന! രാജൻ! താനെന്തേ പൂജിച്ചു കണ്ണനെ 11
രാജേന്ദ്രൻ പുരുഷശ്രേഷ്ഠൻ ദുര്യോധനനിരിക്കവെ
കൃപാചായ്കനുമുള്ളപ്പോളെന്തേ പൂജിച്ചു കണ്ണനെ 12
ദ്രുമൻ കിംപുരുഷാചായ്കൻനില്ക്കെയർച്ചിച്ചുതക്രമം
ദുർദ്ധർഷൻ ഭീഷ്മകൻ പണ്ഡുകല്പൻ കൽപ്പിച്ചിരിക്കവേ 13
നൃപശ്രേഷ്ഠൻ രുഗ്മിനില്ക്കെയേകലവ്യനിരിയ്ക്കവേ
മദ്രേശ്വരൻ ശല്യരുള്ളപ്പോളെന്തേ പൂജിച്ചു കണ്ണനെ 14
സർവ്വരാജാക്കളിടയിൽബ്ബലം വാഴ്ത്തും മഹാബലൻ
ജാമദഗ്ന്യദ്വിജന്നിഷ്ടപ്പെട്ട ശിഷ്യൻകുരുദ്വഹ! 15
തന്റെ വീര്യംകൊണ്ടുതന്നേ മന്നവന്മാരെ വെന്നവൻ
ഈക്കർണ്ണനിങ്ങിരിയ്ക്കുമ്പോളെന്തേ പൂജിച്ചു കണ്ണനെ 16
ഋത്വിക്കല്ലാചായ്കനല്ലാ രാജാവല്ലാ മുരാന്തകൻ
പൂജിച്ചുതാനും സേവയ്ക്കുന്നല്ലാതെന്തൊന്നുകൈരവ! 17
നിങ്ങൾക്കു പൂജിക്കണമീ മധുവൈരിയെയെങ്കിലോ
ഇങ്ങെന്തിന്നവമാനിപ്പാൻവരുത്തീ മാനവേന്ദ്രരെ! 18
ഞങ്ങളോ പേടിയാലല്ലീസ്സാധുകൈയ്യേയനേകരും
കപ്പംകൊടുത്തു ലോഭാലല്ലല്ലാസാന്ത്വത്തിനാലുമേ 19

സൽക്കർമ്മംചെയ്യുമിവനു ചക്രവർത്തിപദമേകുവാൻ
കപ്പംകൊടുത്തതാണെന്നാലിപ്പോൾ നിന്ദിപ്പു ഞങ്ങളെ 20
ഇതെന്താണൊരു ധിക്കാരമല്ലേ രാജസഭാന്തരേ
ലക്ഷണംകെട്ടൊരിക്കണ്ണനർഘ്യപൂജകഴിച്ചുനീ 21
പെട്ടെന്നു ധർമ്മപുത്രന്റെ ധർമ്മാത്മാവെന്നപേരുപോയ്
ഏവം ധർമ്മച്യുതന്നാരുചെയ്യുമുത്തമപൂജയെ 22
വൃഷ്ണിവംശോത്ഭവനിവൻ മന്നനേക്കൊന്നുമുന്നമേ
ദുരാത്മാവുപതിച്ചാനാജ്ജരാസന്ധനരേന്ദ്രനെ 23
ധർമ്മാത്മജനിൽനിന്നിന്നുധർമ്മാത്മത്വമൊഴിഞ്ഞുപോയ്
കണ്ണനർഘ്യംകൊടുത്തിട്ടു കാപ്പുണ്യംവെളിവാക്കിനാൻ
ഭീരുക്കൾകൃപണന്മാരിപ്പാർത്ഥർ പാവങ്ങളെങ്കിലോ
നോക്കേണ്ടയോ പ്രജ തനിക്കൊത്തതോയെന്നു കൃഷ്ണ! നീ 25
എന്നാലിക്കൃപണന്മാർനൽകുന്നപ്രജ ജനാർദ്ദന!
അനർഹനായ നീയെന്താണന്നുമോഹിച്ചുവാങ്ങുവാൻ 26
തനിയ്ക്കാത്തൊരിപ്പൂജമെച്ചമെന്നോർത്തിടുന്നുനീ
ഹവിരംശത്തെ വിജനേ പ്രാശിച്ചാശാവുപോലെതാൻ 27
ഒക്കില്ലിങ്ങിനെ രാജാക്കൾക്കൊക്കെയുള്ളവമാനനം
കുരുക്കൾനിന്നെത്താനേവം പ്രലംഭിപ്പു ജനാർദ്ദന! 28
നപുംസകം വേട്ടമട്ടമന്ധൻ കാണുംപ്രകാരവും
അരാജനീരാജപ്രജചേരുമേ മധുസൂദന! 29
കണ്ടുയുധിഷ്ഠിരനെ ഞാൻകണ്ട ഭീഷ്മന്റെമട്ടുമേ
കണ്ടേനീക്കണ്ണനെയും ഞാനെല്ലാംവേണ്ടകണക്കിലായ് 30
ഇത്ഥമായവരോടോതീട്ടേറവൈദ്യൻ വരാസനാൽ
സഭാസ്ഥലംവിട്ടു മറവുള്ളപന്മാരൊത്തിറങ്ങിനാൻ 31

---

38. ഭീഷ്മവാക്യം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

ഉടൻ യുധിഷ്ഠിരനുപനടുത്തു ചൈദ്യസന്നിധൌ
അവനോടീവിധം സാന്ത്വവാക്കു ഭംഗിയിലോതിനാൻ 1

മന്നവേന്ദ്ര! ഭവാനിപ്പോൾച്ചൊന്നതേറുമയുക്തമാം
പെരുത്ത ധർമ്മമാണേവം പാരുഷ്യം പഴുതായ്വരും 2
പരമാം ധർമ്മമറിയാതിരിയ്ക്കില്ലിഹ പാർത്ഥിവൻ
ഭീഷ്മൻ ശാന്തനവൻ തെറ്ററിയവമാനിച്ചിടായ്കനീ 3
നോക്കൂ പലരുമുണ്ടങ്ങേക്കാട്ടിലും വൃദ്ധരാം നൃപർ
മഷിപ്പൂ കൃഷ്ണസൽക്കാരമങ്ങുമേവം പൊറുക്കെടോ 4
നന്നായറിയുമീ ഭീഷ്മൻ കൃഷ്ണനേച്ചേദിഭൂപതേ!
ആക്കെയ്തവനറിഞ്ഞീടുംവണ്ണം നീയ്യറിയില്ലെടോ 5

ഭീഷ്മൻ പറഞ്ഞു

ഇവനന്യനയം ചെയ്യായ്കേവം സാന്ത്വാർഹനല്ലിവൻ
വിശ്വവൃദ്ധതമൻ കൃഷ്ണനർച്ചനം സഹിയാത്തവൻ 6
ക്ഷത്രിയൻ ക്ഷത്രിയനെ വൻപോരിൽപ്പോരാളിവെന്നുടൻ
കീഴടക്കിവിടുന്നാകിലവനു ഗുരുവാമവൻ 7
ഈസ്സദസ്സിൽസാത്വതേയൻപോരിൽത്തന്നുടെശക്തിയാൽ
ജയിക്കാത്തുള്ള നൃപനേക്കണ്ടീടുന്നില്ലൊരാളെയും 8
നമുക്കുമാത്രമിങ്ങർച്ച്യനെന്നല്ലാ പാർക്കിലച്യുതൻ
ത്രൈലോകൃത്തിങ്കലേവർക്കുമർച്ച്യനല്ലോ മഹാഭുജൻ 9
കണ്ണൻ പോരിൽജ്ജയിച്ചിട്ടുണ്ടെണ്ണം വിട്ടനരേന്ദ്രരെ
ഈവൃഷ്ണിനാഥനിലുറച്ചിരിപ്പൂ വിശ്വമൊക്കെയും 10
അന്യവൃദ്ധരെയല്ലാതെയതോർത്തർച്ചിച്ചു കൃഷ്ണനെ
ഏവംചൊല്ലായ്കുണ്ടു തെല്ലും ബുദ്ധിമാറിഭ്രമിക്കൊലാ 11
സേവിച്ചിരിപ്പുഞാൻ ജ്ഞാനവൃദ്ധരേപ്പലരേപ്രഭോ!
അവർചൊല്ലിക്കേട്ടിരിപ്പൂ ശൌരിക്കുള്ള ഗുണോച്ചയം 12
ആസ്സജ്ജനങ്ങളൊന്നിച്ചു ബഹുമാനിച്ചുരയ്പ്പവേ
ജന്മംമുതൽക്കീധീമാന്റെ കർമ്മങ്ങളുമതേവിധം 13
പലരും പലപാടോതിക്കേട്ടിട്ടുണ്ടു പലപ്പൊഴും
ചേദിനാഥ! വെറുംമോഹം കൊണ്ടുമല്ലുകുന്തനേ 14
ചാർച്ചകൊണ്ടും തുണച്ചോരു വേഴ്ചകൊണ്ടിട്ടുമല്ലെടോ
ഞങ്ങളർച്ചിച്ചതേവർക്കുമിവനർച്ച്യൻ സുഖപ്രദൻ 15

ശ്രേയസ്സുശൌര്യം വിജയമിവകണ്ടർച്ചചെയ്തതാം
വെറും മൂഢരെയും ഞങ്ങൾ പരീക്ഷിക്കാതെയില്ലിഹ 16
ഗുണാൽവൃദ്ധരിലും മേലേ പൂജ്യനായുണ്ടു കൃഷ്ണനെ
ജ്ഞാനവൃദ്ധൻ ബ്രാഹ്മണർക്കു മന്നവർക്കു ബലാധികൻ 17
വൈശ്യർക്കു ധാന്യധനവാൻ ജന്മം ശൂദ്രർക്കു മാത്രമാം
പൂജ്യതക്കിന്നു കൃഷ്ണങ്കലിങ്ങുരണ്ടുണ്ടുകാരണം 18
വേദവേദാംഗവിജ്ഞാനമതിയാം ശക്തിതാന്നുമേ
മനുഷ്യലോകത്താരുണ്ടു പൂജ്യനീക്കൃഷ്ണനെന്നിയേ 19
ദാനം ദാക്ഷ്യം ശ്രുതംശൌര്യം ഹ്രീകീർത്തിമതിയാംമതി
സന്തതിശ്രീതുഷ്ടി പുഷ്ടിധൃതിയുണ്ടിവകണ്ണനിൽ 20
ലോകസമ്പന്നനാചാര്യൻ പിതാവു ഗുരുവാണിവൻ
അർച്ച്യനർച്ചിതനായിങ്ങു നിങ്ങളെല്ലാം ക്ഷമിക്കുവിൻ 21
സ്നാതകൻ പാർത്ഥിവൻ പ്രിയൻ
ഹൃഷീകേശനിതെല്ലാമാണതോർത്തർച്ചിതനച്യുതൻ 22
കൃഷ്ണങ്കൽനിൽപ്പു ലോകത്തിന്നുല്പത്തിപ്രളയങ്ങളും
കൃഷ്ണൻ കാരണമാണിന്നീക്കാണും വിശ്വം ചരാചരം 23
ഇവൻ പ്രകൃതിയവ്യക്തകർത്താവാദ്യൻ സനാതനൻ
സർവ്വഭൂതങ്ങൾക്കു പരനതിനാൽ പൂജ്യനേറവും 24
ബുദ്ധിചിത്തം മഹത്തത്വം വായുതേജോംബുഭൂമിഖം
ചതുർവ്വിധം ഭൂതജാലമൊക്കെകൃഷ്ണനിൽ നില്പതാം 25
ആദിത്യനിന്ദുനക്ഷത്രജാലം പിന്നെഗ്രഹങ്ങളും
ദിക്കും വിദിക്കുമീവണ്ണമൊക്കെക്കൃഷ്ണനിൽ നില്പതാം 26
അഗ്നിഹോത്രമുഖംവേദം ഗായത്രീച്ഛന്ദസംമുഖം
മന്നൻ മനുഷ്യർക്കുമുഖം പുഴകൾക്കാഴിയാം മുഖം 27
നക്ഷത്രങ്ങൾക്കിന്ദുമുഖം തേജസ്സിന്നർക്കനാം മുഖം
മലകൾക്കോമേരുമുഖം ഖഗർക്കു ഗരുഡൻ മുഖം 28
മേലും കീഴും ചുഴലവും ജഗത്തുള്ളതിനൊക്കയും
സദേവാസുരലോകർക്കും ഭഗവാൻകേശവൻ മുഖം 29

ഇവനോ ബാലനറിയാ ശിശുപാലനിതൊന്നുമെ
എങ്ങുംകൃഷ്ണന്റെമാഹാത്മ്യമതാണിങ്ങിനെചൊൽവതും
ഉൽകൃഷ്ടമായ ധർമ്മത്തെത്തിരയുന്നോരു ബുദ്ധിമാൻ
കാണുമീധർമ്മതത്വത്തെയത്രകാണില്ല ചേദിപൻ 31

ആബാലവൃദ്ധമിങ്ങുള്ള പാർത്ഥിവന്മാരിലാരുവാൻ
അനർഹൻ കൃഷ്ണനെന്നോർപ്പു പൂജിക്കാത്തവനേതവൻ
എന്നാലീപ്പൂജ ചൊവ്വായില്ലെന്നോർക്കുന്നുണ്ടു ചേദിപൻ
ചൊവ്വായില്ലെങ്കിൽ വേണ്ടുന്നതെല്ലാം ചെയ്യട്ടെയായവൻ 33

---

39. അർഘ്യാഭിഹരണം.

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

ഏവംചൊല്ലീട്ട ഭീഷ്മൻതാൻ വിരമിച്ചു മഹാബലൻ
അതിന്നുശേഷം പൊരുൾകണ്ടോതിനാൻ സഹദേവനും 1
അപ്രമേയബലൻ കേശിഹരൻ കേശവദേവനെ
ഞാൻപൂജിച്ചതു മന്നോരിലാർക്കു ദുസ്സഹമായിതൊ 2
ആബ്ബലിഷ്ഠർക്കെഴും മൂർധാവിങ്കലീക്കാല വെച്ചുഞാൻ
എന്നുഞാൻ ചൊന്നതിനവൻ പറഞ്ഞീടട്ടെയുത്തരം 3
ഇനിക്കിവൻ വധ്യനാകുമതിനില്ലൊരു സംശയം
മതിമാന്മാർകളാചാര്യൻ പിതാവു ഗുരുമാധവൻ 4
അർച്ച്യനർച്ചിതനായുണ്ടു മന്നോരനുവദിക്കുമെ
എന്നവൻ ചൊന്നവാറോതിയില്ല സജ്ജനമൊന്നുമെ 5
മാനമേറും മന്നവന്മാർ മുന്നിൽക്കാൽകാട്ടിയെങ്കിലും
ഉടൻവീണു പുഷ്പവൃഷ്ടിസഹദേവന്റെ മൌലിയിൽ 6
അശരീരോക്തികേൾക്കായീ നന്നുനന്നെന്നു നന്ദിയിൽ
ഭഗവാൻകൃഷ്ണനേപ്പററിഭൂതഭവ്യങ്ങൾചൊൽവവൻ 7

ലോകജ്ഞൻ സർവ്വസന്ദേഹഹരനായോരു നാരദൻ
സർവ്വർക്കും കേൾക്കുമാറെന്നെ സൃഷ്ടമായരുളീടിനാൻ 8
"പങ്കജാക്ഷൻ കൃഷ്ണനേയിങ്ങർച്ചിക്കാത്തുള്ള മാനുഷർ
ജീവച്ഛവങ്ങളവരോടാരും മിണ്ടരുതെന്നുമെ" 9

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ബ്രഹ്മക്ഷത്രവിശേഷജ്ഞൻ പൂജ്യരേപ്പൂജചെയ്യുടൻ
സഹദേവൻ മർത്ത്യദേവൻ സമാപിപ്പിച്ചിതാക്രിയ 10
കൃഷ്ണപൂജകഴിഞ്ഞപ്പോൾസ്സുനീഥനരികഷ്ണൻ
കോപത്താൽ കൺചുവത്തീട്ടാ ഭൂപരോടേവമോതിനാൻ 11
നില്പുണ്ടുസേനാപതിഞാനോർപ്പിൻചെയ്യേണ്ടതിന്നിമേൽ
സന്നദ്ധരായെഴുക്കേണം വൃഷ്ണിപാണ്ഡവരോടുടൻ 12
ഇത്ഥമെല്ലാഭൂപരേയുമുത്സാഹിപ്പിച്ചു ചേദിപൻ
രാജാക്കളൊത്തുമന്ത്രിച്ചു രാജസൂയം മുടക്കുവാൻ 13
ക്ഷണിച്ചു വന്നുചേർന്നോരാഗ്നിശ്രുപാലാദിമന്നവർ
ചൊടിച്ചൊന്നു നിറംമാറിക്കാണുമാറായിതേവരും 14
യുധിഷ്ഠിരാഭിഷേകത്തോടൊത്തു കൃഷ്ണന്നെറയർഹണം
ഇല്ലാത്തമട്ടിലാക്കേണമെന്നുറച്ചോതിയേവരും 15
നിഷ്കൃഷ്ടാനിശ്ചയത്തോടും കോപിച്ചഖിലഭൂപരും
വെവ്വേറ്റോട്ട മുറച്ചോരോന്നുരച്ചാരുമിരുള്ളവർ 16
മിത്രരോധത്തിലവർ തന്മൂർത്തിശോഭിച്ചു കേവലം
ഇരതെറ്റിച്ച മാറവമ്പോളലവം സിംഹരീതിയിൽ 17
അന്തമില്ലാതെ വന്നേറ്റം രാജസാഗരമക്ഷയം
ഒരുങ്ങീ പൊരുതാനെന്നതറിഞ്ഞു മധുസൂദനൻ 18

അർഗ്ഘ്യാഭിഹരണ പർവ്വം കഴിഞ്ഞു

ശിശുപാലവധപർവ്വം

40. യുധിഷ്ഠിരാശ്വാസനം

ഉടൻ കടലിനോടൊപ്പം പെടുംനൃപതിമണ്ഡലം
പ്രളയക്കാറടിച്ചേറ്റമിളകും കടൽ പോലവെ 1
ക്രോധത്താലിളകിക്കണ്ടിട്ടോതിനാൻ ധർമ്മനന്ദനൻ
പിതാമഹൻ മഹാബുദ്ധിവൃദ്ധഭീഷ്മനൊടിങ്ങിനെ 2
തേജസ്വിയായ ദേവേന്ദ്രൻ ബൃഹസ്പതിയൊടാംപടി
ഇതാ കോപിച്ചിളകിടുന്നിതു ഭൂപതിസാഗരം 3
ഇനിവേണ്ടുന്നതെന്തെന്നു പറഞ്ഞാലും പിതാമഹ!
യാഗംമുടങ്ങീടരുതു ലോകർക്കും ക്ഷേമമാകണം 4
ഇതെല്ലാം ശരിയാംവണ്ണമോതിയാലും പിതാമഹ!
ഇമ്മട്ടു ധർമ്മവിത്താകും ധർമ്മപുത്രനുരച്ചതിൽ 5
നന്മയോടേവമരുളീ ഭീഷ്മൻ കുരുപിതാമഹൻ
പേടിക്കേണ്ടാ കുരുവര! ശ്വാവുസിംഹത്തെവെല്ലുമോ 6
നല്ലമാറ്റൂർം കണ്ടുവെച്ചിട്ടുണ്ടു ഞാനിഹമുന്നമേ
സിംഹംകിടന്നുറങ്ങുമ്പോൾ നായ്ക്കൂട്ടംവന്നൊത്തു കൂടിയാൽ
കുരയ്ക്കുന്നതുപോലേറ്റമിരമ്പുന്നുണ്ടു മന്നവർ
വൃഷ്ണിസിംഹമുറങ്ങുമ്പോൾ മുന്നിൽവന്നിവരേവരും 8
കുരയ്ക്കുന്നുനായ്ക്കൂട്ടം സിംഹമിരിയ്ക്കും ഭിക്കിലങ്ങിനെ
സിംഹംപോലീവാസുദേവനൊന്നുണർന്നേറ്റിടുംവരേ 9
സിംഹമാക്കിത്തീർത്തിടുന്ന നൃസിംഹൻ ചേദിപുംഗവൻ
മന്നോരെമന്നവശ്രേഷ്ഠൻ ശിശുപാലൻ ജളാശയൻ 10
എല്ലാംകൊണ്ടിട്ടേവരേയും കൊല്ലിക്കാനോർപ്പുതാണിവൻ
നൂനംതാൻ വീണ്ടെടുത്തീടാനിച്ഛിച്ചീടുമധോക്ഷജൻ 11
ശിശുപാലനിലിക്കാണും തേജസ്സുമത്ത ഭാരത!
ബുദ്ധിതെറ്റിക്കണ്ടിടുന്നു ബുദ്ധിയുള്ളോരുഭൂപതേ! 12

ചേദിരാജന്നുകൌന്തേയ! ശ്രേഷ്ഠംമന്നോർക്കുമങ്ങിനെ
ആരെയിപ്പുരുഷവ്യാഘ്രൻ ഗ്രഹിപ്പാനാഗ്രഹിക്കുമോ 13
അവന്റെബുദ്ധിതെറ്റീടുമീച്ചൈദ്യന്റെ കണക്കിനെ
ത്രൈലോകൃത്തിലെഴും നാലുവക ജീവിയ്ക്കുശ്രേഷ്ഠവും 14
ജന്മമൃത്യുകരൻതാനീമാധവൻ ധർമ്മനന്ദന!

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

എന്നവൻചൊന്നതിൽച്ചേദിമന്നവൻ മനുജാധിപൻ 15
രുക്ഷാക്ഷരോക്തികേൾപ്പിച്ചു ഭീഷ്മരേ ഭാരതോത്തമ!

---

41. ശിശുപാലവാക്യം

ശിശുപാലൻ പറഞ്ഞു

പലഭീഷണിചൊല്ലി ഭൂപാലരിൽപ്പേടികാട്ടുവാൻ
കുലപാംസന! നാണിയ്ക്കുന്നീലയോ മുത്തനായനീ 1
മൂന്നാംപ്രകൃതിമേൽനില്പും നിനക്കോ ധർമ്മമെന്നിയേ
ചൊല്ലുന്നതൊക്കുമേ നീയ്യാണത്തേ സത്കുരുത്തമൻ 2
തോണികെട്ടും തോണിമട്ടമന്ധൻ പിൻപന്ധരീതിയും
നടക്കുംഭീഷ്മ! നീമുമ്പിൽനടക്കും ജനമൊക്കയും 3
വിശേഷിച്ചുമിവൻചെയ്ത പൂതനാഘ്രാതനാദികം
നീചൊല്ലിക്കേൾക്കയാൽ ഞങ്ങൾക്കുള്ള വീണ്ടുംവിറച്ചു-
പോയ് 4
അവലിപ്തൻ മൂർഖനിങ്ങീക്കണ്ണനേ വാഴ്ത്തിടുന്നതിൽ
ഭീഷ്മ! നിൻനാവു നാറായിപ്പിളർന്നീടാഞ്ഞതെന്തുവാൻ 5
ബാലർ നന്ദിച്ചുചീട്ടുമീഗ്ഗോപാലനേത്തന്നെയിന്നുനീ
സ്തുതിപ്പാൻമുതിരുന്നല്ലോ ജ്ഞാനത്താൽ വൃദ്ധനാകിലും 6
ഇവൻബാല്യേ ശകുനിയേക്കൊന്നതിൽച്ചിത്രമെന്തുവാൻ
പോരിടാനറിയാത്തശ്വവൃഷഘ്നാതം വിചിത്രമോ 7

ചൈതന്യമറവ മരമാംവണ്ടി കാൽകൊണ്ടു പണ്ടിവൻ
തട്ടിവീഴിച്ചിതെന്നാലും ഭീഷ്മ' ചൊൽകെന്തൊരത്ഭുതം 8
പുറവേപോലുള്ളൊരാദ്ദ്രോവർജ്ജനക്കുന്നിവനേഴനാം
കയ്യിലേന്തിയതും ഭീഷ്മ! ചിത്രമല്ലെന്നു മന്മതം 9
കുന്നിന്മേൽകേളിയാട്ടമ്പോൾത്തിനു ചോറേറെയെന്നിവൻ
എന്നുനിൻചൊല്ലിലാശ്ചര്യമാർന്നു ഭീഷ്മപരം ജനം 10
ബലിയാമാരുടയചോവുണ്ടു ധർമ്മജ്ഞ! പണ്ടിവൻ
ആക്കംസനേക്കൊന്നുവെന്നുള്ളതത്യദ്ഭുതമല്ലിഹ 11
കേട്ടിട്ടില്ലായിരിക്കാമീസ്സത്തന്മാർ മൊഴിഭീഷ്മനീ
നിന്നോടായതുധർമ്മജ്ഞ! ചൊല്ലാം കുരുകുലാധമ! 12
സ്ത്രീപശുബ്രാഹ്മണരിലും പ്രയോഗിക്കരുതായുധം
ചോവനലകുന്നവനിലും താൻസേവിച്ചീടുവോനിലും 13
എന്നുധർമ്മിഷ്ഠർകല്പിപ്പൂ സജ്ജനത്തോടു സത്തമർ
ഭീഷ്മ! നിന്നിൽപ്പിഴച്ചാണീ ലോകമര്യാദകാണ്മതും 14
ജ്ഞാനവൃദ്ധൻ മഹാവൃദ്ധനെന്നീകേശവനേ ഭവാൻ
എന്നോടജ്ഞനൊടാംപോലെ ചൊല്ലുന്നുകൈരവാധമ! 15
ഗോഘ്നൻസ്ത്രീഘ്നൻനിൻറെവാക്കാൽ പൂജിക്കപ്പെട്ടിതെ–
(ങ്കിലും
ഇമ്മട്ടുള്ളവനംഭീഷ്മ! സംസ്തവാർഹതയെങ്ങിനേ 16
മതിമാന്മാർക്കിവൻ മുഖ്യനവനത്രേ ജഗൽപ്രഭു
എന്നൊക്കെയായിത്തീരുന്നു നിൻവാക്കാലീജ്ജനാർദ്ദനൻ
ഇതൊക്കെയിമ്മട്ടാണെന്നുള്ളതൊക്കാപഴതേടുഞാം
കഥക്കാരന്നു കഥയാൽക്കഥയാകാ കഥിക്കിലും 18
പ്രകൃതിപ്പാട്ടിലെല്ലാരും ഭ്രമിംഗരുകുനിപ്പടി
നിനക്കെഴും പ്രകൃതിയോ താണതാണില്ല സംശയം 19
അതിനാല്പാണ്ഡവന്മാർക്കും പാപപ്രകൃതിപറവമേ
ഇവർക്കർച്യുതമൻ കൃഷ്ണൻ നീയല്ലോവഴികാട്ടുവോൻ 20
ധർമ്മവാൻപോലധർമ്മജ്ഞൻ സന്മാർഗ്ഗംവിട്ടുനില്പവൻ
ധർമ്മാർഹൻതാനെന്നു കാണുമറിവാണ്ടവനാരുവാൻ 21

ധർമ്മംനോക്കീട്ടുനീചെയ്ത കർമ്മത്തേഭീഷ്മ! ചെയ്യുവൻ
അറിയുംനീധർമ്മംമങ്കിൽ നിൻെറധീപ്രാജ്ഞയാവുകിൽ 22
പ്രാജ്ഞമാനിഭവാനന്യകാമയായ്ധർമ്മശീലയായ്
എഴുമംബയെയന്നെന്തേ ഹരിച്ചു തവശോഭനം 23
നീഹരിച്ചെങ്കിലും ഭീഷ്മകൈക്കൊണ്ടീലാക്കുമാരിയേ
വിചിത്രവീര്യൻ നിൻതമ്പി സന്മാർഗ്ഗത്തിൽ നടപ്പവൻ 24
അവൻെറ ദാരങ്ങളിലീപ്രാജ്ഞൻ നീ കണ്ടുനില്ലുവേ
അന്യൻ മക്കളെയുണ്ടാക്കീ സജ്ജനാചരിതക്രമാൽ 25
എന്തുധർമ്മംഭീഷ്മ! നിനക്കഫലം ബ്രഹ്മചര്യവും
മൌഢ്യമോ ക്ലൈബ്യമോമൂലമാണീനിൻനിലനിശ്ചയം 26
ധർമ്മജ്ഞകാണ്മതില്ലെങ്ങും നിനക്കൊരഭിവൃദ്ധിഞാൻ
വൃദ്ധസേവനിനക്കില്ലീമട്ടല്ലേ ധർമ്മമോതിനീ 27
ഇഷ്ട്യദ്ധ്യായനദാനങ്ങൾ ദക്ഷിണാഢ്യമഖങ്ങളും
സന്താനത്തിൻെറ പതിനാറിലൊന്നാവില്ലിതൊന്നുമേ 28
നാനാവ്രതോപവാസങ്ങൾകൊണ്ടു ഭീഷ്മ ലഭിപ്പതും
സമസ്തമനപത്യന്ന നിഷ്ഫലം തന്നെ നിശ്ചയം 29
അനപത്യൻ വൃദ്ധനാംനീ വൃഥാ ധർമ്മപ്രവർത്തനൻ
ഹംസമട്ടിൽജ്ഞാതികളിൽനിന്നുടൻ നേടിടുംവധം 30
ഏവംചൊല്ലിവരാവണ്ടു പണ്ടുള്ളോരറിവാണ്ടവർ
അതുഞാൻ പറയാംഭീഷ്മ! നീ കേൾംക്കേണ്ടുരിയാംവിധം 31
വൃദ്ധനാമരയന്നം പണ്ടാഴിക്കരയിൽ വാണുപോൽ
ധർമ്മമോതിപ്പക്ഷികളേയനുശാസിച്ചിതാദ്ധ്യാൻ 32
ധർമ്മംചരിപ്പിൻ ചെയ്തീടൊല്ലധർമ്മമിതിതൻമൊഴി
കേട്ട പക്ഷികൾം ഹേഭീഷ്മ! നിത്യവും സത്യവാദികൾം 33
അവന്നുതീരറിക്കങ്ങേകീ യാഴിയിൽസ്സഞ്ചരിപ്പവ
മറവപക്ഷികൾം ധർമ്മത്തിന്നെന്നുകേട്ടറിവുണ്ടുമേ 34
മൊട്ടയെല്ലാമവൻപക്കൽ മുറവേ വിട്ട ഭീഷ്മ കേൾം
ആഴിവെള്ളത്തിലാണ്ടാരങ്ങിരനോക്കുന്നപക്ഷികൾം 35

അവയ്ക്കൂഴംമൊട്ടമുറവും തിന്നു പാർകിയായവൻ
സ്വാർത്ഥസന്നദ്ധനാ ഹംസം മറേറാരോർക്കാതിരിക്കവേ 36
മൊട്ടയെല്ലാമൊട്ടങ്ങിക്കണ്ടാക്കൂട്ടത്തിലൊരണ്ഡജം
സംശയിച്ചു മഹാപ്രാജ്ഞനൊരുനാഠം കണ്ടുവാസ്ഥവം 37
ഹംസം നടത്തുമാപ്പാപംകണ്ടു ചൊല്ലീടിനാനവൻ
മറവപക്ഷികളോടെല്ലാം മുറവും സങ്കടമാണ്ടവൻ 38
പ്രത്യക്ഷമായ് ക്കണ്ടറിഞ്ഞിട്ടൊത്തു ചേർന്നുള്ളപക്ഷികൾ
വൃത്തംകേട്ടരയന്നത്തേക്കൊത്തിക്കൊന്നു കുരുദ്വഹ! 39
എന്നാലോ ഹംസമട്ടുള്ള നിന്നെ മന്നവർചേർന്നിനി
കൊല്ലുംകോപാൽഭീഷ്മ! പക്ഷികളന്നത്തേക്കണക്കിനെ 40
പഴമക്കാർ പാടുമാറുണ്ടതിലിങ്ങൊരു ഗാഥയെ
ഭീഷ്മ!ഞാൻ നന്മയിൽചൊല്ലാമതും നിന്നോടുഭാരത! 41
ക്രൂരനിതന്തരാത്മാവുകെട്ട നീ ഖഗ!കശ്മലം
മൊട്ടതിൻകെന്നു നിൻകർമ്മം വാക്കിനേത്തെററിനില്പതാം

---

42. ഭീഷ്മക്രോധം

ശിശുപാലൻ പറഞ്ഞു

ബഹുമാനമെനിക്കുണ്ടാശ്രുതനാം മാഗധേന്ദ്രനിൽ
ദാസനാണിവനെന്നോർത്തു പോരിന്നിച്ഛിച്ചതില്ലവൻ 1
ജരാസന്ധവധത്തിങ്കൽ കേശവൻ ചെയ്ത കർമ്മവും
ഭീമാർജ്ജുനക്രിയകളും നന്നെന്നാരുനിനച്ചിടും 2
അദ്ഭുതാരത്താലകംപുക്കു കള്ളബ്രാഹ്മണമട്ടിലായ്
കണ്ണൻ കണ്ടു ജരാസന്ധപ്രഭാവത്തെയശേഷവും 3
ബ്രഹ്മണ്യാത്മാവുമാനത്തെച്ചെയ്യായ്യാൻ ധർമ്മവിത്തമൻ
നിനച്ചീലാ ദുഷ്ടനിവന്നാദ്യം പാദ്യം കൊടുക്കുവാൻ 4
കൃഷ്ണഭീമാർജ്ജുനന്മാരോടാർജ്ജരാസന്ധമന്നവൻ
ഉണ്ടുകൊഠംകെന്നുരച്ചിട്ടും കൃഷ്ണൻ തെററിച്ചു കൌരവ! 5

ജഗൽകർത്താവിവൻമൂർഖ! നിയ്യോർക്കുംവണ്ണമെങ്കിലോ
ആത്മാവുതാൻ ബ്രാഹ്മണനെന്നെന്തേ ചന്തിച്ചിടാഞ്ഞതും 6
ഇതാണെനിക്കിങ്ങാശ്ചൎയ്യമീ പ്പാണ്ഡവരെയുംഭവാൻ
സന്മാൎഗ്ഗാൽ മാററിയിതുതാൻ നല്ലതെന്നോർപ്പതുണ്ടിവർ 7
അല്ലെങ്കിലതൊരാശ്ചൎയ്യമല്ല നീൎയ്യല്ലിഭാരത!
സ്ത്രീധർമ്മാവായിടും വൃദ്ധനിവർക്കുവഴികാട്ടുവാൻ 8

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

രൂക്ഷം രൂക്ഷാക്ഷരമവനേറെച്ചൊന്നതു കേൾക്കയാൽ
കോപിച്ചു ശക്തരിൽശ്രേഷ്ഠൻ ഭീമസേനൻ പ്രതാപവാൻ
സ്വതേനീണ്ടുവിടർന്നുള്ള പത്മപത്രാഭദൃഷ്ടികൾ
വീണ്ടും ക്രോധത്താൽക്കലങ്ങിക്കൊണ്ടു പാരം ചുവന്നുതെ 10
ത്രിശിഖഭ്രൂകുടിപ്പാടു കാണായ്മന്നോർക്കവന്നുടെ
നെററിയിന്മേൽ ത്രികൂടത്തിൽഗ്ഗംഗത്രിപഥഗപ്പടി 11
ചൊടിച്ചു പൽകടിച്ചീടുംപടികണ്ടിതു തൻമുഖം
പ്രളയത്തിൽജ്ജഗൽഘാസോല്ലളൽക്കാലൻെറ മാതിരി
ചൊടിച്ചുക്കിൽച്ചാടിടുമ്പോൾ പിടിച്ചു ഭീമസേനനെ
ശക്തനാകും ഭീഷ്മർതന്നെ രുദ്രൻ സ്കന്ദനെയാംവിധം 13
ഗുരുവാം ഭീഷ്മർ തടയുന്നോരു ഭീമന്നുഭാരത!
പലവാക്കുകളേക്കൊണ്ടു നിലച്ചു കോപമപ്പൊഴെ 14
അതിക്രമിച്ചീലവനാ ഭീഷ്മവാക്കന്നരിന്ദമൻ
വൎഷാന്തത്തിൽക്കോളിളകുമാഴിവേലയെയാംവിധം 15
ശിശുപാലൻ ഭീമസേനൻ ചൊടിച്ചപ്പോൾജ്ജനാധിപ!
കുലുങ്ങീലാ മഹാവീരൻ പൌരുഷത്തിലമർന്നവൻ 16
ഊക്കോടുവീണ്ടും ചാടീടുമവനെത്താനരിന്ദമൻ
ക്രുദ്ധസിംഹംമൃഗത്തേപ്പോലോർത്തതേയില്ല ചേദിപൻ 17
പൊട്ടിച്ചിറിച്ചങ്ങുരച്ചു ചേദിരാജൻ പ്രതാപവാൻ
ഭീമവിക്രമനാംഭീമൻ ക്രുദ്ധനായതുകണ്ടുടൻ 18
ഇവനേ വിടടോ ഭീഷ്മ! കാണട്ടേനരനായകർ
എൻപ്രഭാവാഗ്നിയിൽതിയ്യിൽപാററപോലെരിയുന്നതും 19

ഉടനാച്ചേദിപമൊഴി കേട്ടിട്ട കുരുസത്തമൻ
ഭീമനോടോതിനാനേറ്റം മതിമാനാപഗാസുതൻ 20

---

43. ശിശുപാലവൃത്താന്തകഥനം

ഭീഷ്മൻ പറഞ്ഞു

ചേദിപാലകുലോൽഭ്രതനിവൻ ത്ര്യക്ഷൻ ചതുർഭുജൻ
കഴുതയ്ക്കാത്ത ശബ്ദത്തിൽ ശബ്ദിച്ചൊന്നലറീടിനാൻ 1
അതിനാലിവനുള്ള ച്ചനമ്മമാർ ബാന്ധവാനപിതം
ഇവന്റെ വൈകൃതംകണ്ടു കൈവിടാൻ തീർച്ചയാക്കിനാർ 2
അമാത്യാചാര്യഭാര്യാദിയൊത്ത പാർത്ഥിവനോടുടൻ
മാഴ്കിമങ്ങുന്നേരമോതിയശരീരോക്തിയിങ്ങിനെ 3
ഭ്രമീന്ദ്ര! നിൻമകനിവൻ ശ്രീമാനേറ്റം ബലാധികൻ
അതിനാൽപ്പേടിവേണ്ടേതും നന്നായ്പ്പാലിക്ക പൈതലെ 4
ഇവനു മരണംപറ്റാ കാലമായില്ലതിന്നെടോ
ശസ്ത്രംകൊണ്ടിവനെക്കൊൽവോൻ ജനിച്ചിട്ടുണ്ടുമന്നവ! 5
ഏവം ചൊല്ലിക്കേട്ട മറഞ്ഞെഴുംഭ്രതത്തൊടപ്പൊഴേ
പുത്രസ്നേഹാർത്തിയുംകൊണ്ടു ചോദിച്ചാളമ്മയിങ്ങിനെ 6
എന്റെയീ മകനെപ്പറ്റീട്ടാരീവണ്ണമുരച്ചുവോ
അവനു കുപ്പിക്കുമ്പിട്ടേൻ വീണ്ടുമോതേണമായവൻ 7
ദേവനോ മറ്റുപരനോ ഭഗവാനിഹ വാസ്തവം
കേട്ടാൽ കൊള്ളാമെൻമകനേക്കൊൽവാനാരായിരിക്കുമോ 8
മറഞ്ഞുനില്ക്കുമാഭ്രതമുരചെയ്തിതു പിന്നെയും
അരങ്കത്തിലെടുക്കുമ്പോളേറുമീ രണ്ടുകൈകളും 9
പടമഞ്ഞുള്ള പാമ്പിന്മട്ടടന്തഴിയിൽ വീഴുമോ
നെറ്റിയിലുണ്ടുമീ മൂന്നാമത്തെ നേത്രവുമങ്ങിനെ 10
അരേക്കാണുമ്പൊളില്ലാതാമവനാണിവനനന്തകൻ
ത്ര്യക്ഷൻ ചതുർഭുജൻ ബാലനെന്നു ചൊല്ലിശ്രുവിക്കയാൽ

മന്നിൽമന്നവരെല്ലാരും വന്നുചേർന്നിതു കാണുവാൻ
വന്നെത്തുമവരെത്തക്കവണ്ണം പൂജിച്ചുമന്നവൻ 12
ഓരോ നൃപന്മാർക്കുള്ളങ്കംതോറും വെച്ചിതുപുത്രനെ
ഏവമെല്ലാനൃപന്മാരുടേയും വെവ്വേറെയായ് ക്രമാൽ 13
അങ്കംകേറീട്ടുമുണ്ണിയ്ക്കു കണ്ടില്ലാ ചൊന്ന ലക്ഷണം
ഇതാദ്വാരകയിൽക്കേട്ടിട്ടതിൽപ്പിന്നെ മഹാബലർ 14
ചേദിരാജപുരം പുക്കു രാമനും വാസുദേവനും
യാദവോത്തമരങ്ങച്ഛൻപെങ്ങളാം യദുപുത്രിയെ 15
അഭിവാദ്യംചെയ്യ വേണ്ടുംവണ്ണം ഭ്രൂപതിതന്നെയും
കുശലാനാമയം ചൊല്ലി രാമകൃഷ്ണരിരുന്നതേ 16
അവളായാദവവരന്മാരെയർച്ചിച്ചുനന്ദിയിൽ
ദാമോദരന്റെ മടിയിൽത്താനേവെച്ചിതു പുത്രനേ 17
അങ്കത്തിൽവെച്ച മാത്രയ്ക്കുങ്ങേറിട്ടും രണ്ടുകൈകളും
വീണുപോയ് നെറ്റിയിൽകണ്ണുമവ്വണ്ണംതന്നെമാഞ്ഞു
(പോയ് 18
അതുകൊണ്ടുംഭ്രമാൽ കൃഷ്ണനോടിരന്നീടിനാം വരം
വരംതരേണമേകൃഷ്ണ! പേടിതേടുമിനിയ്ക്കുനീ 19
ആർത്തർക്കാശ്വാസകൻ നീയേ ഭീതന്മാർക്കഭയപ്രദൻ
എന്നുകേട്ടപ്പൊഴേ കണ്ണൻ ചൊന്നാൻ യാദവനന്ദനൻ 20
പേടിക്കേണ്ടാദേവി! ഭയമെന്നിൽ നിന്നില്ലധാർമ്മികേ!
പിതൃഷ്വസാവേ! വരമെന്തിഷ്ടം ചെയ്യേണ്ടതിന്നുഞാൻ 21
നിൻചൊല്ലുചെയ്യുവൻ ശക്യമെന്നല്ലീ ഞാനശക്യവും
എന്നുകേട്ടായദുപതി കണ്ണനോടോതിനാളവം 22
ശിശുപാലന്റെ കുറ്റങ്ങൾ പൊറുക്കേണം മഹാബല!
എന്നെയോർത്തു യദുശ്രേഷ്ഠ! വരമീവണ്ണമാം പ്രഭോ! 23
പിതൃഷ്വസാവേ! ഞാൻ നൂറുതെറ്റുവന്നു പൊറുത്തിടാം
നിൻപുത്രൻ വദ്ധ്യനാണെന്നു വന്നാലും മാഴ്കിടേണ്ടനീ 24

ഭീഷ്മൻ പറഞ്ഞു.

ഇപ്പടിക്കീയ്യപൻ ചാവാൻ ശിശുപാലൻ ജളാശയൻ
നിന്നെപ്പോർക്കുവിളിക്കുന്ത ഗോവിന്ദവരഗർവ്വിതൻ 25

---

44. ഭീഷ്മവാക്യം

ഭീഷ്മൻ പറഞ്ഞു

സ്വന്തമല്ലീപ്പൈദ്യബുദ്ധി കണ്ണനോടേറെയുപ്പതിൽ
ജഗന്നാഥൻ മുകുന്ദന്റെ നിശ്ചയപ്പടിയാം ദൃഢം 1
ഏതുമന്നവനുണ്ടെന്നെ ഭീമസേന! ധരാതലേ
ആക്ഷേപിപ്പാൻ ചാക്കട്ടത്ത ദുഷ്ടചൈദ്യൻ കണക്കിനെ 2
ഇവനൊക്കുന്നകയ്യുക്കു ഹരിതേജോംശമാം ധ്രുവം
അതിപ്രോഢം വീണ്ടെടുത്തീടാനിച്ഛിപ്പു പുകഴും ഹരി 3
അതാണു കുശാലർദ്ദൂല! ശാർദ്ദൂലംപോലെ ചേദിപൻ
നമ്മേ നിസ്സാരരെന്നോർത്തു ഗർജ്ജിക്കുന്നതു ദുർമ്മതി 4
ഭീഷ്മന്റെവാക്കുകേട്ടപ്പോൾ ശിശുപാലൻ പൊറാതെയായ്
സംക്രുദ്ധനായ് ഭീഷ്മനോടുചൊല്ലിനാനുടനുത്തരം 5

ശിശുപാലൻ പറഞ്ഞു.

ദ്വേഷിക്കും ഞങ്ങടെ ബലംഭീഷ്മ! കൃഷ്ണന്റെ ശക്തിയാം
വണ്ടിപോലവനേ വാഴ്ത്താൻ വന്നനില്ക്കുന്ന ഹന്ത നീ 6
പരസ്തുതിയ്ക്കിങ്ങു ഭവാനൊരുങ്ങിക്കൊൾവതാകിലോ
ഇജ്ജനാർദ്ദനനേവിട്ട പുകഴ്ത്തു മറവു മന്നരേ 7
സ്തുതിക്കെടോ ദരദനാം ബാൽഹീകനുപമുഖ്യനെ
ഇവൻ ജനിച്ചനേരത്തുദാരണംചെയ്തപോൽ മഹീ 8
വംശാംശവിഷയംകാപ്പോനിന്ദ്രനേപ്പോലെ ശക്തിമാൻ
മഹാവില്ലാളിയാം കർണ്ണനിവനേവാഴ്ത്തീ ഭീഷ്മ! നീ 9
ഇവന്നല്ലോ സഹജമാം ദിവ്യകുണ്ഡലയുഗ്മവും
ബാലാർക്കകാന്തി കലരുംചട്ടയും വിലസുന്നതും 10

ഇവനല്ലോ ശക്രനൊക്കും ദുർജ്ജയൻ മാഗധേന്ദ്രനെ
ബാഹുയുദ്ധാൽകീഴടക്കീ ദേഹംഭേദിച്ചിടുംപടി 11
തേരാളിവീരരിദ്രോണദ്രൌണിമാരച്ഛനുണ്ണികൾ
ദ്വിജേന്ദ്രരാകുമിവരെയേററം വാഴ്ത്തുക ഭീഷ്മ! നീ 12
കെൽപ്പുള്ളിവരിൽവെച്ചേകൻ കോപിച്ചാൽസ്സചരാചരം
ഇപ്പാരൊടുക്കും മുഴുവനെന്നുതാൻ ഭീഷ്മ! മന്മതം 13
ദ്രോണർക്കുപോരിൽക്കിടയായ്ക്കാണുന്നില്ലൊരു മന്നനെ
ദ്രൌണിക്കുമേവമവരേ ഭീഷ്മവാഴ്ത്തുന്നതില്ലനീ 14
ആഴിചൂഴുമൊരീയൂഴിവാഴുവോരിലൊരാളുമേ
കിടയററാവീരദുൎയ്യോധനമന്നനെ വിട്ടുമേ 15
അസ്ത്രജ്ഞൻ വിക്രമി ജയദ്രഥരാജാവിനേയുമേ
ലോകവീരൻ കിംപുരുഷാചാൎയ്യനാം ദ്രുമനേയുമേ 16
അതിക്രമിച്ചിപ്രകാരമെന്തേവാഴ്ത്തുന്നു കണ്ണനെ
വൃദ്ധൻ ശാരദ്വതൻ ഭാരതാചാൎയ്യൻ കൃപരേയുമെ 17
അതിക്രമിച്ചിപ്രകാരമെന്തേവാഴ്ത്തുന്നു കണ്ണനെ
വില്ലാളിവീരൻ പുരുഷോത്തമനാം രുഗ്മിയേയുമേ 18
അതിക്രമിച്ചിപ്രകാരമെന്തേവാഴ്ത്തുന്നുകണ്ണനെ
മഹാവീൎയ്യൻ ഭീഷ്മകനീദ്ദന്തവക്ത്രമഹേശ്വരൻ 19
ഭഗദത്തൻ ധൂപകേതു ജയൽസേനാഖ്യമാഗധൻ
വിരാടദ്രുപദന്മാരാശ്ശകുനി ശ്രീബൃഹൽബലൻ 20
വിന്ദാനുവിന്ദരാവന്ത്യർ പാണ്ഡ്യൻ ശ്വേതനിഹോത്തമൻ
ശംഖൻ പിന്നെ മഹാഭാഗൻ മാനിയാം വൃഷസേനനും 21
വിക്രാന്തനാമേകലവ്യൻ കലിംഗേശൻ മഹാരഥർ
ഈമഹാവീരരേ വിട്ടുമെന്തേ വാഴ്ത്തുന്നുകണ്ണനെ 22
ശല്യാദിമന്നവരെയുമെന്തേ വാഴ്ത്താത്തതിന്നുനീ
നിത്യം വാഴ്ത്തീടുവാനാണു ഭീഷ്മ! നിൻമോഹമെങ്കിലോ
ഞാനെന്തുചെയ്യും വൃദ്ധന്മാരായീടും ധർമ്മവാദികൾ
പറഞ്ഞുപണ്ടുനീ കേട്ടിട്ടില്ലാനൂനം നരാധിപ! 24

നിജനിന്ദനിജസ്തോത്രം പരനിന്ദപരസ്തുതി
ഇതുനാലും സജ്ജനങ്ങളാചരിയ്ക്കാത്ത വൃത്തിയാം 25
അസൂയ്യനാം കേശവനേ മോഹത്താൽ ഭക്തിയോടെനീ
സ്തുതിയ്ക്കുന്നതെടോഭീഷ്മ! സമ്മതിയ്ക്കില്ലൊരുത്തരും 26
ഭോജന്റെ ഭൃത്യൻ ഗോപാലനാകുമീയ്യൊരു ദുഷ്ടനിൽ
സമാരോപിയ്ക്കുന്നതെന്തേ സേവയ്ക്കീ വിശ്വമൊക്കയും 27
അല്ലെങ്കിലീനിന്റെ ബുദ്ധിപ്രകൃതിയ്ക്കാത്ത ഭാരത!
ഞാൻമുന്നമേ ചൊന്നവണ്ണം ഭ്രലിംഗശകുനിപ്പടി 28
ഉണ്ടുഭ്രലിംഗശകുനി ഹിമവൽപ്പാർശ്വമായതിൽ
അതൈപ്പോഴും ഭീഷ്മ! പേശ്രുമത്ഥം കൂടാത്ത വാക്കുകം 29
ഒക്കാസാഹസമെന്നെന്നുമതു കൂകുവതുണ്ടുപോൽ
താനോമഹാസാഹസത്തെച്ചെയ്യുമായതറിഞ്ഞിടാ 30
തിന്നുംസിംഹത്തിന്റെ വായിൽനിന്നു മാംസാംശമാഖുഗം
പട്ടപല്ലിൽ പററിയതുമെടുക്കും മതികെട്ടഹോ 31
സിംഹത്തിൻ കൃപകൊണ്ടിട്ടാണതു ജീവിപ്പതും ദൃഢം
അതിനേപ്പോലെ നീഭീഷ്മ! ചൊല്ലിടുന്നുണ്ടധാർമ്മിക! 32
മന്നോർനിനയ്ക്കയാൽഭീഷ്മ! നീ ജീവിക്കുന്നു നിർണ്ണയം
ലോകവിദ്വിഷ്ടകർമ്മാവായ് നിന്നേപ്പോലില്ലൊരുത്തനും
വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.
കൂടുവാക്കുകളെച്ചൈദ്യൻ ചൊല്ലിക്കേട്ടനദീസുതൻ
ഇത്ഥംപറഞ്ഞു നൃപതേ! ചൈദ്യൻ കേട്ടങ്ങുനിൽക്കവേ 34
മന്നോർ നിനയ്ക്കയാലാമ്പോലിന്നു ജീവിപ്പതിങ്ങുഞാൻ
കണക്കിൽക്കൂട്ടിടാഞ്ഞാനീ നൃപരേപ്പുല്ലുപോലെയും 35
ഏവംഭീഷ്മൻ പറഞ്ഞപ്പോൾ കോപിച്ചു ഭ്രമിനായകർ
നന്ദിച്ചു ചിലരങ്ങപ്പോൾ നിന്ദിച്ചു ഭീഷ്മനേച്ചിലർ 36
ഭീഷ്മവാക്യംകേട്ട ചില വില്ലാളിവരർ ചൊല്ലിനാർ
നരച്ചകിഴവൻ ഭീഷ്മൻ ക്ഷമിപ്പാനർഹനല്ലിവൻ 37
പശുവെപ്പോലെ കൊല്ലേണമീ ഭീഷ്മനെ നരേന്ദ്രരേ
എല്ലാരും ചേർന്നെരിതീയിലിട്ടു ചുട്ടീടിലും മതി 38

എന്നോവമവർചൊല്ലുന്നകേട്ടാക്കുരുപിതാമഹൻ
ധീമാൻ ഭീഷ്മൻപറഞ്ഞാനാഭ്രമണാളരൊടിങ്ങനേ 39
പറഞ്ഞതിന്മേൽപ്പുറകിലൊരന്തംകാണ്മതില്ലഞാൻ
ഇപ്പുറഞ്ഞീടുവോന്നെല്ലാംകേൾപ്പിൻ നിങ്ങളം നരേന്ദ്രരേ! 40
പശുമട്ടിൽകൊല്ലുകയോയെന്നെത്തിയ്യിലെരിയ്ക്കയോ
ചെയ്കകൊൾവിൻ നിങ്ങളുടെ തലയ്ക്കീക്കാലുവെച്ചുഞാൻ 41
ഇതാനില്ക്കുന്നു ഗോവിന്ദൻ ഞങ്ങളർച്ചിച്ചൊരച്യുതൻ
നിങ്ങളിൽ ചാകുവാൻവൈകുന്നവൻ മാധവനേദ്ദതം 42
ഗദാചക്രധരൻ കൃഷ്ണൻതന്നെപ്പോർക്കുവിളിയ്ക്കുക
എന്നാലീദ്വേഷദേഹത്തിൽചെല്ലും ചത്തുപതിച്ചുടൻ 43

---

45. ശിശുപാലവധം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

ഭീഷ്മൻചൊന്നതുകേട്ടാശു ചൈദ്യനൽക്കടവിക്രമൻ
കണ്ണനായൊരുതാൻവേണ്ടിക്കണ്ണനോടേവമോതിനാൻ 1
വിളിപ്പേൻനിന്നെയെന്നോട്ടപോരിന്നേൽക്കു ജനാർദ്ദന!
എന്നാലുടൻ പാണ്ഡവരോടൊത്ത നിന്നെവധിയ്ക്കുവൻ 2
നിന്നോടുകൂടെ വൃഷ്ണ്യന്മാർ മമ പാണ്ഡവരേവരും
മന്നോരെവിട്ടം രാജത്വമറ നിൻപൂജചെയ്തവർ 3
രാജാവല്ലാത്തവൻ ദാസൻ ദുഷ്ടൻ നീ നിന്നെ മാധവ!
അനർഹനേപൂജചെയ്തോർ വൃഷ്ണ്യരെന്നെന്റെ നിശ്ചയം 4
എന്നോതിരാജശാർദ്ദൂലൻനിന്ദ്യ ഗർജ്ജിച്ചമഷ്ണൻ
ഏവംചൊല്ലിക്കേട്ട കൃഷ്ണൻ മൂടുവാംവണ്ണമിങ്ങിനേ 5
എല്ലാമന്നവരും കേൾക്കെച്ചൊല്ലിനാനതിവീര്യവാൻ
ഞങ്ങൾക്കേറെം വൈരിയിവൻ ഹേ നരേ! സാത്വതീസുതൻ
തെറ്റില്ലാത്തസ്സാത്വതരിൽമുറവംദ്രോഹിച്ചഘാതകൻ
പ്രാഗ്ജ്യോതിഷപുരം ഞങ്ങൾപുക്ക തക്കത്തിലീഖലൻ 7

സപത്നീയനാകിലുംകേറിച്ചെന്നു ദ്വാരകഭൂപരേ!
ഭോജരാജൻ രൈവതകക്കുന്നിൽ ക്രീഡിയ്ക്കുവേ പുരാ 8
കൂട്ടരെക്കൊന്നു ബന്ധിച്ചുതൽപുരം പൂകിനാനിവൻ
അശ്വമേധേ രക്ഷിവയ്ക്കുമൊത്തു വിട്ടഹയത്തിനെ 9
ഇവൻ ഹരിച്ചുതെൻ താതയജ്ഞവിഘ്നത്തിനായ്ശഠൻ
സൌവീരം പൂകവേ സാധുബ്രുതന്നുടെ പത്നിയെ 10
അകാമയാകിലും മോഹാൽക്കവർന്നിതു വഴിക്കിവൻ
ഇവൻ മായാവി വികൃതിയമ്മാമനുടെ നാരിയെ 11
കാരുഷാത്മം ഹരിച്ചാനാസ്സാധുവൈശാലി ഭദ്രയേ
അച്ഛൻപെങ്ങൾക്കുവേണ്ടീട്ടീ ക്ലേശമൊക്കെപ്പൊറുത്തുഞാൻ
ഭാഗ്യമിപ്പോളിതീഭ്രപസഭയിൽത്തന്നെയായിതേ
എന്നിലീയക്രമം കാണിച്ചതു കാണുന്നുനിങ്ങളും 13
അപ്രത്യക്ഷം കാട്ടിയവയൊക്കെക്കേട്ടു ധരിയ്ക്കുവിൻ
ഇവനേറയീയക്രമമോ പൊറുക്കാവുന്നതല്ലമേ 14
രാജമദ്ധ്യത്തിൽവെച്ചിട്ടീശ്ശ്രീഷ്ണൻ വദ്ധ്യനേല്ക്കയാൽ
ചാകാൻപോകുമിവന്നുണ്ടായാശരുശ്മിണിയിൽ പരം 15
കിട്ടീലിവന്നു ശുദ്ധന്നു വേദശ്രുതികണക്കിനേ

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

എന്നാദിയായ്യാസുദേവൻ ചൊന്നാവാക്കുകൾകേൾക്കയാൽ
നിന്ദിച്ചുചേദിപതിയേ മന്നിൻനായകരേവരും
അവനേറയാവാക്കുകേട്ടു ശിശുപാലൻ പ്രതാപവാൻ 17
ഒച്ചയോടുംചിറിച്ചിട്ടുചൊന്നാൻപിന്നെയുമിങ്ങിനെ
മുൻപെനേറയാം രുശ്മിണിയേപ്പററിസ്സഭയിലോതുവാൻ 18
വിശേഷിച്ചും രാജമദ്ധ്യേ നാണംതോന്നാത്തതേന്തെടോ
അറിഞ്ഞുംകൊണ്ടേതുപുമാൻ സദസ്സിങ്കൽപ്പുകഴ്ത്തിടും 19
മുമ്പന്യൻതൻതരുണിയേ നീയെന്നേ മധുസൂദന!
സാദരം നീ ക്ഷമിച്ചാലും ക്ഷമിച്ചില്ലെങ്കിലും ശരി 20
കൃഷ്ണകോപപ്രസാദങ്ങൾകൊണ്ടിനിയ്ക്കെന്തുവന്നിടും
എന്നവൻപറയുന്നേരം ഭഗവാൻ മധുസൂദനൻ 21

ദൈത്യനാശനമാം ചക്രം ചിന്തംകൊണ്ടുനിനച്ചുതേ
അക്ഷണംകൈത്തലത്തിങ്കൽച്ചക്രംവന്നു ജ്വലിക്കവേ 22
ഉച്ചത്തിൽച്ചൊല്ലി ഭഗവാൻ വാക്യംവാക്യവിചക്ഷണൻ
കേൾപ്പിൻ മന്നവരെല്ലാരും ഞാൻ ക്ഷമിച്ചോരുകാരണം 23
ഇവൻറെയമ്മ യാചിച്ചു നൂറുകുറ്റം പൊറുക്കുവാൻ
യാചിച്ചതേകിനേൻ ഞാനിന്നുംപൂരിച്ചു ഭൂപരേ! 24
ഇന്നുഞാനിവനെക്കൊൽവൻ നിങ്ങളം മന്നവർ കാണ്കവെ
എന്നുരച്ചു യദുശ്രേഷ്ഠനുടൻ ചൈദ്യൻറെ മെയ്യിലെ 25
ചൊടിച്ചുചക്രംകൊണ്ടങ്ങുമുറിച്ചു ശത്രുകർഷണൻ
വജ്രമേറേറാരു മലപോലാമഹാബാഹുവീണുതേ 26
കണ്ടു ചൈദ്യാംഗത്തിൽനിന്നോരഗ്ര്യതേജസ്സുമന്നവർ
ഉയർന്നുനില്പതുനേരം വാനിലർക്കൻകണക്കിനെ 27
ലോകവന്ദ്യൻ പങ്കജാക്ഷൻ കൃഷ്ണനേപ്പാർത്തണഞ്ഞുടൻ
ആത്തേജസ്സുവണങ്ങീട്ടു ലയിച്ചു കണ്ണനിൽ പ്രഭോ! 28
അതത്ഭുതമെന്നോർത്തുകണ്ട മന്നവരേവരും
പുരുഷോത്തമനിൽച്ചെന്നാത്തേജസ്സുങ്ങുലയിച്ചതിൽ 29
കാറെന്നിയേ വഷ്മുണ്ടായിടിത്തീവീണു ഭൂമിയിൽ
ചൈദ്യനേ ഹരി കൊന്നപ്പോൾക്കുലുങ്ങീ ഭൂമിയേറവും 30
പിന്നെച്ചില നരേന്ദ്രന്മാരൊന്നുംമിണ്ടാതടങ്ങിനാർ
വാക്കിൻറെകാലുംപോയെന്നു കണ്ണനേനോക്കിനിന്നുതേ 31
കൈകൊണ്ടുകൈത്തലംഞെക്കിനിന്നു കോപത്തൊട്ടുംചിലർ
ചിലർ ചുണ്ടുകടിച്ചാരങ്ങുൽക്കടക്രോധമൂർച്ചയാൽ 32
ഗൃഢമായിപ്രശംസിച്ചു കൃഷ്ണനെച്ചിലമന്നവർ
ചിലർ സംരബ്ധരായ്നിന്നു മദ്ധ്യസ്ഥനിലയായ് ചിലർ33
ഹൃഷ്ടരായ്കൃഷ്ണനേച്ചെന്നുവാഴ്ത്തിനിന്നാർ മഹർഷികൾ
മഹാബ്രാഹ്മണരുംപിന്നെ മഹാശക്തമഹീശരും 34
കൃഷ്ണൻറെ വിക്രമംകണ്ടുവാഴ്ത്തീ സന്തുഷ്ടരേവരും
യുധിഷ്ഠിരൻ തമ്പിമാരോടോതിനാൻ നൃപപുംഗവൻ 35

ദമഘ്നോഷ്ടജനെ വേണ്ടുംമട്ടുടൻ സംസ്കരിയ്ക്കുവിൻ
അവ്വണ്ണംചെയ്തിതവരാഭ്രാതൃശാസനമപ്പൊഴേ 36
ചേദിരാജാധിപതിയാമാനരേന്ദ്രന്റെ പുത്രനെ
അഭിഷേകംചെയ്തു പാർത്ഥൻ മറവുമന്നവരൊത്തുതാൻ 37
വിപുലൈശ്വര്യസ്ഥിയുമാക്കുരുരാജന്റെറയദ്ധ്വരം
ശോഭിച്ചു സർവ്വസമ്പത്തോടൊത്തു സർവ്വപ്രഹർഷണം 38
നിർവ്വിഘ്നമായ്സുഖാരംഭംപ്രഭ്രുതധനധാന്യമായ്
ഭൂയ്സന്നമായ്ഭൂരിഭക്ഷ്യമായിക്കേശവരക്ഷയിൽ 39
സമാപിച്ചീടിനാൻപിന്നെ രാജസൂയമഹാമഖം
സമാപ്തിവരെയായജ്ഞം മഹാബാഹു ജനാർദ്ദനൻ 40
രക്ഷിച്ചു ഭഗവാൻ ശൌരിശാർങ്ഗചക്രഗദാധരൻ
പിന്നീടവഭൃഥസ്നാനംചെയ്തു ധർമ്മതനൂജനെ 41
സർവ്വക്ഷത്രക്ഷിതിപരുമൊത്തു ചെന്നിതുണർത്തിനാർ
ഭാഗ്യംവായ്ക്കുന്ന ധർമ്മജ്ഞ! സാമ്രാജ്യം നേടിയിന്നനീ 42
അജമീഢ! ഭവാനാജമീഢർക്കേറീ യശസ്സിനെ
ഇക്കർമ്മംകൊണ്ടു രാജേന്ദ്ര! മഹാധർമ്മം നടത്തിനീ 43
സർവ്വകാമാർച്ചിതന്മാരീ ഞങ്ങൾ യാത്രയുണർത്തിടാം
സ്വരാജ്യത്തേക്കു പോകുന്നു സമ്മതം തന്നിടേണമേ 44
രാജാക്കന്മാർ ചൊല്ലുകേട്ടു ധർമ്മരാജൻ യുധിഷ്ഠിരൻ
യഥാർഹം നൃപരേപ്പൂജിച്ചോതി സോദരരോടുടൻ 45
മന്നോർകളിവരെല്ലാരും നന്ദിയോടിങ്ങു വന്നവർ
സ്വരാജ്യത്തേക്കു പോകുന്നിതെന്നോടോതിപ്പിരിഞ്ഞപർ 46
അറുത്തിവരെയിഭ്രചർക്കന്നയാത്ര കഴിക്കുവിൻ
ഭ്രാതൃവാക്യം കേട്ടശേഷം ധർമ്മചാരികൾ പാണ്ഡവർ 47
യഥാർഹമോരോ നൃവരർക്കന്നയാത്ര നർത്തിനാർ
വിരാടനെപ്പിന്തുടർന്നു ധൃഷ്ടദ്യുമ്നൻ പ്രതാപവാൻ 48
ധനഞ്ജയൻ മഹാത്മാവാം യജ്ഞസേനനരേന്ദ്രനെ
ഭീഷ്മാംബികേയരെപ്പിന്നെ ഭീമസേനൻ മഹാബലൻ 49

സപുത്രനാം ദ്രോണരെയാപ്പോരാളിസഹദേവനും
സപുത്രനാം സുബലനെ നകുലൻ പിന്തുടർന്നുതേ 50
സൌഭദ്രനോടും പാഞ്ചാലീപുത്രരപ്പാർവ്വതീയരെ
പിന്തുടർന്നാർ മറവുമന്നോർകളെ മറവുള്ള ഭൂപരും 51
എവംപൂജിതരായിപ്പോയ്ക്കൊണ്ടാർ നാനാദേശിജേന്ദ്രരും
പാർത്ഥിവേന്ദ്രരുമാമീഭൂദേവരും പോയശേഷമേ 52
യുധിഷ്ഠിരനൊടായ് ചൊല്ലീവാസുദേവൻ പ്രതാപവാൻ
യാത്രചൊല്ലുന്നു പോകട്ടേ ദ്വാരകയ്ക്കു കുരുദ്വഹ! 53
രാജസൂയക്രതുവിനെസ്സാധിച്ചു ഭാഗ്യവാൻ ഭവാൻ
ഏവംകേട്ടാധർമ്മപുത്രൻ ജനാർദ്ദനനൊടോതിനാൻ 54
ഗോവിന്ദ! നിൻപ്രസാദത്താൽ ക്രതുസാധിച്ചുതാണുഞാൻ
നിൻപ്രസാദാൽ ക്ഷത്രിയന്മാരൊക്കയും പാട്ടിൽവന്നുമേ 55
മുഖ്യമാം കപ്പവുംതന്നുവന്നു സേവിച്ചിതേവരും
ഞാൻഭവാനുടെ യാത്രയ്ക്കു വാക്കുനൽകുന്നതെങ്ങിനേ 56
ഭവാനില്ലാതെ ഞാൻവീര! സന്തോഷിക്കില്ലൊരിക്കലും
ഭവാനെന്നാൽ ദ്വാരകയ്ക്കു പോവാതേയും കഴിഞ്ഞിടാ 57
എന്നുകേട്ടാധർമ്മമൂർത്തി യുധിഷ്ഠിരസഹായനായ്
പൃഥയേച്ചെന്നുകണ്ടോതീ പൃഥുകീർത്തികരൻ ഹരി 58
പിതൃഷ്വസാവേ! നിന്മക്കൾ സാമ്രാജ്യം നേടിനാരിവർ
സിദ്ധാർത്ഥരായീ സമ്പന്നരായീ നന്ദിച്ചുകൊഠംകനീ 59
നിന്നനുജ്ഞയൊടും പോകാനോർക്കുന്നേൻ ദ്വാരകയ്ക്കുഞാൻ
സുഭദ്രാദ്രൌപദികളെയാദരിച്ചിതു കേശവൻ 60
അന്തഃപുരത്തിൽനിന്നിട്ടു പോന്നു ധർമ്മജസംയുതം
കളിച്ചു ജപവുംചെയ്തു വിപ്രാൾവീർവ്വാദമേറവടൻ 61
മേഘസംകാശമായ്വേണ്ടുമൊരുക്കംപൂണ്ട തേരിനെ
പൂട്ടിക്കൊണ്ടാമഹാബാഹുദാരകൻ വന്നിതപ്പൊഴേ 62
ഗരുഡധ്വജമായീടും തേരുവന്നതുകണ്ടുടൻ
പ്രദക്ഷിണംവെച്ചതിങ്കൽക്കയറിപ്പുരുപുണ്യവാൻ 63

പുറപ്പെട്ട പങ്കജാക്ഷനപ്പൊഴേ ദ്വാരകയ്ക്കുടൻ
കാൽനടയ്ക്കായ്പിന്തുടർന്ന ധർമ്മരാജൻ യുധിഷ്ഠിരൻ 64
സോദരാനുജിതനായ് ശ്രീമാൻ ശകുനനാം വാസുദേവനെ
മുഹൂർത്തംപോന്നതിൽപ്പിന്നെത്തേരുനിർത്തി മുരാന്തകൻ
കൌന്തേയനാം ധർമ്മജനോടോതിനാൻ പങ്കജേക്ഷണൻ
അപ്രമാദം പ്രജകളെപ്പാലിക്കുക ധരാപതേ! 66
ജീവജാലം കാവുപോലേ ഖഗൌഘം തരുപോലവേ
ബന്ധുക്കളങ്ങേസ്സേവിക്കും വാനോരിന്ദ്രനെയാംവിധം 67
പരസ്പരം നിശ്ചയങ്ങൾചെയ്തിട്ടാക്കൃഷ്ണപാണ്ഡവർ
തമ്മിൽസ്സമ്മതവുംവാങ്ങിസ്വഗൃഹത്തേക്കുപോകിനാർ 68
ദ്വാരകക്കാസ്ഥാതനാം കൃഷ്ണൻപോയോരുശേഷമേ
ഏകൻ ദുര്യോധനനൃപൻ താനും ശകുനിതാനുമേ 69
ആട്ടിവ്യസഭയിൽത്തന്നെ പാർത്തുകൊണ്ടാർ നരേശ്വരേ

ശിശുപാലവധപർവ്വം കഴിഞ്ഞു.

ദ്യൂതപർവ്വം.

46. യുധിഷ്ഠിരസമയം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

സുദുർല്ലഭം രാജസൂയമഖംതീർന്നോരുശേഷമേ
ശിഷ്യരോടൊത്തുടൻ വേദവ്യാസൻമുമ്പിൽവിളങ്ങിനാൻ
പീഠംവിട്ടെഴുനീറ്റിട്ട സോദരാനുജിതനാം നൃപൻ
പിതാമഹനെയർച്ചിച്ചു പാദ്യപീഠാർഘ്യണാദിയാൽ 2
സുവർണ്ണമയപീഠത്തിലിരുന്ന ഭഗവാനുടൻ
ധർമ്മനന്ദനനോടങ്ങുന്നിരിക്കാമെന്നുചൊല്ലിനാൻ 3

സോദരന്മാർചുറ്റുമൊത്തങ്ങിരുന്ന നൃപനോടുടൻ
ഓരോന്നരുളിനാൻ വേദവ്യാസൻ വാക്യവിചക്ഷണൻ 4
ഭാഗ്യം കൊണ്ടേയ! സാമ്രാജ്യംനേടിവർദ്ധിച്ചിടുന്നുനീ
കുരുക്കൾക്കൊക്കെയും നിന്നാൽ വൃദ്ധിയായീ കുരുദ്വഹ! 5
യാത്രചൊല്ലുന്ന പോകട്ടേ പാരം പൂജിതനായ ഞാൻ
എന്ന വേദവ്യാസർചൊന്ന ധർമ്മരാജൻ യുധിഷ്ഠിരൻ 6
അഭിവാദ്യംചെയ്തുകൂപ്പിനിന്നിതാമഹനൊടോതിനാൻ
യുധിഷ്ഠിരൻ പറഞ്ഞു.
സുദുർല്ലഭസ്ഥിതിയിലായിനിയ്ക്കുണ്ടൊരു സംശയം 7
അത്രതീർപ്പാനങ്ങൊഴിഞ്ഞിങ്ങില്ലാരും ദ്വിജപുംഗവ!
മുന്നമാതിരിയുള്ളാതങ്ങളുണ്ടെന്നോതി നാരദൻ 8
ദിവ്യങ്ങളാന്തരീക്ഷങ്ങളം പാർത്ഥിവങ്ങളം പിതാമഹ!
ദ്വൈദ്യൻ വീണിതുകൊണ്ടിട്ടോ കൂടിയുള്ളാതമേറവും 9
വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു
രാജാവിൻ വാക്കുകേട്ടിട്ട പരാശരസുതൻ പ്രഭു
കൃഷ്ണദ്വൈപായനൻ വ്യാസനീവണ്ണമരുളീടിനാൻ 10
ഉള്ളാതങ്ങളംക്കുണ്ടു പതിമ്മൂന്നാണ്ടെക്കുഗ്രമാം ഫലം
സർവ്വക്ഷത്രവിനാശത്തിന്നായ്ത്തീരും ധരണീപതേ! 11
അങ്ങൊരാണ്ടുമുഴുമായിട്ട കാലത്താൽ ഭരതർഷഭ!
സർവ്വക്ഷത്രിയരാജാക്കൾ മുടിഞ്ഞീടും കുരുദ്വഹ! 12
ദുര്യോധനാപരാധത്താൽ ഭീമാർജ്ജുനബലംവഴി
സപ്തമത്തിലങ്ങു കണ്ടീടും പ്രഭോതേ വൃഷ്ണിവാഹനാൽ 13
നീലകണ്ഠൻഭവൻ സ്ഥാണുകപാലിത്രിപുരാന്തകൻ
രുദ്രനുഗ്രൻ പശുപതി മഹാദേവനുമാപതി 14
ഹരൻശർവ്വൻ വൃഷൻ ശൂലൻ പിനാകീകൃത്തിവാസനായ്
കൈലാസകൂടത്തോടൊക്കും കാളപ്പുറമെഴും ശിവൻ 15
പിതൃരാജനിരിക്കുന്ന ദിക്കുനോക്കിയെഴുംവിധം
ഇപ്രകാരത്തിലായ് സപ്നംകാണും നീനരനായക! 16

അതുമൂലം മാഞ്ഞിടേണ്ടാകാലം ദുർജ്ജയമല്ലയോ
നന്നായ്യരും പോയ്യരട്ടേ കൈലാസത്തേക്കു ഞാനിനി 17
പ്രമാദമെന്നോ നീദാന്തനായി ഭ്രമിഭരിക്കെടോ
വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു
ഏവംചൊല്ലീട്ട ഭഗവാൻ കൈലാസത്തേക്കു പോയിനാൻ
കൃഷ്ണദ്വൈപായനൻ വ്യാസൻവിജ്ഞരാംശിഷ്യരൊത്തുടൻ
പിതാമഹൻപോയശേഷം ചിന്താശോകാസ്പദനായ് നൃപൻ
ചുട്ടന്നനെടുവീർപ്പിട്ടിതാക്കായ്യംതന്നെയോർത്തഹോ
പൊരുഷംകൊണ്ടു ദൈവത്തെബ്ബാധിപ്പാൻ സാദ്ധ്യമാകുമോ
പരമർഷിപറഞ്ഞോണം വന്നുകൂടാതിരുന്നിടാ
പിന്നെച്ചൊന്നാൻ തമ്പിമാരോടേവരോടും യുധിഷ്ഠിരൻ 21
കേട്ടില്ലേ വീരരേ! നിങ്ങളെന്നോടാ വ്യാസർചൊന്നതും
അപ്പൊഴാവാക്കുകേട്ടിട്ട മരിപ്പാനായുറച്ചുഞാൻ 22
സപ്തക്ഷത്രക്ഷയത്തിന്നു ഞാനൊരാളൊരു കാരണം
കാലകല്പിതമാണത്രേ ജീവിച്ചിട്ടെന്തിനിഫലം 23
എന്നരക്കുംമന്നവനോടോതിനാനപ്പൊളർജ്ജുനൻ
രാജൻ! വല്ലാതെമാഴ്കൊല്ല ബുദ്ധിയൊക്കെക്കെടുംപടി 24
ആലോചിച്ചുമഹാരാജ! വേണ്ടവണ്ണം നടക്കുക
പേർത്തുംതമ്പികളോടോതീ സത്യസന്ധൻ യുധിഷ്ഠിരൻ 25
വേദവ്യാസൻപറഞ്ഞോരു വാക്കുചിന്തിച്ചുകൊണ്ടുതാൻ
നിങ്ങൾക്കു നന്നായിവരും കേൾപ്പിനിന്നേമുതൽക്കു ഞാൻ
പതിമ്മൂന്നാണ്ടുമുഴവൻജീവിച്ചിട്ടെന്തിനിഫലം
പരുഷംചൊല്ലിടാ തമ്പിമാരോടും മന്നരോടുമേ 27
ജ്ഞാതിമാർചൊല്ലിടുംപോലെ നല്ലതോതിനടക്കുവൻ
ഇപ്പടിക്കെന്റെ തനയന്മാരിലും മറുപേരിലും 28
ഭേദംകാട്ടില്ല ഞാൻ ഭേദംകൊണ്ടല്ലേ കലഹംവരൂ
കലഹം ദൂരവെയൊഴിച്ചിഷ്ടത്തേത്തന്നെചെയ്കഞാൻ 29
ലോകത്തിലാരുംകുറവുചൊല്ലാത്തനിലനില്ക്കുവൻ

ജ്യേഷ്ഠഭ്രാതാവിന്റെ വാക്കുകേട്ടാപ്പാണ്ഡവരേവരും 30
അവനേത്താൻ പിന്തുടർന്നു ധർമ്മപുത്രഹിതാർത്ഥികം
തമ്പിമാരൊത്തുസഭയിൽ നിശ്ചയം ചെയ്യുധർമ്മജൻ 31
ന്യായംപോലേ ദേവപിതൃതർപ്പണംചെയ്തു ഭൂപതേ
കല്യാണമംഗളകരൻ കല്യസോദരരൊത്തവൻ 32
ഭരതർഷഭ! ഭൂപാലരേവരും പോയശേഷമേ
സാമാത്യനാം ധർമ്മപുത്രൻ സഭാപുരത്തിൽകരേറിനാൻ
ദുര്യോധനൻ സൌബലനായ്ടും ശകുനിയോടുമേ
രമ്യയാകുന്ന സഭയിൽത്തന്നെ പാർത്തു നരാധിപ! 34

---

47. ദുര്യോധനസന്താപം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

അവിടെസ്സഭയിൽപ്പാർക്കും ദുര്യോധനനൃപൻ പ്രഭോ!
മെല്ലെയാസ്സഭയൊക്കേയുംകണ്ടു ശകുനിയോടുമെ 1
അതിൽക്കണ്ട ദിവ്യമനോധർമ്മങ്ങളം കുരുനന്ദനൻ
മുന്നംതാൻ ഹസ്തിനപുരേ കാണാത്തുള്ളവയാണവ 2
ഒരിക്കലാസ്സഭയ്ക്കുള്ളിൽ ധാർത്തരാഷ്ട്രൻ മഹീശ്വരൻ
സ്ഫടികക്കൽത്തളംപുക്കു വെള്ളമെന്നു നിനയ്ക്കയാൽ 3
ചെരിച്ചുകേറീ വസ്ത്രത്തെ മന്നൻ ബുദ്ധിഭ്രമത്തിനാൽ
ദുർമ്മനസ്സായ് വിമുഖനായ് ചുറ്റിയാസ്സഭ ചുറ്റുമെ 4
പിന്നെത്തളത്തിൽ വീണിട്ട മാഴ്കിനാണിച്ചു മന്നവൻ
നെടുവീർപ്പിട്ട വിമുഖൻ ചുറ്റിനാൻ സഭചുറ്റുമെ 5
പിന്നെയും സ്ഫാടികജലം സ്ഫാടികാബ്ജങ്ങളെന്നിവ
എഴും കൊള്ളുംതളംതാനെന്നോർത്തു ചാടീ സവസ്ത്രനായ് 6
ദുര്യോധനനെ വെള്ളത്തിൽ വീണുകണ്ട മഹാബലൻ
പൊട്ടിച്ചിരിച്ചിതാ ഭീമൻ ചിരിച്ചു കണ്ടടുത്തുമെ 7

വസ്ത്രംകൊണ്ടെക്കൊടുത്താരായവന്നു നൃപശാസനാൽ
അമ്മട്ടിലവനെക്കണ്ടാഭീമസേനൻ മഹാബലൻ
അർജ്ജുനൻ യമളന്മാരുമേവരും ചിറികൂട്ടിനാർ
അവർകൂട്ടുംചിറി പൊറുത്തില്ലാ തെല്ലുമമർഷണൻ
ഇംഗിതം മൂടിയവരേനോക്കീലാ താനുമായവൻ
വസ്ത്രംചെരിച്ചുകേററീട്ടു നീന്തുവാനെന്നമാതിരി
തളത്തിൽകേറിനാൻ കണ്ടുചിറിച്ചാരപ്പൊഴേവരും
സ്ഫടികംകൊണ്ടുള്ള വാതിലടിച്ചിട്ടാവഴിക്കവൻ
ചെന്നുകേറിത്തലയലച്ചുലഞ്ഞങ്ങിനെ നിന്നുപോയ്
സ്ഫടികക്കൽവാതിൽചാരീട്ടുള്ള മററുവഴിയ്ക്കവൻ
കൈകൊണ്ടുന്തിക്കടന്നിട്ടു മുന്നുകുത്തിമറിഞ്ഞുപോയ്
തുറന്നിട്ടൊരുവാതിൽക്കൽച്ചെന്നുടൻ പിന്നെയായവൻ
അടച്ചിട്ടുണ്ടെന്നുവെച്ചു പിന്നാക്കംതന്നെ മാറിനാൻ
ഏവമോരോ ചതി പലതരംപററീട്ടവൻ പ്രഭോ!
പാണ്ഡവാനുമതംവാങ്ങിക്കൊണ്ടു ദുർയ്യോധനൻ നൃപൻ
അസന്തുഷ്ടമനസ്സായി രാജസൂയമഹാമഖേ
ആശ്ചര്യമാമൃദ്ധിപാർത്തു ഹസ്തിനാപുരമെത്തിനാൻ
പാണ്ഡവശ്രീകണ്ടു താപംപൂണ്ടോർത്തോർത്തുനടക്കവേ
ദുർയ്യോധനനരേന്ദ്രന്നു പാപബുദ്ധിജനിച്ചുതേ
പാർത്ഥന്മാരേത്തുഷ്ടരായും മന്നോരെക്കീഴടക്കിയും
ആബാലവൃദ്ധം മാലോകരെല്ലാം നന്ദിച്ചിണങ്ങിയും
പാർത്തുകണ്ടാമാന്യപാണ്ഡുപുത്രമാഹാത്മ്യമോർത്തഹോ
ദുർയ്യോധനൻധാർത്തരാഷ്ട്രൻവൈവർണ്യംപൂണ്ടിതേറ
പോകുംവഴിക്കുള്ളുഴന്നാസ്സഭയേപ്പററിയോർത്തുമേ
എതിരററാദ്ധർമ്മജൻെറയതിസമ്പത്തുപാർത്തുമേ
ഏററം പ്രമാദമുൾക്കൊണ്ടു ധാർത്തരാഷ്ട്രൻ സുയോധ
ഒന്നുംമിണ്ടീലഹോ വീണ്ടുംചൊല്ലും സൌബലനോടുമേ
ഉള്ളുഴന്നവനേപ്പാർത്തിട്ടുടൻ ശകുനിചൊല്ലിനാൻ
എന്താണുദുർയ്യോധന! നീ നെടുവീർപ്പിട്ടുപോകുവാൻ

ദുര്യോധനൻ പറഞ്ഞു.

മഹാത്മാവാമജ്ജുനന്റെപാട്ടിലായതു പാർത്തുമേ 22
അമ്മാതിരിയുള്ളാമഖമെന്നമ്മാമ! സുരമണ്ഡലേ
മഹേന്ദ്രന്റെ മഖംപോലെ കഴിഞ്ഞതുനിനച്ചുമേ 23
അമഷപൂർണ്ണനായ് രാവുംപകലും വെന്തുവെന്തഹോ
ശ്രുചിശ്രുക്കാഗമേ സപ്തജലാഭംവരളുന്ന ഞാൻ 24
നോക്കൂ യദുവരൻകൊന്നുവീഴിച്ചു ശിശുപാലനെ
അന്നവന്നുതുണച്ചീടാൻ ചെന്നതില്ലൊരു വീരനും 25
പാണ്ഡവോഗ്രപ്രതാപാഗ്നികൊണ്ടു വേവുന്ന മന്നവർ
ക്ഷമിച്ചു കുറമല്ലെങ്കിലാരക്കുറംക്ഷമിച്ചിടും 26
വാസുദേവന്റെയാക്കർമ്മം പാർത്താലേറമയുക്തമാം
പാണ്ഡുപുത്രപ്രതാപത്താലന്നതും സിദ്ധമായിതേ 27
അവ്വണ്ണമല്ലോ രതനങ്ങളം ചൊവ്വോടേന്തി നരേശ്വരർ
ഉപാസിപ്പു പാണ്ഡവനേ വൈശ്രവർപോലെ കരപ്രദർ 28
അപ്രകാരം ജ്വലിച്ചീടുംവണ്ണം ശ്രീപാണ്ഡുപുത്രനിൽ
കണ്ടമർഷംകൊണ്ടുവേവുന്നുണ്ടുഞാനതഥോചിതൻ 29
അവനേവം തീർച്ചയാക്കീട്ടീവണ്ണം വീണ്ടുമോതിനാൻ
ഗാന്ധാരപതിയോടായി വന്തിയ്യാൽവെന്തിടുംപടി 30
തിയ്യിൽച്ചാടുവനല്ലെങ്കിൽ വിഷം ഭക്ഷിച്ചുകൊള്ളുവൻ
വെള്ളത്തിൽച്ചാടുവൻ ജീവിച്ചിരിപ്പാൻ വയ്യിനിയ്യിനി
ഏതൊരുത്തൻപൊറുത്തീടും ലോകത്തിൽ സതപമുള്ളവൻ
സപത്നവൃദ്ധിയുംപാർത്തു താൻകിഴിഞ്ഞമരുന്നതും 32
ഈഞാൻ സ്ത്രീയല്ല സ്ത്രീയല്ല പുമാനല്ലല്ലഷണ്ഡനും
അവർക്കവ്വണ്ണമൊത്തോരാ ശ്രീകണ്ടുകൊണ്ടടങ്ങുവാൻ 33
സാമ്രാജ്യവും പാണ്ഡുപുത്രന്നമ്മട്ടൊത്തോരു ലക്ഷ്മിയും
അമ്മഹാമഖവുംകണ്ടിട്ടെന്മട്ടുള്ളോൻ പൊറുക്കുമോ 34
ഞാൻതനിച്ചാ ലക്ഷ്മിനേടിക്കൊള്ളുന്നതിനശക്തനാം
സഹായിപ്പോരെയും കാണുന്നില്ലാ ചാകാനുറച്ചു ഞാൻ 35

ദൈവമേവലുതെന്നോർപ്പോൻപൌരുഷംപാർക്കിൽനിഷ്ഫലം
കേടററശ്രുജ്ഞസമ്പത്തു കൈവന്തേയന്നൊത്തു കാങ്കയാൽ 36
ഇവന്റെറ നാശത്തിന്നീ ഞാൻ മുന്നേ യത്നിച്ചു സൌബല!
അതെല്ലാം കേറിവർജ്ജിച്ചു നീററിൽപ്പൊയ്യാർകണക്കിവൻ
അതിനാൽ വലുതാംദൈവം പൌരുഷംപാർക്കിൽ നിഷ്ഫലം
ഇടിയുന്തു ധാർത്തരാഷ്ട്രരുയരുന്നിതു പാണ്ഡവർ 38
ആ ഞാനാശ്രീയങ്ങുകണ്ടുമാമട്ടാസ്സുഭകേണ്ടുമെ
രക്ഷിഹാസങ്ങളം കൈക്കൊണ്ടും തപിപ്പോൻ തീപെട്ടംപടി
അമ്മാമ! മായ്ക്കീടമിനിയ്ക്കുനവാദം തരേണമേ
അമർഷത്തിൽപ്പെട്ടകഥ ധൃതരാഷ്ട്രനൊടോതണേ 40

---

48. ദുര്യോധനസന്താപം (തുടർച്ച)

ശകുനി പറഞ്ഞു.

ദുര്യോധന! കലർന്നീടൊല്ലമർഷം ധർമ്മപുത്രനിൽ
സ്വന്തം ഭാഗ്യങ്ങളേപ്പാണ്ഡുനന്ദനന്മാർ ഭുജിപ്പതാം 1
വിധിയോഗം പലവിധമവർക്കേവം വിധിച്ചതാം
ഉപായംപലതുംനോക്കീ നീയ്യവർക്കതുപോക്കുവാൻ 2
വീണ്ടുംവീണ്ടും തുനിഞ്ഞിട്ടും സാധിച്ചീലതരിന്ദമ!
വിട്ടുപോന്നാരവർപരം ഭാഗ്യംമുമ്പിട്ടുനില്പവർ 3
അവർനേടീ ദ്രൌപദിയേസ്സിപുത്രൻ ദ്രുപദൻ പരം
തുണയായീ ഭ്രമിനേടാൻ വീയ്യുവാൻ വാസുദേവനും 4
ഭംഗമെന്നേ പിതൃഭാഗംവാങ്ങിനാരവർ ഭൂപതെ!
അതുവാച്ചിതു തേജസ്സിലിതിലെന്തുണ്ടു കേഴുവാൻ 5
ഗാണ്ഡീവമൊത്തമ്പൊടുങ്ങാത്തവനാഴികളജ്ജുനൻ
ദിവ്യാസ്ത്രസഹിതംനേടീ പ്രസാദിപ്പിച്ചു വഹ്നിയെ 6
ആവില്ലുകൊണ്ടും നിജമാക്കൈവീയ്യംകൊണ്ടുമായവൻ
മഹീശരെപ്പാട്ടിലാക്കിയതിലെന്തുണ്ടു കേഴുവാൻ 7

മയദാനവനേക്കത്തും തിയ്യിൽനിന്നു വിടർത്തവൻ
ആ മഹാസഭ തീർപ്പിച്ചു സവ്യസാചിപരന്തപൻ 8
ആ മയൻതൻ ചൊല്പടിക്കു കിങ്കരാഭിധരാക്ഷസർ
ഊക്കരാസ്സഭതാങ്ങുന്നുണ്ടതിലെന്തുണ്ടു കേഴുവാൻ 9
രാജൻ! ഭാരത! നീ നിസ്സഹായനാണെന്നുരച്ചതും
തെറ്റല്ലയോ തുണയ്ക്കില്ലേ തമ്പിമാർ വശവർത്തികൾ 10
പുത്രനോടൊത്തു വില്ലാളിവീരൻ ദ്രോണൻവശത്തുതെ
രാധേയൻ സൂതസുതനും തേരാളികുപവിപ്രനും 11
സോദരന്മാരൊത്തുഞാനും സൌമദത്തിനരേന്ദ്രനും
ഇവരോടേവരോടും ചേർന്നുഴിയൊക്കെജ്ജയിയ്ക്കുനീ 12

ദുര്യ്യോധനൻ പറഞ്ഞു.

അങ്ങുമീയിവരും മറവുവീരരും തുണയാർന്നുഞാൻ
ഇവരേത്തന്നെവെല്ലുന്നുണ്ടങ്ങയ്ക്കുമതമെങ്കിലോ 13
ഇപ്പോഴീയിവരേവെന്നാലിപ്പാരൊക്കെ വശത്തിലായ്
സർവ്വപാർത്ഥിവരും ഭ്രരിസത്തുള്ളാസ്സതെന്നെയും 14

ശകുനി പറഞ്ഞു.

ധനഞ്ജയൻ വാസുദേവൻ ഭീമസേനൻ യുധിഷ്ഠിരൻ
നകുലൻ സഹദേവൻതാൻ ദ്രുപദൻ സുതരൊത്തവൻ 15
ഇവരേപ്പോരിൽ വെന്നീടാൻ പറ്റില്ലാ ദേവകൾക്കുമേ
മഹാരഥന്മാർ വില്ലന്മാരസ്ത്രജ്ഞരിവർ ദുർമ്മദർ 16
ഇനിയ്ക്കിന്നറിയാമെന്നാൽജ്ജയിക്കാനുള്ള കൌശലം
തനിയേ ധർമ്മസുതനേയത്ര കേട്ടുധരിയ്ക്കുടോ 17

ദുര്യ്യോധനൻ പറഞ്ഞു

സുഹൃത്തുക്കൾക്കുമേമറവു യോദ്ധാർക്കും ദോഷമെന്നിയെ
അവരേ വെല്ലുമാമാറ്റം ചൊല്ലിത്തരിക മാതുല! 18

ശകുനി പറഞ്ഞു

ചൂതിനുണ്ടാശ കൌന്തേയനറിവില്ലാ കളിക്കുവാൻ
വിളിച്ചാലാ മന്നവേന്ദ്രനൊഴിക്കാൻ ശക്തനായ്വരാ 19

ചൂതിൽസ്സമർത്ഥനല്ലോഞാൻ മുപ്പാരിലെതിരാളിമെ
ഇല്ലാചൂതിന്നവനെ നീവിളിക്കൂ കുരുമന്നവ! 20
അക്ഷത്തിൽദൃക്ഷനാകുംഞാൻ നേടിക്കൊൾവനസംശയം
അവൻെറരാജ്യവും ശ്രീയും നിനക്കായ് പുരുഷർഷഭ! 21
ഇതെല്ലാം മന്നവനെ നീയ്യറിയിക്കൂ സുയോധന!
നിന്നച്ഛൻ സമ്മതിച്ചാൽ ഞാൻ ജയിക്കാമവരേ ദൃഢം 22

ദുര്യോധനൻ പറഞ്ഞു

ഹേസൌബല! കുരുശ്രേഷ്ഠൻ ധൃതരാഷ്ട്രനെയങ്ങുതാൻ
ന്യായംപോലറിയിച്ചാലുമറിയിയ്ക്കാവതല്ലമേ 23

---

49. ദുര്യോധനസന്താപം [തുടർച്ച]

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

യുധിഷ്ഠിരനരേന്ദ്രൻെറ രാജസൂയമഹാമഖം
എല്ലാമനുഭവിച്ചിട്ടു ഗാന്ധാരീസുതസംയുതൻ 1
ദുര്യോധനപ്രിയകരൻ തന്മതം മുമ്പറിഞ്ഞവൻ
പ്രജ്ഞാചക്ഷുസ്സെഴുംദിക്കിൽച്ചെന്നാശ്ശകുനിസൌബലൻ 2
ദുര്യോധനോക്തി കേട്ടുള്ളോൻ ധീമാനാം ധൃതരാഷ്ട്രനെ
മുറയ്ക്കുചെന്നുകണ്ടിട്ടു ചൊന്നാൻ ശകുനിയിങ്ങിനെ 3

ശകുനി പറഞ്ഞു

ദുര്യോധനൻ നിറംമാറി വിളർന്നേററം മെലിഞ്ഞിതാ
ദീനാനായ് ചിന്തയിൽപെട്ടു ധരിച്ചാലും ധരാപതേ! 4
പരിശോധിപ്പതില്ലങ്ങുന്നസഹ്യമരിസംഭവം
ജ്യേഷ്ഠപുത്രൻെറയുൾത്താപമിതെന്താണറിയാഞ്ഞതും 5

ധൃതരാഷ്ട്രൻ പറഞ്ഞു.

മകനേ! ഭൃശമായ്മാഴ്ക്കാനെന്തുമൂലം സുയോധന!
ഇനിയ്ക്കുകേൾക്കാവൊന്നെന്നാൽ കാര്യംചൊല്ലു കുരുദ്വഹ! 6

നീനിറംമാറി വിളറിമെലിഞ്ഞെന്നുണ്ടു സൌബലൻ
ചൊല്ലുന്നു ഞാൻ നിനച്ചിട്ടുംകാണ്മീലാശോകകാരണം 7
മഹത്തായീടുമൈശ്വൎയ്യം മകനേ! നിങ്കൽനില്പതാം
ഭ്രാതൃമിത്രാദികൾനടത്തുന്നില്ലാ നിൻെറയപ്രിയം 8
ഉടുപ്പു പട്ടുവസ്ത്രങ്ങളുൺമൂ നീമാംസഭോജനം
നല്ലശ്വവാഹങ്ങളുമുണ്ടെന്തേചുങ്ങിവിളർത്തു നീ 9
പരമശ്രീമെത്തകളും കരൾകക്കും വധുക്കളും
നല്ലഗേഹങ്ങളും വസ്ത്രങ്ങളുമുണ്ടുയഥേഷ്ടമേ 10
വാനോർമട്ടിൽചൊൽപ്പടിക്കു നിനക്കു ദൃഢമൊക്കയും
പിന്നെദ്ദൎദ്ധൎഷ! നീ ദീനനാകുവാനെന്തു നന്ദന! 11

ദുൎയ്യോധനൻ പറഞ്ഞു.

ഉണ്ണാറുണ്ടിങ്ങുടുക്കാറുണ്ടീഞാൻ കുപുരുഷപ്പടി
ഉഗ്രാമൎഷവുമേന്തുന്നേൻ കാലമൊന്നുകടക്കുവാൻ 12
സ്വപ്രജാൎത്ഥമമൎഷത്തോടമൎത്തിക്കൊണ്ടരാതിയെ
പരക്ലേശമൊഴിയ്ക്കുന്നോനത്രേ പുരുഷനായവൻ 13
അലംഭാവം ശ്രീകെടുക്കുംഗൎവ്വുമങ്ങിനെ ഭാരത!
ഭയാഭയങ്ങളവ്വണ്ണമിവയുള്ളോൻ വളർന്നിടാ 14
തൃപ്തിക്കില്ലെൻപദവി മേ കൌന്തേയൻ ധൎമ്മപുത്രനിൽ
ഇനിയ്ക്കുള്ള നിറംപോക്കിജ്ജ്വലിക്കും ലക്ഷ്മികാൺകയാൽ
കാണായ്കിലും പാണ്ഡവശ്രീകാണുമ്പോലാണുനില്പതും
അതിനാൽ മാഴ്കിവിളറി നിറംമാറിമെലിഞ്ഞു ഞാൻ 16
അഷ്ടാശീതി സഹസ്രംതാനാസ്നാതകഗൃഹസ്ഥരെ
പ്രത്യേകം ദാസിമാർ മുപ്പതേകിക്കാപ്പൂ യുധിഷ്ഠിരൻ 17
പതിനായിരവുംവേറിട്ടുണ്ടു മൃഷ്ടാന്നമെന്നുമേ
യുധിഷ്ഠിരഗൃഹത്തിങ്കൽപ്പൊന്നുങ്കിണ്ണത്തിലുണ്ണുവോർ 18
കദളീമൃഗചൎമ്മങ്ങൾ കൃഷ്ണശ്യാമാരുണങ്ങളായ്
അവന്നയച്ചു കാംബോജൻ മേത്തരം കംബളങ്ങളും 19
ആന പെൺപൈയ്ക്കുതിരകൾ നൂറായിരവുമങ്ങിനെ
ഉഷ്ട്രവാമികൾ മുന്നൂറും നൂറുമായിനടന്നഹോ 20

രാജാക്കന്മാർ ബലിയുമായെത്തിക്രൂടീ നൃപാലയെ
ഓരോവിധം രത്നജാലമോരോമന്നവർ ഭൂപതേ! 21
കാഴ്ചവെച്ചു പാണ്ഡവന്റെ യാഗത്തിന്നങ്ങസംഖ്യമെ
മറെറാരേടത്തുകണ്ടിട്ടുമില്ല കേട്ടിട്ടുമില്ല ഞാൻ 22
പാണ്ഡവന്നങ്ങു യജ്ഞത്തിലൊത്തപോലെ ധനാഗമം
അന്തമറാദ്ധനാവാപ്തി ഹന്ത വൈരിയ്ക്കുകണ്ടുഞാൻ 23
ചിന്തയാണ്ടുസുഖംതീരെക്കിട്ടാതായ്തീർന്നു ഭൂപതേ!
ബ്രാഹ്മണന്മാർ വാടധാനർഗോമാന്മാരുമസംഖ്യമേ 24
മൂന്നുഖണ്ഡംബലിയുമായ്നിൽപ്പു ദ്വാരിതടത്തെവർ
ജാതരൂപമയസ്വച്ഛകമണ്ഡലുവെടുത്തുമേ 25
ഈദ്ധനംകയ്യിലേന്തീട്ടും കടക്കാൻപററിയില്ലഹോ
അമരസ്ത്രീകരം ശക്രനു മധുവേന്തുംകണക്കിനെ 26
അവനേകീ വാരുണമാം കാംസ്യത്തേക്കലശോദധി
അഭിഷേകംചെയ്തു മുഖ്യശംഖൈടുത്തു ജനാർദ്ദനൻ 27
രത്നംപതിച്ചുള്ള പൊന്നുകാവടിക്രൂട്ടമങ്ങിനെ
അതൊക്കെക്കണ്ടവാറുണ്ടായിനിക്കെന്തോ ജ്വരോപമം 28
അതുകൊണ്ടുണ്ടുപോകുന്നു കിഴക്കുംതെക്കുമാഴിയിൽ
അതിൻവണ്ണംപടിഞ്ഞാറുമതേന്തി ഭരതർഷഭ! 29
വടക്കുമാത്രംപോകുന്നില്ലാർക്കാർ ചക്ഷികളെന്നിയെ
അവിടെപ്പോയ്കരംവാങ്ങിയജ്ജുനൻ വളരെ ധനം 30
ഇതൊരാശ്ചര്യമുണ്ടായി യജ്ഞത്തിലുള്ളതോതിടാം
നൂറായിരം ബ്രാഹ്മണരേയൂട്ടിയാലൊരു സൂചന 31
നിശ്ചയിച്ചിട്ടുണ്ടവിടേ നിത്യം ശംഖുവിളിച്ചിടും
വീണ്ടുംവീണ്ടും മുഴക്കീടുമാശ്ശംഖിനുടെ നിസ്വനം 32
എപ്പോഴും ഞാൻകേട്ടിതതുകൊണ്ടു രോമാഞ്ചമാണ്ടുമേ
കാണ്മാൻകൊതിച്ചുവളരെ ഭൂപർചുററീടുമാസ്സഭ 33
നക്ഷത്രങ്ങളെഴും ദ്യോവുപോലേ ശോഭിച്ചു ഭൂപതേ!
സപ്തരത്നങ്ങൾകൈക്കൊണ്ടുകൊണ്ടു ഴിൽതുമൂഴിപ! 34

മതിമാനാം മഹാരാജപാണ്ഡുപുത്രന്റെറയജ്ഞാരേ
വൈശ്യരേപ്പോലെ രാജാക്കൾ വിപ്രർക്കു പരിവേഷകർ35
ആശ്രീദേവാധിരാജന്നും യമന്നും വരുണന്നുമേ
ഗൃഹ്യകാധീശന്നുമില്ലാ യുധിഷ്ഠിരനെഴുംവിധം 36
പാണ്ഡുപുത്രനിലവ്വണ്ണമാണ്ട സമ്പത്തുകാൺകയാൽ
പൊള്ളുന്നോരുള്ളുമായീ ഞാൻ കൊള്ളുന്നില്ലേതുമേശമം 37

ശകുനി പറഞ്ഞു.

പാണ്ഡുപുത്രകുലതിരററങ്ങുകണ്ടോരു ലക്ഷ്മിയെ
ഇങ്ങുനേടാനുള്ളുപായംകേൾക്കൂ സത്യപരാക്രമ! 38
അക്ഷങ്ങളിലഭിജ്ഞൻ ഞാനിപ്പാരിലയിടാരത!
ചൂതിലുള്ളും പണയവും തക്കവും കണ്ടറിഞ്ഞവൻ 39
ചൂതിന്നുണ്ടാശകൌന്തേയന്നറിവില്ലാകുളിയ്ക്കുവാൻ
വിളിച്ചാൽവന്നിടും നൂനം ചൂതിന്നും സമരത്തിനും 40
ദ്ധംജയിപ്പനവനേക്കപടംകൊണ്ടുടൻ വിഭോ!
നേടാമാട്ടിവ്യസമ്പത്തുവിളിയ്ക്കുകവനേ ഭവാൻ 41

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

എന്നാശ്രുകുനിചൊന്നോരു ദുര്യ്യോധനനരാധിപൻ
ധൃതരാഷ്ട്രനൊടീവണ്ണമുടനേതന്നെയോതിനാൻ 42
അക്ഷജ്ഞനാമിവൻ ചൂതാൽ പാണ്ഡുപുത്രന്റെറ ലക്ഷ്മിയെ
നേടുവാൻ മതിരുന്നുണ്ടങ്കതിന്നനുവദിക്കണം 43

ധൃതരാഷ്ട്രൻ പറഞ്ഞു.

ക്ഷത്താവുമതിമാൻ മന്ത്രിയവൻ ചൊല്പടിനില്പുഞാൻ
അവനൊത്തോർത്തുറച്ചീടാമീക്കായ്ത്തിന്റെറ തീർപ്പിനി
ധർമ്മത്തോടാട്ടീശ്വരർശി രണ്ടുപക്ഷത്തിനും പരം
ഹിതമാംവണ്ണമേ യുക്തമോതുംകായ്യം വിനിശ്ചയം 45

ദുര്യ്യോധനൻ പറഞ്ഞു.

ഇവിടത്തെപ്പിന്തിരിപ്പിച്ചീടും വിദുരനെത്തിയാൽ
രാജേന്ദ്ര! നീ ചിന്തിരിഞ്ഞാൽമരിക്കുംഞാനുത്തും ദുഢം 46

ഞാൻമരിച്ചിട്ടു വിദുരനൊത്തു രാജൻ! സുഖിക്ക നീ
പാരടമുഭുജിച്ചാലുമെന്നെക്കൊണ്ടെന്തുകാര്യമാം 47

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

പ്രണയത്തോടവൻ ചൊന്നോരാർത്തവാക്യം ശ്രവിച്ചുടൻ
ധൃതരാഷ്ട്രൻ ഭൃത്യരോടു ചൊല്ലീ ദുര്യോധനപ്രിയൻ 48
ആയിരംതൂണുമായ് നൂറുവാതിലായതിഭംഗിയിൽ
വലിപ്പത്തിൽ സഭനമുക്കൊന്നു തീർക്കട്ടെ ശില്പികം 49
പിന്നെത്തച്ചന്മാരെ വരുത്തീട്ടു രത്നമണിഞ്ഞതിൽ
ഭംഗിയാക്കി പ്രവേശിയ്ക്കാറായാലെന്നോടരയ്ക്കുവിൻ 50
ദുര്യോധനാർത്തി ശാന്തിയ്ക്കായിതു കല്പിച്ചുമന്നവൻ
ധൃതരാഷ്ട്രനുപൻ പ്രാജ്ഞൻ വിദുരർക്കാളെ വിട്ടതേ 51
അവൻ വിദുരരോടാലോചിക്കാതൊന്നുമുറച്ചിടാ
ചൂതിൽദ്രോഷങ്ങൾകണ്ടാലും പുത്രസ്നേഹാൽ മയങ്ങിനാൻ
അതുകേട്ടടനേ ധീമാൻ വിദുരൻ കലിതൻ മുഖം
വിനാശമാഗ്ഗം പാർത്തെത്തീ ധൃതരാഷ്ട്രാന്തികേക്ഷണാൽ
ആത്മനിമഹിമാവേറുമണ്ണനേച്ചെന്നു കണ്ടുടൻ
കാക്കൽക്കുമ്പിട്ടു കുപ്പീട്ടങ്ങിപ്രകാരമുണർത്തിനാൻ 54

വിദുരൻ പറഞ്ഞു

കൊണ്ടാട്ടന്നില്ലഞാൻ സ്വാമിയീഭവാനുടെയുദ്യമം
ചൂതുമൂലം മക്കൾ തമ്മിലിടഞ്ഞീടാതെ നോക്കണേ 55

ധൃതരാഷ്ട്രൻ പറഞ്ഞു

ക്ഷത്താവേ! മക്കളോടെന്റെ മക്കളേതുമിടഞ്ഞിടാ
ദേവാനുകൂല്യം നമ്മൾക്കിങ്ങുണ്ടെന്നാലില്ല സംശയം 56
ശുഭമോ ചെറുതശുഭമോ ഹിതമോ ഹിതമറുതോ
സുഹൃദ്വൃതം നടക്കട്ടെ യോഗമാണിതു നിർണ്ണയം 57
ഞാനുംദ്രോണനുമായ് ഭീഷ്മൻതാനുമങ്ങുമിരിയ്ക്കുവേ
അനയം ദൈവവിഹിതമാകിലും വന്നുകൂടിടാ 58
വായുവേഗത്തൊടശ്വങ്ങൾ പായുംതേരിൽക്കരേറി നീ

ഇന്ദ്രപ്രസ്ഥംപുക്കു കൊണ്ടവരു ധർമ്മതനൂജനെ 59
എന്നുദ്യമംവിടുര! നീചൊല്ലുള്ളേ പറയുന്നു ഞാൻ
ഇതൊക്കെസ്സംഭവിപ്പിക്കും ദൈവംതാൻ മഹിതം ദൃഢം 60
കേട്ടേവം വിദുരൻ ധീമാനിതു തീർന്നെന്നറച്ചുടൻ
ദുഃഖമുംക്കൊണ്ടു ഭീഷ്മന്റെ പാർശ്വം പുക്കിതുപണ്ഡിതൻ

---

50 ദുര്യോധനസന്താപം [തുടർച്ച]

ജനമേജയൻ പറഞ്ഞു.

ദൃതമെങ്ങിനെയുണ്ടായീ ഭ്രാതാക്കൾക്കന്തകാരണം
മഹാന്മാരതിൽവെച്ചുള്ളോ വ്യസനംപൂണ്ടു പാണ്ഡവർ 1
അതിങ്കൽസ്സഭ്യരേതെല്ലാം രാജാക്കന്മാർ ദ്വിജോത്തമ!
ആരെല്ലാമിതുകൊണ്ടാടീയാരെല്ലാം തടവോതിനാർ 2
പൃഥിവീനാശവിത്താകുമീ ദ്യൂതം ദ്വിജസത്തമ!
വിസ്തരിച്ചുഭവാൻ ചൊല്ലിക്കേൾപ്പാനിച്ഛിച്ചിടുന്നുഞാൻ 3

സൂതൻ പറഞ്ഞു.

ഏവം രാജാവുചൊന്നോരാ വ്യാസശിഷ്യൻ പ്രതാപവാൻ
പറഞ്ഞുവേദതത്വജ്ഞൻ നടന്നവിധമൊക്കയും 4

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

കേട്ടുകൊള്ളുക വിസ്താരമായിട്ടീക്കഥ ഭാരത!
മഹാരാജ! ഭവാൻവീണ്ടുംകേൾപ്പാനിച്ഛിപ്പതാകിലോ 5
ധൃതരാഷ്ട്രൻ വിദുരർതൻ മതംകണ്ടംബികാസുതൻ
വിജനത്തിൽച്ചൊല്ലിവീണ്ടും ദുര്യോധനനൊടിങ്ങിനെ 6
വേണ്ടാ ചൂതിതു താന്ധാരേ! വിദുരന്നില്ല സമ്മതം
ആ മഹാബുദ്ധിനമ്മൾക്കിങ്ങഹിതം പറയില്ലെടോ 7
വിദുരൻ ചൊൽവതു പരം ഹിതമെന്നോർത്തിടുന്നു ഞാൻ
മകനേ! ചെയ്കതുവിധമതേനല്ല നിനക്കെടോ 8

ദേവഷിവാസവഗുരു ധീമാനാം ദേവരാജനായ്
ശാസ്ത്രമേതോതി ഭഗവാൻ ബൃഹന്മതി ബൃഹസ്പതി 9
അതൊക്കെയറിയും ക്ഷത്താ സരഹസ്യം മഹാകവി
മകനേ! ഞാനവൻചൊല്ലുമ്പടി നില്ക്കുന്ന നിത്യവും 10
മേധാവിയാം വിദുരനോ കുരുവൃദ്ധത്തിലുത്തമൻ
മഹാധീമാനജാതനോ വൃഷ്ണിവർഗ്ഗത്തിലാദ്ധതൻ 11
അതിനാൽ വേണ്ടെടോ ചൂതു ചൂതിൽക്കാണ്മു പിണക്കവും
പിണങ്ങിയാൽ നാട്ടുകെട്ടമിതു വർജ്ജിയ്ക്കു നന്ദന! 12
അച്ഛനമ്മകൾ പുത്രന്നങ്ങെന്തുനേടിക്കൊടുക്കുമോ
അതുസിദ്ധം നിനക്കല്ലോ പിതൃപൈതാമഹം പദം 13
അധീതവാൻ ശാസ്ത്രദക്ഷൻ നീ ഗൃഹേ നിത്യലാളിതൻ
ജ്യേഷ്ഠഭ്രാതാവു രാജ്യത്തെടരിപ്പു നന്മപോരയോ 14
മറവള്ളോർക്കു ലഭിക്കാത്തുള്ളന്നവസ്ത്രാദിയൊക്കെയും
നിനക്കുണ്ടു മഹാബാഹോ! മകനേ കേഴ്വതെന്തുനീ 15
പിതൃപൈതാമഹം രാജ്യം പുഷ്ടിപൂണ്ടുണ്ടു വീര! തേ
നിത്യംകല്പിച്ചു ശോഭിപ്പു വാനിലിന്ദ്രൻ കണക്കെനീ 16
അറിവുള്ളനിനക്കെന്നാലെന്തേവം ശോകകാരണം
ഉണ്ടായ്വന്നതു ദുഃഖകരമതെന്നോടുരചെയ്യണം 17

ദുര്യോധനൻ പറഞ്ഞു

ഉണ്ണുന്നുണ്ടിങ്ങുടുക്കുന്നുണ്ടെന്നോർക്കും പാപപൂരുഷൻ
അമർഷമില്ലാത്ത നരനധമൻ തന്നെയാം ദൃഢം 18
ഈസ്സാധാരണസമ്പത്തിൽ പ്രീതിതേടുന്നതില്ല ഞാൻ
ജ്വലിക്കുന്നോരു കൈത്തേയലക്ഷ്മിയേപ്പാർത്തുമാഴ്കുവൻ 19
ഭൂമിയൊക്കേയുമജാതർമ്മപുത്രൻ തന്നുടെ കീഴിലായ്
സ്ഥിരംഞാനിങ്ങു ജീവിപ്പോൻ ദുഃഖംകൊണ്ടിതുണർത്തി
(നേൻ 20
ഭൃത്യരേപ്പോലെയായ് നീചചിത്രക്കൈകരസംഘ്യവും
കാരസ്കരാനവിതം ലോഹജംഘ്യൗഘ്യം ധർമ്മജാലയേ 21

ഹിമവൽസാഗരോല്പന്നസപ്തരത്നാകരങ്ങളും
അത്യത്തിക്കുള്ള വയുമങ്ങുണ്ടു ധർമ്മജമന്ദിരേ 22
ജ്യേഷ്ഠനും ശ്രേഷ്ഠനുമിവനെന്നു വെച്ചെന്നെ മന്നവ!
യുധിഷ്ഠിരൻ രത്നജാലമേറ്റവാങ്ങാൻ നിയുക്തിനാൻ 23
വിലപേറും ശ്രേഷ്ഠരത്നജാലം വന്നതിനേതുമേ
കണ്ടതില്ലാ മറ്റുകരയാരുമേ തത്ര ഭാരത! 24
ആദ്യവ്യമേറ്റവാങ്ങാനെൻകയ്യുപോരാതെയായിതെ
രത്നഹാരികം ഞാൻക്ഷീണിച്ചപ്പോഴേകാത്തനിൽപ്പുമായ്
മയൻ വിന്ദുസരോരത്നസ്ഥടികത്താൽപ്പടുത്തതായ്
വെള്ളംനിറഞ്ഞുള്ള പൊയ്കപോലേ ഞാൻകണ്ടുഭാരത! 26
വസ്ത്രംചെരിച്ചുകേറ്റുമ്പോൾ വിഹസിച്ചു വൃകോദരൻ
ശത്രുസമ്പത്തിൽമോഹിച്ച രത്നമറ്റെന്നെയേറ്റവും 27
അന്നുഞാൻ ശക്തിയുണ്ടെങ്കിൽക്കൊന്നേനേ ഭീമസേനനെ
ഭീമനേക്കൊല്ലുവാനീഞാനാരംഭിച്ചെങ്കിലോ നൃപ! 28
ശിശുപാലന്റെ മട്ടെന്റെ ഗതിയും ശങ്കയില്ലതിൽ
സപത്നഹാസമിന്നെന്നേ ദഹിപ്പിക്കുന്ന ഭാരത! 29
എന്നെയമ്മട്ടിലുള്ളോരു പൊയ്ത്താർചിന്നുന്നവാപിയെ
കൽത്തളം താനെന്നുകണ്ടുവീണേൻ ഞാനതിൽ മന്നവ! 30
അവിടെക്കൃഷ്ണനൊത്തുച്ചംവിഹസിച്ചിതു ഫൽഗുനൻ
സ്ത്രീകളൊത്താ ദ്രൗപദിയുമെൻമനസ്സുനടുങ്ങവെ 31
നനഞ്ഞവസ്ത്രം മാറ്റാനായുന്നൻ ചൊല്ലീട്ട കിങ്കരർ
കൊണ്ടെത്തന്നു വസ്ത്രമിനിയ്ക്കുതാണധികസങ്കടം 32
ചതിപറ്റീ വേറെയും ഞാൻ ചൊല്ലാം കേൾക്കുകമന്നവ!
ദ്വാരത്തിന്മട്ടു വിലസുമദ്വാരത്താൽക്കടന്നതിൽ 33
കണ്ടീടും സ്ഥടികക്കല്ലിൽ നെറ്റിമുട്ടി മുറിഞ്ഞു മെ
ല്ലെനിന്നെൻമട്ടുകണ്ടാമാദ്രീനന്ദനരപ്പോഴെ 34
താങ്ങിപ്പിടിച്ചു കൈക്കൊണ്ടാരൊപ്പം ദുഃഖിച്ചുകൊണ്ടവർ
വിസ്മയിക്കുംമട്ട സഹദേവനെന്നോട് ചൊല്ലിനാൻ 35

ഇതാണുവഴിയിങ്ങോട്ടു നടക്കാമെന്നുവീണ്ടുമെ
ധാർത്തരാഷ്ട്രാ!യെന്നുവിളിച്ചെന്നോടോതി വൃകോദരൻ
ചിറിച്ചുംകൊണ്ടിതാ വാതിൽ പോരികെന്നു നരാധിപ!
അവിടേക്കണ്ടു രത്നങ്ങൾക്കുള്ളപേരുകൾ മുമ്പുഞാൻ 37
കേട്ടിട്ടില്ലതുകൊണ്ടിട്ടും തപിയ്ക്കുന്നു മനസ്സുമെ

---

51. ദുര്യോധനസന്താപം (തുടർച്ച)

ദുര്യോധനൻ പറഞ്ഞു

പാണ്ഡവന്മാർക്കങ്ങുമിങ്ങുമുള്ള മന്നോർകൊടുത്തതായ്
ഞാൻകണ്ട മുഖ്യദ്രവ്യത്തെപ്പറയാം കേൾക്ക ഭാരത! 1
ശത്രുവിന്റെ ധനംകണ്ടു നല്ലമട്ടറിവില്ലമെ
ഫലഭൂമിസ്വഭാവങ്ങളെങ്കിലും കേൾക്കഭാരത! 2
ഔർണ്ണബൈലങ്ങളും ബാഷ്ദംശങ്ങൾ കസവുള്ളവ
വസ്ത്രാജിനങ്ങൾ കാംബോജൻ കാഴ്ചവെച്ചാൻ പലേതരം 3
തിത്തിരിപ്പുൾനിറം തത്തച്ചുണ്ടായ് മുപ്പതുവാജികൾ
ഉഷ്ട്രവാമികൾ മുന്നൂറു ശമീപീലപിംഗുദാശികൾ 4
ഗോവാസനബ്രാഹ്മണന്മാർ ദാസനീയരുമേവരും
മഹാത്മാ ധർമ്മപുത്രന്റെ നന്ദിക്കായി മഹീപതേ 5
ത്രിഖർവ്വബലിയുംകൊണ്ടേ ദ്വാരിനിൽപ്പൂ തടഞ്ഞതിൽ
ബ്രാഹ്മണന്മാർ വാടധാനർ ഗോമാന്മാർ ശതസംഘമായ് 6
മിന്നും പൊന്നുംകിണ്ടികളും കൈക്കൊണ്ടുംകൊണ്ടുകൂടി
(നാർ
ഏവംബലിയുമായ് ദ്വാരത്തെത്തീ പററീല കേറുവാൻ 7
കാർപ്പാസികമുടുത്തുള്ള ദാസിമാർ ശതമായിരം
കാർകൂന്തലേന്തും തരുണിത്തന്വിമാർ പൊന്നണിഞ്ഞവർ 8
ശൂദ്രർ വിപ്രർക്കു തകിടും രങ്കുചർമ്മങ്ങളങ്ങിനെ
മററുംബലികൾ കൈക്കൊണ്ടു ഹേമകച്ഛനിവാസികൾ 9

കാഴ്ചവെച്ചു കപ്പമായിട്ടാന്ധ്രാരജഹയങ്ങളെ
മഴയുണ്ടാം കാട്ടുനെല്ലും പുഴനെല്ലും ഭുജിപ്പവർ 10
കടൽക്കരേ ഗുഹോദ്യാനം വാഴ്വോർ സിന്ധുതടസ്ഥരും
രാമന്മാർ പാരദന്മാരും കൈതവാഭീരരെന്നിവർ 11
പലതേന്തിബ്ബലിദ്രവ്യം പലമാതിരി രത്നവും
അജാവിജാലം പൈ പൊന്നു കായ് തേൻ കഴുതയൊട്ടകം
നാനാകംബളവും കൊണ്ടുനിൽപ്പു ദ്വാരിതടഞ്ഞവർ
പ്രാഗ്ജ്യോതിഷേശ്വരൻ ശൂരൻ ംലേച്ഛർക്കുടയവൻ ബലി
യവനന്മാരുമായ്വന്നാൻ ഭഗദത്തൻ മഹാരഥൻ
മേത്തരം വായുവേഗംപൂണ്ടശ്വജാലങ്ങളം മറവുമായ് 14
ബലികൈക്കൊണ്ടു നില്പുന്ന ദ്വാരത്തിങ്കൽത്തടഞ്ഞവൻ
വിളഞ്ഞരതഭ്രഷ്ടൌഘ്രം വൻദന്തപ്പിടിവാളുകം 15
ഇവനൽകിപ്പോയി ഭഗദത്തൻ പ്രാഗ്ജ്യോതിഷേശ്വരൻ
ദ്വൃക്ഷന്മാർ ത്രൃക്ഷ്യർഫാലാക്ഷർ പലേടത്തുന്നുവന്നവർ 16
ഔഷ്ണീകരന്തവാസന്മാർ പുരുഷാദകർ രോമകർ
ഏകപാദന്മാരിവരെ ദ്വാരേ രോധിച്ചുകണ്ടുഞാൻ 17
നാനാ നിറത്തിൽബ്ബലിയുമായസംഖ്യം നരേന്ദ്രരേ
കരിങ്കഴുത്തുമായ് ദൂരേപ്പായുന്നവ പുകഴ്ന്നവ 18
പതിനായിരമേ കാഴ്ചവെച്ചു വാച്ചു ഖരങ്ങളെ
വംക്ഷുതീരത്തിലുള്ളവായ് നീണ്ടുരുണ്ടുമിനുത്തവ 19
ഏറേപ്പൊന്നും വെള്ളിയുമൊത്തേകീ കപ്പമവന്നവർ
നൽകീട്ടവരകംപുക്കാർ ധർമ്മനന്ദനമന്ദിരെ 20
ഇന്ദ്രഗോപനിറം തത്തനിറമൊത്തും മനോജവം
ഇന്ദ്രായുധനിറം സന്ധ്യാനിറമേവം പലേനിറം 21
കലർന്നവേഗമേറുന്ന നല്ലശ്വങ്ങളെയും പരം
ജാതരൂപങ്ങളും കാഴ്ചവെച്ചിതങ്ങേകപാദകർ 22
ചീനന്മാർ ശകരൌണ്ഡ്രന്മാർ ബർബ്ബരന്മാർ വനസ്ഥരും
വാർഷ്ണേയർ ഹാരഹൂണന്മാർ കുണ്ഡർ ഹൈമവതേയരും 23

നീപാന്യപരുമങ്ങുണ്ടുനിൽപ്പൂ ദ്വാരേ തടഞ്ഞവർ
അവന്നു ബലിനൽകുന്നോർ പലമട്ടിലസംഖ്യമേ 24
കരിങ്കഴുത്തുമായ് നൂറുകാതംപോകും പുകൾന്നവ
പതിനായിരമേ കാഴ്ചവെച്ചു വാച്ചഖരങ്ങളേ 25
ബാഹ്ലീചീനത്തിലുള്ളവായ് നീണ്ടുരുണ്ടുമിനുത്തവ
മാറാലരങ്കരോമംനൽപ്പഴന്തൂൽപ്പട്ട് നൂൽപ്പടം 26
കമലാകാരമായ്ക്കൂട്ടിമടക്കിച്ചേർത്തസംഖ്യമേ
മിനുത്തകാർപ്പാസവസ്ത്രംപതുപ്പുള്ളാവികാജിനം 27
മൂർച്ചയേറും നീണ്ടവാൾ നല്ലുഷ്ടിവൻവേലുവെണ്മഴു
രസഗന്ധം പലതരം രത്നജാലമസംഖ്യമേ 28
മുറം കപ്പവുമായ്ക്കാത്തുനിൽപ്പൂ ദ്വാരിതടഞ്ഞവർ
തുഷാരർ ശകർ കങ്കന്മാർ ശൃംഗിരോമശമാനുഷർ 29
ദൂരേ മണ്ടുന്നാനകളുമർബ്ബുദംതാൻ ഹയങ്ങളും
പത്തുംനൂറും പലവക പത്മസംഖ്യസുവർണ്ണവും 30
പലേമട്ടിൽ ബലിയുമായ്നിൽപ്പൂ ദ്വാരിതടഞ്ഞവർ
വിലയേറുന്നാസനങ്ങളും വാഹങ്ങളും ശയനങ്ങളും 31
മണിരത്നവിചിത്രങ്ങളാനക്കൊമ്പാൽ പണിഞ്ഞവ
ചന്തമേന്തുംചട്ടകളും പലമട്ടായുധങ്ങളും 32
പൊന്നണിഞ്ഞഴകേറുന്ന പലജാതി രഥങ്ങളും
ശീലിച്ചശ്വങ്ങളേപ്പൂട്ടിപ്പുലിത്തോൽമൂടലോടുമേ 33
ഭംഗിയേറും മേൽവിരിപ്പുകളും രത്നഗണങ്ങളും
നാരാചമർദ്ധനാരാചം പലമാതിരിശസ്ത്രവും 34
ഈമഹാദ്രവ്യമേകീട്ടു പൂർവ്വദേശേശരാം നൃപർ
മഹാനാം പാണ്ഡുപുത്രന്റെ മഖസ്ഥാനത്തിലേറിനാർ 35

---

52. ദുര്യോധനസന്താപം (തുടർച്ച)

ദുര്യോധനൻ പറഞ്ഞു.

യജ്ഞത്തിന്നായി രാജാക്കൾ പെരുത്തുധനസഞ്ചയം
അവന്നു കപ്പമായ് നൽകിയതുകേൾക്കുക ചൊല്ലുവൻ 1

മേരുമന്ദരമദ്ധ്യത്തിൽ ശൈലോദ്ഭൂഴവക്കിലായ്
നില്ക്കും കീചകവേണുക്കൾ നിഴൽപ്പാട്ടിലിരിപ്പവർ 2
ഖസന്മാർ ദീർഘവേണുക്കൾ പ്രദരൈകാസനാർഹരും
പാരദന്മാർ കുളിന്ദന്മാർ പരതങ്കണർ തങ്കണർ 3
പിപീലികകൾകൂട്ടുന്ന തങ്കപ്പൊടി പിപീലികം
പറകൊണ്ടിട്ടളക്കുംമാറവിടേക്കുട്ടിമന്നവർ 4
നീലം ലലാമം ചമരം തിങ്കൾനേർവെള്ളരത്നവും
ഹിമവാനിലെഴും സാദുക്കൂട്ടം പൂന്തേൻപെരുത്തഹോ 5
വാടാപ്പൂവുത്തരകുരുരാജ്യത്തുന്നാനയിച്ചതും
ഏവമുത്തരകൈലാസത്തിലുള്ളുക്കൻമരുന്നകം 6
മറവും ബലിപരം പാർവ്വതീയരേന്തിവിനീതരായ്
അജാതശത്രുവിൻദ്വാരത്തിങ്കൽനിൽപ്പു തടഞ്ഞവർ 7
ഹിമവാന്റെ വടക്കുള്ളോർ പൂർവ്വാദ്രിസ്ഥർ നരേന്ദ്രരും
കാർഷ്ണമങ്ങാഴിഭാഗം ലൌഹിത്യമിവവാഴ്വോർ 8
ഫലമൂലാശനർ കിരാതന്മാർ തുകിലുടുപ്പവർ
ഉഗ്രരുഗ്രാസ്യമുടയോർകണ്ടു ഞാനവരേപ്രഭോ! 9
അകിൽചന്ദനമെന്നല്ല നല്ലകാരകിൽമുട്ടികൾ
ചർമ്മരത്നസുവർണ്ണങ്ങൾ ഗന്ധങ്ങളിവ കൂട്ടമായ് 10
പതിനായിരമേ കൈരാതകീദാസികൾ ഭൂപതെ!
ഭംഗിയേറും ദൂരെയുള്ള മൃഗപക്ഷിഗണത്തൊട്ടം 11
പർവ്വതങ്ങളിൽ നിന്നോന്നും മാറേറവും പൊന്നുമങ്ങിനെ
മറവും കപ്പവുമായ്വന്നുനിൽപ്പു ദ്വാരിതടഞ്ഞവർ 12
കൈരാതർ ദർവ്വർ ദരദർ ശൂരർ വൈയാമകേന്ദ്രരും
പാരദന്മാർ ദുർവ്വിഭാഗൈരുദംബരന്മാർകൾ ബാഹ്ലികർ 13
കാശ്മീരന്മാർ കുമാരന്മാർ ഹംസകായനർ മ്ലേച്ഛരകർ
ശിബിത്രികർത്തയൌധേയന്മാർ ഭദ്രകേകയർ 14
അംബഷ്ഠന്മാർ വസ്യുപന്മാർ താർക്ഷ്യർ കൌകുരർ പുഷ്ടുവർ
വസാതിമാർകൾ മൌലേയരേവം ക്ഷുദ്രകമാളവർ 15

പൌണ്ഡ്റികന്മാർ കക്കുരന്മാർ ശകന്മാരും ധരാപതെ!
അംഗന്മാർ വംഗർ പുണ്ഡ്റന്മാർ ഗയന്മാർ ശാണവത്യരും
സുജാതി ശ്രേണിമാന്മാരും ശ്രേയാന്മാർ ശസ്ത്രധാരികം
ക്ഷത്രിയന്മാർ കാഴ്ചവെച്ചു വിത്തൌഘം ധർമ്മപുത്രനായ്
കലിംഗർ വംഗർ മഗധർ താമ്രലിപ്തർ സുപുണ്ഡ്റകർ
മൌവാലികാനവിതം സാഗരകർ പത്രോർണ്ണശൈശവർ 18
കർണ്ണപ്രാവാരകന്മാരുമേറെപ്പേരങ്ങു ഭാരത!
തിങ്ങിനിന്നു ദ്വാരപാലർ ചൊല്ലുന്ന രാജശാസനം 19
കാലംനോക്കിക്കപ്പമേകീട്ടകത്തേക്കു കടക്കുവിൻ
അച്ചുകോലെത്തുകൊമ്പോടും പൊന്നുംചങ്ങലയിട്ടഹോ 20
മദമ്പാടാണ്ടുകുന്നൊത്ത കാമ്പകത്തിലെഴുന്നവ
ഓരോപേർനൽകി കോപ്പിട്ട പതിനായിരമാനകം 21
ക്ഷമാവാന്മാർ കലീനന്മാരകത്തെയ്ക്കു കടന്നുതേ
ഇവരും മറവപലരും കൂട്ടമായ്വല നാട്ടുകാർ 22
വേറെപലമഹാന്മാരും കാഴ്ചവെച്ചു ധനോച്ചയം
വാസവാനുചരൻ ഗന്ധർവ്വേന്ദ്രൻ ചിത്രരഥാഭിധൻ 23
നാനൂറനൽകിനാൻ വായുവേഗമുള്ള ഹയങ്ങളെ
പൊന്മാലചാർത്തി നന്മാവിൻതളിരൊത്ത ഹയങ്ങളെ
നന്ദിയോടും നൂറനൽകീ ഗന്ധർവ്വപ്രഭു തുംബുരു
കൈരവ്യ കൃതിയായീടും സൂകരേന്ദ്രൻ ധരാപതേ! 25
കൊടുത്തുകൊണ്ടാൻ വളരെഗ്ഗജരത്നശതങ്ങളെ
വിരാടനാം മത്സ്യരാജൻ ബലിയായിക്കൊടുത്തതെ 26
രണ്ടായിരം പൊന്നണിഞ്ഞ നല്ലമത്തഗജങ്ങളെ
വസുദാനൻപാംസുരാഷ്ട്രാലിരുപത്താറിങ്ങളും 27
പൊന്നണിഞ്ഞും വേഗമാർന്നും ചെറുപ്രായം തികഞ്ഞുമെ
രണ്ടായിരം കുതിരയും മറവും ബലധിനങ്ങളും 28
മഹീപതേ! കൊണ്ടുവന്നു പാണ്ഡവന്മാർക്കു നൽകിനാൻ
യജ്ഞസേനൻ പതിന്നാലായിരം ദാസികളേയുമെ 29

പതിനായിരമേ ദാരസഹിതം ദാസരേയുമെ
മഹാരാജ! ഗജത്തോടുമിരുപത്താറു തേരുമെ 30
യജ്ഞാർത്ഥം പാണ്ഡവർക്കേകീ തൻെറരാജ്യം സമസ്തവും
വാർഷ്ണേയനാം വാസുദേവൻ കിരീടിയ്ക്കുയശസ്സിനായ് 31
പതിന്നാലായിരം നൽകീ മെച്ചമുള്ള ഗജങ്ങളെ
പാർത്ഥനു ജീവനാം കൃഷ്ണൻ കൃഷ്ണനോ ജീവനർജ്ജുനൻ 32
അർജ്ജുനൻ കൃഷ്ണനോടോതുന്നതെല്ലാംചെയ്തിടും ദൃഢം
കൃഷ്ണൻ പാർത്ഥനുവേണ്ടീട്ട കൈവിടും സ്വർഗ്ഗലോകവും 33
അവ്വണ്ണം പാർത്ഥനും കണ്ണനായി പ്രാണൻകളഞ്ഞിടും
മണമേറും ചന്ദനച്ചാറങ്ങു പൊന്നുരുടങ്ങളിൽ 34
മലയം ദർദ്ദുരമിവയിങ്കലുള്ളകിൽ ചന്ദനം
മിന്നുന്നമണിരത്നങ്ങളം പൊന്നുംസൂക്ഷ്മപടങ്ങളും 35
കൊണ്ടെത്തിച്ചോളപാണ്ഡ്യന്മാർമാത്രംകിട്ടാതെനിന്നുപോ
[യ്
സമുദ്രസാരം വൈഡൂര്യം മുത്തുക്കുട്ടങ്ങളങ്ങിനെ 36
സിംഹളന്മാർകൊണ്ടുവന്നിതസംഖ്യം മേൽവിരിപ്പുമേ
വസ്ത്രരത്നങ്ങളാൽ മൂടുമരുണാക്ഷീജനങ്ങളെ 37
പുമാന്മാർകൊണ്ടുവന്നങ്ങുനിൽപ്പു ദ്വാരിതടത്തെവർ
നന്ദിയ്ക്കായി ബ്രാഹ്മണരുംകീഴടങ്ങിയ ഭൂപരും 38
വൈശ്യരും നൽകിനാർ കാഴ്ചശുശ്രൂഷയ്ക്കാത്ത ശൂദ്രരും
ബഹുമാനപ്രീതികളാൽ സേവിച്ചു ധർമ്മപുത്രനെ 39
ംലേച്ഛന്മാർ പലജാതിക്കാരാടിമയ്ക്കാനുജാതരും
നാനാ ദേശാൽ വന്നുചേർന്ന നാനാജാതിജനങ്ങളാൽ 40
ഈലോകംമാററിവെച്ചോണമായീ ധർമ്മാത്മജാലയേ
മന്നവന്മാർ കാഴ്ചവെച്ച നാനാദ്രവ്യങ്ങളിങ്ങിനെ 41
ശത്രുക്കൾക്കായുണ്ടുമാഴ്കിമരിപ്പാനാശയായിമേ
പാണ്ഡവന്മാർക്കൊത്ത ഭൃത്യന്മാരേചൊല്ലാം നരാധിപ! 42
അവർക്കങ്ങാമപകാനമേകുന്നുണ്ടു യുധിഷ്ഠിരൻ
അയുതം മൂന്നുപത്തങ്ങളാനക്കാർ സാദിസംയുതം 43

രഥങ്ങളർബ്ബുദംപിന്നെക്കാലാൾപ്പടയസംഖ്യമെ
പാകംചെയ്തുള്ളന്നമാമംപച്യമാനവുമിങ്ങിനെ 44
കൊടുക്കും ഘോഷമൊരിടംപിന്നെപ്പുണ്യാഹഘോഷവും
ഉണ്ണാതെ പാനംചെയ്യാതെ മോടിയായ്മാനിയാതെയും 45
കണ്ടില്ല ധർമ്മജഗൃഹേ നാനാജാതിയിലാരെയും
അഷ്ടാശീതിസഹസ്രം താൻ സ്നാതകന്മാർ ഗൃഹസ്ഥരെ 46
മുപ്പതീതദ്ദാസിമാരുമൊത്തു പോററും യുധിഷ്ഠിരൻ
പ്രീതരായ് തുഷ്ടരായ് പ്രാർത്ഥിക്കുന്നുണ്ടിവരരിക്ഷയം 47
പതിനായിരമുണ്ടൂർദ്ധ്വരേതസ്സുകൾ യതീന്ദ്രരും
പൊന്നുംകിണ്ണത്തിലുണ്ണുന്നു ധർമ്മപുത്രന്റെ മന്ദിരേ 48
കബ്ജവാമനപർയ്യന്തം സർവ്വപേരുണ്ടിടുംവരേ
താനുണ്ണാതേ യാജ്ഞസേനി പരിശോധിച്ചിടും നൃപ! 49
കൌന്തേയന്നു കരംനൽകാതിരുപേരുണ്ടു ഭാരത!
ചാർച്ചകൊണ്ടിട്ടുപാഞ്ചാലർ വേഴ്ചകൊണ്ടിട്ടു വൃഷ്ണികൾ 50

---

53. ദുര്യോധനസന്താപം [തുടർച്ച]

ദുര്യോധനൻ പറഞ്ഞു

ആര്യന്മാരായ രാജാക്കൾ സത്യവാന്മാർ മഹാവ്രതർ
പര്യാപ്തവിദ്യർ വക്താക്കൾ വേദാന്താവഭൃഥാപ്ലുതർ 1
ധീരന്മാർ നാണമുടയോർ ധർമ്മാത്മാക്കൾ പുകഴ്ന്നവർ
മൂർദ്ധാഭിഷിക്തഭൂപന്മാരവനേസ്സേവചെയ്യുവോർ 2
ദക്ഷിണയ്ക്കായ്മന്നർ കൊണ്ടുവന്നതായ്ക്കാംസ്യദോഹികൾ
കാട്ടിൽപോററും പയ്ക്കളേ ഞാനങ്ങുകണ്ടിതസംഖ്യമേ 3
ആഹരിച്ചാർ സൽക്കരിച്ചും സ്വയംതാനവർ ഭാരത!
അഭിഷേകത്തിന്നുവേണ്ടി നാനാദ്രവ്യങ്ങൾ മന്നവർ 4
പൊന്നണിഞ്ഞുള്ള തേരൊന്നുനൽകീ ബാൽഹീകമന്നവൻ

കാംബോജാശ്ചങ്ങളേക്കൊണ്ടു പൂട്ടീ തത്ര സുദക്ഷിണൻ 5
സുനീഥൻ പ്രീതിയോടേകിയനുകർഷം മഹാബലൻ
ചേദിരാജൻ കൊടിമരം കൊണ്ടുവന്നങ്ങുയർത്തിനാൻ 6
ദാക്ഷിണാത്യൻ സന്നഹനമാലോഷ്ണീഷങ്ങളം മാഗധൻ
വസുദാനൻ ഷഷ്ടിവയസ്സുള്ള ഹസ്തിയെവീയ്യുവാൻ 7
മത്സ്യൻ പൊന്നണിയക്ഷങ്ങളേകലവ്യൻ ചെരിപ്പുകം
ആവന്ത്യനഭിഷേകത്തിന്നനേകം വകവാരികം 8
തൂണീയുഗം ചേകിതാനൻ ചാപം കാശീശനേകിനാൻ
പിടിക്കു പൊന്നണിഞ്ഞുള്ളവാൾ മദ്രാധിനായകൻ 9
അഭിഷേകംചെയ്തു ധൌമ്യൻ വേദവ്യാസമുനീന്ദ്രനും
നാരദൻ ദേവലമുനിയസിതൻതാൻ പുരസ്ഥരായ് 10
ഉൾപ്രീതിയോടുപാസിച്ചിതഭിഷേകം മഹർഷികം
ജാമദഗ്ന്യനൊട്ടുംകുടി മറവള്ളോർ വേദവേദികം 11
വന്നുകൂടീ മഹാത്മാക്കളൊത്തോതീ ഭൂരിദക്ഷിണം
വാനിൽസപ്തർഷിമാർ ദേവനാഥനെന്നക കണക്കിനെ 12
വെങ്കൊറക്കുടയങ്ങേകീ ധർമ്മപുത്രന്നു സാത്യകി
ആലവട്ടം പിടിച്ചാരങ്ങജ്ജുനൻ ഭീമസേനനും 13
മാദ്രീകുമാരരവ്വണ്ണം വെഞ്ചാമരകം വീശിനാർ
മുൻകല്പത്തിൽ ബ്രഹ്മദേവനിന്ദ്രനേകിയതേതുവാൻ 14
ആ വാരുണം ശംഖുനൽകിയവന്നു കലശോദധി
ശൈക്യമായ്യിശ്കർമ്മാവു പൊന്നുകെട്ടിച്ചതായഹൊ 15
ആശ്ലംഖുകൊണ്ടു ഗോവിന്ദനഭിഷേചിച്ചു മാഴ്കി ഞാൻ
പൂർവ്വദക്ഷിണപാശ്ചാത്യസമുദ്രംപുക്കിതാകം 16
വടക്കുമാത്രം പോയീലാ തത്ര പക്ഷികളെന്നിയെ
അവിടേപ്പലരുംഖപ്പോളതീ മംഗലകാരണം 17
ശബ്ദംമുഴങ്ങുമന്നേരം രോമാഞ്ചംപൂണ്ടു പോയിഞാൻ
സപ്രഭാവം കുറഞ്ഞൊരു മന്നന്മാരങ്ങു വീണുപോയ് 18
ധൃഷ്ടദ്യുമ്നൻ പാണ്ഡവന്മാർ ശൈനേയൻ കൃഷ്ണനഷ്ടമൻ
സത്യമുള്ളോർ വീര്യവാന്മാരന്യോന്യം പ്രിയദർശനർ 19

മന്നോർഞാനും മോഹമാണ്ടുകണ്ടപ്പോൾ വിഹസിച്ചുതേ
പിന്നെനന്ദിച്ചു ബീഭത്സു പൊന്നണിഞ്ഞു ചമഞ്ഞതായ്
അഞ്ഞൂറുകാളയേട്ടാനംചൈത്തു വിപ്രർക്കു ഭാരത!
നാഭാഗനാരന്തിദേവൻ മന്നവും യൌവനാശ്വനിയും 21
പൈനൃനാം പൃഥുരാജാവും ഭഗീരഥനരേന്ദ്രനും
യയാതിനഹുഷൻതാനുമൊക്കാ ധർമ്മതനൂജനായ് 22
അതിമാത്രം ധർമ്മപുത്രൻ പരമശ്രീയിയന്നുതേ
രാജസൂയംചെയ്തിവണ്ണം ഹരിശ്ചന്ദ്രൻകണക്കിനെ 23
ഹരിശ്ചന്ദ്രന്നൊത്തലക്ഷ്മിപാത്മനിൽപ്പാർത്തുഞാൻവിഭോ
ജീവിച്ചാലുമിനിയ്ക്കുണ്ടോ ശ്രേയസ്സോർക്കുന്നു ഭാരത! 24
അന്ധനാകും വിധിയുഗംമാററിക്കല്പിച്ചുമന്നവ!
വളരുന്നു കനീയാന്മാർ താഴുന്നു ജ്യേഷ്ഠരേറവും 25
ഏവംപാർത്തിട്ടൊത്തിടുന്നില്ല സൌഖ്യം
നോക്കുന്നനേരത്തു കുരുപ്രവീര!
അതാണുഞാനിത്രമെലിഞ്ഞുപാരം
നിറംകറഞ്ഞിണ്ടലിലാണ്ടതിപ്പോൾ 26

54. ദുര്യോധനസന്താപം [തുടർച്ച]

ധൃതരാഷ്ട്രൻ പറഞ്ഞു

ജ്യേഷ്ഠൻ ജ്യേഷ്ഠാത്മജൻപാണ്ഡുപുത്രരിൽ ദ്വേഷിയായ്നീ
ദ്വേഷിപ്പാനിണ്ടലാണ്ടീടും നാശമാകുംപ്രകാരമേ 1
ചതികാണാത്തവൻ തുല്യവിത്തമിത്രൻ യുധിഷ്ഠിരൻ
ദ്വേഷിക്കാത്തോനവനിൽ നിന്മട്ടള്ളോൻ ദ്വേഷമെല്ലുയോ
തുല്യാഭിജാത്യവീര്യൻ നീ ഭ്രാതാവിന്നുടെ ലക്ഷ്മിയേ
ഉണ്ണി! കാംക്ഷിയ്ക്കുയോ തെറ്ററിയുന്നതേ മാറു മാഴ്ചോലാ 3
ആയജ്ഞൈശ്വര്യമിച്ഛിപ്പതാകിൽ നീ ഭരതർഷഭ
ദ്രുതപിക്കുകം നടത്തുംതേ സപ്തതന്തുമഹാധ്വരം 4

നിനക്കുംകാഴ്ചവെച്ചീടും രാജാക്കൾ വളരേധനം
ബഹുമാനപ്രീതിപൂർവ്വം രത്നൌഘം ഭൂഷണങ്ങളും 5
അനായുമുറയാണുണ്ണീ! പരസ്വത്തിങ്കലാഗ്രഹം
സ്വസന്തുഷ്ടൻ സ്വധർമ്മസ്ഥനായോനേ സുഖമാണ്ടിടൂ 6
പരദ്രവ്യത്തിനന്നായു സ്വകർമ്മങ്ങളിലുദ്യമം
നേടിക്കൊണ്ടതുരക്ഷിയ്ക്കുകിതു വൈഭവലക്ഷണം 7
വിപത്തിങ്കൽ കൃസൽകൂടാതെന്നുമുത്സാഹിയാം നരൻ
അപ്രമത്തൻ വിനയവാനെപ്പോഴും കാണുമേ ശുഭം 8
കൈകളേപ്പോലുറക്കൊല്ലാ നിനക്കമ്മട്ടു പാണ്ഡവർ
ഭ്രാതൃവിത്തത്തിനാശിച്ചുമിത്രദ്രോഹം തുടങ്ങൊലാ 9
ദ്വേഷിയ്ക്കൊലാ പാണ്ഡവന്മാരെ രാജൻ!
സമ്പൂർണ്ണമാം ഭ്രാതൃസമ്പത്തതല്ലോ
മിത്രദ്രോഹേ പുത്ര! പെരുത്തധർമ്മം
നിനക്കുത്തച്ചന്മാർകഥം താനാണവർക്കും 10
യജ്ഞത്തിൽദ്ദാനവുംചെയ്യ വേണ്ടകാമങ്ങളം നേടിനീ
സ്ത്രീസുഖംപൂണ്ടല്ലലേലാതടങ്ങു ഭരതർഷഭ! 11

---

55. ദുര്യോധനസന്താപം [തുടർച്ച]

ദുര്യോധനൻ പറഞ്ഞു.

സ്വന്തമാം പ്രജ്ഞയില്ലാത്തോനന്തമെന്നോ പഠിയ്ക്കിലും
ശാസ്ത്രാർത്ഥമറിയാ കൈലു കറിസ്വാദുകണക്കിനെ 1
തോണിപൂട്ടും തോണിപോലേമുൻകണ്ടെന്നേത്തിരിയ്ക്കയോ
സ്വാർത്ഥംനോക്കായ്കയോകഷ്ടമെന്നെദ്വേഷിയ്ക്കയോഭവാൻ
ഇല്ലതാനീദ്ധാർത്തരാഷ്ട്രർ നിൻകല്പനയിൽ നില്പവർ
തനിയ്ക്കുടൻ നേടിടാവുന്നതു ഭാവിയ്ക്കുരയ്ക്കു നീ 3
അന്ന്യൻനടത്തും മേലാളുള്ളവൻ വഴിയുഴന്നുപോം
കൂടെയുള്ളോരവൻപോയവഴിപോകുന്നതെങ്ങിനെ 4

പരം പരിണതപ്രജ്ഞൻ വൃദ്ധസേവിജിതേന്ദ്രിയൻ
സ്വാർത്ഥംനോക്കും ഞങ്ങളേ നീ മോഹിപ്പിയ്ക്കുന്നുമന്നവ! 5
രാജവൃത്തം ലോകവൃത്താൽ ഭിന്നമെന്നാൻ ബൃഹസ്പതി
എന്നാൽ രാജാവപ്രമത്തൻ പാർക്കേണംസ്വാർത്ഥമെപ്പൊഴും
ക്ഷത്രിയനു ജയത്തിങ്കൽ നിൽപ്പു വൃത്തിധരാപതേ!
അധർമ്മമോ ധർമ്മമോ സ്വവൃത്തിയെന്നുപരീക്ഷയാം 7
എങ്ങുമെത്തിയ്ക്കണം ചമ്മട്ടിയാൽ സൂതൻകണക്കിനെ
ജവലിയ്ക്കുമരിസമ്പത്തു ഹരിപ്പോൻ ഭരതർഷഭ! 8
ഒളിച്ചോ വെളിവായിട്ടോ പ്രയോഗം ശത്രുബന്ധനം
ശസ്ത്രമെന്നാർ ശസ്ത്രവിജ്ഞർ ശസ്ത്രം ഛേദനമല്ലപോൽ
ശത്രുമിത്രങ്ങളംകു കറിപ്പില്ല മാതൃകയില്ലിഹ
സന്താപമേകുന്നവനേയ്ക്കുതുവെന്നോതുമേ നൃപ! 10
അസന്തോഷം ശ്രീയ്ക്കു മൂലമതിനാലതിനാശമേ
വളരാനുദ്യമിയ്ക്കുന്നോൻ നൃപതേ! നയശാലിയാം 11
മമതാം കരുതിപ്പോകല്ലൈശ്വര്യത്തിൽജനത്തിലും
പൂർവ്വാർജ്ജിതം പരൻ നേടും രാജധർമ്മമിതിങ്ങിനേ 12
അദ്രോഹനിശ്ചയംചെയ്ത നമുചിത്തലവാസവൻ
അറുത്തുഞായമരിയിലതു ശാശ്വതവൃത്തിയാം 13
രണ്ടുപേരേഗ്രസിയ്ക്കും ഭ്രവാഖുക്കളെയഹിപ്പടി
എതുക്കാമന്നവനെയും ചരിയ്ക്കാ യതിയേയുമേ 14
ജാത്യാ വിദ്വേഷിയെന്നില്ലാ പുരുഷന്നവനീപതേ!
ഏകാമിഷാർത്ഥിതാൻ ശത്രുമറെറാരുത്തനുമില്ലിഹ 15
ശത്രുപക്ഷംവായ്ക്കുവതുകണ്ടുമിണ്ടാതിരിക്കിലോ
അവന്നതേമൂലഹരംവാച്ച രോഗംകണക്കിനെ 16
അല്പനെന്നാകിലും വൈരിവിക്രമംകൊണ്ടുവായ്ക്കുകിൽ
വേരിൽപ്പുറവും പുറവുമരംപോലെ മുറവും ഗ്രസിക്കുമേ 17
അജമീഢ! രസിച്ചീടൊല്ലരിസമ്പത്തുകണ്ടുനീ
സത്വവാന്മാർ തലയ്ക്കേറും നയമാണിതു ഭാരമാം 18

ജന്മവൃദ്ധികണക്കർത്ഥവൃദ്ധികാംക്ഷിച്ചിടുന്നവൻ
ജ്ഞാതിവസ്തുത്തിൽ വർദ്ധിക്കും സദ്യോവൃദ്ധിപരാക്രമം 19
ഈസ്സംശയം വരാഞ്ഞേനേ പാർത്ഥശ്രീപാർത്തിടായ്കിൽമേ
ആശ്രീനേടുകയോ പോരിൽച്ചത്തുവീണുകിടക്കയൊ 20
ഇപ്പൊഴീനിലയിൽഭൂപ! ജീവിപ്പൊന്നെന്തിനാണു ഞാൻ
വളരുന്നു പാണ്ഡവന്മാർ ഞങ്ങൾക്കൊ വൃദ്ധിസംശയം 21

---

56. യുധിഷ്ഠിരാനയനം.

ശകുനി പറഞ്ഞു

പാണ്ഡുപുത്രൻ ധർമ്മജനിലേതു സമ്പത്തുപാർത്തുനീ
മാഴ്കുന്നു നേടാമതു ഞാൻ ചൂതിനാൽജ്ജയിയാം വിഭോ! 1
എന്നാൽ വിളിക്കു നൃപതേ! കൌന്തേയൻ ധർമ്മപുത്രനെ
ഞാൻ സന്ദേഹം പെടാതേയും പടയിൽപ്പൊരുതാതെയും 2
അക്ഷംവിട്ടക്ഷതം വെൽവേൻ വിദഗ്ദ്ധനവിദഗ്ദ്ധരെ
ഗ്ലഹങ്ങളെൻവില്ലുകം കാങ്കെക്ഷങ്ങം വിശിഖങ്ങളാം 3
ഞാണിനിക്കക്ഷപ്പടയം തേരക്ഷത്തിൽക്കളിസ്ഥലം

ദുര്യോധനൻ പറഞ്ഞു

അക്ഷജ്ഞനാമിവൻ ചൂതാൽപ്പാണ്ഡുപുത്രന്റെ ലക്ഷ്മിയെ 4
നേടുവാൻ മതിരുന്നുണ്ടങ്ങതിന്നനുവദിക്കണം

ധൃതരാഷ്ട്രൻ പറഞ്ഞു

മഹാൻ വിദുരനെൻ തമ്പികല്പിയ്ക്കുംപടി നില്പുഞാൻ 5
അവനൊത്തോർത്തുറച്ചീടാമിക്കായ്ത്തിന്റെ തീർപ്പിനി

ദുര്യോധനൻ പറഞ്ഞു

വിദുരൻ സംശയംവിട്ട ഭവാന്റെ മതിമാററിടം 6
പാണ്ഡവർക്കു ഹിതംചെയ്യോൻ നമുക്കങ്ങിനെയല്ലവൻ
തുടരൊല്ലന്യസാമർത്ഥ്യാൽത്തന്റെ കായ്ത്തിനേപ്പുമാൻ 7

ഇരുപേർക്കൊരുകായ്വുത്തിൽ ബുദ്ധിസാമ്യം വരാവിഭോ!
ഭയംകണ്ടാലൊഴിഞ്ഞൊത്തരക്ഷചെയ്യും ജളാശയൻ 8
വഷ്ത്തിൽ ക്ലിന്നകടമട്ടങ്ങുനിന്നേ നശിച്ചിടും
ശ്രേയസ്സെത്തുംവരേ വ്യാധികളും കാക്കില്ലകാലനും 9
കെല്പുള്ളപ്പോൾത്തന്നെവേണംശ്രേയസ്സിൻെറസമാർജ്ജനം

ധൃതരാഷ്ട്രൻ പറഞ്ഞു

മകനെ! ബലവതൈരം രുചിക്കുന്നില്ലിനിക്കെടൊ 10
വൈരം വീഴ്ചകളുണ്ടാക്കുമതനായസശസ്ത്രമാം
അനർത്ഥമർത്ഥംതന്നെയെന്നോർക്കയാം നീ–
യെന്നാലതോ കലഹത്തിൻെറ കൂടാം
അതെങ്ങാനുംവന്നു കൂടുന്നതായാൽ
വഷ്ിക്കുമേ ഖംഗതീക്ഷ്ണാംശുതൈക്ഷ്ണ്യം 11

ദുര്യോധനൻ പറഞ്ഞു

ചൂതിൽപ്പണ്ടുള്ളോരുമേ പെട്ടകേപ്പു–
ണ്ടതിൽക്ഷയം പറകില്ലില്ലയുദ്ധം
കൈക്കൊൾകങ്ങീസ്സൌബലൻ ചൊന്നവാക്യം
കല്പിച്ചാലും സഭതീർപ്പാനുടൻതാൻ 12
കളിക്കുന്നോരീജ്ജനത്തിന്നുമെച്ചം
സുഖദ്വാരം മറവുമേർപ്പെട്ടവർക്കും,
തനിക്കൊപ്പംതന്നെയാം ചൂതതങ്ങു–
ന്നിനിക്കുന്തീസുതരോടായ്നടത്തു. 13

ധൃതരാഷ്ട്രൻ പറഞ്ഞു

നിൻവാക്കേതും മമ ബോധിപ്പതില്ലാ
നിന്നിഷ്ടം നീ ചെയ്കകൊള്ളൂ നരേന്ദ്ര!
പശ്ചാത്താപംപറവുമീമട്ടചെയ്യാ–
ലിച്ചൊന്നതോ ധർമ്മ്യമാവില്ലമേലിൽ 14
പ്രാജ്ഞൻ പ്രജ്ഞാബുദ്ധിമാർഗ്ഗംനടപ്പോൻ
പാർത്തു മുന്നേ വിദുരൻതാനിതെന്നാൽ

അതുണ്ടിപ്പോളവശന്നാപ്പെട്ടനു
മഹാഭയം ക്ഷത്രിയലോകനാശം 15
വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.
ഏവംചൊല്ലിധൃതരാഷ്ട്രൻ മനീഷീ
ദൈവം പരം ദുസ്തരമെന്നുകണ്ടും
ചൊന്നാനുച്ചം ഭൃത്യരോടങ്ങു പുത്രൻ
ചൊന്നാവാക്കിൽപ്പെട്ട ദൈവപ്രമൂഢൻ 16
സഹസ്രം തൂണൊത്ത പൊൻരത്നചിത്രം
ശതദ്വാരം സ്ഫടികക്കോട്ടയോടും
വിളിപ്പാടാം ദീർഘവിസ്താരമോടും
ചമക്കട്ടേ സഭ വേഗം പണിക്കാർ 17
എന്നോതിക്കേട്ടടനേ നിർവ്വിശങ്കം
പ്രാജ്ഞപ്പണിക്കാരതുതീർത്തു ജവത്തിൽ
ശില്പജ്ഞരാസ്സഭയിൽ ദ്രവ്യജാല-
മല്പേതരംവെച്ചുവേണ്ടുംവിധത്തിൽ 18
അല്പംനാളാൽസ്സഭനിർമ്മിച്ചുസംഖ്യം
രത്നങ്ങളാലേറവും ഭംഗിയാക്കി
സ്വർണ്ണാസനങ്ങളുമേറ്റം നിരത്തി-
ക്കേൾപ്പിച്ചാരാ നൃപനേ പ്രീതിപൂർവ്വം 19
ഉടൻ വീദ്വാൻ വിദുരാമാത്യനോടാ-
യുരച്ചാനാധൃതരാഷ്ട്രൻ നരേന്ദ്രൻ
യുധിഷ്ഠിരക്ഷിതിഭൽപുത്രനേയെൻ-
മൊഴിപ്പടിക്കുടനിങ്ങാനയിക്കു 20
ശയ്യാസനാദ്യുപബർഹങ്ങളോടും
രത്നാഢ്യയാമിസ്സഭ ധർമ്മപുത്രൻ
ഭ്രാതാക്കളോടൊത്തുകാണട്ടെയിങ്ങു
സുഹൃദ്ധൃതംചെയ്കൊള്ളട്ടെപിന്നെ. 21

57. യുധിഷ്ഠിരാനയനം [തുടർച്ച]

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

സുതൻതന്റെ മതംകണ്ടു ധൃതരാഷ്ട്രനരാധിപൻ
ദൈവം ദുസ്തരമെന്നോർത്തിട്ടേവംചൈത്തു മഹീപതേ! 1
അന്യായമാംവാക്കുകേട്ടു വിദുരൻ പണ്ഡിതോത്തമൻ
ഭ്രാതൃവാക്കഭിനന്ദിച്ചീലോതിനാനുടനിങ്ങിനെ 2

വിദുരൻ പറഞ്ഞു.

നിന്നാജ്ഞഞാനഭിനന്ദിപ്പതില്ലാ
ചെയ്യൊല്ലേവം കുലനാശാൽ ഭയം മേ
തമ്മിൽത്തെറ്റിക്കലഹിക്കും സുതന്മാർ
ദ്യൂതത്താലെന്നോർത്തിടുന്നേൻ നരേന്ദ്ര! 3

ധൃതരാഷ്ട്രൻ പറഞ്ഞു.

ഇതിൽത്താപം കലഹത്താൽവരാ മേ
ദൈവം ക്ഷത്താവേ തെറ്റിനില്ക്കാതിരിയ്ക്കിൽ
ധാതാവിനാൽ ദൈവവശത്തിൽ വിശ്വം
നടക്കുന്നു താൻ സ്വതന്ത്രത്വമില്ലാ 4
എന്നാലോ വിദുരാ ചെന്നിട്ടെന്റെ ശാസനയാലെ നീ
ഉടൻകൊണ്ടുവരു വീരൻ കൌന്തേയൻ ധർമ്മപുത്രനെ 5

---

58. യുധിഷ്ഠിരസഭാഗമനം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

പിന്നെപ്പോയീ വിദുരൻ തേർക്കിണങ്ങി-
യുക്കിൽപ്പായും നല്ലൊരശ്വങ്ങളോടും
ബലാൽച്ചൊല്ലും ധൃതരാഷ്ട്രാജ്ഞമൂലം
പ്രാജ്ഞന്മാരാം പാണ്ഡവന്മാരിടത്തിൽ 1
അവൻ വഴികടന്നിട്ടാ രാജധാനിയണഞ്ഞുടൻ
അകംപുക്കാൻ മഹാധീമാൻ വിപ്രപൂജകളേറ്റഹോ 2

കുബേരാലയമൊക്കുന്ന രാജഗേഹമണഞ്ഞവൻ
ധർമ്മശീലൻചെന്നുകണ്ടു ധർമ്മനന്ദനഭൂപനെ 3
സത്യവ്രതൻ യോഗ്യനാം ധർമ്മപുത്ര-
നരേശ്വരൻ വിദുരൻതന്നെയപ്പോൾ
പൂജാപൂർവ്വം സ്വീകരിച്ചിട്ടു ചോദ്യം-
ചൈതു സുപുത്രൻ ധൃതരാഷ്ട്രന്റെ വൃത്തം 4

യുധിഷ്ഠിരൻ പറഞ്ഞു.

കാണുന്നു നിന്മാനസത്തിനു മാന്ദ്യം
ക്ഷത്താവേ! നീ ക്ഷേമമായ്വന്നിതല്ലി
നില്ക്കുന്നില്ലേ മക്കൾ വൃദ്ധന്റെ പാട്ടിൽ
സ്വാധീനന്മാരല്ലയോ കീഴ്ഭൂപന്മാർ 5

വിദുരൻ പറഞ്ഞു.

വാണീടുന്നു സുഖമായ്മാനൃഭൂപൻ
സപുത്രനായ് ക്രൂട്ടരൊത്തിന്ദ്രകല്പൻ
നന്ദിക്കുന്നു പുത്രഗുണാനുകൂലൻ
വിശോകനായ് സ്വാത്മനിഷ്ഠൻ വരിഷ്ഠൻ 6

ഇതങ്ങോടാക്കുരുരാജൻ പറഞ്ഞു

ചോദിച്ചാദ്യം കുശലാനാമയങ്ങൾ
നിൻഭ്രാതാക്കൾക്കീസ്സഭയോ നിൻസഭയ്ക്കോ-
ത്തൊന്നാണതെന്നുണ്ണി! നീ വന്നുകാണു. 7
ഇതിൽ ഭ്രാതാക്കളുമായ് ചേർന്ന പാർത്ഥ!
സുഹൃദ്ധൃതംചെയ്കപാരം രമിക്ക
രസിക്കുമേ നിങ്ങളായ് ചേർന്ന ഞങ്ങ-
ളിണങ്ങീടും കൌരവന്മാരുമെല്ലാം 8
മഹാത്മാവാം ധൃതരാഷ്ട്രക്ഷിതീശൻ
ചൂതിൽക്രൂട്ടും കിതവന്മാരെയപ്പോൾ
കാണാമങ്ങയ്ക്കു വിടെച്ചേർന്നിരിപ്പാ-
യെന്നായ്വന്നോൻ ഭൂപതേ! സ്വീകരിക്കു. 9

യുധിഷ്ഠിരൻ പറഞ്ഞു.

ചൂതിൽ ക്ഷത്താവേ! കലഹം നമ്മിലുണ്ടാ-
മാറീദൃതം ബുദ്ധിമാൻ സമ്മതിക്കും
എന്തോർക്കുന്തു യുക്തമെന്നായ് ഭവാനീ-
യുള്ളോരെല്ലാം നിൻമൊഴിപ്പാട്ടിൽ നിൽപ്പു. 10

വിദുരൻ പറഞ്ഞു.

കാണുന്നേൻ ഞാൻ ചൂതൊരനർത്ഥവിത്തെ-
ന്നിതങ്ങില്ലാതാക്കുവാൻ നോക്കിതാനും
രാജാവെന്നേ നിന്നടക്കല്ലയച്ചൂ
വിദ്വൻ! കേട്ടിട്ടങ്ങു നിൻനന്മചെയ്ക. 11

യുധിഷ്ഠിരൻ പറഞ്ഞു

വേറിട്ടാരാജ്യധരാഷ്ട്രാത്മജന്മാ-
രില്ലാതുണ്ടാം കിതവന്മാർകളം ചൂതിൽ
ചോദിയ്ക്കുട്ടേ വിദുരാ! ചൊല്ലുനമ്മോ-
ടാരോടുനാം ശതമേകിക്കളിപ്പൂ 12

വിദുരൻ പറഞ്ഞു

ഗാന്ധാരരാജൻ ശകുനിക്ഷോണിനാഥ-
മന്നൻകളിപ്പോൻ കയ്യടക്കും മതാക്ഷൻ
വിവിംശതീ ചിത്രസേനൻ നരേന്ദ്രൻ
സത്യവ്രതൻ പുരുമിത്രൻ ജയൻതാൻ 13

യുധിഷ്ഠിരൻ പറഞ്ഞു

മഹാഭയന്മാർ കിതവന്മാർ നിരന്തം
കള്ളച്ചൂതാർന്നവരുണ്ടിരിപ്പൂ
ധാതാവിനാൽ ദൈവവശത്തിൽ വിശ്വം
നടക്കുന്നതുതാൻ സ്വതന്ത്രതമില്ലാ 14
രാജേന്ദ്രശ്രീധൃതരാഷ്ട്രാജ്ഞമൂലം
പോവാതിരിക്കാസുകവേ! ചൂതിനീഞാൻ
മകന്നച്ഛൻ പ്രിയനാണെന്നുമെന്നാൽ-
ച്ചെയ്യാൻ ഞാൻ നീ വിദുരാ! ചൊന്നവണ്ണം 15

ഇല്ലാഗ്രഹം ശകുനിയായ് ഞാൻകളിക്കി-
ല്ലെന്നേ വെൽവാനായ് വിളിക്കാതെരംഗേ
വിളിച്ചാൽ ഞാൻ പിൻവലിക്കില്ലചെറു-
മിതൊന്നെത്രേ ശാശ്വതമാം വ്രതം മേ 16

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ഏവംക്ഷത്താവോട്ട കൈതവേയനോതി
യാത്രക്കൊരുങ്ങാനങ്ങു കല്പിച്ചുവേഗം
പോന്നു പിറേറന്നാൾ സഗണൻ സാന്നയാത്രൻ
സന്നീകനായ് കൃഷ്ണയെമുന്നിലാക്കി 17

ദൈവം പ്രജ്ഞയെമോഷ്ടിയ്ക്കും ദുഷ്ടിയെ പ്രഭോലവെ
കയറ്റാൽക്കെട്ടിയവിധം ധാതാവിൻ പാട്ടിലാം നരൻ 18

എന്നോതിപ്പോന്നിതരചൻ ക്ഷത്താവൊത്തു യുധിഷ്ഠിരൻ
അവൻ വിളിച്ചൊരുവിളി പൊറുക്കാതേയരിന്ദമൻ 19

ബാൽഹീകാശ്വാഢ്യമായീടും തേരേറിപ്പുരമർദ്ദനൻ
പരിച്ഛദാന്വിതം ഭ്രാതാക്കളുമായ്പോന്നു പാണ്ഡവൻ 20

രാജശ്രീയാൽജ്വലിയ്ക്കുന്നോൻ പോന്നു ബ്രഹ്മപുരസ്സരൻ
ധൃതരാഷ്ട്രൻ വിളിച്ചിട്ട കാലത്തിൻ നിശ്ചയപ്പടി 21

ഹസ്തിനാപുരിയിൽപ്പുക്കു ധൃതരാഷ്ട്രന്റെ മന്ദിരെ
ചെന്നുകണ്ടു ധാർമ്മികനാപ്പാണ്ഡവൻ ധൃതരാഷ്ട്രനെ 22

ഭീഷ്മൻ ദ്രോണൻ കൃപൻ കർണ്ണൻ ദ്രൌണിയെന്നിവരോടുമെ
ന്യായമാം വണ്ണമവിടെസ്സംഗമിച്ചീടിനാൻ വിള 23

സംഗമിച്ചു മഹാബാഹു സോമദത്തനൊടും പരം
ദുര്യോധനനൊടും ശല്യരോടും ശകുനിയോടുമെ 24

മുൻകൂട്ടിയവിടെക്കെത്തീട്ടുള്ള മന്നവരോടുമെ
വീരൻ ദുശ്ശാസനനൊടും സർവ്വഭ്രാതാക്കളോടുമെ 25

ജയദ്രഥനൊടും പിന്നെസ്സുവ്വകൈതവരോടുമെ
പിന്നെയേവരൊടുംചേർന്നു സോദരന്മാരുമൊത്തവൻ 26

ധീമാനാം ധൃതരാഷ്ട്രന്റെ ഗൃഹത്തിങ്കൽ കരേറിനാൻ
അവിടെക്കണ്ടിതു പതിവ്രത ഗാന്ധാരിദേവിയെ 27

സ്നുഷാജനാന്തരേ താരാമദ്ധ്യേ രോഹിണി പോലവെ
ഗാന്ധാരിയേക്കൂപ്പിയവൻ പ്രതിനന്ദനമേററുടൻ 28
കണ്ടു പിതാവായ വൃദ്ധൻ പ്രജ്ഞാചക്ഷുസ്സു ഭൂപനെ
നൃപൻഘ്രാണിച്ചു മൂർദ്ധാവിലാക്കൌരവകുമാരരെ 29
രാജൻ! പാണ്ഡവരാം നാൽവർ ഭീമസേനാദ്യരേയുമെ
പിന്നെസ്സന്തോഷമായ്തീർന്നു കൌരവന്മാർക്കു ഭൂപതെ! 30
പ്രിയദർശനരാം പാണ്ഡുപുത്രരേക്കാങ്കകാരണം
പ്രവേശിച്ചു സാനുവാദം രത്നമുള്ള ഗൃഹങ്ങളിൽ 31
വന്നുചേർന്നവരേക്കണ്ടു കൃഷ്ണാദിസ്ത്രീകളേയുമെ
ജ്വലിക്കുംപോലെ പാഞ്ചാലിയ്ക്കൊക്കുംസമ്പത്തുകാങ്കയാൽ
ധൃതരാഷ്ട്രസ്നുഷകൾതൻ നന്ദിയൊന്നു കുറഞ്ഞുപോയ്
പിന്നെയാപ്പുരുഷേന്ദ്രന്മാർ സ്ത്രീകളോടിടചേർന്നുടൻ 33
വ്യായാമാദികളും ചൈതുപ്രസാധനവിശേഷവും
പിന്നെക്കൃതാഹ്നികരവർ ദിവ്യചന്ദനചർച്ചിതർ 34
കല്യാണാശംസയോടൊത്തു വിപ്രാശീർവ്വാദമേററുടൻ
ഹൃദ്യാന്നമശനംചെയ്തു ശയ്യാഗാരം കരേറിനാർ 35
സ്ത്രീകൾ പാടുന്നതും കേട്ടുകിടന്നു കുരുപുംഗവർ
തൽസംഗാനന്തരം പ്രീതരായീ പരപുരഞ്ജയർ 36
രതിക്രീഡയൊടും സൌഖ്യമായീ രാത്രിയവർക്കിഹ
സ്തുതികേട്ടും വിശ്രമിച്ചും കാലത്തവരുണർന്നുതെ 37
രാവിൽസൌഖ്യത്തൊടുംപാർത്തു പുലർച്ചക്കു കൃതാഹ്നികർ
രമ്മ്യയാം സഭയിൽപുക്കാർ കിതവന്മാർ പുകഴ്ത്തവെ 38

---

59. യുധിഷ്ഠിരശകുനിസംവാദം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

സഭയിൽചെന്നിട്ടുപാർത്ഥർ ധർമ്മജൻ മുമ്പെഴുന്നവർ
ഭൂപാലരായിച്ചേർന്നിട്ടു പൂജ്യരേപ്പൂജചെയ്തുടൻ 1

വയക്രമാചാരപൂർവ്വമിരുന്നിതു യഥാർഹമെ
വിലയേറുംവിരിപ്പുള്ള ചിത്രരമ്മ്യാസനങ്ങളിൽ 2

അവരമ്മട്ടിരുന്നൊപ്പം സർവ്വോർവ്വീശരിരിക്കവേ
സൌബലൻ തത്ര ശകുനി യുധിഷ്ഠിരനൊടോതിനാൻ 3

ശകുനി പറഞ്ഞു.

പടംവിരിച്ചു സഭയിലങ്ങേക്കാക്കുന്നിതേവരും
ചൂതുനട്ടുകളിപ്പാനായൊരുങ്ങുക യുധിഷ്ഠിര! 4

യുധിഷ്ഠിരൻ പറഞ്ഞു.

ചതി പാപം ചൂതുകളി ക്ഷാത്രമാം തോലിയില്ലിതിൽ
ധ്രുവയാം നീതിയില്ലെന്തീ ചൂതുവാഴ്ത്തുന്നു ഭൂപതേ! 5

ചൂതാട്ടംകൊണ്ടുള്ള മാനം പ്രശംസിയ്ക്കാവമില്ലിഹ
ശകുനേ! ക്രൂരമായ് നൊമ്മേ ദുർമ്മാർഗ്ഗത്തിൽ ജയിയ്ക്കലാ

ശകുനി പറഞ്ഞു.

വിവേകമുള്ളോൻ മതികണ്ടിടുന്നോ–
നക്ഷപ്രയോഗാലയവേദിദക്ഷൻ
മഹാശയൻ കിതവൻ ദൃതവിജ്ഞ-
നെല്ലാക്രിയയ്ക്കും മതിയാകുമല്ലോ. 7

അക്ഷദ്രുഹംതോലിതരുന്ന നമ്മം-
ക്കതിൽക്കുറഞ്ഞൊരുമേയില്ല പാർത്ഥ!
കളിക്കനമ്മംക്കു വിശങ്ക വേണ്ടാ
വെയ്ക്കു വിഭോ! പണയം വൈകിടേണ്ടാ. 8

യുധിഷ്ഠിരൻ പറഞ്ഞു.

ഏവം പറഞ്ഞിതസിതൽ ദേവലൻ മുനിസത്തമൻ
ലോകമാർഗ്ഗത്തിലൊക്കെയുമെപ്പൊഴും സഞ്ചരിപ്പവൻ 9
കള്ളമായ്തിതവന്മാരൊത്തുള്ളോരീചൂതു പാപമാം
ധർമ്മത്താലേ ജയം പോരിലിതിൻമട്ടല്ല ദേവനം 10
കന്നങ്ങളംപൊല്ലാകന്നത്തം മതികാട്ടിനടന്നിടാ

ശഠച്ചതിയരില്ലാത്ത യുദ്ധം സൽപുരുഷവ്രതം! 11
ബ്രാഹ്മണാർത്ഥം ശകുതിപോലെ ശിക്ഷിപ്പാനുദ്യമിപ്പുനാം
ആ ദ്രവ്യം ശകുനേ! നേർത്തു ചതിച്ചൂതിലടക്കൊലാ 12
കാമിയ്ക്കുന്നില്ല ചതിയാൽ സുഖവും ഞാൻ ധനങ്ങളും
കിതവന്നുള്ളൊരീവൃത്തം സജ്ജനാദൃതമല്ലൊടൊ 13

ശകുനി പറഞ്ഞു

ശ്രോത്രിയൻ ഛലമായ് ശ്രോത്രിയന്മാരോടേല്പു ധർമ്മജ!
വിദ്വാനവിദ്വാനോടേൽപ്പു ഛലമെന്നോതിടാ ജനം 14
അക്ഷശിക്ഷിതരേല്ക്കുന്നു ഛലത്താൽത്തന്നെ ധർമ്മജ!
വിദ്വാനവിദ്വാനോടേൽപ്പു ഛലമെന്നോതിടാ ജനം 15
അനസ്രുജനൊടസ്രുജ്ഞൻ ബലംകെട്ടോനൊടായ് ബലി
ഏവമെല്ലാത്തൊഴിലിലും ഛലത്താൽത്തന്നെ ധർമ്മജ! 16
വിദ്വാനവിദ്വാനോടേൽപ്പു ഛലമെന്നോതിടാ ജനം
ഏവമങ്ങെന്നൊടേററിപ്പോം ഛലമെന്നുനിനക്കുകിൽ 17
ചൂതിൽനിന്നിട്ടു പിൻവാങ്ങ്വ ഭയമുണ്ടെങ്കിലോ ഭവാൻ

യുധിഷ്ഠിരൻ പറഞ്ഞു

വിളിച്ചാൽപ്പിൻവലിക്കില്ലെന്നിനിക്കുണ്ടു ദൃഢവ്രതം 18
വിധിയോബലവാൻരാജൻ!ദൈവത്തിൻപാട്ടിൽനില്പുഞാൻ
ഈയോഗത്തിങ്കലാരോടു ചൂതിന്നേറ്റു കളിപ്പുഞാൻ 19
പണയംവെയ്ക്കുവാനാരുണ്ടെന്നാൽ ചൂതു തുടങ്ങിടാം

ദുര്യോധനൻ പറഞ്ഞു

ധനരത്നങ്ങൾ ഞാനുണ്ടുകൊടുപ്പാനവനീപതേ! 20
എന്നേറപേർക്കുകളിച്ചീടുമിങ്ങീശ്വരനീ മാതുലൻ

യുധിഷ്ഠിരൻ പറഞ്ഞു

അന്യന്നേറപേർക്കന്യനേററചൂതിൽവൈഷമ്യമോർപ്പുഞാൻ
ഇതോർക്കേണം പ്രാജ്ഞഭവാനെന്നാലാട്ടേ തുടങ്ങുക

60. ദ്യൂതാരംഭം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ദ്യൂതിന്നൊരുക്കമായപ്പോളാ ഭൂപാലകരേവരും
ധൃതരാഷ്ട്രനെമുമ്പാക്കീട്ടാസ്സഭാസ്ഥലമേറിനാർ 1
ഭീഷ്മൻ ദ്രോണൻ കൃപൻ പിന്നെദ്ധീമാൻ വിദുരനെന്നിവർ
അതിപ്രീതി പെടാനുള്ള മനസ്സോടെത്തി ഭാരത! 2
അവർ സിംഹഗ്രീവരോജസ്വികം ചേർന്നു തിരിഞ്ഞുമെ
ഇരുന്നു ഭൂരിരുചിരചിത്രസിംഹാസനങ്ങളിൽ 3
രാജാക്കന്മാരൊത്തുചേർന്നാസ്സഭ ശോഭിച്ചു ഭൂപതെ!
യോഗ്യരാം ദേവകൽപനിറഞ്ഞൊത്താ സ്വർഗ്ഗം കണക്കിനെ 4
വേദജ്ഞരേവരും ശൂരരവർ ഭാസ്വരമൂർത്തികൾ
ആരംഭിച്ചു മഹാരാജ! സുഹൃദ്ധൃതമതിന്നുമേൽ 5

യുധിഷ്ഠിരൻ പറഞ്ഞു

ഇതാകടൽച്ചുഴിയിലുണ്ടായേറ്റം വിലയാംമണി
ഹാരത്തിൽകോർത്തുമാറേറവും തങ്കംകെട്ടിയഭൂഷണം 6
ഇതെൻപണയമങ്ങയ്ക്കുന്തെതിരാം പണയംനൃപ!
എന്നോടിങ്ങുമഹാരാജ! ധനംവെച്ചുകളിയ്ക്കുവാൻ 7

ദുര്യോധനൻ പറഞ്ഞു.

ഇനിയ്ക്കിങ്ങുണ്ടു മണികൾ പൊരുത്തു ധനജാലവും
ദ്രവ്യത്തിരക്കിനിയ്ക്കില്ലീക്കളിക്കങ്ങു ജയിയ്ക്കുക. 8

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

ഉടനക്ഷങ്ങൾ ശകുനിയെടുത്താനക്ഷദക്ഷിണൻ
ജയിച്ചിതെന്നും ശകുനി യുധിഷ്ഠിരനൊടോതിനാൻ 9

---

61. ദേവനം

യുധിഷ്ഠിരൻ പറഞ്ഞു

ഗർവ്വിഷ്ഠ!കള്ളംകൊണ്ടിട്ടീക്കളിയിൽത്തോറ്റുപോയിഞാൻ
കളിയ്ക്കാം ശകുനേ! തമ്മിൽനേടിനോക്കി നമുക്കിനി 1

ആയിരം സ്വർണ്ണനിഷ്കങ്ങൾ കൂട്ടം പെട്ടികളുണ്ടിതാ
ഒട്ടങ്ങാതുള്ള പൊൻവെള്ളിഭണ്ഡാരമിതസംഖ്യമേ 2
ഇതെന്റെ പണയം രാജൻ! നിന്നോടൊന്നുകളിയ്ക്കുവൻ
കുരുവംശകരജ്യേഷ്ഠ പാണ്ഡവോർവ്വീശനോട്ടടൻ 3
ജയിച്ചിതെന്നും ശകുനി പറഞ്ഞാനതുനേരമേ

യുധിഷ്ഠിരൻ പറഞ്ഞു

ഇതായിരത്തിനെതിരായ് പ്പുലിത്തോലിട്ടുറപ്പൊട്ടം 4
സുചക്രോപസ്കരം രമ്യം കിങ്ങിണീജാലസുന്ദരം
മുഴങ്ങീടും രാജരഥമിങ്ങുനാം പോന്നവാഹനം 5
മുഖ്യം ജൈത്രരഥം പുണ്യം കാർകടൽക്കട്ടനിസ്വനം
കുരരപ്പക്ഷിനിറമുള്ളൊട്ട ജാത്യഹയങ്ങളംതാൻ 6
ഇതേന്തുന്ന ഭൂതലത്തിലിവറിന്നടിപററിടാ
ഇതെന്റെ പണയം രാജൻ! നിന്നോടിപ്പോൾ കളിയ്ക്കുവൻ

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ഇതുകേട്ടിട്ടൊരുമ്പെട്ട കള്ളക്കളി കളിച്ചുടൻ
ജയിച്ചിതെന്നും ശകുനി യുധിഷ്ഠിരനൊടോതിനാൻ 8

യുധിഷ്ഠിരൻ പറഞ്ഞു

ആയിരം ദാസികളിതാ പൊന്നണിഞ്ഞു ചമഞ്ഞവർ
ശംഖുകൈവളയേന്തുന്നോർ പതക്കം കെട്ടിയുള്ളവർ 9
പുഷ്പഭൂഷാഢ്യമാർ നല്ലവസ്ത്രചന്ദനമാർന്നവർ
മണിഹേമങ്ങളണിവോർ ചതുർഷഷ്ടി കലാഢ്യമാർ 10
സ്നാതകാമാത്യ സ്ഥപതിമാരിലെന്നുടെയാജ്ഞയാൽ
തുടിപ്പാടി ഭംഗിചൊല്ലി ശ്രുശ്രൂഷിച്ചുമരുന്നവർ 11
ഇതെന്റെ പണയംരാജൻ! നിന്നോടിപ്പോൾ കളിയ്ക്കുവൻ

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ഇതുകേട്ടിട്ടൊരുമ്പെട്ട കള്ളക്കളികളിച്ചുടൻ 12
ജയിച്ചിതെന്നും ശകുനി യുധിഷ്ഠിരനൊടോതിനാൻ

യുധിഷ്ഠിരൻ പറഞ്ഞു

ഇതുത്തോളം സഹസ്രങ്ങൾ ദാസന്മാരുണ്ടിനിയ്ക്കിഹ 13

സമർത്ഥന്മാർ പാട്ടിൽനില്പോർ പട്ടവസ്ത്രമുടുത്തവർ
ചെറുപ്പക്കാർ ബുദ്ധിമാന്മാർ ദാന്തർ കുണ്ഡലമണ്ഡിതർ 14
പാത്രമേന്തിട്ടിവാരാത്രം പാന്ഥന്മാർകളെയൂട്ടവോർ
ഇതെന്റെ പണയം രാജൻ! നിന്നോടിപ്പോൾ കളിയ്ക്കുവൻ
വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു
ഇതുകേട്ടിട്ടൊരുമ്പെട്ട കള്ളക്കളികളിച്ചുടൻ
ജയിച്ചിതെന്നും ശകുനി യുധിഷ്ഠിരനൊടോതിനാൻ 16
യുധിഷ്ഠിരൻ പറഞ്ഞു.
നില്ക്കുന്നുണ്ടായിരം മത്തഗജങ്ങൾ മമ സൌബല!
പൊൻചങ്ങലക്കോപ്പണിഞ്ഞു ഹേമമാലികൾപത്മികൾ 17
ഇണങ്ങും രാജവാഹങ്ങൾ പോരിലൊച്ചസഹിപ്പവ
നകമൊക്കും കൊമ്പുമായ് വാച്ചെട്ടെപിടിയൊത്തഹോ 18
പുരംപിളർക്കുന്നവകൾ പുത്രക്കാർനിറമാർന്നവ
ഇതെന്റെ പണയം രാജൻ! നിന്നോടിപ്പോൾകളിയ്ക്കുവൻ
വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു
കൌന്തേയനേവംചൊന്നപ്പോൾ ചിരിച്ചുംകൊണ്ടു സൌ-
[ബലൻ
ജയിച്ചിതെന്നും ശകുനി യുധിഷ്ഠിരനൊടോതിനാൻ 20
യുധിഷ്ഠിരൻ പറഞ്ഞു
ഇത്രത്തോളംതന്നെ തേരുപൊൻതണ്ടിൽക്കൊടിയാണ്ടവ
ഇണങ്ങുമശ്വങ്ങളൊട്ടും യോധത്തേരാളിയൊത്തവ 21
ഇതിലോരോരുത്തനായിരത്തിന്മേലുണ്ടു ശമ്പളം
മാസംതോറും യുദ്ധമുണ്ടെന്നാലുമില്ലെങ്കിലുംശരി 22
ഇതെന്റെ പണയം രാജൻ! നിന്നോടിപ്പോൾകളിയ്ക്കുവൻ
വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു
ഈവണ്ണംചൊന്നൊരളവിൽപ്പുകയാണ്ട ദുരാശയൻ 23
ജയിച്ചിതെന്നും ശകുനി യുധിഷ്ഠിരനൊടോതിനാൻ
യുധിഷ്ഠിരൻ പറഞ്ഞു
തിത്തിരിപ്പുറംനിറംപൂണ്ടു പൊന്നണിഞ്ഞുള്ള വാജികൾ 24

പ്രീതിയോടും ചിത്രരഥൻ ഗാണ്ഡീവിയ്ക്കുകൊടുത്തവ
യുദ്ധത്തിൽത്തോറടങ്ങീട്ട നന്ദിപൂണ്ടന്നരിന്ദമൻ 25
ഇതെന്റെ പണയം രാജൻ നിന്നോടിപ്പോൾ കളിയ്ക്കുവൻ

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ഇതുകേട്ടിട്ടൊരുമ്പെട്ട കള്ളക്കളികളിച്ചുടൻ 26
ജയിച്ചിതെന്നും ശകുനി യുധിഷ്ഠിരനൊടോതിനാൻ

യുധിഷ്ഠിരൻ പറഞ്ഞു

നല്ലതേരും വണ്ടികളും പതിനായിരമുണ്ടുമേ 27
പലമാതിരി വാഹങ്ങൾ പൂട്ടിനില്ക്കുന്ന സജ്ജമായ്
ഏവം നാനാജാതിയിൽനിന്നൊട്ടൊപ്പിച്ചസംഖ്യമേ 28
പടക്കൂട്ടിയ വീരന്മാരെല്ലാം വിക്രമശാലികൾ
പാൽകുടിക്കുന്നവർ പരം ശാല്യന്നത്തെ ഭുജിപ്പവർ 29
മാർവിരിഞ്ഞുള്ളവരവ പതിനായിരമുണ്ടിവർ
ഇതെന്റെ പണയം രാജൻ! നിന്നോടിപ്പോൾ കളിക്കുവൻ

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ഇതുകേട്ടിട്ടൊരുമ്പെട്ട കള്ളക്കളികളിച്ചുടൻ
ജയിച്ചിതെന്നും ശകുനി യുധിഷ്ഠിരനൊടോതിനാൻ 31

യുധിഷ്ഠിരൻ പറഞ്ഞു

നാന്നൂറങ്ങുണ്ടു നിധികൾ ചെമ്പുകൂട്ടകമാണ്ടവ
ഓരോന്നിലയ്ഞ്ഞു പറത്തങ്കസ്സുവർണ്ണങ്ങളുണ്ടിഹ 32
വിലവേറെറഴും നല്ലകാഞ്ചനംതന്നെ ഭാരത!
ഇതെന്റെപണയം രാജൻ! നിന്നോടിപ്പോൾക്കളിക്കുവൻ

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ഇതുകേട്ടിട്ടൊരുമ്പെട്ട കള്ളക്കളികളിച്ചുടൻ
ജയിച്ചിതെന്നും ശകുനി യുധിഷ്ഠിരനൊടോതിനാൻ 34

---

64. വിദുരഹിതവാക്യം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

സത്യാപഹാരിയായ് ക്ഷോരദൃതമേവം നടക്കവെ
സംശയം സത്വവുംതീർക്കും വിദുരൻചൊല്ലിയിങ്ങിനെ 1

വിദുരൻ പറഞ്ഞു

മഹാരാജ! ധരിച്ചാലും ഞാൻ ചൊല്ലുന്നതു ഭാരത!
ചാകുന്നവന്നൌഷധം പോലങ്ങയ്ക്കിതു രുചിച്ചിടാ 2

ജനിച്ചന്നേ മുന്നമങ്ങോരിയിട്ട
കുറുക്കൻമട്ടഗ്രമായ്പാബുദ്ധി
ദുര്യോധനൻ ഭാരതന്മാർ കുലഘ്ന-
നിപ്പോൾ നിങ്ങൾക്കീയിവൻ നാശഹേതു 3

മോഹാലങ്ങറിയുന്നില്ല ഗൃഹംവാഴും കുറുക്കനെ
ദുര്യോധനാകാരനവനെന്നെറ നന്മൊഴികേൾക്കനീ 4

തേനെടുപ്പോൻ തേനുകണ്ടാൽ വീഴുന്നകഥയോർത്തിടാ
കേറിച്ചെന്നതിൽ മുങ്ങീടുമെന്നിട്ടോ വീണുപോയിടും 5

ഇവനക്ഷദ്യൂതമത്തൻ സൂക്ഷിക്കുന്നില്ല തേൻപടി
മഹാരഥദ്രോഹി കാണുന്നില്ല തന്നുടെവീഴ്ചയെ 6

അറിവുഞാൻ മഹാപ്രാജ്ഞ! ഭോജരാജ്യത്തു തെറ്റിനാൽ
അച്ഛൻവെടിഞ്ഞു മകനെപ്പൌരന്മാർക്കു ഹിതത്തിനായ് 7

യാദവാന്ധകഭോജന്മാരൊത്തു കൈവിട്ട കംസനെ
നിയോഗാലവനേക്കൃഷ്ണൻ ശത്രുഘ്നാതിവധിച്ചതിൽ 8

ഏവമെല്ലാജ്ഞാതികളും മോദിപ്പൂ ശതവത്സരം
നിൻചൊല്പാൽ നിഗ്രഹിക്കട്ടേ ദുര്യോധനനെയജ്ജനൻ 9

ഇപ്പാപിതൻ നിഗ്രഹത്താൽ നന്ദിച്ചീടട്ടെ കൌരവർ
കാകനാലെ മയിൽകളേ ക്രോഷ്ടാവാൽ വ്യാഘ്രമുഖ്യരെ 10

വാങ്ങൂ പാണ്ഡവരേരാജൻ! ദുഃഖക്കടലിൽ മുങ്ങൊലാ
കുലാർത്ഥമായ് ത്യാജ്യനേകൻ ഗ്രാമാർത്ഥം ത്യാജ്യമാംകുലം
നാടിന്നായ്ഗ്രാമവും ത്യാജ്യമാത്മാർത്ഥം ത്യാജ്യയാംമഹീ
സർവ്വജ്ഞൻ സർവ്വഭാവജ്ഞൻ സർവ്വശത്രുഭയങ്കരൻ 12

ജംഭത്യാഗേ മൈത്യരോടു ശത്രുനിങ്ങിനെയോതിനാൻ
കാട്ടിലുള്ളവയായ് പൊന്നുരുപ്പും ചിലഖഗങ്ങളെ 13

ഗൃഹത്തിൽവന്നു പാർക്കുമ്പോൾ ലോഭത്താൽക്കൊന്നുപോ-
(ൽന്നുപൻ
അവനോ സുഖലോഭാന്ധൻ പൊന്നിന്നിച്ഛിച്ച മന്നവ! 14
അന്നുള്ളതും ഭാവിയുമങ്ങൊന്നായ് രണ്ടുംമുടിച്ചുതെ
അർത്ഥകാമനതിൻവണ്ണം ദ്രോഹിക്കായ്കുങ്കു പാർത്ഥരെ 15
മോഹാൽപ്പുശ്ചാത്തപിച്ചീടുമാകുഖഗാരികണക്കു നീ
പാണ്ഡവന്മാരിൽനിന്നുണ്ടാം പുഷ്ടംനേടുക ഭാരത! 16
പൂങ്കാവിൽ മാലാകാരന്മട്ടേറെറം സ്നേഹിച്ചുവീണ്ടുമെ
കരിക്കാരൻ മരംപോലെ വേരോടിവരെ വേവൊലാ 17
സസുതാമാത്യബലനായ്ക്കാലന്നുർക്കു ഗമിക്കൊലാ
ഒത്തെതുക്കും പാർത്ഥരോടിന്നാരെതുക്കുന്ന ഭാരത! 18
ദേവന്മാരൊത്തൊരാസ്സാക്ഷാൽദ്ദേവരാജനുമാകുമൊ

---

63. വിദുരഹിതവാക്യം (തുടർച്ച)

വിദുരൻ പറഞ്ഞു

ദ്യൂതംപരം കലഹത്തിന്നുമൂലം
തമ്മിൽചരിത്രം ഘോരമാപത്തിനല്ലോ
അതിൽപ്പെട്ടീ ധൃതരാഷ്ട്രന്റെറപുത്രൻ
ദുര്യോധനൻ വൈരമുണ്ടാക്കിടുന്നു 1
പ്രതീപഭ്രശാന്തനവർ ഭൈമസേനർ സബാൽഹികർ
ദുര്യോധനാപരാധത്താൽക്കഷ്ടപ്പെട്ടീടുമേവരും 2
ദുര്യോധനൻ മദംകൊണ്ടു പോകുന്നു നാട്ടിൽനന്മയെ!
മദത്താൽക്കാള കൊമ്പെന്നപോലൊടിക്കുന്നു തന്റെറയും 3
വീരൻവിദ്വാൻതന്റെറ നോട്ടത്തെവിട്ടു-
മന്യൻ പിമ്പേ പോകയാണെങ്കിലായാം
അജ്ഞൻപിടിച്ചമരംപൂണ്ടുവഞ്ചി-
ക്കുംഭോധി പുക്കോണമാപത്തിൽമുങ്ങും 4

ദുര്യ്യോധനൻ പാണ്ഡവനായ്ക്കളിപ്പൂ
ജയിക്കുന്നുണ്ടെന്നു നന്ദിപ്പുനീയും
നേരംപോക്കിന്നപ്പുറം യുദ്ധമാമി–
ങ്ങതിങ്കലോ പുരുഷന്മാർ നശിക്കും 5
ചീത്തപ്പഫലംപെട്ടുമാകഷ്ടമോ നിൻ–
ചിത്തസ്ഥമാം മന്ത്രസാന്നിദ്ധ്യമല്ലോ
സബന്ധുവാം ധർമ്മഭ്രഷ്ടനോടിതിങ്ക–
ലോർക്കാതുണ്ടാം കലഹം കേവലം തേ 6
പ്രതീപഭ്രശാന്തനവംശർ കേൾപ്പിൻ
ഞാനോർത്തോതും നല്ലവാക്കീസ്സദസ്സിൽ
മന്ദൻതന്നേപ്പിന്തുടർന്നിട്ടു നിങ്ങൾ
കത്തിക്കാളുംവഹ്നിയിൽച്ചാടിടായ്വിൻ 7
എപ്പോൾകോപംതാനടക്കാതെയാമോ
ഭൂതിൽത്തോററീപ്പാണ്ഡവൻ ധർമ്മപുത്രൻ
വൃകോദരാർജ്ജുനമാദ്രേയരുംതാ–
നാക്ഷോഭത്തിൽക്കരയിങ്ങാരൊരുത്തൻ 8
മഹാരാജ! ദ്യൂതമേല്ക്കുന്നതിൻമു–
ന്നിച്ഛിപ്പോളം ധനമുണ്ടായ്വരുംതേ
ധനാഢ്യരാം പാർത്ഥരെ വെൽവതെന്തി–
ന്നീപ്പാർത്ഥരേ ധനമെന്നോർത്തുകൊൾക. 9
ദേവദ്യൂതക്കളിയിൽ സ്സൌബലന്റേറ
കള്ളംകാൺമൂ നമ്മളീപ്പാവ്വതീയൻ
വന്നേടമേ ശകുനിപ്പൊയ്ക്കാണ്ടിടട്ടേ
പോരാടൊല്ലേ ഭാരത! പാർത്ഥരായ് നീ 10

64. വിദുരഹിതവാക്യം [തുടർച്ച]

ദുര്യോധനൻ പറഞ്ഞു.

പരന്മാർ തൻകീർത്തിവാഴ്ത്തുന്നിതെന്നും
നീ നിന്ദിച്ചും ധാർത്തരാഷ്ട്രപ്രജത്തെ
ആർക്കിഷ്ടത്തിന്നായി നീ ബാലർമട്ടീ–
നമ്മേ നിന്ദിക്കുന്നതെന്നിങ്ങറിഞ്ഞു. 1

അന്ന്യപ്രിയൻതാനവനെന്നുറയ്ക്കാം
നിന്ദാസ്തുതിക്രമഭേദങ്ങളാലേ
കാട്ടില്ലെന്നോ നിൻെറ ചിത്തത്തെ നാമി–
ജ്ജ്യേഷ്ഠന്നുള്ളിൽ പ്രാതികൂല്യത്തിനാലേ 2

പാമ്പിന്മട്ടാം നിന്നെയങ്കേ വഹിച്ചു
ചതിപ്പൂ കാപ്പോനെ നീ പൂച്ചപോലേ
സ്വാമിദ്രോഹാൽപ്പരമായ്പ്പാപമില്ലാ–
പ്പാപത്തേയും വിദുരാ! പേടിയില്ലേ 3

ശത്രുക്കളേവെന്ന നേടീ മഹാത്മം
ക്ഷത്താവേ! നീ ഞങ്ങളേ നിന്ദിയായ്ക
ശത്രുക്കൾതൻ നീതികൊണ്ടാടിടും നീ
ദ്വേഷിക്കുന്നു ഞങ്ങളേത്തൽപ്രയോഗാൽ 4

പൊറുക്കാതൊന്നോതുവോൻ വൈരിയാമേ
ഗുഹ്യം ഗ്രുഡംവെയ്ക്കണം ശത്രുമദ്ധ്യേ
സേവിപ്പോൻ നീ ബാധചെയ്യുന്നു നാണം
വിട്ടോതുന്നു ഹന്ത തോന്നുന്നതൊക്കേ 5

നമ്മേ നിന്ദിക്കേണ്ടനിന്നുള്ളറിഞ്ഞു
വൃദ്ധോപാന്തൽ ബുദ്ധിനന്നായ്പ്പഠിക്കൂ
യശസ്സുകാക്കൂ വിദുരാ! വേണ്ടവണ്ണം
ചാടീടേണ്ടാ പരകാര്യത്തിലൊന്നും 6

ഞാൻചെയ്തെന്നായ് വിദുരാ! ചിന്തിയായ്ക
നിത്യം നൊമ്മേപുരുഷംചൊല്ലിടൊല്ലാ

ചോദിച്ചില്ലാ ഹിതവുംനിന്നൊടീഞാൻ
ക്ഷേമം ക്ഷത്താവേ! ക്ഷാന്തരിൽ ക്ഷേപിയായ്ക 7

ഏകൻ ശാസ്താവനൃനിങ്ങില്ലശാസ്താ
ഗർഭേപെട്ടോനെല്ലാസനംചെയ്വുശാസ്താ
തച്ഛാസ്യത്താൽക്കുണ്ടിൽനിന്നംബുപോലെ
നിയോഗിക്കുംമട്ടുനില്ക്കുന്നുഞാനും 8

തലയാൽ മലഭേദിപ്പോൻ പാമ്പിനെപ്പോറുവോനെവൻ
അവനു തൻബുദ്ധിതന്നെ ചെയ്വൂ കായ്വാനുശാസനം 9

ബലത്താലനുശാസിപ്പോനമിത്രത്വമണഞ്ഞിടും
മിത്രതയ്ക്കുവർണ്ണിച്ചു വിട്ടൊഴിക്കുക പണ്ഡിതൻ 10

കർപ്പൂരത്തിൽ തീക്കൊടുത്തു കെടുത്തീടാൻ നിനയ്ക്കിലോ
അതിന്റെ ഭസ്മവും ബാക്കികിട്ടില്ലവനു ഭാരത! 11

പാർപ്പിയ്ക്കാലാ ശത്രുപക്ഷാരിയേത്താൻ
വിശേഷിച്ചിങ്ങഹിതംചൊല്ലുവോനേ
ആ നീ യഥേഷ്ടംവേണ്ടദിക്കിൽഗ്ഗമിക്കു
സാന്ത്വംകൊണ്ടും ധൂർത്ത! കൈവിട്ടുപോകം 12

വിദുരൻ പറഞ്ഞു.

ഇത്രത്തോളംകൊണ്ടു കൈവിട്ടിടുന്നോ–
ക്കിഷ്ടത്തിന്നങ്ങന്തമുണ്ടല്ലി രാജൻ!

രാജാക്കന്മാർക്കുള്ളിലുണ്ടാമിളക്കം
സാന്ത്വംചെയ്കം മുസലംകൊണ്ടുകൊല്ലും 13

അബാലൻതാനെന്നുമേ രാജപുത്ര!
ബാലൻ ഞാനെന്നും ഭവാനോർപ്പുമാന്ദ്യാൽ
സുഹൃൽസ്ഥാനത്തേകനേ വെച്ചുപിന്നെ–
ത്തെറ്റായവന്നാക്കുവോനാണു ബാലൻ 14

ശ്രേയസ്സിന്നങ്ങെത്തിടാമന്ദബുദ്ധി
ദോഷപ്പെട്ടാൽ ശ്രോത്രിയസ്യാപി കണക്കേ
ബോധിയ്ക്കില്ലാ ഭാരതന്നവ്വണ്ണമെത്രും
വൃദ്ധൻ കാന്തൻ ബാലികയ്ക്കുന്നപോലേ 15

ഇനിപ്രിയംചൊല്ലണമെന്നുവെച്ചാൽ
ഹിതാഹിതപ്രായകാര്യത്തിലെല്ലാം
ചോദിക്കു സ്സൂജഡപംഗുക്കളോടു-
മമ്മട്ടള്ളോരേവരോടും നരേന്ദ്ര! 16

കിട്ടുമേ സുലഭംസേവപറയും പാപിമർത്ത്യനെ
അനിഷ്ടമാം ഹിതംചെയ്യോൻ കേൾപ്പോനുമിഹ ദുർല്ലഭം 17
ധർമ്മനിഷ്ഠൻ സ്വാമിയുടെ പ്രിയാപ്രിയമൊഴിച്ചുതാൻ
അനിഷ്ടപഥ്യംചൊൽവോനേ നൃപന്നുണയായ്വരു 18

അവ്യാധിജം കടുജം തീക്ഷ്ണമുഷ്ണം
യശോഹരം പരുഷം ദുഷ്ടഗന്ധി
പേയംസത്തർക്കങ്ങസത്തർക്കസാധ്യം
പാനംചെയ്യു മനുരാജൻ! ശമിക്കു. 19
വാഞ്ഛരിപ്പുനിങ്ങൾപ്പൊഴുമേ സപുത്ര-
വൈചിത്ര്യവീര്യന്നു യശോധനം ഞാൻ
വരുന്നതങ്ങുവരട്ടെക്കുപ്പാ-
മിനിക്കുമേ വിപ്രർ സുഖംതരട്ടേ. 20

കോപിപ്പിക്കാബുധൻ ദുഷ്ടവിഷമാം പന്നഗങ്ങളെ
ഇതോരുന്നേൻ പ്രയതനായ്വീണ്ടുംഞാൻ കുരുനന്ദന! 21

---

65. ദ്രൌപദീപരാജയം

ശകുനി പറഞ്ഞു.

ഏറെദ്രവ്യംനശിപ്പിച്ചു പാണ്ഡവർക്കു യുധിഷ്ഠിര!
പണയംചൊൽക കൌന്തേയ! പോകാതുണ്ടെങ്കിൽ വല്ലതും 1

യുധിഷ്ഠിരൻ പറഞ്ഞു

ഉണ്ടസംഖ്യം ദ്രവ്യമിനിക്കറിയാമതു സൌബല!
എന്നിട്ടെന്തേ ശകുനി! നീ ദ്രവ്യംചോദിച്ചിടുന്നതും 2
അയുതംപ്രയുതം പദ്മം ഖർവ്വമർവ്വുദമർബ്ബുദം
ശംഖം മഹാപദ്മമിങ്ങുനിഖർവ്വംകോടിതന്നെയും 3

മദ്ധ്യം പരാർദ്ധമതിലുമധികം പണയംതരാം
ഇതെന്റെ പണയം രാജൻ! നിന്നോടിപ്പോൾ കളിയ്ക്കുവൻ
വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു
ഇതുകേട്ടിട്ടൊരുമ്പെട്ട കള്ളക്കളിച്ചൂടൻ
ജയിച്ചിതെന്നും ശകുനി യുധിഷ്ഠിരനൊടോതിനാൻ 5
യുധിഷ്ഠിരൻ പറഞ്ഞു
പൈക്കുട്ടം കാളകുതിര സംഖ്യവിട്ടാവിയാട്ടകം
പർണ്ണാസതൊട്ടിട്ടാ സിന്ധുവരേയുള്ളവ സൌബല! 6
ഇതെൻപണമാണല്ലോ നിന്നോടിപ്പോൾ കളിയ്ക്കുവൻ
വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു
ഇതുകേട്ടിട്ടൊരുമ്പെട്ട കള്ളക്കളികളിച്ചൂടൻ 7
ജയിച്ചിതെന്നും ശകുനി യുധിഷ്ഠിരനൊടോതിനാൻ
യുധിഷ്ഠിരൻ പറഞ്ഞു
പുരം നാട്ടുപുറം ഭ്രമി ബ്രഹ്മസ്വതരവിത്തവും 8
അബ്രാഹ്മണപുമാന്മാരുമിനിയുള്ള ധനങ്ങളാം
ഇതെന്റെ പണയംരാജൻ! നിന്നോടിപ്പോൾ കളിയ്ക്കുവൻ
വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു
ഇതുകേട്ടിട്ടൊരുമ്പെട്ട കള്ളക്കളികളിച്ചൂടൻ
ജയിച്ചിതെന്നും ശകുനി യുധിഷ്ഠിരനൊടോതിനാൻ 10
യുധിഷ്ഠിരൻ പറഞ്ഞു.
രാജപുത്രരണിഞ്ഞേറും ശോഭിയ്ക്കും ഭ്രഷ്ണവ്രജം
കുണ്ഡലങ്ങൾ പതക്കങ്ങൾ ഭ്രപ! ഭ്രഷ്ണമൊക്കയും 11
ഇതെന്റെ പണയം രാജൻ നിന്നോടിപ്പോൾ കളിക്കുവൻ
വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു
ഇതുകേട്ടിട്ടൊരുമ്പെട്ട കള്ളക്കളികളിച്ചൂടൻ 12
ജയിച്ചിതെന്നും ശകുനി യുധിഷ്ഠിരനൊടോതിനാൻ
യുധിഷ്ഠിരൻ പറഞ്ഞു.
ശ്യാമൻ യുവാവു രകതാക്ഷൻ സിംഹസ്കന്ധൻ മഹാഭുജൻ 13
നകുലൻതന്നെ പണയമിതെന്റെ ധനമോർക്കെടോ

ശകുനി പറഞ്ഞു

പ്രിയനങ്ങയ്ക്കു നകുലൻ രാജപുത്രൻ യുധിഷ്ഠിര! 14
ഞങ്ങളംകടിമയായ് വന്നവിനിയെന്താൽക്കളിച്ചിടും

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

എന്നുചൊല്ലീട്ടക്ഷമേന്തിക്കളിച്ചാനഥ സൌബലൻ 15
ജയിച്ചിതെന്നും ശകുനി യുധിഷ്ഠിരനൊടോതിനാൻ

യുധിഷ്ഠിരൻ പറഞ്ഞു

ഇവൻധർമ്മം സഹദേവ൯ വിധിപ്പോൻ
ലോകത്തിങ്കൽപ്പണ്ഡിതപ്പേരെടുത്തോൻ
അനർഹനാം പ്രിയനീ രാജപുത്ര-
ന്തന്നാൽക്കളിപ്പേൻ പ്രിയമില്ലാത്തമട്ടിൽ 16

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ഇതുകേട്ടിട്ടൊരുമ്പെട്ട കള്ളക്കളികളിച്ചുടൻ
ജയിച്ചിതെന്നും ശകുനി യുധിഷ്ഠിരനൊടോതിനാൻ 17

ശകുനി പറഞ്ഞു

രാജൻ! നിന്നിഷ്ടരായോരീയമന്മാരേജ്ജയിച്ചുഞാൻ
ഭീമാർജ്ജുനന്മാരങ്ങയ്ക്കു വലിയോരെന്നു മന്മതം 18

യുധിഷ്ഠിരൻ പറഞ്ഞു

അധർമ്മംചെയ്തിടുന്നതു നീ നയംനോക്കാതെ ചൊൽകയാൽ
യോജിച്ചുഞങ്ങളേമൂഢ! ഭേദിപ്പിപ്പാൻ നിനയ്ക്കയൊ 19

ശകുനി പറഞ്ഞു

മത്തൻകണ്ടിൽച്ചാടിടുന്നു മത്തൻസ്തംഭിച്ചുപോകുമെ
ജ്യേഷ്ഠൻരാജൻ! വരിഷ്ഠൻ നീ കൈതൊഴാം ഭരതർഷഭ! 20
സ്വപ്നത്തിലും കാണുകില്ലിങ്ങുണർന്നോനും യുധിഷ്ഠിര!
ചൂതാട്ടക്കാർകളിക്കുമ്പോളല്ലടം പ്രലപിച്ചുവ 21

യുധിഷ്ഠിരൻ പറഞ്ഞു

പോരിൽപ്പാരം തോണിപോലങ്ങണയ്പോൻ
ശത്രുഞ്ജയൻ രാജപുത്രൻ തരസ്വി

ഈയജ്ജുനൻ പാർക്കിലനർഹനെന്നാൽ
കളിക്കുന്നേനിവനേക്കൊണ്ടിതാ ഞാൻ 22
വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു
ഇതുകേട്ടിട്ടൊരുമ്പെട്ട കള്ളക്കളികളിച്ചുടൻ
ജയിച്ചിതെന്നും ശകുനി യുധിഷ്ഠിരനൊടോതിനാൻ 23
ജയിച്ചേ നീപ്പാണ്ഡവന്മാരിൽ വില്ലൻ
മടങ്ങാത്തുള്ളജ്ജുനനേയുമേ ഞാൻ
കളിച്ചാലും പ്രിയനാം ഭീമനാലേ
ശേഷിച്ചനിൻ മുതലങ്ങൊന്നിതല്ലൊ 24
ഞങ്ങൾക്കു നേതാപടയിങ്കൽ പ്രണേതാ—
വേകൻദൈത്യാരാതിയാം വജ്രിപോലെ
തിരിഞ്ഞുകാണ്മോൻ പുരികംതാണയോഗ്യൻ
സിംഹസ്കന്ധൻ നിത്യവുമത്യമർഷി 25
ബലംകൊണ്ടിട്ടെതിരില്ലാത്ത വീരൻ
ശത്രുഞ്ജയൻ ഗദയുള്ളോരിൽ മുമ്പൻ
അനർഹനാഭീമനാം രാജപുത്ര—
നെന്നാൽരാജൻ! നിന്നൊടിപ്പോൾക്കളിപ്പൻ 26
വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു
ഇതുകേട്ടിട്ടൊരുമ്പെട്ട കള്ളക്കളികളിച്ചുടൻ
ജയിച്ചിതെന്നും ശകുനി യുധിഷ്ഠിരനൊടോതിനാൻ 27
ശകുനി പറഞ്ഞു
ഏറെദ്രവ്യം തോറവ തമ്പിമാരും ഹസ്ത്യശ്വജാലവും
പണയംചൊൽക കൌന്തേയ! പോകാതുണ്ടെങ്കിൽ വല്ലതും
ഈ ഞാൻ വിശിഷ്ടൻ ഭ്രാതാക്കൾക്കെല്ലാർക്കും പ്രിയനാ—
(യവൻ
ആത്മോപപ്ലവമായ്ത്തോറാൽ ദാസ്യവൃത്തി നടത്തുവാൻ
വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു
ഇതുകേട്ടിട്ടൊരുമ്പെട്ട കള്ളക്കളി കളിച്ചുടൻ
ജയിച്ചിതെന്നും ശകുനി യുധിഷ്ഠിരനൊടോതിനാൻ 30

ശകുനി പറഞ്ഞു

ഇതുചെയ്തുപാപിഷ്ഠം താനേചെയ്തു ഭൂപതെ
വേറിട്ടു ധനമുള്ളപ്പോൾ പാപമാത്മപരാജയം 31

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

എന്നുചൊല്ലീട്ടക്ഷദക്ഷൻ ചൂതാടുന്ന സഭാന്തരെ
വീരരാജാക്കളോടൊക്കെ വേറെചൊല്ലീ പരാജയം 32

ശകുനി പറഞ്ഞു

രാജൻ! വല്ലഭയുണ്ടങ്ങയ്ക്കിങ്ങു നേടാത്തതാം ധനം
പണയംവെയ്ക്കൂ പാഞ്ചാലി കൃഷ്ണയേത്താൻ ജയിയ്ക്കുക! 33

യുധിഷ്ഠിരൻ പറഞ്ഞു

മുണ്ടിയല്ലാ തടിച്ചല്ല മെലിഞ്ഞല്ലല്ലരക്തയും
കരിവാർകുന്തലാളാകുമവളാലേ കളിയ്ക്കുവൻ 34
ശരൽപ്പൊൽത്താരിതംക്കണ്ണാം ശരൽപ്പങ്കജഗന്ധിയാം
ശരൽപ്പങ്കേരുഹംവാഴും ശ്രീദേവിക്കെതിരാമവം 35
അവ്വണ്ണമാണാനുശംസ്യമവ്വണ്ണം രൂപശോഭയും
അവ്വണ്ണംശീലവും സ്ത്രീയ്ക്കവ്വണ്ണമിഹരിപ്പതോ പുമാൻ 36
ഗുണമെല്ലാം തികഞ്ഞുള്ളോളനുകൂലപ്രിയംവദ
ധർമ്മകാമാർത്ഥസിദ്ധിക്കവ്വണ്ണമിഹരിക്കുമോ പുമാൻ 37
ഒടുക്കംതാൻ കിടക്കുന്നോൾ മുൻകൂട്ടിയുണരുന്നവൾ
ആരോപാലാവിപാലാന്തം കൃതാകൃതമറിഞ്ഞവൾ 38
വിയർക്കുമ്പോൾ പൂമണക്കും പങ്കജാനനമുള്ളവൾ
വാർകുന്തലാൾ വേദിമദ്ധ്യതാമ്രാസ്യലഘുരോമയാൾ 39
ഈവണ്ണമുള്ള പാഞ്ചാലി ദ്രൌപദീതന്നമർത്ത്യയെ
പണയംവെച്ചു നിന്നോടുകളിക്കുന്നുണ്ടു സൌബല! 40

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ധീമാനേവം ധർമ്മരാജന്നരചെയ്തോരുനേരമെ
ആയായീയെന്നു കേഴുക്കായീ സഭ്യപുരുഷനോകതികം 41
ക്ഷോഭിച്ചിതാസ്സഭ നൃപ! ഭൂപർക്കുണ്ടായ സങ്കടം

ഭീഷ്മദ്രോണകൃപാദ്യന്മാർക്കുണ്ടായിതു വിയർപ്പുമെ 42
തലയുംതാങ്ങി വിദുരർ ശവംപോലങ്ങുനിന്നുപോയ്
തലതാഴ്ത്തി ധ്യാനമാണ്ടുവീർത്തു പാമ്പുകണക്കിനെ 43
ധൃതരാഷ്ട്രൻ ഹൃഷ്ടനായിച്ചോദ്യംചെയ്തിതുവീണ്ടുമേ
ജയിച്ചതെന്താണെന്താണെന്നാകാരം മൂടിയില്ലവൻ 44
ദുശ്ശാസനാദികളുമായേറ്റം ഹർഷിച്ചു കർണ്ണനും
മറവുള്ളസഭ്യന്മാർക്കുപ്പോൾ കണ്ണുനീർവീണിതേറ്റവും 45
അമ്മട്ടോതിസ്സൗബലനോ ജിതകാശിമദോൽക്കടൻ
ജയിച്ചിതെന്നങ്ങുക്ഷങ്ങൾ വീണ്ടുമൊന്നുമയക്കിനാൻ 16

---

66. വിദുരവാക്യം.

ദുര്യോധനൻ പറഞ്ഞു

വരുക്ഷത്താവേ! പാണ്ഡവർക്കിഷ്ടമേവ-
മാരോഗ്യയാം കൃഷ്ണയെക്കൊണ്ടുപോരു
അടിയുടേ ഗൃഹമെത്തട്ടെവേഗം
പാർത്തീടട്ടേ ദാസിമാരൊത്തപുണ്യാ 1

വിദുരൻ പറഞ്ഞു

ദുർവ്വാക്കല്ലോനിൻ തരക്കാരുരെക്കു
നീമന്ദ! കാണ്മീലിഹ പാശബന്ധം
കടന്നുക്കിൽ തുങ്ങിനീ യോർപ്പുതില്ലാ
വ്യാഘ്രങ്ങളേ മാൻ പൊടിപ്പിച്ചിടുന്നു 2
നിൻതലക്കുണ്ടുസുപ്പുങ്ങൾകോപിച്ചേറ്റംവിഷോൽബണർ
കോപിപ്പിയ്ക്കുണ്ടെടോമന്ദ! കാലന്തർക്കു ഗമിയ്ക്കാലാ 3
ദാസീഭാവത്തിലായീടാൻ വയ്യാപാഞ്ചാലി പാർത്ഥിവ!
അസ്വതന്ത്രൻ പണയമായ് വെക്കയാലെന്നു മന്മതം 4
വഹിക്കുന്നു മുളപോലാത്മഘാതി
ഫലം മന്നൻ ധൃതരാഷ്ട്രന്റെ പുത്രൻ

ചൂതോ മഹാഭയവൈരത്തിനല്ലോ
മൂഢൻ കാണുന്നില്ലിവനന്തകാലം 5
മർമ്മച്ഛിത്താവല്ല ചൊല്ലൊല്ല രൂക്ഷം
ഹീനത്താലേ പരനേ വെന്നിടൊല്ലാ
പരന്നുദ്വേഗംപററിടും തീക്ഷ്ണവാക്കു
പാപസ്ഥാനം പററുമാറോതിടൊല്ലാ 6
ചാടീടുന്നു വായിൽനിന്നുഗ്രമാംവാ-
ക്കതേററവൻ രാപ്പകൽ മാഴ്ക്കിടുന്നു
ചെല്ലില്ലതോ പരമർമ്മത്തിലെന്ന്യേ
വിടൊല്ലതാപ്പരരിൽ പ്രാജ്ഞനായോൻ 7
ശസ്ത്രം തിന്മാൻനോക്കിപോൽ മുമ്പൊരാടു
ശസ്ത്രം മണ്ണിൽത്തലയാൽനീക്കിടുമ്പോൾ
സ്വകണ്ഠന്താനററുപോയ് ഘോരമേവം
നീ ചെയ്യൊല്ലേ പാൎത്ഥരായിട്ടു വൈരം 8
ഈമട്ടൊന്നുംപറയാ പാണ്ഡവന്മാർ
കാട്ടാളരോടും ഗൃഹമേധിയോടും
തപസ്വിയോടും പണ്ഡിതശ്രേഷ്ഠരോടും
കുരക്കുമേവം നരനായ്ക്കൾ മാത്രം 9
ഘോരം വക്രം നരകത്തിൻെറ മാൎഗ്ഗം
കാണുന്നില്ലാ ധൃതരാഷ്ട്രൻെറ പുത്രൻ
അവൻ പിമ്പുണ്ടേ പലരും കൌരവന്മാർ
ദുശ്ശാസനൻ മുതൽപേർ ദ്യൂതവൃദ്ധർ 10
ചുരയ്ക്കതാഴുന്നിതൊലിപ്പുപാറ
ഭ്രമിക്കുന്നു തോണിവെള്ളത്തിലെന്നും
മൂഢൻ ഭൂപൻ ധൃതരാഷ്ട്രൻെറ പുത്രൻ
കേൾക്കുന്നില്ലെൻപത്ഥ്യമാം വാക്കശേഷം 11
അതോർക്കുമ്പോൾ കൌരവർക്കിങ്ങടുത്തു
സുഘോരമായ് സൎവ്വഹരം വിനാശം

സുച്ഛത്തോതും പതിവ്രതാവാക്യങ്ങളേതും
കേൾക്കുന്നില്ലാ ലോഭമോ വാച്ചിടുന്നു 12

---

67. ദ്രൗപദീപ്രശ്നം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ക്ഷത്താവിവൻ തുച്ഛനെന്നും പറഞ്ഞു
ദർപ്പോന്മത്തൻ ധൃതരാഷ്ട്രന്റെ പുത്രൻ
നോക്കിക്കണ്ടാൻ സഭയിൽ പ്രാതികാമി-
തന്നെച്ചൊന്നാനവനോടായ്മദ്ധ്യേ 1

ദുര്യോധനൻ പറഞ്ഞു

പ്രാതികാമീ! കൃഷ്ണയേക്കൊണ്ടുപോരു
പേടിക്കേണ്ടാ പാണ്ഡവന്മാർകളേ നീ
ക്ഷത്താവിവൻ തർക്കമോതുന്നു ഭീതൻ
ഞങ്ങൾക്കൃഷ്ണികിവനില്ലിച്ഛ ലേശം 2

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ഏവം ചൊല്ലാൽ സൂതനാം പ്രാതികാമി
വേഗംപോയീ രാജശാസ്യപ്രകാരം
സിംഹക്കുട്ടിൽ ശാവിനേപ്പോലെ കേറി-
പ്പാർത്ഥപ്രിയാസന്നിധാനത്തിലെത്തീ 3

പ്രാതികാമി പറഞ്ഞു

യുധിഷ്ഠിരൻ ദ്യൂതമദാന്ധനായീ
ദുര്യോധനൻ ദ്രൗപദീ! നേടിനിന്നെ
വേഗംപോരു ധൃതരാഷ്ട്രാലയത്തിൽ
വേലയ്ക്കുകൊണ്ടാക്കുവൻ യാജ്ഞസേനീ 4

ദ്രൗപതി പറഞ്ഞു.

എന്താണേവം ചൊൽവതും പ്രാതികാമീ!
കളിപ്പതാർ ഭാര്യയാൽ രാജപുത്രൻ

മൂഢൻ മന്നൻ ദ്യൂതമത്തിൽ പ്രമത്തൻ
മറെറാന്നില്ലാ പണയദ്രവ്യമെന്നോ 5

പ്രാതികാമി പറഞ്ഞു

ഇല്ലാതായീ പണയദ്രവ്യമെന്നി-
ട്ടല്ലോവെച്ചു പാണ്ഡവൻ ധർമ്മപുത്രൻ
മുന്നേവെച്ചു തമ്പിമാരേ നൃപൻതാൻ-
തന്നേപ്പിന്നേനിന്നെയും രാജപുത്രി! 6

ദ്രൗപദി പറഞ്ഞു

ചൊല്ലുകിതവനോടൊന്നു ചെന്നുചോദിക്ക സൂതജ!
മുന്നംതോററതു നീതന്നത്തന്നെയോ പരമെന്നെയോ 7
ഇതറിഞ്ഞുവരു പിന്നെയെന്നെക്കൊണ്ടാക്കു സൂതജ
മന്നൻെറകാംക്ഷിതം കേട്ടശേഷം മൽപൂണ്ടഞാൻവരാം 8

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

സഭയിൽച്ചെന്നവൻചൊല്ലീ പാഞ്ചാലീമൊഴിയപ്പൊഴെ
നരേന്ദ്രമദ്ധ്യത്തിലെഴും യുധിഷ്ഠിരനൊടിങ്ങിനെ 9
ആർക്കീശനായ്തോററിതെന്നെയങ്ങെന്നാളിങ്ങു പാർഷതി
മുന്നംതോററതു നീതന്നെത്തന്നെയോ പരമെന്നെയോ 10
യുധിഷ്ഠിരൻ മനംകെട്ട ചത്തതിൻവണ്ണമായിതെ
നല്ലതോ ചീത്തയോ ചൊല്ലിയില്ലാ സൂതനൊട്ടത്തരം 11

ദുര്യോധനൻ പറഞ്ഞു

ഇങ്ങുതാൻവന്നു പാഞ്ചാലിയീച്ചോദ്യം ചെയ്യുകൊള്ളണം
ഇങ്ങുകേൾക്കട്ടെയവളുമിവനും ചൊൽവതേവരും 12

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

രാജഗേഹത്തിലുൾപുക്കു ദുര്യോധനവശാനുഗൻ
ആ പ്രാതികാമിയാസൂതൻ കൃഷ്ണയോടോതിസവ്യഥം 13

പ്രാതികാമി പറഞ്ഞു

വിളിയ്ക്കുന്നു സഭ്യർഹേ രാജപുത്രീ!
സന്ദേഹമായ് കൌരവർക്കെന്നുതോന്നും

സമൃദ്ധിയേക്കാപ്പതില്ലാ ലഘിഷ്ഠൻ
നിന്നേസ്സഭക്കേററവോൻ രാജപുത്രീ! 14

ദ്രൌപദി പറഞ്ഞു

ഏവം നൂനംനിശ്ചയിച്ചു വിരിഞ്ചൻ
സുഖാസുഖം ബുധമുഗ്ദ്ധർക്കുമൊക്കും
ധർമ്മംമാത്രം പരമായ്ചൊൽവു ലോക-
ർക്കതിങ്ങേകും സംശമം ഗുപ്തിചെയ്താൽ 15
ഈദ്ധർമ്മം തെററീടൊലാ കൌരവർക്കു
ചൊല്ലു സഭ്യന്മാരൊടെൻ ധർമ്മചോദ്യം
ധർമ്മിഷ്ഠന്മാർ നീതികണ്ടാമഹാന്മാർ
കല്പിച്ചോതും വണ്ണമേ ഞാൻനടക്കാം 16
സൂതൻ കൃഷ്ണാവാക്കുകേട്ടാസ്സദസ്സിൽ-
ച്ചെന്നവ്വണ്ണം ചൊന്നവാക്കോതിയപ്പോൾ
ദുർയ്യോധനൻ തൻവാശിയോർത്തിട്ടു കമ്പി-
ട്ടിരിയ്ക്കുന്നോർ മിണ്ടിയില്ലാരുമൊന്നും 17

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ധർമ്മഭൂവതുകേട്ടോർത്തു ദുർയ്യോധനചികീർഷിതം
ദ്രൌപദിക്കങ്ങു ഹിതനാം ദൂതനേവിട്ടു ഭാരത! 18
നീവിതാഴ്ന്നൊററവസ്ത്രത്താൽ മായ്ക്കിത്തീണ്ടാരിയായനീ
സഭക്കുവന്നുപാഞ്ചാലി ശ്വശുരാഗ്രത്തിൽനില്ക്കുക 19
സഭക്കുനീ രാജപുത്രീ വന്നുകണ്ടുടനപ്പൊഴെ
സഭ്യരെല്ലാമുള്ളുകൊണ്ടുനിനക്കും ധാർത്തരാഷ്ട്രനെ 20
ആദൂതനുടനേ കൃഷ്ണാഗൃഹത്തിൽച്ചെന്നുമന്നവ!
അറിയിച്ചു ബുദ്ധിശാലി ധർമ്മപുത്രന്റെ നിശ്ചയം 21
പാണ്ഡവന്മാർ മഹാത്മാക്കൾ ദീനരായ് ദുഃഖമാണ്ടഹൊ
സത്യത്താൽബ്ബദ്ധരായ്തീർന്നിട്ടൊന്നും നോക്കാതെനിന്നുതെ
അവർക്കെഴും വദനംനോക്കി മന്നൻ
ദുർയ്യോധനൻ സൂതനൊടോതി ഹൃഷ്ടൻ

ഇങ്ങാനയച്ചീടവളേ പ്രാതികാമീ!
ചൊല്ലട്ടെനേരിട്ടവളോടീക്കുരുക്കൾ 23

പിന്നെസ്സൂതൻതൻ പരാധീനമാണ്ടും
കൃഷ്ണാകോപത്തിൽപ്പരം പേടിപൂണ്ടും
മാനംവിട്ടാസ്സഭൃരോടോതിവീണ്ടും
ഞാനെന്തെന്നാൽ കൃഷ്ണയോടോതിടേണ്ടു 24

ദുൎയ്യോധനൻ പറഞ്ഞു

ദുശ്ശാസനാ! നമ്മുടെ സൂതപുത്രൻ
പേടിക്കുന്നു ഭീമനെ സ്വല്പബുദ്ധി
താനേചെന്നാകൃഷ്ണയെക്കൊണ്ടുപോരു
നിന്നോടിത്തോററതിരാരെന്തെടുക്കും 25

ഭ്രാതാവോതിക്കേട്ടു കണ്ണുംചുവത്തീ-
ട്ടെഴുന്നേററിട്ടുടനാരാജപുത്രൻ
ഗൃഹംപുക്കാവീരർവിട്ടോരുരാജ-
കുമാരിയാം കൃഷ്ണയോടിത്ഥമോതീ 26

വരുവരു ദ്രൌപദിതോററ കൃഷ്ണേ
നീ കാൺക ദുൎയ്യോധനനേ വിലജ്ജം
പത്മേക്ഷണേ! കൌരവസേവചെയ്ക
ധർമ്മത്തിൽ നീ ലബ്ധസഭയ്ക്കുപോരു 27

പിടഞ്ഞെഴുന്നേററ മനസ്സുകെട്ടു
വാടുംമുഖം കൈത്തലത്താൽ തുടച്ചും
ആർത്തിപ്പെട്ടായവളോടീ വയസ്സൻ
കുരുസ്വാമിസ്ത്രീകൾ നില്ക്കുന്നദിക്കിൽ; 28

ഉടൻ കടന്നായവളോടടുത്തു
ദുശ്ശാസനൻ കോപമൊടാർത്തുവേഗം
നീണ്ടും ചുരുണ്ടും വിലസുന്നവാർകൂ-
ന്തലിൽപ്പിടിച്ചൂ നൃപപത്നിയാളെ 29

ശ്രീരാജസൂയാവഭൃഥത്തിൽമന്ത്രം
ജപിച്ചതീർത്ഥാദകസിക്തമായി
വിശുദ്ധമാം വാർകുഴൽ പാർത്ഥവീര്യ
ധിക്കാരിചുററീ ധൃതരാഷ്ട്രപുത്രൻ 30
സനാഥയെന്നാലുമനാഥമട്ടാ–
ദുശ്ശാസനൻ വാർകുഴൽ കൃഷ്ണയാളെ
വലിച്ചിഴച്ചു സഭയോളമാർത്ത–
യാകുംവിധം വാഴയെക്കാററുപോലേ 31
വലിച്ചിടുമ്പോളുടൽകുമ്പിടുകൊണ്ടു
മെല്ലെച്ചൊന്നാളവം തീണ്ടാരിയീ ഞാൻ
ഒന്നേയുള്ളുചേല മേ മന്ദബുദ്ധേ!
സഭയ്ക്കുനേക്കൊണ്ടുപോകൊല്ല ദുഷ്ട! 32
ദൃഢം ബലത്താൽക്കരികുന്തൽചുററി–
പ്പിടിച്ചവൻ കൃഷ്ണയൊടോതിയപ്പോൾ
വിളിച്ചുകേണ്ടു ഹരിജിഷ്ണുകൃഷ്ണ–
നരാഖ്യരേറ്റുപ്പാഷ്തിരക്ഷകിട്ടാൻ 33

ദുശ്ശാസനൻ പറഞ്ഞു.

തീണ്ടാരിയോ പാഷ്തി! യൊററവസ്ത്ര–
മുടുത്തോളോ നഗ്നയോ ആകിലാട്ടേ
ചൂതിൽപ്പിടിച്ചോളിഹ ദാസിയായ് നീ
ദാസിയ്ക്കുടുപ്പും പ്രഭ വെച്ചതല്ലോ 34

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

വാർകുന്തൽചിന്നിപ്പടയൊട്ടഴിഞ്ഞു
ദുശ്ശാസനൻ ചുററിവലിച്ചിടുമ്പോൾ
നാണിച്ചമർഷത്തിലെരിഞ്ഞുകൊണ്ടു
മെല്ലെന്നിതീവാക്കു പറഞ്ഞുകൃഷ്ണ. 35

ദ്രൌപദി പറഞ്ഞു

സദസ്സിങ്കൽദുശ്ശാസ്സുവിജ്ഞാനമുള്ളോർ
ക്രിയാവാന്മാരേവരും ശക്രതുല്യർ

ഗുരുക്കന്മാർ ഗുരുവിൻമട്ടുകാരു-
മവർക്കടുത്തിങ്ങിനെ നിന്നുകൂടാ 36
നൃശംസകൃത്താമെട! നീച! വസ്ത്രം
ച്ഛേച്ഛേകിഴിയ്ക്കൊല്ല വലിച്ചിടൊല്ലാ
നിങ്കൽക്ഷമിയ്ക്കില്ലിതു രാജപുത്ര-
രിന്ദ്രാദിവാനോർ തുണനില്ക്കിലുംതേ 37
ധർമ്മസ്ഥനാം മഹിതൻ ധർമ്മപുത്രൻ
ധർമ്മം സൂക്ഷ്മം നിപുണന്മാർക്കുകാണാം
വാക്കാലുമേ നാഥനു തെല്ലുപോലും
ദോഷംനിനയ്ക്കാ ഗുണമെന്നിയേ ഞാൻ 38
ഇതിങ്ങകാര്യം കുരുവീരമദ്ധ്യേ
തീണ്ടാരിയാമെന്നെ വലിച്ചതും നീ
നിന്ദിച്ചിടുന്നില്ലിതൊരാളുമെന്തോ
നിൻചിത്തവൃത്തിക്കവർ ചേർന്നിരിയ്ക്കാം 39
ഹാനഷ്ടമായ്പോയിതു ഭാരതർക്കു
ധർമ്മം ക്ഷാത്രസ്ഥിതികാണ്മോർ നടപ്പും
കുരുക്കൾതൻധർമ്മമര്യാദതെററി-
നടപ്പുകാൺമൂ കൌരവന്മാർ സദസ്സിൽ 40
ദ്രോണർക്കുമീ ഭീഷ്മനുമില്ലസത്വം
മഹാത്മാവാം വിദുരർക്കും തഥൈവ
രാജാവിന്നും ശരി കാണുന്നതില്ലീ-
യുഗ്രം ധർമ്മം കുരുവൃദ്ധോത്തമന്മാർ 41
ഏവം ചൊല്ലിക്കരുണംകേണു കൃഷ്ണ
കോപിച്ചോരാക്കാന്തരിൽക്കണ്ണയച്ചു
കോപംപൂണ്ടാപ്പാണ്ഡവന്മാർക്കതൊന്നു-
ദ്ദീപിപ്പിച്ചാൾ തങ്കടാക്ഷങ്ങളാലേ 42
രാജ്യഭ്രംശം ധനരത്നാദിനാശ-
മിതെന്നാലും പററിയില്ലത്രമാത്രം

കോപംകൂട്ടിക്കൃഷ്ണവിട്ടോരു തീക്ഷ്ണ–
കടാക്ഷത്താൽപ്പെട്ട ദുഃഖത്തിനൊപ്പം 43
ദുശ്ശാസനൻ കൃപണപ്പെട്ടകാന്ത–
ന്മാരേനോക്കും കൃഷ്ണയേപ്പാർത്തുവീണ്ടും
മോഹിച്ചോളെപ്പോലെയിട്ടൊന്നുലച്ചു
ദാസീയെന്നാനുച്ചഹാസത്തിനോടും 44
കർണ്ണൻ ഹഷ്ത്തോടുമാവാക്കുപാരം
കൊണ്ടാടിനാനുച്ചമാം ഹാസമോടും
ഗാന്ധാരരാജൻ സുബലൻ തന്റെ പുത്രൻ
ദുശ്ശാസനന്മേലഭിനന്ദി പാരം 45
ശേഷം സഭ്യന്മാർകളീ രണ്ടുപേരും
ദുര്യ്യോധനൻതാനുമല്ലാതെയുള്ളോർ
സഭാസ്ഥലേ കൃഷ്ണയേയിട്ടിഴയ്ക്കു–
ന്നതും കണ്ടുംകൊണ്ടുതാനിണ്ടലാണ്ടു. 46

ഭീമൻ പറഞ്ഞു

ധർമ്മം സൂക്ഷ്മം സുഭഗേ! യെന്നൊമൂലം
നിൻചോദ്യം മേ വിവരിയ്ക്കാവതല്ല
അസ്വാമിയ്ക്കാ പണയംവെച്ചുകൂടാ
സ്ത്രീയോ ഭർത്താവിന്നുതാൻ വശ്യപാർത്താൽ 47
സമൃദ്ധിയാം ഭൂമിയൊക്കെ ത്യജിയ്ക്കും
യുധിഷ്ഠിരൻ കൈവിടാ ധർമ്മമൊട്ടും
തോറേറൻ ഞാനെന്നോതിയാദ്ധർമ്മപുത്ര–
നതോർക്കുമ്പോൾ വിവരിയ്ക്കാവതല്ലാ 48
ചൂതിൽപ്പാരിൽപ്പുകനിയിന്നുചിതീയൻ
കൌന്തേയനിന്നവനാൽ മുക്തകാമൻ
യുധിഷ്ഠിരൻ ചതികാണുന്നതില്ലി–
ങ്ങതോർക്കിലിന്നുത്തരംചൊല്ലുവല്ല. 49

ദ്രൌപദി പറഞ്ഞു

വിളിച്ചിറക്കീ നൃപനേ ദുഷ്ടർ നീചർ
വിദശ്ധന്മാർ ചതിയന്മാർ സദസ്സിൽ
ദൃതപ്രിയന്മാരധികം യതനമില്ലാ–
തെന്നാലിന്നീ നൃപനോ മുക്തകാമൻ 50
അശ്രുജ്ഞരായ് ച്ചതിചെയ്യുന്ന കൂട്ട–
രൊന്നിച്ചൊത്തീപ്പാണ്ഡവശ്രേഷ്ഠനിപ്പോൾ
അജ്ഞതവത്താൽ തോലിപറിച്ചുചിന്നീ–
ടെന്തിന്നാണീ നൃപനേറുകളിപ്പാൻ 51
നില്പുണ്ടല്ലോ കൌരവരീസ്സദസ്സിൽ
തന്മക്കൾക്കും സ്നുഷകൾക്കും പ്രൂക്കൾ
എല്ലാരുമെൻവാക്കു ചിന്തിച്ചുനോക്കീ–
ട്ടതിന്നൊത്തോരുത്തരം ചൊല്ലിടേണം 52
എന്നുംചൊല്ലിക്കരുണംകേണകൃഷ്ണാ
പാവപ്പെട്ടാക്കാന്തരേപ്പാർത്തിടുമ്പോൾ
ദുശ്ശാസനൻ രുക്ഷമായപ്രിയങ്കം
കഠോരമായവളോടോതി വീണ്ടും 53
തീണ്ടാരിയായൊററവസ്ത്രം ധരിച്ചോ–
രനർഹയാമവളേയിട്ടിഴയ്ക്കൂ
വൃകോദരൻ ധർമ്മജനേയുമൊന്നു
നോക്കിക്കോപംകൊണ്ടിതത്പ്രാർത്തമട്ടിൽ 54

---

68. ദ്രൌപദീകർഷണം

ഭീമൻ പറഞ്ഞു.

കളിക്കാർവീട്ടിലുണ്ടാകും ധൂർത്തസ്ത്രീകം യുധിഷ്ഠിര!
അവരേപ്പണയംവെയ്ക്കുമാറില്ലനുണ്ടവററിലും 1

കാശിരാജൻ കാഴ്ചവെച്ചിതുത്തമദ്രവ്യമേറവും
മറവുള്ളമന്നവന്മാരും മുറയും രത്നങ്ങളേകിനാർ 2
അവയും വാഹനംവിത്തം ചട്ടനാനായുധങ്ങളും
ആത്മാവും ഞങ്ങളും ചൂതിൽശത്രുക്കളുടെയായിതെ 3
അതിൽകോപമെനിക്കില്ലിങ്ങെല്ലാററിന്നും ഭവാൻ പ്രഭേ
അതിക്രമം പാഷ്തിയേപ്പണയംവെച്ചതോർക്കുകിൽ 4
അനർഹയാം ബാലയിവൾ പാണ്ഡവന്മാർക്കു ചേർന്നവൾ
നീമൂലം ക്ലേശമേല്ക്കുന്നു ക്ഷുദ്രക്രൂരകുരുക്കളാൽ 5
ഇവൾക്കുവേണ്ടി ഞാൻ നിങ്കൽകോപമേറുന്ന മന്നവ!
നിൻകൈരണ്ടും ചുടട്ടേ തീകൊണ്ടുവാ സഹദേവ! നീ 6

അർജ്ജുനൻ പറഞ്ഞു

മുമ്പൊന്നും ഭീമ! നീയിമ്മട്ടോതുമാറില്ല വാക്കുകൾ
ക്രൂരർവൈരികൾ നിൻധർമ്മഗൌരവത്തേക്കെട്ടുതിതോ 7
ശത്രുപ്രിയംചെയ്തിടൊല്ലേ മുഖ്യധർമ്മം ചരിയ്ക്ക നീ
ആരുലംഘിച്ചിടും ധർമ്മനിഷ്ഠനാം ജ്യേഷ്ഠനേപ്പമാൻ 8
എതിരാംവിളിയാൽ ക്ഷാത്രവ്രതമോർത്തീ നരേശ്വരൻ
പരേച്ഛയാൽ കളിയ്ക്കുന്നു നമുക്കിന്നു യശസ്കരം 9

ഭീമൻ പറഞ്ഞു

ശരിയാണിതുയുക്തം ഞാനറിയാതേ ബലാലുടൻ
കത്തുന്നതീയ്യിൽ കൈരണ്ടും ദഹിപ്പിച്ചേനെയർജ്ജുന! 10

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ഏവംമാഴ്കും പാണ്ഡവരേപ്പാർത്തു മാദ്ധ്യതരാഷ്ട്രജൻ
ക്ലേശിക്കുംകൃഷ്ണയേക്കണ്ടും വികർണ്ണൻചൊല്ലിയിങ്ങിനെ

വികർണ്ണൻ പറഞ്ഞു

പാഞ്ചാലിചെയ്ത ചോദ്യത്തിനുത്തരംചൊൽക ഭൂപരെ!
വാക്യത്തെവിവരിയ്ക്കാഞ്ഞാൽ നമുക്കുനരകം ദൃഢം 12
ഭീഷ്മരീദ്ധൃതരാഷ്ട്രൻ താനിരുപേർ കുരുവൃദ്ധരാം
അവർചൊല്ലീലൊന്നുമിന്നീവിദ്വാൻ വിദുരർതാനുമെ 13

ഏവർക്കും ഗുരുവാം ഭാരദ്വാജനും കൃപരും പരം
ദ്വിജേന്ദ്രന്മാരിതിന്നെന്താണൊന്നും ചൊല്ലാത്തതുത്തരം 14
മറവുള്ളമന്നവേന്ദ്രന്മാർ നാനാദിക്കീന്നു വന്നവർ
കാമക്രോധങ്ങൾകൈവിട്ട യഥാമതി കഥിക്കണം 15
ശുഭയാകുന്ന പാഞ്ചാലിവീണ്ടും ചൊന്നോരുവാക്കിനെ
ചിന്തിച്ചാർക്കാർക്കെന്തുപക്ഷം മന്നരേ! ചൊൽവിനുത്തരം
ഏവംചൊന്നാൻ സഭ്യസഭ്യന്മാരോടും പലപാടവൻ
നല്ലതോ ചീത്തയോ ചെറ്റുംചൊല്ലീലവനൊടാ നൃപർ 17
പലവട്ടം നൃപരൊടാവികർണ്ണൻ ചൊന്നതിന്നുമേൽ
കൈകൊണ്ടു കൈഞൊരിച്ചൂക്കിൽ നെടുവീർപ്പിട്ട ചൊ–
(ല്ലിനാർ 18
ചോദ്യത്തിന്നുത്തരം ചൊൽവിനില്ലെന്നാൽ വേണ്ടമന്നരെ
ഇന്നുഞാൻ കണ്ടിടും ന്യായം പറയാം ഹേ കുരുക്കളെ! 19
വ്യസനങ്ങൾ നൃപന്മാർക്കു നാലുണ്ടല്ലോ നരേന്ദ്രരെ!
നായാട്ടു കുടി ചൂതാട്ടം സ്ത്രീയിലുള്ളതിസക്തിയും 20
ഇവയിൽ സക്തനാം മർത്ത്യൻ ധർമ്മംകൈവിട്ടുനിന്നിടും
അമ്മട്ടല്ലോൻ ചെയ്തകൃത്യം ചെയ്തതായ് വെച്ചിടാ ജനം 21
എന്നാലീപ്പാണ്ഡവൻ പാരം വ്യസനത്തിലമർന്നവൻ
ചൂതാട്ടക്കാർ വിളിച്ചിട്ട പണയംവെച്ചു കൃഷ്ണയെ 22
മാന്യയാമിവളോ സർവ്വപാണ്ഡവർക്കും സമാനയാം
താൻമുമ്പടിമയായ് പിന്നെപ്പണയംവെച്ചു പാണ്ഡവൻ 23
പണയത്തിന്നോതിനാനീക്കൃഷ്ണയേസ്സുബലാത്മജൻ
ഇതൊക്കെയോർത്തിട്ടെൻപക്ഷം നേടീട്ടില്ലിഹ കൃഷ്ണയെ
ഇതുകേട്ട സഭാവാസിജനഘോഷം മുഴങ്ങിതേ
വികർണ്ണനേ പ്രശംസിച്ചും നിന്ദിച്ചും.സൌബലേയനെ 25
ആഗോഷമെല്ലാംനിന്നപ്പോൾരാധേയൻ ചൊടിപൂണ്ടുടൻ
നല്ലകയ്യൊന്നുയർത്തീട്ടു ചൊല്ലീ വചനമിങ്ങിനേ 26

കർണ്ണൻ പറഞ്ഞു.

വികർണ്ണ! കാണുന്നുണ്ടിങ്ങു പലതും വിപരീതമായ്
ജനിച്ചേടം മുടിപ്പാനായരണിയ്ക്കുഗ്നിപോലവെ 27
ഇവരൊന്നും മിണ്ടിയില്ല കൃഷ്ണ ചോദിച്ചിതെങ്കിലും
ധർമ്മത്താൽ ജിതയെന്നോർത്തിടുന്നു ദ്രുപദപുത്രിയെ 28
നീയോ മൌഢ്യത്തിനാൽദ്ധാർത്തരാഷ്ട്ര! പാരം ചില
[പ്പതാം
സഭയിൽ പറയുന്നു നീ ബാലൻവൃദ്ധന്റെ മാതിരി 29
അറിയുന്നില്ല നീ ധർമ്മതത്വം ദുൎയ്യോധനാനുജ!
ജിതയാം കൃഷ്ണജിതയല്ലെന്നല്ലോ ചൊല്ലിമന്ദ! നീ 30
എന്തുഞായം കൃഷ്ണജിതയല്ലായ്വാൻ ധൃതരാഷ്ട്രജ!
സഭയിൽതന്റെ സൎവ്വസ്വംവെച്ചല്ലോ പാണ്ഡവാഗ്രജൻ 31
സൎവ്വസ്വത്തിൽ പെടുന്നില്ലേ പാഞ്ചാലി ഭരതൎഷഭ!
എന്തേവം ജിതയാം കൃഷ്ണജിതയല്ലെന്നു കണ്ടുനീ 32
വാക്കാലേ കൃഷ്ണയേച്ചൊല്ലിസമ്മതിച്ചിതുപാണ്ഡവർ
നിനക്കു ജിതയല്ലെന്നുതോന്നാനെന്തിഹ കാരണം 33
ഒററവസ്ത്രത്തൊടിവളേസ്സഭയിൽകൊണ്ടുവന്നതും
അധർമ്മമെന്നോർക്കിലിന്നുകേൾക്കുകെന്നുടെ ഭാഷിതം 34
സ്ത്രീകൾക്കൊരുത്തൻ ഭർത്താവു ദൈവദത്തൻ കുരുദ്വഹ!
പലപേർക്കും വശ്യയിവളെന്നാൽ കുലടയാം ദൃഢം 35
ഇവൾക്കീസ്സഭയിൽക്കൊണ്ടുവന്നാലും ചിത്രമില്ലെടോ
ഒററവസ്ത്രം ധരിച്ചാലും വസ്ത്രമില്ലാതിരിയ്ക്കിലും 36
ഇവർക്കുള്ളോരുമുതലുമിവളും പാണ്ഡുപുത്രരും
എല്ലാം ശകുനി ധർമ്മത്താൽ നേടിക്കൊണ്ടോരുവിത്തമാം
ദുശ്ശാസന! മഹാവിഢിവികർണ്ണൻ പ്രാജ്ഞവാദിയാം
വാങ്ങു പാൎത്ഥരുടേയും നീ വസ്ത്രം പാഞ്ചാലി തന്റെയും
ഇതുകേട്ടാപ്പാണ്ഡവന്മാരെല്ലാരും ഭരതൎഷഭ!
ഉത്തരീയപ്പടം താഴേവെച്ചിരുന്നു സഭാസ്ഥലേ 39

പിന്നെദ്ദുശ്ശാസനൻ രാജൻ! പാഞ്ചാലീവസനം ബലാൽ
സഭാമദ്ധ്യേ താൻ പിടിച്ചങ്ങഴിക്കാനായ്ത്തുടങ്ങിനാൻ 40

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

വസ്ത്രാക്ഷേപത്തിൽ ഹരിയേസ്മരണംചെയ്തു പാൎഷതി
ഗോവിന്ദ! ദ്വാരകയെഴുംകൃഷ്ണ! ഗോപീജനപ്രിയ! 41
കുരുക്കളെന്നെബ്ബാധിപ്പതറിഞ്ഞില്ലേ മുകുന്ദ! നീ
നാഥ! ശ്രീനാഥ! ഗോലോകനാഥ! സന്താപനാശന! 42
കൌരവക്കടലിൽതാഴുമെന്നേക്കേററൂ ജനാർദ്ദന!
കൃഷ്ണ! കൃഷ്ണമഹായോഗിൻ! വിശ്വാത്മൻ! വിശ്വഭാവന!
കുരുമദ്ധ്യേ മാഴ്ക്കിയോർക്കുകെന്നേഗ്ഗോവിന്ദ! കാക്കണേ
എന്നുമുപ്പാരിനും നാഥൻ ഹരി കൃഷ്ണനെയോർത്തവൾ 44
മുറയിട്ടാൾ വിഭോ! മാഴ്ക്കിമുഖംപൊത്തീട്ടു ഭാമിനി
കൃഷ്ണതൻ വാക്കുകേട്ടിട്ടു കൃഷ്ണൻ ഗൽഗ്ഗദകണ്ഠനായ്
ശയ്യാസനംവിട്ടു കനിഞ്ഞെത്തീ കാൽനടയായിഹ

കൃഷ്ണാ! വിഷ്ണോ! ഹേ ഹരേ! ഹാ നരാ! യെ-
ന്നങ്ങാർത്തുരക്ഷയ്ക്കുഥ യാജ്ഞസേനി
ധർമ്മം മഹാത്മാവുമറഞ്ഞുനിന്നു
വിചിത്രവസ്ത്രാവരണങ്ങൾ നല്കീ. 46

പാഞ്ചാലിയ്ക്കുള്ള പുടവയഴിയ്ക്കുമ്പോളിളാപതേ!
അതേവിധം മററുവസ്ത്രംകാണാറായിതസംഖ്യമേ 47
പല ചായനിറംപൂണ്ടും വസ്ത്രങ്ങളുടനേ വിഭോ!
അസംഖ്യം വെളിവായ്ക്കുണ്ടു ധർമ്മത്തിന്നുടെ രക്ഷയാൽ 48
അപ്പോൾ ഹലഹലാശബ്ദംപൊങ്ങീതങ്ങുഭയങ്കരം
അതു ലോകത്തിലാശ്ചര്യംകണ്ടു സർവ്വമഹീന്ദ്രരും 49
വാഴ്ത്തീ പാഞ്ചാലിയേദ്ധാർത്തരാഷ്ട്രനിന്ദയൊടും സമം
ശപഥംചെയ്തു നൃപതേ! ഭീമനുഗ്രസ്വരത്തൊടും 50
കോപിച്ചു ചുണ്ടുകൾ വിറച്ചങ്ങുകൈകൾ തിരുമ്മിയും

ഭീമൻ പറഞ്ഞു.

എന്റെവാക്കൊന്നിതുരംക്കൊംവിൻലോകംവാഴുംനരേന്ദ്രരേ!
മുമ്പന്യമർത്ത്യർചൊല്ലീട്ടില്ലേവംചൊല്ലില്ലമേലിലും
ഇതുഞാൻചൊല്ലിവെച്ചിട്ടുചെയ്തില്ലെങ്കിൽക്ഷിതീശരേ! 52
മുൻചിതാമഹർ സാധിച്ച ഗതികിട്ടാതെ പോട്ടെ മേ
ഭോരതാപസദൻ ഭീഷ്മനീപ്പാപിയുടെ മാവ്വിടം 53
പോരിൽ പിളർന്നുഞാൻ ചോരകുടിച്ചില്ലെന്നിരിക്കിലോ

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

രൌദ്രം രോമാഞ്ചമുണ്ടാക്കും ഭീമവാക്കിതു കേട്ടുടൻ 54
ബഹുമാനിച്ചു ധൃതരാഷ്ട്രജനിന്ദയൊട്ടും ജനം
സഭാമദ്ധ്യേ വസ്ത്രജാലം കന്നായ്ക്രൂടിയ ശേഷമേ 55
ദുശ്ശാസനൻ തളർന്നിട്ടു നാണമാണ്ടങ്ങടങ്ങിനാൻ
കഷ്ടമെന്നായ് ഘോഷമുണ്ടായ് കളർമൈക്കൊണ്ടിടംപടി
സഭ്യരാജാക്കളിടയിൽപ്പാർത്ഥരേപ്പാർത്തു തൽക്ഷണം
ചോദ്യത്തിന്നുത്തരം ചൊല്ലുന്നില്ലാ കൌരവരെന്നഹോ 57
ധൃതരാഷ്ട്രനെ നിന്ദിച്ചു വിളിച്ചോതീ മഹാജനം
കയ്യുയർത്തിസ്സഭാവാസിജനാഘോഷം തടുത്തുടൻ 58
വിദുരൻസർവ്വധർമ്മജ്ഞൻ പിന്നെയിങ്ങിനെ ചൊല്ലിനാൻ

വിദുരൻ പറഞ്ഞു

ചോദ്യംചെയ്തിഹ കേഴുന്നിതനാഥപ്പടി പാർഷതി 59
ഉത്തരംസഭ്യരേ! ചൊല്ലീലിതിനാൽ ധർമ്മപീഡയാം
കത്തുംതീപ്പോലെയാർത്തൻ വന്നാശ്രയിപ്പു സഭസ്സിനെ60
അവനേസ്സത്യധർമ്മത്താൽഗ്ഗമിപ്പിപ്പു സഭാസ്യരും
ധർമ്മപ്രശ്നംചെയ്തിടേണമായ്വൻ സത്യത്തൊടൊത്തതിൽ
കാമക്രോധങ്ങളം വിട്ടോതിക്കൊംവൂ സഭ്യരുമുത്തരം
പ്രജ്ഞയെയ്യാത്തുത്തരം ചൊല്ലീ വികർണ്ണൻ നരനാഥരെ 62
യഥാമതി ഭവാന്മാരും ചൊൽവിൻ പ്രശ്നത്തിനുത്തരം
ധർമ്മം കാണ്മോൻ സമാധാനംചൊല്ലാ സഭയിലെങ്കിലോ

അന്യതത്തിൻ ഫലത്തിന്റെ പാതിയായാംക്ക പാറിടം
ധർമ്മംകാണ്മോൻ വിതഥ്രമായ് ചൊല്ലീ സഭയിലെങ്കിലോ
അന്യതത്തിൻഫലംസപ്തം ദ്ധമായാംക്ക പാറിടം
ഇതിനുദാഹരണമായ് ച്ചൊല്ലാമുണ്ടിപ്പുഴങ്കഥ 65
പ്രഹ്ലാദാംഗിരസഷ്ടീന്ദ്രർതമ്മിൽസ്സംവാദമാംവിധം
പ്രഹ്ലാദനെന്ന ദൈത്യേന്ദ്രന്നൊത്ത പുത്രൻ വിരോചനൻ
കന്യാർത്ഥമായംഗിരസൻ സുധന്വാവൊടെതിർത്തുതേ
ഞാൻ മേലെഞാൻമേലെയെന്നായവരാക്കന്യകാർത്ഥയാൽ 67
പ്രാണൻപന്തയമായ് തമ്മിൽവാദിച്ചാരെന്നുകേൾപ്പുഞാൻ
അവരാ പ്രശ്നവാദത്തിൽ പ്രഹ്ലാദനൊട്ട ചോദ്യമായ് 68
ജ്യേഷ്ഠനാരീഞങ്ങളിലെന്നോതു ഭോഷ്ക്കരചെയ്യോലാ
അവൻ വഴക്കിൽപ്പേടിച്ചു സുധന്വാവിനൊടോതിനാൻ
സുധന്വാവോ ബ്രഹ്മദണ്ഡമ്പോലെരിഞ്ഞോതി രുഷ്ടനായ്
പ്രഹ്ലാദ! ഭോഷ്ക്കുചൊന്നാലും ഭവാൻ മിണ്ടാതിരിക്കിലും
വജ്രി നിൻതല വജ്രത്താൽ നൂറായിട്ടുനുറുക്കിടും
സുധന്വാവിൻവാക്കുകേട്ടാലിലപോലെ വിറച്ചുടൽ 71
ചോദിപ്പാൻചെന്നിതാദ്ദൈത്യൻകശ്യപർഷീന്ദ്രസന്നിധൌ

പ്രഹ്ലാദൻ പറഞ്ഞു.

അങ്ങുന്നറിയുമേ ദൈവമാസുരം ബ്രാഹ്മണം പരം 72
ധർമ്മമെല്ലാം മഹാഭാഗ! കേൾക്കുകീധർമ്മസംശയം
ചോദിച്ചാൽ മിണ്ടിടാഞ്ഞാലുമസത്യമുരചെയ്കിലും 73
അവനു പരലോകങ്ങളേതെല്ലാമെന്നുചൊല്ലുക

കശ്യപൻ പറഞ്ഞു

അറിഞ്ഞുകൊണ്ടുമിണ്ടാത്തോൻ കാമക്രോധഭയാന്തരൻ 74
ആയിരംതന്നെ വരുണപാശം തൻ മെയ്യിലാക്കിടും
ശോകർണ്ണംപോലങ്ങുമിങ്ങും തട്ടംമാറരചെയ്യുവൻ 75
ആയിരംതന്നെ വരുണപാശം തൻമെയ്യിലാക്കിടും
അവനൊരാണ്ടുചെല്ലുമ്പോൾക്കയറൊന്നറുമേവമാം 76

അതിനാൽസ്സത്യമോതേണം സത്യത്തെയറിയുന്നാവൻ
സഭയിങ്കലധർമ്മാന്നുവിദ്വാധർമ്മമുരയ്ക്കുവേ 77
അവന്റെ ശല്യംതീർക്കാത്താസ്സഭ്യന്മാർ വിദ്വാരായ്വരും
പാതിയേല്ക്കും സഭാനാഥൻ കാലംശം ക്രിയചെയ്തവർ 78
കാലംശം തെറ്റിനേത്തെറ്റെന്നുരക്കാത്തുള്ള സഭ്യരും
നിർദ്ദോഷനാം സഭാനാഥൻ സഭ്യർക്കും കുറമറവുപോം 79
പാപം കുറക്കാരനിലാം നിന്ദ്യനേ നിന്ദചെയ്കിൽ
ചോദിപ്പോനോട്ടതെറ്റായിദ്വാർമ്മം പ്രഹ്ലാദ ചൊൽകിലോ
ഇഷ്ടാപൂർത്തം പോക്കുമവർ കീഴ്മേലേഴേഴുപേരെയും
ഹതവിത്തന്റെയും ദുഃഖം ഹതപുത്രന്റെയും പരം 81
കടക്കാരന്റെയും ദുഃഖം സ്വാർത്ഥംപൊയ്പോയവന്റെയും
പതിപോയ സ്ത്രീയുടേയും രാജഗ്രസ്തന്റെയും പരം 82
മകനില്ലാപ്പെണ്ണുടേയും പുലിവായ്പ്പെറ്റവന്റെക്കം
വേഗക്കാതെയുള്ളോളുടെയും സാക്ഷിതോല്പിച്ചവന്റെയും 83
ഈദുഃഖങ്ങൾ സമാനങ്ങളെന്നുചൊൽവൂ സുരേശ്വരർ
വിതഥംചൊല്ലുവോനേല്ക്കുമീ ദുഃഖങ്ങളശേഷവും 84
പ്രത്യക്ഷംകണ്ടവൻ സാക്ഷികേട്ടോനുമറിവോനുമാം
എന്നാൽ സത്യംചൊന്നസാക്ഷിധർമ്മാത്ഭ്രഷ്ടനായ്വരാ 85
കശ്യപൻചൊന്നകേട്ടോതീ പ്രഹ്ലാദൻ മകനോടുടൻ
നിന്മേലാണീസ്സുധന്വാവിങ്കെന്മേലാണംഗിരസ്സുമേ 86
നിന്മാതാവിൻമേലെയാണീസ്സുധന്വാവിൻറെയമ്മയും
വിരോചന! സുധന്വാവു നിൻപ്രാണന്നുടമസ്ഥനാം 87

സുധന്വാവു പറഞ്ഞു

പുത്രസ്നേഹംവിട്ടു ധർമ്മത്തിങ്കൽത്താനങ്ങുനില്ക്കയാൽ
സമ്മതിച്ചേൻ നൂറുവർഷം ജീവിച്ചീടട്ടെ നിൻമകൻ 88

വിദുരൻ പറഞ്ഞു

ഇമ്മട്ടു പരമാംധർമ്മംകേട്ടു സഭ്യസഭാസ്യരേ!
എന്തോർക്കുന്നു കൃഷ്ണ ചെയ്തുചോദ്യത്തിന്നുത്തരം പരം 89

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

വിദുരൻതൻവാക്കുകേട്ടിട്ടൊന്നുംമീണ്ടീല മന്നവർ
ദുശ്ശാസനനൊടായ്കർണ്ണൻ ദാസിയേ ഗൃഹമേറെടോ 90
വിറച്ചുനാണിച്ചുപതിപ്പോർചൊല്ലും സാധുകൃഷ്ണയേ
ദുശ്ശാസനൻ സഭാമദ്ധ്യത്തിങ്കലിട്ടു വലിച്ചുതെ 91

69. ഭീഷ്മവാക്യം

ദ്രൌപദി പറഞ്ഞു

അതേവരേക്കാക്കുദുഷ്ട! ദുശ്ശാസനനരാധമ!
മുമ്പേകിട്ടേണ്ടുമെൻ കായ്മുത്തരം കിട്ടിയില്ലിഹ 1
ഈക്രൂരനിട്ടിഴച്ചിട്ടു വലഞ്ഞേൻ വശമറ്റഞാൻ
അഭിവാദ്യം ചെയ്യുനിങ്ങീഗുരുക്കൾക്കു സഭാന്തരെ 2
ഇനിക്കല്ലേ തെറ്ററിവിടെയിതു ഞാൻ ചെയ്തിടായ്കിലും

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

അവനിട്ടുവലിച്ചിട്ടു വീണുകേണാത്തപസ്വിനി 3
അനർഹവിലപിച്ചാളാസ്സഭാമദ്ധ്യത്തിലിങ്ങിനെ

ദ്രൌപദി പറഞ്ഞു

സ്വയംവരത്തിൽ കണ്ടിട്ടുണ്ടെന്നേ രംഗത്തിൽ മന്നവർ 4
മറ്റൊരേടം കണ്ടിരിയ്ക്കില്ലീ ഞാനിന്നീസ്സദസ്സിലായ്
വായുവും സൂര്യനും കണ്ടിട്ടില്ലാ മുമ്പെന്നെ മന്ദിരെ 5
ആ ഞാൻ കാണുംവണ്ണമായീയോഗ്യർക്കിന്നീ സഭാതലെ
മുന്നംഗൃഹത്തിലീയ്യെന്നെക്കാറ്റു തൊട്ടാൽപ്പൊറാത്തവർ 6
പാണ്ഡവന്മാർ പൊറുപ്പൂയീദുഷ്ടനിപ്പോൾമുടിപ്പതും
അനർഹയാം പുത്രപതിപുത്രിയേത്തൊട്ടിടുന്നതും 7
പൊറുപ്പിതീക്കൌരവരും കാലപര്യയമാം ദ്വയം
ഇതിലും കഷ്ടമെന്തുള്ളൂ ശ്രുഭയാം സതീനാരിഞാൻ 8

സഭാമദ്ധ്യംകേറി ധർമ്മമെങ്ങുപോയ് മന്നവർക്കിഹ
സഭകേറാറാപൂർവ്വർ ധർമ്മപ്രനാരിയേയെന്നുകേൾപ്പുഞാൻ 9
കെട്ടുപോയീ കുരുക്കൾക്കാപ്പൂർവ്വധർമ്മം സനാതനം
പാണ്ഡവന്മാർപതനി സതി പാർഷതന്റെ കുമാരിക 10
കണ്ണന്റെ തോഴി ഭൂപാലസഭയിൽ ചെൽവതെങ്ങിനെ
ഇമ്മട്ടുള്ളാധം ധർമ്മരാജസവർണ്ണോത്ഭവപതിഞാൻ 11
അടിമയോ ദാസിയോ ചൊല്ലുതുചെയ്യൻ കുരുക്കളേ!
ഈക്ഷുദ്രൻ ദുഷ്ടമായെന്നെക്കൌരവശ്രീയശോഹരൻ 12
ക്ലേശിപ്പിക്കുന്ന സഹിയാ വല്ലാതേറാറം കുരുക്കളേ!
ജിതയോ ഞാനജിതയോയെന്തുതോന്നുന്നു മന്നരേ! 13
ചൊല്ലിക്കേൾക്കേണമെന്നാലിങ്ങതുചെയ്യൻ കുരുക്കളെ!

ഭീഷ്മൻ പറഞ്ഞു.

ചൊല്ലീലയോ ഞാൻ കല്യാണി!ധർമ്മത്തിൻപരയാംഗതി
ലോകത്തിലറിയാവല്ലാ വിജ്ഞരാം യോഗപ്രർകഠക്കുമേ
ലോകത്തിൽധർമ്മമായെന്തുകാണുമോ ബലിയാം പുമാൻ 15
മറവുള്ളോരാലഭിഹതമാധർമ്മം ധർമ്മവേലയിൽ
വിവരിക്കാവതല്ലേതും നിൻചോദ്യം നിശ്ചയപ്പടി 16
ഇക്കാര്യം സൂക്ഷ്മമെന്നല്ല ഗഹനം ഗുരുവേറാറവും
ഈ വംശത്തിനേറെവൈകാതവസാനംവരും ദുഷ്ടം 17
ഏവരും ലോഭമോഹാന്ധരാണീക്കാണുന്ന കൌരവർ
കുലജന്മാർ വ്യസനികളേറാറമെന്നാകിലും ശുഭേ! 18
ധർമ്മമാർഗ്ഗംവിട്ടുന്നില്ലാ നീ വധൂനിലയാണ്ടവം
നിനക്കീവൃത്തമൊട്ടേറെച്ചേരും പാഞ്ചാലനന്ദിനി! 19
കഷ്ടത്തിൽപ്പെട്ടുഴന്നിട്ടും ധർമ്മം തെറാറിപ്പതില്ല നീ
ഈ ദ്രോണാദികൾ വൃദ്ധന്മാർ ധർമ്മചാരികളായവർ 20
ശൂന്യദേഹത്തിൽനിൽക്കുന്ന ജീവൻ പോയോരുമാതിരി
ഈച്ചോദ്യത്തിൻ പ്രമാണം താൻ ധർമ്മജ്ഞവെന്നു മന്മതം
ജിതയോ നീയജിതയോ താനേ ചൊല്ലേണ്ടതാണവൻ

70. ഭീമവാക്യം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ആർത്തിപ്പെട്ടം കുരരപ്പോടപോലെ
ചോദ്യംചെയ്താദ്യേവി കേഴ്ന്നനേരം
ദുര്യ്യോധനപ്പോടിയാൽ നന്മതിന്മ–
യൊന്നും ചൊല്ലീല്യഴിപന്മാരിലാരും 1

ഭൂപന്മാർ തൻപുത്രരും പൌത്രരും താൻ
മൂകന്മാരായ്ക്കണ്ടുടൻ ധാർത്തരാഷ്ട്രൻ
സ്വയംപൂണ്ടുംകൊണ്ടൊരാമട്ടിലോതി
പാഞ്ചാലരാജാത്മജയോടിവണ്ണം 2

നിൽക്കട്ടെയീച്ചോദ്യമുദാര സതേ!
ഭീമൻ പാർത്ഥൻ സഹദേവൻ തഥൈവ
നിൻഭർത്താവീ നകുലൻ താനിവർക്കീ–
പ്പൂജ്യന്മാരിങ്ങുത്തരം ചൊല്ലിടട്ടേ 3

ആയ്യന്മാർ തൻനടുവേ നീനിമിത്ത–
മനീശനീ ജ്യേഷ്ഠനെന്നോതിടട്ടേ
അസത്യവാൻ ധർമ്മജനെന്നു ലോകം
കല്പിക്കട്ടേ ദാസിയല്ലാതെയാം നീ 4

ധർമ്മിഷ്ഠനാം യോഗ്യനീ ധർമ്മഭൂവു–
മിതോതട്ടേതനിയേ ശക്രതുല്യൻ
നിനക്കീശൻതന്നെയോ അല്ലയോയെ–
ന്നീവാക്കാലേ രണ്ടിലൊന്നിൽപ്പെട്ടം നീ 5

കുരുക്കളെല്ലാവരുമീസ്സദസ്സിൽ
നിൻ ദുഃഖത്തെപ്പങ്കുകൊള്ളുന്നവല്ലൊ
ഒന്നുംചൊല്ലുന്നില്ലവർ ഭാഗ്യമററ
നിൻഭർത്താക്കന്മാരെയോർത്തിട്ടിദാനിം 6

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

സഭ്യന്മാരാക്കൌരവേന്ദ്രന്റെ വാക്യം
പ്രശംസിച്ചാരേവരും താന്നറക്കേ
വസ്യംവീശീ നന്ദിയോടാർത്തഹാഹാ–
യെന്നുണ്ടായീ പെരുതാമാർത്തനാദം 7

ഭംഗിപ്പെട്ടാ വാക്കുകേട്ടോരുനേരം
ഹൃഷ്ടപ്പെട്ട കൌരവന്മാർ സദസ്സിൽ
എല്ലാവരും പ്രീതരായുന്നവന്മാർ
കുരുശ്രേഷ്ഠൻ ധർമ്മവിത്തെന്നുവാഴ്ത്തീ 8

യുധിഷ്ഠിരന്റെ മേലെല്ലാഭ്രുവരും നോക്കിനിന്നതേ
എന്തുചൊല്ലുന്നു ധർമ്മജ്ഞനെന്നു വക്ത്രംതിരിച്ചൂടൻ 9
എന്തുചൊല്ലുന്നു ബീഭത്സു പോരിൽതോല്ക്കാത്തപാണ്ഡവൻ
ഭീമസേനൻ യമന്മാരുമെന്നേററം കൌതുകത്തോടും 10
ആശ്ലിഷ്ടമൊന്നുനിന്നപ്പോൾ ഭീമനിങ്ങിനെ ചൊല്ലിനാൻ
ദിവ്യചന്ദനമാർന്നുള്ള നല്ലകൈപൊക്കിയങ്ങിനെ 11

ഞങ്ങൾക്കുള്ള കുലത്തിന്നീ മഹാനാം ഗുരുധർമ്മജൻ
പ്രഭവല്ലായ്കിലോ ഞങ്ങൾ പൊരുത്തീടില്ലിതൊന്നുമേ 12
ഞങ്ങൾക്കീശൻ പുണ്യതപങ്ങൾക്കും പ്രാണന്നുമീശ്വരൻ
ഇദ്ദേഹംതാൻ തോറ്റുവെന്നുനിനയ്ക്കിൽത്തോറ്റുഞങ്ങളും
എന്നിൽനിന്നൊഴിയാ ജീവനോടേ മന്നിൽച്ചുവിട്ടുവോൻ
മർത്ത്യധർമ്മാവു പാഞ്ചാലീമുടിചുറ്റിപ്പിടിച്ചവൻ 14
കാണ്മിനെൻനീണ്ടുരുണ്ടുള്ള ബാഹുക്കൾ പരിഘപ്പടി
ഇവയ്ക്കിടയിലാപ്പെട്ടാൽ വിട്ടുപോകില്ല ശത്രുവും 15
ധർമ്മപാശക്കെട്ടുകൊണ്ടീസ്സങ്കടംകാണ്മതില്ലഞാൻ
മൈരവത്തടവാലും വന്നർജ്ജുനൻചൊല്ലുയാലുമേ 16
ക്ഷുദ്രജന്തുക്കളേസ്സിംഹംപോലെ ധർമ്മജനോതിയാൽ
ധാർത്തരാഷ്ട്രന്മാരെ ഞാൻ കൈത്തലംകൊണ്ടിട്ടരയ്ക്കുവേൻ

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

അവനോടോതിനാർ ഭീഷ്മദ്രോണക്ഷത്താക്കളപ്പൊഴേ
ക്ഷമിച്ചിരിയ്ക്കുകീക്കാര്യം സർവ്വവും നീ നടത്തുമേ 18

---

71. ദ്രൌപദീവരലാഭം

കർണ്ണൻ പറഞ്ഞു.

മൂന്നാളെത്രേ സധനന്മാർ സദസ്സിൽ
ഭീഷ്മൻ ക്ഷത്താവീക്കൌരവാചാര്യർതാനും
പാരം ദുഷ്ടൻ സ്വാമിയെന്നോതുവോർതൽ-
പുഷ്ടിയ്ക്കോർക്കാത്തോരഘം കൂസിടാത്തോർ 1
മൂന്നാളത്രേ നിർദ്ധനരിങ്ങു ദാസൻ
പുത്രൻ സ്വാതന്ത്ര്യംപെടാതുള്ളവണ്ണം
നിസ്വൻ ദാസൻവേട്ടവണ്ണം തദീയ-
സ്വത്തും നാഥൻ കെട്ടുമേലാൾക്കുചേരും 2
നീപോയ് നൃപൻതൻ പരിവാരമൊക്കൂ
നിനക്കതേയുക്തമെന്നോതിടാം ഞാൻ
നൃപാത്മജേ! നിന്നുടയോർകൾ മുററും
ദുര്യോധനാദികളാം പാർത്ഥരല്ലാ. 3
വരിക്കെടോ വരനായ് മറെറാരാളേ-
പ്പരം ചൂതാൽദ്ദാസ്യമേല്ക്കാത്തമട്ടിൽ
ദാസീനിലയ്ക്കൊരു തെററായ്വരില്ലാ
ഭർത്താക്കളിൽ സ്വേച്ഛനോക്കും ക്രമം തേ 4
തോററാരല്ലോ നകുലൻ ഭീമസേനൻ
യുധിഷ്ഠിരൻ സഹദേവാർജ്ജുനന്മാർ
നിയ്യോന്തുനം ദാസിയാം യാജ്ഞസേനീ!
തോലിപ്പെട്ടു നിൻെറ ഭർത്താക്കളില്ലാ 5

എന്തോർക്കുന്നു ജനനംകൊണ്ടുകായ്വും
പരാക്രമം വീര്യവും പാണ്ഡുപുത്രൻ
ചൂതിങ്കലീസ്സഭയിൽക്കൃഷ്ണയാമീ–
പ്പാഞ്ചാലിയേപ്പണയംവെച്ചു വിദ്വാൻ 6

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

അച്ചൊൽകേട്ടാഭീമനങ്ങത്യമർഷൻ
നിശ്വാസം കൊണ്ടീടിനാനാർത്തനായീ
രാജാനുജൻ ധർമ്മവാർകെട്ടുപെട്ടോൻ
നോക്കീ ചുടമ്മട്ടവനേ രക്തനേത്രൻ 7

ഭീമൻ പറഞ്ഞു

കോപിപ്പീലാ സൂതപുത്രങ്കലീഞാൻ
രാജൻദാസന്നുള്ള ധർമ്മത്തിൽ നില്പ്പോൻ
അങ്ങുന്നിവളെപ്പണയം വെച്ചിടാഞ്ഞാ–
ലെന്നേപ്പാർത്തിങ്ങിനെ ചൊൽമോരിപുക്കം 8

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ഭീമൻചൊന്നതു കേട്ടിട്ടു ദുര്യോധനനൃപൻ തദാ
മങ്ങിമിണ്ടാതെ നില്ക്കുന്ന യുധിഷ്ഠിരനൊടോതിനാൻ 9
ഭീമാർജ്ജുനയമന്മാർനിൻ ചൊല്പടിക്കമരുന്നവർ
നീചൊൽക കൃഷ്ണജിതയായില്ലെന്നുണ്ടെങ്കിൽ മന്നവ! 10
എന്നാക്കൌന്തേയനോടോതീ സഭവസ്സും നീക്കിയങ്ങിനെ
പാഞ്ചാലിയേപ്പാർത്തു ചിരിച്ചൈശവ്യമദമത്തനായ് 11
കളളിത്തണ്ടിനിണയായ് സവ്യലക്ഷണമൊത്തതായ്
ആനത്തുമ്പിക്കൈയ്ക്കെതിരായ് വജ്രൌന്നത്യമുള്ളതായ് 12
ഇടത്തേത്തുടകാണിച്ചു ഭീമനേക്കരിച്ചഹോ
പാഞ്ചാലി നോക്കിനില്ക്കുമ്പോളിടത്തേത്തുട കാട്ടിനാൻ 13
അതുകണ്ടു ചുവന്നുള്ള കണ്ണുരുട്ടി വൃകോദരൻ
രാജമദ്ധ്യേ സഭമുഴക്കിക്കൊണ്ടവനൊടോതിനാൻ 14
പോരിലീ നിൻതുട ഗദകൊണ്ടുടയ്ക്കാതിരിക്കിലൊ
പിതൃക്കൾക്കുള്ള ലോകത്തിലെത്തീടേണ്ടാ വൃകോദരൻ 15

ക്രുദ്ധനാകമവൻതന്റെ സപ്തസ്രോതസ്സിൽ നിന്നുമെ
കത്തുംമരപ്പൊത്തിൽ നിന്നാമ്മട്ടഗ്നിജ്വാലചാടിതെ 16

വിദുരൻ പറഞ്ഞു

കാണ്മിൻഭയം ഭീമനിൽനിന്നു കാത്തു-
നില്പിൻ പ്രതീപാനപയഃപ്രപരെല്ലാം
ദൈവംമുമ്പേ തീർപ്പുചെയ്തിട്ടു പിന്നീ-
ടീട്ടർന്നയം ഭാരതർചെയ്യുനൂനം 17
അതിദൃതംചെയ്തിതു ധാർത്തരാഷ്ട്രർ
വാദിയ്ക്കുന്നു സഭയിൽ സ്ത്രീമിത്തം
യോഗക്ഷേമംതീരെ മുടിഞ്ഞിടുന്നു
ദുർമ്മന്ത്രത്തേക്കൌരവർ ചെയ്തിടുന്നു 18
കുരുക്കളേ! ധർമ്മമിതോർത്തുകൊൾവിൻ
ദുഷിയ്ക്കുമേ സദ്ധർമ്മം ദുഷിച്ചാൽ
തോൽക്കുമ്മുമ്പിങ്ങിവളേച്ചൂതിലീശൻ
ഗ്രഹംചെയ്താൽപ്പണയം പറഞ്ഞിയേനെ 19
സപ്നേനേടിക്കൊണ്ടവിത്തത്തിനൊക്കു-
മനീശ്വരൻ പണയംതന്ന വസ്തു
ഗാന്ധാരരാജന്റെ വചസ്സുകേട്ടു
കുരുക്കളേ! ചെയ്യൊലാ ധർമ്മഭംഗം 20

ദുര്യോധനൻ പറഞ്ഞു

ഭീമനേറയും ഫൽഗുനനേറയുമീ ഞാൻ
മാദ്രേയന്മാരുടെയും ചൊല്ലിൽനില്പ്പേൻ
ഉരുക്കട്ടേധർമ്മജൻ സ്വാമിയല്ലെ-
ന്നെന്നാൽത്രാസ്യംവിട്ടു നീയാജ്ഞസേനീ! 21

അർജ്ജുനൻ പറഞ്ഞു

ഗ്രഹത്തിനുമ്പീജ്ജനങ്ങൾക്കധീശൻ
തന്നേമാന്യൻ തമ്പുരാൻ ധർമ്മപുത്രൻ
ഇപ്പോൾത്തോറേറാരവിട്ടന്നാർക്കധീശ-
നെന്നോ കാണ്മിൻ കൈരവന്മാരശേഷം 22

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

അപ്പോഴെയ്ക്കും ധൃതരാഷ്ട്രാലയത്തി-
ലഗ്നിസ്ഥാനത്തോരിയിട്ടു കുക്കൻ
അതിന്നൊപ്പം രാസഭൈഘ്ലം കരഞ്ഞു
ചുറും രൌദ്രപ്പക്ഷികളും വിശേഷാൽ 23
ആഗ്രുബ്ധേവിദുരൻ തത്വവേദി
കേട്ടപ്പോരം ഹന്ത ഗാന്ധാരിതാനും
ഭീഷ്മൻ ദ്രോണൻ കൃപരും സ്വസ്തിയെന്നു
വീണ്ടും പറഞ്ഞാരവരുച്ചത്തിലപ്പോൾ 24
പിന്നെഗ്ഗാന്ധാരീവിദുരന്മാരറിഞ്ഞീ-
പ്പോരോൽപ്പാതസ്ഥിതി രാജാവൊടായി
ഉണർത്തിച്ചാരേറമേറാർത്തിയോട്ട-
മതിൽപ്പിന്നെച്ചൊല്ലിനാൻമന്നവേന്ദ്രൻ 25

ധൃതരാഷ്ട്രൻ പറഞ്ഞു

നീകെട്ട ദുര്യോധന! മന്ദബുദ്ധേ!
കുരുശ്രേഷ്ഠന്മാരുടേയിസ്സദസ്സിൽ
സ്ത്രീയേത്തർക്കിക്കുന്നു രേ! ദുർവ്വിനീത!
വിശേഷിച്ചീ ദ്രൌപദീദേവിയാളെ 26
എന്നുംചൊല്ലിധൃതരാഷ്ട്രൻ മനീഷി
ബുദ്ധിക്ഷയംവിട്ട ഹിതാഭിലാഷി
പാഞ്ചാലിയാം കൃഷ്ണയൊടോതി സാന്ത്വം
ചെയ്യംകൊണ്ടാലോചനയ്ക്കാത്തവണ്ണം 27
വരംവാങ്ങുക പാഞ്ചാലി! നീയെന്നോടിഷ്ടമാം വിധം
എൻവധുക്കളിൽവെച്ചേറ്റം ശ്രേഷ്ഠധർമ്മിഷ്ഠ സാദ്ധ്വി നീ

ദ്രൌപദി പറഞ്ഞു

വരംനൽകുമിനിക്കെങ്കിൽ വരിപ്പേൻ ഭരതർഷഭ!
അടിമസ്വാവണം ശ്രീമാൻ ധർമ്മംചേരും യുധിഷ്ഠിരൻ 29
മനസ്വിയാകുമെന്നുണ്ണി പ്രതിവിന്ധ്യനെയോതൊലാ

ദാസപുത്രനിവൻതാനെന്നറിവറ കുമാരകർ 30
മുന്നം മററാർക്കുമൊക്കാത്തവണ്ണമേ രാജപുത്രനായ്
രാജലാളിതനായോനിങ്ങൊക്കില്ലാ ദാസപുത്രത 31

ധൃതരാഷ്ട്രൻ പറഞ്ഞു

എന്നാലങ്ങിനെ കല്യാണി! നിയ്യുരയ്ക്കുംപ്രകാരമേ
രണ്ടാംവരം നിനക്കേകുന്നുണ്ടു ഭദ്രേ. വരിയ്ക്കു നീ 32
തരുന്നതുണ്ടെൻമനസ്സു നിനക്കെന്നല്ലെടോ വരം

ദ്രൌപദി പറഞ്ഞു.

തേരുംവില്ലും ചേരുമാറു ഭീമാർജ്ജുനരുമൊപ്പമേ 33
യമരും സവ്യശന്മാരായ്വരാൻ നൃപ! വരിയ്ക്കുവൻ

ധൃതരാഷ്ട്രൻ പറഞ്ഞു-

അതാവട്ടേ മഹാഭാഗേ! നിന്നിഷ്ടംപോലെ നന്ദിനീ! 34
മൂന്നാമതും വാങ്ങുകെന്നോടായീലാരണ്ടുകൊണ്ടതേ.
നീയെൻ സ്നുഷകളിൽസ്സർവ്വശ്രേഷ്ഠയാം ധർമ്മചാരിണി!

ദ്രൌപദി പറഞ്ഞു

ലോഭം ധർമ്മം നശിപ്പിയ്ക്കുമതിന്നുദ്യമമില്ലമേ
അയോഗ്യയാകുന്ന മൂന്നാംവരം വാങ്ങുന്നതിന്നുഞാൻ 36
ഒന്നു വൈശ്യവരം ക്ഷത്രസ്ത്രീകൾക്കോ രണ്ടുതാൻവരം
മൂന്നുരാജവരം രാജൻ ബ്രാഹ്മണന്നുശതംവരം 37
കഷ്ടത്തിൽപ്പെട്ടെൻപതികൾ കയറിച്ചെന്നു സാമ്പ്രതം
ഭദ്രങ്ങളറിയും പുണ്യകർമ്മംകൊണ്ടിവർ ഭൂപതേ! 38

---

72. ഭീമക്രോധം

കർണ്ണൻ പറഞ്ഞു

ഭൂലോകത്തിങ്കൽ നോംകേട്ട സുന്ദരസ്ത്രീജനങ്ങളിൽ
ഒരുത്തിപോലുമിമ്മട്ടചെയ്തതായ്കേൾവിയില്ലമേ 1

ക്രോധാവേശം പാണ്ഡവർക്കും ധാർത്തരാഷ്ട്രർക്കുമേല്ക്കവേ
പാണ്ഡവർക്കീദ്രൌപദിയാംകൃഷ്ണതാൻശാന്തിപോലെയായ്
തോണിയില്ലാതാഴമുള്ളവെള്ളത്തിൽത്താണുമുങ്ങവേ
പാഞ്ചാലി കരയേററുന്നതോണിയായ് പാണ്ഡവർക്കിഹ 3

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

അതുകേട്ടാക്കുരുജനമദ്ധ്യേ ഭീമനമർഷണൻ
പാണ്ഡുപുത്രർക്കു ഗതിപെണ്ണെന്നാൻ ബുദ്ധിക്ഷയത്തൊടും

ഭീമൻ പറഞ്ഞു

മൂന്നുതേജസ്സു പുരുഷന്നുണ്ടെന്നരുളി ദേവലൻ
അപത്യം കർമ്മമറിവും പ്രജാസൃഷ്ടിയിവററിലാം 5
അശുദ്ധം ചത്തദേഹം സ്വജനം ശൂന്യം ത്യജിക്കിലും
ഇതുമൂന്നും പൂരുഷനങ്ങുപയോഗപ്പെടും പരം 6
ആത്തേജസ്സുനമുക്കിപ്പോൾക്കെട്ടു ദാരാഭിമർശനാൽ
അഭിമൃഷ്ടജസന്താനമെന്തുമട്ടാകുമർജ്ജുന! 7

അർജ്ജുനൻ പറഞ്ഞു.

പരുഷോക്തികൾ നീചന്മാർ ചൊല്ക്കിലും ചൊല്ലിടായ്ക്കിലും
ഭാരത! പ്രതിവാക്കോതില്ലൊന്നുമുത്തമപൂരുഷർ 8
വൈരം ചെയ്താലുമോർക്കുന്നു സുകൃതംതന്നെയെന്നിഹ
ആത്മസംഭാവനയെഴുമറിവേറുന്ന സജ്ജനം 9

ഭീമൻ പറഞ്ഞു.

ഇവിടെത്തന്നെവെച്ചിന്നീശ്ശത്രുക്കൂട്ടം മുടിയ്ക്കുവൻ
അല്ലെങ്കിലങ്ങിറങ്ങീട്ടു നൃപ! നിർമ്മൂലമാക്കുവൻ 10
വിവാദംകൊണ്ടെന്തുകാൎയ്യംചൊൽവതെന്തിനു ഭാരത!
ഇപ്പോളീൎയ്യിവരേത്തീർപ്പേൻ കല്പിച്ചീടുക ഭൂപതേ! 11
എന്നുറച്ചാഭീമസേനനനുജന്മാരുമൊത്തുടൻ
മാൻകൂട്ടത്തിൽ സിംഹമട്ടിൽ ദൃഷ്ടിവിട്ടിതു വീണ്ടുമേ 12
അക്ലിഷ്ടകാരിയാം പാൎത്ഥനാശ്വസിപ്പിച്ചുനോക്കവേ
ഉള്ളുചുട്ടുമഹാബാഹു വിയർത്തീടുന്നുവീൎയ്യവാൻ 13

കോപിച്ചവൻെറ കർണ്ണാദിസ്രോതസ്സുകളിൽനിന്നുടൻ
പുകഞ്ഞു തീപ്പൊരിപറന്നുളവായ്‌വന്നു പാവകൻ 14
ഭ്രൂകുടീകടു ദുഷ്പ്രേക്ഷ്യമവൻെറമുഖമപ്പൊഴേ
പ്രത്യക്ഷമെത്തും പ്രളയകാലകാലാസ്യകല്പമായ് 15
കയ്യൂക്കുള്ളവനേക്കയ്യാൽത്തടഞ്ഞിട്ടു യുധിഷ്ഠിരൻ
അരുതെന്നാനടങ്ങിക്കൊൾകെന്നുംകല്പിച്ചു ഭാരത! 16
ക്രോധരക്താക്ഷനായോരാ വീരനേത്താൻ തടുത്തുടൻ
കൂപ്പിനിന്നു പിതാവാകും ധൃതരാഷ്ട്രൻെറ സന്നിധൌ 17

---

73. യുധിഷ്ഠിരഗമനം

യുധിഷ്ഠിരൻ പറഞ്ഞു

എന്തുവേണ്ടു ചൊല്ക രാജൻ! ഞങ്ങൾക്കങ്ങാണധീശ്വരൻ
എന്നും നിൻകല്പനക്കീഴിൽനില്പാനാണാശ ഭാരത! 1

ധൃതരാഷ്ട്രൻ പറഞ്ഞു

അജാതശത്രോ! ശുഭമായ്വരും ചൊല്ക ല്ലലെന്നിയേ
എന്നാജ്ഞയാൽസ്സധനരായ്സ്വരാജ്യം കാത്തുകൊള്ളുവിൻ
ഇതുമുള്ളിലിരിയ്ക്കേണം വൃദ്ധനാമെൻെറ ശാസനം
ഞാനരയ്ക്കുന്നതൊക്കേയും പഥ്യം നിശ്രേയസം പരം 3
ഉണ്ണീ! നീ സൂക്ഷ്മമാം ധർമ്മഗതികണ്ടോൻ യുധിഷ്ഠിര!
വിനീതൻ നീ മഹാപ്രാജ്ഞ! വൃദ്ധശുശ്രൂഷചെയ്വവൻ 4
ബുദ്ധിമാനേ ശാന്തിയൊക്കൂ ശമിച്ചീടുക ഭാരത!
അദാരുവിൽശ്ശസ്ത്രമേല്പിയ്ക്കില്ലേല്പിയ്ക്കുന്നുദാരുവിൽ 5
വൈരമോർക്കാ ഗുണംനോക്കും ദോഷംനോക്കുവതില്ലഹോ
വിരോധം കരുതാറില്ലാ ചെററുമുത്തമപൂരുഷർ 6
വൈരംചെയ്താലുമോർക്കുന്നു സുകൃതന്തന്നെയെന്നിഹ
പരാർത്ഥപരർ സാധുക്കൾ പകവീട്ടാതൊതുങ്ങിടാ 7

സംവാദേപരുഷംചൊല്ലും യുധിഷ്ഠിര! നരാധമർ!
ഇങ്ങോട്ടു ചൊന്നാൽപ്പരുഷംചൊല്ലും മദ്ധ്യമരുത്തരം 8
പരുഷോക്തി ഹിതംവിട്ടുചൊൽകിലും ചൊല്ലിടായ്കിലും
പ്രതിവാക്കുരിയാടാറില്ലെന്നുമുത്തമപൂരുഷർ 9
വൈരംചെയ്താലുമോർക്കുന്നു സുകൃതംതന്നെയെന്നിഹ
ആത്മവിശ്വാസമുടയസത്തറിഞ്ഞൊരു സജ്ജനം 10
സാധുക്കളർത്ഥമയ്യാദവിടില്ലാ പ്രിയദർശനർ
ആയ്വൻ നീയാവിധം ചെയ്തിതീസ്സൽസഭയിൽ വെച്ചൊടോ
ദുര്യോധനന്റെ പാരുഷ്യമതുൾക്കൊള്ളരുതുണ്ണി! നീ
ഗാന്ധാരിയാമമ്മയേയുമവ്വണ്ണം ഗുണകാംക്ഷയാൽ 12
കിഴിഞ്ഞകുരുടൻ മുത്തനെന്നേയും പാർത്തുഭാരത!
കാഴ്ചയ്ക്കുവേണ്ടിയീച്ചൂതിലുദാസീനത കാട്ടിഞാൻ 13
മിത്രജ്ഞാനത്തൊടും പുത്രബല്യാബലമറിഞ്ഞിടാൻ
അശോച്യരീക്കൈരവർ നീ രാജൻ! പാചകനാകയാൽ 14
മന്ത്രിയോ വിദുരൻ ധീമാൻ സർവ്വശാസ്ത്രവിശാരദൻ
ധർമ്മംനിങ്കൽ ധൈര്യമീപ്രാർത്ഥനിൽക്കയ്യുക ഭീമനിൽ 15
ശ്രദ്ധയാം ഗുരുശുശ്രൂഷ വീരമാദ്രീകുമാരരിൽ
അജാതശത്രോ! ശ്രദ്ധമാമിന്ദ്രപ്രസ്ഥംഗമിയ്ക്കുനീ 16
ഭ്രാതാക്കളോടു സൌഭ്രാത്രമേല്ക്കുധർമ്മം നിനയ്ക്കുക

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

കേട്ടേവം ഭരതശ്രേഷ്ഠൻ ധർമ്മരാജൻ യുധിഷ്ഠിരൻ 17
ആയ്വനിശ്ചയമെല്ലാം ചെയ്തിറങ്ങീ സഹജാനുജിതൻ
കൃഷ്ണയോടൊത്തു കാറൊക്കും രഥങ്ങൾകയറീട്ടവർ 18
സന്തുഷ്ടചിത്തരായ് നല്പോരിന്ദ്രപ്രസ്ഥംഗമിച്ചുതെ

ദ്യൂതപർവ്വം കഴിഞ്ഞു

ആനദ്ധ്യതപർവ്വം

74. യുധിഷ്ഠിരപ്രത്യാനയനം

ജനമേജയൻ പറഞ്ഞു

സരത്നധനരാംവണ്ണം പാണ്ഡവന്മാർക്കനുജ്ഞയെ
നൽകിക്കണ്ടതിലെന്തായീ ധാർത്തരാഷ്ട്രമനോഗതം 1

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

അവർക്കനുജ്ഞമതിമാൻ ധൃതരാഷ്ട്രൻ കൊടുത്തതിൽ
ക്ഷിപ്രംദുശ്ശാസനൻ ചൊന്നാൻ ഭ്രാതാവിനുടെ സന്നിധൌ
മന്ത്രിമാരൊത്തെഴും ദുര്യോധനനേപ്പാർത്തു ഭാരത!
മാലാണ്ടാഭാരതശ്രേഷ്ഠനിപ്രകാരമുണർത്തിനാൻ 3

ദുശ്ശാസനൻ പറഞ്ഞു

ദുഃഖിച്ചുനേടിയതിതാക്കിഴവൻകളയുന്നിതാ
ശത്രുക്കൾക്കേകിയാ ദ്രവ്യംധരിപ്പിൻ രഥികേന്ദ്രരേ! 4

പിന്നെ ദുര്യോധനൻ കർണ്ണൻതാനശ്ശകുനി സൌബലൻ
ഇവരൊന്നിച്ചുകൂടിപ്പാണ്ഡവരിൽക്കറയുള്ളവർ 5

വൈചിത്രവീര്യനാം മന്നൻ മതിമാൻ ധൃതരാഷ്ട്രനെ
ചെന്നുകണ്ടുടനേ ഭംഗിയാമ്മാറിമ്മട്ടുണർത്തിനാർ 6

ദുര്യോധനൻ പറഞ്ഞു

കേട്ടിട്ടില്ലെന്നതുണ്ടോ ഹേ രാജൻ! മുന്നം ബൃഹസ്പതി
ദേവാചാര്യൻ ശുക്രനോടു നീതിയാൽചൊന്ന ഭാഷിതം 7

ശത്രുക്കൾ വദ്ധ്യരാം സർവ്വോപായത്താൽശ്ശത്രുസൂദന!
ബലാൽപ്പോരിൽമുമ്പുമങ്ങയ്ക്കഹിതംചെയ്യുമായവർ 8

ഞങ്ങൾ പാണ്ഡവവിത്തത്താൽ മന്നോരെസ്സല്ക്കരിച്ചുടൻ
അവരോടായ്പൊരുതുകിലെന്തുവൈഷമ്യമായ്വരും 9

കൊല്ലാൻവരുംചൊടിച്ചുള്ള ഘോരാഹികളെയാരുവാൻ
കണുപ്പഴുങ്ങളിൽച്ചേർത്തു കൈവിടാനുദ്യമിപ്പവൻ 10

ശസ്ത്രമേന്തിത്തേരിലേറിച്ചൊടിച്ചാപ്പാണ്ഡുനന്ദനൻ
ചീറുംസർപ്പങ്ങളേപ്പോലിങ്ങേവരേയും മുടിച്ചിടും 11
പോകുന്നു പാർത്ഥൻ സന്നദ്ധനാവനാഴിധരിച്ചഹോ
ഗാണ്ഡീവമുണ്ടെടുക്കുന്നു വീർത്തുനോക്കുന്നുവീണ്ടുമേ 12
തടിച്ചഗദകൈക്കൊണ്ടിട്ടുടനിന്നീ വൃകോദരൻ
സ്വരഥംകേറിയോടിച്ചുപോയെന്നായ്ക്കേട്ടു ഞങ്ങളും 13
തിങ്കൾക്കീറാണ്ടപരിച നകുലൻ വാളൊടേന്തിനാൻ
ഇംഗിതാൽക്കാട്ടിയാകാരം രാജാവും സഹദേവനും 14
നാനാ ശസ്ത്രങ്ങളുടയതേരേറീട്ടവരൈവരും
തേർക്കൂട്ടമാട്ടിക്കൂട്ടീട്ടു പടക്കൂട്ടംനിരത്തിനാർ 15
ഒരിയ്ക്കലും പൊറുക്കില്ലാ നമ്മൾതോല്പിച്ചൊരായവർ
പാഞ്ചാലിയിൽച്ചെയ്തപാടു പൊറുപ്പതതിലാരുവാൻ 16
ഇനിയും വനവാസാർത്ഥം പൊരുതാം പാണ്ഡുപുത്രരായ്
ഈവണ്ണമവരേപ്പാട്ടിലാക്കാൻപററും നരർഷഭ! 17
അവരോ ഞങ്ങളോ ചൂതിൽത്തോററാൽപ്പന്തീരുവത്സരം
തോലുടുത്തുംകൊണ്ടു കാട്ടിൽപാർത്തീടാനായ്ഗ്ഗമിക്കണം
ആൾക്കൂട്ടത്തിൽപ്പതിമ്മൂന്നാമാണ്ടുവാഴ്ക്കറിയാതെതാൻ
അറിഞ്ഞാൽപ്പന്തിരണ്ടാണ്ടുവീണ്ടും കാട്ടിലിരിക്കണം 19
അവരോ ഞങ്ങളോപാർക്കാമേവം ചൂതുനടത്തണം
അക്ഷംവെച്ചിനിയും ദ്യൂതംചെയ്യട്ടേ പാണ്ഡുനന്ദനർ 20
നമുക്കിതേററം നൃപതേ! കൃത്യമാം ഭരതർഷഭ!
അക്ഷസംവിത്തുശകുനിയറിയും വിദ്യയൊത്തവൻ 21
അടിസ്ഥാനമുറപ്പിച്ചു രാജ്യേമിത്രങ്ങൾ ചേർത്തുടൻ
സമ്മാനിച്ചെതിരില്ലാത്തപ്പെരുമ്പടയുമൊത്തിനി 22
വ്രതം പതിമ്മൂന്നുവർഷമവർ സാധിച്ചെടുക്കുകിൽ
ജയിക്കാം ഞങ്ങളവരേബ്ബോധിക്കുക പരംതപ! 23

ധൃതരാഷ്ട്രൻ പറഞ്ഞു

വരുത്തുകവരേവേഗമകലേക്കെത്തിയെങ്കിലും
വരട്ടെയിനിയും ചൂതുപൊരുതീടട്ടെ പാണ്ഡവർ 24

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ഉടൻ ദ്രോണൻ സോമദത്തൻ ബാൽഹീകനഥ ഗൌതമൻ
വിദുരൻ ദ്രോണതനയൻ വീരൻ വൈശ്യാകുമാരകൻ 25
ഭൂരിശ്രവസ്സു ശാംശേയൻ വികർണ്ണൻ വീരനെന്നിവർ
പറഞ്ഞു പൂതുവേണ്ടെന്നും ധർമംചെയ്യുന്നുമേവരും 26
അർത്ഥജ്ഞരാം സുഹൃത്തുക്കൾക്കാർക്കും സമ്മതമെന്നിയേ
വിളിച്ചു പാണ്ഡവന്മാരെ ധൃതരാഷ്ട്രൻ സുതപ്രിയൻ 27

---

75. ഗാന്ധാരീവാക്യം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

ധൃതരാഷ്ട്രക്ഷിതിപനോടോതിനാളവനീപതേ!
പുത്രസ്നേഹാൽധർമ്മശീലഗാന്ധാരിവ്യസനത്തൊടും 1
ദുര്യോധനൻ പിറന്നന്നു ധീമാൻ വിദുരനോതിനാൻ
പരലോകത്തെയ്യുംയ്യുന്നല്ലയീക്കുലവൈരിയെ 2
ഓരിയിട്ടു ജനിച്ചപ്പോൾ കുറുക്കൻമട്ടു ഭാരത!
മുടിയ്യുമീക്കുലം നൂനം കൌരവന്മാർ ധരിയ്യുവിൻ 3
സ്വദോഷത്താൽ മഹാംഭസ്സിലങ്ങു മുങ്ങൊല്ല ഭാരത!
ദുഷ്ടബാലരിലങ്ങുന്നു നന്ദിവെയ്യായ്ക ഭൂപതേ! 4
ഘോരമാം കുലനാശത്തിന്നങ്ങുകാരണമാകൊലാ
പൊട്ടിയ്യുമോ നല്ലചിറകെട്ടതിയ്യെരിയിയ്യുമോ 5
ശാന്തരാം പാർത്ഥരേക്കൊപിപ്പിയ്യാമോ ഭരതർഷഭ!
അറിവുള്ളോരാജമീഢനങ്ങയ്യോർമ്മതരുന്നു ഞാൻ 6
നന്മതിന്മകൾ ശാസിക്കാ ദുഷ്ടനേശ്ശാസ്യമൊന്നുമേ
വൃദ്ധൻ ബാലനിലയ്ക്കാകൊല്ലൊരിക്കലുമിളാപതേ! 7
നിൻകീഴ്നിലുട്ടെ നിന്മക്കൾനിന്നേച്ചുടിക്കടക്കൊലാ
അതിനാലെന്റെ വാക്കാലേ കളകീക്കുലവൈരിയേ 8
അവണ്ണംചെയ്തതില്ലങ്ങു പുത്രസ്നേഹത്തിനാൽ നൃപ!
അതിന്റെ ഫലമാണിപ്പോൾകുലനാശനമാമിതും 9

ശമം ധർമ്മം നയവുംചേർന്നതായീ
നില്ക്കട്ടേ നിൻബുദ്ധിതെറ്റൊല്ല ചെറ്റും
മുടിഞ്ഞീടും ക്രൂരരിൽപ്പെട്ട ലക്ഷ്മി
മൂട്ടക്കൊംകാത്താൽ പുത്രപൌത്രർക്കുമെത്തും 10

ധർമ്മംകാണുന്ന ഗാന്ധാരിതന്നോടോതീ നരാധിപൻ
കുലത്തിൽവന്നതുവരും പിന്തിരിക്കാവതല്ലമേ 11
ഇച്ഛിക്കുംപോലെയാകട്ടെ തിരിച്ചെത്തട്ടെ പാണ്ഡവർ
ചൂതാടട്ടേ വീണ്ടുമെന്റെ മക്കളും പാണ്ഡുപുത്രരും 12

---

76. പുനരൂധിഷ്ഠിരപരാഭവം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

പ്രാതികാമിയകന്നോരു കൌന്തേയൻ ധർമ്മപുത്രനെ
ചെന്നുകണ്ടോതി യുപനാം ധൃതരാഷ്ട്രന്റെ വാക്കിനാൽ 1
വിരിച്ചിരിപ്പു സഭയിൽ ചൂതുനട്ട യുധിഷ്ഠിര!
വരൂ കളിയ്ക്കുകെന്നോതിയച്ഛൻ നിന്നോട് ഭാരത! 2

യുധിഷ്ഠിരൻ പറഞ്ഞു

ദൈവകല്പിതമേല്ക്കുന്നു ജീവജാലം ശുഭാശുഭം
അതിൽനിന്നൊഴിയില്ലാരുമിനിയും കളിയെങ്കിലോ 3
ചൂതിന്നാണു വിളിയ്ക്കുന്നു വൃദ്ധൻ തന്നാജ്ഞ കാരണം
നാശമൂലമിതെന്നാലുമൊഴിക്കാവുന്നതല്ലമേ 4

പൊന്നായിടും മാനുളവാകയില്ല-
യെന്നാകിലും രാമനതിൽഭ്രമിച്ചു
ഒന്നാണുതോലിക്കിടയുള്ളകാലം
വന്നാൽ മനുഷ്യർക്കിഹബുദ്ധിമാറും 5

എന്നുചൊല്ലിപ്പിന്തിരിച്ചു തമ്പിമാരൊത്തു പാണ്ഡവൻ
ശകുനിച്ചുതികണ്ടിട്ടും ചെന്നു ചൂതിന്നുചിന്നെയും 6
വീണ്ടുമാസ്സഭയിൽകേറിക്കൊണ്ടു താനാമഹാരഥർ

വ്യർത്ഥിപ്പിച്ചു സുഹൃത്തുക്കൾക്കുംതടം ഭരതർഷഭർ 7
വേണ്ടവണ്ണം ചേർന്നിരുന്നു വീണ്ടും ദ്യൂതുകളിക്കുവാൻ
സർവ്വലോകക്ഷയത്തിന്നായ് ദൈവചോദനയാലവർ 8

ശകുനി പറഞ്ഞു

വിട്ടതന്നുനധം നിങ്ങൾക്കീ വൃദ്ധനതുപൂജിതം
മഹാധനഗൃഹം കേളിക്കളി ഹേ! ഭരതർഷഭ! 9
പന്തീരാണ്ടീഞങ്ങൾ നിങ്ങൾചൂതിൽതോല്പിച്ചുവെങ്കിലൊ
രൌരവാജിനവും ചുറ്റിക്കാട്ടിൽപുക്കു വസിച്ചിടാം 10
ആരുംക്രൂട്ടത്തിൽ പതിമ്മൂന്നാമാണ്ടാരുമറിയാതെയും
അറിഞ്ഞാൽ പന്തിരണ്ടാണ്ടു വീണ്ടും കാട്ടിൽവസിച്ചിടാം
ഞങ്ങളോടീ നിങ്ങൾതോറ്റാൽ പന്തീരാണ്ടുവനാന്തരെ
തോലുടുത്തുംകൊണ്ടു കൃഷ്ണയൊത്തു കാട്ടിൽവസിക്കണം 12
ആരുംക്കൂട്ടത്തിൽപ്പതിമ്മൂന്നാമാണ്ടാരുമറിയാതെയും
അറിഞ്ഞാൽ പന്തിരണ്ടാണ്ടുവീണ്ടും കാട്ടിൽവസിക്കണം
പതിമ്മൂന്നാമാണ്ടു ചെന്നാലതിൽപിന്നെ യഥോചിതം
സ്വരാജ്യമേല്ക്കാമിപ്പുങ്കുള്ളവരോ മറുകൂട്ടരൊ 14
ഈ നിശ്ചയത്തോടുകൂടി നമ്മോടങ്കു യുധിഷ്ഠിര!
ചൂതാടിക്കൊൾക വന്നേറുകളിച്ചീടുക ഭാരത! 15
പിന്നെസ്സഭ്യർ സഭാമദ്ധ്യേ കയ്യുയർത്തിപ്പിടിച്ചുടൻ
ചൊന്നാരുദ്വിഗ്നരായിട്ടു പൊടുന്നനവെയേവരും 16

സഭ്യന്മാർ പറഞ്ഞു

അയ്യോകഷ്ടം കഥിക്കുന്നില്ലിവനായിട്ടു ബാന്ധവർ
നീയാലറിയുമില്ലെന്നും വരാമേ ഭരതർഷഭ! 17

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

നാനാ ജനപ്രവാദങ്ങൾകേട്ടിട്ടും നരനായകൻ
നാണിച്ചുധർമ്മയോഗത്താൽ ചാർത്തൻ ചൂതിന്നിറങ്ങിനാൻ
അറിഞ്ഞുംകൊണ്ടു മാദ്ധീമാൻവീണ്ടും ചൂതുകളിച്ചുതെ
അടുത്തിരിക്കുമോനാശം കുരുക്കൾക്കെന്നുമോർത്തുടൻ 19

യുധിഷ്ഠിരൻ പറഞ്ഞു

എന്നേപ്പോലുള്ള രാജാവു സ്വധർമ്മപരനെങ്ങിനെ
വിളിച്ചാൽ പിൻവലിക്കും ഹേ! ശകുനേ!നിന്നൊടേല്ക്കുവൻ

ശകുനി പറഞ്ഞു

കാളയശ്വം പൈക്കളേറെയായാവിടുകളങ്ങിനേ
ഗജങ്ങൾപൊന്നുഭണ്ഡാരം ദാസർദാസികളൊക്കയും 21
ഒന്നിച്ചുപണയം കാട്ടിൽവാസം പിന്നീടുപാർത്ഥരേ!
നിങ്ങളോ ഞങ്ങളോ തോറ്റാൽകാട്ടിൽച്ചെന്നുവസിക്കണം
ആറംക്കൂട്ടത്തിൽ പതിമ്മൂന്നാമാണ്ടാരുമറിയാതെയും
ഈനിശ്ചയത്തോടുമിനിക്കളിയ്ക്കാം പുരുഷേന്ദ്രരേ! 23
ഒരേരുകൊണ്ടടവിയിൽപാർത്തിടുംപടി ഭാരത!
ഏറ്റുകൊണ്ടാനതപ്പാർത്ഥൻ ഗ്രഹംകൈക്കൊണ്ടുസൌബലൻ
ജയിച്ചിതെന്നും ശകുനി യുധിഷ്ഠിരനൊടോതിനാൻ

---

77. പാണ്ഡവപ്രതിജ്ഞ

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

തോറ്റപാണ്ഡവർ കാട്ടിൽപ്പോയ്പാഞ്ചാൻദീക്ഷിച്ചുകൊണ്ടുടൻ
ചർമ്മോത്തരീയങ്ങൾ യഥാക്രമം കൈക്കൊണ്ടിതപ്പൊഴേ 1
രാജ്യംപോയ്ത്തോൽ പുതച്ചുള്ളോരരി മർദ്ദനരാമവർ
കാട്ടിൽപാർപ്പാനൊരുങ്ങിക്കണ്ടോതീ ദുശ്ശാസനൻ തദാ 2
മഹാനാകും ധാർത്തരാഷ്ട്രമഹീശൻ ചക്രവർത്തിയായ്
തോറ്റിതാ പാണ്ഡവന്മാരുമേറ്റമാപത്തിലായിതെ 3
തെളിഞ്ഞിതിന്നുവാനോർകുംതിങ്ങും നല്ലവഴിക്കുതാൻ
ഗുണം വയ്പും വായ്പുമായ്നാം ചരേക്കാളയർന്നതിൽ
ഒട്ടേനാൾക്കന്തമറ്റ നരകംപുക്കു പാണ്ഡവർ
സുഖവും രാജ്യവും പോയീയെന്നോക്കും നശിച്ചുതെ 5

ധനോന്മദത്തൊടും ധാർത്തരാഷ്ട്രന്മാരേ ഹസിച്ചവർ
തോററ സർവ്വസ്വവും പോയിക്കാടുകേറുന്നു പാണ്ഡവർ 6

ഇവർക്കെഴും ചിത്രസന്നാഹമെല്ലാം
ത്യജിക്കട്ടേ ദിവ്യവസ്ത്രം വിടട്ടേ
ഉടുക്കട്ടേ മാൻതുകിൽ സൌബലൻതൻ
ഗ്ലഹത്തിങ്കൽ പെട്ടൊരീപ്പാണ്ഡവന്മാർ 7

ഈമട്ടാരും പൂരുഷന്മാരിലില്ലെ-
ന്നാമട്ടുള്ളിൽ തള്ളലെന്നും കലർന്നോർ
കാണ്മോരിന്നീ ഞങ്ങളേപ്പാണ്ഡവന്മാർ
മാററംപററീ പതിരെള്ളിൽക്കണക്കേ 8

ഈമട്ടിവർക്കുള്ളോരീ വസ്ത്രമിപ്പോൾ
മഹാമഖേ രൌരവം പോലെയെന്നാർ
അദീക്ഷിതർക്കുള്ള ജിനംകണക്കാം
ബലംകൂടും പാണ്ഡവർക്കൊന്നുകാണ്മിൻ 9

മഹാമൂഢൻ സൌമകി യജ്ഞസേനൻ
പാഞ്ചാലിയേപ്പാണ്ഡവർക്കായ്ക്കൊടുത്തോൻ
ചെയ്തിട്ടില്ലാ സുകൃതം യാജ്ഞസേനി-
വരന്മാരോ ഷണ്ഡരീപ്പാണ്ഡവന്മാർ 10

മോശംവേഷം തോലുമായ്ക്കാടുകേറി-
ക്കാശില്ലാതീയിവർ ചുററുന്നകണ്ടാൽ
സന്തോഷമെന്തുണ്ടുതേ യാജ്ഞസേനി!
വരിയ്ക്കുന്ന്യൻവരനേ നീ യഥേഷ്ടം 11

കുരുക്കന്മാരിവരെല്ലാരുമേററം
ദമക്ഷമാദ്രവിണശ്ലാഘ്യരല്ലോ
ഇതിങ്കൽവെച്ചേകനേക്കാന്തനാക്കൂ
നിനക്കുണ്ടാകയില്ലയീക്കാലദോഷം 12

കായ്ക്കാത്തപ്പതിരെൾപ്രായർ ചർമ്മമായാമൃഗോപമർ
പാണ്ഡവന്മാർ പേടുയവച്ഛായരാണിവരേവരും 13

പതിച്ചോരാപ്പാത്ഥരിൽ പാർപ്പതെന്തി-
ന്നണ്ടോഫലം പതിരെല്ലാശ്രയിച്ചാൽ
എന്നാക്രൂരൻ പാത്ഥരേക്രൂരവാക്ക-
ങ്ങേല്പിച്ചാനാദ്ധൃതരാഷ്ട്രന്റെ പുത്രൻ 14
അത്തംകേട്ടാ ഭീമനങ്ങത്യമർഷി
നിന്ദിച്ചുച്ചംതാനമതൃഗ്രരോഷാൽ
ഉരച്ചാൻ ചെന്നവനോടാശ്ലൈഷ-
വതം സിംഹം ശിവയോടെന്നപോലേ 15

ഭീമസേനൻ പറഞ്ഞു-

ക്രൂരപാപികളോടൊത്തിട്ടനർത്ഥം പറയുന്നനീ
ഗാന്ധാരച്ചതിയാലല്ലോ രാജമദ്ധ്യേ ചിലപ്പു നീ 16
വാക്ശല്യംകൊണ്ടിജ്ജനത്തിൻമർമ്മത്തിൽ കുത്തിടുന്നതും
നിന്റെമർമ്മം പിളർന്നീഞാൻപോരിലോർമ്മപ്പെടുത്തിടും
ക്രോധലോഭാനുഗന്മാരായ് നിന്നെപിന്തുടരുന്നവർ
മുടിയന്മാർക്കുട്ടമോടൊത്തവരേയും മുടിയ്ക്കുവൻ 18
ഏവം ചൊല്ലിത്തോല്പടത്തോരവന്റെ
നേരേ ന്യത്തംവെച്ചു ദുശ്ശാസനൻതാൻ
ധർമ്മക്കേടാൽ കുരുമദ്ധ്യത്തിൽനില്ക്കേ
പൈപൈയെന്നും താൻ വിളിച്ചുസ്ഥലജ്ജം 19

ഭീമസേനൻ പറഞ്ഞു

നൃശംസപുരുഷംപൊല്ലാം ദുശ്ശാസന! നിനക്കെടോ
ചതിച്ചു ജയവുംനേടിദ്ധാടിപൊല്ലുന്നതാണെടോ 20
പുണ്യലോകങ്ങളിൽ പോകവേണ്ടാ പാത്ഥൻ വൃകോദരൻ
പോരിൽ നിൻമാറിടംകീറിച്ചോരമോന്താതിരിയ്ക്കുകിൽ
വീരർകാണ്കെദ്ധാർത്തരാഷ്ട്രന്മാരെയൊക്കെ മുടിച്ചു ഞാൻ
സ്വസ്ഥാനമൊട്ടനാൾക്കുള്ളിത്സത്യംചൊല്ലുന്നതാണു ഞാൻ

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

സിംഹപ്രൌഢം നടയാം ഭീമസേനൻ
നടന്നീടുംവണ്ണമേ ഹർഷമോടും

ദുര്യ്യോധനൻ നടകൊണ്ടു സുമന്ദൻ
സഭാന്തരാൽ പാണ്ഡവർ പോയിടുമ്പോൾ 23
ആയീലിപ്പോളിതു കൊണ്ടെന്നരച്ചു
വൃകോദരൻ പാതിമൈ പിന്തിരിച്ചും
കൂട്ടത്തൊടേനിന്നെവധിച്ചിതോർപ്പി-
ച്ചോതിക്കൊള്ളാമിതിനുള്ളുത്തരം ഞാൻ 24
തനിക്കീച്ചെയ്യുവമാനത്തെനോക്കി-
ക്കോപംസഹിച്ചാബ്ബലവാൻ മാനി ഭീമൻ
രാജാനുജൻ കൌരവന്മാർ സദസ്സിൽ
പുറത്തെത്തീട്ടിപ്രകാരം പറഞ്ഞു 25

ഭീമസേനൻ പറഞ്ഞു

ദുര്യ്യോധനനെ ഞാൻകൊല്ലും കൊല്ലും കർണ്ണനെയജ്ജുനൻ
ചൂതിൽകള്ളൻ ശകുനിയേക്കൊല്ലുമീസ്സഹദേവനും 26
ഇതുംകൂടിപ്പുറത്തേക്കാം മഹാവാക്കീസ്സഭാന്തരെ
സത്യമാക്കുംദേവകളീ നമുക്കുണ്ടായ്വരും രണം 27
പാപിദുര്യ്യോധനനെ ഞാൻ ഗദയാൽതച്ചു വീഴ്ത്തിടും
ഇവന്റെ തല കാൽകൊണ്ടു നിലത്തിട്ടു ചവിട്ടിടും 28
വാക്കിൽപ്പെയ്യുമെഴും ദുഷ്ടനാകും ദുശ്ശാസനന്റെയും
ചോര പോരിൽകുടിയ്ക്കും ഞാൻഘോരസിംഹംകണക്കിനെ

അജ്ജുനൻ പറഞ്ഞു

ഈവാക്കിനാൻ നിശ്ചയത്തെയറിയാ ഭീമ! സജ്ജനം
പതിന്നാലാമാണ്ടുകാണും വരുവാനുള്ളതേവരും 30

ഭീമസേനൻ പറഞ്ഞു

ദുര്യ്യോധനന്റെയും കർണ്ണന്റെയും ശകുനിതന്റെയും
ദുശ്ശാസനന്റെയും ചോരകുടിയ്ക്കും ഭ്രമിനിശ്ചയം 31

അജ്ജുനൻ പറഞ്ഞു

അസൂയപൂണ്ടു കണ്ടോരെട്ടുവാക്കോതിയ കർണ്ണനെ
ഭീമസേന! ഭവാൻചൊല്പാൽ പോരിൽകൊല്ലുന്നതുണ്ടുഞാൻ

ഭീമസേനപ്രിയത്തിന്നായ് സത്യംചെയ്യുന്നിതർജ്ജുനൻ
കർണ്ണനേയും കൂട്ടരേയും പോരിലമ്പെയ്തുകൊല്ലുവൻ 33
ബുദ്ധിമോഹാൽ നമ്മൊടൊത്തു വേറെ മന്നോരെതുക്കിലും
അവരേവരെയും കാലന്നുർക്കയയ്ക്കും ശരങ്ങളാൽ 34
ഇളകിപ്പോം പനിമല സൂര്യനും പ്രഭകെട്ടുപോം
ചന്ദ്രനുശൈത്യമില്ലാതാമെന്റെ സത്യംപിഴക്കുകിൽ 35
ദുര്യോധനൻ പതിന്നാലാമാണ്ടു സൽക്കാരപൂർവ്വകം
രാജ്യംതന്നീലയെന്നാകിലന്നീസ്സത്യം നടന്നിടും 36

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

എന്നർജ്ജുനൻ ചൊന്നളവിൽ ശ്രീമാൻ മാദ്രീകുമാരകൻ
വലിയോരാക്കയ്യുപൊക്കിസ്സഹദേവൻ പ്രതാപവാൻ 37
സൌബലന്റെവധം പാർത്തുപറഞ്ഞാനുടനിങ്ങിനെ
ക്രുദ്ധനായ്ക്കൺചുവത്തീട്ടു വീർത്തുസർപ്പം കണക്കിനെ 38

സഹദേവൻ പറഞ്ഞു

മൂഢശാന്ധാര! ദുഷ്ടീർത്തികര! ചൂതുകളെന്നു നീ
ചൂതല്ല കാൺമൂയുദ്ധത്തിൽ ബാണങ്ങളെ വരിച്ചു നീ 39
ബന്ധുക്കളോടൊത്ത നിന്നേപ്പററി ഭീമന്റെ ഭാഷിതം
ക്രിയകൊണ്ടിട്ടുഞാൻചെയ്യും ചെയ്തചെയ്യേണ്ടതൊക്കെയും
ബന്ധുക്കളോടൊത്ത നിന്നെസ്സംയുഗത്തിൽ വധിയ്ക്കുവൻ
ക്ഷാത്രധർമ്മത്തെയാട്ടം പോരിൽ നീ നില്ക്കിൽസ്സുബലാത്മജ
സഹദേവോക്തികേട്ടോരശേഷമപ്പോൾധരാപതേ!
മനുഷ്യരിൽസ്സുന്ദരാംഗൻ നകുലൻചൊല്ലിയിങ്ങിനെ 42
ഈ യജ്ഞസേനസുതയേയിച്ചൂതിൽധൃതരാഷ്ട്രജൻ
ദുര്യോധനപ്രിയത്തിന്നായ്ക്കേൾപ്പിച്ചു ക്രൂരവാക്കുകം 43
കാലൻകാക്കും ചാക്കട്ടത്താട്ടുഷ്ടരാമവരേപ്പുരം
മിക്കതും ഞാനയച്ചീടും വൈവസ്വതഗൃഹത്തിനായ് 44
ധർമ്മരാജാജ്ഞകൈക്കൊണ്ടു പാഞ്ചാലീഗതിപാർത്തുഞാൻ
അധാർത്തരാഷ്ട്രമാക്കീടുമേറെ വൈകാതെ ഭൂതലം 45

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ദീർഘബാഹുക്കളും പുരുഷവ്യാഘ്രന്മാരവരിങ്ങിനെ
നാനാ സത്യംചെയ്തു ധൃതരാഷ്ട്രപാർശ്വത്തിലെത്തിനാർ

---

78. യുധിഷ്ഠിരവനപ്രസ്ഥാനം

യുധിഷ്ഠിരൻ പറഞ്ഞു

യാത്രചൊൽവൻ ഭാരതരേ! വൃദ്ധൻ മുത്തച്ഛനോടുമേ
സോമദത്തപ്രഭൃവൊട്ടും ബാൽഹീകോവ്വീരരോടുമേ 1
ദ്രോണൻ കൃപൻ മറവ്യപർ ദ്രോണഭ്രവിവരോടുമേ
വിദുരൻ ധൃതരാഷ്ട്രൻ തൻപുത്രന്മാരിവരോടുമേ 2
യുയുത്സു സഞ്ജയൻതൊട്ട സഭാവാസികളോടുമേ
ഏവരോടും യാത്രചൊൽവൻ പോട്ടേ വന്നിട്ടുകണ്ടിടാം 3

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ഒന്നുംചൊല്ലീല നാണിച്ചു യുധിഷ്ഠിരനൊടായവർ
ആധീമാനു മനംകൊണ്ടു നന്നു ചിന്തിച്ചുതേവരും 4

വിദുരൻ പറഞ്ഞു

ആര്യയാകും രാജപുത്രി കുന്തി കാട്ടിൽശ്രമിയ്ക്കാലാ
സുകുമാരി പരം വൃദ്ധനിത്യവും സുഖമാർന്നവൾ 5
വാഴട്ടേയിങ്ങുകല്യാണി പൂജയേറെന്റെ മന്ദിരെ
ഇതോർപ്പിൻ പാർത്ഥരേ! നിങ്ങൾക്കെങ്ങുമാരോഗ്യമായ്വരും

പാണ്ഡവന്മാർ പറഞ്ഞു

എന്നാലങ്ങിനെയെന്നാരങ്ങേതുംവണ്ണം ശ്രുഭവ്രത
അച്ഛനേപ്പോലെ ഞങ്ങൾക്കങ്ങച്ഛനങ്ങിങ്ങൊരാശ്രയം 7
കല്പിക്കുംപോലെയാം വിദുരൻ! ഞങ്ങൾക്കു ഗുരുവാം ഭവാൻ
ഇനിച്ചെയ്യേണ്ടതൊക്കേയും വിധിക്കുക മഹാമതേ! 8

വിദുരൻ പറഞ്ഞു

യുധിഷ്ഠിരധരിച്ചാലുമെൻവാക്കു ഭരതർഷഭ!

അധർമ്മത്താൽത്തോറെറാരുവൻതോലിയാൽവ്യസനിച്ചിട
അങ്ങുധർമ്മജ്ഞനാണല്ലോ പോരിൽജ്ജയി ധനഞ്ജയൻ
ശത്രുനാശകരൻ ഭീമൻ നകുലൻ ധനസാധകൻ 10
സഹദേവൻ സജ്ജയിയാം ധൌമ്മ്യൻ ബ്രഹ്മജ്ഞനുത്തമൻ
ധർമ്മാർത്ഥദക്ഷയാകുന്ന ധർമ്മചാരിണി പാർഷതീ 11
അന്യോന്യപ്രിയരെല്ലാരുമമ്മട്ടിൽ പ്രിയദർശനർ
പരാഭേദ്യർ പരം തൃഷ്ണരീനിലയ്ക്കാർ കൊതിച്ചിടാ 12
ഇതേററം മംഗളമയമുറപ്പു തവഭാരത!
ഒക്കില്ലെതുപ്പാനിതിനേറ്റുകനോടൊത്ത ശത്രുവും 13
മേരുസാവർണ്ണിയനുശാസിച്ചു മുന്നം ഹിമാദ്രിയിൽ
കൃഷ്ണദ്വൈപായനൻ വാരണാവതാഖ്യപുരത്തിലും 14
ഭൃഗുതുംഗേ രാമമുനി ദൃഷദ്വതിയിലീശനും
ദേവലൻ താനഞ്ജനത്തിൽച്ചൊന്നതും കേട്ടിരിപ്പുനീ 15
കന്മാഷീതീരമരുളും ഭൃഗുവിൻ ശിഷ്യവൃത്തിയിൽ
നിന്നെനോക്കും നാരദനീധൌമ്മ്യൻനിൻറെപുരോഹിതൻ
ദൃഷദ്വതീപൂജിതയാം ബൃഹദ്സാമ്പരായേ വിടൊല്ലനീ
പുരുരവസ്സിളനെ നീബുദ്ധിയാൽ വെൽവു പാണ്ഡവ! 17
ശക്ത്യാ മന്നവരേ ധർമ്മസേവയാൽ മുനിമുഖ്യരെ
ഇന്ദ്രനേറവിജയം കൊഠം കയമൻ തൻ കോപനിഗ്രഹം 18
ധനദൻതൻ ധനദത വരുണന്നുള്ള സംയമം
സോമനേറയാത്മദാതൃത്വമുപ്പിനുള്ളുപജീവ്യത 19
ഭ്രമിക്കുള്ളാക്ഷമ പരം രവിതേജപ്രതാപവും
വായുവിൻബലവും കൊഠംക സർവ്വഭ്രതഗുണങ്ങളും 20
നിങ്ങൾക്കാരോഗ്യമാം ഭദ്രം വരും വന്നിട്ടുകണ്ടിടാം
ആ പദ്ധർമ്മാർത്ഥകൃച്ഛ്രത്തിൽസ്സർവ്വകാര്യത്തിലും പരം 21
വേണ്ടതോർത്തു നടക്കേണം കാലംനോക്കി യുധിഷ്ഠിര!
സമ്മതംതന്നു കൌന്തേയ! സ്വസ്ഥിയേല്ക്കുക ഭാരത! 22
കൃതാർത്ഥനായ് സ്വസ്ഥിയാണ്ടനിന്നേ വന്നിട്ടു കാണുവൻ
കാൺന്നില്ലാരുമേ നിങ്ങൾ മുന്നംചെയ്തോരു പാപവും 23

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

എന്നുകേട്ടേവമെന്നോതിപ്പാണ്ഡവൻ സത്യവിക്രമൻ
ഭീഷ്മദ്രോണന്മാരെ വന്ദിച്ചിറങ്ങീ ധർമ്മനന്ദനൻ 24

---

79. കുന്തീസംവാദം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

അവൻപുറപ്പെട്ടവാറേ പൃഥയെക്കണ്ടു പാർഷതി
ദുഃഖത്തൊടും യാത്രചൊല്ലീ മറവനാരികളേയുമേ 1
യഥാർഹം വന്ദനാലിംഗനാദിചെയ്തങ്ങിറങ്ങിനാൾ
അപ്പോഴുണ്ടായ്പാണ്ഡവാന്തഃപുരത്തിൽപ്പരമാരവം 2
പോകും ദ്രൗപദിയേക്കണ്ടു കുന്തിസന്താപമാണ്ടഹോ
ദുഃഖംകൊണ്ടിടറുംവാക്കു പണിപ്പെട്ടേവമോതിനാൾ 3
വത്സേ! ദുഃഖിച്ചിടായ്കേതും വ്യസനം പററിയെങ്കിലും
സ്ത്രീധർമ്മാഭിജ്ഞ നീ ശീലാചാരമുള്ള വളല്ലയോ 4
വരരേപ്പററി വേണ്ടെന്നെറയുപദേശം ശ്രുചിസ്മിതേ!
സാധുവിസൽഗുണയും നീതാൻ കുലദ്വയവിഭൂഷണം 5
ഭാഗ്യവാന്മാർ കൌരവന്മാരനഘേ! നീചുടായ്കയാൽ
ക്ലേശമെന്നേ യാത്രചെയ്കകെൻപ്രാർത്ഥനയുമുള്ള നീ 6
സൽസ്ത്രീകൾക്കൊക്കുവോന്നല്ല ഭാവികായ്ത്തിൽ വൈകൃതം
ഗുരുകർമ്മങ്ങൾ കാക്കുംനീയ്യുടനേ നന്മനേടിടും 7
നോക്കേണംനീ കാട്ടിൽവാഴ്മെന്നുണ്ണി സഹദേവനെ
ആജ്ഞാമാനീസ്സങ്കടത്തിൽ തളർന്നീടാത്തവണ്ണമേ 8
ഏവമെന്നോതിയാദ്ദേവി കണ്ണുനീർ വാർത്ത കണ്ണുമായ്
ചോരയേറെറാറ വസ്ത്രത്തോടിറങ്ങീ മുഖകേശിയാൾ 9
കരഞ്ഞുപോകുമവളേപ്പിന്തുടർന്നിതു കുന്തിയും
അപ്പോൾക്കണ്ടാൾ വസ്ത്രഭൂഷാഹീനരാമ്മട്ടുമക്കളെ 10

മാന്തോല്പുടത്തു നാണിച്ചു തലകമ്പിട്ടു നില്പതായ്
ശത്രുക്കൾക്കുചുറവും നന്ദിച്ചും മിത്രർ ശോചിച്ചുമങ്ങിനേ 11
അമ്മട്ടാമക്കളേക്കണ്ടിട്ടുടൻ പാഞ്ഞോർത്തിയാർന്നവം
തഴുകിസ്സങ്കടത്തോടേ വിലപിച്ചാൾ പലേവിധം 12

കുന്തി പറഞ്ഞു

സദ്ധർമ്മചാരിത്രമൊട്ടും വൃത്തസ്ഥിതിയറിഞ്ഞവർ
അക്ഷുദ്രർ ദൃഢഭക്തന്മാർ ദൈവപൂജാപരായണർ 13
നിങ്ങളിയ്യഴലിൽപ്പെട്ടതെന്തെന്തുവിധിയിങ്ങിനെ
ആരുനൽകിയ ശാപംകൊണ്ടീദുഃഖംവന്നു നിങ്ങളിൽ 14
നിങ്ങൾക്കു പെറമ്മയാമെൻഭാഗ്യദോഷമിതേറവും
സൽഗുണംപൂണ്ടനിങ്ങൾക്കീദുഃഖയോഗമിതെങ്ങിനെ 15
സമൃദ്ധിപോയ്ദുർവനേ നിങ്ങൾപാർക്കുന്നതെങ്ങിനേ
വീര്യസത്വബലോത്സാഹതേജസ്സാർന്നും മെലിഞ്ഞവർ 16
കാട്ടിൽപ്പാർപ്പാം ദൃഢം നിങ്ങൾക്കെന്നുമുമ്പേ ധരിയ്ക്കുകിൽ
ശതശൃംഗാൽ നാഗപുരംകേറാ പാണ്ഡുമരിയ്ക്കു ഞാൻ 17
തപോമേധാശാലിനിങ്ങൾക്കുള്ളച്ഛൻ ധന്യനാം ദൃഢം
പുത്രപീഡകംകാണാതേ നന്ദ്യാ സ്വർഗ്ഗമണഞ്ഞവൻ 18
അതീന്ദ്രിയജ്ഞാനമാർന്നു പരം സൽഗതിയാണ്ടവം
എല്ലാംകൊണ്ടും ധന്യധർമ്മശീലകല്യാണി മാദ്രിയും 19
രതിയും മതിയും സാധുഗതിയുംകെട്ടുപോകിലും
കഷ്ടം ജീവനിലാശപ്പെട്ടെന്നെ നിന്ദിച്ചിടുന്നു ഞാൻ 20
വിടാനിങ്ങളെ ഞാൻ ക്ലേശപ്പെട്ടുണ്ടായകിടാങ്ങളെ
ഞാനുംവരും കാട്ടിലേയ്ക്കു കൃഷ്ണേ! നീയെന്നെവിട്ടിതോ 21
അതിരുള്ളീ പ്രാണധർമ്മത്തിങ്കൽക്കയ്യിഴയാൽവിധി
ഇനിക്കതിർകൂടാചീലാചത്തീടാത്തതതാണാൻ 22
ഹാ കൃഷ്ണ! ദ്വാരകാവാസ! നിയ്യെങ്ങുബലസോദര!
എന്തേ മാൽതീർത്തുകാക്കാത്തതെന്നെയീ വീരരേയുമേ 23
ആദ്യന്തമറിടും നിന്നെനിനച്ചീടും ജനങ്ങളേ

നീകാക്കുമെന്നചൊല്ലിപ്പോളെന്തേ നിഷ്ഫലമാകുവാൻ 24
ഇവർസദ്ധർമ്മമാഹാത്മ്യയശോവീര്യാന്വവർത്തികം
വ്യസനിപ്പാൻ തക്കവരല്ലിവരിൽക്കൃപചെയ്യണേ 25
നീതിജ്ഞനിപുണന്മാരാം ഭീഷ്മദ്രോണകൃപാദികം
കുലപാലരിരുന്നിട്ടുമെന്തീയ്യാപത്തു പറവാൻ 26
പാണ്ഡുരാജ! ഭവാനെങ്ങുണ്ടെന്തുപേക്ഷിപ്പതിങ്ങിനെ
ശത്രുക്കൾ ചൂതിൽത്തോല്പിച്ചു മക്കളേക്കാട്ടകേറവേ 27
സഹദേവതിരിയ്ക്കുന്നെയ്യിലും നീപ്രിയനാണുമേ
കുപുത്രനേപ്പോലെ മാദ്രീപുത്ര! തള്ളരുതെന്നെനീ 28
നിന്നണ്ണന്മാർ പോയിടട്ടേ സത്യവത്സലരെങ്കിലോ
എന്നെരക്ഷിച്ചു ധർമ്മം നീയിവിടെത്തന്നെ നേടുക 29

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ഏവംകേഴും കുന്തിയേക്കുമ്പിട്ടുപ്പി മുറയ്ക്കുടൻ
പാണ്ഡവന്മാരങ്ങു ഹർഷമെന്നിയേ കാട്ടുപൂകിനാർ 30
കേഴുംകുന്തിയ്ക്കാരാശ്വാസമാക്കി യുക്തികം കൊണ്ടുടൻ
ക്ഷത്താവുവിദുരൻ തന്റെ ഗൃഹം പൂകിച്ചുമെല്ലവേ 31
ധാർത്തരാഷ്ട്രസ്ത്രീകളെല്ലാം കേട്ടിതാവിവരംപരം
പോയതും കൃഷ്ണയേച്ചു തരംഗത്തങ്ങിട്ടിഴച്ചതും 32
പൊട്ടിക്കരഞ്ഞാരെല്ലാരും കുരുനിന്ദന ചെയ്തുതാൻ
മുഖാബ്ജം കൈകൊണ്ടു താങ്ങിച്ചിരംചിന്തിച്ചുമേവിനാർ
ധൃതരാഷ്ട്രനുപൻ താനും സുതദുർന്നീതിയോർത്തുടൻ
ഉദ്വിഗ്നനായ്ധ്യാനമാണ്ടു ശമംകിട്ടാത്ത മട്ടിലായ് 34
ഏകാഗ്രമായ്ച്ചിന്തയാണ്ടു ശോകവ്യാകുലനായവൻ
വിദുരന്നായാളെവിട്ടു വേഗം വരണമെന്നുതാൻ 35
ഉടനെത്തീ വിദുരനും ധൃതരാഷ്ട്രന്റെ മന്ദിരേ
ഉദ്വിഗ്നനായിച്ചോദിച്ചിതവനോടാ നരാധിപൻ 36

---

80. വിദുരധൃതരാഷ്ട്രദ്രോണവാക്യം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

ആദ്ദീർഗ്ഘദർശി വിദുരൻ വന്നപ്പോളംബികാസുതൻ
ആശങ്കപൂണ്ടു ചോദിച്ചു ധൃതരാഷ്ട്രനരാധിപൻ 1

ധൃതരാഷ്ട്രൻ പറഞ്ഞു

പോവതെങ്ങിനെ കൌന്തേയൻ ധർമ്മപുത്രൻ യുധിഷ്ഠിരൻ
ഭീമനർജ്ജുനനും മാദ്രീസുതരാം പാണ്ഡുപുത്രരും 2
ധൌമ്മ്യനെങ്ങിനെ പേരാണ്ട പാഞ്ചാലസുതയെങ്ങിനേ
ഇനിയ്ക്കുകേൾക്കണം ചൊല്ലുകവർക്കുള്ള വിചേഷ്ടിതം 3

വിദുരൻ പറഞ്ഞു

വസ്ത്രത്താൽ മുഖവുംമൂടിക്കുന്തീപുത്രൻ യുധിഷ്ഠിരൻ
വിരുത്തിക്കൈകളും നോക്കിഭീമൻ പോകുന്നുപാണ്ഡവൻ
മണൽ വാരിയെറിഞ്ഞാണു മന്നൻ പിൻപോവതർജ്ജുനൻ
പോണ്ടു മുഖംതേച്ചു സഹദേവൻ മാദ്രീകുമാരകൻ 5
പൊടിമേലൊക്കെയും പൂശി നകുലൻ വിഹ്വലാശയൻ
ലോകത്തിൽസ്സുന്ദരതമൻപോണ്ടു മന്നന്റെ പിമ്പുറേ 6
കൃഷ്ണ വാർകൂന്തലിൽമുഖംമറച്ചായതലോചന
മന്നന്റെപിമ്പേപോകുന്നു കരഞ്ഞുംകൊണ്ടു സുന്ദരി 7
ധൌമ്യൻ രൌദ്രങ്ങളാം യാമ്യസാമങ്ങളെയിളാപതേ!
വഴിയ്ക്കുപാടിപ്പോകുന്നു കയ്യിൽദ്ദർഭയുമായഹോ 8

ധൃതരാഷ്ട്രൻ പറഞ്ഞു

പലമാതിരിപൂണ്ടല്ലോ പോകുന്നു പാണ്ഡുനന്ദനർ
അതെന്നോടോതു വിദുര! പോവതെന്തിനിതിങ്ങിനെ 9

വിദുരൻ പറഞ്ഞു

ചതിച്ചുനിന്മക്കൾ നാടും ധനവും നേടിയെങ്കിലും
ധർമ്മച്ചലിപ്പില്ല ധീമാൻ ധർമ്മപുത്രന്റെ മാനസേ 10
ധാർത്തരാഷ്ട്രരിലെപ്പോഴും കനിഞ്ഞാസ്സ്വാമിഭാരത!

ചതിയാൽ ഭ്രംശമാർന്നിട്ടും കൺമിഴിപ്പീലകോപമായ് 11
ജനങ്ങളേ ശേഷാരഭിഷ്ടിവിട്ട ഞാൻ ചുട്ടെരിച്ചിടാ
എന്നാപ്പാണ്ഡവരാജാവു മുഖംമൂടിശ്ശമിപ്പതാം 12
ഭീമൻപോകും വിവരവുംപറയാം കേട്ടുകൊൾക നീ
കയ്യുക്കിന്നെന്നെറയെതിരായാരുമില്ലെന്ന ഭാരത! 13
കൈരണ്ടുംവിരിയേ നീർത്തി ഭീമസേനൻ ശമിപ്പതാം
കൈകൾകാണിച്ചു ഭ്രപാല! കയ്യുക്കിൻതള്ളലുള്ളവൻ 14
ശത്രുക്കളിൽബ്ബാഹുവീര്യസദ്ദശക്രിയചെയ്യുവൻ
ശരവർഷക്രമംകാട്ടിക്കുന്തീപുത്രൻ ധനഞ്ജയൻ 15
മണൽവർഷിച്ചുപോകുന്ന രാജാവിന്നടെ പിമ്പുറേ
തടവില്ലാതിപ്പൊഴവൻ മണൽത്തുകുംപടിയ്ക്കുതാൻ 16
ശത്രുക്കളിൽത്തുകുമന്ന ശരവർഷം കുരുദ്വഹ!
ആരുമെന്നെറ മുഖംകണ്ടീടരുതെന്നോർത്ത ഭാരത! 17
മുഖംതേച്ചപ്രകാരത്തിൽപോകുന്ന സഹദേവനും
വഴിയുന്നാരിമാർ ചിത്തം കവരില്ലെന്നതാൻ പ്രഭോ! 18
പൊടിമേലൊക്കയുംപൂശി നകുലൻ പോയിടുന്നതാം
ഒറവസ്ത്രത്തോട്ട മുടിചിന്നിക്കേണരജസ്വല! 19
ചോരയേറെറാറവസ്ത്രത്തോടൊത്തപാഞ്ചാലിചൊല്ലിനാൾ
ആരുമൂലമിനിയ്ക്കീവം പതിന്നാലാമതാണ്ടിനി 20
ഭർത്താക്കളും മക്കളും ബന്ധുക്കളും ചത്തൊടുങ്ങവേ
ചോരമേലേറവ വാർകുന്തൽചിന്നിപ്പൊടിപുരണ്ടഹോ 21
തൽസ്ത്രീകളുടകംചെയ്തീ ഹസ്തിനാപുരികേറിടും
നിരൃതിക്കോൺചാച്ചു ദർഭയേന്തിധൌമ്യൻ പുരോഹിതൻ
യാമ്യസാമങ്ങളുംപാടി മുമ്പേപോകുന്ന ഭാരത!
ഭാരതന്മാർമുടിത്തിട്ടീക്കുരുക്കടെ ഗുരുക്കൾതാൻ 23
ഏവം സാമങ്ങളം പാടീട്ടമെന്നോതി ധൌമ്യർപോയതാം
അയ്യോ! നമ്മുടെ നാഥന്മാർപോകുന്ന കാണ്മിനിങ്ങിനെ 24
ഹാ കഷ്ടം കുരുവൃദ്ധർക്കു ബാലപ്രായം വിചേഷ്ടിതം

ലോഭത്താൽപ്പാണ്ഡുസുതരേ നാട്ടിൽനിന്നാട്ടിടുന്നിതാ 25
അനാഥരായ് നമ്മളെല്ലാം പാണ്ഡുപുത്രർ വെടിഞ്ഞതിൽ
എന്തുനന്ദി നമുക്കിന്നീദ്ദുഷ്ടലുബ്ധകരുക്കളിൽ 26
എന്നെല്ലാം പൌരർ ദുഃഖിച്ചു വിലപിച്ചിതു വീണ്ടുടനേ
ഏവമാകാരലിംഗങ്ങൾകൊണ്ടുൾക്കൊണ്ടിടുമദ്ദ്യമം 27
പറഞ്ഞുകൊണ്ടു കൌന്തേയർ കാട്ടുകേറീ മനസ്വികൾ
ഏവമാനരമുഖ്യന്മാർ ഹസ്തിനാപുരി വിട്ടതിൽ 28
ഇടിവെട്ടീ മേഘമെന്നോണ്ണ ഭ്രകമ്പമുളവായിതേ
രാഹുവാവിങ്കലല്ലാതേ ഗ്രസിച്ചൂ സൂര്യനെ പ്രഭോ! 29
ഇടത്തായിക്കൊള്ളുമീനീപ്പുറത്തെത്തിപ്പൊടിഞ്ഞുപോയ്
മാംസാസ്ഥികൊണ്ടിടിടുന്നു കുറക്കൻ കഴുകാക്കകൾ 30
ക്ഷേത്രം ചൈത്യം കോട്ടതട്ടകൊത്തളം മുതലായതിൽ
ഏവമോരോ ദുർന്നിമിത്തം കാണായേറ്റം ഭയങ്കരം 31
നിന്നെറ ദുർമ്മന്ത്രിതംമൂലം സ്വപ! ഭാരതനാശനം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ഏവംധീമാൻ വിദുരനും ധൃതരാഷ്ട്രനരേന്ദ്രനും 32
തമ്മിൽപ്പറഞ്ഞിരുന്നീടുന്നേരത്തു ധരണീപതേ!
ശ്രീനാരദൻ സഭാമദ്ധ്യേ കുരുക്കളുടെ മുമ്പിലായ് 33
മഹർഷിമാരൊത്തണഞ്ഞു രൌദ്രമാം മൊഴിയോതിനാൻ
ഇനിപ്പതിന്നാലാമാണ്ടു നശിയ്ക്കുമിഹ കൌരവർ 34
ദുര്യോധനത്തെറ്റുമൂലം ഭീമാർജ്ജുനബലത്തിനാൽ
എന്നോതിയംബരം കേറിയുടൻ തന്നെ മറഞ്ഞുപോയ് 35
ബ്രഹ്മതേജസ്സേറ്റമേന്തിക്കൊണ്ടാദ്ദേവർഷിസത്തമൻ
പിന്നെദുര്യോധനൻ കർണ്ണൻ താനാഗ്രകനിസൌബലൻ 36
ഇവരാദ്രോണർ ശരണമെന്നായ് രാജ്യമുണർത്തിനാർ
പിന്നെച്ചൊന്നാൻ ദ്രോണർ ദുര്യോധനമന്നവനോടുമേ 37
കർണ്ണൻ ദുശ്ശാസനരോടും മറ്റുഭാരതരോടുമേ
അവധ്യരാം ദേവപുത്രർ പാർത്ഥരെന്നാർ ദ്വിജാതികൾ 38

ഞാനെന്നാൽഗുരുണംപ്രാപിച്ചവർക്കാണു യഥാബലം
എല്ലാംകൊണ്ടും കുറപാർത്തു കൂട്ടാക്കും ധാർത്തരാഷ്ട്രരെ
കൈവിടാൻ ശക്തനല്ലേതും ദൈവമേ ബലവത്തരം
ധർമ്മത്താൽ പാണ്ഡുപുത്രന്മാർതോറും കാട്ടുമിപ്പുവർ 40
പന്തീരാണ്ടുവനത്തിങ്കൽപ്പാർക്കുമാപ്പാണ്ഡുനന്ദനർ
ബ്രഹ്മചര്യംചരിച്ചുംകൊണ്ടുംക്രോധാമർഷശാലികം 41
പകവീട്ടുംപിന്നെ മഹാദുഃഖമാക്കീട്ടു പാണ്ഡവർ
സഖിപ്പുകയിൽഞാൻ നാട്ടുപോക്കിയോൻ ദ്രുപദൻ നൃപൻ
പുത്രാർത്ഥമധ്വരംചെയ്തിതെന്വധം പാർത്തു ഭാരത!
യാജോപയാജതപസാ തീയിലുണ്ടായി നന്ദനൻ 43
ധൃഷ്ടദ്യുമ്നനതിൻവണ്ണം വേദിമേൽനിന്നു കൃഷ്ണയും
ധൃഷ്ടദ്യുമ്നൻ സ്യാലനായീ പാണ്ഡവന്മാർക്കു ചാർച്ചയാൽ
പാണ്ഡുവപ്രിയസന്ദാനവചനപ്പെടിയുണ്ടുമേ
ജ്വാലാവർണ്ണൻ ദേവദത്തൻ ചട്ടവില്ലമ്പുമേന്തിയോൻ 45
മർത്ത്യധർമ്മം പാർത്തവനിലോറം സാദ്ധ്യസമുണ്ടുമേ
അവർ പക്ഷത്തിലായ്ത്തീർന്നു പാർഷതൻ പരതാപനൻ
രഥാധിരഥരിൽ ശ്രേഷ്ഠൻ യുവാവർജ്ജുനനെന്നവൻ
പോരിൽപ്രാണൻ കളയുവോനവനായ് ഞാനെതുക്കുകിൽ
ഇതിലുംപരമെന്തുള്ള ദുഃഖംകൈയ്യവതെ! ഭൂവി
ദ്രോണനന്തകനാം ധൃഷ്ടദ്യുമ്നനെന്നതിവിശ്രുതം 48
എന്നെക്കൊൽവാൻ പോന്നവനോ പാരിലൊക്കെപ്പുകഴ്ന്ന
(വൻ
ഇതാവന്നിതു നിൻമൂലം കാലയോഗമനുത്തമം 49
ഉടനേചെയ്യുവിൻ നന്മയിതുകൊണ്ടൊന്നുമായിടാ
ഹേമന്തത്തിൽപ്പനനിഴൽപോലെയൊട്ടിടയാം സുഖം 50
യജിപ്പിൻ മുഖ്യയജ്ഞങ്ങൾ സുഖിപ്പിൻ ധനമേകുവിൻ
ഇനിപ്പതിന്നാലാമാണ്ടുവരും വലിയ സങ്കടം 51
ദ്രോണന്റെ വാക്കുകേട്ടപ്പോളിതോതി ധൃതരാഷ്ട്രനും

ക്ഷത്താവേ! ഗുരുനേരോതീ വരുത്തു പാണ്ഡുപുത്രരേ 52
വരില്ലെന്നാൽപ്പാണ്ഡവന്മാർ പോവട്ടേ മാനമോടതാൻ
തേരാളായുധസംഭോഗവിഭവത്തോടുമുണ്ണികം 53

---

81. ധൃതരാഷ്ട്രസംജയസംവാദം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു

ചൂതിൽതോറ്റപാണ്ഡവന്മാർ കാട്ടുപൂകിയ നേരമേ
ധൃതരാഷ്ട്രൻ നരപതേ! മഹാചിന്തയിലാണ്ടതേ 1
ചിന്തിച്ചു നെടുവീർപ്പിട്ടിട്ടേകാഗ്രസ്ഥിതിയാം വിധൌ
ധൃതരാഷ്ട്രസ്ഥിതിപനോടോതിനാനിതു സഞ്ജയൻ 2

സഞ്ജയൻ പറഞ്ഞു

സമ്പൽസമൃദ്ധിയായോരു ഭൂമികൈവന്നു ഭൂമിപ!
നാടടക്കിക്കാട്ടുകേറിപ്പാർത്ഥരേക്കേഴുതെന്തു നീ 3

ധൃതരാഷ്ട്രൻ പറഞ്ഞു

അശോചൃനിലയുണ്ടാമോ യുദ്ധവീരർ മഹാരഥർ
ബലവാന്മാർ പാണ്ഡവന്മാരവരിൽ ദ്വേഷികൾക്കുമോ 4

സഞ്ജയൻ പറഞ്ഞു

കരുതിക്കൂട്ടിയുണ്ടാക്കി മഹാവൈരമിതുഴിച!
കൂട്ടത്തോടിഹലോകത്തിന്നിതുകൊണ്ടാപ്പെട്ടം ക്ഷയം 5
ഭീഷ്മൻ ദ്രോണൻ വിദുരരും തടുത്താരെന്നിരിയ്ക്കിലും
പാണ്ഡവർക്കിഷ്ടയാം പതി ധർമ്മചാരിണി കൃഷ്ണയെ 6
കൊണ്ടുവായെന്നോതിവിട്ട നിൻെറ പുത്രൻ സുയോധനൻ
മന്ദൻ നിർല്ലജ്ജനായ് സ്സൂതപുത്രനാം പ്രാതികാമിയെ 7
ആർക്കുതോലിവരുത്താനായ് വാനരന്മാർ നിനക്കുമോ
അവൻെറ ബുദ്ധിമാറീടുമവൻകാണ്മതുതെറ്റുമാം 8
കാലുഷ്യംബുദ്ധിയിൽതട്ടിക്ഷയകാലമടുക്കുകിൽ

അനീതി നീതിയായ്ത്തോന്നുമുള്ളിൽനിന്നതു മാഞ്ഞിടാ 9
അർത്ഥമെന്നാമനർത്ഥങ്ങളർത്ഥങ്ങളുമനർത്ഥമായ്
തുടർച്ചയാം വിനാശത്തിലതവന്നുരുചിച്ചിടും 10
ദണ്ഡോങ്ങിത്തലവീശില്ലാക്കാലമിങ്ങാരുടേയുമേ
ഇത്രതന്നേ കാലബലം വിപരീതാർത്ഥദർശനം 11
ഇതിങ്ങണപ്പിച്ചു ഘോരം തുമുലം ലോമഹർണം
ധീരയാകും ദ്രൌപദിയേസ്സഭയിങ്കലിഴച്ചവർ 12
അയോനിജപരം രമ്യപാവകങ്കലുദിച്ചവൾ
പുകൾന്നോൾ സർവ്വധർമ്മജ്ഞയവളേദ്ധിക്കരിച്ചെവൻ 13
സഭയിൽക്കൊണ്ടുവരുമാദ്ദുർദ്ദ്യൂതക്കാരനെന്നിയേ
തീണ്ടാരിയാവരാരോഹവീണ്ടും ചോരയണിഞ്ഞവൾ 14
ഒററവസ്ത്രംപൂണ്ട കൃഷ്ണ നോക്കിക്കണ്ടിതു പാർത്ഥരേ
ധനവും രാജ്യവും ശ്രീയും വസ്ത്രവുംപോയിയങ്ങിനെ 15
സർവ്വസ്വവും നശിച്ചിട്ടു ദാസരായ്നിന്നിടുംപടി
ധർമ്മപാശക്കെട്ടുപെട്ടു വിക്രമിപ്പാനശക്തരായ് 16
ക്രോധിച്ചാർ കുരുസംസത്തിൽ ക്ലേശിപ്പിച്ചോരുകൃഷ്ണയിൽ
പരുഷംചൊല്ലിനാൻ ദുര്യോധനനും ഹന്ത കർണ്ണനും 17
ഇതൊക്കെയാകുലപ്പാടാണെന്നു തോന്നുന്നു ഭൂപതേ!

ധൃതരാഷ്ട്രൻ പറഞ്ഞു

അവൾ വലഞ്ഞുകണ്ണിട്ടാലൂഴിപോലും ദഹിച്ചിടും 18
എൻെറ മക്കളിലുണ്ടാമോ ശേഷിച്ചിട്ടൊന്നു സഞ്ജയ!
ഭാരതസ്ത്രീകളെല്ലാരും ഗാന്ധാരിയൊടുമൊപ്പമേ 19
ആർത്തുകേണു സഭയിലാ കൃഷ്ണയേക്കണ്ടനേരമേ
ധർമ്മജ്ഞയായ് രൂപയൌവനാഢ്യയാദ്ധർമ്മപത്നിയെ 20
പരം പ്രജകളൊന്നിച്ചങ്ങനുശോചിപ്പുനിത്യവും
അഗ്നിഹോത്രത്തിലന്തിയ്ക്കു ഹോമിച്ചീലാരുമെങ്ങുമേ 21
ദ്രൌപദീകർഷണത്തിങ്കൽ ബ്രാഹ്മണന്മാർ വെറുത്തുപോയ്
കൊടുങ്കാററടിയുണ്ടായീതിടിവെട്ടീ ഭയങ്കരം 22

കൊള്ളിമീൻ ചാടി നഭസിഗ്രസിച്ചു രാഹു സൂര്യനെ
വാവുന്നാളെന്നിയേ ഘോരം പ്രജകൾക്കു ഭയപ്രദം 23
രഥശാലകളിൽക്കാണുമാറായുന്നിതു തീയുമേ
ധ്വജങ്ങൾവീണു ഭരതവംശനാശനസൂചനം 24
ദുര്യോധനാഗൃഗാരത്തിൽക്കുറുക്കൻ കൂകിയുഗ്രമായ്
അങ്ങുമിങ്ങും കഴുതകളതിന്നെതുകരഞ്ഞുതേ 25
എഴുന്നേറ്റു ഭീഷ്മനപ്പോൾ ദ്രോണനോടൊത്തു സഞ്ജയ!
കൃപൻതാനും സോമദത്തൻ ധീമാൻ ബാൽഹീകഭ്രപനും 26
വിദുരപ്രേരണയൊട്ടും ചെന്നേനാസ്സിമയത്തുഞാൻ
തരാമിഷ്ടവരം കൃഷ്ണയ്ക്കെന്തെന്നിച്ചിച്ചിടുന്നവോ 27
വരിച്ചു പാഞ്ചാലിപാർത്ഥർക്കടിമപ്പാടൊഴിച്ചിൽ താൻ
സരഥായുധരായ്പ്പോകാനനുവാദം കൊടുത്തുഞാൻ 28
പറഞ്ഞു സദ്ധർമ്മജ്ഞൻ പ്രാജ്ഞൻ വിദുരനപ്പൊഴേ
ഭരതർക്കിതിലാണന്തം കേറീലേ സഭ കൃഷ്ണയേ 29
പാഞ്ചാലനന്ദിനിയിവൾ സാക്ഷാൽ ശ്രീദേവിയൊത്തവൾ
ദൈവം സൃഷ്ടിച്ചവളുപസർപ്പിപ്പു കൃഷ്ണപാർത്ഥരേ 30
അവൾക്കുള്ള പരിക്ലേശം പൊറുക്കാ പാർത്ഥർ കോപികൾ
വൃഷ്ണിവീരരുമവർണ്ണന്തന്നേ പാഞ്ചാലവീരരും 31
സത്യാഭിസന്ധിയുള്ളോരാവാസുദേവന്റെ രക്ഷയിൽ
പാഞ്ചാലന്മാരുമൊന്നിച്ചു വന്നെതുക്കും ധനഞ്ജയൻ 32
ആക്രുട്ടത്തിൻ നടുക്കായി ഭീമസേനൻ മഹാബലൻ
കാലൻദണ്ഡുകണക്രുക്കൻ ഗദയുള്ളിച്ചടുക്കുമേ 33
പിന്നെയീമാനജ്ജുനന്റെ ഗാണ്ഡീവത്തിന്റെ ശബ്ദവും
ഭീമന്റെയാഗ്ഗദക്കാറും മേൽക്കാനാളായ്വരാനുപർ 34
എൻപക്ഷം പാർത്ഥരായ്സ്സന്ധിനല്ല നന്നല്ല വിഗ്രഹം
കുരുക്കളേക്കാൾപ്പാർത്ഥന്മാർ ശക്തരെന്നാണു മന്മതം 35
എന്തെന്നാൽബ്ബലിയാം ശ്രീമജ്ജരാസന്ധനരേന്ദ്രനെ
ബാഹുയുദ്ധം കൊണ്ടതന്നെ പോരിൽക്കൊന്നിതു മാരുതി 36

അങ്ങയ്ക്കു മമമേ നല്ല പാർത്ഥരായ് ഭരതർഷഭ
ഇരുവർക്കും ഹിതമിതു ചെയ്കനിസ്സംശയം ഭവാൻ 37
ഏവംചെയ്താൽ മഹാരാജ! ശ്രേയസ്സങ്ങയ്ക്കു കൈവരും
ഏവംധർമ്മാർത്ഥസഹിതം വിദുരൻചൊല്ലി സംശയ! 38
കയ്ക്കുണ്ടില്ലാ ചൊന്ന വാക്കുമക്കാംക്ഷിതകാംക്ഷിഞാൻ

അനുദ്ധൃതപർവ്വം കഴിഞ്ഞു

വ്യാസകൃതിയായ ലക്ഷഗ്രന്ഥസംഹിതയായ

ശ്രീമഹാഭാരതം സഭാപർവ്വം കഴിഞ്ഞു.

വിജയ പ്രിണ്ടിങ്ങ് & പബ്ലിഷിങ്ങ് ഹൌസ്,
ഇരിങ്ങാലക്കുട.

11397

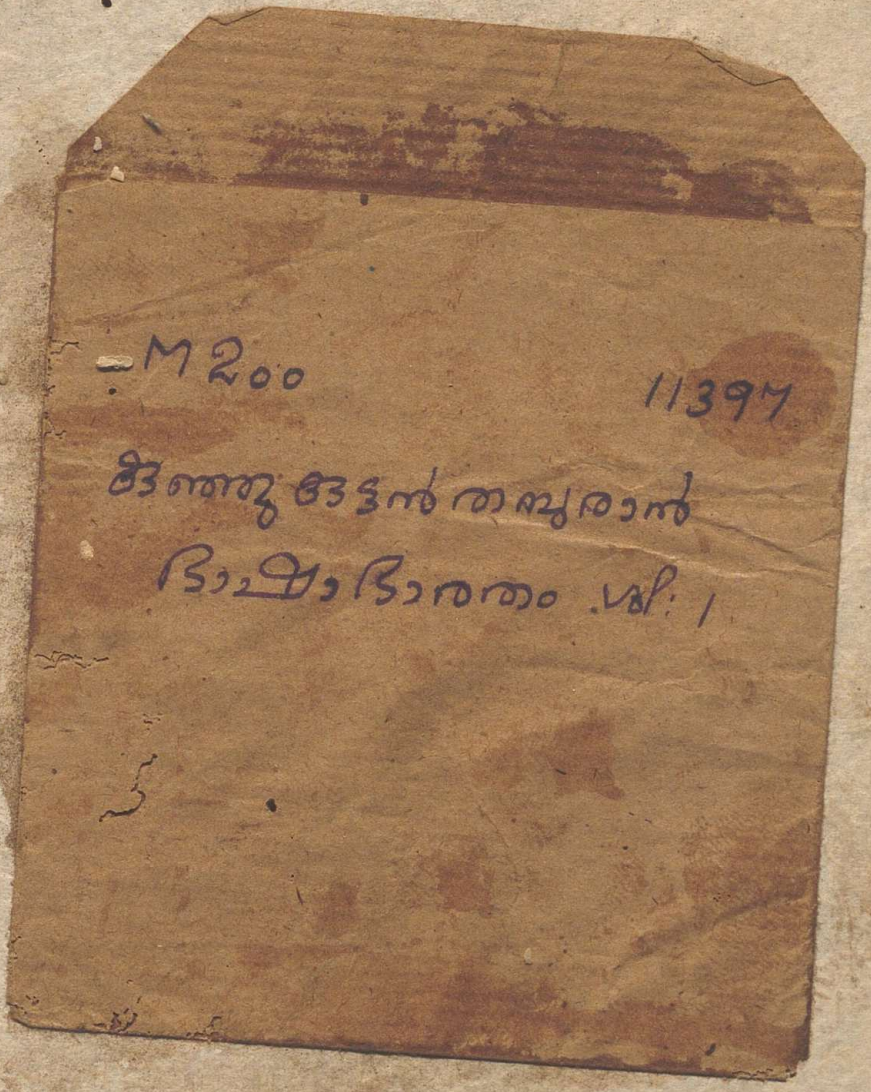

M 200 11397

ഈണ്ണു ഈട്ടൻ തമ്പുരാൻ
ദ്രാഷ്ടാദ്രാരതം .ശി: 1

Indic Digital Archive Foundation